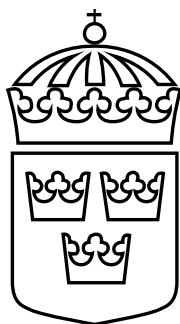

Regeringens proposition 2016/17:1

Budgetpropositionen för 2017

Förslag till statens budget för 2017, finansplan och skattefrågor

Regeringens proposition 2016/17:1

Budgetpropositionen för 2017

Regeringen överlämnar härmed enligt 9 kap. 2 § regeringsformen budgetpropositionen för 2017.

Stockholm den 14 september 2016

Stefan Löfven

Magdalena Andersson
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Budgetpropositionen innehåller regeringens förslag till statens budget för 2017 samt de övriga förslag och bedömningar som följer av riksdagsordningen och budgetlagen (2011:203).

Översikt av innehåll i volym 1

Volym 1a

1. Finansplan
2. Förslag till riksdagsbeslut
3. Lagförslag
4. Den makroekonomiska utvecklingen
5. De budgetpolitiska målen
6. Skattefrågor
7. Inkomster

Volym 1b

8. Utgifter
9. Den offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskulden
10. Kommunsektorns finanser och sysselsättning
11. Statens investeringar och finansiella befogenheter
12. Granskning och ekonomisk styrning

Bilagor 1–21

Innehållsförteckning

Tabellförteckning	12	
Diagramförteckning	15	
Sammanställning av förslag till statens budget för 2017	18	
1	Finansplan	23
1.1	Sammanfattning	23
1.2	Svensk ekonomi utvecklas starkt	29
1.3	Finanspolitikens övergripande inriktning	30
1.4	Mer resurser till välfärden.....	32
1.5	Fler jobb.....	36
1.6	Ett av världens första fossilfria välfärdsländer.....	43
1.7	Jämställdhet i samhället	46
1.8	Ett säkert och tryggt samhälle.....	47
1.9	Världen måste bli fredligare och säkrare.....	49
1.10	Flyktningmottagande.....	50
1.11	Effekter av regeringens politik	51
2	Förslag till riksdagsbeslut	57
3	Lagförslag.....	61
3.1	Förslag till lag om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021	61
3.2	Förslag till lag om skatt på kemikalier i viss elektronik.....	64
3.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam	74
3.4	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200).....	76
3.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.....	83
3.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt	84
3.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt.....	85
3.8	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	88
3.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	109
3.10	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift..	115
3.11	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter ..	116
3.12	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	117
3.13	Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).....	123
3.14	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet	125

3.15	Förslag till lag om upphävande av lagen (2003:347) om kreditering på skattekonto av belopp som beviljats byggande för mindre hyresbostäder och studentbostäder.....	126
3.16	Förslag till lag om ändring i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund	127
3.17	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	128
3.18	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	134
3.19	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	137
3.20	Förslag till lag om ändring i lagen (2015:748) om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200).	140
3.21	Förslag till lag om ändring i tullagen (2016:253)	142
3.22	Förslag till lag om ändring i lagen (2016:506) om ändring i lagen (2015:750) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	143
4	Den makroekonomiska utvecklingen	153
4.1	Utvecklingen i omvärlden 2016 och 2017	154
4.2	Utvecklingen i Sverige 2016 och 2017	156
4.3	Utvecklingen 2018–2020	162
4.4	Osäkerhet i prognosen och alternativa scenarier	164
4.5	Utvecklingen enligt andra bedömare	167
4.6	Prognosrevideringar och effekter av regeringens politik	168
5	De budgetpolitiska målen	173
5.1	Uppföljning av målet för det finansiella sparandet	174
5.2	Utgiftstaket – uppföljning och förslag	176
5.3	Uppföljning av det kommunala balanskravet	181
5.4	Uppföljning av målen i stabilitets- och tillväxtpakten	182
5.5	Finanspolitikens långsiktiga hållbarhet	183
6	Skattefrågor	187
6.1	Riktlinjer för skattepolitiken	188
	Skatt på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattning	189
6.2	Begränsad uppräknings av skiktgränserna för statlig inkomstskatt	189
6.2.1	Ärendet och dess beredning	189
6.2.2	Bakgrund och gällande rätt	190
6.2.3	Uppräkningen av den nedre och övre skiktgränsen för statlig inkomstskatt för 2017 begränsas	190
6.2.4	Konsekvensanalys	191
6.2.5	Begränsad uppräknings av skiktgränserna för statlig inkomstskatt för 2018	194
6.3	Förlängning av den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar	194
6.3.1	Ärendet och dess beredning	194
6.3.2	Bakgrund	195
6.3.3	Den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar förlängs	195
6.3.4	Konsekvensanalys	197
6.4	Skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror	198
6.4.1	Ärendet och dess beredning	198
6.4.2	Bakgrund och gällande rätt	198

6.4.3	Införande av en skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror i bostaden	199
6.4.4	Konsekvensanalys	202
6.5	Avdrag för resor till och från arbetet	205
6.5.1	Ärendet och dess beredning.....	205
6.5.2	Höjd beloppsgrens för avdrag för resor till och från arbetet.....	206
6.5.3	Konsekvensanalys	207
	Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.	208
6.6	Växa-stöd för den först anställda – sänkta arbetsgivaravgifter för enskilda näringsidkare (tillfälligt 2017–2021)	208
6.6.1	Ärendet och dess beredning.....	208
6.6.2	Bakgrund	208
6.6.3	Gällande rätt.....	209
6.6.4	Sänkta arbetsgivaravgifter när enmansföretag anställer.....	213
6.6.5	Vilken verksamhetsform ska omfattas?	215
6.6.6	Verksamheten bedrivs utan anställda	216
6.6.7	Krav på anställningen i enmansföretaget.....	217
6.6.8	Nedsättningsgrundande lön.....	218
6.6.9	Tidigare anställda omfattas inte	218
6.6.10	Stöd av mindre betydelse.....	219
6.6.11	Verksamhet inom flera sektorer	220
6.6.12	Förfarandet.....	220
6.6.13	Stödområde A	221
6.6.14	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	222
6.6.15	Konsekvensanalys	222
6.7	Förändrade nivåer för socialavgifter	226
	Skatt på kapitaläggande – kapital och egendomsskatter	228
6.8	Ändrade regler för uppskov med kapitalvinst vid avyttring av privatbostad	228
6.9	Golv för statslåneräntan i skattelagstiftningen	228
	Skatt på kapitalanvändning – företagsskatter	229
6.10	Ökad beskattning av företag i finanssektorn och vissa förenklingar på företagsskatteområdet.....	229
6.10.1	Ärendet och dess beredning.....	229
6.10.2	Ett avdragsförbud för ränta på vissa efterställda skulder införs.....	229
6.10.3	Tidpunkten för värdeöverföring vid tillämpning av reglerna om koncernbidrag fastställs	233
6.10.4	Beloppsspärren i reglerna om begränsning av underskottsavdrag vid vissa ägarförändringar.....	234
6.10.5	Konsekvensanalys	237
6.11	Avdragsrätt för representationsmåltider – slopad avdragsrätt vid inkomstbeskattning	240
6.11.1	Ärendet och dess beredning.....	240
6.11.2	Bakgrund och gällande rätt	240
6.11.3	Skatteverkets hemställan	241
6.11.4	Avdragsrätten slopas, utom för enklare förtäring	241
6.11.5	Konsekvensanalys	244

Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter	247
6.12 Lika beskattning av dieselbränsle i båtar och skepp inom jordbruk, skogsbruk och vattenbruk.....	247
6.12.1 Ärendet och dess beredning	247
6.12.2 Bakgrund och gällande rätt	247
6.12.3 Samma skatt på dieselbränsle som förbrukas i fartyg och arbetsmaskiner inom jordbruk, skogsbruk och vattenbruk ...	249
6.12.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	252
6.12.5 Konsekvensanalys.....	253
6.13 Vissa frågor på elskatteområdet.....	254
6.13.1 Ärendet och dess beredning	254
6.13.2 Bakgrund.....	254
6.13.3 Nedsatt energiskatt på el endast genom avdrag eller återbetalning	259
6.13.4 Frivillig skattskyldighet i vissa fall, m.m.....	262
6.13.5 Svenska stödordningar på elskatteområdet	267
6.13.6 Stödmottagare	269
6.13.7 Företag utan rätt till statligt stöd	270
6.13.8 Skyldighet att lämna uppgifter	275
6.13.9 Lägre energiskatt på el för större datacenter	279
6.13.10 Nedsatt energiskatt för hushåll och tjänstesektor i vissa delar av norra Sverige	285
6.13.11 Följdändring i skatteförfarandelagen	292
6.13.12 Skattskyldighet för nätinnehavare m.m.	292
6.13.13 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	301
6.13.14 Konsekvensanalys.....	302
6.14 Kommande skatteförändringar på energiområdet	319
6.15 Omräkning av koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen efter prisutveckling respektive reala inkomstökningar	320
6.16 Kemikalieskatt	321
6.16.1 Ärendet och dess beredning	321
6.16.2 Bakgrund.....	321
6.16.3 Skatt på kemikalier i viss elektronik.....	322
6.16.4 Skatt på golvbeläggingsmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid	359
6.16.5 Konsekvensanalys.....	360
6.17 Ett bonus–malus-system för nya lätta fordon	364
Skatt på konsumtion m.m. – övriga punktskatter.....	364
6.18 Undantag från trängselskatt i Backaområdet i Göteborg	364
6.19 Sänkt reklamskatt	364
6.19.1 Ärendet och dess beredning	364
6.19.2 Bakgrund och gällande rätt	365
6.19.3 Sänkt reklamskatt och höjda gränser för återbetalning av skatt och redovisningsskyldighet 2017	366
6.19.4 Sänkt reklamskatt 2019.....	368
6.19.5 Konsekvensanalys.....	368
6.20 Alkoholskatt	370
6.20.1 Ärendet och dess beredning	370
6.20.2 Gällande rätt	370
6.20.3 Alkoholskatten höjs	370
6.20.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	373

	6.20.5	Konsekvensanalys.....	374
6.21		Omräkning av tobaksskatt efter prisutveckling (indexering)	375
6.22		Definition av beskattningsår för vissa punktskatter	375
	6.22.1	Ärendet och dess beredning.....	375
	6.22.2	Bakgrund och gällande rätt	376
	6.22.3	Definition av beskattningsår	378
	6.22.4	Tidpunkt för ansökan om återbetalning av eller kompensation för punktskatt	381
	6.22.5	Hänvisning till definition av beskattningsår i skatteförfarandelagen	382
	6.22.6	Vissa följdändringar med anledning av ändring i lagen om skatt på energi	382
	6.22.7	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	382
	6.22.8	Konsekvensanalys	383
		Skatt på konsumtion m.m. – mervärdesskatt.....	385
6.23		Avdragsrätt för representationsmåltider – utökad avdragsrätt för mervärdesskatt.....	385
	6.23.1	Ärendet och dess beredning.....	385
	6.23.2	Bakgrund	386
	6.23.3	Gällande rätt.....	386
	6.23.4	Tidigare beloppsgränser	387
	6.23.5	Skatteverkets ställningstaganden	387
	6.23.6	Skatteverkets hemställan	388
	6.23.7	Ändrad avdragsrätt för mervärdesskatt vid representation....	388
	6.23.8	Konsekvensanalys	392
6.24		Omsättningsgräns för mervärdesskatt.....	394
	6.24.1	Ärendet och dess beredning.....	394
	6.24.2	Bakgrund och gällande rätt	395
	6.24.3	Införande av skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning	396
	6.24.4	Ansökan och beslut om skattebefrielse.....	399
	6.24.5	Skattebefrielsen upphör.....	400
	6.24.6	Beräkning av omsättningsgränsen	402
	6.24.7	Beskattningsbara personer och transaktioner som inte omfattas av skattebefrielse	403
	6.24.8	Avdragsrätt och jämkning.....	406
	6.24.9	Fakturerings.....	408
	6.24.10	Förfarande	408
	6.24.11	Kontroll och uppföljning	409
	6.24.12	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	409
	6.24.13	Konsekvensanalys	410
6.25		Sänkt mervärdesskatt på vissa reparationer	412
	6.25.1	Ärendet och dess beredning.....	412
	6.25.2	Bakgrund och gällande rätt	412
	6.25.3	Sänkt mervärdesskatt på vissa reparationer.....	413
	6.25.4	Konsekvensanalys	415
		Övriga skattefrågor	418
6.26		Ändrad intäktsränta på skattekontot.....	418
	6.26.1	Ärendet och dess beredning.....	418
	6.26.2	Bakgrund	418
	6.26.3	Gällande rätt.....	419

	6.26.4	Överväganden och förslag	420
	6.26.5	Konsekvensanalys.....	422
6.27		Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen	423
6.28		Övriga åtgärder inom skatteförfarandet.....	424
6.29		Det internationella arbetet för att motverka skatteundandragande	425
6.30		Offentligfinansiella effekter – en sammanfattning.....	426
6.31		Författningskommentarer.....	429
7		Inkomster	467
	7.1	Offentliga sektorns skatteintäkter	467
	7.2	Inkomster i statens budget.....	476
	7.3	Jämförelse med prognosen i 2016 års ekonomiska vårproposition och uppföljning av den beslutade budgeten för 2015 och statens budget för 2016.....	477
	7.4	Lagstiftning som ligger till grund för beräkningen av statens övriga inkomster	482
	7.4.1	Upphävande av lagen (2003:347) om kreditering på skattekonto av belopp som beviljats för byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder	482
	7.4.2	Ändring i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund.....	482
8		Utgifter	489
	8.1	Utgiftsramar för 2017.....	490
	8.2	Preliminära utgiftsramar för 2018 och 2019 samt beräkning för 2020..	491
	8.3	Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna över tid	493
	8.4	Uppföljning av utgifterna i statens budget och takbegränsade utgifter 2016.....	503
	8.5	Förändring av de takbegränsade utgifterna sedan 2016 års ekonomiska vårproposition	506
	8.6	Pris- och löneomräkning.....	525
9		Den offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskulden	531
	9.1	Effekterna av regeringens politik på de offentliga finanserna.....	532
	9.2	Den offentliga sektorns finanser	534
	9.3	Nettoförmögenheten och skuldutvecklingen.....	544
	9.4	Finansiellt sparande enligt olika bedömare	548
	9.5	Uppföljning av den offentliga sektorns finanser	549
10		Kommunsektorns finanser och sysselsättning	553
	10.1	Kommunerna och landstingen – en viktig del av svensk ekonomi.....	553
	10.2	Finansiellt sparande och ekonomiskt resultat.....	554
	10.3	Kommunsektorns inkomster	556
	10.4	Kommunsektorns utgifter	558
	10.5	Kommunalt finansierad sysselsättning.....	561
	10.6	Kommunsektorns tillgångar och skulder	563
	10.7	Jämförelse med 2016 års ekonomiska vårproposition.....	565
11		Statens investeringar och finansiella befogenheter	569
	11.1	En samlad investeringsplan för staten	569

11.2	Finansiering av anläggningstillgångar och rörelsekapital i statens verksamhet.....	572
11.3	Övriga kreditramar.....	576
11.4	Statlig utlåning.....	577
11.5	Statliga garantier.....	577
11.6	Beställningsbemyndiganden	578
11.7	Bemyndigande att överskrida anslag.....	579
12	Granskning och ekonomisk styrning.....	583
12.1	Den europeiska terminen och EU:s rekommendation till Sverige	583
12.2	Finanspolitiska rådets bedömningar	586
12.3	Riksrevisionens granskning av årsredovisningen för staten 2015	590
12.4	Utvecklingen av den ekonomiska styrningen	590

Fördjupningsrutor

Regeringens politik för en snabb etablering.....	53
Pris- och löneomräkning.....	526
Svag utveckling av de offentliga finanserna mellan 2016 och 2017.....	536

Bilagor

Bilaga 1	Specifikation av budgetens utgifter och inkomster
Bilaga 2	Tabellsamling makroekonomisk utveckling, offentliga finanser och fördelning
Bilaga 3	Ekonomisk jämställdhet
Bilaga 4	Begränsad uppräkningsgräns för den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt
Bilaga 5	Begränsad uppräkningsgräns för den övre skiktgränsen för statlig inkomstskatt
Bilaga 6	Nedsatt förmånsvärde för vissa miljöanpassade bilar
Bilaga 7	Utvidgat RUT-avdrag för reparationer av vitvaror
Bilaga 8	Höjd beloppsgräns för avdrag för resor
Bilaga 9	Växa-stöd för den först anställda – sänkta arbetsgivaravgifter för enskilda näringsidkare (tillfällig 2017-2021)
Bilaga 10	Avdragsförbud för ränta på vissa efterställda lån m.m.
Bilaga 11	Avdrag för representationskostnader (både inkomst- och momsdelen)
Bilaga 12	Lika beskattning av dieselbränsle i båtar, skepp och arbetsmaskiner inom jordbruk, skogsbruk och vattenbruk
Bilaga 13	Vissa frågor på elskatteområdet
Bilaga 14	Kemikalieskatt
Bilaga 15	Sänkt reklamskatt
Bilaga 16	Alkoholskatt
Bilaga 17	Definition av beskattningsår för vissa punktskatter
Bilaga 18	Omsättningsgräns för mervärdesskatt
Bilaga 19	Sänkt mervärdesskatt på mindre reparationer
Bilaga 20	Ändrad intäktsränta på skattekontot
Bilaga 21	Ändrad rätt till ersättning för viss mervärdesskatt

Tabellförteckning

Tabell 1.1	Reformer och finansiering i budgetpropositionen för 2017	27
Tabell 1.1	Reformer och finansiering i budgetpropositionen för 2017 (forts.)	28
Tabell 1.2	Makroekonomiska nyckeltal	29
Tabell 1.3	Den konsoliderade offentliga sektorns finanser	31
Tabell 1.4	Utgiftstakets nivå 2016–2020.....	32
Tabell 1.5	Åtgärder för en snabb etablering	53
Tabell 4.1	Prognoser för omvärlden	155
Tabell 4.2	BNP	156
Tabell 4.3	Arbetsmarknad	159
Tabell 4.4	Inflation och löner.....	161
Tabell 4.5	Räntor och växelkurser.....	162
Tabell 4.6	Makroekonomiska nyckeltal.....	164
Tabell 4.7	Alternativa scenarier: 1 Konjunkturedgång i Kina och 2 Starkare återhämtning i euroområdet.....	167
Tabell 4.8	Jämförelse mellan olika bedömares prognoser	168
Tabell 4.9	Jämförelse mellan regeringens senaste prognoser	169
Tabell 5.1	Indikatorer för uppföljning av överskottsmålet	174
Tabell 5.2	Ursprungligt och faktiskt utgiftstak	177
Tabell 5.3	Förslag till tekniska justeringar av utgiftstakets nivå.....	178
Tabell 5.4	Utgiftstak och takbegränsade utgifter.....	180
Tabell 5.5	Nyckeltal för uppföljning av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del.....	183
Tabell 5.6	Finanspolitiska nyckeltal.....	183
Tabell 5.7	Indikatorer på finanspolitikens långsiktiga hållbarhet	184
Tabell 6.1	Förändrat skatteuttag jämfört med gällande regler till följd av begränsad uppräknings av skiktgränserna för statlig inkomstskatt	192
Tabell 6.2	Avgiftsnivåer 2016	209
Tabell 6.3	Lönekostnad de tolv första månaderna för den förste anställde i enskild näringsverksamhet, före (ordinarie socialavgifter) och efter föreslagen nedsättning.....	223
Tabell 6.4	Arbetsgivaravgifter 2016 och 2017 enligt regeringens förslag.....	227
Tabell 6.5	Egenavgifter 2016 och 2017 enligt regeringens förslag.....	227
Tabell 6.6	Stödordningar på energiskatteområdet	268
Tabell 6.7	Exempel på effekter för datorhallar av olika storlek	306
Tabell 6.8	Exempel på effekter för tillverkningsindustriföretag i vissa kommuner i norra Sverige.....	309
Tabell 6.9	Ändringar av skattesatserna på bränslen 2017 jämfört med 2016, inklusive mervärdesskatt	321
Tabell 6.10	KN-nummer som medför skatteplikt	332
Tabell 6.11	Sammanställning av skattenivåer	342
Tabell 6.12	Ändringar av skattesatserna på tobak för 2017 jämfört med 2016, inklusive mervärdesskatt	375

Tabell 6.13	Offentligfinansiella effekter av ändrade skatte-och avgiftsregler. Bruttoeffekt 2017, periodiserad nettoeffekt år 2017–2020 samt varaktig effekt.....	428
Tabell 7.1	Förändringar av totala skatteintäkter till följd av regeländringar.....	468
Tabell 7.2	Skatt på arbete	468
Tabell 7.3	Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomsterna i statens budget .	469
Tabell 7.3	Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomsterna i statens budget forts.	470
Tabell 7.4	Faktisk och underliggande utveckling av kommunernas skatteunderlag	471
Tabell 7.5	Skattereduktioner.....	471
Tabell 7.6	Fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift	473
Tabell 7.7	Skatt på konsumtion och insatsvaror.....	473
Tabell 7.8	Skattekvot, per skatteslag	474
Tabell 7.9	Förändringar av totala skatteintäkter till följd av regeländringar.....	475
Tabell 7.10	Antaganden i skatteprognoserna och förändringar jämfört med 2016 års ekonomiska vårproposition	478
Tabell 7.11	Aktuell prognos jämfört med 2016 års ekonomiska vårproposition, den beslutade budgeten för 2015 samt statens budget för 2016	479
Tabell 7.12	Övriga inkomster, aktuell prognos jämfört med 2016 års ekonomiska vårproposition	480
Tabell 7.13	Övriga inkomster, aktuell prognos jämfört med statens budget för 2015 och 2016.....	481
Tabell 8.1	Utgifter under utgiftsområden i statens budget och takbegränsade utgifter	490
Tabell 8.2	Utgiftsramar 2017	491
Tabell 8.3	Utgifter per utgiftsområde 2015–2020	492
Tabell 8.4	Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år.....	493
Tabell 8.5	Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år till följd av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna och aviserade reformer	495
Tabell 8.6	Pris- och löneomräkning	497
Tabell 8.7	Omräkningsfaktorer i pris- och löneomräkningen av myndigheters förvaltningsanslag.....	498
Tabell 8.8	Volymer inom olika transfereringssystem	500
Tabell 8.9	Helårsekvivalenter i vissa transfereringssystem	502
Tabell 8.10	Takbegränsade utgifter och statsskuldräntor m.m. 2016	503
Tabell 8.11	Utgifter 2016	504
Tabell 8.12	Beräknad förändring av anslagsbehållningar 2016 (exklusive statsskuldräntor).....	506
Tabell 8.13	Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med bedömningen i 2016 års ekonomiska vårproposition	506
Tabell 8.14	Förändring av utgiftsramar jämfört med 2016 års ekonomiska vårproposition	507
Tabell 8.15	Nu föreslagna och aviserade reformer	509
Tabell 8.16	Volymer inom olika transfereringssystem 2017 - 2020.....	524
Tabell 9.1	Budgeteffekter av nu föreslagna och aviserade reformer och finansieringar	532
Tabell 9.2	Samlade budgeteffekter av regeringens politik i förhållande till föregående år	533
Tabell 9.3	Den konsoliderade offentliga sektorns finanser	534

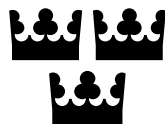
Tabell 9.4	Den offentliga sektorns skatter och avgifter	535
Tabell 9.5	Den offentliga sektorns utgifter	536
Tabell 9.6	Bidraget från olika faktorer till utvecklingen av det finansiella sparandet	536
Tabell 9.7	Indikatorer för impuls till efterfrågan	537
Tabell 9.8	Statens inkomster och utgifter.....	538
Tabell 9.9	Statens finansiella sparande och budgetsaldo 2015–2020.....	539
Tabell 9.10	Statens budgetsaldo	540
Tabell 9.11	Statens budgetsaldo samt justering för större engångseffekter	542
Tabell 9.12	Ålderspensionssystemets inkomster och utgifter	542
Tabell 9.13	Inkomstindex, balanstal och balansindex.....	543
Tabell 9.14	Kommunsektorns finanser.....	544
Tabell 9.15	Den offentliga sektorns tillgångar och skulder 2014.....	545
Tabell 9.16	Den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet	546
Tabell 9.17	Statsskuldens förändring	547
Tabell 9.18	Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld och bidrag till förändringen.....	548
Tabell 9.19	Bedömningar av finansiellt sparande	548
Tabell 9.20	Bedömningar av strukturellt/konjunkturjusterat sparande	549
Tabell 9.21	Offentliga sektorns inkomster och utgifter. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2016 års ekonomiska vårproposition	550
Tabell 9.22	Offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2016 års ekonomiska vårproposition	550
Tabell 10.1	Kommunsektorns resultaträkning.....	555
Tabell 10.2	Kommunsektorns finanser.....	556
Tabell 10.3	Skatter och statsbidrag	557
Tabell 10.4	Årlig förändring av statsbidragen	558
Tabell 10.5	Kommunalt finansierad sysselsättning.....	562
Tabell 10.6	Kommunsektorns balansräkning	564
Tabell 10.7	Kommunsektorns finanser. Förändringar jämfört med 2016 års ekonomiska vårproposition.....	565
Tabell 11.1	Investeringsplan för staten.....	570
Tabell 11.2	Utfall statens investeringar 2010–2015	572
Tabell 11.3	Låneram för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet.....	573
Tabell 11.4	Låneskuld och låneramar 2002–2016.....	574
Tabell 11.5	Räntekontokreditram för rörelsekapital i statens verksamhet	575
Tabell 11.6	Låneramar och krediter enligt 7 kap. 6 § budgetlagen, förslag i denna proposition.....	576
Tabell 11.7	Ramar för statlig utlåning, förslag i denna proposition	577
Tabell 11.8	Garantiramar, förslag i denna proposition	577
Tabell 11.9	Sammanfattande redovisning av beställningsbemyndiganden för 2017	579

Diagramförteckning

Diagram 1.1	Finansiellt sparande 2010–2020.....	31
Diagram 1.2	Sysselsättningsgrad 1970-2016.....	36
Diagram 1.3	Arbetslöshet 15-74 år 2006-2016.....	36
Diagram 1.4	Ungdomsarbetslöshet 2001-2016.....	36
Diagram 1.5	Antal asylsökande per månad 2013-2016.....	50
Diagram 1.6	Genomsnittlig effekt på utökad inkomst i olika inkomstgrupper till följd av reformer i Budgetpropositionen för 2017.....	51
Diagram 1.7	Andel i olika inkomstgrupper med högre, oförändrad och lägre utökad inkomst till följd av reformer i Budgetpropositionen för 2017..	51
Diagram 1.8	Effekt på individuell utökad inkomst för kvinnor respektive män (20 år och äldre) till följd av föreslagen politik i Budgetpropositionen för 2017.....	52
Diagram 4.1	BNP-tillväxten i världen.....	154
Diagram 4.2	Bidrag till BNP-tillväxten.....	156
Diagram 4.3	Investeringar inom tjänstesektorn.....	157
Diagram 4.4	Produktivitet, arbetade timmar och produktion i näringslivet.....	158
Diagram 4.5	Arbetslösa och arbetslöshet.....	158
Diagram 4.6	Arbetskraft och arbetskraftsdeltagande.....	158
Diagram 4.7	Ett urval av sysselsättningsindikatorer.....	159
Diagram 4.8	Sysselsatta och sysselsättningsgrad.....	159
Diagram 4.9	Resursutnyttjande.....	160
Diagram 4.10	Arbetsgivare som uppger brist på arbetskraft.....	160
Diagram 4.11	Konsumentpriser.....	161
Diagram 4.12	Arbetslöshet och jämviktsarbetslöshet.....	162
Diagram 4.13	Hushållens konsumtion och hushållens konsumtion per capita.....	163
Diagram 4.14	BNP-prognos med osäkerhetsintervall.....	167
Diagram 5.1	Utgiftstakets andel av potentiell BNP.....	181
Diagram 6.1	Procentuell förändring av ekvivalerad disponibel inkomst (ekonomisk standard) 2017 till följd av begränsad uppräkningsgränserna, över inkomstgrupper.....	193
Diagram 6.2	Procentuell förändring av individuell disponibel inkomst 2017 till följd av förslaget om begränsad uppräkningsgränserna, efter kön och ålder.....	194
Diagram 6.3	Procentuell förändring av ekvivalerad disponibel inkomst (ekonomisk standard) 2017 till följd av höjd beloppsgräns, över inkomstgrupper.....	208
Diagram 6.4	Procentuell förändring av individuell disponibel inkomst 2017 till följd av höjd beloppsgräns efter kön och ålder.....	208
Diagram 6.5	Tillverkningsindustrins elanvändning inom och utanför tillverkningsprocessen.....	308
Diagram 7.1	Totala skatteintäkter.....	467
Diagram 7.2	Arbetade timmar, timlön och lönesumma.....	470

Diagram 7.3	Transfereringsinkomster.....	470
Diagram 7.4	Kapitalvinster, aktieprisindex och fastighets-priser	472
Diagram 7.5	Skatt på företagsvinster	473
Diagram 7.6	Hushållens konsumtion i löpande priser och intäkterna från mervärdesskatt	474
Diagram 8.1	Skillnad mellan utgiftsprognos för 2016 och ursprungligt anvisade medel i statens budget för 2016 ¹ för vissa utgiftsområden	505
Diagram 9.1	Den offentliga sektorns finansiella sparande	534
Diagram 9.2	Den offentliga sektorns inkomster och utgifter.....	535
Diagram 9.3	Statens budgetsaldo	539
Diagram 9.4	Utvecklingen av inkomstindex och balansindex.....	543
Diagram 9.5	Utvecklingen av kommunsektorns inkomster och utgifter samt finansiellt sparande	544
Diagram 9.6	Den offentliga sektorns nettoförmögenhet fördelad på sektorer	545
Diagram 9.7	Den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet	546
Diagram 9.8	Statsskuldens utveckling	546
Diagram 9.9	Den konsoliderade bruttoskulden	547
Diagram 9.10	Den offentliga sektorns bruttoskuld fördelad på sektorer	548
Diagram 10.1	Finansiellt sparande och resultat.....	555
Diagram 10.2	Lönesumma och kommunal beskattningsbar inkomst	557
Diagram 10.3	Kommunsektorns totala utgifter 2014 fördelade efter verksamhetsområde	558
Diagram 10.4	Olika åldersgrupper som andel av befolkningen	559
Diagram 10.5	Demografiskt betingad konsumtionsutveckling i kommunsektorn, modellberäkning	560
Diagram 10.6	Utgifter för välfärdstjänster	560
Diagram 10.7	Kommunalt finansierad sysselsättning.....	562
Diagram 10.8	Kommunalt finansierad sysselsättning och arbetade timmar.....	563
Diagram 10.9	Kommunalt finansierad sysselsättning och arbetade timmar per 1 000 invånare.....	563
Diagram 10.10	Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser	564
Diagram 11.1	Statens investeringar.....	571

Sammanställning av förslag till statens budget för 2017

Sammanställning av förslag till statens budget för 2017

Utgifter

Tusental kronor

Utgiftsområde 1	Rikets styrelse	13 268 476
Utgiftsområde 2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	15 258 562
Utgiftsområde 3	Skatt, tull och exekution	10 985 564
Utgiftsområde 4	Rättsväsendet	42 466 641
Utgiftsområde 5	Internationell samverkan	1 913 291
Utgiftsområde 6	Försvar och samhällets krisberedskap	50 254 364
Utgiftsområde 7	Internationellt bistånd	34 990 005
Utgiftsområde 8	Migration	32 580 319
Utgiftsområde 9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	68 496 164
Utgiftsområde 10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	107 051 805
Utgiftsområde 11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34 774 451
Utgiftsområde 12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	89 491 398
Utgiftsområde 13	Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	32 635 380
Utgiftsområde 14	Arbetsmarknad och arbetsliv	75 656 514
Utgiftsområde 15	Studiestöd	22 433 999
Utgiftsområde 16	Utbildning och universitetsforskning	72 381 263
Utgiftsområde 17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	14 521 254
Utgiftsområde 18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	6 764 560
Utgiftsområde 19	Regional tillväxt	3 595 481
Utgiftsområde 20	Allmän miljö- och naturvård	8 403 539
Utgiftsområde 21	Energi	2 876 898
Utgiftsområde 22	Kommunikationer	55 114 917
Utgiftsområde 23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	17 189 401
Utgiftsområde 24	Näringsliv	6 456 020
Utgiftsområde 25	Allmänna bidrag till kommuner	105 554 920
Utgiftsområde 26	Statsskuldsräntor m.m.	16 467 790
Utgiftsområde 27	Avgiften till Europeiska unionen	29 586 305
Summa utgiftsområden		971 169 281
Minskning av anslagsbehållningar		-7 019 457
Summa utgifter		964 149 824
Riksgäldskontorets nettoutlåning		8 225 872
Kassamässig korrigerering		0
Summa		972 375 696

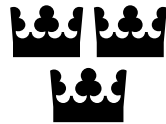
Inkomster*Tusental kronor*

Inkomsttyp 1000	Statens skatteinkomster	1 023 714 630
Inkomsttyp 2000	Inkomster av statens verksamhet	27 763 799
Inkomsttyp 3000	Inkomster av försåld egendom	5 000 000
Inkomsttyp 4000	Återbetalning av lån	691 450
Inkomsttyp 5000	Kalkylmässiga inkomster	11 294 000
Inkomsttyp 6000	Bidrag m.m. från EU	11 271 830
Inkomsttyp 7000	Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-100 001 880
Inkomsttyp 8000	Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0
Summa inkomster		979 733 829

Beräknat lånebehov	-7 358 133
Summa	972 375 696

1

Finansplan

1 Finansplan

1.1 Sammanfattning

Sverige ska vara ett land i arbete och sammanhållning, i jämlikhet och hållbar utveckling. Orättvisorna i vårt samhälle har tillåtits öka. Växande klyftor göder oro, egoism och rasism. Med den svenska modellen som grund och moderniseringen som verktyg bygger vi ett hållbart samhälle där ingen lämnas efter, men där ingen heller hålls tillbaka. Angelägna investeringar i vårt gemensamma samhällsbygge ska ha företräde framför skattesänkningar. Sverige ska vara ledande i klimatomställningen och ett föregångsland för jämställdhet, både nationellt och internationellt.

Ekonomisk jämlikhet måste vara centralt i Sverige. Skatt efter bärkraft, full sysselsättning, låg arbetslöshet och en hållbar utveckling ligger till grund för politiken.

Den svenska modellen bidrar till välstånd och utveckling. Välfärden möjliggör ett högt arbetskraftsdeltagande, skapar trygghet och jämnar ut skillnader i levnadsvillkor. Starka parter som förhandlar löner och villkor bidrar till ordning och reda på arbetsmarknaden, konkurrenskraftiga och innovativa företag samt en god löneutveckling för breda grupper. Tydliga regelverk, ansvarsfulla investeringar för jobb och hållbar tillväxt samt en stram finanspolitik har tryggt ett högt förtroende och en stabil utveckling för svensk ekonomi. Det finanspolitiska ramverket är grunden för regeringens ekonomiska politik. Ordning och reda i de offentliga finanserna bidrar till en god ekonomisk utveckling och till att värna välfärden.

Regeringen har under två års tid genomfört en rad viktiga reformer. Många av dessa

investeringar börjar redan visa resultat: jobben blir fler, nyföretagandet växer och arbetslösheten pressas ner, skolorna anställer tusentals fler och Sverige leder klimatomställningen. Regeringen har även slutit blocköverskridande överenskommelser om försvarspolitiken, migrationspolitiken, energipolitiken, klimatpolitiken och det finanspolitiska ramverket samt på en rad andra områden.

I en värld präglad av långsam ekonomisk återhämtning står Sverige starkt. Den svenska tillväxten är mycket hög i ett internationellt perspektiv och fortsätter under 2017 att vara bland de högsta i vår del av världen. Arbetslösheten faller och sysselsättningsgraden är högst i EU. Sedan regeringen tillträdde har sysselsättningen ökat med 120 000 personer. Det stora underskott på drygt 60 miljarder kronor som regeringen ärvde är i allt väsentligt uttraderat. Detta trots den betydande effekt som det stora antalet asylsökande haft på de offentliga finanserna.

Trots den positiva utvecklingen saknas inte utmaningar som hög arbetslöshet, fallande skolresultat, stora behov av klimatomställning och växande ekonomisk ojämlikhet. Flera av de samhällsproblem som regeringen nu tar itu med tilläts växa under de senaste två mandatperioderna. Regeringen står för en annan inriktning på politiken. Denna proposition bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet.

Mer resurser till välfärden

När Sveriges befolkning växer är det särskilt viktigt att stärka välfärden. Den förra regeringen prioriterade stora skattesänkningar och antalet anställda i välfärden i förhållande till

befolkningens storlek minskade med 5 procent. Många verksamheter i kommuner och landsting är ansträngda. Därför genomför regeringen en historisk satsning på välfärden genom att skjuta till 10 miljarder kronor per år permanent till kommunsektorn. Det är den största enskilda förstärkningen av statsbidragen till kommunerna någonsin. Tillskottet kommer att göra det möjligt att utveckla välfärdens verksamheter, inte minst genom att anställa fler. Regeringens sammanlagda välfärdssatsningar i tidigare ekonomiska propositioner motsvarar tillsammans med välfärdsmiljarderna kostnaden för över 30 000 anställda.

Kunskapsresultaten i skolan har fallit i snart två decennier och under det senaste årtiondet har skolan blivit allt mer ojämlig. Den förra regeringen satsade närmare 20 gånger så mycket på skattesänkningar som på skolan. Denna utveckling måste vändas. Skolan är grunden i det jämlika samhällsbygget och en förutsättning för vårt framtida välstånd. För att stärka läraryrkets attraktivitet har regeringen bl.a. förbättrat lärarnas villkor och infört en stimulans för högre löner. Betydande medel har skjutits till för tidiga insatser så att alla elever kan få det stöd de behöver.

Utöver välfärdsmiljarderna föreslår regeringen bl.a. fortsatta satsningar för att motverka lärarbristen, främja läsande och förbättra förutsättningarna för skolor med svåra utmaningar. När antalet elever ökar i skolan tillförs skolan mer resurser.

Även i hälso- och sjukvården krävs förbättringar. Regeringen har gjort en rad viktiga satsningar, bl.a. inom cancervården och genom införandet av avgiftsfri vård för de allra äldsta. Ohälsan och sjukfrånvaron i arbetslivet ska bekämpas, inte minst i våra välfärdsyrken. Regeringen genomför ett brett åtgärdsprogram och arbetar med arbetsmarknadens parter för att nå längre. Den ökning av sjuktalet som började 2010 mattas nu av.

Fler jobb

Under många år tilläts arbetslösheten bita sig fast på höga nivåer, inte minst bland unga. Trots att arbetslösheten nu faller snabbt, och att sysselsättningsgraden är den högsta i EU, är alltför många fortfarande arbetslösa.

Samtidigt som arbetslösheten är hög i vissa grupper upplever arbetsgivare att det är svårt att

hitta rätt kompetens. Bristen på arbetskraft i många sektorer begränsar utveckling och tillväxt. Regeringen fortsätter arbetet för att nå EU:s lägsta arbetslöshet 2020. För att stärka människors jobbchanser och förbättra matchningen på arbetsmarknaden har ett nytt kunskapslyft påbörjats. Den aktiva arbetsmarknadspolitiken har stärkts och särskilda åtgärder för att få nyanlända i arbete har byggts ut i snabb takt. En 90-dagarsgaranti för unga byggs ut och ungdomsarbetslösheten är den lägsta på 13 år. Mer kommer dock att behöva göras, särskilt för att de som nu bygger sina liv i Sverige snabbare ska komma i arbete. Regeringen föreslår en utökning av kunskapslyftet, fortsatta steg i omläggningen av arbetsmarknadspolitiken, förbättrade etableringsinsatser för nyanlända och moderna beredskapsjobb i staten.

Sedan regeringen tillträdde har investeringarna i bostäder och infrastruktur stärkts för att stimulera ekonomin och öka människors möjligheter att finna en bostad, kunna flytta och pendla dit jobben finns. Efter en lång tid med låg byggtakt ökar bostadsbyggandet kraftigt och den höga takten väntas bestå. Bristen på bostäder är dock fortfarande stor i många delar av Sverige. Regeringen genomför angelägna reformer och presenterade i juni 2016 ett bostadspolitiskt åtgärdsprogram.

En väl fungerande infrastruktur för transporter och resor bidrar till sysselsättning, minskade utsläpp och konkurrenskraft i hela landet. Regeringen har stärkt järnvägsunderhållet och tagit viktiga steg för att främja hållbara transporter. Regeringen avser att lämna en proposition med förslag till ekonomiska ramar för en nationell plan för 2018–2029.

Sverige står starkt i den globala konkurrensen, men en aktiv närings- och innovationspolitik krävs för att bygga vidare på våra styrkor. Innovationsrådet har initierat fem samverkansprogram. Det statliga riskkapitalet utvecklas. Den kommande propositionen för forskning, innovation och högre utbildning kommer att ge långsiktiga förutsättningar för Sverige som kunskapsnation.

Ett av världens första fossilfria välfärdsländer

Klimatet är vår tids ödesfråga och Sverige ska visa globalt ledarskap genom att bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Ett nytt klimatavtal finns på plats och världens länder

måste nu skrida till verket. Nyckeln till att minska de globala klimatutsläppen är att rikare länder går före och sprider lösningar, samtidigt som utvecklingsländer ges stöd i sin klimatomställning och klimatanpassning. Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att minska utsläppen och för att påskynda omställningen till ett hållbart samhälle. Nu tas fortsatta steg mot att nå målet om att Sveriges utsläpp ska minska med 40 procent till 2020 jämfört med 1990. Regeringen föreslår att de stöd som införts för klimatinvesteringar och stadsmiljöavtal utökas. Regeringen höjer också klimatambitionen med en utsläppsbroms som annullerar utsläppsrätter och driver på för en skärpt EU-politik. Den förstärkning av klimatklivet som föreslås kommer att stärka möjligheterna för lokala och regionala klimatinvesteringar och laddstolpar i hela Sverige.

För att bidra till att minska konsumtionens negativa effekter på klimat och miljö presenterar regeringen i denna proposition en strategi för hållbar konsumtion. Regeringen förstärker också miljöarbetet i Sverige för att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet. En stor satsning för att skydda värdefull natur har påbörjats och fler marina skyddade områden inrättas. Regeringen föreslår även satsningar på arbetet för en giftfri miljö och en cirkulär ekonomi. För att möta klimat- och miljöutmaningarna måste moderniseringen av Sverige fortsätta. Regeringen genomför FN:s Agenda 2030, som förenar ansvaret för klimat och miljö med social och ekonomisk utveckling.

Jämställdhet i samhället

Sverige präglas fortfarande av stora skillnader i livsförutsättningar mellan kvinnor och män. Regeringen avser att genomlysna betydelsen av skattesystemets utveckling ur ett jämställdhetsperspektiv. Arbetet ska vara avslutat senast 2018. Regeringens mål är att kvinnors sysselsättningsgrad ska vara lika hög som mäns och att löneskillnaderna mellan kvinnor och män ska utjämnas. Sverige har en feministisk regering som arbetar med ett jämställdhetsperspektiv i budgetpolitiken. Det innebär att samhällets resurser ska komma hela befolkningen till del. Regeringen avser att inrätta en jämställdhetsmyndighet 2018.

De ökade resurser till kommunsektorn som regeringen föreslår bidrar till bättre förutsättningar för kvinnors förvärvsarbete och

arbetsmiljö. I denna proposition avsätter regeringen även medel för ett strategiskt arbete mot mäns våld mot kvinnor.

Ett säkert och tryggt samhälle

Många i utsatta områden känner otrygghet på grund av brottslighet. Samhället måste både stå upp mot och förebygga brottsligheten. Polismyndigheten tillförs därför ytterligare resurser. Regeringen har även aviserat en översyn av lagstiftningen avseende attacker mot blåljuspersonal. För att motverka osund konkurrens i transportbranschen avser regeringen att ge Polismyndigheten i uppdrag att vidareutveckla sitt arbete med kontroller av cabotage transporter.

Det är även viktigt att intensifiera arbetet mot skattebrott, skattefusk och skatteundandragande.

Under det senaste året har Europa fått uppleva flera fruktansvärda terroråd. Hotbilden mot Sverige går inte att negligera. Säkerhetspolisen tillförs därför ytterligare medel. I en orolig tid behöver vi en regering som tar ansvar för Sverige. På allt fler platser ser vi att när stora grupper tillåts halka efter gror populism och misstroende mot samhället.

Ett jämlikt samhälle

Andelen individer med låg ekonomisk standard har ökat. Kampen mot ojämlikheten är en viktig del av samhällsbygget. Jämlikhet bygger tillit och bättre livsvillkor.

Skillnaderna i de disponibla inkomsterna har ökat under en längre tid. Det finns även forskning som tyder på att skillnaderna i förmögenhet har ökat sedan finanskrisen. Det finns tecken på att tillgångarna hos hushåll med stora förmögenheter har ökat snabbt i värde, samtidigt som utvecklingen för hushåll med mindre tillgångar varit betydligt svagare.

Ett av målen inom Agenda 2030 avser jämlikhet. Ett delmål är att till 2030 successivt uppnå och upprätthålla en högre inkomstillväxt än det nationella genomsnittet för de 40 procent av befolkningen som har lägst inkomst. Regeringens politik har bidragit till en jämnare inkomstfördelning och reformerna i denna proposition förväntas bidra till att ytterligare minska inkomtskillnaderna och till att nå delmålet inom Agenda 2030.

Utmaningar i vår omvärld

I januari 2017 tar Sverige plats som ordförande i FN:s säkerhetsråd och kommer att föra en engagerad politik för internationell fred och säkerhet. Att investera i fredsbyggande och konfliktförebyggande arbete är ett effektivt sätt att främja hållbar utveckling och bekämpa fattigdom och förtryck.

Förra hösten vidtog regeringen ett antal åtgärder, såsom tillfälliga gräns- och ID-kontroller. Åtgärderna har tillsammans med politiska förändringar i andra länder och inom EU gjort att betydligt färre personer har sökt asyl i Sverige hittills i år jämfört med samma period föregående år. Arbetet med att fördela asylmottagandet jämnare inom EU fortsätter. Sverige bidrar bl.a. med humanitära insatser och stödjer fredsprocessen i Syrien.

Sverige ska ha ett väl fungerande mottagande

som möjliggör för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden och i samhället i övrigt. Sverige har en reglerad invandring och asylrätten ska värnas. Tillsammans måste vi de kommande åren se till att alla, såväl nyanlända som arbetslösa, får förutsättningar för att kunna börja jobba och bidra till samhällsbygget.

Myndigheterna behöver snabbt och rättssäkert ta ställning till skyddsbehoven hos de många asylsökande och de som får stanna måste snabbare komma i utbildning eller jobb. Samtidigt måste vi säkerställa ett rättssäkert, effektivt och ändamålsenligt mottagningssystem.

Sverige ska inte möta framtiden med nedskärningar i välfärden, låga löner och sänkta klimatambitioner. Sverige ska hålla ihop. Vår framgång ska byggas med arbete, kunskap, jämlikhet och investeringar för framtiden.

Tabell 1.1 Reformer och finansiering i budgetpropositionen för 2017

Effekt på finansiellt sparande i offentlig sektor

Miljarder kronor	2017	2018	2019	2020
Reformer				
<i>Mer resurser till välfärden</i>				
Välfärdsmiljarderna	10,00	10,00	10,00	10,00
Höjda inkomstgränser i bostadsbidraget	0,15	0,15	0,15	0,15
Förstärkt ekonomi för personer med sjuk- och aktivitetsersättning	0,34	0,51	0,51	0,51
Flerbarnstillägg	0,30	0,30	0,30	0,30
Ökade medel till kulturen	0,09	0,09	0,11	0,11
<i>Fler jobb</i>				
Kunskapslyftet byggs ut och En jämlik kunskapsskola	2,35	3,54	3,97	3,99
Insatser för personer långt från arbetsmarknaden	0,56	1,13	1,39	1,54
Insatser för effektivare etablering	1,15	1,06	1,07	0,89
Insatser för personer med funktionsnedsättning	0,18	0,40	0,50	0,51
Investeringar i infrastruktur inklusive infrastrukturproposition	0,20	0,00	3,70	5,00
Bredbandsutbyggnad	0,10	0,15	0,25	0,35
Åtgärder för ökat byggande	0,07	0,07	0,06	0,05
Ny deltidsbegränsning inom arbetslöshetsförsäkringen m.m.	0,10	0,12	0,13	0,13
Sänkt energiskatt på el för större datacenter	0,25	0,25	0,25	0,25
Växa-stöd för den första anställda	0,41	0,33	0,33	0,33
Proposition för forskning, innovation och högre utbildning	0,39	1,49	2,10	2,82
<i>Ett av världens första fossilfria välfärdsländer</i>				
Utbyggnad och förlängning av Klimatklivet	0,10	0,10	0,70	0,70
Förstärkning av stadsmiljöavtalen	0,25	0,50	0,00	0,00
Utsläppsbromsen	0,00	0,30	0,30	0,30
Bistånd och internationella klimatinvesteringar	0,50	0,50	0,50	0,50
Skattereduktion för reparationer av vitvaror (REP-avdrag)	0,19	0,19	0,19	0,19
Sänkt moms för mindre reparationer	0,27	0,24	0,24	0,24
Giffri vardag	0,04	0,09	0,09	0,09
Energiforskningsproposition	0,07	0,12	0,19	0,25
Kommande skatteförändringar på energiområdet	1,16	2,39	2,89	3,30
Omsättningsgräns för mervärdesskatt	0,28	0,25	0,25	0,25
Supermiljöbilspremie	0,70	0,00	0,00	0,00
Övriga miljöåtgärder	0,21	0,27	0,30	0,32
<i>Flyktningmottagande</i>				
Ökade medel till Migrationsverket	1,69	1,25	0,48	0,07
Ökat antal vidarebosatta	0,41	0,87	0,90	0,96
Åtgärder för att förbättra mottagandet	0,66	0,70	0,31	0,26
<i>Ett säkert och tryggt samhälle</i>				
Förstärkning av Polismyndigheten	0,10	0,28	0,70	1,00
Ökade medel till Säkerhetspolisen för att förebygga och förhindra terrorism	0,08	0,17	0,20	0,20
Delegation för att minska segregationen m.m.	0,07	0,10	0,12	0,13
Övriga trygghetsskapande åtgärder	0,21	0,19	0,29	0,29
Summa reformer	23,60	28,06	33,43	35,95

Tabell 1.1 Reformerna och finansiering i budgetpropositionen för 2017 (forts.)

Effekt på finansiellt sparande i offentlig sektor

Miljarder kronor	2017	2018	2019	2020
Finansiering och budgetförstärkningar				
<i>Inkomstökningar</i>				
Begränsad uppräknig av nedre och övre skiktgränsen för statlig inkomstskatt	0,13	1,48	1,48	1,48
Höjd beloppsgräns för avdrag för resor	0,34	0,34	0,34	0,34
Avdragsförbud för ränta på vissa efterställda lån	1,65	1,65	1,65	1,65
Slopad avdragsrätt för representationsmåltider vid inkomstbeskattning	0,77	1,03	1,03	1,03
Kemikalieskatt	1,08	2,17	1,98	1,98
Anpassning till unionens statsstödsregler, fortsatt nedsatt energiskatt i vissa delar av norra Sverige m.m.	0,48	0,48	0,48	0,48
Höjd alkoholskatt på öl och vin m.m. med 4 procent samt sprit med 1 procent	0,39	0,35	0,35	0,35
Ändrad intäktsränta i skattekontot	0,73	0,00	0,00	0,00
Kommande skatteförändringar på energiområdet – höjd energiskatt på el	1,19	2,38	3,32	3,32
Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen	0,00	0,30	2,00	2,00
<i>Utgiftsminskningar</i>				
Minskade utgifter för migration samt ensamkommande barn och unga	-4,53	9,98	8,10	7,68
Indexering av den statliga assistansersättningen (1,05 procent)	0,08	0,17	0,26	0,36
Effektivisering av arbetsmarknadspolitiken	2,94	3,68	3,04	2,57
Neddragning av aktivitetsstöd och arbetsmarknadspolitiska program samt finansiering av studiestartsstöd	0,40	0,79	0,78	0,76
Finansiering av satsning på yrkesvux genom neddragning av medel till komvuxplatser	0,50	0,51	0,51	0,51
Beräkningsteknisk överföring	0,21	1,34	5,95	0,00
Summa finansiering och budgetförstärkningar	6,36	26,64	31,27	24,52
Övrigt (netto)	0,89	-2,86	-1,55	-1,30
Effekt offentliga finanser	-16,35	-4,27	-3,71	-12,73

1.2 Svensk ekonomi utvecklas starkt

Den svenska modellen skapar förutsättningar för en god ekonomisk utveckling. Svensk ekonomi växte snabbt 2015 och BNP-tillväxten väntas bli stark även 2016. Tillväxten är mycket hög i förhållande till jämförbara länder och mer än dubbelt så hög som genomsnittet i EU. En god utveckling av företagens investeringar och hushållens konsumtion är viktiga bidrag. Resursutnyttjandet bedöms vara i det närmaste balanserat och de kommande åren väntas därför präglas av mer normal tillväxt.

Tabell 1.2 Makroekonomiska nyckeltal

Procentuell förändring om inte annat anges

Utfall 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BNP ¹	4,2	3,5	2,3	1,9	2,3	2,7
BNP ^{1,2}	3,9	3,2	2,5	2,0	2,3	2,4
BNP-gap ³	-0,9	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0
Sysselsatta ⁴	1,4	1,8	1,5	0,6	0,7	0,8
Sysselsättningsgrad ⁴	66,6	67,2	67,5	67,3	67,4	67,5
Arbetade timmar ²	1,0	1,9	1,5	0,6	0,8	0,8
Produktivitet ^{2,5}	2,6	1,2	1,0	1,3	1,5	1,6
Arbetslöshet ⁶	7,4	6,8	6,3	6,3	6,3	6,2
Timlön ⁷	2,4	2,7	3,1	3,4	3,4	3,4
KPI ⁸	0,0	1,0	1,5	2,1	2,8	3,1
KPIF ⁸	0,9	1,5	1,7	1,9	2,0	2,0

¹ Fasta priser, referensår 2015.

² Kalenderkorrigerad.

³ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

Potentiell BNP kan inte observeras och utfall saknas således.

⁴ I åldern 15–74 år.

⁵ Förädlingsvärde till baspris per arbetad timme.

⁶ I procent av arbetskraften, 15–74 år.

⁷ Mätt enligt konjunkturlönestatistiken.

⁸ Årsgenomsnitt.

Anm.: Prognosen baseras på hittills genomförda reformer.

Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

Som en följd av den demografiska utvecklingen, asylmottagandet och regeringens satsningar inom vård, skola och omsorg har den offentliga konsumtionen ökat starkt. Regeringens satsningar bidrar till en hög offentlig konsumtions-tillväxt och en utbyggd välfärd även de närmaste åren. De offentliga investeringarna väntas också öka starkt, bl.a. till följd av den demografiska utvecklingen och regeringens satsningar på infrastruktur och ett fossilfritt välfärdssamhälle.

Efter två starka år väntas investeringstillväxten inom näringslivet stegvis avta 2016 och 2017. Investeringsnivån är dock fortsatt hög de kommande åren.

Sedan regeringen tillträdde har utvecklingen på arbetsmarknaden varit stark. Sysselsättningen

har ökat med 120 000 personer. Sysselsättningsgraden är högre än före finanskrisen och den högsta i EU. Ungdomsarbetslösheten och långtidsarbetslösheten har minskat snabbt (se avsnitt 1.5). Den starka efterfrågan i ekonomin och regeringens reformer väntas bidra till en fortsatt god tillväxt i sysselsättningen och till att arbetslösheten minskar till 6,3 procent 2017. Arbetslösheten är dock fortfarande alltför hög.

Det stora antalet asylsökande innebär att många som varit kort tid i Sverige kommer in i arbetskraften. Eftersom det tar tid för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden dämpar detta nedgången i arbetslösheten (se tabell 1.2).

I prognosen för arbetslösheten ingår den väntade effekten av de reformer som regeringen hittills genomfört och som föreslås och aviseras i denna proposition. Dessa reformer bedöms bidra till att varaktigt sänka arbetslösheten. Regeringen kommer att löpande presentera reformer för att fler människor ska komma i arbete och för att arbetslösheten ska minska ännu mer.

Inflationen har varit låg under en längre tid, trots att penningpolitiken varit expansiv. Den underliggande inflationen har dock stigit trendmässigt sedan 2014. Till följd av ett högre resursutnyttjande väntas inflationen fortsätta att stiga 2016 och 2017.

Den ekonomiska utvecklingen i omvärlden är osäker

Det råder stor osäkerhet om den ekonomiska utvecklingen i omvärlden och därmed också om utvecklingen i Sverige. Många av Sveriges viktigaste exportmarknader, i synnerhet euroområdet, bedöms vara känsliga för negativa ekonomiska störningar. Möjligheterna att stabilisera ekonomin, framför allt genom penningpolitiken, är begränsade.

I folkomröstningen den 23 juni 2016 röstade Storbritanniens befolkning för att lämna EU. Resultatet ledde inledningsvis till kraftiga reaktioner på de finansiella marknaderna, men under sommaren återhämtade sig aktie-marknaderna i många länder. Resultatet av folkomröstningen bedöms dämpa tillväxten i Storbritannien, men ha mer begränsade konsekvenser för utvecklingen i Sverige.

Den ekonomiska utvecklingen i omvärlden kan även bli starkare än vad som antagits i prognosen. Exempelvis är tillväxten i Kina och många andra framväxande ekonomier svårbedömd. En starkare utveckling i dessa ekonomier skulle leda till en högre svensk exporttillväxt.

Även i Sverige finns risker. Bostadspriserna och hushållens skulder har stigit i en relativt hög takt sedan mitten av 1990-talet. Med snabbt stigande bostadspriser ökar risken för att det i framtiden sker en snabb prisnedgång. En sådan utveckling skulle tillsammans med en hög skuldsättning innebära en risk för att hushållens konsumtion dämpas, vilket i sin tur skulle kunna leda till lägre tillväxt och sysselsättning.

Bostadspriserna har ökat i en betydligt långsammare takt 2016 än 2015. Det amorteringskrav som infördes den 1 juni 2016 i syfte att dämpa utvecklingen har sannolikt bidragit till inbromsningen. Regeringen och berörda myndigheter följer utvecklingen noga och är beredda att vidta ytterligare åtgärder om det skulle krävas.

Den ekonomiska ojämlikheten har ökat under en längre tid, vilket bl.a. kan påverka den ekonomiska utvecklingen negativt.

1.3 Finanspolitikens övergripande inriktning

Regeringen har sedan den tillträdde fört en stram finanspolitik som medfört att det underskott som ärvdes från den förra regeringen har minskat kraftigt (se tabell 1.3). Denna ansvarsfulla finanspolitik har samtidigt möjliggjort angelägna samhällsinvesteringar, till skillnad från den förra regeringens ofinansierade, stora och orättvisa skattesänkningar.

Det finanspolitiska ramverket är grunden för regeringens ekonomiska politik. Ordning och reda ska gälla i de offentliga finanserna. Det ger hushåll, företag och kommunsektorn stabila planeringsförutsättningar och uppmuntrar därmed investeringar. Att det finns marginaler för att möta konjunkturnedgångar med en aktiv finanspolitik minskar svängningarna och därmed osäkerheten i ekonomin. Utan dessa marginaler kan konjunkturnedgångar behöva mötas med nedskärningar i välfärden, med stora sociala och samhällsekonomiska kostnader som följd.

Ordning och reda i de offentliga finanserna bidrar till en god ekonomisk utveckling och till att värna välfärden.

Riksdagen har beslutat att nivån på överskottsmålet ska vara 1 procent av BNP över en konjunkturcykel. Kommittén för översyn av överskottsmålet (dir. 2015:63) har uttalat att målet bör sänkas till en tredjedels procent av BNP från och med 2019. Socialdemokraterna och Miljöpartiet samt Vänsterpartiet, Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna står bakom förslaget. Regeringen avser att återkomma med en bedömning i 2017 års ekonomiska vårproposition och ett förslag till en ändrad nivå i budgetpropositionen för 2018.

Hösten 2015 lade regeringen om migrationspolitiken med en tillfällig lagstiftning för att kraftigt minska antalet asylsökande till Sverige. Regeringen bedriver också ett aktivt arbete för att EU ska ta ansvar för flyktingsituationen i enlighet med internationell rätt.

Regeringens prognoser utgår från Migrationsverkets planeringsantagande som innebär betydligt färre asylsökande per år 2016-2020 jämfört med 2015. Därmed är en betydande del av utgifterna kopplade till migration och etablering av tillfällig karaktär. Hur finanspolitiken påverkas av migration kan illustreras med ett migrationsjusterat strukturellt sparande. Ett sådant sparande visar det strukturella sparandet rensat för den del av kostnaderna för migration och etablering som är mer än dubbelt så höga som det historiska genomsnittet. Det finns flera metoder för att göra en sådan beräkning. I räkneexemplet som framgår av diagram 1.1 blir det migrationsjusterade strukturella sparandet betydligt starkare de närmaste åren och från 2019 identiskt med det ordinarie strukturella sparandet. Regeringen anser att det är rimligt att en exceptionell händelse, som det mycket stora antalet asylsökande, kan hanteras utan krav på kortsiktiga budgetförstärkningar. Kommunsektorn behöver permanent förstärkta resurser.

Tabell 1.3 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor

Utfall 2010–2015, prognos 2016–2020

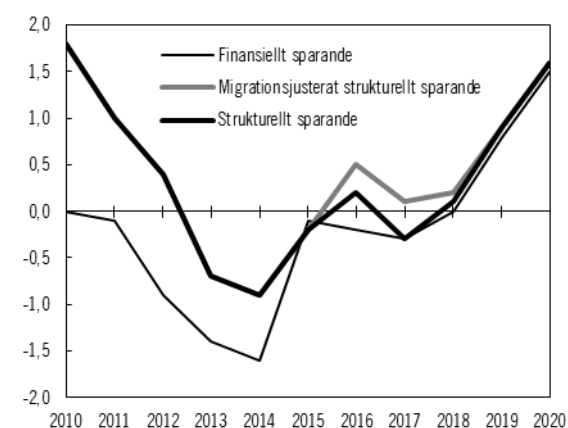
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Finansiellt sparande	-1	-3	-34	-52	-61	-2	-9	-11	0	39	78
Procent av BNP	0,0	-0,1	-0,9	-1,4	-1,6	-0,1	-0,2	-0,3	0,0	0,8	1,5
Stat	-0,4	-0,3	-1,1	-1,2	-1,3	-0,1	0,1	0,3	0,6	1,4	2,1
ÅP	0,2	0,5	0,3	-0,1	0,1	0,2	0,0	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1
Kommunsektor	0,2	-0,3	-0,1	-0,1	-0,4	-0,1	-0,3	-0,4	-0,5	-0,5	-0,5
Strukturellt sparande, procent av BNP	1,8	1,0	0,4	-0,7	-0,9	-0,2	0,2	-0,3	0,1	0,9	1,6
Konsoliderad bruttoskuld	1 323	1 351	1 370	1 499	1 755	1 805	1 834	1 860	1 870	1 850	1 788
Procent av BNP	37,6	36,9	37,2	39,8	44,8	43,4	42,0	40,9	39,5	37,4	34,5

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

De budgetförstärkningar som regeringen presenterar i denna proposition får i flera fall effekt något år senare än 2017. Regeringen prioriterar strukturellt riktiga budgetförstärkningar framför kortsiktiga åtgärder.

Diagram 1.1 Finansiellt sparande 2010–2020

Procent av BNP

Anm.: I bedömningen av det migrationsjusterade sparandet har de direkta kostnaderna för migration och integration som överstiger den dubbla genomsnittliga kostnaden (1991–2014) som andel av BNP rensats bort. I bedömningen ingår avräkning på biståndet och effekter på budgetens inkomstsida.

Regeringen avser att genomföra ett antal åtgärder som minskar statens utgifter. Det handlar bl.a. om en omläggning av ersättnings-systemet för ensamkommande barn och unga. Inom områdena jobb, etablering och vuxenutbildning föreslås en mängd omprioriteringar, bl.a. för att öka effektiviteten och förbättra matchningen på arbetsmarknaden. Åtgärder som vidtas för att minska utgifterna omfattar bl.a. mer träffsäkra nystartsjobb. Regeringen lämnar vidare förslag till ett antal intäktsförstärkningar som tidigare har remitterats, däribland förslag till avdragsförbud för ränta på vissa efterställda lån, slopad

avdragsrätt för representationsmåltider vid inkomstbeskattning, ändrad intäktsränta i skattekontot och begränsad uppräknings av skiktgränserna för statlig inkomstskatt. Därutöver föreslår regeringen att en skatt på kemikalier i viss elektronik införs och att alkoholskatten höjs.

I vilken takt sparandet ska förändras bör, i enlighet med det finanspolitiska ramverket, baseras på en samlad bedömning utifrån stabiliserings-, fördelnings- och strukturpolitiska utgångspunkter. Normalt sett bör fokus i bedömningen av budgetutrymmet främst ligga på det offentligfinansiella och realekonomiska läget under budgetåret. När tillfälliga faktorer har stor effekt på det finansiella sparandet behöver dock större vikt läggas vid utvecklingen på lite längre sikt.

Den offentliga skuldsättningen är förhållandevis låg och förtroendet för Sveriges offentliga finanser är högt. Därför kan sparandet stärkas i en takt som värnar samhällsekonomisk balans utan att hållbarheten eller förtroendet för de offentliga finanserna äventyras. Åren efter 2017 stärks sparandet kontinuerligt. Det finansiella sparandet förväntas vara i balans 2018 och ligga klart över den målsatta nivån i slutet av prognosperioden. Den offentliga skulden förväntas i denna proposition bli 115 miljarder kronor, motsvarande 2 procent av BNP, lägre 2020 än vad som bedömdes i 2016 års ekonomiska vårproposition (prop. 2015/16:100).

Det är viktigt att fortsätta att bedriva en ansvarsfull ekonomisk politik. Det är även angeläget att bygga upp marginaler för att möta nästa konjunkturedgång. Det kräver såväl generell kostnads kontroll som ett rättvist och väl fungerande skattesystem med en låg grad av

skatteundandragande. Offentliga medel ska användas så effektivt och ändamålsenligt som möjligt för att uppnå största möjliga nytta. Regeringen har även utvecklat arbetet för att stärka jämställdhetsbudgetering i utformningen av budgetpolitiken (se avsnitt 1.7).

Förslag till nivå på utgiftstaket 2019

Utgiftstaket utgör en övre gräns för statsbudgetens utgiftsnivå och ger riksdagen och regeringen förbättrade möjligheter till kontroll och styrning av utgifterna.

I enlighet med budgetlagen (2011:203) föreslår regeringen i denna proposition en nivå på utgiftstaket för det tredje tillkommande året, dvs. 2019. Nivån som föreslås är samma som den bedömning som gjordes av utgiftstaket för 2019 i 2016 års ekonomiska vårproposition. Regeringen gör i denna proposition även en bedömning av nivån på utgiftstaket för 2020 (se tabell 1.4).

Den föreslagna och bedömda nivån på utgiftstaket medger en utgiftsökning under mandatperioden som möjliggör för regeringen att genomföra prioriterade reformer i kommande budgetpropositioner. Att det finns utrymme under utgiftstaket betyder dock inte att det kommer att användas för reformer som ökar de takbegränsade utgifterna.

Tabell 1.4 Utgiftstakets nivå 2016–2020

Miljarder kronor om inget annat anges

	2016	2017	2018	2019	2020
Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket	1 215	1 274	1 332	1 392	1 466 ¹
Utgiftstak, procent av potentiell BNP	27,9	28,1	28,1	28,1	28,3
Takbegränsade utgifter	1 197	1 248	1 281	1 298	1 321
Budgeringsmarginal	18	26	51	94	145
Budgeringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	1,5	2,1	4,0	7,3	11,0
Budgeringsmarginal, procent av BNP	0,4	0,6	1,1	1,9	2,8

¹ Regeringens bedömning av utgiftstakets nivå för 2020 i denna proposition.

1.4 Mer resurser till välfärden

Den generella välfärden är en central del i den svenska modellen och har lagt grunden till ett

samhälle som präglas av högt ekonomiskt välstånd, sammanhållning, jämlikhet och jämställdhet. En jämlik kunskapsskola förbättrar livschanser och skapar förutsättningar för alla att utvecklas utifrån sina förutsättningar. Gemensamt finansierade välfärdstjänster, som sjukvård, barnomsorg och äldreomsorg, möjliggör ett högt arbetskraftsdeltagande och fler arbetade timmar i ekonomin. Det har skapat förutsättningar för en mycket hög sysselsättningsgrad bland kvinnor och att Sverige har den högsta sysselsättningsgraden i EU. Satsningar på den gemensamma välfärden är en viktig del av regeringens ekonomiska politik.

Den förra regeringen prioriterade ofinansierade skattesänkningar framför att investera i välfärden. Många av välfärdens verksamheter är fortsatt ansträngda. Sveriges befolkning väntas fortsätta öka i snabb takt. Det leder till ett ökat behov av investeringar i välfärden så att kvaliteten inte blir lidande när antalet elever ökar eller fler söker vård. Samhällsbygget måste fortsätta och välfärden stärkas.

Sverige ska ha en välfärd av hög kvalitet som går att lita på. Därför har regeringen genomfört stora satsningar på vård, skola och omsorg. Regeringen prioriterar även fortsättningsvis välfärden för att skapa förutsättningar för kommuner och landsting att möta medborgarnas behov av välfärdstjänster och förbättra kvinnors livsvillkor.

Vinstjakten som incitament hör inte hemma i välfärdssektorn. Det är centralt att resurserna till välfärden används till just det de är avsedda för. För att få ta del av offentliga medel är det rimligt att kräva att privata aktörer som tillhandahåller välfärdstjänster ska kunna visa att de offentliga medlen kommer brukarna till godo. Eventuella överskott ska som huvudregel återinvesteras i den verksamhet där de har uppstått. Välfärdsutredningen ska senast den 1 november 2016 lämna sitt delbetänkande om ett nytt regelverk för offentlig finansiering av privat utförda välfärdstjänster (dir. 2015:22 och dir. 2015:108). Regeringen avser att 2017 lägga förslag om ett regelverk som säkerställer att skattemedel används till just den verksamhet de är avsedda för.

Regeringen föreslår i denna proposition att 10 miljarder kronor årligen tillförs kommuner och landsting i generella statsbidrag. Det ger kommunsektorn långsiktiga förutsättningar att

utveckla välfärden. De ökade resurserna är permanenta och skapar möjligheter att anställa fler i välfärden och därigenom förbättra välfärdens kvalitet. Dessa välfärds miljarder innebär betydande resurser som möjliggör för kommunerna och landstingen att stärka vården, skolan och omsorgen. Investeringar i välfärden har stor betydelse för arbetsmiljön, inte minst i många kvinnodominerade branscher som kännetecknas av större problem med ohälsa än andra branscher. För att förbättra arbetsmiljön och arbetsvillkoren i kommunsektorn behövs resurser, inte minst för att fler ska vilja arbeta inom äldreomsorgen och vården.

De generella statsbidragen ger stor frihet för kommuner och landsting att själva utforma sin verksamhet utifrån lokala förutsättningar. För att säkerställa en hög kvalitet måste kommunsektorn kontinuerligt förnya och effektivisera sin verksamhet. De ökade resurserna skapar förutsättningar för att få fler i arbete, en mer jämlik utbildning och ökad jämställdhet mellan kvinnor och män.

Välfärds miljarderna ska inledningsvis särskilt stötta de kommuner och landsting som har störst behov till följd av det stora antalet asylsökande och nyanlända. Därefter kommer resurstillskottet att innebära en allmän förstärkning av det kommunala utjämnings-systemet.

En jämlik kunskapsskola

Alla elever ska utmanas i sin kunskapsörst och möta en skola där de får växa och utvecklas. Skolan är en central del av samhällsbygget och en förutsättning för ett Sverige som håller ihop. Alla elever ska utifrån sina förutsättningar få möjlighet att utvecklas fullt ut. I skolan läggs grunden för individens möjlighet till etablering på arbetsmarknaden och ett aktivt deltagande i samhället. Den förra regeringen prioriterade ofinansierade och orättvisa skattesänkningar framför investeringar i skolan. Regeringen har i stället avsatt betydande medel till skolan. Genom välfärds miljarderna skapas ännu bättre förutsättningar för att nå regeringens mål om en jämlik kunskapsskola.

Kunskapsresultaten i den svenska skolan har försämrats under många år. Den svenska grundskolan har också blivit alltmer ojämlik. Segregationen och skillnaderna i kunskaps-

resultat mellan skolor har ökat. Det nuvarande skolvalssystemet är en bidragande orsak till den ökade segregationen. Allt fler elever lämnar grundskolan utan behörighet till gymnasieskolan och alltför många fullföljer inte sin gymnasieutbildning. Det är fler pojkar än flickor som saknar behörighet till gymnasieskolan och fler män än kvinnor som inte fullföljer sin gymnasieutbildning. Skolans kompensatoriska uppgift måste stärkas och kunskapsresultaten förbättras. Ojämställdheten, som i skolan drabbar pojkar i form av generellt sämre studieresultat och flickor i form av stress och psykisk ohälsa, måste brytas.

Regeringen har vidtagit åtgärder för att stödja kommunerna i att vända kunskapsutvecklingen och förbättra likvärdigheten. Regeringen tillsatte 2015 en skolkommision, bestående av representanter från profession och forskning, som har i uppdrag att ta fram förslag på systemförändringar för höjda kunskapsresultat, förbättrad kvalitet i undervisningen och en ökad likvärdighet i skolan (dir 2015:03).

Det stora antalet asylsökande och nyanlända barn och unga förstärker behovet av insatser för en jämlik skola. En stor andel av de asylsökande och nyanlända i gymnasieåldern är ensamkommande barn och unga, som saknar stöd från vårdnadshavare. Regeringen vill se en inkluderande skola och har vidtagit åtgärder för att möta det ökade behovet av undervisning i svenska som andraspråk och modersmålsundervisning. Därutöver har schablonersättningen till kommunerna för asylsökande barns skolgång höjts. Skolan får mer resurser när antalet elever ökar.

Läraryrket ska bli mer attraktivt

Lärarna är nyckeln till att höja kunskapsresultaten i skolan. Det är därför allvarligt att läraryrket under lång tid tappat i status och attraktionskraft. Det har tillsammans med stora elevkullar lett till en växande brist på lärare.

Läraryrket behöver bli mer attraktivt för att fler ska söka sig till och stanna kvar i yrket. Regeringen genomför därför en stimulans till höjda lärarlöner. Stimulansen beräknas kunna omfatta ca 60 000 lärare och motsvara 3 miljarder kronor årligen. Det är också viktigt att lärarnas administrativa börda minskar så att lärarna kan fokusera på sitt kunskapsuppdrag. Därför avser regeringen föreslå att de nationella proven ska digitaliseras för att möjliggöra

lärarnas fokus på kunskapsuppdraget. Vidare avser regeringen föreslå att antalet nationella prov ska minska.

För att motverka lärarbristen måste även fler lärare utbildas. Därför föreslår regeringen en utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildningarna. Fullt utbyggd 2021 motsvarar satsningen 3 600 platser. Utbyggnaden har föregåtts av en dialog med berörda lärosäten avseende vilken utbyggnad som kan göras med bibehållen kvalitet i utbildningen.

Regeringen föreslår vidare en fortsättning av satsningen Vidareutbildning av lärare utan lärarexamen (VAL). Tillsammans med arbetsmarknadens parter har regeringen också skapat ett snabbspår där nyanlända lärare snabbare ska kunna få en svensk lärarlegitimation. Därtill fortsätter regeringen satsningen på Teach for Sweden, som är en kompletterande pedagogisk utbildning för dem som redan har en akademisk utbildning. Ett annat sätt att möta lärarbristen är att förstärka andra personalgrupper i skolan som kan avlasta lärare och förskolelärare.

Tidiga insatser när elever behöver extra stöd

Genom att tidigt fånga upp dem som behöver extra stöd ökar möjligheten för varje elev att utvecklas fullt ut. Regeringen har tidigare avsatt betydande medel i syfte att fler ska kunna anställas i grundskolan för att ge lärarna mer tid att möta varje elevs behov. Medel har också tillförts för att utbilda och anställa fler speciallärare och specialpedagoger.

För att förbättra möjligheterna att tidigt kunna ge stöd efter behov avser regeringen att påbörja införandet av en läsa-skriva-räkna-garanti 2017. Regeringen har tillsatt en särskild utredare som ska lämna förslag på hur en sådan garanti bör utformas (dir. 2015:65). Ett led i införandet av garantin är att resurser avsätts för 2017 till insatser för att möjliggöra förankringen om bl.a. förskoleklassens förtydligade pedagogiska uppdrag. Regeringen avser också att fr.o.m. 2018 avsätta medel för att kompensera kommunerna för ökade utgifter med anledning av garantin.

Läsförmågan är avgörande för att alla barn ska utvecklas i skolan. Undersökningar visar dock på en sjunkande läsförståelse hos elever i den svenska grundskolan. Inom ramen för initiativet Hela Sverige läser med barnen kommer regeringen att genomföra en rad insatser för att öka barns och skolelevs läsförståelse, ordförråd

och läslust. En läsdelegation tillsätts för att samordna samtliga läsfrämjande insatser inom skola, kultur, idrott och föreningsliv.

Bättre möjligheter till utveckling i skolor med störst utmaningar

För att förbättra skolresultaten och öka jämlikheten krävs stöd till huvudmän för skolor med stora utmaningar och låga studieresultat. Staten tar ett aktivt ansvar för skolutvecklingen genom regeringens satsning Samverkan för bästa skola. Satsningen pågår över hela landet och innebär bl.a. att Skolverket i samverkan med varje berörd huvudman ska identifiera och utforma insatser för att höja resultaten på skolor med låga resultat och svåra förutsättningar. Regeringen föreslår i denna proposition en utökning av satsningen fr.o.m. 2017 till att omfatta även förskolor och förskoleklasser med stora utmaningar samt en ytterligare utvidgning av insatserna fr.o.m. 2018. Utsatta bostadsområden ska särskilt uppmärksammas. Regeringen föreslår också att satsningen för fler behöriga lärare i svenska som andraspråk förstärks och att försöksverksamheten med utökad undervisningstid i svenska förlängs.

Regeringens mål är att alla ungdomar ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning. Därför har regeringen tillsatt en särskild utredare som ska lämna förslag på åtgärder om hur målet kan nås (dir. 2015:31). Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag om att huvudmännen ska åläggas att erbjuda lovskola för elever i årskurs 8 och 9 som riskerar att inte uppnå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Vidare avser regeringen att se över lovskolans omfattning och inriktning.

Att ha fullföljt en gymnasieutbildning är avgörande för att varaktigt kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Ett väl fungerande system för yrkesutbildning, där utbud och innehåll matchar såväl arbetsmarknadens behov som elevernas intressen, bidrar till att trygga kompetensförsörjningen och minska arbetslösheten. Därför avser regeringen att förstärka stödet till yrkescollege så att samverkan kan förbättras mellan branscher och utbildningsanordnare. Regeringen avser även att lämna förslag till en försöksverksamhet med branschskolor som syftar till ett större utbud av yrkesutbildning för små yrkesområden.

Förbättrad hälsa och minskad sjukfrånvaro

Alla ska ges förutsättningar för en god hälsa, oavsett ekonomiska resurser. Folkhälsan i Sverige är god, men det finns stora variationer mellan olika grupper i samhället. Människors hälsa och medellivslängd hänger nära samman med socioekonomiska faktorer, såsom utbildnings- och inkomstnivå. Regeringens långsiktiga mål är att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Satsningen på kvinnors hälsa tillsammans med reformerna om avgiftsfri tandvård för unga och avgiftsfri öppenvård för de allra äldsta bidrar till att nå målen om en jämlik och jämställd vård. Det gör även satsningarna på en mer jämlik och tillgänglig cancervård samt den nya strategin för att minska psykisk ohälsa. I denna proposition föreslås bl.a. höjt tandvårdsbidrag för personer som är 65–74 år.

Tandvårdsstödet är en del av välfärden. Socialstyrelsen har ett pågående regeringsuppdrag att utvärdera det särskilda tandvårdsbidraget och sådan tandvård som omfattas av högkostnadsskyddet inom öppen hälso- och sjukvård. I uppdraget ingår bl.a. att analysera hur stödets mål uppnås, vilka patientgrupper som utnyttjar stöden och att lämna förslag på förbättringar. Uppdraget ska delredovisas i maj 2017 och slutredovisas i december 2018. Målet för tandvården är en god tandhälsa och en tandvård på lika villkor för hela befolkningen.

Vård ska ges efter behov. Det ska inte vara möjligt att gå före i kön i offentligfinansierad vård genom att köpa privata försäkringar. Att universitetssjukhusen hålls samman och bibehålls inom det offentliga är en förutsättning för utveckling och kvalitet i hela hälso- och sjukvården.

Sverige har ett av Europas mest resurseffektiva hälso- och sjukvårdssystem och de flesta patienterna är nöjda med den vård som de får. Hälso- och sjukvården ska vara behovsanpassad, av god kvalitet för alla och tillgänglig i hela landet. Genom välfärds- miljarderna och särskilda medel för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning skapas ännu bättre förutsättningar för att utveckla vården och omsorgen i samtliga kommuner och landsting.

Regeringen har inlett en dialog med Sveriges Kommuner och Landsting i syfte att komma tillrätta med bristyrkessituationen inom välfärdssektorn.

Ohälsan och sjukfrånvaron ska minska

Den ökande sjukfrånvaron är ett problem för såväl individen som för hela samhället. Kvinnor är sjukfrånvarande i större utsträckning än män. Sjukfrånvaron är särskilt hög i många välfärdsyren och medarbetarna upplever att arbetsmiljön har försämrats.

Den förra regeringen vidtog inte åtgärder för att vända utvecklingen utan införde en tidsgräns i sjukpenningen, som varken främjade rehabiliteringsprocessen eller garanterade att de försäkrade fick rätt hjälp. Ersättning från sjukpenning ska ge trygghet och lämnas under den tid som det tar att återfå arbetsförmågan. Regeringen har därför avskaffat den bortre tidsgränsen. Att bryta utvecklingen med ökad sjukfrånvaro är en av regeringens mest prioriterade frågor. Ökningstakten i sjuksalen har mattas av, men ytterligare åtgärder behövs. Utöver ökade resurser till kommunsektorn har regeringen initierat ett brett åtgärdsprogram för att ge människor bättre möjligheter att stanna kvar i eller återgå till arbete. Försäkringskassan har fått i uppdrag att stärka handläggningen och stödet till arbetsgivare. Det har även inletts ett arbete för att se över hur rehabiliteringsinsatser för individen kan stärkas inom ramen för rehabiliteringskedjan.

Åtgärder på arbetsplatsen kan ofta underlätta och påskynda möjligheten att återgå till arbetet, oavsett sjukfrånvarons orsak. Regeringen ser därför positivt på att arbetsmarknadens parter inom respektive sektor tagit fram gemensamma avsiktsförklaringar om åtgärder som ska leda till minskad sjukfrånvaro. Regeringen avser att tillsammans med parterna följa upp det påbörjade arbetet och effekterna på sjukfrånvaron.

I syfte att minska smittspridning och därmed sjukfrånvaro avser regeringen att se över vad som hindrar att vård- och omsorgspersonal har tillgång till arbetskläder.

I regeringens fortsatta arbete med åtgärdsprogrammet kommer hälso- och sjukvården att vara ett prioriterat utvecklingsområde. I åtgärdsprogrammet ingår också att underlätta för unga med sjukdom och funktionsnedsättning att komma i arbete.

Ökad träffsäkerhet i assistansersättningen

Lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är en rättighetslagstiftning som är viktig för många människors

möjlighet till frihet och delaktighet i samhället. För att upprätthålla legitimiteten i välfärds-systemen måste resurserna användas på ett ändamålsenligt sätt. Bedrägerier ska bekämpas.

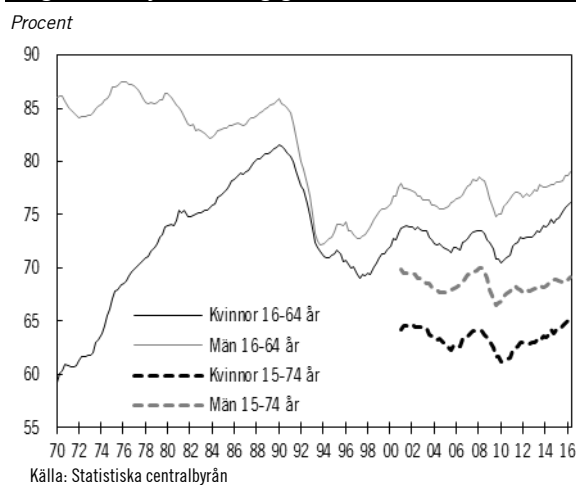
På tio år har de statliga kostnaderna för assistansersättningen fördubblats, utan att antalet brukare har haft tillnärmelsevis samma ökningstakt. Denna utveckling har flera förklaringar. Det finns tecken på att privata bolag har missbrukat systemet. Assistansersättningen är inte avsedd för att bidra till sådana vinster och överskott i privata bolag. Under den förra regeringen vidtogs inte åtgärder för att långsiktigt värna reformen.

Assistansersättningsutredningen bedömde i sitt betänkande att timbeloppet för den statliga assistansersättningen är högre än vad som kan motiveras av kostnads- och löneutvecklingen (SOU 2014:9). Höjningen av timbeloppet 2017 kommer därför att vara något mindre än tidigare år. För att öka träffsäkerheten i den statliga assistansersättningen lämnar regeringen i denna proposition även ett lagförslag som möjliggör ett eller flera schablonbelopp.

1.5 Fler jobb

Sedan regeringen tillträdde har sysselsättningen ökat med över 120 000 personer. Sysselsättningsgraden är högre än före finanskrisen och den högsta i EU både för kvinnor och för män (se diagram 1.2). Arbetade timmar fortsätter att växa i god takt.

Diagram 1.2 Sysselsättningsgrad 1970-2016

Arbetslösheten fortsätter att minska i snabb takt (se diagram 1.3). Bland vuxna med efter-

gymnasial utbildning är arbetslösheten i nivå med åren före finanskrisen. Ungdomsarbetslösheten har minskat snabbt och är på den lägsta nivån sedan 2003 (se diagram 1.4). Även långtidsarbetslösheten har minskat bland såväl unga som vuxna, och är lägst i EU bland unga. Regeringens reformer bedöms bidra till att varaktigt sänka arbetslösheten.

Diagram 1.3 Arbetslöshet 15-74 år 2006-2016

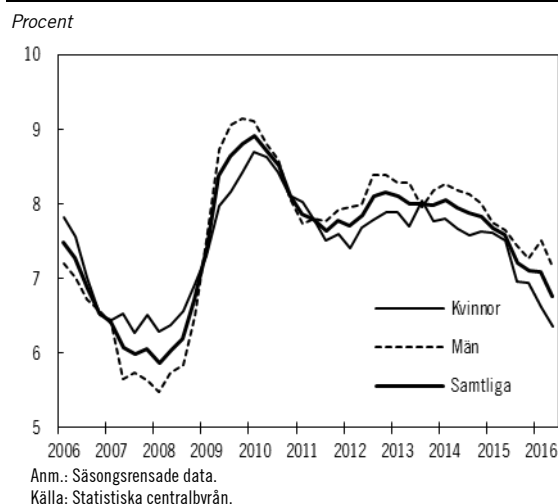
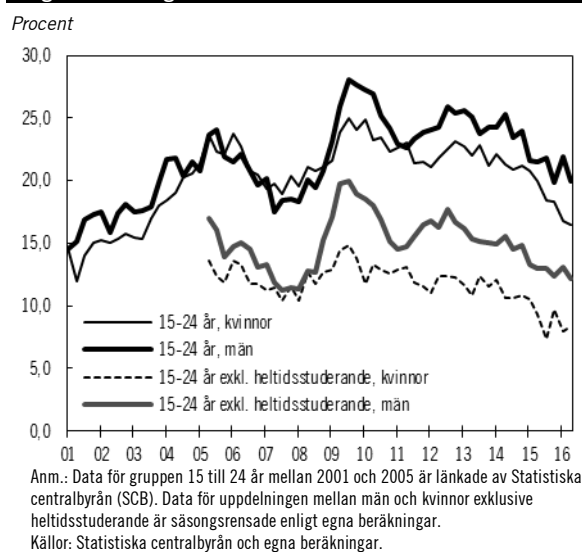

Diagram 1.4 Ungdomsarbetslöshet 2001-2016

En väl fungerande arbetsmarknad som tar tillvara människors kompetens och vilja att arbeta är grunden för Sveriges välfärd och konkurrenskraft. Människor vill bidra till samhällsbygget och försörja sig själva. Den positiva utvecklingen på arbetsmarknaden måste fortsätta. Regeringens mål om lägst arbetslöshet i EU 2020 vägleder den ekonomiska politiken. Målet ska nås genom att antalet kvinnor och män som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin

ökar. Målet är ambitiöst och ställer stora krav på politisk handlingskraft.

Arbetslösheten, inte minst bland unga, har varit alltför hög under lång tid. Under många år har skattesänkningar och ineffektiva subventioner prioriterats framför investeringar för fler jobb. Alltför många har fortfarande svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Arbetsmarknaden måste fungera bättre så att fler kan försörja sig och bidra till finansieringen av välfärden. Samhället har ett ansvar att skapa förutsättningar för att alla ska kunna få och ta ett arbete. Individerna har också ett ansvar att stå till arbetsmarknadens förfogande och att förvärva den kompetens som efterfrågas.

Det finns stora obalanser på arbetsmarknaden och matchningen har fungerat dåligt under lång tid. Samtidigt som efterfrågan på arbetskraft är stark är arbetslösheten fortsatt hög i vissa grupper. Arbetslösheten är särskilt hög bland vuxna med kort utbildning och som varit kort tid i Sverige. Även bland de unga som saknar fullföljd gymnasieutbildning och bland personer med funktionsnedsättning är arbetslösheten hög. Samtidigt upplever arbetsgivare att det är svårt att hitta rätt kompetens. Det råder brist på arbetskraft, i synnerhet inom yrken som kräver eftergymnasial utbildning eller yrkesutbildning på gymnasial nivå. Bristen är särskilt stor inom den offentliga sektorn. Den starka efterfrågan på arbetskraft kan komma att även gynna personer som står längre ifrån arbetsmarknaden. Samtidigt krävs åtgärder som motverkar obalanserna på arbetsmarknaden, så att arbetslösheten kan fortsätta att minska och för att sysselsättningen ska fortsätta att öka. Även arbetsmarknadens parter har en viktig roll.

Regeringen har en bred jobbagenda som består av insatser för ökad kompetens och aktiv arbetsmarknadspolitik, investeringar i bostäder och infrastruktur samt en aktiv näringspolitik. Satsningar på välfärden bidrar till en hög sysselsättningsgrad och är också en viktig del av regeringens jobbpolitik (se avsnitt 1.4).

Det är viktigt att genom en aktiv närings- och innovationspolitik stimulera jobbtillväxten genom fler och växande företag i hela landet. Investeringar i infrastruktur och bostäder ökar rörligheten på arbetsmarknaden genom att förbättra förutsättningarna för människor att arbetspendla och bo där det finns jobb och utbildningsmöjligheter. Det är viktigt att få de arbetslösa att söka de jobb som är lediga och att

underlätta för arbetsgivare att hitta den kompetens som efterfrågas. Det krävs kompetenshöjande insatser för att motverka bristen på arbetskraft. Den förra regeringen underlät att rusta de arbetslösa för att kunna ta de jobb som växer fram.

Arbetsmarknadspolitiska insatser måste i större utsträckning bidra till att öka arbetsgivarnas benägenhet att anställa personer med en svag förankring på arbetsmarknaden. Effektiva och mer träffsäkra lönesubventioner är därför av stor betydelse. Regeringen bedömer även att det är viktigt att hitta nya vägar för att skapa sysselsättning för dem med relativt sett låga kvalifikationer. Regeringens arbetsmarknadspolitik syftar till att minska obalanserna på arbetsmarknaden och väsentligt förbättra matchningen.

Det stora antalet asylsökande under framför allt 2015 medför att antalet personer i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag förväntas öka snabbt. Det innebär att andelen av arbetskraften som varit kort tid i Sverige ökar. Det är en viktig anledning till att arbetslösheten inte förväntas sjunka snabbare framöver. Det tar tid för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden, i synnerhet för dem som saknar gymnasieutbildning. De insatser som genomförs inom etableringsuppdraget är en investering som stärker individens möjligheter till arbete eller vidare studier. Även insatser under asyltiden bidrar till en bättre etablering. Etableringen på arbetsmarknaden måste dock bli mer effektiv för nyanlända. Etableringstiderna har under flera år varit alltför långa och regeringen genomför därför betydande satsningar för att påskynda nyanländas etablering på arbetsmarknaden.

Aktiv arbetsmarknadspolitik och förbättrad etablering

Kunskapslyftet byggs ut

För att arbetslösheten ska fortsätta att minska krävs satsningar på utbildning och kompetens som svarar mot arbetsmarknadens behov. Tillgång till relevant kompetens är också avgörande för näringslivets möjlighet att växa och klara den internationella konkurrensen. Regeringen har inlett ett nytt kunskapslyft med en satsning som fullt utbyggd omfattar ca 70 000

utbildningsplatser inom yrkesvux, lärlingsvux, folkbildning, högskola och yrkeshögskola.

Inom ramen för kunskapslyftet föreslår regeringen i denna proposition en stor satsning på yrkesutbildning för vuxna genom fler yrkesvuxplatser och en permanent satsning på lärlingsutbildning för vuxna (lärlingsvux). Därtill föreslås en utbyggnad av lärarutbildningen. Fram till 2019 beräknas antalet statligt finansierade platser inom kunskapslyftet öka med över 24 000 jämfört med 2016. Regeringen avser att i anslutning till denna proposition lämna förslag om att en rätt till behörighetsgivande kurser inom kommunal vuxenutbildning (komvux) införs fr.o.m. 2017. Tillgången ska vara god på kurser inom komvux och individen ska ha goda möjligheter att kvalificera sig för vidare studier. Det är även viktigt för att kunna möta arbetsmarknadens behov av kompetens. Yrkesutbildningarna bör i större omfattning bygga på den regionala arbetsmarknadens behov. Regeringen avser därför att utveckla formerna för en regionaliserad yrkesutbildning för vuxna. Regeringen avser att som villkor för att ta del av det utbyggda yrkesvux ställa krav på att ansökande kommuner själva finansierar minst motsvarande antal utbildningsplatser. Detta för att det totala antalet yrkesinriktade vuxenutbildningsplatser ska öka i önskad omfattning.

Regeringen avser att återkomma med ett förslag om ett nytt studiestöd. Studiestartsstödet syftar till att fler arbetslösa med kort utbildning och stora behov av utbildning ska studera på grundläggande eller gymnasial nivå för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden.

En aktiv arbetsmarknadspolitik

Trots den gynnsamma utvecklingen på arbetsmarknaden är det fortsatt alltför många unga som är arbetslösa. Regeringen har sedan den tillträdde sett till att Arbetsförmedlingen har fokuserat på att förebygga att ungdomar hamnar i längre tider av arbetslöshet. Ingen ung människa ska påbörja sitt vuxenliv i långtidsarbetslöshet. Regeringen har därför inlett arbetet med att införa en 90-dagarsgaranti för unga. Garantin ska införas successivt och innebär att arbetslösa ungdomar ska erbjudas ett arbete, en insats som leder till arbete eller en utbildning inom 90 dagar. Ungdomsarbetslösheten och antalet unga som varit inskrivna hos Arbetsförmedlingen i mer än 90 dagar har minskat.

För att underlätta 90-dagarsgarantin har regeringen bl.a. infört traineejobb och utbildningskontrakt. Regeringen har även antagit en strategi för unga som varken arbetar eller studerar. För att minska arbetslösheten har regeringen även inrättat Delegationen för unga till arbete (Dua) som verkar för att främja samverkan mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen. Hitills har 287 kommuner träffat lokala överenskommelser med Arbetsförmedlingen om insatser för att minska ungdomsarbetslösheten.

Regeringens införande av traineejobb och extratjänster är verktyg för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden och för att möta behoven av personal i många av välfärdens verksamheter. Regeringen har med dessa stöd skapat förutsättningar för kommuner och landsting att avlasta personalen i välfärdsyrken, samtidigt som de bidrar till att minska arbetslösheten. Regeringen avser att förstärka extratjänsterna så att de omfattar arbete på 100 procent i stället för 75 procent samt att handledarstödet höjs. Regeringen avser även att vidga målgruppen till att omfatta nyanlända. Efter dialog med Sveriges Kommuner och Landsting och fackförbundet Kommunal föreslår regeringen en utbildningssatsning för tidsbegränsat anställda inom äldreomsorgen och hälso- och sjukvården som saknar relevant gymnasial yrkesutbildning, i syfte att ytterligare underlätta kompetensförsörjningen inom dessa sektorer.

Det är viktigt att de resurser som avsätts för arbetsmarknadspolitiska insatser och stöd används effektivt. Konjunkturläget och utmaningarna på svensk arbetsmarknad motiverar att nystartsjobben i större utsträckning riktas till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Regeringen föreslår därför en höjd subventionsgrad för nyanlända och personer som varit arbetslösa i mer än tre år. Samtidigt föreslås både kortare maximala stödperioder och en lägre subvention för dem som har varit arbetslösa i mindre än två år.

Arbetslösheten bland personer med kort utbildning och låga kvalifikationer är fortfarande alltför hög. Regeringen anser därför att det krävs nya insatser. Även om utbildning ska vara den huvudsakliga insatsen kan jobb med lägre kvalifikationskrav vara en möjlig väg in på arbetsmarknaden för vissa. Staten ska ta sitt ansvar och skapa jobb med goda arbetsvillkor

som i dag inte utförs i de statliga myndigheterna. Moderna beredskapsjobb i staten införs successivt fr.o.m. 2017 och ska sysselsätta 5 000 personer 2020. Regeringen avser vidare att genomlysna förutsättningarna för fler jobb med avtalsenliga löner och villkor i näringslivet för personer med kort utbildning. En förutsättning för detta arbete är en god dialog och samverkan med parterna.

Flera jobb som kan vara en väg in på arbetsmarknaden kräver körkort. Regeringen avser därför att utreda möjligheten till lån från Centrala studiestödsnämnden för körkortsutbildning med avsikten att förslaget ska genomföras under mandatperioden.

Bland de arbetslösa finns de som har nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning. Allas vilja att arbeta ska tas tillvara. För att öka sysselsättningen bland personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga föreslår regeringen att taket i lönebidraget höjs. Utvecklingsanställningar i Samhall har varit framgångsrika i att ge personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga möjlighet att utvecklas genom arbete och komma in på arbetsmarknaden. Regeringen har tidigare avsatt medel till ytterligare 2 000 utvecklingsanställningar och föreslår i denna proposition en ökning motsvarande 100 anställningar 2017 och 500 nya anställningar per år 2018–2020.

Många arbetsgivare uppger att de olika formerna av anställningsstöd är komplicerade. Det riskerar att leda till att arbetsgivare väljer bort möjligheten att anställa med stöd. Ett arbete bedrivs därför i Regeringskansliet för att förenkla och göra anställningsstöden mer effektiva och träffsäkra.

Regeringen bedömer att den nuvarande deltidsbegränsningen i arbetslöshetsförsäkringen inte är ändamålsenlig. I denna proposition föreslås därför att regelverket ändras så att det ska vara möjligt att vara arbetslös på deltid och få ersättning under maximalt 60 veckor. Regeringen avser även att fr.o.m. 2018 göra ett antal ytterligare förändringar i regelverket, bl.a. när det gäller förtroendevaldas rätt till arbetslöshetsersättning samt samordningen av pension och arbetslöshetsersättning. En departementpromemoria kommer att remitteras hösten 2016.

Arbetslivet förändras i snabb takt. Ny teknik och effektivare arbetsätt frigör resurser men

ökar samtidigt arbetstakten. Många upplever ett mer stressigt arbetsliv som sliter ut människor i förtid. Det sker en utbredning av tillfälliga anställningar och utsuddade gränser mellan arbete och fritid. För att kunna ta tillvara varje människas kompetens måste arbetsrelaterad ohälsa bekämpas. Regeringen har kraftigt förstärkt resurserna inom arbetsmiljöpolitiken. För att fortsatt stärka Arbetsmiljöverkets tillsynsverksamhet föreslås att myndigheten tillförs ytterligare medel. Tillskottet kommer att möjliggöra för Arbetsmiljöverket att i större utsträckning motverka osund konkurrens. Detta arbete kan innebära fler oannonserade arbetsplatsbesök.

Regeringen har också presenterat en strategi för det moderna arbetslivet och bidragit till en ökad forskning om hållbara arbetsmiljöer.

Etableringen ska förbättras

Samhället behöver ta tillvara alla människors vilja och förmåga att bidra. Det är angeläget att alla ungdomar, inklusive sent anlända elever, påbörjar och fullföljer en gymnasieutbildning. Det är särskilt viktigt när det råder brist på arbetskraft i många sektorer. Arbete med goda arbetsvillkor bidrar till en stark välfärd och utveckling i Sverige. Arbete är också nyckeln till nyanlända invandrades etablering. Arbete ger utöver egen försörjning möjligheter att utveckla sina kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället. Arbete bidrar också till ett utökat socialt nätverk. Vägen till arbete är dock alltför lång för många nyanlända och många har jobb som inte motsvarar deras kompetensnivå. Det måste förändras.

Regeringen har genomfört en rad satsningar för bättre och snabbare etablering. I syfte att få till stånd en jämnare fördelning av mottagandet mellan landets kommuner är kommunerna numera skyldiga att efter anvisning ta emot nyanlända för bosättning i kommunen. För att etableringen ska kunna påbörjas tidigt har insatser införts redan under asyltiden som t.ex. Svenska från dag ett via folkbildningen. Medel har även tillförts Arbetsförmedlingen för att hantera det ökade antalet deltagare i etableringsuppdraget. Vidare har regeringen vidtagit åtgärder för att korta vägen till arbete för personer med utbildning som efterfrågas på arbetsmarknaden, som t.ex. validering av utbildning och snabbspår (se fördjupningsrutan Regeringens politik för snabb etablering).

Regeringen tar i denna proposition ytterligare steg för att påskynda de nyanländas etablering på arbetsmarknaden.

Regeringen har gett ett antal myndigheter i uppdrag att minska väntetiderna och göra myndighetskontakterna mer effektiva för nyanlända. För att inte förlänga etableringsperioden måste asyltiden tas tillvara. Det är viktigt att skapa möjligheter för asylsökande att tidigt tillägna sig bl.a. grundläggande kunskaper i svenska språket och information om samhället. Regeringen föreslår därför i denna proposition att ytterligare medel avsätts för tidiga insatser under asyltiden till bl.a. folkbildningen för ökade kunskaper i svenska. Därutöver tillförs Arbetsförmedlingen medel för att redan under asylprocessen erbjuda kompetenskartläggningar för asylsökande. För att öka möjligheten till arbete under asyltiden har regeringen nått en överenskommelse med bl.a. bankerna som underlättar för asylsökande att öppna bankkonto.

Antalet deltagare i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag väntas öka kraftigt de kommande åren. Regeringen föreslår att myndigheten ges ytterligare resurser för att möta denna utveckling. Samtidigt som antalet deltagare ökar behöver resultaten i etableringsuppdraget förbättras. I dag är andelen som har ett arbete eller deltar i reguljär utbildning efter avslutad etableringsplan knappt en tredjedel. Regeringen kommer därför att återkomma med förslag för att förenkla och effektivisera etableringsuppdraget. Ett liknande åtgärdsystem som gäller för övriga arbetslösa bör införas för nyanlända inom etableringsuppdraget. Den som inte deltar i de insatser som bedöms vara nödvändiga för att få ett arbete bör inte ha rätt till hela eller delar av sin ersättning.

Många nyanlända är i yrkesverksam ålder och har såväl utbildning som erfarenhet, även inom områden där det råder brist på arbetskraft. Regeringen har därför tillsammans med arbetsmarknadens parter inlett ett omfattande arbete för att korta tiden till jobb. Snabbspår för ett tjugotal yrken har redan presenterats och antalet deltagare har ökat snabbt. Regeringen föreslår att ytterligare medel tillförs för utvecklingsinsatser och främjande av snabbspåren. För att möta det ökade behovet av validering av utländsk utbildning föreslår regeringen även att Universitets- och högskolerådet tillförs

ytterligare resurser samt att Socialstyrelsen tillförs fortsatta resurser.

För de nyanlända som enbart har förgymnasial utbildning är förslaget om att ytterligare bygga ut vuxenutbildningen av stor betydelse. Kunskaper i svenska språket är viktiga för att kunna tillgodogöra sig utbildning. Regeringen föreslår därför särskilda satsningar på lärlingsvux och yrkesvux kombinerat med kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi). Sfi-undervisningen behöver vara anpassad till nyanländas olika behov och förutsättningar. Det studiestartsstöd som aviseras i denna proposition bedöms vara ett viktigt verktyg för att få personer med stora utbildningsbehov att söka sig till studier.

Det krävs också insatser för att öka arbetsgivarnas benägenhet att anställa nyanlända. Subventionerade anställningar kan ge nyanlända förbättrade jobbchanser och viktig arbetslivserfarenhet. Förslaget om en mer träffsäker utformning av nystartsjobben, förväntas bidra till en snabbare etablering för nyanlända. För nyanlända med kort utbildning kan regeringens satsning på moderna beredskapsjobb vara en väg in på svensk arbetsmarknad. Genom jobb med lägre kvalifikationskrav och goda villkor kan etableringen förbättras för nyanlända som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Etableringsprocessen kan effektiviseras ytterligare. Det finns ett antal ytterligare områden som är av betydelse för en mer effektiv etablering. Även stöd till idrotten kan möjliggöra ökad sysselsättning och förbättrad etablering. Flera olika aktörer i samhället berörs och regeringen kommer att ta ytterligare initiativ för att förbättra etableringen.

En politik för fler bostäder

Bostadsbyggandet har ökat kraftigt de senaste åren, efter en lång tid med låg byggtakt. Antalet påbörjade bostäder under det första halvåret 2016 är det högsta sedan 1992. Regeringen har prioriterat ett ökat bostadsbyggande, särskilt av hyresrätter. Den högre takten i bostadsbyggandet väntas bestå under de närmaste åren. Enligt Boverkets prognos kommer ca 61 500 bostäder att börja byggas 2017. Det skulle innebära en ökning av byggandet med över 50 procent jämfört med 2014. Även byggandet

av hyresrätter ökar efter att under lång tid ha legat på en mycket låg nivå.

Men trots att byggtakten ökat är det inte tillräckligt för att möta behoven. Bristen på bostäder är fortsatt stor. Regeringen presenterade i juni 2016 ett bostadspolitiskt åtgärdsprogram för ökat byggande (se utg.omr. 18 avsnitt 3.6).

I denna proposition föreslås att medel avsätts för att göra en översyn av Boverkets byggregler för att modernisera och förenkla regelverket och samtidigt främja konkurrensen och ett långsiktigt hållbart byggande. Dessutom föreslås ökade resurser till länsstyrelserna för en effektivare handläggning och rådgivning rörande plan- och bygglovsärenden. Regeringen aviserar även i denna proposition ändringar av reglerna för uppskov med kapitalvinst vid avyttring av privatbostad.

Regeringen har tidigare aviserat att en särskild utredare ska få i uppdrag att se över systemet med kreditgarantier för bostadsbyggande. Frågan om hur ett system för statliga topplån för nyproduktion av hyresrätter och studentlägenheter kan utformas ska ingå i utredningen. Dessutom har regeringen i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1) aviserat ett investeringsstöd för byggande av hyresrätter med rimliga hyror.

Regeringen avser att kartlägga och vid behov lägga fram förslag som förstärker kommunernas möjligheter att säkerställa att befintliga byggrätter bebyggs i enlighet med gällande detaljplaner. För närvarande råder det brist på ett flertal yrkeskategorier inom byggbranschen och Arbetsförmedlingen bedömer att rekryteringsproblemen inom branschen kommer att öka de kommande åren. Regeringen har därför utsett två samordnare som ska se över behovet av åtgärder för att säkerställa att det finns tillräckligt med arbetskraft inom byggbranschen för att bostadsbyggandet ska kunna fortsätta öka. Samordnarna ska följa upp pågående insatser och, om det finns behov, föreslå åtgärder för både statliga och kommunala aktörer samt för byggbranschens olika parter.

Investeringar i infrastruktur

En väl fungerande transportinfrastruktur är viktig för sysselsättning, minskade utsläpp och konkurrenskraft i hela landet. Hållbara

transporter är en viktig del i att nå miljömålen. Investeringar i infrastruktur kräver långsiktighet och regeringen avser därför att lämna en proposition med förslag till ekonomiska ramar för en nationell plan för 2018–2029. Den nationella planen kommer att fokusera på att värna kvaliteten på den befintliga infrastrukturen och på att möta framtidens behov av ett modernt och hållbart transportsystem. Samhälls-ekonomisk effektivitet och långsiktigt hållbara transporter ska vara centrala faktorer för vilka investeringar som ska göras.

Regeringens ambitioner är höga. Därför aviserar regeringen i denna proposition en satsning om 3,7 miljarder kronor 2019 och 5 miljarder kronor 2020 för investeringar i infrastruktur. Merparten av tillskottet ska gå till underhåll. Underhåll till järnväg beräknas till mer än tre gånger mer än underhåll till väg.

Den s.k. Sverigeförhandlingen har bl.a. i uppdrag att ta fram förslag till principer för finansiering samt förslag till en utbyggnadsstrategi för nya stambanor för höghastighetståg mellan Stockholm och Göteborg/Malmö (dir. 2014:106). Sverige-förhandlingen har också i uppdrag att ingå överenskommelser med berörda kommuner, landsting och andra berörda aktörer i Stockholms, Västra Götalands och Skåne län om åtgärder som förbättrar tillgängligheten och kapaciteten i transportsystemet och leder till ett ökat bostadsbyggande i storstadsregionerna i dessa län. Regeringen anser att nya stambanor skulle stärka järnvägens konkurrenskraft och förbättra förutsättningarna för arbetspendling. På regeringens uppdrag undersöker Trafikverket möjligheterna att sänka byggkostnaderna för höghastighetsbanorna. Samtidigt ses nyttoberäkningarna över. Trafikverket arbetar också på regeringens uppdrag bl.a. med att redovisa uppdaterade uppgifter om kostnader och nyttor för en uppgradering av befintliga stambanor mellan Stockholm och Göteborg/Malmö. Förberedelserna för byggandet av Ostlänken mellan Järna och Linköping fortgår.

En aktiv näringspolitik för fler och växande företag

Sverige rangordnas som EU:s främsta innovationsland. För att fortsatt stärka svensk konkurrenskraft, öka jobbtillväxten och bidra till

att minska arbetslösheten bedriver regeringen en aktiv närings- och innovationspolitik.

Sverige ska vara världsledande inom innovativ och hållbar industriell produktion. Därför har regeringen lanserat strategin Smart industri, som tar ett brett grepp kring industrins utmaningar. Strategin har fyra fokusområden: industrins digitalisering, kompetensförsörjning, hållbarhet och innovation samt tillgång till testbäddar och forskningsinfrastruktur. Som en del av strategin presenterade regeringen i juni 2016 en handlingsplan med 45 konkreta åtgärder som regeringen genomför eller planerar att genomföra.

För att möta de utmaningar som samhället står inför och dra nytta av de affärsmöjligheter som de för med sig när det gäller digitalisering, hälsa och miljö- och klimatteknik krävs ett nära samarbete mellan politiken, näringslivet och universitet och högskolor. Innovationsrådet har därför initierat samverkansprogrammen Nästa generations resor och transporter, Smarta städer, Cirkulär biobaserad ekonomi, Life science och Uppkopplad industri och nya material. Samverkansprogrammen ska bygga vidare på det svenska näringslivets styrkor för att möta dessa utmaningar.

Exportsektorn är viktig för svensk ekonomi. Efter flera svaga år utvecklades exporten mycket starkt 2015 och det svenska näringslivet tog exportandelar på världsmarknaden. Regeringen har avsatt resurser för export- och investeringsfrämjande insatser.

När Sverige växer behöver jobben bli fler och det behöver bli lättare att starta företag samt att växa och att anställa. Därför fortsätter regeringen sitt arbete med att göra det enklare för små och medelstora företag, bl.a. genom ökad digitalisering och förenklat uppgiftslämnande. Konkurrenskraftiga villkor för små nystartade innovationsdrivna företag är av stor vikt.

Regeringen vill underlätta för fler enmansföretagare att ta steget att anställa genom att sänka arbetsgivaravgifterna för den första anställda under det första året, ett s.k. Växastöd. Förslaget är inriktat på enskilda näringsidkare och bedöms öka sysselsättningen. De nya reglerna föreslås vara tillfälliga och gälla t.o.m. 2021. För att minska den administrativa bördan för små verksamheter med liten omsättning föreslår regeringen även att en omsättningsgräns för mervärdesskatt införs.

Det statliga marknadskompletterande riskkapitalet är viktigt, inte minst för innovativa och växande företag. För att förbättra och effektivisera utbudet av statligt riskkapital i hela landet skapas en ny finansieringsstruktur genom bolaget Saminvest AB som primärt ska investera via privat förvaltade riskkapitalfonder. Genom ett fond-i-fond upplägg drar staten nytta av den investeringskompetens som finns i privata fonder.

Den digitala infrastrukturen är viktig för företagande och människors möjlighet att delta i samhället. Den bidrar till en innovations- och kunskapsdriven hållbar tillväxt. Digitaliseringen skapar också nya möjligheter för att upprätthålla grundläggande service och välfärd i alla delar av landet. Sverige behöver förnya sina ansträngningar för att nå målet om att vara världsledande i att använda digitaliseringens möjligheter. Regeringen avser därför att presentera en samlad digitaliseringspolitik.

Inom landsbygdsprogrammet finns betydande resurser för att ta tillvara hela Sveriges potential för jobb och tillväxt, exempelvis stöd till bredbandsutbyggnad och stöd till service. Regeringen föreslår att medlen för stöd till bredbandsutbyggnad inom landsbygdsprogrammet utökas med 850 miljoner kronor för den resterande delen av programperioden. Regeringen har också gett Jordbruksverket i uppdrag att årligen uppdatera den marknadsanalys som avgör i vilka områden stöd kan ges. Stöd kan endast ges till de områden på landsbygden där det saknas förutsättningar för kommersiell utbyggnad. Regeringen har även uppdragit åt Tillväxtverket och Jordbruksverket att samverka kring bredbandsutbyggnad inom ramen för regionalfonds- och landsbygdsprogrammen. En förutsättning för en effektiv utbyggnad är att samordningen mellan de olika aktörerna fungerar väl. Regeringen följer utvecklingen och kommer vid behov att föreslå åtgärder för att säkerställa att samordningen fungerar.

Det kommunala utjämningsystemet är viktigt för att säkerställa att god offentlig service och välfärd finns att tillgå i alla delar av landet.

Regeringen har gett Statens servicecenter i uppdrag att analysera och föreslå vilka funktioner inom de statliga myndigheterna som kan vara lämpliga att bedriva samordnat i staten och utanför storstäderna. Arbetet med lokaliseringen kommer att fortsätta 2017.

Utgångspunkten är att nya myndigheter i första hand bör lokaliseras utanför Stockholms län. Det är viktigt att det finns arbetstillfällen för tjänstemän och akademiker även utanför de större städerna.

Regeringens arbete med livsmedelsstrategin och det nationella skogsprogrammet syftar till att ta tillvara den potential som finns i hela livsmedelskedjan och skogsbruket samt att skapa jobb och tillväxt i hela landet.

Propositionen för forskning, innovation och högre utbildning

Sverige är en internationellt framgångsrik forsknings- och innovationsnation som under lång tid gjort stora investeringar i forskning och utveckling. Långsiktighet är avgörande för ett framgångsrikt forsknings- och innovationssystem. Den kommande propositionen för forskning, innovation och högre utbildning kommer därför att ha ett tioårigt perspektiv. För att universitet och högskolor ska ha förutsättningar för en mer långsiktig och strategisk planering avser regeringen att föreslå öknings av universitetens och högskolornas anslag till forskning och utbildning på forskarnivå.

Forskningsresultaten måste i större utsträckning leda till nya varor och tjänster. Viktiga prioriteringar i den kommande propositionen för forskning, innovation och högre utbildning är att forskningen håller hög kvalitet, att förbättra nyttiggörande av forskningsresultaten och att säkra att Sverige får största möjliga utdelning på satsade medel.

I den kommande propositionen kommer samhällets utmaningar att genomsyra prioriteringarna för såväl grundforskning som behovsmotiverad forskning och innovation. För att möta dessa utmaningar och för att stärka det svenska innovationssystemet föreslås dels att medel avsätts till olika forskningssatsningar, dels att insatser kopplade till regeringens samverkansprogram tillförs resurser. Samverkan mellan lärosätena och det omgivande samhället skapar förutsättningar för ett starkt forsknings- och innovationssystem i hela landet och för ett mer hållbart samhälle. Därför pågår ett arbete för att ta fram en modell för en samverkansdimension i resurstilldelningen till lärosätena. Regeringen avser att senast i budgetpropositionen för 2018 återkomma i frågan.

Ordning och reda på arbetsmarknaden i Sverige och EU

Den svenska arbetsmarknadsmodellen, där parterna självständigt förhandlar om villkor och löner, har bidragit till en hög sysselsättning och en god löneutveckling. Regeringen arbetar aktivt för ordning och reda på arbetsmarknaden genom t.ex. regler vid utstationering, god arbetsmiljö och sociala villkor vid offentliga upphandlingar för att säkerställa att upphandlingarna inte medverkar till social dumpning. För att motverka osund konkurrens i transportbranschen avser regeringen att ge Polismyndigheten i uppdrag att vidareutveckla sitt arbete med kontroller av cabotage-transporter. För att säkerställa att brister i arbetsmiljön inte används som ett konkurrensmedel tillförs Arbetsmiljöverket medel för att kunna anställa fler inspektörer. Sverige driver även frågor i EU om rättvis konkurrens för företag, samt om rättigheter och villkor för EU-medborgare som utstationeras.

Europeiska kommissionen initierade våren 2016 ett samråd om sitt meddelande om en europeisk pelare för sociala rättigheter. Syftet är att formulera principer för rättvisa arbetsmarknader och välfärdssystem. Regeringen har tagit initiativ till ett särskilt toppmöte i Sverige 2017 med ambitionen att driva på arbetet för ett mer socialt Europa.

1.6 Ett av världens första fossilfria välfärdsländer

Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Det är en viktig del av samhällsbygget. Regeringen har genomfört flera åtgärder för att minska utsläppen, påskynda omställningen till ett hållbart samhälle och nå miljö kvalitetsmålen.

Klimatet är en av regeringens prioriterade frågor. Klimatavtalet från Paris är en milstolpe. För första gången har världen ett globalt klimatavtal där alla länder åtar sig att bidra med allt ambitiösare åtaganden utifrån förmåga. Genom avtalet ska samtliga länder sträva efter att begränsa den globala temperaturökningen till 1,5 grader. Avtalet innebär att målen för anpassnings- och finansieringsarbetet skärps.

För att leva upp till avtalet behöver klimatarbetet stärkas i alla länder.

EU och dess medlemsstater ska ratificera Parisavtalet så snart som möjligt och därmed bidra till att klimatavtalet träder i kraft. Målsättningen är att EU ska ratificera avtalet under 2017. EU behöver ytterligare höja sin ambition om utsläppsminskningar och ska delta i kontinuerliga ambitionshöjningar i enlighet med klimatavtalet. Ett viktigt sätt att höja klimatambitionen är att ytterligare minska den totala mängden utsläppsrätter inom EU:s utsläppshandelssystem utöver det förslag som presenterats av Europeiska kommissionen och i enlighet med Miljömålsberedningens betänkande (SOU 2016:47). Regeringen anser samtidigt att det är angeläget att se över EU:s utsläppshandelssystem. Den av regeringen föreslagna utsläppsbromsen som annullerar utsläppsrätter är också ett bidrag för att minska utsläppen. Större utsläppsminskningar behöver också ske utanför utsläppshandelssystemet.

Som ytterligare ett led i att bidra till en höjd ambition inom EU till 2020 avser regeringen att föreslå att löpande ta bort utsläppsenheter som inte behövs för att uppfylla Sveriges åtagande inom EU för de sektorer som inte omfattas av utsläppshandelssystemet.

Regeringen genomför FN:s Agenda 2030, som förenar ansvaret för klimat och miljö med social och ekonomisk utveckling. Sverige ska vara pådrivande för att klimatavtalet från Paris beaktas fullt ut i genomförandet av 2030-ramverket.

Sverige ska vara ett föregångsland

Sverige ska vara en global föregångare i klimatomställningen. Rika länder måste gå före och sprida lösningar, samtidigt som utvecklingsländer ges stöd i sin klimatomställning och klimatanpassning.

Tidigare måluppfyllelse visar att Sverige har haft en god förmåga att ställa om till ett hållbart samhälle. Riksdagen har antagit ett etappmål om att klimatutsläppen ska minska med 40 procent till 2020 jämfört med 1990. Regeringen bedömer att målet kommer att uppnås (skr. 2015/16:87). Den förra regeringens inriktning var att en tredjedel av minskningen skulle ske i form av investeringar i andra EU-medlemsstater eller flexibla mekanismer. Regeringens ambition är

dock att målet så långt som möjligt ska nå genom nationella insatser. Sverige skärper den nationella klimatpolitiken och minskar utsläppen i den takt som behövs för att bidra till en global hållbar utveckling och målen från klimatavtalet från Paris. Under mandatperioden 2014–2018 ska utsläppen av växthusgaser i Sverige tydligt minska. För att i större utsträckning uppnå målet med nationella insatser utökar regeringen satsningarna avseende stödet till klimatinvesteringar, klimatklivet, och till stadsmiljöavtal.

Stimulanser och ekonomiska styrmedel ska användas för att ställa om det svenska samhället och miljöskatternas styrande effekt ska öka. Väl avvägda och väl utformade miljöskatter gör att miljökvalitetsmålen kan nås på ett kostnads-effektivt sätt. Högre ambitioner och en ökad användning av miljöskatter får också som konsekvens att miljöskatteintäkterna ökar. Därutöver kommer regeringen att göra en översyn av miljöskadliga subventioner.

Med regeringens politik uppgår de statliga klimatinvesteringarna i Sverige och internationellt till 4,5 miljarder kronor 2016. Investeringarna görs inom framför allt fyra områden: förnybar energi, fossilfria resor samt lokala och internationella klimatinvesteringar.

Regeringen avser att under mandatperioden återkomma med ytterligare åtgärder som bidrar till minskade utsläpp av växthusgaser. Prioriterade frågor är att fortsätta arbetet med fossilfria resor och transporter och med att uppnå 100 procent förnybar energi.

Den 16 juni 2016 presenterade den parlamentariska Miljömålsberedningen en överenskommelse med ett stort antal förslag för att skärpa klimatpolitiken i Sverige. Socialdemokraterna och Miljöpartiet samt Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna deltog i överenskommelsen. Regeringen föreslog redan i budgetpropositionen för 2015 att möjligheten att införa ett klimatpolitiskt ramverk ska utredas. Regeringen återkommer i början av 2017 med en proposition om ett klimatpolitiskt ramverk, som tar sin utgångspunkt i Miljömålsberedningens förslag (SOU 2016:21 och SOU 2016:47).

Regeringen har under mandatperioden främjat gröna investeringar. En mängd olika statliga aktörer erbjuder lån och riskkapital till gröna verksamheter. Dessutom ger flera statliga och kommunala bolag ut gröna obligationer. Ett

arbete har inletts i Regeringskansliet för att analysera förutsättningarna för att öka andelen gröna investeringar i samhället. Det handlar bl.a. om att se över utbudet av gröna obligationer och ökade möjligheter att kanalisera klimatinvesteringar genom internationella finansiella institutioner.

Fossilfria transporter och resor

Minskade utsläpp från transportsektorn är avgörande för att Sverige ska nå sina långsiktiga klimatmål. Transportsystemet ska moderniseras så att det blir långsiktigt hållbart. Miljöpåverkan från transportsektorn och dess utsläpp av växthusgaser ska minska. Det är även viktigt att det finns goda förutsättningar att bo och verka på landsbygden.

Riksdagens mål om att andelen förnybar energi i transportsektorn ska vara minst 10 procent 2020 uppnås med befintliga styrmedel och åtgärder. Redan 2014 uppgick andelen förnybar energi i transportsektorn till ca 19 procent. Regeringen har under mandatperioden vidtagit en rad åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser från transporter. Från och med 2017 tillämpas en uppräknings av skattesatserna för bensin och diesel som beaktar utvecklingen av BNP. Miljömålsberedningen har föreslagit ett sektorsmål för transportsektorn. Förslaget är att utsläppen för inrikes transporter senast 2030 ska vara minst 70 procent lägre än 2010 års nivå (SOU 2016:47). Beredningen anser att det krävs kraftfulla styrmedel för att nå målet. Regeringen har tillsatt en utredning som ska utreda hur en vägslitageskatt för svenska och utländska tunga lastbilar kan utformas (dir. 2015:47). Därtill har regeringen tillsatt en utredning som ska analysera hur en skatt på flygresor kan utformas (dir. 2015:106). Regeringens ambition är att skatterna ska införas.

Bonus-malus-utredningen har lämnat ett förslag om hur fordon med relativt låga utsläpp kan premieras vid inköpstillsfallet, medan fordon med relativt höga utsläpp belastas med en högre skatt (SOU 2016:33). Förslaget bereds för närvarande. Regeringen vill ställa om till en fossilfri fordonsflotta. Regeringen avser att införa ett bonus-malus-system som innebär en väsentlig ambitionshöjning när det gäller den miljöstyrande effekten jämfört med dagens

system, senast den 1 juli 2018. För att ge fortsatt stöd för bilar med låga utsläpp föreslår regeringen förlängningar av den s.k. Supermiljöbilspremiern och av den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar. Det är viktigt att förutsägbarheten är god för alla aktörer inför anskaffandet av nya miljöfordon. Förutsättningarna att välja gång, cykel och kollektivtrafik framför bilen måste stärkas. De ekonomiska incitamenten ska styra i denna riktning. Regeringen vill fortsätta att främja en överflyttning av godstransporter från väg till järnväg och sjöfart. Regeringen har avsatt resurser för att införa en miljökompensation för godstransport på järnväg.

En viktig del i insatserna för att nå en fossilfri fordonsflotta är att skapa långsiktiga spelregler för hållbara biodrivmedel. Förnybara bränslen ska ges goda förutsättningar att konkurrera med fossila bränslen, så att en successivt ökande andel förnybara bränslen kan åstadkommas. Regeringen kommer därför att ta fram förslag till nya regler för de ekonomiska styrmedlen på området. Regeringen arbetar med en lösning som ligger inom ramen för Europeiska kommissionens tolkning av reglerna om statligt stöd och som kan träda i kraft under mandatperioden.

Regeringen satsar på levande och hållbara städer. Det är där förutsättningarna är som bäst för omställningen av transportsystemet. Därför förstärks stadsmiljöavtalen. Dessa innebär statlig medfinansiering av lokala och regionala kollektivtrafikinvesteringar och projekt inom utveckling av stadsmiljön. Satsningen utvidgas nu till att även gälla investeringar i cykelinfrastruktur. Stärkt kollektivtrafik ger fler tillgång till arbetsmarknaden och skapar förutsättningar för ökad handel. Ökad cykling bidrar både till attraktiva stadsmiljöer med ren luft och till en bättre hälsa. Satsningen på stadsmiljöavtal är ett viktigt steg för att nå miljömålen och för att Sverige ska kunna bli ett fossilfritt välfärdsland.

Regeringen har även för avsikt att se över frågan om en lagstadgad rätt för kommuner att införa krav på transportplaner vid nyetableringar.

Ett förstärkt miljöarbete

Regeringen stärker genomförandet av miljöpolitiken och ökar takten i arbetet med att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet. Därför har regeringen inrättat ett miljömålsråd som består av chefer för de myndigheter som är strategiskt viktiga för att nå miljömålen.

Regeringen har påbörjat en stor satsning för att skydda värdefull natur, förbättra skötsel av skyddade områden och ge fler människor möjlighet att ta del av friluftslivet. Skydd av marina områden är centralt för att bevara den biologiska mångfalden i kust- och havsområden. Satsningarna i denna proposition innebär att fler marina skyddade områden inrättas.

Regeringen prioriterar arbetet med att uppnå en giftfri miljö och föreslår därför flera satsningar som kan bidra till detta. En cirkulär och biobaserad ekonomi kan bidra till att miljömålen nås. Den cirkulära ekonomin innebär en resurseffektiv återanvändning och återvinning av produkter och material. Regeringen har tillsatt en utredning om styrmedel för att förebygga uppkomsten av avfall i syfte att främja en cirkulär ekonomi (dir. 2016:3). Utredningen ska bl.a. analysera vilka hinder som kan finnas i lagstiftningen och vilka styrmedel som behövs för att öka återanvändningen av produkter. Regeringen har också tillsatt en utredning som ska lämna förslag om inrättandet av ett centrum för ökad substitution av farliga ämnen i kemiska produkter och varor (dir. 2016:25). Genom en biobaserad ekonomi ska biobaserade produkter från skog och jordbruk användas för att ersätta fossila produkter. Regeringen presenterar i denna proposition en strategi som ska underlätta för enskilda konsumenter att konsumera mer miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart. Målsättningen är att öka kunskaperna och samverkan mellan berörda aktörer, bl.a. genom ett forum för miljösmart konsumtion och livsstil i Konsumentverkets regi.

Regeringen underlättar utvecklingen mot en cirkulär ekonomi, bl.a. genom arbetet med ett nationellt skogsprogram och samverkansprogrammet för en cirkulär biobaserad ekonomi. Därför föreslår regeringen i denna proposition en skattereduktion för reparationer och underhåll av vitvaror samt att mervärdesskatten sänks för vissa reparationer.

I denna proposition tillförs även resurser till ett kompetenscentrum som kommer att stärka

och samordna området för alternativa metoder till djurförsök, s.k. 3R-center.

Ett mer hållbart energisystem

Sverige ska ha ett robust elsystem med en hög leveranssäkerhet, en låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. Det skapar långsiktighet och tydlighet för marknadens aktörer och bidrar till nya jobb och investeringar i Sverige. Målet är 100 procent förnybar elproduktion 2040. Energipolitiken ska möjliggöra en effektiv och hållbar energianvändning.

Den 10 juni 2016 träffades en ramöverenskommelse mellan Socialdemokraterna och Miljöpartiet samt Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna om den långsiktiga energipolitiken. Med anledning av detta aviseras vissa åtgärder på skatteområdet i denna proposition.

Regeringen har genomfört stora satsningar på solen. Bland annat är de medel som avsatts för investeringsstödet för solen åtta gånger högre än de var 2015. Den omsättningsgräns för mervärdesskatt som regeringen föreslår underlättar för mikroproducenter av förnybar el, exempelvis villaägare med solceller som säljer sitt överskott av egenproducerad el. Regeringen anser att solen behöver främjas ytterligare. Regeringen ser därför skyndsamt över förutsättningarna för att skattemässigt gynna solenergi, i synnerhet den el som produceras och förbrukas bakom en och samma anslutningspunkt.

1.7 Jämställdhet i samhället

Sverige har en feministisk regering. Regeringens jämställdhetspolitik bygger på det övergripande målet att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Jämställdhet är en fråga om rättvisa och en viktig del av samhällsbygget. Jämställdhet bidrar också till ekonomisk utveckling genom att både kvinnors och mäns potential tas tillvara. Antalet myndigheter med uppdrag att ta fram en plan för jämställdhetsintegrering har utökats 2016. Därutöver avser regeringen att inrätta en jämställdhetsmyndighet 2018. Myndigheten ska

bidra till ett effektivt genomförande av jämställdhetspolitiken.

Jämställdhetsperspektivet ska även beaktas i utformningen av budgetpolitiken. I arbetet med budgetpropositionen för 2017 har regeringen därför ställt större krav än tidigare på att effekter på jämställdheten synliggörs. På så sätt kan konsekvenser för jämställdheten beaktas redan vid beslut om inriktning på politiken och fördelning av resurser. Effekter av regeringens politik för kvinnors och mäns ekonomiska situation redovisas i avsnitt 1.11.

Kvinnor har de senaste 20 åren haft ca 80 procent av mäns disponibla årsinkomst. Regeringen avser att genomlysna betydelsen av skattesystemets utveckling ur ett jämställdhetsperspektiv. Arbetet ska vara avslutat senast 2018. Regeringens mål är att kvinnors sysselsättningsgrad ska vara lika hög som mäns och att löneskillnaderna mellan kvinnor och män ska utjämnas. Kvinnors lägre disponibla inkomster kan till stor del förklaras av könssegregeringen på arbetsmarknaden, där kvinnor är överrepresenterade i yrken och sektorer med lägre löner. Kvinnors lägre disponibla inkomster kan också förklaras av att kvinnor i större utsträckning arbetar deltid och har mer frånvaro på grund av ohälsa och föräldraledighet. Kvinnor utför också en större del av det obetalda arbetet i hemmet och arbetar oftare deltid för att ta hand om anhöriga. Kvinnors sysselsättningsgrad i Sverige är mycket hög i ett internationellt perspektiv, men är fortsatt lägre än männens. Skillnaden mellan kvinnors och mäns sysselsättningsgrad har dock gradvis minskat under de senaste åren.

Transfereringarna är viktiga för disponibla inkomster och därmed för människors ekonomiska standard. De spelar en relativt sett större roll för kvinnor än för män.

Det är viktigt att förbättra förutsättningarna för heltidsarbete och ett ökat arbetskraftsdeltagande bland kvinnor. Alltför ofta organiseras kvinnors arbete så att heltid inte erbjuds. Därför avser regeringen att utreda hur detta påverkar kvinnors liv och möjligheter till egen försörjning och en god livsinkomst samt vilka kostnader detta har för det offentliga och för ekonomin i stort.

Ingen ska heller behöva gå ned i arbetstid för att välfärden inte håller tillräckligt hög kvalitet. Många i de kvinnodominerade sektorerna uppger att arbetsförhållandena gör att de inte

orkar arbeta mer än deltid. Ökade resurser till kommunsektorn skapar, tillsammans med regeringens tidigare satsningar, bättre förutsättningar för kvinnor att förvärvsarbeta mer och bidrar till en bättre arbetsmiljö.

Mäns våld mot kvinnor är ett av de yttersta uttrycken för ojämställdhet. Regeringen avsätter över 900 miljoner kronor 2017–2020 för att stärka det våldsförebyggande arbetet inom detta område. Åtgärder kommer att presenteras i en nationell strategi för att motverka mäns våld mot kvinnor. I strategin kommer bl.a. att ingå åtgärder där pojkar och män involveras i det förebyggande arbetet. Regeringen kommer även att återkomma med åtgärder avseende de brister som Inspektionen för vård och omsorg konstaterat i arbetet med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Vidare kommer Migrationsverket att ges i uppdrag att genomföra kompetenshöjande åtgärder för ökad genusmedvetenhet i asylprövningen.

Regeringen anser att varje person oavsett kön, sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck ska respekteras för den hen är och åtnjuta samhällets skydd. Regeringen har genomfört en rad insatser inom ramen för den nationella strategin för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Regeringen utvecklar och förlänger insatserna samt tillför mer resurser i syfte att stärka arbetet för hbtq-personers situation i Sverige.

1.8 Ett säkert och tryggt samhälle

Sverige ska vara ett land där alla kan känna sig trygga och säkra. De senaste tio åren har tryggheten i samhället ökat betydligt samtidigt som utsattheten för brott sammantaget har minskat något. De allra flesta upplever således trygghet i vardagen, men i socialt utsatta områden och i vissa grupper i samhället känner fler otrygghet. Fler kvinnor än män känner sig otrygga i offentliga miljöer.

Samhället måste stå upp mot brottsligheten. Det handlar om brottsbekämpning och brottsförebyggande där individer som begår brott lagförs och får ta konsekvenserna av sina handlingar. Det handlar även om en politik som minskar klyftorna i samhället.

Inom försvarsområdet fortsätter regeringen arbetet med att genomföra den försvarspolitiska överenskommelsen (prop. 2014/15:109) med Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna för att bl.a. kunna hantera det försämrade säkerhetspolitiska läget.

För att ge Polismyndigheten möjlighet att öka antalet anställda tillförs myndigheten ytterligare medel. Regeringen avser även att inrätta en särskild nationell brottsförebyggande samordnare för att utveckla samhällets möjlighet att förhindra och förebygga brott samt öka tryggheten. För att ytterligare förstärka det brottsförebyggande arbetet avser regeringen att inrätta regionala brottsförebyggande samordnare vid länsstyrelserna. För att motverka brottsligheten i socialt utsatta områden har regeringen aviserat en särskild satsning på ökad polis närvaro. Regeringen har också aviserat en översyn av lagstiftningen avseende attacker riktade mot blåljuspersonal, för att ytterligare skydda dem i deras arbete.

Regeringen ser allvarligt på det ökade terrorismhotet och ökad radikalisering. Det försämrade omvärldsläget har särskilt inneburit en ökad belastning för Säkerhetspolisen som har behövt göra svåra avvägningar i verksamheten. Säkerhetspolisen behöver bl.a. förstärka sin förmåga att förebygga och förhindra terrorism och regeringen föreslår därför att ytterligare medel tillförs myndigheten.

Det är även viktigt att intensiviera arbetet med att bekämpa skattebrott, skattefusk och skattundandragande. Regeringen arbetar aktivt med dessa frågor och har presenterat ett flertal åtgärder.

I denna proposition föreslås att Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket tillförs medel för att förstärka och intensiviera arbetet med att bekämpa skattebrott, skattefusk och skatteundandraganden. Förstärkningen avser både respektive myndighets åtgärder och det arbete som sker i samverkan mellan myndigheterna.

Skatteflykt och skattefusk ska bekämpas. Ansvariga myndigheter utvecklar löpande arbetssätt och samverkan, bl.a. genom att ta del av andra länders erfarenheter. Regeringen följer dessa insatser noga. Regeringen har för avsikt att ge Skatteverket i uppdrag att lämna en rapport till regeringen med goda exempel på åtgärder mot skatteflykt och skattefusk i andra länder samt föreslå andra relevanta åtgärder för att

minska skatteflykt och skattefusk i Sverige. Rapporten ska redovisas till regeringen senast 2018 och kommer att vara ett underlag vid prioriteringar av framtida åtgärder för att ytterligare motverka skatteflykt och skattefusk i Sverige. Regeringen avser att vidta de åtgärder som krävs för att komma åt detta.

Regeringen kommer även att se över om en högre kostnadsränta bör tas ut i de fall den skattskyldiga har gjort en frivillig rättelse.

Ett Sverige som håller ihop

Sverige är och har länge varit ett land öppet för kunskap, kultur, livsstilar och innovationer från omvärlden. Denna öppenhet har bidragit positivt till mångfald, pluralism och Sveriges utveckling. Det finns dock oroande stora klyftor som hotar att splittra Sverige. Sociala, ekonomiska och geografiska klyftor skapar barriärer och leder till att människor med olika bakgrund i allt mindre utsträckning möts.

För att bryta segregationen krävs långsiktiga reformer, såsom investeringar i jobb, utbildning, boende, välfärd och jämlikhet. Regeringen avser att tillsätta en delegation som bl.a. ska arbeta för att skapa jobb, minska trångboddhet och med andra åtgärder för en förbättrad välfärd. Delegationen ska ge stöd till en ny form av brobyggare mellan skolan och samhället för att bidra till att göra utsatta områden öppnare och tryggare.

Det öppna samhället, där en mångfald av synsätt, åsikter och perspektiv kan komma till uttryck, behöver värnas. Regeringen avsätter därför ytterligare medel för att värna det demokratiska samtalet och för att motverka normaliseringen av hot och hat. Regeringen föreslår dessutom att ytterligare medel tillförs kommuner och det civila samhället för insatser mot våldsbejakande extremism.

Ett jämlikt samhälle

Regeringens målsättning är att tillväxten och välståndet i Sverige ska komma alla till del. Skillnaderna i de disponibla inkomsterna har dock ökat under en längre tid. Det finns flera förklaringar till denna utveckling. Framför allt har inkomsterna för dem med allra högst inkomster ökat snabbare än för övriga till följd

av ökade kapitalinkomster. Avskaffandet av fastighetsskatten och förmögenhetsskatten har också bidragit till denna utveckling. Dessutom har de lägsta inkomsterna ökat förhållandevis långsamt. Det finns även forskning som tyder på att skillnaderna i förmögenhet har ökat sedan finanskrisen. Det finns tecken på att tillgångarna hos hushåll med stora förmögenheter har ökat snabbt i värde, samtidigt som utvecklingen för hushåll med mindre tillgångar varit betydligt svagare.

Andelen individer med låg ekonomisk standard har ökat sedan 1995. Den största ökningen har skett sedan 2006. Ekonomisk utsatthet påverkar människors hälsa och riskerar att leda till sociala problem. En hög grad av ojämlikhet är ofta förknippad med låg social rörlighet. Flera studier har också visat att ökade klyftor påverkar den ekonomiska tillväxten negativt.

Kampen mot ojämlikheten är en viktig del av samhällsbygget. Regeringen har genomfört viktiga satsningar för att stärka de ekonomiska marginalerna för hushåll med svag ekonomi. Även regeringens satsningar på den gemensamma välfärden har stor betydelse för att minska inkomstskillnaderna.

De kommande åren kommer regeringens politik därför att fortsatt fokusera på att minska klyftorna och öka sammanhållningen i samhället. Den generella välfärden, socialförsäkringsystemen och skattepolitiken är centrala delar i det arbetet.

Ett av målen inom agenda 2030 avser jämlikhet. Ett delmål är att till 2030 successivt uppnå och upprätthålla en högre inkomstillväxt än det nationella genomsnittet för de 40 procent av befolkningen som har lägst inkomst. Regeringen tar fram en handlingsplan för att nå detta mål och följer utvecklingen utifrån denna.

Regeringens politik hittills under mandatperioden har bidragit till en jämnare inkomstfördelning. De reformer som föreslås i denna proposition förväntas bidra till att ytterligare minska inkomstskillnaderna och till att nå delmålet inom Agenda 2030 (se avsnitt 1.11). Utöver välfärds miljarderna föreslår regeringen ett antal åtgärder riktade till hushåll med låga inkomster som direkt påverkar de disponibla inkomsterna. Flerbarnstillägget höjs för det tredje barnet. Vidare höjs inkomstgränsen inom bostadsbidraget. Regeringen föreslår också att ersättningsgraden i

bostadstillägget och den skäliga levnadsnivån vid beräkning av särskilt bostadstillägg likställs mellan dem som har fyllt 65 år och dem som inte har gjort det. Vidare föreslås att garantinivån i sjuk- och aktivitetsersättningen höjs. Ett annat steg för att minska inkomstskillnaderna är att höja underhållsstödet. Regeringen har för avsikt att införa en differentiering av underhållsstödets belopp genom att höja det för barn som är 15 år och äldre.

1.9 Världen måste bli fredligare och säkrare

I januari 2017 tar Sverige plats som ordförande i FN:s säkerhetsråd och kommer att föra en engagerad politik för internationell fred och säkerhet. Att investera i fredsbyggande och konfliktförebyggande är ett effektivt sätt att främja hållbar utveckling och bekämpa fattigdom och förtryck.

Världen måste bli fredligare och säkrare. Sveriges proaktiva utrikespolitik syftar till att förebygga våld och konflikter samt förhindra återfall efter konflikt. Regeringen driver en feministisk utrikespolitik för fred, säkerhet och hållbar utveckling med tydligt jämställdhetsfokus.

Sverige är ledande inom internationellt utvecklingssamarbete. Biståndet skapar möjlighet till utveckling och framtidstro för de mest utsatta, och gör att färre människor tvingas fly. Sverige tar också ansvar för det globala klimatarbetet och är per capita världens största givare till FN:s gröna klimatfond.

Regeringen avser att i enlighet med den ambition som fastslogs i budgetpropositionen för 2016 höja biståndet till 1 procent av bruttonationalinkomsten före mandatperiodens slut. I denna proposition tillförs biståndsverksamheten 500 miljoner kronor, vilket innebär att biståndsramen 2017 uppgår till drygt 46 miljarder kronor. Av dessa medel ökar anslaget för biståndsverksamhet till 31 miljarder kronor i budgetpropositionen för 2016, till följd av lägre kostnader för migration. Anslaget stiger till 34 miljarder kronor 2017 och till 40 miljarder kronor 2018.

För regeringen är det viktigt att stärka arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) samt jämställdhet så att mer

av den svenska biståndsverksamheten när kvinnor och flickor.

1.10 Flyktingmottagande

Miljoner människor flyr undan krig i världen. Kriget i Syrien fortsätter att orsaka ett enormt mänskligt lidande och behov av internationellt stöd. Sverige bidrar bl.a. med humanitära insatser och stödjer på olika sätt fredsprocessen i Syrien. Sverige ska ha ett väl fungerande mottagande som möjliggör för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden och i samhället i övrigt. Sverige har en reglerad invandring och asylrätten ska värnas.

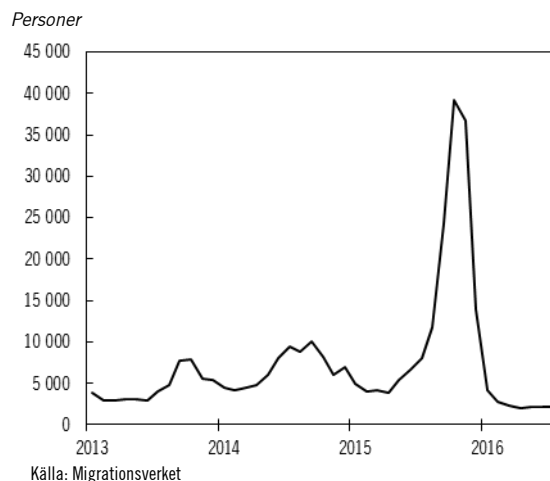
År 2015 ökade antalet asylsökande dramatiskt. Totalt sökte 163 000 människor asyl i Sverige, varav 35 000 var ensamkommande barn. Bristen på ett gemensamt ansvarstagande inom EU blev tydlig, då ett fåtal medlemsstater tog emot ett mycket stort antal asylsökande.

Det stora antalet människor som hösten 2015 sökte sig till Sverige innebar en stor utmaning för centrala samhällsfunktioner. Den förra regeringen lämnade efter sig en ansträngd situation inom bl.a. den sociala barn- och ungdomsvården, skolan, sfi samt vården och omsorgen. Det är svårt för kommunerna att på kort sikt kraftigt öka personalstyrkan, vilket begränsar möjligheten att bygga ut verksamhet och kapacitet. Detta trots att det offentliga, men även enskilda och ideella organisationer, gjorde stora insatser. Dessa insatser bidrog till ett bättre mottagande av det stora antalet asylsökande än vad som annars hade varit möjligt.

Alla EU-länder måste ta sin del av ansvaret för mottagandet av skyddsbehövande.

Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att minska antalet asylsökande. Regeringen har även tillfälligt anpassat regelverket till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner. Åtgärderna har tillsammans med politiska förändringar i andra länder och inom EU gjort att betydligt färre personer har sökt asyl i Sverige hitills i år jämfört med samma period föregående år (se diagram 1.5). Regeringen följer utvecklingen noga tillsammans med berörda myndigheter.

Diagram 1.5 Antal asylsökande per månad 2013-2016

Sverige har tillsammans med bl.a. Tyskland verkat för att få till stånd ett solidariskt och hållbart system för att fördela ansvaret att ta emot människor i behov av skydd mellan EU:s medlemsstater. Systemet ska vara effektivt, rättssäkert, långsiktigt hållbart och medge beslut av hög kvalitet som värnar asylrätten. En förutsättning för ett sådant system är att alla medlemsstater har ett fungerande och effektivt asylsystem. Det kräver också humana mottagandeförhållanden med tillräcklig kapacitet, en rättssäker asylprocess, likvärdig bedömning av skyddsbehov och vissa grundrättigheter kopplade till skyddsbehovet. Enskilda medlemsstater ska i vissa delar kunna ha en mer generös inställning än den som EU har som helhet.

Regeringen anser också att återvändandearbetet måste fungera bättre.

Regeringen avser att reformera ersättnings-systemet för ensamkommande barn och unga i syfte att förenkla regelverket, förbättra kommunernas planerings-förutsättningar, minska den administrativa bördan och öka kostnadseffektiviteten. Det nya ersättnings-systemet bör träda i kraft den 1 juli 2017. Medel kommer att avsättas för att möjliggöra kompensation till kommuner som har svårigheter att ställa om till det nya ersättnings-systemet. Regeringen kommer att fortsätta arbetet med att effektivisera Migrationsverkets verksamhet samt att stärka styrningen och uppföljningen av myndigheten. Regeringen har gett Rättsmedicinalverket i uppdrag att genomföra fler medicinska åldersbedömningar för att säkerställa att insatser som är avsedda för barn i högre grad ska komma dem till del.

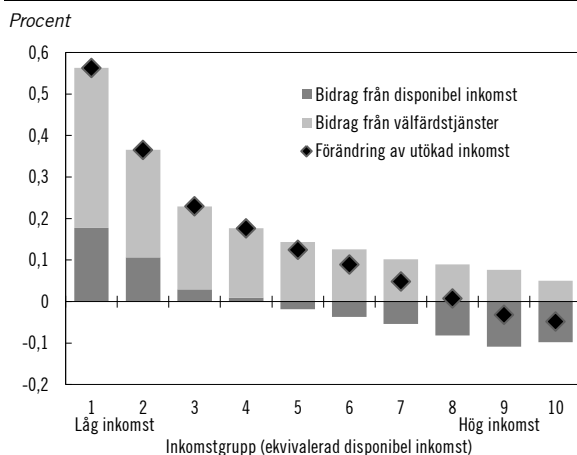
1.11 Effekter av regeringens politik

Fördelningspolitiken ska bidra till att tillväxt och välfärd kommer alla till del så att levnadsvillkoren och livschanserna utjämnas mellan individer i samhället. En del av omfördelningen sker via skatter och transfereringar som direkt påverkar de disponibla inkomsterna. En annan viktig del av omfördelningen i den svenska välfärdsmodellen är offentligt finansierade välfärdstjänster som vård, skola och omsorg. Ett utökat inkomstbegrepp som utöver disponibel inkomst även tar hänsyn till välfärdstjänster ger en mer komplett bild av politikens effekter.

Regeringen har genomfört betydande satsningar på vård, skola och omsorg. Den har också genomfört ett antal reformer riktade till hushåll med låga inkomster. De höjningar av inkomstskatten som har bedömts vara nödvändiga för att finansiera dessa viktiga satsningar har riktats mot dem med höga inkomster. Regeringens samlade politik under mandatperioden har bidragit till en jämnare fördelning.

Den utökade disponibla inkomsten bedöms i genomsnitt öka till följd av de sammantagna reformerna i denna proposition, förutom i de allra högsta inkomstgrupperna (se diagram 1.6). Den exakta fördelningen beror i viss mån på hur resurserna används i kommunerna (se tabell 27 i bilaga 2). Den underliggande ekonomiska utvecklingen är stark. Hushållens reala disponibla inkomst ökar med 2,2 procent 2017.

Diagram 1.6 Genomsnittlig effekt på utökad inkomst i olika inkomstgrupper till följd av reformer i Budgetpropositionen för 2017

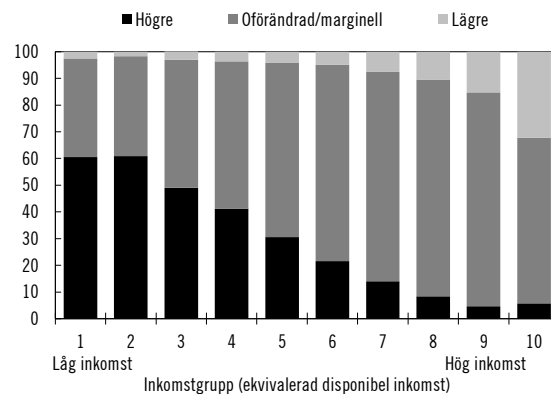
Anm.: Utökad inkomst är ekvivalerad disponibel inkomst plus subventioner för individuella välfärdstjänster som t.ex. barnomsorg, utbildning och hälso- och sjukvård. De totala subventionerna räknas samman för varje hushåll och fördelas lika på alla i hushållet.

Källa: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar

Effekten på den utökade inkomsten varierar inom inkomstgrupperna. Inom varje inkomstgrupp finns både personer som påverkas positivt och negativt, men också personer som inte påverkas alls (se diagram 1.7).

Diagram 1.7 Andel i olika inkomstgrupper med högre, oförändrad och lägre utökad inkomst till följd av reformer i Budgetpropositionen för 2017

Procent

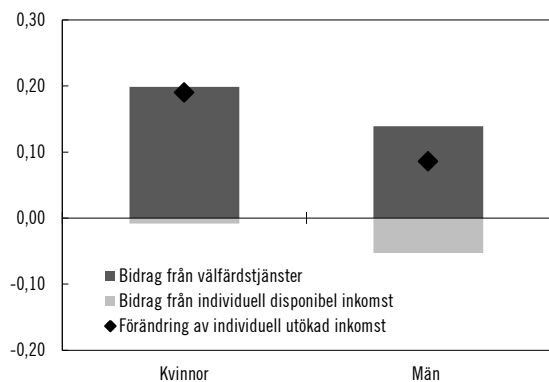

Anm.: Individer som beräknas få en ökning eller minskning av sin utökade inkomst som är mindre än 50 kronor per månad placeras i kategorin Oförändrad/marginell
Källa: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar

Ökad ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män

För kvinnor beräknas reformerna i denna proposition innebära att den individuella, utökade inkomsten i genomsnitt ökar med 0,2 procent jämfört med en ökning med 0,1 procent för män (se diagram 1.8). Sett över hela mandatperioden har den förda politiken ökat den individuella utökade inkomsten för kvinnor med 0,9 procent. Kvinnor har gynnats i större utsträckning av de genomförda reformerna och därmed har den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män stärkts.

Diagram 1.8 Effekt på individuell utökad inkomst för kvinnor respektive män (20 år och äldre) till följd av föreslagen politik i Budgetpropositionen för 2017

Anm.: Individuell utökad inkomst är individuell disponibel inkomst plus subventioner för individuella välfärdstjänster som t.ex. barnomsorg, utbildning och hälso- och sjukvård. De totala subventionerna räknas samman för varje vuxen i hushållet. Summan av barnens subventioner delas jämt på de vuxna i hushållet.
Källa: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Regeringens politik för en snabb etablering

Arbete är nyckeln till nyanländas etablering. Regeringen har sedan den tillträdde identifierat ett antal områden som behöver utvecklas för att påskynda etableringen.

För att korta etableringstiden för dem som får uppehållstillstånd har regeringen kraftigt förstärkt de tidiga insatser som ges redan under asyltiden, bl.a. inom folkbildningen för ökade kunskaper i svenska och samhällsinformation samt kartläggning av asylsökandes kompetenser.

För att förbättra resultaten i Arbetsförmedlingens (AF) etableringsuppdrag samtidigt som antalet deltagare ökar krävs flexibilitet och individanpassning. Resurser har tillförts myndigheten för att resultaten ska förbättras. För att förbättra möjligheterna till etablering tar den nya bosättningslagen hänsyn till det lokala arbetsmarknadsläget.

Många nyanlända har ett stort utbildningsbehov. Regeringen har inlett en satsning på ett nytt och brett kunskapslyft för att ge fler människor den kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden. Särskilda satsningar har även gjorts på bl.a. utbildningar kombinerade med utbildning i svenska för invandrare (sfi) och kompetensutveckling av sfi-lärare. Regeringen har även satsat på att stärka grundskolan och gymnasieskolan.

För att förbättra arbetet med validering har Socialstyrelsen, Arbetsförmedlingen och Universitets- och högskolerådet tillförts medel. Regeringen har även genomfört stora satsningar på kompletterande utbildningar. Detta möjliggör för personer med utländsk utbildning att få en svensk examen eller behörighet att utöva sitt yrke i Sverige.

Regeringen har även inlett ett omfattande arbete tillsammans med arbetsmarknadens parter för nyanlända som har utbildning eller erfarenheter inom områden där det råder brist på arbetskraft. Arbetsförmedlingen bidrar med olika insatser, såsom praktik kombinerat med yrkessvenska, validering och kompletterande utbildning. Hittills har snabbspår presenterats för ett 20-tal yrken, bl.a. för kockar, elektriker, lärare, målare, apotekare och läkare.

Subventionerade anställningar kan bidra till att ge nyanlända förbättrade jobbchanser och viktig arbetslivserfarenhet. Regeringen har genomfört förändringar av anställningsstöden för att öka arbetsgivarnas benägenhet att anställa nyanlända.

Det stora antalet asylsökande till Sverige, framför allt under 2015, har inneburit stora utmaningar för flera myndigheter och kommunsektorn. Medel har därför tillförts till bl.a. Migrationsverket och Arbetsförmedlingen. Resurser har också tillförts kommuner och landsting, både genom statsbidrag och genom en höjning av schablonersättningen för mottagande.

Tabell 1.5 Åtgärder för en snabb etablering

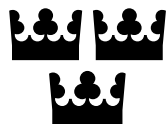
Milljoner kronor

	2016	2017	2018	2019	2020
Budgetpropositionen för 2017 (BP17) och 2016 års höständringsbudget (HÅB16)					
Tillskott till AF	130	520	570	700	600
Kompetenskartläggning asylsökande	0	90	55	55	55
Tidiga insatser för asylsökande	120	170	130	106	71
Övrigt	0	372	304	209	164
Totalt BP17 och HÅB16	250	1152	1060	1071	890
2016 års vårändringsbudget (VÅB16)					
Snabbare etablering	520				
Totalt VÅB16	520				
Budgetpropositionen för 2016 (BP16)					
Höjd schablonersättning	1 071	2 603	2 932	2 217	
Snabbspår och förstärkta arbetsmarknadsinriktade insatser	376	532	422	339	
Förstärkning AF	193	93	93	93	
Kompletterande utbildningar	24	75	220	340	
Validering	141	124	122	92	
Övrigt	180	176	179	164	
Totalt BP16	1 985	3 603	3 968	3 245	
2015 års ekonomiska vårproposition (VÅP15)					
Kompetensutveckling sfi-lärare	100	100	100	100	
Idrott för bättre etablering	64	64	64	64	
Totalt VÅP15	164	164	164	164	

Anm.: Utöver de i tabellen omnämnda reformerna har regeringen gjort stora satsningar på t.ex. vuxenutbildningen.

2

Förslag till riksdagsbeslut

2 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

vad gäller den ekonomiska politiken och förslag till statens budget för 2017

1. godkänner riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (avsnitt 1),
2. fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 392 miljarder kronor för 2019 (avsnitt 5.2),
3. godkänner beräkningen av budgetens inkomster för 2017 (avsnitt 7.1 och bilaga 1 avsnitt 2),
4. godkänner den preliminära beräkningen av inkomster i statens budget för 2018 och 2019 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 7.1 och tabell 7.3),
5. beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2017 (avsnitt 8.1 och tabell 8.2),
6. godkänner beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2017 (avsnitt 8.1 och tabell 8.2),
7. godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2017 (avsnitt 8.1 och tabell 8.2),
8. godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2018 och 2019 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 8.2 och tabell 8.3),
9. godkänner förslaget till riktlinjer för pris- och löneomräkning av försvarets förbandsanslag (avsnitt 8.7),
10. bemyndigar regeringen att under 2017 ta upp lån enligt 5 kap. budgetlagen (2011:203) (avsnitt 9.2),
11. godkänner beräkningen av Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2017 (avsnitt 9.2 och tabell 9.10),
12. godkänner beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2017 (avsnitt 9.2 och tabell 9.10),
13. bemyndigar regeringen att för 2017 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 38 900 000 000 kronor (avsnitt 11.2),
14. bemyndigar regeringen att för 2017 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjade krediter uppgår till högst 14 000 000 000 kronor (avsnitt 11.2),
15. bemyndigar regeringen att under 2017, med de begränsningar som följer av 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen (2011:203), besluta om överskridande av vissa anslag (avsnitt 11.7).

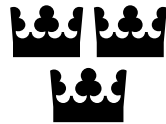
vad gäller skattefrågor och andra förslag som ligger till grund för beräkningen av statens inkomster

16. antar förslaget till lag om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021 (avsnitt 3.1 och 6.6),

17. antar förslaget till lag om skatt på kemikalier i viss elektronik (avsnitt 3.2 och 6.16),
18. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam (avsnitt 3.3 och 6.19),
19. antar förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200) (avsnitt 3.4 och 6.23–6.25),
20. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. (avsnitt 3.5 och 6.20),
21. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt (avsnitt 3.6 och 6.22),
22. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt (avsnitt 3.7, 6.20 och 6.22),
23. antar förslagen till lagar om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi (avsnitt 3.8, 3.9, 6.12, 6.13 och 6.22),
24. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift (avsnitt 3.10 och 6.7),
25. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter (avsnitt 3.11 och 6.20),
26. antar förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) (avsnitt 3.12, 6.2–6.5 och 6.11),
27. antar förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980) (avsnitt 3.13 och 6.7),
28. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet (avsnitt 3.14 och 6.16),
29. antar förslaget till lag om upphävande av lagen (2003:347) om kreditering på skattekonto av belopp som beviljats för byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder (avsnitt 3.15 och 7.4),
30. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund (avsnitt 3.16 och 7.4),
31. antar förslagen till lagar om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244) (avsnitt 3.17–3.19, 6.6, 6.13, 6.16, 6.22 och 6.26),
32. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2015:748) om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200) (avsnitt 3.20 och 6.25),
33. antar förslaget till lag om ändring i tullagen (2016:253) (avsnitt 3.21 och 6.16),
34. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2016:506) om ändring i lagen (2015:750) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi (avsnitt 3.22 och 6.12).

3

Lagförslag

3 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

3.1 Förslag till lag om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om särskild beräkning av

1. arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980),
2. löneavgift enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, och
3. löneskatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229) och socialavgiftslagen (2000:980).

3 § Bestämmelserna i denna lag tillämpas på avgiftspliktig ersättning enligt 2 kap. socialavgiftslagen (2000:980) som en arbetsgivare ger ut till en person som har anställts i en näringsverksamhet efter den 31 mars 2016 under förutsättning att

1. arbetsgivaren sedan den 1 januari 2016 och fram till dess att anställningen påbörjas uppfyller villkoren för enmansföretag enligt 4 §, eller

2. arbetsgivaren, om verksamheten är påbörjad efter den 1 januari 2016, sedan verksamheten påbörjades och fram till dess anställningen påbörjas uppfyller villkoren för enmansföretag enligt 4 §.

4 § Med ett enmansföretag avses i denna lag en fysisk person som bedriver aktiv näringsverksamhet och som inte är skyldig att betala arbetsgivaravgifter på ersättning till arbetstagare enligt socialavgiftslagen (2000:980) eller löneskatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

Ett företag som bedriver verksamhet utomlands är ett enmansföretag om det uppfyller villkoren i första stycket och inte i den utländska verksamheten har utgett ersättning som skulle ha medfört en skyldighet att betala arbetsgivaravgifter eller särskild löneskatt, om ersättningen hade utgetts för arbete i Sverige.

Vid bedömningen av om enmansföretaget har en sådan avgiftsskyldighet som avses i första stycket ska det bortses från sådana ersättningar till en och samma person som under de tidsperioder som avses i 3 § 1 eller 2 sammanlagt uppgår till högst 5 000 kronor.

5 § På ersättning som utges till den anställde som först får avgiftspliktig ersättning i ett enmansföretag ska under längst tolv kalendermånader i följd ingen annan avgift eller löneskatt betalas än ålderspensionsavgift enligt socialavgiftslagen (2000:980), om inte annat följer av 6 eller 7 §.

Första stycket gäller endast till den del den avgiftspliktiga ersättningen till den anställde uppgår till högst 25 000 kronor per kalendermånad.

6 § Bestämmelserna i 5 § gäller inte om anställningen avser en person som sedan den 1 januari 2016 är eller har varit anställd i en annan näringsverksamhet som, direkt eller indirekt, bedrivs eller har bedrivits av samma arbetsgivare eller någon närstående till arbetsgivaren.

Bestämmelserna i 5 § gäller inte heller om arbetsgivaren redan har utgett ersättning som blivit föremål för särskild beräkning enligt denna lag i en annan näringsverksamhet.

7 § Bestämmelserna i 5 § gäller endast om anställningsavtalet avser en anställning på minst tre månader i följd och omfattar en arbetstid på minst 20 timmar per vecka.

8 § I stället för vad som föreskrivs om särskilda avdrag i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980), gäller att ersättning som är föremål för särskild beräkning enligt 5 § inte får ingå i underlaget för särskilda avdrag.

9 § Särskild beräkning enligt 5 § får göras bara om beräkningen uppfyller villkoren för att utgöra stöd av mindre betydelse enligt

1. kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse,

2. kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn, eller

3. kommissionens förordning (EU) nr 717/2014 av den 27 juni 2014 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom fiskeri- och vattenbrukssektorn.

10 § Vid bedömningen av om den särskilda beräkningen enligt 9 § anses vara stöd av mindre betydelse ska de villkor tillämpas som avser

1. stöd inom sektorn för primärproduktion av jordbruksprodukter, om den som utger ersättningen bedriver verksamhet både inom denna sektor och inom någon annan sektor, och
2. stöd inom fiskeri- och vattenbrukssektorn, om den som utger ersättningen bedriver verksamhet både inom denna sektor och inom någon annan sektor än sektorn för primärproduktion av jordbruksprodukter.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
 2. Lagen tillämpas på ersättning som utges från och med den 1 januari 2017.
 3. Lagen upphör att gälla vid utgången av 2021.
 4. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för ersättning som har utgetts under perioden den 1 januari 2017 till och med den 31 december 2021.

3.2 Förslag till lag om skatt på kemikalier i viss elektronik

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Skatt ska betalas till staten enligt denna lag för sådan elektronik som anges i 3 §.

Lagens hänvisningar till KN-nr avser den lydelse av Kombinerade nomenklaturen (KN) enligt rådets förordning (EEG) 2658/87 av den 23 juli 1987 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan som gällde den 1 januari 2015.

Innebörden av vissa uttryck

2 § I denna lag avses med

- *bromförening*: sådan kemisk förening som innehåller grundämnet brom,
- *klorförening*: sådan kemisk förening som innehåller grundämnet klor,
- *fosforförening*: sådan kemisk förening som innehåller grundämnet fosfor,
- *homogent material*: ett material som har samma fysikaliska egenskaper i hela materialet och som på mekanisk väg inte kan sönderdelas i olika material,
- *CAS-nummer*: sådan unik numerisk identifiering av kemisk förening som tilldelas av The American Chemical Society genom dess avdelning Chemical Abstracts Service (CAS),
- *reaktivt tillsatt förening*: en förening som är bunden till en stabil polymer genom en kemisk reaktion och bildar kovalenta bindningar,
- *additivt tillsatt förening*: en förening som är tillsatt på annat sätt än reaktivt,
- *yrkesmässig aktivitet*: sådan aktivitet som utförs av
 1. en juridisk person, eller
 2. en fysisk person och avser varor som inte är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk,
- *EU-land*: områden som tillhör Europeiska unionens punktskatteområde,
- *tredjeland*: länder och områden utanför Europeiska unionens punktskatteområde,
- *utländsk säljare*: en säljare som inte har säte för sin ekonomiska verksamhet eller ett fast etableringsställe i Sverige och inte heller är bosatt eller stadigvarande vistas här,
- *import*: införsel av skattepliktig vara till Sverige från tredjeland under förutsättning att varan inte omfattas av sådant suspensivt tullförfarande eller suspensivt tullarrangemang som avses i artikel 4.6 i rådets direktiv 2008/118/EG av den 16 december 2008 om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG. Med import avses även att varan frisläpps från ett sådant förfarande eller arrangemang.

Skattepliktens omfattning och skattebelopp

3 § Skatt ska betalas för varor hänförliga till följande KN-nr:

1. 8418 10, 8418 21, 8418 29, 8418 30 och 8418 40,
2. 8422 11,
3. 8450 11, 8450 12 och 8450 19,
4. 8451 21,

5. 8471 30, 8471 41 och 8471 49,
6. 8508 11,
7. 8516 50 och 8516 60,
8. 8517 11, 8517 12, 8517 18 och 8517 62,
9. 8519 30, 8519 50, 8519 81 och 8519 89,
10. 8521 10 och 8521 90,
11. 8527 12, 8527 13, 8527 19, 8527 91, 8527 92 och 8527 99,
12. 8528 41, 8528 49, 8528 51, 8528 59, 8528 71, 8528 72 och 8528 73, samt
13. 9504 50.

För en skattepliktig vara som avses i första stycket 1–4, 6 eller 7 ska skatt betalas med 8 kronor per kilogram av den skattepliktiga varans nettovikt. Skatt ska dock inte betalas med högre belopp än 320 kronor per skattepliktig vara.

För en skattepliktig vara som avses i första stycket 5 eller 8–13 ska skatt betalas med 120 kronor per kilogram av den skattepliktiga varans nettovikt. Skatt ska dock inte betalas med högre belopp än 320 kronor per skattepliktig vara.

Vid beräkning av skatt enligt andra och tredje styckena ska varans nettovikt avrundas nedåt till närmaste helt gram.

4 § För skattepliktig vara som uppfyller de villkor som framgår av 5 § får den skattskyldige göra avdrag för skatt med 50 procent av den skatt som ska betalas enligt 3 §.

För skattepliktig vara som uppfyller villkoren i både 5 och 6 §§ får den skattskyldige i stället göra avdrag för skatt med 90 procent av den skatt som ska betalas enligt 3 §.

5 § Rätt till avdrag för skatt föreligger om varan inte innehåller någon additivt tillsatt brom- eller klorförening som utgör en högre andel än 0,1 viktprocent av det homogena materialet i

1. ett kretskort, med undantag för kortets komponenter, eller
2. en plastdel som väger mer än 25 gram.

6 § Rätt till avdrag för skatt föreligger om varan inte innehåller

1. någon additivt tillsatt fosforförening som utgör en högre andel än 0,1 viktprocent av det homogena materialet i

- a) ett kretskort, med undantag för kortets komponenter, eller
- b) en plastdel som väger mer än 25 gram, eller

2. någon reaktivt tillsatt brom- eller klorförening som utgör en högre andel än 0,1 viktprocent av det homogena materialet i

- a) ett kretskort, med undantag för kortets komponenter, eller
- b) en plastdel som väger mer än 25 gram.

7 § De brom-, klor- och fosforföreningar som anges i bilagan till denna lag ska vid tillämpning av lagen anses vara additivt eller reaktivt tillsatta i enlighet med vad som anges i bilagan om inte den skattskyldige eller beskattningsmyndigheten visar att de är tillsatta på annat sätt.

Skattskyldighet och lagerhållare

8 § Skattskyldig enligt denna lag är den som

1. godkänts som lagerhållare enligt 10 §,

2. i annat fall än som avses i 1

- a) yrkesmässigt tillverkar skattepliktiga varor, eller
- b) från ett annat EU-land yrkesmässigt för in eller tar emot skattepliktiga varor.

9 § Skattskyldig för yrkesmässig import av skattepliktiga varor är

1. om en tullskuld uppkommer i Sverige till följd av importen: den som är skyldig att betala tullen,

2. om importen avser en unionsvara eller om varan ska deklarerats för övergång till fri omsättning i Sverige men inte är belagd med tull: den som skulle ha varit skyldig att betala tullen om varan hade varit tullbelagd.

Med *tullskuld* och *unionsvara* förstås detsamma som i artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen.

Från skattskyldighet enligt första stycket undantas varor som, vid varornas övergång till fri omsättning enligt artikel 201 i förordning (EU) nr 952/2013, ägs av en godkänd lagerhållare.

10 § Som lagerhållare får godkännas den som

1. i Sverige avser att yrkesmässigt

- a) tillverka skattepliktiga varor,
- b) från ett annat EU-land föra in eller ta emot skattepliktiga varor,
- c) importera skattepliktiga varor från tredjeland, eller
- d) från godkänd lagerhållare köpa skattepliktiga varor för återförsäljning till näringsidkare, och

2. med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig som lagerhållare.

Godkännande som lagerhållare ska återkallas om förutsättningarna för godkännande inte längre finns eller om lagerhållaren begär det. Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

11 § Om en godkänd lagerhållare försätts i konkurs, övergår godkännandet till konkursboet. Konkursboet är skattskyldigt för varor för vilka skattskyldighet enligt 12 § 1 inträder efter konkursbeslutet.

Skattskyldighetens inträde

12 § Skyldighet att betala skatt inträder

1. för den som är godkänd lagerhållare, när

- a) en skattepliktig vara levereras till en köpare som inte är godkänd lagerhållare,
- b) en skattepliktig vara tas till eget försäljningsställe för detaljförsäljning,
- c) en skattepliktig vara tas i anspråk för annat ändamål än försäljning, eller
- d) godkännandet som lagerhållare återkallas, varvid skattskyldigheten omfattar skattepliktiga varor som då ingår i dennes lager,

2. för den som är skattskyldig enligt 8 § 2 a, när den skattepliktiga varan tillverkas,

3. för den som är skattskyldig enligt 8 § 2 b, när den skattepliktiga varan förs in till Sverige,

4. för den som är skattskyldig enligt 9 §, när skyldighet att betala tull enligt tullagstiftningen inträder eller skulle ha inträtt om skyldighet att betala tull förelegat.

Undantag från skattskyldighetens inträde

- 13 §** Skattskyldigheten inträder inte för en skattepliktig vara som
1. säljs direkt från en utländsk säljare till en konsument i Sverige, och
 2. levereras från ett område utanför Sveriges territorium.

- 14 §** För en godkänd lagerhållare inträder inte skattskyldighet för en skattepliktig vara som
1. skattskyldighet enligt denna lag tidigare inträtt för, eller
 2. levereras till en köpare i ett annat land.
- För en godkänd lagerhållare inträder inte heller skattskyldighet för en skattepliktig vara i vilken samtliga de delar som avses i 5 och 6 §§
1. fullständigt förstörts genom oförutsedda händelser eller force majeure,
 2. lämnats för avfallsåtervinning, eller
 3. återanvänts vid tillverkning av skattepliktiga varor.

Förfarande och överklagande

- 15 §** I fråga om förfarandet vid beskattningen gäller skatteförfarandelagen (2011:1244), utom i de fall som avses i andra stycket.
- Tullverket beslutar om skatt för den som enligt 9 § är skattskyldig vid import. Sådan skatt ska betalas till Tullverket. För skatt som ska betalas till Tullverket gäller tullagen (2016:253).

- 16 §** Beslut enligt 10 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2017.
 2. Bestämmelserna i 1–9 och 12–15 §§ tillämpas första gången på skattskyldighet som inträder efter utgången av juni 2017.

Bilaga till lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik

CAS-nummer	Grund-ämne	Engelskt namn	Svenskt namn	Reaktivt/ Additivt	Kommentar
1003300-73-9	P	Phosphoric acid, mixed esters with [1,1'-bisphenyl- 4,4'-diol] and phenol; BPBP	Fosforsyra, blandade estrar med [1,1'-bisfenyl- 4,4'-diol] och fenol	reaktivt	
11120-29-9	Cl	Polychlorinated biphenyls (PCB)	Polyklorerade bifenyler	additivt	Samma ämne har CAS 1336-36-3, 11120-29-9
115-86-6	P	Triphenylphosphate (TPHP)	Trifenylfosfat	additivt	
115-88-8	P	Diphenyl octyl phosphate	Difenyloktylfosfat	additivt	
115-96-8	P, Cl	Tris(2-chloroethyl) phosphate (TCEP)	Tris(2-kloretyl)fosfat	additivt	
1163-19-5	Br	Decabromodiphenyl Ether, 2,2',3,3',4,4',5,5',6,6'-Decabromodiphenyl ether (BDE-209)	Dekabromodifenyleter	additivt	
118-79-6	Br	2,4,6-Tribromophenol	2,4,6-Tribromofenol	additivt	
1195978-93-8	Br	FR-122P (polymer)	FR-122P (polymer)	reaktivt	
12124-97-9	Br	Ammonium bromide	Ammoniumbromid	additivt	
1241-94-7	P	2-ethylhexyl diphenyl phosphate	2-etylhexyl difenylfosfat	additivt	
124-64-1	P, Cl	Tetrakis(hydroxymethyl)-phosphonium chloride (THPC)	Tetrakis(hydroximetyl)fosfonium-klorid	additivt	
125997-21-9	P	Resorcinolbis(biphenylphosphate) (PBDPP)	Resorcinolbis(bifenylfosfat)	additivt	Samma ämne har CAS 57583-54-7 och 125997-21-9
126-72-7	P	Tris(2,3-dibromopropyl)phosphate	Tris(2,3-dibromopropyl)fosfat	additivt	
126-73-8	P	Tri-n-butyl phosphate (TBP)	Tri-n-butylfosfat	additivt	
1330-78-5	P	Tricresyl phosphate (TCP)	Tricresylfosfat	additivt	
1336-36-3	Cl	Polychlorinated biphenyls (PCB)	Polyklorerade bifenyler	additivt	Samma ämne har CAS 1336-36-3 och 11120-29-9
135229-48-0	Br	Brominated epoxy resin end-capped with tribromophenol	Brominerad epoxi resin (end-capped with tribromofenol)	reaktivt	Samma ämne har CAS 139638-58-7, 135229-48-0 och 158725-44-1
13560-89-9	Cl	Bis(hexachlorocyclopentadieno) Cyclooctane (Dechlorane A)	Bis(hexaklorocyclopentadieno) cyklooktan	additivt	
13654-09-6	Br	Decabromobiphenyl (decaBB)	Deka-bromobifenyl	additivt	
13674-84-5	P, Cl	Tris(1-chloro-2-propyl) phosphate (TCPP)	Tris(1-klor-2-propyl)fosfat	additivt	
13674-87-8	P, Cl	Tris(1,3-dichloro-2-propyl)phosphate (TDCPP)	Tris(1,3-diklor-2-propyl)fosfat	additivt	
139638-58-7	Br	Brominated epoxy resin end-capped with tribromophenol	Brominerad epoxi resin (end-capped with tribromofenol)	reaktivt	Samma ämne har CAS 139638-58-7, 135229-48-0 och 158725-44-1
142474-86-0	P	Linear alkyl diphenyl phosphate	Linjär alkyl difenylfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 27460-02-2, 142474-86-0 och 56827-92-0
150103-83-6	P	Diethylethane phosphonate (DEEP)	Dietyletanfosfonat	additivt	Samma ämne har CAS 78-38-6 och 150103-83-6
15541-60-3	P	Melamine Polyphosphate	Melaminpolyfosfat	reaktivt	Samma ämne har CAS 15541-60-3, 218768-84-4 och

					56386-64-2
158725-44-1	Br	Brominated epoxy resin end-capped with tribromophenol	Brominerad epoxi resin (end-capped with tribromofenol)	reaktivt	Samma ämne har CAS 139638-58-7, 135229-48-0 och 158725-44-1
174956-83-3	P	Trixylyl phosphate (TXP)	Trixylenylfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 25155-23-1, 95660-61-0 och 174956-83-3
181028-79-5	P	Bisphenol A bis-(diphenyl phosphate); BAPP	Bisfenol A bis-(difenyylfosfat)	reaktivt	Samma ämne har CAS 181028-79-5 och 5945-33-5
182346-21-0	Br	2,2',3,4,4'-Pentabromodiphenyl ether (BDE-85)	2,2',3,4,4'-Pentabromodifenyl eter (BDE-85)	additivt	
182677-30-1	Br	2,2',3,4,4',5'-Hexabromodiphenyl ether (BDE-138)	2,2',3,4,4',5'-Hexabromodifenyl eter (BDE-138)	additivt	
184538-58-7	P	Oligomeric ethyl ethylene phosphate/Alkylphosphate Oligomer (Fyrol PNX, Fyrol PNX LE)	Alkylfosfatoligomer	additivt	
184963-09-5	Cl	Chlorinated polymers and elastomers	Klorerade polymerer och elastomerer	reaktivt	Grupp med många ämnen t.ex. PVC (CAS 9002-86-2) och Neopren (CAS 184963-09-5)
189084-61-5	Br	2,3,4,4'-Tetrabromodiphenyl ether (BDE-66)	2,3,4,4'-Tetrabromodifenyl eter (BDE-66)	additivt	
189084-62-6	Br	2',3,4,6'-Tetrabromodiphenyl ether/2,2',4,5'-Tetrabromodiphenyl ether (BDE-71/49)	2',3,4,6'-Tetrabromodifenyl eter/2,2',4,5'-Tetrabromodiphenyl eter (BDE-71/49)	additivt	Samma ämne har CAS 189084-62-6 och 243982-82-3
189084-66-0	Br	2,2',4,4',6-Pentabromodiphenyl ether (BDE-100)	2,2',4,4',6-Pentabromodifenyl eter (BDE-100)	additivt	
189084-66-0	Br	2,3',4,4',6-Pentabromodiphenyl ether (BDE-119)	2,3',4,4',6-Pentabromodifenyl eter (BDE-119)	additivt	
19186-97-1	Br, P	Tris (tri bromoneopentyl) phosphate	Tris (tribromoneopentyl) fosfat	additivt	
20566-35-2	Br	2-Hydroxy-propyl-2-(2-hydroxy-ethoxy)-ethyl-TBP	2-Hydroxiopropyl-2-(2-hydroxi-etoxi)-etyl-TBP	additivt	
207122-15-4	Br	2,2',4,4',5,6'-Hexabromodiphenyl ether (BDE-154)	2,2',4,4',5,6'-Hexabromodifenyl eter (BDE-154)	additivt	
207122-16-5	Br	2,2',3,4,4',5',6-Heptabromodiphenyl ether (BDE-183)	2,2',3,4,4',5',6-Heptabromodifenyl eter (BDE-183)	additivt	
21850-44-2	Br	Tetrabromobisphenol A Bis (2,3-dibromopropyl) Ether	Tetrabromobisfenol A Bis (2,3-dibromopropyl) eter	reaktivt	
218768-84-4	P	Melamine Polyphosphate	Melaminpolyfosfat	reaktivt	Samma ämne har CAS 15541-60-3, 218768-84-4 och 56386-64-2
225789-38-8	P	Aluminum diethylphosphinate	Aluminum dietylfosfinat	additivt	
242-555-3	P	Dimethyl propane phosphonate (DMPP)	Dimetylpropanfosfonat	additivt	
243982-82-3	Br	2',3,4,6'-Tetrabromodiphenyl ether/2,2',4,5'-Tetrabromodiphenyl ether (BDE-71/49)	2',3,4,6'-Tetrabromodifenyl eter/2,2',4,5'-Tetrabromodiphenyl eter (BDE-71/49)	additivt	Samma ämne har CAS 189084-62-6 och 243982-82-3
25155-23-1	P	Trixylyl phosphate (TXP)	Trixylenylfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 25155-23-1, 95660-61-0 och 174956-83-3
25327-89-3	Br	Tetrabromobisphenol A diallyl ether	Tetrabromobisfenol A diallyleter	reaktivt	
25637-99-4	Br	Hexabromocyclododecane (HBCD)	Hexabromocyklododekan	additivt	Samma ämne har

					CAS 3194-55-6 och 25637-99-4
25713-60-4	Br	2,4,6-tris(2,4,6-tribromofenoxy)-1,3,5-triazin (TTBP-TAZ)	2,4,6-tris(2,4,6-tribromofenoxy)-1,3,5-triazin (TTBP-TAZ)	additivt	
26040-51-7	Br	Bis-(2-etylhexyl)-3,4,5,6-tetrabromo-phthalate (BEH-TEBP)	Bis-(2-etylhexyl)-3,4,5,6-tetrabromo-ftalat	additivt	
26248-87-3	P, Cl	Tris(3-chloropropyl) phosphate	Tris(3-klorpropyl)fosfat	additivt	
26444-49-5	P	Diphenylcresylphosphate	Difenylkresylfosfat	additivt	
26762-91-4	Br	1,2,3-Tribromo-phenyl-allyl-ether	1,2,3-Tribromofenylallyleter	reaktivt	
26967-76-0	P	Isopropylated triphenyl phosphate (TIPP)	Isopropylerad trifenylfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 68937-41-7, 26967-76-0 och 72668-27-0
27460-02-2	P	Linear alkyl diphenyl phosphate	Linjär alkyl difenylfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 27460-02-2, 142474-86-0 och 56827-92-0
2781-11-05	P	Diethyl N,N bis (2-hydroxyethyl) aminomethylphosphonate	Dietyl N,N bis (2-hydroxietyl) aminometylfosfonat	additivt	
27858-07-7	Br	Octabromobiphenyl (octaBB)	Okta-bromobifenyl	additivt	
284685-45-6	P	Zinc Diethylphosphinate	Zink Dietylfosfinat	additivt	
287-477-0	Cl	Chlorinated paraffins	Klorparaffiner	additivt	Samma ämne har CAS 85535-84-8, 85422-92-0, 63449-39-8, 287-477-0 och 85535-85-9
28906-13-0	Br	TBBA carbonate oligomer	TBBA karbonat oligomer	reaktivt	
29761-21-5	P	Isodecyl diphenyl phosphate	Isodecyl difenylfosfat	additivt	
30496-13-0	Br	Brominated Epoxy Polymers	Brominerade epoxipolymerer	reaktivt	Samma ämne har CAS 68928-70-1 och 3072-84-2
3194-55-6	Br	Hexabromocyclododecane (HBCD)	Hexabromocyklododekan	additivt	Samma ämne har CAS 3194-55-6 och 25637-99-4
32534-81-9	Br	Penta-bromodiphenyl ether (Penta-BDE)	Penta-bromodifenyleter	additivt	
32536-52-0	Br	Octa-bromodiphenyl ether (Octa-BDE)	Okta-bromodifenyleter	additivt	
32588-76-4	Br	Ethylene Bis-Tetrabromophthalimide	Etylen Bis-Tetrabromofthalimid	additivt	
3278-89-5	Br	2,4,6-Tribromo-phenyl-allyl-ether	2,4,6-Tribromofenylallyleter	reaktivt	
32844-27-2	Br	TBBA-bisphenol A-phosgene polymer	TBBA-bisfenol A-fosgen polymer	reaktivt	
3322-93-8	Br	1,2-Dibromo-4-(1,2-dibromoethyl)cyclohexane	1,2-Dibromo-4-(1,2-dibromoetyl)cyklohexan	additivt	
35109-60-5	Br	2,3-Dibromopropyl- 2,4,6-tribromofenyl ether (DPTE)	2,3-Dibromopropyl- 2,4,6-tribromofenyl eter (DPTE)	additivt	
35948-25-5	P	Dihydrooxaphosphophenantreneoxid (DOPO)	Dihydrooxafosfophenantreneoxid	reaktivt	
36355-01-8	Br	Hexabromobiphenyl (hexaBB)	Hexa-bromobifenyl	additivt	
37853-59-1	Br	1,2-Bis(2,4,6-tribromo-phenoxy) ethane	1,2-Bis(2,4,6-tribromo-fenoxy)etan	additivt	
37853-61-5	Br	TBBA-dimethyl-ether	TBBA-dimetyleter	reaktivt	
39635-79-5	Br	Tetrabromo-bisphenol S	Tetrabromo-bisfenol S	reaktivt	
40039-93-8	Br	TBBA-epichlorhydrin oligomer	TBBA-epiklorhydrinligomer	reaktivt	
40088-47-9	Br	3,3',4,4'-Tetrabromodiphenyl ether (BDE-77)	3,3',4,4'-Tetrabromodifenyl eter (BDE-77)	additivt	

41318-75-6	Br	2,4,4'-Tribromobiphenyl ether (BDE-28)	2,4,4'-Tribromobifenyl eter (BDE-28)	additivt	
41583-09-9	P	Melamine Phosphate	Melamin fosfonat	additivt	
4162-45-2	Br	TBBA bis-(2-hydroxy-ethyl-ether)	TBBA bis-(2-hydroxietyleter)	reaktivt	
42757-55-1	Br	TBBS-bis-(2,3-dibromo-propyl-ether)	TBBS-bis-(2,3-dibromo-propyl-eter)	additivt	
446255-38-5	Br	2,2',3,3',4,4',5,6'-Octabromodiphenyl ether (BDE-196)	2,2',3,3',4,4',5,6'-Octabromodifenyl eter (BDE-196)	additivt	
52434-90-9	Br	Hexahydro-1,3,5-tris(2,3-dibromopropyl)-1,3,5-triazine-2,4,6-trione	Hexahydro-1,3,5-tris(2,3-dibromopropyl)-1,3,5-triazin-2,4,6-trion	additivt	
52907-07-0	Br	Ethylene-bis(5,6-dibromonorborene-2,3-dicarboximide)	Etylen-bis(5,6-dibromonorborene-2,3-dikarboximid)	additivt	
5436-43-1	Br	2,2',4,4'-Tetrabromodiphenyl ether (BDE-47)	2,2',4,4'-Tetrabromodifenyl eter (BDE-47)	additivt	
55481-60-2	Br	Bis(methyl)tetrabromo-phthalate	Bis(metyl)tetrabromoftalat	additivt	
55566-30-8	P	Tetrakis(hydroxymethyl)phosphonium sulphate (THPS)	Tetrakis(hydroximetyl)fosfoniumsulfat	additivt	
563-04-2	P	Tri-m-cresyl-phosphate (TMCP)	Tri-m-cresylfosfat	additivt	
56386-64-2	P	Melamine Polyphosphate	Melaminpolyfosfat	reaktivt	Samma ämne har CAS 15541-60-3, 218768-84-4 och 56386-64-2
56803-37-3	P	t-Butylated triphenyl phosphate mixture	t-Butylerad trifenyfosfatblandning	additivt	Samma ämne har CAS 56803-37-3, 65652-41-7 och 78-33-1
56827-92-0	P	Linear alkyl diphenyl phosphate	Linjär alkyldifenylfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 27460-02-2, 142474-86-0 och 56827-92-0
57137-10-7	Br	Poly tribromo-styrene	Polytribromostyren	reaktivt	
57583-54-7	P	Resorcinolbis(biphenylphosphate) (PBDPP)	Resorcinolbis(bifenylfosfat)	additivt	Samma ämne har CAS 57583-54-7 och 125997-21-9
58965-66-5	Br	Tetra-decaboro-diphenoxy-benzene	Tetra-decaboro-difenoxi-bensen	additivt	
59447-57-3	Br	Poly(pentabromobenzyl acrylate)	Polypentabromobensylakrylat	reaktivt	
5945-33-5	P	Bisphenol A bis-(diphenyl phosphate); BAPP	Bisfenol A bis-(difenylfosfat)	reaktivt	Samma ämne har CAS 181028-79-5 och 5945-33-5
60348-60-6	Br	2,2',4,4',5-Pentabromodiphenyl ether (BDE-99)	2,2',4,4',5-Pentabromodifenyl eter (BDE-99)	additivt	
607-99-8	Br	2,4,6-Tribromoanisole (TBA)	2,4,6-Tribromoanisol	additivt	
608-71-9	Br	Pentabromo-phenol	Pentabromofenol	additivt	
61368-34-1	Br	Tribromo-styrene	Tribromostyren	additivt	
6145-73-9	P, Cl	Tris(2-chloropropyl) phosphate	Tris(2-klorpropyl)fosfat	additivt	
615-58-7	Br	2,4-Dibromophenol	2,4-Dibromofenol	additivt	
632-79-1	Br	Tetrabromophthalic anhydride	Tetrabromoftalanhydrid	reaktivt	
63387-28-0	Br	2,2',3,3',4,4',5,5',6'-Nonabromodiphenyl ether (BDE-206)	2,2',3,3',4,4',5,5',6'-Nonabromodifenyl eter (BDE-206)	additivt	
63449-39-8	Cl	Chlorinated paraffins	Klorparaffiner	additivt	Samma ämne har CAS 85535-84-8, 85422-92-0, 63449-39-8, 287-477-0 och 85535-85-9

63747-58-0	Br	Poly-(m-phenylene methylphosphonate) (Fyrol PMP)	Poly-(m-fenylene metylfosfonat) (Fyrol PMP)	additivt	
65652-41-7	P	t-Butylated triphenyl phosphate mixture	t-Butylerad trifenyfosfat-blandning	additivt	Samma ämne har CAS 56803-37-3, 65652-41-7 och 78-33-1
66034-17-1	P	Piperazine pyrophosphate	Piperazinpyrofosfat	additivt	
68333-79-9	P	Ammoniumpolyphosphate	Ammoniumpolyfosfat	reaktivt	
68631-49-2	Br	2,2',4,4',5,5'-Hexabromobiphenyl ether (BDB 153)	2,2',4,4',5,5'-Hexabromobifenyl eter (BDB 153)	additivt	
68664-06-2	P	Polyphosphonat	Polyfosfonat	reaktivt	
68928-70-1	Br	Tetrabromobisphenol A-tetrabromobisphenol A diglycidyl ether copolymer	Tetrabromobisfenol A-tetrabromobisfenol A diglycidyleter kopolymer	reaktivt	
68937-40-6	P	Tris(isobutylphenyl) phosphate	Tris(isobutylfenyl) fosphate	additivt	
68937-41-7	P	Isopropylated triphenyl phosphate (TIPP)	Isopropylerad trifenyfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 68937-41-7, 26967-76-0 och 72668-27-0
69882-11-7	Br	Poly(2,6-dibromo-phenylene oxide)	Poly(2,6-dibromo-fenyleneoxid)	reaktivt	
70682-74-5	Br	TBBA-TBBA-diglycidyl-ether oligomer	TBBA-TBBA-diglycidyl-eter oligomer	reaktivt	
71342-77-3	Br	TBBA carbonate oligomer, 2,4,6-tribromo-phenol terminated	TBBA carbonat oligomer, (2,4,6-tribromo-fenol terminated)	reaktivt	
72668-27-0	P	Isopropylated triphenyl phosphate (TIPP)	Isopropylerad trifenyfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 68937-41-7, 26967-76-0 och 72668-27-0
75790-69-1	Br	TBPA, glycol-and propylene-oxide esters	TBPA, glykol-och propylenoxid estrar	additivt	
77226-90-5	P	Poly[phosphonate-co-carbonate]	Polyfosfonatcokarbonat	reaktivt	
7723-14-0	P	Red phosphorous	Röd fosfor	additivt	
78-30-8	P	Tri-o-cresyl phosphate (TOCP)	Tri-o-cresylfosfat	additivt	
78-32-0	P	Tri-p-cresyl phosphate (TPCP)	Tri-p-cresylfosfat	additivt	
78-33-1	P	t-Butylated triphenyl phosphate mixture	t-Butylerad trifenyfosfat-blandning	additivt	Samma ämne har CAS 56803-37-3, 65652-41-7 och 78-33-1
78-38-6	P	Diethylethane phosphonate (DEEP)	Dietyletanfosfonat	additivt	Samma ämne har CAS 78-38-6 och 150103-83-6
78-40-0	P	Triethyl phosphate (TEP)	Trietylfosfat	additivt	
78-42-2	P	Tris(2-ethylhexyl) phosphate (TEHP)	Tris(2-etylhexyl)fosfat	additivt	
78-51-3	P	Tris(2-butoxyethyl) phosphate (TBEP)	Tris(2-butoxyetyl)fosfat	additivt	
79-94-7	Br	TBBPA (Tetrabromobisphenol A)	Tetrabromobisfenol A	reaktivt	Samma ämne har CAS 79-94-7 och 30496-13-0
79-95-8	Cl	Tetrachlorobisfenol A (TCBA)	Tetraklorobisfenol A	reaktivt	
84852-53-9	Br	Decabromodiphenyl ethane	Dekabromodifenyletan	additivt	
85-22-3	Br	Pentabromoethylbenzene	Pentabromoetylbenzen	additivt	
85422-92-0	Cl	Chlorinated paraffins	Klorparaffiner	additivt	Samma ämne har CAS 85535-84-8, 85422-92-0, 63449-39-8, 287-477-0 och 85535-85-9

85535-84-8	Cl	Chlorinated paraffins	Klorparaffiner	additivt	Samma ämne har CAS 85535-84-8, 85422-92-0, 63449-39-8, 287-477-0 och 85535-85-9
85535-85-9	Cl	Chlorinated paraffins	Klorparaffiner	additivt	Samma ämne har CAS 85535-84-8, 85422-92-0, 63449-39-8, 287-477-0 och 85535-85-9
87-83-2	Br	Pentabromotoluene	Pentabromotoluen	additivt	
88497-56-7	Br	Brominated Polystyrene	Bromerad polystyren	reaktivt	
9002-86-2	Cl	Chlorinated polymers and elastomers	Klorerade polymerer och elastomerer	reaktivt	Grupp med många ämnen t.ex. PVC (CAS 9002-86-2) och Neopren (CAS 184963-09-5)
94334-64-2	Br	TBBA carbonate oligomer, phenoxy end capped	TBBA karbonat oligomer (Fenoxy end capped)	reaktivt	
95660-61-0	P	Trixylyl phosphate (TXP)	Trixylenylfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 25155-23-1, 95660-61-0 och 174956-83-3

3.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam

Härigenom föreskrivs att 12, 16, 24 och 26 §§ lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §²

Skatten för annons i periodisk publikation tas ut med 3 procent av beskattningsvärdet och annars med 8 procent av beskattningsvärdet.

För annons i annonsblad, katalog eller program tas skatten ut med 8 procent även om publikationen är periodisk.

Skatten för annons i periodisk publikation tas ut med 2,5 procent av beskattningsvärdet och annars med 7,65 procent av beskattningsvärdet.

För annons i annonsblad, katalog eller program tas skatten ut med 7,65 procent även om publikationen är periodisk.

16 §

I fråga om periodisk publikation, för vilken utgivaren *äger* rätt till återbetalning av skatt enligt 24 §, föreligger redovisningsskyldighet endast om det sammanlagda beskattningsvärdet av publikationens annonser för beskattningsår överstiger 60 000 kronor. I annat fall föreligger redovisningsskyldighet om sammanlagda beskattningsvärdet för beskattningsåret överstiger 20 000 kronor. *Är* ett beskattningsår längre eller kortare än tolv månader *skall* de angivna gränserna räknas upp eller ned i motsvarande mån.

I fråga om periodisk publikation, för vilken utgivaren *har* rätt till återbetalning av skatt enligt 24 §, föreligger redovisningsskyldighet endast om det sammanlagda beskattningsvärdet av publikationens annonser för beskattningsår överstiger 60 000 kronor. I annat fall föreligger redovisningsskyldighet om *det* sammanlagda beskattningsvärdet för beskattningsåret överstiger 60 000 kronor. *Om* ett beskattningsår *är* längre eller kortare än tolv månader *ska* de angivna gränserna räknas upp eller ned i motsvarande mån.

24 §³

Till skattskyldig, som redovisat reklamskatt för annonser i självständig periodisk publikation, återbetalar beskattningsmyndigheten så stor del av den *erlagda* skatten för ett beskattningsår som svarar mot en skattepliktig omsättning om högst 50 miljoner kronor för helt år.

Till skattskyldig, som redovisat reklamskatt för annonser i självständig periodisk publikation, återbetalar beskattningsmyndigheten så stor del av den *betalade* skatten för ett beskattningsår som svarar mot en skattepliktig omsättning om högst 75 miljoner kronor för helt år.

¹ Lagen omtryckt 1984:156.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1975:117.

² Senaste lydelse 2007:1167.

³ Senaste lydelse 2007:1167.

Återbetalningen sker efter utgången av varje halvt beskattningsår. För första halvåret av ett beskattningsår får återbetalat belopp *ej* överstiga skatten på en omsättning om hälften av det nämnda beloppet. Är ett beskattningsår längre eller kortare än tolv månader ska den angivna gränsen räknas upp eller ned i motsvarande mån.

Skattskyldig som ger ut annonsblad, katalog eller program är inte berättigad till återbetalning av reklamskatt för sådan trycksak.

Föreligger rätt till återbetalning enligt första stycket får beskattningsmyndigheten, om den skattepliktiga omsättningen kan förväntas med säkerhet *icke* överstiga det högsta belopp för helt år som anges i första stycket, medge befrielse från skyldighet att inbetala reklamskatt.

Om synnerliga skäl föreligger, kan beskattningsmyndigheten återbetala skatt tidigare än som anges i första stycket.

Återbetalningen sker efter utgången av varje halvt beskattningsår. För första halvåret av ett beskattningsår får återbetalat belopp *inte* överstiga skatten på en omsättning om hälften av det nämnda beloppet. Om ett beskattningsår *är* längre eller kortare än tolv månader ska den angivna gränsen räknas upp eller ned i motsvarande mån.

Föreligger rätt till återbetalning enligt första stycket får beskattningsmyndigheten, om den skattepliktiga omsättningen kan förväntas med säkerhet *inte* överstiga det högsta belopp för helt år som anges i första stycket, medge befrielse från skyldighet att inbetala reklamskatt.

26 §⁴

Skyldig att betala reklamskatt för import från tredjeland av annonsblad som har getts ut i sådant land är den som med anledning av importen är skyldig att betala tull för annonsbladen eller skulle ha varit skyldig att göra detta om annonsbladen hade varit tullbelagda.

För den som är skattskyldig enligt första stycket inträder skattskyldigheten vid den tidpunkt då skyldighet att betala tull enligt tullagstiftningen inträder eller skulle ha inträtt om skyldighet att betala tull förelegat.

Skatt enligt första stycket ska betalas till Tullverket.

Reklamskatt vid import tas ut med 8 procent av beskattningsvärdet. Beskattningsvärdet utgörs av varans värde för tulländamål bestämt enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen.

Reklamskatt vid import tas ut med 7,65 procent av beskattningsvärdet. Beskattningsvärdet utgörs av varans värde för tulländamål bestämt enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

⁴ Senaste lydelse 2016:256.

3.4 Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs i fråga om mervärdesskattelagen (1994:200)¹ dels att 1 kap. 1 §, 3 kap. 30 a §, 8 kap. 9 §, 8 a kap. 7 §, 9 a kap. 1 § och 10 kap. 11 och 12 §§ ska ha följande lydelse, dels att det ska införas ett nytt kapitel, 9 d, och en ny paragraf, 11 kap. 9 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²

Mervärdesskatt ska betalas till staten enligt denna lag

1. vid sådan omsättning inom landet av varor eller tjänster som är skattepliktig och görs av en beskattningsbar person i denna egenskap,

2. vid skattepliktigt unionsinternt förvärv av varor som är lös egendom, om inte omsättningen är gjord inom landet, eller

3. vid sådan import av varor till landet som är skattepliktig.

Vad som utgör omsättning eller import anges i 2 kap. Vad som utgör unionsinternt förvärv anges i 2 a kap. *Huruvida skatteplikt föreligger* för en omsättning, ett unionsinternt förvärv eller import anges i 3 kap. Vad som avses med beskattningsbar person anges i 4 kap. I vilka fall en omsättning anses ha gjorts inom landet anges i 5 kap.

1. vid sådan omsättning inom landet av varor eller tjänster som är skattepliktig och görs av en beskattningsbar person i denna egenskap, *i den utsträckning den beskattningsbara personen inte är befriad från skatt på omsättningen,*

Vad som utgör omsättning eller import anges i 2 kap. Vad som utgör unionsinternt förvärv anges i 2 a kap. *I vilka fall det finns skatteplikt* för en omsättning, ett unionsinternt förvärv eller import anges i 3 kap. Vad som avses med beskattningsbar person anges i 4 kap. I vilka fall en omsättning anses ha gjorts inom landet anges i 5 kap. *Förutsättningarna för skattebefrielse anges i 9 d kap.*

Till staten ska också betalas belopp som i en faktura eller liknande handling betecknats som mervärdesskatt, även om beloppet inte utgör mervärdesskatt enligt denna lag.

3 kap.

30 a §³

Från skatteplikt undantas omsättning av varor som transporteras av säljaren eller köparen eller för någonaderas räkning från Sverige till ett annat EU-land, om

¹ Lagen omtryckt 2000:500.

² Senaste lydelse 2013:368.

³ Senaste lydelse 2015:888.

1. köparen är en beskattningsbar person eller en juridisk person som inte är en beskattningsbar person och agerar i denna egenskap i ett annat EU-land,

2. varorna är punktskattepliktiga och förvärvaren inte är en privatperson, eller

3. varorna är nya transportmedel.

Från skatteplikt undantas en sådan överföring av vara som avses i 2 kap. 1 § andra stycket om förhållandena är sådana som anges i första stycket 1–3 i den här paragrafen.

Om köparen antingen är en juridisk person som inte är en beskattningsbar person eller en beskattningsbar person som saknar rätt till avdrag eller återbetalning motsvarande den i 10 kap. 1–4 a eller 10 kap. 9–13 §§, gäller undantaget i första stycket 1 enbart om

1. det sammanlagda beloppet för köparens unionsinterna förvärv i det EU-land som förvärvet äger rum i under kalenderåret eller det närmast föregående kalenderåret överstiger det belopp som landet har fastställt enligt artikel 3.2 i rådets direktiv 2006/112/EG, eller

2. köparen har utnyttjat en möjlighet att bli skattskyldig för sina förvärv i det EU-land som avses i 1.

Detsamma gäller om köparen är en beskattningsbar person vars förvärv avser en jordbruks-, skogsbruks- eller fiskeverksamhet som omfattas av schablonbeskattning enligt bestämmelserna i avdelning XII kapitel 2 i rådets direktiv 2006/112/EG.

Undantaget från skatteplikt i första stycket 1 eller 2 gäller inte om säljaren omfattas av skattebefrielse enligt 9 d kap.

8 kap.

9 §⁴

Avdrag får inte göras för sådan ingående skatt som hänförs till

1. stadigvarande bostad om inte annat följer av 10 §,

2. utgifter för representation och liknande ändamål för vilka den skattskyldige inte har rätt att göra avdrag vid inkomstbeskattningen enligt 16 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229),

3. förvärv av varor för försäljning från fartyg i de fall som avses i 5 kap. 3 a § tredje stycket, eller

4. kostnader vid uttag av tjänst där beskattningsunderlaget beräknats enligt 7 kap. 5 § andra stycket.

För sådana utgifter som avses i första stycket 2 får avdrag dock göras för ingående skatt som avser måltider eller liknande förtäring, om

1. utgifterna har ett sådant omedelbart samband med verksamheten som avses i 16 kap. 2 § inkomstskattelagen,

2. avdraget inte överstiger vad som kan anses skäligt, och

⁴ Senaste lydelse 2011:1253.

3. avdraget högst uppgår till den ingående skatten på 300 kronor per person och tillfälle.

I 9 a kap. 13 § och 9 b kap. 3 § finns ytterligare begränsningar av rätten till avdrag för ingående skatt.

8 a kap.

7 §⁵

Vid ändrad användning av en investeringsvara *skall* avdrag för ingående skatt jämkas varje räkenskapsår under återstoden av korrigeringstiden.

Vid ändrad användning av en investeringsvara *ska* avdrag för ingående skatt jämkas varje räkenskapsår under återstoden av korrigeringstiden. *Vid övergång till skattebefrielse enligt 9 d kap. ska dock jämkning ske vid ett enda tillfälle och avse återstoden av korrigeringstiden, om inte den beskattningsbara personen motsätter sig det. Även om den beskattningsbara personen motsätter sig det ska jämkning ske vid ett enda tillfälle, om det finns särskilda skäl för det.*

Vid överlåtelse av investeringsvaror samt i fall som avses i 4 § första stycket 6 *skall* avdrag som gjorts för ingående skatt jämkas vid ett enda tillfälle och jämkningen *skall* avse återstoden av korrigeringstiden.

Vid överlåtelse av investeringsvaror samt i fall som avses i 4 § första stycket 6 *ska* avdrag som gjorts för ingående skatt jämkas vid ett enda tillfälle och jämkningen *ska* avse återstoden av korrigeringstiden.

I återstoden av korrigeringstiden *skall* räknas in det räkenskapsår under vilket användningen ändras eller överlåtelse sker.

I återstoden av korrigeringstiden *ska* räknas in det räkenskapsår under vilket användningen ändras eller överlåtelse sker.

Avser en ändrad användning eller en överlåtelse endast en del av en fastighet *skall* endast den ingående skatt som hänför sig till denna del jämkas.

Avser en ändrad användning eller en överlåtelse endast en del av en fastighet *ska* endast den ingående skatt som hänför sig till denna del jämkas.

9 a kap.

1 §⁶

Detta kapitel tillämpas vid en beskattningsbar återförsäljares omsättning av begagnade varor, konstverk, samlarföremål eller antikviteter som levererats till honom inom EU av

1. någon som inte är en beskattningsbar person,
2. en beskattningsbar person som ska redovisa mervärdesskatt enligt detta kapitel eller enligt motsvarande bestämmelser i ett annat EU-land,

⁵ Senaste lydelse 2000:1358.

⁶ Senaste lydelse 2013:368.

3. en beskattningsbar person vars omsättning är undantagen från skatteplikt enligt 3 kap. 24 § eller enligt motsvarande bestämmelser i ett annat EU-land,

4. en beskattningsbar person som undantas från skattskyldighet enligt 1 kap. 2 a §, eller

5. en beskattningsbar person i ett annat EU-land om den beskattningsbara personens omsättning omfattas av befrielse från mervärdesskatt enligt bestämmelserna om små företag i artiklarna 282–292 i direktiv 2006/112/EG i det landet och den förvärvade varan utgjort anläggningstillgång hos den beskattningsbara personen.

5. en beskattningsbar person vars omsättning omfattas av skattebefrielse enligt bestämmelserna i 9 d kap. eller enligt motsvarande bestämmelser i ett annat EU-land och den förvärvade varan utgjort anläggningstillgång hos den beskattningsbara personen.

Detta kapitel omfattar inte omsättning av sådana transportmedel som har förvärvats enligt 2 a kap. 3 § första stycket 1.

9 d kap. Skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning

Beskattningsbara personer som omfattas av skattebefrielse

1 §

En beskattningsbar person är enligt bestämmelserna i detta kapitel befriad från skatt på omsättning av varor och tjänster som den beskattningsbara personen gör inom landet under ett beskattningsår, om omsättningen enligt 3 §

1. inte beräknas överstiga 30 000 kronor under beskattningsåret, och

2. inte har överstigit 30 000 kronor för något av de två närmast föregående beskattningsåren.

Om beskattningsåret är längre eller kortare än tolv månader, ska beloppet enligt första stycket justeras i motsvarande mån.

2 §

Beskattningsbara personer som inte är etablerade inom landet eller som är skattskyldiga för omsättning enligt 1 kap. 2 b §, 3 kap. 10 b och 10 c §§ eller 9 kap. har inte rätt till skattebefrielse.

Skattebefrielsen omfattar inte omsättning av nya transportmedel som

undantas från skatteplikt enligt 3 kap. 30 a § eller omsättning som avses i 2 kap. 2 § 1.

3 §

I den omsättning som avses i 1 § ska följande inräknas:

1. beskattningsunderlaget för skattepliktig omsättning av varor och tjänster inom landet,

2. ersättning för omsättning som är undantagen från skatteplikt enligt 3 kap. 19 § 2, 21, 21 a, 22, 23 § 2, 4 eller 7, 26 a, 30 c, 31 eller 31 a §,

3. ersättning för omsättning som är undantagen från skatteplikt enligt 3 kap. 2, 9 eller 10 §, om omsättningen inte endast har karaktären av en bitransaktion, och

4. ersättning för omsättning som anses gjord utomlands enligt 5 kap. 3 a § första stycket 1, 2, 3, 7 eller 8 eller 19 § 2 a, 2 b, 3 eller 4.

Ersättning för omsättning av anläggningstillgångar ska inte ingå i omsättningen enligt första stycket.

Ansökan och beslut om skattebefrielse

4 §

Om den beskattningsbara personen inte är registrerad till mervärdesskatt, gäller skattebefrielsen utan ansökan eller beslut.

För andra beskattningsbara personer gäller skattebefrielsen endast om Skatteverket efter ansökan av den beskattningsbara personen har beslutat om detta. Befrielsen gäller tidigast från och med den dag Skatteverket har beslutat om den.

Ett beslut om skattebefrielse gäller tidigast från ingången av det tredje beskattningsåret efter det beskattningsår då ett beslut om beskattning fattades enligt 6 §.

Skattebefrielsen upphör

5 §

Om förutsättningarna för skattebefrielse upphör på grund av att den

omsättning som avses i 1 § överstiger 30 000 kronor under innevarande beskattningsår, ska den beskattningsbara personen ta ut skatt enligt denna lag för den omsättning som medför att beloppet överskrider och anmäla sig för registrering hos Skatteverket på det sätt som framgår av 7 kap. 2 § skatteförarandelagen (2011:1244).

Ansökan och beslut om beskattning

6 §

Om den som är skattebefriad ansöker om det, ska Skatteverket besluta att skatt ska tas ut enligt denna lag trots att det fortfarande finns förutsättningar för skattebefrielse enligt 1 §. Ett sådant beslut gäller tidigast från ingången av beskattningsåret närmast före det beskattningsår då ansökan kom in till Skatteverket.

10 kap.

11 §⁷

Den som i en ekonomisk verksamhet omsätter varor eller tjänster inom landet har rätt till återbetalning av ingående skatt för vilken denne saknar rätt till avdrag enligt 8 kap. på grund av att omsättningen är undantagen från skatteplikt enligt 3 kap. 19 § första stycket 2, 21 §, 21 a §, 22 §, 23 § 2, 4 eller 7, 26 a §, 30 a §, 30 c §, 30 e §, 31 §, 31 a §, 32 § eller enligt 9 c kap. 1 §.

Rätt till återbetalning föreligger också för ingående skatt som hänför sig till sådan omsättning av varor och tjänster som avses i 3 kap. 9 § utom tredje stycket 2, 10 § eller 23 § 1 om

1. förvärvaren är en beskattningsbar person som i ett land utanför EU har antingen sätet för sin ekonomiska verksamhet eller ett fast etableringsställe till vilket tjänsten tillhandahålls eller, om den beskattningsbara personen saknar sådant säte eller etableringsställe i det landet, den beskattningsbara personen är bosatt eller stadigvarande vistas där,

2. förvärvaren inte är en beskattningsbar person och förvärvaren är bosatt eller stadigvarande vistas i ett land utanför EU, eller

3. omsättningen har direkt samband med varor som ska exporteras till ett land utanför EU.

Rätt till återbetalning föreligger också för ingående skatt avseende förvärv och import som hänför sig till omsättning i ett annat EU-land under förutsättning att

1. omsättningen är skattepliktig eller medför återbetalningsrätt motsvarande den som avses i denna paragraf eller 12 § i det land där omsättningen görs,

⁷ Senaste lydelse 2015:888.

2. omsättningen skulle ha varit skattepliktig eller skulle ha medfört rätt enligt denna paragraf eller 12 § till återbetalning om omsättningen gjorts här i landet, och

3. rätten till återbetalning inte ska utövas genom en ansökan med stöd av 1 eller 2 §.

Den som omfattas av skattebefrielse enligt 9 d kap. har inte rätt till återbetalning av ingående skatt enligt första och andra styckena, utom för ingående skatt som avser sådan omsättning av nya transportmedel som är undantagen från skatteplik enligt 3 kap. 30 a §.

12 §⁸

Den som omsätter varor eller tjänster genom export har rätt till återbetalning av ingående skatt för vilken han saknar rätt till avdrag enligt 8 kap. på grund av att omsättningen sker utanför EU. Rätten till återbetalning gäller under förutsättning att omsättningen är skattepliktig eller undantagen från skatteplik enligt 3 kap. 10 a §, 19 § första stycket 2, 21 §, 23 § 2, 3 eller 4 eller 30 e §.

Rätt till återbetalning av ingående skatt enligt första stycket gäller inte den som omfattas av skattebefrielse enligt 9 d kap.

11 kap.

9 a §

Om en omsättning omfattas av skattebefrielse enligt 9 d kap. ska mervärdesskatt inte anges i fakturan.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om mervärdesskatt för vilken skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet.
 3. Bestämmelsen i 8 a kap. 7 § i den nya lydelsen tillämpas dock från och med den 1 januari 2017.
 4. 8 kap. 9 § i den äldre lydelsen gäller fortfarande om rätten till avdrag inträtt före ikraftträdandet.

⁸ Senaste lydelse 2011:283.

3.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

4 kap.

3 §¹

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
spritdryck	4 kr/liter	259 kr/liter
starkvin	2 kr/liter	78 kr/liter
vin	1 kr/liter	35 kr/liter
starköl	3 kr/liter	19 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	196 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	219 öre/styck
röktobak	428 kr/kg	2 422 kr/kg
snus	104 kr/kg	762 kr/kg

Föreslagen lydelse

4 kap.

3 §

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
spritdryck	4 kr/liter	262 kr/liter
starkvin	2 kr/liter	81 kr/liter
vin	1 kr/liter	36 kr/liter
starköl	3 kr/liter	20 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	196 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	219 öre/styck
röktobak	428 kr/kg	2 422 kr/kg
snus	104 kr/kg	762 kr/kg

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2014:1493.

3.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt

Härigenom föreskrivs att 34 a § lagen (1994:1563) om tobaksskatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 a §¹

Skatteverket beslutar om skatt som avses i 27 och 28 §§. Skatten ska betalas inom den tid som Skatteverket bestämmer.

Bestämmelserna i 37 kap. 9 och 10 §§ och 41 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) ska gälla i tillämpliga delar vid inhämtande av uppgifter som är av betydelse för beslut om skatt enligt 27 eller 28 § av någon annan än den som föreläggs eller revideras.

I övrigt ska bestämmelserna i 43 kap., 45–47 kap., 57 kap. 1 §, 59 kap. 11 §, 13–21 §§, 26 och 27 §§, 60 kap., 62 kap. 2 §, 63 kap. 2 §, 4–6 §§, 8–10 §§ samt 15, 16, 22 och 23 §§, 65 kap. 2–4 §§, 7, 8 och 13–15 §§ och 66–71 kap. skatteförfarandelagen gälla i tillämpliga delar.

I övrigt ska bestämmelserna i 3 kap. 4 §, 43 kap., 45–47 kap., 57 kap. 1 §, 59 kap. 11 §, 13–21 §§, 26 och 27 §§, 60 kap., 62 kap. 2 §, 63 kap. 2 §, 4–6 §§, 8–10 §§ samt 15, 16, 22 och 23 §§, 65 kap. 2–4 §§, 7, 8 och 13–15 §§ och 66–71 kap. skatteförfarandelagen gälla i tillämpliga delar.

Om den som är skattskyldig enligt 27 eller 28 § har betalat in skatt och den inbetalda skatten överstiger vad som enligt beslut av Skatteverket eller domstol ska betalas, ska det överskjutande beloppet återbetalas till den skattskyldige.

Före utbetalning av ett överskjutande belopp enligt fjärde stycket ska sådan skatt enligt denna lag för vilken den skattskyldige står i skuld räknas av. Skattebelopp som den skattskyldige har fått anstånd med att betala ska dock inte räknas av.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Bestämmelserna i 34 a § i den nya lydelsen tillämpas första gången på beslut om beskattning vid oegentlighet som har meddelats efter lagens ikraftträdande.

¹ Senaste lydelse 2013:1071.

3.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt

Härigenom föreskrivs att 2–6 och 34 a §§ lagen (1994:1564) om alkoholskatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Skatt ska betalas för öl som hänförs till KN-nr 2203 om alkoholhalten överstiger 0,5 volymprocent.

Skatt ska även betalas för produkter innehållande en blandning av öl och icke-alkoholhaltig dryck hänförlig till KN-nr 2206 om alkoholhalten i blandningen överstiger 0,5 volymprocent.

Skatt tas ut per liter med 1,94 kronor för varje volymprocent alkohol.

Skatt tas ut per liter med 2,02 kronor för varje volymprocent alkohol.

För öl med en alkoholhalt om högst 2,8 volymprocent tas skatt ut med 0 kronor.

3 §²

Skatt ska betalas för vin som hänförs till KN-nr 2204 och 2205 om alkoholhalten uppkommit enbart genom jäsnings och

1. alkoholhalten överstiger 1,2 volymprocent men uppgår till högst 15 volymprocent, eller

2. alkoholhalten överstiger 15 volymprocent men uppgår till högst 18 volymprocent och vinet producerats utan tillsatser.

Skatt tas ut per liter för drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent med 8,84 kronor,

drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent med 13,06 kronor,

drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent med 17,97 kronor,

drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent med 25,17 kronor, och för

drycker med en alkoholhalt över 15 men inte över 18 volymprocent med 52,68 kronor.

Skatt tas ut per liter för drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent med 9,19 kronor,

drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent med 13,58 kronor,

drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent med 18,69 kronor,

drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent med 26,18 kronor, och för

drycker med en alkoholhalt över 15 men inte över 18 volymprocent med 54,79 kronor.

För vin med en alkoholhalt om högst 2,25 volymprocent tas skatt ut med 0 kronor.

¹ Senaste lydelse 2014:1495.

² Senaste lydelse 2014:1495.

4 §³

Skatt ska betalas för andra jästa drycker än vin eller öl som hänförs till KN-nr 2206 samt sådana drycker som hänförs till KN-nr 2204 och 2205 men som inte omfattas av skatteplikt enligt 3 §, om alkoholhalten överstiger 1,2 men inte 10 volymprocent eller om alkoholhalten överstiger 10 men inte 15 volymprocent under förutsättning att alkoholhalten uteslutande har uppkommit genom jäsning.

Skatt tas ut per liter för drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent med 8,84 kronor,

drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent med 13,06 kronor,

drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent med 17,97 kronor, och för

drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent med 25,17 kronor.

För andra jästa drycker med en alkoholhalt om högst 2,25 volymprocent tas skatt ut med 0 kronor.

Skatt tas ut per liter för drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent med 9,19 kronor,

drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent med 13,58 kronor,

drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent med 18,69 kronor, och för

drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent med 26,18 kronor.

5 §⁴

Skatt ska betalas för mellanklassprodukter med en alkoholhalt över 1,2 men inte över 22 volymprocent som hänförs till KN-nr 2204, 2205 och 2206 men som inte beskattas enligt 2–4 §§.

Skatt tas ut per liter för drycker med en alkoholhalt om högst 15 volymprocent med 31,72 kronor, och för

drycker med en alkoholhalt över 15 volymprocent med 52,68 kronor.

Skatt tas ut per liter för drycker med en alkoholhalt om högst 15 volymprocent med 32,99 kronor, och för

drycker med en alkoholhalt över 15 volymprocent med 54,79 kronor.

6 §⁵

Skatt ska betalas för varor hänförliga till KN-nr 2207 och 2208 med en alkoholhalt överstigande 1,2 volymprocent även om dessa ingår i en vara som hänförs till ett annat KN-kapitel. Skatt ska även betalas för drycker som hänförs till KN-nr 2204, 2205 och 2206 om alkoholhalten överstiger 22 volymprocent.

Skatt tas ut med 511,48 kronor per liter ren alkohol.

Skatt tas ut med 516,59 kronor per liter ren alkohol.

³ Senaste lydelse 2014:1495.

⁴ Senaste lydelse 2014:1495.

⁵ Senaste lydelse 2014:1495.

34 a §⁶

Skatteverket beslutar om skatt som avses i 26 och 27 §§. Skatten ska betalas inom den tid som Skatteverket bestämmer.

Bestämmelserna i 37 kap. 9 och 10 §§ och 41 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) ska gälla i tillämpliga delar vid inhämtande av uppgifter som är av betydelse för beslut om skatt enligt 26 eller 27 § av någon annan än den som föreläggs eller revideras.

I övrigt ska bestämmelserna i 43 kap., 45–47 kap., 57 kap. 1 §, 59 kap. 11 §, 13–21 §§, 26 och 27 §§, 60 kap., 62 kap. 2 §, 63 kap. 2 §, 4–6 §§, 8–10 §§ samt 15, 16, 22 och 23 §§, 65 kap. 2–4 §§, 7, 8 och 13–15 §§ och 66–71 kap. skatteförfarandelagen gälla i tillämpliga delar.

I övrigt ska bestämmelserna i 3 kap. 4 §, 43 kap., 45–47 kap., 57 kap. 1 §, 59 kap. 11 §, 13–21 §§, 26 och 27 §§, 60 kap., 62 kap. 2 §, 63 kap. 2 §, 4–6 §§, 8–10 §§ samt 15, 16, 22 och 23 §§, 65 kap. 2–4 §§, 7, 8 och 13–15 §§ och 66–71 kap. skatteförfarandelagen gälla i tillämpliga delar.

Om den som är skattskyldig enligt 26 eller 27 § har betalat in skatt och den inbetalda skatten överstiger vad som enligt beslut av Skatteverket eller domstol ska betalas, ska det överskjutande beloppet återbetalas till den skattskyldige.

Före utbetalning av ett överskjutande belopp enligt fjärde stycket ska sådan skatt enligt denna lag för vilken den skattskyldige står i skuld räknas av. Skattebelopp som den skattskyldige har fått anstånd med att betala ska dock inte räknas av.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Bestämmelserna i 34 a § i den nya lydelsen tillämpas första gången på beslut om beskattning vid oegentlighet som har meddelats efter lagens ikraftträdande.

3. I övrigt gäller äldre bestämmelser fortfarande för förhållanden som hänförs till tiden före ikraftträdandet.

⁶ Senaste lydelse 2013:1073.

3.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi dels att 1 kap. 11 a och 11 b §§, 6 kap. 1 a §, 6 a kap. 1 och 2 a §§, 9 kap. 2 § och 11 kap. 3, 5, 7, 8, 9 och 12 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas sex nya paragrafer, 1 kap. 14 och 15 §§ och 11 kap. 6, 12 a, 12 b och 14 §§.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 a §¹

I fråga om energiskatt och koldioxidskatt på bränslen förstås med stödordning sådant statligt stöd enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som utgörs av skattebefrielse för vart och ett av de ändamål som anges i följande bestämmelser i denna lag:

1. 6 a kap. 1 § 9 a och 17 a,
2. 6 a kap. 1 § 9 b och 3 §,
3. 6 a kap. 1 § 10,
4. 6 a kap. 1 § 11,
5. 6 a kap. 1 § 13,
6. 6 a kap. 1 § 17 b,
7. 6 a kap. 2 a § 1,
8. 6 a kap. 2 a § 2,
9. 6 a kap. 2 b och 2 c §§,
10. 7 kap. 3 a, 3 c och 3 d §§,
11. 7 kap. 4 §.

I fråga om energiskatt och koldioxidskatt på bränslen *samt energiskatt på elektrisk kraft* förstås med stödordning sådant statligt stöd enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som utgörs av skattebefrielse för vart och ett av de ändamål som anges i följande bestämmelser i denna lag:

1. 6 a kap. 1 § 9 a och 17 a,
2. 6 a kap. 1 § 9 b och 3 §,
3. 6 a kap. 1 § 10,
4. 6 a kap. 1 § 11,
5. 6 a kap. 1 § 13,
6. 6 a kap. 1 § 17 b,
7. 6 a kap. 2 a § första stycket 1,
8. 6 a kap. 2 a § första stycket 2,
9. 6 a kap. 2 b och 2 c §§,
10. 7 kap. 3 a, 3 c och 3 d §§,
11. 7 kap. 4 §,
12. 11 kap. 9 § första stycket 8 och 14 § första stycket 1,
13. 11 kap. 9 § första stycket 9 och 14 § första stycket 2,
14. 11 kap. 9 § första stycket 10,
15. 11 kap. 12 §,
16. 11 kap. 12 a §,
17. 11 kap. 12 b §.

11 b §²

Stödmottagare för skattebefrielse enligt denna lag är den som

1. förbrukat bränsle för något av de ändamål som avses i 11 a § 1–9,

Stödmottagare för skattebefrielse enligt denna lag är den som

1. förbrukat bränsle för något av de ändamål som avses i 11 a § 1–9,

¹ Senaste lydelse 2016:505.

² Senaste lydelse 2016:505.

eller

2. i Sverige producerat motorbränslet eller fört motorbränslet in till Sverige genom införsel från annat EU-land eller import från tredjeland i fall som avses i 11 a § 10 eller 11.

2. i Sverige producerat motorbränslet eller fört in motorbränslet till Sverige genom införsel från annat EU-land eller import från tredjeland i fall som avses i 11 a § 10 eller 11, eller

3. förbrukat elektrisk kraft för något av de ändamål som avses i 11 a § 12–17.

14 §

Med datorhall avses en anläggning

1. där en näringsidkare, som huvudsakligen bedriver informations-tjänstverksamhet, informations-behandling eller uthyrning av serverutrymme och tillhörande tjänster, utövar sådan verksamhet, och

2. vars sammanlagda installerade effekt uppgår till minst 0,5 megawatt.

Effekten för kyl- och fläkt-anläggningar får inte räknas med i den installerade effekten enligt första stycket.

15 §

Med landström avses elektrisk kraft som förbrukas i skepp som används för sjöfart och som har en bruttodräktighet om minst 400, när skeppet ligger i hamn och spänningen på den elektriska kraft som överförs till skeppet är minst 380 volt. Som landström anses inte elektrisk kraft som förbrukas när skeppet används för privat ändamål eller när skeppet är upplagt eller på ett varaktigt sätt är taget ur trafik.

6 kap.

1 a §³

Skatteverket beslutar om skatt som avses i 4 kap. 2 och 2 a §§. Skatten ska betalas inom den tid som Skatteverket bestämmer.

Bestämmelserna i 37 kap. 9 och 10 §§ och 41 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) ska gälla i tillämpliga delar vid inhämtande av uppgifter som är av

³ Senaste lydelse 2013:1075.

betydelse för beslut om skatt enligt 4 kap. 2 eller 2 a § av någon annan än den som föreläggs eller revideras.

I övrigt ska bestämmelserna i 43 kap., 45–47 kap., 57 kap. 1 §, 59 kap. 11 §, 13–21 §§, 26 och 27 §§, 60 kap., 62 kap. 2 §, 63 kap. 2 §, 4–6 §§, 8–10 §§ samt 15, 16, 22 och 23 §§, 65 kap. 2–4 §§, 7, 8 och 13–15 §§ och 66–71 kap. skatteförfarandelagen gälla i tillämpliga delar.

I övrigt ska bestämmelserna i 3 kap. 4 §, 43 kap., 45–47 kap., 57 kap. 1 §, 59 kap. 11 §, 13–21 §§, 26 och 27 §§, 60 kap., 62 kap. 2 §, 63 kap. 2 §, 4–6 §§, 8–10 §§ samt 15, 16, 22 och 23 §§, 65 kap. 2–4 §§, 7, 8 och 13–15 §§ och 66–71 kap. skatteförfarandelagen gälla i tillämpliga delar.

Om den som är skattskyldig enligt 4 kap. 2 eller 2 a § har betalat in skatt och den inbetalda skatten överstiger vad som enligt beslut av Skatteverket eller domstol ska betalas, ska det överskjutande beloppet återbetalas till den skattskyldige.

Före utbetalning av ett överskjutande belopp enligt fjärde stycket ska sådan skatt enligt denna lag för vilken den skattskyldige står i skuld räknas av. Skattebelopp som den skattskyldige har fått anstånd med att betala ska dock inte räknas av.

Nuvarande lydelse

6 a kap.

1 §⁴

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt
1. Förbrukning				
a) för annat ändamål än som motorbränsle eller som bränsle för uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
b) i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska		100 procent	100 procent	100 procent

⁴ Senaste lydelse 2016:505.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt
struktur förändras eller bibehålls i skänkar eller liknande kärl				
c) i annat fall än som avses i a eller b, då bränslet i en och samma process används både som bränsle för uppvärmning och för annat ändamål än som motorbränsle eller bränsle för uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
2. Förbrukning i tåg eller annat spårbundet färdmedel	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
4. Förbrukning i båt för vilken medgivande enligt 2 kap. 9 § eller fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787), när båten inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
5. Förbrukning i a) luftfartyg, när luftfartyget inte	Andra bränslen än	100 procent	100 procent	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt
används för privat ändamål	flygfotogen (KN-nr 2710 19 21)			
b) luftfartygs-motorer i provbädd eller liknande anordning	Andra bränslen än flygbensin (KN-nr 2710 11 31) och flygfotogen	100 procent	100 procent	100 procent
6. Förbrukning vid framställning av energiprodukter eller andra produkter för vilka skatteplikt har inträtt för tillverkaren		100 procent	100 procent	100 procent
7. Förbrukning för framställning av skattepliktig elektrisk kraft	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	–
8. –		–	–	–
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter		70 procent	100 procent	–
b) i andra fall än		70 procent	20 procent	–

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt
som avses under a				
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig vattenbruksverksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	20 procent	–
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	20 procent	–
12. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor eller i lutpannor		–	–	100 procent
13. Förbrukning vid tillverkningsprocessen i gruvindustriell verksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	89 procent	40 procent	–
14. –	–	–	–	–
15. –	–	–	–	–
16. Förbrukning i		100 procent	100 procent	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt
processer för framställning av andra mineraliska ämnen än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras				
17. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för framställning av värme i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen om handel med utsläppsrätter				
a) i kraftvärmeproduktion		70 procent	100 procent	–
b) i annan värmeproduktion		–	20 procent	–

Föreslagen lydelse

6 a kap.

1 §

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt

1. Förbrukning

a) för annat ändamål än som motorbränsle eller som		100 procent	100 procent	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt
bränsle för uppvärmning				
b) i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras eller bibehålls i skänkar eller liknande kärl		100 procent	100 procent	100 procent
c) i annat fall än som avses i a eller b, då bränslet i en och samma process används både som bränsle för uppvärmning och för annat ändamål än som motorbränsle eller bränsle för uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
2. Förbrukning i tåg eller annat spårbundet färdmedel	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
4. Förbrukning i båt för vilken medgivande lämnats enligt 2 kap. 9 § eller för	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första	100 procent	100 procent	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt
<i>vilken</i> fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787), när båten inte används för privat ändamål	stycket 3 b			
5. Förbrukning i				
a) luftfartyg, när luftfartyget inte används för privat ändamål	Andra bränslen än flygfotogen (KN-nr 2710 19 21)	100 procent	100 procent	100 procent
b) luftfartygs-motorer i provbädd eller liknande anordning	Andra bränslen än flygbensin (KN-nr 2710 11 31) och flygfotogen	100 procent	100 procent	100 procent
6. Förbrukning vid framställning av energiprodukter eller andra produkter för vilka skatteplikt har inträtt för tillverkaren		100 procent	100 procent	100 procent
7. Förbrukning för framställning av skattepliktig elektrisk kraft	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	–
8. –		–	–	–
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motor-	Bensin, råttalolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt
drivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet				
a) i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter		70 procent	100 procent	–
b) i andra fall än som avses under a		70 procent	20 procent	–
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motor-drivna fordon i yrkesmässig vattenbruksverksamhet, <i>dock inte förbrukning i skepp eller båt</i>	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	20 procent	–
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motor-drivna fordon i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, <i>dock inte förbrukning i skepp eller båt</i>	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	20 procent	–
12. Om skattebefrielse inte följer av tidigare		–	–	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt
punkter, förbrukning i sodapannor eller i lutpannor				
13. Förbrukning vid tillverkningsprocessen i gruvindustriell verksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	89 procent	40 procent	–
14. –	–	–	–	–
15. –	–	–	–	–
16. Förbrukning i processer för framställning av andra mineraliska ämnen än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras		100 procent	100 procent	100 procent
17. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för framställning av värme i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen om handel med utsläppsrätter	Råtallolja och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i kraftvärmeproduktion		70 procent	100 procent	–

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt
b) i annan värme- produktion		–	20 procent	–

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*2 a §⁵

För drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 1 430 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

För drift av *skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 §* samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 1 430 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

När det gäller skepp och båtar för vilka fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787) medges skattebefrielse enligt första stycket också för bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

9 kap.2 §⁶

Om någon som inte är skattskyldig eller skattebefriad förbrukare har förbrukat bränsle på ett sådant sätt som ger rätt till skattebefrielse enligt 6 a kap., medger beskattningsmyndigheten efter ansökan från förbrukaren återbetalning av skatten på bränslet.

Återbetalning med stöd av 6 a kap. 1 § 9–11, 13 eller 17 eller med stöd av 6 a kap. 2 a, 2 b, 2 c eller 3 § medges endast om sökanden inte är ett företag utan rätt till statligt stöd. I dessa fall krävs även att sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare för sin verksamhet, om återbetalning söks med belopp som medför att sökandens sammanlagda återbetalning inom stödordningen per kalenderår uppgår till minst

1. 15 000 euro i fall som avses i 6 a kap. 1 § 10 eller 2 a § 2, eller

1. 15 000 euro i fall som avses i 6 a kap. 1 § 10 eller 2 a § första stycket 2, eller

⁵ Senaste lydelse 2016:505.

⁶ Senaste lydelse 2016:505.

2. 200 000 euro i övriga fall.

2. 200 000 euro i övriga fall.

Återbetalning med stöd av 6 a kap. 2 b § eller 2 c § medges endast i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 7 kap. 3 §.

11 kap.

3 §⁷

Energiskatten utgör

1. 0,5 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i industriell verksamhet i tillverkningsprocessen eller vid yrkesmässig växthusodling.

2. 0,5 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i skepp som används för sjöfart och som har en bruttodräktighet om minst 400, när skeppet ligger i hamn och spänningen på den elektriska kraft som överförs till skeppet är minst 380 volt,

3. 18,5 öre per kilowattimme för annan elektrisk kraft än som avses under 1 och 2 och som förbrukas i kommuner som anges i 4 §, och

4. 28,0 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i övriga fall.

För kalenderåret 2011 och efterföljande kalenderår ska energiskatt betalas med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar *de* i första stycket angivna *skattebeloppen multiplicerade* med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2009. *Beloppen* avrundas till hela tiondels ören.

Regeringen fastställer före november månads utgång *de* omräknade skattebelopp som enligt denna paragraf ska tas ut för påföljande kalenderår.

Första stycket 2 gäller inte när skeppet används för privat ändamål eller när skeppet är upplagt eller på ett varaktigt sätt är taget ur trafik.

Energiskatt ska betalas med 29,5 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft.

För kalenderåret 2018 och efterföljande kalenderår ska energiskatt betalas med *ett* belopp som efter en årlig omräkning motsvarar *det* i första stycket angivna *skattebeloppet multiplicerat* med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2016. *Beloppet* avrundas till hela tiondels ören.

Regeringen fastställer före november månads utgång *det* omräknade skattebelopp som enligt denna paragraf ska tas ut för påföljande kalenderår.

⁷ Senaste lydelse 2010:1088.

5 §⁸

Skyldig att betala energiskatt (skattskyldig) är den som i Sverige

1. framställer skattepliktig elektrisk kraft (producent),
2. yrkesmässigt levererar av honom framställd skattepliktig elektrisk kraft eller av annan framställd elektrisk kraft (leverantör),
3. för annat ändamål än som avses i 9 § 1–5 säljer eller förbrukar elektrisk kraft, som förvärvats utan skatt mot försäkran enligt 11 §,
4. för annat ändamål än det som var föremål för skattefriheten, säljer eller förbrukar elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt har gjorts enligt 9 § 7.

4. för annat ändamål än det som var föremål för skattefriheten, säljer eller förbrukar elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt har gjorts enligt 9 § 7,

5. godkänts som frivilligt skattskyldig enligt 6 §.

Den som godkänts att delta i ett program för energieffektivisering enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering och som förbrukat elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt har gjorts enligt 9 § 6–7 eller skatten återbetalats enligt 13 § är skyldig att betala energiskatt om tillsynsmyndigheten beslutar att,

1. åtagandena enligt 14 eller 15 § lagen om program för energieffektivisering inte är uppfyllda, eller
2. återkalla godkännanden enligt 12, 17 eller 18 § lagen om program för energieffektivisering.

Den för vars räkning elektrisk kraft förs in till Sverige och den som utan att betala ersättning tar emot skattepliktig elektrisk kraft anses ha framställt den elektriska kraften.

Med tillsynsmyndighet i andra stycket, 7 b § första stycket och 11 c § första stycket menas den myndighet som avses i 19 § lagen om program för energieffektivisering.

Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b.

6 §

Som frivilligt skattskyldig får godkännas den som beräknas förbruka elektrisk kraft i mycket stor omfattning, om den övervägande delen av förbrukningen sker i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller i en datorhall.

För ett sådant godkännande krävs att den sökande är lämplig som frivilligt skattskyldig med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt.

Godkännande som frivilligt skattskyldig ska återkallas om förutsättningarna för godkännande inte

⁸ Senaste lydelse 2015:749.

längre finns eller om den frivilligt skattskyldige begär det. Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

7 §⁹

Skyldigheten att betala energiskatt inträder

1. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1 *eller* 2, när elektrisk kraft

a) levereras till en förbrukare som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1 *eller* 2, eller

b) tas i anspråk för annat ändamål än försäljning, och

2. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 3, när elektrisk kraft levereras till en köpare eller tas i anspråk för annat ändamål än försäljning.

1. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 *eller* 5, när elektrisk kraft

a) levereras till en förbrukare som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 *eller* 5, eller

8 §

Energiskatt som *skall* betalas av den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1 *eller* 2 *skall* bestämmas på *grundval av* mätning av den elektriska kraftens energiinnehåll.

När det finns särskilda skäl får beskattningsmyndigheten i visst fall medge att energiskatten får bestämmas på annan grund än mätning av den elektriska kraften.

Om den elektriska kraften inte kan bestämmas på en grund som anges i första eller andra stycket *skall* den i stället beräknas efter vad som är skäligt.

Energiskatt som *ska* betalas av den som är skattskyldig enligt 5 § *ska* bestämmas *utifrån* mätning av den elektriska kraftens energiinnehåll.

Om den elektriska kraften inte kan bestämmas på en grund som anges i första eller andra stycket *ska* den i stället beräknas efter vad som är skäligt.

9 §¹⁰

Den som är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft får göra avdrag för skatt på elektrisk kraft som

1. förbrukats eller sålts för förbrukning i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,

2. i huvudsak förbrukats eller sålts för förbrukning för kemisk reduktion eller i elektrolytiska processer,

3. förbrukats eller sålts för förbrukning vid sådan framställning av produkter som avses 6 a kap. 1 § 6,

4. förbrukats eller sålts för förbrukning vid sådan överföring av elektrisk kraft på det elektriska nätet som utförs av den som ansvarar för förvaltningen

3. förbrukats eller sålts för förbrukning vid sådan framställning av produkter som avses i 6 a kap. 1 § 6,

⁹ Senaste lydelse 2002:422.

¹⁰ Senaste lydelse 2004:1197.

av nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion,

5. förbrukats eller sålts för förbrukning i metallurgiska processer eller vid tillverkning av mineraliska produkter under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den *mån avdrag inte har gjorts enligt 2,*

6. förbrukats i den industriella tillverkningsprocessen hos den skattskyldige, om denne deltar i ett program enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energi-effektivisering, i den *mån avdrag inte har gjorts enligt 2, 3 eller 5,*

7. tagits emot av en skattebefriad förbrukare i enlighet med vad som framgår av dennes godkännande enligt 11 a §.

5. förbrukats eller sålts för förbrukning i metallurgiska processer eller vid tillverkning av mineraliska produkter under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den *utsträckning avdragsrätt inte följer av 2,*

6. förbrukats i den industriella tillverkningsprocessen hos den skattskyldige, om denne deltar i ett program enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energi-effektivisering, i den *utsträckning avdragsrätt inte följer av 2, 3 eller 5,*

7. tagits emot av en skattebefriad förbrukare i enlighet med vad som framgår av dennes godkännande enligt 11 a §.

8. *förbrukats i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet hos den skattskyldige, om denne inte är ett företag utan rätt till statligt stöd, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter,*

9. *förbrukats i en datorhall hos den skattskyldige, om denne inte är ett företag utan rätt till statligt stöd,*

10. *förbrukats i kommuner som avses i 4 § av någon annan än ett företag utan rätt till statligt stöd för annat ändamål än*

a) *i industriell verksamhet,*

b) *i en datorhall,*

c) *i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet,*

d) *i yrkesmässig vattenbruksverksamhet, eller*

e) *som landström.*

Avdrag enligt första stycket 8 och 9 medges med skillnaden mellan den vid skattskyldighetens inträde gällande skattesatsen enligt 3 § och 0,5 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 10 medges med 9,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8–10 får endast medges om den skattskyldige lämnar uppgifter om stödmottagare samt

uppgift om avdragets fördelning på stödmottagare. Kravet på uppgifter om stödmottagare och fördelning av avdraget på stödmottagare gäller endast för avdrag som medför att stödmottagarens sammanlagda nedläggning inom stödordningen överstiger 50 000 euro under kalenderåret. Avdrag enligt första stycket 10 får endast medges i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter.

12 §¹¹

Om elektrisk kraft har förbrukats i annan yrkesmässig jordbruksverksamhet än i yrkesmässig växthusodling eller i yrkesmässig skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet, beslutar beskattningsmyndigheten efter ansökan om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraften.

Efter ansökan från förbrukaren beslutar beskattningsmyndigheten om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraft som denne förbrukat i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet.

Återbetalning får endast göras om sökanden inte är ett företag utan rätt till statligt stöd och sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare.

Kravet på uppgifter om stödmottagare gäller endast för den del av stödmottagarens sammanlagda nedläggning som under kalenderåret överstiger 50 000 euro.

Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,5 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras när skillnaden uppgår till minst 500 kronor per kalenderår.

Ansökan om återbetalning ska omfatta kalenderår. Om sökanden beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning, får dock beskattningsmyndigheten medge att ansökan görs per kalenderkvartal. Ett sådant beslut får återkallas om sökanden begär det eller förutsättningar för medgivande inte finns. *Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det*

Ansökan om återbetalning ska omfatta ett kalenderår och lämnas elektroniskt. Om sökanden beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning, får dock beskattningsmyndigheten medge att ansökan görs per kalenderkvartal. Ett sådant beslut får återkallas om sökanden begär det eller förutsättningar för medgivande inte finns.

¹¹ Senaste lydelse 2007:1387.

betalda skattebeloppet och ett belopp beräknat efter skattesatsen 0,5 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras när skillnaden uppgår till minst 500 kronor per kalenderår.

Ansökan om återbetalning av energiskatt ska lämnas in till beskattningsmyndigheten inom tre år efter utgången av kalenderåret respektive kalenderkvartalet.

Ansökan om återbetalning av energiskatt ska lämnas in till beskattningsmyndigheten inom tre år efter utgången av kalenderåret respektive kalenderkvartalet och vara undertecknad av sökanden eller av den som är ombud eller annan behörig företrädare för sökanden.

En ansökan som lämnats för en sökande som är juridisk person anses ha lämnats av sökanden, om det inte är uppenbart att den som lämnade begäran saknade behörighet att företräda sökanden.

12 a §

Efter ansökan från förbrukaren beslutar beskattningsmyndigheten om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraft som denne förbrukat i yrkesmässig vattenbruksverksamhet.

Återbetalning får endast göras om sökanden

1. inte är ett företag utan rätt till statligt stöd,

2. omfattas av kategorin små och medelstora företag enligt bilaga 1 i kommissionens förordning (EU) nr 1388/2014 av den 16 december 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd till företag som är verksamma inom produktion, beredning och saluföring av fiskeri- och vattenbruksprodukter förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget, och

3. lämnar uppgifter om stödmottagare.

Kravet på uppgifter om stödmottagare gäller endast för den del av stödmottagarens sammanlagda nedsättning som under kalenderåret överstiger 15 000 euro.

Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,5 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras när skillnaden uppgår till

minst 500 kronor per kalenderår.

Ansökan om återbetalning ska omfatta ett kalenderår och lämnas elektroniskt. Om sökanden beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning, får dock beskattningsmyndigheten medge att ansökan görs per kalenderkvartal. Ett sådant beslut får återkallas om sökanden begär det eller förutsättningar för medgivande inte finns.

Ansökan om återbetalning av energiskatt ska lämnas in till beskattningsmyndigheten inom tre år efter utgången av kalenderåret respektive kalenderkvartalet och vara undertecknad av sökanden eller av den som är ombud eller annan behörig företrädare för sökanden.

En ansökan som lämnats för en sökande som är juridisk person anses ha lämnats av sökanden, om det inte är uppenbart att den som lämnade begäran saknade behörighet att företräda sökanden.

12 b §

Efter ansökan från förbrukaren beslutar beskattningsmyndigheten om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraft som denne förbrukat som landström.

Återbetalning får endast göras om sökanden inte är ett företag utan rätt till statligt stöd och sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare.

Kravet på uppgifter om stödmottagare gäller endast för den del av stödmottagarens sammanlagda nedsättning som under kalenderåret överstiger 50 000 euro.

Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,5 öre per kilowattimme.

Ansökan om återbetalning ska omfatta ett kalenderår. Om sökanden beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning, får dock beskattningsmyndigheten medge att ansökan görs per kalenderkvartal. Ett sådant beslut får återkallas om sökanden begär det eller förut-

sättningar för medgivande inte finns.

Ansökan om återbetalning av energiskatt ska lämnas in till beskattningsmyndigheten inom tre år efter utgången av kalenderåret respektive kalenderkvartalet och vara undertecknad av sökanden eller av den som är ombud eller annan behörig företrädare för sökanden.

En ansökan som lämnats för en sökande som är juridisk person anses ha lämnats av sökanden, om det inte är uppenbart att den som lämnade begäran saknade behörighet att företräda sökanden.

14 §

Efter ansökan från en förbrukare som inte är skattskyldig beslutar beskattningsmyndigheten om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraft som denne förbrukat

1. i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet, eller
2. i en datorhall.

Återbetalning får endast göras om sökanden inte är ett företag utan rätt till statligt stöd och sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare samt uppgift om nedsättningens fördelning på respektive ändamål.

Kravet på uppgifter om stödmottagare gäller endast för den del av stödmottagarens sammanlagda nedsättning under en stödordning som under kalenderåret överstiger 50 000 euro.

Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,5 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras för den del som överstiger 8 000 kronor per kalenderår.

Ansökan om återbetalning ska omfatta ett kalenderår och lämnas elektroniskt. Om sökanden beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning, får dock beskattningsmyndigheten medge att ansökan görs per kalenderkvartal. Ett sådant beslut får återkallas om sökanden begär det eller förutsättningar för medgivande inte finns.

Ansökan om återbetalning av energiskatt ska lämnas in till beskattningsmyndigheten inom tre år efter utgången av kalenderåret respektive kalenderkvartalet och vara undertecknad av sökanden eller av den som är ombud eller annan behörig företrädare för sökanden.

En ansökan som lämnats för en sökande som är juridisk person anses ha lämnats av sökanden, om det inte är uppenbart att den som lämnade begäran saknade behörighet att företräda sökanden.

1. Denna lag träder i kraft den 15 december 2016 i fråga om 11 kap. 6 § och i övrigt den 1 januari 2017.

2. Beloppet som anges i 6 a kap. 2 a § ska vara 1 700 kronor per kubikmeter för sådan förbrukning som sker från och med den 1 januari 2017 till och med den 31 december 2018.

3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

4. Bestämmelserna i 6 kap. 1 a § i den nya lydelsen tillämpas första gången på beslut om beskattning vid oegentlighet som har meddelats efter lagens ikraftträdande.

3.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi¹ dels att 11 kap. 7 a, 7 b, 11 a, 11 b, 11 c och 13 §§ ska upphöra att gälla, dels att 1 kap. 11 a § och 11 kap. 2, 5, 7, 9 och 11 §§ ska ha följande lydelse, dels att det ska införas en ny paragraf, 1 kap. 17 §, av följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 3.8

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 a §

I fråga om energiskatt och koldioxidskatt på bränslen samt energiskatt på elektrisk kraft förstås med stödordning sådant statligt stöd enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som utgörs av skattebefrielse för vart och ett av de ändamål som anges i följande bestämmelser i denna lag:

1. 6 a kap. 1 § 9 a och 17 a,	1. 6 a kap. 1 § 9 a och 17 a,
2. 6 a kap. 1 § 9 b och 3 §,	2. 6 a kap. 1 § 9 b och 3 §,
3. 6 a kap. 1 § 10,	3. 6 a kap. 1 § 10,
4. 6 a kap. 1 § 11,	4. 6 a kap. 1 § 11,
5. 6 a kap. 1 § 13,	5. 6 a kap. 1 § 13,
6. 6 a kap. 1 § 17 b,	6. 6 a kap. 1 § 17 b,
7. 6 a kap. 2 a § första stycket 1,	7. 6 a kap. 2 a § första stycket 1,
8. 6 a kap. 2 a § första stycket 2,	8. 6 a kap. 2 a § första stycket 2,
9. 6 a kap. 2 b och 2 c §§,	9. 6 a kap. 2 b och 2 c §§,
10. 7 kap. 3 a, 3 c och 3 d §§,	10. 7 kap. 3 a, 3 c och 3 d §§,
11. 7 kap. 4 §,	11. 7 kap. 4 §,
12. 11 kap. 9 § första stycket 8 och 14 § första stycket 1,	12. 11 kap. 9 § första stycket 6 och 14 § första stycket 1,
13. 11 kap. 9 § första stycket 9 och 14 § första stycket 2,	13. 11 kap. 9 § första stycket 7 och 14 § första stycket 2,
14. 11 kap. 9 § första stycket 10,	14. 11 kap. 9 § första stycket 8,
15. 11 kap. 12 §,	15. 11 kap. 12 §,
16. 11 kap. 12 a §,	16. 11 kap. 12 a §,
17. 11 kap. 12 b §.	17. 11 kap. 12 b §.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §

Med nättinnehavare avses den som överför elektrisk kraft med stöd av en koncession enligt 2 kap. ellagen

¹ Senaste lydelse av

7 a § 2004:1197

7 b § 2004:1197

11 a § 2004:1197

11 b § 2004:1197

11 c § 2011:1370

13 § 2006:1508.

(1997:857).

11 kap.**2 §²**

Elektrisk kraft är inte skattepliktig om den

1. framställts

a) i en anläggning med en sammanlagd installerad generatoreffekt av mindre än 50 kilowatt,

b) av någon som förfogar över en sammanlagd installerad generatoreffekt av mindre än 50 kilowatt, och

c) den elektriska kraften inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession som meddelats med stöd av 2 kap. ellagen (1997:857),

2. till lägre effekt än 50 kilowatt utan ersättning <i>levererats</i> av en producent eller en <i>leverantör</i> till en förbrukare som inte står i intressegemenskap med producenten eller <i>leverantören</i>,	2. till lägre effekt än 50 kilowatt utan ersättning <i>överförs</i> av en producent eller en <i>nätinnehavare</i> till en förbrukare som inte står i intressegemenskap med producenten eller <i>nätinnehavaren</i>,

3. framställts och förbrukats på fartyg eller annat transportmedel,

4. förbrukats för framställning av elektrisk kraft,

5. framställts i ett reservkraftsaggregat och inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession som meddelats med stöd av 2 kap. ellagen, eller

6. framställts

a) i en anläggning med en sammanlagd installerad effekt av mindre än 100 kilowatt,

b) från bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1–6,

c) av någon som förfogar över en sammanlagd installerad generatoreffekt av mindre än 100 kilowatt, och

d) den elektriska kraften inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession som meddelats med stöd av 2 kap. ellagen.

Vad som anges i första stycket 1 a respektive b om installerad generatoreffekt ska för elektrisk kraft som framställs från

1. vind eller vågor, motsvaras av 125 kilowatt installerad generatoreffekt,

2. sol, motsvaras av 255 kilowatt installerad topp effekt, och

3. annan energikälla utan generator, motsvaras av 50 kilowatt installerad effekt.

När elektrisk kraft framställs från olika energikällor ska, vid bedömningen av förutsättningarna i första stycket 1 a, b respektive 6 c, de installerade effekterna läggas samman. Vid sammanläggningen ska de effekter som avses i andra stycket först räknas om till motsvarande 50 kilowatt installerad generatoreffekt vid bedömningen av förutsättningarna i första stycket 1 a respektive b. Vid bedömningen av förutsättningarna i 6 c ska omräkning först ske till motsvarande 100 kilowatt installerad generatoreffekt.

² Senaste lydelse 2015:749.

Lydelse enligt lagförslag 3.8

Föreslagen lydelse

5 §

Skyldig att betala energiskatt (skattskyldig) är den som i Sverige

1. framställer skattepliktig elektrisk kraft (producent), 2. yrkesmässigt levererar av honom framställd skattepliktig elektrisk kraft eller av annan framställd elektrisk kraft (leverantör), 3. för annat ändamål än som avses i 9 § 1–5 säljer eller förbrukar elektrisk kraft, som förvärvats utan skatt mot försäkran enligt 11 §, 4. för annat ändamål än det som var föremål för skattefriheten, säljer eller förbrukar elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt har gjorts enligt 9 § 7, 5. godkänts som frivilligt skattskyldig enligt 6 §.	2. är nättinnehavare, 3. för annat ändamål än som avses i 9 § 1–5 överför eller använder elektrisk kraft, som överförts utan skatt mot försäkran enligt 11 §, 4. godkänts som frivilligt skattskyldig enligt 6 §, 5. innehar ett elnät för vilket koncession inte meddelats och som via detta elnät för in elektrisk kraft till Sverige.

Den som godkänts att delta i ett program för energieffektivisering enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering och som förbrukat elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt har gjorts enligt 9 § 6–7 eller skatten återbetalats enligt 13 § är skyldig att betala energiskatt om tillsynsmyndigheten beslutar att,

1. åtagandena enligt 14 eller 15 § lagen om program för energieffektivisering inte är uppfyllda, eller
2. återkalla godkännanden enligt 12, 17 eller 18 § lagen om program för energieffektivisering.

Den för vars räkning elektrisk kraft förs in till Sverige och den som utan att betala ersättning tar emot skattepliktig elektrisk kraft anses ha framställt den elektriska kraften.

Med tillsynsmyndighet i andra stycket, 7 b § första stycket och 11 c § första stycket menas den myndighet som avses i 19 § lagen om program för energieffektivisering.

Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b.

Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b. *Skattskyldig enligt*

första stycket 2 är inte den myndighet som är systemansvarig enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857).

7 §

Skyldigheten att betala energiskatt inträder

1. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 5, när elektrisk kraft

a) levereras till en förbrukare som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 5, eller

b) tas i anspråk för annat ändamål än försäljning, och

2. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 3, när elektrisk kraft levereras till en köpare eller tas i anspråk för annat ändamål än försäljning.

1. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 4, när *skattepliktig* elektrisk kraft

a) överförs till någon som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 4, eller

b) förbrukas av den skattskyldige,

2. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 3, när elektrisk kraft tas i anspråk för annat ändamål än som avses i 9 § 1–5 eller överförs till någon annan, och

3. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 5, när elektrisk kraft förs in till Sverige.

Skattskyldighet enligt första stycket 1 a inträder inte vid överföring av elektrisk kraft till det elnät som ägs av den myndighet som är systemansvarig enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857).

Skattskyldighet enligt första stycket 1 b inträder inte om skattskyldighet redan har inträtt.

9 §

Den som är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft får göra avdrag för skatt på elektrisk kraft som

1. förbrukats eller sålts för förbrukning i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,

2. i huvudsak förbrukats eller sålts för förbrukning för kemisk reduktion eller i elektrolytiska processer,

3. förbrukats eller sålts för förbrukning vid sådan framställning av produkter som avses i 6 a kap. 1 § 6,

4. förbrukats eller sålts för förbrukning vid sådan överföring av elektrisk kraft på det elektriska nätet som utförs av den som ansvarar för förvaltningen av nätet i syfte att

1. förbrukats eller överförs för förbrukning i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,

2. i huvudsak förbrukats eller överförs för att i huvudsak förbrukas för kemisk reduktion eller i elektrolytiska processer,

3. förbrukats eller överförs för förbrukning vid sådan framställning av produkter som avses i 6 a kap. 1 § 6,

4. förbrukats eller överförs för förbrukning vid sådan överföring av elektrisk kraft på det elektriska nätet som utförs av den som ansvarar för förvaltningen av nätet i syfte att

upprätthålla nätets funktion,

5. förbrukats eller sålts för förbrukning i metallurgiska processer eller vid tillverkning av mineraliska produkter under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 2,

6. förbrukats i den industriella tillverkningsprocessen hos den skattskyldige, om denne deltar i ett program enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 2, 3 eller 5,

7. tagits emot av en skattebefriad förbrukare i enlighet med vad som framgår av dennes godkännande enligt 11 a §.

8. förbrukats i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet hos den skattskyldige, om denne inte är ett företag utan rätt till statligt stöd, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter,

9. förbrukats i en datorhall hos den skattskyldige, om denne inte är ett företag utan rätt till statligt stöd,

10. förbrukats i kommuner som avses i 4 § av någon annan än ett företag utan rätt till statligt stöd för annat ändamål än

- a) i industriell verksamhet,
- b) i en datorhall,
- c) i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet,
- d) i yrkesmässig vattenbruksverksamhet, eller
- e) som landström.

Avdrag enligt första stycket 8 och 9 medges med skillnaden mellan den vid skattskyldighetens inträde gällande skattesatsen enligt 3 § och 0,5 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 10 medges med 9,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8–10 får endast medges om den skattskyldige lämnar uppgifter om

upprätthålla nätets funktion,

5. förbrukats eller överförs för förbrukning i metallurgiska processer eller vid tillverkning av mineraliska produkter under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 2,

6. förbrukats i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet hos den skattskyldige, om denne inte är ett företag utan rätt till statligt stöd, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter,

7. förbrukats i en datorhall hos den skattskyldige, om denne inte är ett företag utan rätt till statligt stöd,

8. förbrukats i kommuner som avses i 4 § av någon annan än ett företag utan rätt till statligt stöd för annat ändamål än

- a) i industriell verksamhet,
- b) i en datorhall,
- c) i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet,
- d) i yrkesmässig vattenbruksverksamhet, eller
- e) som landström.

Avdrag enligt första stycket 6 och 7 medges med skillnaden mellan den vid skattskyldighetens inträde gällande skattesatsen enligt 3 § och 0,5 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8 medges med 9,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 6–8 får endast medges om den skattskyldige lämnar uppgifter om

stödmottagare samt uppgift om avdragets fördelning på stödmottagare. Kravet på uppgifter om stödmottagare och fördelning av avdraget på stödmottagare gäller endast för avdrag som medför att stödmottagarens sammanlagda nedsättning inom stödordningen överstiger 50 000 euro under kalenderåret. Avdrag enligt första stycket 10 får endast medges i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter.

Nuvarande lydelse

stödmottagare samt uppgift om avdragets fördelning på stödmottagare. Kravet på uppgifter om stödmottagare och fördelning av avdraget på stödmottagare gäller endast för avdrag som medför att stödmottagarens sammanlagda nedsättning inom stödordningen överstiger 50 000 euro under kalenderåret. Avdrag enligt första stycket 8 får endast medges i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter.

Föreslagen lydelse

11 §³

Annan än den som är skattskyldig får köpa elektrisk kraft utan energiskatt mot att han lämnar en försäkran till leverantören att den elektriska kraften skall användas för ett sådant ändamål som avses i 9 § 1–5.

Annan än den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2, 4 eller 5 kan få elektrisk kraft överförd utan energiskatt mot att han lämnar en försäkran till den skattskyldige att den elektriska kraften ska användas för ett sådant ändamål som avses i 9 § 1–5.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

³ Senaste lydelse 2004:1197.

3.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Allmän löneavgift tas ut med 9,65 procent av underlaget och tillfaller staten.	3 §¹	Allmän löneavgift tas ut med 10,72 procent av underlaget och tillfaller staten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Bestämmelsen i 3 § i den nya lydelsen tillämpas på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut efter den 31 december 2016.

3. Bestämmelsen i 3 § i den nya lydelsen tillämpas på inkomst enligt 2 § som uppbärs efter den 31 december 2016. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2016 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

¹ Senaste lydelse 2015:774

3.11 Förslag till lag ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 a § lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

5 a §²

Saknas tillräckliga uppgifter för att fastställa skatten enligt 5 § första stycket får denna tas ut med

200 kronor/liter för spritdryck,	202 kronor/liter för spritdryck,
52 kronor/liter för starkvin,	54 kronor/liter för starkvin,
26 kronor/liter för vin,	27 kronor/liter för vin,
10 kronor/liter för starköl,	10 kronor/liter för starköl,
106 öre/styck för cigaretter,	106 öre/styck för cigaretter,
68 öre/styck för cigariller och cigarer och	68 öre/styck för cigariller och cigarer och
752 kronor/kg för rökto bak.	752 kronor/kg för rökto bak.

I denna bestämmelse förstås med

spritdryck: alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 22 volymprocent,

starkvin: alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 15 men inte 22 volymprocent,

vin: annat vin än starkvin samt annan alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 3,5 men inte 15 volymprocent och som inte är starköl,

starköl: öl med en alkoholhalt som överstiger 3,5 volymprocent och

cigarill: cigarer med en högsta vikt av 3 gram per styck.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2006:1510.

² Senaste lydelse 2014:1498.

3.12 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 40 kap. 16 a § ska upphöra att gälla,
dels att 12 kap. 2 §, 16 kap. 2 §, 24 kap. 1 §, 35 kap. 1 §, 40 kap. 16 §, 61 kap. 8 a §, 65 kap. 5 § och 67 kap. 13 § ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas två nya paragrafer, 24 kap. 4 a § och 40 kap. 15 a §, och närmast före 24 kap. 4 a § en ny rubrik av följande lydelse,
dels att punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:1175) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

2 §²

Utgifter som avses i följande paragrafer ska dras av utan någon beloppsmässig begränsning, nämligen utgifter

- vid tjänsteresor enligt 5–17 §§,
- vid tillfälligt arbete på annan ort eller vid dubbel bosättning enligt 18–22 och 31 §§,
- för hemresor enligt 24 och 31 §§,
- för egenavgifter enligt 36 §,
- för arbetsgivaravgifter enligt 36 a §, och
- i hobbyverksamhet enligt 37 §.

Första stycket gäller också i fråga om utgifter för resor i tjänsten som företas med annat transportmedel än egen bil eller förmånsbil.

Utgifter för inställelseresor enligt 25 § och för resor mellan bostaden och arbets- och utbildningsplatsen enligt 26–31 §§ ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 10 000 kronor. Övriga utgifter ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 5 000 kronor.

Utgifter för inställelseresor enligt 25 § och för resor mellan bostaden och arbets- och utbildningsplatsen enligt 26–31 §§ ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 11 000 kronor. Övriga utgifter ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 5 000 kronor.

16 kap.

2 §

Utgifter för representation och liknande ändamål ska dras av bara om de har omedelbart samband med näringsverksamheten, såsom då det uteslutande är fråga om att inleda eller upprätthålla affärsförbindelser

Utgifter för representation och liknande ändamål ska dras av bara om de har omedelbart samband med näringsverksamheten, såsom då det uteslutande är fråga om att inleda eller upprätthålla affärsförbindelser

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

Senaste lydelse av 40 kap. 16 a § 2009:1453.

² Senaste lydelse 2012:832.

eller liknande eller då utgifterna avser jubileum eller personalvård. Avdraget får inte överstiga vad som kan anses skäligt. För utgifter för lunch, middag eller supé får avdraget inte överstiga 90 kronor per person och måltid med tillägg för mervärdesskatt till den del denna inte ska dras av enligt 8 kap. eller återbetalas enligt 10 kap. mervärdesskattelagen (1994:200).

eller liknande eller då utgifterna avser jubileum eller personalvård. Avdraget får inte överstiga vad som kan anses skäligt. Utgifter för förtäring ska dock bara dras av om det är fråga om förfriskningar och annan enklare förtäring som inte kan anses som en måltid och som är av mindre värde.

24 kap.

1 §³

I detta kapitel finns bestämmelser om

- tillämpning i inkomstslaget näringsverksamhet av vissa bestämmelser i inkomstslaget kapital i 2 och 3 §§,
- partiell fission i 3 a §,
- kapitalrabatt på optionslån i 4 §,
- avdragsförbud för ränta på vissa efterställda skulder i 4 a §,
- avdragsrätt för ränta på vinstandelslån i 5–10 §§,
- begränsningar i avdragsrätten för ränta på vissa skulder i 10 a–10 f §§,
- avdrag för lämnad utdelning i 11 §, och
- skattefria utdelningar i 12–22 §§.

En bestämmelse om skattefrihet för utdelning från privatbostadsföretag finns i 15 kap. 4 §.

Bestämmelser om i vilken utsträckning ersättningar i form av livränta och liknande utbetalningar för avyttrade tillgångar räknas som ränta finns i 44 kap. 35 och 37–39 §§.

Avdragsförbud för ränta på vissa efterställda skulder

4 a §

Ett företag som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012, får inte dra av ränteutgifter på efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen vid tillämpning av den förordningen.

Ett svenskt försäkringsföretag som omfattas av 7 kap. försäkringsrörelselagen (2010:2043) får inte dra av ränteutgifter på efterställda skulder

³ Senaste lydelse 2012:757.

som får ingå i kapitalbasen vid tillämpning av den lagen.

Ett utländskt försäkringsföretag som hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II), får inte dra av ränteutgifter på efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen vid tillämpning av nationell lagstiftning som genomför det direktivet.

35 kap.

1 §

Koncernbidrag ska dras av hos givaren och tas upp hos mottagaren, om förutsättningarna för avdrag i detta kapitel är uppfyllda.

Koncernbidrag ska dras av hos givaren och tas upp hos mottagaren, om förutsättningarna för avdrag i 3, 4, 5 eller 6 § är uppfyllda och värden motsvarande bidraget förs över från givaren till mottagaren senast den dag som givaren enligt skatteförfarandelagen (2011:1244) ska lämna inkomstdeklaration.

Med koncernbidrag avses inte en ersättning som är en utgift för givaren för att förvärva eller bibehålla inkomster.

40 kap.

15 a §

Om ett kapitaltillskott som helt eller delvis har medfört ägarförändringen har lämnats till underskottsföretaget tidigast två beskattningsår före det beskattningsår då ägarförändringen skedde och förvärvaren genom kapitaltillskottet har fått en tillgång av verkligt och särskilt värde, ska kapitaltillskottet vid beräkningen av utgiften enligt 15 § första stycket bestämmas till ett belopp som motsvarar det lägsta av kapitaltillskottet och det värde av tillgången som belöper sig på den förvärvade andelen i underskottsföretaget. Vid beräkningen av värdet av tillgången ska kapitaltillskottet inte räknas med.

Vid bedömningen enligt första stycket ska hänsyn inte tas till tillgångar som underskottsföretaget kan antas ha förvärvat i samråd med den

nya ägaren.

Vid tillämpningen av andra stycket likställs en juridisk person eller ett svenskt handelsbolag med underskotts-företaget om de både före och efter ägarförändringen ingick i samma koncern.

16 §⁴

Utgiften enligt 15 § första stycket ska minskas med kapitaltillskott som har lämnats till underskottsföretaget före ägarförändringen men tidigast två beskattningsår före det beskattningsår då ägarförändringen skedde. Detsamma gäller, med undantag för vad som anges i 16 a §, kapitaltillskott som helt eller delvis har medfört ägarförändringen. Utgiften ska också minskas med kapitaltillskott som under samma tid har lämnats till en juridisk person eller ett svenskt handelsbolag som både före och efter ägarförändringen ingick i samma koncern som underskottsföretaget.

Första stycket gäller inte kapitaltillskott som har lämnats av en juridisk person eller ett svenskt handelsbolag som både före och efter ägarförändringen ingick i samma koncern som underskottsföretaget.

Utgiften enligt 15 § första stycket ska minskas med kapitaltillskott som har lämnats till underskottsföretaget före ägarförändringen men tidigast två beskattningsår före det beskattningsår då ägarförändringen skedde. Detsamma gäller, med undantag för kapitaltillskott enligt 15 a §, kapitaltillskott som helt eller delvis har medfört ägarförändringen. Utgiften ska också minskas med kapitaltillskott som under samma tid har lämnats till en juridisk person eller ett svenskt handelsbolag som både före och efter ägarförändringen ingick i samma koncern som underskottsföretaget.

61 kap.

8 a §⁵

Om en bil är utrustad med teknik för drift helt eller delvis med elektricitet eller med andra mer miljöanpassade drivmedel än bensin och dieselolja och bilens nybilspris därför är högre än nybilspriset för närmast jämförbara bil utan sådan teknik, ska förmånsvärdet sättas ned till en nivå som motsvarar förmånsvärdet för den jämförbara bilen.

I stället för vad som sägs i första stycket om storleken på nedsättningen av förmånsvärdet ska detta värde tas upp till 60 procent av förmånsvärdet för den jämförbara bilen, om bilen är utrustad med teknik för drift med elektricitet som tillförs genom laddning från yttre energikälla eller med annan gas än gasol.

En nedsättning av förmånsvärdet enligt andra stycket får göras med högst 16 000 kronor i förhållande till den jämförbara bilen.

En nedsättning av förmånsvärdet enligt andra stycket får göras med högst 10 000 kronor i förhållande till den jämförbara bilen.

⁴ Senaste lydelse 2009:1453.

⁵ Senaste lydelse 2011:1271.

65 kap.**5 §⁶**

För fysiska personer är den statliga inkomstskatten på beskattningsbara förvärvsinkomster

– 20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en nedre skiktgräns, och

– 5 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en övre skiktgräns.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 430 200 kronor för beskattningsåret 2016 och en övre skiktgräns på 625 800 kronor för beskattningsåret 2016.	Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 438 900 kronor för beskattningsåret 2017 och en övre skiktgräns på 638 500 kronor för beskattningsåret 2017.

För de därpå följande beskattningsåren uppgår skiktgränserna till skiktgränserna för det föregående beskattningsåret multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni året före beskattningsåret och prisläget i juni andra året före beskattningsåret plus två procentenheter. Skiktgränserna fastställs av regeringen före utgången av året före beskattningsåret och avrundas uppåt till helt hundratal kronor.

Om en enskild näringsidkare enligt 1 kap. 13 § andra stycket har ett beskattningsår som inte sammanfaller med kalenderåret, ska de skiktgränser som gäller vid detta beskattningsårs utgång tillämpas.

67 kap.**13 §⁷**

Med *hushållsarbete* avses vid tillämpningen av detta kapitel följande.

1. Enklare städarbete eller annat rengöringsarbete samt flyttstädning som utförs i bostaden.

2. Vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden.

3. Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.

4. Häck- och gräsklippning, krattning och ogrärensning samt beskärning och borttagande av träd och buskar som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.

5. Barnpassning som inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.

6. Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.

7. Flytt av bohag och annat lösöre mellan bostäder samt till och från magasinering i samband med flytt mellan bostäder.

8. Arbete som avser installation, reparation och underhåll av data- och informationsteknisk utrustning, dataprogram och dataförbindelser samt

⁶ Senaste lydelse 2015:775.

⁷ Senaste lydelse 2016:792.

handledning och rådgivning i samband med sådant arbete, när arbetet, handledningen och rådgivningen utförs i eller i nära anslutning till bostaden.

*9. Reparation och underhåll av
vitvaror som utförs i bostaden.*

3.⁸ Bestämmelserna i 61 kap. 8 a § andra och tredje styckena tillämpas till och med det beskattningsår som slutar den 31 december 2016.

3. Bestämmelserna i 61 kap. 8 a § andra och tredje styckena tillämpas till och med det beskattningsår som slutar den 31 december 2020.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
 2. Bestämmelserna i 12 kap. 2 §, 16 kap. 2 §, 35 kap. 1 §, 61 kap. 8 a § och 65 kap. 5 § i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2016.
 3. Den nya bestämmelsen i 24 kap. 4 a § tillämpas första gången på ränteutgifter som belöper sig på tiden efter den 31 december 2016.
 4. Den nya bestämmelsen i 40 kap. 15 a § och bestämmelsen i 40 kap. 16 § i den nya lydelsen tillämpas första gången på kapitaltillskott som sker efter den 31 december 2016.
 5. Den upphävda bestämmelsen i 40 kap. 16 a § gäller fortfarande för kapitaltillskott som sker före den 1 januari 2017.
 6. Bestämmelsen i 67 kap. 13 § i den nya lydelsen tillämpas på hushållsarbete som har utförts och betalats efter den 31 december 2016, förmån av hushållsarbete som har tillhandahållits efter den 31 december 2016 samt hushållsarbete som har utförts efter den 31 december 2016 och för vilket ersättning har betalats ut och redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration efter detta datum.

⁸ Senaste lydelse 2013:960.

3.13 Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 26 § och 3 kap. 13 § socialavgiftslagen (2000:980) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2 kap.

26 §¹

Arbetsgivaravgifterna är 21,77 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	4,85 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	2,64 %
6. arbetsskadeavgift	0,30 %

Föreslagen lydelse

26 §

Arbetsgivaravgifterna är 20,70 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	4,35 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	0,70 %
5. arbetsmarknadsavgift	2,64 %
6. arbetsskadeavgift	0,20 %

3 kap.

Nuvarande lydelse

13 §²

Egenavgifterna är 19,32 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	4,94 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	0,10 %
6. arbetsskadeavgift	0,30 %

Föreslagen lydelse

13 §

Egenavgifterna är 18,25 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	4,44 %

¹ Senaste lydelse 2015:776.

² Senaste lydelse 2015:776.

2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	0,70 %
5. arbetsmarknadsavgift	0,10 %
6. arbetsskadeavgift	0,20 %

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
 2. Bestämmelsen i 2 kap. 26 § i den nya lydelsen tillämpas på ersättning som betalas ut efter den 31 december 2016.
 3. Bestämmelsen i 3 kap. 13 § i den nya lydelsen tillämpas på inkomst som uppstår efter den 31 december 2016. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2016 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

3.14 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 12 § i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

12 §²

Uppgifter och handlingar som avser

1. revision ska gallras tio år efter utgången av det kalenderår då revisionen avslutades, och

2. fastighetstaxering ska gallras tolv år efter utgången av det taxeringsår som uppgifterna eller handlingarna kan hänföras till.

Uppgifter och handlingar om godkända upplagshavare, registrerade varumottagare, tillfälligt registrerade varumottagare, registrerade avsändare eller godkända skatteupplag enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt samt lagen (1994:1776) om skatt på energi ska gallras sju år efter utgången av det kalenderår då aktören avregistrerades.

Uppgifter och handlingar om godkända lagerhållare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om skatt på energi samt lagen (2016:000) om skatt på kemikalier i viss elektronik ska gallras sju år efter utgången av det kalenderår då godkännandet som lagerhållare blev återkallat.

Uppgifter och handlingar som avses i 4 a § ska gallras tio år efter utgången av det kalenderår då de meddelanden som är kopplade till den administrativa referenskode enligt 22 b § andra stycket lagen om tobaksskatt, 21 b § andra stycket lagen om alkoholskatt eller 6 kap. 4 § andra stycket lagen om skatt på energi eller annan sammanhållande identifikationsuppgift senast ändrades.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2017.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2003:670.

² Senaste lydelse 2012:775.

3.15 Förslag till lag om upphävande av lagen (2003:347) om kreditering på skattekonto av belopp som beviljats byggande för mindre hyresbostäder och studentbostäder

Härigenom föreskrivs att lagen (2003:347) om kreditering på skattekonto av belopp som beviljats byggande för mindre hyresbostäder och studentbostäder ska upphöra att gälla vid utgången av år 2016.

3.16 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Vid utbetalning av ersättning enligt 2 § tillämpas bestämmelserna i 8 kap. 9, 10, 15 och 16 §§ mervärdesskattelagen (1994:200). Bestämmelsen i 8 kap. 9 § första stycket 1 mervärdesskattelagen *skall* dock inte tillämpas i fråga om *sådana* boendeformer som anges i 5 kap. 5 § andra stycket och 5 kap. 7 § tredje stycket socialtjänstlagen (2001:453) samt 9 § 8 och 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Vid utbetalning av ersättning enligt 2 § tillämpas bestämmelserna i 8 kap. 9, 10, 15 och 16 §§ mervärdesskattelagen (1994:200). Bestämmelsen i 8 kap. 9 § första stycket 1 mervärdesskattelagen *ska* dock inte tillämpas i fråga om

1. boendeformer som anges i 5 kap. 5 § andra stycket och 7 § tredje stycket socialtjänstlagen (2001:453),

2. *hem för vård eller boende och stödboenden som anges i 6 kap. 2 § socialtjänstlagen, och*

3. *boendeformer som anges i 9 § 8 och 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ersättning som avser tid före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2012:385.

3.17 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244) dels att 3 kap. 4 §, 7 kap. 1 §, 41 kap. 2 §, 53 kap. 5 § och 65 kap. 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 26 kap. 19 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

3 kap.

4 §¹

Vad som avses med beskattningsår framgår av följande uppställning:

<i>För</i>	<i>avses med beskattningsår</i>
1. skatt enligt a) inkomstskattelagen (1999:1229), b) lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt, c) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4, och d) lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader, samt avgift enligt e) lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift	beskattningsår enligt 1 kap. 13–15 §§ inkomstskattelagen eller, för svenska handelsbolag, räkenskapsåret
2. skatt enligt lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 6–10	det kalenderår som skatten ska betalas för eller det beskattningsår då skatteunderlag för avkastningsskatt ska tas upp enligt 13 § lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel
3. skatt enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta och lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.	det kalenderår då ersättningen betalas ut
4. skatt enligt mervärdesskattelagen (1994:200) som ska redovisas för redovisningsperioder	beskattningsår enligt 1 kap. 14 § mervärdesskattelagen
5. annan mervärdesskatt	det kalenderår då den felaktiga debiteringen har gjorts, eller

¹ Senaste lydelse 2015:892.

	förvärvet eller omsättningen har skett
6. punktskatt som ska redovisas för redovisningsperioder	beskattningsår enligt 1 kap. 14 § mervärdesskattelagen
7. annan punktskatt	det kalenderår då den händelse som medför skattskyldighet har inträffat
8. övriga skatter	det kalenderår som skatten ska betalas för
9. arbetsgivaravgifter och avgifter som ingår i slutlig skatt	det kalenderår som avgiften ska betalas för.

Med beskattningsår för fysisk person avses dock i fråga om preliminär skatt alltid kalenderår.

Föreslagen lydelse

3 kap.

4 §

Vad som avses med beskattningsår framgår av följande uppställning:

<i>För</i>	<i>avses med beskattningsår</i>
1. skatt enligt a) inkomstskattelagen (1999:1229), b) lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt, c) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4, och d) lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader, samt avgift enligt e) lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift	beskattningsår enligt 1 kap. 13–15 §§ inkomstskattelagen eller, för svenska handelsbolag, räkenskapsåret
2. skatt enligt lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 6–10	det kalenderår som skatten ska betalas för eller det beskattningsår då skatteunderlag för avkastningsskatt ska tas upp enligt 13 § lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel
3. skatt enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta och lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.	det kalenderår då ersättningen betalas ut
4. skatt enligt mervärdes-	beskattningsår enligt 1 kap. 14 §

skattelagen (1994:200) som ska redovisas för redovisningsperioder

5. annan mervärdesskatt	det kalenderår då den felaktiga debiteringen har gjorts, eller förvärvet eller omsättningen har skett
6. punktskatt som ska redovisas för redovisningsperioder	beskattningsår enligt 1 kap. 14 § mervärdesskattelagen
7. punktskatt enligt a) beslut som avses i 53 kap. 5 §, b) 27 och 28 §§ lagen (1994:1563) om tobaksskatt, c) 26 och 27 §§ lagen (1994:1564) om alkoholskatt, eller d) 4 kap. 2 och 2 a §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi	<i>det kalenderår under vilket beslutet om återbetalning eller kompensation, eller beslutet om beskattning vid oegentlighet, har meddelats</i>
8. annan punktskatt	det kalenderår då den händelse som medför skattskyldighet har inträffat
9. övriga skatter	det kalenderår som skatten ska betalas för
10. arbetsgivaravgifter och avgifter som ingår i slutlig skatt	det kalenderår som avgiften ska betalas för.

Med beskattningsår för fysisk person avses dock i fråga om preliminär skatt alltid kalenderår.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.
1 §²

- Skatteverket ska registrera
1. den som är skyldig att göra skatteavdrag,
 2. den som är skyldig att betala arbetsgivaravgifter,
 3. den som är skattskyldig enligt mervärdesskattelagen (1994:200), med undantag för den som är skattskyldig bara på grund av förvärv av sådana varor som anges i 2 a kap. 3 § första stycket 1 och 2 samma lag,
 4. den som utan att omfattas av 19 kap. 1 § mervärdesskattelagen har rätt till återbetalning av ingående mervärdesskatt enligt 10 kap. 9, 11 och 11 b–13 §§ samma lag,
 5. den som gör sådant unionsinternt förvärv som är undantaget från skatteplikt enligt 3 kap. 30 d § första stycket mervärdesskattelagen,
 6. en utländsk beskattningsbar person som är etablerad i ett annat EU-land

² Senaste lydelse 2015:893.

och har rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1–3 §§ mervärdesskattelagen utan att omfattas av 19 kap. 1 § samma lag och inte heller ska registreras enligt 3, 4 eller 5,

7. en beskattningsbar person som är etablerad i Sverige och omsätter tjänster i ett annat EU-land som förvärvaren av tjänsten är skattskyldig för i det landet i enlighet med tillämpningen av artikel 196 i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt,

8. den som är skyldig att jämka ingående mervärdesskatt enligt 8 a kap. eller 9 kap. 9–13 §§ mervärdesskattelagen,

9. den som är skattskyldig och redovisningsskyldig enligt lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,

10. den som är skattskyldig enligt

a) lagen (1972:820) om skatt på spel,

b) lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel,

c) lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m.,

d) lagen (1991:1482) om lotteriskatt,

e) 10 eller 13 § eller 16 § första stycket eller 38 § 1 lagen (1994:1563) om tobaksskatt,

f) 9 eller 12 § eller 15 § första stycket lagen (1994:1564) om alkoholskatt,

g) 4 kap. 3 eller 6 § eller 9 § första stycket eller 12 § första stycket 1 eller 11 kap. 5 § första stycket 1 eller 2 lagen (1994:1776) om skatt på energi,

h) lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus,

i) lagen (1999:673) om skatt på avfall,

j) lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer, eller

k) lagen (2007:460) om skatt på trafikförsäkringspremie m.m.,

11. den som är skyldig att använda kassaregister enligt 39 kap. 4–6 §§, och

12. den som enligt 39 kap. 11 b § är skyldig att tillhandahålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras på en byggarbetsplats.

Om den som ska registreras enligt första stycket har en företrädare enligt 5 kap., ska dock företrädaren registreras i stället.

26 kap.

19 a §

Vid särskild beräkning av arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt enligt 5 § lagen (2016:000) om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021 ska utbetalaren lämna

1. uppgift om annat stöd som har beviljats utbetalaren under beskattningsåret och de två föregående beskattningsåren och som anses vara sådant stöd av mindre betydelse som avses i

– kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna

107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse,

– kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn, eller

– kommissionens förordning (EU) nr 717/2014 av den 27 juni 2014 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom fiskeri- och vattenbrukssektorn, och

2. de övriga uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna bedöma om särskild beräkning får göras.

41 kap.

2 §

Skatteverket får besluta om revision för att kontrollera

1. att uppgiftsskyldighet enligt 15–35 kap. har fullgjorts,
2. att det finns förutsättningar att fullgöra uppgiftsskyldighet enligt 15–35 kap. som kan antas uppkomma,
3. skatteupplag enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt eller lagen (1994:1776) om skatt på energi,
4. att den som har ansökt om återbetalning, kompensation eller nedsättning av punktskatt i de fall som avses i 53 kap. 5 § 2 har lämnat riktiga och fullständiga uppgifter,
4. att den som har ansökt om återbetalning eller kompensation av punktskatt i de fall som avses i 53 kap. 5 § 2 har lämnat riktiga och fullständiga uppgifter,
5. att den som har ansökt om återbetalning av punktskatt i de fall som avses i 53 kap. 5 § 1 har lämnat riktiga och fullständiga uppgifter,
6. att den som har eller kan antas ha upplåtit en plats för torg- och marknadshandel har fullgjort sina skyldigheter enligt 39 kap. 13 §, eller
7. att den som har eller kan antas ha omsatt investeringsguld har fullgjort sina skyldigheter enligt 39 kap. 14 §.

Skatteverket får besluta om revision också för att inhämta uppgifter av betydelse för kontroll enligt första stycket 1–4 av någon annan än den som revideras.

53 kap.

5 §

Som beslut om punktskatt anses också

1. beslut om återbetalning av skatt enligt
 - a) 24 eller 25 § lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,
 - b) 29 eller 30 § lagen (1994:1563) om tobaksskatt, eller
 - c) 28, 29 eller 30 § lagen (1994:1564) om alkoholskatt, och
2. beslut om återbetalning, kompensation eller nedsättning enligt
2. beslut om återbetalning eller kompensation enligt 9 kap. 2, 3, 4, 5,

9 kap. 2, 3, 4, 5, 6, 8 a eller 9 §, 9 b § tredje stycket, 10 eller 11 § eller 11 kap. 12 eller 13 § lagen (1994:1776) om skatt på energi. 6, 8 a, 10 eller 11 § eller 11 kap. 12, 12 a, 12 b, 13 eller 14 § lagen (1994:1776) om skatt på energi.

65 kap.

4 §

Kostnadsränta beräknas, om inte annat föreskrivs, efter en räntesats som motsvarar basräntan.

På debiterad preliminär skatt som ska betalas den 12 i andra månaden efter beskattningsåret eller senare beräknas inte kostnadsränta från och med den 13 i andra månaden efter beskattningsåret till och med den 3 i femte månaden efter beskattningsåret på belopp till och med 30 000 kronor. Detsamma gäller slutlig skatt som ska betalas.

Intäktsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar 45 procent av basräntan.

Intäktsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar 45 procent av basräntan. *Om basräntan har beräknats enligt 3 § sista meningen, ska intäktsräntan i stället vara 0.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Bestämmelserna i 3 kap. 4 § i den nya lydelsen tillämpas första gången på ansökningar om återbetalning av eller kompensation för annan punktskatt än reklamskatt som har lämnats in efter lagens ikraftträdande och på beslut om återbetalning av reklamskatt och beslut om beskattning vid oegentlighet som har meddelats efter lagens ikraftträdande.

3. Bestämmelserna i 3 kap. 4 § i den nya lydelsen ska även tillämpas i fråga om sådana ansökningar om nedsättning av koldioxidskatt eller energiskatt enligt de upphävda bestämmelserna i 9 kap. 9 § och 9 b § tredje stycket lagen (1994:1776) om skatt på energi som görs med stöd av övergångsbestämmelserna till lagen (2009:1497) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi. Bestämmelserna ska tillämpas första gången på ansökningar om nedsättning som har lämnats in efter lagens ikraftträdande.

4. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

3.18 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 15 §, 7 kap. 1 §, 26 kap. 8 § och 41 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

15 §

Med punktskatt avses skatt enligt

1. lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,	
2. lagen (1972:820) om skatt på spel,	
3. lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel,	
4. 2 § första stycket 5 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel,	
5. lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m.,	
6. lagen (1991:1482) om lotteriskatt,	
7. lagen (1991:1483) om skatt på vinstsparande m.m.,	
8. lagen (1994:1563) om tobaksskatt,	
9. lagen (1994:1564) om alkoholskatt,	
10. lagen (1994:1776) om skatt på energi,	
11. lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus,	
12. lagen (1999:673) om skatt på avfall,	
13. lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer, och	13 lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer,
14. lagen (2007:460) om skatt på trafikförsäkringspremie m.m.	14. lagen (2007:460) om skatt på trafikförsäkringspremie m.m., och
	15. lagen (2016:000) om skatt på kemikalier i viss elektronik.

Lydelse enligt lagförslag 3.17

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §¹

Skatteverket ska registrera

- den som är skyldig att göra skatteavdrag,
- den som är skyldig att betala arbetsgivaravgifter,
- den som är skattskyldig enligt mervärdesskattelagen (1994:200), med undantag för den som är skattskyldig bara på grund av förvärv av sådana varor som anges i 2 a kap. 3 § första stycket 1 och 2 samma lag,
- den som utan att omfattas av 19 kap. 1 § mervärdesskattelagen har rätt till återbetalning av ingående mervärdesskatt enligt 10 kap. 9, 11 och 11 b–13 §§ samma lag,
- den som gör sådant unionsinternt förvärv som är undantaget från skatteplikt enligt 3 kap. 30 d § första stycket mervärdesskattelagen,

¹ Senaste lydelse 2016:000.

6. en utländsk beskattningsbar person som är etablerad i ett annat EU-land och har rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1–3 §§ mervärdesskattelagen utan att omfattas av 19 kap. 1 § samma lag och inte heller ska registreras enligt 3, 4 eller 5,

7. en beskattningsbar person som är etablerad i Sverige och omsätter tjänster i ett annat EU-land som förvärvaren av tjänsten är skattskyldig för i det landet i enlighet med tillämpningen av artikel 196 i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt,

8. den som är skyldig att jämka ingående mervärdesskatt enligt 8 a kap. eller 9 kap. 9–13 §§ mervärdesskattelagen,

9. den som är skattskyldig och redovisningsskyldig enligt lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,

10. den som är skattskyldig enligt

a) lagen (1972:820) om skatt på spel,

b) lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel,

c) lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m.,

d) lagen (1991:1482) om lotteriskatt,

e) 10 eller 13 § eller 16 § första stycket eller 38 § 1 lagen (1994:1563) om tobaksskatt,

f) 9 eller 12 § eller 15 § första stycket lagen (1994:1564) om alkoholskatt,

g) 4 kap. 3 eller 6 § eller 9 § första stycket eller 12 § första stycket 1 eller 11 kap. 5 § första stycket 1, 2 eller 5 lagen (1994:1776) om skatt på energi,

h) lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus,

i) lagen (1999:673) om skatt på avfall,

j) lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer, *eller*

k) lagen (2007:460) om skatt på trafikförsäkringspremie m.m., *eller*

l) 8 § första stycket 1 lagen (2016:000) om skatt på kemikalier i viss elektronik,

11. den som är skyldig att använda kassaregister enligt 39 kap. 4–6 §§, och

12. den som enligt 39 kap. 11 b § är skyldig att tillhandahålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras på en byggarbetsplats.

Om den som ska registreras enligt första stycket har en företrädare enligt 5 kap., ska dock företrädaren registreras i stället.

26 kap.

8 §

Punktskatt ska redovisas i en särskild skattedeklaration för varje händelse som medför skattskyldighet, om den som är skyldig att lämna skattedeklaration är skattskyldig enligt

1. lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt, *eller* lagen (1994:1776) om skatt på energi och inte ska registreras till följd av 7 kap. 1 §,

1. lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt, lagen (1994:1776) om skatt på energi *eller* lagen (2016:000) om skatt på kemikalier i viss elektronik och inte ska registreras till följd av 7 kap. 1 §,

2. 16 § första stycket lagen om tobaksskatt, 15 § första stycket lagen om alkoholskatt eller 4 kap. 9 § första stycket lagen om skatt på energi och ska

registreras enligt 7 kap. 1 § samt inte företräds av en representant som är godkänd av Skatteverket, eller

3. lagen (1991:1483) om skatt på vinstsparande m.m.

41 kap.

3 §²

Revision får göras hos

1. den som är eller kan antas vara bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1999:1078),

2. någon annan juridisk person än ett dödsbo,

3. den som har anmält sig för registrering,

4. den som har ansökt om eller är godkänd för F-skatt,

5. sådant ombud för en utländsk beskattningsbar person som avses i 6 kap. 2 §,

6. sådan representant som avses i 16 a § lagen (1994:1563) om tobaksskatt, 15 a § lagen (1994:1564) om alkoholskatt eller 4 kap. 9 a § lagen (1994:1776) om skatt på energi,

7. den som har ansökt om godkännande som upplagshavare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om alkoholskatt eller lagen om skatt på energi,

8. den som har ansökt om registrering som varumottagare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om alkoholskatt eller lagen om skatt på energi,

9. den som har ansökt om godkännande som skattebefriad förbrukare enligt lagen om alkoholskatt eller lagen om skatt på energi, *och*

10. den som har ansökt om godkännande som registrerad avsändare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om alkoholskatt eller lagen om skatt på energi.

9. den som har ansökt om godkännande som skattebefriad förbrukare enligt lagen om alkoholskatt eller lagen om skatt på energi,

10. den som har ansökt om godkännande som registrerad avsändare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om alkoholskatt eller lagen om skatt på energi, *och*

11. den som har ansökt om godkännande som lagerhållare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om skatt på energi eller lagen (2016:000) om skatt på kemikalier i viss elektronik.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2017.

² Senaste lydelse 2013:369.

3.19 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244)
dels att 65 kap. 12 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 65 kap. 12 § ska utgå,
dels att 7 kap. 1 §, 53 kap. 5 § och 65 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 3.18

Föreslagen lydelse

7 kap. 1 §¹

Skatteverket ska registrera

1. den som är skyldig att göra skatteavdrag,
2. den som är skyldig att betala arbetsgivaravgifter,
3. den som är skattskyldig enligt mervärdesskattelagen (1994:200), med undantag för den som är skattskyldig bara på grund av förvärv av sådana varor som anges i 2 a kap. 3 § första stycket 1 och 2 samma lag,
4. den som utan att omfattas av 19 kap. 1 § mervärdesskattelagen har rätt till återbetalning av ingående mervärdesskatt enligt 10 kap. 9, 11 och 11 b–13 §§ samma lag,
5. den som gör sådant unionsinternt förvärv som är undantaget från skatteplikt enligt 3 kap. 30 d § första stycket mervärdesskattelagen,
6. en utländsk beskattningsbar person som är etablerad i ett annat EU-land och har rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1–3 §§ mervärdesskattelagen utan att omfattas av 19 kap. 1 § samma lag och inte heller ska registreras enligt 3, 4 eller 5,
7. en beskattningsbar person som är etablerad i Sverige och omsätter tjänster i ett annat EU-land som förvärvaren av tjänsten är skattskyldig för i det landet i enlighet med tillämpningen av artikel 196 i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt,
8. den som är skyldig att jämka ingående mervärdesskatt enligt 8 a kap. eller 9 kap. 9–13 §§ mervärdesskattelagen,
9. den som är skattskyldig och redovisningsskyldig enligt lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,
10. den som är skattskyldig enligt
 - a) lagen (1972:820) om skatt på spel,
 - b) lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel,
 - c) lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m.,
 - d) lagen (1991:1482) om lotteriskatt,
 - e) 10 eller 13 § eller 16 § första stycket eller 38 § 1 lagen (1994:1563) om tobaksskatt,
 - f) 9 eller 12 § eller 15 § första stycket lagen (1994:1564) om alkoholskatt,
 - g) 4 kap. 3 eller 6 § eller 9 § första stycket eller 12 § första stycket 1 eller 11 kap. 5 § första stycket 1, 2 eller 5 lagen (1994:1776) om skatt på

¹ Senaste lydelse 2016:000.

- energi, energi,
- h) lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus,
 - i) lagen (1999:673) om skatt på avfall,
 - j) lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer,
 - k) lagen (2007:460) om skatt på trafikförsäkringspremie m.m., eller
 - l) 8 § första stycket 1 lagen (2016:000) om skatt på kemikalier i viss elektronik,
11. den som är skyldig att använda kassaregister enligt 39 kap. 4–6 §§, och
 12. den som enligt 39 kap. 11 b § är skyldig att tillhandahålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras på en byggarbetsplats.
- Om den som ska registreras enligt första stycket har en företrädare enligt 5 kap., ska dock företrädaren registreras i stället.

Lydelse enligt lagförslag 3.17

Föreslagen lydelse

53 kap.

5 §²

Som beslut om punktskatt anses också

1. beslut om återbetalning av skatt enligt a) 24 eller 25 § lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam, b) 29 eller 30 § lagen (1994:1563) om tobaksskatt, eller c) 28, 29 eller 30 § lagen (1994:1564) om alkoholskatt, och 2. beslut om återbetalning eller kompensation enligt 9 kap. 2, 3, 4, 5, 6, 8 a, 10 eller 11 § eller 11 kap. 12, 12 a, 12 b, 13 eller 14 § lagen (1994:1776) om skatt på energi.	2. beslut om återbetalning eller kompensation enligt 9 kap. 2, 3, 4, 5, 6, 8 a, 10 eller 11 § eller 11 kap. 12, 12 a, 12 b eller 14 § lagen (1994:1776) om skatt på energi.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

65 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- grunder för ränteberäkningen (2–4 §§),
- kostnadsränta på sent debiterad preliminär skatt (5 §),
- kostnadsränta på slutlig skatt (6 §),
- kostnadsränta vid anstånd (7 §),
- kostnadsränta vid omprövning och överklagande (8–11 §§),
- kostnadsränta när befrielse från skatt på energi upphör (12 §),
- kostnadsränta vid för sen betalning (13 §),
- minskning av och befrielse från

I detta kapitel finns bestämmelser om

- grunder för ränteberäkningen (2–4 §§),
- kostnadsränta på sent debiterad preliminär skatt (5 §),
- kostnadsränta på slutlig skatt (6 §),
- kostnadsränta vid anstånd (7 §),
- kostnadsränta vid omprövning och överklagande (8–11 §§),
- kostnadsränta vid för sen betalning (13 §),
- minskning av och befrielse från

² Senaste lydelse 2016:000.

kostnadsränta (14 och 15 §§),
– intäktsränta (16 och 17 §§),
– en annan startdag för
ränteberäkningen på grund av helg
(18 §), och
– ränteberäkning utanför skatte-
kontot (19 och 20 §§).

kostnadsränta (14 och 15 §§),
– intäktsränta (16 och 17 §§),
– en annan startdag för
ränteberäkningen på grund av helg
(18 §), och
– ränteberäkning utanför skatte-
kontot (19 och 20 §§).

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

3.20 Förslag till lag om ändring i lagen (2015:748) om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200).

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 1 § mervärdesskattelagen (1994:200) i stället för lydelsen enligt lagen (2015:748) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2015:748

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §

Skatt enligt denna lag tas ut med 25 procent av beskattningsunderlaget om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

Skatten tas ut med 12 procent av beskattningsunderlaget för

1. rumsuthyrning i hotellrörelse eller liknande verksamhet samt upplåtelse av campingplatser och motsvarande i campingverksamhet,

2. omsättning av sådana konstverk som avses i 9 a kap. 5 §, och som ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo,

3. import av sådana konstverk, samlarföremål och antikviteter som avses i 9 a kap. 5–7 §§,

4. omsättning, unionsinternt förvärv och import av sådana livsmedel som avses i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet, med undantag för

a) annat vatten som avses i artikel 6 i rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten, ändrat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1882/2003, än sådant vatten som tappas på flaskor eller i behållare som är avsedda för försäljning, och

b) spritdrycker, vin och starköl, b) spritdrycker, vin och starköl,
och

5. omsättning av restaurang- och cateringtjänster, med undantag för den del av tjänsten som avser spritdrycker, vin och starköl.

5. omsättning av restaurang- och cateringtjänster, med undantag för den del av tjänsten som avser spritdrycker, vin och starköl, *och*

6. reparationer av cyklar med tramp- eller vevanordning, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne.

Skatten tas ut med 6 procent av beskattningsunderlaget för

1. omsättning, unionsinternt förvärv och import av följande varor, om inte annat följer av 3 kap. 13 och 14 §§, under förutsättning att varorna inte helt eller huvudsakligen är ägnade åt reklam:

– böcker, broschyrer, häften och liknande alster, även i form av enstaka blad,

– tidningar och tidskrifter,

– bilderböcker, ritböcker och målarböcker för barn,

– musiknoter, samt

– kartor, inbegripet atlaser, väggkartor och topografiska kartor,

2. omsättning, unionsinternt förvärv och import av program och kataloger för verksamhet som avses i 5, 6, 7 eller 10 samt annan omsättning än för egen

verksamhet, unionsinternt förvärv och import av program och kataloger för verksamhet som avses i 3 kap. 18 §, allt under förutsättning att programmen och katalogerna inte helt eller huvudsakligen är ägnade åt reklam,

3. omsättning av radiotidningar samt omsättning, unionsinternt förvärv och import av kassettidningar, om inte annat följer av 3 kap. 17 §, och av kassetter eller något annat tekniskt medium som återger en uppläsning av innehållet i en vara som omfattas av 1,

4. omsättning, unionsinternt förvärv och import av en vara som genom teckenspråk, punktskrift eller annan sådan särskild metod gör skrift eller annan information tillgänglig särskilt för läshandikappade, om inte annat följer av 3 kap. 4 §,

5. tillträde till konserter, cirkus-, teater-, opera- eller balettföreställningar eller andra jämförbara föreställningar,

6. tjänster som avses i 3 kap. 11 § 2 och 4 om verksamheten inte bedrivs av och inte heller fortlöpande i mer än ringa omfattning understöds av det allmänna,

7. tillträde till och förevisning av djurparker,

8. upplåtelse eller överlåtelse av rättigheter som omfattas av 1, 4 eller 5 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, dock inte när det är fråga om fotografier, reklamalster, system och program för automatisk databehandling eller film, videogram eller annan jämförlig upptagning som avser information,

9. upplåtelse eller överlåtelse av rättighet till ljud- eller bildupptagning av en utövande konstnärns framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk,

10. omsättning av tjänster inom idrottsområdet som anges i 3 kap. 11 a § första stycket och som inte undantas från skatteplikt enligt andra stycket samma paragraf, och

11. personbefordran utom sådan befordran där resemomentet är av underordnad betydelse.

3.21 Förslag till lag om ändring i tullagen (2016:253)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § tullagen (2016:253) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §

Bestämmelser om skyldighet att betala annan skatt än tull vid import eller införsel till det svenska tullområdet finns i

- lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,
- mervärdesskattelagen (1994:200),
- lagen (1994:1563) om tobaksskatt,
- lagen (1994:1564) om alkoholskatt, *och*
- lagen (1994:1776) om skatt på energi.

Bestämmelser om skyldighet att betala annan skatt än tull vid import eller införsel till det svenska tullområdet finns i

- lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,
- mervärdesskattelagen (1994:200),
- lagen (1994:1563) om tobaksskatt,
- lagen (1994:1564) om alkoholskatt,
- lagen (1994:1776) om skatt på energi, *och*
- *lagen (2016:000) om skatt på kemikalier i viss elektronik.*

Skatt som avses i första stycket ska fastställas och betalas enligt det förfarande som gäller för tull, om inte något annat föreskrivits. Om det i beskattningsunderlaget för sådan skatt ska ingå tullvärde, tull eller motsvarande avgift som fastställts i annan valuta, ska sådant underlag omräknas till svensk valuta efter den kurs som enligt tullagstiftningen gällde den dag då tullvärdet fastställdes.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2017.

3.22 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:506) om ändring i lagen (2015:750) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 6 a kap. 1 § lagen (1994:1776) om skatt på energi i stället för lydelsen enligt lagen (2016:506) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2016:506

6 a kap.

1 §

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle inte befrielse	som ger	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt
1. Förbrukning					
a) för annat ändamål än som motorbränsle eller som bränsle för uppvärmning			100 procent	100 procent	100 procent
b) i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras eller bibehålls i skänkar eller liknande kärl			100 procent	100 procent	100 procent
c) i annat fall än som avses i a eller b, då bränslet i en och samma process används både som bränsle för uppvärmning och för annat ändamål än som motorbränsle eller bränsle för uppvärmning			100 procent	100 procent	100 procent
2. Förbrukning i tåg eller annat spårbundet färdmedel					
	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b		100 procent	100 procent	100 procent
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används					
	Bensin, bränsle som avses i		100 procent	100 procent	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte befrielse	som ger	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt
för privat ändamål	2 kap. 1 § första stycket 3 b				
4. Förbrukning i båt för vilken medgivande enligt 2 kap. 9 § eller fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787), när båten inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b		100 procent	100 procent	100 procent
5. Förbrukning i a) luftfartyg, när luftfartyget inte används för privat ändamål	Andra bränslen än flygfotogen (KN-nr 2710 19 21)		100 procent	100 procent	100 procent
b) luftfartygsmotorer i provbädd eller liknande anordning	Andra bränslen än flygbensin (KN-nr 2710 11 31) och flygfotogen		100 procent	100 procent	100 procent
6. Förbrukning vid framställning av energiprodukter eller andra produkter för vilka skatteplikt har inträtt för tillverkaren			100 procent	100 procent	100 procent
7. Förbrukning för framställning av skattepliktig elektrisk kraft	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b		100 procent	100 procent	–
8. –			–	–	–
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverknings- processen i industriell verksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b				
a) i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen (2004:1199) om			70 procent	100 procent	–

Ändamål	Bränsle inte befrielse	som ger	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt
handel med utsläppsrätter					
b) i andra fall än som avses under a			70 procent	–	–
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig vattenbruksverksamhet	Bensin, råttalolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b		70 procent	–	–
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet	Bensin, råttalolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b		70 procent	–	–
12. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor eller i lutpannor			–	–	100 procent
13. Förbrukning vid tillverkningsprocessen i gruvindustriell verksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b		89 procent	40 procent	–
14. –	–		–	–	–
15. –	–		–	–	–
16. Förbrukning i processer för framställning av andra mineraliska ämnen än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska			100 procent	100 procent	100 procent

Ändamål	Bränsle inte befrielse	som ger	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid- skatt	Befrielse från svavel- skatt
struktur förändras					
17. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för framställning av värme i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen om handel med utsläppsrätter	Råtallolja och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b				
a) i kraftvärme- produktion			70 procent	100 procent	–
b) i annan värme- produktion			–	20 procent	–

Föreslagen lydelse

6 a kap.

1 §

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle inte befrielse	som ger	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid- skatt	Befrielse från svavel- skatt
1. Förbrukning					
a) för annat ändamål än som motorbränsle eller som bränsle för uppvärmning			100 procent	100 procent	100 procent
b) i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras eller bibehålls i skänkar eller liknande kärl			100 procent	100 procent	100 procent
c) i annat fall än som avses i a eller b, då bränslet i en och samma process används både som bränsle för			100 procent	100 procent	100 procent

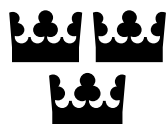
Ändamål	Bränsle inte befrielse	som ger	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt
uppvärmning och för annat ändamål än som motorbränsle eller bränsle för uppvärmning					
2. Förbrukning i tåg eller annat spårbundet färdmedel	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b		100 procent	100 procent	100 procent
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b		100 procent	100 procent	100 procent
4. Förbrukning i båt för vilken medgivande lämnats enligt 2 kap. 9 § eller för vilken fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787), när båten inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b		100 procent	100 procent	100 procent
5. Förbrukning i					
a) luftfartyg, när luftfartyget inte används för privat ändamål	Andra bränslen än flygfotogen (KN-nr 2710 19 21)		100 procent	100 procent	100 procent
b) luftfartygsmotorer i provbädd eller liknande anordning	Andra bränslen än flygbensin (KN-nr 2710 11 31) och flygfotogen		100 procent	100 procent	100 procent
6. Förbrukning vid framställning av energiprodukter eller andra produkter för vilka skatteplikt har inträtt för tillverkaren			100 procent	100 procent	100 procent
7. Förbrukning för framställning av skattepliktig elektrisk kraft	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b		100 procent	100 procent	–

Ändamål	Bränsle inte befrielse	som ger	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid- skatt	Befrielse från svavel- skatt
8. –			–	–	–
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b				
a) i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter			70 procent	100 procent	–
b) i andra fall än som avses under a			70 procent	–	–
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig vattenbruksverksamhet, dock inte förbrukning i skepp eller båt	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b		70 procent	–	–
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, dock inte förbrukning i skepp eller båt	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b		70 procent	–	–
12. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor eller i lutpannor			–	–	100 procent
13. Förbrukning vid tillverkningsprocessen i gruvindustriell verksamhet för drift av andra	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första		89 procent	40 procent	–

Ändamål	Bränsle inte befrielse	som ger	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid- skatt	Befrielse från svavel- skatt	Befrielse från
motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	stycket 3 b					
14. –	–		–	–	–	–
15. –	–		–	–	–	–
16. Förbrukning i processer för framställning av andra mineraliska ämnen än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras			100 procent	100 procent	100 procent	
17. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för framställning av värme i en anläggning för vilken utsläppsätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen om handel med utsläppsätter	Råtallolja och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b					
a) i kraftvärme- produktion			70 procent	100 procent	–	
b) i annan värme- produktion			–	20 procent	–	

4

Den makroekonomiska utvecklingen

4 Den makroekonomiska utvecklingen

Sammanfattning

- Konjunkturåterhämtningen i världen fortsatte under inledningen av 2016, även om den globala BNP-tillväxten var måttlig. Tillväxten i världen bedöms stiga något 2017.
- Svensk ekonomi växte snabbt 2015, både i en historisk jämförelse och i förhållande till jämförbara länder. BNP-tillväxten väntas bli hög även 2016. Konjunkturläget bedöms vara i det närmaste balanserat och de kommande åren präglas av en mer normal tillväxttakt.
- Arbetslösheten har minskat tydligt sedan 2014 och väntas fortsätta att minska till 6,3 procent 2017.
- Inflationen har varit låg under en längre tid, trots att penningpolitiken har varit expansiv. Den underliggande inflationen har dock stigit trendmässigt sedan 2014. Inflationen förväntas fortsätta att stiga 2017, bl.a. på grund av att ett högre resursutnyttjande bedöms medföra ett större utrymme för företagen att höja sina priser.
- Osäkerheten om den makroekonomiska utvecklingen är stor. Utvecklingen kan bli svagare än i prognosen om exempelvis tillväxten i euroområdet bromsar in. Sannolikheten för att tillväxten bromsar in bedöms ha ökat efter att Storbritanniens befolkning röstade för att lämna EU. Den ekonomiska utvecklingen kan även bli starkare än i prognosen. Exempelvis är utvecklingen i Kina och många andra framväxande ekonomier svårbedömd. En starkare tillväxt i de framväxande ekonomierna skulle leda till en högre svensk exporttillväxt.

I detta avsnitt redovisas prognosen för den ekonomiska utvecklingen i Sverige och i världen t.o.m. 2020. I prognosen har information som fanns tillgänglig fram t.o.m. den 8 augusti 2016 beaktats. Prognosen är baserad på nu gällande regler samt regeringens föreslagna och aviserade reformer i denna proposition.

Denna proposition innehåller budgetförslag för 2017. Tyngdpunkten i framställningen har därför lagts på prognosen fram t.o.m. 2017. Utvecklingen 2018–2020 redovisas i ett separat delavsnitt.

I avsnittet beskrivs några av de särskilt osäkra faktorer som omgärdar prognosen, två alternativa scenarier och jämförelser med andra bedömares prognoser. Avsnittet innehåller även en beskrivning av hur prognosen har reviderats jämfört med den bedömning som gjordes i 2016 års ekonomiska vårproposition.

I bilaga 2 redovisas prognosens siffermässiga innehåll i detalj.

4.1 Utvecklingen i omvärlden 2016 och 2017

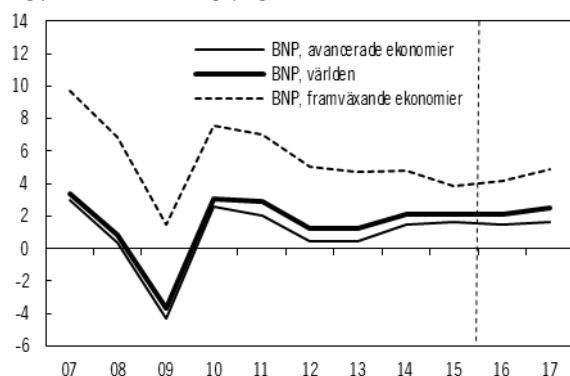
Fortsatt konjunkturåterhämtning i världen

Konjunkturåterhämtningen i världen fortsatte under inledningen av 2016, även om den globala BNP-tillväxten har fortsatt att vara måttlig. Befolkningen i Storbritannien röstade i juni 2016 för att landet ska lämna EU, och det fanns före omröstningen farhågor om att ett sådant resultat skulle kunna påverka den globala BNP-tillväxten. Spridningseffekterna föreföll dock i slutet av augusti 2016 vara begränsade.

Den sammanvägda BNP-tillväxten i de länder som är viktiga för Sveriges transaktioner med omvärlden (KIX) bedöms bli högre 2017 än 2015 och 2016 (se diagram 4.1 och tabell 4.1). Den högre tillväxten i omvärlden bidrar till en starkare utveckling av den internationella handeln.

Diagram 4.1 BNP-tillväxten i världen

Årlig procentuell förändring, prognos för 2016 och 2017

Anm.: BNP-tillväxt viktad med svenska handelsvikter för de länder som ingår i växelkursindex, KIX.

Källor: Macrobond, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Något dämpad tillväxt i avancerade ekonomier

Den ekonomiska utvecklingen stärktes något i många länder under inledningen av 2016. Tillväxten väntas dock framöver att vara relativt dämpad i de avancerade ekonomierna.

Resultatet i den brittiska folkomröstningen i juni 2016 följdes initialt av stora rörelser på de internationella börserna, fallande statsobligationsräntor och en kraftig försvagning av pundet. Indikatorer tyder på att konsument- och företagsförtroendet i Storbritannien har fallit sedan folkomröstningen. Tillväxten i Storbritannien bedöms på grund av den finansiella oron och det sviktande förtroendet bli för-

hållandevis låg 2016 och 2017. En mer expansiv penningpolitik, som till viss del redan har aviserats av Bank of England i augusti 2016, samt en mer expansiv finanspolitik och svagare växelkurs väntas dämpa inbromsningen något.

De finansiella marknaderna hade i slutet av augusti 2016 i stora drag stabiliserats sedan de initiala reaktionerna efter folkomröstningen. Vidare tydde flera förtroendeindikatorer på att spridningen till andra ekonomier dittills varit begränsad. Därmed bedöms tillväxten i övriga länder i nuläget påverkas betydligt mindre än i Storbritannien.

BNP-tillväxten i euroområdet tilltog under inledningen av 2016. Tillväxten är dock fortfarande ojämnt fördelad. Medan Tysklands ekonomi stärktes hade italiensk ekonomi en fortsatt svag utveckling. En starkare investeringsutveckling, understödd av en expansiv penningpolitik och en något expansiv finanspolitik förväntas framöver. Även de låga energi- och råvarupriserna understödjer återhämtningen. Osäkerheten efter den brittiska folkomröstningen bedöms dock dämpa tillväxten något under andra halvåret 2016. Tillväxten 2017 bedöms fortsätta i samma takt som 2016. Arbetslösheten förväntas bli fortsatt hög och inflationen låg.

Tillväxten i den amerikanska ekonomin saktade ned under inledningen av 2016. Utvecklingen förklaras delvis av minskade lager, vilket talar för en ökad produktion framöver. Hushållens konsumtion har fortsatt växa i god takt, vilket tillsammans med starka arbetsmarknadssiffror talar för en starkare utveckling under andra halvåret 2016 och under 2017.

Utmaningar för framväxande ekonomier

Den politiska ledningen i Kina har uttalat mål om en mer hållbar ekonomisk tillväxt. Tillväxten ska i högre grad drivas av konsumtion, från att tidigare ha dominerats av export och investeringar. Osäkerheten om huruvida Kina kommer att lyckas med en sådan omställning, utan en betydande inbromsning i sin ekonomi, utgör en risk för den världsekonomiska utvecklingen. Osäkerheten har lett till oro på de finansiella marknaderna, bl.a. en kraftig ökning av kapitalutflöden från Kina under 2015. Utflödena har dock dämpats under inledningen av 2016 och en svagare investeringsutveckling i tillverknings-

industrin har delvis vägt upp av stigande offentliga infrastrukturinvesteringar. Utsikterna för den kinesiska ekonomin har därmed förbättrats något, vilket understöts av expansiv finans- och penningpolitik.

Priserna på flera viktiga råvaror sjönk kraftigt kring årsskiftet. De lägre råvarupriserna har drastiskt minskat exportintäkterna och därmed tyngt utvecklingen i många råvaruproducerande länder, framför allt i framväxande ekonomier som Brasilien och Ryssland. Priserna på många råvaror har stigit sedan början av 2016. De högre priserna bidrar till att tillväxten i de framväxande ekonomierna stärks 2016 och 2017.

Svag utveckling i grannländerna

I likhet med de flesta övriga europeiska länder stärktes BNP-tillväxten något i såväl Norge som i Danmark under inledningen av 2016. Flertalet förtroendeindikatorer pekar på att BNP fortsätter att växa i ungefär samma takt de kommande kvartalen.

Investeringar i oljesektorn ger ett stort bidrag till den norska tillväxten. Trots att oljepriset har stigit sedan början av 2016 är det fortfarande på en förhållandevis låg nivå. Investeringarna väntas därför minska även 2017, vilket dämpar den ekonomiska utvecklingen. Oljeprisfallet har bidragit till att den norska kronan tappat i värde sedan 2013, även om en viss förstärkning har skett sedan årsskiftet. Kronförsvagningen gynnar andra sektorer som är utsatta för internationell konkurrens. Men försvagningen har även bidragit till en högre inflation, vilket i sin tur dämpat den inhemska konsumtionen. BNP-utvecklingen för det norska fastlandet bedöms därför vara förhållandevis dämpad 2016 och 2017.

Den ekonomiska utvecklingen i Finland har varit svag en längre tid, delvis på grund av minskad extern efterfrågan från viktiga exportmarknader som Ryssland och euroområdet. Kostnadsläget i Finland har länge varit högre än i konkurrerande länder, vilket också har påverkat exportmöjligheterna negativt. Tillväxten i finsk ekonomi väntas stiga något 2016 och 2017, men bedöms bli fortsatt låg.

Tabell 4.1 Prognoser för omvärlden

Utfall t.o.m. 2015, prognos för 2016 och 2017
Procentuell förändring om inte annat anges

	Genomsnitt ¹ 1993–2015	2015	2016	2017
BNP				
Euroområdet ²	1,4	1,6	1,5	1,5
Tyskland	1,4	1,6	1,7	1,5
Frankrike	1,6	1,3	1,3	1,4
Finland	2,3	0,2	0,8	1,0
Norge ³	2,9	1,0	1,1	1,8
Storbritannien	2,2	2,2	1,6	1,3
USA	2,5	2,6	1,8	2,3
Kina	9,6	6,9	6,5	6,4
Ryssland ⁴	3,1	-3,7	-0,8	1,0
Världen PPP-vägd ⁵		3,1	3,1	3,3
Världen KIX-vägd ⁶		2,1	2,1	2,5
Svensk exportmarknad ⁷	5,5	3,3	2,7	4,0
Inflation				
Euroområdet ⁸	1,8	0,0	0,2	1,3
USA ⁹	2,3	0,1	1,3	2,2
Finansiella variabler				
Refiräntan ¹⁰	2,1	0,1	0,0	0,0
Fed funds ¹¹	2,8	0,3	0,5	1,2
Oljepris ¹²	51	52	42	48

¹ I avsnittets tabeller redovisas genomsnittliga värden för 1993–2015, om inte annat anges. Perioden är vald utifrån tillgängligheten i data för de svenska nationalräkenskaperna.

² Genomsnittet är beräknat för 1995–2015.

³ BNP för Norges fastland, dvs. inhemska produktion exklusive utvinning av råolja och naturgas, rörtransport och utrikes sjöfart.

⁴ Genomsnittet är beräknat för 2003–2015.

⁵ BNP-prognoser sammanvägtade med köpkraftsjusterade BNP-vikter enligt Internationella valutafonden.

⁶ BNP-prognoser sammanvägtade med KIX-vikter, ett mått på svensk utrikes-handel med olika länder.

⁷ Den samlade importen i de länder som Sverige exporterar till. Respektive lands vikt utgörs av dess andel i svensk varuexport.

⁸ Harmoniserat konsumentprisindex (HIKP).

⁹ Konsumentprisindex (KPI).

¹⁰ Europeiska centralbankens styrränta i procent, årsgenomsnitt. Genomsnittet är beräknat för 1999–2015.

¹¹ USA:s centralbanks styrränta i procent, årsgenomsnitt.

¹² Brent, USD per fat.

Källor: Macrobond och egna beräkningar.

Inflationen i världen stiger

Prisutvecklingen i stora delar av världen är svag och i flera länder ligger inflationen nära noll. I de avancerade ekonomierna har lägre energipriser pressat ned inflationen 2015 och inledningen av 2016. Inflationen i de framväxande ekonomierna har stigit som en följd av kraftigt försvagade växelkurser i många länder. En uppgång i inflationstakten väntas i de avancerade ekonomierna 2016, då råvarupriserna inte längre dämpar prisutvecklingen. På längre sikt bedöms inflationen i många avancerade ekonomier endast

långsamt närma sig centralbankernas inflationsmål, eftersom löneutvecklingen förväntas bli fortsatt svag. Undantaget är Storbritannien där försvagningen av pundet medför att inflationen förväntas överstiga inflationsmålet 2017. I USA ligger den underliggande inflationen för närvarande nära inflationsmålet och stigande löner indikerar en högre inflation framöver. Den fortsatta återhämtningen i den amerikanska ekonomin medverkar till att fler styrräntehöjningar är att vänta 2016 och 2017.

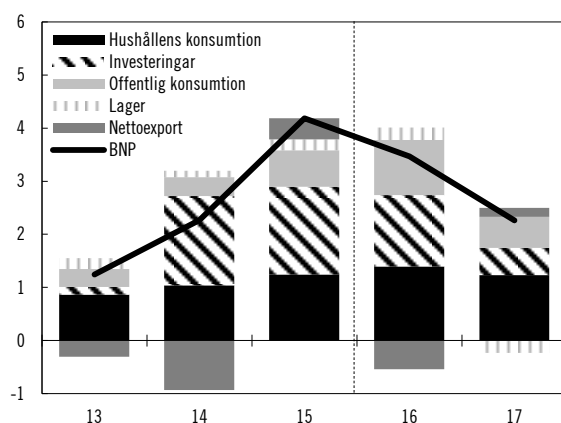
4.2 Utvecklingen i Sverige 2016 och 2017

Hög men avtagande BNP-tillväxt

Efter att svensk ekonomi växt snabbt 2015 bedöms konjunkturläget vara i det närmaste balanserat. BNP-tillväxten bedöms bli relativt hög även 2016, främst till följd av en stark inhemsk efterfrågan (se diagram 4.2). Efter två år med hög tillväxttakt väntas BNP växa något långsammare 2017 (se tabell 4.2). En bidragande faktor till detta är att investeringarna ökar i en långsammare takt.

Diagram 4.2 Bidrag till BNP-tillväxten

Procentuell förändring respektive procentenheter, prognos för 2016 och 2017

Anm.: Procentuell förändring för BNP, procentenheter för övriga delar.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Hushållens konsumtion ökar stadigt

Hushållens konsumtion har varit en viktig drivkraft för BNP-tillväxten under de senaste åren, och så var även fallet det första halvåret 2016.

Flera faktorer tyder på en fortsatt hög konsumtionstillväxt framöver. Utvecklingen gynnas av låga räntor, en stark ökning av sysselsätt-

ningen, en stadigt ökande disponibel inkomst och ett i utgångsläget högt hushållssparande, vilket skapar utrymme för en fortsatt hög tillväxt av konsumtionen. Hushållen är dessutom fortfarande enligt Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer förhållandevis optimistiska i sin bedömning av den egna ekonomiska situationen i dagsläget. Införandet av kravet på amorteringar på nya bostadslån innebär samtidigt en motverkande kraft när det gäller tillväxten av hushållens konsumtion och väntas därför ha en viss dämpande effekt på utvecklingen.

Tabell 4.2 BNP

Utfall t.o.m. 2015, prognos för 2016 och 2017
Procentuell förändring om inte annat anges

	Mdcr 2015, om inte annat anges	Genomsnitt 1993–2015	2015	2016	2017
Hushållens konsumtion	1 879	2,3	2,7	3,1	2,7
Offentlig konsumtion	1 084	0,9	2,6	4,0	2,2
Fasta bruttoinvesteringar ¹	1 007	3,9	7,0	5,6	2,1
Lagerinvesteringar ²	15		0,2	0,2	-0,2
Export	1 878	5,4	5,9	2,6	4,0
Import	1 704	5,1	5,5	4,2	3,9
Nettoexport ²	174		0,4	-0,5	0,2
BNP	4 159	2,6	4,2	3,5	2,3
BNP, kalenderkorrigerad		2,6	3,9	3,2	2,5
BNP per capita ³	424	2,0	3,1	2,2	0,8
Potentiell BNP, kalenderkorrigerad ⁴	4 197	2,3	2,6	2,2	2,3
BNP-gap ⁵			-0,9	0,0	0,2

Anm.: Fasta priser, referensår 2015.

¹ Fasta bruttoinvesteringar är materiella eller immateriella tillgångar som används i produktionsprocessen i minst ett år. Begreppet brutto syftar på att kapitalförslitningen inte är borträknad.

² Bidrag till BNP-tillväxten, procentenheter.

³ BNP per person i totala befolkningen, tusen kronor.

⁴ Till marknadspris. Potentiell BNP är den nivå på produktionen som skulle uppnås vid normalt resursutnyttjande av de tillgängliga produktionsfaktorerna arbete och kapital.

⁵ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Stark offentlig konsumtionstillväxt

Tillväxten i den offentliga konsumtionen uppgick till 2,6 procent 2015, vilket var den högsta tillväxttakten sedan 1998. Den statliga konsumtionen växte starkt, men tillväxttakten var ännu högre i kommunsektorn.

Den kommunala konsumtionen bedöms öka starkt även 2016 och 2017. Behovet av kommunala tjänster påverkas i hög grad av den demografiska utvecklingen med fler barn och äldre i befolkningen, samt av en stadig befolkningsökning och ett stort antal asylsökande. Regeringens tidigare satsningar inom

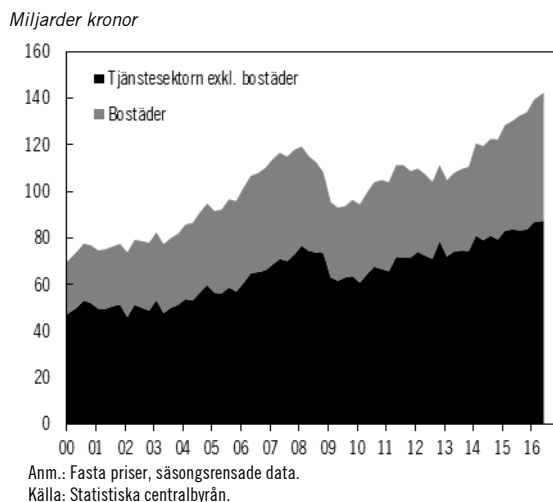
vård, skola och omsorg bidrar också till konsumtionstillväxten de närmaste åren. Kommunsektorn tillförs dessutom 10 miljarder i höjt generellt statsbidrag fr.o.m. 2017, vilket ytterligare bidrar till denna utveckling.

Den statliga konsumtionen påverkas i hög grad av det stora antalet asylsökande 2015. Den statliga konsumtionen bedöms därför fortsätta att utvecklas starkt 2016, för att därefter öka i en långsammare takt 2017 eftersom Migrationsverkets kostnader för mottagande av asylsökande minskar.

Stora investeringar i bostäder och offentlig sektor

De fasta bruttoinvesteringarna fortsatte att växa under inledningen av 2016. Främst växte tjänstesektorns investeringar, där bostadsinvesteringarnas andel har ökat sedan 2013 (se diagram 4.3). Inom industrin var tillväxten däremot svagare. En förklaring till detta kan vara att industriföretagens behov av investeringar var förhållandevis små under det första halvåret 2016, efter att ha legat på en mycket hög nivå i slutet av 2015.

Diagram 4.3 Investeringar inom tjänstesektorn

Efter två starka år väntas investeringstillväxten stegvis avta inom näringslivet. Industrin bedöms kunna möta omvärldens efterfrågan utan omfattande investeringsökningar. Bostadsinvesteringarna, som tidigare gett stora bidrag till den starka investeringstillväxten, väntas fortsätta att öka, men i en lägre takt i och med att resursutnyttjandet inom byggsektorn blir mer ansträngt.

De offentliga investeringarna bedöms växa i en hög takt 2016 och 2017, främst i kommunsektorn. Kommunernas och landstingens in-

vesteringsplaner, och den starka ökningen av investeringar under det första halvåret 2016, tyder på fortsatt stark tillväxt. Utvecklingen drivs av den demografiska utvecklingen samt av att äldre infrastruktur och byggnader behöver ersättas.

Sammantaget väntas de totala investeringarna 2016 fortsätta att växa i en högre takt än genomsnittet sedan 1993, och därefter i en lägre takt 2017.

Exporttillväxten stiger något 2017

Exporten var svag under det första halvåret 2016 efter en mycket stark utveckling 2015, då Sverige tog exportandelar på världsmarknaden. Tjänsteexporten ökade då kraftigt, främst drivet av en stark utveckling av forsknings- och utvecklings-tjänster. Det bedöms ha varit en tillfällig utveckling. På grund av de tillfälliga effekterna 2015, minskade tjänsteexporten under inledningen av 2016. Den har sedan återhämtat sig något. Även varuexporten utvecklades starkt 2015, till stor del på grund av ökad export av motorfordon. Varuexporten minskade dock under första halvåret 2016.

Tillväxten i omvärlden bedöms stiga något 2017 och bidra till en högre efterfrågetillväxt för svenska varor och tjänster, och därmed en ökad exporttillväxt (se tabell 4.1 och tabell 4.2).

Nettoexporten väntas bli negativ 2016, eftersom exportutvecklingen försvagas samtidigt som importen ökar. Även 2017 bedöms nettoexportens bidrag till BNP bli lägre än genomsnittet eftersom en ökad inhemsk efterfrågan bidrar till ökad import.

Produktivitetstillväxten dämpas framöver

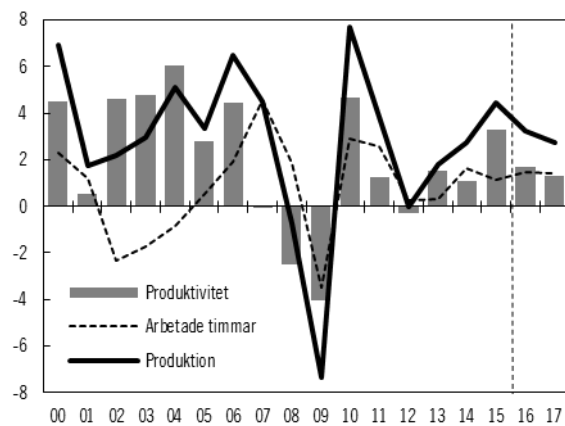
Efter flera kvartal med stark produktionsökning i näringslivet var utvecklingen första halvåret 2016 dämpad. Det förklaras framför allt av att produktionen inom industrin minskade. Enligt förtroendeindikatorer, t.ex. konfidensindikatorn för näringslivet i Konjunkturbarometern, är läget i ekonomin starkare än normalt, vilket indikerar att den svaga produktionsutvecklingen var tillfällig.

Även produktiviteten utvecklades svagt under det första halvåret 2016. Det svaga utfallet bidrar till att produktivitetstillväxten bedöms avta 2016 jämfört med föregående år. Produktivitetstillväxten förväntas därefter avta ytterligare något 2017 i takt med att BNP-tillväxten blir långsammare, samtidigt som tillväxten av antalet arbetade timmar är fortsatt hög (se tabell 4.3).

Bortsett från den starka utvecklingen 2015, har produktivitetstillväxten varit dämpad sedan finanskrisen 2008 (se diagram 4.4).

Diagram 4.4 Produktivitet, arbetade timmar och produktion i näringslivet

Procentuell förändring, prognos för 2016 och 2017

Anm.: Kalenderkorrigerade värden.

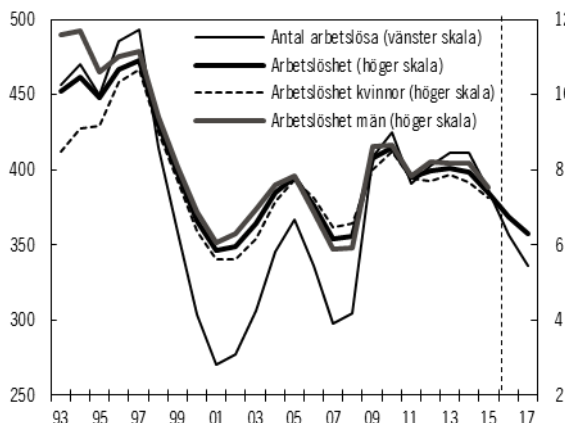
Källa: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Stark utveckling på arbetsmarknaden

Arbetslösheten minskade 2015 och uppgick till 7,4 procent. För kvinnor var arbetslösheten 7,2 procent och för män 7,5 procent. Arbetslösheten har fortsatt att minska under det första halvåret 2016 och den minskade mer för kvinnor än för män.

Diagram 4.5 Arbetslösa och arbetslöshet

Tusental personer Procent av arbetskraften

Anm.: Avser åldersgruppen 15–74 år. Prognos för 2016 och 2017.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

För helåret 2016 bedöms arbetslösheten bli 6,8 procent, vilket är den lägsta nivån sedan 2008. Arbetslösheten bedöms bli 6,3 procent 2017 (se tabell 4.3 och diagram 4.5). Minskningen beror på att sysselsättningen ökar väsentligt snabbare än arbetskraften. Arbetslösheten är

dock fortfarande alltför hög. Regeringen kommer att löpande presentera reformer för att arbetslösheten ska minska ännu mer.

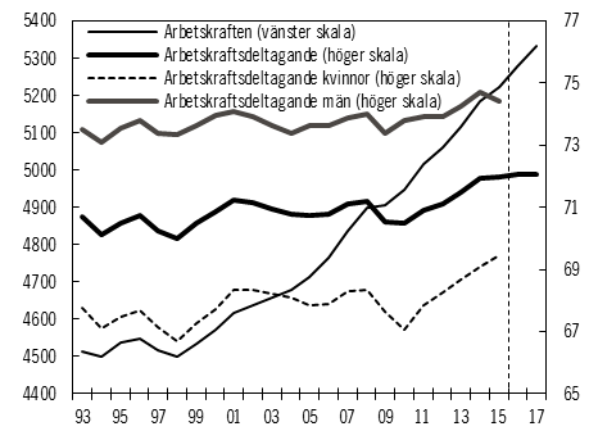
Arbetskraftsdeltagandet ökar marginellt

Arbetskraftsdeltagandet ökade något det första halvåret 2016. För helåret 2016 och 2017 väntas arbetskraften fortsätta att öka, men eftersom befolkningen bedöms växa i ungefär samma takt väntas arbetskraftsdeltagandet endast öka marginellt (se diagram 4.6). Detta beror bl.a. på att grupper med ett lägre genomsnittligt arbetskraftsdeltagande, som äldre och nyanlända, kommer att utgöra en allt större andel av den arbetsföra befolkningen. Under de senaste åren har dock arbetskraftsdeltagandet i dessa grupper ökat.

Arbetskraftsdeltagandet är lägre för kvinnor än för män, men kvinnornas deltagande har ökat mer än männens under de senaste åren. År 2015 var arbetskraftsdeltagandet 69,5 procent för kvinnor och 74,4 procent för män.

Diagram 4.6 Arbetskraft och arbetskraftsdeltagande

Tusental Procent av befolkningen

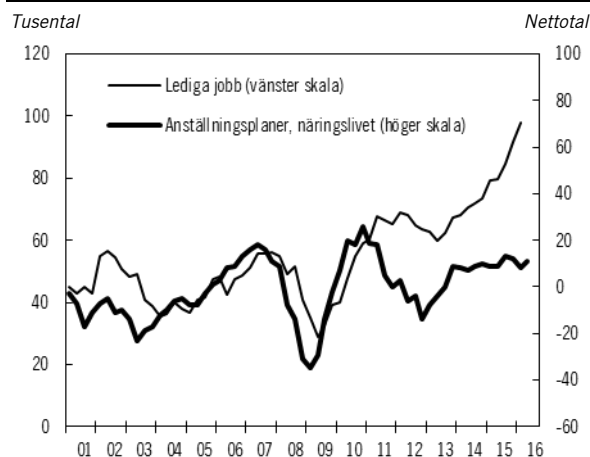

Anm.: Avser åldersgruppen 15–74 år. Prognos för 2016 och 2017.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

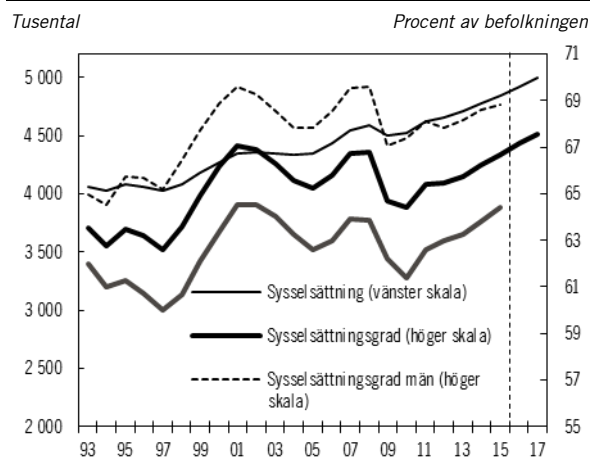
Sysselsättningen ökar starkt i kommunerna

Under det första halvåret 2016 har sysselsättningen ökat i hög takt. I den offentliga sektorn var ökningen särskilt stark. Dessutom fortsatte sysselsättningen att stiga i delar av näringslivet. Sysselsättningen steg i tjänstebranscherna och i byggbranschen, medan den minskade i industrin.

Diagram 4.7 Ett urval av sysselsättningsindikatorer

Anm.: Serierna är säsongrensade. Anställningsplanerna avser netttotal, vilket är skillnaden mellan andelen positiva och andelen negativa svar.
Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet.

Sysselsättningsgraden, dvs. andelen sysselsatta av befolkningen 15–74 år, är högre än före finanskrisen och den högsta i EU. Kvinnor hade en lägre sysselsättningsgrad än män 2015, 64,4 procent jämfört med 68,8 procent. Sysselsättningsgraden har ökat för båda könen under de senaste åren, men mer bland kvinnor.

Diagram 4.8 Sysselsatta och sysselsättningsgrad

Anm.: Avser åldersgruppen 15–74 år. Prognos för 2016 och 2017.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Framåtblickande indikatorer på efterfrågan på arbetskraft, som antalet lediga jobb och företagens anställningsplaner, tyder på att sysselsättningen fortsätter att öka starkt under den resterande delen av 2016 (se diagram 4.7). Detta pekar, tillsammans med en stigande efterfrågan i svensk ekonomi, på att sysselsättningen ökar starkt även 2017. På grund av att sysselsättningen ökar starkt, förväntas sysselsättningsgraden fortsätta att stiga (se diagram 4.8 och tabell 4.3).

Tabell 4.3 Arbetsmarknad

Utfall t.o.m. 2015, prognos för 2016 och 2017
Procentuell förändring om inte annat anges

Nivå 2015, tusental om inte annat anges	Genomsnitt 1993–2015	2015	2016	2017	
BNP ¹	4 159	2,6	3,9	3,2	2,5
Produktivitet ²	474	1,9	2,6	1,2	1,0
Produktivitet i näringslivet ²	524	2,3	3,3	1,7	1,3
Arbetade timmar ³	7 752	0,8	1,0	1,9	1,5
Arbetade timmar i näringslivet ³	5 504	1,0	1,1	1,5	1,4
Medelarbetstid ⁴	1 613	0,1	-0,5	0,0	0,0
Befolkning	7 258	0,6	0,7	1,0	1,0
Sysselsatta	4 837	0,8	1,4	1,8	1,5
<i>Kvinnor</i>	2 307	0,7	1,6		
<i>Män</i>	2 530	0,9	1,1		
Sysselsättningsgrad ⁵		65,2	66,6	67,2	67,5
<i>Kvinnor</i> ^{5,6}		63,4	64,4		
<i>Män</i> ^{5,6}		68,5	68,8		
Potentiell sysselsättning ⁷	4 898	0,6	0,9	0,9	0,8
Sysselsättningsgap ⁸		-2,2	-1,2	-0,4	0,2
Arbetskraft	5 223	0,7	0,8	1,1	1,0
<i>Kvinnor</i>	2 487	0,7	1,2		
<i>Män</i>	2 736	0,7	0,4		
Arbetskraftsdeltagande ⁵		70,9	72,0	72,1	72,1
<i>Kvinnor</i> ^{5,6}		68,2	69,5		
<i>Män</i> ^{5,6}		73,9	74,4		
Arbetslöshet ⁹	386	8,0	7,4	6,8	6,3
<i>Kvinnor</i> ⁹	180	7,7	7,2		
<i>Män</i> ⁹	206	8,3	7,5		
Programdeltagare ^{9,10}	191	3,3	3,7	3,7	3,9

Anm.: BNP, produktivitet, arbetade timmar och medelarbetstid avser kalenderkorrigerade data. Befolkning, sysselsatta, arbetskraft och arbetslöshet avser åldersgruppen 15–74 år enligt populationen i arbetskraftsundersökningarna (AKU). Statistik enligt Nationalräkenskaperna finns inte att tillgå uppdelat på kön. Prognos fördelat på kvinnor och män görs inte.

¹ BNP till marknadspris, fasta priser. Nivå avser miljarder kronor.

² Produktivitet mäts som förädlingsvärde till baspris per arbetad timme.

³ Enligt nationalräkenskaperna. Nivå avser miljoner timmar.

⁴ Avser arbetade timmar per år enligt nationalräkenskaperna dividerat med årsmedeltal för antal sysselsatta enligt nationalräkenskaperna.

⁵ Procent av befolkningen 15–74 år i respektive grupp.

⁶ Genomsnittet är beräknat för 2001–2015.

⁷ Potentiell sysselsättning avser den nivå som skulle råda om arbetsmarknaden var i konjunktorell balans.

⁸ Sysselsättningsgapet visar skillnaden mellan faktisk och potentiell sysselsättning i procent av potentiell sysselsättning.

⁹ Procent av arbetskraften.

¹⁰ Personer i arbetsmarknadspolitiska program.

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsförmedlingen och egna beräkningar.

Kommunsektorn väntas lämna ett stort bidrag till ökningen av antalet sysselsatta 2016 och 2017. Den kommunala konsumtionen bedöms öka snabbt, bl.a. till följd av den demografiska utvecklingen. Behovet av fler anställda i kommunsektorn ökar därmed. Sysselsättningen i

kommunsektorn väntas öka med i snitt 2,4 procent, eller 27 000 personer, per år 2016 och 2017, vilket är betydligt högre än det historiska genomsnittet.

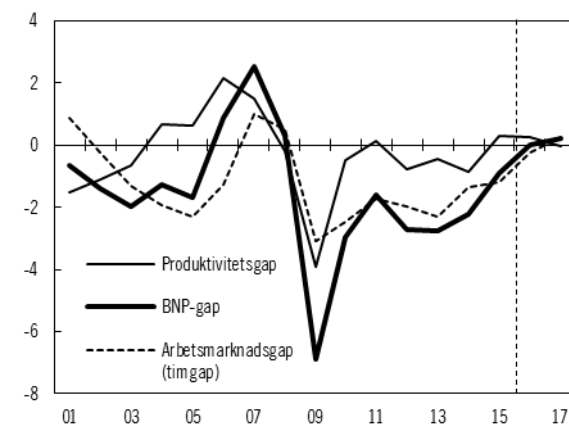
Även i näringslivets tjänstebranscher och i byggbranschen bedöms sysselsättningen stiga i god takt. Sysselsättningen inom industrin väntas fortsätta att minska 2016, för att därefter öka något 2017, men ökningen är svagare än i övriga branscher. Därmed fortsätter trenden sedan 1990-talet med en minskande andel sysselsatta inom industrin.

Stigande resursutnyttjande

Efter den starka tillväxten i svensk ekonomi de senaste åren bedöms resursutnyttjandet i nuläget vara i det närmaste balanserat mätt med BNP-gapet, dvs. BNP:s avvikelse från den BNP-nivå som är hållbar på längre sikt (se diagram 4.9). Detta stöds av tillgängliga indikatorer. Bedömningen av BNP-gapet i ekonomin är dock behäftad med stor osäkerhet.

Diagram 4.9 Resursutnyttjande

Procent, prognos för 2016 och 2017

Anm.: Gapen visar skillnaden mellan faktisk och potentiell nivå, i procent av potentiell nivå.
Källa: Egna beräkningar.

Undersökningar visar att företagen får allt svårare att rekrytera personal. Andelen företag som enligt Konjunkturbarometern rapporterar om brist på arbetskraft fortsatte att öka under andra kvartalet 2016 och är på jämförelsevis höga nivåer (se diagram 4.10). Samtidigt visar Arbetsförmedlingens arbetsgivarundersökning att rekryteringsproblemen för arbetsgivare inom den kvinnodominerande offentliga sektorn har ökat väsentligt sedan 2014 och är på mycket höga nivåer. Statistik från Statistiska central-

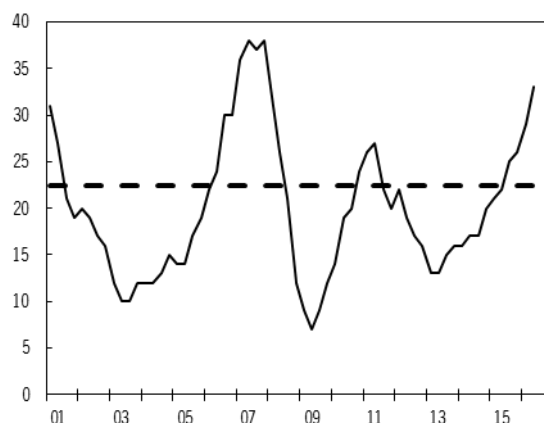
byrån (SCB) visar även att rekryteringstiderna har fortsatt att öka och är jämförelsevis långa. Sammantaget indikerar detta att resursutnyttjandet på arbetsmarknaden i det närmaste är balanserat.

Flertalet indikatorer pekar på att företagen utnyttjar sina befintliga resurser i form av maskiner och personal i högre utsträckning än normalt. Exempelvis ligger kapacitetsutnyttjandet inom industrin enligt SCB över genomsnittet. Det indikerar att företagens lediga produktionskapacitet är begränsad. Vidare är anställningsplanerna enligt Konjunkturbarometern fortsatt positiva och visar att företagen har behov av att nyanställa (se diagram 4.7).

Efterfrågan i svensk ekonomi bedöms fortsätta växa i god takt 2016 och 2017, även om tillväxten mattas av något jämfört med 2015. Resursutnyttjandet fortsätter därmed att stiga. Det avspeglas i att BNP-gapet blir något positivt 2017 (se diagram 4.9 och tabell 4.2).

Diagram 4.10 Arbetsgivare som uppger brist på arbetskraft

Procent

Anm.: Den streckade linjen visar seriens genomsnitt 1996kv1–2016kv2.
Källa: Konjunkturbarometern (Konjunkturinstitutet).

Stigande inflation och löner 2016 och 2017

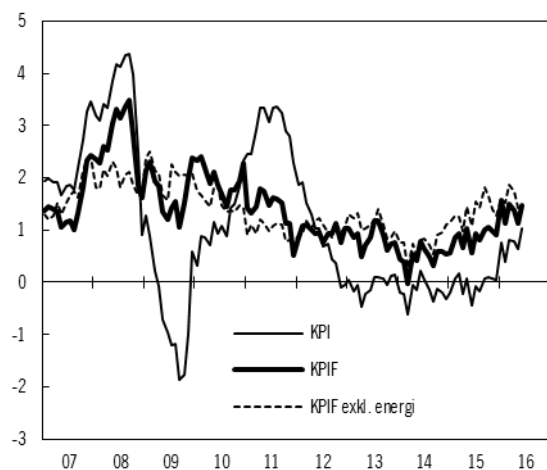
Inflationstakten ökade 2015 och under det första halvåret 2016, efter att ha varit låg under en lång tid (se diagram 4.11). Kronförsvagningen 2014 har lett till ökade importpriser och har därmed, med viss fördröjning, bidragit till den ökade inflationstakten. Under 2016 har denna effekt dock mattats av och importpriserna har fallit. Den stigande inflationen 2016 kan i stället till stor del förklaras av en starkare prisutveckling på inhemska tjänster.

Inflationstakten bedöms fortsätta att stiga 2016 och 2017 (se tabell 4.4). Det högre resurs-

utnyttjandet förväntas öka företagens möjligheter att höja priserna. Dessutom väntas energipriserna öka under andra halvåret 2016 och början av 2017, och därmed ge ett positivt bidrag till inflationen.

Diagram 4.11 Konsumentpriser

Årlig procentuell förändring

Källa: Statistiska centralbyrån.

Trots en stark utveckling på arbetsmarknaden, och ett balanserat resursutnyttjande, har löneutvecklingen varit dämpad under inledningen av 2016. Även inflations- och löneförväntningarna är låga enligt TNS Sifo Prosperas undersökningar. Löneökningstakten 2016 väntas därför bli lägre än genomsnittet 1993–2015. Löneökningarna väntas dock bli högre 2017 till följd av att resursutnyttjandet på arbetsmarknaden bedöms öka framöver (se tabell 4.4).

Reallöner beräknas vanligen genom att den nominella lönen korrigeras för prisförändringar enligt konsumentprisindex (KPI). År 2016 och 2017 bedöms reallönerna växa med 1,7 respektive 1,6 procent. Det är något lägre än den genomsnittliga utvecklingen 1993–2015.

I kommunsektorn väntas lönerna öka snabbare än i näringslivet både 2016 och 2017, till följd av regeringens satsning på höjda lärarlöner, en särskild satsning på löner för undersköterskor och ett stort behov av att snabbt rekrytera personal i många av välfärdens verksamheter.

I 2016 års avtalsrörelse blev de flesta avtal ettåriga. Det innebär att en nästan lika stor avtalsrörelse äger rum under våren 2017, då merparten av löneavtalen löper ut.

Tabell 4.4 Inflation och löner

Utfall t.o.m. 2015, prognos för 2016 och 2017

Procentuell förändring om inte annat anges

	Genomsnitt 1993–2015	2015	2016	2017
Inflation				
KPI ¹	1,2	0,0	1,0	1,5
KPIF ^{1,2}	1,6	0,9	1,5	1,7
Timlön				
KL, hela ekonomin ^{1,3}	3,4	2,4	2,7	3,1
NR, hela ekonomin ⁴	3,4	3,2	2,7	3,1

Anm.: Timlön enligt konjunkturlönestatistiken är en prognos även för 2015. Det beror på att statistiken blir definitiv först efter 12 månader, bl.a. på grund av utbetalning av retroaktiva löner.

¹ Årsgenomsnitt.

² KPIF (KPI med fast bostadsränta) är ett av Riksbanken definierat mått på underliggande inflation. KPIF beräknas genom att förändringen av hushållens räntekostnader för egna hem som beror på förändrade räntesatser hålls konstant.

³ Timlön enligt konjunkturlönestatistiken.

⁴ Timlön enligt nationalräkenskaperna.

Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

Låga räntor och svag krona

Penningpolitiken i Sverige är mycket expansiv. Riksbankens reporänta ligger sedan februari 2016 på -0,5 procent. Utöver att hålla styrräntan negativ genomför Riksbanken också ett omfattande program med köp av statsobligationer. Riksbanken reviderade i juli 2016 ned sin prognos för reporäntan 2017. Resultatet i den brittiska folkomröstningen var en bidragande orsak till beslutet. Reporäntan förväntas ligga kvar på en låg nivå 2016 och 2017 (se tabell 4.5).

Många statsobligationsräntor föll efter att befolkningen i Storbritannien den 23 juni 2016 röstade för att lämna EU. Statsobligationer uppfattas generellt som säkra placeringar. En ökad osäkerhet om den globala ekonomiska utvecklingen har därför bidragit till en högre efterfrågan på statsobligationer. Förväntningar om att Riksbanken nu kommer att hålla reporäntan låg under en längre period än vad som väntades före den brittiska folkomröstningen har också bidragit till de historiskt sett mycket låga svenska obligationsräntorna. Den gradvisa återhämtningen i omvärlden (se avsnitt 4.1) och den fortsatt robusta tillväxten i den svenska ekonomin förväntas bidra till stigande statsobligationsräntor framöver (se tabell 4.5).

Tabell 4.5 Rräntor och växelkurser

Utfall t.o.m. 2015, prognos för 2016 och 2017
Årsgenomsnitt, procent om inte annat anges

	Genomsnitt 1993–2015	2015	2016	2017
Reporänta	3,3	-0,3	-0,5	-0,5
Statsobligationsränta, 10 år	4,7	0,7	0,6	1,4
Kronans växelkurs, index KIX ¹	113	113	110	110
Kronans växelkurs, SEK per EUR	9,1	9,4	9,4	9,4

¹ Index, oktober 1992 = 100.

Källor: Riksbanken och egna beräkningar.

Kronan försvagades mot många valutor under sommaren 2016. Detta kan till viss del tillskrivas Riksbankens signaler om en mer expansiv penningpolitik. Kronan förväntas även fortsättningsvis vara förhållandevis svag, bl.a. mot euron (se tabell 4.5). Riksbanken har aviserat att den är beredd att agera om en kronförstärkning riskerar att bryta den förväntade uppgången i inflationen.

4.3 Utvecklingen 2018–2020

I detta avsnitt, som behandlar den ekonomiska utvecklingen 2018–2020, antas att BNP-utvecklingen på längre sikt bestäms av utbudsfaktorer, såsom den potentiella produktiviteten och det potentiella antalet arbetade timmar i ekonomin. Det antas också att inga nya störningar påverkar ekonomin, utöver de som redan är kända. Vidare antas att inga ytterligare regeländringar görs utöver de åtgärder som föreslås och aviseras i denna proposition.

Regeringens mål att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020 innebär att antalet kvinnor och män som arbetar, och att antalet arbetade timmar i ekonomin, ska öka. För att nå målet avser regeringen att i kommande propositioner presentera ytterligare åtgärder för att minska arbetslösheten.

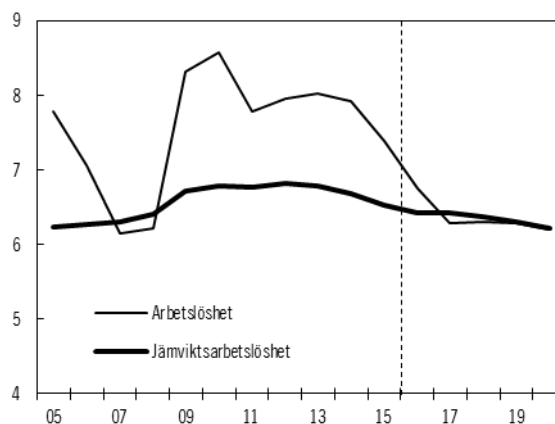
God tillväxt i potentiell BNP

Potentiell BNP bedöms växa med i genomsnitt 2,3 procent 2018–2020, vilket är något snabbare än 2016 och 2017. Den potentiella produktivitetstillväxten i näringslivet bedöms successivt öka något 2018–2020. Företagens produktivitetshöjande investeringar, som bedöms ha hämmats av lågkonjunkturen, väntas ta fart. Sammansättnings effekter från den allt större

offentliga sektorn gör emellertid att den potentiella produktiviteten i ekonomin som helhet växer långsammare 2018–2020 än genomsnittet 1993–2015. Detta beror på att produktivitetstillväxten är lägre i den offentliga sektorn än i näringslivet.⁵⁷

Diagram 4.12 Arbetslöshet och jämviktsarbetslöshet

Procent, prognos för 2016–2020

Anm.: Prognosen baseras på hittills genomförda, samt i denna proposition föreslagna och aviserade reformer.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den demografiska utvecklingen innebär att ökningstakten av befolkningen 15–74 år och den potentiella arbetskraften minskar 2018–2020.⁵⁸ Samtidigt bedöms jämviktsarbetslösheten minska något fram till 2020 (se diagram 4.12). Under de närmaste åren träder många nyanlända in på arbetsmarknaden. Eftersom det tar tid för dessa att etablera sig på arbetsmarknaden väntas det bidra till en högre jämviktsarbetslöshet. Denna effekt motverkas dock av andra faktorer. De av regeringen hittills genomförda, samt i denna proposition föreslagna och aviserade reformerna, bidrar till att sänka jämviktsarbetslösheten. Vidare väntas kvardröjande effekter av den utdragna lågkonjunkturen klinga av till följd av flera år av hög efterfrågan på arbetskraft.

⁵⁷ Hur potentiell BNP beräknas är beskrivet i promemorian Metod för beräkning av potentiella variabler som finns tillgänglig på www.regeringen.se.

⁵⁸ I denna bedömning har bl.a. hänsyn tagits till Migrationsverkets prognos från juli 2016.

Svensk exportmarknad växer i måttlig takt 2018–2020

BNP i omvärlden förväntas växa snabbare 2018–2020 än de närmast föregående åren. De regionala skillnaderna är fortsatt stora. I euroområdet bedöms BNP-tillväxten bli jämförelsevis låg, 1,5 procent per år. En bidragande faktor till den låga tillväxten i euroområdet är en fortsatt anpassning av skuldsättningen bland hushåll och i offentliga sektorer i flera euroländer. BNP-tillväxten i USA bedöms bli klart högre än i euroområdet under hela perioden (se tabell 4.6).

Bland de framväxande ekonomierna förväntas den kinesiska BNP-tillväxten, som mattats av de senaste åren, stabiliseras på 6 procent per år. En lägre kinesisk BNP-tillväxt håller tillbaka tillväxten i de framväxande ekonomierna. Dessa bedöms dock fortsätta växa i betydligt högre takt än de avancerade ekonomierna.

Sammantaget bedöms svensk exportmarknad växa med ca 4,5 procent per år 2018–2020, vilket är ungefär 1 procentenhet lägre än genomsnittet 1993–2015. Det medför att den svenska exporttillväxten också bedöms bli lägre än genomsnittet för samma period.

Balanserat resursutnyttjande i svensk ekonomi

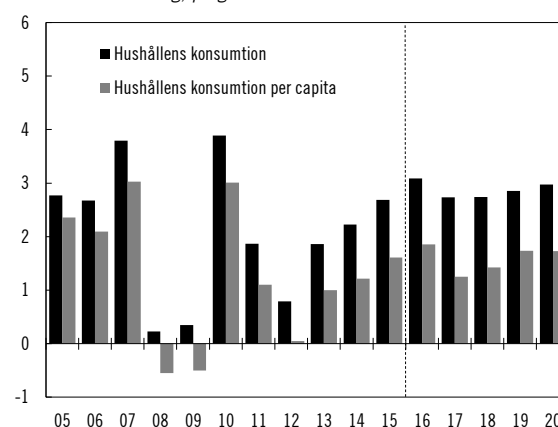
Resursutnyttjandet, mätt med BNP-gapet, bedöms vara balanserat 2018–2020 (se tabell 4.6). Det innebär att BNP växer i takt med den potentiella BNP-tillväxten. Tillväxten stiger gradvis under perioden. En bidragande faktor till detta är att produktivitetstillväxten i näringslivet bedöms tillta.

Hushållens konsumtion väntas växa i fortsatt snabb takt. Denna utveckling möjliggörs av att sparkvoten i utgångsläget är på en hög nivå. Konsumtionen bedöms växa i en högre takt än de disponibla inkomsterna 2018–2020, vilket medför att sparkvoten minskar. Samtidigt växer befolkningen snabbt. Tillväxten av hushållens konsumtion per capita blir därför inte lika hög som tillväxten av hushållens konsumtion (se diagram 4.13).

Investeringarna bedöms växa i ökande takt och det är framför allt inhemsk efterfrågan i form av hushållens konsumtion och investeringar som driver BNP-tillväxten 2018–2020.

Diagram 4.13 Hushållens konsumtion och hushållens konsumtion per capita

Procentuell förändring, prognos för 2016–2020

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Lägre arbetslöshet

Sysselsättningstillväxten väntas bromsa in 2018 till följd av lägre BNP-tillväxt. Från och med 2018 väntas också ett förhållandevis stort antal nyanlända komma in i arbetskraften. Eftersom det tar tid för många nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden bidrar det till en högre arbetslöshet. Samtidigt bedöms regeringens hittills genomförda, samt i denna proposition föreslagna och aviserade reformer, bidra till en varaktigt lägre arbetslöshet. Dessutom väntas effekterna av den långvariga lågkonjunkturen klinga av. Sammantaget bedöms arbetslösheten minska något 2018–2020 (se diagram 4.12) och uppgå till 6,2 procent 2020.

Sysselsättningen väntas växa med i genomsnitt 0,7 procent per år 2018–2020, vilket är högre än den bedömda tillväxten i befolkningen i åldern 15–74 år. Det får till följd att sysselsättningsgraden, andelen sysselsatta i befolkningen i åldern 15–74 år, ökar något.

Gradvis stigande räntor

Ett högre resursutnyttjande ger större möjligheter för företagen att successivt höja sina priser, vilket bidrar till en högre inflation de närmaste åren. Inflationen, mätt med KPIF, dvs. KPI med fast bostadsränta, bedöms nå 2 procent 2019 och därefter stabiliseras på den nivån.

Tabell 4.6 Makroekonomiska nyckeltal

Procentuell förändring om inte annat anges

	2016	2017	2018	2019	2020
BNP	3,5	2,3	1,9	2,3	2,7
BNP, kalenderkorrigerad	3,2	2,5	2,0	2,3	2,4
Hushållens konsumtion	3,1	2,7	2,7	2,9	3,0
Offentlig konsumtion	4,0	2,2	-0,2	-0,8	-0,6
Fasta bruttoinvesteringar	5,6	2,1	2,8	4,3	5,0
Lagerinvesteringar ¹	0,2	-0,2	0,0	0,0	0,0
Export	2,6	4,0	3,9	4,0	4,5
Import	4,2	3,9	4,1	4,1	4,4
Nettoexport ¹	-0,5	0,2	0,0	0,1	0,2
Befolkning 15-74 år	1,0	1,0	1,0	0,5	0,5
Arbetade timmar ²	1,9	1,5	0,6	0,8	0,8
Produktivitet ^{2,3}	1,2	1,0	1,3	1,5	1,6
Sysselsatta ⁴	1,8	1,5	0,6	0,7	0,8
Arbetskraft ⁴	1,1	1,0	0,6	0,7	0,7
Arbetslöshet ⁵	6,8	6,3	6,3	6,3	6,2
Timlön ⁶	2,7	3,1	3,4	3,4	3,4
KPI ⁷	1,0	1,5	2,1	2,8	3,1
KPIF ⁷	1,5	1,7	1,9	2,0	2,0
Reporänta ⁷	-0,5	-0,5	0,3	1,2	2,1
Växelkurs, kronindex KIX ⁸	110	110	110	109	108
BNP-gap ⁹	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0
Internationellt					
BNP, euroområdet	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
BNP, USA	1,8	2,3	2,3	2,2	2,2
BNP, Kina	6,5	6,4	6,0	6,0	6,0
Svensk exportmarknad ¹⁰	2,7	4,0	4,5	4,6	4,5

Anm.: Försörjningsbalansen anges i fasta priser, referensår 2015. Prognosen baseras på hittills genomförda, samt i denna proposition föreslagna och aviserade reformer.

¹ Bidrag till BNP-tillväxten, procentenheter.

² Kalenderkorrigerat.

³ Mätt som förädlingsvärde till baspris per arbetad timme.

⁴ 15-74 år.

⁵ Procent av arbetskraften, 15-74 år.

⁶ Mätt enligt konjunkturlönestatistiken.

⁷ Årsgenomsnitt.

⁸ Årsgenomsnitt. Index, oktober 1992 = 100.

⁹ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

¹⁰ Den samlade importen i de länder som Sverige exporterar till. Respektive lands vikt utgörs av dess andel i svensk varuexport.

Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet, Riksbanken, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Riksbanken antas höja reporäntan gradvis, vilket bidrar till stigande statsobligationsräntor. Fortsatt låga styrräntor i omvärlden antas dock resultera i att reporäntan höjs i långsam takt för att i slutet av prognosperioden uppgå till drygt 2 procent. Den svenska tioåriga statsobligationsräntan bedöms bli knappt 4 procent 2020, vilket är betydligt lägre än genomsnittet 1993-2015.

4.4 Osäkerhet i prognosen och alternativa scenarier

Prognoser över den ekonomiska utvecklingen omgärdas av osäkerhet. För att belysa denna osäkerhet redogörs i detta avsnitt för några faktorer som skulle kunna leda till en utveckling som markant skiljer sig från prognosen.

Den internationella utvecklingen är osäker

Sverige är en liten, öppen ekonomi, vilket innebär att utvecklingen i omvärlden alltid är en viktig förutsättning för svensk tillväxt. I likhet med de senaste åren är osäkerheten om utvecklingen av den internationella ekonomin betydande.

Den ekonomiska utvecklingen kan bli starkare om företag och hushåll i omvärlden blir mer optimistiska om framtiden än vad som har antagits. I euroområdet kan konjunkturuppgången i industrin bli starkare än vad som antagits i denna prognos. Det skulle innebära att tillväxten i världshandeln tilltar, och att den svenska exporten växer snabbare.

Den pågående återhämtningen i Europa är känslig för små förändringar av förutsättningarna för tillväxten. Det har tagit sig uttryck i att olika förtroendeindikatorer stundtals har svängt kraftigt. Vidare är möjligheterna att stabilisera ekonomin, framför allt via penningpolitiken, begränsade. Det råder en viss osäkerhet på marknaden om den europeiska banksektorns stabilitet. En ökad turbulens på finansmarknaderna, eller ett försämrat förtroende för den ekonomiska utvecklingen bland företag och hushåll, skulle kunna innebära en sämre internationell utveckling än den som ligger till grund för den nuvarande bedömningen.

Det brittiska folkets ställningstagande för att lämna EU utgör en osäkerhet för prognosen. De initiala reaktionerna på de finansiella marknaderna stabiliserades relativt snabbt. Osäkerhet om vilken formell handelsrelation som ska ersätta den nuvarande skulle dock kunna dämpa efterfrågan i Storbritannien, vilket i förlängningen kan påverka andra länder som är nära sammankopplade med den brittiska ekonomin. Samtidigt finns en förväntan om en mer expansiv penning- och finanspolitik i ett flertal länder, vilket kan dämpa eventuella negativa effekter på tillväxten.

Även tillväxten i de framväxande ekonomierna utgör en betydande osäkerhet eftersom utvecklingen är svårbedömd. En starkare utveckling i Kina och många andra framväxande ekonomier skulle leda till en högre svensk exporttillväxt. Men det finns en betydande risk att tillväxten i Kina bromsar in snabbare än väntat. Sårbarheter i det finansiella systemet, bl.a. snabbt ökande privat och offentlig skuldsättning, kan tynga utvecklingen ytterligare. En svagare efterfrågan från Kina utgör en osäkerhet för avancerade ekonomier, eftersom den kinesiska efterfrågan är en viktig drivkraft för den globala tillväxten.

Den ekonomiska utvecklingen i Sveriges grannländer, som har stor betydelse för efterfrågan på svensk export, kan bli svagare än i prognosen. I Finland väntas en stigande tillväxt de kommande åren, men tillväxten har tidigare utvecklats sämre än förväntat. I Norge kan inbromsningen bli kraftigare om nedgången i oljesektorn sprids till övriga delar av ekonomin.

Även den ökade geopolitiska osäkerheten kan få konsekvenser för den ekonomiska utvecklingen. Osäkerheten är kopplad till konflikter i bl.a. Mellanöstern, med ett stort antal människor på flykt till Europa samt hot om terrorism. Om den geopolitiska utvecklingen förvärras kan återhämtningen i världsekonomin hämmas.

Osäkerhet om den inhemska utvecklingen

Prognosen för hur arbetslösheten utvecklas till 2020 är osäker. Arbetslösheten 2020 kan både bli lägre och högre än vad som antas i denna prognos. Det beror bl.a. på att det råder osäkerhet om i vilken utsträckning, och i vilken takt, de reformer som genomförs påverkar individers beteende och därmed arbetsmarknadsutfallet. Det beror även på att det är svårt att bedöma antalet asylsökande de kommande åren, liksom i vilken takt de nyanlända får arbete.

Migrationsverket bedömer att färre personer kommer att söka asyl i Sverige de kommande åren än 2015, men antalet är fortfarande högre än genomsnittet för 2000–2014. Det leder bl.a. till stora rekryteringsbehov i kommunsektorn, som redan har brist på personal. Om kommunerna och landstingen inte i tillräcklig omfattning lyckas rekrytera personal kan utvecklingen av

den offentliga konsumtionen bli svagare än enligt prognosen.

En annan osäkerhet som påverkar prognosen över den ekonomiska utvecklingen är bostadspriserna och hushållens skuldsättning, som har stigit i relativt snabb takt sedan mitten av 1990-talet. Med snabbt stigande bostadspriser ökar risken för att det i framtiden sker en snabb prisnedgång. En sådan utveckling skulle tillsammans med en hög skuldsättning innebära en risk för att hushållens konsumtion dämpas, vilket i sin tur skulle kunna leda till lägre tillväxt och sysselsättning. Bostadspriserna har ökat i en betydligt långsammare takt 2016 än 2015. Det amorteringskrav som infördes den 1 juni 2016 i syfte att dämpa utvecklingen har sannolikt bidragit till inbromsningen. Regeringen och berörda myndigheter följer utvecklingen noga och är beredda att vidta ytterligare åtgärder om det skulle krävas.

Bostadsinvesteringarna i Sverige, som har vuxit oväntat snabbt sedan 2014, kan också fortsätta att utvecklas starkare än väntat. Efterfrågan på bostäder är dock fortsatt stor, samtidigt som byggföretagen enligt Konjunkturbarometern ser arbetskraftsbrist som det främsta hindret för ett ökat byggande. En förbättrad tillgång till arbetskraft skulle kunna bidra till att bostadsinvesteringarna utvecklas starkare än väntat.

Ytterligare en osäkerhet gäller den ekonomiska ojämlikheten. I Sverige har den relativa fattigdomen ökat. Det finns forskning som visar ett samband mellan ekonomisk tillväxt och inkomstspridning. En större inkomstspridning har ett negativt samband med tillväxten på längre sikt.

Alternativa scenarier

Konjunktturnedgång i Kina

Efterfrågan från Kina är en viktig drivkraft för den globala tillväxten. I detta alternativscenario beskrivs effekterna av en konjunkturbedgång i den kinesiska ekonomin.

Tillväxten i Kina har historiskt sett i stor utsträckning drivits av investeringar. Den snabba investeringstillväxten har resulterat i en överkapacitet i vissa sektorer, vilket i sin tur har tryckt ned vinstmarginalerna. Lägre vinster har vidare lett till att kinesiska företag i större utsträckning har lånefinansierat investeringar, vilket har inneburit en snabb kredittillväxt. En

stor del av upplåningen har skett i den mindre reglerade s.k. skuggbanksektorn.

Den pågående omställningen från export och investeringar till en tillväxt som i större utsträckning drivs av inhemsk konsumtion har lett till oro för en kraftig inbromsning i den kinesiska ekonomin. Vid en betydande avmattning av investeringarna kan utvecklingen i Kina bli svagare än i huvudscenariot.

I detta alternativscenario antas BNP-tillväxten i Kina bromsa in kraftigt mot slutet av 2016 och 2017. Därefter väntas en återhämtning i den kinesiska ekonomin äga rum. I genomsnitt antas BNP-tillväxten i Kina uppgå till 5,7 procent 2016–2020 jämfört med 6,2 procent i huvudscenariot. Konjunkturedgången i Kina leder till att tillväxten i omvärlden blir lägre än i huvudscenariot. Detta förstärks av att möjligheterna att stabilisera ekonomin, framför allt genom penningpolitiken, är begränsade. En lägre tillväxt i omvärlden medför en lägre svensk exportefterfrågan. Den lägre tillväxten i exporten dämpar BNP-tillväxten och bidrar till ett lägre resursutnyttjande än i huvudscenariot. Detta bidrar även till att inflationen blir lägre och till att Riksbanken höjer reporäntan i en långsammare takt. En lägre ränta dämpar nedgången i exporten genom att växelkursen försvagas något. Den gynnar även hushållens konsumtion och investeringar. Sammantaget väntas dock BNP-tillväxten bli lägre 2016 och 2017. Den stora nedgången i BNP-tillväxten bedöms inträffa 2017. Den lägre efterfrågan håller tillbaka sysselsättningstillväxten och leder till att arbetslösheten blir något högre. Därefter väntas exporttillväxten tillta i takt med att den kinesiska ekonomin återhämtar sig. Det leder till att BNP växer i en snabbare takt jämfört med huvudscenariot och BNP-gapet sluts 2019. Det bidrar till att sysselsättningstillväxten tilltar och arbetslösheten faller tillbaka till 6,2 procent 2020 (se tabell 4.7).

Eftersom den lägre BNP-tillväxten främst är exportstyrd blir effekterna på de offentliga finanserna relativt begränsade. Den offentliga sektorns finansiella sparande försämras något, ca 0,2 procentenheter jämfört med huvudscenariot, under inledningen av prognosperioden. Det är framför allt lönesumman som beräknas minska till följd av både färre antal arbetade timmar och lägre lönenivå.

Starkare återhämtning i euroområdet

Euroområdet utgör Sveriges viktigaste exportmarknad och den ekonomiska utvecklingen i området är därmed av stor betydelse för svensk tillväxt. I detta alternativscenario beskrivs effekterna av en starkare återhämtning i euroområdet än vad som antagits i huvudscenariot.

Tillväxten har under en längre tid varit dämpad i euroområdet och arbetslösheten befinner sig på en hög nivå. Europeiska centralbanken försöker stimulera ekonomin med låga räntor och omfattande köp av olika finansiella tillgångar. Effekterna av penningpolitiken är dock svårbedömd. Det är möjligt att den expansiva politiken kan leda till en starkare investeringsutveckling än vad som antagits i prognosen. Återhämtningen i euroområdet kan också stärkas om företag och hushåll blir mer optimistiska om framtiden än vad som antagits. Ett högre konsumentförtroende kan, tillsammans med låga räntor, leda till att hushållens konsumtion utvecklas starkare än i huvudscenariot.

I detta alternativscenario antas BNP-tillväxten i euroområdet i genomsnitt uppgå till 1,9 procent under perioden 2016–2020, vilket ska jämföras med 1,5 procent i huvudscenariot. En starkare återhämtning i euroområdet kommer att stärka svensk exporttillväxt. Det leder till en högre BNP-tillväxt och ett högre resursutnyttjande jämfört med huvudscenariot. För att möta en högre exportefterfrågan kommer även svenska företag att öka sina investeringar något. Ett högre resursutnyttjande medför också ett större utrymme för företag att höja sina priser och inflationen stiger snabbare jämfört med huvudscenariot. Det får till följd att Riksbanken höjer räntan i en snabbare takt. En högre ränta dämpar uppgången i investeringarna något. Sammantaget väntas dock BNP-tillväxten bli högre 2017 och 2018. En högre tillväxt leder till att sysselsättningen växer snabbare och arbetslösheten blir något lägre än i huvudscenariot. Ett något ansträngt resursutnyttjande i kombination med att tillväxten i euroområdet återgår till mer normala nivåer leder till att BNP-tillväxten blir något lägre 2019 och 2020, och BNP-gapet sluts 2020. Den lägre efterfrågan leder till en lägre sysselsättningstillväxt och arbetslösheten återgår till 6,2 procent 2020 (se tabell 4.7).

Även i detta scenario blir effekterna på det finansiella sparandet förhållandevis begränsade

till följd av att den högre BNP-tillväxten främst drivs av en ökad export. Det finansiella sparandet förstärks i detta scenario med som mest 0,2 procent av BNP.

Tabell 4.7 Alternativa scenarier: 1 Konjunkturedgång i Kina och 2 Starkare återhämtning i euroområdet

Prognos enligt huvudscenario i fet stil för respektive variabel Procentuell förändring om inte annat anges

	2016	2017	2018	2019	2020
BNP¹	3,2	2,5	2,0	2,3	2,4
Alternativt scenario 1	3,1	1,8	2,3	2,8	2,4
Alternativt scenario 2	3,2	2,9	2,3	1,9	2,1
Export¹	2,2	4,4	4,0	4,1	4,1
Alternativt scenario 1	1,8	2,8	4,8	5,1	4,1
Alternativt scenario 2	2,2	5,6	4,6	3,3	3,4
BNP-gap²	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0
Alternativt scenario 1	-0,1	-0,6	-0,5	0,0	0,0
Alternativt scenario 2	0,0	0,7	0,8	0,3	0,0
Arbetslöshet³	6,8	6,3	6,3	6,3	6,2
Alternativt scenario 1	6,8	6,6	6,6	6,3	6,2
Alternativt scenario 2	6,8	6,2	6,1	6,2	6,2
Reporänta⁴	-0,5	-0,5	0,3	1,2	2,1
Alternativt scenario 1	-0,5	-0,5	-0,3	0,6	2,1
Alternativt scenario 2	-0,5	-0,1	0,9	1,8	2,1
BNP världen, KIX-vägd⁵	2,1	2,5	2,6	2,7	2,8
Alternativt scenario 1	1,9	1,4	2,5	3,1	3,1
Alternativt scenario 2	2,1	3,1	3,3	2,3	2,4
Finansiellt sparande⁶	-0,2	-0,3	0,0	0,8	1,5
Alternativt scenario 1	-0,2	-0,5	-0,1	0,8	1,5
Alternativt scenario 2	-0,2	-0,2	0,2	0,9	1,5

Anm.: Prognosen baseras på hittills genomförda, samt i denna proposition föreslagna och aviserade reformer.

¹ Kalenderkorrigerade värden.

² Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

³ 15–74 år, i procent av arbetskraften.

⁴ Årsgenomsnitt.

⁵ BNP-prognoser sammanviktade med KIX-vikter, ett mått på svensk utrikes-handel med olika länder.

⁶ I offentlig sektor. Procent av BNP.

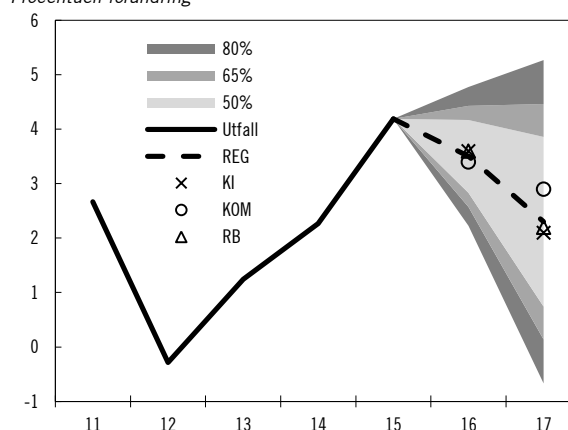
Källa: Egna beräkningar.

att Europeiska kommissionens prognos gjordes innan nationalräkenskaperna för det första kvartalet 2016 publicerades (se fotnot i tabell 4.8).

Det är förhållandevis små skillnader mellan de olika bedömarens prognoser när hänsyn tas till de osäkerheter som typiskt sett är förknippade med prognoserna. Diagram 4.14 visar andra prognosmakares prognoser tillsammans med regeringens prognos, och symmetriska osäkerhetsintervall som täcker valda andelar av regeringens historiska prognosfel, dvs. skillnader mellan utfall och regeringens prognoser.⁵⁹ Eftersom samtliga prognoser ligger väl inom de intervall som täcker hälften av regeringens prognosfel så befinner de sig inom den typiska felmarginalen. I det avseendet är det små skillnader mellan regeringens och de andra bedömarens prognoser.

Diagram 4.14 BNP-prognos med osäkerhetsintervall

Procentuell förändring

Anm.: REG = regeringen, KI = Konjunkturinstitutet, KOM = Europeiska kommissionen, RB = Riksbanken. Osäkerhetsintervallen är baserade på regeringens prognosfel i budgetpropositioner för 1994–2015.

Källor: Konjunkturinstitutet, Europeiska kommissionen, Riksbanken och egna beräkningar.

Även regeringens prognos för arbetslösheten 2016 är i linje med de övriga bedömarens prognoser. För 2017 bedömer Riksbanken att arbetslösheten kommer att vara något högre än vad regeringen gör i sin prognos. Det förklaras

4.5 Utvecklingen enligt andra bedömare

Detta avsnitt innehåller jämförelser med några andra bedömarens prognoser för vissa centrala makroekonomiska variabler (se tabell 4.8).

Regeringens prognos för BNP-tillväxten 2016 är i linje med Konjunkturinstitutets, Riksbankens och Europeiska kommissionens prognoser. För 2017 är Europeiska kommissionens prognos för BNP-tillväxten något högre än de resterande prognoserna, vilket i huvudsak bedöms bero på

⁵⁹ Osäkerhetsintervallen är baserade på historiska prognosfel, och bör inte förväxlas med en framåtblickande riskbild. För en beskrivning av hur osäkerhetsintervallen är beräknade, se Finansdepartementets promemoria Utvärdering av makroekonomiska prognoser 2015 som publicerades på www.regeringen.se i anslutning till 2015 års ekonomiska vårproposition.

främst av att Riksbanken har en lägre prognos för sysselsättningstillväxten.

Regeringens prognos för inflationen 2016 och 2017 ligger nära Konjunkturinstitutets prognos. Europeiska kommissionen förutspår en något svagare prisutveckling än regeringen, medan Riksbanken förutspår en något starkare utveckling. Skillnaderna förklaras främst av olika bedömningar av den underliggande inflationen.

Samtliga prognosmakare gör bedömningen att resursutnyttjandet stiger 2016 och 2017. Regeringen bedömer att resursutnyttjandet, mätt med BNP-gapet, är i det närmaste balanserat 2016 och 2017.

Tabell 4.8 Jämförelse mellan olika bedömares prognoser

	2016	2017
BNP¹		
Regeringen	3,5	2,3
Konjunkturinstitutet	3,3	2,0
Europeiska kommissionen	3,4	2,9
Riksbanken	3,2	2,2
Arbetslöshet²		
Regeringen	6,8	6,3
Konjunkturinstitutet	6,7	6,3
Europeiska kommissionen	6,8	6,3
Riksbanken	6,9	6,7
Inflation³		
Regeringen	1,0/1,2	1,5/1,5
Konjunkturinstitutet	1,0/1,1	1,4/1,5
Europeiska kommissionen	-/0,9	-/1,2
Riksbanken	1,1/1,2	1,7/1,8
BNP-gap⁴		
Regeringen	0,0	0,2
Konjunkturinstitutet	0,5	0,7
Europeiska kommissionen	0,2	0,4
Riksbanken	0,5	0,8

Anm.: Publiceringsdatum är för regeringen 2016-09-20, Konjunkturinstitutet 2016-08-31, Europeiska kommissionen 2016-05-03, Riksbanken 2016-09-07.

¹ Procentuell förändring, ej kalenderkorrigerad.

² Procent av arbetskraften, 15–74 år.

³ Procentuell förändring, årsgenomsnitt, KPI/HIKP.

⁴ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

Källor: Konjunkturinstitutet, Europeiska kommissionen, Riksbanken och egna beräkningar.

4.6 Prognosrevideringar och effekter av regeringens politik

Sedan 2016 års ekonomiska vårproposition publicerades har två kvartal av nationalräkenskaperna publicerats, varav det ena är en tidig

sammanställning för det andra kvartalet 2016. Utfall för konsumentprisindex och arbetskraftsundersökningar för ytterligare tre respektive fyra månader har publicerats.

Svagare BNP-tillväxt men lägre arbetslöshet

BNP-tillväxten bedöms bli lägre 2016 än bedömningen i 2016 års ekonomiska vårproposition (se tabell 4.9). Den främsta anledningen till detta är en lägre nettoexport till följd av den väsentligt lägre tillväxten i exporten. Enligt preliminär statistik har även den offentliga konsumtionen växt långsammare än förväntat, medan hushållens konsumtion och fasta bruttoinvesteringar har växt snabbare än förväntat.

Sysselsättningstillväxten har reviderats ned för 2018–2020 (se tabell 4.9). Det förklaras främst av att arbetskraften förväntas växa långsammare till följd av en lägre migration och därmed en lägre befolkningstillväxt.

Arbetslösheten har reviderats ned för 2018–2020. Regeringens föreslagna och aviserade reformer i denna proposition bidrar till nedrevideringen. En lägre uppskattning av antalet nyanlända i arbetskraften än enligt bedömningen i vårpropositionen bidrar också till en lägre arbetslöshet.

Mindre ansträngt resursutnyttjande

Sammantaget bedöms resursutnyttjandet, mätt med BNP-gapet, vara balanserat i stort sett under hela prognosperioden (se tabell 4.9). Resursutnyttjandet bedöms därmed bli något mindre ansträngt 2016–2018 jämfört med prognosen i 2016 års ekonomiska vårproposition. Det medför i sig mindre möjligheter till prishöjningar vilket bidrar till att KPIF revideras ned för 2017–2019. På kort sikt har dock KPIF reviderats upp på grund av en starkare prisutveckling än förväntat första halvåret 2016, medan timlönen har reviderats ned, eftersom löneutvecklingen har varit svagare än förväntat.

Prognosen för reporäntan har reviderats ned, främst till följd av att Riksbanken har reviderat ned sin prognos för reporäntan.

Tabell 4.9 Jämförelse mellan regeringens senaste prognoser

Prognos enligt vårpropositionen för 2016 inom parentes
Procentuell förändring om inte annat anges

	2016	2017	2018	2019	2020
BNP	3,5 (3,8)	2,3 (2,2)	1,9 (1,8)	2,3 (2,1)	2,7 (2,9)
Potentiell BNP ^{1,2}	2,3 (2,4)	2,3 (2,2)	2,2 (2,2)	2,3 (2,4)	2,4 (2,7)
BNP-gap ³	0,0 (0,2)	0,2 (0,5)	0,0 (0,3)	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)
Arbetslöshet ^{4,5}	6,8 (6,8)	6,3 (6,3)	6,3 (6,4)	6,3 (6,5)	6,2 (6,6)
Sysselsatta ⁴	1,8 (1,7)	1,5 (1,6)	0,6 (0,8)	0,7 (0,7)	0,8 (0,9)
Arbetade timmar ²	1,9 (1,9)	1,5 (1,7)	0,6 (0,7)	0,8 (0,7)	0,8 (1,0)
Timlön ⁶	2,7 (3,1)	3,1 (3,3)	3,4 (3,4)	3,4 (3,4)	3,4 (3,4)
KPI ⁷	1,0 (0,9)	1,5 (1,6)	2,1 (2,3)	2,8 (3,2)	3,1 (3,2)
KPIF ⁷	1,5 (1,3)	1,7 (1,8)	1,9 (2,0)	2,0 (2,1)	2,0 (2,0)
Reporänta ⁷	-0,5 (-0,5)	-0,5 (-0,3)	0,3 (0,5)	1,2 (1,6)	2,1 (2,6)

Anm.: Prognosen är baserad på nu gällande regler och av regeringen föreslagna och aviserade åtgärder i denna proposition.

¹ Avser marknadspris.

² Kalenderkorrigerad.

³ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

⁴ 15–74 år.

⁵ Procent av arbetskraften.

⁶ Timlön enligt konjunkturlönestatistiken.

⁷ Årsgenomsnitt.

Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet, Riksbanken och egna beräkningar.

Mindre befolkning ger lägre potentiell BNP

Den potentiella BNP-tillväxten har reviderats ned för 2019 och 2020. Det beror i huvudsak på en lägre tillväxt i befolkningen i åldern 15–74 år till följd av färre asylsökande, vilket sänker den potentiella sysselsättningen och det potentiella antalet arbetade timmar.

Effekter av föreslagna och aviserade reformer

De reformer inom framför allt välfärd som föreslås och aviseras i denna proposition bidrar till högre tillväxt av den offentliga konsumtionen och de offentliga investeringarna 2017. Det bidrar i sin tur till högre BNP-tillväxt samt till högre sysselsättning och lägre arbetslöshet 2017.

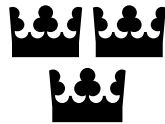
På längre sikt bedöms de föreslagna och aviserade reformerna och besparingarna i denna proposition sammantaget leda till en lägre jämviktsarbetslöshet och ha positiva effekter på sysselsättningen.

Moderna beredskapsjobb inom staten för personer som står långt från arbetsmarknaden ger ett relativt stort bidrag till en lägre jämviktsarbetslöshet. Reformen underlättar för svaga grupper, bl.a. nyanlända, att få jobb med lägre kvalifikationskrav och goda villkor som ger arbetslivserfarenhet. Det nya studiestartsstödet samt utbildningsstatsningarna inom yrkesvux och lärlingsvux, möjliggör för fler arbetslösa att komma i utbildning. Genom att höja individens kompetens och kunskaper stärks jobbchanserna bland personer som annars skulle haft svårt att få arbete. Nystartsjobben förändras i flera avseenden. Bland annat höjs subventionsgraden för nyanlända och långtidsarbetslösa med nystartsjobb, stödperioden kortas ned och ett krav på kollektivavtal införs. Sammantaget underlättar förändringarna i nystartsjobben etableringen på arbetsmarknaden och förväntas leda till att fler får en fast förankring på arbetsmarknaden. Ökade statsbidrag till kommunerna bidrar till en högre sysselsättning i kommunsektorn och möjliggör för personer med en svagare ställning på arbetsmarknaden kan komma i arbete. Satsningarna på lönesubventionerade anställningar för personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, bl.a. i Samhall, bryter arbetslösheten och förväntas leda till att deras jobbchanser stärks. Den nya deltidsbegränsningen inom arbetslöshetsförsäkringen förväntas öka övergången till sysselsättning på heltid, särskilt bland personer som i dag har långa deltidsanställningar, och jobbar relativt många timmar per vecka. Sänkningen av arbetsgivaravgiften för enmansföretagare som anställer en person möjliggör fler anställningar i dessa företag. Även sänkt mervärdesskatt på mindre reparationer samt skattereduktionen för reparation och underhåll av vitvaror (det s.k. REP-avdraget) bedöms bidra till att fler anställs inom företag som specialiserar sig på sådana arbeten. Sänkt utvecklingsersättning för ungdomar i åldern 20–24 år som saknar gymnasieutbildning bidrar också till en minskning av arbetslösheten. De ovan nämnda åtgärderna bedöms bidra till att jämviktsarbetslösheten minskar och att antalet arbetade timmar ökar på längre sikt.

Den sammantagna positiva effekten av regeringens reformer på arbetslösheten på lång sikt, dämpas delvis av föreslagna och aviserade besparingar i denna proposition. Bland annat förändras ersättningsystemet för ensamkommande barn och unga.

De reformer och besparingar som föreslås och aviseras i denna proposition bedöms samlat leda till en något högre potentiell sysselsättning samt till en lägre jämviktsarbetslöshet framöver. Bedömningarna av reformernas effekter och i vilken takt de slår igenom är dock behäftade med stor osäkerhet.

De budgetpolitiska målen

5 De budgetpolitiska målen

Sammanfattning

- De budgetpolitiska målen består av ett överskottsmål för den offentliga sektorns finansiella sparande, ett utgiftstak för staten och ett kommunalt balanskrav.
- Den offentliga sektorns finansiella sparande förstärks med mer än 1 procent av BNP mellan 2014 och 2016 och förväntas vara nära balans det sistnämnda året. År 2017 försämras sparandet något, främst till följd av tillfälliga faktorer. Åren efter 2017 stärks sparandet kontinuerligt för att i slutet av prognosperioden ligga över nivån på överskottsmålet.
- Vid regeringens tillträde 2014 avvek det finansiella sparandet tydligt från målsatt nivå. Sedan dess har regeringen fört en stram finanspolitik, som medfört att underskottet i den offentliga sektorns finansiella sparande har minskat kraftigt. Trots det avviker det finansiella sparandet fortfarande tydligt från den målsatta nivån. Regeringen avser att föra en politik som medför att den målsatta nivån nås senast 2020.
- Regeringen föreslår att utgiftstakets nivå för 2019 ska uppgå till 1 392 miljarder kronor. Regeringen bedömer att utgiftstakets nivå för 2020 bör uppgå till 1 466 miljarder kronor. Dessa nivåer är identiska med de bedömda nivåerna som regeringen redovisade i 2016 års ekonomiska vårproposition.
- Kommunsektorns resultat 2015 uppfyllde det kommunala balanskravet och sektorn bedöms som helhet klara kravet under hela

prognosperioden. Det ekonomiska resultatet bedöms dock minska successivt under prognosperioden, trots en god utveckling av skatteinkomsterna och statsbidragen. Detta beror på att den demografiska utvecklingen väntas bidra till att utgifterna ökar snabbare än inkomsterna.

- Som medlem i EU är Sverige bundet av bestämmelserna i stabilitets- och tillväxtpakten. Marginalerna till stabilitets- och tillväxtpaktens gränsvärden för underskottet i de offentliga finanserna och för den offentliga skulden är goda. Sverige förväntas även uppfylla sitt medelfristiga budgetmål om -1 procent av potentiell BNP i strukturellt sparande 2016 och 2017.
- Finanspolitiken bedöms vara långsiktigt hållbar.

I detta avsnitt följer regeringen upp de budgetpolitiska målen. Dessa mål skapar förutsättningar för att uppnå de finanspolitiska målen på ett sätt som är hållbart på både kort och lång sikt. De budgetpolitiska målen består av ett mål för den offentliga sektorns finansiella sparande, ett utgiftstak för staten och ett kommunalt balanskrav.

Som medlem i EU är Sverige bundet av bestämmelserna i stabilitets- och tillväxtpakten. Dessa bestämmelser utgör ramen som de svenska budgetpolitiska målen måste hålla sig inom. Bestämmelserna anger bl.a. att underskottet i Sveriges offentliga finanser och storleken på den offentliga bruttoskulden inte får överskrida vissa gränsvärden, samt att det

strukturella sparandet ska uppfylla ett medelfristigt budgetmål.

Att finanspolitiken är långsiktigt hållbar är en förutsättning för att dess övergripande mål ska nås. I detta avsnitt bedömer regeringen därför även om finanspolitiken är långsiktigt hållbar.

5.1 Uppföljning av målet för det finansiella sparandet

Respekt för det finanspolitiska ramverket är en hörnsten i regeringens ekonomiska politik. Genom ordning och reda i de offentliga finanserna skapas förutsättningar för att bedriva en offensiv politik för ökade investeringar i jobb, välfärd och klimat.

Riksdagen har beslutat att nivån på överskottsmålet ska vara 1 procent av BNP över en konjunkturcykel. En parlamentariskt sammansatt kommitté har fått i uppdrag att se över målet för den offentliga sektorns finansiella sparande (dir. 2015:63). Kommittén ska lämna sitt slutbetänkande i oktober 2016. Kommittén har uttalat att överskottsmålet bör sänkas till en tredjedels procent av BNP från och med 2019, vilket samtliga riksdagspartier utom Sverigedemokraterna har ställt sig bakom. Regeringen avser att återkomma i frågan i 2017 års ekonomiska vårproposition efter sedvanlig beredning av kommitténs förslag. Fram till att en eventuell ny målnivå är införd gäller att det finansiella sparandet i den offentliga sektorn ska motsvara 1 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel.

Att målet för det finansiella sparandet är formulerat som ett genomsnitt över en konjunkturcykel i stället för som ett årligt mål är motiverat av stabiliseringspolitiska skäl. Om sparandet skulle motsvara 1 procent av BNP varje enskilt år skulle finanspolitiken behöva stramas åt när konjunkturen försvagades för att säkerställa att målet nåddes. Finanspolitiken skulle då förstärka konjunktursvängningarna i stället för att stabilisera dem. Målets utformning gör det dock svårare att avgöra om finanspolitiken är i linje med målet, eftersom det är svårt att bedöma när en konjunkturcykel börjar och slutar, och i vilket konjunkturläge ekonomin befinner sig.

Eftersom målet för det finansiella sparandet främst utgör ett framåtblickande riktämne för

finanspolitiken analyseras måluppfyllelsen i första hand i ett framåtblickande perspektiv. En bakåtblickande analys görs dock för att se om det har funnits systematiska fel i finanspolitiken som minskar sannolikheten att målet nås i framtiden.

Analys av måluppfyllelsen

I tabell 5.1 redovisas det genomsnittliga finansiella sparandet under den senaste tioårsperioden med utfallsdata, tillsammans med de indikatorer som används för att bedöma budgetutrymmet mot målet för det finansiella sparandet i ett framåtblickande perspektiv.

Tabell 5.1 Indikatorer för uppföljning av överskottsmålet

Utfall för 2014 och 2015, prognos för 2016–2020
Procent av BNP, om inte annat anges

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Finansiellt sparande	-1,6	-0,1	-0,2	-0,3	0,0	0,8	1,5
Bakåtblickande tioårssnitt	0,5	0,3					
Sjuårsindikatorn ¹	-0,7	-0,7	-0,4	0,0			
Strukturellt sparande ²	-0,9	-0,2	0,2	-0,3	0,1	0,9	1,6

¹ Genomsnitt av sparandet innevarande år och tre år framåt respektive tre år bakåt i tiden, justerat för engångseffekter under denna tidsperiod.

² Procent av potentiell BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Bakåtblickande tioårssnitt

Det genomsnittliga finansiella sparandet 2005–2014 och 2006–2015 var klart lägre än 1 procent av BNP. Det förklaras delvis av den utdragna lågkonjunktursens effekter på de offentliga finanserna, men också av de ofinansierade åtgärder, bl.a. flera skattesänkningar, som den förra regeringen vidtog, trots att konjunkturläget förbättrades.

Sjuårsindikatorn

Sjuårsindikatorn är ett genomsnitt av det offentliga finansiella sparandet innevarande år och tre år framåt respektive tre år bakåt i tiden, justerat för engångseffekter under denna tidsperiod. Denna indikator visar att det offentliga sparandet 2014 och 2015 ligger ca 1,7 procent av BNP under den målsatta nivån, och att sparandet gradvis förbättras åren därefter så att sjuårsindikatorn 2017 ligger ca 1 procent av BNP under målet.

Strukturellt sparande

Det strukturella sparandet är en bedömning av hur stort det finansiella sparandet i den offentliga sektorn skulle vara om sektorns inkomster och utgifter inte påverkades av konjunkturläget eller engångseffekter. Det strukturella sparandet kan beräknas på många olika sätt. Det gör att nivån på det strukturella sparandet kan skilja sig åt mellan olika bedömare och att det inte finns något allmänt accepterat utfall. Regeringen bedömer att det strukturella sparandet försämrades varje år 2010–2014. Mellan 2014 och 2016 förbättras det strukturella sparandet sedan med 1,1 procent av potentiell BNP. Det strukturella sparandet förväntas därefter försvagas med ca 0,5 procent av potentiell BNP 2017, till ett underskott om ca 0,3 procent av potentiell BNP. Denna försämring beror på tillfälliga effekter, vilket innebär att det strukturella sparandet förbättras påtagligt åren därefter (se vidare avsnitt 9). År 2019 förväntas det strukturella sparandet nästan vara i nivå med dagens nivå på överskotts målet och 2020 förväntas det överstiga målet med 0,6 procent av potentiell BNP.

Redogörelse för avvikelser från den målsatta nivån

Regeringens bedömning: Vid regeringens tillträde avvek det finansiella sparandet tydligt från målsatt nivå. Regeringen har sedan dess fört en stram finanspolitik som gjort att det underskott som skapades av den förra regeringen har minskat kraftigt. Den offentliga sektorns finansiella sparande förväntas, trots det stora underskott som ärvdes av den tidigare regeringen och effekten av det stora asylmottagandet, nu vara nära balans 2016. År 2017 väntas det finansiella sparandet åter försämrats något, främst till följd av tillfälliga faktorer. Regeringen avser att bedriva en sådan finanspolitik att överskotts målet nås senast 2020. Denna förstärkning av det finansiella sparandet ska dock ske i en takt som är väl avvägd. Normalt bör bedömningen av budgetutrymmet utgå från det offentlig-finansiella och realekonomiska läget under budgetåret. När tillfälliga faktorer har stor effekt på det finansiella sparandet kan bedömningen av budgetutrymmet emellertid baseras på utvecklingen över en längre period. Åren efter 2017 stärks sparandet kontinuerligt och ligger i slutet av prognosperioden över nivån på över-

skotts målet. Eftersom ekonomiska prognoser är behäftade med osäkerhet är det angeläget att kontinuerligt följa utvecklingen. Överskotts målet ska nås.

I enlighet med det finanspolitiska ramverket bör bedömningen av i vilken takt som sparandet ska stärkas baseras på stabiliserings-, fördelnings- och strukturpolitiska överväganden. År 2015 kom ett mycket stort antal asylsökande till Sverige. Det är rimligt att en sådan tillfällig händelse kan hanteras utan krav på kortsiktiga budgetförstärkningar. Därför bör hänsyn tas till de temporärt förhöjda migrationskostnaderna när inriktningen på finanspolitiken läggs fast. Regeringens prognoser utgår från Migrationsverkets bedömning att det kommer betydligt färre asylsökande till Sverige per år 2016–2020 än det gjorde 2015. Därmed är en betydande del av utgifterna kopplade till migration och etablering de kommande åren av tillfällig karaktär. Som framgår av avsnitt 1 är det migrationsjusterade strukturella sparandet högre än det strukturella sparandet de närmaste åren, men skillnaden minskar med tiden och försvinner i det närmaste mot slutet av prognosperioden. Då överstiger det finansiella sparandet den målsatta nivån.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt 2 kap. 1 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen redogöra för hur en återgång till överskotts målet ska ske vid en tydlig avvikelse från målet. I förarbetena till lagen framhålls att avvikelser bör vara tydliga för att regeringen ska vara skyldig att lämna en sådan redogörelse (prop. 2013/14:173 s. 28–29 och 45). Vidare anges att planen för återgång till målet bör ha ett medelfristigt perspektiv, vilket normalt är tre eller fyra år. Om sparandet avviker från målnivån bör regeringen därför redovisa en plan för hur en återgång till målet ska ske, som inbegriper de prognosår som inkluderas i budgetpropositionen.

Det är viktigt att avvikelser från den målsatta nivån korrigeras, men det ska inte ske på ett mekaniskt sätt. Hur en avvikelse korrigeras ska baseras på en samlad bedömning av stabiliserings-, fördelnings- och strukturpolitiska omständigheter. Eftersom ett stort underskott ärvdes av den förra regeringen och det stora antalet asylsökande innebär en belastning på de offentliga finanserna på kort sikt, är det rimligt att återgången till överskotts målet inte sker

omedelbart. Därför avser regeringen att bedriva en sådan finanspolitik att målet nås senast 2020.

Den avvikelse från den målsatta nivån som byggts upp under tidigare år är så stor att ett finansiellt sparande om 1 procent av BNP inte kan förväntas uppnås de närmaste åren.

Att den offentliga skuldsättningen är förhållandevis låg, inte minst i ett internationellt perspektiv, samtidigt som den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet är positiv är ytterligare skäl för denna bedömning. Det gör att sparandet kan återföras till den målsatta nivån i en takt som tar hänsyn till de extraordinära kostnader som det stora antalet asylsökande 2015 medför, utan att förtroendet för finanspolitiken äventyras.

5.2 Utgiftstaket – uppföljning och förslag

De takbegränsade utgifterna är summan av utgifterna under utgiftsområdena 1–25 och 27 samt utgifterna i ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. De utgörs av faktiskt förbrukade anslagsmedel, vilket innebär att även myndigheternas utnyttjande av anslagssparande och anslagskredit ingår. De takbegränsade utgifterna omfattar därmed större delen av utgifterna i staten och ålderspensionssystemet. Dessa utgifter utgör tillsammans med utgifterna för kommuner och landsting i det närmaste de totala utgifterna för den offentliga sektorn.

Utgiftstaket är den övre gräns som de takbegränsade utgifterna får uppgå till. Utgiftstakets nivå bör dock inte betraktas som ett mål för de takbegränsade utgifterna. Det beror bl.a. på att målet för det finansiella sparandet kan vara begränsande för nivån på de takbegränsade utgifterna, även om det vid samma tillfälle finns utrymme under utgiftstaket. Vidare kan den makroekonomiska utvecklingen innebära att det inte är lämpligt att ta hela utrymmet under utgiftstaket i anspråk.

Enligt 2 kap. 2 § budgetlagen ska regeringen i budgetpropositionen föreslå en nivå på utgiftstaket för det tredje tillkommande året. Budgetprocessens medelfristiga perspektiv ger förutsättningar för att beslutet om utgiftstakets nivå fattas i överensstämmelse med de offentliga finansernas långsiktiga utveckling, tydliggör effekterna av politiska beslut under åren efter det

aktuella budgetåret och skapar en bindande långsiktighet i budgetbesluten. Utgiftstaket är en grundläggande del av principen om en ordning där besluten om budgeten fattas uppifrån och ned, enligt vilken beslut om en övre gräns för de totala utgifterna fattas före besluten om delarna, dvs. utgiftsramarna och anslagen.

Utgiftstaket ger regeringen och riksdagen stöd för att hantera det latenta utgiftstryck som uppstår i den politiska processen genom att olika utgiftsökningar prövas tillsammans inom ett fastställt ekonomiskt utrymme. Detta tvingar fram prioriteringar mellan olika önskemål och minskar därmed bl.a. risken för att tillfälligt höga inkomster, i ett läge med högt resursutnyttjande, används för att finansiera permanent högre utgifter. Ett flerårigt utgiftstak främjar en kontrollerad utgiftsutveckling och är ett effektivt verktyg för att uppnå målet för det finansiella sparandet och långsiktigt hållbara offentliga finanser. Utgångspunkten är att de nivåer på utgiftstaket som riksdagen har beslutat om inte ska ändras till följd av andra orsaker än s.k. tekniska justeringar eller till följd av en ändrad inriktning på finanspolitiken efter att en ny regering tillträtt.

Enligt 2 kap. 4 § budgetlagen är regeringen skyldig att vidta åtgärder om det finns risk för att ett fastställt utgiftstak överskrids. De faktiska utgifterna varierar av olika anledningar som är svåra att förutse i prognoserna. Eftersom utgiftstaket fastställs i nominella termer bör det finnas ett utrymme under utgiftstaket, så att de faktiska utgifterna kan variera utan att det kräver åtgärder från regeringens sida. Detta utrymme mellan utgiftstaket och de faktiska beräknade, takbegränsade utgifterna kallas budgeteringsmarginalen.

Budgeteringsmarginalen ska, i enlighet med vad som ovan anförts, i första hand fungera som en buffert, om utgifterna på grund av konjunkturutvecklingen skulle utvecklas på ett annat sätt än vad som förväntades när utgiftstakets nivå fastställdes. Det är viktigt att det finns tillräckligt med utrymme för de konjunkturberoende utgifterna (i första hand arbetsmarknadsrelaterade utgifter, s.k. automatiska stabilisatorer) att öka i en konjunkturedgång. Då minskar risken för att behov av besparingar för att inte överskrida utgiftstaket uppstår i ett skede när den offentliga sektorn kan behöva stötta den ekonomiska utvecklingen. Budgeteringsmarginalen kan även användas för

nya reformer eller volymökningar i de rättighetsbaserade transfereringssystemen efter avstämning mot målet för det finansiella sparandet och behovet av en säkerhetsmarginal under utgiftstaket.

Riktlinjen för budgeteringsmarginalens minsta storlek, den s.k. säkerhetsmarginalen, är regeringens bedömning av hur stor budgeteringsmarginalen minst behöver vara i budgeteringsfasen för att hantera osäkerheter till följd av främst konjunkturutvecklingen. Enligt riktlinjen bör säkerhetsmarginalen uppgå till minst

1 procent av de takbegränsade utgifterna för det innevarande året (t), minst 1,5 procent för det följande året (t+1), minst 2 procent för det andra följande året (t+2), och minst 3 procent för det tredje respektive fjärde följande året (t+3 och t+4). Den stegvis ökande marginalen motiveras av att osäkerheten om utgiftsutvecklingen är större på längre sikt. För en närmare presentation av riktlinjen för budgeteringsmarginalens minsta storlek, se bilaga 4 till 2011 års ekonomiska vårproposition (prop. 2010/11:100).

Tabell 5.2 Ursprungligt och faktiskt utgiftstak

Miljarder kronor om inget annat anges

För de takbegränsade utgifterna redovisas utfall 2006–2015 och prognos 2016–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ursprunglig årlig nominell förändring av utgiftstaket ¹	37	42	33	32	30	30	20	10	10	20	40	47	58
Ursprungligt beslutade utgiftstak	931	949	971	989	1 018	1 050	1 074	1 093	1 103	1 123	1 167	1 210	1 332
Teknisk justering ²	-24		-14		6	13	10	2	4	2	7	12	
Reell justering ³		-11								33	41	52	69
Slutligt fastställt utgiftstak	907	938	957	989	1 024	1 063	1 084	1 095	1 107	1 158	1 215	1 274	1 332
Takbegränsade utgifter	895	910	943	965	986	989	1 022	1 067	1 096	1 135	1 197	1 248	1 281
Budgeteringsmarginal	12	28	14	24	38	74	62	28	11	23	18	26	51
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	1,3	3,1	1,4	2,5	3,9	7,5	6,0	2,6	1,0	2,0	1,5	2,1	4,0

Anm.: För 1997–2005, se 2009 års ekonomiska vårproposition (prop. 2008/09:100 s. 164).

¹ Ursprunglig nominell förändring av utgiftstaket jämfört med föregående år vid det tillfälle utgiftstaket för det aktuella året fastställdes för första gången. Beloppen i första raden i tabellen avviker från förändringen mellan åren för de ursprungligt beslutade nivåerna på utgiftstaket (rad 2) eftersom fastställda nivåer regelbundet justeras av tekniska skäl. Exempelvis uppgick utgiftstaket för 2006 till 931 miljarder kronor när det ursprungligen fastställdes. Efter fastställandet justerades nivån av tekniska skäl till 907 miljarder kronor, vilket var den nivå som gällde när utgiftstaket för 2007 först fastställdes till 949 miljarder kronor, dvs. en ursprunglig ökning av utgiftstaket 2007 med 42 miljarder kronor.

² De tekniska justeringar som redovisas här är de ackumulerade tekniska justeringarna för varje år.

³ Finanspolitiskt motiverade justeringar av utgiftstakets nivå har gjorts vid två tillfällen efter att en ny regering tillträtt. Dessa medför en reell förändring av utgiftstakets begränsande effekt på de takbegränsade utgifterna.

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Uppföljning av utgiftstaket

I tabell 5.2 redogörs för hur stor marginalen till utgiftstaket bedöms bli 2016–2018, både i miljarder kronor och som andel av de takbegränsade utgifterna.

År 2016–2018 väntas budgeteringsmarginalens storlek utvecklas i enlighet med regeringens självpåtagna riktlinje. Regeringen bedömer således att budgeteringsmarginalen är tillräcklig för att hantera den osäkerhet som finns i bedömningen av utgiftsutvecklingen 2016–2018.

Budgeteringsmarginalen bedöms nu bli större 2016–2018 än enligt den bedömning som redo-

visades i 2016 års ekonomiska vårproposition. För en närmare genomgång av hur prognosen för de takbegränsade utgifterna förändrats sedan vårpropositionen, se avsnitt 8.5.

Tekniska justeringar av utgiftstakets nivåer

Från det att nivån fastställts för ett nytt år, normalt tre år i förväg, fram till dess att det året har passerat, ska utgiftstakets begränsande effekt på de statliga utgifterna för det året vara densamma. Under en så lång period sker dock normalt budgettekniska förändringar av olika slag som förändrar de takbegränsade utgifterna,

men som inte motsvaras av ett i sak förändrat offentligt åtagande. Omvänt kan förändringar genomföras som påverkar det offentliga åtagandet, men som av tekniska skäl inte påverkar de takbegränsade utgifterna. För att utgiftstaket ska behålla den ursprungliga finansiella begränsningen justeras beslutade taknivåer så att budgetförändringar av detta slag neutraliseras. Detta sker genom s.k. tekniska justeringar. Tekniska justeringar har genomförts regelbundet sedan utgiftstaket infördes 1997 och justeringarna föreslås normalt i budgetpropositionen.

Tabell 5.3 Förslag till tekniska justeringar av utgiftstakets nivå

Miljarder kronor

	2016	2017	2018	2019	2020
Utgiftstak i VÅP16	1 215	1 274	1 332	1 392¹	1 466¹
Nivåhöjning statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader		0,18	0,18	0,18	0,18
Höjd beloppsgräns vid avdrag för resor		-0,31	-0,31	-0,31	-0,31
PRV från avgiftsfinansiering till anslagsfinansiering		0,31	0,31	0,31	0,32
Summa tekniska justeringar		0,18	0,18	0,18	0,18
Summa tekniska justeringar (avrundat)	0	0	0	0	0
Förslag till utgiftstak	1 215	1 274	1 332	1 392²	1 466³

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Regeringens bedömning av utgiftstakets nivå för 2019 och 2020 i 2016 års ekonomiska vårproposition.

² Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket 2019 i denna proposition.

³ Regeringens bedömning av utgiftstakets nivå för 2020 i denna proposition.

Källa: Egna beräkningar.

Vissa budgetförändringar i denna proposition motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket (se tabell 5.3).

Beräkningen av omslutningen i det kommunala kostnadsutjämningsystemet för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) bedöms bli 0,18 miljarder kronor högre fr.o.m. 2017 än enligt beräkningen i budgetpropositionen för 2016. Det föranleder en ökning av anslaget 1:2 *Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner, som dock motsvaras av högre avgifter från kommunerna till staten. Förändringen motiverar en höjning av utgiftstaket. Motsvarande tekniska justeringar har gjorts i samband med tidigare förändringar av beräkningen av omslutningen i utjämningsystemet.

Förslaget om höjd beloppsgräns vid avdrag för resor medför ett ökat skatteunderlag för kommuner och landsting. För att neutralisera effekten på kommunsektorns intäkter av det förändrade skatteunderlaget föreslår regeringen att anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner minskas med motsvarande belopp fr.o.m. 2017, vilket motiverar en teknisk justering av taket fr.o.m. 2017. Motsvarande tekniska justeringar har gjorts tidigare år i samband med att förändringar i skattesystemet påverkat det kommunala skatteunderlaget.

Patent- och registreringsverkets verksamhet föreslås finansieras med anslag i stället för direkt med avgifter. Ett nytt anslag förs till budgeten, vilket ökar de takbegränsade utgifterna. Det motsvaras av en lika stor ökning av inkomsterna på statens budget eftersom avgifterna förs in på inkomsttitel.

I enlighet med praxis avrundas de årsvisa tekniska justeringarna till hela miljarder kronor. De tidigare fastställda, föreslagna respektive bedömda nivåerna på utgiftstaket för 2016–2020 bör således inte ändras av tekniska skäl eftersom summan av de förändringar som motiverar en teknisk justering av utgiftstaket för dessa år avrundas ned till 0 miljarder kronor.

Förslag till nivå på utgiftstaket 2019 och bedömning av nivån 2020

Regeringen lämnar i enlighet med 2 kap. 2 § budgetlagen ett förslag till nivå på utgiftstaket för 2019 i denna proposition. För 2020 redovisar regeringen en bedömning av utgiftstakets nivå. Regeringen återkommer med en bedömning av utgiftstakets nivå för 2020 i 2017 års ekonomiska vårproposition och kommer att lämna ett förslag till nivå för 2020 i budgetpropositionen för 2018. I tabell 5.4 redovisas utgiftstakets nivåer för 2015–2020.

Regeringens förslag: För 2019 fastställs utgiftstaket, inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget, till 1 392 miljarder kronor.

Regeringens bedömning: För 2020 bör utgiftstaket, inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget, uppgå till 1 466 miljarder kronor.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Att bestämma utgiftstakets nivå är ett politiskt beslut. Regeringar av olika politisk inriktning kommer att ha olika syn på vilken nivå på de offentliga utgifterna som är lämplig. Det går därför inte att reducera ett beslut om nivån på utgiftstaket till en beräkning enligt en i förväg bestämd formel. Nedan beskrivs de överväganden som ligger till grund för nivåerna på utgiftstaket för 2019 och 2020, med utgångspunkt i de bestämningsfaktorer som redovisas i skrivelsen Ramverk för finanspolitiken (skr. 2010/11:79).

Den föreslagna och bedömda nivån på utgiftstaket 2019 respektive 2020 överensstämmer med regeringens bedömning av taknivåerna för dessa år i 2016 års ekonomiska vårproposition.

Utgiftstakets förhållande till målet för det finansiella sparandet

Givet prognosen för de takbegränsade utgifterna i denna proposition medger utgiftstaket för 2019 en maximal utgiftsökning på 94 miljarder kronor 2019. I enlighet med regeringens riktlinje för budgeteringsmarginalens minsta storlek bör en buffert om motsvarande minst 20 miljarder kronor i budgetpropositionen för 2019 lämnas obudgeterad under utgiftstaket för oförutsedda händelser under budgetåret. När hänsyn tagits till riktlinjen för budgeteringsmarginalens minsta storlek medger utgiftstaket att de takbegränsade utgifterna 2019 blir ca 74 miljarder kronor högre än vad som prognostiseras i dagsläget. Motsvarande möjliga ökning av de takbegränsade utgifterna för 2020 uppgår till ca 124 miljarder kronor. Detta utrymme för möjliga utgiftsökningar motsvarar ca 1,5 respektive ca 2,4 procent av BNP för 2019 och 2020.

Utgiftstakets nivå är ett uttryck för regeringens syn på hur statens och ålderspensionssystemets totala utgifter bör utvecklas i ett medelfristigt perspektiv. Att det finns ett ledigt utrymme under utgiftstaket betyder dock inte i sig att det finns ett utrymme för reformer som

ökar de takbegränsade utgifterna. Reformerna på utgiftssidan kan genomföras efter avstämning mot målet för det finansiella sparandet och de inkomstförstärkningar som kan komma att krävas.

De takbegränsade utgifterna kan av flera skäl komma att bli högre och budgeteringsmarginalen i motsvarande utsträckning mindre än enligt den aktuella utgiftsprognosen för dessa två år, exempelvis till följd av makroekonomiska förändringar såsom högre inflation, oförutsedda volymökningar i transfereringssystemen eller beslut om reformer. Om budgeteringsmarginalen delvis tas i anspråk för nya reformer eller oförutsedda volymökningar i de statliga transfereringssystemen försämras normalt det strukturella sparandet. Om budgeteringsmarginalen delvis tas i anspråk för utgiftsökningar till följd av makroekonomiska förändringar är detta ofta inte ett problem i förhållande till målet för det finansiella sparandet. Det beror på att målet för det finansiella sparandet är formulerat på ett sätt som normalt tillåter att utgiftsökningar som följer av att de automatiska stabilisatorerna, främst arbetsmarknadsrelaterade utgifter, försvagar den offentliga sektorns finansiella sparande vid en försvagning av konjunkturen. Om konjunkturutvecklingen däremot blir bättre än väntat kan de takbegränsade utgifterna öka på grund av pris- och löneutvecklingen i ekonomin som helhet, vilket kan ta en del av utrymmet under utgiftstaket i anspråk. Det behöver emellertid inte leda till en konflikt med målet för det finansiella sparandet, eftersom även den offentliga sektorns inkomster tenderar att bli högre när den ekonomiska utvecklingen blir bättre än väntat.

Tabell 5.4 Utgiftstak och takbegränsade utgifter

Miljarder kronor om inget annat anges

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Av riksdagen beslutade nivåer på utgiftstaket	1 158	1 215	1 274	1 332		
Regeringens förslag till nivåer på utgiftstaket					1 392	1 466
Årlig förändring av utgiftstakets nivå vid ursprungligt förslag ²	20	40	47	58	60	74
Utgiftstak, procent av BNP	27,8	27,8	28,0	28,1	28,2	28,3
Utgiftstak, procent av potentiell BNP	27,6	27,9	28,1	28,1	28,1	28,3
Utgiftstak, fasta priser ³	1 158	1 200	1 232	1 259	1 285	1 322
Takbegränsade utgifter	1 135	1 197	1 248	1 281	1 298	1 321
Takbegränsade utgifter, procent av BNP	27,3	27,4	27,4	27,1	26,3	25,5
Takbegränsade utgifter, fasta priser ¹	1 135	1 182	1 207	1 211	1 198	1 191
Budgeteringsmarginal	23	18	26	51	94	145
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	2,0	1,5	2,1	4,0	7,3	11,0
Budgeteringsmarginal, procent av BNP	0,6	0,4	0,6	1,1	1,9	2,8
Finansiellt sparande, procent av BNP	-0,1	-0,2	-0,3	0,0	0,8	1,5
Strukturellt sparande, procent av BNP	-0,2	0,2	-0,3	0,1	0,9	1,6
Offentliga sektorns utgifter, procent av BNP	48,9	49,1	49,1	49,0	48,3	47,6

¹ Regeringens bedömning av utgiftstakets nivå 2020 i denna proposition.² Avser förändringen jämfört med föregående år vid det tillfälle utgiftstakets nivå föreslogs till riksdagen första gången. Den årliga förändringen kan efter det tillfället förändras till följd av tekniska justeringar respektive finanspolitiskt motiverade justeringar i samband med regeringsskifte.³ Beräkningen i fasta priser är utförd med en schabloniserad metod. När det gäller de takbegränsade utgifterna är utgifter motsvarande andelen transfereringsanslag (känsliga för förändringar i volymer och makroekonomiska förutsättningar) omräknade med implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter; utgifter motsvarande andelen förvaltningsanslag (pris- och löneomräknade anslag) omräknade med implicitprisindex för statliga konsumtionsutgifter och utgifter motsvarande andelen anslag som inte är indexerade omräknade med prisindex för BNP. Samma metod har använts för beräkningen av utgiftstaket i fasta priser (med undantag för att 1 procent av de takbegränsade utgifterna, motsvarande riktlinjen för budgeteringsmarginalens storlek för innevarande år, har behandlats som transfereringsanslag).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna och budgeteringsmarginalens storlek

Regeringens förslag till och bedömning av utgiftstakets nivåer för 2019 och 2020 innebär att de ökar med 60 miljarder kronor respektive 74 miljarder kronor i förhållande till föregående år. Det är en större ökning än den genomsnittliga årliga ökningen vid fastställandet av nivån på utgiftstaket sedan utgiftstaket infördes 1997. Den genomsnittliga årliga ökningen i löpande

priser 1998–2018 uppgår till 3,0 procent, medan motsvarande ökning 2019 och 2020 uppgår till 4,5 respektive 5,3 procent.

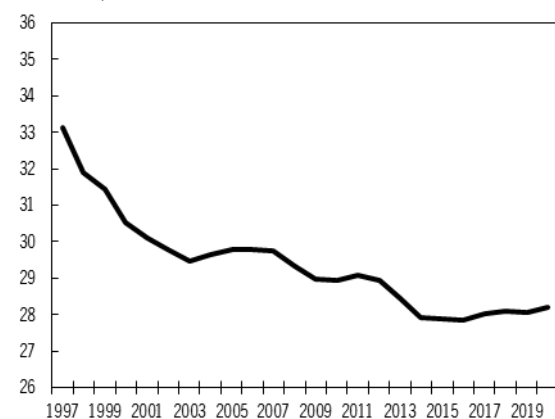
Som en följd av utgiftstakets ökningstakt 2019 och 2020 ökar även budgeteringsmarginalens storlek relativt snabbt dessa år och uppgår för 2019 och 2020 till 7,3 respektive 11,0 procent av de takbegränsade utgifterna. Det är ett större utrymme än den säkerhetsmarginal som regeringen som minst vill upprätthålla till utgiftstaket. En budgeteringsmarginal som endast motsvarar säkerhetsmarginalen skulle kunna medföra att möjligheterna att genomföra prioriterade reformer på utgiftssidan under mandatperioden begränsades. Om det under de kommande åren bedöms förenligt med målet för det finansiella sparandet är det dock rimligt att reformer kan genomföras på budgetens utgiftssida.

Om hela utrymmet under utgiftstaket fram t.o.m. budgetpropositionen för 2020, dvs. ca 124 miljarder kronor, skulle tas i anspråk för högre utgifter, ger det en genomsnittlig årlig ökningstakt för de takbegränsade utgifterna på ca 5,0 procent per år 2016–2020. Denna ökning kan jämföras med den genomsnittliga ökningstakten för de takbegränsade utgifterna enligt prognosen i denna proposition, som uppgår till 3,1 procent per år 2016–2020. Den genomsnittliga ökningstakten för de takbegränsade utgifterna under 1998–2015 uppgick till 2,7 procent per år. Att det finns utrymme under utgiftstaket betyder dock inte i sig att det kommer att användas för att öka de takbegränsade utgifterna.

Utgiftstakets nivå i förhållande till potentiell BNP
Den föreslagna nivån på utgiftstaket för 2019 uppgår till 28,1 procent av potentiell BNP. Den bedömda nivån för 2020 innebär att utgiftstaket växer något som andel av potentiell BNP jämfört med 2019. År 2015–2020 beräknas utgiftstakets andel av potentiell BNP öka från 27,6 procent till 28,3 procent.

Diagram 5.1 Utgiftstakets andel av potentiell BNP

Procent av potentiell BNP

Anm.: För att uppnå jämförbarhet över tiden har nivåerna på utgiftstaket rensats från skillnader över tiden som beror på tekniska justeringar.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utvecklingen av utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna i fasta priser

De takbegränsade utgifterna omräknade till fasta priser visar hur verksamhetsvolymen förändras över tiden i staten och ålderspensionssystemet. Det kan sägas vara en typ av samlat mått på exempelvis utvecklingen av antalet kvadratmeter kontorsyta, antalet årsarbetskrafter i statliga myndigheter eller antalet personer med ersättning från olika transfereringssystem.

Uttryckt i fasta priser ökar de takbegränsade utgifterna med sammanlagt 56 miljarder kronor mellan 2015 och 2020. Denna ökning kan jämföras med den förväntade ökningen i löpande priser, som uppgår till 186 miljarder kronor. Av den nominella utgiftsökningen fram t.o.m. 2020 beror således knappt en tredjedel (56 miljarder kronor) på att verksamhetsvolymerna ökar, medan resten av utgiftsökningen beror på att lönerna och priserna stiger.

Utgiftstakets nivå ökar med 164 miljarder kronor i fasta priser under samma period. Det motsvarar ca 14 procents ökning av nivån i fasta priser jämfört med 2015. De bedömda nivåerna på utgiftstaket för 2019 och 2020 innebär att utgiftstaket uttryckt i fasta priser ökar i förhållande till föregående år.

5.3 Uppföljning av det kommunala balanskravet

Målet för den offentliga sektorns finansiella sparande inkluderar även det finansiella sparandet i kommunsektorn, dvs. i kommuner och

landsting. För kommuner och landsting är det emellertid det ekonomiska resultatet, och inte det finansiella sparandet, som är avgörande för om de uppfyller kommunallagens (1991:900) krav på en balanserad budget (se avsnitt 10.2).

Årets resultat motsvarar förändringen av det egna kapitalet. Efter justering för bl.a. realisationsvinster och realisationsförluster erhålls det s.k. balanskravsresultatet. Negativa balanskravsresultat ska återställas inom tre år. Om synnerliga skäl föreligger har dock en kommun eller ett landsting möjlighet att inte reglera ett negativt resultat.

Balanskravet anger en miniminivå, men för att uppnå kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning behöver resultatet vara betydligt högre (se vidare utg.omr. 25 avsnitt 3.4).

Resultatet positivt för kommunsektorn

Kommunsektorns resultat före extraordinära poster uppgick till 16 miljarder kronor 2015. Jämfört med 2014 är det en förbättring för sektorn som helhet med 2 miljarder kronor. Kommunernas resultat förbättrades med 5 miljarder kronor, medan landstingens resultat försämrades med 3 miljarder kronor. En förklaring till att resultatutvecklingen skiljer sig åt mellan kommunerna och landstingen är tillfälliga poster som påverkar resultatet såväl positivt som negativt.

Årets resultat för kommunsektorn, inklusive extraordinära poster, uppgick 2015 till 15 miljarder kronor. Motsvarande resultat för 2014 uppgick till 13 miljarder kronor.

Resultatet för 2015 torde för kommunsektorn som helhet motsvara de riktlinjer som kommuner och landsting har fastställt för god ekonomisk hushållning.

Sedan balanskravet infördes 2000 har andelen kommuner som redovisat ett nollresultat eller ett överskott varierat mellan 61 och 97 procent. För landstingen har motsvarande andel varierat mellan 15 och 90 procent. År 2015 redovisade 92 procent av kommunerna och 55 procent av landstingen ett nollresultat eller ett överskott.

Vid utgången av 2015 var det totalt 26 kommuner och 9 landsting som sammanlagt hade 0,6 respektive 2,7 miljarder kronor i ackumulerade negativa balanskravsresultat att återställa. Om det finns synnerliga skäl kan, som ovan nämnts, en kommun eller ett landsting

besluta om att inte återställa hela eller delar av ett negativt resultat.

Stark utveckling av skatteinkomster förbättrar kommunsektorns resultat 2016

I regeringens prognos för kommunsektorns finanser bedöms skatteinkomsterna öka starkt 2016 och 2017, i takt med att utvecklingen på arbetsmarknaden fortsätter att förbättras. Därefter ökar antalet arbetade timmar långsammare, vilket bidrar till att ökningstakten av skatteinkomsterna avtar, för att 2018–2020 ligga nära den genomsnittliga ökningstakten 2000–2015. Även statsbidragen ökar i hög takt 2016 och 2017. Det beror till stor del på den ökning av det generella statsbidraget till kommunsektorn som föreslås i denna proposition, och på att de riktade statsbidragen ökar inom migrations- och integrationsområdena till följd av det stora antalet asylsökande 2015. Kommunsektorn har därmed utrymme för att både öka sin konsumtion och förbättra sitt resultat, framför allt 2016. Därefter ökar dock utgifterna i högre takt än inkomsterna till följd av den demografiska utvecklingen, med fler yngre och äldre, samt det stora antalet asylsökande 2015, som successivt lämnar det statliga mottagningssystemet. Det medför att resultatet försämras successivt t.o.m. 2020.

Sektorn som helhet bedöms klara balanskravet med god marginal under prognosperioden. Resultatet beräknas uppgå till knappt 23 miljarder kronor 2016. Därefter beräknas resultatet uppgå till 8–15 miljarder kronor per år 2017–2020, vilket motsvarar 0,9–1,8 procent av skatteintäkterna och de generella statsbidragen. Det är något lägre än vad som normalt anses vara i linje med god ekonomisk hushållning (se vidare avsnitt 10).

5.4 Uppföljning av målen i stabilitets- och tillväxtpakten

Utöver de nationella budgetpolitiska målen är Sverige, i egenskap av medlem i EU, bundet av reglerna inom stabilitets- och tillväxtpakten, som består av en korrigerande del och en förebyggande del.

Den korrigerande delen, underskottsförfarandet, anger gränsvärden som innebär att underskottet i de offentliga finanserna inte får vara större än 3 procent av BNP och att den offentliga bruttoskulden inte får överstiga 60 procent av BNP. Sverige bedöms under prognosperioden ha en god marginal till dessa gränsvärden (se tabell 5.1 och tabell 5.6).

Den förebyggande delen av pakten ska säkerställa att medlemsstaterna bedriver en sund finanspolitik på medellång sikt och i ett tidigt skede förhindra att det uppstår alltför stora underskott i medlemsstaternas offentliga finanser. Varje medlemsstat har ett medelfristigt budgetmål för det strukturella sparandet, dvs. för den offentliga sektorns konjunkturjusterade finansiella sparande, rensat från engångseffekter. Målets nivå bestäms av respektive medlemsstat, men måste vara förenligt med en miniminivå som fastställs av Europeiska kommissionen. Sveriges medelfristiga budgetmål är -1 procent av potentiell BNP.

Det medelfristiga budgetmålet följs upp årligen. Medlemsstaterna ska i sina stabilitets- och konvergensprogram, som publiceras i april varje år, bl.a. redogöra för om de uppfyllt sitt medelfristiga budgetmål och för anpassningsbanan mot detta mål, om det inte uppfyllts. I samband med att kommissionen utvärderar stabilitets- och konvergensprogrammen görs även en helhetsbedömning av måluppfyllelsen för det medelfristiga budgetmålet, på basis av kommissionens vårprognos som publiceras i maj. Uppföljningen är huvudsakligen bakåtblickande och avser det föregående året, men en preliminär bedömning görs även för innevarande och kommande år.

Medlemsstater som inte uppfyller sina medelfristiga budgetmål förväntas följa kommissionens riktlinjer för anpassningsbanan av det strukturella sparandet, och måste även ta hänsyn till det s.k. utgiftskriteriet. Utgiftskriteriet omfattar de primära offentliga utgifterna, dvs. exklusive ränteutgifter, och innebär att den reala ökningen av utgifterna, efter justering för diskretionära skatteförändringar, ska vara lägre än ett givet referensvärde. Referensvärdet bestäms av den reala tillväxten av potentiell BNP och anpassas därtill vid avvikelser från det medelfristiga budgetmålet, dvs. gränsvärdet höjs (sänks) om sparandet överstiger (understiger) det medelfristiga budgetmålet.

I kommissionens senaste prognos, som publicerades i maj 2016, bedömdes det strukturella sparandet i Sverige ha uppgått till 0,3 procent av potentiell BNP 2015 (se tabell 5.5). Det strukturella sparandet bedömdes 2016 och 2017 uppgå till -0,5 respektive -0,9 procent av potentiell BNP, vilket är lägre än regeringens bedömning (se tabell 5.1). Skillnaden uppgår till 0,7 respektive 0,6 procentenheter och beror bl.a. på olika bedömningar av den ekonomiska utvecklingen samt olika beräkningsmetoder för det strukturella sparandet.

Baserat på vårprognosen och utvärderingen av Sveriges konvergensprogram för 2016 bedömde kommissionen att det medelfristiga budgetmålet hade uppnåtts för 2015 och att Sverige förväntades uppfylla stabilitets- och tillväxtpaktens krav under prognoshorisonten. Eftersom kommissionen gjorde bedömningen att Sverige uppfyller sitt medelfristiga budgetmål är utgiftskriteriet inte bindande.

Tabell 5.5 Nyckeltal för uppföljning av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del

Procent av potentiell BNP respektive årlig procentuell förändring, prognos

	2015	2016	2017
Uppföljning medelfristigt budgetmål			
Strukturellt sparande ¹	0,3	-0,5	-0,9
Medelfristigt budgetmål ¹	-1,0	-1,0	-1,0
Uppföljning utgiftskriteriet			
Primära offentliga utgifter justerade för diskretionära skatteförändringar ²	1,4	2,2	3,1
Referensvärde ²	3,3	4,4	3,1

Anm.: Referensvärdet för utgiftskriteriet beräknas årligen utifrån den reala medelfristiga tillväxten i potentiell BNP enligt Europeiska kommissionens senaste vårprognos (maj 2016).

¹ Procent av potentiell BNP.

² Årlig procentuell förändring i reala termer, dvs. justerat med BNP-deflatorn.
Källa: Europeiska kommissionens vårprognos (maj 2016).

Sammanfattningsvis kan regeringen konstatera att marginalerna till gränsvärdena i stabilitets- och tillväxtpaktens korrigerande del är goda och att Sverige förväntas uppfylla kraven i den förebyggande delen under prognoshorisonten.

5.5 Finanspolitikens långsiktiga hållbarhet

För att medborgarna och de finansiella marknaderna ska ha förtroende för finanspolitiken måste den vara hållbar på lång sikt. Med detta menas att de lagar och regler som bestämmer

den offentliga sektorns inkomster och utgifter inte kommer att behöva genomgå omfattande och oväntade förändringar. En hållbar finanspolitik är en förutsättning för att möta både framtida lågkonjunkturer och de ökade utgifter som följer av den demografiska utvecklingen. De senaste årens utveckling i flera europeiska länder visar hur stora de samhällsekonomiska kostnaderna kan bli när förtroendet för finanspolitiken sviktar. Ett bristande förtroende för finanspolitiken riskerar att leda till att dess inriktning snabbt måste läggas om, från åtgärder som bidrar till tillväxt, välfärd och sysselsättning till åtgärder för skuldsanering.

Förtroendet för finanspolitiken kan mätas på olika sätt. Ett mått är den svenska statens upplåningskostnader i historisk och internationell jämförelse. Räntan på svenska tioåriga statsobligationer har de senaste åren legat på historiskt sett låga nivåer, och endast något högre än den tyska statslåneräntan, som ofta används som en jämförelsenorm (se tabell 5.6). Ett annat mått är den konsoliderade bruttoskulden som även den för svenskt vidkommande ligger på en internationellt låg nivå, och förväntas minska framöver (se tabell 5.6 och diagram 9.9). Den finansiella nettoställningen, dvs. summan av den offentliga sektorns alla finansiella tillgångar och skulder, är positiv och förväntas öka med drygt 2 procent av BNP mellan 2015 och 2020. Dessa indikatorer tyder på att förtroendet för den svenska finanspolitiken är högt.

Tabell 5.6 Finanspolitiska nyckeltal

Procent av BNP, procent respektive procentenheter

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Konsoliderad bruttoskuld	43,4	42,0	40,9	39,5	37,4	34,5
Finansiell nettoställning	19,6	18,8	19,3	19,9	20,7	21,9
Tioårig statslåneränta	0,7	0,6 ¹				
Räntedifferens mot Tyskland, tioårig statsobligation	0,2	0,5 ¹				

¹ Avser genomsnitt för perioden januari–augusti.

Källor: Statistiska centralbyrån, Macrobond och egna beräkningar.

Regeringen och ett antal granskare av svensk ekonomi gör även bedömningar av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet med hjälp av ekonomiska modeller. Syftet med dessa bedömningar är att tidigt fånga upp tecken på att finanspolitiken kommer att behöva läggas om, så att åtgärder för att säkerställa hållbarheten och

upprätthålla förtroendet för finanspolitiken kan vidtas i god tid.

Finanspolitikens långsiktiga hållbarhet mäts ofta med hjälp av de s.k. S1- och S2-indikatorerna. S1 visar hur mycket budgeten behöver förstärkas eller försvagas för att den offentliga skulden ska motsvara en viss andel av BNP vid en given tidpunkt. I denna proposition redovisas hur stora permanenta förändringar som krävs 2017 för att den offentliga skulden ska motsvara 60 procent av BNP 2030. S2 visar hur mycket budgeten behöver förstärkas eller försvagas vid samma tidpunkt för att de offentliga inkomsterna och utgifterna ska vara lika stora sett över en mycket lång tidshorisont. Ett negativt värde på dessa indikatorer innebär att en permanent budgetförsvagning är möjlig utan att finanspolitiken blir ohållbar, medan ett positivt indikatorvärde pekar på att en permanent budgetförstärkning är nödvändig. Indikatorvärdet anger den förändring av det primära sparandet som är möjlig att göra, uttryckt som procent av BNP, utan att finanspolitiken blir ohållbar, definierat på detta sätt.

En mer utförlig analys av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet presenteras i de ekonomiska vårpropositionerna. De hållbarhetsberäkningar som har gjorts i samband med denna proposition visar att finanspolitiken är långsiktigt hållbar (se tabell 5.7). De båda S-indikatorerna har negativa värden, vilket innebär att det offentliga sparandet kan försvagas något utan att finanspolitiken blir ohållbar. Indikatorvärdena är också marginellt större i absoluta tal än motsvarande värde i 2016 års ekonomiska vårproposition, dvs. indikatorn visar på en något starkare ställning. Det beror på att både den finansiella nettoställningen 2017 och det finansiella sparandet 2020 är något starkare än vad som bedömdes i vårpropositionen.

Tabell 5.7 Indikatorer på finanspolitikens långsiktiga hållbarhet

Procent av BNP

	S1	S2
2016 års ekonomiska vårproposition	-1,8	-1,1
Budgetpropositionen för 2017	-2,5	-1,8

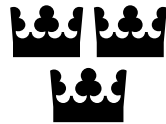
Källa: Egna beräkningar.

De båda S-måtten ger en teoretiskt välgrundad bild av finanspolitikens långsiktiga konsekvenser. Samtidigt är måtten känsliga för olika beräkningsantaganden. Osäkerheten i en framskrivning som sträcker sig långt in i

framtiden är mycket stor. Indikatorerna kan därför inte användas för att bedöma storleken på ett budgetutrymme i närtid, utan ska snarare betraktas som indikatorer på konsekvenserna av finanspolitiken över en längre tidshorisont. Indikatorvärdena måste tolkas med försiktighet. Ett högt positivt indikatorvärde innebär dock att sannolikheten är högre för att finanspolitiken är ohållbar och måste läggas om än om värdet är noll eller negativt. Ett högt negativt värde indikerar på samma sätt att det finns en säkerhetsmarginal till en skuldnivå som skulle kunna påverka statens kreditvärdighet på ett negativt sätt. Även om den demografiska utvecklingen sannolikt kommer att bidra till att öka de offentliga utgifterna under åren fram till 2030, så pekar de relativt höga negativa S1-värdet således på att det finns en betydande marginal till att den konsoliderade bruttoskulden kommer i konflikt med stabilitets- och tillväxtpaktens krav på att den offentliga bruttoskulden inte får överstiga 60 procent av BNP.

6

Skattefrågor

6 Skattefrågor

Sammanfattning

- Uppräkningen av den nedre och övre skiktgränsen för statlig inkomstskatt begränsas.
- Den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar förlängs.
- Skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror införs.
- Beloppsgränsen för reseavdraget höjs från 10 000 kronor till 11 000 kronor.
- Ett tillfälligt växa-stöd införs genom sänkta arbetsgivaravgifter för enskilda näringsidkare som anställer en första person.
- Reglerna för uppskov med kapitalvinst vid avyttring av privatbostad bör ändras.
- Golv för statslåneräntan i skattelagstiftningen bör införas.
- Ett avdragsförbud för ränta på vissa efterställda skulder införs och vissa förenklingar på företagsskatteområdet görs.
- Avdragsrätten för representationsutgifter som avser lunch, middag, supé eller annan förtäring, utom för enklare förtäring av mindre värde, slopas.
- Beskattningen av dieselbränsle i båtar och skepp inom jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna blir densamma som för dieselbränsle i arbetsmaskiner.
- Energiskatten på elektrisk kraft för större datacenter sänks till samma skattenivå som för industrins tillverkningsprocess.
- Den lägre nivån för energiskatten på elektrisk kraft för hushåll och tjänstesektor som gäller i vissa kommuner i norra Sverige bibehålls, men görs om till en viss nedsättning från normalnivån.
- Skattskyldigheten för de som levererar elektrisk kraft ersätts med en skattskyldighet för nätinnehavare.
- Nödvändiga anpassningar görs till följd av EU:s regler om statligt stöd, bl.a. förändringar av hur lägre skattenivåer uppnås samt att statliga stöd på elskatteområdet varken ska beviljas till företag i svårigheter eller företag som har vissa oreglerade betalningskrav.
- Med anledning av den energipolitiska överenskommelse som träffats mellan regeringen, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna aviseras en utfasning av skatten på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer i två steg under 2017 och 2018, sänkt fastighetsskattesats på vattenkraftverk i fyra steg under 2017–2020, samt höjd energiskatt på elektrisk kraft för hushåll och tjänstesektor i två steg under 2017 respektive 2019.
- En skatt på kemikalier i viss elektronik införs.
- Reklamskatten sänks.
- Alkoholskatterna på öl, vin och sprit höjs.
- Definitionen av beskattningsår för vissa punktskatter ändras.
- Avdragsrätten för mervärdesskatt vid representationsmåltider utökas.

- En omsättningsgräns på 30 000 kronor per år för mervärdesskatt införs.
- Mervärdesskatten sänks på vissa reparationer.
- Intäktsräntan på skattekontot sänks.
- Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen bör införas.

Regeringen redovisar i följande avsnitt ett antal åtgärder på skatte- och avgiftsområdet med effekter för budgetåret 2017 och framåt. Åtgärderna presenteras med en indelning i ett antal huvudgrupper. De olika huvudgrupperna är:

- skatt på arbetsinkomster (skatter på förvärvsinkomster och socialavgifter m.m.; avsnitt 6.2–6.7),
- skatt på kapitalägande (kapital- och egendomsskatter; avsnitt 6.8 och 6.9),
- skatt på kapitalanvändning (företagsskatter; avsnitt 6.10 och 6.11),
- skatt på konsumtion m.m. (energi- och miljöskatter, övriga punktskatter och mervärdesskatt; avsnitt 6.12–6.25), och
- övriga skattefrågor (avsnitt 6.26–6.28).

Efter redovisningen av det internationella arbetet för att motverka skatteundandragande (avsnitt 6.29) sammanfattas de offentligfinansiella effekterna av de skatte- och avgiftsförslag som lämnas eller aviseras i denna proposition (avsnitt 6.30).

Avsnittet avslutas med en författningskommentar till lagförslagen (avsnitt 6.31).

Beredning av förslagen

För de ärenden där förslag lämnas finns lagförslag i avsnitt 3. Beredningen av de olika frågorna inklusive granskning av Lagrådet redovisas i respektive delavsnitt.

6.1 Riktlinjer för skattepolitiken

Riksdagen antog våren 2015 riktlinjer för skattepolitiken (prop. 2014/15:100, avsnitt 5.5, bet. 2014/15:FiU20, rskr. 2014/15:254). Enligt

riktlinjerna är skattepolitikens främsta syfte att finansiera den gemensamma välfärden, olika samhällsfunktioner och andra offentliga utgifter. Skatterna ska tas ut på ett sätt som är förenligt med de övergripande målen för regeringens ekonomiska politik. Skattepolitiken ska vid sidan om att säkra goda och stabila skatteintäkter även skapa förutsättningar för en hållbar tillväxt och hög sysselsättning, ett rättvist fördelat välstånd samt bidra till ett miljömässigt och socialt hållbart samhälle. Skattepolitiken bör därutöver utformas enligt ett antal vägledande principer.

Vägledande principer

För att kunna stödja den ekonomiska politiken på ett effektivt sätt bör skattepolitiken enligt de av riksdagen antagna riktlinjerna utformas enligt ett antal vägledande principer. Dessa principer kan sammanfattas enligt följande:

Ett legitimt och rättvist skattesystem

Medborgarna och företagen ska ha ett högt förtroende för skattesystemet. Skatter ska tas ut på ett rättssäkert sätt.

Generella och tydliga regler

Skattereglerna ska vara generella och tydliga, utan komplicerade gränsdragningar, med breda skattebaser och skattesatser som är väl avvägda gentemot målen för den ekonomiska politiken. Detta bidrar till ett legitimt och rättvist skattesystem.

Beskattning i nära anslutning till inkomsttillfället

Beskattning ska i möjligaste mån ske i nära anslutning till inkomsttillfället. En minskad förekomst av skattekrediter säkerställer svenska skatteintäkter.

Hållbara regler i förhållande till EU

Regelverket ska vara förenligt med EU-rätten, både i förhållande till specifika rättsakter och till bestämmelser i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt om fri rörlighet samt reglerna om statligt stöd.

Riktlinjerna och åtgärderna i denna proposition

Flera av regeringens förslag bidrar till att finansiera reformer och understödjer därigenom en långsiktigt hållbar finansiering av den

gemensamma välfärden, olika samhällsfunktioner och andra offentliga utgifter.

Förslaget att begränsa uppräkningsgränserna av de nedre och övre skiktgränserna för statlig inkomstskatt bedöms minska skillnaden i ekonomiska förutsättningar mellan olika grupper.

Förslaget om sänkta arbetsgivaravgifter för enskilda näringsidkare (växa-stöd för den först anställda) förväntas leda till minskad arbetslöshet och ökad sysselsättning.

Förändringen av skattskyldigheten för energiskatt på elektrisk kraft förenklar regelverket och minskar den administrativa bördan på ett sätt som bedöms stimulera elektrifiering av fordonsflottan och öka intresset för mikroproduktion av elektrisk kraft. Även införande av en omsättningsgräns för mervärdesskatt bedöms bl.a. förenkla för mikroproducenter av elektrisk kraft. Inom miljöpolitikens område bedöms vidare att förslaget om att införa en skatt på kemikalier i viss elektronik bidrar till att minska förekomsten, spridningen och exponeringen av farliga ämnen gentemot människor och miljö. Förslagen om att utvidga RUT-avdraget till att omfatta reparation och underhåll av vitvaror och att sänka mervärdesskatten på vissa reparationer bidrar till minskad miljöbelastning genom att styra konsumtion, resursanvändning och investeringar i en mer hållbar riktning. Vidare innebär förslaget om att förlänga den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar en fortsatt styrning mot en fossilfri fordonsflotta. Förslagen är en del i arbetet för en biobaserad och cirkulär ekonomi och för att nå målet att Sverige ska bli en av världens första fossilfria välfärdsländer.

Förslagen om att ändra avdragsrätten för representationsmåltider förenklar tillämpningen och innebär att mervärdesskattereglerna i dessa delar blir förenliga med EU-rätten.

Skatt på arbetsinkomster –
förvärsinkomstbeskattning

6.2 Begränsad uppräkningsgränserna för statlig inkomstskatt

6.2.1 Ärendet och dess beredning

I budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 6.5.5) aviserade regeringen att vid bestämmandet av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt på beskattningsbara förvärsinkomster för beskattningsåret 2017 bör uppräkningsgränserna ske med förändringen i konsumentprisindex plus en procentenhet. Mot bakgrund av detta har promemorian Begränsad uppräkningsgränserna för statlig inkomstskatt för 2017 tagits fram inom Finansdepartementet. Den innehåller det förslag som regeringen aviserade i budgetpropositionen. En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 4, avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 4, avsnitt 2*. Förslaget har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4, avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2016/00350/S1).

Inom Finansdepartementet har även promemorian Begränsad uppräkningsgränserna för statlig inkomstskatt för 2017 tagits fram. Den innehåller förslag om begränsad uppräkningsgränserna för uttag av statlig inkomstskatt på beskattningsbara förvärsinkomster för beskattningsåret 2017. En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 5, avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 5, avsnitt 2*. Förslaget har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5, avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2016/01456/S1).

I detta avsnitt behandlas promemoriornas förslag.

Lagrådet

Förslaget om begränsad uppräkningsgränserna för statlig inkomstskatt är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

6.2.2 Bakgrund och gällande rätt

Fysiska personer som har beskattningsbara förvärvsinkomster över en viss nivå ska betala statlig inkomstskatt på dessa inkomster. Den statliga inkomstskatten tas ut efter två olika skattesatser. Skattesatsen är 20 procent för den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en nedre skiktgräns, men inte en övre skiktgräns. För den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en övre skiktgräns är skattesatsen fem procentenheter högre, dvs. 25 procent.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 430 200 kronor och en övre skiktgräns på 625 800 kronor för beskattningsåret 2016. Vid de därpå följande beskattningsåren uppgår skiktgränserna till det föregående beskattningsårets skiktgränser multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni året före beskattningsåret och prisläget i juni andra året före beskattningsåret (förändringen i konsumentprisindex mellan tidpunkterna) plus två procentenheter. Skiktgränserna fastställs av regeringen före utgången av året före beskattningsåret och avrundas uppåt till helt hundratal kronor.

6.2.3 Uppräkningen av den nedre och övre skiktgränsen för statlig inkomstskatt för 2017 begränsas

Regeringens förslag: Den nedre och övre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt på beskattningsbara förvärvsinkomster ska för beskattningsåret 2017 räknas upp med förändringen i konsumentprisindex plus en procentenhet. Den nedre skiktgränsen uppgår därmed till 438 900 kronor och den övre skiktgränsen till 638 500 kronor för beskattningsåret 2017.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2017.

Promemoriornas förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Föreningen Svenskt Näringsliv* och *Näringslivets Skattedelegation* framhåller i likhet med *Företagarna*, *Svenska akademikers centralorganisation (Saco)* och

Tjänstemännens centralorganisation (TCO) att förslaget försämrar utbildningspremien och incitamenten till kompetensutveckling och ansvarstagande i arbetet. Enligt *Arbetsgivarverket* kommer upprepade begränsningar av uppräknningen av skiktgränserna sannolikt att ha en negativ påverkan på utbildningspremien, viljan att välja en högre utbildning och att prestera och ta ansvar för att få en högre lön. Föreningen *Svenskt Näringsliv* och *Näringslivets Skattedelegation* anser i likhet med *Företagarna* att förslaget kan försämma arbetsutbudet. Föreningen *Svenskt Näringsliv* och *Näringslivets Skattedelegation* framhåller att kvalificerad arbetskraft kan uppfatta även en enstaka försämring i regelverken som en indikation på ytterligare försämringar och därmed minska sitt arbetsutbud i större omfattning. *Företagarna* anser att förslaget kan leda till ökad omfattning av svartjobb och framhåller att täta ändringar av skattelagstiftningen även leder till osäkerhet om vad som gäller, vilket hämmar investeringar och tillväxt. *Arbetsgivarverket* framhåller att upprepade begränsningar av uppräknningen av skiktgränserna sannolikt kommer ha en negativ påverkan på antalet arbetade timmar. *Ekonomistyrningsverket (ESV)* framhåller att ökade skatter på arbete motverkar utbudet av arbetskraft. *ESV* förordar i stället höjningar av andra skatter, exempelvis konsumtionsskatter och skatt på boende. *Arbetsförmedlingen* anser att förslaget – i ett längre perspektiv – kan få negativa effekter på arbetsutbudet för äldre personer som överväger att förlänga arbetslivet. Förslaget om begränsad uppräkning av den övre skiktgränsen kan enligt *Arbetsförmedlingen* även få negativa effekter på arbetsutbudet generellt i ett längre perspektiv. *Saco* anser att den förhöjda statliga inkomstskatten (värnskatten) är skadlig för Sveriges ekonomi och bör tas bort då den påverkar viljan att arbeta negativt, vilket i sin tur leder till att antalet arbetade timmar i samhället minskar. *TCO* framhåller att ackumulerat år för år kan varje förändring som i sig tycks begränsad leda till att Sverige återigen hamnar i ett skattesystem med orimligt höga marginalsatser. Föreningen *Svenskt Näringsliv* och *Näringslivets Skattedelegation* anser att förslaget förvärrar spänningen i 3:12-systemet och försämrar Sveriges konkurrenskraft i ett internationellt perspektiv. *Saco* framhåller i likhet med *Företagarna* att Sverige måste kunna konkurrera

internationellt om den mest kvalificerade arbetskraften och att höga marginalskatter i det sammanhanget är en uppenbar nackdel. *Konjunkturinstitutet (KI)* framhåller att förslaget kan ge upphov till lägre beskattningsbara inkomster genom att antalet arbetade timmar minskar och genom inkomstomvandling från arbets- till kapitalinkomster. KI bedömer därför att den offentligfinansiella effekten av förslaget sannolikt är en överskattning. Eftersom förslaget inte innebär någon särskilt omfattande förändring av beskattningen så är beteendeffekterna dock enligt KI sannolikt små i ett offentligfinansiellt perspektiv. Även *Företagarna*, *TCO* och *Saco* ifrågasätter inkomstförstärkningen av förslaget när hänsyn tas till negativa beteendeffekter. *Föreningen Svenskt Näringsliv* och *Näringslivets Skattedelegation* anser att ytterligare skatteskärpningar kommer att leda till att skattebasen krymper så pass mycket att det offentliga skatteintäkter totalt sett minskar. Arbetsförmedlingen anser dock att det finns en genuin osäkerhet om beteendeffekterna av skatteförändringar och att ett rimligt antagande är att förslaget på kort sikt har begränsade konsekvenser på arbetskraftsutbudet. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* framhåller att om skattebetalare misstänker att liknande begränsningar som de nu föreslagna kommer ske även kommande år kan de komma att justera sitt beteende efter detta. Eftersom denna typ av reformer, särskilt sammantagna, kan ha viktiga långsiktiga effekter vore det enligt IFAU lämpligt om regeringen också gjorde kalkyler som inbegrep beteendeffekter.

Skälen för regeringens förslag: Det finns enligt regeringens bedömning såväl offentligfinansiella som fördelningspolitiska skäl att begränsa uppräkningsgränsen av den nedre och övre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt på beskattningsbara förvärvsinkomster. Regeringen anser därför, trots vad flera remissinstanser – däribland *Föreningen Svenskt Näringsliv*, *Företagarna*, *Saco* och *TCO* – anför om utbildningspremie, arbetsutbud och konkurrenskraft, att uppräkningsgränsen bör begränsas. Detta bör ske genom att skiktgränserna för 2017 räknas upp med förändringen i konsumentprisindex plus en procentenhet i stället för med förändringen i konsumentprisindex plus två procentenheter.

Begränsningen innebär att den nedre skiktgränsen uppgår till 438 900 kronor och den övre skiktgränsen till 638 500 kronor för beskattningsåret 2017. Om skiktgränserna skulle räknas upp enligt ordinarie uppräkningsgräns – dvs. förändringen i konsumentprisindex plus två procentenheter – skulle den nedre skiktgränsen uppgå till 443 200 kronor och den övre skiktgränsen till 644 700 kronor för beskattningsåret 2017.

Flera remissinstanser, däribland *KI*, *Föreningen Svenskt Näringsliv*, *Företagarna*, *Saco* och *TCO* har synpunkter på förslagets effekter. Dessa synpunkter behandlas i konsekvensanalysen i avsnitt 6.2.4.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 65 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229), se avsnitt 3.12.

6.2.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Begränsningen av uppräkningsgränsen av den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt aviserades och budgeterades i budgetpropositionen för 2016 och ingår i den av riksdagen beslutade budgeten för 2016. Begränsningen beräknades då medföra ökade skatteintäkter på 1,13 miljarder kronor per år 2017 till 2019. Att begränsa uppräkningsgränsen av den övre skiktgränsen för statlig inkomstskatt beräknas öka skatteintäkterna med 0,13 miljarder kronor 2017. Sammantaget beräknas således förslaget öka skatteintäkterna med 1,26 miljarder kronor varav 1,13 miljarder kronor redan är budgeterade.

KI framhåller att förslaget kan ge upphov till lägre beskattningsbara inkomster genom att antalet arbetade timmar minskar och genom inkomstomvandling från arbets- till kapitalinkomster. KI bedömer därför att den offentligfinansiella effekten av förslaget, som redovisades i promemoriorna, sannolikt är en överskattning. Eftersom förslaget inte innebär någon särskilt omfattande förändring av beskattningen så är beteendeffekterna dock enligt KI sannolikt små i ett offentligfinansiellt perspektiv. Även *Företagarna*, *Saco* och *TCO* ifrågasätter inkomstförstärkningen av förslaget när hänsyn tas till negativa beteendeffekter. *Föreningen Svenskt Näringsliv* och *Näringslivets Skattedelegation* anser att ytterligare skatteskärpningar

kommer att leda till att skattebasen krymper så pass mycket att det offentliga skatteintäkten totalt sett minskar. *Arbetsförmedlingen* anser dock att det finns en genuin osäkerhet om beteendeffekterna av skatteförändringar och att ett rimligt antagande är att förslaget på kort sikt har begränsade konsekvenser på arbetsutbudet.

De offentligfinansiella effekterna som redovisades i promemoriorna och de som redovisas ovan är statiska, dvs. hänsyn tas inte till eventuella beteendeförändringar såsom förändrat arbetsutbud. Anledningen är att det råder stor osäkerhet kring den typen av effekter och att eventuella effekter i regel inte slår igenom i betydande grad på ett års sikt. En samlad bedömning av hur regeringens åtgärder på utgifts- och inkomstsidan påverkar den ekonomiska utvecklingen på lång sikt redovisas i avsnitt 4.6.

Effekter för individer

Jämfört med gällande regler innebär förslaget att statlig inkomstskatt ska börja betalas från en beskattningsbar förvärvsinkomst på 438 900 kronor i stället för från 443 200 kronor 2017. Detta medför att antalet personer som kommer att betala statlig inkomstskatt beräknas öka med knappt 39 000 till totalt drygt 1,34 miljoner personer. För dessa tillkommande personer, med beskattningsbara förvärvsinkomster mellan 438 900 och 443 200 kronor, ökar marginalskatten med 20 procentenheter. Förslaget innebär också, jämfört med gällande regler, att antalet personer som 2017 kommer att betala statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster som överstiger den övre skiktgränsen beräknas öka med knappt 13 000 personer till totalt drygt 419 000 personer. För dessa tillkommande personer, med beskattningsbara förvärvsinkomster mellan 638 500 och 644 700 kronor, ökar marginalskatten med 5 procentenheter. För det stora flertalet som påverkas av förslaget, ca 1,29 miljoner personer med beskattningsbara förvärvsinkomster mellan 443 200 och 638 500 kronor eller över 644 700 kronor, påverkas inte marginalskatten av förslaget.

Jämfört med gällande regler innebär förslaget, för de som påverkas, ett utökat skatteuttag på mellan 20 till 1 170 kronor per år beroende på den beskattningsbara förvärvsinkomstens nivå (se tabell 6.1).

Tabell 6.1 Förändrat skatteuttag jämfört med gällande regler till följd av begränsad uppräknings av skiktgränserna för statlig inkomstskatt

Kronor per år			
Beskattningsbar förvärvsinkomst	Fastställd förvärvsinkomst, personer 65 år eller yngre	Fastställd förvärvsinkomst, personer äldre än 65 år	Förändrat skatteuttag
438 900 eller lägre	452 100 eller lägre	478 100 eller lägre	0
439 000	452 200	478 200	20
440 000	453 200	479 100	220
441 000	454 200	480 000	420
442 000	455 200	480 900	620
443 200 till 638 500	456 400 till 651 700	482 000 till 670 600	860
639 000	652 200	671 100	885
640 000	653 200	672 100	935
641 000	654 200	673 100	985
642 000	655 200	674 100	1 035
643 000	656 200	675 100	1 085
644 000	657 200	676 100	1 135
644 700 eller högre	657 900 eller högre	676 800 eller högre	1 170

Anm.: Det förhöjda grundavdraget för dem som fyllt 65 år vid årets ingång medför att fastställd förvärvsinkomst skiljer sig åt mellan åldersgrupperna för en given beskattningsbar förvärvsinkomst.

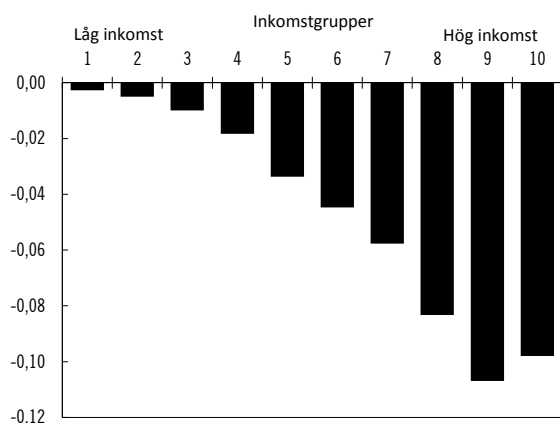
Källa: Egna beräkningar.

Fördelningseffekter

I diagram 6.1 visas den genomsnittliga procentuella förändringen av individers ekvivalerade disponibla inkomst, som är ett mått på ekonomisk standard, samt antalet berörda individer per inkomstgrupp (decilgrupper) till följd av förslaget. Den ekonomiska standarden minskar i genomsnitt marginellt för de lägsta inkomstgrupperna. Den procentuella genomsnittliga förändringen ökar med inkomsten och den största minskningen, 0,1 procent, sker i de två högsta inkomstgrupperna. Förslaget bidrar således till att minska skillnaden i ekonomisk standard mellan hushåll med låga respektive höga inkomster.

Diagram 6.1 Procentuell förändring av ekvivalerad disponibel inkomst (ekonomisk standard) 2017 till följd av begränsad uppräknings av skiktgränserna, över inkomstgrupper

Procent

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Effekter på antalet arbetade timmar och sysselsättning

KI, Föreningen Svenskt Näringsliv, Näringslivets Skattedelegation, Företagarna, TCO och Saco anser att förslaget kan minska antalet arbetade timmar. Eftersom förslaget inte innebär någon särskilt omfattande förändring av beskattningen så är beteendeeffekterna dock enligt KI sannolikt små i ett offentligfinansiellt perspektiv. Arbetsförmedlingen anser att det finns en genuin osäkerhet om beteendeeffekterna av skatteförändringar och att ett rimligt antagande är att förslaget på kort sikt har begränsade konsekvenser på arbetsutbudet. IFAU framhåller att om skattebetalare misstänker att liknande begränsningar som de nu föreslagna kommer ske även kommande år kan de komma att justera sitt beteende efter detta. Eftersom denna typ av reformer, särskilt sammantagna, kan ha viktiga långsiktiga effekter vore det enligt IFAU lämpligt om regeringen också gjorde kalkyler som inbegrep beteendeeffekter.

Effekten på antal arbetade timmar av förslaget är svårbedömd, men förslaget kan på lång sikt minska antalet arbetade timmar bland dem som påverkas av förslaget. Denna effekt bedöms dock vara liten.

Eftersom förslaget främst påverkar personer med relativt höga inkomster, för vilka få förflyttningar sker mellan att arbeta och inte arbeta, förväntas sysselsättningseffekten vara försumbar.

Förslagets effekter bör ställas mot de positiva effekter på sysselsättning och antalet arbetade timmar som kan uppkomma när skatteintäk-

terna används till andra reformer. Analysen ovan är endast en partiell analys, dvs. ingen hänsyn tas till eventuella effekter av förändringar på t.ex. utgiftssidan. En bedömning av de samlade effekterna av regeringens förslag i denna proposition på BNP, sysselsättning och arbetslöshet finns i avsnitt 4.6.

Effekter för företag

Företagare som tar ut inkomst av tjänst över den nedre eller övre skiktgränsen påverkas på samma sätt som anställda.

Förslaget bedöms inte påverka företagens konkurrensförhållanden eftersom det omfattar alla företagare som tar ut tjänsteinkomster, oavsett om de är anställda i eget fåmansföretag eller bedriver aktiv näringsverksamhet. Förslaget påverkar inte heller företagens administrativa börda och har inte några effekter på företagens villkor i övrigt.

Effekter för jämställdheten

Förslaget påverkar män i större utsträckning än kvinnor eftersom fler män än kvinnor har inkomster som överstiger den nedre skiktgränsen. Av dem som direkt påverkas av förslaget beräknas 32 procent vara kvinnor och 68 procent vara män. I diagram 6.2 redovisas procentuell förändring i individuell disponibel inkomst för samtliga personer från 20 år uppdelat efter kön och åldersgrupp. Den största procentuella minskningen sker bland män mellan 35 och 54 år vars disponibla inkomst minskar med 0,09 procent. Unga och äldre påverkas mindre än de i yrkesverksam ålder. Förslaget bidrar till att minska skillnaden i individuell disponibel inkomst mellan kvinnor och män. Den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män ökar därmed något.

6.3.2 Bakgrund

Förmån av fri eller delvis fri bil beräknas på visst schabloniserat sätt enligt 61 kap. 5–11 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. Avsikten är att förmånsvärdet i princip ska motsvara kostnaderna för en motsvarande privatägd bil med samma privata körsträcka. För miljöanpassade förmånsbilar finns det dock särskilda regler i 61 kap. 8 a § IL som innebär att förmånsvärdet sätts ned under vissa förutsättningar.

Reglerna om nedsättning av förmånsvärdet för miljöanpassade bilar tillämpades första gången vid 2000 års taxering. Reglerna innebär att förmånsvärdet för en bil som – helt eller delvis – är utrustad med teknik för drift med elektricitet eller med mer miljöanpassade drivmedel än bensin eller dieselolja och som därför har ett nybilspris som är högre än nybilspriset för närmast jämförbara bil utan sådan teknik, ska sättas ned till en nivå som motsvarar förmånsvärdet för den jämförbara bilen. Reglerna, som är permanenta, infördes bl.a. för att underlätta introduktionen av miljöbilar på bilmaknaden och på så sätt skapa bättre förutsättningar för att miljöprestandan hos beståndet av förmånsbilar skulle öka (prop. 1999/2000:6, bet.1999/2000:SkU7, rskr. 2001/02:122, SFS 2001:1175).

Den 1 januari 2002 kompletterades dessa regler med en tidsbegränsad möjlighet till ytterligare nedsättning av förmånsvärdet för vissa typer av miljöanpassade bilar. För bilar som var utrustade med teknik för drift med elektricitet eller med annan gas än gasol skulle nedsättningen göras till ett värde som motsvarar 60 procent av förmånsvärdet för närmast jämförbara konventionella bil, dock maximalt med 16 000 kronor per år. För bilar som var utrustade med teknik för drift med alkohol skulle motsvarande nedsättning göras till 80 procent av förmånsvärdet för närmast jämförbara konventionella bil, dock maximalt med 8 000 kronor per år. Syftet med nedsättningen var att ytterligare underlätta introduktionen av miljöanpassade bilar och att få beståndet av dessa fordon att öka (prop. 2001/02:45, bet. 2001/02:SkU12, rskr. 2001/02:122, SFS 2001:1175).

Den tidsbegränsade nedsättningen gällde initialt t.o.m. 2005 års taxering för eldrivna bilar och 2006 års taxering för alkohol- och gasdrivna bilar. Därefter har tidsgränserna förlängts vid flera tillfällen och för närvarande gäller en gemen-

sam tidsgräns t.o.m. det beskattningsår som slutar den 31 december 2016. Fr.o.m. det beskattningsår som börjar efter den 31 december 2011 omfattar den tidsbegränsade nedsättningen bara bilar som är utrustade med teknik för drift med elektricitet som tillförs genom laddning från yttre energikälla eller med annan gas än gasol. Det innebär att etanol- och elhybridbilar inte längre omfattas av den tidsbegränsade nedsättningen, men alltjämt av den permanenta nedsättningen.

I budgetpropositionen för 2016 aviserade regeringen att den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar – för att stimulera introduktionen av mer miljövänliga bilar – bör förlängas med tre år, dock att den maximala nedsättningen av offentlig-finansiella skäl bör begränsas från 16 000 till 10 000 kronor per år (prop. 2015/16:1, Förslag till statens budget för 2016, finansplan och skattefrågor, avsnitt 6.9).

6.3.3 Den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar förlängs

Regeringens förslag: Den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar förlängs med fyra år. Den maximala nedsättningen begränsas dock till 10 000 kronor per år.

Förslaget träder i kraft den 1 januari 2017.

Promemorians förslag: Förslaget överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslogs en förlängning av nedsättningen med tre år.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. Samtidigt anser *Naturvårdsverket*, *Statens energimyndighet*, *Bil Sweden*, *Motorbranschens Riksförbund* och *Motormännens Riksförbund* att den maximala nedsättningen inte ska begränsas till 10 000 kronor per år. *Bil Sweden* och *Energigas Sverige* anser dessutom att förslaget ska gälla under en längre tidsperiod (motsvarande ett leasingavtals fulla längd). *Skatteverket* avstyrker förslaget på den grunden att det vid beskattningen inte bör göras åtskillnad mellan lön och förmån. Också förenklings-

skäl talar enligt Skatteverket mot förslaget, eftersom skattesubventionerade förmåner ökar den administrativa bördan för arbetsgivare och Skatteverket. Statens energimyndighet, *Trafikverket* och *Energigas Sverige* anser att reglerna om beskattning av bil- och drivmedelsförmån bör ses över i grunden. *Regelrådet* har synpunkter på konsekvensanalysen.

Skälen för regeringens förslag: Nuvarande regler om nedsättning av förmånsvärdet för miljöanpassade bilar består av två delar. Den första delen består av en permanent nedsättning som innebär att förmånsvärdet för en bil som helt eller delvis är utrustad med teknik för drift med elektricitet eller med mer miljöanpassade drivmedel än bensin eller dieselolja sätts ned till en nivå som motsvarar förmånsvärdet för en jämförbar bensin- eller dieseldriven bil. Den andra delen består av tidsbegränsade regler som innebär att för bilar som är utrustade med teknik för drift med elektricitet som tillförs genom laddning från yttre energikälla eller med annan gas än gasol görs nedsättning till ett värde som motsvarar 60 procent av förmånsvärdet för närmast jämförbara konventionella bil. En sådan nedsättning får göras med högst 16 000 kronor per år. Den tidsbegränsade nedsättningen gäller t.o.m. 2016. Det huvudsakliga syftet med dessa regler är att underlätta introduktionen av miljöanpassade bilar på marknaden och på så sätt skapa bättre förutsättningar för att miljöprestandan hos beståndet av förmånsbilar ska öka. När reglerna om den tidsbegränsade nedsättningen infördes var avsikten att de endast skulle gälla ett fåtal år. Reglerna har därefter förlängts i olika omgångar, bl.a. för att det funnits behov av att stimulera utvecklingen av teknik, drivmedel och infrastruktur. När det gäller bilar som är utrustade med teknik för drift med el är tekniken alltjämt i behov av utveckling. Tekniken är fortfarande i ett inledande skede och de eltekniska systemen, framför allt batterierna, i elbilar är i dagsläget väsentligt dyrare än traditionella förbränningsmotorer. På marknaden finns för närvarande endast ett fåtal bilar som drivs med el. Flera tillverkare har dock aviserat nya modeller av s.k. laddhybrider eller plug-in hybrider som är planerade att lanseras under kommande år. Det finns därför behov av ytterligare stimulans för att den påbörjade utvecklingen ska fortsätta och därmed skäl att förlänga den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för sådana bilar. Teknik-

utvecklingen av fordonstekniken för gasbilar har i och för sig nått en mognad. Emellertid är infrastrukturen såvitt avser distribution av fordonsgasen alltjämt outvecklad, vilket har hämmat introduktionen av gasbilar på marknaden. Potentialen för gasbilar får dock bedömas vara betydligt större än den befintliga marknadsandelen och den tidsbegränsade nedsättningen bör därför förlängas även för dessa bilar. Mot den bakgrunden föreslår regeringen att den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar förlängs i syfte att stimulera introduktionen av vissa miljöanpassade bilar. Sverige har som mål att ha en fossilfri fordonsflotta och detta är ett steg på vägen. I det ligger att regeringen – till skillnad från *Skatteverket* – anser att det finns skäl att göra avsteg från den för skattepolitiken vägledande principen att skattereglerna ska vara generella (se avsnitt 6.1). *Bil Sweden* och *Energigas Sverige* anser att förslaget ska gälla under en längre tidsperiod. Regeringen instämmer i att det, med hänsyn till det läge som utvecklingen av teknik, drivmedel och infrastruktur för närvarande befinner sig i, finns anledning att öka förutsägbarheten i stimulansen. Regeringen föreslår därför att nedsättningen förlängs ytterligare i förhållande till promemorians förslag till den 31 december 2020. Av offentligfinansiella skäl anser emellertid regeringen – till skillnad från *Naturvårdsverket*, *Statens energimyndighet*, *Bil Sweden*, *Motorbranschens Riksförbund* och *Motormännens Riksförbund* – att den maximala nedsättningen bör begränsas till 10 000 kronor per år. Också med den föreslagna begränsningen av skattesubventionens storlek kvarstår enligt regeringens mening det med förslaget åsyftade incitamentet.

Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

Regelrådet har synpunkter på konsekvensanalysen. Dessa behandlas i avsnitt 6.3.4.

Inom ramen för lagstiftningsärendet ryms inte – som Statens energimyndighet, *Trafikverket* och *Energigas Sverige* efterfrågar – en översyn av reglerna om beskattning av bil- och drivmedelsförmån.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 61 kap. 8 a § IL och i punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:1175) om ändring i inkomstskattelagen, se avsnitt 3.12.

6.3.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Kostnaden för en förlängning av den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar fastställs genom att utvärdera vilken effekt den tidsbegränsade nedsättningen har haft på utvecklingen. Utvecklingen i avsaknad av nedsättningen är i sin tur beroende av ett flertal faktorer, t.ex. den allmänna ekonomiska utvecklingen, preferenser och övriga incitament, vilket gör bedömningen osäker. Exempelvis är det svårt att göra en bedömning av utvecklingen för laddhybrider och elbilar, eftersom det för närvarande är fråga om en teknik som ännu så länge finns i liten utsträckning på marknaden. Mot den bakgrunden kan minskningen av skatteintäkterna, som redan aviserats och budgeterats i budgetpropositionen för 2016 och ingår i den av riksdagen beslutade budgeten för 2016, för 2017–2019 med beaktande av föreslagen begränsning av nedsättningens storlek beräknas till 0,19, 0,22 respektive 0,24 miljarder kronor. Utöver förlängningen med tre år som aviserades i BP16, föreslås en förlängning på ytterligare ett år, dvs. t.o.m. 2020. Denna ytterligare förlängning bedöms minska skatteintäkterna 2020 med 0,30 miljarder kronor.

Effekter för företagen

Förslaget innebär att den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar förlängs med tre år, dock att den maximala nedsättningen begränsas till 10 000 kronor per år. Förlängningen innebär att förmånsvärdet blir lägre för ifrågavarande bilar än för närmast jämförbara konventionella bil under den aktuella perioden. Det medför i sin tur att även underlaget för socialavgifter minskar, dvs. de arbetsgivaravgifter företaget ska betala blir något lägre under den period nedsättningen föreslås gälla. Vidare blir underlaget för bolagskatt något högre då underlaget för socialavgifter minskar.

När det gäller beräkningen av förmånsvärdet kommer företagen alltjämt kunna använda sig av Skatteverkets s.k. bilsnurra. Förslaget bedöms därför inte medföra någon förändring av den administrativa bördan för företagen.

Regelrådet efterlyser en analys av förslagets effekter för konkurrensen mellan företag som tillverkar och säljer bilar. I den mån förslaget påverkar konkurrensen mellan dessa företag bi-

drar det till att öka introduktionen av elbilar, laddhybrider och gasbilar (ej gasol) på marknaden.

Effekter för jämställdheten

Män är överrepresenterade bland de som har förmånsbilar. Av dem som har förmånsbil med nedsatt förmånsvärde är ca 80 procent män och 20 procent kvinnor. För övriga förmånsbilar är förhållandet 82 respektive 18 procent. Män tjänar dessutom i genomsnitt mer, samt har bilar med högre förmånsvärde, varför den skatt som uteblir givet förlängningen i genomsnitt blir högre för män än för kvinnor.

Effekter för miljön

Förslaget stimulerar inköp och användande av dels dyrare och icke fullt etablerade tekniker som utan stöd hade haft det svårare att vinna marknadsandelar, dels tekniker där outvecklad infrastruktur bedöms ha hämmat introduktionen av mer miljöanpassade förmånsbilar på marknaden. Mot den bakgrunden kan förslaget antas leda till positiva effekter för miljön.

Effekter för myndigheter

Skatteverket meddelar, med stöd av förordningen (2000:866) med bemyndigande för Skatteverket att meddela vissa föreskrifter till inkomstskattelagen (1999:1229), varje år föreskrifter för värdering av bilförmån. Skatteverket ger i dessa föreskrifter, med utgångspunkt i de nybilspriser som tillhandahålls av bilbranschen, riktlinjer för hur förmånsvärdet för alla olika bilmodeller ska beräknas. Myndigheten anger också i allmänna råd vilka bilmodeller som ska omfattas av den tidsbegränsade nedsättningen. Skatteverket har vidare på sin hemsida en funktion där var och en kan gå in och räkna fram förmånsvärdet för varje bilmodell, den s.k. bilsnurran. Det aktuella förslaget innebär en förlängning av den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet och en begränsning av nedsättningens storlek. Förändringarna kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få någon budgetpåverkan.

6.4 Skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror

6.4.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har under våren 2016 promemorian Skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror tagits fram. Den innehåller förslag om skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror (kallat REP-avdraget) som utförs i bostaden. En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 7, avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 7, avsnitt 2*. Förslaget har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 7, avsnitt 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2016/01195/S1).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 26 maj 2016 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 7, avsnitt 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 7, avsnitt 5*. Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

6.4.2 Bakgrund och gällande rätt

Den 1 juli 2007 trädde det så kallade RUT-avdraget i kraft. Det följdes av ROT-avdraget som gäller fr.o.m. den 8 december 2008. RUT- och ROT-avdragen benämns gemensamt husavdraget.

RUT-avdraget omfattar följande arbeten.

- Enklare städarbete eller annat rengöringsarbete samt flyttstädning som utförs i bostaden.
- Vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden.
- Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.
- Häck- och gräsklippning samt krattning och ogrärensning som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.
- Barnpassning som inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.

- Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.

Från och med den 1 augusti 2016 omfattar RUT-avdraget även vissa ytterligare trädgårdstjänster samt flytt- och it-tjänster.

Husavdraget ges genom skattereduktion. De personer som har rätt till skattereduktion är de som vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år och är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret eller, i vissa fall, begränsat skattskyldiga. Dödsbon har rätt till skattereduktion för arbete som har utförts före dödsfallet.

För rätt till skattereduktion krävs att det utförda arbetet är hänförligt till den som begär skattereduktion eller dennes förälders hushåll. Föräldern måste vara bosatt i Sverige. Den som begär skattereduktionen kan däremot ha sin bostad i ett annat EES-land. Arbetet får inte utföras av den som begär skattereduktion eller av en närstående till denne. Det går däremot bra att anlita ett eget bolag så länge inte den anställda som utför arbetet är den som begär reduktion eller någon närstående till denne.

Eftersom RUT-avdragets subvention riktas mot arbete omfattar avdraget bara kostnader för arbete, inklusive mervärdesskatt, och inte kostnader för material, utrustning och resor. Att subventionen är riktad mot arbete innebär att när RUT-arbete utförs måste arbetskostnaden särskiljas från övriga kostnader.

Det finns tre olika spår inom husavdrags-systemet. För det första kan den enskilde anlita en näringsidkare som när avtalet om arbetet träffas eller när ersättningen betalas ut är godkänd för F-skatt (eller, om arbetet utförs utanför Sverige och utföraren inte har bedrivit näringsverksamhet i Sverige, har intyg eller någon annan handling som visar att företaget i fråga om skatter och avgifter i sitt hemland genomgår motsvarande kontroll som den som är godkänd för F-skatt). För det andra kan den enskilde anlita en privatperson som inte är godkänd för F-skatt (däremot inte en näringsidkare som av någon anledning inte är godkänd för F-skatt). För det tredje kan den enskilde få tjänsterna tillhandahållna som en skattepliktig löneförmån av sin arbetsgivare.

RUT-avdragets skattereduktion kan inte överstiga 25 000 kronor per skattskyldig och år för personer som inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång. För personer som har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång kan skattereduktionen inte överstiga 50 000 kronor per skattskyldig och år. Detsamma gäller följaktligen även för Skatteverkets utbetalningar enligt fakturamodellen.

6.4.3 Införande av en skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror i bostaden

Regeringens förslag: En skattereduktion införs för reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden.

Ändringen träder i kraft den 1 januari 2017 och tillämpas på hushållsarbete som har utförts och betalats efter den 31 december 2016, förmån av hushållsarbete som har tillhandahållits efter den 31 december 2016 samt hushållsarbete som har utförts efter den 31 december 2016 och för vilket ersättning har betalats ut och redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration efter detta datum.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslogs dock att ändringen skulle tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2016.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Ekonomistyrningsverket (ESV)*, *Skatteverket* och *Landsorganisationen i Sverige (LO)* avstyrker förslaget. ESV anför att förslaget inte kan förväntas bidra till ökad sysselsättning och inte heller till en reduktion av svart arbete. Därtill belyser ESV att priserna för att köpa nytt har minskat stadigt sedan 2010 samtidigt som kostnaderna för att reparera ökat. Eftersom RUT-avdraget bara omfattar arbetskostnaden finns enligt myndigheten risk för att prisreduktionen skulle vara för liten för att få konsumenten att välja reparation i stället för att köpa nytt. Då materialkostnaden i många fall är en ansenlig del av den totala kostnaden för reparation och underhåll av vitvaror, anser ESV

att det finns en risk att materialpåslag omvandlas till arbetskostnad. Skatteverket anser att det av systemvårdande skäl är viktigt att upprätthålla de grundläggande principerna att RUT-avdraget ska gälla arbeten som hushållen normalt utför själva. De föreslagna tjänsterna inom reparation och underhåll av vitvaror kommer enligt verket till största del att vara tjänster som kräver specialistkompetens inom el eller VVS och är alltså inte arbeten som normalt utförs av hushållen själva. Tjänsterna är dessutom snarare till sin karaktär sådana som uttryckligen undantas från ROT-avdrag enligt 67 kap. 13 c § 1 inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. Om förslaget ändå ska genomföras anser Skatteverket att det bör krävas att köparen av tjänsten äger vitvaran och att den ska tillhöra köparens eller köparens förälders hushåll. Verket anför vidare att de nya reglerna bör gälla för arbete som utförs och betalas efter 31 december 2016 för att undvika problem vid ikraftträdandetidpunkten. LO anför att förslaget skulle ha negativa fördelnings-effekter genom att det nästan bara kan utnyttjas av ägare till småhus och bostadsrätter och att de positiva effekter som förslaget skulle kunna få på miljön kan anses som mycket begränsade. *Konjunkturinstitutet* anser att andra styrmedel bör övervägas för att uppnå målet om förbättrad resurshushållning och minskad miljöbelastning från vitvaruproduktion. Institutet anser att det är oklart hur starkt incitamentet att reparera blir i stället för att köpa nytt då kostnaden för reservdelar till moderna vitvaror kan utgöra en stor del av den totala kostnaden för en reparation. En sänkning av arbetskostnaden skulle i så fall inte göra så stor skillnad. Konjunkturinstitutet anför vidare att forskningen inte är entydig vad gäller miljöeffekten av att reparera äldre vitvaror jämfört med att köpa nya när det handlar om produkter som drar mycket energi, t.ex. kyl och frys. Därtill utgörs en del av den ökade mängden elavfall av fungerande moderna vitvaror som kasseras vid renovering och ombyggnad av bostäder, ett förfarande som inte direkt kan antas påverkas av förslaget. *Naturvårdsverket* anser att det ur ett livscykelperspektiv kan vara bättre att fasa ut vissa äldre vitvaror än att reparera dem och att vissa äldre vitvaror borde undantas, främst kyl och frys som blivit dubbelt så energieffektiva under de senaste tio åren. *Kemikalieinspektionen* anför att en konsekvens av ökad reparation och underhåll av vitvaror och annan elektronik är att

varor som innehåller förbjudna eller på annat sätt begränsade farliga ämnen kan få ökad livslängd. *Statens energimyndighet* anför att ett inkluderande av materialkostnad skulle kunna påverka mängden reparationer i förhållande till förslaget. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* anser att miljöargumenten i promemorian är mycket vaga och skulle behöva utvecklas mer. Det hade varit värdefullt med ett resonemang om teknisk utveckling av vitvaror i promemorian, i stället för att implicit ta för givet att reparationer av vitvaror leder till en bättre resurshushållning. *Aktiebolaget Electrolux* ser problem med att endast avfallsproblematiken har belysts medan användningsfasen som för vitvaror har den största miljöpåverkan helt har utelämnats och ingenting nämns om kemikalier. Nyttan av att reparera en vitvara måste vägas mot hur effektiv den är jämfört med nya produkter. Vidare anser företaget att det för rätt till skattereduktion bör krävas att den som utför reparationerna är utbildad reparatör och kan säkerställa produkternas funktion och säkerhet för konsument. *Avfall Sverige* uppmanar regeringen att överväga om skattereduktionen endast ska kunna ges för vitvaror som har uppnått maximalt viss ålder, eftersom det finns undersökningar som visar att det ut miljösynpunkt inte lönar sig att reparera vitvaror som uppnått viss ålder. *Elektriska Hushållsapparater Leverantörer* anför att det genom producentansvaret inte förekommer något avfall avseende vitvaror i Sverige utan alla produkter materialåtervinns och blir ny insatsråvara. Vitvarors största miljöpåverkan sker i användningsfasen genom den energi och det vatten de förbrukar. Gamla produkter har en betydligt större miljöpåverkan än nyare produkter, och att stimulera hushållen att behålla gamla produkter snarare än att byta upp sig kommer att öka i stället för att minska miljöpåverkan. *Återvinningsindustrierna* anser att det är mycket positivt med införande av ekonomiska styrmedel för att förebygga mängden avfall och bidra till att förlänga produkternas livslängd. Det är ett viktigt steg mot en cirkulär ekonomi och att skapa nya arbetstillfällen. *Förvaltningsrätten i Linköping* anför att det kan uppstå gränsdragningsproblem kring vad som är en vitvara och att domstolen därför ser ett behov av att begreppet vitvara förtydligas. Vidare anser förvaltningsrätten att uppdelningen mellan RUT- och ROT-avdrag inte ter sig helt logisk

och bör belysas vidare i det fortsatta lagstiftningsarbetet. *Småföretagarnas Riksförbund* anser att det kommer att ställa till problem att arbetet endast får utföras i bostaden. Med alltmer komplicerade vitvaror finns en överhängande risk för att i vart fall vissa reparationer inte kan utföras på ett professionellt vis i bostaden utan att viss del kan behöva åtgärdas i verkstad. Att resekostnader inte omfattas av förslaget kan enligt förbundet knappast bidra till en ökning av arbeten för människor bosatta utanför centralorter. Även resekostnader borde få räknas som arbetstid. *Ekobrottsmyndigheten* anför att det kan förekomma en viss risk för att bedrägerier ökar genom införandet av ytterligare en skattereduktion i RUT-avdraget. Sammantaget bedöms dock förslaget enligt myndigheten ha en mycket marginell påverkan på den ekonomiska brottsligheten. *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* anser att skattereduktionen för reparation och underhåll av vitvaror bör införlivas i ROT-avdraget.

Skälen för regeringens förslag: Det är i dag i många fall relativt lätt och billigt att köpa nytt i stället för att låta reparera det som gått sönder. Att reparera och återanvända produkterna är ofta bättre ur miljösynpunkt än att skrota, återvinna och köpa nytt, vilket också klargörs i EU:s avfallshierarki där minimering av mängden avfall och återanvändning prioriteras framför återvinning, energiutvinning och deponering (se artikel 4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv). Reparationer tar mindre råvaror och energi i anspråk och ger lägre utsläpp än produktion av nya varor. Dessutom minskar det mängden avfall och kan även skapa fler arbetstillfällen. En attitydförändring till reparationer kan även gynna en produktutveckling där konsumenterna väljer att i större utsträckning än i dag köpa en produkt av högre kvalitet med längre hållbarhet och större reparationsmöjligheter. EU-kommissionen har också i sitt meddelande om cirkulär ekonomi (KOM(2015) 614/2) framhållit att medlemsstaterna har en viktig roll i att uppmuntra till återanvändning och reparation. Kommissionen kommer även genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/125/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för energirelaterade produkter, kallat

ekodesigndirektivet, att främja reparation, uppgradering, hållbarhet och återvinning av produkter genom att utveckla produktkrav som är relevanta för den cirkulära ekonomin.

Riksdagen antog våren 2015 riktlinjer för skattepolitiken (prop. 2014/15:100, avsnitt 5.5, bet. 2014/15:FiU20, rskr. 2014/15:254). Av dessa framgår att skattepolitiken bl.a. ska bidra till att kostnadseffektivt styra mot mål som minskad miljöbelastning i Sverige och världen. Skattepolitiken kan skapa drivkrafter som påverkar beteenden, t.ex. genom att styra konsumtion, resursanvändning och investeringar i en mer hållbar riktning.

Mot den angivna bakgrunden föreslås i motsats till vad *Ekonomistyrningsverket*, *Skatteverket* och *LO* har anfört, att en skatte-reduktion för reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden införlivas i husavdraget för att stimulera reparation och underhåll av sådana produkter. Regeringen anser till skillnad från *TCO* att skattereduktionen bör vara en del av RUT-avdraget.

Skatteverket har anfört att de tjänster som omfattas av förslaget till sin karaktär snarare är sådana som undantas från ROT-avdrag enligt 67 kap. 13 c § 1 IL. Enligt detta lagrum undantas från ROT-avdraget arbete som enbart avser installationer eller service på maskiner och andra inventarier. Bestämmelsen syftar till att klargöra att det endast är åtgärder som kan "hänföras till byggnadsarbeten i vanlig bemärkelse" som ger rätt till ROT-avdrag (jfr prop. 2008/09:178 s. 35). Det hindrar inte i sig att vissa reparations- och underhållsarbeten kan inkluderas i RUT-avdraget.

Förvaltningsrätten i Linköping har efterlyst ett förtydligande av begreppet vitvara. Det torde i allmänhet inte vara förenat med några svårigheter att avgöra vad som är en vitvara. Med vitvaror avses normalt större hushållsmaskiner som vanligen finns i ett hem som t.ex. tvättmaskin, torktumlare och torkskåp, kyl, frys, diskmaskin, spis, spishällar och inbyggnadsugnar samt mikrovågsugn. Detta gäller oavsett om anläggningarna är inbyggda eller fristående. Även anordningar med flera funktioner samlade (t.ex. tvättmaskin med torktumlingsfunktion eller kombinerat kyl- och frysskåp) omfattas. Även köksfläkt och spiskåpa bör hänföras till vitvaror. Installationer som t.ex. luftvärmepump, varmvattenberedare eller element utgör inte vitvaror. Som vitvaror räknas inte heller hushålls-

apparater som t.ex. dammsugare, strykjärn, kaffebryggare, vattenkokare, brödrost och matberedare.

Skatteverket har framfört att det bör krävas att köparen äger vitvaran och att den ska tillhöra köparens eller köparens förälders hushåll. Förutom att civilrättsligt ägande vore svårkontrollerat för såväl utförare som Skatteverket skulle ett krav på ägande avvika från hur RUT-avdraget i övrigt är uppbyggt. Regeringen är inte beredd att föreslå en sådan ordning. Att vitvaran ska tillhöra köparens eller köparens förälders hushåll följer av det grundläggande kravet att arbetet ska kunna hänföras till den skattskyldiges hushåll eller dennes förälders hushåll (se 67 kap. 15 § IL; jfr RÅ 2010 ref. 109).

Som flera remissinstanser har påpekat, däribland *Konjunkturinstitutet*, *Naturvårdsverket* och *Avfall Sverige*, innebär det inte alltid en större miljönytta att reparera en äldre vitvara jämfört med att köpa en ny vitvara. Naturvårdsverket och Avfall Sverige har mot denna bakgrund föreslagit att skattereduktionen endast ska omfatta vitvaror av viss högsta ålder. Regeringen har förståelse för dessa förslag. En sådan reglering skulle emellertid komplicera lagstiftningen och försvåra tillämpningen, inte minst som den i så fall rimligen bara borde gälla vissa slag av vitvaror som har en snabbare teknisk utveckling och dessutom löpande revideras i förhållande till faktisk produktutveckling. Regeringen föreslår med hänsyn till det nu anförda inget krav på vitvarans ålder.

Aktiebolaget Electrolux har anfört att det bör krävas att den som utför reparationerna är utbildad reparatör och kan säkerställa produkternas funktion och säkerhet för konsument. En sådan inskränkning av vem som kan utföra ett arbete utgör en avvikelse från vad som gäller för husavdraget i övrigt, där det som regleras är vilket arbete som utförs och inte vem som utför det. Skattesystemet är inte heller avsett att fylla en konsumentvårdande funktion. Regeringen finner inte skäl att införa någon sådan särreglering för reparation och underhåll av vitvaror.

Att arbetet ska utföras i bostaden innebär att avdraget inte omfattar t.ex. reparationer i utförarens verkstad. Till bostad räknas i RUT-avdraget även biutrymmen som garage, förråd och tvättstuga (prop. 2006/07:94 s. 40). *Småföretagarnas Riksförbund* har ifrågasatt avgränsningen till arbete i bostaden. Att arbetet

huvudsakligen ska vara utfört i eller i nära anslutning till bostaden är en av de centrala utgångspunkterna för RUT-avdraget (prop. 2006/07:94 s. 40). RUT-avdraget omfattar bl.a. mot den bakgrunden inte t.ex. tvätt vid en tvättinrättning (prop. 2006/07:94 s. 42). Regeringen har viss förståelse för synpunkten men är, precis som beträffande förslaget i vårändringsbudgeten för 2016 om att inkludera it-tjänster (se prop. 2015/16:99 s. 38 f), inte beredd att utsträcka förslaget till att omfatta arbete som utförs i en verkstad.

Regeringen är inte beredd att, som Småföretagarnas Riksförbund har föreslagit, låta resekostnader räknas som arbetstid eller att, som *Statens energimyndighet* har berört, låta materialkostnader omfattas av subventionen. Sådana kostnader ger inte rätt till skattereduktion i husavdraget i övrigt och bör därför inte göra det här heller.

Skatteverket behöver viss tid för systemanpassning m.m. så att den föreslagna skattereduktionen kan hanteras. Verket behöver även viss tid för att ta fram information till köpare och utförare om ändringen. Förslaget bör därför träda i kraft den 1 januari 2017. I promemorian föreslogs att ändringen skulle tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2016. Skatteverket har anfört att förslaget bör gälla för arbete som utförs och betalas efter 31 december 2016. För att undvika missförstånd om vad som gäller beträffande när ett arbete ska vara utfört eller betalat bör samtliga moment vara utförda efter den 31 december 2016. Regeringen föreslår därför att ändringen ska träda i kraft den 1 januari 2017 och tillämpas på hushållsarbete som har utförts och betalats efter den 31 december 2016, förmån av hushållsarbete som har tillhandahållits efter den 31 december 2016 samt hushållsarbete som har utförts efter den 31 december 2016 och för vilket ersättning har betalats ut och redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration efter detta datum.

När det gäller förslagets konsekvenser för sysselsättning, m.m. redovisar regeringen sina bedömningar i avsnitt 6.4.4.

Lagförslag

Förslaget föranleder en ändring i 67 kap. 13 § II, se avsnitt 3.12.

6.4.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Att införa en skattereduktion för reparationer och underhåll av vitvaror beräknas minska skatteintäkterna med 0,19 miljarder kronor årligen fr.o.m. 2017.

Effekter för skattskyldiga

Samtliga hushåll bedöms ha vitvaror och kommer vid ett eller fler tillfällen att uppleva att en vitvara behöver underhållas eller går sönder. Alla hushåll är dock inte själva ansvariga för reparation och underhåll av samtliga vitvaror. Ansvariet kan t.ex. för hyresgäster vara hyresvärdens. Enligt besiktningsmän inom fastighetsbranschen uppskattas den förväntade livslängden på vitvaror till i genomsnitt ungefär 10 år.⁶⁰ Reparationer eller underhåll av vitvaror kan därför förväntas ske oftare än så. Då det kan anses vara lätt och relativt billigt att köpa en ny vitvara i stället för att reparera den bedöms endast en del hushåll som får problem med sina vitvaror välja att reparera i dag. För de individer som i dag köper tjänster i form av reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden leder förslaget till att kostnaderna minskar. Vad gäller ökad efterfrågan på tjänsterna anser *Konjunkturinstitutet* att det är oklart hur stor effekt förslaget får. Institutet anser att arbetskostnaden kan utgöra en relativt liten del av den totala kostnaden för reparationer av mer moderna vitvaror och att en reduktion av arbetskostnaden därför skulle leda till en relativt liten prisreduktion. *Ekonomistyrningsverket* pekar på att priset på nya vitvaror stadigt minskat medan kostnaderna för att reparera ökat. De menar att då endast arbetskostnaden ger rätt till en skattereduktion kan prisreduktionen från skatteavdraget vara för liten för att öka efterfrågan på reparation. Hur stor del av den totala kostnaden som utgörs av arbetskostnad varierar sannolikt mellan olika vitvaror och olika underhålls- och reparationstjänster och därmed även prisreduktionen för olika vitvaror och tjänster. I samtliga fall och i förhållande till att köpa en ny vitvara förväntas dock kostnaden för att reparera och att underhålla en vitvara

⁶⁰ Besiktningsterminalen.se.

minska. I och med den lägre kostnaden förväntas fler personer efterfråga tjänsterna.

Effekter för företag

Som framgår av avsnitt 6.4.3 är syftet med lagförslaget att införa en skattereduktion för reparationer och underhåll av vitvaror främst att bidra till förbättrad resurshushållning och minskad miljöbelastning. Förslaget bedöms leda till att efterfrågan på dessa tjänster ökar. Med tillgänglig statistik är det inte möjligt att uppskatta exakt hur många företag som utför reparationer av vitvaror i bostaden. Enligt SCB:s företagsregister fanns 2015 knappt 550 företag registrerade som utför reparation och service avseende hushållsapparater samt utrustning för hem och trädgård. Enligt *Elektriska Hushållsapparater Leverantörers (EHL)* remissyttrande finns drygt 100 auktoriserade verkstäder för att reparera branschens produkter. Vad gäller storleken på företag beräknas, av de 550 företag som var registrerade som utförare av reparation och service avseende hushållsapparater samt utrustning för hem och trädgård, drygt 96 procent ha färre än 10 personer anställda och drygt 60 procent har ingen anställd.⁶¹ Även om exakta uppgifter inte finns om fördelningen av företagsstorlek inom den berörda branschen, indikerar detta att många mindre företag kan komma att utföra tjänster inom ramen för skattereduktionen.

Förslaget innebär att företag som utför reparationer och underhåll av vitvaror i bostaden inom ramen för RUT-avdraget kommer att behöva begära utbetalning från Skatteverket enligt den s.k. fakturamodellen för skattereduktionen av den del av beloppet som inte betalas av köparen. Det medför en ökning av den administrativa bördan för företagen. Tidsåtgången för detta kan uppskattas med utgångspunkt i Tillväxtverkets databas för företagens administrativa kostnader MALIN. I databasen anges tidsåtgången för exempelvis lämnande av uppgifter om fulla arbetsgivaravgifter till två minuter och tidsåtgången för lämnande av information om sammanlagda avgifter till i genomsnitt en minut per tillfälle. Mot bakgrund av detta uppskattas tidsökningen

till ca två minuter per köp, under förutsättning att företagens uppgiftshandling är anpassad till uppgiftslämnandet. Med hjälp av Tillväxtverkets konsekvensutredningsverktyg Regelräknaren beräknas kostnadsökningen per köp till ca åtta kronor (vid en genomsnittlig lön för kontorsassistenter och sekreterare på 27 500 kronor i månaden enligt uppgifterna i Regelräknaren).

Eftersom företaget måste vända sig till Skatteverket för att få en viss del av betalningen uppkommer en viss fördröjning innan hela fakturan är betald. Utbetalning sker vanligtvis inom några dagar. Företagen har även möjlighet att välja att använda en kortare kredittid för att minska betalningstiderna. Den påverkan på likviditeten som fakturamodellen medför kan därför bedömas vara mindre betungande.

Den fördröjda betalningen samt ökningen av den administrativa bördan kan i viss utsträckning förväntas påverka de mindre företagen. De nämnda konsekvenserna av fakturamodellens tillämpning måste dock ställas i relation till de fördelar som utförarna får genom att köparna har möjlighet att erhålla skattereduktion med 50 procent av arbetskostnaden. Sammantaget bör effekten vara positiv för de företag som tillhandahåller reparationer och underhåll av vitvaror. Ett alternativ till RUT-avdrag vore någon form av bidragssystem riktat till köpare. Att på detta sätt ge köparna subventionen redan vid köpet skulle dock kräva uppbyggnad av ett helt nytt system i stället för det befintliga systemet för RUT-avdrag. Ett helt annat alternativ är att försöka åstadkomma ett förändrat beteende i fråga om reparationer genom informationsinsatser. Detta bedöms dock inte vara tillräckligt.

Förslaget att införa en skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror i bostaden kan medföra en ökad konkurrenskraft och ökade intäkter för företag som tillhandahåller sådana tjänster. Samtidigt kan förslaget i viss mån försämra konkurrensen och minska intäkterna för företag som tillhandahåller reparation och underhåll av vitvaror enbart i verkstad och företag som säljer nya vitvaror i förhållande till företag som tillhandahåller reparation och underhåll av vitvaror i bostaden.

Effekter för miljön

I dag är det i många fall relativt billigt och enkelt att köpa nytt jämfört med att reparera vitvaror som har gått sönder. Reparationer och underhåll

⁶¹ Källa: SCB:s databas Företagsdatabasen för 2015.

tar dock mindre råvaror och energi i anspråk och ger lägre utsläpp än produktion av nya varor och dessutom minskar det mängden avfall. Med en skattereduktion som reducerar arbetskostnaderna för reparationer och underhåll av vitvaror med 50 procent ökar incitamenten att reparera och underhålla i stället för att köpa nytt. Detta bedöms leda till att fler väljer att använda sina vitvaror under en längre period, vilket i sin tur leder till en förbättrad resurshushållning och till att miljöbelastningen från produktion av motsvarande mängd nya vitvaror minskar. Flera remissinstanser, däribland Konjunkturinstitutet, *Naturvårdsverket* och *Avfall Sverige*, har påpekat att det, framför allt för vitvaror som drar mycket energi såsom kyl och frys, ur ett livscykelperspektiv inte är självklart att det är bättre för miljön att fler väljer att använda sina vitvaror under en längre period. Detta för att den tekniska utvecklingen i energieffektivitetshänseende har gått mycket fort de senaste åren. I en rapport från 2013 på uppdrag av Naturskyddsföreningen⁶² analyserades när det är optimalt ur ett miljöperspektiv att byta ut kyl och frys. Slutsatsen var att kylskåpsmodeller äldre än 2005 och frysskåpsmodeller äldre än 2007 av miljöskäl borde bytas ut mot de effektivaste modellerna på marknaden. Utöver detta har några remissinstanser belyst risken för att skadliga ämnen kan få ökad livslängd om fler väljer att reparera vitvaror i större utsträckning. *Kemikalieinspektionen* påpekar att det i så fall ställer ökade krav i avfallsledet när varorna ska tas omhand för återvinning eller slutligt omhändertagande.

Precis som remissinstanserna anför är det inte i samtliga fall bättre att reparera än att köpa en ny vara. En vara kan vara så pass gammal att det är uppenbart att dess konstruktion ger upphov till betydligt mer påverkan på miljö och hälsa än nyare produkter även om varan repareras. Bedömningen är dock att vitvaror byts ut även om miljönyttan av att reparera dem är större. En skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror kan minska förekomsten av dessa fall samt öka medvetenheten om effekter på miljö och klimat av att reparera i stället för att köpa nytt. Normalt sett torde dessutom inte

reparation av tekniskt påtagligt föråldrade vitvaror framstå som ekonomiskt attraktivt ens med den föreslagna skattereduktionen. Förslaget bedöms vidare kunna leda till att konsumenterna i högre utsträckning väljer att köpa produkter av högre kvalitet med större reparationsmöjligheter, vilket ytterligare kan bidra till minskad miljöbelastning.

Effekter för sysselsättning och antalet arbetade timmar

Införande av en skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror förväntas öka efterfrågan på arbetskraft i branschen och därmed sysselsättningen på kort sikt. Då förslaget bedöms öka efterfrågan på arbetskraft med en relativt god anknytning till arbetsmarknaden förväntas dock effekten på den varaktiga sysselsättningen i ekonomin i sin helhet vara liten. Denna bedömning delas av Ekonomistyrningsverket, *Arbetsförmedlingen*, Konjunkturinstitutet och *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering*. Elektriska Hushållsapparater Leverantörer (EHL) anför att större kunskap krävs i dag för att reparera vitvaror och att det har lett till att antalet verkstäder har minskat. EHL påpekar att branschen tidigare genomfört KY-utbildningar, men att de lades ned för tre år sedan då KY-myndigheten ansåg att det inte fanns behov av fler tekniker. Arbetsförmedlingen anser dock att efter språkundervisning kan denna typ av åtgärd vara en väg in på arbetsmarknaden för nyanlända med lämplig bakgrund och därmed stödja en grupp med svag anknytning till arbetsmarknaden.

Förslaget bedöms inte påverka antalet arbetade timmar bland köparna i någon större utsträckning. Detta för att många av tjänsterna som omfattas i många fall sannolikt inte skulle utförts av köparen själv utan en skattereduktion samt för att tjänsterna generellt sett inte är sådana som utförs återkommande under året.

Effekter för fördelning

Vad gäller fördelningseffekter är det inte möjligt att studera vilka som i dag köper reparations- och underhållstjänster för vitvaror då data på den detaljnivån saknas. För att erhålla en skattereduktion krävs dock att det finns skatt att reducera vilket innebär att det för personer med låga inkomster generellt sett är svårare att ta del av en skattereduktion. Vad gäller användandet av husavdraget visar statistik från SCB att

⁶² Undersökning miljöbelastning kyl och frys, Miljögraff 2013.

ca 60 procent av dem som använde RUT-avdraget 2014 hade inkomster under 360 000 kronor per år. För ROT-avdraget var samma andel omkring 55 procent. Andelen användare i olika inkomstgrupper ökar dock med inkomsten. För RUT-avdraget var andelen användare av dem med årsinkomster över 1 miljon kronor 33 procent jämfört med 7,5 procent för dem med årsinkomster mellan 120 000 kronor och 159 000 kronor. För ROT-avdraget var samma andelar ca 50 procent respektive 11 procent. Även om reparation och underhåll av vitvaror tillhör en annan kategori av tjänster kan ovanstående indikera att en skattereduktion för dessa tjänster eventuellt kan ha negativa fördelningseffekter sett till disponibel inkomst.

LO påpekar att ett RUT-avdrag för reparation av vitvaror skulle få negativa fördelningseffekter genom att det nästan bara kan utnyttjas av ägare till småhus och bostadsrätter. Ansvaret för att reparera vitvaror i hyreslägenheter är många gånger hyresvärdens. Då andelen som äger sin bostad ökar med inkomsten är det möjligt att förslaget därmed kan få negativa effekter för fördelningen.

Effekter för jämställdheten

Det är inte möjligt att studera könsfördelningen för sysselsättning och företagande i exakt den bransch som utför reparations- och underhållstjänster för vitvaror då data på den detaljnivån saknas. Inom näringsgrenen reparation och service avseende hushållsapparater samt utrustning för hem och trädgård är dock män överrepresenterade som ägare av företag samt som andel av de sysselsatta.⁶³

Enligt SCB:s tidsanvändningsundersökning år 2010/11 lägger män mer tid på reparationer och underhåll i hemmet än kvinnor.⁶⁴ Eventuella förändringar av det obetalda hemarbetet förväntas därför främst uppkomma bland män.

Vad gäller köparna av tjänsten är det med tillgänglig statistik svårt att uppskatta hur stor andel kvinnor respektive män som köper denna tjänst.

Sammanfattningsvis förväntas utvidgningen av RUT-avdraget gynna män vad gäller sysselsättning och företagande. I den mån reparationer utförda av företag ersätter hemarbete till följd av utvidgningen minskar mäns obetalda hemarbete med dessa reparationer.

Förslagets förhållande till EU-rätten

Riksdagen antog våren 2015 riktlinjer för skattepolitiken (prop. 2014/15:100, avsnitt 5.5, bet. 2014/15:FiU20, rskr. 2014/15:254). Av riktlinjerna framgår att en viktig princip för skattepolitiken är att regelverket ska vara förenligt med EU-rätten. Förslaget bedöms vara förenligt med det EU-rättsliga regelverket.

Effekter för myndigheter

Införande av en skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror i bostaden kommer att medföra en ökad administration för Skatteverket. Skatteverket kommer att få ett ökat antal begäran om utbetalning från de som utför tjänsterna och fler personer kommer att begära skattereduktion i sin självdeklaration. Därutöver tillkommer vissa engångskostnader för information och för att anpassa systemstödet. Förslaget medför således en viss kostnadsökning för Skatteverket. Tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Antalet mål i de allmänna förvaltningsdomstolarna rörande RUT-avdrag har varit relativt begränsat. En komplettering med reparation och underhåll av vitvaror bedöms inte påverka måltillströmningen hos domstolarna nämnvärt. Förslaget bedöms sammantaget inte påverka de allmänna förvaltningsdomstolarna annat än marginellt. Eventuella kostnadsökningar får därför behandlas inom befintliga ramar.

6.5 Avdrag för resor till och från arbetet

6.5.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har under våren 2016 promemorian Höjd beloppsgräns vid avdrag för resor till och från arbetet tagits fram. Den innehåller förslag om höjd beloppsgräns för avdrag för resor. En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 8, avsnitt 1*.

⁶³ Källa: Statistiska centralbyråns databaser FRIDA och STAR. Egna beräkningar utifrån SNI2007-kod 95.220.

⁶⁴ Nu för tiden – En undersökning om svenska folkets tidsanvändning år 2010/11, Levnadsförhållanden rapport 123, Statistiska centralbyrån.

Promemorians lagförslag finns i *bilaga 8, avsnitt 2*. Förslaget har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8, avsnitt 3*. En sammanställning av remisstyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2016/02228/S1).

I detta avsnitt behandlas promemorians förslag.

Lagrådet

Förslaget om höjd beloppsgräns för avdrag för resor är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

6.5.2 Höjd beloppsgräns för avdrag för resor till och från arbetet

Regeringens förslag: Beloppsgränsen över vilken utgifter för inställelseresor samt för resor mellan bostaden och arbets- respektive utbildningsplatsen får dras av höjs från 10 000 kronor till 11 000 kronor.

Den nya beloppsgränsen gäller fr.o.m. den 1 januari 2017 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2016.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Skatteverket* tillstyrker förslaget men anser att en höjning av beloppsgränsen till 15 000 kronor hade varit bättre. Detta då antalet möjliga avdrag avseende arbetsresor skulle minska vilket skulle innebära förenkling av hanteringen och att resurser därmed skulle kunna frigöras för att användas till andra ändamål. Därtill skulle det även innebära en förenkling för skattebetalarna. *Naturvårdsverket* tillstyrker förslaget och anför att det bedöms vara av administrativ karaktär och inte påverka valet av färdväg. *Trafikanalys* har inget att invända mot förslaget men påpekar att det vore angeläget att göra en mer genomgripande översyn av bestämmelserna för reseavdrag. *Motorbranschens Riksförbund (MRF)* anser inte att utredningen visar att reseutgifterna i Stockholms lokaltrafik, eller hos övriga

lokaltrafikbolag, har ökat så pass mycket att det ger stöd för att höja beloppsgränsen. *Landsorganisationen i Sverige (LO)* avstyrker förslaget och anser att det högre priset på SL:s månadskort inte är något skäl till att höja beloppsgränsen eftersom ett månadskort på SL, räknad på 12 månader, även efter höjningen den 1 januari 2017 hamnar under den nuvarande beloppsgränsen. En höjning av beloppsgränsen till 11 000 kronor innebär en höjning med 10 procent. Transportkostnader i konsumentprisindex har sedan 1 januari 2012 bara ökat med 1 procent. Ökade transportkostnader är således inte heller något skäl till att höja beloppsgränsen. LO anför vidare att motivet för att höja beloppsgränsen främst synes vara att öka skatteintäkterna. Förutom från remissinstanserna har yttrande inkommit från *Svensk Kollektivtrafik* som ställer sig helt avvisande till att höja beloppsgränsen och gör bl.a. gällande att regeringen snarast bör tillsätta en utredning som syftar till att göra reseavdraget avståndsberoende och färdmedelsneutralt.

Skälen för regeringens förslag: Avdrag för skäligena utgifter för resor mellan bostaden och arbets- respektive utbildningsplatsen (arbetsresor) ska göras om arbets- och utbildningsplatsen ligger på ett sådant avstånd från den skattskyldiges bostad att denne behöver använda något transportmedel. Avdrag för utgifter för särskilda resor i samband med att den skattskyldige börjar eller slutar en tjänst (inställelseresor) ska dras av om resorna företagits mellan två platser inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Rätten till avdrag för utgifter för arbets- och inställelseresor är begränsad på så sätt att avdrag endast får göras till den del utgifterna sammanlagt överstiger 10 000 kronor.

Motivet för beloppsgränsen är att utgifter för resor mellan bostaden och arbetsplatsen i inte obetydlig grad kan hänföras till privata levnadskostnader, vilka inte bör få dras av vid beskattningen. Beloppsgränsen innebär dessutom stora förenklings- och administrativa vinster.

MRF och *LO* anför att ökade transportkostnader inte är skäl för att höja beloppsgränsen. Regeringen konstaterar att beloppsgränsen inte är indexerad. Det innebär att den med jämna mellanrum behöver justeras för att inte urholkas. Beloppsgränsen höjdes senast fr.o.m. den 1 januari 2012 (prop. 2011/12:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m.

avsnitt 6.4). Någon justering av beloppsgränsen har således inte skett på ett antal år samtidigt som reseutgifterna i Stockholm under de närmaste åren kommer att stiga för dem som reser med Storstockholms lokaltrafik.

Mot denna bakgrund anser regeringen, i likhet med vad som föreslogs i promemorian, att beloppsgränsen bör höjas till 11 000 kronor.

De synpunkter som *Trafikanalys* och *Svensk Kollektivtrafik* framför om behovet av en översyn av bestämmelserna om avdrag för resor till och från arbetet faller utanför ramen för detta lagstiftningsärende.

Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2017 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2016.

Lagförslag

Förslaget föranleder en ändring i 12 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229), se avsnitt 3.12.

6.5.3 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Förslaget att höja beloppsgränsen från 10 000 till 11 000 kronor över vilken utgifter för inställelse-resor samt för resor mellan bostaden och arbets- och utbildningsplatsen får dras av beräknas leda till ökade skatteintäkter för kommuner och landsting samt för staten då det leder till en ökning av den beskattningsbara förvärvs-inkomsten. En höjd beloppsgräns beräknas öka skatteintäkterna med 0,34 miljarder kronor, varav 0,31 miljarder kronor avser kommuner och landsting, årligen fr.o.m. 2017.

Effekter för myndigheter och företag

Förslagen bedöms inte medföra några ökade kostnader eller ökad arbetsbörda för vare sig Skatteverket eller de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Förslagen bedöms inte heller medföra några konsekvenser för företagen.

Sysselsättnings effekter

En höjning av beloppsgränsen medför att kostnaden för vissa arbetsresor ökar. Detta kan leda till att rörligheten på arbetsmarknaden minskar vilket i sin tur kan påverka sysselsättningen negativt. Storleken på den föreslagna höjningen är emellertid begränsad och bedöms därför få inga eller endast marginella effekter på sysselsättningen.

Effekter för enskilda

Beskattningsåret 2014 gjorde ca 902 000 personer avdrag för resor till och från arbetet. En höjning av beloppsgränsen innebär att kostnaden för resor till och från arbetet ökar för de som skulle fått reseavdrag vid oförändrad beloppsgräns. Kostnadsökningen per år blir högst 1 000 kronor multiplicerat med den för den enskilde aktuella marginalskatten. En höjning av beloppsgränsen innebär vidare att antalet som når upp till gränsen och därmed kan ges avdrag minskar något.

Effekter för miljön

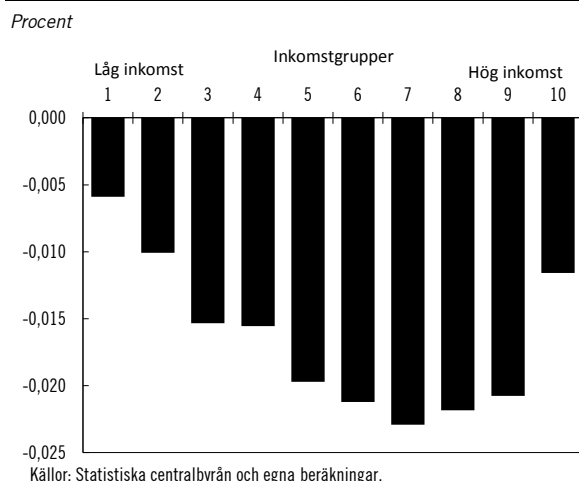
Förslaget bedöms inte få några konsekvenser för miljön. Val av färdstätt påverkas av flera olika faktorer varav kostnaden är en. Den föreslagna höjningen av beloppsgränsen gäller både för resor med kollektivtrafik och med bil. För de som i dag gör avdrag för resor får därför höjningen ingen betydande förändring i relativpriset mellan färdstätt. Höjningen av beloppsgränsen bedöms således inte påverka valet av färdstätt.

Vid en utebliven höjning av beloppsgränsen kommer prisökningar på resor med kollektivtrafik att innebära att fler personer kommer att hamna över beloppsgränsen. För dessa personer skulle möjligheten till reseavdrag sänka kostnaderna för arbetsresor med kollektivtrafik. Om hela den, i detta fall, uteblivna höjningen av beloppsgränsen utnyttjas motsvarar detta en sänkning av årskostnaden med aktuell marginalskatt multiplicerad med 1 000 kronor. Även om detta leder till en förändring av relativpriset, bedöms denna inte vara tillräckligt stor för att påverka valet av färdstätt i någon större utsträckning.

Fördelningseffekter

En höjning av beloppsgränsen från 10 000 kronor till 11 000 kronor bedöms i genomsnitt påverka samtliga inkomstgrupper negativt vad gäller ekvivalerad disponibel inkomst, som är ett mått på ekonomisk standard (se diagram 6.3). Ju högre ekonomisk standard desto större är den procentuella effekten, med undantag för inkomstgrupp 10.

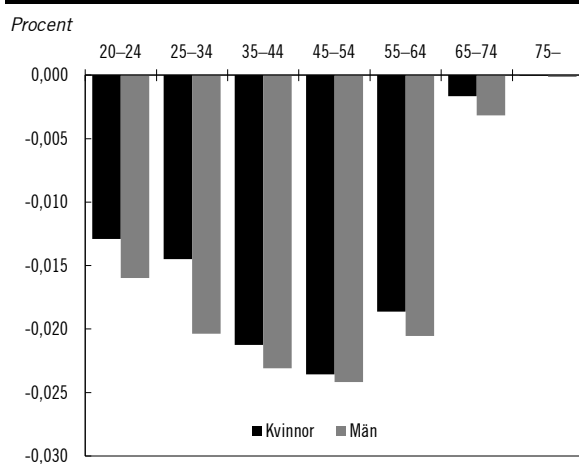
Diagram 6.3 Procentuell förändring av ekvivalerad disponibel inkomst (ekonomisk standard) 2017 till följd av höjd beloppsgräns, över inkomstgrupper

Effekter för jämställdheten

Färre kvinnor än män gör avdrag för resor till och från arbetet. Beskattningsåret 2014 gjorde ca 394 000 kvinnor och ca 508 000 män avdrag för resor till och från arbetet. Detta innebär att fler män än kvinnor påverkas av förslaget. Förslaget bedöms emellertid påverka den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män endast marginellt, då storleken på höjningen är begränsad. Mäns genomsnittliga disponibla inkomst bedöms påverkas något mer negativt än kvinnors (se diagram 6.4).

Diagram 6.4 Procentuell förändring av individuell disponibel inkomst 2017 till följd av höjd beloppsgräns efter kön och ålder

Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.

6.6 Växa-stöd för den först anställda – sänkta arbetsgivaravgifter för enskilda näringsidkare (tillfälligt 2017–2021)

6.6.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Växa-stöd för den först anställda – sänkta arbetsgivaravgifter för enskilda näringsidkare tagits fram. Den innehåller förslag om nedsatta arbetsgivaravgifter för enmansföretag som anställer en första person. En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 9, avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 9, avsnitt 2*. Förslaget har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 9, avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2016/01152/S1).

I detta avsnitt behandlas promemorians förslag.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 26 maj 2016 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 9, avsnitt 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 9, avsnitt 5*. Lagrådets synpunkter behandlas i författningskommentaren till förslaget till lag om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021, avsnitt 6.31.

6.6.2 Bakgrund

Den 1 juni 2006 infördes en tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt för enmansföretag som anställer en person (prop. 2005/06:164, bet. 2005/06:SfU11, rskr. 2005/06:228). Reglerna skulle gälla t.o.m. den 31 december 2007. Med enmansföretag avsågs enskilda näringsidkare och handelsbolag med högst två delägare som inte haft någon anställd efter den 30 juni 2005. Vidare avsågs med enmansföretag aktiebolag som haft högst en anställd under förutsättning att denna anställde också var delägare, eller närstående till en delägare, i bolaget.

Nedsättningen innebar i huvudsak att enmansföretag under vissa förhållanden och under högst 12 månader endast behövde betala ålderspensionsavgiften på 10,21 procent på ersättning till den första person som anställdes i företaget utöver företagaren. Nedsättningen gällde till den del ersättningen till den nyanställda inte översteg 25 000 kronor per månad.

Lagstiftningen föregicks av att dåvarande Verket för näringslivsutveckling (Nutek) och Almi Företagspartner AB i juni 2005 avlämnade rapporten Den första anställningen – hinder och möjligheter för soloföretag att anställa en första person (Nutek R 2005:01). Av rapporten framgick bl.a. att det fanns få enmansföretag i Sverige som hade erfarenhet av att ha haft någon anställd. Endast tre procent av företagen utan anställda i Sverige hade tidigare haft anställd personal. Nuteks undersökning visade emellertid att de företag som redan hade någon anställd var mer benägna att anställa ytterligare personer. Detta indikerade att när väl tröskeln att anställa den första personen var övervunnen så ökade benägenheten för företagen att anställa ytterligare personer i framtiden. Om enmansföretag anställer en första person kan det därför vara det första steget in i en positiv spiral där antalet anställda successivt ökar i takt med att verksamheten utvecklas.

Den tillfälliga nedsättningen slopades av den förra regeringen vid utgången av 2006 (prop. 2006/07:1, bet. 2006/07:FiU1, rskr. 2006/07:9).

6.6.3 Gällande rätt

6.6.3.1 Socialavgifter och allmän löneavgift

Socialavgifter tas ut för finansiering av de sociala trygghetssystemen och utgörs av arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Arbetsgivaravgifter betalas i första hand av arbetsgivare medan egenavgifter normalt betalas av fysiska personer som bedriver aktiv näringsverksamhet, dvs. enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag. Regler om socialavgifter finns i socialavgiftslagen (2000:980).

Utöver socialavgifter ska, enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, ytterligare en avgift betalas av arbetsgivare och enskilda näringsidkare. Den allmänna löneavgiften infördes ursprungligen för att finansiera EU-inträdet men används nu i första hand i allmänt budget-

förstärkande syfte. Den allmänna löneavgiften debiteras i samband med, och på samma underlag som, socialavgifterna. Författningstekniskt ingår den allmänna löneavgiften varken i arbetsgivaravgifterna eller i egenavgifterna men eftersom den inte särskiljs i debiteringsförfarandet brukar den i dagligt tal ingå i begreppet socialavgifter. För inkomståret 2016 fördelar sig avgifterna enligt tabell 6.2.

Tabell 6.2 Avgiftsnivåer 2016

Procent		
	Arbetsgivaravgifter	Egenavgifter
Sjukförsäkringsavgift	4,85	4,94
Föräldraförsäkringsavgift	2,60	2,60
Ålderspensionsavgift	10,21	10,21
Efterlevandepensionsavgift	1,17	1,17
Arbetsmarknadsavgift	2,64	0,10
Arbetskadavgift	0,30	0,30
<i>S:a socialavgifter</i>	<i>21,77</i>	<i>19,32</i>
Allmän löneavgift	9,65	9,65
S:a socialavgifter och allmän löneavgift	31,42	28,97

6.6.3.2 Särskild löneskatt på förvärvsinkomst

Enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster ska särskild löneskatt betalas för vissa förvärvsinkomster. Skatten skulle i sin ursprungliga utformning tas ut på alla inkomster som inte grundar rätt till socialförsäkringsförmåner. Skattesatsen var beräknad så att den skulle motsvara skatteinslaget i socialavgifterna, dvs. svara mot den del av socialavgifterna som inte ger rätt till någon motsvarande socialförsäkringsförmån.

För personer som vid årets ingång fyllt 65 år och som omfattas av det reformerade ålderspensionssystemet, dvs. är födda 1938 eller senare, gäller enligt socialavgiftslagen (2000:980) att bara ålderspensionsavgiften och inte övriga socialavgifter ska betalas på lön och andra avgiftspliktiga inkomster. Av denna anledning gällde före 2007 att särskild löneskatt skulle betalas på lön och annan ersättning för arbete till dessa personer. Med hänsyn till att ålderspensionsavgift betalades togs dock särskild löneskatt ut med 16,16 procent i stället för med 24,26 procent enligt huvudregeln. För personer som är födda 1937 eller tidigare – som därmed inte omfattas av det reformerade ålderspensions-

systemet och för vilka inga socialavgifter ska betalas – togs särskild löneskatt ut med 24,26 procent. År 2007 slopades den särskilda löneskatten för personer som vid årets ingång fyllt 65 år och är födda 1938 eller senare och 2008 slopades den särskilda löneskatten även för personer födda 1937 och tidigare.

Sedan den 1 januari 2016 ska särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster åter betalas på ersättning som ges ut till anställda som vid årets ingång har fyllt 65 år, dock med en lägre skattesats än tidigare. För dessa personer tas särskild löneskatt ut med 6,15 procent på löner, arvoden, förmåner och andra ersättningar. Av förenklingsskäl är skattesatsen lika för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år, dvs. oavsett om de omfattas av det reformerade pensionsystemet eller inte.

6.6.3.3 Finansiering av trygghetssystem

Socialavgifterna är i principiellt hänseende försäkringsavgifter men det faktiska försäkringsinslaget varierar mellan försäkringsslagen och för flertalet försäkringar saknas en direkt koppling mellan avgiften och förmånen.

Det inkomstgrundade ålderspensionssystemet finansieras med en fast pensionsavgift på 18,5 procent av pensionsunderlaget, där 16 procentenheter går till fördelningssystemet för att finansiera inkomstpensionen. Resterande 2,5 procentenheter betalas in till systemet för premiepension där avgiftsintäkterna fonderas individuellt för varje försäkrad. Arbetsgivarens respektive den egenavgiftsskyldiges del av avgiftsinbetalningen sker i form av ålderspensionsavgift om 10,21 procent av avgiftsunderlaget enligt socialavgiftslagen.

Det inkomstgrundade ålderspensionssystemet är ett fristående försäkringssystem vid sidan av statens budget. Utgående inkomst- och tilläggs-pensioner i fördelningssystemet ska löpande finansieras av inbetalade avgifter samt tillgångarna i AP-fonderna. Det är konstruerat så att det ska vara finansiellt självreglerande, där eventuella anpassningar sker på förmånssidan – inte genom en förändrad avgiftssats. Premiepensionen är ett fullfonderat system. Ingen skattefinansiering ska således ske utan systemet är helt slutet i detta avseende. En grundläggande princip bakom pensionssystemet är att varje intjänad pensionsrättighet ska motsvaras av en beslutad och

inbetald avgift av en mot rättigheten svarande storlek. Om detta villkor bryts kan inte systemet garantera sin långsiktiga hållbarhet finansiellt. Ålderspensionsavgiften kan således inte reduceras.

För vilka ändamål de olika avgifter som inflyter som socialavgifter ska användas framgår av lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter.

6.6.3.4 Betalning av socialavgifter och allmän löneavgift

Debitering och uppbörd av socialavgifter hantearas av Skatteverket. Den som avser att bedriva näringsverksamhet och som är skyldig att göra skatteavdrag eller betala arbetsgivaravgifter ska enligt 7 kap. 1 och 2 §§ skatteförordningen (2011:1244) anmäla sig för registrering hos Skatteverket. Vid registreringen anges bl.a. företagsform och huruvida företagets verksamhet bedrivs på flera adresser. När det gäller arbetsgivare anges bl.a. första datum för löneutbetalning, beräknat antal anställda och beräknad lönesumma under året. Om en uppgift som ligger till grund för registreringen ändras ska den som är registrerad underrätta Skatteverket om ändringen inom två veckor från det att ändringen inträffade.

Den som är skyldig att betala arbetsgivaravgifter ska också lämna en arbetsgivardeklaration. I denna ska arbetsgivaravgifter redovisas. En arbetsgivardeklaration ska lämnas för varje redovisningsperiod, vanligen varje månad. Med registreringen som underlag utfärdar Skatteverket förtryckta deklarationsblanketter för respektive kalendermånad. Deklarationerna ska för de flesta arbetsgivare vara avlämnade senast den 12 i månaden efter redovisningsperioden med undantag för deklarationerna avseende juli och december som ska vara avlämnade senast den 17 i månaden efter redovisningsperioden. Redovisade arbetsgivaravgifter ska vara inbetalda till Skatteverket samma dag som deklarationen ska vara avlämnad, dvs. i normalfallet den 12 i månaden efter redovisningsperioden.

I arbetsgivardeklarationen redovisas avseende arbetsgivaravgifter samtliga avgiftspliktiga löner, förmåner och kostnadsavdrag. Därefter fördelas dessa på underlag för fulla arbetsgivaravgifter och reducerade avgifter, t.ex. på grund av att personal har fyllt 65 år. Den deklarations-

skyldige räknar själv fram sina avgifter genom att multiplicera sina respektive underlag med tillämplig avgifts- eller löneskattesats och summerar resultaten. Från summan kan den avgiftsskyldige i vissa fall vara berättigad till avdrag.

6.6.3.5 Nedsättning av socialavgifter

Nedsatta socialavgifter för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år

På ersättning till personer som vid årets ingång har fyllt 65 år och som omfattas av det reformerade pensionssystemet, dvs. är födda 1938 eller senare, ska bara ålderspensionsavgiften och inte övriga socialavgifter betalas. Detta gäller även för dem som betalar egenavgifter. För personer som är födda 1937 eller tidigare tas inga socialavgifter ut. För personer som vid årets ingång har fyllt 65 år tas inte heller någon allmän löneavgift ut. Däremot tas särskild löneskatt ut med 6,15 procent.

Regionalt avdrag vid avgiftsberäkningen

Arbetsgivare, enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag som är verksamma i vissa angivna kommuner i Norrland och västra Svealand (stödområde A) får göra avdrag vid beräkningen av socialavgifterna och den allmänna löneavgiften. Syftet med avdraget är att stimulera småföretagandet och att bidra till god service i de delar av landet som har de största geografiska lägesnackdelarna med bl.a. långa avstånd, liten hemmamarknad, sämre tillgång på service, låg befolkningstäthet och ogynnsamma klimatförhållanden. Reglerna finns i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980). Bestämmelserna innebär i huvudsak att företag som är verksamma i stödområdet ges ett avdrag med 10 procent av avgiftsunderlaget vid beräkningen av den allmänna löneavgiften, arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna. För arbetsgivare uppgår avdraget till högst 7 100 kronor per månad och för enskilda näringsidkare till högst 18 000 kronor per år. Avdraget får inte tillsammans med avdraget för personer som arbetar med forskning och utveckling (se nedan) medföra att avgifterna understiger ålderspensionsavgiften.

Nedsatta egenavgifter

Den 1 januari 2010 infördes en nedsättning av egenavgifterna för enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag i syfte att göra det mer attraktivt att starta, driva och utveckla företag (prop. 2009/10:178, bet. 2009/10:SfU16, rskr. 2009/10:278). Nedsättningen uppgick till 5 procentenheter och var utformad som ett avdrag vid avgiftsberäkningen. Avdrag fick göras med högst 10 000 kronor per år. Den 1 januari 2014 förstärktes nedsättningen genom att avdraget vid avgiftsberäkningen höjdes med 2,5 procentenheter till 7,5 procent av avgiftsunderlaget och det maximala avdragsbeloppet med 5 000 kronor till 15 000 kronor per år (prop. 2013/14:14, bet. 2013/14:SfU5, rskr. 2013/14:74). En förutsättning för avdrag är att överskottet av näringsverksamheten överstiger 40 000 kronor och att den avgiftsskyldige vid årets ingång har fyllt 25 men inte 65 år. Avdraget får inte medföra att egenavgifterna understiger ålderspensionsavgiften.

Nedsatta arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning och utveckling

Den 1 januari 2014 infördes ett skatteincitament för forskning och utveckling (prop. 2013/14:1, bet. 2013/14:FiU1, rskr. 2013/14:56). Vid beräkningen av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning och utveckling ska avdrag göras med 10 procent av avgiftsunderlaget för dessa personer. Avdraget får inte medföra att de avgifter som ska betalas understiger ålderspensionsavgiften. Det sammanlagda avdraget för samtliga personer som arbetar med forskning eller utveckling hos den avgiftsskyldige får inte överstiga 230 000 kronor per månad. Vid bedömningen av avdragsrätten ska flera avgiftsskyldiga som ingår i samma koncern och som uppfyller villkoren för att få göra avdrag anses som en avgiftsskyldig. En förutsättning för avdraget är att personerna har arbetat med forskning och utveckling i en viss utsträckning och att de vid årets ingång har fyllt 25 men inte 65 år.

6.6.3.6 EU:s regler om statsstöd

Allmänt om statligt stöd

Artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) innehåller bestämmelser om statligt

stöd. Artikel 107.1 i EUF-fördraget innehåller ett generellt förbud mot statligt stöd. Av artikel 107.2 och 107.3 i EUF-fördraget framgår dock att statligt stöd i vissa fall är eller kan vara förenligt med den inre marknaden och i så fall tillåtet. Statsstödsreglerna vilar på ett system med förhandsgranskning. Enligt artikel 108.3 i EUF-fördraget ska medlemsstaterna anmäla planer på att vidta eller ändra stödåtgärder till kommissionen. Medlemsstaterna får inte införa detta slag av stödåtgärder förrän kommissionen granskat åtgärderna.

Det finns undantag från förhandsgranskningen. Ett undantag finns för stöd av mindre betydelse. Villkoren för att kunna lämna sådant stöd framgår i första hand av kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse. För sektorn för primärproduktion av jordbruksprodukter (jordbrukssektorn) och fiskeri- och vattenbrukssektorn gäller särskilda regler, se kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn och kommissionens förordning (EU) nr 717/2014 av den 27 juni 2014 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom fiskeri- och vattenbrukssektorn.

Förordningarna har direkt effekt. Det innebär att de villkor som följer av förordningarna ska tillämpas utan att någon särskild implementering i svensk lagstiftning sker.

Närmare om kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse

Kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse innebär i huvudsak följande.

För att ett stöd ska anses vara ett stöd av mindre betydelse får det totala stöd som beviljas ett enda företag som huvudregel inte överstiga 200 000 euro under en period om tre beskattningsår (det s.k. individuella taket), se artikel 3.2 i förordning nr 1407/2013. För t.ex. jordbruks- och fiskerisektorerna gäller lägre individuella tak (15 000 euro för jordbrukssektorn och 30 000 euro för fiskeri- och vattenbrukssektorn), se artikel 3.2 i förordning nr 1408/2013 och

artikel 3.2 i förordning nr 717/2014. Inom jordbruks-, fiskeri- och vattenbrukssektorerna finns dessutom s.k. nationella tak som inte får överskridas, se artikel 3.3 i förordning nr 1408/2013 och artikel 3.3 i förordning nr 717/2014.

Perioden på tre beskattningsår fastställs på grundval av de beskattningsår som används av företaget i den berörda medlemsstaten, se t.ex. artikel 3.5 i förordning nr 1407/2013.

Vid tillämpning av kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse omfattar begreppet "företag" varje enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett enhetens rättsliga form och oavsett hur den finansieras. Ekonomisk verksamhet utgörs i sin tur av all verksamhet som består i att erbjuda varor eller tjänster på en viss marknad. Det gäller oavsett om verksamheten bedrivs med vinstsyfte eller inte. Huruvida en stödmottagare ska anses vara ett företag i detta avseende avgörs från fall till fall.

Med begreppet "ett enda företag" avses inte endast företaget utan också andra företag som står i intressegemenskap med företaget på ett sådant sätt att de bör ses som en enhet, se t.ex. artikel 2.2 i förordning nr 1407/2013. Det innebär att begreppet "ett enda företag" omfattar alla enheter som har minst ett av följande förhållanden till varandra:

- a) Ett företag innehar majoriteten av aktieägar- eller delägarrösterna i ett annat företag.
- b) Ett företag har rätt att utse eller entlediga en majoritet av ledamöterna i ett annat företags styrelse, ledning eller tillsynsorgan.
- c) Ett företag har rätt att utöva ett bestämmande inflytande över ett annat företag enligt ett avtal som är slutet med detta företag eller enligt en bestämmelse i det företags stiftelseurkund eller stadgar.

d) Ett företag som är aktieägare eller delägare i ett annat företag kontrollerar ensamt majoriteten av aktieägarnas eller delägarnas röster i detta företag med stöd av ett avtal med andra aktieägare eller delägare i detta företag.

Företag som har någon av de förbindelser som nämns i a–d via ett eller flera andra företag ska också anses vara ett enda företag.

Huruvida sådan intressegemenskap föreligger avgörs från fall till fall.

Kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse gäller företag inom flertalet sektorer, se t.ex. artikel 1 i förordning nr 1407/2013. Avgörande för bedömningen av vilken förord-

ning om stöd av mindre betydelse som är tillämplig, är den verksamhet som bedrivs i företaget, se t.ex. artikel 1.1 i förordning nr 1407/2013. Det innebär t.ex. att om ett företag bedriver verksamhet inom flera sektorer (som omfattas av kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse), t.ex. inom såväl skogs- som jordbrukssektorn, kan stöd av mindre betydelse lämnas enligt förordning nr 1407/2013 för skogssektorn under förutsättning att berörd medlemsstat på lämpligt sätt, t.ex. genom åtskillnad mellan verksamheterna eller uppdelning av kostnaderna, ser till att verksamheterna inom de sektorer som undantas från tillämpningsområdet för förordning nr 1407/2013 inte omfattas av stöd av mindre betydelse som beviljats i enlighet med förordningen, se artikel 1.2 i förordning nr 1407/2013.

Stöd får kumuleras under vissa förutsättningar, se t.ex. artikel 5 i förordning nr 1407/2013.

Den stödgivande myndighetens ansvar

Den stödgivande myndigheten får lämna ett stöd av mindre betydelse bara om villkoren i kommissionens regelverk om stöd av mindre betydelse är uppfyllda, se t.ex. artikel 6.3 i förordning nr 1407/2013. I avsaknad av ett centralt register för stöd av mindre betydelse sker kontrollen mot bakgrund av uppgifter från företagen, se t.ex. artikel 6.1 i förordning nr 1407/2013. Om stödet överskrider tillämpligt tal, omfattas det inte av regelverket, se t.ex. artikel 3.7 i förordning nr 1407/2013. Den stödgivande myndigheten är skyldig att informera företagen om stödets karaktär av stöd av mindre betydelse genom att uttryckligen hänvisa till det regelverk som är tillämpligt, se t.ex. artikel 6.1 i förordning nr 1407/2013.

6.6.4 Sänkta arbetsgivaravgifter när enmansföretag anställer

Regeringens förslag: Enmansföretag som anställer en person ska under längst tolv kalendermånader i följd vara berättigade till en nedsättning av arbetsgivaravgifterna, den allmänna löneavgiften och den särskilda lönskatten så att bara ålderspensionsavgift ska betalas. Nedsättningen ska vara tillfällig och gälla till utgången av 2021.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Tillväxtverket, Almi Företagspartner AB (ALMI), Sjöfartens Arbetsgivarförbund, Förvaltningsrätten i Falun, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Arbetsgivarverket och Statskontoret* tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Ekonomistyrningsverket (ESV), Skatteverket, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), FAR, Företagarna, Landsorganisationen i Sverige (LO), Näringslivets Regelnämnd (NNR), Sveriges Akademikers Centralorganisation (Saco) och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* avstyrker förslaget. *ESV, Föreningen Svenskt Näringsliv* och *Saco* har invändningar av mer principiell natur med avseende på valet av metod för stödet till nyanställningar. *Arbetsförmedlingen* förordar som ett alternativ till förslaget åtgärder som direkt riktar sig till individer som saknar anställning. *Riksrevisionen, ESV, Arbetsförmedlingen, Föreningen Svensk Näringsliv, LO* och *Saco* framhåller att förslaget är förenat med dödviktseffekter medan *Företagarna* förespråkar en generell sänkning av arbetsgivaravgifterna. *Arbetsförmedlingen* anför samtidigt att temporära marginella sysselsättningsstöd, som förslaget kan ses som, teoretiskt kan förväntas ha mer gynnsamma effekter än generella förändringar av arbetsgivaravgifterna.

Vidare framhåller *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* att dödviktseffekterna begränsas när nedsättningen inte är generell utan i stället, som de anger denna vara fallet här, riktad. *IFAU* och *Föreningen Svenskt Näringsliv* pekar på problem med undanträngningseffekter. *IFAU* anser bl.a. att förslaget kan leda till att produktion i enmansföretag i stödområde A kan komma att ersättas med motsvarande produktion utanför stödområdet. *Riksrevisionen, ESV, Skatteverket, Föreningen Svenskt Näringsliv, Saco, TCO* och *Småföretagarnas Riksförbund* anser att förslaget ökar komplexiteten i socialavgiftssystemet. Enligt *Skatteverket* ökar därmed risken för att arbetsgivarna gör fel vid redovisningen. *Riksrevisionen* efterfrågar mer konkreta argument för varför åtgärden är temporär. *IFAU* anser dock att det är positivt att åtgärden utökas till fem år jämfört med det tidigare systemet med nedsatta arbetsgivaravgifter för enmansföretag

som anställer, som var tidsbegränsat till 18 månader. Många av de som kan komma att beröras av åtgärden kan behöva längre tid än 18 månader för att informera sig och anpassa sitt beteende till den. Vad som är en tillräcklig tidsutdräkt och hur denna förhåller sig till 5 år är det dock enligt IFAU svårt att uttala sig om.

Skälen för regeringens förslag: Att anställa en första person i ett enmansföretag är förknippat med vissa initiala kostnader, t.ex. i form av nya administrativa rutiner och utbildning av den nyanställda. Tillsammans med arbetsgivaravgifterna på lönen kan det utgöra ett återhållande inslag i beslutet att anställa. Genom en nedsättning av arbetsgivaravgifterna och den allmänna löneavgiften så att endast ålderspensionsavgift ska betalas minskar den initiala kostnaden att anställa och fler enmansföretag kan förväntas anställa. När erfarenheterna av att ha en person anställd väl vunnits kan företagen i viss mån vara mer positiva till att anställa fler personer. Nya arbetstillfällen i dessa företag förväntas leda till minskad arbetslöshet och ökad sysselsättning.

Avsikten med den föreslagna nedsättningen är inte att ge ett långsiktigt stöd för nyanställning i enmansföretag utan i stället att åstadkomma en lindring av de förhållanden i samband med nyanställning som enmansföretag kan uppleva som negativa. Nedsättningen bör därför ges under längst tolv månader.

På lön och andra ersättningar till arbetstagare som är 65 år eller äldre betalas särskild löneskatt i stället för andra arbetsgivaravgifter än ålderspensionsavgiften. För att inte anställningar av äldre personer ska missgynnas bör nedsättningen också kunna avse löneskatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster. Personer som är födda 1937 eller tidigare omfattas inte av det nya ålderspensionssystemet och betalar därför ingen ålderspensionsavgift. Eftersom särskild löneskatt omfattas av nedsättningen i sin helhet kommer ett enmansföretag som anställer en sådan person således att bli helt befriat från avgifter.

ESV, Föreningen Svenskt Näringsliv och *Saco* har riktat principiella invändningar mot förslaget. *Arbetsförmedlingen* förordar som ett alternativ till förslaget åtgärder som direkt riktar sig till individer som saknar anställning. Det finns redan ett antal riktade åtgärder för minskad arbetslöshet och ökad sysselsättning. Regeringen bedömer dock att det finns utrymme för ytter-

ligare åtgärder. Förslaget om nedsatta arbetsgivaravgifter för den första anställda utgör, trots de principiella invändningar som *ESV*, *Föreningen Svenskt Näringsliv* och *Saco* riktar mot förslaget, en angelägen åtgärd som dessutom är riktad mot nyanställningar och gäller således inte befintliga anställningar.

Riksrevisionen, *ESV*, *Arbetsförmedlingen*, *Föreningen Svensk Näringsliv*, *LO* och *Saco* framhåller att förslaget är förenat med dödviktseffekter medan *Företagarna* förespråkar en generell sänkning av arbetsgivaravgifterna. Eftersom förslaget bara gäller nyanställningar och inte befintliga anställningar, bedömer regeringen att det är mer effektivt och träffsäkert än en generell nedsättning – dödviktsslusten bedöms med andra ord vara mindre. Även *Arbetsförmedlingen* framhåller att temporära marginella sysselsättningsstöd, som förslaget kan ses som, teoretiskt kan förväntas ha mer gynnsamma effekter än generella förändringar av arbetsgivaravgifterna. Att dödviktseffekterna begränsas när nedsättningen inte är generell, utan i stället, så som i detta fall, riktad, framhålls även av *IFAU*. Mer generella åtgärder, som *Företagarna* förespråkar, leder till större dödviktseffekter och är betydligt dyrare att genomföra.

Riksrevisionen, *ESV*, *Skatteverket*, *Föreningen Svenskt Näringsliv*, *SACO*, *TCO* och *Småföretagarnas Riksförbund* anser att förslaget ökar komplexiteten i socialavgiftssystemet. Enligt *Skatteverket* ökar därmed risken för att arbetsgivarna gör fel vid redovisningen. Regeringen har förståelse för att förslaget medför att socialavgiftssystemet blir något mer komplext. Enligt regeringens bedömning kan åtgärden dock inte anses mer komplicerad än att den kan hanteras genom upplysningar och information från *Skatteverket*. Nedsättningen ges dessutom bara för den först anställda och under en begränsad tid om högst tolv månader.

Riksrevisionen efterfrågar mer konkreta argument för varför åtgärden är temporär. Mot bakgrund av situationen på arbetsmarknaden anser regeringen att det är motiverat med en tillfällig åtgärd för enmansföretag som anställer. Det tidigare systemet med nedsatta arbetsgivaravgifter för enmansföretag som anställer var tidsbegränsat till 18 månader. Som *IFAU* påpekat kan dock många av de som kan komma att beröras av åtgärden tänkas behöva längre tid än 18 månader för att informera sig om och

anpassa sitt beteende till den. Nedsättningen bör därför gälla t.o.m. utgången av 2021.

IFAU menar att förslaget kan leda till att produktion i enmansföretag i stödområde A kan komma att ersättas med motsvarande produktion utanför stödområdet. Denna fråga behandlas i avsnitt 6.6.13.

Lagförslag

Förslaget föranleder 5 § i den nya lagen om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021, se avsnitt 3.1.

6.6.5 Vilken verksamhetsform ska omfattas?

Regeringens förslag: Med enmansföretag avses enskilda näringsidkare som bedriver verksamhet utan anställda.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Förvaltningsrätten i Stockholm, Tillväxtverket, Tillväxtanalys, ALMI, Föreningen Svenskt Näringsliv, FAR, Företagarna, LRF, NNR, Saco, TCO och Småföretagarnas Riksförbund* ifrågasätter begränsningen av stödet till nyanställningar till enskilda näringsidkare. Tillväxtanalys framhåller, i likhet med ALMI, Företagarna och Saco, att det är rimligt att beslutet att anställa en första person föregås av en förändring av ett företags juridiska form från enskild näringsverksamhet till aktiebolag för att företagaren vill reducera den privatekonomiska risken av att bli arbetsgivare. IFAU framhåller dock att den omständigheten att nedsättningen riktas till enskilda näringsidkare och att dessa endast kan tillgodogöra sig subventionen under ett års tid innebär att de kostnader som förslaget medför blir begränsade, samtidigt som internationella erfarenheter antyder att dessa begränsningar inte utesluter positiva sysselsättningseffekter. Vidare anser IFAU att begränsningen till enskilda näringsidkare medför att definitionen av enmansföretag blir enklare.

Skälen för regeringens förslag: Syftet med förslaget är att träffa företag som endast sysselsätter företagaren själv. Oftast bedrivs sådan verksamhet i form av enskild näringsverksamhet, dvs. en fysisk person som bedriver sådan verk-

samhet som ska hänföras till inkomstslaget näringsverksamhet enligt inkomstskattelagen (1999:1229). Det förekommer emellertid också att verksamheter som endast sysselsätter företagaren själv bedrivs i andra juridiska former, t.ex. enmansaktiebolag. *Förvaltningsrätten i Stockholm, Tillväxtverket, Tillväxtanalys, ALMI, Föreningen Svenskt Näringsliv, FAR, Företagarna, LRF, NNR, Saco, TCO och Småföretagarnas Riksförbund* ifrågasätter begränsningen av stödet till nyanställningar till enskilda näringsidkare. Att nedsättningen föreslås begränsas till enskilda näringsidkare görs mot bakgrund av att enskilda näringsidkare i nuläget anställer i lägre omfattning och att de i genomsnitt har en lägre förvärvsinkomst än andra företagare (ägare av aktiebolag och handelsbolagsdelägare). Att förslaget riktas mot personer med i genomsnitt lägre förvärvsinkomst innebär att förslagens fördelningsprofil förbättras. Begränsningen till enskilda näringsidkare innebär att nedsättningen kommer att riktas mot mindre företag, eftersom omsättningen i genomsnitt är lägre bland enskilda näringsidkare utan anställda än bland övriga företagare utan anställda. IFAU påpekar även att begränsningen till enskilda näringsidkare medför att definitionen av enmansföretag blir enklare och att den offentliga finansiella kostnaden hålls nere.

Tillväxtanalys framhåller, i likhet med ALMI, Företagarna och SACO, att det är rimligt att beslutet att anställa en första person föregås av en förändring av ett företags juridiska form från enskild näringsverksamhet till aktiebolag för att företagaren vill reducera den privatekonomiska risken av att bli arbetsgivare. Regeringen bedömer dock att när det gäller valet av verksamhetsform får detta antas påverkas av flera olika faktorer. Enskilda näringsidkare som väljer att anställa en första person förutsätts ha beaktat konsekvenserna av detta ur flera aspekter. Förslaget minskar i det avseendet kostnaderna förenade med en första anställning och därmed det ekonomiska risktagandet.

Lagförslag

Förslaget föranleder 4 § lagen om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021, se avsnitt 3.1.

6.6.6 Verksamheten bedrivs utan anställda

Regeringens förslag: Enskilda näringsidkare ska anses bedriva verksamhet utan anställda om avgiftspliktig ersättning inte getts ut efter den 31 december 2015, eller den senare dag då verksamheten startades, och fram till dess en nedsättningsberättigad anställning påbörjas i verksamheten. En sådan anställning kan påbörjas tidigast den 1 april 2016.

Företag med verksamhet utomlands ska betraktas som ett enmansföretag bara om företaget inte har utgett ersättning till någon person på ett sådant sätt att företaget hade varit skyldigt att betala arbetsgivaravgifter eller särskild löneskatt i Sverige om ersättningen hade getts ut för arbete i Sverige.

Vid bedömningen av om avgiftspliktig ersättning getts ut ska det bortses från ersättning som sammanlagt under den angivna perioden uppgår till högst 5 000 kronor till en och samma person.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt i frågan.

Skälen för regeringens förslag: Avsikten med den föreslagna nedsättningen är att underlätta för enmansföretag att anställa den första personen. Det är långt ifrån entydigt vad som avses med ett enmansföretags första anställning. För att i görligaste mån undanröja tolkningsproblem bör därför nedsättningen kopplas till en omständighet som är relativt enkel att konstatera. Ett någorlunda enkelt och effektivt sätt kan vara att använda sig av en jämförelsedag. Det innebär att alla enskilda näringsidkare som på jämförelsedagen saknade anställda och som fram till den dag då en nedsättningsberättigad anställning påbörjas saknat anställda anses kvalificerade för en nedsättning om de anställer en person. För verksamheter som startas mellan jämförelsedagen och anställningen bör motsvarande kvalifikationsgrund gälla från den dagen då verksamheten startades.

Som framgår av avsnitt 6.6.14 föreslås de nya bestämmelserna träda i kraft den 1 januari 2017. För att förslaget inte ska ha en återhållande verkan på nyanställningar i enmansföretag i avvaktan på att reglerna träder i kraft bör dessa få

tillämpas även på ersättning till personer som anställts mellan den 1 april 2016 och ikraftträdandedagen. Företag ska således inte gå miste om rätten till, som mest, tolv månaders nedsättning trots att anställningen skett före lagens ikraftträdande men tidigast den 1 april 2016.

Bedömningen av huruvida företaget haft någon person anställd bör göras utifrån om företaget gett ut avgiftspliktig ersättning eller inte. Lagstiftningen om arbetsgivaravgifter och särskild löneskatt kopplar inte skyldigheten att betala sådana avgifter och skatter till en anställning utan till utgivandet av avgiftspliktig ersättning. Det är därför inte möjligt att fånga upp ersättning som endast avser anställda personer och skilja ut denna från andra avgiftspliktiga ersättningar som t.ex. ges ut inom ramen för ett uppdragsförhållande. Trots det torde det av förenklingsskäl vara lämpligast att frågan om en person är eller har varit anställd i verksamheten avgörs utifrån att avgiftspliktig ersättning enligt socialavgiftslagen (2000:980) eller lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster getts ut. Om avgiftsskyldighet föreligger eller förelåg antas således en person ha varit anställd. Vid bedömningen av om en anställning förelegat bör dock bortses från ersättning som getts ut under perioden mellan jämförelsedagen och anställningsdagen (kvalifikationsperioden) till en och samma person under förutsättning att den sammanlagda ersättningen inte överstiger 5 000 kronor.

Eftersom utländska arbetsgivare normalt inte är skyldiga att betala arbetsgivaravgifter i Sverige för sina arbetstagare blir ett sådant företag automatiskt att betrakta som enmansföretag om det anställer en person som är socialförsäkrad i Sverige. Med hänsyn härtill bör ett företag med verksamhet utomlands endast betraktas som ett enmansföretag om företaget inte har gett ut ersättning till någon person på ett sådant sätt att företaget hade varit skyldigt att betala arbetsgivaravgift eller särskild löneskatt i Sverige om ersättningen utbetalats för arbete i Sverige.

Lagförslag

Förslaget föranleder 3 § och tillägg i 4 § lagen om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021, se avsnitt 3.1.

6.6.7 Krav på anställningen i enmansföretaget

Regeringens förslag: Som villkor för nedsättning av arbetsgivaravgifter, allmänna löneavgift och särskild löneskatt ska gälla att det är fråga om en anställning som avser minst tre månader i följd och som omfattar minst 20 timmars arbete per vecka.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: TCO anser att det är sannolikt att den som fattar beslut om att anställa en person dessförinnan först vid flera tillfällen tar in tillfällig hjälp vid arbetstoppar. Kravet att en nedsättningsberättigad anställning ska omfatta minst tre månader riskerar enligt TCO att i en sådan situation förhindra en utveckling av företaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 4 § lagen (1982:80) om anställningsskydd, förkortad LAS, gäller som huvudregel ett anställningsavtal tills vidare. I 5 § LAS anges vad som avses med avtal om tidsbegränsad anställning och när de får träffas.

Ytterligare en form av anställning av särskild stor betydelse för enmansföretag som avser att tillsvidareanställa en person är provanställning. Ett provanställningsavtal kan enligt 6 § LAS tecknas för en period om högst sex månader. Provanställningsavtalet kan sägas upp senast vid provotidens utgång. Om så inte sker övergår avtalet med automatik till ett tillsvidareavtal.

Begreppet anställning är således väl etablerat och omfattar inte bara tillsvidareanställning, utan även olika former av tidsbegränsade anställningar. Det kan inte anses lämpligt – utifrån syftet att sänka tröskeln vid den första anställningen – att inskränka nedsättningen till att bara gälla för vissa anställningsformer. Nedsättningsreglerna bör således gälla även för tidsbegränsade anställningar.

De föreslagna reglerna ska vara tillämpliga under tolv månader. Under en sådan tolv-månadersperiod kan det rymmas flera korttidsanställningar. Syftet med förslaget är emellertid att underlätta en anställning av den första personen och att därigenom sänka motståndet att anställa fler. Det finns därför inte skäl att medge nedsättning för fler än den först anställda

även om den anställningen skulle vara under en kortare tid än tolv månader. Reglerna har av den anledningen utformats så att en nedsättning bara medges för en anställd även om anställningens längd inte uppgår till tolv månader och möjligheten till en nedsättning därför inte kan utnyttjas fullt ut.

Ett företag köper normalt tjänster av underleverantörer. Närmast till hands ligger exempel som redovisningsbyrå och revisor men beroende på i vilken bransch som företaget verkar förekommer ofta ett antal andra leverantörer av tjänster. Det framstår som olämpligt om nedsättningen får till effekt att dessa redan existerande avtalsrelationer byts mot tillfälliga anställningsavtal. I motsats till vad TCO anfört anser regeringen därför att det krävs en begränsning för att motverka att redan existerande avtalsrelationer omvandlas till nedsättningskvalificerade anställningsavtal. Det bör således finnas ett krav på en viss kortaste längd på anställningen och en viss lägsta veckoarbetstid. När det gäller anställningstiden bedöms ett krav på lägst tre månader vara tillräckligt lång tid för att överstiga den tidsrymd som flertalet avtal med underleverantörer omfattar. Om man möjliggör för kortare anställningsperioder motverkas syftet med nedsättningen.

I samband med detta uppkommer frågan om vad som bör inträffa om ett anställningsavtal avslutas i förtid, dvs. anställningen av olika anledningar avbryts innan tre månader har flutit. En ordning som innebär att arbetsgivaren ska återbetala medgiven nedsättning skulle minska benägenheten att använda sig av en provanställning och därför medföra att en del av syftet med reglerna skulle förloras. Det bör därför inte införas någon skyldighet för arbetsgivaren att återbetala nedsättningen för det fall att en anställning av något skäl blir kortare än tre månader. Några andra sanktioner bör inte heller vara nödvändiga.

Vad därefter avser kravet på veckoarbetstid bör nedsättningen inte omfatta anställningar av alltför ringa omfattning. För att anställningen ska få avsedd effekt på sysselsättningen och samtidigt medföra positiva effekter i form av nya erfarenheter hos företagaren torde krävas att anställningen avser mer än halvtid. Detta torde också vara en förutsättning för att effektivt hindra att befintliga avtal med underleverantörer omvandlas till anställningar till följd av nedsättningen.

Det nu anförda måste emellertid vägas mot att tröskeln för att anställa sannolikt inte minskas om villkoren för nedsättning ställs för högt. Sådana villkor kan t.ex. vara att den anställde ska gå från arbetslöshet eller arbeta heltid. Även om den föreslagna nedsättningen skulle leda till anställningar som i andra sammanhang kan anses vara mindre önskade skulle sådana uttryckliga villkor antagligen i allt för hög grad försvaga förslagets positiva effekter på benägenheten att anställa en första person. Ett riktmärke för detta förslag är att det ska vara så enkelt som möjligt och att det generellt ska medverka till ökad efterfrågan på arbete i enmansföretag.

Mot denna bakgrund framstår ett krav på att anställningen ska avse minst 20 timmar per vecka vara väl avvägt.

Lagförslag

Förslaget föranleder 7 § lagen om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021, se avsnitt 3.1.

6.6.8 Nedsättningsgrundande lön

Regeringens förslag: Nedsättningen av arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt ska göras på den del av lönesumman för den anställde som inte överstiger 25 000 kronor per månad. På den lönesumma som överstiger detta belopp ska nedsättning inte ske.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt i frågan.

Skälen för regeringens förslag: Nedsättningen av arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt bör inte kunna avse hur höga ersättningar som helst. Detta bl.a. med hänsyn till att EU:s statsstödsregler sätter beloppsgränser för möjligheten att lämna stöd av mindre betydelse (se avsnitt 6.6.3.6).

En nedsättning på den del av lönesumman som inte överstiger 25 000 kronor per månad, vilket motsvarar en ersättning på 300 000 kronor per år, torde vara tillräckligt för att utgöra ett incitament för att anställa samtidigt som god marginal hålls till gränsen för statsstöd. Beloppsgränsen innebär att lönen till den anställde i

flertalet fall i sin helhet kommer att omfattas av nedsättningen. Eftersom reglerna är utformade så att enmansföretag som anställer en person till en högre ersättning än 25 000 kronor per månad får nedsättning på ersättning upp t.o.m. 25 000 kronor och betalar normala avgifter på den del av ersättningen som överstiger detta belopp, torde beloppsgränsen vara tillräcklig för att utgöra ett incitament för att anställa även personer med högre inkomster.

Lagförslag

Förslaget föranleder tillägg i 5 § lagen om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021, se avsnitt 3.1.

6.6.9 Tidigare anställda omfattas inte

Regeringens förslag: Nedsättning av arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt ska inte ges om anställningen avser en person som sedan den 1 januari 2016 varit anställd i en annan näringsverksamhet som, direkt eller indirekt, bedrivs eller har bedrivits av samma arbetsgivare eller någon denne närstående.

Nedsättning ska inte heller ges om arbetsgivaren redan har fått nedsättning i en annan verksamhet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Skatteverket* anser att det bör införas en begränsningsregel så att fåmansföretagare som ska anställa inte kan starta en enskild näringsverksamhet och anställa personen där i stället med reducerade arbetsgivaravgifter.

Skälen för regeringens förslag: Syftet att öka sysselsättningen skulle motverkas om nedsättning medges för arbeten som redan utförts av anställda. En sådan situation kan vara när personer som redan är anställda i en näringsverksamhet flyttas över till en annan verksamhet som bedrivs av samma företagare eller av någon denne närstående. Nedsättning bör därför inte medges för sådana anställningar.

För att undvika situationer där en verksamhet läggs ned och en ny startas upp i syfte att på nytt komma i åtnjutande av nedsatta arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt, bör en nedsättning inte heller ges om arbets-

givaren redan har utgett ersättning som blivit föremål för sådan nedsättning i en annan näringsverksamhet.

Skatteverket har anfört att det bör införas en begränsningsregel så att fåmansföretagare som ska anställa inte kan starta en enskild näringsverksamhet och anställa personen där i stället med reducerade arbetsgivaravgifter. Regeringen anser emellertid att riskerna för detta är begränsade. Att starta upp en enskild näringsverksamhet är i sig normalt förenat med kostnader och eftersom omfattningen av sådana upplägg torde vara begränsad anser regeringen att det inte finns tillräckliga skäl att komplicera lagstiftningen med särskilda regler i dessa fall.

Lagförslag

Förslaget föranleder 6 § lagen om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021, se avsnitt 3.1.

6.6.10 Stöd av mindre betydelse

Regeringens förslag: Nedsättning av arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt när enmansföretag anställer en person får bara göras om nedsättningen uppfyller villkoren för att anses vara stöd av mindre betydelse.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Tillväxtanalys* anser att floran av stöd av mindre betydelse kan vara sådan att det är svårt för företagaren att få överblick över om sådana stöd erhållits, särskilt om stödet beräknats schablonmässigt och företagaren inte fått tydlig information om stödbeloppet. *Jordbruksverket* anför att ett fullt utnyttjande av det individuella taket för jordbrukssektorn om 15 000 euro per treårs-period ger en fullt nedsättningsgrundande lön på högst ca 17 700 kronor per månad och att förutsättningarna för att kunna rekrytera tillräckligt kvalificerad personal till en sådan månadslön kommer att vara begränsade. *LRF* anser att den föreslagna nedsättningen bör anmälas som ett statsstöd för att inte begränsa möjligheterna till stöd av mindre betydelse i andra sammanhang.

Skälen för regeringens förslag: Den föreslagna nedsättningen av arbetsgivaravgifter,

allmän löneavgift och särskild löneskatt när enmansföretag anställer en person lämnas som ett stöd av mindre betydelse. Det innebär att nedsättning bara får göras om villkoren i kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse är uppfyllda (se avsnitt 6.6.3.6). *LRF* anser att den föreslagna nedsättningen bör anmälas som ett statsstöd för att inte begränsa möjligheterna till stöd av mindre betydelse i andra sammanhang. Regeringen bedömer dock utgången av ett anmälningsförfarande som mycket osäker och ett sådant förfarande skulle därtill försena införandet av de föreslagna reglerna.

Den individuella beloppsmässiga begränsning som gäller för stöd av mindre betydelse är 200 000 euro per företag under en period om tre beskattningsår. För företag inom jordbruks- eller fiskerisektorn gäller andra tillåtna stödnivåer (15 000 euro för jordbrukssektorn och 30 000 euro för fiskeri- och vattenbrukssektorn). Nedsättningen omfattar endast lönesummor upp till 300 000 kronor, vilket innebär en maximal nedsättning på 63 630 kronor i jämförelse med fulla arbetsgivaravgifter. En sådan nedsättning ryms gott och väl inom de individuella taken för stöd av mindre betydelse. Med hänsyn till befintliga ekonomiska bidrag som lämnas som stöd av mindre betydelse inom jordbruks- och fiskerisektorerna i Sverige och till nämnda begränsning av nedsättningen, bedöms att nedsättningen även ryms inom de nationella taken för jordbruks- och fiskerisektorerna. *Jordbruksverket* anför att ett fullt utnyttjande av det individuella taket för jordbrukssektorn om 15 000 euro per treårsperiod ger en fullt nedsättningsgrundande lön på högst ca 17 700 kronor per månad och att förutsättningarna för att kunna rekrytera tillräckligt kvalificerad personal till en sådan månadslön kommer att vara begränsade. Regeringen vill dock framhålla att eftersom nedsättningen ges under högst tolv månader kommer även företag inom jordbrukssektorn att kunna utnyttja nedsättningen upp till en månadslön om 25 000 kronor. Som anges i avsnitt 6.6.8 finns det därtill inget som hindrar arbetsgivare från att anställa personer med högre månadslön, eftersom reglerna är utformade så att enmansföretag som anställer en person till en högre ersättning än 25 000 kronor per månad får nedsättning på ersättning upp t.o.m. 25 000 kronor och betalar normala avgifter på

den del av ersättningen som överstiger detta belopp.

Det åligger stödgivande myndigheter att med ledning av uppgifter från stödmottagande företag kontrollera att det högsta beloppet för stöd av mindre betydelse inte överskrids. Ett företag ska således innan ett stöd av mindre betydelse beviljas lämna uppgift om andra stöd av mindre betydelse som det fått under de senaste tre åren. I förslaget förutsätts därför den avgiftsskyldige lämna sådana uppgifter att Skatteverket ska kunna avgöra om nedsättning kan ges, se vidare avsnitt 6.6.12. *Tillväxtanalys* anser att floran av stöd av mindre betydelse kan vara sådan att det är svårt för företagaren att få överblick över om sådana stöd erhållits, särskilt om stödet beräknats schablonmässigt och företagaren inte fått tydlig information om stödbeloppet. Det föreslagna stödet beräknas dock inte utifrån någon schablon, utan utgör en nedsättning av arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt.

Förslaget aktualiserar frågan om hänvisningen till villkoren i kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse bör vara statisk, dvs. avse rättsakterna i viss angiven lydelse, eller dynamisk, dvs. avse rättsakterna i vid varje tidpunkt gällande lydelse. Skillnaden mellan teknikerna är att lagstiftaren vid användandet av den förra tekniken – men inte vid användandet av den senare tekniken – behöver ta ställning till om ändring behöver göras i nationell lagstiftning, om EU-rättslig lagstiftning ändras. Den föreslagna nedsättningen lämnas som ett stöd av mindre betydelse, vilket innebär att nedsättning bara får göras om villkoren i kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse är uppfyllda. Mot den bakgrunden anser regeringen att det är ändamålsenligt att hänvisningen till kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse är dynamisk.

Lagförslag

Förslaget föranleder 9 § lagen om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021, se avsnitt 3.1.

6.6.11 Verksamhet inom flera sektorer

Regeringens förslag: Vid bedömningen av om nedsättning av arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt utgör stöd av

mindre betydelse ska de villkor tillämpas som avser stöd inom jordbrukssektorn, om den som utger ersättningen bedriver verksamhet både inom denna sektor och inom någon annan sektor, och stöd inom fiskeri- och vattenbrukssektorn, om den som utger ersättningen bedriver verksamhet både inom denna sektor och inom någon annan sektor än jordbrukssektorn.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *LRF* avstyrker förslaget. När företag bedriver verksamhet inom flera sektorer bör verksamheterna enligt *LRF* särskiljas under respektive tillämpligt stöd villkor.

Skälen för regeringens förslag: För företag som bedriver verksamhet inom flera sektorer, t.ex. inom såväl jordbruks- som skogssektorn, uppkommer frågan om vilka villkor i kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse som ska tillämpas. Det gäller i första hand frågan om vilka individuella tak som ska tillämpas. *LRF* anser att verksamheterna i dessa fall bör särskiljas under respektive tillämpligt stöd villkor. Regeringen anser dock – för att underlätta bedömningen för den som utger ersättningen – att vid bedömningen av om nedsättningen utgör stöd av mindre betydelse ska de villkor tillämpas som avser stöd inom jordbrukssektorn, om verksamheten bedrivs både inom denna sektor och inom någon annan sektor, och stöd inom fiskeri- och vattenbrukssektorn, om verksamheten bedrivs både inom denna sektor och inom någon annan sektor än jordbrukssektorn.

Lagförslag

Förslaget föranleder 10 § lagen om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021, se avsnitt 3.1.

6.6.12 Förfarandet

Regeringens förslag: Vid nedsättning av arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt ska den som utger ersättningen lämna uppgift om annat stöd av mindre betydelse som beviljats samt lämna de övriga uppgifter som behövs för att Skatteverket ska kunna bedöma om enmansföretaget har rätt till nedsättning.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: LRF anser att det inte är rimligt att företagen ska behöva lämna uppgifter till Skatteverket om andra erhållna stöd av mindre betydelse, eftersom uppgifter om beviljade stöd enligt LRF ska vara registrerade från den 1 juli 2016.

Skälen för regeringens förslag: För att Skatteverket ska kunna uppfylla de krav på kontroll som ställs enligt kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse behöver verket information från den som utger ersättningen. Det berörda företaget är enligt kommissionens regler bl.a. skyldigt att lämna en skriftlig redogörelse eller en redogörelse i elektronisk form för allt annat stöd av mindre betydelse som företaget fått under de två förevarande beskattningsåren och under det innevarande beskattningsåret. Denna information är nödvändig för att Skatteverket ska kunna kontrollera att stödnivåerna inte överskrids. En skyldighet för den som utger ersättningen att lämna uppgift om annat stöd av mindre betydelse som har beviljats under det aktuella beskattningsåret och de två föregående beskattningsåren bör därför införas i skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL. Uppgiftsskyldigheten bör dock kunna utformas på ett förhållandevis enkelt sätt. För den som inte beviljats andra stöd av mindre betydelse bör det exempelvis vara tillräckligt att detta markeras i deklARATIONEN.

LRF anser att det inte är rimligt att företagen ska behöva lämna uppgifter till Skatteverket om andra erhållna stöd av mindre betydelse, eftersom uppgifter om beviljade stöd enligt LRF ska vara registrerade från den 1 juli 2016. Sedan den 1 juli 2016 ska en offentlig aktör som genomför en stödåtgärd lämna uppgifter för offentliggörande och rapportering av stödåtgärden, och föra register, i den omfattning som kommissionen bestämt. De nya reglerna innebär bl.a. att stöd som beviljas och som överskrider vissa beloppsgränser ska offentliggöras på en webbplats. EU-rätten uppställer dock inte något krav på att medlemsstaterna ska inrätta ett centralt register över samtliga stöd av mindre betydelse som beviljats av samtliga myndigheter i medlemsstaten. Av förslaget till ändringar i lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler följer det inte heller att något sådant centralt register över stöd av mindre

betydelse ska inrättas i Sverige. Det är inte heller aktuellt i detta fall.

Den som utger ersättningen bör även vara skyldig att lämna de övriga uppgifter som anses nödvändiga för att Skatteverket ska kunna bedöma om rätt till nedsättning föreligger, dvs. exempelvis uppgifter som behövs för att Skatteverket ska kunna bedöma att villkoren enligt kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse är uppfyllda. Som exempel på uppgifter som kan vara nödvändiga är uppgifter om andra företag som den uppgiftsskyldige står i intressegemenskap med. Som angetts i avsnitt 6.6.3.6 så gäller de maximala stödnivåerna enligt kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse per företag. Med ett företag avses i detta sammanhang inte endast det enskilda företaget. Ett företag kan omfatta även andra bolag och enskilda näringsidkare som står i intressegemenskap med den uppgiftsskyldige på ett sådant sätt att de bör ses som ett enda företag med avseende på stöd av mindre betydelse. Det kan exempelvis vara företag som en enskild näringsidkare själv driver i de fall då en person driver flera verksamheter eller företag där han eller hon är delägare. För att undvika att återbetalningsskyldighet uppkommer bör den uppgiftsskyldige i ett sådant fall även lämna uppgift om andra företag som den uppgiftsskyldige står i intressegemenskap med.

Lagförslag

Förslaget föranleder att en ny paragraf, 26 kap. 19 a §, införs i SFL, se avsnitt 3.17.

6.6.13 Stödområde A

Regeringens förslag: Ersättning som utgör underlag för den föreslagna nedsättningen får inte också ingå i underlag för särskilt avdrag i stödområde A.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: IFAU anser att förslaget kan leda till att produktion i enmansföretag i stödområde A kan komma att ersättas med motsvarande produktion utanför stödområdet.

Skälen för regeringens förslag: Som beskrivits i avsnitt 6.6.3.5 får arbetsgivare som är verksamma i stödområde A enligt lagen

(2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980) göra ett särskilt avdrag med 10 procent av avgiftsunderlaget vid beräkningen av arbetsgivaravgifterna och den allmänna löneavgiften. Om den föreslagna nedsättningen skulle tillåtas löpa parallellt med nämnda avdrag skulle det innebära att avgifterna till ålderspensionssystemet inte skulle bli inbetalda fullt ut. Eftersom en sådan lösning skulle bryta mot finansieringsprinciperna för ålderspensionssystemet bör underlaget för nedsättningen inte samtidigt kunna utgöra underlag för särskilt avdrag i stödområde A.

IFAU anser att förslaget kan leda till att produktion i enmansföretag i stödområde A kan komma att ersättas med motsvarande produktion utanför stödområdet. Även enmansföretag i stödområde A omfattas dock av förslaget och någon undanträngningseffekt torde således inte uppstå till förmån för verksamhet i områden utanför stödområdet. Arbetsgivare i stödområde A som erhåller nedsatta arbetsgivaravgifter för sin första anställda kan dock inte samtidigt göra särskilt avdrag från arbetsgivaravgifterna enligt reglerna för stödområde A, då detta skulle påverka ålderspensionsavgiften.

Lagförslag

Förslaget föranleder 8 § lagen om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021, se avsnitt 3.1.

6.6.14 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Den nya lagen om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021 och ändringarna i skatteförfarandelagen (2011:1244) ska träda i kraft den 1 januari 2017.

Lagen om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021 ska tillämpas på ersättning som utges fr.o.m. den 1 januari 2017.

Lagen ska upphöra att gälla vid utgången av 2021. Den upphävda lagen ska dock fortfarande tillämpas på ersättning som har utgetts under perioden den 1 januari 2017 t.o.m. den 31 december 2021.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Riksrevisionen efterfrågar mer konkreta argument för varför åtgärden är temporär.

Skälen för regeringens förslag: Den nya lagen om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021 och ändringarna i SFL föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

Som angetts i avsnitt 6.6.4 ska lagen om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021 vara tillfällig. En övergångsbestämmelse om detta bör därför införas. Vid beräkning av arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt ska lagen tillämpas på ersättning som utges fr.o.m. den 1 januari 2017. Lagen ska upphöra att gälla vid utgången av 2021. Den upphävda lagen ska dock fortfarande tillämpas på ersättning som har utgetts under perioden den 1 januari 2017 t.o.m. den 31 december 2021.

Det är Skatteverket som ska informera och svara på frågor om avgiftsberäkningen.

6.6.15 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Arbetsförmedlingen önskar en redovisning av om dödviktskostnaderna inkluderats i beräkningen av förslagens bruttokostnad.

För införandeåret (2017) utgörs kostnaden av den nedsättning som ges för dem som anställs under året samt kostnaden för dem som har anställts efter 31 mars 2016. För år efter införandeåret utgörs den offentligfinansiella kostnaden av den nedsättning som ges för dem som anställs under året och den nedsättning som ges till dem som anställdes föregående år där tolv månader ännu inte har passerat.

Bruttokostnaden för nedsättningen beräknas uppgå till 0,52 miljarder kronor 2017. Denna kostnad inkluderar nedsättningar för både anställningar som skulle komma tillstånd även utan nedsättningen (alla som är berättigade till nedsättningen antas utnyttja den) och anställningar som förväntas komma till stånd till följd av nedsättningen. Nettokostnaden uppgår till 0,41 miljarder kronor 2017 och 0,33 miljarder kronor 2018–2020. Den varaktiga nettokostnaden beräknas till 0,03 miljarder kronor. Eftersom nedsättningen endast ges under

12 månader och är temporär förväntas det, till skillnad från fallet med en permanent nedsättning som inte är tidsbegränsad, inte ske någon övervältring på löner och priser. Nedsättningen förväntas således till fullo resultera i ett förbättrat resultat för de enskilda näringsidkarna. Skillnaden mellan bruttokostnaden och nettokostnaden utgörs således helt av skatteintäkter på de enskilda näringsidkarnas förbättrade resultat.

Förenlighet med EU-rätten

Den föreslagna nedsättningen av arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt när enmansföretag anställer en person lämnas som ett stöd av mindre betydelse enligt EU-rätten. Det innebär att förslaget inte behöver anmälan till och godkännas av kommissionen innan det kan träda i kraft.

Effekter för företag

Reglerna innebär i korthet att enskilda näringsidkare utan anställda som anställer en första person endast ska betala ålderspensionsavgiften om 10,21 procent på den ersättning som ges ut till den anställde, för inkomster upp till 25 000 kronor per månad och under högst 12 månader. För de enskilda näringsidkare som anställer en första person minskar således arbetsgivaravgifterna (inkl. särskild löneskatt i förekommande fall) under de första tolv månaderna av anställningen. Eftersom ingen övervältring förväntas ske på lönerna blir effekten på lönekostnaden densamma. Hur stor skillnaden blir jämfört med dagens regler beror på storleken på lönen, se tabell 6.3.

Tabell 6.3 Lönekostnad de tolv första månaderna för den förste anställde i enskild näringsverksamhet, före (ordinarie socialavgifter) och efter föreslagen nedsättning

Kronor per månad

Månadslön	Lönekostnad före förslag	Lönekostnad efter förslag	Minskad lönekostnad	Minskad lönekostnad, procent
15 000	19 713	16 532	3 182	16,1
20 000	26 284	22 042	4 242	16,1
25 000	32 855	27 553	5 303	16,1
30 000	39 426	34 124	5 303	13,4
35 000	45 997	40 695	5 303	11,5
40 000	52 568	47 266	5 303	10,1
45 000	59 139	53 837	5 303	9,0
50 000	65 710	60 408	5 303	8,1

Källa: Egna beräkningar.

Förslaget innebär att enskilda näringsidkare som anställer en första person gynnas i förhållande till företag med anställda som anställer ytterligare personer och enmansföretag med annan företagsform som anställer sin första person. Detta påverkar konkurrensförhållandet mellan dessa företag negativt. Effekten bedöms dock vara begränsad eftersom nedsättningen endast ges i 12 månader och är temporär. Förslaget omfattar alla branscher varför konkurrensförhållandet mellan olika branscher inte bör påverkas.

Regelrådet efterfrågar en redogörelse över de branscher som har en högre andel ensamföretagare och därmed kan tänkas påverkas särskilt av förslaget samt en uppskattning avseende hur många företag som kan tänkas utnyttja avdragsrätten. För att få en ungefärlig uppfattning om hur många företag som påverkas av förslaget används SCB-databasen FRIDA. Det senaste året för vilket data finns tillgängligt i FRIDA är 2013. För att kunna avgöra vilka enskilda näringsidkare som anställer sin första person följande år behövs två dataår, 2012 och 2013. Under 2012 fanns det enligt FRIDA ca 810 000 enskilda näringsidkare utan anställda. Av dessa var ca 260 000 aktiva ägare (hade inkomst från aktiv näringsverksamhet). Utöver dessa befintliga enmansföretag är även nya enskilda näringsidkare berättigade till nedsättningen för den först anställde. År 2013 uppskattas att ca 10 000 enskilda näringsidkare skulle ha erhållit nedsättningen om den funnits vid det tillfället. Baserat på näringsgrensindelning på bokstavnivå enligt SNI 2007 var dessa företag främst verksamma inom jordbruk, skogsbruk och fiske, byggverksamhet, handel, samt hotell- och restaurangverksamhet. I dessa fyra näringsgrenar återfinns 56 procent av de företag som hade varit berättigade till nedsättningen 2013. Det är inte möjligt att utifrån databasen skatta hur stor andel av de till nedsättningen berättigade företagen som skulle utnyttja nedsättningen. T.ex. kan bristande information leda till att inte alla som är berättigade till nedsättningen utnyttjar den.

I princip samtliga av de företag som hade varit berättigade till nedsättningen 2013 kan klassas som småföretag. EU-kommissionen definierar ett mikroföretag som ett företag med färre än 10 anställda och en omsättning på som mest 2 miljoner euro. Mindre än 0,1 procent av de ca 10 000 företag som hade varit berättigade till nedsättningen 2013 har en omsättning på mer än

18 miljoner kronor, vilket ungefär motsvarar 2 miljoner euro. Samtliga av de företag som hade varit berättigade till nedsättningen 2013 definieras som ett småföretag enligt EU-kommissionens definition (färre än 50 anställda och en omsättning på som mest 10 miljoner euro). Många av de nedsättningsberättigade företagen 2013 hade vidare en förhållandevis låg omsättning. Ungefär 90 procent hade en omsättning på mindre än 2 miljoner kronor, 71 procent på mindre än 1 miljon kronor och 46 procent hade en omsättning på mindre än 500 000 kronor.

Förslaget ökar den administrativa bördan för enskilda näringsidkare som anställer en första person av två anledningar. För det första behöver företagen fylla i en extra uppgift i arbetsgivardeklarationen. För att mäta förändringar i företagens administrativa kostnader används den s.k. standardkostnadsmetoden. Baserat på denna mätmetod har Tillväxtverket byggt upp databasen MALIN. Avsikten med denna databas är, förutom att tjäna som jämförelsegrund, att den ska kunna användas för att hjälpa till att uppskatta den minskade eller den ökade administrativa kostnaden av olika regelförändringar. Enligt MALIN kostar en ekonomihandläggare i genomsnitt 266 kronor i timmen, vilket ger en kostnad på ca 4,50 kronor per minut. Vidare anges i databasen att det tar ca 1 till 2 minuter att fylla i enskilda uppgifter om arbetsgivaravgifter. Givet antagandet att uppgifterna fylls i av en ekonomihandläggare blir kostnaden för det ökade uppgiftslämnandet i deklarationen ca 5–9 kronor per berört företag och månad. Regelrådet anser att det antagligen är företagets ägare eller en konsult som kommer att lämna uppgifterna till Skatteverket och att båda dessa kan antas vara dyrare än en redan anställd ekonomihandläggare samt att tidsåtgången torde vara längre. Kostnaderna för att företagets ägare eller en konsult lämnar uppgifter till Skatteverket kommer att variera från fall till fall. Om uppgiften fylls i av en person med högre timlön blir kostnaden högre. Av förenklingsskäl, och för att det bedöms som rimligt, används dock kostnaden för en ekonomihandläggare, utifrån uppgifterna i MALIN. Det bör noteras att även ekonomihandläggare kan anställas på konsultbasis (vilket antas vara fallet här då det rör sig om enmansföretag). Vidare bör noteras att enligt senaste utfallet från Strukturlöne-statistiken (2014) är den genomsnittliga månadslönen i ekonomin 31 400 kronor och vid

denna månadslön blir kostnaden för lön och sociala avgifter per minut något lägre än den i ovan beräkning använda (ca 4 kronor per minut). Baserat på detta och att de enskilda näringsidkare som hade varit berättigade till nedsättningen 2013 i genomsnitt har en lägre förvärvsinkomst än alla i ekonomin med arbetsinkomst (se avsnitt 6.6.15), torde den genomsnittliga kostnaden per minut snarast vara lägre om ägarna själva fyller i uppgiften.

För det andra ökar den administrativa bördan för vissa företag då de behöver lämna in uppgifter till Skatteverket med anledning av att förslaget utformats för att uppfylla kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse. Informationen är nödvändig för att bl.a. kravet på kumulationskontroll ska kunna uppfyllas. Informationen omfattar i huvudsak uppgifter om andra stöd av mindre betydelse som företaget har beviljats. Regelrådet saknar, i likhet med NNR, exempelberäkningar på de kostnader som kan uppkomma för företagen vid uppgiftslämnandet om stöd av mindre betydelse. För de företagare som inte har beviljats några andra stöd av mindre betydelse kommer uppgiftslämnandet att vara noll. Detta torde vara fallet för flertalet företag. I databasen MALIN anges att det tar ca 1 till 2 minuter att fylla i enskilda uppgifter om arbetsgivaravgifter. Givet att denna tidsåtgång även gäller för att fylla i stöd av mindre betydelse som företaget tidigare har beviljats och att uppgifterna fylls i av en ekonomihandläggare blir kostnaden för det ökade uppgiftslämnandet i deklarationen ca 5–9 kronor per berört företag och månad. Kostnaderna för det ökade uppgiftslämnandet bedöms sammantaget vara förhållandevis låga. Den ökade administrativa kostnaden bedöms vidare vara motiverad och uppvägs av den lättnad som nedsättningen medför.

När det gäller valet av subventionsmetod, dvs. alternativa lösningar, skulle företagens administrativa börda öka mer om lättnaden för enskilda näringsidkare som anställer en första person skulle lämnas genom en kreditering på skattekontot efter ett ansökningsförfarande, än vad som blir fallet vid en sådan nedsättning som nu föreslås. Regelrådet saknar en redogörelse över effekter av om ingen reglering kommer till stånd. Om förslaget inte genomförs uteblir de förväntade effekterna.

Regelrådet har även efterfrågat en beskrivning av om det finns behov av speciella informa-

tionsinsatser. Denna fråga behandlas i avsnitt 6.6.14.

Effekter på sysselsättningen

Riksrevisionen, Arbetsförmedlingen, FAR och NNR efterfrågar en tydligare redovisning av förslagets sysselsättningseffekter. *Tillväxtanalys, Arbetsförmedlingen, Saco* och *TCO* framhåller att tidigare utvärderingar har funnit små effekter på sysselsättningen av sänkta arbetsgivaravgifter. Arbetsförmedlingen skriver samtidigt att temporära marginella sysselsättningsstöd, som förslaget kan ses som, teoretiskt kan förväntas ha mer gynnsamma effekter än generella förändringar av arbetsgivaravgifterna och att och internationella empiriska studier visar på positiva sysselsättningseffekter. *ESV* menar att effekten på sysselsättningen av den föreslagna nedsättningen är svår att uppskatta.

Förslaget innebär att det för enskilda näringsidkare utan anställda blir billigare att anställa en person. Detta förväntas leda till ökad efterfrågan på arbetskraft bland dessa företag. Förslaget bedöms således ha en positiv effekt på sysselsättningen under den tid nedsättningen gäller (t.o.m. 2021).

Utvärderingar av tidigare svenska nedsättningar av socialavgifterna visar generellt sett på små kortsiktiga sysselsättningseffekter i förhållande till kostnaden. Dessa nedsättningar skiljer sig dock i flera väsentliga aspekter från den nu föreslagna nedsättningen. Den viktigaste skillnaden är att den föreslagna nedsättningen endast gäller vid nyanställning, och bör således främst ses som ett s.k. marginellt sysselsättningsstöd. Mycket talar för att marginella sysselsättningsstöd är mer kostnadseffektivt än generella nedsättningar av socialavgifterna. Vidare är nedsättningen temporär och begränsas till 12 månader. Det bedöms leda till en lägre grad av övervältring på lönerna, vilket medför större effekt på lönekostnaden och följaktligen även på efterfrågan vid en given kostnad. Taket på nedsättningen innebär dessutom att den i större utsträckning, procentuellt sett, riktas mot lägre lönenivåer. Även detta kan antas vara positivt i ett sysselsättningsperspektiv.

En relativt ny utvärdering av en temporär nedsättning av socialavgifterna för småföretag i Frankrike, som har flera likheter med den nu föreslagna, visar på stora sysselsättningseffekter. Sysselsättningseffekterna är så stora att författarna bedömer att nedsättningen är helt

självfinansierad. Effekterna av denna nedsättning och dess likheter med den nu föreslagna framhålls även av *IFAU*. Samtidigt bör framhållas att det är svårt att översätta de franska resultaten till nuvarande svenska förhållanden.

Den exakta storleken på de kortsiktiga sysselsättningseffekterna bedöms sammantaget vara mycket osäker men det finns mycket som talar för att effekten (per satsad krona) är större än vid generella nedsättningar av socialavgifterna. I linje med detta påpekar *IFAU* att risken är lägre att ett riktat stöd, så som de anger är fallet här, subventionerar anställningar som ändå hade kommit tillstånd. Även Arbetsförmedlingen påpekar att temporära marginella sysselsättningsstöd kan förväntas ha mer gynnsamma effekter än generella förändringar av arbetsgivaravgifterna.

Effekten efter 2021 bedöms vara begränsad. En viss permanent effekt kan dock uppstå. Detta sker i den mån den som får en anställning till följd av förslaget har en svag anknytning till arbetsmarknaden initialt och att anställningen för denna person leder till en starkare anknytning och således till ökad chans till fortsatt sysselsättning.

Effekter för individer och fördelningseffekter

De individer som gynnas av förslaget är enskilda näringsidkare som anställer en första person samt de som får en anställning till följd av förslaget.

Den genomsnittliga förvärvsinkomsten bland dem som skulle ha erhållit nedsättningen 2013 uppskattas, baserat på databasen FRIDA, till ca 254 000 kronor. Siffran kan jämföras med den genomsnittliga förvärvsinkomsten bland personer som är 20 år eller äldre. För denna grupp beräknas förvärvsinkomst 2013, baserat på STAR-data, uppgå till ca 265 000 kronor. För alla med arbetsinkomst beräknas förvärvsinkomsten med samma datakälla till ca 307 000 kronor. Enskilda näringsidkare som anställer en första person tycks således ha en lägre genomsnittlig förvärvsinkomst än både befolkningen i stort och personer med arbetsinkomst.

Vidare kan det vara intressant att studera andelen utrikes födda bland företagarna som skulle erhålla nedsättningen. Andelen utrikes födda bland dem som skulle ha varit berättigade till nedsättningen 2013 är 41,8 procent. Dessa siffror kan jämföras med andelen utrikes födda

bland personer med arbetsinkomst som, baserat på STAR-data, beräknas till 18,1 procent 2013. Det är således en kraftig överrepresentation av utrikes födda bland dem som skulle ha erhållit nedsättningen.

Det finns i tillgänglig data ingen uppgift om förvärvsinkomst eller disponibel inkomst för dem som 2013 anställdes av enskilda näringsidkare utan tidigare anställda. Det går således inte att utifrån data få någon vägledning kring förslagets fördelningsaspekter i detta avseende.

Sammantaget förväntas förslaget bidra till minskade ekonomiska skillnader och har således en god fördelningsprofil.

Effekter för den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män

Både kvinnor och män som är enskilda näringsidkare och anställer en första person erhåller nedsättningen av arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt. Generellt sett är män överrepresenterade som företagare. Av de företagare som skulle ha erhållit nedsättningen 2013 uppgick andelen män till ca 61 procent, och andelen kvinnor till 39 procent. Detta indikerar att män kan komma att få en större del av nedsättningen och således gynnas ekonomiskt i högre utsträckning än kvinnor.

Det finns i tillgänglig data ingen uppgift om kön för dem som 2013 anställdes av enskilda näringsidkare utan tidigare anställda. Det går således inte att utifrån data få någon vägledning kring om främst kvinnor eller män kommer att bli anställda som en följd av förslaget. Sannolikt får dock inte förslaget i denna del några betydande konsekvenser för den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män.

Sammantaget bedöms förslaget gynna män ekonomiskt i högre grad än kvinnor och därmed bidra till att minska den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män något.

Effekter för myndigheter

Skatteverket kommer att behöva förändra skattedeklarationen och it-stödet så att ett nytt arbetsgivarunderlag kan redovisas och hanteras i det tekniska systemet. Information om den föreslagna avgiftsnedsättningen behöver inarbetas i befintliga broschyrer och i webbinformationen. Därtill kommer ökad ärendehantering och kontroll med anledning av de föreslagna bestämmelserna. Regelförändringen innebär att vissa villkor ska vara uppfyllda för att avsett företag ska få

den föreslagna nedsättningen av arbetsgivaravgifter m.m. Det bedöms att frågor till Skatteupplýsningin kommer att öka till följd av detta. Vidare har Skatteverket att hantera risken att fler formella fel uppstår när skattedeklarationer lämnas in, en volymökning i avstämningsarbetet mellan kontrolluppgifter och skattedeklarationer samt ökat antal kontroller för att kontrollera regelefterlevnaden. Skatteverket gör även bedömningen att de olika villkor som ska vara uppfyllda för att arbetsgivaren ska kunna få avgiftssänkningen kommer att kräva olika sätt att kontrollera efterlevnaden av reglerna. Engångskostnaden för Skatteverkets anpassning av it-stöd uppskattas till 1,5 miljoner kronor. De årliga kostnaderna uppskattas till sammanlagt 7,1 miljoner kronor. Tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

När det gäller de allmänna förvaltningsdomstolarna kan antalet mål om nedsatta arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt för enskilda näringsidkare som anställer en första person förväntas bli förhållandevis begränsat. De merkostnader som de tillkommande målen medför ska hanteras inom befintliga och beräknade anslagsramar.

6.7 Förändrade nivåer för socialavgifter

Regeringens förslag: Sjukförsäkringsavgiften i arbetsgivaravgifterna sänks till 4,35 procent och i egenavgifterna till 4,44 procent. Efterlevandepensionsavgiften i arbetsgivaravgifterna och i egenavgifterna sänks till 0,7 procent. Arbets-skadeavgiften i arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna sänks till 0,2 procent. Detta leder sammantaget till att den allmänna löneavgiften höjs till 10,72 procent.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2017.

Skälen för regeringens förslag: Socialavgifterna tas ut för finansiering av de sociala trygghetssystemen och betalas antingen som arbetsgivaravgifter eller som egenavgifter. Arbetsgivaravgifter betalas av arbetsgivare, medan egenavgifter betalas av främst enskilda näringsidkare.

Sjukförsäkringsavgiften är en av de sex avgifter som tillsammans utgör socialavgifterna. Sjukförsäkringsavgiften bör tas ut med en avgiftssats som innebär att de förväntade intäkterna från avgiften motsvarar de förväntade utgifterna. Utgifterna inom sjukförsäkringen förväntas inte öka i samma utsträckning som intäkterna från sjukförsäkringsavgiften 2017. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att sjukförsäkringsavgiften sänks med 0,50 procentenheter till 4,35 procent i arbetsgivaravgifterna och till 4,44 procent i egenavgifterna.

Prognoserna visar att efterlevandepensionsavgiften kan sänkas till 0,7 procent för att intäkterna ska motsvara de förväntade utgifterna 2017. Regeringen föreslår därför att efterlevandepensionsavgiften sänks med 0,47 procentenheter till 0,70 procent i arbetsgivaravgifterna och i egenavgifterna.

Prognosen för utgifterna för arbetsskadeliivranta visar att arbetsskadeavgiften bör sänkas för att intäkterna av avgiften ska motsvara utgifterna 2017. Regeringen föreslår därför att arbetsskadeavgiften i arbetsgivaravgifterna och i egenavgifterna sänks med 0,1 procentenhet till 0,2 procent.

Eftersom justeringen av de tre delavgifterna ska göras inom ramen för ett i princip oförändrat avgiftsuttag höjs den allmänna löneavgiften till 10,72 procent.

Lagförslagen har beretts under hand med Skatteverket.

I tabell 6.4 och tabell 6.5 redovisas arbetsgivaravgifter och egenavgifter före och efter dessa förändringar.

De nya avgiftsnivåerna träder i kraft den 1 januari 2017.

Tabell 6.4 Arbetsgivaravgifter 2016 och 2017 enligt regeringens förslag

<i>Procent</i>		
	2016	2017
Sjukförsäkringsavgift	4,85	4,35
Föräldraförsäkringsavgift	2,60	2,60
Ålderspensionsavgift	10,21	10,21
Efterlevandepensionsavgift	1,17	0,70
Arbetsmarknadsavgift	2,64	2,64
Arbetskadavgift	0,30	0,20
<i>S:a socialavgifter</i>	<i>21,77</i>	<i>20,70</i>
Allmän löneavgift	9,65	10,72
S:a socialavgifter och allmän löneavgift	31,42	31,42

Källa: Egna beräkningar.

Tabell 6.5 Egenavgifter 2016 och 2017 enligt regeringens förslag

<i>Procent</i>		
	2016	2017
Sjukförsäkringsavgift	4,94	4,44
Föräldraförsäkringsavgift	2,60	2,60
Ålderspensionsavgift	10,21	10,21
Efterlevandepensionsavgift	1,17	0,70
Arbetsmarknadsavgift	0,10	0,10
Arbetskadavgift	0,30	0,20
<i>S:a socialavgifter</i>	<i>19,32</i>	<i>18,25</i>
Allmän löneavgift	9,65	10,72
S:a socialavgifter och allmän löneavgift	28,97	28,97

Källa: Egna beräkningar.

Lagrådet

Förslagen om förändrade nivåer för socialavgifter är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

Lagförslag

Förslagen föranleder ändringar i 2 kap. 26 § och 3 kap. 13 § socialavgiftslagen (2000:980) och 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, se avsnitt 3.13 och 3.10.

Skatt på kapitaläggande – kapital och egendomsskatter

6.8 Ändrade regler för uppskov med kapitalvinst vid avyttring av privatbostad

Regeringens bedömning: För att öka rörligheten på bostads- och arbetsmarknaden bör reglerna för uppskov med kapitalvinst vid avyttring av privatbostad ändras. Det kommande förslaget innebär dels att taket för uppskovsbeloppet slopas under en fyraårsperiod, dels att metoden för beräkning av uppskovsbeloppets storlek vid förvärv av billigare bostad ändras.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2017 och gälla för avyttringar som har skett fr.o.m. den 21 juni 2016.

Skälen för regeringens bedömning: Avsikten med uppskovsreglerna vid avyttring av privatbostad är främst att öka rörligheten på bostadsmarknaden. Detta uppnås genom att en kapitalvinst från en avyttring, helt eller delvis, utan beskattning hos den skattskyldige kan investeras i en ny bostad. Ett uppskovsbelopp får dock inte överstiga ett takbelopp om 1 450 000 kronor multiplicerat med den skattskyldiges andel av ursprungsbostaden. Syftet med införandet av taket för uppskovsbelopp var bl.a. att begränsa förekomsten av skattekrediter (prop. 2007/08:27 s. 111).

Takbeloppet kan dock i vissa lägen föranleda inlåsning i oönskade boendesituationer eftersom kapitalvinstskatten är en betydelsefull post för många i en kalkyl om en flytt till en ny bostad är ekonomiskt meningsfull. Detta gäller särskilt för personer med begränsad likviditet. Om taket för uppskov tillfälligt tas bort kan det bidra till att rörligheten på bostads- och arbetsmarknaden ökar och att bostadsbeståndet kommer att utnyttjas effektivare. Personer som egentligen önskar flytta men avstår från att göra detta på grund av kapitalvinstbeskattningen får ett ökat incitament att genomföra flytten och att göra det i närtid om taket slopas temporärt. Det kan också utgöra ett incitament för personer med möjligheter till större kapitalvinster att tidigare lägga avyttringar. På så sätt kan flyttkedjor skapas som underlättar rörligheten. Ett tidsbegränsat slopande av taket innebär även att inte

lika stora skattekrediter skapas jämfört med om åtgärden var permanent. Det bör i detta sammanhang framhållas att det enligt de skattepolitiska riktlinjer som antogs av riksdagen våren 2015 (prop. 2014/15:100, avsnitt 5.5, bet. 2014/15:FiU20, rskr. 2014/15:254) bör vara en vägledande princip för skattepolitiken att beskattning i möjligaste mån ska ske i nära anslutning till inkomstens förvärvande.

För att ytterligare öka incitament till flytt för personer som skulle kunna tänka sig att flytta till mindre, och därmed också många gånger billigare, boende bör även metoden för beräkning av uppskovsbeloppet vid flytt till en billigare bostad ändras. En återgång till den tidigare kvoteringsregeln bedöms kunna frigöra större bostäder och därigenom bidra till ett effektivare utnyttjande av bostadsbeståndet.

Kostnaden för förslaget bedöms vara marginell de närmaste åren eftersom eventuella nya uppskov kommer att räntebeläggas.

Ett förslag med angivna ändringar har remissbehandlats. Regeringen avser att senare under hösten 2016 återkomma till riksdagen med ett förslag.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2017. Sloandet av taket för uppskovsbeloppet bör gälla för avyttringar som har skett under tiden 21 juni 2016–30 juni 2020. Även den ändrade metoden för beräkning av uppskovsbeloppet bör gälla för avyttringar som har skett fr.o.m. den 21 juni 2016. Denna ändring bör dock vara permanent.

6.9 Golv för statslåneräntan i skattelagstiftningen

Regeringens bedömning: För att förhindra att vissa bestämmelser i skattelagstiftningen får oavsedda effekter om den genomsnittliga statslåneräntan eller statslåneräntan vid utgången av november blir noll eller negativ bör det införas golv för statslåneräntan i skattelagstiftningen.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2017.

Skälen för regeringens bedömning: Statslåneräntan används som referensränta i skattelagstiftningen, bl.a. vid beräkning av för-

delningsbelopp vid räntefördelning, schablonintäkt vid avsättning till periodiseringsfond, ränteavdragsbegränsningar i näringsverksamhet, gränslinje för utdelning och kapitalvinst i fåmansföretag och skatteunderlag för avkastningsskatt på pensionsmedel samt vid värdering av bilförmån och ränteförmån. I vissa bestämmelser används statslåneräntan vid utgången av november månad året närmast före beskattningsåret medan andra bestämmelser utgår ifrån den genomsnittliga statslåneräntan året närmast före beskattningsåret.

För att förhindra att bestämmelserna får oavsedda effekter om den genomsnittliga statslåneräntan eller statslåneräntan vid utgången av november blir noll eller negativ bör det införas golv för statslåneräntan i skattelagstiftningen. Två olika nivåer på golvet bör införas, 0 respektive 0,5 procent, beroende av vad statslåneräntan är avsedd att avspegla i respektive bestämmelse.

Förslaget bedöms öka skatteintäkterna med ca 0,56 miljarder kronor 2017.

Ett förslag med angivna ändringar har remissbehandlats och en lagrådsremiss överlämnats till Lagrådet. Regeringen avser att senare under hösten 2016 återkomma till riksdagen med ett förslag.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2017.

Skatt på kapitalanvändning –
företagsskatter

6.10 Ökad beskattning av företag i finanssektorn och vissa förenklningar på företags-skatteområdet

6.10.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har under våren 2016 promemorian Avdragsförbud för ränta på vissa efterställda skuldförbindelser samt vissa förenklningar på företagskatteområdet tagits fram. Den innehåller tre förslag, dels ett förslag om ett avdragsförbud för ränta på vissa efterställda skulder, dels ett förslag om att tidpunkten för värdeöverföring vid tillämpningen av reglerna om koncernbidrag fastställs och dels att beloppsspärren i reglerna om begränsning av under-

skottsavdrag vid vissa ägarförändringar förenklas. Promemorians förslag motsvarar i huvudsak tre av Företagsskattekommitténs (FSK) förslag i betänkandet Neutral bolagsskatt (SOU 2014:40). Promemorians lagförslag finns i *bilaga 10, avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna återfinns i *bilaga 10, avsnitt 2*. En remissammanställning finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2016/01229/S1).

I detta avsnitt behandlas promemorians förslag.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 26 maj 2016 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 10, avsnitt 3*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 10, avsnitt 4*. Lagrådet har lämnat förslagen utan erinran.

6.10.2 Ett avdragsförbud för ränta på vissa efterställda skulder införs

Regeringens förslag: Ränteutgifter på efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen vid tillämpning av regelverket om kapitaltäckning får inte dras av.

Förslaget träder i kraft den 1 januari 2017 och tillämpas första gången på ränteutgifter som belöper sig på tiden efter den 31 december 2016.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås inte att efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen vid tillämpning av övergångsreglerna till regelverket om kapitaltäckning ska omfattas av förslaget.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig – t.ex. *Sveriges riksbank, Kammarätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Stockholm, Domstolsverket, Riksgäldskontoret, Skatteverket, Bokföringsnämnden, Konkurrensverket, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Fondbolagens förening, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) och Svenska Skeppshypotekskassan* – tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. Sveriges riksbank och Riksgäldskontoret – som anser att förslaget kan leda till ökad finansiell stabilitet – välkomnar förslaget. *Föreningen Svenskt Näringsliv, Näringslivets regelnämnd*

(NNR), *Näringslivets Skattedelegation (NSD)*, *Svenska Bankföreningen*, *Svensk Försäkring*, *Swedish Private Equity & Venture Capital Association (SVCA)* och *Länsförsäkringar AB* avstyrker förslaget. Föreningen Svenskt Näringsliv, NNR, NSD, Svenska Bankföreningen och Svensk Försäkring anser att förslaget strider mot grunderna för skattesystemet (nettovinstbeskattning). Kammarrätten i Göteborg, Föreningen Svenskt Näringsliv, NNR, NSD, *Regelrådet*, Svenska Bankföreningen och Svensk Försäkring anser att skälen för förslaget brister. Föreningen Svenskt Näringsliv, NSD, Svenska Bankföreningen och Svensk Försäkring anser att beredningen av förslaget är otillfredsställande. NNR efterlyser en redogörelse för hur gränsdragningen mot det avdragsgilla området ska göras. Svenska Bankföreningen, Svensk Försäkring och SVCA anser att förslaget kan påverka svenska företags konkurrenskraft i förhållande till utländska företag som kan vara aktiva på den svenska marknaden genom t.ex. en filial. Finansinspektionen, Svenska Bankföreningen, Svensk Försäkring och SVCA anser att förslaget kan leda till minskad finansiell stabilitet. Svenska Bankföreningen anser att finansiering med efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen inte ska särbehandlas i förhållande till finansiering med efterställda skulder som inte får ingå i kapitalbasen eller i förhållande till finansiering med efterställda skulder i andra sektorer. Svensk Försäkring anser att försäkringsföretag inte ska omfattas av förslaget, sett mot bakgrund av att de bara i begränsad utsträckning kan finansiera sig med lånat kapital. Till det kommer enligt Svensk Försäkring att ömsesidiga försäkringsbolag har begränsade möjligheter att ersätta efterställda skulder med eget kapital. Svenska Bankföreningen och Svensk Försäkring framhåller att efterställda skulder är ett viktigt verktyg för att möta kraven i regelverket om kapitaltäckning. *Finansinspektionen*, *Länsförsäkringar AB*, Svenska Bankföreningen, Svensk Försäkring och SVCA anser att lagtexten har getts en oklar utformning i fråga om de företag och efterställda skulder som omfattas av förslaget. Finansinspektionen anser att efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen vid tillämpning av vissa övergångsregler till det aktuella direktivet – men inte efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen vid tillämpning av vissa övergångsregler till den aktuella förordningen – ska träffas av förslaget. Riksgäldskontoret anser att en statisk hänvisnings-

teknik bör användas i stället för en dynamisk hänvisningsteknik i fråga om den aktuella förordningen, sett mot bakgrund av myndighetens förslag om utformningen av minimikravet på nedskrivningsbara skulder ("MREL") för berörda banker som för närvarande är föremål för remissbehandling och eventuella förväntade förändringar i definitionerna av vad som får ingå i kapitalbasen som kan följa av EU:s genomförande av "Financial Stability Boards" internationella standard för förlustabsorberande kapacitet hos globalt systemviktiga banker ("TLAC"). Länsförsäkringar AB tar också upp frågan om hur förslaget förhåller sig till MREL och efterlyser dessutom vissa förtydliganden av regelverket om kapitaltäckning. Även Finansinspektionen anser att valet mellan dynamisk och statisk hänvisningsteknik påverkas av förväntade förändringar av regelverket om kapitaltäckning. Kammarrätten i Göteborg och Finansinspektionen tar upp vissa tillämpningssvårigheter som föranleds av en dynamisk hänvisningsteknik i fråga om direktiv som har genomförts i svensk lagstiftning. Svensk Försäkring anser att hänvisningen till det aktuella direktivet ska ersättas med en hänvisning till nationell lagstiftning. *Skatteverket*, *Länsförsäkringar AB* och Svenska Bankföreningen anser att uttrycket "ränteutgifter" har en oklar innebörd. LRF anser att förslaget inte ska träda i kraft före FSK:s förslag om begränsning av ränteavdrag i kombination med en sänkning av bolagsskatten i betänkandet Neutral bolagsskatt (SOU 2014:40) och det kommande förslaget från Utredningen om skatt på finanssektorn (dir. 2015:51), eftersom det i annat fall är svårt att bedöma effekterna av det nu aktuella förslaget. Kammarrätten i Göteborg anser också att det är oklart hur förslaget förhåller sig till FSK:s förslag. Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Stockholm, Finansinspektionen, *Finansbolagens Förening*, *Regelrådet*, Svenska Bankföreningen, Svensk Försäkring och SVCA har synpunkter på konsekvensanalysen.

Skälen för regeringens förslag: Alla inkomster i en näringsverksamhet tas som utgångspunkt upp i inkomstslaget näringsverksamhet, se 15 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. Utgifter för att förvärva eller bibehålla inkomster ska dras av som kostnad. Ränteutgifter och kapitalförluster ska dras av även om de inte är sådana utgifter (16 kap. 1 § första stycket IL). Från huvudregeln i 16 kap. 1 §

första stycket IL görs vissa undantag, se t.ex. 24 kap. 5–10 f §§ IL.

I civilrättslig mening innebär ett lån dels att låntagaren ska betala ränta på lånet och återbetala själva kapitalbeloppet, dels att långivaren vid låntagarens likvidation eller konkurs kan göra anspråk på betalning av kapitalbelopp och ränta i konkurrens med övriga fordringsägare. På motsvarande sätt innebär ett efterställt lån – såsom ett förlagslån (ett mot ett sådant lån svarande skuldebrev betecknas som ett förlagsbevis) – att långivaren vid låntagarens likvidation eller konkurs kan göra anspråk på betalning av kapitalbelopp och ränta först sedan alla andra fordringsägare har fått betalt.

För att täcka de risker som vissa verksamheter i finanssektorn är förenade med, ställs i EUrätten krav på hur mycket kapital som företag är tvungna att hålla i förhållande till sina tillgångar (kapitalbas) och vilket slag av kapital som får ingå vid beräkningarna av den minsta tillåtna kapitalbasen. Sålunda får – vid sidan av eget kapital – vissa efterställda skulder ingå i kapitalbasen vid tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 (tillsynsförordningen), dels i form av ”primärkapitaltillskott” (artikel 52 i tillsynsförordningen), dels i form av ”supplementärkapitalinstrument” (artikel 63 i tillsynsförordningen). Lagen (2014:968) om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag kompletterar tillsynsförordningen. Se också lagen (2014:966) om kapitalbuffertar, som – vid sidan av lagen om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag – genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG. I Sverige omfattas banker och andra kreditinstitut, värdepappersbolag, Svenska Skeppshypotekskassan, betalningsinstitut samt vissa fondbolag och vissa förvaltare av alternativa investeringsfonder (AIF-förvaltare) av regleringen, se 1 kap. 2, 4 och 5 §§ lagen om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag, 2 kap. 10 och 10 a §§ lagen (2004:46) om värdepappersfonder, 3 kap. 2 § lagen (2010:751) om betaltjänster och 7 kap. 6 och 6 a §§ lagen

(2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

På motsvarande sätt får – vid sidan av eget kapital – vissa efterställda skulder ingå i kapitalbasen i form av primärkapital vid tillämpning av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II), Solvens II-direktivet (artikel 88 i Solvens II-direktivet). Europeiska kommissionens delegerade förordning (EU) 2015/35 av den 10 oktober 2014 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkringsverksamhet (Solvens II) kompletterar Solvens II-direktivet. Regeln i 7 kap. 3 § försäkringsrörelselagen (2010:2043), förkortad FRL, genomför artikel 88 i Solvens II-direktivet, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/51/EU av den 16 april 2014 om ändring av direktiven 2003/71/EG och 2009/138/EG och förordningarna (EG) nr 1060/2009, (EU) nr 1094/2010 och (EU) nr 1095/2010 med avseende på befogenheterna för Europeiska tillsynsmyndigheten (Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten) och Europeiska tillsynsmyndigheten (Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten). I Sverige omfattas försäkringsföretag av Solvens II-direktivet (se 7 kap. 1 § FRL). Med ”försäkringsföretag” avses försäkringsaktiebolag, ömsesidigt försäkringsbolag och försäkringsförening (1 kap. 3 § FRL).

Vissa efterställda skulder får ingå i kapitalbasen under en övergångsperiod, se artiklarna 479, 484 och 486 i tillsynsförordningen och artikel 308 b.9, 10 och 15 i Solvens II-direktivet. I Sverige gäller att efterställda skulder enligt artikel 479 i tillsynsförordningen inte får ingå i (den konsoliderade) kapitalbasen, att efterställda skulder enligt artiklarna 484 och 486 i tillsynsförordningen ska utmönstras före utgången av 2019 samt att efterställda skulder enligt artikel 308 b.9, 10 och 15 i Solvens II-direktivet ska utmönstras före utgången av 2019 respektive 2015, se 3 kap. 7 och 11 §§ i Finansinspektionens föreskrifter om tillsynskrav och kapitalbuffertar (FFFS 2014:12) samt punkterna 2 och 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring av försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen ska i vissa fall skrivas ned eller konverteras till eget kapital, se t.ex. artikel 54 i tillsynsförord-

ningen samt 6 och 21 kap. lagen (2015:1016) om resolution. Det innebär sammanfattningsvis att efterställda skulder – vid sidan av eget kapital – får ingå i kapitalbasen vid tillämpning av tillsynsförordningen och Solvens II-direktivet/FRL.

Av offentligfinansiella skäl och för att öka neutraliteten mellan finansiering med eget kapital och finansiering med efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen vid tillämpning av tillsynsförordningen och Solvens II-direktivet, föreslår regeringen att ränteutgifter på nu aktuella efterställda skulder inte ska kunna dras av.

Finansinspektionen, Föreningen Svenskt Näringsliv, Länsförsäkringar AB, NNR, NSD, Svenska Bankföreningen, Svensk Försäkring och SVCA framför invändningar mot förslaget. Det gäller framför allt att förslaget strider mot grunderna för skattesystemet, att förslaget påverkar förutsättningarna att möta kraven i regelverket om kapitaltäckning negativt, att förslaget påverkar den finansiella stabiliteten negativt och att förslaget påverkar konkurrensen mellan den svenska finanssektorn och utländska motsvarigheter negativt.

Ett konkurrenskraftigt och dynamiskt företagsklimat är grunden för tillväxt och jobbskapande. I det ligger att skattesystemet som utgångspunkt inte bör särbehandla vissa finansieringsformer i förhållande till andra. Det innebär att skattesystemet bara i begränsad utsträckning bör påverka valet av finansieringsform. En avdragsrätt för ränta på efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen vid tillämpning av regelverket om kapitaltäckning innebär att finansiering med efterställda skulder särbehandlas i förhållande till finansiering med eget kapital. Det gäller också med beaktande av att ränteinkomster är skattepliktiga. Med den utgångspunkten är det enligt regeringens mening angeläget att neutraliteten mellan finansiering med efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen och finansiering med eget kapital ökar. Samtidigt utgör förslaget inte ett hinder mot finansiering med efterställda skulder.

Svenskt Näringsliv, NSD, Svenska Bankföreningen och Svensk Försäkring anser också att beredningen av förslaget är otillfredsställande. Av 7 kap. 2 § regeringsformen framgår att vid beredningen av regeringsärenden ska behövliga upplysningar och yttranden inhämtas från berörda myndigheter, att upplysningar och yttranden också i den omfattning som behövs ska inhämtas från kommuner samt att även sammanslutningar och enskilda i den omfattning som behövs ska

ges möjlighet att yttra sig. Någon närmare reglering om formerna för detta finns inte. För beredningen av lagförslag följer dock av praxis att ett skriftligt remissförfarande alltid bör vara det normala sättet för att inhämta synpunkter. Förslaget – som gäller en begränsad del av skattesystemet – har remitterats till ett trettiotal remissinstanser, varav flera branschorganisationer i finanssektorn. Remisstiden var ca fyra veckor. Ett tjugotal remissinstanser har svarat. Till det kommer att ett i huvudsak motsvarande förslag har remitterats till ett hundratal remissinstanser inom ramen för remitteringen av betänkandet Neutral bolagsskatt (SOU 2014:40). Remisstiden var ca fyra månader. Mot den bakgrunden anser regeringen att beredningen av förslaget har varit välvägd.

LRF och Kammarrätten i Göteborg anser att det är oklart hur förslaget förhåller sig till FSK:s förslag om begränsning av ränteavdrag i kombination med en sänkning av bolagsskatten i betänkandet Neutral bolagsskatt (SOU 2014:40) och den pågående utredningen om skatt på finanssektorn. FSK:s förslag är föremål för beredning i Regeringskansliet. Utredningen om skatt på finanssektorn ska ta fram ett förslag till en skatt på finanssektorn, som minskar den skattefordel som sektorn kan antas få till följd av att omsättning av finansiella tjänster har undantagits från mervärdesskatt. Uppdraget ska redovisas senast den 1 november 2016 (dir. 2015:51).

I frågan om själva utformningen av förslaget gör regeringen följande bedömning.

Av förenklingsskäl bör förslaget gälla efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen, oavsett om de – t.ex. vid olika tillfällen – ”ingår” i kapitalbasen eller inte. Avgränsningen mot vad som får dras av sker med ledning av det ovan angivna regelverket om kapitaltäckning.

Länsförsäkringar AB, Svenska Bankföreningen, Svensk Försäkring och SVCA anser att lagtexten har getts en oklar utformning i fråga om de företag och efterställda skulder som omfattas av förslaget. Förslaget gäller företag som omfattas av tillsynsförordningen och Solvens II-direktivet. Det gäller banker och andra kreditinstitut, värdepappersbolag, Svenska Skeppshypotekskassan, betalningsinstitut, vissa fondbolag och AIF-förvaltare, försäkringsföretag samt motsvarande utländska företag. Till skillnad från Svensk Försäkring anser regeringen att försäkringsföretag inte ska undantas från förslaget, eftersom det saknas skäl att göra åtskillnad mellan olika före-

tag som omfattas av regelverket om kapitaltäckning. Det gäller också med beaktande av att försäkringsföretag bara i begränsad utsträckning får finansiera sig med lånat kapital (se 4 kap. 6 § FRL).

Förslaget gäller alla efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen vid tillämpning av regelverket om kapitaltäckning. Det gäller också efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen under en övergångsperiod (se ovan). Till skillnad från Finansinspektionen anser regeringen att det saknas skäl att göra åtskillnad mellan efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen vid tillämpning av övergångsreglerna till tillsynsförordningen och efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen vid tillämpning av övergångsreglerna till Solvens II-direktivet.

Som Länsförsäkringar AB, Svenska Bankföreningen, Svensk Försäkring och SVCA har varit inne på, bör lagtexten också i övrigt ges en i förhållande till promemorians förslag mer tydlig utformning.

Skatteverket och Länsförsäkringar AB anser att uttrycket ”ränteutgifter” har en oklar innebörd. Uttrycket ”ränteutgifter” har samma innebörd som vid tillämpning av 24 kap. 10 a–10 f §§ IL. Det innebär att med ränteutgifter avses som utgångspunkt en kostnad för en kredit, dvs. det belopp låntagaren betalar till långivaren utöver kapitalbeloppet som ersättning för att få låna pengar (se prop. 2008/09:65 s. 52 f.). I tveksamma fall får i rättstillämpningen avgöras om en utgift är en ränteutgift eller inte.

Förslaget aktualiserar frågan om hänvisningen till tillsynsförordningen bör vara statisk, dvs. avse rättsakten i viss angiven lydelse, eller dynamisk, dvs. avse rättsakten i vid varje tidpunkt gällande lydelse. Skillnaden mellan teknikerna är att lagstiftaren vid användandet av den förra tekniken – men inte vid användandet av den senare tekniken – behöver ta ställning till om ändring behöver göras i nationell lagstiftning, om EU-rättslig lagstiftning ändras. Förslaget innebär ett avdragsförbud för ränta på vissa efterställda skulder. Det gäller efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen vid tillämpning av tillsynsförordningen (och Solvens II-direktivet). Mot den bakgrunden – och med beaktande av att villkoren för primärkapitaltillskott och supplementärkapitalinstrument enligt artiklarna 52 och 63 i tillsynsförordningen förväntas ändras i samband med den kommande översynen av ”MREL” i EU och genomförandet av ”TLAC” i EU – anser

regeringen, till skillnad från *Riksgäldskontoret*, att det är ändamålsenligt att hänvisningen till tillsynsförordningen är dynamisk. Kammarrätten i Göteborg, *Förvaltningsrätten i Stockholm*, Finansinspektionen, *Finansbolagens Förening*, *Regelrådet*, Svenska Bankföreningen, Svensk Försäkring och SVCA har synpunkter på konsekvensanalysen. Dessa behandlas i avsnitt 6.10.5.

Till skillnad från LRF anser regeringen att förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2017 och tillämpas första gången på ränteutgifter som belöper sig på tiden efter den 31 december 2016.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 24 kap. 1 § IL och att en ny paragraf, 24 kap. 4 a §, införs i IL, se avsnitt 3.12.

6.10.3 Tidpunkten för värdeöverföring vid tillämpning av reglerna om koncernbidrag fastställs

Regeringens förslag: Värdens motsvarande koncernbidraget ska föras över från givaren till mottagaren senast den dag som givaren ska lämna inkomstdeklaration.

Förslaget träder i kraft den 1 januari 2017 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2016.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Skatteverket*, *Föreningen Svenskt Näringsliv*, *NSD*, *Svenska Bankföreningen* och *Svensk Försäkring* anser att det behöver klargöras vad som gäller om anstånd med att lämna inkomstdeklaration har beviljats. Föreningen Svenskt Näringsliv, *NSD*, Svenska Bankföreningen och Svensk Försäkring anser dessutom att reglerna om koncernbidrag behöver ses över i grunden.

Skälen för regeringens förslag: Villkoren för avdrag för koncernbidrag framgår av 35 kap. 3–6 §§ IL. Av rättspraxis framgår att ett villkor för avdrag för koncernbidrag – vid sidan av de villkor som framgår av 35 kap. 3–6 §§ IL – är att en värdeöverföring motsvarande bidraget sker (RÅ 1998 ref. 6, RÅ 1999 ref. 74 och RÅ 2001 ref. 79).

Villkoret att en värdeöverföring motsvarande koncernbidraget ska ske bör komma till uttryck i lagtexten.

Det aktualiserar i sin tur frågan vid vilken tidpunkt värdeöverföringen ska ske. Det får anses vara lämpligt att värden motsvarande koncernbidraget förs över från givaren till mottagaren senast den dag som givaren enligt skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, ska lämna inkomstdeklaration (jfr HFD 2011 not. 99).

Skatteverket, Föreningen Svenskt Näringsliv, NSD, Svenska Bankföreningen och Svensk Försäkring anser att det behöver klargöras vad som gäller om anstånd med att lämna inkomstdeklaration har beviljats. Av 32 kap. 2 § första stycket SFL framgår att det (för andra juridiska personer än dödsbon) föreligger fyra deklARATIONSTIDPUNKTER – den 1 mars, den 1 juli, den 1 november och den 15 december – och att vilken av dessa tidpunkter som är aktuell beror på vid vilken tidpunkt som beskattningsåret går ut. Av 32 kap. 2 § andra stycket SFL framgår att den som lämnar inkomstdeklaration elektroniskt får lämna deklARATION en månad senare än vad som följer av första stycket. Av 36 kap. 4 § SFL framgår att Skatteverket ska bevilja anstånd med att lämna inkomstdeklaration, om det finns synnerliga skäl. Det innebär att om anstånd med att lämna inkomstdeklaration beviljas, ska värdeöverföringen ske senast den dag som anstånd har beviljats till. Inom ramen för lagstiftningsärendet finns inte – som Föreningen Svenskt Näringsliv, NSD, Svenska Bankföreningen och Svensk Försäkring efterfrågar – utrymme för en grundläggande översyn av reglerna om koncernbidrag.

Förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2017 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2016.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 35 kap. 1 § IL, se avsnitt 3.12.

6.10.4 Beloppsspärren i reglerna om begränsning av underskottsavdrag vid vissa ägarförändringar

Regeringens förslag: Om ett kapitaltillskott som helt eller delvis har medfört ägarförändringen har lämnats till underskottsforetaget tidigast två beskattningsår före det beskattningsår då ägarförändringen skedde och förvärvaren ge-

nom kapitaltillskottet har fått en tillgång av verkligt och särskilt värde, ska kapitaltillskottet vid beräkningen av förvärvsutgiften i beloppsspärren bestämmas till ett belopp som motsvarar det lägsta av kapitaltillskottet och det värde av tillgången som belöper sig på den förvärvade andelen i underskottsforetaget. Vid beräkningen av värdet av tillgången ska kapitaltillskottet inte räknas med.

Förslaget träder i kraft den 1 januari 2017 och tillämpas första gången på kapitaltillskott som sker efter den 31 december 2016.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Kammarrätten i Göteborg* anser att förslaget komplexitet inte står i proportion till avsikten med förslaget. *Skatteverket* anser att den föreslagna tidsperioden bör ökas från två till fem år, att det är oklart i vilka fall kapitaltillskottet vid beräkningen av förvärvsutgiften ska bestämmas till ett belopp som motsvarar själva kapitaltillskottet och att inbörden av uttrycket ”en tillgång av verkligt och särskilt värde” behöver utvecklas. *LRF* anser att det redan i kravet på att förvärvaren genom kapitaltillskottet ska ha fått ”en tillgång av verkligt och särskilt värde” ligger att det ska göras en förhållandevis återhållsam prövning, trots att uttrycket ”uppenbart” slopas. *Föreningen Svenskt Näringsliv, NNR, NSD, Svenska Bankföreningen* och *Svensk Försäkring* anser att reglerna om begränsning av underskottsavdrag vid vissa ägarförändringar behöver ses över i grunden.

Skälen för regeringens förslag: Underskott av näringsverksamheten som kvarstår från det föregående beskattningsåret ska som huvudregel dras av (40 kap. 2 § IL). Från huvudregeln görs vissa undantag. Reglerna om begränsning av underskottsavdrag vid vissa ägarförändringar innebär – såvitt nu är av intresse – att en beloppsspärr (40 kap. 15–17 §§ IL) inträder vid vissa ägarförändringar (40 kap. 10–13 §§ IL). Syftet med reglerna är att motverka skattemässigt betingad handel med underskottsforetag.

Beloppsspärren innebär att underskottet kvarstår till den del det inte överstiger 200 procent av förvärvsutgiften (40 kap. 15 § första stycket IL). Beloppsspärren vilar på förutsättningen att ju högre förvärvsutgiften för ett underskottsfore-

tag är i förhållande till värdet av underskottet, desto mindre är behovet av en beloppsspärr (prop. 1993/94:50 s. 259). För att inte medel ska kunna föras över till underskotts företaget i syfte att höja förvärsutgiften (och på det sättet den del av underskottet som kan dras av), ska förvärsutgiften minskas med vissa kapitaltillskott (40 kap. 16 § IL). För att 40 kap. 16 § IL inte ska motverka affärsmässigt betingade förvärv av underskotts företag, ska – enligt den s.k. ventilen i 40 kap. 16 a § första stycket IL – förvärsutgiften inte minskas med kapitaltillskott om det är ”uppenbart” att förvärvaren genom kapitaltillskottet har fått en tillgång av verkligt och särskilt värde ”som motsvarar kapitaltillskottet”. Regeln i 40 kap. 16 a § första stycket IL vilar på förutsättningen att om underskotts företaget har tillgångar eller en pågående verksamhet är det mera sannolikt att ägarförändringen är affärsmässigt motiverad (prop. 2009/10:47 s. 11). I författningskommentaren till regeln framhölls bl.a. följande (a. prop. s. 15 f.).

Med kapitaltillskott avses alla former av kapitaltillskott [---].

En förutsättning för att utgiften inte ska minskas med kapitaltillskottet är att det är uppenbart att förvärvaren genom kapitaltillskottet har fått en tillgång av verkligt och särskilt värde som motsvarar tillskottet. Om detta inte är fallet ska inte någon del av kapitaltillskottet beaktas vid beräkandet av förvärsutgiften, dvs. hela kapitaltillskottet ska reducera förvärsutgiften.

Lagrådet anför att det bör förtydligas vilka omständigheter som ska tilläggas betydelse vid prövningen av om tillgången har erforderligt verkligt och särskilt värde.

Vid bedömningen av om förvärvaren har fått en tillgång av verkligt och särskilt värde genom kapitaltillskottet ska värdet på tillgången bestämmas av objektiva omständigheter och inte ställas i relation till förvärvarens näringsverksamhet eller person. Vid fastställandet av värdet på den tillgång som förvärvas genom tillskottet ska inte värdet av själva tillskottet beaktas. De tillgångar som ska beaktas ska ha ett verkligt och särskilt värde. Det innebär t.ex. att det skattemässiga värdet på underskottet inte ska beaktas. Vad som är avgörande är således värdet av tillgångarna i företaget minus skulderna, dvs. om underskotts företaget har tillgångar om 1 000 000 kr och skulder om 800 000 kr ska värdet beräknas till 200 000 kr. Fråga behöver inte vara om det bokförda värdet på tillgångarna, eftersom det kan förekomma att detta värde inte är detsamma som tillgångarnas verkliga värde. Det kan t.ex. förekomma att det bokförda värdet vad gäller immateriella tillgångar, såsom varumärken, är betydligt lägre än det verkliga värdet. I stället för det bokförda värdet bör man i en sådan situation utgå från det belopp till vilket tillgången skulle kunna överlätas mellan kunniga parter som är oberoende av varandra.

Värdet på den förvärvade tillgången beror sedan på hur stor andel av företaget som förvärvaren erhåller genom tillskottet.

Det avgörande är att förvärvaren ska ha tillförts tillgången genom kapitaltillskottet. Detta behöver inte sammanfalla med det slutliga förvärvet av det bestämmande inflytandet. Om det tillskott som ska prövas enligt bestämmelsen har lämnats vid ett tidigare förvärv [---] och det bestämmande inflytandet förvärvas vid ett senare förvärv kan underskotts företaget således inte mellan de två förvärvstillfällena bygga upp en verksamhet för det tillskjutna beloppet för att förvärvaren därefter ska kunna sägas ha förvärvat en tillgång av verkligt och särskilt värde genom det andra förvärvet. Om ägarförändringen i underskotts företaget har skett genom ett indirekt förvärv ska bedömningen av värdet på tillgångarna omfatta hela den företagsgrupp som förvärvet omfattar.

Vid riksdagsbehandlingen framhölls bl.a. följande (2009/10:SkU25 s. 6 f.).

I detta ärende [---] har regeringen försökt finna en lösning som medför att affärsmässigt betingade förvärv inte ska hindras av den skärpta lagstiftningen. Den undantagsbestämmelse som föreslås gälla i förevarande ärende avser fall där förvärvaren har fått en tillgång av verkligt och särskilt värde genom det kapitaltillskott som helt eller delvis medfört ägarförändringen. Under lagstiftningsarbetet har Lagrådet och några remissinstanser påtalat att det är oklart vad verkligt och särskilt värde innebär. I motivtexterna i propositionen (prop. s. 16) har regeringen gjort uttalanden för att ge viss vägledning i den praktiska tillämpningen. Vid beredningen i utskottet har det uppkommit en fråga om i vilken utsträckning ventilen får betydelse för innovationsinriktade företag i den mån det värde som deras forsknings- och utvecklingsarbete representerar inte kan påvisas som en tillgångspost i balansräkningen och det finns intresse från nya ägare att tillföra kapital och fortsätta verksamheten med utnyttjande av det tidigare forsknings- och utvecklingsarbetet. Utskottet vill framhålla att lagstiftningsingripanden som görs för att stoppa att skattereglerna utnyttjas på ett sätt som inte varit avsett givetvis kan medföra ogynnsamma effekter även för affärsmässigt betingad verksamhet som åtgärden primärt inte riktar sig mot. Ett lagstiftningsingripande måste för att vara verksamt utformas för att lämna ett så litet utrymme som möjligt till fortsatta kringgåenden med liknande förfaranden som de som varit utgångspunkt för ingripandet. Den ventil som regeringen föreslår är förhållandevis generellt utformad och lämnar ett utrymme för praxis att med beaktande av det övergripande syftet med spärreglerna komma till ett rimligt resultat i det enskilda fallet. Med hänsyn till de farhågor som har framförts i fråga om innovationsinriktade företag är det enligt utskottets mening emellertid angeläget att regeringen följer hur väl undantagsregeln kommer att fungera i praktiken med avseende på den i propositionen klart uttalade ambitionen att affärsmässigt betingade förvärv inte ska hindras av skärpningen av beloppsspärren.

Det är angeläget att ventilen i 40 kap. 16 a § första stycket IL inte motverkar affärsmässigt betingade förvärv av underskotts företag. Det gäller t.ex. investeringar i innovationsföretag.

I uttrycket ”uppenbart” ligger att regeln ska tillämpas med viss restriktivitet. Samtidigt förut-

sätts att regeln – för att den inte ska motverka affärsmässigt betingade förvärv av underskotts-företag – ska kunna ge Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna ett förhållandevis stort utrymme för bedömningar (prop. 2009/10:47 s. 15 f. och 2009/10:SkU25 s. 6 f.). Det beror på att det kan vara svårt att fastställa värdet på tillgångar (t.ex. immateriella rättigheter) i underskottsföretag. Det innebär att uttrycket ”uppenbart” inte svarar mot avsikten med regeln. Mot den bakgrunden bör uttrycket ”uppenbart” slopas.

I uttrycket ”som motsvarar kapitaltillskottet” ligger att regeln inte är tillämplig, om kapitaltillskottet överstiger värdet av den indirekt förvärvade tillgången. Värdet av den indirekt förvärvade tillgången beror på hur stor andel av underskottsföretaget som förvärvaren erhåller genom kapitaltillskottet. Anta att A äger underskottsföretaget X AB. Underskottet i X AB är 300. Tillgångarna i X AB har ett (verkligt och särskilt) värde som motsvarar 100. B vill förvärva 60 procent av aktierna i X AB. Om B förvärvar aktierna i X AB genom ett köp kan köpeskillingen uppskattas till 60 (= 60 % av 100), givet att värdet av underskottet inte påverkar köpeskillingen. X AB:s underskott kvarstår till den del det uppgår till 120 (= 200 % av 60). Om B i stället förvärvar 60 procent av aktierna i X AB genom en riktad nyemission av aktier mot betalning (dvs. ett kapitaltillskott) om 150 ($150 / [100 + 150] = 60 \%$), faller X AB:s hela underskott bort. Det beror på att värdet av den av B indirekt förvärvade tillgången, 60 (= 60 % av 100), inte motsvarar kapitaltillskottet, 150. Det innebär att förvärvsutgiften, 150, ska minskas med kapitaltillskottet, 150. Det kan inte vara avsikten med regeln att ett förvärv genom ett kapitaltillskott ska komma sämre ut än ett förvärv genom ett köp. Syftet med regeln är i stället att förhindra att ett förvärv genom ett kapitaltillskott ska komma bättre ut än ett förvärv genom ett köp. Mot den bakgrunden bör uttrycket ”som motsvarar kapitaltillskottet” slopas.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås att regeln ges en ny utformning. Om ett kapitaltillskott som helt eller delvis har medfört ägarförändringen har lämnats till underskottsföretaget tidigast två beskattningsår före det beskattningsår då ägarförändringen skedde och förvärvaren genom kapitaltillskottet har fått en tillgång av verkligt och särskilt värde, ska kapitaltillskottet vid beräkningen av förvärvsutgiften i be-

loppsspärren bestämmas till ett belopp som motsvarar det lägsta av kapitaltillskottet och det värde av tillgången som indirekt belöper sig på den förvärvade andelen i underskottsföretaget. Vid beräkningen av värdet av tillgången ska kapitaltillskottet inte räknas med.

Den föreslagna tidsperioden (en tvåårsperiod) ansluter till den nuvarande regeln i 40 kap. 16 § IL. Mot den bakgrunden anser regeringen – till skillnad från *Skatteverket* – att det saknas skäl att ersätta tvåårsperioden med en femårsperiod. Förslaget innebär att kravet att förvärvaren genom kapitaltillskottet ska ha fått en tillgång av ”verkligt och särskilt värde” kvarstår oförändrat. Vad som avses med uttrycket ”en tillgång av verkligt och särskilt värde” framgår av prop. 2009/10:47 s. 15 f. Slopan det av uttrycket ”uppenbart” innebär att det ska göras en mindre restriktiv prövning av kravet om förvärvaren genom kapitaltillskottet har fått en tillgång av verkligt och särskilt värde. I det ligger – till skillnad från vad *LRF* har antagit – att det i rättstillämpningen får göras en friare bedömning, om förhållanden som är svåra att värdera har betydelse för prövningen.

Om B i det ovan angivna fallet förvärvar aktierna i X AB genom ett kapitaltillskott om 150, leder förslaget till att X AB:s underskott kvarstår till den del det uppgår till 120 (= 200 % av 60). Det beror på att kapitaltillskottet vid beräkningen av förvärvsutgiften ska bestämmas till ett belopp som motsvarar det lägsta av kapitaltillskottet, 150, och det värde av tillgången som indirekt belöper sig på B:s förvärvade andel i X AB, 60 (= 60 % av 100). Vid beräkningen av värdet av tillgången ska kapitaltillskottet inte räknas med. Den framräknade förvärvsutgiften, 60, ska inte minskas med kapitaltillskottet, 150.

Skatteverket anser att det är oklart i vilka fall kapitaltillskottet vid beräkningen av förvärvsutgiften ska bestämmas till ett belopp som motsvarar själva kapitaltillskottet. Förslaget innebär att kapitaltillskottet vid beräkningen av förvärvsutgiften som utgångspunkt kommer att bestämmas till ”det värde av tillgången som belöper sig på den förvärvade andelen i underskottsföretaget”. Det kan emellertid inte uteslutas att omständigheterna i det enskilda fallet är sådana att kapitaltillskottet understiger värdet av tillgången som belöper sig på den förvärvade andelen i underskottsföretaget. För att ett förvärv genom ett kapitaltillskott inte ska komma bättre ut än ett förvärv genom ett köp, kan kapitaltillskottet

vid beräkningen av förvärvsutgiften inte bestämmas till ett belopp som överstiger själva kapitaltillskottet.

Regeln i dess nya utformning, som ersätter hittillsvarande 40 kap. 16 a § IL, bör placeras efter 40 kap. 15 § IL. Detta eftersom den nya utformningen av regeln gäller beräkningen av förvärvsutgiften i vissa fall, till skillnad från den hittillsvarande regeln som gäller minskning av förvärvsutgiften. Inom ramen för lagstiftningsärendet finns inte – som *Föreningen Svenskt Näringsliv*, *NSD*, *Svenska Bankföreningen* och *Svensk Försäkring* efterfrågar – utrymme för en grundläggande översyn av reglerna om begränsning av underskottsavdrag vid vissa ägarförändringar.

Förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2017 och tillämpas första gången på kapitaltillskott som sker efter den 31 december 2016.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 40 kap. 16 § IL, att en ny paragraf, 40 kap. 15 a §, införs i IL och att 40 kap. 16 a § ska upphöra att gälla, se avsnitt 3.12.

6.10.5 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Vid beräkningen av den offentligfinansiella effekten av ett förslag gäller som huvudregel att olika slag av beteendeförändringar normalt sett inte beaktas. En statisk beräkning utgör ofta en god approximation av den offentligfinansiella effekten för det år ett förslag införs. Från huvudregeln görs vissa undantag, t.ex. om beteendeförändringar bedöms vara betydande. (För en beskrivning av de principer som används vid offentligfinansiella beräkningar vid skatteförändringar, se *Beräkningskonventioner 2016 – En rapport från skatteekonomiska enheten i Finansdepartementet*.)

Beräkningen av den offentligfinansiella effekten görs med hjälp av data från Finansinspektionen samt tillgängliga data i form av årsredovisningar och andra publikationer.

Förslaget i avsnitt 6.10.2 gäller som utgångspunkt banker och andra kreditinstitut, värdepappersbolag, Svenska Skeppshypotekskassan, betalningsinstitut, vissa fondbolag och AIF-förvaltare, försäkringsföretag och motsvarande utländska företag (som är aktiva på den svenska mark-

naden). Förslaget bedöms öka skattekostnaderna för finansiering med efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen. En anpassning till förslaget skulle kunna ske genom att nu aktuella efterställda skulder ersätts med eget kapital. En annan anpassning till förslaget skulle kunna ske genom att nu aktuella efterställda skulder, i den utsträckning som de överstiger kapitalkraven enligt regelverket om kapitaltäckning, ersätts med vanliga lån. Den förra beteendeförändringen skulle inte påverka skatteintäkterna, eftersom kostnader för finansiering med eget kapital inte får dras av. Den senare beteendeförändringen skulle kunna påverka skatteintäkterna negativt. *SVCA* anser att den senare beteendeförändringen kan aktualiseras i viss utsträckning. En sådan beteendeförändring bedöms dock inte vara aktuell i en större utsträckning. Försäkringsföretag får bara i begränsad utsträckning finansiera sig med lånat kapital (se 4 kap. 6 § FRL). Som *Finansinspektionen* har framhållit kan försäkringsföretag av det skälet i huvudsak inte ersätta efterställda skulder med vanliga lån. Förslaget beräknas leda till en ökning av bolagsskattebasen om drygt 7,73 miljarder kronor. Det innebär i sin tur att förslaget beräknas öka skatteintäkterna med 1,70 miljarder kronor 2017 och varaktigt. I promemorian uppskattades effekten till 1,38 miljarder kronor. Bedömningen var en uppdatering av den beräkning som gjordes i betänkandet *Neutral bolagsskatt (SOU 2014:40)*. Bedömningen har ändrats på grund av ny data från *Finansinspektionen*.

Förslaget i avsnitt 6.10.3 har inga offentligfinansiella effekter.

Förslaget i avsnitt 6.10.4 bedöms minska skatteintäkterna med 50 miljoner kronor 2017 och varaktigt.

Sammantaget innebär förslagen i 6.10.2 och 6.10.4 att skatteintäkterna ökar med 1,65 miljarder kronor 2017.

Effekter för företag och privatpersoner

Förslaget i avsnitt 6.10.2 gäller som utgångspunkt banker och andra kreditinstitut, värdepappersbolag, Svenska Skeppshypotekskassan, betalningsinstitut, vissa fondbolag och AIF-förvaltare, försäkringsföretag och motsvarande utländska företag (som är aktiva på den svenska marknaden).

Regelrådet och *Svenska Bankföreningen* efterlyser en bedömning av hur förslaget påverkar svenska företags konkurrenskraft i förhållande

till utländska företag. *Finansbolagens Förening* och Regelrådet efterlyser en bedömning av antalet företag som påverkas av förslaget och storleken på dessa företag. Regelrådet och *Svensk Försäkring* efterlyser en bedömning av övervärtningseffekterna av förslaget, t.ex. på lån- och försäkringstagare. *Finansinspektionen* efterlyser en bedömning av hur förslaget påverkar livförsäkringsföretag, dvs. försäkringsföretag som inte är skadeförsäkringsföretag (1 kap. 4 § FRL).

Förslaget ökar skattekostnaderna för finansiering med efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen. Samtidigt inskränker förslaget inte företagets möjlighet till att finansiera sig med efterställda skulder. Enligt data från Finansinspektionen hade färre än 50 företag efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen under fjärde kvartalet 2015 eller fjärde kvartalet 2014. Av dessa var ca 35 banker, ett fåtal försäkringsföretag, varav ett skadeförsäkringsföretag och färre än fem livförsäkringsföretag, samt ett fåtal värdepappersbolag (färre än tio). Sett utifrån den sammanlagda storleken av skulderna är det främst banker som träffas av förslaget. Det innebär att försäkringsföretag påverkas i mindre omfattning än banker. Vad beträffar livförsäkringsföretagen påverkas dessa inte av förslaget i den utsträckning efterställda skulder tas upp i den verksamhet som träffas av avkastningsskatt. I den utsträckning efterställda skulder tas upp i den verksamhet som träffas av inkomstskatt påverkas livförsäkringsföretagen. I fråga om värdepappersbolagen uppgår de efterställda skulderna till sammanlagt mindre än 100 miljoner kronor.

En ökad skattebörda för företagen påverkar som utgångspunkt företagets ägare, anställda och kunder. De ökade finansieringskostnaderna är statistiskt sett mycket begränsade i förhållande till volatiliteten i företagets samlade finansieringskostnader. Med den utgångspunkten kan övervärtningseffekter i fråga om företagets ägare, anställda och kunder – t.ex. lån- och försäkringstagare – antas komma att bli mycket begränsade och i statistiska termer icke-signifikanta. I det ligger också att förslaget får antas ha mycket begränsade fördelnings-, konkurrens- och samsättnings effekter.

I förhållande till regelverket om kapitaltäckning utgör förslaget inte ett hinder mot finansiering med efterställda skulder. I stället bidrar förslaget till en utjämning av den skattemässiga asymmetrin i behandlingen av finansiering med eget kapital och finansiering med efterställda

skulder som får ingå i kapitalbasen. I det ligger att utformningen av skattesystemet inte kommer att påverka valet mellan finansiering med eget kapital och finansiering med efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen. Remissinstanserna har olika uppfattningar i frågan om förslagets effekter för den finansiella stabiliteten (se avsnitt 6.10.2). *Sveriges Riksbank*, *Riksgäldskontoret* och *Finansinspektionen* anser – som utgångspunkt – att förslaget ökar incitamentet för företag i finanssektorn att ersätta efterställda skulder med eget kapital, dvs. att öka soliditeten i företagen. En sådan beteendeförändring skulle i sin tur kunna öka finanssektorns motståndskraft i finanskriser. Samtidigt anser *Finansinspektionen* att den gynnsamma effekten på den finansiella stabiliteten kan komma att motverkas av förslaget och att det inte kan uteslutas att nettoeffekten blir att bankerna får en skuldsammansättning som allt sammantaget gör dem mindre robusta. *Finansinspektionen* pekar på att banker enligt det nya krishanteringsramverket i stor utsträckning kommer att behöva finansiera sig med s.k. seniora skulder som (vid sidan av efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen) är konverterings- och nedskrivningsbara i resolution. För dessa skulder kvarstår avdragsrätten för ränteutgifter. Det innebär att förslaget – enligt *Finansinspektionen* – skulle kunna ge banker incitament att uppfylla minimikravet på nedskrivningsbara skulder ("MREL") enligt 4 kap. lagen (2015:1016) om resolution, som kommer att beslutas av *Riksgäldskontoret*, med seniora skulder i stället för efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen. Regeringen delar *Sveriges Riksbanks*, *Riksgäldskontorets* och *Finansinspektionens* bedömning att förslaget – som ökar skattekostnaderna för finansiering med efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen – ger företag i finanssektorn incitament att ersätta efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen med eget kapital, dvs. att öka soliditeten i företagen. En sådan beteendeförändring skulle i sin tur kunna öka finanssektorns motståndskraft i finanskriser eftersom eget kapital är bättre lämpat för att bära risker än efterställda skulder. Om, och i så fall i vilken utsträckning, förslaget kan leda till att efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen ersätts av seniora skulder som är konverterings- och nedskrivningsbara i resolution är svårt att bedöma i dagsläget. MREL har ännu inte beslutats för något företag och *Riksgäldskontorets* förslag om utformningen av

MREL är för närvarande föremål för remissbehandling. Regeringen avser att följa frågan om, och i så fall i vilken utsträckning, det nu aktuella förslaget kan leda till att efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen ersätts av seniora skulder som är konverterings- och nedskrivningsbara i resolution.

Förslaget medför slutligen en viss ökning av den administrativa bördan för de företag som omfattas av regelverket om kapitaltäckning, på så sätt att företagen vid beskattningen behöver utmönstra ränteutgifter på de efterställda skulderna. Baserat på "Regelräknaren", som tillhandahålls av Tillväxtverket och som används för att beräkna företagens administrativa kostnader, bedöms det tillkommande arbetet för förslaget ta i genomsnitt ca fem minuter och utföras av en kontorsassistent till en genomsnittlig månadslön om 28 300 kronor dvs. en kostnad om ca 21 kronor. Kostnaden är återkommande för företagen.

Förslagen i avsnitt 6.10.3 och 6.10.4, som utgör förenklingar av gällande rätt, minskar i viss utsträckning den administrativa bördan för företagen i förhållande till i dag. Regelrådet efterlyser en beräkning av de administrativa kostnaderna. Det är emellertid mycket svårt att göra en sådan beräkning.

Effekter för jämställdheten mellan kvinnor och män

Förslaget i avsnitt 6.10.2 innebär att bolagsskattebördan ökar för företag i finanssektorn. Eftersom bolagsskatten tas ut på företagsnivå – inte på ägare eller anställda – är det svårt att göra en uppskattning av förslagets effekter för jämställdheten mellan kvinnor och män. Privatpersoners ägande av företag sker i stor utsträckning genom andra företag, t.ex. olika aktörer inom pensionssystemet (indirekt ägande). När det gäller det direkta ägandet är män (16,4 procent) överrepresenterade i förhållande till kvinnor (12,1 procent). Av Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökning (AKU) att döma är män (55 procent) överrepresenterade i förhållande till kvinnor (45 procent) i fråga om de som arbetar i näringsgrenar som delas in som "finansiell verksamhet och företagstjänster". Sammanfattningsvis bedöms förslaget inte påverka jämställdheten mellan kvinnor och män negativt.

Förslaget i avsnitt 6.10.3 påverkar inte jämställdheten mellan kvinnor och män.

Som nämnts ovan när det gäller det direkta ägandet av företag är män (16,4 procent) överrepresenterade i förhållande till kvinnor (12,1 procent). Mot den bakgrunden kan förslaget i avsnitt 6.10.4 – som underlättar för affärsmässigt betingade förvärv av underskottsföretag genom nyemission – förväntas gynna män i något högre grad än kvinnor.

Effekter för myndigheter

Regelrådet efterlyser en bedömning av behovet av speciella informationsinsatser i fråga om förslagen i avsnitt 6.10.2–6.10.4. Förslagen ökar Skatteverkets kostnader för information och granskning i viss utsträckning. Några speciella informationsinsatser bedöms inte behövas. Tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Förvaltningsrätten i Stockholm och Kammarrätten i Göteborg anser att förslaget i avsnitt 6.10.4 ökar tillströmningen av mål i allmän förvaltningsdomstol. Regeringen delar remissinstansernas bedömning att förslaget ökar måltillströmningen i viss utsträckning. Det är emellertid mycket svårt att göra en beräkning av den förväntade ökningen av måltillströmningen, sett mot bakgrund av att ventilen ges en ny utformning. I övrigt, dvs. i fråga om förslagen i avsnitt 6.10.2 och 6.10.3, förväntas måltillströmningen vara mycket begränsad. Sammanfattningsvis förväntas måltillströmningen på grund av förslagen i avsnitt 6.10.2–6.10.4 vara begränsad. De merkostnader i form av tillkommande mål som förslagen leder till, ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Alternativa lösningar

Regelrådet efterlyser en redogörelse för alternativa lösningar i fråga om förslagen i avsnitt 6.10.2–6.10.4 och en bedömning av om det vid utformningen av förslagen behöver tas särskild hänsyn till små företag. Det gäller framför allt förslaget i avsnitt 6.10.2. En nära till hands liggande alternativ lösning till förslaget, som utformats som ett avdragsförbud för ränta på vissa efterställda skulder, skulle enligt regeringens mening kunna vara att införa en schablonintäkt för de företag som omfattas av förslaget. Samtidigt skulle en schablonintäkt förutsätta ett mycket komplext regelverk, som är svårt att tillämpa för Skatteverket och företagen. Regeringen bedömer att det vid utformningen av förslaget inte behöver tas särskild hänsyn till små företag i finanssektorn.

Förenlighet med EU-rätten

Regelrådet efterlyser en bedömning av om förslagen i avsnitt 6.10.2–6.10.4 är förenliga med EU-rätten. Enligt regeringens bedömning är förslagen i överensstämmelse med EU-rätten, t.ex. reglerna om fri rörlighet och statsstöd i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

6.11 Avdragsrätt för representationsmåltider – slopad avdragsrätt vid inkomstbeskattning

6.11.1 Ärendet och dess beredning

Skatteverket har i en hemställan till Finansdepartementet föreslagit ändringar av avdragsrätten för ingående mervärdesskatt som avser representation samt slopande av avdragsrätten för representation vid inkomstbeskattningen (dnr Fi2015/01362/S2).

Finansdepartementet har under våren 2016 remitterat en promemoria med förslag om ändrade regler för avdragsrätt avseende representation. Förslagen i promemorian avser både mervärdesskatt och inkomstskatt. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 11, avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 11, avsnitt 2*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2016/00776/S2).

I detta avsnitt behandlas förslaget om ändrade regler för avdragsrätt avseende representation vid inkomstbeskattningen. Avdragsrätten för mervärdesskatt som avser representationsmåltider behandlas i avsnitt 6.23.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 26 maj att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslagen i *bilaga 11, avsnitt 3*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 11, avsnitt 4*. Lagrådet lämnade förslagen utan erinran.

6.11.2 Bakgrund och gällande rätt

Avdrag för ingående mervärdesskatt på utgifter för representation och liknande ändamål får inte göras i andra fall än när utgifterna får dras av vid inkomstbeskattningen. Enligt inkomstskatte-

lagen (1999:1229), förkortad IL, får avdrag för lunch, middag eller supé göras med högst 90 kronor.

Vid det svenska inträdet i EU tillämpades andra och högre beloppsgränser avseende avdrag för mervärdesskatt på måltider för representation, t.ex. vid restaurangbesök. Högre beloppsgränser tillämpades också vid avdrag för mervärdesskatt som avser utgifter för enklare förtäring i samband med demonstrationer och visningar. Se vidare avsnitt 6.23.4 om detta.

Rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt, kallat mervärdesskattedirektivet, innebär att Sverige får behålla de avdragsbegränsningar som fanns vid EU-inträdet. En sådan avdragsbegränsning får dock inte utökas (EU-domstolens dom Metropol och Stadler, C-409/99, EU:C:2002:2, punkt 46). Mot bakgrund av detta har Skatteverket ansett att avdragsbegränsningen för representationsmåltider har utökats i förhållande till vad som gällde vid Sveriges EU-inträde. De högre beloppsgränser som har funnits vid men även efter EU-inträdet får därför användas vid beräkning av avdrag för ingående mervärdesskatt som avser representationsmåltider och förtäring i samband med demonstrationer och visningar (Skatteverkets ställningstaganden den 19 juni 2014, dnr 131 222261-14/111, 131 222261-14/111 och 131 222275-14/111). Eftersom beloppsgränserna för mervärdesskatten har förändrats vid olika tillfällen medför Skatteverkets ställningstaganden att olika beloppsgränser tillämpas i olika situationer. Beloppsgränserna för mervärdesskatten blir också andra än den som gäller vid inkomstbeskattningen (90 kronor exklusive mervärdesskatt).

Enligt 16 kap. 2 § IL får utgifter för representation och liknande ändamål dras av bara om de har omedelbart samband med näringsverksamheten, såsom då det uteslutande är fråga om att inleda eller upprätthålla affärsförbindelser eller liknande eller då utgifterna avser jubileum eller personalvård. Avdraget får inte överstiga vad som kan anses skäligt. För utgifter för lunch, middag eller supé får avdraget inte överstiga 90 kronor per person och måltid med tillägg för mervärdesskatt till den del denna inte ska dras av enligt 8 kap. eller återbetalas enligt 10 kap. ML. Den faktiska utgiften kan vara större, men i den delen får avdrag alltså inte göras. Bestämmelsen om avdrag för representation (16 kap. 2 § IL),

tillämpas även i inkomstslagen tjänst och kapital (12 kap. 1 § respektive 42 kap. 2 § IL).

6.11.3 Skatteverkets hemställan

Skatteverket föreslår i sin hemställan att mervärdesskattelagen ändras så att avdrag för ingående skatt som hänför sig till utgifter för representation bara får göras om det är skäligt och inte i något fall med ett högre belopp än den mervärdesskatt som belöper på 500 kronor exklusive mervärdesskatt per person och tillfälle eller per gåva. Beloppet bör enligt Skatteverket omfatta alla slags kostnader (mat, alkoholhaltiga och icke alkoholhaltiga drycker, teaterbiljetter, lokalhyror etc.).

Vad gäller inkomstskatt föreslår Skatteverket att avdragsrätten för utgifter för representation slopas helt.

Skatteverkets syfte med förslagen är att få en reglering som överensstämmer med EU-rätten och som samtidigt är enkel att tillämpa.

6.11.4 Avdragsrätten slopas, utom för enklare förtäring

Regeringens förslag: I inkomstskattelagen slopas avdragsrätten för representationsutgifter som avser lunch, middag, supé eller annan förtäring, utom för enklare förtäring av mindre värde.

Ändringen träder i kraft den 1 januari 2017.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Merparten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. Dit hör *Kammarrätten i Göteborg*, *Förvaltningsrätten i Uppsala*, *Domstolsverket*, *Ekobrottsmyndigheten*, *Kommerskollegium*, *Kronofogdemyndigheten*, *Bokföringsnämnden*, *Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet*, *Konkurrensverket*, *Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser*, *Stockholms kommun*, *Linköpings kommun*, *Söderköpings kommun*, *Sandvikens kommun*, *Karlskoga kommun*, *Mariestads kommun*, *Borlänge kommun* och *Stockholms läns landsting*. Några av de kommuner som har yttrat

sig konstaterar att de inte är skattpliktiga för inkomstskatt och därför inte påverkas av förslaget, samtidigt som förslaget emellertid berör även kommunala bolag. Ungefär en tredjedel av de remissinstanser som har yttrat sig närmare över förslaget avstyrker det. Dit hör *Företagarna*, *Näringslivets Regelnämnd*, *Näringslivets Skattedelegation*, *Föreningen Svenskt Näringsliv*, *Sveriges advokatsamfund*, *Srf konsulterna* och *Visita*.

Skatteverket förordar av förenklingsskäl sitt eget förslag som innebär ett avdragsförbud för all typ av representation, men delar promemorians bedömning att avdrag ska finnas för enklare förtäring.

Några instanser – *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* och *Srf konsulterna* – förordar att nuvarande ordning med avdrag för förtäring i samband med representation lämnas oförändrad, medan *Visita* anser att rätten till avdrag bör utvidgas, i ett första steg till ett belopp (477 kronor per måltid och person) som i reala termer motsvarar 1995 års nivå på avdraget. Även *Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)* menar att det borde övervägas att i stället höja nivån på avdragsrätten, för att åstadkomma en harmonisering med vad som föreslås för mervärdesskattens del.

Sveriges Kommuner och Landsting uppger, liksom *Hörby kommun*, att de varken kan av- eller tillstyrka förslaget eftersom det inte är tillräckligt utrett. *Tillväxtverket* pekar på negativa respektive positiva sidor med förslaget. Till de förra hör att representation blir dyrare för företagen, till de senare att verket bedömer att förslaget kommer att medföra en förenkling av reglerna.

Bland kritiken mot förslaget återfinns i huvudsak följande synpunkter.

Förslaget avviker från den allmänna principen om avdrag för inkomsternas förvärvande och bibehållande.

Förenkling kan ifrågasättas som skäl för förslaget, som leder till ett ökat skatteuttag från företagen, utan att detta kommer dem tillgodo på något annat sätt.

Konsekvensanalysen är bristfällig i olika avseenden. Bland annat behandlas inte de indirekta effekter det kan ha, t.ex. för restaurangbranschen. Inte heller behandlas förslagets större effekter för enskilda näringsidkare, i jämförelse med aktiebolag.

Synpunkter av ovan angivet slag framförs av *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet*, *Ekonomistyrningsverket*, *LRF*, *Näringslivets Regelnämnd*, *Näringslivets Skattedelegation*, *Föreningen Svenskt näringsliv*, *Företagarna*, *Srf konsulterna* och *Visita*.

Regelrådet ser vissa brister i förslagets konsekvensutredning, bl.a. i fråga om motiveringen till syftet med förslaget, effekter för indirekt berörda företag, t.ex. restauranger, andra kostnader och annan påverkan på företagets verksamhet, respektive påverkan i andra avseenden, eftersom *Regelrådet* menar att det inte kan uteslutas att sådan finns. Även *Näringslivets Regelnämnd*, *Näringslivets Skattedelegation*, *Svenskt Näringsliv* och *Visita* efterlyser en analys av förslagets effekter för bl.a. restaurangbranschen och förstnämnda även för branscher involverade i s.k. eventverksamheter.

Några remissinstanser efterfrågar även en del klargöranden i enlighet med följande.

Skatteverket anser att det bör klargöras att själva omfånget av vad som i detta sammanhang utgör representation inte förändras genom förslaget. *Srf konsulterna* och *Sveriges advokatsamfund* anser att det bör klargöras att den föreslagna inskränkningen av avdragsrätten för förtäring inte kommer att medföra förmånsbeskattning av sådan intern representation som i dag inte leder till sådan beskattning.

Näringslivets Regelnämnd, *Srf konsulterna* och *Sveriges advokatsamfund* anser att det bör klargöras hur sammansatta företeelser i form av t.ex. sponsors- eller eventpaket, som kan innehålla mer än bara förtäring, ska behandlas.

Skälen för regeringens förslag: Som framgår av avsnitt 6.23 finns det skäl att se över beloppsgränserna för mervärdesskatt vid representation för att förenkla tillämpningen och för att reglerna ska vara förenliga med mervärdesskattedirektivet. Det finns emellertid inte några EU-rättsliga skäl för att förändra reglerna om avdrag för representation vid inkomstbeskattningen. Med justeringar av beloppsgränserna för mervärdesskatt uppkommer dock en situation där olika beloppsgränser gäller på respektive område. Företagen måste alltså förhålla sig till olika beloppsgränser för avdrag avseende en och samma utgift. Det försvårar den praktiska hanteringen och blir svåröverskådligt och svårtillämpat. Det finns därför anledning att se

över även rätten till avdrag för representation vid inkomstbeskattningen, i syfte att åstadkomma en reglering som förenklar och som fungerar praktiskt tillsammans med avdragsrätten för mervärdesskatt.

En del av kritiken mot promemorians förslag tar sin utgångspunkt i konstaterandet att förslaget avviker från den allmänna principen om avdrag för inkomsternas förvärvande och bibehållande. Det gör redan gällande rätt, som även i andra avseenden kan innehålla regleringar som avviker från principiella utgångspunkter (jfr regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2016 (skr. 2015/16:98)). Regeringen anser för sin del att man, även med principiella utgångspunkter i åtanke, måste vara beredd att låta såväl rättsliga som praktiska och ekonomiska överväganden få genomslag vid den översyn som har kommit att aktualiseras på grund av förändringarna på mervärdesskattens område och som, även om det rör två skilda skatteområden, bör baseras på en helhetssyn i detta fall.

Resonemangen i den remitterade promemorian relaterar till förslag som har lämnats av *Skatteverket* i den hemställan som omnämns i avsnitt 6.11.3. Den reglering som *Skatteverket* föreslår påverkar rätten till avdrag för alla former av representation. För mervärdesskattens del innebär förslaget att det införs en enhetlig beloppsgräns och för inkomstskattens del att rätten till avdrag helt slopas. Ett annat alternativ i den senare delen – som *Skatteverket* nämner men avfärdar – är att gränsen höjs till samma nivå som föreslås för mervärdesskatteavdraget. Detta alternativ skulle innebära ytterligare utökade möjligheter till avdrag vid sidan av de som nu föreslås för avdraget avseende mervärdesskatt men även jämfört med de som redan har uppkommit till följd av *Skatteverkets* ställningstaganden. Ett sådant alternativ är i första hand beroende av finansiering men kräver också lagtekniska och ändamålsrelaterade överväganden. I promemorian görs bedömningen att något alternativ med den inriktningen inte är motiverat för att hantera den situation som har föranlett *Skatteverkets* förslag. *Skatteverkets* förslag har i stället fått tjäna som utgångspunkt för de fortsatta överväganden som görs i promemorian. Regeringen ansluter sig till dessa och gör således följande bedömning.

En helt slopad rätt till avdrag för alla former av representation vid inkomstbeskattningen ger upphov till gränsdragningsproblem med avseende på vad som omfattas av ett sådant undantag i jämförelse med huvudregeln (16 kap. 1 § IL), enligt vilken alla utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster ska dras av som kostnad. Frågor som saknade betydelse så länge avdraget höll sig inom beloppsgränserna (inklusive begränsningen till skäligt belopp) kommer att accentueras och ställas på sin spets, eftersom de plötsligt blir av avgörande betydelse för själva avdragsrätten. Det kan t.ex. handla om gränsen mellan personalkostnad och intern representation respektive avdragsrätt för marknadsföring jämförd med extern representation. Som ett annat exempel på uppkommande frågor kan nämnas i vilken mån t.ex. löner och avskrivningar i vissa fall ska anses som kostnader för representation som träffas av ett totalt avdragsförbud.

Vid sidan av uppkommande rättsliga frågor uppkommer problem i den praktiska hanteringen. Ett vardagligt exempel på detta kan t.ex. vara när affärsbesökare i samband med ett möte för att inleda eller upprätthålla affärsförbindelser bjuds på enklare förtäring som med avseende på personalen utgör en inte skattepliktig personalvårdsförmån (11 kap. 12 § IL) och som i den delen utgör en avdragsgill kostnad för arbetsgivaren. Om förstnämnda förtäring å andra sidan inte får dras av (i egenkap av inte avdragsgill representation), så måste denna rätteligen särskiljas från de senare. Med ett totalt avdragsförbud kommer situationer likt denna att behöva hanteras i praktiken, så att avdragsförbudet kan efterföljas i den fortsatta administrativa hanteringen.

Övervägande skäl talar för att en begränsning av avdragsrätten för representation dels inte utsträcks mer än vad som kan anses nödvändigt för att åstadkomma eftersträvad förenkling, dels att det sker på ett sätt som minimerar uppkomsten av nya gränsdragningsfrågor som i sin tur kräver en lösning. Så bedöms vara fallet om ett avdragsförbud utformas så att det endast omfattar förtäring, utom sådan som ett företags personal kan tillhandahållas utan att det uppstår en skattepliktig förmån, dvs. sådana personalvårdsförmåner som anges i 11 kap. 12 § IL. En avdragsbegränsning med denna innebörd knyter an till en etablerad ordning i en befintlig reglering och bör således inte ge upphov till

några nya gränsdragningsfrågor eller tillämpningsproblem.

Srf konsulterna och *Sveriges advokatsamfund*, som bland andra avstyrkt förslaget, tar upp frågan om avdrag respektive förmånsbeskattning för förtäring i samband med konferens eller utbildning och efterlyser klargöranden av vad förslaget innebär på dessa punkter. Även Skatteverket är inne på dessa frågor och uppger i sitt remissvar att det tolkar hänvisningen till 11 kap. IL så att den enbart avser den typen av förtäring och att det således inte ska göras en ny bedömning av begreppet representation. Skatteverket uppger att kortare interna kurser och informationsmöten vid bedömningen av kostförmån enligt 11 kap. 2 § IL räknas som intern representation och inte aktualiserar förmånsbeskattning av deltagarna, samtidigt som en måltid vid sådana tillfällen inte räknas som intern representation vid bedömningen enligt 16 kap. 2 § IL, utan är fullt avdragsgill. Enligt *Skatteverket* bör det klargöras att intern representation enligt 11 kap. 2 § IL, i form av exempelvis kortare interna kurser och informationsmöten, inte heller fortsättningsvis kommer att omfattas av representationsbegreppet i 16 kap. 2 § IL. Regeringen konstaterar att vad Skatteverket således har anfört är riktigt. Det förhållandet att rätten till avdrag för representation enligt 16 kap. 2 § IL föreslås knyta an till förtäring som är av det slaget att den kan utgöra en personalvårdsförmån enligt 11 kap. 12 § IL, medför inte att omfånget av vad som i och för sig utgör representation (där förtäring av olika slag kan förekomma) enligt förstnämnda bestämmelsen förändras på något sätt. Omvänt påverkar förslaget inte heller omfånget av vad som kan utgöra en personalvårdsförmån.

Några remissinstanser har ställt frågan vad som gäller utgifter för sammansatta event som kan innehålla olika delar – t.ex. dels i form av aktiviteter (teater, idrottsevenemang, etc.), dels i form av förtäring. Regeringen konstaterar att när det gäller event, sponsorpaket eller andra företeelser där flera tjänster kan ingå, så medför förslaget inte några förändringar förutom att avdragsrätten för förtäring i samband med representation inskränks till att omfatta sådan förtäring som skulle kunna utgöra en personalvårdsförmån.

Med ovanstående sagt kan tilläggas att regeringen inte delar *Juridiska fakultetsnämnden*

vid *Uppsala universitets* farhåga att förslaget att begränsa avdragsrätten för förtäring (ät- eller drickbart) i samband med representation – med den utformning det föreslås få – skulle medföra några särskilda gränsdragningsproblem med ett ökat antal skatteprocesser som följd.

Flera av de remissinstanser som är kritiska mot förslaget uppger att det leder till ökade skattemässiga kostnader för företagen, som inte uppvägs av den minskade administrativa bördan. Några instanser menar också att den administrativa bördan över huvud taget inte kan anses minska, eftersom företagen kan välja mellan att yrka avdrag för representationskostnader, enligt de olika beloppsgränser som gäller, eller avstå från detta genom att i deklarationen återföra sådana bokförda kostnader. Regeringen konstaterar att ett sådant synsätt inte överensstämmer med det gängse, enligt vilket även dispositioner som är frivilliga för de skattskyldiga bidrar till den administrativa bördan. Den administrativa bördan ökar med varje alternativ som de skattskyldiga ställs inför och således har anledning att överväga, innan de bestämmer sig för något av dem. I detta fall måste den som inte vill göra avdrag för aktuella representationskostnader dessutom återföra dessa kostnader i deklarationen, eftersom de ska kostnadsföras i redovisningen, som annars kommer att ligga till grund för beskattningen i det här avseendet. *Regelrådet*, vars uppgift det är att särskilt granska konsekvensanalysen av lämnade förslag, har inte haft något att invända i denna del, utan uppger att promemorians redovisning av de minskade administrativa kostnaderna för förslaget är godtagbar. Minskade administrativa kostnader indikerar i sig en förenkling för företagen. *Regelrådet* har emellertid anfört att redogörelsen för konsekvenserna av att ingenting görs, dvs. det s.k. nollalternativet, är bristfällig. Det kan därför konstateras att en konsekvens av nollalternativet är att nyss omtalade minskning av den administrativa bördan delvis uteblir. En annan är att de offentliga skatteintäkter påverkas negativt om den enda ändring som görs är den som föreslås för mervärdesskattens del (se avsnitt 6.23).

Mot ovanstående bakgrund föreslås en lagändring som innebär att utgifter för förtäring bara ska dras av om det är fråga om förfriskningar och annan enklare förtäring som inte kan anses som måltid och som är av mindre värde. Ändringen i inkomstskattelagen föreslås,

på motsvarande sätt som ändringen i mervärdesskattelagen, träda i kraft den 1 januari 2017.

Lagförslag

Förslaget föranleder en ändring av 16 kap. 2 § IL, se avsnitt 3.12.

6.11.5 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Förslaget bedöms öka skatteintäkterna med 0,77 miljarder kronor införandeåret och därefter 1,03 miljarder kronor årligen. Intäktseffekten uppstår genom minskad avdragsrätt vid inkomstbeskattningen. I avsnitt 6.23 föreslås å andra sidan en utökad avdragsrätt för mervärdesskatt, som sedd för sig, minskar statens skatteintäkter något.

Effekter för företagen

Den nuvarande regleringen i mervärdesskattelagen ger intryck av att avdragsrätten vid representationsmåltider fortfarande är begränsad till mervärdesskatten på en utgift som högst är 90 kronor. I tillämpningen medges dock avdrag med högre belopp eftersom en beloppsgräns på 90 kronor inte är förenlig med mervärdesskattedirektivet. I den nuvarande tillämpningen finns flera olika beloppsgränser för avdrag som avser representationsmåltider. En förändring behövs därmed både i syfte att göra reglerna förenliga med EU-rätten och för att få enklare och mer överskådliga regler avseende representationsavdrag. I detta avsnitt har de föreslagna ändringarna i inkomstskattelagen behandlats. De ändringar som föreslås beträffande mervärdesskattelagen behandlas i avsnitt 6.23.

Som framgår ovan och av nyss nämnda avsnitt har alternativ till den föreslagna regleringen övervägts. Dessa har dock bedömts innebära större förändringar än vad som är nödvändigt för att dels lösa det uppkomna EU-rättsliga problemet, dels åstadkomma en förenkling. Det s.k. nollalternativet för inkomstskattens del skulle i kombination med ändringarna av mervärdesskatteavdraget leda till ett offentlig-finansiellt intäktsbortfall. I jämförelse med det förslag som nu lämnas skulle företagens skattebördor vara lägre med nollalternativet, samtidigt som den administrativa bördan skulle vara högre.

I deklARATIONERNA för inkomstskatt eller mervärdesskatt specificeras inte avdraget vare sig för representationskostnader i allmänhet eller för måltidsrepresentation. Det saknas därför närmare uppgifter om hur många som berörs av de föreslagna ändringarna avseende avdragsrätt vid måltidsrepresentation eller i vilka branscher dessa företag finns. Förändringen bedöms dock beröra ett stort antal företag i många olika branscher, samtliga som har utgifter för representationsmåltider. För företagen innebär förslaget i detta avsnitt att avdragsrätten vid inkomstbeskattningen minskar. Samtidigt föreslås i avsnitt 6.23 en utökad avdragsrätt för mervärdesskatt vid måltidsrepresentation.

Den skattemässiga betydelsen av företagets minskade avdragsrätt för representation bedöms vara begränsad. Med ett avdrag för en representationsmåltid minskar med nuvarande regler det beskattningsbara resultatet med 90 kronor per måltid och deltagare. Slopas denna avdragsrätt förväntas det beskattningsbara resultatet öka med 90 kronor per måltid och deltagare vilket betyder knappt 20 kronor (90×22 procent = 19,80 kr) mer i bolagsskatt.

Några remissinstanser har anfört att effekten för de enskilda näringsidkarna av den slopade avdragsrätten inte har behandlats i promemorian. *Lantbrukarnas Riksförbund* menar att effekten för de enskilda näringsidkarna är avsevärt större än för aktiebolagen (ca 48–65 procent jämförd med 22 procent) i vart fall om man, när det handlar om de enskilda näringsidkarna men inte om bolagen och dessas ägare, ser till skatteuttaget på slutbeskattade vinstmedel. På grund av skillnader i skattereglerna för företagsformerna blir det emellertid den faktiska effekten liten, med små möjligheter att kompensera för skillnaderna. Eftersom det sedan 1996 inte görs någon särskild redovisning av representationsavdrag i företagets deklara-tionsuppgifter saknas aktuella uppgifter om hur avdraget fördelas mellan olika företagsformer. Uppgifter från 1996 tyder dock på att bolagen jämfört med enskilda näringsidkare står för en betydande del av de samlade avdragen, samtidigt som de enskilda näringsidkarna som kollektiv alltså står för en mindre del. Det finns inte anledning att anta att fördelningen har ändrats i någon större omfattning sedan 1996. Det talar för att enskilda näringsidkare i mindre utsträckning än aktiebolag berörs av den föreslagna avdragsbegränsningen, av den

anledningen att de sannolikt representerar i mindre utsträckning, trots att representationsavdraget i dagens system har ett större skattemässigt värde för de enskilda näringsidkarna än det har för bolagen.

Regelrådet anför att det saknas en redovisning av de indirekt berörda företagen utifrån antal, storlek och bransch. Flera remissinstanser kritiserar att konsekvensanalysen inte beskriver de indirekta effekterna av förslagen för vissa branscher, främst restaurangbranschen. Eftersom det i underlaget för konsekvensanalysen saknas indelning av företag efter bransch, storlek och antal påverkade går det inte heller att dra några säkra slutsatser kring konsekvenserna för företag som påverkas indirekt av förslagen. Branschspecifikt påverkas sannolikt restaurangbranschen i viss utsträckning av förslagen. Det kan antas att efterfrågan inom restaurangbranschen kommer att påverkas negativt av förslaget om slopad avdragsrätt för representationsmåltider, men att efterfrågeeffekten kommer vara liten på grund av den redan i dag begränsade storleken på avdraget. Eventuella negativa effekter kan dessutom förväntas dämpas av Skatteverkets tidigare ställningstagande och av de föreslagna ändringarna av avdraget för mervärdesskatt, som innebär att det avdraget blir mer gynnsamt. Övriga branscher förväntas påverkas i mindre omfattning än restaurangbranschen och utan betydande snedvridningar. Det saknas uppgifter om antalet företag som påverkas av förslagen, både direkt och indirekt, men eftersom förslagen inte är begränsade till vissa branscher eller företagsstorlekar påverkas samtliga företag som gör avdrag för representationsmåltider. Det saknas även uppgifter om företagets storlek som går att koppla till underlaget för representationsavdrag vid måltider, men det kan inte uteslutas att större företag i större omfattning än små företag gör avdrag för representation. I absoluta tal förväntas därför stora företag påverkas mer av förslagen än små företag.

Den nuvarande rättstillämpningen gör att företagen behöver förhålla sig till flera olika beloppsgränser avseende avdrag för mervärdesskatt. I avsnitt 6.23 föreslås att endast en beloppsgräns ska gälla för avdragsrätten för mervärdesskatt på måltidsutgifter vid representation. Det innebär en förenkling för företagen och leder till minskad administration i samband med representationsutgifter. Men även

förslaget att slopa avdragsrätten för i stort sett all förtäring vid inkomstbeskattningen gör att det i praktiken blir en beloppsgräns mindre att förhålla sig till. I inkomstskattehänseende kommer det därmed inte att vara nödvändigt att göra uppdelningar mellan avdragsgill respektive inte avdragsgill representation i samband med måltidsrepresentation (lunch, middag, supé). Även det kan ge minskad administration för företagen i samband med utgifter för måltidsrepresentation. Eftersom representationskostnader eller avdrag för måltidsrepresentation inte specificeras i deklARATIONERNA för inkomstskatt eller mervärdesskatt går det, som tidigare nämnts, inte att avgöra exakt hur många eller vilka kategorier av företag som berörs av förslagen. Uppskattningar av antalet tillfällen med måltidsrepresentation, genomsnittlig tidsåtgång och lönekostnader för den administrativa hanteringen ger vid handen att de administrativa kostnaderna för företagen förväntas minska med mellan 50 miljoner kronor och 240 miljoner kronor. Uppskattningar av den minskade administrativa bördan har gjorts med Tillväxtverkets Regelräknaren och intervallet avspeglar olika antaganden om antalet tillfällen för redovisning av representation, genomsnittlig tidsåtgång och lönekostnader för administrativ personal. Beloppen gäller inte enbart förändringarna avseende inkomstskattelagen utan inkluderar även de förändringar som görs beträffande mervärdesskatten (se vidare avsnitt 6.23).

De föreslagna förändringarna avser avdragsrätten för en omkostnad i företagets verksamhet. Företag inom samma bransch kommer att påverkas på ett liknande sätt av den minskade avdragsrätten vid inkomstbeskattningen. Förslaget bedöms därför inte ha någon påverkan av betydelse för konkurrensen.

Då reglerna för avdrag för representationskostnader är generella och gäller samtliga företag oavsett storlek har det inte bedömts som nödvändigt att ta särskild hänsyn till små företag vid utformningen av förslaget. Förslaget innebär att utrymmet för avdrag för förtäring inskränks till att avse enklare sådan av mindre värde, motsvarande sådan förtäring som anställda kan erhålla av sin arbetsgivare utan att förmånsbeskattas (personalvårdsförmån). Ändringarna som förslaget innebär bedöms därför inte medföra något behov av mer omfattande informationsinsatser. Ändringarna behöver

emellertid uppmärksammas, t.ex. genom viss enklare nyhetsinformation och kräver vidare att befintlig information på området uppdateras.

Effekter för myndigheter

De olika beloppsgränser som i dagsläget gäller för avdrag för representationsmåltider enligt inkomstskattelagen och för mervärdesskattens del komplicerar rättstillämpningen. Denna förenklas således med de förslag som lämnas på dessa områden, i detta avsnitt och i avsnitt 6.23. I den mån förslaget har några effekter på måltillströmningen till de allmänna förvaltningsdomstolarna bör denna minska snarare än öka. Bedömningen är emellertid att effekten av förslaget i praktiken är försumbar för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

För Skatteverkets del bör det vara lättare att kontrollera att den föreslagna regleringen tillämpas på rätt sätt än att alla de nuvarande beloppsgränserna iakttas. På sikt bör förslaget leda till att Skatteverkets arbetsbörda minskar något. Inledningsvis bedöms förslaget emellertid leda till mindre engångskostnader för Skatteverket, huvudsakligen för information till företag och personal. Några särskilda informationsinsatser torde dock inte behövas. Sammantaget bedöms förslagets effekter för Skatteverket vara marginella och eventuella tillkommande utgifter ska hanteras inom befintliga anslagsramar.

Kommuner

Kommunerna är inte skattskyldiga till inkomstskatt och är således inte direkt berörda av förslaget i den delen. Beträffande mervärdesskatt hänvisas till avsnitt 6.23. Tidigare uppgifter visar att den övervägande delen av avdragen för representationsmåltider görs av bolag snarare än av enskilda näringsidkare och handelsbolag. Det medför att kommunernas skatteintäkter från enskilda näringsidkare kommer att öka, men endast i ringa omfattning. Det saknas tillräckliga uppgifter för att uppskatta i vilken omfattning kommunernas skatteintäkter ökar. De ökade skatteintäkterna på grund av det slojade avdraget för representationsmåltider utgörs av intäkter från bolagsskatten, som är en statlig skatt.

Konsekvenser för jämställdheten

Förslaget att begränsa representationsavdraget vid inkomstbeskattningen innebär att företag som representerar får en högre skattekostnad för

sin representation. Företagen kan vara juridiska personer eller fysiska personer (enskilda näringsidkare). I den mån män eller kvinnor påverkas direkt av förslagen är det alltså i den utsträckning de utövar representation i egenskap av *företagare*. För enskilda näringsidkare finns det tydliga skillnader av könsfördelningen mellan olika branscher, men totalt sett är det en övervikt av män (jfr På tal om kvinnor och män, SCB 2014).

I övrigt påverkas män och kvinnor endast indirekt såsom direkta eller indirekta *ägare av företag*. Ägandet i företag är i stor utsträckning indirekt, via t.ex. privata och offentliga aktörer inom pensionssystemet. I den mån det har några effekter för ägarna av företagen är de indirekta, genom att vinsterna i företagen minskar med den ökade skattekostnaden. Män har generellt sett en större del av både det direkta och det indirekta ägandet i företagen.

I den utsträckning förslagen har några effekter för individer, dvs. för kvinnor och män, är dessa således – sett ur ovanstående perspektiv – generellt större för de senare.

Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter

6.12 Lika beskattning av dieselbränsle i båtar och skepp inom jordbruk, skogsbruk och vattenbruk

6.12.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Lika beskattning av dieselbränsle i båtar, skepp och arbetsmaskiner inom vattenbruk, skogsbruk och jordbruk tagits fram. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 12, avsnitt 1*. Förslagen har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 12, avsnitt 2*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2016/01197/S2).

Jordbruksverket har i en hemställan föreslagit att bränsle som används i skepp och båtar inom yrkesmässig vattenbruksverksamhet ska befrias från skatt (dnr Fi2015/04533/S2).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 2 juni 2016 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslagen i

bilaga 12, avsnitt 3. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 12, avsnitt 4*. Lagrådet lämnade förslagen utan erinran.

6.12.2 Bakgrund och gällande rätt

Rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet, EUT L 283, 31.10.2003, s. 51, kallat energiskattedirektivet, är ett unionsgemensamt ramverk för hur medlemsstaterna ska utforma sin nationella beskattning av bränslen och elektrisk kraft. Grundregeln i energiskattedirektivet är att all förbrukning av drivmedel ska beskattas. Detsamma gäller för elektrisk kraft och i princip samtliga uppvärmningsbränslen. Utgångspunkten är att medlemsstaternas nationella beskattning ska uppfylla vissa i direktivet föreskrivna minimiskattenivåer. Samtidigt innehåller direktivet krav på obligatorisk skattebefrielse i vissa situationer och möjligheter för medlemsstaterna att ge fullständig eller partiell skattebefrielse i andra fall.

Lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, reglerar skatter på bränslen och elektrisk kraft. Skattereglerna är anpassade till energiskattedirektivet. Enligt 6 a kap. 1 § 10 och 11 LSE ges nedsättning av energiskatten och koldioxidskatten för bränslen som förbrukas för annat ändamål än drift av motordrivna fordon inom yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet. Vidare medges i dag befrielse från koldioxidskatt med 1 430 kronor per kubikmeter för dieselbränsle som förbrukas inom yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar, se 6 a kap. 2 a § LSE. För åren 2017–2018 är skattebefrielsen 1 700 kronor per kubikmeter dieselbränsle, se punkten 2 i övergångsbestämmelserna till SFS 2016:505. Slutligen ges skattebefrielse på energiskatten ned till 0,5 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas inom de angivna sektorerna. Nedsättningarna grundar sig på artikel 15.3 i energiskattedirektivet, som anger att medlemsstaterna får tillämpa en skattenivå ner till noll för energiprodukter och elektricitet som används inom jordbruk, trädgårdsskötsel eller fiskodling samt inom skogsbruk.

Av artikel 14.1.c i energiskattedirektivet framgår att medlemsstaterna ska skattebefria energiprodukter som levereras för användning som bränsle för sjöfart inom gemenskapens farvatten (inklusive fiske), annat än i privata nöjesfartyg, och elektricitet som framställs ombord på ett fartyg. Av samma artikel andra stycket framgår att med privat nöjesfartyg avses varje fartyg som används av dess ägare eller av den fysiska eller juridiska person som har nyttjanderätt till fartyget antingen via förhyrning eller på något annat sätt, för andra än kommersiella ändamål och särskilt andra ändamål än transport av passagerare eller varor eller för tillhandahållande av tjänster mot ersättning eller för offentliga myndigheters räkning. Eftersom artikel 14.1.c är tvingande för medlemsstaterna anses skattebefrielsen inte utgöra ett statligt stöd.

I svensk rätt har artikel 14.1.c genomförts genom bestämmelserna i 6 a kap. 1 § 3–4 samt 9 kap. 3 § 1–3 LSE, där det framgår att befrielse ges från energiskatt, koldioxidskatt och svavelskatt när skepp och båtar används för annat än privat ändamål. Dessa bestämmelser tolkades tidigare så att skattebefrielse gavs för bränsle som förbrukas i transporter i yrkesmässig verksamhet. Efter att Europeiska kommissionen påpekat att Sveriges tillämpning av skattebefrielsen för flygbränsle och fartygsbränsle var generösare än energiskattedirektivets bestämmelser, som de tolkats av EU-domstolen, har skattebefrielsen för bränsle som används i skepp och båtar (liksom i luftfartyg) begränsats. Ändringen, som trädde i kraft den 1 juli 2015, gjordes genom att en definition av vad som avses med användning av skepp, båtar och luftfartyg för privat ändamål infördes i LSE. Enligt 1 kap. 11 § LSE är användning för privat ändamål annan användning än transport av passagerare eller varor mot ersättning eller tillhandahållande av andra tjänster mot ersättning, av offentliga myndigheter eller för offentliga myndigheters räkning, för yrkesmässigt fiske, användning av frivilliga försvarsorganisationer och ideella organisationer vid sjöräddning, brandövervakning och liknande verksamhet eller övning och utbildning för sådan verksamhet.

Ändringen har lett till att jordbrukare, vattenbrukare och skogsbrukare som använder skepp eller båtar i verksamheten, och som inte tar betalt för dessa transporter, inte längre får skattebefrielse med stöd av 6 a kap. 1 § 3–4 LSE.

Användning av båt eller skepp för yrkesmässigt fiske är dock användning för annat än privat ändamål enligt 1 kap. 1 § 5 LSE. Bränslet som förbrukas för yrkesmässigt fiske är därför skattebefriat. Detta beror på att bränsle som används i skepp och fartyg i yrkesmässigt fiske uttryckligen undantas från beskattning enligt artikel 14.1.c i energiskattedirektivet. Vattenbruksverksamhet ingår inte i begreppet yrkesmässigt fiske.

Befrielser från energiskatt och koldioxidskatt kan utgöra statligt stöd

Statsstöd och gruppundantagsförordningarna

Befrielse från energiskatt och koldioxidskatt kan vara utformade så att de utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, EUF-fördraget. Huvudregeln är att kommissionen, utifrån EU:s regler om statligt stöd, måste pröva och godkänna åtgärdernas förenlighet med den inre marknaden innan de kan träda i kraft.

Flertalet stöd i form av befrielse från energiskatt och koldioxidskatt ryms inom tillämpningsområdet för två olika gruppundantagsförordningar, antingen kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (EUT L 187, 26.6.2014, s. 1), förkortad GBER, eller kommissionens förordning (EU) nr 1388/2014 av den 16 december 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd till företag som är verksamma inom produktion, beredning och saluföring av fiskeri- och vattenbruksprodukter förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (EUT L 369, 24.12.2014, s. 37), förkortad FIBER. FIBER är tillämplig på stöd som beviljas små och medelstora företag som är verksamma inom produktion, beredning och saluföring av fiskeri- och vattenbruksprodukter om stödet inte överstiger vissa tröskelvärden, se artikel 1.1 och artikel 2. Enligt både GBER och FIBER gäller att stöd inte får beviljas företag som befinner sig i svårigheter. Stöd får inte heller betalas ut till företag som är föremål för ett oreglerat återbetalningskrav till följd av ett kommissionsbeslut som förklarar ett stöd olagligt och

oförenligt med den inre marknaden, se artikel 1.4 i GBER samt artikel 1.3 i FIBER.

Av artikel 44 i GBER framgår att stödordningar i form av nedsättning av miljöskatter som uppfyller villkoren i energiskattedirektivet ska anses vara förenliga med den inre marknaden i den mening som avses i artikel 107.3 i EUF-fördraget, och ska undantas från anmälningsskyldigheten i artikel 108.3 i EUF-fördraget, om villkoren i artikel 44 och i kapitel I är uppfyllda. Vidare framgår att de som beviljas skattenedsättningen ska väljas på grundval av transparenta och objektiva kriterier och ska betala åtminstone den respektive minimiskattennivå som fastställs i energiskattedirektivet. För vattenbruksverksamhet gäller enligt artikel 45 i FIBER att stöd i form av skattebefrielse eller skattenedsättningar som antas av medlemsstaterna i enlighet med artikel 15.3 i energiskattedirektivet ska vara förenliga med den inre marknaden i den mening som avses i artikel 107.3 c och undantas från anmälningsskyldigheten i artikel 108.3 i EUF-fördraget, under förutsättning att de villkor som föreskrivs i energiskattedirektivet och i kapitel 1 i FIBER är uppfyllda. Vidare framgår att de som beviljas skattenedsättning ska väljas ut på grundval av transparenta och objektiva kriterier och att de, i tillämpliga fall, ska betala åtminstone den respektive minimiskattennivå som fastställs i energiskattedirektivet.

Enligt artikel 9.1 i GBER samt artikel 9 i FIBER är medlemsstaterna skyldiga att se till att viss information offentliggörs på en övergripande webbplats för statligt stöd på nationell eller regional nivå. De uppgifter som ska offentliggöras är bl.a. viss sammanfattande information om själva stödåtgärden och tillkommande information om varje beviljat individuellt stöd som överstiger 30 000 euro för stöd som omfattas av FIBER och som överstiger 500 000 euro i övriga fall.

För att uppfylla kraven som statsstödsregelverket har en definition på företag utan rätt till statligt stöd införts i LSE. Vidare har införts krav på att det stödmottande företaget ska lämna vissa uppgifter om sin verksamhet om det sammanlagda skattestöd som företaget fått under en viss period överstiger vissa beloppsgränser.

6.12.3 Samma skatt på dieselbränsle som förbrukas i fartyg och arbetsmaskiner inom jordbruk, skogsbruk och vattenbruk

Regeringens förslag: Dieselbränsle som förbrukas i skepp och båtar i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet beskattas på samma sätt som dieselbränsle som förbrukas i arbetsmaskiner i de angivna sektorerna. Det innebär att befrielse från koldioxidskatten medges med 1 430 kronor per kubikmeter dieselbränsle (1 700 kronor per kubikmeter under åren 2017–2018) som förbrukas på det sättet. Skattebefrielsen åstadkoms antingen genom avdrag från koldioxidskatten eller genom återbetalning.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslogs dock inte att den befintliga skattebefrielsen för märkt dieselbränsle som förbrukas inom de aktuella verksamheterna skulle begränsas så att den inte gäller för fartygsbränsle. Vidare föreslogs i promemorian att de förbrukare som är skattskyldiga för koldioxidskatt skulle få skattebefrielsen med stöd av en särskild avdragsbestämmelse. I promemorian föreslogs också en möjlighet till skattebefrielse för båtar med medgivande att använda märkt olja. Slutligen har redaktionella ändringar gjorts jämfört med promemorians förslag.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Sundsvall, Skatteverket och Energimyndigheten* tillstyrker förslaget. Skatteverket avstyrker dock förslagen i den del de innebär att skattebefrielse medges för båt för vilken medgivande lämnats enligt 2 kap. 9 § lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE. Skatteverket föreslår vidare att skattebefrielsen ska framgå enbart av 6 a kap. 2 a § LSE i stället för att delas upp i två bestämmelser. Slutligen anser Skatteverket att det bör införas en begränsning av den befintliga skattebefrielsen för märkt dieselbränsle som förbrukas i de aktuella verksamheterna, så att den inte omfattar bränsle som förbrukas i fartyg. Även *Transportstyrelsen, Sjöfartsverket, Tillväxtverket* och *Skogsindustrierna* är positiva till förslaget. Tillväxtverket framhåller att det är svårt för företagen att veta vad som betraktas

som statsstöd, och att företagen inte bör belastas med uppgiftslämnande mer än nödvändigt. Transportstyrelsen påpekar att det av utredningen om regelförenkling för sjöfarten föreslås en ändring av definitionen av skepp i sjölagen, vilket innebär att det kommer att finnas olika definitioner av skepp och båt i olika lagstiftningar. Skogsindustrierna menar att det är bra att företagen inte behöver hantera olika skattesatser för drivmedel inom samma verksamhet, något som Tillväxtverket instämmer i.

Förvaltningsrätten i Falun, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Tillväxtanalys, Svenska Petroleum & Biodrivmedel Institutet, Svenskt Näringsliv och Skärgårdsredarna har inga synpunkter på förslaget. *Företagarna* samt *Sveriges Skaldjursodlares Producentorganisation ek. för.*, *Matfiskodlarna Sverige AB* och *De recirkulerande vattenbrukarna Sverige ek. för.* (vattenbruksorganisationerna) anser att förslaget är ett litet steg i rätt riktning men vill ha fullständig skattebefrielse på både dieselbränsle och bensin. Även *Skärgårdsstiftelsen* anser att en fullständig skattebefrielse hade varit att föredra men välkomnar förslaget eftersom det ger viss skattebefrielse jämfört med i dag. *Konjunkturinstitutet (KI)* påpekar att skatteutjämningen i detta fall innebär ett avsteg från en kostnads-effektiv koldioxidbeskattning. KI menar att den nuvarande nedsättningen för jord- och skogsbruket i stället bör fasas ut, vilket *Naturvårdsverket* och *Skogsstyrelsen* instämmer i. *Naturvårdsverket*, som avstyrker förslaget, påpekar vidare att skatten sänks och pekar på att det saknas tillräcklig tillsyn av reglerna om märkt dieselbränsle i båtar. Även *Havs- och Vattenmyndigheten* menar att subventioner inte ska ges för fossila bränslen, särskilt inte mot bakgrund av Sveriges mål att bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. *Energimyndigheten* anser att det inte är lämpligt med nedsättningar av styrande skatter, men att det i detta fall finns skäl att frånga denna princip. *Trafikverket* har inga synpunkter på den föreslagna skattenivån men är generellt tveksamma till att samma produkt beskattas olika beroende på hur den används. *Jordbruksverket*, som avstyrker förslaget, *Företagarna* och vattenbruksorganisationerna anser att vattenbrukarna ska ha samma konkurrensförutsättningar som yrkesfiskare. *Företagarna* framhåller att musselodling har positiva miljöeffekter och att vattenbruket främjar närproduktion och företagande och

arbetstillfällen på landsbygden, något som vattenbruksorganisationerna instämmer i. *Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)* anser att den föreslagna skattebefrielsen är alldeles för låg jämfört med konkurrentländer inom EU. *Skärgårdarnas Riksförbund* anser att alla transporter som sker inom en näringsverksamhet ska få ske med skattebefriat bränsle. *Regelrådet* anser att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Skälen för regeringens förslag: Många av de transporter som sker inom jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet är sådana att förbrukningen anses ske för privat ändamål enligt definitionen i 1 kap. 11 § LSE. De får därför inte skattebefrielse med stöd av 6 a kap. 1 § 3 eller 4 LSE. Detsamma gäller för transporter som görs av andra typer av företag. Detta följer av energiskattedirektivet. Det är alltså inte förenligt med EU-rätten att, så som *Skärgårdarnas Riksförbund* önskar, skattebefria allt fartygsbränsle som förbrukas inom en näringsverksamhet. Exempel på transporter som inte får ske med skattebefriat bränsle efter lagändringen den 1 juli 2015 är när vattenbruksföretag använder egen båt för att ta hand om fisk- och skaldjursanläggningar, eller när båtar och skepp används för att frakta djur, foder och liknande i jordbruksverksamhet. Artikel 15.3 i energiskattedirektivet ger dock möjlighet att tillämpa en nedsatt skattenivå för bränsle som förbrukas inom jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet. Artikel 15.3 är inte begränsad till vissa typer av bränslen eller användningsområden inom den aktuella verksamheten, och kan alltså tillämpas även på bränsle som används i skepp och båtar och som används på ett sådant sätt att bränsleförbrukningen anses ske för privat ändamål enligt definitionen i 1 kap. 11 § LSE. En nedsatt skattenivå enligt artikel 15.3 kan vara att anse som ett statligt stöd. Om minimiskattenivåerna som gäller enligt energiskattedirektivet respekteras är skattnedsättningarna dock med stöd av artikel 44 i GBER och artikel 45.2 i FIBER undantagna från den anmälnings-skyldighet som normalt gäller för statliga stöd. De skattenivåer som gäller för dieselbränsle enligt 2 kap. 1 § 3 LSE ligger över den tillämpliga minimiskattenivå som gäller för sådant bränsle enligt energiskattedirektivet.

Regeringen instämmer med *Konjunkturinstitutet*, *Naturvårdsverket* och *Skogsstyrelsen* om att subventioner till fossila bränslen i princip bör undvikas, men i likhet med *Energimyndigheten* anser regeringen att det i detta fall finns skäl att frångå denna princip. Av konkurrensskäl bör de vattenbrukare, jordbrukare och skogsbrukare som behöver använda båt eller skepp för att kunna driva sin verksamhet inte ha högre skatt på bränslet som används än motsvarande företag som har verksamhet enbart på land. Som *Tillväxtverket* och *Skogsindustrierna* påpekar är det också en fördel för företagen att bara behöva hantera en skattenivå för allt drivmedel som används i verksamheten, med undantag för drivmedel som används i motordrivna fordon. Regeringen föreslår därför att dieselbränsle som används i skepp och båtar inom yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet ska beskattas på samma sätt som dieselbränsle som används i arbetsmaskiner inom sektorerna. Detta innebär att en viss befrielse från koldioxidskatt införs för bränsle enligt 2 kap. 1 § 3 LSE (eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m.) som förbrukas i båtar och skepp inom de aktuella verksamheterna, t.ex. när ett vattenbruksföretag använder egen båt för att ta hand om fisk- och skaldjursanläggningar. Befrielsen bör vara utformad på samma sätt som den som gäller för dieselbränsle i arbetsmaskiner och avse samma belopp, 1 430 kronor per kubikmeter dieselbränsle (1 700 kronor per kubikmeter dieselbränsle under åren 2017–2018). Regeringen anser således inte att, som flera remissinstanser efterfrågar och som Jordbruksverket föreslår i sin hemställan (dnr Fi2015/04533/S2), det bör införas en fullständig skattebefrielse för fartygsbränsle som används i yrkesmässig vattenbruksverksamhet. Vidare bör ingen skattebefrielse ges för bensin.

Skattebefrielse för bränsle som används inom jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet kan medges antingen genom återbetalning eller genom avdrag, beroende på vilken typ av bränsle och förbrukare det är fråga om. Regeringen instämmer med *Skatteverket* om att nuvarande struktur med skattebefrielse genom avdrag för den som är skattskyldig och genom återbetalning för övriga bör behållas. I skepp, båtar med fiskelicens och båtar med medgivande att använda märkt olja får märkt olja som köpts utan skatt användas enligt 6 a kap. 1 § 3 och 4 LSE, när skeppet eller båten inte används för

privat ändamål. Förbrukaren är dock skattskyldig för sådan förbrukning som sker för privat ändamål, däribland förbrukning i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet, se 4 kap. 1 § 10 a och b och 2 kap. 1 § tredje stycket LSE. Den som är skattskyldig för koldioxidskatt enligt 4 kap. 1 § 10 a eller b LSE och förbrukar bränsle på ett sätt som ger rätt till skattebefrielse får därför del av skattebefrielsen genom avdrag på koldioxidskatten, se 7 kap. 1 § 2 LSE. Avdrag får göras med 1 430 kronor per kubikmeter dieselbränsle (för åren 2017 och 2018 är beloppet 1 700 kronor) som förbrukaren är skattskyldig för.

Den som köpt märkt dieselbränsle med skatt och använder fartyget för privat ändamål blir skattskyldig enligt 4 kap. 1 § 10 a eller b LSE och ska betala skattesatsen för omärkt olja, se 2 kap. 1 § tredje stycket 2 LSE. Eftersom koldioxidskatten är densamma för märkt och omärkt olja avser skattskyldigheten dock i praktiken bara energiskatt. Detta innebär att dessa förbrukare inte kan göra avdrag för koldioxidskatten. I stället omfattas de av återbetalningsmöjligheten i 9 kap. 2 § LSE. Denna möjlighet föreslås bara gälla för skepp och båtar med fiskelicens. Skälen för detta är följande. Som Skatteverket pekar på får medgivande att använda märkt olja enligt 2 kap. 9 § LSE endast medges för båt som uteslutande används för annat än privat ändamål. Användning inom jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet är att anse som användning för privat ändamål, se 1 kap. 11 § LSE. Enligt 2 kap. 9 § fjärde stycket LSE gäller att ett beslut om medgivande får återkallas, om förutsättningarna för det inte längre finns. Det innebär att medgivandet kan återkallas om båten används i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet. Skatteverket avstyrker därför att båtar med medgivande att använda märkt olja enligt 2 kap. 9 § LSE ska ges möjlighet till avdrag eller återbetalning av skatten, om båten används i jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet. Regeringen instämmer med Skatteverket att någon möjlighet till skattebefrielse på märkt dieselbränsle inte bör ges för dessa förbrukare. Av samma skäl är det enligt regeringens mening inte heller lämpligt med en möjlighet till skattebefrielse avseende omärkt dieselbränsle för dessa båtar.

Den som inte är skattskyldig och som använder omärkt dieselbränsle som köpts med

skatt föreslås få skattenedsättningen genom återbetalning på samma sätt som gäller för dieselbränsle som används i arbetsmaskiner, enligt 9 kap. 2 § LSE. Återbetalning medges med samma belopp som för det dieselbränsle som används i arbetsmaskinerna.

Det föreslås vidare att återbetalning respektive avdrag inte får beviljas om företaget är ett företag utan rätt till statligt stöd enligt 1 kap. 12 § LSE. Återbetalning av skatten villkoras också av att företaget lämnar uppgifter om stödmottagaren enligt 1 kap. 13 § LSE, om företagets sammanlagda återbetalning inom stödordningen överstiger vissa beloppsgränser, 15 000 euro för vattenbruksföretag och 200 000 euro för jordbruks- och skogsbruksföretag. Av 1 kap. 11 a § 7 och 8 LSE framgår att skattebefrielse för dieselbränsle inom jordbruks- och skogsbruksverksamhet är en stödordning och skattebefrielse för dieselbränsle inom vattenbruksverksamhet är en annan stödordning. Vid beräkningen av stödbeloppet inom respektive stödordning ska samtliga återbetalningar inom stödordningen läggas samman. Enligt FIBER gäller vidare att stödet bara får ges till små och medelstora företag och att stödet inte får överstiga vissa tröskelvärden, se artikel 1.1 samt artikel 2. Dessa begränsningar bedöms dock inte vara aktuella för en skattenedsättning för bränsle i vattenbruksverksamhet, med hänsyn till omfattningen av vattenbruksverksamhet i Sverige.

Regeringen instämmer med *Tillväxtverket* om att den administrativa bördan för företagen bör begränsas. Regeringen anser dock att de förslag som lämnas om ändringar i LSE ligger väl i linje med denna strävan och därför är det mest ändamålsenliga sättet på vilket Sverige kan säkerställa att de nu aktuella EU-rättsliga åtagandena uppfylls. Regeringen håller med *Transportstyrelsen* om att det inte är optimalt att ha olika definitioner på skepp och båt i olika lagstiftningar. Eftersom det i reglerna i LSE sedan länge görs åtskillnad mellan skepp och båt när det gäller vilket bränsle som får användas och hur skattebefrielse åstadkoms är det dock inte aktuellt att ändra skeppsbegreppet i LSE i enlighet med vad som föreslås av utredningen om regelförenkling för sjöfarten. När det gäller *Naturvårdsverkets* önskemål om ökad tillsyn och utredning när det gäller användningen av märkt dieselbränsle vill regeringen peka på att det finns bestämmelser om tillsyn i LSE och det

ankommer inte på regeringen att bestämma hur de myndigheter som har ansvar för tillsyn och kontroll ska organisera sin verksamhet. Naturvårdsverkets önskemål föranleder därför ingen åtgärd från regeringens sida.

Enligt 6 a kap. 1 § 10 och 11 LSE ges i dag skattebefrielse med 70 procent av energiskatten och 20 procent av koldioxidskatten på bränsle som förbrukas för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet. Avsikten med dessa bestämmelser är inte att ge skattebefrielse för fartygsbränsle, vilket framgår motsatsvis av att skattebefrielsen för skepp och båtar regleras i 6 a kap. 1 § 3 och 4. Av dessa bestämmelser framgår att skattebefrielse bara ges när bränslet används för annat än privat ändamål, vilket är en följd av att energiskattedirektivets bestämmelser i detta avseende. Såvitt känt har de inte heller tillämpats avseende fartygsbränsle i praktiken. För att undvika dubbel tillämpning bör dock, som Skatteverket föreslår, den befintliga skattebefrielsen begränsas så att den inte gäller för fartygsbränsle. Slutligen föreslås en språklig ändring i 6 a kap. 1 § 4 LSE, så att det tydligare framgår att fiskelicens meddelas enligt fiskelagen och medgivande att använda märkt olja lämnas enligt 2 kap. 9 § LSE.

Lagförslag

Förslagen föranleder ändringar i 1 kap. 11 a §, 6 a kap. 1 och 2 a §§ samt 9 kap. 2 § LSE samt i 6 a kap. 1 § i dess lydelse enligt lagen (2016:506) om ändring i lagen (2015:750) om ändring i nämnda lag, se avsnitt 3.8 och 3.22.

6.12.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2017.

Promemorians förslag Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Skatteverket* anser att innebörden av övergångsbestämmelsen behöver preciseras, så att det framgår hur bestämmelsen i 9 kap. 2 § andra stycket LSE ska tillämpas när bränslet förbrukats före lagens ikraftträdande men återbetalningsansökan lämnas efter ikraftträdandet.

Skälen för regeringens förslag: Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017. Äldre bestämmelser bör fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Detta innebär att om bränslet förbrukats före ikraftträdandet, men en ansökan om återbetalning eller ett yrkande om avdrag ges in efter ikraftträdandet, ska de äldre bestämmelserna tillämpas på ansökan respektive yrkandet. Detta gäller också kraven på att sökanden inte får vara ett företag utan rätt till statligt stöd och kraven på att sökanden ska lämna uppgifter om sin verksamhet i de fall sökandens sammanlagda återbetalning uppgår till vissa belopp, se 9 kap. 2 § andra stycket LSE, något som Skatteverket efterfrågar svar på.

För att säkerställa att ändringarna också tillämpas när vissa andra redan beslutade ändringar av de aktuella bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2018 föreslås också ändringar i lagen (2015:750) om ändring i LSE.

I fall som avses i 6 a kap. 2 a § LSE, dvs. skattebefrielse för dieselbränsle i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet, gäller att befrielse från koldioxidskatt är 1 700 kronor per kubikmeter för sådan förbrukning som sker fr.o.m. den 1 januari 2016 t.o.m. den 31 december 2018 (se prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:FiU1, rskr. 2015/16:51, SFS 2015:747). Genom en övergångsbestämmelse säkerställs att det beloppet, efter de nu föreslagna ändringarna av paragrafen, gäller även fortsättningsvis.

6.12.5 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

En nedsättning av koldioxidskatten på dieselbränsle som förbrukas i båtar och skepp i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet till den nivå som i dag gäller för andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar leder till minskade skatteintäkter.

Effekten kan förväntas vara störst för vattenbruken. Det finns enligt Jordbruksverkets uppskattningar ca 100 aktiva vattenbruksföretag som använder skepp eller båt i någon större utsträckning. Dessa beräknas använda ca 275 kubikmeter dieselbränsle per år. Om dessa beviljas återbetalning eller nedsättning av skatten på använt dieselbränsle med 1 700 kronor per

kubikmeter blir den offentligfinansiella effekten ca 0,5 miljoner kronor i minskade skatteintäkter. Fr.o.m. 2019 då återbetalningen respektive nedsättningen åter är 1 430 kronor per kubikmeter använt dieselbränsle blir den offentligfinansiella effekten av förslaget ca 0,4 miljoner kronor per år.

Omfattningen av användningen av båtar och skepp i jordbruks- och skogsbruksföretag uppskattas vara liten. En nedsättning även för dieselbränsle i båtar och skepp beräknas minska skatteintäkterna med mindre än 0,5 miljoner kronor.

Sammantaget beräknas skatteintäkterna minska med ca en miljon kronor.

Effekter för företagen

I detta avsnitt redogörs för förslagens effekter för företag i den omfattning som är nödvändigt i det aktuella lagstiftningsärendet. Det sker mot bakgrund av tillgängliga uppgifter och i den omfattning som är möjlig. Härigenom anser regeringen, trots vad som framförs av *Regelrådet*, att gällande krav på konsekvensanalyser har tillgodosetts.

Förslaget påverkar jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksföretag som använder båt eller skepp i verksamheten. Förslaget bedöms ha störst inverkan på vattenbruksföretagen, och medför att det genomsnittliga vattenbruksföretagets skatt reduceras med ca 5 000 kronor per företag och år. Det är inte klarlagt hur denna förändring fördelas mellan vattenbruksföretagen utan uppskattningen baseras på ett genomsnittligt företag.

För jordbruks- och skogsbruksföretag innebär möjligheten att även få återbetalning av koldioxidskatten på dieselbränsle som används i båtar en minskad kostnad. Effekten har dock inte kunnat kvantifieras då omfattningen av fartygsanvändningen inom jordbruks- och skogsbruksverksamhet inte är känd.

För de aktörer som använder båtar med omärkt dieselbränsle bör ändringen inte medföra någon större administrativ börda, eftersom återbetalningen sker på samma sätt som redan i dag sker beträffande dieselbränsle i arbetsmaskiner. För de som använder skepp eller båt med fiskelicens bör den administrativa bördan inte heller öka nämnvärt jämfört med i dag. Sådana förbrukare blir i nuläget skattskyldiga för sådan förbrukning som sker i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet, om de

förvärvat bränslet utan skatt eller med den skatt som gäller för märkt dieselbränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a LSE. Förslaget innebär att de fortfarande är skattskyldiga för denna förbrukning, men får göra avdrag för del av koldioxidskatten.

Eftersom åtgärden berör förhållandevis få företag bedöms förslagen inte ha någon påverkan på jämställdheten.

Effekter för miljön

Energi- och koldioxidskatterna på fossila drivmedel och bränslen har vid sidan av det fiskala syftet en viktig miljö- och resursstyrande effekt. Skattefrihet motverkar styrningen mot klimat- och miljömålen och bör begränsas till undantagsfall eller där EU-rätten så kräver.

Det är angeläget att kostnaden för att använda fossila bränslen även i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet är så pass hög att det bidrar till att användningen av båtar och skepp begränsas till för verksamheten nödvändig användning. En nedsättning av koldioxidskatten på dieselbränsle enligt förslaget innebär att kostnaden för att använda dieseldrivna båtar och skepp i verksamheten minskar. Detta skulle kunna leda till ökad förbrukning av dieselbränsle med negativa miljö- och klimateffekter som följd. Då nedsättningen begränsas på föreslaget sätt till 1 430 kronor (1 700 kronor under åren 2017–2018) per kubikmeter kvarstår dock en stor del av kostnaden för bränslet och därmed också skattens miljöstyrande effekt. Det kan därför antas att nedsättningen inte får någon större effekt på förbrukningen av dieselbränsle och effekterna för miljön blir därför begränsade.

Effekter för myndigheter

Skatteverket behöver uppdatera deklara-tionsuppgifter, återbetalningsblankett, webb-information och it-stöd. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Förslaget bedöms inte påverka antalet mål eller på annat sätt påverka arbetsbelastningen i de allmänna förvaltningsdomstolarna och inte heller medföra några ökade kostnader för andra myndigheter.

6.13 Vissa frågor på elskatteområdet

6.13.1 Ärendet och dess beredning

Finansdepartementet har remitterat betänkandet Energiskatt på el - En översyn av det nuvarande systemet (SOU 2015:87) samt departementets promemoria Den särskilda norrlandsskattenivån och vissa statsstödskrav på elskatteområdet. Lagförslagen finns i *bilaga 13, avsnitt 1* respektive *bilaga 13, avsnitt 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 13, avsnitt 4*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2015/04727/S2 respektive Fi2016/00836/S2).

Finansdepartementet har tidigare även remitterat betänkandet Beskattning av mikroproducerad el, m.m. (SOU 2013:46). Utredningens lagförslag i berörda delar finns i *bilaga 13, avsnitt 3*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 13, avsnitt 4*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2013/02381/S2).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 9 juni 2016 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 13, avsnitt 5*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 13, avsnitt 6*. Regeringen har i huvudsak följt Lagrådets synpunkter. Regeringen behandlar Lagrådets synpunkter i avsnitt 6.13.3 och 6.13.12.4.

6.13.2 Bakgrund

6.13.2.1 EU:s energiskattedirektiv och lagen om skatt på energi

Rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet, EUT L 283, 31.10.2003, s. 51, kallat energiskattedirektivet, är ett unionsgemensamt ramverk för hur medlemsstaterna ska utforma sin nationella beskattning av bränslen och elektrisk kraft.

Grundregeln i energiskattedirektivet är att all förbrukning av elektrisk kraft ska beskattas. Utgångspunkten är att medlemsstaternas nationella beskattning av elektrisk kraft ska uppfylla vissa i direktivet föreskrivna minimiskattenivåer. Samtidigt innehåller direktivet krav

på obligatorisk skattebefrielse i vissa situationer samt möjligheter för medlemsstaterna att ge skattenedsättning eller fullständig skattebefrielse i andra situationer. Energiskattedirektivet ger medlemsstaterna möjlighet till differentiering mellan yrkesmässig och icke yrkesmässig användning samt möjlighet att begränsa omfattningen av den lägre skattenivån vid yrkesmässig användning. Energiskattedirektivet innehåller emellertid inte regler som uttryckligen ger medlemsstaterna möjlighet till regional differentiering av energiskatten eller för elektrisk kraft som förbrukas i fartyg som angjort hamn. Genom artikel 19 i energiskattedirektivet kan dock rådet efter enhälligt beslut bevilja medlemsstater tillstånd att av särskilda politiska hänsyn införa ytterligare skattebefrielser eller skattenedsättningar. Ett sådant tillstånd kan ges för högst sex år, med möjlighet till förnyat tillstånd.

Sverige har återkommande ansökt och fått undantag enligt artikel 19 som tillåter Sverige att ha en lägre energiskattesats för hushållens och serviceföretagens elförbrukning i vissa kommuner i norra delarna av landet. Det nuvarande undantaget löper ut 2017. Motsvarande gäller för den nedsatta energiskattesats för elektrisk kraft till fartyg i hamn (landström) för vilken nuvarande undantag löper ut under 2020.

På nationell nivå regleras energibeskattningen av elektrisk kraft i lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, vars regler är anpassade till energiskattedirektivet. All elektrisk kraft som förbrukas i Sverige är som huvudregel skattepliktig och skatten betalas in till staten av de skattskyldiga. De skattskyldiga består i huvudsak av två kategorier, nämligen elproducenter och elleverantörer. För dessa skattskyldiga inträder skattskyldighet för elektrisk kraft när kraften levereras till någon som inte är skattskyldig eller när den tas i anspråk för annat ändamål än försäljning. Regeringen har i budgetpropositionen för 2016 aviserat att skattskyldigheten ses över i syfte att minska den administrativa bördan. Utgångspunkten för denna översyn är att skattskyldigheten för leverantörer ska ersättas med en skattskyldighet för nätinnehavare.

Nuvarande energiskatt på elektrisk kraft är sedan 1993 differentierad utifrån dels var i landet den förbrukas, dels för vilket ändamål den förbrukas. I dag är exempelvis tillverknings-

industrin samt jordbruks-, skogsbruks- och vattenbrukssektorerna lågt beskattade medan annan näringsverksamhet, t.ex. i tjänstesektorn, betalar samma energiskatt som hushållen. Nedsättning av eller befrielse från energiskatten kan utgöra statligt stöd enligt reglerna i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Som ovan nämnts har Sverige ett tidsbegränsat tillstånd att tillämpa en lägre energiskattesats för elförbrukning i hushåll och serviceföretag i vissa kommuner i norra delarna av landet. Den lägre skattenivån regleras på nationell nivå genom att det i dag i 11 kap. 3 § LSE åsatts en särskild skattesats för elförbrukning som sker i vissa kommuner för annat ändamål än i industriell verksamhet i tillverkningsprocessen eller i yrkesmässig växthusodling. I 11 kap. 4 § LSE finns en förteckning över de kommuner där den lägre skattesatsen gäller (se avsnitt 6.13.10 för en uppräknings av berörda kommuner).

6.13.2.2 EU:s statsstödsregler

Allmänt om EU:s regler om statligt stöd och deras tillämpning

Befrielser och nedsättningar från energiskatt kan vara utformade så att de utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, EUF-fördraget. Begreppet statligt stöd är ett objektivt och rättsligt begrepp som definieras direkt i EUF-fördraget. Jämför bl.a. betänkandet Energiskatt på el - En översyn av det nuvarande systemet (SOU 2015:87) s. 54–57 närmare om dess innebörd och Europeiska kommissionens tolkning. Huvudregeln är att kommissionen, utifrån EU:s regler om statligt stöd, måste pröva och godkänna åtgärdernas förenlighet med den inre marknaden innan de kan träda i kraft. Kommissionen antog under 2008 gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd, förkortade EAG (EUT C 82, 1.4.2008, s. 1). EAG har fr.o.m. den 1 juli 2014 ersatts av Riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi för 2014–2020, förkortade EEAG (EUT C 200, 28.6.2014, s. 1), som tillämpas av kommissionen vid beslut i statsstödsärenden fr.o.m. detta datum. Medlemsstaterna har åtagit sig att anpassa befintliga stödordningar till de nya riktlinjerna inom en viss tid.

Kommissionen har dock på senare år sökt förenkla förfarandet kring statsstödsprövningen. Kommissionen har antagit förordningar på olika områden, varigenom vissa kategorier av stöd har ansetts förenliga med EUF-fördraget under förutsättning att vissa villkor uppfylls (s.k. gruppundantagsförordningar). I dessa fall kan medlemsstaterna, på de villkor som anges i förordningen, införa åtgärder inom ramen för förordningen utan att behöva iaktta det normala förfarandet med föranmälan och kommissionens godkännande av åtgärderna. Det åligger dock medlemsstaterna att uppfylla olika regler om informationsskyldighet för de stöd som genomförs inom ramen för en gruppundantagsförordning.

Med stöd av ett bemyndigande från rådet enligt artikel 109 i EUF-fördraget har kommissionen antagit kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (EUT L 187, 26.6.2014, s. 1), förkortad GBER, samt kommissionens förordning (EU) nr 1388/2014 av den 16 december 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd till företag som är verksamma inom produktion, beredning och saluföring av fiskeri- och vattenbruksprodukter förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (EUT L 369, 24.12.2014, s. 37), förkortad FIBER. I dessa förordningar anges vilka grupper av stödåtgärder som är undantagna från skyldigheten att anmäla åtgärden till kommissionen innan den genomförs. GBER och FIBER tillämpas fr.o.m. den 1 juli 2014 t.o.m. den 31 december 2020.

GBER och FIBER omfattar bl.a. stöd i form av nedsättningar av eller befrielse från miljöskatter, inklusive energiskatt på elektrisk kraft. FIBER är tillämplig på stöd som beviljas små och medelstora företag som är verksamma inom produktion, beredning och saluföring av fiskeri- och vattenbruksprodukter om stödet inte överstiger vissa tröskelvärden, se artikel 1.1 och artikel 2. Enligt både GBER och FIBER gäller att stöd inte får beviljas företag som befinner sig i svårigheter. Stöd får inte heller betalas ut till företag som är föremål för ett oreglerat återbetalningskrav till följd av ett kommissionsbeslut som förklarar ett stöd olagligt och oförenligt med den inre marknaden.

Dessa bestämmelser framgår av artikel 1.4 i GBER samt artikel 1.3 i FIBER.

Utvärdering, övervakning och rapportering

I EEAG, GBER respektive FIBER redogör kommissionen, förutom för riktlinjer som rör den materiella bedömningen av olika former av statliga stöd, också för den utvärdering, övervakning och rapportering som sker i fråga om godkända stöd samt sådana stöd som omfattas av någon av gruppundantagsförordningarna. Dessa bestämmelser finns i punkterna 242–245, 252 och 253 i EEAG, kapitel II i GBER samt kapitel II i FIBER.

Det åligger medlemsstaterna att till kommissionen lämna dels information om stödåtgärden via ett elektroniskt anmälningssystem (senast 20 arbetsdagar efter stödåtgärdens ikraftträdande), dels en årlig rapport till kommissionen om stödåtgärden.

Vidare genomför kommissionen varje år granskningar av ett urval av medlemsstaternas stödordningar. Kommissionens senaste årliga granskning omfattade 96 stödordningar. Vid en sådan granskning undersöker kommissionen om respektive stödordning följer bestämmelserna i kommissionens beslut eller bestämmelserna i tillämplig gruppundantagsförordning. Därutöver väljer kommissionen ut ett begränsat antal enskilda stöd inom respektive stödordning för närmare kontroll av om de följer de tillämpliga reglerna för statligt stöd.

För att underlätta kommissionens övervakning är medlemsstaterna skyldiga att under tio år bevara detaljerad information och styrkande handlingar som är nödvändiga för att fastställa att samtliga villkor i EEAG, GBER respektive FIBER uppfylls.

Offentliggörande och information

Kommissionen driver ett långsiktigt förändringsarbete som ska leda till ökad insyn, effektiv utvärdering och kontroll av hur reglerna för statligt stöd följs på nationell nivå och unionsnivå samtidigt som kommissionens och medlemsstaternas institutionella befogenheter bevaras. Ett led i detta arbete är de regler om ökad offentlighet och information som lagts fast i samtliga kommissionens rättsakter på statsstödsområdet, som beslutats under senare år.

Enligt punkterna 104–106 i EEAG, artikel 9.1 i GBER samt artikel 9 i FIBER är medlemsstaterna skyldiga att se till att viss information offentliggörs på en övergripande

webbplats för statligt stöd på nationell eller regional nivå. De uppgifter som ska offentliggöras är dels viss sammanfattande information om själva stödåtgärden och den fullständiga texten till stödåtgärden, dels viss tillkommande information om varje beviljat individuellt stöd som överstiger 30 000 euro för stöd som omfattas av FIBER och som överstiger 500 000 euro i övriga fall. Uppgifterna ska redovisas per respektive stödordning. Den tillkommande information som avses för statligt stöd som ges i form av skattebefrielse är i huvudsak följande:

- Stödmottagarens namn och referens (organisationsnummer).
- Typ av företag (små eller medelstora respektive stora).
- Region där stödmottagaren är belägen, på NUTS 2-nivå.
- Verksamhetsområde på Nace-gruppnivå.
- Stödbeloppets storlek per stödmottagare, redovisat i beloppsintervall.

Medlemsstaterna är skyldiga att iaktta kraven avseende insamlande av uppgifter rörande offentlighet och information.

Redan tidigare riktlinjer respektive gruppundantagsförordningar innehöll en skyldighet för medlemsstaterna att bevara detaljerad information över varje individuellt stöd och förse kommissionen med de uppgifter som kommissionen ansåg sig behöva för att övervaka tillämpningen av EU:s statsstödsregler. En nyhet i EEAG, GBER respektive FIBER, som kommer att behöva återspeglas i den svenska hanteringen av statligt stöd på området, är emellertid de uttryckliga krav som ställs på offentliggörande och information om individuella stödmottagare.

I det följande behandlas hur det säkerställs att de nödvändiga uppgifterna för att iaktta dessa krav kan inhämtas för offentliggörande när det gäller energiskattestöd vid förbrukning av elektrisk kraft. Härutöver behöver även vissa andra uppgifter läggas ut på webbplatsen. Det gäller datum för stödets beviljande, stödets syfte, beviljande myndighet och stödåtgärdens referens.

Den 26 maj 2016 beslutade riksdagen om ändringar av reglerna i LSE i fråga om uppgiftsinsamling för statliga stöd i form av nedsättningar på bränsleskatteområdet (lag [2016:505] om ändring i lagen [1994:1776] om

skatt på energi, prop. 2015/16:159, bet. 2015/16:SkU26, rskr. 2015/16:254). I avsnitt 9.9 i den nämnda propositionen gjordes bedömningen att en bestämmelse som innebär att sekretess inte hindrar att Skatteverket lämnar uppgifter för offentliggörande måste införas. I detta arbete kommer även behovet av sekretessbrytande regler för offentliggörande av stöd på elskatteområdet beaktas (jämför även avsnitt 6.13.8).

Närmare om offentliggörande av uppgifter om svenska skattestöd på webbplatsen

Kommissionen har tagit fram ett system som möjliggör insamling, lagring och publicering av information om olika stödåtgärder. Detta tillgodoser de krav på publicering på en övergripande nationell webbplats som införts i EEAG, GBER respektive FIBER och som redovisas i tidigare avsnitt. Medlemsstaterna å sin sida ansvarar för att i tid överföra korrekt information i enlighet med dessa nya krav. Sverige ska använda sig av detta system för att uppfylla de nya kraven.

Enligt 12 a § lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler gäller sedan den 1 juli 2016 att den som genomför en stödåtgärd ska svara för själva uppgiftslämnandet. I egenskap av stödgivande myndighet ansvarar således Skatteverket för att lämna de uppgifter som följer av de nya kraven på offentliggörande. Offentliggörandet sker på den webbplats som kommissionen tagit fram. Uppladdning av data kan ske både genom manuell inmatning, överföring i filformat eller via automatisk överföring från myndigheternas befintliga datasystem.

Uppgiftslämnande av statligt stöd som ges i form av skattebefrielse skiljer sig från uppgiftslämnandet vid övriga typer av stöd. Av regelverken framgår bl.a. dels att uppgiftslämnande kan ske i intervaller (se t.ex. artikel 9.2 i GBER), dels att offentliggörande ska ske inom ett år från tidpunkten då stödet beviljades mottagaren, i motsats till sex månader som gäller för övriga stödformer.

Kommissionen har i multilaterala möten med medlemsstaterna diskuterat och tagit ställning till vissa metodologiska frågor kopplade till hur uppgiftslämnandet ska gå till. För skattestöd har därmed klargjorts att sådant stöd ska räknas samman över ett kalenderår. Detta gäller för att avgöra om tröskelvärdet för rapportering har

överskridits, men också vid själva rapporteringen ska stöd till respektive stödmottagare inom respektive stödordning räknas samman och redovisas samlat. Det innebär konkret att Skatteverket ska rapportera det samlade stödet som varje stödmottagare erhållit under ett kalenderår, med undantag för stödmottagare som inte passerar tröskelvärdet, uppdelat i enlighet med de stödordningar som stödet ges i enlighet med. En stödmottagare som under ett kalenderår erhållit 300 000 euro under två separata stödordningar som omfattas av GBER föranleder alltså inte någon redovisning om individuellt mottaget stöd på webbplatsen. För sådana stöd som beviljas under FIBER ska emellertid beaktas de lägre tröskelvärden som gäller enligt den förordningen.

Den faktiska redovisningen på webbplatsen sker för skattestöd dels sammantaget kalenderårsvis, dels inom ett år från tidpunkten då stödet ur rapporteringssynvinkel anses beviljas. Vad gäller redovisningen av uppgifter om individuella stöd per stödmottagare på webbplatsen innebär detta att stödet räknas samman över ett kalenderår och den tidpunkt som stödet för rapporteringsändamål anses beviljat bör vara den 31 december under respektive kalenderår. Tidpunkten för när uppgifterna senast ska rapporteras in till webbplatsen bör vara när ett år förflutit från tidpunkten då den sista redovisningsperioden för kalenderåret deklarerats eller avseende återbetalningar som huvudregel när ett år förflutit från utgången av det kalenderår där den förbrukning skett som återbetalningen avser.

Vidare har klarlagts hur vissa parametrar i rapporteringen, som framgår i t.ex. bilaga III till GBER, ska uttolkas för svenskt vidkommande, enligt följande. När det gäller stödmottagarens referens har kommissionen accepterat att enbart svenska organisationsnummer används. När det gäller region, utifrån indelningen på NUTS 2-nivå, där stödmottagaren geografiskt är belägen samt verksamhetsområde på Nace-gruppnivå gäller att det geografiska område respektive det verksamhetsområde ska väljas där den stödmottagande aktiviteten i huvudsak äger rum. Systemet tillåter endast att dessa uppgifter lämnas för verksamhetsområde respektive region som är belägna i Sverige.

6.13.2.3 Förslag i SOU 2015:87 samt promemoria

Energiskatt på el - En översyn av det nuvarande systemet (SOU 2015:87)

Regeringen tillsatte under 2014 Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el (dir. 2014:72). Utredningen hade i uppdrag att överväga om den nuvarande modellen för uttag av energiskatten på elektrisk kraft är ändamålsenlig samt lämna författningsförslag. En av de allmänna utgångspunkterna för uppdraget var att en förändrad energiskatt på elektrisk kraft ska vara förenlig med EU-rätten, inbegripet bl.a. EU:s regler om statligt stöd. Den 9 oktober 2015 lämnade utredningen sitt betänkande Energiskatt på el – En översyn av det nuvarande systemet (SOU 2015:87). Betänkandet har remitterats (dnr Fi2015/04727/S2).

Utredningen föreslår sammanfattningsvis följande.

- Energiskatt på elektrisk kraft tas ut med endast en skattesats oavsett användning (En skattesats satt i nivå med prognostiserad förändring av gällande normalskattesats).
- Den lägre skattenivån om 0,5 öre per kilowattimme behålls för viss förbrukning (bl.a. tillverkningsprocess i industriell verksamhet, jordbruks- skogsbruks- och vattenbruksverksamhet).
- Större datacenter ska ges en lägre skattenivå om 0,5 öre per kilowattimme.
- De lägre skattenivåerna uppnås genom ett återbetalningsförfarande eller genom avdrag i punktskattedeklaration för att skapa den nödvändiga direktkontakt mellan stödmottagare och stödgivande myndighet som behövs för att kunna uppfylla EU-rättens krav om datainsamling och offentliggörande.
- Nämnda nedsättningar medges endast om förbrukaren inte är en s.k. otillåten stödmottagare, dvs. företag i svårigheter eller ett företag med vissa oreglerade betalningskrav.
- Återbetalning medges för det nedsättningsbelopp som inom respektive stödordning överstiger 12 000 kronor per kalenderår.

- En bestämmelse om frivillig skattskyldighet införs för dem som förbrukar elektrisk kraft i större omfattning i industriell verksamhet eller i datorhall.
- Den lägre skattesats som gäller i vissa kommuner i norra Sverige slopas (den s.k. norrlandsskattesatsen, f.n. 19,3 öre per kilowattimme).

I betänkandet föreslås definitioner av otillåten stödmottagare (som sedan den 1 juli 2016 regleras i lagen (1994:1776) om skatt på energi och som har kommit att benämnas företag utan rätt till statligt stöd), uppgift om stödmottagare, datorhall samt landström.

Promemoria Den särskilda norrlandsskattenivån och vissa statsstödskrav på elskatteområdet

I Regeringskansliets promemoria Den särskilda norrlandsskattenivån och vissa statsstödskrav på elskatteområdet (dnr Fi2015/04727/S2) lämnas förslag på förändringar av energibeskattningen av elektrisk kraft. Förslagen i promemorian bygger vidare på förslag i såväl betänkandet Energiskatt på el – En översyn av det nuvarande systemet (SOU 2015:87) som i Regeringskansliets promemoria Vissa statsstödskrav på bränsleskatteområdet (dnr Fi2015/05650/S2). Promemoriorna och betänkandet har remitterats.

I promemorian Den särskilda norrlandsskattenivån och vissa statsstödskrav på elskatteområdet föreslås sammanfattningsvis följande.

- En nedsatt energiskattenivå för elektrisk kraft ska gälla för förbrukning i hushåll och i delar av tjänstesektorn i de områden som omfattas av den nuvarande norrlandsskattesatsen. Den lägre skattenivån uppnås genom avdrag. En förutsättning för nedsättningen är att vissa uppgifter lämnas. Vidare medges avdrag endast om förbrukaren inte är ett s.k. företag utan rätt till statligt stöd, dvs. företag i svårigheter eller ett företag med vissa oreglerade betalningskrav.
- Nedsättningarna av energiskatten för elektrisk kraft som förbrukas i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet kompletteras med dels motsvarande villkor om uppgiftslämnande för att uppfylla EU-rättens krav om

datainsamling och offentliggörande, dels en begränsning som innebär att nedsättning inte medges om förbrukaren är ett s.k. företag utan rätt till statligt stöd.

- Kravet på att uppgifter om stödmottagare måste lämnas för att statligt stöd ska medges, begränsas så att kravet endast gäller för skattenedsättningar i större omfattning.

6.13.3 Nedsatt energiskatt på el endast genom avdrag eller återbetalning

Regeringens förslag: Energiskatt på elektrisk kraft tas ut med endast en skattesats.

Den lägre beskattningsnivån som aktualiseras vid förbrukning för vissa ändamål åstadkoms i stället enbart genom avdrag eller återbetalning. Den lägre skattenivån för s.k. landström och elektrisk kraft förbrukad i yrkesmässig växthusodling åstadkoms endast genom återbetalning i stället för genom särskilda skattesatser. En särskild återbetalningsbestämmelse för landström samt en definition av begreppet "landström" införs i lagen om skatt på energi.

Ansökan om återbetalning ska, utom i fråga om landström, göras elektroniskt.

En ansökan som lämnats för en sökande som är en juridisk person anses ha lämnats av sökanden om det inte är uppenbart att den som lämnade begäran saknade behörighet att företräda sökanden.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningens förslag om elektroniska ansökningar om återbetalningar omfattar emellertid inte återbetalning av skatt på elektrisk kraft som förbrukats i jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet. Utredningens förslag innebär vidare en annan lagteknisk lösning för återbetalningen av energiskatten för elektrisk kraft som används som landström.

Remissinstanserna: Förvaltningsrätten i Falun, Domstolsverket, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Karlskoga kommun, Affärsverket svenska kraftnät har inget att invända mot förslaget alternativt inga synpunkter på förslaget. Energimyndigheten och Fortum Värme tillstyrker utredningens förslag.

Arjeplogs kommun, Bollnäs kommun, Storumans kommun, Åsele kommun, Markaryds kommun, Jernkontoret, Region Västerbotten, Skellefteå kraft AB, Skogsindustrierna, Svenskt Näringsliv, Region Gävleborg och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) tillstyrker att en skattenivå om 0,5 öre per kilowattimme fortsatt ska gälla för verksamheter som i dag har den lägsta skattesatsen.

Skogsindustrierna och *SveMin* anser att den elektriska kraft som används utanför själva tillverkningsprocessen i industriell verksamhet, men i närheten av tillverkningsprocessen, av förenklings-skäl också ska beskattas med en skattenivå om 0,5 öre per kilowattimme. *Svenska Bioenergiföreningen (SveBio)* anser däremot att nedsättningen bara bör omfatta tillverkningsprocessen och inte exempelvis lokal-uppvärmning.

Umeå universitet avstyrker förslaget att behålla den nuvarande modellen och införa nya undantag och menar att utredningen inte har motiverat varför företag av fiskala skäl överhuvudtaget ska beskattas eller varför storförbrukare eller elintensiva företag i så fall ska ha lägre skatt. Även *Uppsala universitet* och *Konjunkturinstitutet* menar att det är oklart varför utredningen valt att behålla den nuvarande modellen. *Naturvårdsverket* anser att befintliga nedsättningar av energiskatten på elektrisk kraft gradvis bör tas bort.

Ett flertal remissinstanser, däribland *Kammarrätten i Sundsvall, Förvaltningsrätten i Falun, Skatteverket, Energimyndigheten* och *Skogsindustrierna* välkomnar en översyn av begreppet "tillverkningsprocessen i industriell verksamhet".

Konjunkturinstitutet, E.ON, Oberoende elhandlare, Skellefteå kraft AB, Svensk Energi och *Svensk Fjärrvärme* tillstyrker att endast en skattesats tas ut varefter lägre skattenivå för vissa förbrukning uppnås genom återbetalning. *IT & Telekomföretagen* bedömer att återbetalning är hanterbart för företagen. *Svenskt Näringsliv* anser att det är rimligt att etablera en direktkontakt mellan stödmottagare och stödgivande myndighet, men framhåller att det inte får innebära onödig administration och ökade kostnader för företagen.

Svenska Gjuteriföreningen avstyrker och konstaterar i likhet med *Lantbrukarnas Riksförbund* att ett återbetalningssystem innebär en ökad administrativ börda för såväl företag

som myndigheter. Även *Innovations- och kemiindustrierna i Sverige (IKEM)* och *Jernkontoret* anser att nuvarande ordning bör behållas. *IKEM* menar att det är otydligt om industrin alltid har en möjlighet att välja avdrag i stället för återbetalning. *IKEM* anser att om annan än användaren är skattskyldig ska det vara möjligt för den skattskyldige att göra avdrag för den elektriska kraft som används i tillverkningsprocess genom uppgift om nedsättningens fördelning på respektive ändamål. Om detta inte görs av den skattskyldige ska det vara möjligt för företaget som använder elektrisk kraft i tillverkningsprocessen att välja att bli skattskyldig och på så vis göra avdraget.

Markaryds kommun, Jernkontoret, Svenskt Näringsliv och *SKL* menar att det är viktigt att återbetalningsförfarandet inte orsakar administrativt merarbete för företagen. *Jernkontoret* och *Svenska Gjuteriföreningen* pekar på att företag med metallurgiska processer som inte är registrerade som skattskyldiga kommer att få hantera två olika system, eftersom avdraget för den nollskattade elektriska kraften fortsatt görs av leverantören medan företaget får ansöka om återbetalning för den 0,5-öres-beskattade kraften.

Jernkontoret, Svenskt Näringsliv, Lantbrukarnas Riksförbund och *Svenska Gjuteriföreningen* är positiva till möjligheten att ansöka om kvartalsvis återbetalning och anser att en eventuell gräns för ansökan bör vara så låg som möjligt. *Jordbruksverket* anser att växthusodlare ska omfattas av möjligheten till kvartalsvis återbetalning, oavsett storlek på verksamheten.

Skatteverket avstyrker att återbetalning ska få ske kvartalsvis. Om en sådan möjlighet ändå införs anser verket att gränsen bör sättas betydligt högre än 250 000 kilowattimmar. *Skatteverket* tillstyrker dock att återbetalningsansökan ska ske elektroniskt.

Sveriges Hamnar och *Föreningen Svensk Sjöfart* anser att förslaget om återbetalning avseende landström innebär merarbete och ökade kostnader för rederierna. *Skatteverket* vill att även återbetalningsansökan avseende landström ska lämnas elektroniskt.

Skälen för regeringens förslag: De förslag som lämnades av Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el i dess betänkande *Energiskatt på el - En översyn*

av det nuvarande systemet (SOU 2015:87) om energiskatt på elektrisk kraft bör tas som utgångspunkt avseende när och hur lägre skattenivåer uppnås. Regeringen föreslår därför att endast en skattesats ska användas och att stöd i form av lägre skattenivåer i möjligaste mån ska uppnås via återbetalning eller genom avdrag i punktskattedeklaration, dvs. att statligt stöd som huvudregel förmedlas genom att stödmottagarna själva vänder sig till Skatteverket som i dessa fall är stödgivande myndighet.

Energiskattesatserna på elektrisk kraft framgår av 11 kap. 3 § lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE. Sedan 1994 har en årlig indexomräkning skett av såväl energiskattesatserna på elektrisk kraft som koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen i syfte att realvärdesäkra skattesatserna. Senast i november varje år ska regeringen, med stöd av bestämmelser i LSE, i en förordning lägga fast det kommande kalenderårets koldioxid- och energiskattesatser med hänsyn till den allmänna prisutvecklingen. För energiskattesatserna på elektrisk kraft gäller för 2011 och framåt att omräkningen baseras på de skattesatser som enligt LSE gällt under 2010.

Enligt 11 kap. 3 § LSE i dess nu gällande lydelse ska regeringen fastställa omräknade energiskattesatser på elektrisk kraft för 2017 vilka beräknats utifrån förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad 2016 och prisläget i juni 2009.

Konsumentprisindex har under den perioden ökat med 5,45 procent. En mervärdesskatteeffekt tillkommer om priset på elektrisk kraft i motsvarande mån förändras och om köparen är en privatperson. För företag som har rätt av dra av denna ingående mervärdesskatt tillkommer inte någon sådan effekt. Jämfört med 2016 års energiskattesatser på elektrisk kraft skulle indexomräkningen av energiskattesatserna på elektrisk kraft för 2017 medföra en höjning för hushåll och servicenäringen med 0,3 öre per kilowattimme) (0,4 öre inklusive mervärdesskatt) i södra Sverige och med 0,2 öre per kilowattimme (0,3 öre inklusive mervärdesskatt) i vissa kommuner i norra Sverige.

Regeringen kommer i enlighet med detta att fastställa skattesatserna för energiskatt på elektrisk kraft genom en förordning före november månads utgång. Regeringen föreslår i denna proposition emellertid förändringar av den bestämmelse som dels reglerar skatte-

satserna för energiskatten på elektrisk kraft, dels den årliga omräkningen. Den skattesats som ska gälla vid ingången av 2017 kommer därför uttryckas i 11 kap. 3 § vid en nivå som motsvarar normalskattenivån med beaktande av omräkningen. Då tillämplig energiskattesats för elektrisk kraft kommer att framgå direkt av lag kommer förordningen inte att tillämpas.

För att undvika att i onödan tynga återbetalningsbestämmelsen rörande skatt på elektrisk kraft som förbrukas av fartyg i hamn så överförs de nuvarande reglerna i 11 kap. 3 § första stycket 2 och fjärde stycket om vad som utgör landström till en ny bestämmelse i första kapitlet i vilken landström definieras.

När det gäller återbetalningarna instämmer regeringen i utredningens bedömning att elektroniska återbetalningar bidrar till en snabbare hantering och är till fördel både för sökanden och för Skatteverket. Regeringen föreslår därför att ansökan om återbetalning ska lämnas elektroniskt. Det föreslås dock endast gälla ansökningar om återbetalning av energiskatt på annan elektrisk kraft än landström. I fråga om landström kan stödmottagaren vara ett utländskt rederi och det bedöms därför inte lämpligt att kräva elektronisk ansökan i detta fall. Ansökan om återbetalning ska, på samma sätt som gäller för deklARATIONER, vara undertecknad av sökanden eller av den som är ombud eller annan behörig företrädare för utföraren. En ansökan som lämnats för en sökande, som är en juridisk person, anses ha lämnats av sökanden om det inte är uppenbart att den som lämnade begäran saknade behörighet att företräda sökanden, dvs. på motsvarande sätt som gäller för deklARATIONER och för återbetalning på bränslesidan enligt 9 kap. 7 § LSE.

Utredningen konstaterar att vissa förbrukare i industrin, särskilt inom skogsindustrin, är skattskyldiga som producenter och anser det rimligt för dessa att regleringen av den lägre skattsatsen ska ske direkt i den deklARATION som de lämnar till Skatteverket. Regeringen instämmer i utredningens bedömning att de förbrukare inom industrin som redan är skattskyldiga för energiskatt på elektrisk kraft ska ges en möjlighet att uppnå nedsättningen för förbrukning i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet direkt i den punktskattedeklaration de lämnar till Skatteverket. En direktkontakt mellan stödgivande myndighet och stödmottagande företag uppnås således även i detta

fall vilket innebär att även i detta fall flyttas risken för en eventuell uppjustering av för lågt uttagen skatt som utgått under felaktiga förutsättningar, från elhandlarna till stödmottagarna. Regeringen föreslår därför att de förbrukare inom industrin som är skattskyldiga för energiskatt på elektrisk kraft ska erhålla den skattenedsättning för elförbrukning i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet genom avdrag i sin punktskattedeklaration.

Regeringen anser till skillnad från IKEM inte att det ska finnas en möjlighet för skattskyldiga att göra avdrag för den elektriska kraft som används i tillverkningsprocess genom uppgift om nedsättningens fördelning på respektive ändamål. Förslag om en sådan av IKEM efterfrågad möjlighet för företag som använder elektrisk kraft i tillverkningsprocessen att välja att bli skattskyldiga och på så vis göra avdraget, lämnas i avsnitt 6.13.4.

För att åstadkomma en konsekvent hantering av nedsättningarna av energiskatten på elektrisk kraft inom jordbrukssektorn föreslås att den lägre skattenivån för elektrisk kraft förbrukad i yrkesmässig växthusodling åstadkoms genom återbetalning, dvs. den nedsatta skattenivån för yrkesmässig växthusodling överförs på samma sätt som vid annan förbrukning i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet. Därigenom skapas även en direkt koppling mellan samtliga stödmottagare inom de areella näringarna och Skatteverket samtidigt som risken för eventuella felaktigheter som är hänförliga till uppgifter hos stödmottagaren överförs från elhandlaren till stödmottagaren. För att åstadkomma motsvarande direkta koppling mellan stödmottagare och stödgivande myndighet samt överföra den eventuella risken för felaktigheter till respektive stödmottagare föreslås att den lägre skattenivån som gäller för förbrukning av landström ska åstadkommas genom återbetalning. Därför införs en ny paragraf, 11 kap. 12 b § LSE, som reglerar återbetalningsmöjligheten av energiskatt på elektrisk kraft som förbrukas som landström.

Lagrådet har i sitt yttrande ansett att det är oklart om den nu föreslagna tekniken med angivande av en enhetlig skattesats kombinerat med olika avdragsnivåer är nödvändig för att säkerställa att EU:s statsstödsregler upprätthålls. Regeringen gör emellertid bedömningen att en sådan ordning som den föreslagna innebär en ökad tydlighet för den stödgivande myndigheten

och en klar förenkling av uppgiften att kontrollera att statligt stöd inte medges ett företag utan rätt till statligt stöd i strid med EU-rätten.

Lagrådet har även lämnat den generella synpunkten att det är svårt att få en överblick över LSE bl.a. på grund av det stora antalet lagändringar som skett på kort tid. Lagrådet anser att det inte är lämpligt att genomföra ytterligare punktjusteringar utan att lagen i sin helhet ses över. Detta ryms dock inte inom ramen för detta lagstiftningsprojekt.

Den översyn av begreppet ”tillverkningsprocessen i industriell verksamhet” som utredningen föreslår samt ett flertal remissinstanser efterfrågar behandlas inte inom ramen för det förevarande lagstiftningsarbetet, utan får behandlas i ett annat sammanhang.

Lagförslag

Förslagen föranleder ändringar i 11 kap. 3, 9 och 12 §§ LSE. Förslaget föranleder även att fyra nya paragrafer, 1 kap. 15 § och 11 kap. 12 a, 12 b och 14 §§, införs i LSE, se avsnitt 3.8.

6.13.4 Frivillig skattskyldighet i vissa fall, m.m.

Regeringens förslag: Den som beräknas förbruka elektrisk kraft i mycket stor omfattning får godkännas som frivilligt skattskyldig av Skatteverket, om den övervägande delen av förbrukningen sker i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller i en datorhall. Den som godkänts som frivilligt skattskyldig ska registreras av Skatteverket.

Återbetalning av energiskatt på elektrisk kraft får, utom i fråga om landström samt förbrukning i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet, endast göras för den del som överstiger 8 000 kronor per kalenderår.

Om sökanden beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning får Skatteverket medge att ansökan om återbetalning av skatten görs per kalenderkvartal.

Huvudregeln om att skatten ska baseras på mätning av den elektriska kraften utvidgas så att den omfattar alla skattskyldiga, dvs. även de frivilligt skattskyldiga.

Regeringens bedömning: Vid prövning av en ansökan om godkännande som frivilligt skattskyldig bör kravet på beräknad förbrukning i

mycket stor omfattning anses uppfyllt om sökanden beräknas förbruka minst 20 gigawattimmar elektrisk kraft per kalenderår. Förbrukningsgränsen bör regleras i förordningen om skatt på energi. Möjligheten att medge att ansökan om återbetalning görs per kalenderkvartal bör kompletteras med en i den förordningen angiven förbrukningsgräns.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens, dock föreslår utredningen en högre gräns om 12 000 kronor per kalenderår för återbetalning. Utredningen behandlar inte mättningsbestämmelsen. Vissa språkliga och redaktionella ändringar har dock skett i regeringens förslag.

Remissinstanserna

Förvaltningsrätten i Falun, Domstolsverket, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Karlskoga kommun, och Affärsverket svenska kraftnät har inget att invända mot förslaget alternativt inga synpunkter på förslaget. *Energimyndigheten* och *Fortum Värme* tillstyrker förslaget.

Frivillig skattskyldighet

E.ON, Svensk Energi och *Svensk Fjärrvärme* tillstyrker förslaget men framhåller att oklarheter om ansvarsförhållandena kan uppstå t.ex. om skattskyldigheten återkallas utan att elleverantören får veta det. *Svensk Energi* och *Svensk Fjärrvärme* föreslår att Skatteverket upprättar en databas där det framgår vilka som är frivilligt skattskyldiga.

Skatteverket avstyrker att man ska få godkännas som frivilligt skattskyldig, i vart fall om det samtidigt finns en möjlighet till kvartalsvis återbetalning av skatten. Om en sådan möjlighet ska införas bör det förslaget träda i kraft före de övriga förslagen.

Svenskt Näringsliv, Innovations- och kemiindustrierna i Sverige (IKEM), Jernkontoret, Skogsindustrierna, SveMin och *Svenska Gjuteriföreningen* anser att det inte ska finnas något krav på förbrukning i mycket stor omfattning för att bli frivilligt skattskyldig. *IT & Telekomföretagen* och *Skogsindustrierna* anser att gränsen bör vara ca fem gigawattimmar per kalenderår, om det alls ska finnas en gräns. Vidare anser *Skogsindustrierna* att beräkningen

av förbrukningen ska ske utifrån organisationsnummer och inte per uttagspunkt. Om så inte kan ske ska ett företag med olika uttagspunkter tillåtas att lägga ihop förbrukningen i de olika uttagspunkterna vid beräkningen av gränsen.

Återbetalningsgräns

Skatteverket tillstyrker förslaget men vill ha en högre gräns om lägst 25 000 kronor per kalenderår. Även *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* anser att gränsen kan sättas högre. *Umeå universitet* tillstyrker att ett tröskelvärde införs för att öka skatteintäkterna, men anser att tröskelvärdet bör utformas som en andel (t.ex. en promille) av ett företags elförbrukning. *Skatteverket* föreslår en beloppsgräns på 12 000 kronor per kalenderår även för återbetalning av energiskatt på elektrisk kraft som förbrukas i jordbruk, skogsbruk och vattenbruk och tillstyrker att ansökan om återbetalning ska lämnas elektroniskt. Vidare menar verket att verkställighetsföreskrifter till förtydligande av de uppgifter som ska lämnas till Europeiska kommissionen bör meddelas i form av förordning och inte i form av myndighetsföreskrifter. *Skatteverket* menar också att det måste tydliggöras vid vilken tidpunkt stödet anses ha lämnats. Utan sådan reglering är det inte möjligt att bedöma om nedsättningen överstiger 50 000 euro respektive 15 000 euro per kalenderår varvid uppgifter om stöd-mottagare ska lämnas till *Skatteverket*.

Svenska Gjuteriföreningen, Svenskt Näringsliv, Lantbrukarnas Riksförbund och *Jernkontoret* avstyrker förslaget och anser att gränsen är för hög. *Jernkontoret* och *Svenskt Näringsliv* invänder också mot att gränsen är utformad som ett tröskelvärde. *Jernkontoret* anser, i likhet med *IKEM*, att om en gräns ska införas för skattenedsättning för elförbrukning i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet bör den utformas på samma sätt och med samma belopp som för yrkesmässig jordbruks- skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet. *IKEM* anser vidare att förslagen sammantaget försämrar för tillverkningsindustrin samtidigt som de är överfinansierade och att det därför borde anpassas till det faktiska skattebortfallet från datacenter utan ökade skattekostnader för tillverkningsindustrin. Även *Lantbrukarnas Riksförbund* anser, beträffande trädgårdsnäringsen, att gränsen bör vara densamma som för jordbruket.

Vidare menar Jernkontoret och Svenska Gjuteriföreningen att elkostnaderna kan vara väsentliga i relation till de totala kostnaderna för ett mindre företag, något som Svenskt Näringsliv instämmer i.

Skogsindustrierna konstaterar, i likhet med IKEM, att förslagen sammantagna ger en överfinansiering och föreslår därför en gräns för återbetalning om 7 000 kronor per år.

Åsele kommun, Storumans kommun och *Region Västerbotten* menar att gränsen slår mot småföretagen i regionen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el föreslår i sitt betänkande Energiskatt på el – En översyn av det nuvarande systemet (SOU 2015:87) att det i syfte att underlätta hanteringen och minska likviditetspåverkan kan vara motiverat att ge stora elförbrukare, tillika stödmottagare, en möjlighet att frivilligt bli skattskyldiga och därigenom få del av stödet genom löpande avdrag i stället för genom återbetalning. En liknande ordning med frivillig skattskyldighet finns inom bränslebeskattningen. Enligt 4 kap. 3 § lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, finns det möjlighet att bli godkänd som. upplagshavare. En reglering på elskatteområdet kan således utformas med förebild i en befintlig ordning. Regeringen instämmer i utredningens bedömning och anser, i likhet med E.ON, Svensk Energi och Svensk Fjärrvärme, och till skillnad mot Skatteverket att en möjlighet till frivillig skattskyldighet ska införas för de som beräknas förbruka elektrisk kraft i mycket stor omfattning i datacenter eller i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet. För själva förfarandets del blir följden att Skatteverket ska registrera den som godkänts som frivilligt skattskyldig, jämför 7 kap. 1 § 10 punkten g skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL. Det medför att frivilligt skattskyldiga ska redovisa energiskatten på elektrisk kraft i en punktskattedeklaration för vissa redovisningsperioder (se 26 kap. 6 § SFL).

De som inte anses vara stora förbrukare blir på samma sätt som gäller i dag hänvisade till att få del av den lägre beskattningen genom återbetalning av delar av den skatt som elleverantören debiterat dem. För återbetalningarna finns uppställda gränser för att bl.a. hålla både företagets och Skatteverkets administration nere i fråga om mindre

stödbelopp. Även om nivåerna skiljer sig åt, finns det redan i dag gränser för befintliga möjligheter till återbetalning (på bränsleskatteområdet i 9 kap. 8 § LSE och på elskatteområdet i 11 kap. 12 § LSE). Dessa gränser syftar bl.a. till att hålla nere både företagets och Skatteverkets administration i fråga om mindre stödbelopp. Den nuvarande ordningen med möjligheter till frivillig skattskyldighet i form av upplagshavare respektive återbetalning är konstruerad så att lagstiftningen i det förstnämnda fallet kompletteras med gränsvärden närmare angivna i förordning, medan gränsvärdena i det senare fallet är reglerade direkt i lagtext. Regeringen anser, i likhet med utredningen, att detta är en ändamålsenlig ordning även för de möjligheter som nu föreslås i form av frivillig skattskyldighet respektive återbetalning. Gränserna för återbetalning föreslås således anges i lagtext medan det förbrukningskriterium som ska gälla för möjligheten att bli frivilligt skattskyldig, ”förbrukar elektrisk kraft i mycket stor omfattning”, bör anges genom en kompletterande reglering i förordningen (2010:178) om skatt på energi. Regeringen anser således mot ovanstående bakgrund, i likhet med utredningen och till skillnad från Svenskt Näringsliv, IKEM, IT & Telekomföretagen, Jernkontoret, Skogsindustrierna, SveMin och Svenska Gjuteriföreningen, att möjligheterna till frivillig skattskyldighet bör begränsas genom att ett krav på förbrukning i mycket stor omfattning införs.

Regeringen anser att möjligheten att bli frivilligt skattskyldig vid mycket stor elförbrukning, och därigenom få del av skattenedsättningen genom löpande avdrag, bör gälla vid en elförbrukning om minst 20 gigawattimmar per år. Gränsen motiveras framför allt utifrån de potentiella likviditetseffekter som i annat fall kan uppstå för dessa företag. Möjligheten till frivillig skattskyldighet bör också bara gälla för förbrukare som kan komma i fråga för 0,5-öresnivån. Därför bör det vara ett krav att en övervägande del av elförbrukningen ska ske i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller i en datorhall. Regeringen anser i likhet med Skogsindustrierna att företagets samlade förbrukning bör vara av betydelse för bedömningen och inte förbrukningen per uttagspunkt, dvs. att möjligheten att bli godkänd som frivilligt skattskyldig ska vara kopplad till

förbrukarens samlade elförbrukning och dess relation till den samlade förbrukningen för vissa ändamål. Med ovan nämnda avgränsning bedöms 200–300 företag kunna ansöka om att bli godkända som frivilligt skattskyldiga. Regeringen gör således bedömningen att vid prövning av en ansökan om godkännande som frivilligt skattskyldig bör kravet på beräknad förbrukning i ”mycket stor omfattning” anses uppfyllt om den sökande beräknas förbruka minst 20 gigawattimmar elektrisk kraft per kalenderår och regeringen avser att reglera förbrukningsgränsen i förordning på motsvarande sätt som tidigare gjorts avseende upplagshavare.

Regeringen anser till skillnad från Skatteverket att även om en kvartalsvis återbetalning av skatten är möjlig för andra än skattskyldiga så kan det vara motiverat att införa en möjlighet att godkännas som frivilligt skattskyldig för de här aktuella ändamålen. Detta bl.a. för att begränsa likviditetseffekterna för såväl frivilligt skattskyldiga som för företag som ansöker om återbetalning. Den som beräknas förbruka elektrisk kraft i mycket stor omfattning föreslås därför godkännas som frivilligt skattskyldig av Skatteverket, om den övervägande delen av förbrukningen sker i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller i en datorhall. Den som har godkänts som frivilligt skattskyldig ska registreras av Skatteverket. Regeringen anser därför, till skillnad från Svensk Energi och Svensk Fjärrvärme, att det saknas skäl för att Skatteverket ska upprätta en särskild databas där det framgår vilka som är frivilligt skattskyldiga.

När det gäller gränsen över vilken återbetalning ska medges konstaterar utredningen att återbetalningen av skatt på elektrisk kraft som förbrukats i datorhallar eller i industriell verksamhet i tillverkningsprocessen är en ny uppgift för Skatteverket som kommer att ta en del resurser i anspråk och det är en av anledningarna till att gränsen för återbetalning inte bör sättas allt för lågt. Utredningen föreslår att gränsen bör sättas på en nivå där den får antas ha någon mer påtaglig betydelse för elförbrukaren. Utredningen gör bedömningen att en gräns om 12 000 kronor kunde vara lämplig. För ett medianföretag inom tillverkningsindustrin bedömde utredningen att återbetalningsgränsen medför en kostnad motsvarande 0,1 procent av medianföretagets

totala rörelsekostnader. Enligt utredningens bedömning kommer ca 47 000 företag att kunna få återbetalning samtidigt som 23 000 företag inte kommer att kunna få det. Baserat på nuvarande skattesatser bedöms förslaget innebära att statligt stöd i form av återbetalning inte kommer att utgå för företag som har en årlig elförbrukning som är lägre än 41 000 kilowattimmar. Mot bakgrund av den remisskritik som framförs bör dock gränsen för återbetalning sättas lägre än vad som utredningen föreslår. Regeringen föreslår därför en gräns om 8 000 kronor per kalenderår.

Utredningen föreslår att gränsen bör utformas som ett tröskelvärde, i den meningen att återbetalningen endast avser det belopp som överstiger det föreslagna gränsvärdet per kalenderår för att inte skapa incitament till ökad elförbrukning. Regeringen anser i likhet med utredningen och Umeå universitet och således till skillnad från Jernkontoret, Svenskt Näringsliv och IKEM, att gränsen för återbetalning bör utformas så att återbetalning endast gäller för det belopp som hänför sig till den del av nedsättningen som är över tröskelvärdet. Detta för att undvika de oönskade effekter som kan uppstå om företag kan uppnå totalt sett lägre beskattning genom att öka sin elförbrukning.

Regeringen anser till skillnad från Umeå universitet att tröskelvärdet inte bör utformas som en andel av ett företags elförbrukning eftersom en sådan begränsning skulle medföra återbetalning även av väldigt små belopp som skulle understiga de hanteringskostnader som återbetalningen innebär. Det särskilt med beaktande av att företagen i ett sådant fall även måste lämna uppgifter om företagets samlade elförbrukning samt av att relationen mellan berörd förbrukning och samlad förbrukning då måste ske vid prövning av om förutsättningar för återbetalning finns. Varken förutsättningarna för stödet i allmänhet eller återbetalningsgränsen skulle således knytas till elintensitet. Med det föreslagna gränsvärdet sätts en absolut nedre beloppsgräns, under vilken stöd inte utgår.

Utredningen anser att återbetalningen för landström inte bör vara beroende av att ett gränsvärde överskrids, eftersom det skulle motverka syftet med skattenedsättningen i dessa fall. Syftet med nedsättningen för landström är att fartyg i hamn ska använda elektrisk kraft från hamnen, i stället för hjälpmotorer som drivs med

obeskattad olja, för sin elförsörjning och därigenom att reducera utsläppen av försurande ämnen, se prop. 2009/10:144. Nedsättningen grundar sig på ett tidsbegränsat undantag från energiskattedirektivets regler och löper ut under 2020. Antalet återbetalningsberättigade för landström torde även vara relativt begränsat.

Samtliga företag som berörs av det föreslagna gränsvärdet för återbetalning är därmed verksamma i tillverkningsindustrin eller i datacenterbranschen. Anledningen till att skattenedsättning medges för användning av elektrisk kraft för företag med den industriella tillverkningsprocessen och för vissa datorhallar är att dessa företag är att anse som skyddsvärda, genom att de är elintensiva, är internationellt konkurrensutsatta och verkar på marknader där de inte har möjlighet kompensera sig för nationellt bestämda pålagor (se även avsnitt 6.13.9). Det förhållandet att återbetalning inte beviljas med mindre belopp än den föreslagna gränsen bedömdes av utredningen inte medföra en så påtaglig konkurrensnackdel för företagen att det påverkar företagens förutsättningar att överleva. De företag som får skattelättnaden gör det bl.a. därför att de tillhör branscher som är internationellt konkurrensutsatta och, i hög utsträckning, använder elektrisk kraft i sin produktion, dvs. de är att anse som elintensiva.

Regeringen noterar vad bl.a. Region Västerbotten anfört angående gränsens påverkan på mindre företag men konstaterar av ovan redovisade skäl att effekterna av den valda lösningen får anses acceptabla samt att lösningen innebär en likabehandling av företag oavsett var i landet de bedriver sin verksamhet. Företag som använder en mindre mängd elektrisk kraft kan visserligen fortfarande vara internationellt konkurrensutsatta, men elkostnaderna utgör en mindre andel av företagets kostnader och bedöms därför påverka företagets ekonomi i mindre utsträckning. För dessa företag är motiven för en lägre skattesats betydligt svagare. Att sänka gränsen för när återbetalning sker innebär förutom det som diskuterats ovan, en ökad administration hos Skatteverket och hos de tillkommande företagen. Denna administrations- och kostnadsökning måste ställas mot den ökade nytta företagen får av den minskade skattekostnaden, dvs. av det statliga stödet. Som beskrevs ovan bör gränsen sättas så att stödet får en påtaglig effekt för elanvändaren. Sammantaget bedöms således att gränsen om

8 000 kronor är lämplig såväl i förhållande till administrativa kostnader för att återbetala beloppen som företagens nytta av att uppbära det statliga stödet.

Mot ovanstående bakgrund föreslår regeringen att återbetalning av energiskatt på elektrisk kraft, utom i fråga om landström samt förbrukning i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet, endast får göras för den del av skillnaden mellan det betalda skattebeloppet för den elektriska kraft som förbrukats för berört ändamål och 0,5 öre per kilowattimme, som överstiger 8 000 kronor per kalenderår.

Befintlig reglering om återbetalning för jordbruk m.m. ger en möjlighet för den nedsättningsberättigade att ansöka om återbetalning per kalenderkvartal och inte endast per kalenderår. Som förutsättning för detta gäller att sökanden beräknas förbruka elektrisk kraft ”i större omfattning” (11 kap. 12 § LSE). I 15 § förordningen om skatt på energi föreskrivs att Skatteverket får medge att en ansökan om återbetalning görs per kalenderkvartal om årsförbrukningen av elektrisk kraft för vilken återbetalning kan medges beräknas uppgå till minst 150 000 kilowattimmar. Eftersom bestämmelsen om återbetalning vid elförbrukning i yrkesmässig vattenbruksverksamhet enligt förslag i ett annat avsnitt flyttas till en ny paragraf i LSE bör förordningen uppdateras så att motsvarande förordningsbestämmelse gäller för yrkesmässig vattenbruksverksamhet även efter lagändringen.

När det gäller de nya återbetalningssituationer som tillkommer genom utredningens förslag föreslår utredningen att motsvarande reglering införs för dessa, dvs. att det i lagen föreskrivs att kvartalsvis återbetalning ska tillåtas om den sökande beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning samt att lagregleringen kompletteras med en förordningsreglering där förbrukningskriteriet (större omfattning) specificeras. Utredningen anser att gränsen för förbrukning i större omfattning bör sättas vid 250 000 kilowattimmar avseende de nya återbetalningssituationerna. På så sätt bedöms det återbetalningsgrundande beloppet i regel överstiga gränsen om 8 000 kronor redan under det första kvartalet under ett visst år. Regeringen anser att den av utredningen föreslagna ordningen är lämplig och att gränserna är väl avvägda och anser därför att om sökanden

beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning får Skatteverket medge att ansökan om återbetalning görs per kalenderkvartal. Regeringen instämmer i utredningens bedömning och anser således att gränsen för när förbrukning ska anses ske i större omfattning bör anges i förordning.

Enligt 11 kap. 8 § första stycket LSE, i dess nuvarande lydelse, ska den energiskatt som ska betalas av den som är skattskyldig som producent eller leverantör (skattskyldig enligt 11 kap. 5 § 1 och 2) som huvudregel bestämmas på grundval av mätning. I och med att en ny kategori av skattskyldiga för energiskatt på elektrisk kraft föreslås införas i LSE så bör även bestämmelsen om mätning justeras så att den omfattar samtliga som är skattskyldiga enligt 5 § och inte enbart de som är skattskyldiga enligt 5 § 1 och 2. Regeringen föreslår därför att huvudregeln om att energiskatten ska baseras på mätning utvidgas så att den omfattar alla skattskyldiga, dvs. även frivilligt skattskyldiga.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 11 kap. 8, 9 och 12 §§ LSE och 7 kap. 1 § SFL samt införandet av en ny paragraf, 11 kap. 6 § LSE. Förslaget påverkar även utformningen av 11 kap. 12 a, 12 b och 14 §§ LSE, vilka föreslås i avsnitt 6.13.3 och 6.13.8, se avsnitt 3.8 och 3.17.

6.13.5 Svenska stödordningar på elskatteområdet

Regeringens förslag: Begreppet ”stödordning” utvidgas till att även omfatta fall av statliga stöd på elskatteområdet. Det rör sig om nedsatt skatt på elektrisk kraft som förbrukas i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet, i datorhallar, i jordbruks- och skogsbruksverksamhet, i vattenbruksverksamhet, i tjänstesektorer i vissa kommuner i norra delar av Sverige samt som landström.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: har inga synpunkter på förslaget.

Bakgrunden till förslaget: Befrielse från energiskatt och koldioxidskatt kan vara

utformade så att åtgärderna utgör statligt stöd enligt EU-rätten. I 1 kap. 11 a § lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, definieras vilka fall av skattebefrielser på bränsleskatteområdet som utgör statligt stöd enligt EU-rätten. 1 kap. 11 a § LSE har följande lydelse.

”I fråga om energiskatt och koldioxidskatt på bränslen förstås med stödordning sådant statligt stöd enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som utgörs av skattebefrielse för vart och ett av de ändamål som anges i följande bestämmelser i denna lag:

1. 6 a kap. 1 § 9 a och 17 a,
2. 6 a kap. 1 § 9 b och 3 §,
3. 6 a kap. 1 § 10,
4. 6 a kap. 1 § 11,
5. 6 a kap. 1 § 13,
6. 6 a kap. 1 § 17 b,
7. 6 a kap. 2 a § 1,
8. 6 a kap. 2 a § 2,
9. 6 a kap. 2 b och 2 c §§,
10. 7 kap. 3 a, 3 c och 3 d §§,
11. 7 kap. 4 §.”

Någon motsvarande bestämmelse med uppräknning av stödordningar på elskatteområdet föreslås inte av Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el. Frågan behandlas emellertid i Regeringskansliets promemoria Den särskilda norrlandsskattenivån och vissa statsstödskrav på elskatteområdet samt nedan. Se tabell 6.6 för en kort beskrivning av befintliga och föreslagna stödordningar.

Tabell 6.6 Stödordningar på energiskatteområdet

	Skattebefriat användningsområde	Bestämmelse i LSE med beaktande av förslag i denna proposition	EU-rättslig statsstödsgrund
1.	Tillverkningsindustri samt värmeproduktion i kraftvärmeanläggningar inom EU ETS	6 a kap. 1 § 9 a och 17 a	GBER
2.	Tillverkningsindustri samt värmeproduktion i kraftvärmeanläggningar utanför EU ETS	6 a kap. 1 § 9 b och 3 §	GBER
3.	Uppvärmningsbränslen inom vattenbruk	6 a kap. 1 § 10	FIBER
4.	Uppvärmningsbränslen inom jordbruk och skogsbruk	6 a kap. 1 § 11	GBER
5.	Viss fordonsdrift i gruvindustriell verksamhet	6 a kap. 1 § 13	GBER
6.	Annan värmeproduktion inom EU ETS	6 a kap. 1 § 17 b	EEAG
7.	Dieselbränsle för viss fordonsdrift inom jordbruk och skogsbruk	6 a kap. 2 a § första stycket 1	GBER
8.	Dieselbränsle för viss fordonsdrift inom vattenbruk	6 a kap. 2 a § första stycket 2	FIBER
9.	Vegetabiliska och animaliska oljor och fetter samt biogas som bränsle för uppvärmning	6 a kap. 2 b och 2 c §§	EEAG
10.	Flytande biodrivmedel	7 kap. 3 a, 3 c och 3 d §§	EEAG
11.	Biogas som motorbränsle	7 kap. 4 §	EEAG
12.	Elförbrukning i tillverkningsindustri	11 kap. 9 § första stycket 8 och 14 § första stycket 1	GBER
13.	Elförbrukning i datorhall	11 kap. 9 § första stycket 9 och 14 § första stycket 2	GBER
14.	Lägre skattenivå för elförbrukning i vissa kommuner i norra delar av Sverige	11 kap. 9 § första stycket 10	GBER
15.	Elförbrukning i jordbruk och skogsbruk	11 kap. 12 §	GBER
16.	Elförbrukning i vattenbruksverksamhet	11 kap. 12 a §	FIBER
17.	Elförbrukning för landström	11 kap. 12 b §	GBER

Skälen för regeringens förslag: De delar av EU:s statsstödsregler som är av betydelse i detta lagstiftningsärende redovisas i avsnitt 6.13.2.2. Det finns ett flertal fall av skattebefrielse enligt LSE som i dag antingen godkänts av kommissionen eller undantagits från anmälningsskyldighet i enlighet med någon av de aktuella gruppundantagsförordningarna på statsstödsområdet. Stödordningarna för bränsleskattenedsättningar redovisas i tabell 6.6, punkterna 1–11. I punkterna 12–17 redovisas stödordningarna för elskattenedsättningarna.

I 1 kap. 11 a § LSE definieras vad som avses med stödordning när det gäller energiskatt och koldioxidskatt på bränslen. I denna bestämmelse anges i punktform var och en av de aktuella stödordningarna. Genom bestämmelsen tydliggörs vilka skattelättnader som omfattas av begränsningarna. Det blir likaså tydligt att lättnader inte får medges företag som är i svårigheter eller är föremål för återkrav samt att uppgifter för EU-rapportering av statligt stöd ska lämnas.

Motsvarande skäl som gällde för att införa en definition av stödordningar för statliga stöd på bränsleområdet är även giltiga för stöd på elskatteområdet. Motsvarande regler som införts i LSE för att genomföra EU-rättens regler om offentliggörande och information på en webbplats samt begränsningar i form av att inte ge statligt stöd till företag i svårigheter eller som är föremål för återkrav bör även gälla för de uppräknade elskattestödordningarna i punkterna 12–17. Den aktuella bestämmelsen föreslås därför utvidgas till att även omfatta fall av statliga stöd på elskatteområdet.

Skattebefrielsen för elektrisk kraft som förbrukas i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna omfattas av olika gruppundantagsförordningar på statsstödsområdet (GBER för jordbruk och skogsbruk samt FIBER för vattenbruk). Därför bör dessa fall av skattebefrielse delas upp i särskilda bestämmelser i LSE och redovisas som olika stödordningar (se avsnitt 6.13.8 för förslag i denna del).

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 1 kap. 11 a § LSE, se avsnitt 3.8.

6.13.6 Stödmottagare

Regeringens förslag: Begreppet ”stödmottagare” ska även omfatta stödmottagare av statliga stöd på elskatteområdet. Stödmottagare vid skattebefrielse från energiskatten på elektrisk kraft är den som i dessa fall förbrukar kraften för ett skattebefriat ändamål.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Förvaltningsrätten i Falun, Domstolsverket, Datainspektionen, Kommerskollegium, Trafikverket, Transportstyrelsen, Energimyndigheten, Skogsstyrelsen* och *Tillväxtanalys* tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på förslaget.

Skatteverket anser att det måste förtydligas vem som är stödmottagare i de fall då elektrisk kraft ospecificerad ingår i hyran av en fastighet. Om den elektriska kraften inte levererats till hyresgästen anser Skatteverket att det ur energiskattesynpunkt är fastighetsägaren som förbrukar elkraften. Om fastighetsägaren ska anses förbruka elektrisk kraften måste det även tydliggöras om elkraften ska anses ha förbrukats för sådant ändamål som anges i den föreslagna lydelsen av 11 kap. 9 § första stycket 10 a–d lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, i de fall hyresgästen bedriver sådan verksamhet.

Även *Vattenfall* anser att begreppet stödmottagare måste förtydligas, så att det framgår om det är den enskilde kunden i bemärkelsen juridisk person som avses eller hela koncernen. I det senare fallet måste elhandelsbolagen ha kontroll över kundernas koncerntillhörighet på ett sätt som inte nödvändigtvis finns i nuvarande kundregister.

Bakgrund till förslaget: Frågan om vad som avses med stödmottagare på bränsleskattesidan har reglerats genom införandet av en ny paragraf, 1 kap. 11 b § LSE, som trädde i kraft den 1 juli 2016. Enligt nämnda bestämmelse definieras stödmottagare enligt följande.

”Stödmottagare för skattebefrielse enligt denna lag är den som

1. förbrukat bränsle för något av de ändamål som avses i 11 a § 1–9, eller
2. i Sverige producerat motorbränslet eller fört in motorbränslet till Sverige genom införsel från annat EU-land eller import från tredjeland i fall som avses i 11 a § 10 eller 11.”

Det finns för närvarande inte någon motsvarande bestämmelse som definierar vem som ska anses vara stödmottagare på elskatteområdet och någon motsvarande bestämmelse med definition av stödmottagare på elskatteområdet föreslogs inte av Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el. Frågan behandlas emellertid i Regeringskansliets promemoria Den särskilda norrlandsskattenivån och vissa statsstödskrav på elskatteområdet.

Skälen för regeringens förslag: För att omfattas av någon av de aktuella gruppundantagsförordningarna på statsstödsområdet måste stöden uppfylla de krav som ställs i dessa. Ett av dessa krav är att stödmottagarna inte får vara företag i svårigheter eller föremål för återbetalningskrav beträffande olagligt erhållet statsstöd.

Av gruppundantagsförordningarna följer även att en förutsättning för att få statligt stöd är att vissa uppgifter om stödmottagare offentliggörs på en webbplats. För att dessa villkor ska kunna uppfyllas har en definition av stödmottagare införts i LSE. När det gäller stöd på bränsleskattesidan är stödmottagaren den som antingen förbrukat bränsle för ett skattebefriat ändamål eller, avseende motorbränsle som framställts av biomassa, i Sverige producerat motorbränslet eller fört in motorbränslet till Sverige genom införsel från annat EU-land eller import från tredjeland. För att uppfylla kraven i gruppundantagsförordningarna bör regleras vilka som är att anse som stödmottagare när det gäller statliga stöd på elskatteområdet. I fråga om befrielser på energiskatten på elektrisk kraft är det den som förbrukar kraften för ett skattebefriat ändamål som är att anse som stödmottagare. Med stödmottagare avses den enskilde förbrukaren och inte hela koncernen i det fall förbrukaren ingår i en koncern, vilket får anses besvara *Vattenfalls* önskemål om förtydligande kring koncernföretag. *Skatteverket* efterfrågar ett förtydligande av vem som är stödmottagare i de fall då elektrisk kraft

ospecificerad ingår i hyran av en fastighet. Om den elektriska kraften inte levererats till hyresgästen anser Skatteverket att det ur energiskattesynpunkt är fastighetsägaren som förbrukar kraften. Regeringen gör en annan bedömning än Skatteverket och anser att det vid prövningen av vem som är stödmottagare enligt de föreslagna reglerna bör vara avgörande vem som i praktiken förbrukar den elektriska kraften. Detta innebär att den som förbrukar elektrisk kraft i exempelvis tillverkningsprocessen i industriell verksamhet anses vara stödmottagare, oavsett om den använda kraften ingår ospecificerad i hyran och inte anses yrkesmässigt levererad av fastighetsägaren. En annan bedömning skulle leda till att sättet för hur lokalyresgästen förses med elektrisk kraft påverkar bedömningen av om denne är att anse som stödmottagare eller inte. Att slutförbrukaren betraktas som stödmottagare är även i linje med hur avsikten är att skattelättnaden ska förmedlas. Med undantag för skattelättnaden enligt 11 kap. 9 § första stycket 10 som förmedlas via en skattskyldig, är det slutkonsumenten, vilket i det ovanstående exemplet är industriföretaget, som genom en ansökan om återbetalning eller yrkande av avdrag ska vända sig till Skatteverket för att få det statliga stödet och i förekommande fall lämna tillkommande uppgifter om sin verksamhet inför rapporteringen av statligt stöd. Begreppet ”stödmottagare” i 1 kap. 11 b § LSE, föreslås därför utvidgas till att även omfatta stödmottagare av statliga stöd på elskatteområdet.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 1 kap. 11 b § LSE, se avsnitt 3.8.

6.13.7 Företag utan rätt till statligt stöd

Regeringens förslag: Statliga stöd i form av en lägre energiskattenivå på elektrisk kraft ges inte till stödmottagare som är företag utan rätt till statligt stöd.

Med företag utan rätt till statligt stöd förstås

1. företag i ekonomiska svårigheter, och

2. företag som är föremål för betalningskrav på grundval av ett tidigare kommissionsbeslut som förklarar ett stöd olagligt och oförenligt med den inre marknaden.

Utredningens och promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningens förslag omfattar inte stödordningarna som ger lägre skattenivå för elförbrukning i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- respektive vattenbruksverksamhet eller för elförbrukning i hushåll och företag inom tjänstesektorn i vissa delar av norra Sverige. Förslag rörande nämnda stödordningar lämnas emellertid i Regeringskansliets promemoria Den särskilda norrlandsskattenivån och vissa statsstödskrav på elskatteområdet.

Remissinstanserna: *Förvaltningsrätten i Falun, Domstolsverket, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Karlskoga kommun och Affärsverket svenska kraftnät* har inget att invända mot utredningens förslag alternativt inga synpunkter på förslaget. *Energimyndigheten* och *Fortum Värme* tillstyrker utredningens förslag.

Svenskt Näringsliv och *Jernkontoret* anser att definitionen som föreslås av utredningen är rimlig. Skatteverket menar att det är praktiskt omöjligt att kontrollera att företaget inte är i svårigheter vid varje enskilt betalningstillfälle.

Vid remitteringen av Regeringskansliets promemoria Den särskilda norrlandsskattenivån och vissa statsstödskrav på elskatteområdet framförs följande synpunkter.

Sveriges Kommuner och Landsting anser att kraven är motiverade med hänsyn till EU-rätten.

Skatteverket påpekar att om det vid en kontroll skulle visa sig att elleverantören gjort avdrag för elförbrukning hänförlig till en stödmottagare som inte uppfyller kraven ska det otillåtna stödet återkrävas. Ett sådant återkrav, vilket även kan komma att omfattas av skattetillägg, kan av den enskilde upplevas som synnerligen ingripande eftersom stödmottagaren är ett annat subjekt än det subjekt som yrkat avdraget. Mot denna bakgrund anser Skatteverket att det av förslaget tydligt måste framgå att lagstiftarens avsikt är att Skatteverket ska rikta ett återkrav mot elleverantören och inte mot stödmottagaren. Skatteverket menar också att det måste tydliggöras vid vilken tidpunkt stödet anses ha lämnats, för att kunna bedöma

om en stödmottagare är ett företag utan rätt till statligt stöd.

Svensk Energi och *Svensk Fjärrvärme* bedömer att det kommer att vara mycket svårt för elhandelsföretagen att bedöma om ett företag är i ekonomiska svårigheter, något som *Vattenfall* och *Umeå energi* instämmer i. Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme och Vattenfall pekar på att elhandelsbolagen får agera myndighet och se till att statens förpliktelser mot EU uppfylls, vilket inte är lämpligt. De anser också att det är oklart när bedömningen av om ett företag är otillåten stödmottagare ska ske – baserat på information som finns vid avdragstillfället eller information som kommer fram vid senare tillfälle, t.ex. kommande bokslut. Svensk Energi och Svensk Fjärrvärme föreslår att Skatteverket får i uppdrag att utreda och föreslå hur kontrollen av otillåtna stödmottagare ska gå till i praktiken.

Bakgrunden till förslaget: Befrielse från energiskatt och koldioxidskatt kan vara utformade så att åtgärderna utgör statligt stöd enligt EU-rätten. De delar av EU:s statsstödsregler som är av betydelse i detta lagstiftningsärendet redovisas i avsnitt 6.13.2.2 EU:s statsstödsregler. Efter förslag i prop. 2015/16:159 Vissa statsstödskrav på bränsleskatteområdet, avsnitt 8, har det införts en bestämmelse enligt vilken befrielse från energiskatt och koldioxidskatt på bränslen som utgör statligt stöd inte får ges om den som drar fördel av stödet är ett s.k. företag utan rätt till statligt stöd. Bestämmelsen, 1 kap. 12 § lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, trädde i kraft den 1 juli 2016 och har följande lydelse.

”Med företag utan rätt till statligt stöd avses
1. företag i ekonomiska svårigheter enligt artikel 2.18 i Europeiska kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget, och
2. företag som är föremål för betalningskrav på grundval av ett tidigare kommissionsbeslut som förklarar ett stöd olagligt och oförenligt med den inre marknaden.”

Även befrielse från energiskatt på elektrisk kraft kan vara utformad så att den utgör statligt stöd enligt EU-rätten (se avsnitt 6.13.5). Utredningen om sektorsneutral och

konkurrenskraftig energiskatt på el föreslår i sitt betänkande Energiskatt på el – En översyn av det nuvarande systemet (SOU 2015:87) att vissa nedsättningar av energiskatten på elektrisk kraft som utgör statligt stöd skulle villkoras av att dessa inte skulle lämnas till otillåtna stödmottagare. Bestämmelsen i 1 kap. 12 § LSE motsvaras i huvudsak av utredningens definition av otillåten stödmottagare med skillnaden att benämningen ändrats från otillåten stödmottagare till företag utan rätt till statligt stöd. I Regeringskansliets promemoria Den särskilda norrlandsskattenivån och vissa statsstödskrav på elskatteområdet lämnas förslag om att stödordningarna som ger lägre skattenivå för elförbrukning i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- respektive vattenbruksverksamhet eller för elförbrukning i hushåll och företag inom tjänstesektorn i vissa delar av norra Sverige ska villkoras av att stöd inte ska beviljas för företag utan rätt till statligt stöd.

Skälen för regeringens förslag: För att omfattas av någon av de aktuella gruppundantagsförordningarna på statsstödsområdet måste stöden uppfylla de krav som ställs i förordningarna. Det rör sig om kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (EUT L 187, 26.6.2014, s. 1), förkortad GBER samt kommissionens förordning (EU) nr 1388/2014 av den 16 december 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd till företag som är verksamma inom produktion, beredning och saluföring av fiskeri- och vattenbruksprodukter förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (EUT L 369, 24.12.2014, s. 37), förkortad FIBER. Ett av dessa krav, som även gäller enligt kommissionens riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi för 2014–2020 (EUT C 200, 28.6.2014, s. 1), förkortade EEAG, är att ett företag som tar emot ett statligt stöd inte får vara i svårigheter eller vara föremål för återbetalningskrav beträffande olagligt erhållet stöd.

I och med medlemskapet i EU har Sverige överlåtit en del av sin beslutanderätt till EU:s institutioner. Detta har skett i olika grad. Inom vissa områden har EU ensam beslutanderätt med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Detta gäller t.ex. konkurrenspolitiken, varav statsstödsreglerna är en del.

Huvudregeln enligt EU-rätten är att statligt stöd inte är tillåtet, då det riskerar att snedvrیدا konkurrensen på den inre marknaden. Statligt stöd kan dock undantagsvis vara tillåtet i vissa fall. I EU-rätten ställs olika krav upp för att statliga stöd ska tillåtas. Ett av dessa är att ett sådant stöd, så gott som undantagslöst, inte får ges till en stödmottagare som är i ekonomiska svårigheter. Det kan endast godkännas av kommissionen under särskilda omständigheter enligt regler i kommissionens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av icke-finansiella företag i svårigheter (EUT C 249, 31.7.2014), förkortade omstruktureringsriktlinjerna. Ett annat krav är att stöd inte får betalas ut till någon som har tagit emot ett olagligt statligt stöd och kommissionen därför riktat ett återbetalningskrav mot stödmottagaren som denne inte återbetalat.

Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el föreslår att de angivna EU-kraven sammanfattas i begreppet "otillåten stödmottagare", som av utredningen föreslås införas i lagen om skatt på energi. En något annorlunda språklig utformning av begreppet valdes i prop. 2015/16:159 där begreppet "företag utan rätt till statligt stöd" i stället används. Den materiella innebörden är dock densamma som i utredningens begrepp "otillåten stödmottagare".

Som utredningen konstaterar är frågan om återbetalningskrav beträffande olagligt erhållet statsstöd normalt inte förenad med några bedömningsfrågor, eftersom det då finns ett beslut i saken. Denna typ av ärenden är emellertid ovanliga.

Även kravet att stödmottagarna inte får vara i svårigheter görs i förhållande till vissa i EU-rätten närmare angivna objektiva kriterier. Utredningen hanterar i sitt förslag endast statsstöd på elskatteområdet som ryms inom tillämpningsområdet för GBER. Vissa av elskattestöden genomförs dock med stöd av FIBER. På bränsleskattesidan genomförs stöd inte bara med stöd av GBER och FIBER utan vissa av stöden har även beslutats av kommissionen i enlighet med EEAG. Definitionerna av vad som är att anse som ett företag i svårigheter varierar något mellan GBER, FIBER och EEAG. Så vitt regeringen kan bedöma är dock definitionerna av vad som är att anse som ett företag i ekonomiska svårigheter

materiellt desamma i EEAG och GBER även om den språkliga utformningen av texterna varierar något. För att skapa en enklare hantering för både stödmottagare och Skatteverket är det enligt regeringens uppfattning lämpligt att definitionen i GBER genomgående används för samtliga stödordningar på elskatteområdet, dvs. på motsvarande sätt som i prop. 2015/16:159 anges för stödordningarna på bränsleskatteområdet. Även i fråga om skattestöd som sker inom ramen för FIBER uppfylls härigenom kraven. 1 kap. 12 § LSE, som trädde i kraft den 1 juli 2016, innehåller en definition av begreppet företag utan rätt till statligt stöd samt en direkt hänvisning till artikel 2.18 i GBER, där begreppet företag i ekonomiska svårigheter definieras. Hänvisningen till GBER är dynamisk, dvs. avser GBER i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen, för att säkerställa att EU-rättens statsstödsregler uppfylls vid varje tillfälle då ett miljöskattestöd beviljas inom ramen för LSE. Kraven enligt artikel 2.18 i GBER rör aktiebolag eller företag där ägarna har personligt ansvar och där mer än hälften av aktiekapitalet respektive det egna kapitalet har gått förlorat på grund av förluster, företaget är föremål för ett kollektivt insolvensförfarande eller skulle kunna försättas i konkurs, har fått viss typ av stöd eller har en viss skuldsättningsgrad. Nedan redogörs mer i detalj för dessa krav.

I GBER definieras "företag i svårigheter" som ett företag för vilka minst en av följande omständigheter råder:

"a) I fallet med aktiebolag (utom små eller medelstora företag som funnits i mindre än tre år eller, när det gäller berättigande till riskfinansieringsstöd, små eller medelstora företag inom sju år från deras första kommersiella försäljning som berättigar till risk-finansieringsinvesteringar enligt sunda marknadsprinciper tillämpade av de finansiella intermediärer som valts ut), om över hälften av det tecknade aktiekapitalet har försvunnit på grund av ackumulerade förluster. Detta är fallet om avdrag för ackumulerade förluster från reserver (och alla andra element som vanligtvis betraktas som en del av företagets egna medel) leder till ett negativt ackumulerat belopp som överstiger hälften av det tecknade aktiekapitalet.

b) I fallet med ett företag där åtminstone några ägare har obegränsat ansvar för företagets skuld

(utom små eller medelstora företag som funnits i mindre än tre år eller, när det gäller berättigande till riskfinansieringsstöd, små eller medelstora företag inom sju år från deras första kommersiella försäljning som berättigar till riskfinansieringsinvesteringar enligt sunda marknadsprinciper tillämpade av de finansiella intermediärer som valts ut), om över hälften av det bokförda egna kapitalet har försvunnit på grund av ackumulerade förluster. Vid tillämpningen av denna bestämmelse avses med "ett företag där åtminstone några ägare har obegränsat ansvar för företagets skuld" särskilt de typer av företag som nämns i bilaga II till direktiv 2013/34/EU.

c) Om företaget är föremål för ett kollektivt insolvensförfarande eller uppfyller kriterierna i nationell lagstiftning för att försättas i kollektiv insolvens på sina fordringsägares begäran.

d) Om företaget har fått undsättningsstöd och ännu inte har betalat tillbaka lånet eller avslutat garantin, eller har fått omstruktureringsstöd och fortfarande omfattas av en omstruktureringsplan.

e) I fallet med ett företag som inte är ett litet eller medelstort företag, där, för de senaste två åren,

(1) företagets bokföringsmässiga skuldsättningsgrad har varit större än 7,5 och

(2) företagets rörelseresultat före räntor, skatter och avskrivningar, EBITDA, [dividerat med räntekostnaderna] har legat under 1,0." Detta tillägg inom klamrar ingår i andra språkversioner än den svenska.

En stödmottagare som inte uppfyller de ovan angivna kraven har inte rätt att ta emot statligt stöd. Regeringen föreslår därför att dessa krav införs som uttryckliga villkor för att medges avdrag respektive återbetalning i LSE i de fall statliga stöd förekommer på elskatteområdet. Det innebär att dessa materiella krav, på samma sätt som andra krav i skattelagstiftningen, kommer att omfattas av Skatteverkets kontrollverksamhet. Kraven påverkar inte hushåll utan endast förbrukning i ekonomisk verksamhet såsom exempelvis i ett aktiebolags verksamhet.

Med anledning av det som Skatteverket, Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme, Vattenfall och Umeå Energi anför om möjligheterna att kontrollera att företag inte är i svårigheter bör noteras att den som väljer att göra ett avdrag eller ansöka om återbetalning av skatt i de fall skattelättnaden utgör ett statligt stöd har bevisbördan för att de krav som uppställts uppfylls. Eftersom det ligger i stödmottagarens intresse att uppgifterna finns tillgängliga för den som behöver göra bedömningen kan denne förväntas vara villig att tillhandahålla nödvändiga uppgifter. Det är en uppgift för Skatteverket, att som ett led i sin sedvanliga självständiga kontrollverksamhet, utifrån riskbedömning och liknande, välja hur verket bedriver sin kontrollverksamhet av hur lagstiftningen följs. De uppgifter som behövs för att kontrollera att kraven i artikel 2.18 i GBER uppfylls bedöms regelmässigt kunna återfinnas i stödmottagarens bokföring eller på annat sätt kunna göras tillgängligt för Skatteverket som ett led i verkets kontrollverksamhet, exempelvis genom fördjupad kontroll genom revision. Regeringen finner inte tillräckliga skäl för att, som Svensk Energi och Svensk Fjärrvärme efterfrågar, särskilt uppdra åt Skatteverket att utreda och föreslå hur kontrollen av otillåtna stödmottagare ska gå till i praktiken. Regeringen anser således, till skillnad från bl.a. Svensk Energi, att det är lämpligt att även de villkor som för skattenedsättningar som följer av EU-rätten bedöms av den som yrkar nedsättning, dvs. på motsvarande vis som gäller för andra materiella krav för nedsättning genom avdrag.

I det fall där stödmottagaren är annan än den skattskyldige själv, vilket kan vara fallet när avdrag görs för skatt som förbrukats i vissa verksamheter i de kommuner som avses i 4 §, åligger det alltså den skattskyldige att kunna visa att avdraget inte hänför sig till en förbrukare som vid tidpunkten då deklarationen görs är ett företag utan rätt till statligt stöd (jämför avsnitt 6.13.6 Stödmottagare och avsnitt 6.13.8 Skyldighet att lämna uppgifter). På motsvarande sätt bör den omständigheten att stödmottagaren kan komma på obestånd under den tid som förflyter mellan att ansökan om skatteåterbetalning lämnats in och Skatteverket beslutar om återbetalning sakna betydelse i sammanhanget. Det är således de faktiska förhållandena vid tidpunkten för avdragets yrkande respektive inlämnande av ansökan om återbetalning som

bör få betydelse för bedömningen av om stödmottagaren är i svårigheter vilket besvarar det önskemål om ytterligare förtydliganden av tidpunkten för bedömningen av om stödmottagaren är i svårigheter som framförs av Skatteverket, Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme och Vattenfall.

De företag, som faller in under något av de kriterier som läggs fast i artikel 2.18 i GBER, är sådana företag där det nästan är säkert att de kommer att lägga ner sin verksamhet på kort eller medellång sikt (jämför punkten 20 av omstruktureringsriktlinjerna). Det är alltså fråga om avgörande ekonomiska svårigheter där stöd i form av energiskatte-lättnader i praktiken inte bör avgöra om företaget fortsätter sin verksamhet eller inte. Huvuddelen av de krav som läggs fast i artikel 2.18 i GBER rör företag som bedrivs i bolagsform, dvs. aktiebolag, kommanditbolag eller handelsbolag. Således hänför sig *punkten a* särskilt till aktiebolag och *punkten b* särskilt till handelsbolag och kommanditbolag. I de fall där yrkesmässig verksamhet drivs av en enskild näringsidkare torde det i allt väsentligt röra sig om verksamhet av begränsad ekonomisk omfattning och insolvensbedömningen bedöms i praktiken i huvudsak innefatta fall där stödmottagaren försatts i personlig konkurs, dvs. *punkten c*. För bolag kan förutom konkurstillstånd även särskilt förfarande för att rekonstruera sin verksamhet (företagsrekonstruktion) aktualiseras. Båda dessa fall innebär dock beslut av myndighet och är därför allmänt tillgängliga.

Punkten d rör företag som har mottagit undsättningsstöd eller omstruktureringsstöd enligt omstruktureringsriktlinjerna. Sådana stöd är sällan förekommande. Det kan även noteras att definitionen av stödmottagare inom ramen för detta lagstiftningsprojekt inskränker sig till aktörer som är verksamma inom Sverige.

När det gäller kraven enligt *punkten e* begränsas de enligt definitionen till stora företag och de båda kriterierna ska ha uppfyllts under de senaste två åren. En rimlig tolkning bör vara att härmed avses de två senaste räkenskapsåren innan den tidpunkt då stödet anses beviljat, dvs. antingen när deklarationen eller ansökan om återbetalning av skatt görs. För definitionen av stora företag, se 1 kap. 13 § 1 LSE. Andelen svenska företag som faller inom definitionen för "stora företag" är mycket låg och kraven enligt

punkten e bedöms endast röra omkring 150–250 företag inom främst tillverkningsindustrin.

Noteras bör att det i den svenska språkversionen av punkten 2.18.e.2 som rör EBITDA (Earnings before interest, taxes, depreciation and amortization, dvs. resultat före finansiella poster, skatter samt av- och nedskrivningar), saknas text som visar att kriteriet avser en räntetäckningsgrad baserad på EBITDA. Texten "dividerat med räntekostnaderna" är dock nödvändig för att denna punkt ska ha ett meningsfullt innehåll. Det framgår även av andra språkversioner av förordningen att EBITDA ska divideras med räntekostnaderna. Jämför t.ex. de franska, tyska och engelska språkversionerna: "le ratio de couverture des intérêts de l'entreprise, calculé sur la base de l'EBITDA, est inférieur à 1,0"; "das anhand des EBITDA berechnete Zinsdeckungsverhältnis des Unternehmens lag unter 1,0"; "the undertaking's EBITDA interest coverage ratio has been below 1,0". Det är därför rimligt att basera kriteriet i den punkten på den engelska språkversionen, som baseras på en räntetäckningsgrad där inkomsterna utgår från måttet EBITDA.

Till ledning för tolkningen av vad som i statsstödsamhang bör avses med företag finns i bilaga I till GBER följande definition av begreppet företag: "Varje enhet, oberoende av juridisk form, som bedriver en ekonomisk verksamhet ska anses som ett företag.

Om det vid en kontroll skulle visa sig att elleverantören gjort avdrag för elförbrukning hänförlig till en stödmottagare som är annan än denne själv och som inte uppfyller kraven för skattelättnader så bör den felaktiga beskattningen omprövas så att rätt skatt betalas, dvs. på motsvarande sätt som gäller i dag om en skattskyldig tillämpat en felaktig skattesats för en av sina kunders elförbrukning. Eftersom det i dessa fall inte fråga om ett återkravsärende efter beslut av kommissionen utan fråga om en omprövning inom den vanliga beskattningsordningen finner regeringen, till skillnad från Skatteverket, inte att det finns skäl att införa ett särskilt förtydligande om hur omprövningen ska ske i dessa fall (se även avsnitt 6.13.10).

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 11 kap. 9 och 12 §§ LSE. Förslaget påverkar även utformningen av 11 kap. 12 a, 12 b och 14 §§

LSE, vilka föreslås i avsnitt 6.13.3 och 6.13.8, se avsnitt 3.8.

6.13.8 Skyldighet att lämna uppgifter

Regeringens förslag: En förutsättning för att statligt stöd i form av skattebefrielse på elskatteområdet ska beviljas är att den som yrkar avdrag eller ansöker om återbetalning lämnar uppgift till Skatteverket om

1. vilken typ av företag (små eller medelstora respektive stora) det stödmottagande företaget är,
2. i vilken region det stödmottagande företaget är beläget på NUTS 2-nivå,
3. stödmottagande företags verksamhetsområde på Nace-gruppnivå.

Kraven på uppgiftslämnande begränsas så att de endast får betydelse om nedsättningen för den enskilde stödmottagaren inom stödordningen under kalenderåret uppgår till minst

1. 15 000 euro i det fall det rör sig om stöd till vattenbruk, och
2. 50 000 euro i övriga fall.

Skattebefrielsen för elförbrukning i jordbruks- och skogsbruksverksamhet respektive vattenbruksverksamhet delas upp i två olika bestämmelser.

Regeringens bedömning: En bestämmelse som innebär att sekretess inte hindrar att Skatteverket lämnar uppgifter för offentliggörande bör införas.

Utredningens och promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningens förslag omfattar inte stöd inom stödordningarna som ger lägre skattenivå för elförbrukning i hushåll och företag inom tjänstesektorn i vissa delar av norra Sverige samt för elförbrukning i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- respektive vattenbruksverksamhet. Kravet på uppgiftslämnande är enligt utredningens förslag inte begränsat så att det endast får betydelse om nedsättningen för den enskilde stödmottagaren inom stödordningen under kalenderåret uppgår till minst 15 000 euro

i det fall det rör sig om stöd till vattenbruk, och 50 000 euro i övriga fall.

Remissinstanserna: *Förvaltningsrätten i Falun, Domstolsverket, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Jordbruksverket, Karlskoga kommun, Affärsverket svenska kraftnät och Lantbrukarnas Riksförbund* har inget att invända mot utredningens förslag alternativt har inga synpunkter på det förslaget. *Energimyndigheten* och *Fortum Värme* tillstyrker utredningens förslag.

Sveriges Kommuner och Landsting anser att kraven på uppgiftslämnande är motiverade med hänsyn till EU-rätten.

Svenskt Näringsliv och *Skogsindustrierna* anser att skyldigheten att lämna uppgifter är hanterbar för företagen.

Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme och *Vattenfall* anser att stödmottagaren bör vara skyldig att lämna uppgifter direkt till Skatteverket, eftersom elhandelsbolagen inte alltid har relevant information om elanvändarnas ekonomiska status, verksamhetsområde, storlek och region etc. *Vattenfall* påpekar att det innebär en administrativ börda för elhandlarna att lämna uppgifter om sina kunder.

Skatteverket anser att krav på att lämna uppgifter om stödmottagaren bör begränsas till ett så litet antal företag som är möjligt för att ändå uppfylla EU-rättens krav. Skatteverket tillstyrker att verkställighetsföreskrifter utfärdats till förtydligande av de uppgifter som ska lämnas till Europeiska kommissionen men anser att sådana föreskrifter bör meddelas i form av förordning.

Bakgrunden till förslaget: För att de statliga stöden på elskatteområdet ska kunna omfattas av någon av de aktuella gruppundantagsförordningarna på statsstödsområdet måste stöden uppfylla de krav som ställs i dessa. Ett av dessa krav är att vissa uppgifter om individuella stödmottagare måste inhämtas för offentliggörande.

Kraven på offentliggörande och information om statliga stöd på en webbplats framgår av artikel 9 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (EUT L 187, 26.6.2014, s. 1), förkortad GBER, artikel 9 i kommissionens förordning (EU) nr 1388/2014 av den 16 december 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd till företag som är verksamma inom

produktion, beredning och saluföring av fiskeri- och vattenbruksprodukter förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (EUT L 369, 24.12.2014, s. 37), förkortad FIBER samt i punkt 104 i kommissionens riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi för 2014–2020 (EUT C 200, 28.6.2014, s. 1), förkortade EEAG. Dessa bestämmelser handlar om offentliggörande och information på en webbplats, se närmare under avsnitt 6.13.2.2 EU:s statsstödsregler.

Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el lämnar förslag om hur sådana uppgifter som krävs för att genomföra kraven på offentlighet och information på en webbplats ska hämtas in, i vissa fall av statligt stöd som ges i form av befrielse från energiskatt på elektrisk kraft. Förslaget bygger på att en förutsättning för att statligt stöd i form av nedsatt skatt på elskatteområdet ska beviljas ska vara att den som yrkar avdrag eller ansöker om återbetalning lämnar vissa uppgifter om stödmottagare. Utredningen föreslår även att en definition av begreppet ”uppgifter om stödmottagare” införs i lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE. Utredningen föreslår också att ansökan om återbetalning, utom i fråga om landström, ska göras elektroniskt.

I promemorian Den särskilda norrlandsskattenivån och vissa statsstödskrav på elskatteområdet lämnas kompletterande förslag för de statliga stöd på elskatteområdet som inte behandlades i SOU 2015:87. I den promemorian föreslås dock att kraven på uppgiftslämnande ska begränsas till att endast avse uppgifter om stödmottagare som får stöd överstigande en viss nivå. Denna begränsning föreslogs i syfte att minska den administrativa bördan.

Efter förslag i prop. 2015/15:159 Vissa statsstödskrav på bränsleskatteområdet har det införts en ny paragraf, 1 kap. 13 § LSE, med definition av uppgifter om stödmottagare. Den nya bestämmelsen, som har utformats med utgångspunkt från förslaget i SOU 2015:87, har följande lydelse.

”Med uppgifter om stödmottagare avses uppgift om

1. vilken typ av företag (små eller medelstora respektive stora) stödmottagaren hör till enligt bilaga I till den förordning som avses i 12 §,

2. den region där stödmottagande företag är beläget på NUTS 2-nivå enligt bilaga 1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003 av den 26 maj 2003 om inrättande av en gemensam nomenklatur för statistiska territoriella enheter (NUTS) i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) nr 868/2014 av den 8 augusti 2014 om ändring av bilagorna till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003 om inrättande av en gemensam nomenklatur för statistiska territoriella enheter (Nuts), och

3. stödmottagande företags verksamhetsområde på Nace-gruppnivå enligt bilaga 1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1893/2006 av den 20 december 2006 om fastställande av den statistiska näringsgrensindelningen Nace rev. 2 och om ändring av rådets förordning (EEG) nr 3037/90, i den ursprungliga lydelsen.”

Bestämmelsen motsvaras i huvudsak av det förslag som Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el lämnar i sitt betänkande.

I avsnitt 9.6 i prop. 2015/16:159 behandlas även frågan om vilken växelkurs som ska användas för de belopp i euro som förekommer i LSE. Sedan den 1 juli 2016 regleras denna fråga i 1 kap. 16 § LSE som har följande lydelse.

”De belopp i euro som anges i denna lag ska för varje kalenderår omräknas enligt den kurs i svenska kronor för euro som gällde den första vardagen i oktober året innan och som offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning.”

Motsvarande bestämmelse föreslogs även i avsnitt 6 i promemorian Den särskilda norrlandsskattenivån och vissa statsstödskrav på elskatteområdet.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: För att de statliga stöden på elskatteområdet ska kunna omfattas av GBER eller FIBER så måste de uppfylla de krav som ställs i förordningarna. Ett av dessa krav är att vissa uppgifter om individuella stödmottagare måste inhämtas för offentliggörande. Förslaget i SOU 2015:87 för hanteringen av vissa elskattestöd bör användas som utgångspunkt även för övriga statliga stöd som ges i form av skattebefrielser på elskatteområdet. En

förutsättning för att statligt stöd i form av skattebefrielse på elskatteområdet ska beviljas bör således vara att den som yrkar avdrag eller ansöker om återbetalning lämnar nödvändiga uppgifter om stödmottagare. Det är lämpligt att även för elskatteområdet använda sig av samma begrepp som på bränsleskatteområdet, dvs. ”uppgifter om stödmottagare” i enlighet med den definition som införts i 1 kap. 13 § LSE. De uppgifter om stödmottagare som behövs för att uppfylla uppgiftskraven enligt EU-rätten är uppgifter om

1. vilken typ av företag (små eller medelstora respektive stora) det stödmottagande företaget är,
2. i vilken region det stödmottagande företaget är beläget på NUTS 2-nivå, och
3. stödmottagande företags verksamhetsområde på Nace-gruppnivå.

Indelningarna enligt punkterna 2 och 3 avser nomenklatur för statistiska territoriella enheter (NUTS) respektive statistisk näringsgrensindelning (Nace). De grundar sig på olika EU-förordningar. I syfte att undvika oklarheter om vilken information som ska lämnas av stödmottagaren är det lämpligt att hänvisa till rättsakten i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning. En följd av att ha statistiska hänvisningar blir att om rättsakterna ändras behöver lagstiftaren överväga om någon ändring bör göras i den nationella lagstiftningen.

De verkställighetsföreskrifter som kan aktualiseras rörande det föreslagna uppgiftslämnandet är av begränsad omfattning och rör inte, som ifrågasätts av Skatteverket, vilka uppgifter i sig som ska lämnas. Det bör t.ex. kunna bli fråga om att regeringen på förordningsnivå, i enlighet med vad Skatteverket efterfrågat, reglerar hur ett företags region bör anges när en stödmottagande verksamhet bedrivs i flera regioner. I sådana föreskrifter kan bl.a. hänsyn tas till resultatet av de pågående diskussionerna om formen för redovisningen av uppgifter om företag m.m. i EU-databasen som sker mellan medlemsstaterna i en arbetsgrupp under ledning av Europeiska kommissionen. Regeringens föreskriftsrätt bedöms följa av regeringens kompetens att besluta verkställighetsföreskrifter enligt 8 kap. 7 § regleringsformen.

De ovan nämnda uppgifterna om stödmottagare behövs för att säkerställa att uppgifter kan lämnas om stödet på den webbplats som byggs upp för att öka insynen i stödgivningen i de olika medlemsstaterna. Det är dock inte uppgifter om alla individuella stödmottagare som behöver offentliggöras på webbplatsen utan endast de som tar emot statligt stöd i form av skattebefrielse som per stödordning uppgår till minst 500 000 euro avseende stöd enligt GBER samt minst 30 000 euro avseende stöd till vattenbruk enligt FIBER, allt per kalenderår. Samtidigt måste även beaktas att uppgifter kan komma att krävas även från andra stödmottagare än de som erhåller stöd över 500 000 respektive 30 000 euro från en stödgivare, exempelvis när samma stödmottagare kan erhålla stöd från flera stödgivare parallellt eller när uppgifterna behövs som ett led i kommissionens granskning av olika stödordningar. I syfte att skapa en rimlig nivå av administrativ börda för uppgiftslämnarna respektive Skatteverket föreslås därför att uppgiftslämnandet begränsas till att endast gälla som villkor för den del av nedsättningar som för respektive stödordning per kalenderår som överstiger 15 000 euro i fall som rör skattebefrielse till vattenbruk och 50 000 euro i övriga fall. Vilken växelkurs som ska användas för beloppen i euro framgår av 1 kap. 16 § LSE.

Då skattenedsättningen för elförbrukning i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna omfattas av olika gruppundantagsförordningar på statsstödsområdet (GBER för jordbruk och skogsbruk samt FIBER för vattenbruk) bör därför dessa fall av skattebefrielse delas upp i särskilda bestämmelser i LSE och redovisas som olika stödordningar. Uppdelning skapar inte enbart möjligheten att samla in nödvändiga uppgifter för rapportering till kommissionen för offentliggörande utan innebär även en förenkling av möjligheten att anpassa nedsättningarna utifrån de olika krav som ställs i respektive gruppundantagsförordning, exempelvis genom att tillämpa en högre gräns för informationslämnande avseende stöd till andra stödmottagare än sådana som bedriver vattenbruksverksamheter. Regeringen föreslår därför att skattenedsättningen för elektrisk kraft som förbrukas i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna delas upp i olika bestämmelser i LSE.

Inhämtningen av uppgifterna om stödmottagarna på elskatteområdet sker genom att

den som ansöker om återbetalning eller yrkar avdrag för egen förbrukning för ett skattebefriat ändamål samtidigt lämnar uppgifter om sig själv. När stöd i enlighet med förslaget i avsnitt 6.13.10 förmedlas genom att den skattskyldige yrkar avdrag för annans förbrukning så lämnar den skattskyldige uppgifter om större stödmottagare samt övervältrar befrielsen till dem som förbrukat elkraften för det nedsättningsberättigade ändamålet. Dessa stödmottagare kan få stöd som förmedlas via fler än en skattskyldig. Eftersom den som yrkar avdrag för skatt på annans elförbrukning i enlighet med förslaget i avsnitt 6.13.10, i vart fall inte i dagsläget, kan förväntas ha kännedom om andra stöd som stödmottagaren får inom den aktuella stödordningen så får gränsen för uppgiftslämnande i dessa fall bedömas enbart utifrån det stöd som den skattskyldige förmedlar till respektive stödmottagare.

Regeringen anser således, i likhet med Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme och Vattenfall, att det i de fall stödmottagaren erhåller nedsättningen direkt från Skatteverket bör vara stödmottagaren som ska lämna uppgifter direkt till Skatteverket. Regeringen anser däremot, till skillnad från Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme och Vattenfall att det i fråga om stöd för annans elförbrukning genom förslaget i avsnitt 6.13.10 fortsatt bör vara den skattskyldige som har att visa att de materiella kraven för nedsättning är uppfyllda. Den nödvändiga informationen får i dessa fall samlas in av den skattskyldige för att vid behov överförs till Skatteverket. För att säkerställa uppgiftslämnandet föreslås att uppgiftslämnandet görs till ett materiellt villkor för att statligt stöd i form av skattebefrielse ska kunna ges genom avdrag i deklaration eller återbetalning av skatt. Sett från den skattskyldiges eller den enskilde stödmottagarens perspektiv skulle detta kunna uppfattas som en onödig administrativ pålaga, men det handlar om Sveriges möjlighet att lämna statligt stöd och följaktligen om att sökanden över huvud taget ska kunna få skattebefrielse. Det föreslås därför att nedsättning av skatt i de aktuella fallen villkoras av att sökanden lämnar dessa uppgifter.

Som framgår ovan är medlemsstaterna skyldiga att se till att viss information om beviljade statliga stöd offentliggörs på en övergripande webbplats för statligt stöd. De uppgifter om individuella stöd som ska lämnas

för offentliggörande är bl.a. vissa uppgifter om stödmottagaren, stödinstrument (så vitt är aktuellt i detta ärende skatteförmån), stödets syfte och individuella stödbelopp. Uppgifterna ska redovisas per respektive stödmottagare och stödordning. Offentliggörande ska endast ske om det samlade stödet som en viss stödmottagare har erhållit under stödordningen överstiger 30 000 euro i de fall det statliga stödet ges i enlighet med FIBER och i övriga fall överstiger 500 000 euro, allt under ett kalenderår.

Enligt 27 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, gäller sekretess i verksamhet som avser bestämmande av skatt eller fastställande av underlag för bestämmande av skatt eller som avser fastighetstaxering för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. Sekretess gäller vidare i verksamhet som avser förande av eller uttag ur beskattningsdatabasen enligt lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som har tillförts databasen (27 kap. 1 § andra stycket 1). Enligt 27 kap. 2 § första stycket 2 OSL gäller sekretess också för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden bl.a. i ärende om återbetalning av skatt. Flertalet av de uppgifter som ska offentliggöras, omfattas av sekretess enligt 27 kap. 1 eller 2 §§ OSL. Det gäller bl.a. vissa uppgifter om stödmottagare och om beviljade skatteförmåner inom olika stödordningar. Sekretessen enligt 27 kap. 1 § gäller dock enligt 6 § samma kapitel, med vissa undantag, inte beslut varigenom skatt eller pensionsgrundande inkomst bestäms eller underlag för bestämmande av skatt fastställs. Enligt 27 kap. 2 § tredje stycket 1 gäller inte heller sekretessen enligt den paragrafen beslut i bl.a. ärende om återbetalning av skatt. Ett beslut om återbetalning av skatt utvisar det belopp varmed återbetalning görs. Vidare framgår bl.a. uppgift om skatteslag. Vissa uppgifter om beviljade stöd är således offentliga i beslut.

För skatter som redovisas i en punktskatte-deklaration fattas, enligt 53 kap. 1 § skatteför-farandelagen (2011:1244), ett beslut om punktskatt för varje redovisningsperiod eller, i vissa fall, för varje händelse som medför skattskyldighet. Ett stöd som beviljas genom ett sådant beslut motsvaras av ett specifikt avdrag. Uppgifter om vilka specifika avdrag som har

gjorts framgår dock inte av beslutet om punktskatt. Vid den särskilda skattebefrielse som gäller för viss elektrisk kraft som förbrukas av tjänstesektorn i vissa delar av norra Sverige i enlighet med förslaget i avsnitt 6.13.10 kan stödmottagaren vidare vara en annan än den som lämnar punktskattedeklaration och begär det aktuella avdraget. Av ett beslut om punktskatt efter redovisning i punktskattedeklaration framgår således inte alls att ett statligt stöd har beviljats. För att kunna uppfylla EU-rättens krav på offentliggörande och information måste därmed även sådana uppgifter som omfattas av sekretess kunna offentliggöras. Att uppgifter om beviljade stöd offentliggörs är dock ett krav för att statligt stöd ska få beviljas.

Eftersom beviljade stödbelopp redovisas i stora intervall kommer inte några närmare belopp framgå. Med hänsyn till detta bedöms inte företagens konkurrensförhållanden påverkas. En del av de uppgifter som ska offentliggöras är, som framgår ovan, vidare offentliga när de ingår i beslut. Det bör också framhållas att det inte kommer att framgå av de offentliggjorda uppgifterna vilken leverantör en viss aktör har. För att offentliggörandet ska kunna ske måste införas en reglering som innebär att Skatteverket även kan lämna ut vissa uppgifter som omfattas av sekretess. Uppgifterna ska offentliggöras inom ett år från den dag då stödet beviljades. Hur bestämmelserna bör utformas beror på hur uppgiftslämnandet ska gå till och vem som ska offentliggöra uppgifterna. I 12 a § lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler föreskrivs en skyldighet för stödgivande myndigheter att lämna uppgifter för offentliggörande. På vilket sätt detta ska ske kommer att anges närmare i föreskrifter som beslutas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Offentliggörande kan ske på olika sätt. Europeiska kommissionen tillhandahåller en webbplats, där uppgifter om stöd ska offentliggöras. Skatteverket är den myndighet som ansvarar för att lämna de uppgifter som följer av de nya kraven på offentliggörande till den databas som kommissionen tagit fram. Regeringen bedömer att en bestämmelse som innebär att sekretess inte hindrar att Skatteverket lämnar uppgifter för offentliggörande, samt närmare bestämmelser om vilka uppgifter Skatteverket ska lämna, behöver införas. Frågan om var sådana bestämmelser bör

införas och hur de bör utformas bereds vidare inom Regeringskansliet. Det förhållande att uppgifter om individuella beviljade statliga stöd ska offentliggöras och vilka dessa uppgifter är framgår av de aktuella gruppundantagsförordningarna. Av lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler och eventuella särskilda bestämmelser om Skatteverkets utlämnande av uppgifter kommer det framgå att Skatteverket ska lämna de aktuella uppgifterna för offentliggörande. I de flesta fall är det den som är att anse som stödmottagare, och om vilken uppgifter ska offentliggöras, som lämnar de aktuella uppgifterna till Skatteverket. Vid skattebefrielse för elektrisk kraft som förbrukas av tjänstesektorn i vissa delar av norra Sverige i enlighet med förslaget i avsnitt 6.13.10 kan, som tidigare redogjorts för, stödmottagaren vara en annan än den som lämnar uppgifterna om ett individuellt stöd. I syfte att det även för elskattestöden tydligt ska framgå vem som är stödmottagare föreslås i avsnitt 6.13.6 förändring av den definition av stödmottagare som framgår av 1 kap. 11 b § LSE och som för närvarande avser stödmottagare på bränsleskatteområdet.

Lagförslag

Förslagen innebär införande av en ny paragraf, 11 kap. 12 a § LSE, samt ändringar i 11 kap. 9 och 12 §§ LSE. Förslagen påverkar även utformningen av 11 kap. 12 b och 14 §§ LSE, vilka föreslås i avsnitt 6.13.3, se avsnitt 3.8.

6.13.9 Lägre energiskatt på el för större datacenter

Regeringens förslag: Företag inom datacenterbranschen ska kunna få den lägre energiskattenivån om 0,5 öre per kilowattimme. Den lägre skattenivån ska gälla för anläggningar där en näringsidkare, som huvudsakligen bedriver informationstjänstverksamhet, informationsbehandling eller uthyrning av serverutrymme och tillhörande tjänster, utövar sådan verksamhet, om anläggningens sammanlagda installerade effekt för annan utrustning än kyl- och fläktanläggningar uppgår till minst 0,5 megawatt. Sådana anläggningar kallas datorhallar.

Regeringens bedömning: Energibeskattningen av elektrisk kraft som förbrukas av värmeföretag för produktion av värme och kyla

som levereras till industrin och större datacenter bör ses över.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Vissa språkliga och redaktionella ändringar har dock skett i regeringens förslag.

Bakgrunden till förslaget: Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el lämnar i sitt betänkande Energiskatt på el – En översyn av det nuvarande systemet (SOU 2015:87) förslag om att en skattenivå om 0,5 öre per kilowattimme ska gälla för elektrisk kraft som förbrukas i datorhallar samt att en definition av datorhall ska införas i lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE.

Remissinstanserna: Förvaltningsrätten i Falun, Domstolsverket, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Karlskoga kommun och Affärsverket svenska kraftnät har inget att invända mot förslaget alternativt inga synpunkter på förslaget. Skatteverket har inget att invända mot att förslaget genomförs.

Uppsala universitet, Tillväxtverket, Arjeplogs kommun, Bollnäs kommun, Åsele kommun, Storumans kommun, Östersunds kommun, E.ON, IT & Telekomföretagen, Lantbrukarnas Riksförbund, Region Västerbotten, Skellefteå Kraft AB, Svensk Fjärrvärme, Svensk Energi, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Svenskt Näringsliv, Falu kommun, Avesta kommun, Västerbottens datacenterinitiativ, Basindustririket, Region Gävleborg, Business Sweden och Fortum Värme tillstyrker förslaget.

Falu kommun anser att man i framtiden kan överväga att sänka skatten ännu mer för de datacenter som är klimatneutrala eller klimatpositiva. Svenska Bioenergiföreningen (Svebio) anser att skattenedsättningen bör samordnas med de andra nordiska ländernas åtgärder på området för att undvika skattekonkurrens. Östersunds kommun menar att det bör ges incitament för att placera datacenter där det finns överskott på förnybar energi, så som i norra Sverige, eftersom det bidrar till energieffektivisering, något som också Västerbottens Datacenterinitiativ påpekar. Även Umeå universitet, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Energieffektiviseringsföretagen, Fortum Värme och SKL framhåller att energieffektivisering bör beaktas vid nyetableringar av

datacenter. Som ett exempel föreslår SKL och Energieffektiviseringsföretagen att man bör uppmuntra till eller kräva att värmeåtervinning sker för att få skattenedsättning.

IT & Telekomföretagen, Svensk Energi och Svensk Fjärrvärme anser att definitionen av datorhall är tillfredsställande. *Kammarrätten i Sundsvall* anser att begreppen informationstjänstverksamhet, informationsbehandling eller uthyrning av serverutrymme kan ge upphov till gränsdragningsproblem, särskilt med hänsyn till den snabba utvecklingen på området. Även Skatteverket menar att det kan bli svårt att bedöma exakt vad som omfattas av de angivna verksamheterna. Skatteverket menar vidare att förslaget bör kompletteras så att företag som har datacenterverksamhet som stödfunktion till den vanliga verksamheten inte kan kringgå reglerna och få skattenedsättningen genom att lägga datacenterverksamheten i ett separat bolag. *Multigrid Solutions AB* anser att definitionen bör ändras så att inte bara företag som huvudsakligen bedriver informationstjänstverksamhet, informationsbehandling eller uthyrning av serverutrymme omfattas.

SLU avstyrker förslaget. *Svenska Gjuteriföreningen* påpekar att små och medelstora företag i norra delen av landet kommer att finansiera de ökade skatteintäkterna, därför måste påverkan på sysselsättningen i dessa ställas mot den förväntade ökningen av arbetstillfällen i datacenterindustrin. SLU anser att sysselsättningseffekten av förslaget torde vara ytterst begränsad och pekar på att förslaget innebär att hushåll i resurssvaga kommuner får en ökad skattebörda om 252 miljoner kronor, samtidigt som resursstarka företag får en subvention. Tillväxtverket håller med om att sysselsättnings-effekterna kan förväntas vara begränsade.

SLU menar att gränsen om 0,5 megawatt installerad kapacitet är godtycklig och kommer att leda till tröskeffekter, något som också Region Gävleborg, Östersunds kommun och IT & Telekomföretagen anser. IT & Telekomföretagen föreslår också att hänsyn ska tas till den sammanlagda installerade effekten hos det företag som driver datorhallen, om denna överstiger en viss lägsta gräns, i storleksordningen 10 megawatt. Tillväxtverket, Åsele kommun, Storumans kommun, Region Västerbotten, Skellefteå kraft AB anser att nedsättningen borde omfatta datacenter med en mindre installerad effekt än 0,5 megawatt.

Naturvårdsverket anser att elektrisk kraft som används för fläktar och kyla i datacenter inte ska ha nedsatt energiskatt, eftersom det gynnar eldriven kyla jämfört med t.ex. fjärrkyla.

Business Sweden anser att nivån är rimlig men pekar på att man bör beakta möjliga följd effekter på konsolidering inom branschen samt påverkan på individuella företags incitament för energieffektivisering. Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme anser att ett högre tröskelvärde skulle vara acceptabelt. Multigrid Solutions AB framför att gränsen om 0,5 megawatt är oväntat låg, lyfter fram den gräns om fem megawatt som gäller i Norge och Finland och varnar dels för risk för ett "skattekrig" med nordiska grannländer, dels att gränsen attraherar mindre datorhallar som varken värmeåtervinner eller främjar innovation av energieffektiva lösningar.

ACON AB, Cygate AB, Fortlax AB och InfoQB AB ifrågasätter nyttan av en effektgräns och menar att det finns andra och bättre sätt att säkerställa att bara "riktiga" datacenter kommer i åtnjutande av skattereduktionen och hänvisar till att lagförslaget redan innehåller en tröskel för återbetalning och att förtydligande av definitionen av datacenter skulle kunna göras.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Datacenterbranschen är en bransch i stark tillväxt, både i Sverige och internationellt. Orsaker är bl.a. den ökande användningen av internet och av tjänster som tillhandahålls via nätet de senaste decennierna. Den allt mer utbredda digitaliseringen av samhället medför att behoven av datahanteringskapacitet ökar. Enligt en rapport från den internationella konsultfirman Boston Consulting Group (BCG) 2014 kommer branschens kapacitet att öka med 10 procent per år de närmaste årtiondena. BCG:s bedömning är att det kommer att krävas 60 nya s.k. megadatacenter, dvs. datacenter som har en installerad effekt på mer än fem megawatt, i Europa fram till 2020 för att möta efterfrågan. Länsstyrelsen i Norrbottens beräkningar är ännu mer optimistiska med en fördubbling av datacenterbranschens storlek fram till 2020, vilket medför ett behov av ca 200 nya megadatacenter i Europa. Sammantaget visar detta på en bransch med betydande tillväxtpotential.

Investeringsbehoven i branschen är stora och Sverige har goda förutsättningar för att attrahera dessa investeringar. Detta gäller även för de delar av landet som kan ha svårt att attrahera etableringar av nya företag. Sverige har flera

fördelar utifrån vad datacenterinvesteringar söker efter: ett svalt klimat, en väl utbyggd bredbandsinfrastruktur, en tillförlitlig elförsörjning med relativt låga elpriser och ett stabilt politiskt klimat för att nämna några. Däremot är energiskatten på elektrisk kraft för tjänsteföretag jämförelsevis hög. Som Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el redovisar i sitt betänkande är det totala elpriset, inklusive energiskatten på elektrisk kraft, relativt hög för svenska tjänsteföretag i ett europeiskt perspektiv. Såväl Finland som andra länder har ett lägre totalt elpris än Sverige. När övriga variabler är likvärdiga kan elpriset vara det som avgör var investeringen hamnar.

För att motivera en lägre energiskattesats behöver dock en sådan regeländring bidra med mer än att det kan attrahera ytterligare investeringar till Sverige. Ett sådant skäl är att etableringen av nya datacenter leder till att jobb skapas i Sverige. De stora datacentren skapar visserligen inte lika många arbetstillfällen som de traditionella näringarna och även effekterna på sysselsättningen kan förväntas vara begränsade, vilket även påpekas i remissvaren från t.ex. Tillväxtverket och SLU. De analyser som genomförts av Facebooks etablering i Luleå visar samtidigt att datacenter kan skapa betydande mervärden i närområdet. BCG:s beräkningar av de ackumulerade ekonomiska effekterna är att Facebooks etablering den första tioårsperioden, med konstruktion och drift, ger regionen nio miljarder kronor i tillkommande intäkter.

När det gäller antalet nya arbetstillfällen bedömer t.ex. Tillväxtverket att Facebooks första datorhall kommer att skapa ca 120 direkta arbetstillfällen. Till det kommer ca 30 indirekta arbetstillfällen i form av bevakningsuppdrag. När Facebooks datacenter i Luleå är fullt utbyggt, med tre planerade datorhallar, bedöms det leda till att ca 260 arbetstillfällen skapas. Därutöver tillkommer de bygg- och anläggningsarbeten som förväntas skapa upp till 300 tillfälliga arbetstillfällen per år under etableringstiden 2011–2017. Utöver de direkta arbetstillfällena uppstår även indirekta effekter i regionen. Tillväxtverket bedömer den indirekta effekten av varje nytt arbetstillfälle hos Facebook till ca 0,3 ytterligare arbetstillfällen. BCG:s beräkningar visar på en högre indirekt effekt. Enligt BCG bidrar varje arbetstillfälle hos Facebook till att

skapa 0,6–1,3 ytterligare arbetstillfällen i regionen.

Datacenter erbjuder även i vissa fall en grundläggande infrastruktur för utveckling och expansion av företag i informations- och kommunikationstekniksektorn. Det gör att företag som t.ex. tillhandhåller s.k. molntjänster också kan förväntas få bättre förutsättningar att nyetablera eller expandera befintlig verksamhet. Konsultföretaget Deloitte bedömer exempelvis att tillväxttakten för molntjänster kommer att vara hög de närmaste åren. Regeringen bedömer därmed att förslaget leder till goda förutsättningar för företagstillväxt och för att ytterligare arbetstillfällen kan skapas inom landet.

Möjligheterna att attrahera nya etableringar och potentialen för att nya arbetstillfällen skapas är inte heller i sig tillräckliga för att motivera en lägre beskattning av datacenterbranschens elanvändning. I den nuvarande ordningen har skattenedsättningarna baserats på att företagen i de branscher som ansetts skyddsvärda är utsatta för internationell konkurrens. De bedöms därmed inte kunna föra vidare nationellt bestämda kostnadsökningar till sina kunder. Dessutom handlar det om företag i branscher som använder mycket elektrisk kraft i sina verksamheter och som är att betrakta som elintensiva.

Utredningens bedömning är att elkostnaderna, inklusive skatt, utgör en betydande kostnadspost för datacenterföretag. Enligt utredningen uppgår kostnaden för elektrisk kraft normalt till ca 30 procent av de totala driftkostnaderna. För vissa datacenter kan kostnadsandelen för elektrisk kraft vara högre och i vissa fall närma sig 60 procent av driftkostnaderna. Regeringens bedömning är att datacenterbranschen, liksom de branscher som i nuläget beskattas med 0,5 öre per kilowattimme, både har hög elintensitet och hög elanvändning.

För företag som har datacenter som sin huvudsakliga verksamhet finns internationell konkurrens både i själva etableringsfasen och i den löpande verksamheten. Vid etableringar av in-house-anläggningar, som t.ex. Facebook, Google och Apple, är det länder och regioner som konkurrerar om att få etableringen. Företagen i fråga konkurrerar i det läget alltså inte med andra företag utan det är länder som i någon utsträckning konkurrerar om att locka till sig företagens etableringar. Vid etablering av nya

anläggningar jämför företagen de totala kostnaderna för etablering och drift i olika länder.

Utredningen bedömde vidare att samlokaliseringens verksamhet är internationellt konkurrensutsatt. Konkurrensituationen vid drift ser något annorlunda ut för samlokaliseringens företag jämfört med in-house-företagen. Samlokaliseringens företag hyr ut serverkapacitet till kunder vilket betyder att varje ny affär sker i förnyad konkurrens med andra samlokaliseringens företag. Detta innebär att samlokaliseringens företag är konkurrensutsatta i sin löpande verksamhet. Kostnader för t.ex. elektrisk kraft ska debiteras kunderna och väger tungt vid utvärderingen av affärsförslagen. Flertalet stora affärer är internationellt konkurrensutsatta, eftersom de potentiella kunderna inhämtar offerter från flera företag i olika länder. För företagen som köper samlokaliseringens tjänster är det inte helt avgörande var serverna befinner sig fysiskt. Vissa kunder måste lagra data i serverar placerade i landet och många kunder vill ha närhet till datacentret, men vanligtvis är kostnaderna en avgörande faktor.

Regeringens bedömning är att datacenterbranschen är såväl elintensiv som utsatt för internationell konkurrens. Det innebär att branschen är att anse som skyddsvärd. Motsvarande verksamheter omfattas redan av lägre skattenivåer i andra länder alternativt pågår ett arbete i sådan riktning. En sänkning av skattenivån är därför även motiverad utifrån hur elanvändningen i datacenter beskattas i andra länder, inklusive i länder i vår omedelbara närhet. Det är även i linje med de önskemål om en samordning av beskattningen som Svebio framför. Baserat på en samlad bedömning anser regeringen, i likhet med utredningen, därmed att det finns övervägande skäl som motiverar en lägre skattenivå för datacenterbranschen. Elektrisk kraft som förbrukas av företag inom datacenterbranschen föreslås därför beskattas med 0,5 öre per kilowattimme, dvs. vid den skattenivå som bl.a. gäller för elektrisk kraft som förbrukas i industrins tillverkningsprocess.

Nästa fråga som uppstår är om alla företag i datacenterbranschen bör få ta del av den lägre skattenivån. Om bedömningen är att alla verksamheter inte ska omfattas av den lägre skattenivån, uppstår behov av att avgränsa vilka verksamheter som lämpligen ska omfattas och av

att fastställa hur en sådan avgränsning ska utformas.

En första avgränsning gäller vilken storlek ett datacenter ska ha för att få rätt till den lägre skattesatsen. Utredningen föreslår en gräns om minst 0,5 megawatt installerad effekt. Här kan för tydlighetens skull tilläggas att med ett datacenter bör avses en anläggning belägen på en och samma geografiska plats och som är inhyt i en och samma eller angränsande byggnader. Utredningens bedömning är att ett datacenter som används för internt bruk normalt har en storlek mellan 50 och 200 kilowatt installerad effekt. Ett datacenter som vänder sig till externa kunder, har däremot enligt utredningen ofta en installerad effekt om minst 0,5 megawatt. IT & Telekomföretagen bekräftar att det är en vanlig storlek för nya datacenter. Enligt utredningen har samlokaliseringföretag och leverantörer av s.k. molntjänster ofta datacenter med en installerad effekt på minst 1 megawatt. Sammantaget innebär detta att utredningens förslag på gräns utformats så att de datacenter som får del av den lägre skattesatsen är sådana som är affärsdrivande verksamheter och där datacenterverksamheten är den huvudsakliga verksamheten. Skattelättnaden omfattar därför inte den datacenterverksamhet som endast utgör en stödfunktion för ett företags huvudsakliga verksamhet, även om företagets datacenter har en total effekt på minst 0,5 megawatt. Exempel på sådan verksamhet är datacenter som är avsedda för eget bruk inom handelsbranschen och bland företag som tillhandahåller bank- eller finansieringstjänster.

Något skäl till lägre skatt för datacenterverksamhet inom den offentliga sektorn finns inte enligt utredningens uppfattning. Förslaget ska därför bara gälla för verksamhet som bedrivs av näringsidkare.

Regeringen anser i likhet med utredningen, och till skillnad från Multigrid Solutions AB, att endast datacenter där en näringsidkare, som huvudsakligen bedriver informationstjänstverksamhet, informationsbehandling eller uthyrning av serverutrymme och därtill hörande tjänster, utövar sådan verksamhet ska omfattas av regleringen. Det är inte ovanligt att verksamhet med denna inriktning bedrivs i mindre omfattning i många typer av företag. Det är emellertid främst de företag som huvudsakligen bedriver sådan verksamhet som bedöms vara särskilt konkurrensutsatta just med anledning av

att den konkurrensutsatta andelen av verksamheten är stor. Regeringen anser, till skillnad från Skatteverket, att det saknas tillräckliga skäl för att utestänga företag som bedriver stödjande datacenterverksamhet till ett annat företag från skattenedsättningen om det förstnämnda företaget tidigare utgjort en del av det sistnämnda företaget.

Den snabba utvecklingen på området kan såsom Kammarrätten i Sundsvall framför ge upphov till vissa gränsdragningsproblem avseende begreppen informationstjänstverksamhet, informationsbehandling eller uthyrning av serverutrymme. Eftersom den närmare avgränsningen är avhängig av hur verksamheten är organiserad och bedrivs i de enskilda fallen samt av den tekniska utvecklingen anser regeringen att det är lämpligt att den frågan får överlämnas till rättstillämpningen att avgöra.

I beräkningen av den sammanlagda installerade effekten i datacenter väljer utredningen att inkludera den samlade effekten av all den elektriska utrustning som finns i datorhallen, utom den utrustning som påverkar klimatet i datorhallen, dvs. kyl- och fläktanläggningar. Det är alltså inte bara fråga om själva it-utrustningen utan även belysning osv. Den primära orsaken till varför kyl- och fläktanläggningar lämnas utanför är att kylningen av anläggningen kan göras på olika sätt, varav alla inte inkluderar elektrisk kraft som primär energikälla. I städer finns t.ex. möjlighet att använda sig av fjärrkyla i stället för egen kylanläggning. Naturvårdsverket anser att den elektriska kraft som används för stödprocesser i form av fläktar och kyla i datacenter inte bör ha nedsatt energiskatt, eftersom det skulle gynna eldriven kyla jämfört med andra alternativ. Svensk Energi och Svensk fjärrvärme efterfrågar en nedsättning för all elektrisk kraft och bränslen som används för att producera kyla för datacenter, även fjärrkyla. Kylning av anläggningen är visserligen ett krav för att hålla inomhusklimatet vid rätt temperatur, men för att inte snedvrider konkurrensen mellan olika alternativ, bör kyl- och fläktanläggningar exkluderas vid beräkningen av installerad effekt.

Införandet av ett gränsvärde för när den lägre skattesatsen börjar gälla kan leda till att tröskeeffekter uppstår, såsom även bl.a. SLU, Region Gävleborg och IT & Telekomföretagen påpekar. Det kan finnas en risk för att en sådan gräns leder till färre mindre datacenter genom att

lagstiftningen ger skattemässiga incitament för att bedriva datacenterverksamhet i större enheter. Utredningen pekar dock på att det även kan finnas fördelar med att bedriva verksamhet i större anläggningar, t.ex. stordriftsfördelar avseende kylning.

Gränsvärdet kan också leda till att vissa företag väljer att köpa in datacenter-tjänsten från externa utförare snarare än att välja att utföra den i egen regi, eftersom det kan innebära lägre totala kostnader. En gräns som bygger på installerad effekt kan också få företag som är nära gränsen att öka sin installerade effekt i syfte att komma i åtnjutande av den lägre skattesatsen, även om det inte nödvändigtvis är verksamhetsmässigt motiverat. Utredningens bedömning är att risken för den typen av beteende är låg. De negativa effekter som eventuellt kan uppstå uppvägs också av att det i första hand är större datacenterföretag som kan anses vara särskilt skyddsvärda och som är utsatta för internationell konkurrens. Utredningen finner därför att nedsättningen bör avgränsas till att omfatta större datacenterföretag.

Enligt utredningen kan en reglering som innebär en gräns om minst 0,5 megawatt installerad kapacitet förväntas träffa sådana affärsdrivande verksamheter där datacenterverksamheten är den huvudsakliga verksamheten. Utredningen gör även bedömningen att det främst är större datacenterföretag som är att anse som skyddsvärda och utsatta för internationell konkurrens. Vid sidan av vad som remissinstanserna bl.a. framför om effektgränstens nivå och riskerna för skattekonkurrens kan i sammanhanget även noteras den hemställan från Länsstyrelsen i Norrbottens län (dnr Fi2014/04055/S2) vari efterfrågas en nedsättning för större datacenter samt Svensk Energis hemställan (dnr Fi2015/00322/S2) om nedsättning för datacenter med en sammanlagd effekt över 5 megawatt. IT & Telekomföretagen har i hemställan (dnr Fi2015/01107/S2) anslutit sig till Svensk Energis förslag. Regeringen anser mot denna bakgrund, till skillnad från bl.a. SLU, Region Gävleborg och Östersunds kommun, att det är rimligt att inrikta skattstödet mot större datacenterverksamheter samt att gränsen om 0,5 megawatt installerad kapacitet är väl avvägd och svarar mot branschens struktur.

Regeringen föreslår därför att den lägre skattenivån ska gälla för anläggningar (datacenter) där en näringsidkare, som huvudsakligen

bedriver informationstjänstverksamhet, informationsbehandling eller uthyrning av serverutrymme och därtill hörande tjänster utövar sådan verksamhet och datacentrets sammanlagda installerade effekt för annan utrustning än kyl- och fläktanläggningar uppgår till minst 0,5 megawatt. Ett sådant datacenter föreslås benämnas ”datorhall”.

Den lägre skattenivån på elektrisk kraft som förbrukats i en datorhall hos en skattskyldig föreslås uppnås genom att skattskyldiga förbrukare gör avdrag i punktskattedeklaration. I de fall elektrisk kraft i en datorhall har förbrukats av annan än den skattskyldige ges stödet i form av återbetalning efter ansökan till Skatteverket. Genom den valda lösningen skapas en direktkontakt mellan stödgivande myndighet och stödmottagare vilket medför att EU-rättens krav på offentliggörande av uppgifter om vissa stödmottagare kan tillgodoses (se även avsnitt 6.13.2.2 och 6.13.8 om uppgiftslämnande). För att uppfylla EU-rättens regler om statligt stöd så ska, i enlighet med förslaget i avsnitt 6.13.7, den lägre skattenivån inte vara tillgänglig för företag utan rätt till statligt stöd.

Falu kommun framför att man i framtiden kan överväga en ytterligare sänkning av skatten för de datacenter som är klimatneutrala eller klimatpositiva. Energiskatten på elektrisk kraft är emellertid en fiskal skatt på användningen av elektrisk kraft. Produktionen av elektrisk kraft ingår vidare i EU:s system för handel med utsläppsrätter. Skattens koppling till och påverkan på utsläppen av växthusgaser är därför begränsad. Regeringen konstaterar även att en sådan sänkning ytterligare riskerar försvaga incitamenten till energieffektivisering och dessutom innebära att skattenivån skulle komma att understiga den i rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energi-produkter och elektricitet, EUT L 283, 31.10.2003, s. 51 föreskrivna minimiskattenivån och att det av dessa skäl inte är lämpligt med ytterligare sänkningar av skattenivån. Regeringen anser i likhet med bl.a. Umeå universitet att påverkan på målsättningarna för en effektivare energianvändning bör beaktas vid etablering av datacenter men anser att företagen har ett eget ansvar för och en egen vinning av en effektivare användning av energi. En minskad användning av elektrisk kraft, som är belastad med energiskatt, leder exempelvis till lägre energikostnader för

företagen. Regeringen anser, till skillnad från Östersunds kommun och Västerbottens Datacenterinitiativ, att det inte är nödvändigt med ytterligare incitament för att placera datacenter där det finns överskott på förnybar energi. Indelningen av Sverige i elprisområden och Svenska kraftnäts tariffstruktur innebär att det redan finns sådana incitament genom att elpriserna i elöverskottsområdena i norra Sverige i genomsnitt kan förväntas vara lägre än i andra delar av landet. Regeringen anser att det även vid utformningen av skattelättnader måste beaktas att tillkommande villkor ökar komplexiteten i skattesystemet och därmed även den administrativa bördan.

Regeringen har i likhet med Svenska Gjuteriföreningen och SLU noterat effekterna av utredningens förslag på små och medelstora företag i norra delen av landet samt hushåll i resurssvaga kommuner och har därför valt att inte gå vidare med utredningens förslag om ett fullständigt slopande av den lägre skattenivån för elektrisk kraft som förbrukas i vissa kommuner i norra delarna av Sverige. I avsnitt 6.13.10 Nedsatt energiskatt för hushåll och tjänstesektor i vissa delar av norra Sverige presenteras därför ett annat förslag.

Som anges ovan efterfrågar Svensk Energi och Svensk fjärrvärme en nedsättning för all elektrisk kraft och bränslen som används för att producera kyla för datacenter, även fjärrkyla. Fjärrkyla eller fjärrvärme kan ur ett ekonomiskt och ett miljömässigt perspektiv vara ett bra alternativ för uppvärmning och kylning. Det är därför angeläget att sådan fjärrkyla och fjärrvärme ges rimliga konkurrensförutsättningar, i jämförelse med andra alternativ. Energibolag som levererar värme till industrin har i dag möjlighet att genom skattenedsättning på bränslen som använts vid värmeproduktionen få samma skattemässiga situation som om dessa bränslen använts av industrin för att producera värmen. I möjligaste mån bör konkurrensnedvridningar undvikas mellan värmeproduktion inom industrin eller större datacenter och värmeföretag, när produktionen sker för att tillgodose samma användningsändamål. För den el som industrin och de areella näringarna förbrukar tas energiskatt ut med 0,5 öre per kilowattimme. I denna proposition läggs förslag om att större datacenter ska beskattas vid motsvarande nivå. Högre energiskatt gäller för viss elektrisk kraft som

används av värmeföretag i samband med produktion av värme som levereras till industrin eller större datacenter. Skillnaderna i beskattning bör ses över.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 11 kap. 9 § LSE samt att en ny paragraf, 1 kap. 14 §, införs i LSE. Förslaget påverkar även utformningen av 11 kap. 14 § LSE, vars införande föreslås i avsnitt 6.13.3, se avsnitt 3.8.

6.13.10 Nedsatt energiskatt för hushåll och tjänstesektor i vissa delar av norra Sverige

Regeringens förslag: Den särskilda energiskattesatsen för elektrisk kraft som förbrukas i vissa kommuner i norra Sverige ersätts med en nedsatt skattenivå som uppnås genom avdrag samt begränsas för att säkerställa att nedsättningen är förenlig med EU-rätten. Avdraget uppgår till 9,6 öre per kilowattimme och gäller för förbrukning av elektrisk kraft i hushåll samt förbrukning av elektrisk kraft för annat ändamål än i industriell verksamhet, i en datorhall, i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet eller som landström. Avdrag får inte göras för elektrisk kraft som förbrukas av ett företag utan rätt till statligt stöd. En förutsättning för avdrag för skatt på elektrisk kraft som förbrukats av större stödmottagare är att den skattskyldige lämnar vissa uppgifter om dessa stödmottagare.

Utredningens förslag överensstämmer inte med regeringens. Enligt utredningens förslag tas den särskilda lägre beskattningsnivån för elförbrukning i norra delarna av Sverige bort. Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I regeringens förslag klargörs att avdrag endast medges i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter.

Remissinstanserna: *Förvaltningsrätten i Falun, Domstolsverket, Datainspektionen, Kommerskollegium, Trafikverket, Transportstyrelsen, Energimyndigheten, Skogsstyrelsen, Tillväxtanalys och Region Västerbotten* tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på förslaget.

Jordbruksverket och *Lantbrukarnas Riksförbund* tycker att förslaget är bra.

Försvarsmakten konstaterar att förslaget kommer att innebära en kostnadsökning om 600 000 kronor per år, vilket är en avsevärd förbättring jämfört med ett slopande av den nedsatta skattenivån. *Svenska Elnätsupproret* tillstyrker förslaget under förutsättning att även elområde 4 får den lägre skatten. *Naturvårdsverket* anser att alla nedsättningar av energiskatten för elektrisk kraft som används för "vissa ändamål" gradvis bör sänkas över en längre tidsperiod, eftersom all elproduktion har miljöpåverkan och att elanvändning direkt eller indirekt även ökar elproduktionen.

Sveriges Kommuner och Landsting är positiva till att ersätta skattenivån med ett avdrag och anser att kraven om begränsning av den lägre skattenivån endast till andra än otillåtna stödmottagare är motiverade med hänsyn till EU-rätten.

Skatteverket avstyrker förslaget och anser att det leder till komplexitet och ökad administration, i synnerhet för elleverantörerna. Skatteverket pekar också på att den föreslagna ordningen kan ifrågasättas ur rättssäkerhets-synpunkt, eftersom den som yrkar skattebefrielse i form av avdrag riskerar bl.a. sanktioner i form av skattetillägg vid brister som rör annan persons ekonomiska förhållanden. Skatteverket påpekar att om det vid en kontroll skulle visa sig att elleverantören gjort avdrag för elförbrukning hänförlig till en stödmottagare som inte uppfyller kraven ska det otillåtna stödet återkrävas. Ett sådant återkrav, vilket även kan komma att omfattas av skattetillägg, kan av den enskilde upplevas som synnerligen ingripande eftersom stödmottagaren är ett annat subjekt än det subjekt som yrkat avdraget. Mot denna bakgrund anser Skatteverket att det av förslaget tydligt måste framgå att lagstiftarens avsikt är att Skatteverket ska rikta ett återkrav mot elleverantören och inte mot stödmottagaren. Skatteverket menar också att det måste tydliggöras vid vilken tidpunkt stödet anses ha lämnats, för att kunna bedöma om en stödmottagare är ett företag utan rätt till statligt stöd.

Svensk Energi och *Svensk Fjärrvärme* avstyrker förslaget. De framhåller att den administrativa hanteringen och ekonomiska risken blir mycket betungande för elhandlarna och att de i praktiken får utföra myndighets-

uppgifter, något som Vattenfall instämmer i. Behållandet av den lägre skattenivån innebär också att elhandlarna även fortsättningsvis måste bedöma vad som ingår i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet vilket är problematiskt, något som Vattenfall instämmer i. *Vattenfall*, *Oberoende Elhandlare* och *Umeå Energi* föreslår att elhandelsbolagen ska ges rätt att göra avdrag för skatt på elektrisk kraft som förbrukats av hushållskunder i de aktuella kommunerna medan företagskunder får ansöka om återbetalning från Skatteverket. Detta framhåller också Svensk Energi och Svensk Fjärrvärme som en alternativ lösning, dock påpekar de att gränsdragningen mellan hushåll och företag kan vara svår att göra.

Svensk Energi och Svensk Fjärrvärme bedömer att det kommer att vara mycket svårt för elhandelsföretagen att bedöma om ett företag är i ekonomiska svårigheter, något som Vattenfall och Umeå Energi instämmer i. Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme och Vattenfall anser att stödmottagaren bör vara skyldig att lämna uppgifter direkt till Skatteverket, eftersom elhandelsbolagen inte alltid har relevant information om elanvändarnas ekonomiska status, verksamhetsområde, storlek och region etc.

Svenskt Näringsliv och *Skogsindustrierna* anser att skyldigheten att lämna uppgifter är hanterbar för företagen.

Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme och Vattenfall anser att stödmottagaren bör vara skyldig att lämna uppgifter direkt till Skatteverket, eftersom elhandelsbolagen inte alltid har relevant information om elanvändarnas ekonomiska status, verksamhetsområde, storlek och region etc. Vattenfall påpekar att det innebär en administrativ börda för elhandlarna att lämna uppgifter om sina kunder.

Konjunkturinstitutet (KI) menar att förslaget, jämfört med ett slopande, medför ökade administrativa bördor för elhandelsföretag, tjänsteföretag och hushåll, att Sverige återkommande behöver söka undantag från EU-regler och att allokeringspolitiska snedvridningar uppstår. KI anser vidare att det saknas närmare motivering till varför norrlandsskattesatsen behålls, något som *Konkurrensverket* instämmer i.

Umeå universitet anser att nedsatt elskatt utgör en dålig modell som kallortskompensation eftersom långt ifrån alla villor och flerbostadshus värms med elektrisk kraft, något som *Uppsala*

universitet och Svenska Bioenergiföreningen (Svebio) instämmer i. Även Skatteverket och Svebio, vilka avstyrker förslaget, menar att en eventuell kompensation bör ske på annat sätt än genom energibeskattningen. Umeå universitet menar att kompensation i form av ett fast tillägg skulle vara bättre ur energieffektiviserings-synpunkt, vilket Konkurrensverket instämmer i.

Konkurrensverket avstyrker förslaget och pekar på att de faktiska ekonomiska effekterna för enskilda hushåll och företag är förhållandevis begränsade. Konkurrensverket menar också att det i promemorian saknas beräkningar för huruvida den föreslagna nivån för närvarande kan anses rimlig eller befogad. Konkurrensverket framhåller att låga elpriser under senare år, som dessutom förväntas bestå under en längre tid framöver, skulle på motsvarande sätt kunna anses motivera en sänkt stödnivå, liksom det faktum att elpriserna skiljer sig åt mellan elområdena vilket medför att elpriset i Skåne vanligtvis är 2–4 öre per kilowattimme högre än i Norrland.

Energimarknadsinspektionen anser att det är otydligt vem som har rätt till avdrag. Energimarknadsinspektionen pekar vidare på att förslaget innebär att tillverkningsindustrin inte längre får den lägre skatt som gäller i vissa kommuner i norra Sverige för den del av elkraften som förbrukas utanför tillverkningsprocessen, något som också Svensk Energi och Svensk Fjärrvärme, Skogsindustrierna, Jernkontoret och Innovations- och kemiindustrierna i Sverige (IKEM) påtalar. Skogsindustrierna, Jernkontoret och IKEM avstyrker förslaget i denna del. Skogsindustrierna menar att även om den andel av förbrukningen som inte används i tillverkningsprocessen oftast kan antas ligga under fem procent av totalen, så kan det för en anläggning som använder två terawattimmar elektrisk kraft per år innebära en ökad kostnad om tio miljoner kronor årligen. Även Svenskt Näringsliv anser att det är ologiskt att en viss del av elanvändningen inom industrin i norrlandskommunerna får högre skattenivå än tjänsteföretag i samma kommuner.

Oberoende Elhandlare och Umeå energi stödjer förslaget om att elhandelsföretagen ska administrera den lägre energiskatten för hushållen i Norrland, men menar att Skatteverket ska hantera nedsättningen avseende företagen, och tillägger att det är naturligt att Skatteverket hanterar skattenedsättningar som

bygger på bedömningar av företagens verksamhet.

Bakgrunden till förslaget

En skattesats samt en lägre skattenivå genom återbetalning eller avdrag

Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el föreslår i sitt betänkande Energiskatt på el – En översyn av det nuvarande systemet (SOU 2015:87) att energiskatt på elektrisk kraft ska tas ut med endast en skattesats oavsett användning samt att övriga skattesatser tas bort. Skattesatsen sätts i nivå med prognostiserad förändring av gällande normalskattesats. Lägre skattenivåer uppnås i stället via återbetalningsförfarande eller genom avdrag i punktskattedeklaration. Förändringarna syftar till att i möjligaste mån skapa en direktkontakt mellan stödmottagare och stödgivande myndighet för att uppfylla EU-rättens krav om datainsamling och offentliggörande. De föreslagna förändringarna medför även att det så långt som möjligt är respektive stödmottagare som drar nytta av nedsättningen som står den ekonomiska risken för eventuella felaktigheter i stället för den skattskyldige. Vidare föreslås att nedsättningar ska villkoras så att de uttryckligen endast är tillgängliga för förbrukare som inte är företag i svårigheter eller ett företag med vissa oreglerade betalningskrav.

Regeringen föreslår i denna proposition att energiskatt på elektrisk kraft tas ut med endast en skattesats och att den lägre beskattningsnivån som aktualiseras vid förbrukning för vissa ändamål åstadkoms genom avdrag eller återbetalning (se avsnitt 6.13.3).

Umeå Energi har i en hemställan (dnr Fi2016/00693/S2) efterfrågat förslag på hur nedsättningen kan kvarstå och utformas för att vara förenlig med EU:s statsstödsregler.

Regeringen meddelade redan i samband med att utredningens betänkande överlämnades att det inte var aktuellt att slopa den särskilda nedsättningen av energiskatten på elektrisk kraft i norra Sverige innan alternativa lösningar hade undersökts. Regeringen avsåg noggrant undersöka vilka alternativa utformningar av nedsättningen som var möjliga inom ramen för EU:s regelverk.

Lägre skattenivå i vissa kommuner i norra delar av Sverige

Den särskilda nedsättningen av energiskatten på elektrisk kraft som gäller för förbrukning av elektrisk kraft i vissa kommuner i norra delar av Sverige är att betrakta som ett stöd till hushåll och företag i vissa områden via budgetens inkomstsida, en s.k. skatteutgift. Den lägre skattenivån infördes den 1 juli 1981 och motiverades då med att den skulle kompensera för högre uppvärmningskostnader för hushåll i norra Sverige. Rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energi-produkter och elektricitet, EUT L 283, 31.10.2003, s. 51, kallat energiskattedirektivet utgör en del av den EU-rättsliga ramen för utformningen av energiskatten på elektrisk kraft. Energiskattedirektivet innehåller ingen generell möjlighet att regionalt differentiera energiskatter. En grundläggande förutsättning för nedsättningen är därför att Sverige av rådet beviljas ett undantag från energiskattedirektivets regler. För att erhålla sådana undantag måste Sverige vända sig till Europeiska kommissionen för att ansöka om tillstånd. Kommissionen ska därefter, efter prövning av medlemsstatens begäran, antingen lägga fram ett förslag om att rådet ska ge tillstånd till åtgärden, eller också informera rådet om skälen till att den inte har föreslagit beviljandet. Kommissionens prövning sker med beaktande av bl.a. den inre marknadens funktion, behovet av att säkerställa en sund konkurrens samt gemenskapens politik när det gäller hälsa, miljö, energi och transport. Slutligen krävs att rådet med enhällighet beslutar att Sverige ska beviljas ett sådant undantag. Dessa undantag är inte generella utan de är förenade med villkor och begränsade i tid.

Nuvarande tillstånd att differentiera skatten för förbrukning av elektrisk kraft i norra delar av Sverige lämnades genom rådets genomförandebeslut (2012/47/EU) av den 24 januari 2012 om bemyndigande för Sverige att tillämpa en nedsatt skattenivå för el som förbrukas av hushåll och företag inom tjänstesektorn i vissa delar av norra Sverige i enlighet med artikel 19 i direktiv 2003/96/EG.

Enligt beslutet får Sverige tillämpa en nedsatt skattesats för elektrisk kraft som förbrukas av hushåll och företag inom tjänstesektorn i vissa utpekade kommuner, vilka motsvaras av de kommuner som räknas upp i 11 kap. 4 § lagen

om skatt på energi. Vidare framgår att nedsättningen i förhållande till den normala nationella skattesatsen för elektrisk kraft varken får vara större än vad som krävs för att kompensera för de extra uppvärmningskostnader som beror på det nordliga läget i förhållande till övriga delar av Sverige eller överskrida 9,6 öre per kilowattimme. Nuvarande tillstånd löper ut den 31 december 2017.

En annan del av den EU-rättsliga ramen för utformningen av energiskatten på elektrisk kraft är reglerna om statligt stöd som beskrivits i tidigare avsnitt. Reglerna om statligt stöd får betydelse för nedsättningen i den del den riktar sig till förbrukning av andra än hushåll.

Mot bakgrund av de förändringar av den lägre skattenivån som bedömdes nödvändiga för att säkerställa framtida förenlighet med EU-rätten samt den tillkommande administrativa bördan av dessa förändringar föreslås i SOU 2015:87 att den särskilda nedsättningen av energiskatten på elektrisk kraft som förbrukas i vissa kommuner i norra delar av Sverige ska slopas.

Skälen för regeringens förslag

Med anledning av det allmänt högre energi-behovet för uppvärmning i norra Sverige anser regeringen inte att det är motiverat att helt slopa den särskilda nedsättningen för förbrukning av elektrisk kraft i de norra delarna av Sverige så som föreslås i SOU 2015:87.

Säkerställa förenlighet med EU-rättens statsstödsregler

För att säkerställa att statsstödsreglerna i allmänhet och kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (EUT L 187, 26.6.2014, s. 1), förkortad GBER, i synnerhet är tillämpliga är det viktigt att se till att energiskattedirektivet och det särskilda tillståndet följs. För att uppfylla statsstödsreglerna framöver måste uppgifter samlas in om enskilda stödmottagare för offentliggörande. Vidare måste statliga stöd villkoras så att stöden inte är tillgängliga för företag i svårigheter (exempelvis i konkurs) och inte heller för företag som underlåtit att återbetala otillåtna statliga stöd. Nedsättningar som är utformade som statliga stöd måste därför

begränsas så att de inte är tillgängliga för s.k. stödmottagare utan rätt till statligt stöd och de måste även ändras så att de förmedlas på ett sätt som ger staten tillgång till uppgifter om stödmottagarna, dvs. i enlighet med förslagen i avsnitt 6.13.7 och 6.13.8. De invändningar och önskemål som Svensk energi m.fl. framför rörande stödmottagare, företag i svårigheter och uppgiftslämnande behandlas i avsnitt 6.13.6, 6.13.7 respektive 6.13.8. Om kraven på uppgiftslämnande begränsas till att gälla större stödmottagare kan den administrativa bördan begränsas. En sådan begränsning kan ske genom att kravet på uppgiftslämnande endast gäller när stödet för en enskild stödmottagare under kalenderåret kommer att överskrida 50 000 euro i fråga om stöd till annat än vattenbruk, såsom föreslås i avsnitt 6.13.8 Skyldighet att lämna uppgifter. Regeringen anser i likhet med Svenskt Näringsliv och Skogsindustrierna att skyldigheten att lämna uppgifter är hanterbar för företagen.

Den här aktuella lägre skattenivån ska därför, i enlighet med förslaget i avsnitt 6.13.7, inte gälla för skatt på elektrisk kraft som förbrukas av ett företag utan rätt till statligt stöd. En förutsättning för avdrag för skatt på elektrisk kraft som förbrukats av större stödmottagare, dvs. stödmottagare som får stöd om minst 50 000 euro, ska som föreslås i avsnitt 6.13.8 vara att den skattskyldige lämnar vissa uppgifter om dessa stödmottagare.

Geografiskt område

Den särskilda skattelättnaden är tillämplig för förbrukning som sker i det i 11 kap. 4 § LSE utpekade geografiska området. Nedsättningen gäller i dag för förbrukning i följande kommuner.

1. Samtliga kommuner i Norrbottens län, Västerbottens län och Jämtlands län,
2. Sollefteå kommun, Ånge kommun och Örnsköldsviks kommun (Västernorrlands län),
3. Ljusdals kommun (Gävleborgs län),
4. Malung-Sälens kommun, Mora kommun, Orsa kommun och Älvdalens kommun (Dalarnas län), samt
5. Torsby kommun (Värmlands län).

Det i LSE utpekade området överensstämmer med det område inom vilket Sverige tillåts

tillämpa en lägre skattesats enligt rådets genomförandebeslut 2012/47/EU. Nuvarande nedsättningsområde behöver därför inte begränsas geografiskt.

Nedsättning enbart för hushåll och tjänstesektor

Enligt rådets genomförandebeslut bemyndigas Sverige tillämpa en nedsatt skattesats för elektrisk kraft som förbrukas av hushåll och företag inom tjänstesektorn i vissa särskilt angivna kommuner. Enligt nuvarande regler gäller den lägre skattesatsen för elektrisk kraft som förbrukas i de aktuella kommunerna för annat ändamål än i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller vid yrkesmässig växthusodling eller som landström. Den elektriska kraft som förbrukas i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet, vid yrkesmässig växthusodling eller som landström omfattas i stället av separata skattesatser. I SOU 2015:87 föreslås att den särskilda lägre skattenivån som gäller i vissa kommuner slopas. Den lägre skattenivån för elektrisk kraft som förbrukas i industriell verksamhet i tillverkningsprocessen, som landström eller i yrkesmässig växthusodling föreslås behållas men åstadkommas genom återbetalning, dvs. på samma sätt som i dag gäller för annat yrkesmässigt jordbruk än växthusodling samt för yrkesmässigt skogsbruk och vattenbruk. Utredningen föreslår även att större datacenter bör omfattas av återbetalningsmöjlighet ned till den lägre skattenivån.

Om den särskilda lägre skattenivån för elektrisk kraft som förbrukas i vissa kommuner behålls i form av en särskild skattesats eller avdragsrätt medför det en högre finansiell risk för den skattskyldige vid felaktigheter jämfört vid ett slopande av nedsättningen eller införande av ett återbetalningsförfarande. För att minska den finansiella risken för den skattskyldige och för att särskilja olika stödordningar från varandra kan den särskilda lägre skattenivån begränsas till att enbart gälla förbrukning av elektrisk kraft för annat ändamål än i industriell verksamhet, i en datorhall, i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet eller som landström. En sådan begränsning innebär att den skattskyldige inte behöver stå den finansiella risken för felaktigheter i samband med nedsättning till norrlandsskattenivån om det är fråga om förbrukning inom verksamheter där en lägre skattenivå ändå kan uppnås på annat sätt av

den som drar nytta av stödet. Genom en sådan begränsning säkerställs också att nedsättningen endast gäller för sådana verksamheter som omfattas av bemyndigandet enligt genomförandebeslutet.

Såsom Energimarknadsinspektionen, Svensk Fjärrvärme, Skogsindustrierna, Jernkontoret, IKEM och Svenskt Näringsliv påtalat innebär en sådan förändring att den lägre skattenivån inte ska gälla för elförbrukning som sker i industriell verksamhet utanför tillverkningsprocessen. Detta är en följd av att möjligheten till skattenedsättning är begränsad till hushåll och företag inom tjänstesektorn. Det bör samtidigt noteras att den absolut övervägande delen av elförbrukningen i industriell verksamhet sker i tillverkningsprocessen och då beskattas vid en nivå om 0,5 öre per kilowattimme, dvs. vid ca en sextiondel av den högsta skattenivån (se även avsnitt 6.13.14).

För att säkerställa förenligheten med EU-rätten föreslås därför att nedsättningen ska gälla för skatt på förbrukning av elektrisk kraft i hushåll och på förbrukning av elektrisk kraft för annat ändamål än i industriell verksamhet, i en datorhall, i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet eller som landström. Till skillnad från vad som bl.a. Svensk Energi framför så innebär ett behållande av den lägre skattenivån inte att elhandlarna även fortsättningsvis måste bedöma vad som ingår i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet. Då nedsättningen i denna del inte gäller för industriell verksamhet innebär förändringen att bedömningen begränsas i förhållande till vad som gäller i dag.

Nedsättningsbeloppets storlek

Den nedsatta skattenivån för elektrisk kraft som förbrukas av hushåll och företag inom tjänstesektorn i vissa särskilt angivna kommuner uppnås i dag genom en särskild skattesats. Enligt rådets genomförandebeslut får nedsättningen i förhållande till den normala nationella skattesatsen för elektrisk kraft varken vara större än vad som krävs för att kompensera för de extra uppvärmningskostnader som beror på det nordliga läget i förhållande till övriga delar av Sverige eller överskrida 9,6 öre per kilowattimme. Motsvarande begränsningar har funnits även i tidigare genomförandebeslut. Regeringen bedömer att det bör säkerställas att ned-

sättningen inte överskrider dessa begränsningar under 2017.

Nedsättningen för viss förbrukning i de berörda områdena får enligt rådets genomförandebeslut inte överstiga 9,6 öre per kilowattimme. Regeringen föreslår därför att den lägre skattenivån fr.o.m. den 1 januari 2017 regleras som en befrielse med 9,6 öre per kilowattimme. För att säkerställa att beslutets gräns respekteras föreslår regeringen även att skattenedsättningen fortsättningsvis inte ska anges som en särskild skattesats, som räknas om med förändringen av konsumentprisindex, utan som ett avdrag från normalskattesatsen.

Några remissinstanser, såsom Konjunkturinstitutet, Konkurrensverket och Umeå universitet, efterfrågar ytterligare motivering till varför den lägre beskattningen av elektrisk kraft i berörda kommuner ska uppgå till 9,6 öre per kilowattimme. Konkurrensverket anför vidare att införandet av s.k. elområden innebär att elpriserna vanligtvis är lägre i norra Sverige. Regeringen anser, i likhet med bl.a. Lantbrukarnas Riksförbund, Region Västerbotten, Sveriges Kommuner och Landsting och Umeå Energi, att det kallare klimatet i norra Sverige, och det därmed högre energibehovet för uppvärmning, likväl motiverar att elanvändningen för hushåll och tjänsteföretag i berörda kommuner även fortsättningsvis ska beskattas på en lägre nivå samt att en lämplig utformning av nedsättningen är att denna nivå åstadkoms genom ett avdrag. Nedsättningen är också enligt regeringens uppfattning att anse som relativt träffsäker som en kompensation för de högre energikostnader som ett kallare klimat ger upphov till genom att den direkt sänker kostnaderna för användningen av elektrisk kraft, i allmänhet, för samtliga hushåll och tjänsteföretag i berörda kommuner. Samtidigt innebär beslutet att nedsättningen inte får vara högre än 9,6 öre per kilowattimme under perioden fram t.o.m. den 31 december 2017.

En begränsning till 9,6 öre per kilowattimme bedöms, med utgångspunkt i förändringen av konsumentprisindex för 2017, motsvara en skattehöjning om 0,4 öre per kilowattimme för användningen av elektrisk kraft hos hushåll och för tjänsteföretag i berörda kommuner. Skattehöjningen motsvarar de senaste årens snabbare utveckling av normalnivån. För att säkerställa förenligheten med EU-rätten föreslås därför att nedsättningens storlek ska begränsas

och fr.o.m. den 1 januari 2017 fastställas till 9,6 öre per kilowattimme.

Nedsättning genom skattskyldigas avdrag samt avfärdade alternativ för att åstadkomma förenlighet med EU-rätten

Den lösning som Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el förespråkar för att åstadkomma långsiktig förenlighet med EU-rätten är att, med beaktande av bl.a. den administrativa bördan, slopa den särskilda skattesatsen som gäller för förbrukning i vissa kommuner i norra Sverige. Utredningens överväganden redovisas i avsnitt 16.6 av betänkanudet.

En alternativ lösning för att säkerställa förenligheten med EU-rätten skulle kunna vara att en lägre skattenivå behålls i berörda kommuner men då enbart för hushåll och i en beloppsmässigt mer begränsad omfattning. En lösning där endast hushåll omfattas av nedsättningen innebär att tjänsteföretagen får högre beskattning jämfört med i dag. I och med att den kvarvarande delen av nedsättningen, dvs. nedsättning endast för hushåll, inte utgör statligt stöd minskar den administrativa bördan då varken datainsamling för offentliggörande eller bedömning av om stödmottagare är företag utan rätt till statligt stöd blir nödvändiga. Den administrativa bördan består i stället av att göra bedömning av om elektrisk kraft förbrukats i hushåll eller i företag. Lösningen förutsätter att Sverige återkommande söker och återkommande får undantag enligt artikel 19 i energiskattedirektivet för en sådan lägre energiskattenivå. En annan lösning där en lägre skattenivå i berörda kommuner för såväl hushåll och tjänstesektor behålls måste likt föregående alternativ begränsas beloppsmässigt. Företagens elförbrukning utanför tjänstesektorn måste också exkluderas för att säkerställa förenlighet med det bemyndigande som Sverige fått av rådet. En sådan lösning förutsätter att Sverige återkommande ansöker om och får undantag enligt artikel 19 i energiskattedirektivet för en sådan lägre energiskattenivå. I och med att företag omfattas av en sådan nedsättning måste även regler om statligt stöd beaktas vilket innebär att varken företag i svårigheter eller företag med vissa oreglerade betalningskrav får dra nytta av en sådan nedsättning. Därtill kommer att uppgifter måste samlas in om stödmottagare för offentliggörande. En nedsättning i enlighet med

sistnämnda alternativ skulle kunna förmedlas i form av en skattesats, som ett avdrag av den skattskyldige, genom återbetalning till förbrukare eller en kombination av avdrag eller skattesats och återbetalning. Vid en nedsättning som förmedlas via den skattskyldige, dvs. genom skattesats eller avdrag, står den skattskyldige den ekonomiska risken för eventuella felaktiga nedsättningar i de fall stödmottagaren och den skattskyldige inte avtalat om ersättning vid felaktigheter på grund av att stödmottagaren inte var berättigad till stöd eller i de undantagsfall avtal finns men stödmottagaren inte förmår att kompensera den skattskyldige efter att felaktigheter upptäckts. Vid en nedsättning som förmedlas direkt till förbrukande stödmottagare genom avdrag för den som är skattskyldig och genom återbetalning till de stödmottagare som inte är skattskyldiga så skulle den ekonomiska risken för eventuella felaktigheter ligga hos respektive stödmottagare. En nackdel med en återbetalningslösning är att det enligt Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el finns mer än 80 000 företag i berörda kommuner vilka vid en återbetalningslösning måste vända sig till Skatteverket för att få nedsättningen. Därutöver skulle även samtliga hushåll i de berörda kommunerna behöva vända sig till Skatteverket för att få nedsättningen. Även vid en nedsättning som förmedlas dels via en särskild skattesats för hushåll, dels genom återbetalning för företagskunder, såsom Vattenfall, Oberoende Elhandlare och Umeå Energi föreslår så skulle en ekonomisk risk ligga kvar hos den skattskyldige för felaktigheter som består i att en lägre skattesats tagits ut på elektrisk kraft som förbrukats av näringsidkare. Svensk Energi och Svensk Fjärrvärme som framhållit motsvarande alternativ lösning har även påpekat att den nödvändiga gränsdragningen mellan hushåll och företag kan vara svår att göra.

Det finns således nackdelar oavsett vilken av lösningarna som väljs. För att minska den administrativa bördan vid en nedsatt skattenivå kan det förvisso övervägas om det i syfte att minska den administrativa bördan bör införas en begränsning så att nedsättning endast beviljas när den uppgår till en viss storlek men då även en låg gräns skulle utestänga många hushåll, främst i lägenheter, från nedsättning föreslås emellertid inte någon sådan begränsning av nedsättningen.

Med beaktande av det ovanstående föreslår således regeringen att energiskatt på elektrisk kraft ska tas ut med endast en skattesats och att den särskilda skattesatsen för elektrisk kraft som förbrukas i vissa kommuner i norra Sverige ska ersättas med ett avdrag samt begränsas för att säkerställa att nedsättningen är förenlig med EU-rätten. För att säkerställa förenligheten med EU-rätten föreslås således att avdraget ska uppgå till 9,6 öre per kilowattimme och gälla för förbrukning av elektrisk kraft i hushåll och förbrukning av elektrisk kraft för annat ändamål än i industriell verksamhet, i en datorhall, i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet eller som landström. Då det är önskvärt att undvika dubbelreglering av avdragsrätt samtidigt som fullständig skattebefrielse även kan erhållas genom avdrag vid förbrukning för vissa ändamål föreslås avdrag endast medges i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter. Avdrag får inte göras för skatt på elektrisk kraft som förbrukas av ett företag utan rätt till statligt stöd. En förutsättning för avdrag för skatt på elektrisk kraft som förbrukats av större stödmottagare, dvs. stödmottagare som får stöd om minst 50 000 euro, är att den skattskyldige lämnar vissa uppgifter om dessa stödmottagare.

För nedsättning för tid efter 2017 förutsätter lösningen att Sverige även i fortsättningen återkommande söker och att rådet återkommande beviljar ett sådant undantag enligt artikel 19 i energiskattedirektivet som möjliggör en lägre energiskattenivå samt att tillämpliga statsstödsregler iakttas när det gäller nedsättningen som ges andra än hushåll.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 1 kap. 11 a § samt i 11 kap. 3 och 9 §§ LSE, se avsnitt 3.8.

6.13.11 Följdändring i skatteförfarandelagen

Regeringens förslag: Beslut om återbetalning enligt 11 kap. 12 a och 14 §§ lagen om skatt på energi, ska, i likhet med andra återbetalningar, vara att anse som beslut om punktskatt enligt skatteförfarandelagen, varför hänvisningar till dessa bestämmelser läggs till i 53 kap. 5 § i den lagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Vid remissbehandlingen av betänkandet Energiskatt på el – En översyn av det nuvarande systemet (SOU 2015:87) påtalade *Kammarrätten i Sundsvall* att tillägg behövde göras i 53 kap. 5 § skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, eftersom ett beslut om återbetalning enligt den föreslagna 11 kap. 14 § får anses vara ett beslut om punktskatt. *Skatteverket* framförde motsvarande synpunkt.

Inga synpunkter har inkommit på förslaget i promemorian.

Skälen för regeringens förslag: I avsnitt 6.13.3 Nedsatt energiskatt på el endast genom avdrag eller återbetalning föreslås att två nya återbetalningsbestämmelser, 11 kap. 12 b och 14 §§, ska införas i lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE. I avsnitt 6.13.8 Skyldighet att lämna uppgifter föreslås att ytterligare en återbetalningsbestämmelse, 11 kap. 12 a §, införs i LSE. I 53 kap. 5 § SFL regleras vilka beslut om återbetalning, komparation och nedsättning som är att anse som beslut om punktskatt. Förändring av den berörda paragrafen föreslås även i lagrådsremissen Definition av beskattningsår för vissa punktskatter varför en samordning av förslagen i ett senare skede i lagstiftningsprocessen kan bli nödvändig.

Regeringen anser i likhet med *Kammarrätten i Sundsvall* och *Skatteverket* att justering av 53 kap. 5 § behöver göras för att beslut om återbetalning enligt de föreslagna återbetalningsbestämmelserna, 11 kap. 12 a, 12 b och 14 §§ LSE, ska anses som beslut om punktskatt enligt SFL. Därför föreslås att hänvisning till nämnda bestämmelserna läggs till i 53 kap. 5 § SFL.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 53 kap. 5 § SFL, se avsnitt 3.17.

6.13.12 Skattskyldighet för nätinnehavare m.m.

6.13.12.1 Skattskyldigheten flyttas från elleverantörer till nätinnehavare

Regeringens förslag: Elhandelsföretagens (elleverantörernas) roll som skattskyldiga för

leveranser till förbrukarna tas över av elnätsföretagen (nätinnehavarna).

Regeringens bedömning: Skattskyldig i egenskap av producent ska vara den som i Sverige framställer skattepliktig elektrisk kraft. Undantaget från skattskyldighet som producent för de mikroproducenter vars elektriska kraft blir skattepliktig enbart om den överförs till det allmänna elnätet behålls.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Vissa språkliga och redaktionella ändringar har dock skett i regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Skatteverket* och *Sveriges Energiföreningars Riksorganisation (SERO)* tillstyrker förslaget om att ersätta elleverantörernas roll som skattskyldiga med skattskyldighet för nätinnehavarna. *Statens energimyndighet*, *Energimarknadsinspektionen*, *Oberoende Elhandlare*, *Naturskyddsföreningen*, *Bixia AB*, *Fortum*, *Vattenfall*, *HSB* och *Affärsverket svenska kraftnät* avstyrker förslaget. *Svensk energi* och *E.ON* önskar att förändringen ska skjutas upp. I huvudsak synes de som motsätter sig eller är avvaktande till en förändring av skattskyldigheten vara det med anledning av tveksamheter rörande förenligheten med en nordisk slutkundsmarknad.

Vid remitteringen av promemorian Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen 2015 framför vissa remissinstanser synpunkter rörande skattskyldigheten på elektrisk kraft. *Kammarrätten i Sundsvall* påpekar att det i 11 kap. 5 § första stycket lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, inte görs någon ändring, vilket innebär att ”yrkesmässigt” behålls i denna paragraf. *Kammarrätten* framför att det bör övervägas om det inte finns anledning att se över utformningen av 11 kap. 5 § LSE i nu aktuellt avseende.

Svensk Energi och *Svensk Fjärrvärme* anför att om möjligt bör den som enbart framställer elektrisk kraft enligt 11 kap. 2 § första stycket 1 a och b LSE undantas från skattskyldighet även om aktören yrkesmässigt levererar sin överskottsel.

Svensk Solenergi föreslår att ett undantag införs så att de mikroproducenter som omfattas av skattereduktionen kan sälja sin överskottsel utan att skattskyldighet inträder så länge som

mikroproducenten är nettoköpare av elektrisk kraft.

Bakgrunden till förslagen: Förslagen tar sin utgångspunkt i regeringens avisering i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1, avsnitt 6.22.5) och det förslag som lämnades av Utredningen om nettodebitering av el (SOU 2013:46). Motsvarande förslag till förändring, som innebär att nätinnehavarna tar över elleverantörernas roll som skattskyldiga, har tidigare föreslagits av Skattnedsättningskommittén (SOU 2003:38) och aviserats av en tidigare regering (budgetpropositionen för 2006, prop. 2005/06:1 avsnitt 5.5.3.4).

Utredningen om nettodebitering av el lämnade i juni 2013 betänkandet *Beskattning av mikroproducerad el m.m.* (SOU 2013:46). I utredningsuppdraget ingick bl.a. att analysera och lämna lagförslag rörande vem som bör vara skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft. Frågan om skattskyldighet utreddes självständigt i förhållande till de övriga delarna av uppdraget. Utredningen föreslår att skattskyldigheten för elskatt, i de situationer där i huvudsak elhandelsföretagen är skattskyldiga i dag, ska tas över av elnätsföretagen. Förslaget motiveras främst med anledning av följande bakgrund. Utredningen konstaterar att avregleringen av elmarknaden har förändrat förhållandena på marknaden, exempelvis genom ökade möjligheter för kunderna att välja elhandelsföretag. Den avreglerade marknaden har också fört med sig att elhandelsföretagen, som i dag är skattskyldiga för elskatt, fått allt mindre lokalkännedom om kundens verksamhet. Elhandelsföretagens möjligheter att kontrollera och följa sina kunder har försämrats. När de ska redovisa elskatten är de i praktiken hänvisade till de uppgifter som lämnas av elnätsföretagen.

Utredningen anser vidare att det finns flera andra skäl till att lägga skattskyldigheten på elnätsföretagen. Den för vars räkning elektrisk kraft förs in till Sverige anses ha framställt den elektriska kraften och kan därmed själv bli skattskyldig. De konsekvenser detta får för utländska aktörer undviker man om elnätsföretagen i stället blir skattskyldiga. Även språkliga skäl talar för att den som är skattskyldig för elskatt bör finnas i det land där skatten tas ut. Genom att låta elnätsföretagen bli skattskyldiga, blir det också fråga om ett mer begränsat antal skattskyldiga. Någon prövning av lämpligheten förekommer inte för elhandels-

företagen. Elnätsföretagen är däremot föremål för en form av lämplighetsprövning genom ellagen, som bör kunna tjäna som en viss garanti för att staten får in sina skatteintäkter.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Sedan den 1 januari 1996 har Sverige en fri elmarknad när det gäller handel med och produktion av elektrisk kraft. Däremot är nätverksamheten fortfarande ett reglerat monopol. En huvudprincip i den reformerade marknaden är att det måste finnas klara skillnader mellan å ena sidan nätverksamhet och å andra sidan handel och produktion. Ett elnätsföretag kan således inte ingå i en juridisk person som också bedriver handel med eller produktion av elektrisk kraft. På den regelreformerade elmarknaden har slutanvändarna möjlighet att fritt välja från vem de vill ha sin elektriska kraft levererad. Någon given geografisk koppling mellan ett elhandelsföretag och en slutanvändare finns inte. Däremot är slutanvändaren, vad gäller överföringen av den elektriska kraften, hänvisad till det företag som har koncession att bedriva nätverksamhet i dennes område.

Elhandelsföretagen är enligt dagens regler skyldiga att betala energiskatt på elektrisk kraft. Det följer av 11 kap. 5 § 2 LSE. För att kunna fullgöra denna skyldighet är elhandelsföretagen beroende av elnätsföretagen. Elhandelsföretagen måste lita på andrahandsuppgifter från elnätsföretagen om mängden elektrisk kraft som levererats. Även om det inte framkommit något som talar för att elnätsföretagens rapportering skulle vara felaktig, så är det önskvärt att de aktörer som har denna kontroll, dvs. elnätsföretagen, är skattskyldiga.

Någon prövning av lämpligheten förekommer inte för den som agerar som elhandelsföretag. Det kan konstateras att elnätsföretagen genom regleringen i 2 kap. 10 § ellagen (1997:857) innan koncession medges är föremål för en form av lämplighetsprövning som, även om den inte tar sikte på uppbörd av energiskatt på elektrisk kraft, ändå bör kunna tjäna som en garanti för att dessa företag är seriösa aktörer och för att staten får in sina skatteintäkter.

Om skattskyldigheten läggs på elnätsföretagen bör detta också innebära en större stabilitet i uppbördssystemet. De investeringar och åtaganden som ligger bakom en nätkoncession medför att ett elnätsföretag under lång tid kommer att svara för uppbörden och

däriigenom också kommer att kunna skapa lämpliga rutiner för detta.

Skattenedsättningskommittén påpekar också i sitt betänkande Svåra skatter! (SOU 2003:38) bl.a. att den som väljer att få sin elektriska kraft levererad av en leverantör utanför Sverige, genom förslaget om att skattskyldigheten flyttas till elnätsinnehavarna, jämföras med den som själv har framställt kraften. Detta innebär att en sådan förbrukare kan bli skattskyldig för den elektriska kraften.

I sammanhanget bör även nämnas språkliga skäl. Den som är skattskyldig borde ha lättare att avgöra t.ex. i vilken verksamhet eller för vilket ändamål elkraften förbrukats, om denne kan kommunicera med elkunder, skattemyndigheter och andra på det egna språket. Även i andra sammanhang kan det vara lättare för den som är skattskyldig för energiskatt att kommunicera med slutkunder i samma land. Motsvarande gäller givetvis för skattemyndigheterna som lättare kan kommunicera med den skattskyldige och svara för uppbörden om den skattskyldige finns i samma land som myndigheten.

Samarbetsorganisationen för de nordiska energiregulatorerna (NordREG) har beslutat att gå vidare med obligatorisk samfakturering, vilket betyder att fakturan till slutkunden ska komma från elhandelsföretaget. Detta kan i och för sig vara ett argument som talar för att elhandelsföretaget bör vara skattskyldigt för energiskatt. Mot bakgrund av alla andra argument som finns för en annan ordning, är dock detta inget bärande skäl för att låta elhandelsföretagen vara skattskyldiga för energiskatt på elkraft. Ett ytterligare steg mot en gemensam slutkundsmarknad är snarare att skattskyldigheten harmoniseras, vilket med hänsyn till att elnätsföretagen såväl i Danmark och Finland som i Norge är skattskyldiga, är ännu ett skäl för att skattskyldigheten bör ligga hos elnätsföretagen. Det kan vidare konstateras att Danmark som redan har en elhandlarcentrisk modell aktivt valt att behålla skattskyldigheten hos nätinnehavarna. Regeringen bedömer att övergången till en gemensam nordisk elhandlarcentrisk slutkundsmarknad kommer att underlättas om uppbördsmodellen för energiskatt på elektrisk kraft är densamma i de länder som omfattas av den elhandlarcentriska slutkundsmarknaden.

Antalet elnätsföretag uppgår i dag till ca 170. Detta kan jämföras med registrerade skattskyldiga för energiskatt på elektrisk kraft

som den 21 mars 2016 var sammanlagt 1 307 stycken (298 elleverantörer, 233 elproducenter och 776 producenter/ leverantörer). Sedan 2008 har antalet registrerade skattskyldiga markant ökat och antalet fortsätter att öka. I sammanhanget kan även nämnas att de energi- och miljörelaterade punktskatterna har ökat i betydelse under senare år. Skatteintäkterna från energiskatten på elektrisk kraft uppgick 2015 till ca 20,4 miljarder kronor. Om elnätsföretagen i stället blir skattskyldiga blir det alltså fråga ett mer begränsat antal skattskyldiga.

En förändring av skattskyldigheten för energiskatt på elektrisk kraft kan bidra till att förenkla elektrifiering av fordonsflottan. Detta genom att minska den administrativa bördan för dem som under nuvarande regler riskerar att bli skattskyldiga när de tillhandahåller elektrisk kraft till elfordon. En sådan förändring kan leda till att fler är intresserade av att förse elfordon med elektrisk kraft. Detta skulle exempelvis ge en möjlighet för de arbetsgivare som vill låta sina arbetstagare mot betalning ladda sina elfordon under arbetsdagen utan att arbetsgivaren blir skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft.

En förändring kan även öka intresset för mikroproduktion av elektrisk kraft om den innebär en förenkling för mikroproducenter. En sådan förenkling kan bestå i att de inom de effektramar som gäller för undantag från skatteplikt tillåts sälja energi utan att riskera att bli skattskyldig vare sig som leverantör eller som producent.

Det kan konstateras att antalet aktörer som säljer egenproducerad elektrisk kraft har ökat över tid. Om dagens regelverk med en skattskyldighet för leverantörer behålls så kan en fortsatt ökning förväntas av antalet aktörer som blir skattskyldiga när de levererar elektrisk kraft, exempelvis vid temporära produktionsöverskott då den egna förbrukningen understiger produktionen. Produktionsöverskott och en därpå följande skattskyldighet vid leverans kan även uppstå om den som framställer elektrisk kraft önskar dimensionera sina produktionsanläggningar så att produktionen löpande genererar ett överskott vilket kan säljas. Den av riksdagen beslutade förändringen av undantaget från skatteplikt, i enlighet med förslaget i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 avsnitt 6.22), innebär en möjlighet för den som framställer förnybar elektrisk kraft att behålla skattefrihet för egenförbrukad elektrisk kraft

trots att denne yrkesmässigt levererar annan elektrisk kraft. Trots utvidgningen av undantaget från skatteplikt i detta avseende så innebär ett bibehållande av den befintliga ordningen med skattskyldighet för leverantörer att mikroproducenter fortfarande kan komma omfattas av den administrativa bördan som åvilar en skattskyldig. Denna administrativa börda kan verka hämmande för dem som funderar på att, inom effektramar för undantaget från skatteplikt, producera mer elektrisk kraft från förnybara källor än enbart för det egna behovet. För det fall att skattskyldigheten som leverantör ersätts av en skattskyldighet för nätinnehavarna innebär det att mikroproducenter som genom 11 kap. 5 § femte stycket LSE är undantagna från skattskyldighet som producent kan sälja sin överskottsproduktion av elektrisk kraft till en köpare som får den köpta kraften via det koncessionspliktiga nätet utan att mikroproducenten blir skattskyldig som elleverantör. I dessa fall kommer i stället nätinnehavaren bli skattskyldig för den överförda kraften.

Oberoende Elhandlare har i en skrivelse (dnr Fi2016/02198/S2) hemställt att skattskyldigheten för energiskatten på elektrisk kraft inte ska flyttas från leverantörerna till nätinnehavarna och har anfört flera skäl för detta, vilka i huvudsak baseras på den omständigheten att man i Norden har kommit överens om en övergång till en elhandlarcentrisk modell och de effekter detta har på kundkontakt, fakturering etc.

Även *Energiföretagen Sverige* har i en skrivelse (dnr Fi2016/02874/S2) framfört invändningar mot en överflyttning av skattskyldigheten till nätinnehavarna samt efterfrågat ytterligare analys av vad förslaget leder till i en elhandlarcentrisk marknadsmodell. *Energiföretagen Sverige* anser huvudsakligen att förslaget riskerar att bli kostnadsdrivande och skapa inträdeshinder på elmarknaden för nya elhandelsföretag eller slå ut mindre elhandelsföretag.

Ovan har redovisats flera fördelar med en överflyttning av skattskyldigheten till nätinnehavarna, såsom exempelvis elnätsföretagens kännedom om mängden elektrisk kraft som levereras, att den skattskyldige och Skatteverket finns i samma land etc. Det är vidare elnätsföretagen som är skattskyldiga i våra nordiska grannländer. Mot bakgrund av det ovanstående anser regeringen att skälen för en

överflyttning av skattskyldigheten till nätinnehavarna starkt överväger skälen för att behålla skattskyldigheten hos elhandelsföretagen. Konsekvenserna av förslaget behandlas i detalj även i avsnitt 6.13.14 nedan. Regeringen anser därför att det saknas tillräckliga skäl att tillmötesgå Oberoende Elhandlares och Energiföretagen Sveriges önskemål i fråga om överflyttning av skattskyldigheten.

För att det ska vara möjligt att nå ambitionen om en fossiloberoende fordonsflotta till 2030, och, i förlängningen, den långsiktiga visionen att Sverige år 2050 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären, kommer ökade möjligheter till elektrifiering av fordonsflottan att vara av stor betydelse. I det klimatinvesteringsstöd till kommuner och regioner som regeringen föreslår i propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99) ingick de medel som för närvarande finns avsatta för investeringsstöd till laddinfrastruktur som en del. Under den nuvarande uppbörsordningen där leverantörer av elektrisk kraft är skattskyldiga riskerar emellertid de aktörer som vill förse bilar och andra motorfordon med elektrisk kraft att bli skattskyldiga om de försöker få skälig ersättning för den tillhandahållna elektriska kraften. Genom den befintliga ordningen infaller således en administrativ börda som kan verka hämmande för de aktörer som funderar på att tillhandahålla elektrisk kraft för elbilar. Svensk Energi efterfrågar i en hemställan (dnr Fi2015/03277/S2) dels att ett särskilt undantag från skattskyldighet ska införas för dem som erbjuder laddtjänster och endast säljer elektrisk kraft för fordons laddbehov, dels att förmånsbeskattning inte ska ske när anställda erhåller laddel på arbetsplatsen.

Om skattskyldigheten som leverantör ersätts av en skattskyldighet för nätinnehavarna kommer emellertid den administrativa bördan för dem som säljer elektrisk kraft minska genom att leverantörer efter ändringen inte behöver deklarerat och betala in skatt på den försålda elektriska kraften eftersom skattskyldigheten då i stället åligger nätinnehavarna och den inköpta elektriska kraften som säljs vidare redan blivit beskattad i ett tidigare led. Regeringen anser att det vid en sådan förändring saknas skäl att som Svensk Energi och Svensk Fjärrvärme föreslår införa ett separat undantag från skattskyldighet som leverantör för den som framställer elektrisk kraft i enlighet med 11 kap. 2 § första stycket 1 a

och b LSE, eftersom skattskyldigheten då inte längre åligger elleverantörerna. Regeringen anser vidare att de bakomliggande problem som är grunden till Svensk Energis hemställan om undantag från skattskyldighet och förmånsbeskattning bortfaller genom ett förslag som innebär att skattskyldigheten åvilar nätinnehavare och inte dem som yrkesmässigt levererar elektrisk kraft. Den som vill tillhandahålla elektrisk kraft i yrkesmässig verksamhet blir således inte längre skattskyldig för elektrisk kraft när denne tillhandahåller elektrisk kraft till en anställd på ett sätt som inte föranleder förmånsbeskattning. Regeringen anser därmed att det saknas tillräckliga skäl för att tillmötesgå önskemålen i Svensk Energis hemställan (dnr Fi2015/03277/S2).

Svenska Bussbranschens Riksförbund (SBR) efterfrågar i två skrivelser (dnr Fi2013/04322/S2 och Fi2015/03831/S2) dels en utredning av beskattningen av elektricitet för elbussar, dels sänkt skatt på för elbussar. För att främja introduktionen på marknaden för eldrivna bussar har riksdagen efter förslag av regeringen beslutat att införa en elbusspremie. Eldrivna bussar har stor potential att minska utsläppen av såväl klimatutsläpp, luftföroreningar som av buller. Dessa underlättar en förtätning av bostäder i storstäder samt frigör biodrivmedel till lastbilar och andra tunga fordon som är svårare att elektrificera. Elbussar är ett bra exempel på ny teknik som är dyrare att investera i än konventionell teknik men billigare att använda. Det finns därmed starkare skäl att ge stöd till investering i ny teknik än att ge stöd till driften av bussarna. Möjligheterna att inom ramen för rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energi-produkter och elektricitet, EUT L 283, 31.10.2003, s. 51 bevilja nedsatt skatt för elbussar är vidare begränsade. Mot bakgrund av det ovanstående anser regeringen att det saknas tillräckliga skäl för att tillmötesgå SBR:s önskemål.

Bland den grupp av aktörer som i dag är skattskyldiga ingår inte enbart stora aktörer som Vattenfall, E.ON, m.fl. utan även mindre företag och ekonomiska föreningar. Exempel på aktörer i den senare gruppen är bostadsrättsföreningar och bostadsbolag som säljer elektrisk kraft till sina medlemmar eller hyresgäster och tar betalt för kraften utifrån uppskattad eller uppmätt

förbrukning. Ett annat exempel på någon som under dagens regler blir skattskyldig såsom leverantör är företag som säljer elektrisk kraft till elbilar. Därtill kommer även privatpersoner som säljer elektrisk kraft för 30 000 kronor eller mer. Dessa aktörer som därmed anses yrkesmässigt leverera elektrisk kraft är skattskyldiga enligt dagens regelverk och ska således redan i dag anmäla sig till Skatteverket för registrering som skattskyldig samt deklarerar och betala in energiskatt till staten.

Även om den tidigare beslutade förändringen av undantaget från skatteplikt innebär en möjlighet för en aktör att behålla skattefrihet för egenförbrukad elektrisk kraft trots att denne yrkesmässigt levererar annan elektrisk kraft så ska de som är skattskyldiga likväl betala in skatt till staten på all den skattepliktiga elektriska kraft som denne själv förbrukat och för den kraft som denne sålt till någon som inte är skattskyldig. För det fall att skattskyldighet som leverantör ersätts av en skattskyldighet för nätinnehavare så kommer dessa elproducenter enbart behöva anmäla sig för registrering som skattskyldig för det fall att de producerar skattepliktig elektrisk kraft som är skattepliktig av annat skäl än att kraften överförs till ett koncessionspliktigt nät. En sådan förändring av skattskyldigheten kan således t.ex. öka viljan för mindre aktörer att tillhandahålla elektrisk kraft bl.a. för laddning av elbilar.

De som huvudsakligen kommer att stå för uppbörderna av energiskatt på elektrisk kraft med ett sådant förslag är elnätsföretagen (nätinnehavarna). Med elnätsföretag/nätinnehavare bör förstås den som meddelats koncession enligt 2 kap. ellagen. Det är alltså innehavarna av nätkoncession som ska vara skattskyldiga. Som ytterligare förutsättning bör gälla att innehavaren också överför elektrisk kraft. Skälet till detta är att den som erhållit koncession men endast befinner sig i ett uppbyggnadsskede och som därför ännu inte överför elektrisk kraft inte bör vara skattskyldig.

Liksom i dag bör den som framställer skattepliktig elektrisk kraft även i fortsättningen vara skattskyldig, eftersom det, vid sidan av beskattningen av den elektriska kraft som överförs över det allmänna elnätet, bl.a. finns behov av att på enkelt sätt beskatta storskalig egenförbrukning av skattepliktig elektrisk kraft.

I likhet med *Skogsindustrierna*, *Sveriges Energiföreningars Riksorganisation* och *SP*

Sveriges Tekniska Forskningsinstitut, och till skillnad från *Energimarknadsinspektionen*, *Fortum*, *Svensk Energi*, m.fl., anser regeringen att en överflyttning av skattskyldigheten för energiskatten på elektrisk kraft till elnätsbolagen är i linje med en elhandlarcentrisk modell samt att förslaget, genom att det bidrar till en harmonisering av villkoren för elhandelsföretagen i de olika länderna, leder till bättre förutsättningarna för en väl fungerande nordisk slutkundsmarknad för elektrisk kraft. Regeringen aviserade också i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 avsnitt 6.22.5) att skattskyldigheten för energiskatten på el skulle ses över i syfte att minska den administrativa bördan. Utgångspunkten för översynen var att skattskyldighet såsom leverantör skulle ersättas med en skattskyldighet för nätinnehavare. Energimarknadsinspektionen arbetar för närvarande med ett regeringsuppdrag om införandet av en elhandlarcentrisk modell (dnr. M2015/02636/Ee). Uppdraget ska redovisas den 1 februari 2017.

Regeringen föreslår därför att elhandelsföretagens och andra elleverantörers roll som skattskyldiga för leveranser till förbrukarna tas över av elnätsföretagen (nätinnehavarna) samt gör bedömningen att skattskyldig i egenskap av producent fortsatt ska vara den som i Sverige framställer skattepliktig elektrisk kraft. Undantaget från skattskyldighet som producent för mikroproducenter vars elektriska kraft blir skattepliktig enbart med anledning av att den överförs till ett koncessionspliktigt nät behålls. Förslaget innebär att förekomsten av ”yrkesmässigt” helt utmönstras ur 11 kap. 5 § LSE. Härigenom tillgodoses den översyn av bestämmelsen som Kammarrätten i Sundsvall efterfrågar. Förslaget att flytta skattskyldigheten till nätföretag i kombination med undantagen från skattskyldighet innebär att mikroproducenter som enbart framställer elektrisk kraft enligt 11 kap. 2 § första stycket 1 a och b LSE kan sälja överskottsel utan att skattskyldighet inträder, dvs. i likhet med vad Svensk Solenergi, Svensk Energi och Svensk Fjärrvärme efterfrågar. Enligt Utredningen om nettodebitering av el (SOU 2013:46) innebär förändringen av skattskyldighet att nätinnehavarna måste bygga upp system bl.a. för att hantera beskattningen av elektrisk kraft som förbrukas för ändamål som ska beskattas vid en lägre skattenivå vilken ska uppnås genom den

skattskyldiges försorg. För att bygga upp dessa system och inhämta nödvändig information för att hantera skattskyldigheten, krävs att nätinnehavarna ges en förhållandevis lång tid för att få systemen och uppgifterna på plats. Regeringen anser i likhet med utredningen att nätinnehavarna bör ges viss tid för förberedelsearbete före ikraftträdandet och anser därför att ändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2018. Förslagets ikraftträdande skjuts således, i likhet med vad Svensk Energi och E.ON efterfrågar, upp jämfört med utredningens ursprungliga förslag till ikraftträdande. Om regeringen väljer att gå vidare med införandet av en elhandlarcentrisk modell kan det eventuellt behövas vissa kompletterande justeringar i lagen om skatt på energi för att få reformerna att fullt ut samspela med varandra.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 11 kap. 2 och 5 §§ LSE, se avsnitt 3.9.

6.13.12.2 Affärsverket svenska kraftnät undantas från skattskyldighet

Regeringens förslag: Den myndighet som är systemansvarig enligt 8 kap. 1 § ellagen, dvs. Affärsverket svenska kraftnät, undantas från kretsen av skattskyldiga.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: har inga synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Det som ska ligga till grund för energibeskattnings av elektrisk kraft är den slutliga förbrukningen. Elektrisk kraft som överförs mellan skattskyldiga innan sådan förbrukning sker ska alltså inte beskattas. Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) verksamhet är koncessionspliktig. En av Svenska kraftnät huvudsakliga uppgifter är att bygga ut och driva stamnätet. Stamnätet knyter ihop stora produktionsanläggningar, regionnät och utlandsförbindelser. Någon överföring av elektrisk kraft direkt till slutkunder förekommer inte från stamnätet.

Om inget undantag införs skulle Svenska kraftnät bli skattskyldigt med anledning av förslaget i avsnitt 6.13.12.1. Av detta skäl föreslår

utredningen om nettodebitering av el samt Skattenedsättningskommittén i SOU 2013:46 (s. 169) respektive SOU 2003:38 (s. 362) att Svenska kraftnät ska undantas från kretsen av skattskyldiga. I dag åstadkoms detta genom att skattskyldighet inte inträder för elektrisk kraft som levereras till en annan skattskyldig. Motsvarande bör gälla också med elnätsföretagen som skattskyldiga, dvs. skattskyldigheten ska inte inträda för elektrisk kraft som överförs från ett elnätsföretag till ett annat eller från en producent till ett elnätsföretag.

Av ovanstående skäl och för att inte onödigt tynga det föreslagna systemet, föreslås därför att Svenska kraftnät undantas från kretsen av skattskyldiga nätinnehavare.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 11 kap. 5 § LSE, se avsnitt 3.9.

6.13.12.3 Införsel av elektrisk kraft i vissa fall

Regeringens förslag: De nuvarande reglerna om skattskyldighet för den för vars räkning elektrisk kraft förs in till landet tas bort. I stället införs en ny regel om skattskyldighet för den som, utan att vara producent eller elnätsföretag, innehar ett elnät för vilket koncession inte meddelats och som via detta elnät för in elektrisk kraft till Sverige.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: har inga synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I 11 kap. 5 § tredje stycket lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, anges att den för vars räkning elektrisk kraft förs in till Sverige, och den som utan att betala ersättning tar emot skattepliktig elektrisk kraft, anses ha framställt den elektriska kraften. Bestämmelsen innebär att den som väljer att få sin elektriska kraft levererad från ett land utanför Sverige, själv blir skattskyldig för sin förbrukning. Motsatsvis gäller samtidigt att den utländske leverantören inte betraktas som skattskyldig och alltså inte har något ansvar för att skatt betalas för dessa leveranser.

Den som för vars räkning elektrisk kraft förs in till Sverige anses ha framställt den elektriska kraften och kan därmed själv bli skattskyldig. Ett sådant system skapar sämre möjligheter för utländska leverantörer att komma in på den svenska marknaden, jämfört med svenska elhandelsföretag. Detta eftersom de svenska leverantörerna administrerar uppbörden av den skatt som förbrukaren i slutänden ska betala. Genom att göra elnätsföretagen till skattskyldiga undviker man detta problem. Därför föreslår regeringen ett slopande av bestämmelsen om att den för vars räkning elektrisk kraft förs in till Sverige ska anses ha framställt kraften. Eftersom elektrisk kraft i princip endast får föras in till Sverige via koncessionspliktiga nät, kommer denna förbrukning ändå att bli beskattad genom att elnätsföretagen enligt förslaget blir skattskyldiga.

Det borde inte förekomma att elektrisk kraft förs in till Sverige på annat sätt än att den kan skattemässigt fångas upp av elnätsföretagen. För att ändå kunna täcka den situationen att någon olagligt för in elektrisk kraft, bör det finnas en bestämmelse om skattskyldighet även i sådana fall. Därför föreslås att den som, utan att vara nätinnehavare, för in elektrisk kraft till Sverige blir skattskyldig, om inte den elektriska kraften går via ett elnät som innehas av en skattskyldig nätinnehavare. En motsvarande regel finns i den finska lagstiftningen som också bygger på nätinnehavarna som skattskyldiga. Bestämmelsen får ses som en säkerhetsåtgärd för att en olaglig införsel av elektrisk kraft ska kunna beskattas, även om den i praktiken inte torde få någon betydelse.

Lagförslag

Förslagen föranleder ändringar i 11 kap. 5 § LSE, se avsnitt 3.9.

6.13.12.4 Utformningen av reglerna för skattskyldighetens inträde

Regeringens förslag: Skyldigheten för producent och elnätsföretag att betala energiskatt inträder dels vid egenförbrukning, dels när elektrisk kraft överförs till någon som inte är skattskyldig. För den som olagligt för in elektrisk kraft till Sverige ska skattskyldigheten inträda när kraften förs in.

Skyldighet att betala energiskatt inträder inte för en skattskyldigs förbrukning av elektrisk kraft för vilken skattskyldighet tidigare inträtt.

Skyldighet att betala energiskatt inträder inte när elektrisk kraft överförs till det elnät som innehas av den myndighet som är systemansvarig, dvs. överförs till det av Affärsverket svenska kraftnät ägda och förvaltade stamnätet.

Språkliga förändringar görs i 11 kap. 2, 5, 7, 9 och 11 §§ lagen om skatt på energi samtidigt som bl.a. ordet "levereras" och olika former av ordet "säljer" i dessa bestämmelser ersätts med "används" och i vissa fall "överförs".

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: har inga synpunkter på förslaget. Vid remissbehandlingen av Skattenedsättningskommitténs betänkande (SOU 2003:38) framhöll Energimyndigheten att förslaget om när skattskyldigheten skulle inträda borde förtydligas. Enligt Energimyndigheten täckte den föreslagna skrivningen inte in det fallet att en producent eller nätinnehavare överför elektrisk kraft till någon annan än den som förbrukar kraften, t.ex. när en nätinnehavare överför kraft till ett från koncessionsplikt undantaget industrinät med externa kunder. Industrinätsinnehavaren överför i detta fall kraften, men förbrukar den inte bara själv.

Skälen för regeringens förslag: Leveransbegreppet i lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, infördes den 1 januari 1995 i och med ikraftträdandet av LSE och ersatte då begreppet "distribuerar" i den upphävda lagen (1957:262) om allmän energiskatt (EL). Av förarbetena framgår att man ansåg att det låg närmare till hands att beteckna den som överför kraften – innehavaren av en nät-koncession – som distributör. Skyldigheten att betala skatt inträder enligt nuvarande bestämmelser inte förrän den elektriska kraften faktiskt levereras till förbrukaren respektive förbrukas av producenten eller leverantören. Uttrycket leverans har enligt förarbetena samma innebörd som vad gäller skattskyldighetens inträde vid bränslebeskattningen. Elektrisk kraft kan alltså inte anses ha levererats till den slutlige förbrukaren förrän den passerat förbrukarens mätare.

Enligt Skattenedsättningskommitténs förslag i SOU 2003:38 (s. 548) ska begreppet "levereras" i

11 kap. 7 § LSE, i och med att nätinnehavarna skulle ta över rollen som skattskyldiga från elhandelsföretagen, ersättas med begreppet ”överförs”. Vidare föreslår utredningen att för den som själv för in elektrisk kraft, utan att den går via en nätinnehavares elnät, ska skattskyldigheten inträda vid den tidpunkt då kraften förs in till Sverige. Även i fortsättningen är det den slutliga förbrukningen av elektrisk kraft som ska ligga till grund för beskattning. Elektrisk kraft som överförs mellan skattskyldiga ska alltså inte beskattas. I dag åstadkoms detta genom att skattskyldighet inte inträder för elektrisk kraft som levereras till en annan skattskyldig. Sådana leveranser ska inte redovisas i skattedeklarationen. Motsvarande bör gälla också för elnätsföretag som skattskyldiga, dvs. skattskyldighet ska inte inträda för elektrisk kraft som överförs från ett elnätsföretag till ett annat eller från en producent till ett elnätsföretag. Skattskyldighet ska inte heller inträda för elektrisk kraft som överförs från ett elnätsföretag till en producent. För att anpassa reglerna om skattskyldighetens inträde till att elnätsföretagen i stället för elhandelsföretagen föreslås bli skattskyldiga, föreslås därför termen ”levereras” i flertalet av paragraferna i 11 kap. LSE ersättas med termerna ”används” respektive ”överförs”. I praktiken får dock överföringen och användningen anses ske samtidigt.

Ett av de lagrum i 11 kap. LSE som föreslås justeras språkligt är 5 § första stycket 3 som reglerar skattskyldigheten för den som fått elektrisk kraft överförd mot försäkrans. I lagrådsremissen föreslogs bl.a. att uttrycket ”säljer eller förbrukar” elektrisk kraft ska ersättas med termen ”använder” elektrisk kraft. Det angavs att termen kan anses innefatta såväl försäljning som förbrukning. *Lagrådet* har emellertid i sitt yttrande pekat på att det inte klart framgår av begreppet ”använder” elektrisk kraft – i den normala betydelsen av termen ”använder” – att uttrycket avser såväl försäljning som förbrukning. Lagrådet har i stället föreslagit formuleringen ”överför eller använder elektrisk kraft”. Regeringen anser att 11 kap. 5 § första stycket 3 LSE ska utformas i enlighet med Lagrådets förslag.

Lagrådet har motsvarande synpunkt i fråga om 11 kap. 7 § första stycket 2 LSE där formuleringen ”elektrisk kraft levereras till en köpare eller tas i anspråk för annat ändamål än försäljning” föreslogs ersättas av ”elektrisk kraft

används för annat ändamål än som avses i 9 § 1–5”. Lagrådet har föreslagit att lagtexten ska lyda ”elektrisk kraft överförs [till någon annan] eller tas i anspråk för annat ändamål än som avses i 9 § 1–5”. Regeringen anser att de av Lagrådet föreslagna termerna är ändamålsenliga. I förtydligande syfte föreslår regeringen emellertid att de placeras i omvänd ordning enligt följande: ”elektrisk kraft tas i anspråk för annat ändamål än som avses i 9 § 1–5, eller överförs till någon annan”.

Med överföring av elektrisk kraft bör förstas inmatning av elektrisk kraft på det elektriska nätet, oavsett om det är fråga om stamnätet eller ett regionalt eller ett lokalt nät, liksom kundernas uttag av elektrisk kraft från det elektriska nätet.

Bestämmelsen i 11 kap. 7 § första stycket 1 a LSE bör ges en sådan utformning att det klart framgår att skattskyldighet inträder då elektrisk kraft överförs till någon som inte är skattskyldig i egenskap av producent, elnätsföretag eller frivilligt skattskyldig. Den sistnämnda kategorin skattskyldiga föreslås införas i avsnitt 6.13.4. Det innebär att skattskyldighet ska inträda när elektrisk kraft överförs till någon som är skattskyldig på grund av olaglig införsel av elektrisk kraft.

För att undvika dubbelbeskattning när en skattskyldig överför elektrisk kraft till någon annan än den som förbrukar kraften, t.ex. när en nätinnehavare överför kraft till ett från koncessionsplikt undantaget industrinät med en extern kund som är skattskyldig, bör skattskyldighet inte återigen inträda för samma elektriska kraft. Regeringen föreslår därför att skattskyldighet inte ska inträda vid förbrukning av elektrisk kraft för vilken skattskyldighet redan har inträtt.

I avsnitt 6.13.12.2 föreslås att Affärsverket svenska kraftnät ska undantas från kretsen av skattskyldiga. För att inte skattskyldighet enligt det nu lämnade förslaget ska inträda när en skattskyldig överför elektrisk kraft till stamnätet, bör därför även bestämmelserna i 11 kap. 7 § LSE kompletteras med en undantagsregel avseende Affärsverket svenska kraftnät. Detta undantag bör dock bara gälla för sådan elektrisk kraft som överförs till stamnätet och inte vara tillämpligt när elektrisk kraft i annat fall överförs till Affärsverket svenska kraftnät, t.ex. för förbrukning i dess kontorslokaler.

Den nu föreslagna ordningen innebär således att producenter och elnätsföretag ska kunna överföra elektrisk kraft till stamnätet utan att detta medför några beskattningskonsekvenser.

Regeringen föreslår således att skyldigheten för producent och elnätsföretag att betala energiskatt inträder dels vid egenförbrukning, dels när elektrisk kraft överförs till någon annan än producenter eller elnätsföretag som är skattskyldiga. För den som olagligt fört in elektrisk kraft till Sverige ska skattskyldigheten inträda när kraften förs in.

Vidare föreslås att skyldighet att betala energiskatt inte inträder när elektrisk kraft överförs till det elnät som innehåller av den myndighet som är systemansvarig, dvs. överförs till det av Affärsverket svenska kraftnät ägda och förvalta stamnätet.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 11 kap. 2, 5, 7, 9 och 11 §§ LSE, se avsnitt 3.9.

6.13.12.5 Följdändring med anledning av att lagen om program för energieffektivisering upphört att gälla

Regeringens förslag: De bestämmelser i lagen om skatt på energi och i skatteförfarandelagen som hänvisar till den upphävda lagen om program för energieffektivisering ändras så att bestämmelser som enbart reglerar förhållandet till den upphävda lagen tas bort, liksom hänvisningarna i övriga fall.

Skälen för regeringens förslag: Efter förslag från regeringen i propositionen Program för energieffektivisering och vissa andra frågor (prop. 2012/13:9) beslutade riksdagen under 2012 att lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering skulle upphöra att gälla vid utgången av 2012 (bet. 2012/13:NU4, rskr. 2012/13:30, SFS 2012:686). Detta med anledning av att det efter att Europeiska kommissionen hade antagit nya miljöstödsriktlinjer under 2008 saknas förutsättningar att inleda nya programperioder efter utgången av 2012. Den upphävda lagen gäller dock under en övergångsperiod för företag som före utgången av 2012 hade godkänts att delta i programmet. De företag som sist godkändes under den upphävda lagen lämnar

programmet under 2017. Efter det att de sista företagen lämnat programmet saknar bestämmelserna i lagen om skatt på energi, förkortad LSE som hänvisar till den upphävda lagen om program för energieffektivisering, betydelse. Regeringen föreslår därför att de slopas fr.o.m. den 1 januari 2018. För att bestämmelserna under en övergångsperiod ska kunna tillämpas för äldre perioder även efter ikraftträdandet, exempelvis i samband med omprövningar föreslås att borttagandet kompletteras med en övergångsbestämmelse som innebär att de äldre bestämmelserna fortsatt ska tillämpas för tid före ikraftträdandet. Även de bestämmelser och hänvisningar i skatteförfarandelagen som rör kostnadsranta när befrielse från skatt på energi upphör bör som en konsekvens av det ovanstående slopas fr.o.m. den 1 januari 2018.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 1 kap. 11 a § och 11 kap. 5 och 9 §§ LSE. samt att 11 kap. 7 a, 7 b, 11 a, 11 b, 11 c och 13 §§ LSE ska upphöra att gälla, se avsnitt 3.9. Förslaget innebär även ändringar i 7 kap. 1 §, 53 kap. 5 § och 65 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244) samt att 65 kap. 12 § skatteförfarandelagen ska upphöra att gälla och att rubriken närmast före sistnämnda bestämmelse ska utgå, se avsnitt 3.19.

6.13.13 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Förslagen i avsnitt 6.13.3–6.13.11 träder i kraft den 1 januari 2017 medan övriga förslag i avsnitt 6.13 träder i kraft den 1 januari 2018. För att ansökningar om godkännande som frivilligt skattskyldig ska kunna prövas inför den 1 januari 2017 träder bestämmelsen om godkännande av frivilligt skattskyldiga i kraft den 15 december 2016.

Utredningens och promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I regeringens förslag ges dock Skatteverket en möjlighet att godkänna frivilligt skattskyldiga före den 1 januari 2018.

Remissinstanserna: *Skatteverket* menar att övergångsbestämmelserna måste förtydligas, så att det framgår vad som är avgörande för om

äldre eller nya bestämmelser ska tillämpas – tidpunkten för elförbrukningen, medgivande av avdrag eller återbetalning eller någon annan tidpunkt. *Bollnäs kommun, Östersunds kommun, IT & Telekomföretagen, Business Sweden, Falu kommun* och *Avesta kommun* vill ha ett snabbare genomförande. *Umeå energi* anser att ändringen bör träda i kraft den 1 januari 2018.

Skälen för regeringens förslag: Ändringarna i lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, är nödvändiga för att säkerställa att olika EU-rättsliga krav uppfylls. Bland de krav som ska uppfyllas finns dels de krav som uppställs i rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet (EUT L 283, 31.10.2003, s. 51) och i det särskilda tillståndet för Sverige att tillämpa nedsatt energiskatt för viss elförbrukning, dels de statsstödskrav om insamling av uppgifter om individuella statliga stöd och stödmottagare för offentliggörande som iakttas fr.o.m. den 1 januari 2017. Då uppfyllandet av kraven är en förutsättning för att bevilja nedsättningarna anser regeringen till skillnad från Umeå Energi att de tillkommande kraven ska gälla fr.o.m. den 1 januari 2017. Äldre bestämmelser föreslås fortsätta att gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandedatumet. Detta innebär att äldre bestämmelser är tillämpliga då den nedsättningsberättigande förbrukningen av elektrisk kraft skett före ikraftträdandet. Förslagen innebär bl.a. att en ny kategori skattskyldiga införs, frivilligt skattskyldiga. För att Skatteverket ska kunna pröva och godkänna frivilligt skattskyldiga inför den 1 januari 2017 föreslås att bestämmelsen om godkännande av frivilligt skattskyldiga träder i kraft redan den 15 december 2016. För att ge Skatteverket tillräcklig tid för att pröva ansökningarna om frivillig skattskyldighet bör den nya lagen dock träda i kraft så snart som möjligt efter det att riksdagen har beslutat att anta regeringens lagförslag. Vid avsaknad av förordningsreglering bör, även vid prövning av en ansökan om godkännande som frivilligt skattskyldig före den 1 januari 2017, kravet på beräknad förbrukning i mycket stor omfattning anses uppfyllt om den sökande kan beräknas förbruka minst 20 gigawattimmar per kalenderår.

De föreslagna förändringarna av energiskatten innebär att såväl företag som myndigheter måste ges tillfälle att anpassa sin verksamhet till

förändringarna. Regeringen anser därför att det inte är möjligt att tillmötesgå IT & Telekomföretagen, Business Sweden, m.fl. som efterfrågat ett snabbare genomförande. Den ändring som föreslås i avsnitt 6.13.11 Följändring i skatteförfarandelagen är en följd av förslagen i tidigare avsnitt och bör därför träda i kraft samtidigt med de ovannämnda förslagen, dvs. den 1 januari 2017.

Vad gäller förslagen i avsnitt 6.13.12 Skattskyldighet för nätinnehavare m.m. anser regeringen, såsom även utvecklas i avsnitt 6.13.12.1, att nätinnehavarna bör ges viss tid före ikraftträdandet för förberedelsearbete och anser därför att ändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2018. Förslagets ikraftträdande skjuts således, i likhet med vad Svensk Energi och E.ON efterfrågar, upp jämfört med utredningens ursprungliga förslag till ikraftträdande. Äldre bestämmelser föreslås fortsätta att gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandedatumet. Detta innebär att äldre bestämmelser är tillämpliga avseende elektrisk kraft där skattskyldigheten inträtt före ikraftträdandet. En följd blir även att registrering och deklarationsskyldighet m.m. ska följa äldre bestämmelser för dessa situationer.

6.13.14 Konsekvensanalys

Förslagen om förändringar av energiskatten på elektrisk kraft i denna proposition berör bl.a. anpassningar av regelverket till EU:s regler för statligt stöd. Utgångspunkter för dessa förslag är de förslag som lämnades i betänkandet Energiskatt på el – En översyn av det nuvarande systemet (SOU 2015:87) av Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el, samt i regeringskansliets promemoria Den särskilda norrlandsskattenivån och vissa statsstödskrav på elskatteområdet (dnr Fi2015/04727/S2). Därutöver behandlas även förslaget om en överflytt av skattskyldigheten för energiskatt på elektrisk kraft till elnätsföretagen. Utgångspunkten för det förslaget är det förslag som Utredningen om nettodebitering av el lämnade i betänkandet Beskattning av mikroproducerad el m.m. (SOU 2013:46). De föreslagna regeländringarna leder till effekter för såväl slutanvändarna av elektricitet som för elhandlare, elnätsföretag och myndigheter.

Inledningsvis bör noteras att förslagen genomförs för att kunna säkerställa att EU:s regler om statligt stöd är uppfyllda och att stöd som kan vara att anse som olagliga statsstöd inte betalas ut. I förlängningen bedöms det vara en förutsättning att Sverige kan garantera att statsstödsreglerna följs för att få stöd godkända av EU-kommissionen. Det vill säga, att Sverige, i linje med de skattepolitiska riktlinjerna, ska ha hållbara regler i förhållande till EU-rätten (jämför prop. 2014/15:100, avsnitt 5.5, s. 104–105). Ett alternativt jämförelsesscenario kan därför t.ex. vara att den lägre energiskattenivån för elektrisk kraft som förbrukas i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet i stället slopades. I fråga om den lägre energiskatten för hushåll och tjänsteföretag i vissa delar av norra Sverige behandlas även alternativa lösningar i avsnitt 6.13.10. Syftena med de föreslagna regeländringarna behandlas även mer utförligt i avsnitten 6.13.3–6.13.10.

Effekter för företag

I detta avsnitt redogörs för förslagets effekter för företag i den omfattning som är nödvändig i det aktuella lagstiftningsärendet och avseende de aspekter som ska belysas enligt 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Det sker mot bakgrund av tillgängliga uppgifter och i den omfattning som är möjlig. Beskrivningar av förslaget och dess konsekvenser i andra avseenden finns även i andra delar av denna proposition. Härigenom anser regeringen, trots vad som framförs av *Regelrådet*, *Näringslivets regelnämnd* och av andra remissinstanser, att gällande krav på konsekvensanalyser har tillgodosetts.

Förslagen om offentliggörande och information samt uttrycklig begränsning av stödgivningen till andra än företag utan rätt till statligt stöd avseende elskattestöd berör de företag som i egenskap av stödmottagare anses få del av skattelättnader som utgör statligt stöd. Det är företag verksamma inom industri- och tjänstesektorn som främst berörs av förslagen.

Nedsatt energiskatt på el genom avdrag eller återbetalning

De företag som i nuläget har rätt till en lägre skatt än normalnivån, eller som inte omfattas av

rätten till den nedsättning som gäller för vissa kommuner i norra Sverige, kommer med förslagen till anpassning till EU-rätten att få ökade administrativa kostnader. De kommer antingen själva att behöva göra avdrag för energiskatten på elektrisk kraft, som frivilligt skattskyldiga, eller söka återbetalning av skatten.

För möjligheten att bli frivilligt skattskyldig vid hög elanvändning, och därigenom få ta del av skattenedsättningen genom löpande avdrag, föreslås ett krav om en minsta elanvändning på 20 gigawattimmar per år. Gränsen motiveras framför allt av de potentiella likviditetseffekter som i annat fall kan uppstå för dessa företag. Möjligheten till frivillig skattskyldighet föreslås bara gälla för de företag som beskattas med 0,5 öre per kilowattimme. Därför föreslås det även vara ett krav att en övervägande andel av elanvändningen ska ske i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller i en datorhall (se avsnitt 6.13.9). Vissa företag, som tidigare inte har varit frivilligt skattskyldiga, kan därför utnyttja möjligheten till att bli frivilligt skattskyldiga, för att få skattenedsättning genom löpande avdrag. För dessa företag ökar de administrativa kostnaderna. Enligt Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el (SOU 2015:87) förväntas totalt 200–300 företag välja att bli frivilligt skattskyldiga och i genomsnitt lägga ca 40–60 timmar per år och organisationsnummer på uppgiften. Regeringens bedömning är att denna tidsåtgång är rimlig även för de tillkommande företag som i framtiden väljer att bli frivilligt skattskyldiga. Regeringens bedömning är att de administrativa kostnaderna för de frivilligt skattskyldiga företagen sammantaget kan förväntas öka med i storleksordningen 2–5 miljoner kronor per år.

I förslaget till anpassning till EU-rätten ingår att en gräns på minst 8 000 kronor per år införs för när återbetalning ska utgå. Utredningens om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el bedömning var att det finns upp till 70 000 företag som bedriver industriell verksamhet och som kan komma i fråga för återbetalning, samt att, med utredningens förslag på gräns om 12 000 kronor per år, 38 000–56 000 företag årligen kan förväntas behöva ansöka om återbetalning. Med en lägre gräns om 8 000 kronor per år kan antalet företag som respektive år behöver ansöka om återbetalning förväntas vara högre. Regeringen bedömer att

med den lägre gränsen kommer 44 000–62 000 företag årligen att ansöka om återbetalning.

För de företag som berörs av återbetalningsgränsen innefattar regeländringen att räkna ihop den elanvändning som är berättigad till skattenedsättning och fylla i den blankett som krävs för återbetalning. Beroende på företagets elanvändning görs detta en gång per år eller en gång per kvartal. Utredningen bedömde att tidsåtgången för företagen för att administrera dylika ansökningar uppgick till 4 timmar per ansökningstillfälle. Företagen bör redan i utgångsläget ha god kännedom om hur stor andel av elanvändningen som används på ett sätt som ger rätt till en lägre skattesats. Regeringens bedömning är att den administrativa kostnaden för att ansöka om återbetalning sammantaget kan förväntas uppgå till 69–87 miljoner kronor per år.

Att förslagen till anpassning till EU-rätten innehåller en gräns för när återbetalning kan ske medför att företag med industriell verksamhet och som, inom ramen för nuvarande system, har rätt till en skattesats på 0,5 öre per kilowattimme för den elektriska kraft som används i tillverkningsprocessen, utöver ökade administrativa kostnader, även kan få högre skattekostnader. Gränsen innebär att samtliga företag som bedriver industriell verksamhet och som inte är skattskyldiga för energiskatten på elektrisk kraft, kan få en skattehöjning med upp till 8 000 kronor per år för sin användning av elektricitet i tillverkningsprocessen.

Även företag med datacenterverksamhet och som föreslås få lägre energiskatt på elektrisk kraft berörs av den föreslagna återbetalningsgränsen. För datacenter föreslås dock även en gräns för minsta installerad eleffekt, vilken innebär att samtliga datacenterföretag som omfattas av den lägre skattenivån bedöms ansöka om återbetalning för mer än 8 000 kronor per år (jämför avsnitt 6.13.9).

De industriföretag som har en elanvändning som är för låg för att nå över gränsen för när återbetalning medges föreslås inte få del av skattenedsättningen. Dessa företag har i nuvarande system en nedsättning av skattesatsen till 0,5 öre per kilowattimme. Med en gräns på 8 000 kronor per år för att kunna söka om återbetalning är ett punktestimat att ca 53 000 företag årligen kommer att ansöka om återbetalning. Det innebär att elanvändningen

för ca 17 000 företag inom tillverkningsindustrin inte förväntas vara tillräckligt hög för att komma över gränsen för rätt till återbetalning. Dessa företags elanvändning kommer därför enligt förslaget att beskattas enligt normalnivån för energiskatten på elektrisk kraft i stället för med 0,5 öre per kilowattimme. Med antagande om att dessa företag i genomsnitt förbrukar 20 000 kilowattimmar per år och med utgångspunkt i skattesatserna för 2017 kan dessa företags bruttoelkostnader förväntas i genomsnitt öka med 5 800 kronor per år. Den genomsnittliga nettokostnaden bedöms öka med ca 4 500 kronor per år.

De företag inom tillverkningsindustrin, som har en elanvändning som innebär att de kommer över gränsen, föreslås få rätt till återbetalning för den överskjutande delen av elanvändningen. Elanvändningen upp t.o.m. gränsen kommer att beskattas enligt normalnivån. Det innebär t.ex. att ett företag vars elförbrukning resulterar i en årlig kostnad för energiskatt på elektrisk kraft, enligt normalnivån, om 8 500 kronor kommer att ha rätt till återbetalning ned till 0,5 öre per kilowattimme för 500 kronor av den energiskatt på elektrisk kraft som de har betalt in under året, dvs. företaget kommer att få en återbetalning som, med utgångspunkt i förväntade skattesatser, uppgår till 491,53 kronor för det året. Återbetalningens storlek kan för detta exempel beräknas som följer:

$$491,53 \text{ kr} = (8\,500 - 8\,000 \text{ kr}) \times ((29,5 - 0,5 \text{ öre})/29,5 \text{ öre})$$

Regeringen bedömer att tillverkningsindustriföretagens bruttoskattekostnader till följd av återbetalningsgränsen sammantaget kommer att öka med ca 507 miljoner kronor per år fr.o.m. 2017. Nettoeffekten beräknas uppgå till ca 395 miljoner kronor per år.

Därutöver uppstår även en ränteeffekt för de företag med industriell verksamhet som föreslås få vänta på återbetalningen. Det föreslagna återbetalningsförfarandet innebär att företagen får betala in energiskatt på elektrisk kraft enligt normalnivån och får återbetalning av skillnaden ned till den lägre skattenivån i samband med återbetalningsförfarandet. I nuläget erhåller företagen i normalfallet den lägre skattesatsen redan på fakturan. Därmed uppstår en upp-bördsförskjutning för de energiskattebetalningar som omfattas av återbetalningsförfarandet.

Uppbördsförändringarna innebär att företagens upplåningsbehov kan förväntas öka, vilket leder till att räntekostnader uppstår för de företag som påverkas av förslaget. Sammantaget bedöms ränteeffekten motsvara en bruttokostnad för företagen som uppgår till ca 15 miljoner kronor per år fr.o.m. 2017. Nettoeffekten beräknas till ca 12 miljoner kronor per år.

Även skattenedsättningen för den s.k. landströmmen föreslås hanteras genom återbetalning. Det gäller också den el som används i yrkesmässig växthusodling. Företag med yrkesmässig växthusodling föreslås omfattas av samma regler som övrig jordbruksverksamhet, dvs. gränsen för återbetalning går vid 500 kronor per år. Antalet företag i branschen uppgick 2014 enligt Statistiska centralbyrån till knappt 1 000. Tidsåtgången för att administrera ansökningar bedöms uppgå till 4 timmar per ansökningstillfälle. Enligt Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el förväntas ca 20 procent av uttagspunkterna ha tillräckligt hög elförbrukning för att få ansöka om kvartalsvis återbetalning. Dessa företag kommer att ansöka om återbetalning kvartalsvis, dvs. fyra gånger per år. Regeringens bedömning är att den administrativa kostnaden för ansökan om återbetalning uppgår till ca 2 miljoner kronor per år för den elektriska kraft som används i yrkesmässig växthusodling.

Övergången till ett återbetalningsförfarande kan även leda till likviditetseffekter för de yrkesmässiga växthusodlarna. Enligt Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el använder dock de flesta växthusen relativt lite elektricitet. Återbetalningen för medianväxthuset uppgår t.ex. till knappt 14 000 kronor per år. Utredningens bedömning var att det inte medför några betydande likviditetsproblem. Även om medelväxthuset använder mer elektricitet torde likviditetseffekterna likväl vara små, speciellt med tanke på att kvartalsvis återbetalning är möjlig när elanvändningen överstiger 150 megawattimmar per år. Regeringens bedömning är därför att likviditetseffekterna för växthusen sammantaget kan förväntas vara begränsade.

För de skattskyldiga, i nuläget i första hand elhandelsföretagen, innebär de föreslagna anpassningarna till EU-rätten överlag en minskad administrativ börda. Enligt Energi-marknadsinspektionen finns det ca 120 elhandelsföretag i Sverige. Elhandels-

företagen är av olika storlek, allt från små företag med 100 kunder till stora företag med hundratusentals kunder. Samtliga elhandelsbolag berörs dock av förslagen. Enligt Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el lägger ett genomsnittligt elhandelsföretag ner ca en timme per kund och år på att hantera dagens skildas skattesatser för elanvändning i olika verksamheter. Utredningen bedömer även att elhandelsföretagen totalt hanterar 60 000–70 000 företag som beskattas med 0,5 öre per kilowattimme. Med dessa utgångspunkter kan elhandelsföretagens administrativa börda bedömas minska med 60 000–70 000 timmar eller med 16–19 miljoner kronor per år.

För att de statliga stöden på elskatteområdet ska kunna omfattas av någon av de aktuella gruppundantagsförordningarna på statsstödsområdet måste stöden uppfylla de krav som ställs i dessa förordningar. Ett av dessa krav är att vissa uppgifter om individuella stödmottagare måste inhämtas för offentliggörande. För att statligt stöd i form av skattebefrielse på elskatteområdet ska beviljas bedömer regeringen därför att krav bör införas om att den som yrkar avdrag eller ansöker om återbetalning lämnar uppgifter till Skatteverket om vilken sektor stödmottagaren är verksam inom, i vilken region stödmottagaren finns samt om stödmottagaren definieras som ett litet/medelstort eller stort företag (se avsnitt 6.13.8). Kraven på uppgiftslämnande begränsas så att de endast får betydelse om nedsättningen för den enskilde stödmottagaren inom stödordningen under kalenderåret uppgår till minst 15 000 euro i det fall det rör sig om stöd till vattenbruk, och 50 000 euro i övriga fall. Detta krav bedöms initialt kräva en viss ytterligare informationsinhämtning för de skattskyldiga. Bland vattenbruket bedöms inga företag träffas av kraven, men för övriga aktörer bedöms uppgifter behöva inhämtas och rapporteras in för i storleksordningen 1 500–2 000 företag. Regeringen bedömer att uppgiftsinhämtningen medför engångsvisa kostnader för de skattskyldiga om ca 7–10 miljoner kronor. Efter som uppdatering av uppgifter endast behöver ske vid förändring av tidigare rapporterade uppgifter bedöms de löpande kostnaderna öka med 0,1–0,3 miljoner kronor per år.

Noteras bör även att skattskyldigheten föreslås överföras till elnätsföretagen fr.o.m.

2018 (se avsnitt 6.13.12). De föreslagna regeländringar som berörs i detta avsnitt bedöms dock inte medföra några ytterligare förändringar av den administrativa bördan för elnätsbolagen i och med att dessa regeländringar då redan har trätt i kraft.

Lägre energiskatt på el för större datacenter

Förslaget om att den el som används av vissa företag i datacenterbranschen ska beskattas med den lägre skattesatsen 0,5 öre per kilowattimme innebär att skattekostnaden för dessa företag avsevärt minskar. Det kan emellertid vara förenat med ytterligare administrativ börda för att företagen ska kunna få ta del av den lägre skattesatsen.

Antalet företag som berörs av förslaget bedöms vara begränsat. De krav som förslaget ställer på en installerad effekt om minst 0,5 megawatt för att något ska betraktas som en datorhall innebär att mindre datacenterföretags elanvändning inte kommer att omfattas av den lägre skattesatsen. Enligt Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el (SOU 2015:87) uppgår antalet berörda datacenterföretag till ett hundratal med en total installerad effekt om 150 megawatt. Regeringens bedömning är att bruttoskatteintäkterna för datacenterbranschen sammantaget minskar med ca 0,32 miljarder kronor per år fr.o.m. 2017, medan nettoeffekten bedöms till ca 0,25 miljarder kronor per år.

För individuella datorhallar med en installerad effekt på 1, 5 respektive 40 megawatt beräknas skattenedsättningen, beroende på var i landet datorhallarna är belägna, innebära ett minskat skatteuttag i enlighet med tabell 6.7. Noteras bör även att de större datacenterföretagen kommer att omfattas av den föreslagna återbetalningsgränsen (jämför avsnitt 6.13.4). Att skattesänkningarna blir lägre för datorhallar belägna i vissa kommuner i norra Sverige beror på att skattenivån är lägre i dessa kommuner.

Tabell 6.7 Exempel på effekter för datorhallar av olika storlek

	Årlig elanvändning (GWh/år)	Vissa kommuner i norra Sverige (mnrkr/år)	Övriga landet (mnrkr/år)
Datorhall 1 MW	8,00		
- bruttoeffekt		-1,55	-2,32
- nettoeffekt		-1,21	-1,81
Datorhall 5 MW	40,00		
- bruttoeffekt		-7,76	-11,60
- nettoeffekt		-6,05	-9,05
Datorhall 10 MW	340,00		
- bruttoeffekt		-65,96	-98,60
- nettoeffekt		-51,44	-76,91

Anm.: I beräkningen beaktas den föreslagna återbetalningsgränsen om 8 000 kronor per år (jmf avsnitt 6.13.4). I beräkningen av nettoeffekter beaktas även att punktskatten är avdragsgill mot bolagsskatten.

Källa: SOU 2015:87.

Flertalet av de datacenterföretag som föreslås omfattas av den lägre skattesatsen bedöms vara i storleksordningen 0,5–5 megawatt installerad effekt. Inom branschen finns även ett fåtal företag med en installerad effekt som överstiger 10 megawatt. Den administrativa bördan bedöms, som för andra företag som omfattas av skattenedsättning, i genomsnitt uppgå till fyra timmar per år och företag. För branschen som helhet bedöms de administrativa kostnaderna därför öka med 100 000–200 000 kronor per år.

Införandet av ett gränsvärde för när den lägre skattesatsen börjar gälla medför att tröskel-effekter kan uppstå. Det finns en risk för att gränsen leder till färre mindre datacenter eftersom lagstiftningen ger skattemässiga incitament för att bedriva datacenterverksamhet i större enheter. Gränsvärdet kan också leda till att vissa företag väljer att köpa in datacenter-tjänsten från externa utförare snarare än att välja att utföra den i egen regi, eftersom det kan innebära lägre totala kostnader. En gräns som bygger på installerad effekt kan också få företag som är nära gränsen att öka sin installerade effekt i syfte att komma i åtnjutande av den lägre skattesatsen, även om det inte nödvändigtvis är verksamhetsmässigt motiverat. Bedömningen är att risken för den typen av beteende är låg. De negativa effekter som eventuellt kan uppstå uppvägs också av att det i första hand är större datacenterföretag som kan anses vara särskilt skyddsvärda och utsatta för internationell konkurrens. Enligt regeringen är det därför rimligt att nedsättningen avgränsas till att omfatta större datacenterföretag.

En annan tänkbar effekt av förslaget är att de som bedriver verksamhet i datorhallar kan behöva installera ytterligare mätutrustning för att kunna verifiera elanvändningen i olika delar av den installerade utrustningen. Behovet av sådana investeringar skiljer sig dock åt mellan anläggningarna och det har inte bedömts vara möjligt att kvantifiera detta eventuella tillkommande investeringsbehov.

För de större datacenterföretag som föreslås beskattas med den lägre skattesatsen medför den lägre beskattningsnivån att dessa företags konkurrensförutsättningar avsevärt förstärks. Ett sätt att illustrera hur konkurrenskraften förstärks är att jämföra kostnaderna för elektricitet i olika länder. Ett sådant exempel presenteras av Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el, där presenteras en jämförelse för ett datacenter med 5 megawatt installerad effekt som är placerat bl.a. i Sverige, Nederländerna, Danmark och Finland. Med nuvarande modell är elkostnaden högre för ett datacenter i Sverige, men med den föreslagna skattesänkningen blir elkostnaden för ett datacenter lägst i Sverige bland de jämförda länderna. Samtidigt visar utredningens jämförelse att elkostnader är en betydande kostnadspost för datacenterföretag. Elkostnaden kan uppgå till 30 procent av driftkostnaderna för ett datacenter och i vissa fall närma sig 60 procent. De elrelaterade kostnadernas storlek är således en viktig konkurrensfaktor för datacenter.

Förslaget kommer även att påverka konkurrensförhållandena mellan datacenterföretag internt inom landet. Det beror på det föreslagna gränsvärdet för när den lägre skattesatsen börjar gälla. De datacenter som har en installerad effekt som är lägre än gränsen föreslås inte få ta del av den lägre skattesatsen, eftersom de inte utgör datorhallar. De mindre datacentren får följaktligen en relativ konkurrensnackdel. Därmed bedöms förslaget i viss utsträckning styra mot en ökad konsolidering av datacenterbranschen.

Datacenterbranschen är samtidigt i stark tillväxt och bedömningen är att det finns goda möjligheter för Sverige att få nya investeringar inom sektorn. Ur ett investerarperspektiv har Sverige många fördelar, t.ex. en stabil och väl utbyggd el- och bredbandsinfrastruktur och klimatrelaterade fördelar. Den jämförelsevis höga energiskatten på elektrisk kraft för tjänsteföretag kan dock vara en nackdel i detta

sammanhang. Det innebär att förslaget kan bidra till att nya datacenterföretag väljer att etablera sig i Sverige. Enligt t.ex. Boston Consulting Group kommer det att finnas ett behov av att bygga ett flertal nya större datacenter i Europa de närmaste åren.

Den samhällsekonomiska påverkan som etableringen av nya datacenterföretag kan ha har diskuterats i olika sammanhang, men är svår att kvantifiera. Givet att Sverige kan attrahera fler nyetableringar av datacenter innebär det att ett antal nya arbetstillfällen kan skapas i Sverige. Därutöver tillkommer de möjligheter etableringen av datacenter innebär för andra företag i informations- och kommunikationstekniksektorn. Det är samtidigt svårt att säkert bedöma hur och var etableringar hade skett utan stöd.

För de skattskyldiga, i nuläget i första hand elhandelsföretagen, bedöms förslaget om att datorhallar ska beskattas med den lägre skattesatsen 0,5 öre per kilowattimme inte medföra någon ytterligare administrativ börda. Datorhallarna kommer att inordnas i systemet med återbetalning eller frivillig skattskyldighet, därmed påverkas inte de skattskyldigas administrativa börda av den föreslagna regeländringen.

Noteras bör även att skattskyldigheten föreslås överföras till elnätsföretagen fr.o.m. 2018 (se avsnitt 6.13.12). De föreslagna regeländringar som berörs i detta avsnitt bedöms dock inte medföra några ytterligare förändringar av den administrativa bördan för elnätsbolagen i och med att dessa regeländringar då redan har trätt i kraft.

Nedsättning för tjänsteföretag i vissa kommuner i norra Sverige

Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el föreslår i sitt betänkande Energiskatt på el – En översyn av det nuvarande systemet (SOU 2015:87) att den lägre skattesatsen som gäller i vissa kommuner i norra Sverige ska tas bort. I likhet med ett flertal remissinstanser anser regeringen att nedsättningen ska vara kvar, om än i något modifierad form (jämför avsnitt 6.13.10). De föreslagna ändringarna av nedsättningen leder till att effekter uppstår för såväl de tjänste- och industriföretag som bedriver verksamhet i de kommuner som omfattas av den lägre skatte-

nivån som för de skattskyldiga för energiskatt på elektrisk kraft.

Nedsättningen av energiskatten på elektrisk kraft föreslås begränsas till 9,6 öre per kilowattimme i berörda kommuner. Begränsningen av nedsättningen innebär en viss skatthöjning för de tjänsteföretag som är verksamma i dessa kommuner. Skatthöjningen bedöms, med beaktande av förändringen av konsumentprisindex, motsvara 0,4 öre per kilowattimme fr.o.m. 2017. Tjänsteföretagens bruttoskattekostnad för energiskatten på elektrisk kraft beräknas sammantaget öka med ca åtta miljoner kronor per år. Eftersom energiskatten på elektrisk kraft är avdragsgill mot bolagsskatten bedöms tjänsteföretagens nettokostnader totalt öka med ca sex miljoner kronor per år i berörda kommuner.

Enligt Bolagsverket finns det ca 85 000 företag registrerade i de kommuner som berörs av förslaget. Uppskattningsvis är ungefär 45 000 företag i dessa kommuner att betrakta som tjänsteföretag. Vissa företag verksamma i datacenterbranschen påverkas inte av den föreslagna begränsningen av nedsättningen, eftersom de föreslås beskattas med en lägre skattesats (jämför avsnitt 6.13.9). Alla andra tjänsteföretag i berörda kommuner kommer att, oavsett storlek och verksamhet, påverkas av den föreslagna regeländringen.

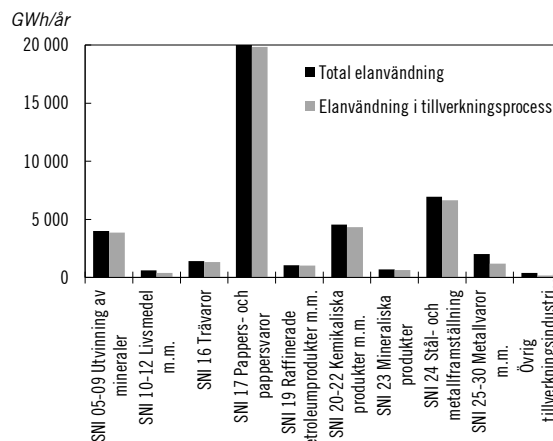
För tjänsteföretag med försäljning i berörda kommuner, t.ex. livsmedelsbutiker, innebär förslaget en viss kostnadsökning som med hänsyn tagen till skatthöjningens storlek normalt bedöms kunna kompenseras för genom höjda försäljningspriser. Även i de fall det inte är möjligt att skjuta över kostnaderna på kundkollektivet bedöms effekterna på de berörda tjänsteföretagens konkurrensförutsättningar vara mycket begränsade. I jämförelse med konkurrerande företag i övriga delar av landet kommer tjänsteföretagen i vissa kommuner i norra Sverige fortsatt ha en betydande skattnedsättning motsvarande 9,6 öre per kilowattimme använd elektricitet.

För företag i tjänstesektorn uppgår enligt Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el medianelanvändningen till ca 12 200 kilowattimmar per år och medelanvändningen till ca 66 500 kilowattimmar per år. För medianföretaget i tjänstesektorn som har sin verksamhet i någon av de kommuner som omfattas av nedsättningen

bedöms förslaget innebära en ökad nettokostnad med ca 38 kronor per år och för medelföretaget bedöms nettokostnaden öka med drygt 207 kronor per år.

Förslaget innebär även att nedsättningen för företag i vissa kommuner i norra Sverige inte längre inkluderar den elanvändning som sker i industriell verksamhet men som inte är en del av själva tillverkningsprocessen. Den delen av industrins elanvändning kommer inte längre att få någon nedsättning av energiskatten på elektrisk kraft, utan kommer i stället att beskattas enligt normalnivån. Industrins elanvändning i tillverkningsprocessen påverkas inte, den kommer fortsatt att beskattas med 0,5 öre per kilowattimme. Huvuddelen av den elektriska kraft som används av tillverkningsindustrin förbrukas dock i tillverkningsprocessen. Baserat på statistik från elcertifikatsystemet används i genomsnitt 95 procent av den elektriska kraft som tillverkningsindustrin förbrukar i tillverkningsprocessen. Hur tillverkningsindustrins elanvändning fördelar sig inom och utanför tillverkningsprocessen, baserat på redovisningen inom ramen för elcertifikatsystemet, framgår för olika delsektorer av diagram 6.5.

Diagram 6.5 Tillverkningsindustrins elanvändning inom och utanför tillverkningsprocessen

Anm.: Genomsnittlig total elanvändning 2012–2014 enligt elcertifikatsystemet.
Källa: Energimyndigheten.

Förslaget innebär därmed i denna del en skatthöjning för elanvändningen utanför tillverkningsprocessen för industriföretag i de kommuner i norra Sverige som omfattas av nedsättningen. Uppskattningsvis berörs knappt 5 000 industriföretag som bedriver verksamhet i de kommuner som påverkas av den föreslagna regeländringen. Med oförändrade regler bedöms

skatthöjningen för 2017 motsvara 10,0 öre per kilowattimme (29,5–19,5 öre per kilowattimme). Enligt Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el uppgår den totala elanvändningen för tillverkningsindustrin i de kommuner som omfattas av nedsättningen till ca 12 800 gigawattimmar per år. Med antagande om att 5 procent av elanvändningen i genomsnitt sker utanför tillverkningsprocessen bedöms skatthöjningen därigenom träffa en årlig elanvändning om 640 gigawattimmar per år. Bruttokostnaden för energiskatten på elektrisk kraft för företag med industriell verksamhet i berörda kommuner kan därför sammantaget beräknas öka med ca 64 miljoner kronor per år fr.o.m. 2017. Eftersom energiskatten är avdragsgill mot bolagsskatten bedöms nettokostnaden för industriföretagen uppgå till 50 miljoner kronor per år.

Hur skatthöjningen för tillverkningsindustrin kan förväntas påverka individuella företag med verksamhet i norra Sverige redovisas för medel- respektive medianföretag i olika delsektorer i tabell 6.8. Som framgår av tabellen kan regeländringen förväntas leda till relativt begränsade kostnadsökningar för enskilda företag, speciellt i de delsektorer där elanvändningen är högst, t.ex. för pappers- och massaindustrin. I dessa delsektorer är också den andel elektricitet som används i tillverkningsprocessen högst. I delsektorer med lägre total elanvändning, t.ex. inom verkstadsindustrin, används en högre andel elektricitet utanför själva tillverkningsprocessen. Men även i denna delsektor kan kostnadsgenomslaget förväntas vara begränsat för individuella företag till följd av att elanvändningen för dessa företag överlag är lägre.

Tabell 6.8 Exempel på effekter för tillverkningsindustri-företag i vissa kommuner i norra Sverige

Sektor	Elan-vändning (GWh/år)	Andel el i tillverk-nings-pro-cessen	Elan-vändning utanför tillverk-ningspro-cessen (GWh/år)	Ökad skattekostnad (mnkr)	
				Brutto-effekt	Netto-effekt
Utvinning av mineraler (SNI 05–09)					
- medelföretag	91,07	97 %	3,02	0,30	0,24
- medianföretag	0,49	97 %	0,02	0,00	0,00
Tillverkning av papper och pappersvaror (SNI 17)					
- medelföretag	148,33	99 %	1,22	0,12	0,10
- medianföretag	2,15	99 %	0,02	0,00	0,00
Tillverkning av kemikalier och kemiska produkter m.m. (SNI 20–22)					
- medelföretag	8,94	96 %	0,39	0,04	0,03
- medianföretag	0,91	96 %	0,04	0,00	0,00
Stål- och metallframställning (SNI 24)					
- medelföretag	19,01	95 %	0,87	0,09	0,07
- medianföretag	1,66	95 %	0,08	0,01	0,01
Verkstadsindustri (SNI 25–30)					
- medelföretag	1,91	59 %	0,79	0,08	0,06
- medianföretag	0,35	59 %	0,15	0,01	0,01

Anm.: I beräkningen av nettoeffekter beaktas att punktskatten är avdragsgill mot bolagsskatten.

Källor: Statistiska centralbyrån och Energimyndigheten.

Förslaget bedöms innebära att konkurrensförutsättningarna för industriell verksamhet utjämnas inom landet. Samtliga företag som bedriver industriell verksamhet i Sverige kommer till följd av den föreslagna regeländringen att beskattas med den lägre skattesatsen (0,5 öre per kilowattimme) för den elanvändning som sker i tillverkningsprocessen och i enlighet med normalnivån för den övriga elanvändning som sker i företagen. För de individuella industriella verksamheterna i berörda kommuner leder dock förslaget, som konstaterats ovan, till högre skatterelaterade kostnader och relativt sett försvagade konkurrensförutsättningar.

Sammantaget bedöms begränsningen av den lägre skattenivån för vissa kommuner i norra Sverige öka företagets nettoskattekostnader med 56 miljoner kronor per år fr.o.m. 2017.

För de skattskyldiga, i nuläget i första hand elhandelsföretagen, innebär förslaget om att en lägre skattenivå för vissa kommuner i norra Sverige behålls, om än i form av ett avdrag, att elhandelsföretagen fortsatt kommer att få administrera nedsättningen. Det innebär att elhandelsföretagens administrativa kostnader inte kommer att minska i den utsträckning som

bedömdes av Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el, där nedsättningen föreslogs avskaffas helt. Därutöver tillkommer de krav som ställs på att stödmottagarna inte får vara företag i svårigheter eller föremål för återbetalningskrav beträffande olagligt erhållet statsstöd. Prövningen av om ett tjänsteföretag i dessa kommuner uppfyller kravet på att stöd inte ges till företag i svårigheter kommer att ligga på den skattskyldige för energiskatten på elektrisk kraft. Därmed kan de skattskyldigas administrativa börda förväntas öka. Som framgår ovan finns det uppskattningsvis 45 000 tjänsteföretag i berörda kommuner. Regeringens bedömning är att den administrativa bördan av att kontrollera om tjänsteföretag i norra Sverige är på ekonomiskt obestånd kan förväntas öka med ca 4 miljoner kronor per år fr.o.m. 2017 för de skattskyldiga. Därutöver bedöms engångsvisa kostnader, för t.ex. systemutveckling, om ca 3 miljoner kronor tillkomma.

Noteras bör att de effekter som här redovisas för elhandelsföretagen kommer att överföras till elnätsföretagen fr.o.m. 2018 till följd av att skattskyldigheten för energiskatten på elektrisk kraft då föreslås tas över av elnätsföretagen (se avsnitt 6.13.12.1).

Skattskyldigheten tas över av elnätsföretagen

Förslaget om att elhandelsföretagens roll som skattskyldiga för leveranser till elförbrukarna fr.o.m. 2018 tas över av elnätsföretagen bedöms inte innebära någon förändring av det samlade uttaget av energiskatt på elektrisk kraft eller medföra någon förändring av slutanvändarnas totala kostnad för elektricitet. Kostnaden för energiskatten på elektrisk kraft bärs av slutanvändarna men uppbörden sköts normalt av någon annan aktör (i nuläget i första hand av elhandlarna). En överflyttning av skattskyldigheten från elhandlarna till elnätsföretagen förändrar inte vem som i slutändan kommer att få bära kostnaden, utan motsvarande skattekostnad kommer i stället att, i normalfallet, faktureras slutanvändarna via elnätsfakturan. Däremot innebär förslaget att den del av den administrativa hanteringen av skatteuppbörden som nu ligger hos elhandelsföretaget i stället hamnar hos elnätsföretaget.

Eftersom det är elnätsföretagen som förser elhandelsföretagen med de mätuppgifter som är nödvändiga för att redovisa och beräkna

energiskatten på elektrisk kraft, spelar elnätsföretagen redan en viktig roll för att skatteuppbörden ska fungera. Merparten av kostnaderna för skatteuppbörden bedöms därför redan ligga hos elnätsföretagen. Vissa engångsvisa kostnader tillkommer inledningsvis för elnätsbolagen, t.ex. för att kontrollera vilken typ av verksamhet som slutkunderna bedriver. Enligt Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el bedöms tidsåtgången för att kontrollera vilken typ av kund det är fråga om uppgå till någon minut per uttagspunkt och år (SOU 2015:87). Dessa kostnader bedöms kunna täckas via nättariffen. Samtidigt slipper elhandelsföretagen helt kostnaderna för uppbörden av energiskatten på elektrisk kraft. Sannantaget torde det innebära att de administrativa kostnaderna inte kommer att öka. Snarare kan kostnaden för den administrativa hanteringen av skatteuppbörden förväntas minska, bl.a. till följd av att det, till skillnad mot för elhandelsföretag, inte är möjligt för slutanvändarna att byta elnätsföretag. De extra kostnader för skatteuppbörden som uppstår vid byte av elhandelsföretag, uppstår över huvud taget inte med elnätsföretagen som skattskyldiga. Förslaget innebär även ett minskat antal skattskyldiga för energiskatten på elektrisk kraft. Det finns ca 170 elnätsföretag i Sverige, medan antalet skattskyldiga för närvarande uppgår till 1 307, varav 298 elleverantörer (elhandlare), 233 elproducenter samt 776 elproducenter/-leverantörer. Regeringens uppskattning är därmed att förslaget innebär att antalet skattskyldiga åtminstone minskar med 128 företag.

Regeringens bedömning är att förslaget innebär att de administrativa kostnaderna för elhandelsföretagen minskar med ca 30 miljoner kronor per år samtidigt som de netto ökar med ca 19 miljoner kronor per år för elnätsföretagen. Sannantaget bedöms därmed de administrativa kostnaderna för uppbörden av energiskatten på elektrisk kraft minska med ca 11 miljoner kronor per år. För elnätsföretagen bedöms engångsvisa kostnader på ca 8 miljoner kronor tillkomma för omställning av fakturasystem, klassificering av slutkundernas verksamhet m.m. Elnätsbolagens löpande driftskostnader förväntas därutöver öka med ca 1 miljon kronor per år, medan elhandelsbolagens driftskostnader, i motsvarande utsträckning, bedöms minska med ca 2 miljoner kronor per år.

En överflytt av skattskyldigheten till elnätsbolagen innebär även en harmonisering med hur skattskyldigheten är utformad i Norge, Danmark och Finland. I dessa länder ligger skattskyldigheten för energiskatt på elektrisk kraft hos elnätsföretagen. Ett lyckosamt genomförande av en gemensam nordisk elhandlarcentrisk slutkundsmarknad bör underlättas om uppbördsmodellen för energiskatt på elektrisk kraft är densamma i de länder som omfattas av den elhandlarcentriska slutkundsmarknaden. Noteras i sammanhanget bör att exempelvis Danmark redan har implementerat en elhandlarcentrisk modell med skattskyldigheten hos just elnätsbolagen.

Att elnätsföretagen, som huvudprincip, är skattskyldiga för energiskatt på elektrisk kraft bedöms underlätta inträdet på den konkurrensutsatta slutkundsmarknaden genom att elhandlare, från t.ex. andra länder, som vill sälja elektricitet i Sverige inte längre behöver hantera energiskatten på elektrisk kraft. På en gemensam nordisk slutkundsmarknad innebär förändringen att villkoren i detta avseende blir lika oavsett från vilket nordiskt land verksamhet bedrivs. Därmed bedömer regeringen, till skillnad från Energiföretagen Sverige och Oberoende elhandlare, att förslaget skapar bättre förutsättningar för en fungerande konkurrens mellan elhandlare på slutkundsmarknaden för elektricitet och snarare leder till minskade inträdeshinder.

Med en elhandlarcentrisk modell kommer det finnas såväl fakturerings- som skatterelaterade frågeställningar, t.ex. vad avser mervärdesskatt, att lösa. Regeringens bedömning är, till skillnad från Energiföretagen Sverige, att förslaget inte kan förväntas innebära en avsevärd ökning av de kostnader som beror på att elhandelsföretagen ska vidarefakturera bl.a. elnätstarifferna för elnätsföretagens räkning. Dylika kostnader kommer att uppstå oavsett vilken part som är skattskyldig och kostnaderna för energiskatt på elektrisk kraft är bara en del av de kostnader som ska faktureras vidare.

Förslaget säkerställer även att det finns en geografisk koppling mellan det elnätsföretag som, i normalfallet, är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft och slutanvändaren av elektricitet. På den regelreformerade elmarknaden finns det en risk för att elhandlarna har mindre lokal kännedom än elnätsföretagen, som är geografiskt knutna till sina koncessionsområden. Bedömningen är därför att det blir

enklare att göra skattemässiga bedömningar genom den lokala anknypningen och en stabilare kundrelation. Förslaget innebär även att en situation där den som väljer att få sin elektricitet levererad av en aktör utanför Sverige och då själv blir skattskyldig undviks.

Noteras i sammanhanget bör även att införandet av ett återbetalningssystem innebär att frågan om vid vilken skattenivå som skatt ska tas ut av slutanvändaren av elektricitet i första hand handlar om en geografiskt väl avgränsad bedömning mellan två skattenivåer. I vissa kommuner i de norra delarna av landet är skattenivån lägre för hushåll och tjänstesektor. För övrig elanvändning ska som huvudregel skatt vid normalnivån utgå. Det innebär att den huvudsakliga bedömning som behöver göras av den skattskyldige är i vilken kommun användningen sker, vilket i allt väsentligt är avgörande för vilken skattenivå som aktualiseras. Elnätsbolagen vet genom att de är fysiskt anslutna till slutanvändaren alltid var i landet elanvändningen sker och genom att de mäter förbrukningen hur mycket elektricitet som elanvändaren förbrukar. Den komplexitet som tillkommer genom de föreslagna regeländringarna är att den elektricitet som används utanför tillverkningsprocessen i tillverkningsindustrin inte längre omfattas av den lägre skattenivån som gäller för hushåll och tjänsteföretag i vissa kommuner i norra Sverige. Regeringens bedömning är att de föreslagna ändringarna sammantaget innebär att komplexiteten i skattskyldigheten minskar och att elnätsföretagen bl.a. genom sin fysiska koppling till slutanvändaren är särskilt lämpade att hantera skattskyldigheten för energiskatten på elektrisk kraft.

Särskilt om effekterna för små företag

Den föreslagna gränsen för återbetalning innebär att vissa företag som i nuvarande system har en nedsättning av energiskatten på elektrisk kraft till 0,5 öre per kilowattimme, men som har en för låg årlig elanvändning, inte kommer att kunna få återbetalning. Dessa företags skattekostnad ökar därmed. Regeringens bedömning är att detta visserligen kommer att påverka de små företagen, men gränsen för återbetalning är låg och bedöms inte belasta företagen annat än marginellt. Den högsta möjliga kostnadsökningen blir 1 000 kronor per månad, eller 780 kronor per månad efter bolagsskatteeffekter,

vilket inte kan anses motivera att särskilda åtgärder vidtas. För mindre företag som har en årlig elanvändning som är högre än 8 000 kilowattimmar och kan ansöka om återbetalning gäller samma förfarande som för större företag. Tidsåtgången för att ansöka om återbetalning bedöms uppgå till ca 4 timmar per ansökan. Ansökan görs elektroniskt till Skatteverket och bedöms inte vara mer krävande mindre företag.

Företag i vissa kommuner i norra Sverige föreslås också få en högre skattenivå genom att nedsättningen begränsas. Effekterna av den föreslagna förändringen för små företag förväntas dock vara marginell till följd av att den förväntade justeringen av nedsättningens storlek uppgår till 0,4 öre per kilowattimme använd elektricitet.

Sammantaget bedömer regeringen därmed att särskild hänsyn inte behöver tas till små företag.

Effekter för hushåll och offentlig sektor

Förslaget om att begränsa nedsättningen för vissa kommuner i norra Sverige till 9,6 öre per kilowattimme fr.o.m. 2017 bedöms motsvara en skatthöjning med 0,4 öre per kilowattimme för de hushåll som träffas av skattenedsättningen. Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el uppskattar i sitt betänkande Energiskatt på el – En översyn av det nuvarande systemet (SOU 2015:87) att ca 500 000 hushållskunder berörs av regeländringen. Totalt beräknas regeländringen resultera i en kostnadsökning för hushållen i berörda kommuner som uppgår till 20 miljoner kronor per år, inklusive mervärdesskatt. För en eluppvärmd villa med en årlig elanvändning på 20 000 kilowattimmar per år innebär förslaget att elkostnaden, allt annat lika, ökar med 100 kronor per år, inklusive mervärdesskatt. För en lägenhetskund som har en årlig elanvändning om 2 000 kilowattimmar blir motsvarande kostnadsökning, allt annat lika, 10 kronor per år, inklusive mervärdesskatt.

Även offentliga aktörers elkostnader påverkas av den föreslagna förändringen av skattenedsättningen för vissa kommuner i norra Sverige. Sammantaget beräknas kostnaderna för energiskatten på elektrisk kraft för offentlig sektor i vissa kommuner i norra Sverige öka med ca 3 miljoner kronor per år. För ett landsting som totalt förbrukar 50 gigawattimmar

elektricitet per år innebär den föreslagna begränsningen av nedsättningen exempelvis att elkostnaderna, allt annat lika, ökar med 200 000 kronor per år.

Förslaget om att skattskyldigheten flyttas över till elnätsföretagen bedöms inte öka kostnaderna för slutanvändarna av elektricitet. Till följd av att de administrativa kostnaderna för uppbörden av energiskatten på elektrisk kraft sammantaget kan förväntas minska skapas snarare förutsättningar för att de energiskatte-relaterade kostnader som överförs till slutanvändarna kan minska. Förslaget innebär därutöver att privatpersoner endast kan bli skattskyldiga för energiskatt på elektrisk kraft om de producerar skattepliktig elkraft som de inte överför till nätet. I praktiken kan de därmed endast bli skattskyldiga om de har storskalig produktion av elektricitet. Förslaget bedöms även underlätta det konkurrensutsatta bytet av elleverantör för slutkunden, eftersom skatteuppbörden då alltid är en fråga för det lokala elnätsföretaget.

Effekter för myndigheter

Skatteverket

Förslagen innebär att Skatteverket kommer att få tillkommande arbetsuppgifter. Det kommer att medföra dels initiala engångskostnader, dels ökade löpande kostnader. De initiala engångskostnaderna är främst hänförliga till it-systemutveckling men även till framtagande av nya blanketter och till information. Det bedöms att Skatteverket som ett led i sina informationsinsatser är bäst lämpat att avgöra om förslagen föranleder särskilt behov av information till företagen.

Skatteverket bedömer att de förslag som följer av betänkandet Energiskatt på el – En översyn av det nuvarande systemet (SOU 2015:87) innebär engångskostnader om ca 5 miljoner kronor, varav 2 miljoner kronor avser utveckling av blanketter, informationsinsatser samt godkännande av frivilligt skattskyldiga och medgivande om kvartalsvis återbetalning. 3 miljoner kronor avser kostnader för IT-utveckling. Därutöver bedöms förslagen leda till ökade löpande kostnader om ca 9,8 miljoner kronor per år, varav 8,5 miljoner kronor avser personalkostnader och 1,3 miljoner kronor avser kostnader för it-drift.

Med avseende på de förslag som behandlades i promemorian Den särskilda norrlandsskattenivån och vissa statsstödskrav på elskatteområdet (dnr Fi2015/04727/S2), bedömer Skatteverket att dessa förslag medför engångskostnader som beräknas uppgå till ca 0,6 miljoner kronor för utveckling av blanketter och informationsinsatser. Därutöver beräknas engångsvisa kostnader för it-utveckling om ca 1,2 miljoner kronor tillkomma. Förslagen bedöms även medföra ökade löpande kostnader för administration av inkommande deklarationer och kontroller vilka beräknas uppgå till ca 4,0 miljoner kronor per år. Även de löpande kostnaderna för it-drift beräknas öka och uppgå till ca 0,5 miljoner kronor per år.

Förslaget om att skattskyldigheten för energiskatten på elektrisk kraft flyttas till elnätsföretagen innebär att Skatteverket måste kontakta samtliga skattskyldiga för att utreda om de även fortsättningsvis ska vara registrerade. Kostnaden för denna insats beräknas till ca 2 miljoner kronor. Kontakter, utredning, registrering och information till de nya skattskyldiga bedöms kosta ca 0,5 miljoner kronor. Skatteverket bedömer att de löpande kostnaderna inte påverkas av en överflytt av skattskyldigheten.

Sammantaget bedöms förslagen därmed innebära att Skatteverket får engångsvisa kostnader om ca 9,3 miljoner kronor och ökade löpande kostnader om ca 14,3 miljoner kronor per år. Tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Förslaget om att skattskyldigheten för energiskatt på elektrisk kraft tas över av elnätsföretagen bedöms leda till en säkrare skatteuppbörd t.ex. eftersom elnätsföretagen genom koncessionsförfarandet, till skillnad från elhandelsföretagen, är föremål för en lämplighetsprövning. Även återbetalningsförfarandet bedöms leda till en säkrare skatteuppbörd.

De allmänna domstolarna

Genom förslagen om anpassningar till EU-rätten införs en möjlighet att under vissa förutsättningar bli frivilligt skattskyldig eller att få återbetalning av energiskatten på elektrisk kraft. Dessa möjligheter knyter båda an till elanvändningen. Förslagen bedöms inte leda till en nämnvärt ökad arbetsbörda för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Genom förslaget bedöms 53 000 företag ansöka om återbetalning. Vissa av dessa företag kommer att ansöka kvartalsvis vilket innebär att Skatteverket varje år kommer att fatta tiotusentals beslut om återbetalning. I de fall Skatteverket nekar sökanden återbetalning föreligger ett överklagbart beslut. Det är behäftat med stor osäkerhet att försöka bedöma hur många överklaganden som kommer att göras. Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el, gjorde utifrån en jämförelse med hur många överklaganden som jordbrukets återbetalningar ger upphov till, bedömningen att antalet tillkommande överklaganden kan förväntas vara få. Förslaget innebär följaktligen att det finns en risk för en ökad arbetsbörda för förvaltningsdomstolarna. Regeringens bedömning är dock att antalet tillkommande mål blir begränsat.

Genom förslaget om datorhallar tillkommer materiell lagstiftning som kan medföra gränsdragningsfrågor som i sin tur kan leda till mål hos de allmänna förvaltningsdomstolarna. Baserat på den objektiva effektgräns som föreslås, kan ett hundratal företag komma att beröras av de nya reglerna. Det bör endast i ett fåtal fall vara tveksamt om ett datacenterföretag är berättigat till en nedsatt energiskatt på elektrisk kraft. Bedömningen är därför att förslaget inte kommer att medföra en nämnvärt ökad arbetsbelastning hos de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Förslaget om att skattskyldigheten för energiskatt på elektrisk kraft tas över av elnätsföretagen bedöms inte medföra några effekter för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Förslagen bedöms sammantaget inte nämnvärt påverka antalet mål eller arbetsbelastningen i de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Andra myndigheter

Förslagen bedöms inte leda till ökade kostnader för andra myndigheter. Det pågående arbetet med en elhandlarcentrisk nordisk slutkundsmodell, som bl.a. Energimarknadsinspektionen är delaktig i, bedöms dock underlättas genom förslaget om att skattskyldigheten för energiskatt på elektrisk kraft flyttas från elhandelsföretagen till elnätsföretagen. Den systemansvariga myndigheten, Affärsverket svenska kraftnät, föreslås vidare undantas från kretsen av skattskyldiga.

Offentligfinansiella effekter

Förslagen innebär vissa förändringar av skattebaserna för energiskatten för elektrisk kraft. Därutöver tillkommer nya bedömningar av vissa delskattebasers storlek från de bedömningar som Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el gör i sitt betänkande Energiskatt på el – En översyn av det nuvarande systemet (SOU 2015:87). I jämförelse med vad som t.ex. redovisas i Finansdepartementets publikation Beräkningskonventioner 2016 bedömer regeringen att följande förändringar av skattebaserna uppkommer:

- Den skattebas för hushåll och tjänsteföretag som omfattas av nedsättningen för vissa kommuner i norra Sverige är i utgångsläget mindre än vad som redovisas i Beräkningskonventioner 2016 och bedöms motsvara ca 8 050 gigawattimmar per år.
- Elanvändningen för större datacenter kommer enligt förslaget fr.o.m. 2017 att beskattas med 0,5 öre per kilowattimme. Bedömningen är att förslaget innebär att en elanvändning motsvarande 654 gigawattimmar för normalnivån och 656 gigawattimmar för nedsättningen i vissa kommuner i norra Sverige, sammanlagt 1 310 gigawattimmar, överförs från dessa skattebaser till skattebasen för 0,5-öresnivån.
- Från skattebasen för hushåll och tjänsteföretag som omfattas av nedsättningen för vissa kommuner i norra Sverige försvinner den elanvändning som sker i industriell verksamhet utanför tillverkningsprocessen i dessa kommuner. Den delen av elanvändningen i industriell verksamhet i norra Sverige överförs i stället till skattebasen för normalnivån. Förändringen bedöms medföra att ca 640 gigawattimmar överförs från skattebasen för nedsättningen för vissa kommuner i norra Sverige till skattebasen för normalnivån.

Sammantaget beräknas därmed skattebasen för nedsättningen för vissa kommuner i norra Sverige 2017 uppgå till 6 754 gigawattimmar, dvs. efter det att föreslagna regeländringar har genomförts.

Förslaget om en övergång till en återbetalningslösning för den förbrukning som sker i tillverkningsprocessen för företag som bedriver industriell verksamhet inkluderar en gräns för när företagen är berättigade till återbetalning, om företagen i fråga inte är frivilligt skattskyldiga. Gränsen innebär att återbetalning görs baserat på den del av den årliga skattebetalning som överstiger 8 000 kronor. Att en återbetalningsgräns föreslås införas leder även till att de företag som har en elanvändning som medför att företaget inte når över gränsen inte kommer att vara berättigade till återbetalning av energiskatten på elektrisk kraft. Förslaget bedöms därmed leda till ökade skatteintäkter och beräknas brutto uppgå till 0,51 miljarder kronor per år fr.o.m. 2017. Nettoeffekten bedöms uppgå till 0,40 miljarder kronor per år.

Förslaget om ett ändrat system för återbetalning påverkar även uppbörden av energiskatten på elektrisk kraft. Enligt förslaget får företagen den lägre skattesatsen, om de är skattskyldiga, genom ett avdrag, eller, om de inte är skattskyldiga, genom ett återbetalningsförfarande. Återbetalningsförfarandet innebär att staten får in energiskatten på elektrisk kraft enligt normalnivån och återbetalar skillnaden ned till den lägre skattenivån i samband med återbetalningsförfarandet. I nuläget erhåller företagen den lägre skattesatsen i regel redan på fakturan. Därmed uppstår en uppbördsförskjutning för de energiskattebetalningar som omfattas av återbetalningsförfarandet. Uppbördsförändringarna innebär att statens upplåningsbehov minskar, vilket leder till att statens räntekostnader minskar. Den offentligfinansiella bruttoeffekten till följd av uppbördsförändringen beräknas uppgå till ca 13 miljoner kronor per år. Nettoeffekten bedöms uppgå till ca 10 miljoner kronor per år.

Förslaget om att vissa företag i datacenterbranschen ska beskattas med den lägre skattesatsen 0,5 öre per kilowattimme förväntas leda till minskade skatteintäkter. För de datacenterföretag som omfattas av förslaget bedöms skattesatsen 2017 sänkas med 29,0 respektive 19,4 öre per kilowattimme, beroende på var datacentret är beläget, och skattesänkningen bedöms träffa en årlig elanvändning om 654 respektive 656 gigawattimmar. Regeländringen beräknas därmed medföra minskade skatteintäkter brutto med ca 0,32 miljarder kronor per

år fr.o.m. 2017. Nettointäkterna bedöms minska med ca 0,25 miljarder kronor per år.

Förslaget om att begränsa skattenedsättningen för vissa kommuner i norra Sverige till 9,6 öre per kilowattimme beräknas för hushåll och tjänsteföretag leda till att skatteintäkterna brutto ökar med ca 27 miljoner kronor per år fr.o.m. 2017. Nettoeffekten bedöms uppgå till ca 29 miljoner kronor per år.

Den elanvändning som sker i industriell verksamhet i vissa kommuner i norra Sverige, men som inte kan hänföras till tillverkningsprocessen, föreslås framgent beskattas enligt normalnivån, dvs. det innebär en skattehöjning för den del av elanvändningen som sker utanför tillverkningsprocessen i industriföretag i norra Sverige. Skattehöjningen bedöms för 2017 uppgå till 10,0 öre per kilowattimme och träffa en årlig elanvändning som motsvarar 640 gigawattimmar. Förslaget beräknas därmed leda till ökade skatteintäkter brutto med ca 64 miljoner kronor per år fr.o.m. 2017. Nettointäkten, dvs. när hänsyn tas till att energiskatten är avdragsgill mot bolagsskatten, bedöms uppgå till ca 50 miljoner kronor per år.

Sammantaget beräknas de föreslagna regeländringarna ge ökade skatteintäkter brutto med ca 0,29 miljarder kronor per år fr.o.m. 2017. Nettoeffekten av regeländringarna bedöms totalt uppgå till ca 0,24 miljarder kronor per år och den varaktiga effekten till 0,22 miljarder kronor per år.

Den föreslagna överflytten av skattskyldigheten för energiskatt på elektrisk kraft från elhandelsföretagen till elnätsföretagen fr.o.m. 2018 förväntas inte förändra det samlade uttaget av skatt. Regeländringen bedöms därför vara offentligfinansiellt neutral.

Effekter för miljön

Syftet med energiskatten på el

Naturvårdsverket efterfrågar i sitt remissvar att den miljörelaterade styrningen genom energiskatten på elektrisk kraft tydliggörs i förhållande till de fiskala målsättningarna. Med anledning av detta önskemål, och med hänsyn tagen även till vad vissa andra remissinstanser har anfört, anser regeringen att det är angeläget att i detta sammanhang förtydliga syftet med en punktskatt som belastar användningen av elektricitet.

Energiskatten har traditionellt betraktats som en, i första hand, fiskal skatt, dvs. en skatt som primärt syftar till att generera skatteintäkter på ett kostnadseffektivt sätt (se t.ex. prop. 2009/10:41). Samtidigt kan den elprishöjande effekt i slutkundsledet som energiskatten på elektrisk kraft ger upphov till förväntas påverka hur elanvändningen utvecklas. En högre energiskatt på elektrisk kraft signalerar, allt annat lika, en ökad knapphet på elektricitet. Därmed finns det genom skattens resursstyrande egenskaper en koppling till målsättningarna för effektivare energianvändning. Prissignalen från skatten kan även på motsvarande sätt anses bidra till att slutkunderna blir mer aktiva på elmarknaden. Att förändrade elkostnader, genom skattens prissignaler, skapar incitament för elanvändarna att t.ex. anpassa sin användning av elektricitet, innebär dock inte att energiskatten på elektrisk kraft är att betrakta som en renodlad miljöskatt.

Att skatter kan vara prispåverkande är inte unikt för just energiskatten på elektrisk kraft, andra punktskatter som överförs till eller tas ut i slutkundsledet är också, indirekt eller direkt, prispåverkande och leder till förändrade relativpriser. Exempelvis signalerar en högre koldioxidskatt på fossila bränslen, förutom att kostnaden för att släppa ut koldioxid ökat, även en ökad knapphet för fossila bränslen och bidrar därmed till att skapa incitament för användarna att anpassa sin användning av dessa bränslen. Preiseffekter kan också uppstå när andra ekonomiska styrmedel används. Till exempel påverkar såväl EU:s system för handel med utsläppsrätter (handelssystemet) som elcertifikatsystemet indirekt elprisernas nivå.

Om energiskatten på elektrisk kraft skulle vara att betrakta som en renodlad miljöskatt skulle det innebära att elanvändning skulle vara att anse som något icke önskvärt ur samhällets perspektiv. I normalfallet är det inte elanvändningen i sig som ger upphov till eventuell miljöpåverkan, utan det är i regel produktionen av elektricitet som kan medföra negativa externa effekter. Om syftet med en beskattning av elektrisk kraft vore att styra bort den oönskade miljöpåverkan som elproduktionen kan ge upphov till borde eventuella miljöskatter, och liknande styrmedel, i första hand riktas mot den typ av elproduktion eller, mer specifikt, mot de bränslen som ger upphov till miljöeffekterna i fråga. En sådan utformning av de ekonomiska

styrmedlen är även i linje med principen om att förorenaren betalar.

Det är också så de ekonomiska styrmedel som syftar till att korrigera för de negativa externa effekter som uppstår i samband med produktionen av elektricitet i regel har implementerats. När det exempelvis gäller utsläpp av växthusgaser från användningen av fossila bränslen i elproduktionsanläggningar ingår dessa i den handlande sektorn i handelssystemet och utsläpp av kväveoxider från förbränningsanläggningar som producerar energi omfattas av kväveoxidavgiften.

En viktig skillnad mellan energiskatten på elektrisk kraft och energiskatterna på bränslen är följaktligen att energiskatten på elektrisk kraft utgår på elanvändningen och inte på de bränslen som används för elproduktion. Till skillnad mot de energiskatter som tas ut på bränslen, t.ex. på drivmedel, innebär det att för energiskatten på elektrisk kraft saknas, i princip, motsvarande direkta koppling till målsättningarna för en ökad andel energi från förnybara energikällor och koldioxidutsläpp.

Därmed anser regeringen att energiskatten på elektrisk kraft främst är att betrakta som en fiskal skatt, även om den resursstyrande effekt som skatten ger upphov till innebär att den kan kopplas till i första hand målsättningarna för en effektivare energianvändning. Med dessa utgångspunkter kvarstår också logiken i att det är just användningen av elektricitet som beskattas, även om all elproduktion har miljöpåverkan, som t.ex. Naturvårdsverket anför i sina remissvar. Elproduktionens negativa externa effekter omhändertas, i allt väsentligt, genom användningen av andra ekonomiska styrmedel.

Målsättningarna för effektivare energianvändning

Enligt artikel 7.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, ska medlemsstaterna senast den 31 december 2020 ha uppnått en viss ackumulerad energibesparing i slutanvändarledet. Energiskatt på elektrisk kraft är ett av de styrmedel som nämns i Sveriges handlingsplan för att genomföra direktivets artikel 7. De energibesparingar som kan tillgodoräknas är besparingar som uppkommer till följd av den prisskillnad som uppstår i de fall svenska skattenivåer är högre än EU:s minimiskattenivåer för energiskatt, inklusive mervärdesskatt. Därutöver finns ett av riksdagen fastställt

nationellt energiintensitetsmål till 2020. Regeringens bedömning är att målsättningarna för en effektivare energianvändning kommer att nås (jämför skr. 2015/16:87). De här föreslagna förändringarna av energiskatten på elektrisk kraft förväntas inte påverka denna bedömning.

Även om en punktskatt på elanvändningen kan anses reducera användningen av elektricitet, är nettoeffekten på den totala energianvändningen mer osäker. Dels påverkas relativpriserna på energi, vilket kan leda till substitution mellan användning av elektricitet och användning av andra energiformer. Dels skapas incitament till att vidta elbesparande åtgärder, t.ex. investeringar i värmepumpar eller i andra tekniska lösningar, inklusive sådana som baseras på förnybara energikällor. Energiskatten på elektrisk kraft har vidare inte explicit utformats för att styra mot en viss nivå av elanvändning i samhället. Det gäller inte heller för de olika nedsättningarna från normalnivån. Dessa motiveras i regel av att andra hänsyn har tagits, exempelvis påverkan på vissa typer av företags internationella konkurrenskraft. De sammantagna effekterna på energianvändningen av en förändrad energiskatt på elektrisk kraft är följaktligen komplexa. Det är därför de direkta och statiska effekter som förändringar av skattens nivå kan förväntas medföra som diskuteras här. Någon kvantitativ analys av hur förslagen påverkar elanvändningen har inte genomförts.

Därmed belyses i första hand hur förslagen förväntas påverka på elanvändningen och deras potentiella påverkan på målsättningarna för en effektivare energianvändning. Förslagen innebär att större datorhallar kommer att få en lägre energiskatt på elektrisk kraft, att hushåll och tjänsteföretag i vissa kommuner i norra Sverige en något högre skattesats, att företag med industriell verksamhet i dessa kommuner kommer att beskattas enligt normalnivån för den förbrukning som sker utanför tillverkningsprocessen, samt att de industriföretag som ansöker om återbetalning får en högre genomsnittlig energiskatt på elektrisk kraft.

Något förenklat gör en högre energiskatt på elektrisk kraft det dyrare att konsumera elektricitet och elanvändningen kan därför förväntas minska och vice versa, en sänkning av skatten kan förväntas leda till en ökad elanvändning. Det innebär att en högre energiskatt på elektrisk kraft ger ökade incitament till

energieffektivisering, medan ett lägre skatteuttag leder till minskade incitament till att effektivisera energianvändningen. Baserat på detta resonemang beror således de direkta konsekvenserna av de föreslagna regeländringarna på om elanvändningen ökar eller minskar till följd av de ändrade reglerna.

Regeringens bedömning är att förslagen sammantaget innebär att en större andel av elanvändningen kommer att påverkas av en högre genomsnittlig energiskatt på elektrisk kraft än av en lägre. Förslagen innebär att elkostnaderna för datorhallar minskar med ca 247 miljoner kronor per år, medan elkostnaderna för de elanvändare som föreslås få en högre genomsnittlig skatt ökar med ca 484 miljoner kronor per år. Därmed kan användningen av elektricitet sammantaget förväntas minska till följd av de föreslagna förändringarna av beskattningen av elektrisk kraft. Med hänsyn tagen till att storleken på skatteförändringarna är begränsade är bedömningen att även påverkan på elanvändningen på kort sikt är begränsad. Påverkan på användningen av elektricitet kan dock vara högre på längre sikt. Det innebär att förslagen över tid kan förväntas styra mot en ökad elbesparing i slutanvändarledet.

Vad gäller det nationella energiintensitetsmålet kan de förändringar av relativpriserna som de föreslagna skattehöjningarna medför, såsom bl.a. *Konjunkturinstitutet* och *Umeå universitet* påpekar, leda till att företag och hushåll väljer att använda andra bränslen. Om substitutionen till andra energiformer innebär en mindre effektiv energianvändning riskerar detta påverka energiintensiteten negativt. En allmänt sänkt beskattning av energiintensiva företag i datacenterbranschen kan också leda till en ökad total energiintensitet. Som påpekats ovan är de dynamiska aspekterna av en förändrad beskattning av elektrisk kraft komplexa, t.ex. påverkar elproduktionens sammansättning den nationella energiintensiteten. Regeringen har även överlag ökat beskattningen av fossila bränslen, varför incitamenten att substituera bort från dessa bränslen redan har förstärkts. De i storlek mer betydande föreslagna ändringarna av energiskatten på elektrisk kraft omfattar även mindre, väl avgränsade, andelar av elanvändningen. Sammantaget bedömer regeringen därför att förslagets effekter på utvecklingen av den nationella energiintensiteten är begränsade.

Andra miljörelaterade effekter

I viss utsträckning kan även andra miljörelaterade målsättningar, än de som har att göra med en effektivare användning av energi, indirekt påverkas av föreslagna regeländringar. I de fall elektricitet används i processer där det finns andra miljögoda alternativ kan t.ex. indirekta effekter uppstå som ett resultat av att förslagen leder till relativprisförändringar för företagets och hushållens elanvändning. Dylika indirekta effekter är dock både svåra att explicit styra mot och att bedöma. Med hänsyn tagen till den svenska elproduktionens struktur, att energiskatten på elektrisk kraft belastar användningen av elektricitet och inte de bränslen som används för elproduktion, att storleken på de föreslagna förändringarna av skattesatserna är relativt begränsade, samt att utformningen av skatten, i huvudsak, bibehålls bedömer regeringen att förslagen inte ger upphov till betydande effekter på andra miljörelaterade målsättningar, inklusive på klimatmålen.

Vad gäller klimatmålen är det viktigt att hålla i åtanke att elproduktionen sker inom den handlande sektorn i handelssystemet. Minskade utsläpp av växthusgaser som följer av en lägre elproduktion i Sverige leder därför inte till utsläppsminskningar som påverkar uppfyllnaden av det nationella etappmålet till 2020. En minskad produktion av elektricitet i Sverige påverkar väsentligt inte heller den handlande sektorns totala utsläpp eftersom dessa utsläppsrätter då, till största delen kommer att frigöras för användning någon annanstans inom handelssystemet. Strukturen för den svenska produktionen av elektricitet innebär vidare att den redan ger upphov till relativt begränsade utsläpp av växthusgaser. Till exempel svarade produktionen av elektricitet och fjärrvärme tillsammans för 12 procent av de nationella utsläppen av växthusgaser under 2014 och trenden är att utsläppen minskar över tid.

Naturvårdsverket anser att den elektricitet som används för fläktar och kyla i datacenter inte ska ha nedsatt energiskatt, eftersom det gynnar eldriven kyla jämfört med t.ex. frikyla och fjärrkyla. Naturvårdsverket menar att andra sätt att producera kyla såväl kan ha mindre miljöpåverkan som vara mer resurseffektiv. Inledningsvis kan konstateras att elproduktionens utsläpp av växthusgaser omfattas av handelssystemet. Det finns, som nämnts ovan, därutöver andra styrmedel som

internaliserar el- och fjärrvärmeproduktionens negativa externa effekter. Det är därmed oklart vilken ytterligare miljöpåverkan det är som avses. Även om den effektgräns som föreslås gäller bortser från den elektricitet som används för kyla och fläktar, kommer den elektricitet som används för kylning i större datacenter att omfattas av den lägre skattenivån. En indirekt effekt av förslaget är därmed att relativpriserna för produktion av kyla i större datacenter, såsom Naturvårdsverket m.fl. påpekar, kommer att förändras till fördel för elektrisk kraft. Samtidigt är det just den elektricitet som används i de verksamheter som bedrivs av större datacenter som förslaget avser träffa, inte den elektricitet som används av företag som bedriver annan verksamhet. På motsvarande sätt är skattenivån lägre för den elektricitet som används i tillverkningsprocessen i industrin, det gäller även för elektricitet som används för att producera kyla, om kylan kan hänföras tillverkningsprocessen. Regeringen anser dock att konkurrenssnedvridningar i möjligaste mån bör undvikas när t.ex. produktion av värme och kyla sker för att tillgodose samma ändamål och avser därför se över skillnaderna i beskattning (se avsnitt 6.13.9).

Med anledning av de förslag som framförs av bl.a. *Oberoende elhandlare* och *Solel-kommissionen* bör noteras att motiven för att styra mot en högre andel elproduktion från vissa förnybara energikällor genom t.ex. specifika nedsättningar av energiskatten på elektrisk kraft framstår som svaga. Energiskatten på elektrisk kraft utgår på användningen av elektricitet och styr därmed till sin natur inte bort från eller till en viss typ av elproduktion samtidigt som utsläpp av koldioxid från elproduktion ingår i den handlande sektorn. Befintliga nedsättningar från normalnivån definieras också normalt utifrån olika användningsområden, snarare än utifrån elektricitetens ursprung. En nedsättning av energiskatten för att gynna vissa typer av elproduktion skulle därför vara att likställa med ett renodlat driftstöd och att betrakta som en avsteg från principen om att förorenaren ska betala. Det finns även ett flertal styrmedel som syftar till att stimulera till en ökad andel elektricitet från förnybara energikällor, det gäller även specifikt för småskaliga anläggningar. Exempelvis finns det ett investeringsstöd för solcellsanläggningar samt en skattereduktion för mikroproduktion av elektricitet från förnybara

energikällor. Elproduktion från små anläggningar som producerar förnybar elektricitet är också fr.o.m. den 1 juli 2016, under vissa förutsättningar, av administrativa skäl, undantagna från skatteplikt för energiskatt på elektrisk kraft (prop. 2015/16:1). Till exempel är den elektricitet som produceras i en solcellsanläggning med en topp effekt som är mindre än 255 kilowatt undantagen från skatteplikt om ägaren inte förfogar över annan elproduktion och elektriciteten inte transporteras via elnätet. Därutöver finns även elcertifikatsystemet som genom sin utformning säkerställer att målsättningarna för utbyggnaden av ny elproduktion från förnybara energikällor kommer att nås. Regeringen får dock skäl att återkomma i frågan eftersom en utredare ser över förutsättningarna för att skattemässigt stimulera solenergi, i synnerhet elektricitet producerad med solceller (jämför prop. 2015/16:100, s. 52).

Förslaget om att skattskyldigheten för energiskatten på elektrisk kraft överförs till elnätsbolagen innebär bl.a. att den som säljer elektricitet för laddning av elbilar inte blir skattskyldig såsom elleverantör. Därmed bedömer regeringen att förslaget understödjer ambitionen om en fossiloberoende fordonsflotta.

Övriga effekter

Förslagen bedöms inte medföra betydande sociala eller fördelningsmässiga konsekvenser, t.ex. vad avser jämställdheten mellan kvinnor och män. Förslagen påverkar flera sektorer och även hushåll. Större företag i datacenterbranschen föreslås få lägre skatt medan hushåll och företag i vissa kommuner i norra Sverige föreslås få något högre skatt. Mindre företag i tillverkningsindustrin föreslås få en högre skatt i och med att ett återbetalningsförfarande införs och industri-företagens elanvändning utanför tillverkningsprocessen i norra Sverige föreslås beskattas enligt normalnivån. De direkta effekterna är högre elkostnader för de hushåll och företag som föreslås få en högre energiskatt på elektrisk kraft och lägre kostnader för de företag som föreslås få en lägre skatt.

Eftersom energiskatten på elektrisk kraft för företag tas ut på företagsnivå, till skillnad från skatten på hushåll som tas ut på individnivå, går det inte att direkt se effekterna av en reform på mäns och kvinnors ekonomiska situation. Det

går dock att belysa effekterna i termer av vem som äger företagen och tar del av de effekter som förändrade skatter innebär. Ägandet av företag är i stor utsträckning indirekt, via t.ex. privata och offentliga aktörer inom pensionssystemet. Mäns inkomster är generellt högre och därmed kan de förväntas ha en större andel av det indirekta ägandet. Män har också en större andel av det direkta ägandet i mindre icke börsnoterade företag. Därmed kan förändringar av energiskatten på elektrisk kraft för företag i större utsträckning förväntas påverka mäns inkomster.

Effekterna för hushållen beror på fördelningen mellan kvinnor och män. Om en större andel hushåll består av enbart kvinnor kommer kvinnorna att påverkas mer och vice versa. Statistiska centralbyråns statistik visar att ca 56 procent av ensamstående, med eller utan barn, är kvinnor. Det innebär att förslagen kan förväntas påverka hushåll med ensamstående kvinnor i något större utsträckning. Eftersom den föreslagna skatthöjningen för hushåll i norra Sverige är liten förväntas dock effekten av den skatthöjningen vara marginell. Sammantaget bedömer regeringen därför att såväl förslagets effekter på jämställdheten mellan kvinnor och män som de fördelningseffekter som förslagen ger upphov till kommer att vara begränsade.

6.14 Kommande skatteförändringar på energiområdet

Regeringens bedömning: För att uppfylla ramöverenskommelsen som träffats på energiområdet ("Ramöverenskommelse mellan Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet de gröna, Centerpartiet och Kristdemokraterna", se regeringens webbplats) bör följande förändringar i energibeskattningen göras:

- Skatten på termisk effekt bör fasas ut i två steg genom sänkningar av skattesatsen den 1 juli 2017 och den 1 januari 2018. Vid det första tillfället bör skattesatsen sänkas till 1 500 kronor per megawatt och månad. Från och med den 1 januari 2018 bör skatten slopas helt.
- Fastighetsskatten för vattenkraftverk bör sänkas i fyra steg till 0,5 procent av

taxeringsvärdet under perioden 2017–2020. Från och med den 1 januari 2017 bör skattesatsen sänkas från 2,8 procent till 2,2 procent av taxeringsvärdet, fr.o.m. den 1 januari 2018 bör skattesatsen sänkas till 1,6 procent av taxeringsvärdet, fr.o.m. den 1 januari 2019 bör skattesatsen sänkas till 1,0 procent av taxeringsvärdet och fr.o.m. den 1 januari 2020 bör skattesatsen sänkas till 0,5 procent av taxeringsvärdet.

- För att finansiera dessa skattesänkningar bör normalskattenivån för energiskatten på el höjas i två steg, den 1 juli 2017 och den 1 januari 2019. Sammantaget bedöms höjningarna preliminärt behöva uppgå till 4,2 öre per kilowattimme, exklusive mervärdesskatt.

Skälen för regeringens bedömning: Den 10 juni 2016 träffades en energipolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet de gröna, Centerpartiet och Kristdemokraterna. Överenskommelsen medför förändringar på bl.a. skatteområdet i form av ändringar i beskattningen av vatten- och kärnkraft, samt av energiskatten på elektrisk kraft för hushåll och tjänsteföretag. Överenskommelsen, benämnd "Ramöverenskommelse mellan Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet de gröna, Centerpartiet och Kristdemokraterna", finns tillgänglig via regeringens webbplats, och beskrivs i sin helhet i bilagan för utgiftsområde Energi (utg.omr. 21 bil. 11).

Enligt ramöverenskommelsen på energiområdet ska skatten på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer avvecklas stegvis under en tvåårsperiod med start 2017 och fastighetsskattesatsen på vattenkraftverk ska stegvis sänkas till 0,5 procent av taxeringsvärdet under en fyraårsperiod med start samma år. Finansieringen av dessa åtgärder ska ske genom en höjning av energiskatten på elektrisk kraft för hushåll och tjänsteföretag.

Från beredningssynpunkt är det önskvärt att såväl remissinstanser som riksdag får möjlighet att ta ställning till de nämnda ändringarna på energiskatteområdet i ett enda sammanhang. Regeringen gör bedömningen att en rimlig tidpunkt för höjning av normalskattenivån för energiskatten på elektrisk kraft, med hänsyn till beredningskravet i regeringsformen, är vid

halvårsskiftet 2017. Skatten på termisk effekt utgår i efterhand med ett visst belopp per megawatt installerad effekt och månad. Det innebär att skattesatsen bör ändras så att den gäller för en viss månad och framåt. När det gäller fastighetsskatten för vattenkraftverk sker beskattningen i efterhand och per kalenderår. Det innebär att skattesatsen bör ändras retroaktivt så att den nya skattesatsen gäller fr.o.m. kalenderåret 2017 även om ändringen träder i kraft senare, exempelvis vid halvårsskiftet 2017.

Mot denna bakgrund anser regeringen att det är lämpligt att samtliga skatteändringar sker med ett första ikraftträdande vid ett och samma tillfälle, den 1 juli 2017, och att den första sänkningen avseende fastighetsskatten för vattenkraftverk gäller retroaktivt för hela 2017.

Regeringen anser att utfasningen av skatten på termisk effekt bör ske i två steg genom en första sänkning den 1 juli 2017 till 1 500 kronor per megawatt och månad och en andra sänkning den 1 januari 2018 i form av ett helt borttagande av skatten.

Regeringen anser att fastighetsskatten för vattenkraftverk bör sänkas till 0,5 procent av taxeringsvärdet i fyra steg genom sänkningar av skattesatsen under perioden 2017–2020. Från och med den 1 januari 2017 bör skattesatsen sänkas från 2,8 procent till 2,2 procent av taxeringsvärdet. Den första sänkningen bör ske retroaktivt och gälla för hela kalenderåret 2017, men träda i kraft den 1 juli 2017. Från och med den 1 januari 2018 bör skattesatsen uppgå till 1,6 procent av taxeringsvärdet, fr.o.m. den 1 januari 2019 bör skattesatsen uppgå till 1,0 procent av taxeringsvärdet och fr.o.m. den 1 januari 2020 bör skattesatsen uppgå till 0,5 procent av taxeringsvärdet.

För att finansiera dessa skattesänkningar bör normalskattenivån för energiskatten på elektrisk kraft höjas i två steg, den 1 juli 2017 och den 1 januari 2019. Höjningarna bedöms sammantaget preliminärt behöva uppgå till 4,2 öre per kilowattimme, exklusive mervärdesskatt. Den första höjningen bedöms behöva uppgå till 3,0 öre per kilowattimme, exklusive mervärdesskatt. Den andra höjningen bedöms behöva uppgå till 1,2 öre per kilowattimme, exklusive mervärdesskatt. De tänkta lagstiftningsåtgärderna bedöms uppfylla förslagen i energiöverenskommelsen.

Finansdepartementet kommer att remittera ett förslag med de angivna ändringarna. Regeringen avser att under 2017 återkomma till riksdagen med ett förslag.

Offentligfinansiella effekter

De offentligfinansiella kostnader som en utfasning av skatten på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer och en sänkning av fastighetsskattesatsen för vattenkraftverk ger upphov till finansieras i enlighet med överenskommelsen genom att energiskatten på elektrisk kraft för hushåll och tjänsteföretag höjs. Sammantaget bedöms därför det kommande förslaget, i princip, vara offentligfinansiellt neutralt.

6.15 Omräkning av koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen efter prisutveckling respektive reala inkomstökningar

Koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen framgår av 2 kap. 1 § lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE. Sedan 1994 har en årlig indexomräkning skett av skattesatserna i syfte att realvärdesäkra dem. Senast i november varje år ska regeringen, med stöd av bestämmelser i LSE, i förordning lägga fast det kommande kalenderårets koldioxid- och energiskattesatser med hänsyn till den allmänna prisutvecklingen. För bensin och dieselbränsle görs för 2017 och framåt även en årlig omräkning av skattesatserna som beaktar utvecklingen av bruttonationalprodukten.

För omräkning och förslag om energiskattesatser på el för 2017, se avsnitt 6.13.3.

Koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen för 2016 framgår av 2 kap. 1 § LSE i dess lydelse enligt SFS 2015:747. Beräkningen av 2017 års skattesatser sker utifrån den faktiska förändringen i konsumentprisindex (KPI) under perioden juni 2015 och juni 2016. Index har under perioden ökat med 1,02 procent. För bensin och dieselbränsle görs även en omräkning med ett schabloniserat tillägg av två procentenheter till KPI-omräkningen för att beakta utvecklingen av bruttonationalprodukten, dvs. en sammanlagd omräkning med 3,02 procent. Den tillkommande omräkningen sker av såväl energiskatten som koldioxidskatten men

uttrycks som en höjning av energiskatten. En mervärdesskatteeffekt tillkommer om priset på bränslet i motsvarande mån förändras och om köparen är en privatperson. För företag som har rätt av dra av denna ingående mervärdesskatt tillkommer inte någon sådan effekt. För 2017 medför omräkningen att skatten på bensin, miljöklass 1 höjs med 19 öre per liter (23,75 öre inklusive mervärdesskatt). Skatten på dieselbränsle, miljöklass 1 höjs med 16,8 öre per liter (21 öre inklusive mervärdesskatt).

Skattesatsförändringar för de vanligaste bränslena redovisas i tabell 6.9.

Tabell 6.9 Ändringar av skattesatserna på bränslen 2017 jämfört med 2016, inklusive mervärdesskatt

Öre/l, kr/m³, kr/1 000m³

Energislag	Omräkning av koldioxid-skatt	Omräkning av energi-skatt	Mervärdesskatt	Summa
Bensin, miljöklass 1, öre/l	3	16	4,75	23,75
Dieselbränsle, miljöklass 1, öre/l	3,3	13,5	4,2	21
Eldningsolja, kr/m ³	33	9	10,5	52,5
Naturgas, drivmedel, kr/1 000m ³	25	0	6,25	31,25

Anm.: Ingen energiskatt tas ut på naturgas för drivmedelsanvändning.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

6.16 Kemikalieskatt

6.16.1 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 19 december 2013 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att analysera behovet av nya ekonomiska styrmedel på kemikalieområdet och, om sådant behov finns, vilken typ av styrmedel som har bäst förutsättningar att vara verkningsfullt och kostnadseffektivt.

Utredningen, som tog namnet Kemikalieskatteutredningen, redovisade sitt uppdrag den 30 mars 2015 i betänkandet Kemikalieskatt – Skatt på vissa konsumentvaror som innehåller kemikalier (SOU 2015:30). Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 14, avsnitt 1*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 14, avsnitt 2*. En sammanställning av remissyttrandena finns

tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2015/01931/S2).

Inom Finansdepartementet har promemorian Kompletterande förslag avseende kemikalieskatterna tagits fram (dnr Fi2016/01244/S2). Promemorian har remissbehandlats och innehåller vissa kompletteringar och justeringar av utredningens förslag. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 14, avsnitt 3*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 14, avsnitt 4*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2016/01415/S2).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 9 juni 2016 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslagen i *bilaga 14, avsnitt 5*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 14, avsnitt 6*. I förhållande till lagrådsremissen har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts. Regeringen har i huvudsak följt Lagrådets synpunkter. Regeringen behandlar Lagrådets synpunkter i avsnitt 6.16.3.1, 6.16.3.3 och 6.16.3.4 samt i författningskommentaren (avsnitt 6.31).

6.16.2 Bakgrund

6.16.2.1 Kemikalieskatteutredningen

Kemikalieskatteutredningen hade i uppdrag att analysera behovet av nya ekonomiska styrmedel på kemikalieområdet och om behov av sådana styrmedel bedömdes finnas, föreslå vilken typ av ekonomiskt styrmedel som har bäst förutsättningar att vara verkningsfullt och kostnadseffektivt. Huvudmotivet för dessa ekonomiska styrmedel skulle enligt utredningens kommittédirektiv vara att minska förekomsten av eller risken för exponering och spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen från olika varugrupper.

Utredningen valde att ta fram förslag som minskar förekomsten av farliga ämnen i människors hemmiljö. Detta motiverades i betänkandet med att studier har visat att vanliga källor till farliga ämnen i människors hemmiljö är flamskyddsmedel i elektronik samt ftalater i golv och andra byggvaror som innehåller polymerer av vinylklorid, PVC.

Utredningen har tagit fram förslag på två punktskatter. Det ena förslaget är en skatt på viss elektronik och det andra förslaget är en skatt

på golvbeläggingsmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid.

6.16.2.2 Utredningens förslag om skatt på viss elektronik

Den föreslagna skatten på viss elektronik har enligt utredningen utformats på så sätt att sådana varor som används ofta i hemmiljö och därmed orsakar risk för att vissa farliga ämnen tillförs människors hemmiljö ska vara föremål för beskattning. De varor som omfattas av skatteplikt definieras med hjälp av tulltaxans indelning i KN-nummer. Bl.a. omfattas spisar, mikrovågsugnar, kylskåp, frysskåp, diskmaskiner, tvättmaskiner, torktumlare, datorer, bärbara datorer, läsplattor, dammsugare, mobiltelefoner, vanliga telefoner, trådlösa telefoner, routrar, trådlösa nätverk, cd-spelare, dvd-spelare, radioapparater, tv-apparater, tv-dioder, dataskärmar samt spelkonsoler.

Skatten ska enligt förslaget uppgå till 8 kronor per kilo vara för vitvaror och 120 kronor per kilo vara för övrig elektronik. Det maximala skattebeloppet ska dock uppgå till 320 kronor per vara. Skattskyldig ska vara den som yrkesmässigt tillverkar, för in, tar emot eller importerar de aktuella varorna. Försäljning från utländska säljare till svenska konsumenter ska inte beskattas. Liksom för andra punktskatter ska det finnas ett system med uppskjuten beskattningstidpunkt för godkända lagerhållare.

Utredningen föreslår vidare att det ska finnas möjlighet till avdrag för skatt med 50 procent för den elektronik som inte innehåller additiva föreningar av brom- klor eller fosfor. För elektronik som inte innehåller nämnda additiva föreningar och inte heller reaktivt tillsatta brom- eller klorföreningar föreslås i stället att avdrag medges med 75 procent. Eftersom all elektronik enligt utredningen innehåller mer eller mindre farliga kemikalier föreslås att det inte ska vara möjligt att göra avdrag för hela skatten. För att skilja på additivt och reaktivt tillsatta föreningar hänvisas till en mätmetod som ska tas fram och som förslaget ska kompletteras med.

De förväntade intäkterna av skatten på viss elektronik bedöms uppgå till 2,4 miljarder kronor årligen. Myndigheternas löpande administrativa kostnader förväntas uppgå till 14 miljoner kronor årligen medan företagens

administrativa kostnader förväntas uppgå till 27 miljoner kronor årligen.

Enligt utredningen bidrar den föreslagna skatten till att uppnå det nationella miljömålet en giftfri miljö. Skatten förväntas leda till positiva hälsoeffekter såsom minskad risk för genskador, hormonstörande effekter, störningar på nervsystemet och reproduktionsstörande effekter. Skatten förväntas leda till en minskad försäljning av viss elektronik med 4,5 procent per år samt en omfördelning av inköpen mot varor som innehåller mindre skadliga flamskyddsmedel. Skatten bedöms leda till en överflyttning till obeskattad internationell e-handel med 0,4 procentenheter av den totala försäljningen av viss elektronik.

6.16.2.3 Promemorians förslag

I promemorian ”Kompletterande förslag avseende kemikalieskatterna” föreslås att utredningens förslag till lag om skatt på viss elektronik ska kompletteras med en lista över hur de vanligast förekommande brom-, klor- och fosforföreningarna normalt tillsätts i stället för den mätmetod som hänvisas till i förslaget samt vissa följdändringar med anledning av detta. Det föreslås även en ändring av definitionen av yrkesmässig verksamhet i förslaget till lag om skatt på viss elektronik.

6.16.3 Skatt på kemikalier i viss elektronik

6.16.3.1 Skattens huvudsakliga utformning

Regeringens förslag: En punktskatt på kemikalier i viss elektronik införs. Skatten konstrueras så att samtliga varor inom bestämda kategorier är skattepliktiga, men att det finns möjligheter till avdrag. Vilka varor som omfattas begränsas genom tulltaxans indelning i KN-nummer. Skatten tas ut med 8 kronor per kilogram för vitvaror och med 120 kronor per kilogram för övrig elektronik. Maximalt skattebelopp är 320 kronor per vara.

Regeringens bedömning: Skatten och dess utformning bör ses över och uppdateras med jämna mellanrum.

Utredningens förslag och bedömning
överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Sundsvall, Förvaltningsrätten i Falun, Förvaltningsrätten i Växjö, Domstolsverket, Konkurrensverket och Statens energimyndighet* har inte haft några invändningar mot eller synpunkter på förslaget. *Domstolsverket* anför emellertid att det saknas konsekvensanalys i utredningens betänkande om hur förslagen kan påverka de allmänna förvaltningsdomstolarna, dels genom överklaganden som kommer att ske via skatteförfarandelagen och tullagen, dels genom övriga överklaganden. *Tillväxtanalys, IVL svenska miljöinstitutet* och *Återvinningsindustrierna* har avstått från att yttra sig avseende utredningens förslag. *Kommerskollegium* anför att en kemikalieskatt kan vara ett lämpligt styrmedel för att få bort farliga flamskyddsmedel i viss elektronik, men den kan leda till administrativa kostnader och svårigheter för både företag och myndigheter. De berörda kemikalierna bör begränsas med gemensam reglering inom EU, snarare än genom svensk skattelagstiftning. *Folkhälsomyndigheten* ser positivt på att med ekonomiska styrmedel begränsa antalet produkter som innehåller hälsoskadliga flamskyddsmedel och som avses användas i hemmiljö inomhus. *Tullverket* har inga synpunkter på om skatten ska införas eller inte men anför att det faktum att beskattning i vissa fall beräknas på vikt och i andra fall på antal kan förutses leda till svårigheter för såväl myndighet som för deklarerant att korrekt deklarerat och beräkna skatten. Detta gäller särskilt när beskattning ska ske på en hel sändning varor som omfattas av en tulldeklaration. Därvid uppkommer bl.a. frågan om vikt, i gram, ska anges för varje enskild enhet i importsändningen och, i så fall, hur detta ska kunna redovisas i tulldeklarationen. *Skatteverket* avstyrker förslaget och anför att regleringar på EU-nivå är ett bättre styrmedel för att styra bort från farliga kemiska ämnen. *Konjunkturinstitutet* anför att förslaget om en varuskatt på viss elektronik för att minska miljö- och hälsoeffekterna från flamskyddsmedel är trubbigt. Det är viktigt att beskatta nära källan till miljö- och hälsoproblemet, men en varuskatt minskar träffsäkerheten eftersom den utöver att styra mot hälso- och miljöproblem även beskattar icke-problematisk konsumtion. Eftersom det finns befintliga styrmedel riskerar

man även en överlappning. Om det inte är möjligt att utforma skatten mer träffsäkert finns det skäl att i stället för den föreslagna skatten överväga ökade satsningar på befintliga styrmedel. En varuskatt innebär beskattning av annan användning än bara den som bedöms vara problemet. Eftersom konsumenter tvingas reducera användning utöver den problematiska och även ofarliga produktionsfaktorer drabbas är de samhällsekonomiska kostnaderna av förslaget sannolikt underskattade. *Konsumentverket* anför att varje ansträngning att minska farliga kemikaliers påverkan på vår hälsa och miljö är angelägen och betydelsefull. *Naturvårdsverket* tillstyrker förslaget och anför att kemikalieområdet hittills varit dominerat av administrativa styrmedel, i huvudsak på EU-nivå, men att takten med vilken dessa har kunnat införas inte har varit tillräcklig. Det kan därför vara motiverat att komplettera med ekonomiska styrmedel. *Naturvårdsverket* ser gärna att den föreslagna skatten införas och dess effekt noga följs upp så att erfarenheterna kan utnyttjas till fler ekonomiska styrmedel inom kemikalieområdet. De ämnen skatten är ägnad att fasa ut har varit uppmärksammade på grund av sina negativa egenskaper ur hälso- och/eller miljösynpunkt i flera decennier, och i några fall längre än det, utan att tillräcklig substitution har kommit till stånd. Minskad användning av farliga ämnen stödjer även arbetet inom avfallsområdet och kan underlätta återvinning. *Kemikalieinspektionen* tillstyrker förslaget och anför att den stödjer inriktningen att minska människors exponering för farliga ämnen i inomhusmiljö, vilket ligger väl i linje med handlingsplanen för en giftfri vardag. Genomförandet och utvecklingen av ny lagstiftning inom kemikalieområdet går för sakta och kompletterande styrmedel därför behövs för att öka skyddet för människors hälsa och miljön. Ekonomiska styrmedel kan vara ett verkningsfullt komplement till begränsningar och förbud. Ekonomiska styrmedel har hittills använts endast i begränsad omfattning inom kemikalieområdet och bör därför prövas. De ämnen som valts ut är prioriterade och relevanta för att minska användningen av farliga ämnen. *Kemikalieinspektionen* stödjer att skatten är konstruerad så att den hanterar grupper av flamskyddsmedel i stället för enskilda ämnen. Det är nödvändigt att hantera grupper av farliga ämnen för att effektivisera kemikaliekontrollen.

Det finns flera exempel där samhället har förbjudit farliga ämnen och där dessa sedan har ersatts med närbesläktade ämnen med liknande farliga egenskaper. Även de varugrupper som valts ut är prioriterade och relevanta för att minska exponeringen av farliga ämnen. Kemikalieinspektionen stödjer att samtliga varor beskattas eftersom det gör det enklare att kontrollera efterlevnad av reglerna. Att använda sig av tulltaxan för att identifiera olika varukategorier är det bästa sättet som går att använda i dagsläget. *Tillväxtverket* tillstyrker förslaget, välkomnar en ökad försäljning av miljöanpassade varor och miljövänliga produkter och ser fördelar att styra branschen och tillverkare till att använda mer miljövänliga metoder. *ElektronikBranschen* avstyrker förslaget, hänvisar till SEK Svensk elstandards yttrande och anför att Sverige ska satsa resurser på att begränsa de ämnen som är miljömässigt negativa genom redan existerande och fungerande regelsystem inom EU, främst Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/65/EU av den 8 juni 2011 om begränsning av användning av vissa farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning (omarbetning), förkortat RoHS, och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikalie-myndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG, förkortad REACH. En skatt i Sverige påverkar inte produktionen. Det pågår sedan länge frivillig substitution till bättre ämnen och substanser. Ingen seriös aktör i branschen vill ha ämnen i produkterna som skulle utgöra risk för människors hälsa eller miljön. Att föreslå beskattning av hela grupper av flamskyddsmedel är inte acceptabelt. Inom varje grupp av bromerade, klorerade och fosforbaserade flamskyddsmedel finns bättre och sämre alternativ. Eftersom skatten omfattar såväl bra som dåliga alternativ kommer den inte att gynna de företag som är proaktiva och redan har forskat fram och utvecklat produkter innehållande bättre substanser och ämnen. Förslagen hade behövt vara på CAS-

nummernivå för att vara seriöst. *Elektronik-återvinning i Sverige* stödjer det övergripande målet och instämmer i att det finns ett behov av att minska förekomsten av farliga ämnen i människors hemmiljö. Det styrmedel som används bör vara av ekonomisk karaktär och i enlighet med principen att förorenaren betalar. Tillvägagångssättet med den föreslagna punktskatten är dock inte kostnadseffektivt. Det är mycket viktigt att ekonomiska styrmedel konstrueras så att de intäkter de genererar bidrar till förebyggande och förbättrande åtgärder över tid. De finansiella system som redan finns uppbyggda inom producentansvarssystemen har inte diskuterats. Dessa får kontinuerligt information från anslutna producenter hur mycket elektriska och elektroniska produkter som tillgängliggörs på den Svenska marknaden och vilken typ dessa är. Alla producenter som sätter en ny sorts elutrustning på unionsmarknaden har också skyldighet att tillhandahålla information om vilka komponenter och vilka material som ingår och var i utrustningen det kan finnas farliga ämnen och blandningar. Producentansvarssystemen har därmed tillgång till den information som Skatteverket och Tullverket skulle behöva avkräva de skattepliktiga. Sådan infrastruktur som Skatteverket och Tullverket skulle behöva bygga upp finns i stort redan etablerad inom producentansvaret. Steget mellan en miljöförsäkringspremie för återvinning och en miljöförsäkringspremie för utfasning av kemikalier är inte långt och skulle leda till en mer kostnadseffektiv och flexibel implementering av förslaget. En miljöriskpremie vore effektiv att applicera på risken för att farliga kemikalier tillförs till människors hemmiljö och vore mer kostnadseffektiv än en punktskatt. Man bör därför byta ut skatten mot en miljöriskpremie där premiebeloppet från början sätts på en nivå som återspeglar varans farlighet och på så sätt undvika onödiga administrationskostnader som uppstår när skatteavdrag måste göras. Det finns en risk att kemikalieproducenter byter ut delar av den kemiska sammansättningen för att undkomma regelverket. Ett sätt att undvika detta är ett förbud mot kemikaliernas skadliga effekter. *El-Kretsen* avstyrker förslaget och anför att många farliga ämnen har försvunnit eller håller på att försvinna tack vara internationella initiativ som RoHS och REACH. Det gemensamma för de lyckade initiativen är att de är just internationella, vilket är en

förutsättning för att kunna påverka en global marknad. Många angränsande frågor styrs utifrån ett EU-perspektiv, exempelvis producentansvaret. Att frånga sådan praxis för en snabbare implementering kommer inte att ge de miljömässiga vinster som förespås. *Företagarna* avstyrker förslaget men anför att de är positiva till att minska förekomsten och spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen. *IKEM* avstyrker förslaget, hänvisar till *Svenskt Näringslivs* yttrande och anför att existerande lagar och regler kan skapa bättre förutsättningar än de föreslagna ekonomiska styrmedlen. Den EU-gemensamma kemikalielagstiftningen REACH har inneburit betydligt minskade risker med kemikalier och varor tillverkade inom unionen. Ett fortsatt arbete på FN-nivå för att på längre sikt få till stånd en global kemikalielagstiftning och därmed komma till rätta med innehållet av oönskade ämnen i varor tillverkade utanför EU bör också fortsatt prioriteras. Sverige bör även driva på inom EU för en mer harmoniserad och utökad tillsyn och marknads kontroll. En harmoniserad kemikalielagstiftning bör i möjligaste mån också få en harmoniserad tillsyn för att kontrollera efterlevnaden. Inte minst kontrollen och tillsynen av importerade varor till unionen måste harmoniseras och stärkas. På EU-nivå finns också RoHS-direktivet som reglerar farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning, inklusive importerad sådan. En fortsatt komplettering av RoHS som utgår från kriterier och begränsningar i REACH har ett betydligt större genomslag i och med att RoHS i praktiken blivit en internationell standard. Den vetenskapliga förankringen för förslaget är svag. I utredningen har inte angivits vilka kriterier avseende hälso- och miljöegenskaper som ska vara uppfyllda för att ett ämne eller ett material ska komma i fråga för beskattning. Risken med s.k. falsk substitution, d.v.s. att ett farligt ämne byts ut mot ett annat ämne som är lika farligt eller farligare, hanteras inte på ett tillfredsställande sätt. *Miljömärkning Sverige AB* och *TCO development* anför att de är positiva till en kemikalieskatt som styrmedel för att driva på utvecklingen att minska farliga kemikalier i produkter. Produkterna säljs dock över hela världen och det är mycket sällan som de specialdesignas för den svenska marknaden. Miljömärkning är ett positivt styrmedel som under många år väglett konsumenter bort från produkter som innehåller farliga kemikalier.

Näringslivets regelrådet avstyrker förslaget och anför att det mest ändamålsenliga för att begränsa användningen av hälsofarliga kemikalier är att fortsätta arbetet med internationellt harmoniserade regleringar. Inom EU finns ett omfattande samarbete som innebär förbud och begränsningar mot användandet av ett antal kemikalier. *Regelrådet* anför att utredningens och promemorians konsekvensutredningar inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. *Svensk elektronik* hänvisar till Teknikföretagens yttrande och anför att den föreslagna skatten riskerar att minska svensk konkurrenskraft samtidigt som den inte leder till de önskade miljöförbättringarna. Regeringen borde på EU-nivå initiera ett forskningsprogram med syfte att ta fram ersättningsämnen med mindre miljöpåverkan utan försämring av säkerhet och tillförlitlighet. Den svenska marknaden är så liten i förhållande till den globala att det inte skapar incitament att finna ersättare för de beskattade kemikalierna. En svensk tillverkare kan inte heller avstå från att använda flamskyddsmedel. Även om syftet är att lägga en skatt på konsumentprodukter sker avgränsningen av produkter genom KN-nummer med bred omfattning, vilket innebär att stora delar av svensk elektronikindustri riskerar omfattande nya kostnader. Inbyggda elektroniksystem är en avgörande konkurrensfaktor för svensk industri. Moderna fabriker är beroende av intelligenta system där elektronik med uppkopplade enheter spelar en central roll. De pålagor förslaget innebär medför försämrade förutsättningar för internationellt konkurrenskraftig industriell utveckling i Sverige. Skattens negativa signalvärde riskerar att slå mycket hårt mot ansträngningar att locka ungdomar till tekniska utbildningar och elektronikbranschen. *Svensk handel* avstyrker förslaget, hänvisar till Teknikföretagens, SEK Svensk elstandards och Svenskt näringslivs yttranden och anför att de är positiva till att minska förekomsten och spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen. Det är dock betydligt mer ändamålsenligt att begränsa användningen av olämpliga kemikalier genom internationellt harmoniserade regler och begränsningar, kombinerat med en effektiv marknads kontroll. Det finns sedan lång tid inom EU ett omfattande arbete på kemikalieområdet inom bl.a. REACH och RoHS, som bl.a. resulterat i förbud och begränsningar mot

användandet av ett antal kemikalier. Trots att EU-arbetet sker långsamt när man bäst miljöeffekt genom att reglera kemikalier på EU-nivå. Genom en samsyn med flera större länder inom EU kan arbetet med utveckling av kemikalier regleras snabbas på. Den svenska marknaden är för liten för att företag som importerar och säljer elektronikvaror ska kunna påverka globala tillverkare att utveckla och anpassa sina produkter just för den svenska marknaden. Det finns i dagsläget inte några miljövänliga alternativa kemikalier att tillgå. Företag kan inte helt avstå från att använda flamskyddsmedel eftersom produktsäkerhetslagstiftning kräver att varor uppfyller el- och brandsäkerhetskrav. Kemikalieskatten kommer därför inte påverka förekomsten av skadliga kemikalier i elektronikvaror. Skatten kommer enligt utredningen att minska IT-användningen i Sverige med knappt fem procent. Detta leder till minskad tillväxt med 450 miljoner kronor i näringslivet och 700 miljoner kronor i hela ekonomin per år. Netto kan skatten förväntas leda till en samhällsekonomisk förlust på drygt en halv miljard kronor per år. *Svenska naturskyddsföreningen* tillstyrker förslaget och anför att miljömärkning är ett bra komplement till andra styrmedel och driver utvecklingen mot mindre skadliga alternativ. Det bör förtydligas att det är skadliga kemikalier som ska beskattas. Andra skadliga kemikalier som hittas i elektronik – såsom bly, kvicksilver och PFAS – också borde beskattas. Det är bra att så många varor inom elektronikgruppen ingår i förslaget. *Svenskt Näringsliv* avstyrker förslaget och anför att det är viktigt med åtgärder för att undvika att människor exponeras för olämpliga kemikalier som kan vara skadliga för hälsan. Det mest ändamålsenliga för att begränsa användningen av hälsofarliga kemikalier är dock att fortsätta arbetet med internationellt harmoniserade regleringar. Inom EU finns ett omfattande samarbete som innebär förbud och begränsningar mot användandet av ett antal kemikalier. Den svenska marknaden globalt sett är mycket begränsad och en svensk kemikalieskatt kan komma att minska intresset för internationella företag att verka i Sverige. Miljömärkning har varit en framgångsrik åtgärd som innebär större flexibilitet än skattelagstiftning. Det saknas vetenskaplig eller annan objektiv grund för varför beskattning ska ske av just de kemikalier som föreslås. *Sveriges kommuner och landsting*

tillstyrker förslaget och anför att de är positiva till att minska förekomsten och spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen. Nya punktskatter på produkter som innehåller farliga ämnen ger producenter och konsumenter en valmöjlighet att hitta alternativa ämnen och produkter som ger mindre skadliga effekter på människors hälsa och miljön. *Teknikföretagen* avstyrker förslaget, hänvisar till SEK Svensk elstandards och Svenskt Näringslivs yttranden och anför att de är positiva till att minska förekomsten och spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen. Åtgärder som förbjuder eller begränsar användningen av farliga substanser i produkter, när realistiska alternativ finns tillgängliga, är positiva. Tillverkare kan dock inte helt avstå från att använda flamskyddsmedel eftersom varorna måste uppfylla el- och brandsäkerhetskrav. Det finns redan inom EU väl fungerande instrument för ämnesförbud av kemiska substanser i elektriska och elektroniska produkter. Internationellt harmoniserade och tydliga ämnesförbud är mest framgångsrikt när det gäller utfasning av farliga ämnen och har störst miljö- och hälsoeffekt. Det bör skapas ett samarbete mellan näringslivet och myndigheter för att identifiera de ämnen som har högst prioritet att föreslås för nya ämnesförbud i RoHS. Det är oprecist att använda tullkoderna. Det leder till en otydlighet då varor som aldrig kommer att användas i hem eller kontor också omfattas eftersom förslaget på tullkoder är inte avgränsat till konsumentprodukter. Produkter från flera av koderna kan användas som insatsvaror till andra produkter och i industri- anläggningar. Ett stort problem för elektronikindustrin är att varukoder som omfattar produkter som bygger upp kommunikation mellan saker, "internet of things", omfattas av förslaget. Inbyggda elektroniska system är en avgörande konkurrensfaktor för svensk industri. Moderna fabriker är beroende av intelligenta system där elektronik med uppkopplade enheter spelar en central roll. Förslaget påverkar industriell utveckling brett i Sverige och kan leda till att stora delar av svensk elektronikindustri riskerar omfattande nya kostnader. Det är väldigt trubbigt att använda vikten, i kilo, på en vara för att bestämma vilken skatt varan ska beläggas med. De arbets- och marknadsmässiga aspekterna av förslaget i form av minskade arbetstillfällen och uteblivna exportintäkter har inte analyserats. Kostnaderna här kan vida överstiga skattens intäkter samtidigt

som skattens åsyftade effekter helt uteblir för dessa varor. Ovanpå skatten kommer även ett högre uttag för mervärdesskatt. Flera formuleringar i förslaget om skattens utformning har lånats från tobaksskattelagstiftningen. För tobak finns emellertid en EU-skattelagstiftning samt informationssystemet EMCS (Excise Movement and Control System) som används för att hålla ordning på var varorna befinner sig inom EU. Motsvarande europeiska ramverk och informationssystem finns inte för elektronik. För att undvika fusk och grå import av elektronik skulle det krävas ett sådant system. *American Chamber of Commerce to the European Union* (AmCham EU) avstyrker förslaget och anför att EU-reglering, i synnerhet REACH, är det korrekta sättet att hantera farliga ämnen på ett sammanhängande och vetenskapligt sätt över hela unionen. Nationell lagstiftning på vissa produktgrupper riskerar att underminera de väletablerade och erkända processerna för reglering för miljö och kemikalier. *Bygg & järnhandlarna* hänvisar till Elektronikbranschens och Svensk handels yttranden. *Conseil Européen de la Construction d'Electro-Domestiques AISBL* (CECED) avstyrker förslaget, hänvisar till Teknikföretagens yttrande och anför att det på europeisk nivå finns väletablerade procedurer att identifiera och fasa ut ämnen i varor. *ChemSec* anför att de är mycket positiva till en kemikalieskatt som styrmedel för att driva på utvecklingen att minska farliga kemikalier i produkter. Produkterna säljs dock över hela världen och det är mycket sällan som de specialdesignas för den svenska marknaden. *Dataspelsbranschen* anför att det vore beklagligt om spelkonsoler blev punktbeskattade. En nationell extraskatt kommer inte påverka utvecklingen av nya spelkonsoler, som i dag säljs på en internationell marknad, utan i stället slå hårt mot svenska återförsäljare, samt mot konsumenter som inte får samma möjligheter att byta ut sin gamla konsol mot en nyare och mer effektiv modell. Dessutom är skattesatsen, 320 kronor, uppemot 10 procent av det totala priset och således anmärkningsvärt hög. För en familj med knappa ekonomiska marginaler är det en bekymrande prisökning som kommer att försvåra tillgängligheten av nya spel och hämma generationsskiftet för spelkonsoler. *Digital-europe* avstyrker förslaget och anför att de stödjer målet att reducera användningen av farliga ämnen. Den föreslagna skatten är dock

inte vetenskapligt förankrad. Branschen tillverkar säkra produkter och exponeringen för vissa flamskyddsmedel i nya produkter är extremt låg och knappt mätbar. Studier visar att emissionen av ämnen från kontorsutrustning är mellan 100 000 och en miljon gånger lägre än gränsvärdena för arbetsplatser. Den enda vetenskapliga referensen i utredningen är inte aktuell för elektronik. Att förbjuda hela ämnesgrupper är inte acceptabelt eftersom de individuella ämnena har väldigt olika egenskaper. Om en kemikalieskatt över huvud taget kan rättfärdigas ska den baseras på individuella CAS-nummer. Det behövs även en definition på vilka egenskaper ett ämne ska ha för att beskattas eller inte. Utan en sådan finns en uppenbar risk att företag betalar skatten i stället för att försöka hitta säkrare alternativ som ändå kan komma att beskattas i framtiden. Det finns även en väldigt hög risk för falsk substitution. Man måste dessutom skilja på fara ("hazard") och risk ("risk"). Flera av de aktuella ämnena kan ha farliga egenskaper, men de utgör inte en risk för användaren. Det kommer att vara omöjligt att följa upp om skatten har den önskade effekten. Det kommer inte att gå att se några förbättringar om några år och jämförelser kommer att göras utifrån små nummer med stor osäkerhet. Skatten skulle utgöra ett tydligt handelshinder. Den skulle hindra import och tillverkning av varor i Sverige. *AB Electrolux* avstyrker förslaget och anför att åtgärder som förbjuder eller begränsar användningen av farliga substanser i produkter, när realistiska alternativ finns tillgängliga, är positiva. Förslaget innehåller dock en rad fall-gropar. I stället bör EU-lagstiftningen RoHS och REACH användas för att reglera kemikalier i produkter. *Elektriska hushållsapparater leverantörer* (EHL) avstyrker förslaget, hänvisar till Teknikföretagens yttrande och anför att de europeiska kemikaliedirektiven REACH och RoHS bäst reglerar innehåll och utfasning. *Elon elkedjan logistic AB* (Elon) avstyrker förslaget, hänvisar till Svensk handels och Teknikföretagens yttranden och anför att det är självklart att användningen av farliga substanser ska begränsas så långt som det är möjligt. Den globala marknaden kommer dock inte att ta hänsyn till en skatt i Sverige. Lösningen är i stället att behandla detta på EU-nivå. Det borde snarare införas skattelättnader till varor som uppfyller miljökrav. *Telefonaktiebolaget LM Ericsson* (Ericsson) avstyrker förslaget, hänvisar

till yttranden från Svenskt Näringsliv, IT & Telekommunikationsföretagen inom Almega AB (Almega), Teknikföretagen, Digitaleurope samt SEK Svensk Elstandard och anför att utveckling och försäljningen av elektronik sker på en global marknad och utformningen av incitament bör vara samstämmig med övriga politiska mål för EU. RoHS har haft stort genomslag och påverkat utfasningen av oönskade ämnen långt utanför EU. Deras produkter är inte konsumentprodukter, men ingår i de tullkoder som omfattas av förslaget. Att använda tullkoder för att avgöra omfattningen blir trubbigt och otydligt. Varor som aldrig kommer att användas i hem eller kontor inkluderas också. Exempelvis omfattas en betydande del av produkter som bygger upp det publika telekomnätet och internet. En begränsning av omfattningen bör göras till att endast gälla produkter som används av konsumenter. Det skapar väldigt mycket intern administration hos många företag att använda vikten, i kilo, på en vara för att bestämma vilken skatt den ska beläggas med. *European Flame Retardants Association* (EFRA) avstyrker förslaget och anför att branschen gör omfattande ansträngningar för att följa regleringen i REACH och RoHS. Det är avgörande att medlemsstaterna tar upp frågor kring potentiellt farliga ämnen genom dessa etablerade kanaler. Eftersom det finns etablerade system för att hantera kemikalier inom EU tillför den svenska lagstiftningen inget skydd för människors hälsa eller miljön. Nationella skatteåtgärder ska respektera den inre marknaden. Den fria rörligheten av varor ska inte hindras av ett svenskt skatteprojekt. Det saknas vetenskapliga belägg och urvalskriterier för att välja just de aktuella ämnesgrupperna. Det är också ytterst viktigt att tydligt skilja på fara ("hazard") och risk ("risk"). *Hewlett-Packard* hänvisar till Almeegas yttrande och anför att de har viss förståelse för kritiken att EU:s processer avseende REACH tar tid, men de är grundliga och innefattar en ständig dialog med och respekt för industrins synpunkter och argument. *IKEA svenska försäljnings AB* (IKEA) avstyrker förslaget och anför att syftet att minska förekomsten av farliga ämnen i människors hemmiljö är en oerhört viktig fråga. Förslaget innebär dock att innovation beskattas, investeringar i forskning och utveckling straffas och kontrollen över farliga kemikalier i Sverige på sikt minskar. Ett bättre styrmedel för att styra

bort från kemiska ämnen är regleringar på EU-nivå. Eftersom det är typen av kemikalier, snarare än mängden, som blir avgörande för beskattning höjs skatten även för de som medvetet har minskat sitt kemikalieinnehåll. Skatten innebär därför inget incitament till självreglering eller positiv innovation. Det blir i stället en allomfattande konsumtionsskatt. *Almega* avstyrker förslaget, hänvisar till Svenskt Näringslivs yttrande och anför att dess medlemmar generellt är positiva till att minska och eliminera farliga ämnen i sina produkter och har gjort så under lång tid. Kemikaliefrågan är viktig och måste prioriteras. Om flamskyddsmedel skulle emitteras okontrollerat under produkternas livslängd skulle dock produkterna snart inte längre möta gällande elsäkerhetsnormer och återkallas från marknaden. Viss emission från nya elektriska produkter har konstaterats i provkammare. Emissionerna är dock extremt låga och flertalet avtar även över tid. Yrkeshygieniska gränsvärden är i de flesta fall minst en miljon gånger högre. De uppmätta emissionerna från elektriska produkter kan därför inte anses utgöra någon risk. Det har inte gjorts någon vetenskaplig riskbedömning i utredningen och det har inte definierats vilka hälso- och miljöegenskaper för ett kemiskt ämne som utgör grund för beskattning. Utredningen håller inte tydligt isär fara och risk. Sverige bör i stället öka sitt engagemang i det europeiska arbetet, speciellt kopplat till REACH och RoHS. *Korea Electronics Association* (KEA) avstyrker förslaget och anför att skatt på elektroniska produkter inte är det normala sättet att hantera kemikalier inom EU, utan både REACH och RoHS begränsar användningen av vissa kemikalier genom förbud. Beskattningen är inte i linje med EU:s miljöpolicy. Användandet av vissa flamskyddsmedel i elektroniska produkter är oundvikligt. Det finns inget bevis för att de aktuella flamskyddsmedlen skulle vara farliga för miljön eller människors hälsa. Om skatten införs bör den baseras på ämnens CAS-nummer. *Korea WTO TBT Enquiry Point* avstyrker förslaget och anför att detaljerade listor på kemikalier med deras CAS-nummer behövs för både additivt och reaktivt tillsatta flamskyddsmedel. *Lenovo Sweden AB* (Lenovo) avstyrker förslaget, hänvisar till Teknikföretagens och Almeegas yttranden och anför att åtgärder som förbjuder eller begränsar användningen av farliga substanser i produkter, när

realistiska alternativ finns tillgängliga, är positiva. Tillverkare kan dock inte helt avstå från att använda flamskyddsmedel eftersom varorna måste uppfylla el- och brandsäkerhetskrav. Det finns redan inom EU väl fungerande instrument för ämnesförbud av kemiska substanser i elektriska och elektroniska produkter. Skatten omfattar även professionella produkter eftersom grund för beskattning är tullkoder. *LG Electronics* avstyrker förslaget och anför att det inte är acceptabelt att beskatta hela grupper av ämnen. Åtgärder ska enbart riktas mot ämnen om det finns vetenskapliga bevis och i så fall ska ämnena identifieras med CAS-nummer. *Samsung Electronics Nordic AB* (Samsung) avstyrker förslaget och anför att det är nödvändigt med en lista över individuella ämnen med CAS-nummer för att kunna avgöra om ett bolag gör rätt skatteavdrag. Att basera skatten på stora grupper av kemikalier innebär en risk för negativ substitution. Det är godtyckligt att basera skatten på tullkoder, vilket inkluderar både konsumentprodukter och professionella produkter. Att produkter beskattas baserat på deras vikt oavsett hur mycket kemikalier som finns i produkten är orimligt.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Behovet av styrning och val av styrmedel

Utredningen har avseende kemikalier i viss elektronik föreslagit ett ekonomiskt styrmedel i form av en ny punktskatt. En av regeringens prioriteringar i miljöpolitiken är att minska förekomsten, spridningen och exponeringen av farliga ämnen gentemot människor och miljö, med särskild fokus på barn och unga. Kemiska ämnen i varor är i dag betydligt sämre reglerade än ämnena i sig eller deras användning i kemiska produkter. Allmänna övergripande regelverk som produktsäkerhetslagen går i första hand att tillämpa på akuta hälsorisker men inte på effekter som orsakas av exponering för ett stort antal varor under en längre tidsperiod. Dagens förbud och begränsningar kommer inte åt många av de risker som är förenade med farliga kemikalier i konsumentvaror. Regeringen anser därför att det finns ett kvarvarande behov av ytterligare styrning. Särskilt saknas styrmedel som kan styra bort hela grupper av farliga ämnen med liknande kemisk struktur från marknaden

utan att varje enskilt ämne behöver utredas i detalj.

Många remissinstanser, bl.a. *Skatteverket*, har anført att reglering av de berörda kemikalierna bör ske på EU-nivå, snarare än genom svensk lagstiftning. Det har även anförts att en skatt på den svenska marknaden inte skulle påverka produktionen eftersom den svenska marknaden är så liten i förhållande till den globala. Regeringen anser att reglering på EU-nivå är ett lämpligt sätt att långsiktigt begränsa användandet av farliga kemikalier. Sådan reglering tar dock, som *Naturvårdsverket* och *Kemikalieinspektionen* påpekat, lång tid. Sådan reglering är också i allmänhet inriktad på att begränsa eller förbjuda enskilda ämnen snarare än hela grupper av ämnen, vilket kan innebära problem med s.k. falsk substitution (att begränsade eller förbjudna ämnen byts ut mot liknande ämnen som ännu inte begränsats eller förbjudits, men som potentiellt kan ge upphov till liknande negativa hälso- eller miljöeffekter). En svensk kemikalieskatt motverkar eller utesluter inte en eventuell framtida reglering på EU-nivå, utan får ses som ett kompletterande styrmedel för att minska förekomsten av farliga ämnen i människors hemmiljö. En svensk skatt med sådan konstruktion som utredningen föreslagit medför en styrning mot miljö- och hälsomässigt bättre alternativ. Även om en svensk punktskatt sannolikt inte har någon effekt på den globala marknaden och global produktion bedömer regeringen att en sådan skatt skulle kunna påverka den svenska marknaden. Exempelvis kan skatten medföra att företag i högre grad väljer att lansera de mer miljö- och hälsoanpassade delarna av sitt sortiment i Sverige, eftersom dessa varor här kommer att få en skattemässig fördel. Att andra länder inte har motsvarande skatter kan inte vara ett argument för att Sverige skulle avstå från att arbeta för en miljö- och hälsomässigt bättre konsumtion. Regeringen har som övergripande ambition att Sverige ska vara en förebild i världen – en ledande och inspirerande kraft där höjda miljöambitioner skapar innovationskraft. När EU:s regelverk inte räcker ska Sverige ha ambitionen att pröva att gå före med nationell lagstiftning mot farliga kemikalier.

Elektronikåtervinning i Sverige hänvisar till producentansvarssystemen och anför att dessa kontinuerligt får information från anslutna producenter hur mycket elektriska och

elektroniska produkter som tillgängliggörs på den svenska marknaden och vilken typ dessa är. Alla producenter som sätter en ny sorts elutrustning på unionsmarknaden har också skyldighet att tillhandahålla information om vilka komponenter och vilka material som ingår och var i utrustningen det kan finnas farliga ämnen och blandningar. En sådan infrastruktur som Skatteverket och Tullverket skulle behöva bygga upp finns enligt Elektronikåtervinning i Sverige i stort redan etablerad inom producentansvaret. Elektronikåtervinning i Sverige anför vidare att en miljöriskpremie vore mer kostnads-effektiv än en punktskatt och att man därför bör byta ut skatten mot en miljöriskpremie där premiebeloppet från början sätts på en nivå som återspeglar varans farlighet. Utredningen har studerat producentansvaret som ett alternativ men gjort bedömningen att det inte är ett lämpligt styrmedel utifrån syftet med skatten. Som skäl för detta anfördes bl.a. att de krav som skulle behöva ställas inte ligger i linje med det nuvarande systemet, att det skulle vara svårt att följa upp eftersom genomförandet av systemet ligger på privata aktörer som Naturvårdsverket får mycket begränsad information från samt att producentansvarssystemet kommer in i ett försent stadium i varans livscykel utifrån inriktningen att fasa ut varor som avger farliga ämnen till människors vardagsmiljö. Regeringen instämmer i utredningens slutsats att producentansvarssystemen inte är ett lämpligt styrmedel utifrån syftet med skatten. Produktansvarssystemen fyller viktiga roller inom sina områden, men är inte lämpliga som ersättning för den föreslagna skatten.

Sammantaget anser regeringen att en svensk punktskatt är ett lämpligt styrmedel för att minska förekomsten av farliga kemiska ämnen i människors hemmiljö.

Skattens utformning och skattepliktiga varor

En grupp ämnen med farliga egenskaper som ofta finns i människors hem är flamskyddsmedel, vilka återfinns i bl.a. damm. Dessa flamskyddsmedel kommer ofta från i hemmen vanligt förekommande elektronik, såsom TV-apparater, datorer och telefoner. I syfte att minska tillförseln av sådana ämnen till människors hemmiljö har utredningen föreslagit att en skatt på skadliga ämnen i hemelektronik ska införas. Skatten ska enligt utredningen utformas på så sätt att samtliga elektronikvaror

inom vissa avgränsade grupper blir skattepliktiga och att den skattskyldige ges möjlighet till skatteavdrag om han eller hon kan visa att vissa ämnen inte förekommer i varan. *Lagrådet* har angett att en alternativ skattekonstruktion i stället för möjligheter till avdrag vore att dela in varorna i klasser med olika skatteuttag. *Lagrådet* anser att för- och nackdelarna med de olika tekniska lösningarna bör belysas. Som nämndes ovan bygger den av utredningen föreslagna konstruktionen på att samtliga varor har samma skattesats och att den skattskyldige kan ges möjlighet till olika nivåer av avdrag om han eller hon kan visa att vissa ämnen inte förekommer i varan. I de fall den skattskyldige väljer att yrka avdrag och även kan visa rätten till ett sådant avdrag blir slutresultatet samma som om varorna hade varit indelade i olika skatteklasser. I de fallen skulle en indelning i olika skatteklasser i stället för avdragsrätt ha fördelen att slutresultatet blir något tydligare. Två viktiga delar av den föreslagna konstruktionen är dock dels att den skattskyldige har ett val om avdrag ska göras eller inte, dels att det är den skattskyldige som har bevisbördan för rätten till avdraget. Även om dessa delar är möjliga att inkludera i ett system med skatteklasser skulle tydligheten minska. Ett system med skatteklasser kan lätt tolkas som att en vara med ett visst kemikalie-innehåll alltid ska ha en viss skatt, vilket i förlängningen kan ses som att det är upp till beskattningsmyndigheten att motbevisa den skattskyldiges uppgifter om en varas tillhörighet till en skatteklass. Så är inte fallet med den föreslagna skatten. Huvudregeln är att en vara beläggs med full skatt och det är enbart om den skattskyldige kan visa att skatten ska vara lägre som en lägre skatt tas ut. Sammantaget anser regeringen att den av utredningen föreslagna konstruktionen med full skatt som huvudregel och möjlighet för den skattskyldige att yrka avdrag bättre tydliggör förutsättningarna för beskattning än en indelning i skatteklasser. *Digitaleurope* och *Almega* anför att de emissioner som förekommer från elektronik är extremt låga och ligger långt under de gränsvärden som finns. Regeringen anser att även om ämnena emitteras långsamt från produkterna kommer människor att utsättas för emissionerna under lång tid, då hemmet är en plats där de flesta människor spenderar mycket tid. Eftersom hemelektronik i dag är vanligt förekommande finns det även en risk att flera individuellt låga emissioner från

olika produkter tillsammans uppgår till högre nivåer. Flera remissinstanser har anfört att flamskyddsmedel är nödvändiga av säkerhetsskäl. Syftet med den skatt som utredningen föreslagit är emellertid inte att användandet av flamskyddsmedel ska upphöra, utan att påverka användandet mot mer miljö- och hälsovänliga alternativ genom att dessa ämnen ges möjlighet till högre skatteavdrag (se nedan under "Möjligheten till skatteavdrag"). En sådan utveckling bedöms kunna ske utan att åsidosätta produktsäkerheten. Skatteverket har avstyrkt förslaget med hänvisning till de synpunkter verket har på skattens utformning. Regeringen bedömer dock att skatten, med de justeringar av utredningens förslag som regeringen föreslår nedan, kommer att kunna uppnå sitt syfte och samtidigt vara rättssäker. Sammantaget anser regeringen att det finns skäl att beskatta skadliga kemikalier i sådan elektronik som förekommer i människors hemmiljö. Den konstruktion som utredningen har föreslagit bedöms lämplig utifrån skattens syfte. Regeringen föreslår därför att en punktskatt på kemikalier i elektronik ska införas. Skatten ska utformas på så sätt att samtliga elektronikvaror inom vissa avgränsade grupper blir skattepliktiga och att den skattskyldige ges möjlighet till skatteavdrag om denne kan visa att vissa ämnen inte förekommer i varan.

Vilken elektronik som omfattas av skatten måste vara tydligt avgränsat så att den som ska betala skatt har klart för sig om en vara är skattepliktig eller inte. En sådan tydlig avgränsning är enligt utredningen att utgå från tulltaxans indelning i KN-nummer. En fördel med denna indelning är att det redan finns många system som är uppbyggda utifrån KN-nomenklaturen. Det finns även redan ett system för hur olika varugrupper ska avgränsas gentemot varandra, vilket gör att man undviker de gränsdragningsproblem som kan uppkomma om man tar fram en egen lista över vilka varor som ska vara skattepliktiga. Flera remissinstanser anser att det är alltför oprecist att använda KN-numren och påpekar att de aktuella numren även inkluderar produkter som inte förekommer i människors hem. *ElektronikBranschen*, *EHL*, *Teknikföretagen*, *Svensk handel*, *Svensk elektronik* och *Almega* har efter remissförfarandet i skrivelser den 23 juni 2016 (dnr Fi2016/02520/S2) och den 1 juli 2016 (dnr Fi2016/02691/S2) angett att lagförslaget bör

ändras så att det enbart omfattar konsumentvaror. Regeringen anser att det varken är möjligt eller lämpligt att beskatta varorna utifrån varje individuell varas faktiska användning. Ett visst mått av förenkling kring varornas användning är därför nödvändigt. De KN-nummer som utredningen har föreslagit ska omfattas av skatten omfattar sådan elektronik som vanligtvis förekommer i människors hemmiljö. Även om de föreslagna KN-numren i viss mån även inkluderar varor som används, eller kan användas, på andra platser än människors hem anser regeringen att fördelarna med att använda sig av det etablerade systemet med KN-nummer överväger nackdelarna. Det bör även noteras att i de fall varorna används även i andra miljöer än i hem, exempelvis i kontorsmiljöer, orsakar de spridning av farliga ämnen i dessa miljöer. Vilka varor som är skattepliktiga ska därför enligt regeringens förslag bestämmas utifrån tulltaxans indelning i KN-nummer. Eftersom hänvisningen till KN-nummer direkt påverkar vilka varor som är skattepliktiga bör hänvisningen avse tulltaxan i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning. En följd av att ha en statisk hänvisning blir att om tulltaxan ändras behöver lagstiftaren överväga om någon ändring behöver göras i den nationella lagstiftningen. Det är alltid varans KN-nummer som bestämmer skatteplikten och inte varans tänkta eller faktiska användningsområde. Även varor som inte är avsedda att användas enbart i hemmiljön ska beskattas om de tillhör dessa KN-nummer. De varor som ska omfattas av skatteplikt framgår av tabell 6.10.

Tabell 6.10 KN-nummer som medför skatteplikt

KN-nummer	Exempel på varor:	Kategori:
8418 10, 8418 21, 8418 29, 8418 30, 8418 40	Kylskåp och frysskåp	Vitvara
8422 11	Diskmaskiner	Vitvara
8450 11, 8450 12, 8450 19	Tvättmaskiner	Vitvara
8451 21	Torktumlare	Vitvara
8471 30, 8471 41, 8471 49	Datorer, bärbara datorer, läsplattor	Övrig elektronik
8508 11	Dammsugare	Vitvara
8516 50, 8516 60	Spisar, mikrovågsugnar	Vitvara
8517 11, 8517 12, 8517 18, 8517 62	Mobiltelefoner, vanliga telefoner, trådlösa telefoner, routrar och trådlösa nätverk	Övrig elektronik
8519 30, 8519 50, 8519 81, 8519 89	CD-spelare	Övrig elektronik
8521 10, 8521 90	DVD-spelare	Övrig elektronik
8527 12, 8527 13, 8527 19, 8527 91, 8527 92, 8527 99	Radioapparater	Övrig elektronik
8528 41, 8528 49, 8528 51, 8528 59, 8528 71, 8528 72, 8528 73	TV-apparater (både platta och tjocka), monitorer	Övrig elektronik
9504 50	Spelkonsoler	Övrig elektronik

Skattens benämning

Enligt utredningens förslag benämns skatten ”Skatt på viss elektronik”. Svenska naturskydds-föreningen anför att det bör förtydligas att det är skadliga kemikalier som ska beskattas. Regeringen instämmer i denna synpunkt. Även om den lagtekniska konstruktion som beskrivits ovan bygger på att samtliga varor är skattepliktiga och avdrag får göras om varorna inte innehåller vissa ämnen är det viktigt att betona att det är kemikalierna i varorna som beskattas. Valet av lagteknisk konstruktion beror på att samtliga varor i de aktuella KN-numren bedöms innehålla skadliga kemikalier i större eller mindre omfattning. För att förtydliga att det är kemikalierna som beskattas föreslår regeringen att skatten ska benämnas ”skatt på kemikalier i viss elektronik”.

Beskattning utifrån varans vikt

I en studie som genomfördes av Kemikalie-skatteutredningen framkom att storleken på varans kretskort, som står för en stor andel av förekomsten av flamskyddsmedel, samvarierar med varans vikt för varor inom gruppen övrig elektronik. En vara med högre vikt kan därmed enligt utredningen antas innehålla mer flamskyddsmedel än en vara med lägre vikt. Med

anledning av detta föreslår utredningen att beskattning ska ske utifrån varans totala vikt.

Utredningen anger vidare att vitvaror i regel väger mycket och har i sammanhanget relativt små kretskort. Kretskorten utgör därför en relativt låg andel av vikten vilket utredningen antar gäller även för den totala mängden flamskyddsmedel i vitvaror. För att inte vitvaror ska få en oproportionerligt hög skatt föreslår därför utredningen att skattesatserna sätts lägre för vitvaror än för övrig elektronik. Regeringen instämmer i utredningens bedömningar. Regeringen föreslår att skatten ska baseras på varans vikt och skattesatserna för vitvaror ska sättas lägre än för övrig elektronik. Angående vad som avses med varans vikt, se nedan under ”Skattesatser och högsta skattebelopp”.

Skattesatser och högsta skattebelopp

Eftersom ett syfte med den föreslagna skatten är att minska tillförseln av farliga ämnen till människors hemmiljö bedömde utredningen att en lämplig skattenivå är en sådan som medför att förekomsten av, och därmed människors exponering för, miljö- och hälsofarliga ämnen minskar. Skatten ska inte sättas så högt att den i praktiken innebär ett förbud, men heller inte så lågt att den styrande effekten uteblir.

Enligt utredningens bedömning är en rimlig målsättning att minska försäljningen av sådan elektronik som inte får högsta skatteavdrag (se avsnitt 6.16.3.2 nedan) med omkring 5 procent. Förslag på lämpliga skattenivåer har sedan tagits fram baserat på tillgänglig pris- och viktstatistik tillsammans med forskning kring priselasticiteter som kan tillämpas på de aktuella varugrupperna. Utredningen har bedömt att eftersom det handlar om en helt ny typ av skatt med betydande osäkerhet vad gäller de förväntade effekterna bör skattenivåerna inledningsvis sättas förhållandevis lågt. Låga skattesatser minskar också konkurrenspåverkan mellan svenska och utländska försäljare (se avsnitt 6.16.3.3 nedan). Regeringen delar dessa bedömningar. Regeringen föreslår därför, i likhet med utredningen, att skattesatserna ska bestämmas till 8 kr/kg för vitvaror och 120 kr/kg för övrig elektronik. För att ingen vara ska få en oproportionerligt hög skatt, vilket annars skulle kunna bli fallet för vissa tunga varor, ska skatt betalas med maximalt 320 kronor per skattepliktig vara.

Vad som ska anses utgöra en (1) vara får i varje enskilt fall avgöras enligt den Kombinerade nomenklaturens tolkningsregler, bestämmelser, anvisningar, förklarande anmärkningar m.m. som finns meddelade i anslutning till den Kombinerade nomenklaturens indelning i avdelningar, kapitel och nummer. Detta innebär exempelvis att tillbehör som samförpackas och säljs tillsammans med en vara utgör en del av varan och ska därmed räknas med i den skattepliktiga varans vikt medan tillbehör som säljs separat inte utgör en del av varan och följaktligen inte ska räknas med i den skattepliktiga varans vikt.

Tullverket har anfört att den omständigheten att beskattning i vissa fall beräknas på vikt och i andra fall på antal kan leda till svårigheter för såväl myndighet som för deklaratant att korrekt deklarerar och beräkna skatten, särskilt när beskattning ska ske på en hel sändning varor. *Ericsson* har anfört att det skapar väldigt mycket intern administration hos många företag att använda vikten på en vara för att bestämma vilken skatt den ska beläggas med. Regeringen delar inte dessa synpunkter. En varas vikt är en uppgift som kan kontrolleras med enkla medel och som både tillverkare och andra skattskyldiga bedöms kunna få reda på utan svårigheter. Även i en större sändning varor är det inte orimligt att kräva att den skattskyldige ska ha uppgifter om varornas individuella vikt. Beskattningen sker alltid utifrån varornas vikt. Bestämmelsen om maximal beskattning per vara innebär emellertid att när beskattningen nått denna gräns för en viss typ av vara blir effekten samma som om beskattning hade baserats på antal. Beräkningen av skatten sker dock alltid på samma sätt. Först multipliceras varans vikt med skattesatsen. Om resultatet överstiger den maximala skatten justeras det ner till maxnivån. Därefter appliceras eventuella avdrag (se nedan). Slutligen multipliceras resultatet med antal varor.

Uppdatering

Den föreslagna lagen är utformad efter kunskapsläget vid lagens tillkomst. Kemikalieområdet är emellertid ett område som präglas av att ny kunskap tillkommer i snabb takt. Nya mätmetoder utvecklas och kännedomen om hur olika kemikalier påverkar vår kropp och hälsa går framåt. Samtidigt utvecklas ständigt nya kemikalier som börjar användas i olika konsumentprodukter. Med anledning av detta

bör skatten och dess utformning ses över och uppdateras med jämna mellanrum.

Lagförslag

Förslaget föranleder införandet av en ny lag om skatt på kemikalier i viss elektronik, se avsnitt 3.2.

6.16.3.2 Möjligheten till skatteavdrag

Regeringens förslag: Det ska finnas möjlighet till avdrag med 50 procent av skatten för den elektronik som inte innehåller additivt tillsatta föreningar av brom eller klor och med 90 procent av skatten för elektronik som dessutom inte innehåller additivt tillsatta föreningar av fosfor eller reaktivt tillsatta brom- eller klorföreningar. Vid bedömningen av rätten till avdrag beaktas endast föreningar som utgör en högre andel än 0,1 viktprocent av det homogena materialet i kretskort (exklusive dess komponenter) eller sådana plastdelar som väger mer än 25 gram. I en bilaga till lagen anges i en lista om de vanligast förekommande brom-, klor- respektive fosforföreningarna tillsätts additivt eller reaktivt.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Enligt utredningens förslag medgavs inte avdrag för elektronik som innehåller additiva föreningar av fosfor och den högsta avdragsnivån var 75 procent. Utredningen föreslog även att lagen skulle kompletteras med en mätmetod för att avgöra om ämnen var additivt eller reaktivt tillsatta.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag i de delar där promemorian har föreslagit ändringar i utredningens förslag.

Remissinstanserna: *Kommerskollegium* anför att utredningens förslag kan leda till administrativa svårigheter och kostnader för både företag och myndigheter. *Tullverket* anför att med den av utredningen föreslagna konstruktionen med rätt till avdrag under vissa förutsättningar, kommer det att bli en grannlaga uppgift för myndigheten att fastställa korrekt skatt. För att säkert kunna bedöma om ett avdrag ska medges eller ej kommer det att behövas laboratorieanalyser, som troligen måste utföras i samband med klarering av varan. Vid efterkontroll, t.ex. revision, har varan sannolikt

redan sålts vidare och kommer inte att vara tillgänglig för analys. Att analyser genomförs i samband med klareringen kan komma att medföra att varans frigörande för övergång till fri omsättning fördröjs. Detta kan medföra negativa effekter för näringslivet med brist på förutsebarhet i fråga om när varan blir levererad till mottagaren. Vid Tullverkets importklarering tillämpas ofta ett förenklat förfarande och då får Tullverket uppgifter upp till 11 dagar efter det att varan har frigjorts. Det innebär att vid det tillfälle då tull och skatt ska fastställas kan varorna vara skingrade. I dessa fall kommer det sannolikt inte vara möjligt att ta ett varuprov för analys. Förslaget kommer att innebära en ökad administrativ börda för näringslivet i den internationella handeln. Promemorians förslag att den mätmetod som enligt utredningen ska användas för att avgöra om ett ämne är additivt eller reaktivt tillsatt ersätts med en lista skulle underlätta Tullverkets hantering av importärenden i och med att den minskar behovet av laboratorieanalyser. *Skatteverket* anför att den av utredningen föreslagna lagstiftningen kommer att vara mycket komplicerad att tillämpa vilket medför alltför höga administrativa kostnader för såväl skattskyldiga som Skatteverket. Rätten till avdrag kommer inte att kunna bedömas på ett enkelt och enhetligt sätt. Skatteverket kommer inte heller på ett effektivt sätt ha möjlighet att kontrollera de yrkade avdragen. Förslaget innebär därmed en betydande rättsosäkerhet. Skatteverkets kontroll av elektronikvaror försvåras till följd av varornas omsättningshastighet. Det finns en risk att en tidigare saluförd version inte finns att tillgå för provtagning, vilket avsevärt försvårar eller omöjliggör en avstämning av deklARATIONERNAS innehåll för tidigare perioder. Rätten till avdrag bör konstrueras så att incitament ges till branscherna att ta fram ett verifieringssystem för att visa avsaknaden av de aktuella oönskade ämnena i de olika produkterna och för att avdraget inte blir beroende av egna mätningar/analyser. Ett sådant system skulle minska problemet med administrativ börda och rättsosäkerhet. Lagstiftaren bör därför i lagen specificera på vilket sätt den skattskyldige ska styrka rätt till avdrag. Innan förslagen genomförs måste det säkerställas att de föreslagna mät- eller analysmetoderna finns, vilket är nödvändigt för att kunna avgöra de skattepliktiga varornas innehåll och därmed bedöma om avdrag ska medges. Ett alternativ är att införa ett enkelt

system där man beskattar vissa varugrupper, utan avdragsmöjligheter. Ett bättre alternativ än det som promemorian föreslår är att avstå från att definiera reaktivt respektive additivt tillsatta föreningar och utforma bestämmelserna så att rätten till avdrag helt utgår från listan. Hur varor som innehåller brom-, klor- eller fosforföreningar som inte finns på listan ska beskattas skulle i så fall få regleras särskilt. En sådan ordning skulle innebära att vissa varor som innehåller additivt tillsatta föreningar skulle beskattas som om de innehåller reaktivt tillsatt föreningar och tvärtom, men skulle ändå vara att föredra eftersom det är oklart i vilken utsträckning det kan avgöras om en förening är reaktivt eller additivt tillsatt. *Naturvårdsverket* tillstyrker promemorians förslag och anför att de kan förenkla genomförandet av skatterna och stärka deras träffsäkerhet, givet att den föreslagna listan hålls uppdaterad. *Kemikalieinspektionen* stödjer att bevisbördan läggs på företagen att visa att varan inte innehåller ett farligt ämne för att få skattereduktion. Det ligger i linje med grundläggande principer i kemikaliekontrollen i stort. Det har inte redovisats någon metod eller haltgräns som ska användas för att fastställa huruvida varor ska anses innehålla vissa additivt tillsatta kemiska föreningar eller inte. Kemikalieinspektionen förutsätter att detta görs eftersom det krävs för tillämpningen av förslaget. Additivt tillsatta fosforbaserade flamskyddsmedel bör ingå i den grupp för vilken man får göra ett 50-procentigt avdrag för den skatt som ska betalas. Inom gruppen fosforbaserade flamskyddsmedel finns en stor variation mellan ämnenas miljö- och hälsofarlighet, men som grupp har de en lägre hälso- och miljöfarlighet än bromerade och klorerade. Kemikalieinspektionen tillstyrker promemorians förslag att lagen ska kompletteras med en lista över hur de vanligast förekommande brom-, klor- och fosforföreningarna normalt tillsätts. *Tillväxtverket* anför att utredningens förslag innebär höga administrativa kostnader för myndigheterna men framförallt för företagen. Det är av stor vikt att det tydligt framgår hur företagen ska styrka de eventuellt skattepliktiga varornas innehåll samt hur eventuella avdrag ska bedömas. Den i promemorian föreslagna listan bedöms medföra minskade administrativa kostnader och snabbare hantering för både de skattskyldiga och beskattningsmyndigheten jämfört med den tidigare föreslagna mätmetoden. *Elektronik-*

Branschen anför att utredningen har underskattat de administrativa kostnaderna för företagen. Eftersom 25 procent av skatten alltid utkrävs straffas även de mest förändringsbenägna. Det finns inga testmetoder som kan skilja på additivt och reaktivt tillsatta ämnen. Den i promemorian föreslagna listan kan inte ersätta behovet av standardiserade mätmetoder. *Elektronikåtervinning i Sverige* anför att det är rätt att varor med lägre farlighet bör möta lägre kostnader för miljökada. Förslaget om att samtliga varor inom varugruppen blir skattpliktiga och att den skattskyldige i efterhand ges möjlighet till skatteavdrag om denne kan visa att vissa ämnen inte förekommer i varan riskerar dock att generera höga administrativa kostnader. Den önskade effekten att skapa positiva marknadsincitament riskerar därmed att utebli. De administrativa kostnaderna uppstår både hos företagen, som måste bevisa rätt till skatteavdrag, och hos Skatteverket, som måste godkänna rätt till skatteavdrag. En stor del av intäkterna riskerar att gå till att finansiera administrationen av skatten. Promemorians förslag att den föreslagna mätmetoden ersätts med en lista över de vanligast förekommande föreningarna som normalt tillsätts elektronik bör bli mer hanterbart för både den skattskyldige och beskattningsmyndigheten. För att skatten ska förbli relevant måste det dock säkerställas att listan hålls uppdaterad. Företagarna anför att skatten lägger en betydande börda på företagen för att bevisa sin rätt till skatteavdrag. För mindre företag skulle det leda till en för hög beskattning då de inte har resurser att styrka sina skatteavdrag. *IKEM* anför att internationellt accepterade mät- och analysmetoder måste finnas på plats innan ett förslag som utredningens ens kan föreslås. Reglerna är oproportionerligt komplexa och innebär en rättsosäkerhet i och med att enskilda företag inte utan betydande svårigheter kommer att kunna betala rätt skatt. Eftersom Skatteverket inte på ett effektivt sätt kommer att ha möjlighet att kontrollera yrkade avdrag skulle skatten främst drabba de tillverkare som redan har kontroll på vilka ämnen som ingår i deras produkter. Promemorians förslag undanröjer delvis de svårigheter som bristen på analysmetod innebär. Det finns dock oklarheter i den föreslagna definitionen av ”reaktivt tillsatt förening”. Det behövs ett förtydligande vad som avses med ”stabil” samt en definition av ”polymer”. I

definitionen sätts likhetstecken mellan reaktivt tillsatt och kovalenta bindningar. Gränsen mellan vad som är kovalent och icke-kovalent är emellertid flytande och omöjlig att bestämma exakt. Det bör klargöras hur en förening med delvis kovalent bindning och delvis jonbindning ska bedömas. Styrkan på kovalenta bindningar kan variera avsevärt beroende på bl.a. vilka atomslag som är inblandade. Det är inte alls givet att ett ämne som har kovalenta bindningar är särskilt hårt bundet trots att det enligt definitionen anses reaktivt tillsatt. Det finns även exempel på att icke-kovalent bindning är starkare än kovalent bindning. För ämnen som inte finns upptagna på listan tvingas den skattskyldige använda icke-standardiserade mätmetoder för att visa att ämnet är reaktivt tillsatt. Flamskyddsmedel innehållande brom, klor och fosfor betraktas och behandlas på samma sätt trots att de har egenskaper som väsentligt skiljer sig åt. *Miljömärkning Sverige, TCO development* och *ChemSec* anför att den indelning i skatterabatter som föreslås inte kommer att driva på utfasningen av de mest problematiska ämnena. Skillnaden inom grupperna av flamskyddsmedel baserade på brom, klor eller fosfor är stor vad gäller miljö- och hälsoskadlighet. Dock är alla bromerade och klorerade flamskyddsmedel problematiska. Fosforbaserade flamskyddsmedel är inte oproblematisksa som grupp men i det här fallet är det tydligt att de bromerade och klorerade som grupp medför betydligt större risk för människa och miljö. Det är även detta argument som rättfärdigar att man drar alla bromerade och klorerade flamskyddsmedel över en kam. Samma argument saknas för fosforbaserade ämnen som alltså måste bedömas enskilt. Det är rätt att börja med att fasa ut de halogenerade flamskyddsmedlen, som är mycket utbredda och orsakar stora problem, men det är en risk att man missar syftet genom att även inkludera alla fosforbaserade flamskyddsmedel i detta skede. Risken är att tillverkarna väljer att inte substituera alls om det är väldigt svårt och skillnaden i rabatt blir för liten mellan att substituera och ha kvar det flamskyddsmedel man använder i dag. Man bör fokusera på att fasa ut de halogenerade ämnena först och göra det mer kännbart ekonomiskt att ha kvar dem genom att ta bort skatten på fosforbaserade flamskyddsmedel. *ChemSec* föreslår att de fosforbaserade ämnen som man vet har problematiska egenskaper kan inkluderas som en

separat lista och att den skattskyldige för att vara berättigad till full skatterabatt måste lämna en fullständig innehållsdeklaration. *Näringslivets regelnämnd* anför att det är ovisst vad som kommer att krävas beträffande mätningar och analyser, men det står klart att det kommer innebära ett merarbete och ökade kostnader som blir särskilt betungande för mindre företag. Att 25 procent av skatten ska betalas även om varan inte innehåller de miljöfarliga kemikalierna medför minskade incitament för företag att fortsätta utvecklingsarbete för miljövänliga produkter. I det avseendet tycks den föreslagna skatten snarast motverka sitt syfte. Svensk elektronik anför att för mindre företag är det ofta svårt att få fullständiga materialanalyser från sina leverantörer. För att kontrollera materialet krävs därför egna tester och fullständiga mätmetoder är svårtillgängliga, långsamma och dyra. Förslaget leder därför till stort merarbete och ökade kostnader, som särskilt drabbar små och medelstora företag. *Svensk handel* hänvisar till Swerea IVF:s remissyttrande avseende promemorians förslag och anför att skattens konstruktion är oproportionerligt komplicerad och innebär omfattande administration, vilket missgynnar framförallt små företag. Av förslaget framgår inte hur företagen ska bedöma om de betalar rätt skatt eller hur Skatteverket kontrollerar om rätt skatt betalas. Den lista som promemorian föreslagit kan inte ersätta behovet av standardiserade mätmetoder. Eftersom ett företag som begär skatteavdrag måste kunna bevisa att inga av kemikalierna på listan finns i en halt över 0,1 procent i någon del av produkten krävs någon form av tester eller mätmetoder. Ämnen som redan är förbjudna finns med på listan, medan flera kända och använda flamskyddsmedel inte är med. Listan gör inte heller någon urskiljning mellan ämnen utan klassar alla som lika miljöfarliga. Listan borde baseras på en utredning gjord utifrån en riskvärdering där man tittar på kemikaliernas inneboende art och vilken typ av exponering användaren och tillverkaren riskerar att utsättas för. Även om ett företag skulle lyckas ta bort samtliga föreslagna kemikalier ur sina produkter kommer 25 procent av skatten alltid krävas, vilket missgynnar innovativa och proaktiva företag. Elektronikbranschen har redan bytt ut flamskyddsmedel till en grupp som anses vara mindre skadliga (fosforbaserade) men även dessa omfattas av kemikalieskatten. Utredningen

redovisar inga motiv eller vetenskapliga bevis för att fosfor är likställt med brom- och klorföreningar ur miljö- och hälsoperspektiv. *Svenska naturskyddsföreningen* anför att en utredning bör beställas för att utforska huruvida en skattelättnad kan vara möjlig vid fullständig varudeklaration, samt hur en Internetbaserad tjänst där företagen listar upp varans totala innehåll skulle se ut. Grupperingen av kemikalier kan förbättras och nyanseras med införandet av farokoder i bedömningen. *Svenskt Näringsliv* anför att förslaget är oproportionerligt komplicerat och kommer att medföra ett betungande och kostsamt merarbete för både företagen och Skatteverket. Att 25 procent av skatten alltid ska betalas, även om varan inte har något som helst innehåll av de kemikalier som skatten tar sikte på, är en märklig konstruktion som minskar skattens legitimitet och medför minskade incitament för företag att fortsätta sitt utvecklingsarbete för att fasa ut olämpliga kemikalier i sina produkter. Det är oklart vad som kommer att krävas beträffande mätningar och analyser, men det kommer sannolikt i många fall krävas kemiska analyser i laboratorium. Bestämmelserna kommer att bli särskilt betungande för mindre företag. *Teknikföretagen* hänvisar till Swerea IVF:s remissyttrande avseende promemorians förslag och anför att det inte framgår hur företagen ska bedöma om de betalar rätt skatt och hur Skatteverket att kontrollera om rätt skatt betalas. För att utföra marknadskontroll krävs att det finns en enkel men samtidigt korrekt och allmänt accepterad metod för mätning av en varas innehåll av kemikalierna i förslaget. Den i promemorian föreslagna listan kan inte ersätta behovet av standardiserade mätmetoder. Lagens efterlevnad måste kunna kontrolleras. Små företag har ofta svårare att få underlag från sina underleverantörer och riskerar att behöva testa mer. Enligt förslaget kommer 25 procent av skatten alltid utkrävas – även om ett företag skulle lyckas ta bort samtliga kemikalier i förslaget ur sina produkter. Detta är en allvarlig försvagning av styrmedlet och motsäger avsikten med förslaget. Fosforbaserade flamskyddsmedel är nödvändiga alternativ för utfasning av brom- och klorbaserad flamskyddsmedel. Eftersom även alternativet fosfor beskattas blir detta sannolikt ett skäl till att företag inte kommer starta gradvis övergång från brom- och klorbaserade till fosforbaserade flamskyddsmedel. Utredningen redovisar inte

heller motiv eller vetenskapliga bevis för att fosfor är likställt med brom- och klorföreningar ur miljö- och hälsoperspektiv och identifierar inte vilka alternativa flamskyddsmedel som kan användas. Teknikföretagen hänvisar vidare till en skrivelse från *Swerea IVF* avseende utredningens förslag (ej att förväxla med *Swerea IVF*:s tidigare nämnda remissyttrande över det förslag som presenterats i promemorian) där det anges bl.a. följande. Det går inte att svara generellt på om flamskyddsmedel baserade på brom, klor och fosfor är lika farliga utan man får studera varje enskilt flamskyddsmedel eftersom de har varierande farlighetsegenskaper. Bromerade och klorerade flamskyddsmedel är dock som regel persistenta och bioackumulerande, varvid dessa är olämpliga att använda över huvud taget. Det finns fosfororganiska alternativ som är mindre miljö- och hälsofarliga än de bromerade och klorerade flamskyddsmedel de ska ersätta. Om man även taxar ut fosforbaserade flamskyddsmedel är det risk att detta hämmar utveckling och framtagning av alternativ till bromerade/klorerade flamskyddsmedel. Det finns en risk att användning av nya alternativ till flamskyddsmedel inte uppfyller gällande brandkrav, varvid produktsäkerheten kan ifrågasättas. *Återvinningsindustrierna* tillstyrker promemorians förslag att lagen ska kompletteras med en lista i stället för den mätmetod som hänvisas till av utredningen. *AmCham EU* anför att det inte är berättigat att basera skatten på grupper av ämnen eftersom de har olika farlighetsegenskaper. Varje gruppering måste baseras på EU:s och OECD:s riktlinjer och vara vetenskapligt förankrad. Skatten är baserad på ämnens tekniska egenskaper, om de är additiva eller reaktiva, och inte på ämnens miljö- och hälsoegenskaper. *CECED* anför att den i promemorian föreslagna listan inte undanröjer behovet av tester. För att utvärdera innehållet av ämnen över och under gränsen om 0,1 procent måste tester fortfarande utföras. *Digitaleurope* anför att skatten baseras på flamskyddsmedels tekniska egenskaper, om de är additivt eller reaktivt tillsatta, och inte miljö- och hälsoaspekter. Detta medför att ämnen med dokumenterat bra egenskaper beskattas medan ämnen med sämre egenskaper får maximalt avdrag. Utredningen anger att additivt tillsatta ämnen ger högre emissioner än reaktivt tillsatta. I verkligheten är skillnaderna obetydliga. Flera fosforbaserade flamskyddsmedel, som studier av

bl.a. Kemikalieinspektionen visar är bra ersättare till bromerade och klorerade flamskyddsmedel, kommer att beskattas enligt förslaget. Alternativ till brom-, klor- och fosforbaserade flamskyddsmedel klarar inte alltid tekniska krav på flamskyddsmedel. Att basera skatten på genomsnittlig farlighet hos en grupp av ämnen är ovetenskapligt. Listan som promemorian föreslår är inkomplett. Dessutom måste det alltid vara möjligt att kontrollera om en deklaration stämmer. En internationell testmetod som ger reproducerbara resultat måste finnas vid i kraftträdandet. Att ta fram en internationell eller europeisk testmetod kan ta 2–5 år. Att fullt skatteavdrag inte är möjligt gör att företag inte blir motiverade att hitta säkrare alternativ. *AB Electrolux* anför att om skälet till skatten hade varit att skapa incitament att ta bort kemikalier skulle man inte föreslå att 25 procent av skatten utgår även om samtliga substanser i förslaget har tagits bort från produkterna. Den i promemorian föreslagna listan eliminerar inte behovet av tester. Tester måste fortfarande utföras för att avgöra vilka substanser som finns i produkterna och om innehållet är över eller under 0,1 procent. Det saknas en vedertagen metod för att verifiera om produkter på marknaden innehåller de aktuella kemikalierna, vilket ökar frestelsen för mindre seriösa aktörer att feldeklarera. Myndigheternas uppföljning måste vara mycket noggrann för att seriösa tillverkare inte ska påverkas negativt. Flamskyddsmedel baserade på fosfor anses ha lägre negativ inverkan på miljö och hälsa jämfört med flamskyddsmedel baserade på brom eller klor. Genom att beskatta samtliga försvinner drivkraften för företag att fasa ut flamskyddsmedel baserade på brom eller klor. *EHL* anför att den lista promemorian föreslår inte reducerar behovet av tester. Om man ska kunna avgöra om de kemikalier som produkten innehåller överstiger 0,1 procent måste tester göras. Alltså kvarstår problemet med avsaknad av testmetod. Skatteförslaget baserar sig felaktigt på flamskyddsmedelens tekniska egenskaper och inte på respektive ämnes miljö- och hälsoegenskaper. I vitvaror är det synnerligen viktigt att flamskyddsmedel fortsatt finns i produkterna och då är det viktigt att mindre skadliga flamskyddsmedel inte beläggs med lika höga skatter som de mest miljöbelastande. *Ericsson* hänvisar till *Swerea IVF*:s remissyttrande avseende promemorians förslag och anför att det för att

utföra marknads kontroll bör finnas en enkel standardiserad, och helst internationellt harmoniserad, metod för mätning av en varus innehåll. Då det saknas i förslaget blir det omöjligt att bedöma om rätt skatt betalas, vilket undergräver skattens legitimitet. Även med promemorians förslag behöver man kunna analysera produkter för att identifiera existens av de ämnen som omnämns i listan och bedöma om de förekommer i högre koncentration än 0,1 procent. En internationell mätmetod kommer att behöva finnas. Fosforbaserade flamskyddsmedel är nödvändiga alternativ för utfasning av brom- och klorbaserade flamskyddsmedel, men omfattas ändå av skatten. Detta blir sannolikt ett skäl till att företag inte kommer starta gradvis övergång från brom- och klorbaserade flamskyddsmedel, eftersom även alternativet fosfor beskattas. *Hewlett-Packard* anför att förslaget beskattar ämnens tekniska egenskaper, och inte deras miljö- och hälsoegenskaper, vilket leder till att väl undersökta bra substitut beskattas medan olämpliga alternativ får maximal skatterabatt. Även miljömärkta produkter kommer att beskattas. Flertalet flamskyddsmedel som inte innehåller brom, klor eller fosfor rekommenderas inte som alternativ. *IKEA* anför att förslaget innebär att även varor som inte har några additiva former av brom, klor eller fosfor eller reaktivt tillsatta brom- eller klorföreningar beskattas. När det gäller bromerade flamskydd innebär de brandsäkerhetskrav som ställs att produkter utan dessa inte kan säljas. Det finns inga alternativa material som uppfyller kraven. Den i promemorian föreslagna listan kan inte ersätta behovet av standardiserade mätmetoder. För att kunna bevisa att inga av kemikalierna på listan finns i en halt över 0,1 procent i någon del av produkten krävs någon form av tester och mätmetoder. I promemorians förslag är alla listade kemikalier beskattade på samma nivå, vilket är beklagligt. Listan borde i stället omarbetas utifrån en riskvärdering där man tittar på kemikaliernas inneboende egenskaper och vilken typ av exponering användaren och tillverkaren riskerar att utsättas för. Flera av de fosforbaserade flamskyddsmedlen anses säkrare än de halogenerade. Det kan vara väldigt svårt att få tillgång till uppgifter om det exakta kemiska innehållet i elektronikvaror. *Almega* anför att reglerna blir mycket komplicerade att förstå, speciellt för små och medelstora företag. Dessa

kan inte antas ha den specialkompetens som krävs beträffande kemikalier och får mycket troligt väsentligen högre kostnader för administration och drabbas hårdare än stora företag. Det saknas en mätstandard för att särskilja additiva från reaktiva ämnen. Avsaknaden av standardiserade mätmetoder riskerar att leda till långdragna rättsprocesser. Skatteförslaget baseras felaktigt på flamskyddsmedlens tekniska egenskaper, om ett ämne är additivt eller reaktivt tillsatt, och inte på respektive ämnes miljö- och hälsoegenskaper. Detta leder till att dokumenterat väl undersökta alternativ beskattas samtidigt som mindre lämpliga ämnen erhåller maximal skatterabatt, vilket leder till s.k. falsk substitution. Det finns ingen vetenskaplig referens för att emission av additiva ämnen skulle vara högre än reaktiva ämnen. Den lista som promemorian föreslagit löser inga problem eftersom beskattningsmyndigheten vid kontroll måste kunna fastställa att den erlagda skatten är korrekt genom en kemisk analys av produktens kemiska innehåll. Eftersom 25 procent skatt alltid ska betalas saknas incitament för substitution. Den avsedda miljöeffekten kommer därför helt att utebli. Eftersom det reviderade förslaget nu helt fokuserar på flamskyddsmedel i elektriska och elektroniska produkter bortfaller argumentet att alltid beskatta med 25 procent på grund av andra ämnen. Att utgå från en grupps genomsnittliga skadlighet är helt förkastligt. Inom varje grupp av ämnen finns det både ämnen som är olämpliga och sådana som är bevisat bra alternativ. Fosforbaserade ämnen är några av de mest väl undersökta och lämpliga alternativen till bromerade och klorerade flamskyddsmedel. *KEA* anför att miljöinriktade företag har ersatt bromerade flamskyddsmedel med fosforbaserade och anser de senare vara bättre för miljön. Det finns inte någon tydlig vetenskaplig distinktion mellan reaktivt och additivt tillsatta ämnen. Om skatten införs måste en sådan distinktion införas. *Korea WTO TBT Enquiry Point* anför att fosforbaserade flamskyddsmedel är utvecklade som ersättare för bromerade och klorerade flamskyddsmedel och är mindre skadliga för miljön och människors hälsa. Fosforbaserade flamskyddsmedel borde därför undantas från skatten. *Lenovo* anför att om man lyckas ta bort samtliga kemikalier ur sina produkter kommer 25 procent av skatten alltid krävas, vilket missgynnar proaktiva företag. Den

lista promemorian föreslår kan inte ersätta behovet av standardiserade mätmetoder. *LG Electronics* anför att det kan ifrågasättas hur marknadskontroll ska kunna ske när utredningen erkänner att det saknas testmetoder för att skilja på additiva och reaktiva ämnen. Tidigare ersättningar, som fosforbaserade flamskyddsmedel i stället för bromerade och klorerade, straffas. Eftersom förslaget inte är baserat på tillräckliga data finns det ingen garanti för företag att man inte kommer att få ångra även framtida ersättningar. *PINFA* anför att beskattning av alla additiva flamskyddsmedel som innehåller fosfor kommer att få effekter tvärt emot de tilltänkta eftersom det drabbar många brandsäkerhetslösningar som är erkända som säkrare alternativ till förbjudna eller begränsade bromerade flamskyddsmedel. Fosforbaserade brandsäkerhetslösningar är nödvändiga för att rädda liv i många apparater. Förslagets formulering inkluderar enkla, inorganiska föreningar innehållande fosfor som inte har någon kronisk påverkan på hälsa eller miljö och även naturliga fosforbaserade eller biobaserade flamskyddsmedel. De flesta nya biobaserade flamskyddsmedel är additiva. Förslaget kommer därför att hindra utvecklingen av säkrare och naturliga flamskyddsmedel. *Samsung* anför att det kommer att vara svårt för företag att veta om de betalar rätt skatt och omöjligt för Skatteverket att kontrollera. Harmoniserade och internationella testmetoder för att kontrollera skatten saknas. Att hantera ett så pass komplext system kommer att öka kostnaderna för tillverkare och distributörer, vilket ökar priserna. Det är omöjligt att bli helt befriad från skatten. *Samsung* har frivilligt fasat ut bromerade och klorerade flamskyddsmedel, men fosforbaserade medel har i princip använts som ersättning. Skatten skadar därför bolag som proaktivt har fasat ut farligare ämnen. *SEK Svensk elstandard* anför att en lista över CAS-nummer för de kemikalier som ska beskattas inte minskar behovet av standarder på området. Beskattningsmyndigheten måste vid marknadskontroll kunna avgöra om den erlagda skatten är korrekt. Utan standarder blir det i princip omöjligt att kontrollera att lagen verkligen efterlevs. Det bör därför säkerställas att de nödvändiga standarderna existerar för varje listat CAS-nummer. Förslaget baserar sig felaktigt på flamskyddsmedlens tekniska egenskaper, om ett ämne är additivt eller reaktivt, och inte på

respektive ämnes miljö- och hälsoegenskaper. Detta riskerar att få negativa följdverkningar och leda till att dokumenterade och väl undersökta alternativa ämnen kan komma att beskattas, medan mindre lämpliga ämnen erhåller maximal skatterabatt. Detta kan i sin tur leda till s.k. falsk substitution. *Swerea IVF* anför, avseende promemorians förslag, att på listan finns såväl farliga som mindre farliga ämnen. De mindre farliga flamskyddsmedel som av tidigare forskning visat sig vara likvärdiga ersättare till de allra farligaste ämnena kommer därför att beläggas med lika höga skatter som de farligaste flamskyddsmedlen. Den omfattande administrationen för företagen kan leda till att de av praktiska och ekonomiska skäl väljer att betala det högsta skattebeloppet. Ett flertal brom-, klor- och fosforinnehållande ämnen som kan ingå i elektronik finns inte med på listan. Listan innehåller även ett betydande antal ämnen som redan är reglerade i bl.a. RoHS och REACH. Att använda en lista med CAS-nummer på specifika ämnen innebär svårigheter att rätt beskatta produkter som innehåller alternativ som inte finns på listan. I RoHS väljer man i stället att reglera grupper av kemikalier, vilket gör att det inte är så lätt att komma undan med att ta fram nya varianter med liknande innehåll. Det saknas enkla och snabba analysmetoder för att identifiera fosforinnehållande ämnen. Det är möjligt att med en snabb analys tillfredsställande identifiera klor- och brominnehåll, men att säkerställa exakt vilka föreningar det rör sig om kan vara svårare och i många fall saknas standardiserade analysmetoder.

Skälen för regeringens förslag

Beskattning sker utifrån grupper av ämnen

För att ge skatten en styrande effekt mot mindre farliga flamskyddsmedel ska det, som nämnts ovan, finnas möjligheter till skatteavdrag för elektronik som innehåller sådana i stället för farligare alternativ. Med anledning av detta har utredningen, efter samråd med expertis, delat in flamskyddsmedel i tre olika grupper, baserat på om flamskyddsmedlen innehåller föreningar av brom, klor eller fosfor samt om dessa är reaktivt eller additivt tillsatta. Utredningen har sedan föreslagit att möjligheterna till skatteavdrag ska baseras på vilken grupp ämnena tillhör (se mer nedan under "Avdragsnivåerna").

Flera remissinstanser är kritiska mot att hela grupper med ämnen beskattas och anför att det är stor skillnad mellan de olika ämnena inom grupperna. Beskattning borde i stället, enligt instanserna, ske utifrån individuella ämnen identifierade genom CAS-nummer. Flera remissinstanser har även kritiserat att avdragsnivåerna baseras på om ett ämne är additivt eller reaktivt tillsatt och anser att avdragen i stället skulle baseras på miljö- och hälsoegenskaper.

Att basera beskattningen på individuella ämnen har både för- och nackdelar. En fördel kan vara att det blir tydligt vilka ämnen som beskattas. Regeringen gör dock bedömningen att utredningens förslag på indelning efter grupper av ämnen i princip är lika enkelt. En annan fördel med beskattning utifrån individuella ämnen är att skattens nivå kan anpassas till varje ämnes farlighet. En nackdel med att beskatta utifrån individuella ämnen är att det skulle krävas omfattande studier av olika tänkbara ämnen för att avgöra deras farlighet. Många flamskyddsmedel på marknaden är enligt utredningen dåligt studerade och utredningen har bedömt det som omöjligt att utvärdera varje ämnes individuella farlighet. Om skattenivåerna avses anpassas efter varje ämnes individuella farlighet innebär det ett behov av mer omständliga beräkningar och redovisningssystem, vilket kan vara problematiskt i synnerhet när många olika skattskyldiga omfattas. En ytterligare nackdel med en beskattning som baseras på individuella ämnen snarare än ämnesgrupper är ett det är möjligt att undgå beskattning genom små ändringar av ämnens molekylära uppbyggnad. Ett farligt ämne på listan kan ersättas med ett närbesläktat ämne som är potentiellt lika farligt men som inte finns på listan, s.k. falsk substitution. Även om målsättningen är att en lista över vilka ämnen som beskattas kontinuerligt ska uppdateras för att minska problemet med falsk substitution, är det osannolikt att detta kan ske i den utsträckning eller den takt som krävs för att en tillräcklig andel av på marknaden förekommande farliga ämnen ska omfattas av skatten. Att ekonomiska styrmedel är betydligt mindre ingripande än förbud är något som talar för att använda dem redan vid en misstanke om farlighet, vilket även stämmer väl överens med den inom miljö- och kemikaliepolitiken etablerade försiktighetsprincipen.

När det gäller att möjligheten till avdrag enligt utredningens förslag baseras på om ämnes-

grupperna är additivt eller reaktivt tillsatta får en liknande avvägning ske. Det skulle, liksom för ämnens individuella farlighet, krävas omfattande studier av olika tänkbara ämnen för att definiera grupperns miljö- och hälsoegenskaper. Att bedöma ämnens miljö- och hälsoegenskaper omfattar även ett större subjektivt bedömningsmoment än att avgöra om ämnet är additivt eller reaktivt tillsatt, vilket skulle leda till större rättsosäkerhet. Även om det finns skillnader mellan olika ämnen delar regeringen utredningens bedömning att additivt tillsatta flamskyddsmedel generellt sett frigörs lättare från materialet än reaktivt tillsatta och därmed i högre utsträckning riskerar att leda till att människor exponeras för dem. Möjligheterna till avdrag bör därför vara mindre för additivt tillsatta ämnen.

Regeringen anser att den föreslagna modellen med beskattning efter ovan nämnda grupper av ämnen utgör en rimlig avvägning mellan en träffsäker och precis miljöstyrning och vad som är möjligt med hänsyn till kunskapsläget och den administrativa bördan för de skattskyldiga. Den föreslagna modellen innebär också att problemet med s.k. falsk substitution minskas. Möjligheten till avdrag innebär att den föreslagna skatten generellt sett kommer att styra mot miljö- och hälsomässigt bättre val. Regeringen föreslår därför att möjligheterna till avdrag för skatten på kemikalier i viss elektronik ska baseras på om varan innehåller brom-, klor- eller fosforföreningar och om dessa är additivt eller reaktivt tillsatta (se nedan). Avseende de förtydliganden av begreppen som IKEM efterfrågar, se författningskommentaren.

Avdragsnivåerna

Som nämnts ovan har utredningen föreslagit att möjligheterna till avdrag ska baseras på en varas kemikalieinnehåll utifrån olika grupper av ämnen. Enligt utredningens bedömning har de flesta aktuella varor ett sådant kemikalieinnehåll att någon form av skatteavdrag kan bli aktuellt.

Den första gruppen i utredningens förslag består av flamskyddsmedel som innehåller brom-, klor- eller fosforföreningar och som tillsätts additivt. De flamskyddsmedel som utredningen har studerat som har störst negativa hälso- och miljöeffekter är flamskyddsmedel som innehåller brom-, klor- eller fosforföreningar. Därför föreslår utredningen ett skatteavdrag med 50 procent för alla skatte-

pliktiga varor som inte innehåller additivt tillsatta brom-, klor eller fosforföreningar.

Den andra gruppen i utredningens förslag består av bromerade eller klorerade flamskyddsmedel som är reaktivt tillsatta. Även om dessa inte sprider sig lika lätt till den omgivande miljön så är detta enligt utredningen en problematisk grupp ämnen som i regel är mycket svårnedbrytbara. De skattepliktiga varor som varken innehåller additivt tillsatta föreningar av brom, klor eller fosfor eller reaktivt tillsatta bromerade eller klorerade föreningar föreslås därför få göra ett skatteavdrag på 75 procent.

Den tredje gruppen är övriga flamskyddsmedel, bl.a. oorganiska flamskyddsmedel som i regel bedöms ha lägre miljö- och hälsoeffekter. Dessa flamskyddsmedel är dock inte ofarliga för människor och miljö. Utredningen föreslår därför att det inte ska vara möjligt att göra avdrag för hela skatten. Det motiveras av att samtliga varor bedöms innehålla flamskyddsmedel som alla har mer eller mindre dåliga hälso- och miljöegenskaper samt andra farliga ämnen. Elektronik innehåller så mycket farliga ämnen att den måste sorteras som farligt avfall. Både flamskyddsmedel och andra farliga ämnen riskerar enligt utredningen att spridas till människors hemmiljö och andra miljöer där människor vistas.

Många remissinstanser har kritiserat att additivt tillsatta fosforbaserade flamskyddsmedel beskattas på samma nivå som brom- och klorbaserade. Fosforbaserade flamskyddsmedel har enligt remissinstanserna tagits fram som miljövänligare alternativ till brom- och klorbaserade, är nödvändiga för att fasa ut de sistnämnda och borde därför inte omfattas av skatten. Regeringen instämmer delvis i dessa synpunkter. Brom- och klorbaserade flamskyddsmedel är ofta persistenta och bioackumulerande. Inom gruppen fosforbaserade flamskyddsmedel finns en stor variation mellan ämnens miljö- och hälsofarlighet. Även om vissa fosforbaserade flamskyddsmedel kan vara problematiska är de generellt sett bättre alternativ än de brom- och klorbaserade. Det finns även vissa fosforföreningar som är relativt ofarliga. I elektronikindustrin finns ett substitutionstryck bort från halogenerade flamskyddsmedel. Ett antal stora internationella företag använder en metod som kallas ”GreenScreen for Safer Chemicals” för att identifiera alternativ till kemikalier som är

olämpliga ur hälso- och miljöskyddssynpunkt. Denna metod pekar ut vissa fosforbaserade flamskyddsmedel som lämpliga alternativ för de halogenerade flamskyddsmedlen. Att beskatta fosforbaserade flamskyddsmedel på samma nivå som brom- och klorbaserade skulle kunna motverka den substitution som pågår. Eftersom det finns en del klart problematiska additivt tillsatta fosforbaserade flamskyddsmedel, med allvarliga miljö- och hälsofarliga egenskaper, kan de dock inte helt undantas från beskattning. Regeringen föreslår därför att additivt tillsatta fosforföreningar ska påverka rätten till skatteavdrag på samma sätt som reaktivt tillsatta brom- och klorföreningar (se nedan).

Flera remissinstanser har kritiserat att det inte är möjligt att göra avdrag med hela skatten och menar att det minskar incitamenten att byta ut farliga ämnen. Kemiska flamskyddsmedel ska behålla sina flamskyddande egenskaper under en produkts hela livslängd. Det medför att flamskyddsmedlen normalt även är persistenta i miljön. Det finns undantag men de har andra nackdelar, som t.ex. hög akvatisk toxicitet. USA:s motsvarighet till Naturvårdsverket (EPA) har gjort en omfattande utvärdering av flamskyddsmedel⁶⁵ som omfattar 29 kemiska ämnen och blandningar som är möjliga alternativ till decabromdifenyleter (decaBDE). Rapporten visar att i princip alla alternativ kan vara problematiska från hälso- och miljöskyddssynpunkt. Regeringen instämmer i utredningens bedömning att samtliga aktuella varor innehåller flamskyddsmedel och andra farliga ämnen som alla har mer eller mindre dåliga hälso- och miljöegenskaper och som riskerar att spridas i människors hemmiljö. Att samtliga varor inom de varugrupper som omfattas av beskattning beläggs med viss skatt ligger i linje med principen om att förorenaren betalar. Ett fullt skatteavdrag ska därför enligt regeringens mening inte vara möjligt. För att öka miljöstyrningen och ge ytterligare incitament att byta ut de sämre alternativen föreslår dock regeringen att den högsta nivån för skatteavdrag ökas till 90 procent av skatten. De hälso- och

⁶⁵ An alternatives assessment for the flame retardant decabromodiphenyl Ether (DecaBDE). EPA. Final Report. 2014.

miljömässigt bästa alternativen ges därmed en klar fördel framför övriga alternativ.

Elektronik är en varugrupp som kännetecknas av att varorna är sammansatta av en rad olika delar som består av olika ämnen. Avdragsrätten, som baseras på att vissa ämnen inte förekommer i varan, måste anpassas till detta förhållande. En avdragsrätt som baserar sig på att ämnet inte förekommer på något ställe i varan kan möta praktiska tillämpningsproblem. Eftersom ett ämne kan förekomma på ett mycket stort antal ställen i varan skulle ett sådant avdrag kräva information om kemikalieinnehållet i ett mycket stort antal delar för att fastställa att ämnet inte förekommer i varan. Utredningen har därför föreslagit att skatteavdraget ska kopplas till om de aktuella ämnena förekommer i varans kretskort eller plastdelar vars vikt överstiger 25 gram. Utredningen motiverar detta med att flamskyddsmedel till stora delar återfinns i sådana delar. På så sätt minskas mängden uppgifter som måste samlas in genom information från tillverkaren eller mätningar. Vidare kan det inte anses lämpligt att varje spår av ett ämne ska påverka beskattningen. I utredningens betänkande och i promemorian har det därför föreslagits att endast sådana föreningar som förekommer i högre andel än 0,1 viktprocent av det homogena materialet ska beaktas vid bedömningen av rätten till avdrag. Regeringen instämmer i dessa bedömningar och föreslår att enbart föreningar som utgör en högre andel än 0,1 viktprocent av det homogena materialet i kretskort (med undantag för kortets komponenter) eller sådana plastdelar som väger mer än 25 gram ska beaktas vid bedömningen av rätten till avdrag.

Utöver de justeringar som anges ovan instämmer regeringen i utredningens bedömning avseende avdragsnivåerna. Sammanfattningsvis föreslår regeringen därför att det ska finnas möjlighet till avdrag med 50 procent av skatten för elektronik som inte innehåller additivt tillsatta brom- eller klorföreningar och med 90 procent av skatten för elektronik som dessutom inte innehåller additivt tillsatta fosforföreningar eller reaktivt tillsatta brom- eller klorföreningar. Vid bedömningen av rätten till avdrag beaktas endast föreningar som utgör en högre andel än 0,1 viktprocent av det homogena materialet i kretskort (exklusive dess komponenter) eller sådana plastdelar som väger mer än 25 gram. Annorlunda uttryckt omöjlig-

gör förekomsten av additivt tillsatta brom- eller klorföreningar skatteavdrag över huvud taget, medan additivt tillsatta fosforföreningar eller reaktivt tillsatta brom- eller klorföreningar omöjliggör skatteavdrag med mer än 50 procent. Det bör påpekas att eftersom det maximala skattebeloppet fastställs innan man beaktar ett eventuellt avdrag minskar avdraget även den maximala skatten. En sammanställning över de föreslagna skattenivåerna presenteras nedan i tabell 6.11.

Tabell 6.11 Sammanställning av skattenivåer

Möjlighet till avdrag	Vitvaror	Övrig elektronik	Maximalt skattebelopp
Skatt utan avdrag	8 kr/kg	120 kr/kg	320 kr/vara
Skatt med 50 procents avdrag	4 kr/kg	60 kr/kg	160 kr/vara
Skatt med 90 procents avdrag	0,8 kr/kg	12 kr/kg	32 kr/vara

Additivt och reaktivt tillsatta ämnen

Som nämns ovan baseras bedömningen av rätten till avdrag i de flesta fall på om ett ämne är additivt eller reaktivt tillsatt. I utredningen föreslogs att lagen skulle kompletteras med en särskild mätmetod för att avgöra om en brom-, klor- eller fosforförening var additivt eller reaktivt tillsatt. Flera remissinstanser har anmärkt på att det inte finns någon mätmetod som skiljer på additivt och reaktivt tillsatta ämnen och pekar på praktiska problem som kan uppkomma. I den remitterade promemorian anges att det finns flera problem med att ta fram en standardiserad mätmetod för att skilja på additivt och reaktivt tillsatta ämnen. Regeringen instämmer i denna bedömning. För att en sådan metod ska kunna användas på det sätt som förutsatts i utredningens förslag krävs att den är enkel att tillämpa samtidigt som den ger säkra och tydliga resultat. Att ta fram och verifiera en sådan metod har bedömts vara mycket tidskrävande. Regeringen anser därför att bedömningen av om ett ämne är additivt eller reaktivt tillsatt, åtminstone inledningsvis, ska ske på annat sätt.

I promemorian har konstaterats att flera av de aktuella ämnena enbart kan tillsättas antingen additivt eller reaktivt, vilket innebär att några mätningar eller bedömningar inte behöver genomföras för dessa ämnen. För sådana ämnen som kan tillsättas både additivt och reaktivt är det normalt en av metoderna som i praktiken används. Enligt promemorian kan man därför i

de allra flesta fall avgöra om en förening är additivt eller reaktivt tillsatt utan att genomföra mätningar. I promemorian föreslås därför att lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik ska kompletteras med en lista där det anges hur de vanligast förekommande brom-, klor- och fosforföreningarna i de aktuella produkterna tillsätts. Flera remissinstanser har anfört att det även med listan finns ett behov av att göra mätningar för att få reda på kemikalieinnehållet och att det inte finns några standardiserade mätmetoder för sådana tester. Vissa av remissyttrandena ger även bilden av att promemorians förslag har uppfattats som att det jämfört med utredningens förslag ändrar skattenivåerna eller vilka ämnen som beskattas. Regeringen anser därför att det bör förtydligas hur den föreslagna listan är tänkt att användas. Listan är inte en lista över vilka ämnen som beskattas eller för vilka ämnen avdrag får göras. Syftet med listan är inte heller att avgöra vilka ämnen som finns i enskilda varor. Detta måste ske på något annat sätt. Det vanligaste sättet att avgöra kemikalieinnehållet bedöms bli att använda uppgifter från tillverkaren, men mätningar är också en möjlighet. Om det i något fall skulle saknas standardiserade mätmetoder kan även icke-standardiserade metoder användas. När information om en varas kemikalieinnehåll finns fungerar listan som en utgångspunkt vid bedömningen av de ämnen som förekommer i varan är additivt eller reaktivt tillsatta. Listan kan därmed, i jämförelse med utredningens förslag, kraftigt minska behovet av mätningar för att avgöra om föreningar är additivt eller reaktivt tillsatta. För en mer detaljerad genomgång av hur bedömningen av avdragsrätten görs, se nedan under ”Praktisk tillämpning”. Regeringen instämmer i den bedömning som görs i promemorian och föreslår att en sådan lista ska införas som en bilaga till lagen. En lista som den föreslagna bedöms förenkla beskattningen både för de skattskyldiga och för beskattningsmyndigheten. Listan fungerar som en utgångspunkt vid bedömningen av om ett ämne anses additivt eller reaktivt tillsatt.

Praktisk tillämpning

Den av utredningen föreslagna modellen med en skatt på vissa varor och möjlighet till avdrag vid lägre farlighet innebär att bevisbördan för en varas kemikalieinnehåll faller på den skattskyldige. Huvudregeln är att alla varor med vissa

KN-nummer är skattepliktiga, men avdrag medges om den skattskyldige kan visa att varan inte innehåller de i lagen angivna ämnena. Många remissinstanser har anfört att systemet kommer att leda till administrativa svårigheter för de skattskyldiga eller myndigheterna. Vissa instanser har även anfört att svårigheterna kommer att bli extra stora för små företag, eftersom de har svårare att få fram tillförlitlig information om varornas innehåll. *Kemikalieinspektionen* är positiv till att bevisbördan läggs på den skattskyldige, vilket inspektionen anser ligger i linje med grundläggande principer i kemikaliekontrollen i stort. När en ny skatt införs innebär det alltid en viss ökad administration både för de skattskyldiga och för beskattningsmyndigheterna eftersom de måste hantera en skatt som tidigare inte fanns. Regeringen delar dock inte uppfattningen att en skatt med den föreslagna konstruktionen skulle leda till administrativa svårigheter. För att kunna yrka avdrag måste den skattskyldige på något sätt få information om vilka kemikalier varan innehåller. I både REACH och RoHS finns vissa dokumentationskrav avseende varors innehåll. Den kunskap en skattskyldig måste ha för att kunna yrka avdrag enligt den föreslagna skatten går emellertid längre än detta. Att aktörer måste hålla sig informerade om varors innehåll är dock i sig inget nytt och det kan inte heller anses orimligt att en aktör ska hålla sig informerad om vilka potentiellt hälsofarliga kemikalier en vara innehåller. Den skattskyldige kan själv avgöra hur han eller hon skaffar sig information om varans innehåll, men det kan ske exempelvis genom egna provtagningar, innehållsdeklarationer eller andra uppgifter från tillverkaren. Det vanligaste sättet antas dock bli att den skattskyldige får uppgifter i någon form från tillverkaren. I sammanhanget bör påpekas att det givetvis är upp till den skattskyldige att, oavsett kemikalieinnehåll, välja om något avdrag ska yrkas.

Om beskattningsmyndigheten begär det ska den skattskyldige inkomma med uppgifter om en varas kemikalieinnehåll för att visa rätten till ett yrkat avdrag. *Skatteverket* anser att det i lagen bör specificeras på vilket sätt den skattskyldige ska styrka rätt till avdrag. Även *Tillväxtverket* anför att det är av stor vikt att det tydligt framgår hur företagen ska styrka de skattepliktiga varornas innehåll och hur eventuella avdrag ska bedömas. Regeringen anser emellertid

inte att det är lämpligt att i lagtexten begränsa på vilket sätt den skattskyldige kan styrka rätten till ett yrkat avdrag. Detta ska därför kunna ske i valfri form, men även här antas det vanligaste bli att den skattskyldige inkommer med någon form av uppgifter från tillverkaren. Utifrån dessa uppgifter kan avgöras vilka eventuella brom-, klor- och fosforföreningar varan innehåller. Uppgifterna kan sedan jämföras med den ovan nämnda listan. Om samtliga brom-, klor- och fosforföreningar som förekommer i varan finns upptagna på listan och den skattskyldige inte har några invändningar mot hur de enligt listan anses tillsatta behöver i normalfallet ingen ytterligare prövning göras. Uppgifter finns i dessa fall både om vilka föreningar varan innehåller och hur de är tillsatta. Av detta följer vilken rätt till avdrag den skattskyldige har. Det är endast om det finns något som tyder på att uppgifterna är felaktiga som beskattningsmyndigheten har skäl att granska avdraget ytterligare.

Den till lagen bilagda listan är utformad för att omfatta samtliga inom gränsvärdet förekommande brom-, klor- och fosforföreningar i minst 95 procent av de produkter som omfattas av lagen. I de allra flesta fall kommer därför de föreningar som förekommer i en produkt att omfattas av listan. Om en produkt innehåller en förening som inte förekommer på listan får en bedömning om den är additivt eller reaktivt tillsatt göras från fall till fall. Om den skattskyldige anser att föreningen är additivt tillsatt bör det accepteras utan närmare granskning och den skattskyldige behöver således inte inkomma med något ytterligare underlag. Om den skattskyldige anser att föreningen är reaktivt tillsatt och beskattningsmyndigheten begär det ska den skattskyldige inkomma med underlag för att visa om föreningen är reaktivt tillsatt. Om tillräckligt underlag inte inkommer har den skattskyldige inte styrkt rätten till avdraget och varan beskattas som om föreningen vore additivt tillsatt.

För de ämnen på listan där det anges att de tillsätts additivt respektive reaktivt gäller att de tillsätts på det sättet i minst 90 procent av alla produkter där de förekommer. Det kan därför förekomma att den skattskyldige anser att sättet föreningen enligt listan är tillsatt på inte stämmer överens med hur föreningen är tillsatt i den specifika produkt avdraget avser. *Skatteverket* har föreslagit att beskattning i ett sådant

fall ändå ska utgå från listan. Regeringen delar inte denna bedömning. Även om huvudregeln är att bedömningen om ett ämne är additivt eller reaktivt tillsatt ska utgå från listan bör det finnas en möjlighet för den skattskyldige (eller beskattningsmyndigheten) att inkomma med annan bevisning om den anser att sättet föreningen är tillsatt på enligt listan inte stämmer överens med hur föreningen i det enskilda fallet är tillsatt. Om en förening enligt listan tillsätts reaktivt men den skattskyldige anser att föreningen i den aktuella produkten har tillsatts additivt, vilket sannolikt kommer att vara mycket ovanligt, bör detta accepteras utan närmare granskning. I den omvända situationen är det upp till den skattskyldiga att inkomma med underlag för att visa att föreningen i den aktuella produkten är reaktivt tillsatt, trots att den i listan anges som additivt tillsatt. Om tillräckligt underlag inte inkommer beskattas varan som om föreningen är tillsatt på det sätt som anges i listan.

Tullverket har anfört att den av utredningen föreslagna konstruktionen med rätt till avdrag under vissa förutsättningar skulle innebära problem att fastställa korrekt skatt och att det för att bedöma rätten till avdrag skulle behövas laboratorieanalyser. Enligt *Tullverket* skulle dock promemorians förslag avseende listan som ska biläggas lagen underlätta *Tullverkets* hantering av importärenden i och med att den minskar behovet av laboratorieanalyser. *Skatteverket* har anfört att den av utredningen föreslagna lagstiftningen kommer att vara mycket komplicerad att tillämpa. Rätten till avdrag kommer enligt *Skatteverket* inte att kunna bedömas på ett enkelt och enhetligt sätt och verket kommer inte på ett effektivt sätt kunna kontrollera de yrkade avdragen. Regeringen bedömer att med de ändringar till utredningens förslag som beskrivits och föreslagits ovan kommer den absoluta merparten av alla avdragsyrkanden kunna hanteras utan några större svårigheter för de skattskyldiga eller beskattningsmyndigheten. Detta bedöms även gälla för småföretag. I de fall småföretagen handlar med samma varor som större företag torde det faktum att de större aktörerna begär information om innehållet från tillverkare även hjälpa de mindre företagen att få samma information. Även i de fall småföretagen handlar med andra varor bedöms de dock kunna få information om innehållet, genom att begära

informationen själva, genom samarbete med andra företag eller genom hjälp från branschorganisationer.

Lagförslag

Förslaget behandlas i 4–7 §§ samt bilagan till den nya lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik, se avsnitt 3.2.

6.16.3.3 Skattskyldig och skattskyldighet

Regeringens förslag: Skattskyldig är den som yrkesmässigt tillverkar skattepliktiga varor i Sverige, yrkesmässigt låter föra in eller tar emot skattepliktiga varor från annat EU-land eller yrkesmässigt importerar skattepliktiga varor. Med yrkesmässigt avses att aktiviteten antingen utförs av annan person än en enskild person, eller utförs av en enskild person och avser varor som inte är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk. Skattskyldigheten inträder vid tidpunkten för tillverkning, införsel, mottagande respektive import. Bestämmelser om uppskjuten skattskyldighet för godkända lagerhållare i likhet med andra punktskatter införs. Försäljning direkt från utländska säljare till svenska konsumenter ska inte beskattas.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslog en annan definition av ”yrkesmässig” med hänvisning till 13 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Förvaltningsrätten i Växjö* anför att den i promemorian föreslagna definitionen av ”yrkesmässig” kommer att ligga långt ifrån vad som i allmänhet menas. En sådan utsträckt betydelse av ett vedertaget uttryck är inte lämplig. *Kommerskollegium* anför att det finns en risk för snedvridning av konkurrensen om importföretag beskattas men inte e-handelsföretag. Det vore bättre med en reglering som får mindre effekter på handeln och konkurrensen. *Tullverket* anför att det kan finnas problem med att vid tullklareringen kunna avgöra i fall importen är yrkesmässig eller inte. Tullverket saknar erfarenhet av att bedöma vad som utgör näringsverksamhet enligt 13 kap. inkomstskattelagen, vilket behöver göras enligt

definitionen av yrkesmässig verksamhet i den föreslagna lagen. Den definition som föreslås i promemorian medför en enklare bedömning jämfört med utredningens förslag. Den kan dock medföra vissa gränsdragningsproblem eftersom det ska göras en bedömning om de importerade varorna är avsedda för den enskilda personens eller dennes familjs personliga bruk. Det kan finnas ett behov av vägledande uttalanden. Det bör finnas ett utrymme för Tullverket att ha som utgångspunkt att det rör sig om personligt bruk utan att behöva göra mer ingående undersökningar. *Skatteverket* anför att eftersom varor som säljs från andra länder inte kommer att beskattas kommer säljare i Sverige att missgynnas gentemot utländska säljare, vilket medför en stor risk för bristande legitimitet. Upplägget kan leda till att företag som för in eller importerar beskattade varor till Sverige kommer att förlägga sin verksamhet utanför landet för att inte behöva ta ut skatt. Det finns även en risk att företag lägger upp sin handel så att den ser ut att ske från utlandet trots att den i själva verket sker från Sverige. Om förslaget genomförs bör det införas en definition av begreppet utländsk säljare, förslagsvis ”en utländsk säljare som inte har sätet för sin ekonomiska verksamhet eller ett fast etableringsställe här i landet och inte heller är bosatt eller stadigvarande vistas här”. Skatteverket tillstyrker promemorians förslag avseende ”yrkesmässig aktivitet”. *Konjunkturinstitutet* anför att skatten kan medföra att framför allt yngre konsumenter i större utsträckning än vad utredningen antar vänder sig till utländska e-handelsleverantörer som inte beskattas. *Naturvårdsverket* anför att reglerna för lagerhållare mycket liknar de som finns i produktansvaret. Samordningsfördelar kan uppnås om man använder sig av och samarbetar med EE- & Batteriregistret. Enligt förslaget kan Skatteverket förelägga den som är eller kan antas vara skyldig att redovisa punktskatt att lämna varuprov eller beskriva varor eller tjänster. Kemikalieinspektionen, som redan ägnar sig åt sådan kontroll, borde i stället få denna roll. *Kemikalieinspektionen* anför att det finns en risk för ökad obeskattad privatimport från utlandet genom e-handel. Obeskattad försäljning av elektronik kan därmed till viss del konkurrera ut beskattad försäljning, vilket minskar den miljöstyrande effekten av skatten. Även om problemet i dagsläget ser ut att vara begränsat kan det komma att bli ett problem som ökar.

ElektronikBranschen anför att handeln från utlandet kommer att öka. De tilltänkta skatteintäkterna, plus företagens administrativa kostnader, utgör en direkt försvagad konkurrens mot utländsk handel som till Sverige säljer exakt samma produkter. Redan i dag är e-handeln i hemelektronikbranschen hög och nätet är en etablerad försäljningskanal som kunderna använder i allt högre utsträckning. Konkurrensen från utländska aktörer är påtaglig för svenska e-handelsföretag och lättheten att byta till en internationell e-handel har kraftigt underskattats av utredningen. Ett förväntat scenario är att svenska handlare flyttar sin verksamhet utomlands för att undgå den konkurrensnackdel som det skulle innebära att fortsätta sälja från Sverige. Butiker blir "showrooms" och köpen sker online. Analyser tyder på att mellan 500 och 1 000 årsarbeten kan försvinna, redan med utredningens försiktiga antaganden om minskad försäljning. *Elektronikåtervinning i Sverige* anför att skatten skapar snedvriden konkurrens mellan svenska aktörer och utländska aktörer. Risken är att företag som i dag är baserade i Sverige flyttar och i stället säljer sina varor på den svenska marknaden via distansförsäljning. De som utredningen föreslår som skattskyldiga täcks redan av producentansvaret. Om restriktioner för kemikalier i stället utförs genom utvidgat producentansvar kan kravet ställas även på de som säljer varor på distans till Sverige. *El-Kretsen* anför att om försäljningen från svenska producenter minskar till förmån för gränshandel och e-handel innebär det ett större antal insamlade produkter som ej finansierar sin egen återvinning. Dessa kostnader måste täckas upp av befintliga anslutna producenter. Sådana kostnader tillkommer utöver sådana kostnader som utredaren har nämnt. *El-Kretsen* delar inte utredarens bedömning att förflyttningen till e-handel från utlandet endast skulle bli marginell. Förslaget kommer enbart att medföra snedvriden konkurrens och ökat incitament för gräns- och e-handel. Företagarna anför att svenska företag i ökad utsträckning skulle tvingas konkurrera med direktimporterade produkter som är skattefria. Kunderna kommer i ökande utsträckning att välja de billigare produkterna som dessutom många gånger innehåller högre halter och farligare ämnen än de som förekommer på den svenska marknaden. Förslaget kommer enbart att slå mot de svenska företagens konkurrens-

kraft utan att nå målet. *IKEM* anför att den styrande effekten helt kan utebli genom att konsumenter näthandlar från företag baserade utanför Sveriges gränser och därmed undviker skatten. Effekterna av detta framstår som kraftigt undervärderade i betänkandet. Skatten drabbar framför allt företag med produktion och försäljning i Sverige. Resultatet kan bli att svensk näringsverksamhet upphör till förmån för utlandsbaserad. *Näringslivets regelnämnd* anför att det finns en risk att konsumenterna i högre grad väljer att köpa varor direkt från andra länder. Det finns en betydande risk att förslaget försämrar svenska företags konkurrenskraft utan att uppnå önskad miljönytta. *Svensk handel* anför att utredningen underskattar effekten av hur mycket försäljningen från utlandet kommer att öka. Analyser tyder på att mellan 500 och 1 000 årsarbeten kan försvinna med den försäljningsminskning som utredningen räknar på. Hemelektronik är den produktgrupp med högst försäljningsvärde över nätet. Nätet är en etablerad försäljningskanal som kunderna använder i allt högre utsträckning. Ca 20 procent av all handel över nätet var 2014 från företag utanför Sverige. En stor del av denna handel är elektronikvaror. Att snedvrیدا konkurrensen till utländska företags fördel är mycket skadligt i ett skede av allt mer utsuddade gränser och ökad digitalisering. *Svenska naturskyddsforeningen* anför att det är en brist att utredningen inte kunnat framlägga en lösning på hur varor som inhandlas från ett annat land via Internet, postorder eller liknande ska kunna beskattas. En utredning för hur man ska kunna inkludera importerade varor bör beställas. *Teknikföretagen* anför att skatten kan kringgås genom att svenska butiker omformas till "showrooms" och ordnar att köp och leverans sker från företags legala enheter utomlands direkt till konsumenter i Sverige. Det är ologiskt att undanta Internethandel från utlandet. Det är redan en stor del av försäljningen av produkter i dag och kommer att öka snabbare om det undantas. För vissa produktet, t.ex. TV, står Internethandeln redan för omkring 30 procent av försäljningen. Även Internethandel av stora vitvaror är i dag en realitet. Ca 20 procent av Internethandeln 2014 var från företag utanför Sverige. En stor del av denna handel är elektronikvaror. *Dataspelsbranschen* anför att med den nya skatten kommer fler e-handelspaltser att flytta sitt säte utomlands för att kunna konkurrera med lägre

konsumentpriser. *AB Electrolux* anför att undantaget för försäljning över Internet där produkterna säljs till konsumenter i Sverige från företag utanför Sverige är ett incitament att sälja och handla ännu mer produkter på nätet från utlandet. Dessa produkter kommer att vara billigare och innehålla de kemikalier man vill fasa ut. Även e-handel med vitvaror är en realitet sedan flera år. Skatten kan kringgås genom att affärer i Sverige ordnar så att konsumenten gör beställningen av produkten från ett lager utanför Sverige. *EHL* anför att det inte är rimligt att acceptera att produkter med sämre miljöinnehåll via internethandel kan säljas in till konsument i Sverige för en avsevärt lägre kostnad. *Elon* anför att en skatt slår fel om den läggs på produkter som säljs i butik i Sverige men inte omfattar samma varor som säljs över Internet från andra länder. E-handeln växer från år till år och konkurrensen från utländska aktörer via nätet ökar kraftfullt. *IKEA* anför att utredningens bedömning av ökningen av e-handeln från länder utanför Sverige är en grov underskattning som strider mot den logik som i dag styr konsumentbeteenden. Under den senaste femårsperioden har den gränsöverskridande handeln ökat till 20–25 procent av den samlade e-handeln. Förslaget kan bidra till större klimatpåverkan genom ökning av transporter och mindre möjligheter till samordnade storskaliga logistiklösningar. *Almega* anför att med hänsyn till att gränshandeln i dag är omfattande och ökar från år till år är det märkligt att den snedvridna konkurrensen som förslaget kommer att leda till inte beaktas eller ens kommenteras. Utredningens siffror kring de samhällsekonomiska konsekvenserna är gissningar utan förankring i verkligheten. En försäljningsökning via Internet med 10–15 procent är mycket trolig. Detta leder inte till någon minskning av de beskattade ämnena, snarare tvärt om. Påverkansmöjligheten flyttas utanför Sveriges gränser. *Lenovo* anför att skatten kan kringgås genom att svenska butiker omformas till "showrooms" och ordnar att köp och leverans sker från företags legala enheter utomlands direkt till konsumenter i Sverige. Det är oacceptabelt att undanta Internethandel från utlandet. Det är redan en stor del av försäljningen av produkter i dag och kommer att öka snabbare om det undantas. *LG Electronics* ifrågasätter om det har gjorts någon bedömning av den ekonomiska påverkan på handlare nära de svenska gränserna, eftersom konsumenter kan

välja att köpa sina produkter på andra sidan gränsen. *Samsung* anför att det är svårt att acceptera att det går att undvika skatten genom Internethandel från länder utanför Sverige, eftersom det påverkar konkurrensen. Den föreslagna skatten kommer att öka Internethandeln från utlandet. Det leder till en absurd situation när bolag som säljer via Internet från utlandet inte betalar någon skatt även om deras produkter innehåller de aktuella kemikalierna, medan bolag som säljer från Sverige betalar 25 procent skatt även om deras produkter inte innehåller några av kemikalierna.

Skälen för regeringens förslag

Skattskyldighet vid yrkesmässig tillverkning, införsel, mottagande och import

Svenska punktskatter tas normalt ut så tidigt som möjligt bland de aktörer som befattar sig med skattepliktiga varor. Därmed begränsas antalet skattskyldiga, vilket underlättar administration och kontroll av punktskatterna. Att antalet skattskyldiga begränsas är önskvärt även vad gäller skatt på kemikalier i viss elektronik. Som utgångspunkt bör därför skattskyldigheten placeras hos den som först befattar sig med de skattepliktiga varorna i Sverige.

Regeringen föreslår därför, i likhet med utredningen, att skattskyldig ska den vara som yrkesmässigt tillverkar skattepliktiga varor i Sverige, yrkesmässigt låter föra in eller tar emot skattepliktiga varor från annat EU-land eller yrkesmässigt importerar skattepliktiga varor. Skattskyldigheten ska inträda vid tidpunkten för tillverkning, införsel, mottagande respektive import.

Den definition av yrkesmässig verksamhet som utredningen föreslagit motsvarar den definition som finns i 1 kap. 4 § lagen (1994:1776) om skatt på energi och 4 § tredje stycket lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel. I denna definition anges att en verksamhet anses yrkesmässig om den antingen utgör näringsverksamhet enligt 13 kap. inkomstskattelagen, eller bedrivs i former som är jämförbara med en till sådan näringsverksamhet hänförlig rörelse och ersättningen för omsättningen i verksamheten under ett kalenderår överstiger 30 000 kronor. *Tullverket* har i sitt remissvar pekat på vissa problem med

definitionen. Utöver dessa kan en bedömning av om en verksamhet utgör näringsverksamhet eller inte enligt 13 kap. inkomstskattelagen i vissa fall vara komplicerad, med många faktorer att beakta. I en sådan bedömning beaktas ofta förhållandena över längre tid. Vid bedömningen av om tillverkning, införsel, mottagande eller import är yrkesmässig, och därmed skattepliktig, kommer beskattningsmyndigheten i normalfallet enbart att få en "ögonblicksbild" av förhållandena. Det kan bli tidskrävande om beskattningsmyndigheten vid varje tillverkning, införsel, mottagande eller import ska behöva göra en bedömning av om den potentiellt skattskyldiges verksamhet är yrkesmässig i den mening som avses i 13 kap. inkomstskattelagen. Det behöver därför införas en enklare definition.

Med anledning av detta har i promemorian föreslagits en definition där ledning hämtats från de definitioner av enskilda personers förvärv och innehav i kommersiellt syfte som finns i rådets direktiv 2008/118/EG av den 16 december 2008 om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG och hur dessa har införlivats i svensk rätt. För att tydliggöra att definitionen inte avser det i andra lagar använda begreppet "yrkesmässig verksamhet" föreslås i promemorian att definitionen ändras till "yrkesmässig aktivitet", vilket även stämmer överens med hur definitionen till övervägande del används i de föreslagna lagtexterna. *Förvaltningsrätten i Växjö* anför att den föreslagna definitionen av "yrkesmässig" kommer att ligga långt ifrån vad som i allmänhet menas och anser att en sådan utsträckt betydelse av ett vedertaget uttryck inte är lämplig. Regeringen instämmer dock i de bedömningar som görs i promemorian. I enlighet med förslag från *Lagrådet* bör dock vissa språkliga justeringar av den föreslagna definitionen göras. Regeringen föreslår därför att tillverkning, införsel, mottagande eller import ska anses yrkesmässiga om de antingen utförs av en juridisk person, eller utförs av en fysisk person och avser varor som inte är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk. Att definitionen benämns som "yrkesmässig aktivitet" bedöms vara tillräckligt för att särskilja den från det tidigare använda "yrkesmässig verksamhet". Definitionen bedöms göra det tydligare både för de skattskyldiga och för beskattningsmyndigheten vilka aktiviteter som omfattas av skatterna. För en närmare

genomgång om hur definitionen ska tillämpas i praktiken, se författningskommentaren.

Utöver de redan uppräknade situationerna används begreppet "yrkesmässig" i lagförslagen även vid bedömningen av vilka som får godkännas som lagerhållare (se nedan).

Godkända lagerhållare

Att skattskyldighet inträder redan vid tillverkning, införsel, mottagande eller import kan leda till oönskade likvida påfrestningar för berörda företag. Utredningen anser därför att bestämmelserna bör utformas så att beskattningen under vissa förutsättningar kan skjutas upp och anger att ett sätt att åstadkomma detta är att införa ett system med godkända lagerhållare.

System med godkända lagerhållare tillämpas i dag avseende snus och tuggtobak enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt, förkortad LTS, och för vissa bränslen enligt lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE. Konstruktionen med lagerhållare innebär att skattskyldighetens inträde skjuts upp till en senare tidpunkt än tidpunkten för tillverkning, införsel, mottagande eller import. Konstruktionen innebär också att skattskyldighetens inträde skjuts upp då varor levereras från en godkänd lagerhållare till en annan godkänd lagerhållare. Skattskyldighet inträder först då varorna levereras till en köpare som inte är godkänd lagerhållare eller då varorna tas i anspråk för annat ändamål, exempelvis egen användning. Detta innebär att godkända lagerhållare kan hålla ett obeskattat lager och att de likvida påfrestningarna därmed blir mindre än om lagret skulle vara beskattat.

Regeringen föreslår att ett motsvarande system med godkända lagerhållare ska införas avseende skatten på kemikalier i viss elektronik. Den som avser att tillverka, föra in, ta emot eller importera skattepliktiga varor bör kunna godkännas som lagerhållare utan annat särskilt krav på omfattningen än att aktiviteterna är avsedda att ske yrkesmässigt. För att skatten inte ska medföra alltför stora likvida påfrestningar för svenska grossistföretag som köper in skattepliktiga varor från svenska leverantörer bör också den som avser att yrkesmässigt återförsälja sådana varor kunna godkännas som lagerhållare.

I likhet med vad som gäller för lagerhållare enligt LTS och LSE bör endast den som med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig som

lagerhållare kunna godkännas. Detta innebär att Skatteverket ska avslå en ansökan om godkännande som lagerhållare om sökanden är olämplig att anförtros sådan ställning. Vid Skatteverkets lämplighetsprövning menas med ekonomiska förhållanden och övriga omständigheter sådana förhållanden och omständigheter som kan påverka risken för skatteunddragande.

För den som inte kan godkännas som lagerhållare, den som har fått sitt godkännande återkallat eller den som väljer att inte ansöka om ett godkännande gäller i stället att skattskyldighet inträder redan vid tidpunkten för tillverkning, införsel, mottagande respektive import.

Försäljning direkt från utländska säljare till svenska konsumenter ska inte beskattas

Vid sidan av traditionell butiksförsäljning förekommer också handel med elektronikvaror genom att svenska konsumenter beställer och köper varor via internet, postorder eller liknande. Om sådana inköp sker hos svenska säljare ska varorna beskattas enligt regeringens förslag. Beroende på vilka aktörer som hanterat varorna kan skattskyldighet redan ha inträtt i ett tidigare led i försäljningskedjan och skatten utgör då en del av det pris som efterföljande led betalar för varorna. Om skattskyldighet inte inträtt i ett tidigare led, vilket normalt är fallet om säljaren är godkänd lagerhållare, kommer skattskyldighet att inträda för lagerhållaren med anledning av försäljningen till konsument.

Om däremot inköpen sker hos utländska säljare föreslår utredningen att varorna inte ska beskattas och hänvisar bl.a. till den förhållandevis komplicerade utformning som en kemikalieskatt av nödvändighet måste ha och de stora praktiska problemen att upprätthålla en fungerande beskattning av företag som har sin verksamhet i andra länder. Många remissinstanser är negativa till detta och anser att förslaget kommer att snedvrída konkurrensen och att den övergång av handel till utlandet som förslaget kommer att leda till har underskattats. Utredningen har gjort bedömningen att den utländska e-handeln kommer att öka med 0,4 procentenheter, från 6 procent till 6,4 procent. Regeringen gör i detta avseende ingen annan bedömning än utredningen. Många elektronikprodukter har ett förhållandevis högt pris per kilogram. Detta gäller i synnerhet

mindre elektronikprodukter, som på grund av sin storlek är lätta att frakta och därmed extra attraktiva att köpa via distanshandel. I förhållande till kilopriset utgör den föreslagna skatten en liten del av det totala priset. Ett exempel kan illustrera detta. En mobiltelefon väger i dag runt 150 gram. Det innebär att skatten innan eventuella avdrag blir 18 kronor. Om kemikalieinnehållet ger rätt till avdrag blir skatten i stället 9 eller 1,80 kronor. Jämfört med telefonens pris på flera tusen kronor utgör skatten således en mycket liten del. För tyngre produkter, som vitvaror, blir skatten högre och i många fall utgör den även en större del av priset. Som nämndes ovan gör dock dessa varors vikt och storlek dem svårare att frakta och därmed mindre attraktiva att köpa via distanshandel. Detta medför att det är ett förhållandevis litet spann av produkter från utländsk e-handel som tidigare var dyrare än motsvarande produkter i butik i Sverige, men som på grund av skatten blir billigare. Andra faktorer, såsom kostnader för frakt eller annat i samband med köp från utlandet, spelar i sammanhanget sannolikt större roll för utvecklingen av utländsk e-handel än den föreslagna skatten. Regeringen bedömer därför att den föreslagna skatten endast i liten utsträckning kommer att påverka valet mellan att handla i svenska butiker eller via svensk e-handel respektive att handla från utländsk e-handel.

När det gäller mer principiella invändningar mot att utländska handlare beskattas annorlunda än svenska har regeringen förståelse för dessa. Mot invändningarna måste emellertid vägas nackdelarna och problemen med att beskatta direktförsäljning från utländska säljare. Det kan inte krävas att utländska säljare som säljer varor på distans till Sverige ska behöva sätta sig in i detaljer i nationella svenska skattebestämmelser och vara ansvariga för att redovisa och betala skatt i Sverige på ett sådant sätt som krävs för den föreslagna skatten. I andra fall då företag i andra EU-länder kan vara skattskyldiga i Sverige, exempelvis för svensk alkoholskatt, tobaksskatt eller skatt på energi, är det fråga om skatter som är harmoniserade inom EU och där beskattningen sker enligt lagstiftningar som utformats enligt bestämmelser i EU-direktiv. I de fallen är det som regel fråga om att företaget ska betala skatt i Sverige i stället för att betala motsvarande skatt i den egna medlemsstaten. Det är således inte fråga om en för säljaren främmande typ av skatt som uppkommer med anledning av

försäljningen till svenska kunder. Vidare skulle Skatteverket vara beroende av omfattande hjälp från beskattningsmyndigheter i andra länder för att kunna kontrollera att rätt skatt redovisas. Så kan vara fallet även med de harmoniserade skatterna som nämndes ovan, men för dessa skatter är det fråga om att medlemsstaterna har ömsesidiga intressen av att hjälpa varandra. Även om det finns formella möjligheter att begära hjälp från beskattningsmyndigheter i andra medlemsstater bör en icke-harmoniserad svensk skattelagstiftning inte utformas på så sätt att Skatteverket ska behöva ta omfattande sådan hjälp för att upprätthålla kontrollen av skatten. Bestämmelserna om skattskyldighet bör inte heller utformas på så sätt att någon annan än den utländske säljaren ska anses vara skattskyldig för försäljning från ett annat land till en svensk konsument. Det kan inte anses lämpligt att fraktförare eller de svenska konsumenterna blir skattskyldiga. Regeringen föreslår med anledning av detta att försäljning direkt till svensk konsument från säljare i annat land inte ska omfattas av skatten.

Skatteverket, ElektronikBranschen, Svenskt Näringsliv, Teknikföretagen, AB Electrolux, Lenovo och Samsung anför att skatten kan kringgås, exempelvis genom att affärer i Sverige utformas så att konsumenten beställer direkt från logistikcentra eller handlare i utlandet. I detta sammanhang bör inledningsvis påpekas att det, i enlighet med vad som angetts ovan avseende definitionen av yrkesmässig verksamhet, enbart är fysiska personers beställningar som på detta sätt är undantagna från beskattning, och enbart om de beställda produkterna är avsedda för personens eller dennes familjs personliga bruk. Om ett företag beställer eller tar emot produkter från en utländsk säljare anses företaget har fört in, tagit emot eller importerat varan och är därför skattskyldigt, även om varan är avsedd att vidarebefordras till en konsument.

I ett fall då en konsument väljer mellan att köpa en vara i en svensk butik eller köpa samma vara från en utländsk e-handlare kan grundpriset på varorna antas ligga närmare varandra än när varan i svensk butik kan ersättas med valfri vara från en utländsk e-handlare. Om den svenska butiken och den utländska e-handlaren ingår i samma koncern eller har samma ägare kan grundpriserna antas ligga ännu närmare varandra. Detta medför att fraktkostnaden i större mån än

annars kan jämföras med kostnaden för skatten. När konsumenten väljer att köpa varan i svensk butik tillkommer en kostnad för skatten, men om konsumenten väljer att beställa samma vara från en utländsk e-handlare tillkommer i stället kostnader för att frakta varan till Sverige. Fraktkostnader ingår indirekt som en del av priset även på varor i butik, men dessa kostnader bedöms i normalfallet vara lägre eftersom frakten då kan samordnas i en annan utsträckning än när varorna ska fraktas separat till varje enskild konsument. Om en svensk butik utformar sin verksamhet så att kunderna i stället för att köpa varorna i butiken själva beställer samma varor från en utländsk handlare är det med beaktande av förhållandet mellan fraktkostnaden vid privat direktinförsel och den, relativt låga, svenska skatten tveksamt om skatten får någon större påverkan på slutpriset i förhållande till andra faktorer. I ett scenario där den svenska butiken utformar sin verksamhet så att kunderna i stället för att köpa varorna i butiken beställer andra varor med lägre grundpris från en utländsk handlare blir slutpriset för konsumenten sannolikt lägre, men denna prissänkning skulle uppkomma även om butiken valde att föra in och sälja dessa produkter i butiken. Sammantaget bedömer regeringen att risken för att butiker kringgår skatten genom att utforma sin verksamhet så att kunder beställer direkt från en utländsk handlare är förhållandevis liten, men kommer att följa utvecklingen på området.

Skatteverket anser att det bör införas en definition av begreppet utländsk säljare. I utredningens förslag används inte begreppet "utländsk säljare" i lagtexten. Att försäljning direkt från en utländsk säljare till en svensk konsument inte omfattas av beskattning följer i förslaget inte av ett uttryckligt undantag utan av att sådan försäljning inte omfattas av definitionerna i lagen om när skattskyldighet inträder och vem som är skattskyldig. Detta främst på grund av att det enbart är yrkesmässig införsel eller import som beskattas. Med den formulering som utredningen har föreslagit finns dock, även med den förändrade definitionen av yrkesmässig som regeringen föreslagit, en viss risk för att lagen kan tolkas annorlunda än vad som åsyftas. Utredningens förslag har utformats enligt övriga punktskattelagstiftningar. I dessa finns dock betydligt färre undantag från skattskyldighet. I en situation där en person blir

skattskyldig för att ha fört in exempelvis tobaksvaror till Sverige saknas anledning att se om lagtextens ordalydelse även skulle kunna tolkas så att någon annan aktör är skattskyldig för införseln. Då icke yrkesmässig införsel inte omfattas av beskattning i den föreslagna lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik finns emellertid ett större utrymme för att, eventuellt felaktigt, tolka lagtexten så att säljaren eller t.o.m. transportören blir skattskyldig i de situationerna. För att undvika att lagtexten skulle kunna tolkas på detta sätt och för att öka tydligheten föreslår regeringen att ett uttryckligt undantag bör införas för försäljning direkt från en utländsk säljare till en konsument i Sverige. I ett sådant undantag bör ingå en definition av begreppet ”utländsk säljare” som Skatteverket har föreslagit.

Lagförslag

Förslaget behandlas i 2 § samt 8–13 §§ i den nya lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik, se avsnitt 3.2.

6.16.3.4 Undantag från skattskyldighetens inträde i vissa fall

Regeringens förslag: För godkända lagerhållare undantas varor i vissa fall från skattskyldighetens inträde. Det gäller varor som levereras till köpare i annat land, lämnas för avfallsåtervinning, har återanvänts vid tillverkning av skattepliktig vara eller blivit fullständigt förstörda genom oförutsedda händelser eller force majeure samt varor för vilka skattskyldighet enligt lagen tidigare inträtt.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Skatteverket* anför att det av utredningens förslag följer att en godkänd lagerhållare undantas från skattskyldighet för skattepliktig vara som lämnas för avfallsåtervinning. Avfallsåtervinning är inte ett begrepp som tidigare använts i punktskattelagstiftning. I författningskommentaren bör preciseras de olika situationerna för när lagerhållare undantas från skattskyldighet för skattepliktig vara, inklusive frågan om på vilket sätt lagerhållaren ska styrka att exempelvis en skattepliktig vara lämnats för avfallsåtervinning. *Tullverket* anför att det för nu

aktuella elektronikvaror kan uppstå situationer där varor exporteras för reparation eller liknande bearbetning och sedan återimporteras. Enligt verket kan det vara lämpligt att införa undantag från skattskyldighet för dessa fall.

Skälen för regeringens förslag: För att undvika dubbelbeskattning och att skatt ska behöva betalas för varor som inte kommer till sådan användning som motiverar ett skatteuttag krävs ett system där varor i vissa fall undantas från beskattning. I befintliga punktskattesystem, exempelvis lagen (1994:1564) om alkoholskatt och lagen om tobaksskatt, finns bestämmelser om att den skattskyldige i vissa fall får göra avdrag för skatt (dvs. skatt som tidigare betalats) på varor som tas tillbaka från marknaden eftersom återtagna varor aldrig blivit föremål för konsumtion eller förbrukning. Bestämmelserna innebär att varor som en gång beskattats kan ”göras obeskattade” genom att den skattskyldige yrkar avdrag då varor tas tillbaka från marknaden. Dessa skatter skiljer sig dock från skatten på kemikalier i viss elektronik genom att de gäller varor som är avsedda att konsumeras eller förbrukas på sätt som innebär att varorna inte längre finns kvar. De varor som beskattas genom skatten på kemikalier i viss elektronik är vanligtvis avsedda att användas under en längre tid. Då syftet med skatten är att varor som innehåller oönskade kemiska ämnen ska beskattas med anledning av den negativa hälsopåverkan varorna ger upphov till medan de används är det inte lämpligt att den skattskyldige ska ha möjlighet att göra avdrag för skatt för varor som av olika anledningar tagits tillbaka från marknaden. Om den skattskyldige skulle medges avdrag för skatt i sådana situationer skulle syftet med beskattningen gå förlorad eftersom varorna i en sådan situation redan har, eller kan ha, varit föremål för användning och därmed gett upphov till den negativa hälsopåverkan som motiverar att varorna ska beskattas. Regeringen anser därför att den konstruktion med skatteavdrag som finns i andra punktskattelagstiftningar inte ska införas i lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik. I stället bör annan lagstiftningsteknik användas för att skattebefria varor som inte ska vara föremål för beskattning. För den som är godkänd lagerhållare föreslår regeringen därför att följande varor undantas från skattskyldighetens inträde:

- vara för vilken skattskyldighet enligt lagen tidigare inträtt,
- vara som levereras till köpare i annat land,
- vara som blivit fullständigt förstörd genom oförutsedda händelser eller force majeure,
- vara som lämnas för avfallsåtervinning, samt
- vara som återanvänds vid tillverkning av skattepliktiga varor.

Lagrådet har anfört att det av punkten om en vara som blivit fullständigt förstörd i lagtexten bör framgå att den avser de delar där kemikalieinnehåll mäts, snarare än hela varan. Regeringen instämmer i detta. Då det är syftet även med varor som lämnas för avfallsåtervinning och varor som återanvänds vid tillverkning av skattepliktiga varor bör även dessa punkter enligt regeringens mening utformas så att det framgår att det är delarna där kemikalieinnehåll mäts som avses.

Skatteverket påpekar att ”avfallsåtervinning” inte är ett begrepp som tidigare använts i punkt-skattelagstiftning och anför att det i författningskommentaren bör preciseras de olika situationerna för när lagerhållare undantas från skattskyldighet för skattepliktig vara, inklusive frågan om på vilket sätt lagerhållaren ska styrka att exempelvis en skattepliktig vara lämnats för avfallsåtervinning. Regeringen anser inte att det är lämpligt att specificera vilka enskilda åtgärder som utgör avfallsåtervinning, då det kan skilja sig mellan olika produkter och utvecklas över tid. I författningskommentaren finns dock vissa riktlinjer för vilka åtgärder som avses. *Tullverket* har anfört att det kan vara lämpligt att införa ett undantag för varor som exporteras för reparation eller liknande bearbetning och sedan återimporteras. Regeringen anser inte att något undantag är nödvändigt i dessa fall. Om varorna ägs av en godkänd lagerhållare kommer någon skattskyldighet aldrig att utlösas av att varorna exporteras för reparation. Att reparera en skadad vara anses inte vara att ta den i anspråk för annat ändamål än försäljning, även om reparationen sker utomlands.

Lagförslag

Förslaget behandlas i 14 § i den nya lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik, se avsnitt 3.2.

6.16.3.5 Förfarandet och ersättningsfrågor

Regeringens förslag: Bestämmelserna i skatteförfarandelagen ska som huvudregel vara tillämpliga på skatten på kemikalier i viss elektronik, vilket bl.a. innebär att Skatteverket blir beskattningsmyndighet. Vid yrkesmässig import ska dock skatten betalas till Tullverket och i de fallen ska förfarandebestämmelserna i tullagen vara tillämpliga i stället.

Regeringens bedömning: Någon bestämmelse om ersättning för varuprover ska inte införas i lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslog att beskattningsmyndigheten, om den tog varuprover eller förelade den skattskyldige att lämna varuprover, skulle lämna ersättning med det värde varorna skulle inbringa vid försäljning.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Tullverket* invänder mot att verket ska vara beskattningsmyndighet vid import och anför att det skulle vara möjligt att införa en ordning där Skatteverket är beskattningsmyndighet för samtliga importörer. Det skulle vara möjligt för Tullverket att ge information till Skatteverket om de importörer som sker av aktuella varor. En uppdelning av importen på två olika beskattningsmyndigheter kommer att medföra svårigheter för Tullverket eftersom det för varje importörande måste avgöras i fall varorna ägs av en godkänd lagerhållare eller inte. I Tullverkets klarering undersöks i princip aldrig vem som äger de varor som importeras. Det finns ingen möjlighet för Tullverket att på ett automatiserat sätt avgöra om en deklarant, och än mindre varornas ägare, är godkänd lagerhållare eller inte. Sådan kontroll skulle alltså behöva göras manuellt för varje importörande, vilket vore en mycket betungande uppgift för verket. Tullverket ser även problem med att vid tullklareringen kunna avgöra i fall importen är yrkesmässig eller inte. Tullverket saknar erfarenhet av att bedöma vad som utgör näringsverksamhet enligt 13 kap. inkomstskattelagen, vilket behöver göras enligt den av utredningen föreslagna definitionen av yrkesmässig verksamhet. Den definition som föreslås i

promemorian medför en enklare bedömning jämfört med utredningens förslag. Den kan dock medföra vissa gränsdragningsproblem eftersom det ska göras en bedömning om de importerade varorna är avsedda för den enskilda personens eller dennes familjs personliga bruk. Utredningens förslag att Tullverket ska utge ersättning för varuprover avviker från den normala ordningen vid import. Att ålägga myndigheten ett kostnadsansvar för förstörda prover kommer att medföra en obenägenhet att faktiskt göra provtagningar, i och med att detta då kommer att belasta myndighetens egen budget. Regeln bör därför strykas. Tullverket välkomnar promemorians förslag avseende ersättning. Eftersom den föreslagna regleringen är sådan att skatteförfarandelagen ska tillämpas för viss importbeskattning kan det finnas skäl att överväga om det inte behövs en bestämmelse i tullagen som motsvarar 5 kap. 11 a § tullagen⁶⁶, som reglerar under vilka förutsättningar skatteförfarandelagen ska tillämpas och inte tullagen. *Skatteverket* anför att ersättning inte bör betalas för varuprover. Detta skulle utgöra ett incitament för företagen att själva se till att ha tillförlitlig dokumentation för att styrka sina avdrag. Skatteverket tillstyrker promemorians förslag avseende ersättning. Det behöver vidare förtydligas vad som gäller vid överklagande av beslut om ersättning för varuprover. Utredningen har inte närmare angivit vilka laboratorier eller liknande som ska göra provtagningen då varuprover lämnas för punktskattekontroll. Om en myndighet eller en enskild extern aktör ska genomföra analysen av varorna saknar Skatteverket en analys av hur sekretessen ska kunna brytas gentemot den som gör kontrollen. Absolut sekretess gäller enligt offentlighets- och sekretesslagen för den aktuella verksamheten hos Skatteverket. De sekretessbrytande bestämmelser som kan bli aktuella ska endast tillämpas undantagsvis och i speciella situationer. Bestämmelserna kan inte användas rutinmässigt. Det bör därför uttalas att möjligheten att uppdra åt en annan myndighet eller en enskild extern aktör att utföra provtagningen ryms inom befintlig reglering för brytande av sekretess eller,

om det inte är fallet, föras in en särskild sekretessbrytande regel. *Elektronikåtervinning i Sverige* anser att promemorians förslag att utesluta ersättning för varuprover är befogat. *Svensk handel* ställer sig frågande till promemorians förslag om ersättning för varuprover.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Förfarandet vid beskattning

I skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, finns bestämmelser om förfarandet vid beskattning. SFL tillämpas för alla skatter utom de som särskilt undantas. Av de i dag förekommande punktskatterna är det endast trängselskatt och skatt enligt vägtrafikskattelagen som undantagits från SFL.

Regeringen föreslår, i likhet med utredningen, att bestämmelserna i SFL ska tillämpas även för skatten på kemikalier i viss elektronik. Av detta följer att reglerna i SFL om bl.a. registrering av skattskyldiga, punktskattedeklaration, tidpunkter för redovisning och betalning av skatt, ränta, förseningsavgift, beslut om punktskatt, omprövning, överklagande, skattekontroll och rätt till ersättning blir tillämpliga. Det innebär även att Skatteverket som huvudregel blir beskattningsmyndighet.

Enligt utredningens förslag ska skatten vid import (från icke EU-länder) betalas till Tullverket. I sådana fall ska förfarandebestämmelserna i tullagen (2016:253)⁶⁷, förkortad TL, vara tillämpliga i stället för bestämmelserna i SFL. *Tullverket* invänder mot att vara beskattningsmyndighet vid import och anför att det skulle medföra svårigheter för Tullverket eftersom det måste avgöras i fall varorna ägs av en godkänd lagerhållare eller inte. I Tullverkets klarering undersöks i princip aldrig vem som äger de varor som importerats. Tullverket ser även problem med att vid tullklareringen kunna avgöra i fall importen är yrkesmässig eller inte eftersom verket saknar erfarenhet av att bedöma vad som utgör näringsverksamhet enligt 13 kapitlet

⁶⁶ Hänvisningen avser den numera upphävda tullagen (2000:1281). Motsvarande regler återfinns i 2 kap. 2 § i tullagen (2016:253).

⁶⁷ I utredningen hänvisades till den nu upphävda tullagen (2000:1281). Motsvarande regler återfinns numera i tullagen (2016:253).

inkomstskattelagen. Regeringen bedömer att de problem Tullverket pekar på avseende att avgöra om en importerad vara ägs av en godkänd lagerhållare i praktiken inte kommer att utgöra några svårigheter. Med de ändringar regeringen avser föreslå i skatteförfarandelagen och förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet kommer Tullverket att ha tillgång till Skatteverkets uppgifter om godkända lagerhållare. Med den definition av ”yrkesmässig” som regeringen föreslagit ovan kommer någon bedömning enligt 13 kap. inkomstskattelagen inte att behöva ske. Regeringen föreslår därför att Tullverket ska vara beskattningsmyndighet vid import och att förfarandebestämmelserna i TL ska vara tillämpliga i dessa fall. Tullverket har vidare anfört att eftersom den föreslagna regleringen är sådan att skatteförfarandelagen ska tillämpas för viss importbeskattning kan det finnas skäl att överväga om det inte behövs en bestämmelse i tullagen som motsvarar 5 kap. 11 a § gamla tullagen, som reglerar under vilka förutsättningar skatteförfarandelagen ska tillämpas och inte tullagen. Regeringen anser inte att det finns skäl att införa en sådan reglering. Beskattning av yrkesmässig import ska enligt den föreslagna regleringen i samtliga fall hanteras enligt tullagen, såvida den inte är undantagen beskattning. Om Tullverket är beskattningsmyndighet ska således alltid tullagen tillämpas. De fall där Tullverket ska vara beskattningsmyndighet regleras i sin helhet i den föreslagna lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik.

Ersättning för varuprover

Av bestämmelserna i SFL följer att Skatteverket i vissa situationer har möjlighet att kräva att varuprover lämnas för punktskattekontroll och vid revision får revisorn ta prov på varor. Även TL och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen innehåller vissa regler om varuprover. Utredningen bedömde emellertid att den föreslagna skatten på kemikalier i viss elektronik skiljde sig från andra skattelagstiftningar när det gäller varuprover, framför allt vad avser de höga värden som varorna i vissa fall betingar. Varorna kommer också enligt utredningen att behöva förstöras i samband med kontrollen eftersom det i annat fall inte är möjligt att analysera vilka kemiska ämnen som varorna innehåller. Med

anledning av detta föreslog utredningen en regel om att det allmänna skulle stå för kostnaderna för sådana varuprover. *Tullverket* och *Skatteverket* är kritiska till denna ordning i sina remissvar. Tullverket anför bl.a. att om myndigheten åläggs ett kostnadsansvar för förstörda prover kommer det att medföra en obenägenhet att faktiskt göra provtagningar, i och med att detta då kommer att belasta myndighetens egen budget. Skatteverket anför bl.a. att om regeln togs bort skulle det utgöra ett incitament för företagen att själva se till att ha tillförlitlig dokumentation för att styrka sina avdrag. Båda myndigheterna hade även synpunkter på hur ersättningen skulle beräknas. I promemorian föreslogs, till skillnad från utredningens förslag, att några särskilda regler för ersättning inte skulle införas, med motiveringen att det bedömdes bli ytterst sällsynt att beskattningsmyndigheten skulle ha skäl att ta varuprover.

Regeringen instämmer i promemorians bedömning. När det gäller frågan om ersättning är det viktigt att se till hur förfarandet är tänkt att fungera. Det är den skattskyldige som har bevisbördan för rätten till eventuella avdrag. Det är således inte beskattningsmyndigheten som genom tester ska avgöra vilka ämnen varan innehåller utan den skattskyldige som, om så krävs, ska visa att varan inte innehåller sådana kemikalier som hindrar avdrag på de olika nivåerna. Detta bedöms normalt ske genom en fullständig innehållsdeklaration från tillverkaren (för att avgöra kemikalieinnehåll) och den till lagen bifogade listan (för att avgöra om ämnena är additivt eller reaktivt tillsatta). I de fall då den skattskyldige inkommer med tillräcklig bevisning finns det i normalfallet inte skäl för beskattningsmyndigheten att genomföra några mätningar, utan avdraget medges. Om den skattskyldige å andra sidan inte inkommer med tillräcklig bevisning ska avdraget avslås eftersom den skattskyldige i så fall inte har uppfyllt sin bevisbörda. Inte heller i detta fall finns skäl för beskattningsmyndigheten att genomföra några mätningar. Om den skattskyldige inte använder sig av en innehållsdeklaration från tillverkaren, antingen för att en sådan inte går att få tag på eller för att den skattskyldige väljer att inte använda den, kan mätningar behöva genomföras för att få information om varans kemikalieinnehåll. Det är dock i dessa fall den skattskyldige, och inte beskattningsmyndigheten, som har att genomföra mätningarna. De fall då

det kan bli aktuellt för beskattningsmyndigheten att göra egna mätningar är då den skattskyldige har inkommit med uppgifter om varans innehåll samtidigt som det finns skäl att betvivla uppgifterna men dessa skäl inte är så starka att avdraget kan avslås. Dessa fall bedöms dock bli ytterst sällsynta. På grund av detta anser regeringen att det inte finns tillräckliga skäl att införa några särskilda regler om ersättning för varuprover i lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik.

Skatteverket har pekat på de sekretessproblem som kan uppkomma om verket lämnar varuprover för provtagning hos ett externt laboratorium. Absolut sekretess gäller enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, för den aktuella verksamheten hos Skatteverket och de sekretessbrytande bestämmelser som kan bli aktuella ska enligt Skatteverket endast tillämpas undantagsvis och i speciella situationer. Bestämmelserna kan inte användas rutinmässigt och det bör därför enligt Skatteverket uttalas att möjligheten att uppdra åt en annan myndighet eller en enskild extern aktör att utföra provtagningen ryms inom befintlig reglering för brytande av sekretess eller, om det inte är fallet, föras in en särskild sekretessbrytande regel. Regeringen anser att det inte finns något behov av en särskild sekretessbrytande regel. Den sekretess som enligt 27 kap. 1 § OSL gäller i verksamhet som avser bestämmande av skatt eller fastställande av underlag för bestämmande av skatt gäller för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. Som nämnts ovan bedöms det vara ytterst sällsynt att beskattningsmyndigheten har skäl att genomföra mätningar. I de fall mätningar behöver göras kommer de att avse vilka kemikalier som en viss vara innehåller och hur dessa är tillsatta. En mätning av detta kan, om den behöver genomföras externt, ske genom att beskattningsmyndigheten lämnar varan till ett laboratorium. Det bedöms inte finnas något behov av att till laboratoriet lämna ut uppgifter om vem varan tillhör eller vilka avdrag som har yrkats. I de fall innehållsdeklarationer eller intyg behöver lämnas till laboratoriet kan de avidentifieras. Alternativt kan uppgifterna i dessa handlingar förmedlas till laboratoriet på ett sätt som inte lämnar ut uppgifter den enskildes personliga eller ekonomiska förhållanden. Kemikalieinnehållet i

varan som sådant kan inte anses vara en sådan sekretessbelagd uppgift.

Lagförslag

Förslaget behandlas i 15–16 §§ i den nya lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik, se avsnitt 3.2.

6.16.3.6 Internationell rätt

Regeringens bedömning: Förslaget bör anmälas enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535. Förslaget behöver inte anmälas enligt andra EU-rättsliga regler eller WTO-avtal. Förslaget strider inte mot EU:s statsstödsregler.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kommerskollegium* delar utredningens bedömning att den föreslagna skatten utgör tekniska föreskrifter som bör anmälas till Europeiska kommissionen enligt anmälningsdirektivet⁶⁸, men av andra skäl. Skattekonstruktionen är utformad för att ge incitament till tillverkare och importörer att tillhandahålla produkter som inte innehåller skadliga flamskyddsmedel. En sådan skatte reglering kan påverka konsumtionen av de berörda produkterna eftersom regleringen gynnar tillverkning av produkter som inte innehåller de skadliga kemikalierna. En sådan typ av skattelagstiftning faller inom anmälnings skyldigheten enligt anmälningsdirektivet. Det är inte nödvändigt att anmäla den föreslagna skatten till WTO:s sekretariat enligt TBT-avtalet⁶⁹. Skatten utgör inte tekniska föreskrifter i TBT-avtalets mening. Eftersom förslaget till största del berör skatteområdet är tjänstedirektivet⁷⁰ inte tillämpligt. De administrativa kostnaderna förväntas bli högre för importörer än tillverkare. Det följer av EU-domstolens

⁶⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter.

⁶⁹ Agreement on Technical Barriers to Trade (1995).

⁷⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden.

praxis att nationell skattelagstiftning måste utformas på ett sådant sätt att den faktiska effekten av skattelagstiftningen inte missgynnar importerade varor. Det föreslagna uttagandet av skatt borde sannolikt inte leda till diskriminering mot utländska produkter i den mening som avses i artikel 110 EUF⁷¹. Om det i praktiken blir svårare att yrka skatteavdrag för importörer, i förhållande till svenska tillverkare, kan det dock utgöra diskriminering enligt artikel 110 EUF. Det finns därför ett behov av att vidare utreda om det finns alternativa sätt att utforma administrationen av avdragsrätten. Administrativa svårigheter för importörer, i förhållande till svenska tillverkare, att yrka avdrag kan även strida mot diskrimineringsförbudet i artikel III GATT⁷². Nationell skattelagstiftning som får diskriminerande effekter kan dock rättfärdigas med hänvisning till artikel XX GATT. Detta förutsätter dock att det finns ett legitimt skyddsintresse och att de administrativa svårigheterna för importörerna att yrka avdrag är nödvändiga för att uppnå skyddsintresset. Det saknas en analys i utredningen av varför den föreslagna utformningen av avdragsrätten utgör det minst handelshindrande alternativet. *Svenskt Näringsliv* anför att det kan ifrågasättas om den föreslagna skatten står i överensstämmelse med EU-regler, i synnerhet principen om fri rörlighet för varor, statsstödsregler samt förekommande direktiv inom berörda branscher. *Teknikföretagen*, *Ericsson* och *Lenovo* anför att en del av produkterna som beskattas omfattas även av WTO:s plurilaterala avtal om informationsteknologi som avser att expandera handel med produkterna och att en extra skatt i Sverige för produkterna motarbetar detta syfte. *Digitaleurope*, *Hewlett-Packard* och *Almega* anför att skatten måste notifieras enligt anmälningsdirektivet. Hewlett-Packard hänvisar även till ett yttrande från Bromine Science and Environmental Forum (BSEF) i vilket det anges att skatteförslaget måste granskas av EU-kommissionen (DG COMP) då det är en miljöskatt i den mening som avses i EU:s statsstödsregler på miljöområdet samt att handlare som

säljer sina produkter via internet får statsstöd eftersom de är undantagna från skatten. *Korea WTO TBT Enquiry Point* anför att lagstiftningen utgör ett onödigt handelshinder och att den bör notifieras till WTO. Samsung anför att skatten kan strida mot EU:s statsstödsregler.

Skälen för regeringens bedömning: Utredningen har gjort bedömningen att den föreslagna lagen inte strider mot artikel 110 EUF eftersom den har utformats så att den ska vara objektiv och icke-diskriminerande i förhållande till importerade varor. Inhemskt tillverkade varor beskattas också och kraven på att redovisa innehållet i varan ställs inte på tillverkaren utanför Sverige utan på den som till Sverige för in eller importerar varan. Vidare ansåg utredningen att skattenivåerna inte sattes så högt att de i praktiken innebär ett förbud. Unionsrätten begränsar enligt utredningen inte medlemsstaternas frihet att upprätta ett differentierat avgiftssystem för vissa varor enligt objektiva kriterier, såsom de råvaror och produktionsmetoder som har använts, om de motiveras av mål som är förenliga med EU-rätten – exempelvis skydd av miljö eller folkhälsa – och under förutsättning att de inte leder till en situation som direkt eller indirekt gynnar inhemsk produktion. Om det visar sig att de högre skattesatserna i huvudsak drabbar importerade produkter kan detta dock innebära att skatten inte blir godtagbar. *Kommerskollegium* påpekar att de administrativa kostnaderna förväntas bli högre för importörer än tillverkare och anför att det följer av EU-domstolens praxis att nationell skattelagstiftning måste utformas på ett sådant sätt att den faktiska effekten av skattelagstiftningen inte missgynnar importerade varor. Om möjligheten att yrka skatteavdrag blir svårare i praktiken för importörer, i förhållande till svenska tillverkare, kan det enligt Kommerskollegium utgöra diskriminering enligt artikel 110 EUF. Kommerskollegium anför även att administrativa svårigheter för importörer, i förhållande till svenska tillverkare, att yrka avdrag kan även strida mot diskrimineringsförbudet i artikel III GATT. Nationell skattelagstiftning som får diskriminerande effekter kan rättfärdigas med hänvisning till artikel XX GATT, men detta förutsätter att det finns ett legitimt skyddsintresse och att de administrativa svårigheterna för importörerna att yrka avdrag är nödvändiga för att uppnå skyddsintresset. Regeringen instämmer i utredningens

⁷¹ Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

⁷² General Agreement on Tariffs and Trade (1994).

bedömning och anser inte att den föreslagna lagstiftningen är diskriminerande mot importörer. Urvalet av varor som omfattas av skatten sker enligt objektiva och icke-diskriminerande kriterier som har direkt koppling till skattens syfte – att minska tillförseln av farliga ämnen till människors hemmiljö. En varas ursprung eller i vilket land en skattskyldig hör hemma påverkar i sig inte skatten (se dock avsnitt 6.16.3.3 om vem som är skattskyldig). Anledningen till att de administrativa kostnaderna i vissa fall kan bli högre för importörer än för tillverkare är att tillverkarna själva vet vilka kemikalier som har använts vid tillverkningen, medan en importör på något sätt måste ta reda på detta. En sådan effekt uppkommer dock vid varje form av skatt som baserar sig på en varas innehåll. En tillverkare kommer per automatik att ha större kännedom om en varas innehåll än alla andra som på något sätt befattar sig med varan, eftersom de senare måste förlita sig på andrahandsuppgifter. Detta är oberoende av vilket land de olika aktörerna är baserade i. Skillnaden i administrativa kostnader ligger således inte mellan importörer och andra distributörer, utan mellan tillverkare och alla former av distributörer. En återförsäljare eller distributör kommer att ha samma administrativa arbete och kostnader för skatten oavsett om en vara importerats från en utländsk tillverkare eller om den köps från en svensk tillverkare. *Hewlett-Packard* och *Samsung* har anfört att skatten kan strida mot EU:s statsstödsregler. Utredningen har gjort bedömningen att skatten inte utgör ett statligt stöd i unionsrättslig mening eftersom den inte innebär ett selektivt gynnande av vissa företag eller viss produktion. Regeringen instämmer i utredningens bedömning. Som nämnts ovan sker urvalet av varor för beskattning enligt objektiva och icke-diskriminerande kriterier som har direkt koppling till skattens syfte. Något selektivt gynnande av vissa företag eller viss produktion i EU-rättslig mening föreligger inte. Att försäljning direkt från en utländsk försäljare till en svensk konsument av administrativa skäl inte omfattas av skatten innebär inte i sig att stöd till en definierbar krets av mottagare utgår. *Kommerskollegium*, *Digitaleurope*, *Hewlett-Packard* och *Almega* anser att den föreslagna skatten ska anmälas till Europeiska kommissionen enligt anmälningsdirektivet. Även utredningen har gjort denna bedömning.

Reglerna i anmälningsdirektivet återfinns i dag i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster. Detta direktiv utgör dock en kodifiering av anmälningsdirektivet. Regeringen instämmer i bedömningen och avser anmäla den föreslagna lagstiftningen enligt den ordning som föreskrivs i direktiv 2015/1535. *Korea WTO TBT Enquiry Point* anför att lagstiftningen utgör ett onödigt handelshinder och att den bör notifieras till WTO. *Kommerskollegium* gör bedömningen att den föreslagna skatten inte utgör tekniska föreskrifter i TBT-avtalets mening och därmed inte behöver anmälas. Regeringen instämmer i *Kommerskollegium*s bedömning. *Teknikföretagen*, *Ericsson* och *Lenovo* anför att en del av produkterna i listan omfattas av WTO:s plurilaterala avtal om informationsteknologi som avser att expandera handel med produkterna och att en extra skatt i Sverige för produkterna skulle motarbeta detta syfte. Regeringen anser att informationsteknologi är en viktig del av utvecklingen både i Sverige och i andra länder. Syftet med skatten är inte heller att begränsa handeln med sådan teknologi. Handeln kan dock inte ske på ett sådant sätt att det uppkommer en risk för miljön eller människors hälsa. Att genom ekonomiska styrmedel påverka försäljningen mot mer hälsovänliga alternativ är något som gynnar konsumenterna och på längre sikt även branschen. De avgifter som avses i WTO:s plurilaterala avtal om informationsteknologi är dessutom sådana som är kopplade till importen av varor. I skatten finns möjlighet för importörer att bli godkända lagerhållare och på så sätt undvika att betala skatt vid importtillfället (se avsnitt 6.16.3.3 ovan). Slutligen kan noteras att det inte är själva informationsteknologin som beskattas, utan skadliga kemikalier som finns i sådana produkter.

6.16.3.7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Den föreslagna lagen träder i kraft den 1 april 2017. Förutom reglerna om lagerhållare tillämpas den dock först fr.o.m. den 1 juli 2017. Några övergångsbestämmelser behövs inte.

Utredningens förslag överensstämmer inte med regeringens förslag. Utredningen föreslog att lagen skulle träda i kraft den 1 januari 2016.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. Promemorian föreslog att lagen skulle träda i kraft den 1 juli 2017.

Remissinstanserna: *ElektronikBranschen, Svensk Handel, Teknikföretagen, Digitaleurope, AB Electrolux* och *LG Electronics* var kritiska till det av utredningen föreslagna i kraftträdandedatumet. *Digitaleurope* anför att lagen kan träda i kraft tidigast om två år. *Svensk Handel* anför att det är orimligt att tro att företagen ska ha ersatt alla ämnen på den i promemorian föreslagna listan till 1 juli 2017.

ElektronikBranschen, EHL, Teknikföretagen, Svensk handel och *Almega* har efter remissförfarandet i skrivelse den 23 juni 2016 (dnr Fi2016/02520/S2) anført att lagen för varje enskilt ämne ska träda i kraft när en säker mätmetod för det ämnet har etablerats.

Skälen för regeringens förslag: Den föreslagna lagen är uppbyggd på så sätt att en vara är skattepliktig och att avdrag sedan får göras baserat på varans kemikalieinnehåll (se avsnitt 6.16.3.1 och 6.16.3.2 ovan). Ett sådant ikraftträdande som *ElektronikBranschen, EHL, Teknikföretagen, Svensk handel* och *Almega* har föreslagit, där lagen träder i kraft vid olika tidpunkter för olika ämnen, är därför inte praktiskt möjligt att genomföra.

Eftersom den föreslagna lagen innebär att en helt ny skatt införs kommer det att behövas viss tid för beskattningsmyndigheterna att anpassa sina rutiner och system till skatten. Även de skatteskyldiga behöver en viss tid för att anpassa sina rutiner. Regeringen anser därför att den nya skatten ska tas ut fr.o.m. 1 juli 2017. Det bör dock finnas möjlighet att ansöka om att bli, och godkännas som, lagerhållare (se avsnitt 6.16.3.3 ovan) innan skatten första gången ska tillämpas. Regeringen föreslår därför att lagen ska träda i kraft den 1 april 2017 och att reglerna om lagerhållare ska tillämpas från detta datum. Övriga regler i lagen tillämpas fr.o.m. den 1 juli 2017. Eftersom det är fråga om en helt ny lag och lagen inte ersätter någon tidigare reglering på samma område anser regeringen, i likhet med utredningen, att det inte finns något behov av övergångsbestämmelser.

6.16.3.8 Följändringar och justeringar avseende andra punktskatter

Regeringens förslag: Regler motsvarande de som gäller för den som har ansökt om godkännande som upplagshavare införs avseende revision hos den som har ansökt om godkännande som lagerhållare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om skatt på energi eller den föreslagna lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik. Regler motsvarande de som gäller för godkända upplagshavare införs även för gallring av uppgifter och handlingar avseende godkända lagerhållare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om skatt på energi eller den föreslagna lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har haft synpunkter på de föreslagna justeringarna.

Skälen för regeringens förslag: När den föreslagna lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik införs behöver vissa följändringar göras i skatteförordelagen (2011:1244), tullagen (2016:253) och lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Utredningen har föreslagit att två ändringar avseende andra punktskattelagstiftningar ska genomföras i samband med detta.

Den första ändringen avser 41 kap. 3 § skatteförordelagen. I paragrafen anges hos vem revision får göras. Av punkterna 7–10 följer att Skatteverket får göra revision hos den som ansökt om godkännande som upplagshavare, registrering som varumottagare, godkännande som skattebefriad förbrukare eller godkännande som registrerad avsändare enligt lagen om alkoholskatt, lagen om tobaksskatt eller lagen om skatt på energi. Utredningen bedömde att Skatteverket även vid prövning av godkännanden som lagerhållare kan behöva göra revision hos sökanden för att kontrollera förhållanden som kan ha betydelse för om sökanden är lämplig att godkännas som lagerhållare. Utredningen konstaterade att det i dag saknas möjlighet att revidera den som ansökt om godkännande som lagerhållare enligt lagen om tobaksskatt eller lagen om skatt på energi, vilket utredningen ansåg vara ett förbiseende. Utredningen har

därför föreslagit att en ny punkt införs med bestämmelser som innebär att revision får göras hos den som ansökt om godkännande som lagerhållare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om skatt på energi samt lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik.

Den andra ändringen avser 2 kap. 12 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. I paragrafen regleras vissa undantag från huvudregeln om när Skatteverket ska gallra uppgifter och handlingar som behandlas i den s.k. beskattningsdatabasen. Av huvudregeln i 2 kap. 11 § framgår att uppgifter och handlingar i databasen ska gallras senast sju år efter utgången av det kalenderår då den beskattningsperiod som uppgifterna eller handlingarna kan hänföras till gick ut. Av huvudregeln går inte det dock enligt utredningen inte att få något besked om när uppgifter och handlingar om godkända aktörer, såsom ansökningshandlingar, beslut om godkännanden, återkallelse av godkännanden, m.m. ska gallras. Av 2 kap. 12 § andra stycke framgår att uppgifter och handlingar om godkända upplagshavare m.m. enligt lagen om alkoholskatt, lagen om tobaksskatt och lagen om skatt på energi ska gallras sju år efter utgången av det kalenderår då aktören avregistrerades. Utredningen konstaterar att liknande bestämmelser behövs för gallring av uppgifter och handlingar som avser godkända lagerhållare men att det i dag saknas sådana bestämmelser avseende godkända lagerhållare enligt lagen om tobaksskatt och lagen om skatt på energi. Utredningen föreslår därför att det införs bestämmelser om att uppgifter om godkända lagerhållare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om skatt på energi och lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik ska gallras sju år efter utgången av det kalenderår då godkännandet som lagerhållare blev återkallat.

Regeringen instämmer i utredningens bedömning avseende båda de föreslagna ändringarna och föreslår att sådana regler införs.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 3 kap. 15 §, 7 kap. 1 §, 26 kap. 8 § och 41 kap. 3 § skatteförfarandelagen, 2 kap. 1 § tullagen, 2 kap. 12 § i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet, se avsnitt 3.14, 3.18 och 3.21.

6.16.4 Skatt på golvbeläggingsmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid

Regeringens bedömning: Det finns inte skäl att gå vidare med utredningens förslag avseende en punktskatt på golvbeläggingsmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid.

Utredningens förslag överensstämmer inte med regeringens bedömning. Utredningen föreslår att en skatt skulle införas.

Remissinstanserna: *Folkhälsomyndigheten, Konsumentverket, Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Tillväxtverket, Svenska naturskydds-föreningen* och *Sveriges kommuner och landsting* tillstyrker eller är positiva till förslaget. *Kommerskollegium* är positivt till en kemikalieskatt som styrmedel, men har synpunkter på utformningen. *Kammarrätten i Sundsvall, Förvaltningsrätten i Falun, Förvaltningsrätten i Växjö, Domstolsverket, Konkurrensverket* och *Statens energimyndighet* har inga synpunkter på förslaget. *Tullverket* har inga synpunkter på om skatten ska införas eller inte, men har framfört synpunkter på utformningen. *EPEA* har framfört synpunkter på utformningen av förslaget. *Skatteverket, Byggmaterialindustrierna, Företagarna, Golvbranschen, IKEM, Näringslivets regelnämnd, Svensk handel, Svenskt Näringsliv, Sveriges byggindustrier, AmCham EU, Amtico, BOLON, Boverket, BCF, Bygg & järnhandlarna, ECPI, ECVI, ERFMI, Gislaved folie AB, GVK, IGI, INEOS Sverige AB, Ineos Compounds Sweden AB, Perstorp, PVCMed Alliance, Reflex film AB, Ronneby kommun, Tarkett AB Sales, Tarkett Ronneby, TEKO* och *Thevinyl AB* avstyrker eller är negativa till förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Utredningen har föreslagit en skatt på golvbeläggingsmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid. Enligt förslaget utformas skatten på så sätt att sådana varor som är tillverkade av PVC och som utgör en stor del av ytskiktet i en bostad ska vara föremål för beskattning. Sådana varor utgör enligt utredningen en stor risk för exponering av farliga ämnen till människors hemmiljö. Liksom skatten på kemikalier i viss elektronik är den

föreslagna skatten uppbyggd på så sätt att vissa varor, som definieras med hjälp av tulltaxans indelning i KN-nummer, är skattepliktiga och den skattskyldige kan sedan medges avdrag om vissa ämnen inte förekommer i varan. Eftersom alla ytbeklädnader av PVC enligt utredningen innehåller mer eller mindre farliga kemikalier föreslog utredningen att det inte skulle vara möjligt att göra avdrag för hela skatten. Skatten innan eventuella avdrag ska enligt förslaget uppgå till 10 kronor per kilo vara. Skattskyldig ska vara den som yrkesmässigt tillverkar, för in, tar emot eller importerar de aktuella varorna. Försäljning från utländska säljare till svenska konsumenterna ska inte beskattas. Liksom för andra punktskatter ska det finnas ett system med uppskjuten beskattningstidpunkt för godkända lagerhållare. Remissinstanserna är generellt negativa till förslaget.

I december 2015 lämnade Kemikalieinspektionen rapporten "Hälsoskadliga kemiska ämnen i byggprodukter – förslag till nationella regler" (Rapport 8/15) till regeringen. Rapporten har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Miljödepartementet. I rapporten föreslås bl.a. att Sverige ska införa nationella regler avseende gränsvärden för emission av hälsoskadliga kemiska ämnen från byggprodukter som används för att konstruera golv-, vägg- och innertakssektioner. För de aktuella produkterna föreslås även vissa dokumentationskrav.

Med beaktande av Kemikalieinspektionens rapport bedömer regeringen att det i nuläget inte är lämpligt att införa en skatt på de aktuella produkterna och avser därför inte gå vidare med Kemikalieskatteutredningens förslag avseende en skatt på golvbeläggingsmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid. Regeringen avser invänta beredningen av Kemikalieinspektionens rapport för att få en helhetsbild av vilka åtgärder som krävs avseende hälsofarliga kemikalier i byggprodukter. Om det efter beredningen av rapporten kommer fram ett behov av en skatt på området återkommer regeringen i frågan.

6.16.5 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Skatten på kemikalier i viss elektronik bedöms medföra 1,08 miljarder kronor i ökade skatteintäkter 2017 (halvårseffekt). Den varaktiga

offentligfinansiella effekten bedöms vara 1,98 miljarder kronor. Beräkningarna baseras på den bedömning som gjordes av kemikalieskatteutredningen, men har justeras för att bl.a. beakta senare ikraftträdande och de justeringar av utredningens förslag som regeringen föreslår, framför allt de förändrade skattenivåerna för varor som innehåller additivt tillsatt fosfor samt justeringen av den högsta avdragsnivån. Beräkningarna beaktar skatteundandragande och den påverkan på försäljningen av elektronik som bedöms uppstå till följd av förslaget, såsom viss ökning av obeskattad e-handel från utlandet.

Effekter på priser, volymer, import, export, e-handel och tillverkning

Kemikalieskatteutredningen har bedömt den föreslagna skattens effekter på bl.a. priser, volymer, import, export, e-handel och tillverkning. De justeringar av skatten som regeringen föreslår bedöms påverka effekterna i dessa avseenden i förhållandevis liten utsträckning.

Skatten beräknas medföra högre priser på berörda varor med i genomsnitt 7,5 procent vid full skatt, och lägre för de varor som medges avdrag för skatten. Detta bedöms leda till minskad konsumtion av elektronik med 4,5 procent totalt sett. E-handel från länder utanför Sverige, som inte omfattas av skatten, bedöms öka med 0,4 procentenheter (från 6 procent före skattens införande till 6,4 procent efter skattens införande). Den svenska tillverkningen av de aktuella varugrupperna bedöms ha uppgått till ca 6 miljarder kronor 2013, varav 75 procent antas exporteras och 25 procent säljas i Sverige. Exporten påverkas inte, eftersom varor som exporteras inte omfattas av skatten. Däremot bedöms försäljningen i Sverige minska något och det innebär även en minskad svensk tillverkning. Nettoimporten av de aktuella varugrupperna bedöms också minska. Skatten bedöms slutligen medföra substitution mot varor som innehåller flamskyddsmedel med mindre skadliga miljö- och hälsoeffekter. Försäljningen av varor med full skatt samt varor som medges avdrag med 50 procent av skatten förväntas minska, medan försäljningen av varor som medges högsta skatteavdrag förväntas öka till följd av skatten.

Effekter för företagen

Kemikalieskatteutredningen gjorde bedömningen att 130 svenska tillverkare och drygt

900 företag som importerar eller för in varor skulle beröras löpande av den föreslagna kemikalieskatten. Utöver det bedöms ytterligare drygt 2 000 företag som importerar och/eller för in varor beröras vid ett eller några tillfällen per år. Utredningen försökte därefter uppskatta de administrativa kostnader som skulle uppstå för olika typer av företag till följd av skatten. De administrativa kostnaderna bedömdes bestå av kostnader för stickprov för att kontrollera kemikalieinnehållet i varor, andra administrativa kostnader samt kostnader för utbildningsinsatser. Totalt beräknades företagens administrativa kostnader uppgå till 41 miljoner kronor ikraftträdandeåret och 27 miljoner kronor under efterföljande år. Att kostnaderna bedömdes vara högre under ikraftträdandeåret berodde bl.a. på att företagen då bedömdes behöva utbilda sin personal till följd av skatten och att företagen under ikraftträdandeåret bedömdes genomföra fler stickprov än under efterföljande år.

En stor del av företagens administrativa kostnader som kemikalieskatteutredningen beräknade, uppstod till följd av utredningens förslag till skatteutformning där företagen bedömdes behöva genomföra stickprov av sina varor för att kontrollera kemikalieinnehållet. Med den utformning av skatten som regeringen föreslagit kommer behovet av mätningar för att avgöra om ett ämne är additivt eller reaktivt tillsatt att minskas drastiskt jämfört med utredningens förslag. Skatteavdrag kommer att kunna yrkas baserat på uppgifter från tillverkaren om varans kemikalieinnehåll, tillsammans med den till lagen bilagda listan med information om hur de vanligast förekommande flamskyddsmedlen har tillsatts. Därmed bedöms företagen i princip inte behöva göra mätningar på varorna om de kan få information från tillverkaren om kemikalieinnehållet. Av denna anledning gör regeringen bedömningen att företagens administrativa kostnader kommer att sjunka avsevärt med den nu föreslagna skatteutformningen, jämfört med kemikalieskatteutredningens förslag.

Kemikalieskatteutredningen bedömde vidare att små företag skulle få ökade administrativa kostnader på omkring 1 200–10 000 kronor per år. Dessa skulle primärt bestå av utgifter för administration, då mindre företag förväntades förlita sig på leverantörernas uppgifter om kemikalieinnehåll och endast i undantagsfall

genomföra analyser av varornas kemikalieinnehåll. Eftersom detta förfarande bedöms bli det normala för alla företag påverkas inte bedömningen av de administrativa kostnaderna för mindre företag nämnvärt av de justeringar av skatten som regeringen föreslår jämfört med kemikalieskatteutredningens förslag.

Effekter för människors hälsa och samhälls-ekonomiska effekter

Skatten på kemikalier i viss elektronik förväntas leda till att försäljningen av viss elektronik minskar och att andelen elektronik som innehåller mindre skadliga flamskyddsmedel ökar. Detta bedöms i sin tur leda till hälsomässiga vinster när de sjukdomar och skador som vissa flamskyddsmedel orsakar minskar. Detta bedöms vidare leda till samhällsekonomiska vinster i form av lägre sjukfrånvaro, lägre vårdkostnader samt ökad livslängd och livskvalitet. Att bedöma storleken på dessa effekter är dock i det närmaste en omöjlig uppgift. Hälsoekonomisk forskning kring kostnader för olika miljögifter är bristfällig och studier som har direkt relevans för förslaget till skatt på kemikalier i viss elektronik saknas.

Kemikalieskatteutredningen gjorde ett försök att mycket grovt uppskatta de hälsoekonomiska vinsterna av det kemikalieskatteförslag som utredningen lämnade. Beräkningen bygger bl.a. på ett "fiktivt" värde för hälsokostnaderna för flamskyddsmedel i elektronik, som tagits fram med utgångspunkt i en svensk studie om kostnaderna för diabetes och hjärtsjukdom orsakad av polyklorerad bifenyl (se Kemikalieskatteutredningens betänkande, SOU 2015:30, s. 133 ff.) Det s.k. nettonuvärdet (beräknat för de kommande 15 åren) av kemikalieskatten på viss elektronik beräknas till drygt 2 miljarder kronor. Den siffran kan jämföras med utredningens s.k. nollalternativ, som innebär att inga åtgärder vidtas förutom att EU:s medlemsländer antas förbjuda vissa flamskyddsmedel. I nollalternativet beräknas nettonuvärdet till 0,5 miljarder kronor.

Fördelningseffekter och effekter för jämställdheten

Fördelningssmässiga effekter och effekter för jämställdheten uppstår främst i den mån den föreslagna skatten påverkar konsumtionsutgifterna för olika grupper. Detta är dock svårbedömt då det saknas tillräckligt detaljerad statistik för att belysa hur olika individers konsumtionsutgifter påverkas av den föreslagna

skatten. T.ex. kommer sannolikt individer som köper många varor att beskattas högre än individer som köper färre varor, även om de totala elektronikutgifterna är desamma. Detta beror på att skatten baseras på varornas vikt, upp till ett visst tak, och inte är proportionell mot varornas pris.

Databasen Hushållens utgifter (HUT) innehåller uppgifter om hushållens utgifter för olika varugrupper. Uppgifterna i databasen ska dock tolkas med försiktighet, dels då det rör sig om en urvalsundersökning, dels då många hushåll är sambohushåll och det för dessa hushåll inte går att särskilja mäns respektive kvinnors utgifter för elektronik. Dessutom innehåller databasen, som namnet antyder, information om hushållens totala utgifter för olika varugrupper och inte t.ex. uppgifter om antalet varor inom olika varugrupper. Med detta i åtanke kan ändå några observationer göras.

I genomsnitt spenderade hushållen ca 12 700 kronor per hushåll och år på elektronik. Om denna elektronik skulle omfattas av full skatt, utan möjlighet till avdrag, skulle det motsvara ökade konsumtionsutgifter på knappt 1 000 kronor per hushåll och år, eftersom kemikalieskatteutredningen bedömde att skatten skulle motsvara ca 7,5 procent av varans pris i genomsnitt. Som andel av hushållens disponibla inkomst motsvarar utgifterna för elektronik ca 3 procent. Denna andel minskar dock med inkomst. Bland de 20 procent av hushållen med lägst inkomst utgjorde utgifterna för elektronik ca 6 procent av den disponibla inkomsten. Motsvarande andel för de 20 procent av hushållen med högst inkomst var 2 procent. En rimlig bedömning är därför att skatten på kemikalier i viss elektronik blir svagt regressiv, dvs. påverkar låginkomsthushåll i högre grad än höginkomsthushåll. På sikt, och i takt med att andelen elektronik som innehåller mindre skadliga flamskyddsmedel ökar bland hushållens inköp, kan den förväntade ökningen i konsumtionsutgifter sjunka.

När det gäller effekter för jämställdheten är de svårare att bedöma. Baserat på uppgifter i HUT om ensamhushållen, tycks konsumtionsmönstret för elektronik vara könsneutral. Samtidigt ska noteras att uppgifter på denna detaljnivå blir ytterst osäkra, beroende på det lilla urvalet av hushåll (ca 2 000 ensamhushåll om uppgifter ur tre årgångar, 2008, 2009 samt 2012, av HUT används).

Effekter för myndigheter

Skatteverket föreslås bli beskattningsmyndighet för samtliga skattskyldiga som är godkända lagerhållare, vilka av utredningen antas vara drygt 1 000 stycken. Dessutom blir Skatteverket beskattningsmyndighet för de företag som för in viss elektronik från andra EU-länder utan att vara lagerhållare. Även dessa antas av utredningen vara drygt 1 000 stycken. Skatteverket behöver initialt utforma administrativa rutiner, utveckla it-system och ta fram informationsmaterial till företag etc. Med de förenklingar som föreslås i promemorian har Skatteverket beräknat att dessa initiala kostnader kommer uppgå till 9,3 miljoner kronor. Vidare har Skatteverket beräknat att de löpande kostnaderna för handläggningen av inkommande deklarationer, kontroller, it-förvaltning m.m. kommer att uppgå till 11,1 miljoner kronor per år om de ändringar av utredningens förslag som föreslås i promemorian genomförs. Det nu aktuella förslaget avser enbart skatt på kemikalier i viss elektronik. Därför bedömer regeringen att Skatteverkets initiala kostnader för hanteringen av denna skatt uppgår till nästan 8,4 miljoner kronor och de löpande kostnaderna uppgår till drygt 10,5 miljoner kronor. Tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Tullverket föreslås bli beskattningsmyndighet för de skattskyldiga som inte är godkända lagerhållare och som importerar skattepliktiga varor till Sverige från tredjeland. Det som utmärker denna grupp är att den bedöms vara stor samt att de flesta deklarerar högst en eller två gånger per år. Det rör sig i regel om företag som har en helt annan huvudverksamhet än att importera viss elektronik. Tullverket har beräknat att myndighetens initiala kostnader för det förslag som presenteras i denna lagrådsremiss uppgår till nästan 3,7 miljoner kronor, avseende bl.a. uppbyggnad och utveckling av it-system och analysmetodik, intern utbildning och merkostnader för bedömningar av om Skatteverket eller Tullverket är beskattningsmyndighet innan it-stöd finns på plats. De löpande kostnaderna för kontroller, uppföljning och bedömning av om Skatteverket eller Tullverket är beskattningsmyndighet beräknas uppgå till nästan 2,1 miljoner kronor. Av de kostnader som Tullverket har beräknat består drygt 90 procent av de initiala kostnaderna och drygt 50 procent av de löpande

kostnaderna av bedömningar av om Tullverket eller Skatteverket är beskattningsmyndighet. Enligt uppgifter från Tullverket innefattar dessa kostnader även bedömningar av om en vara ägs av en godkänd lagerhållare, och därmed inte ska beskattas vid importtillfället, och bedömningar av om en import är yrkesmässig eller inte. De beräknade kostnaderna för dessa bedömningar har inte justerats jämfört med utredningens förslag. Enligt den av regeringen föreslagna lagstiftningen är Tullverket beskattningsmyndighet vid import (från ett land utanför EU) och Skatteverket i samtliga andra fall. Bedömningen av om Skatteverket eller Tullverket är beskattningsmyndighet avser således endast frågan om en vara importeras från ett land utanför EU eller inte. Uppgifter om detta bedöms normalt finnas tillgängliga för Tullverket. När det gäller bedömningen av om en skattepliktig vara ägs av en godkänd lagerhållare är huvudregeln vid yrkesmässig import att den som är, eller skulle ha varit, skyldig att betala tullen är skattskyldig. Från denna huvudregel finns ett undantag för varor som vid varornas övergång till fri omsättning ägs av en godkänd lagerhållare. Det är den som hävdar att undantaget är tillämpligt som ska visa att så är fallet. Tullverket behöver således endast bedöma det underlag som den som är skyldig att betala tull inkommer med. Vid denna bedömning kommer Tullverket med regeringens förslag att ha tillgång till Skatteverkets uppgifter om godkända lagerhållare i den s.k. beskattningsdatabasen (se avsnitt 6.16.3.5). När det gäller bedömningen av om en import är yrkesmässig eller inte är denna enligt regeringens förslag förenklad jämfört med utredningens förslag. För andra importörer än fysiska personer anses importen alltid vara yrkesmässig. För fysiska personer behöver en bedömning göras om varorna som importeras är avsedda för personens, eller dennes familjs, personliga bruk eller inte. I praktiken borde en sådan bedömning i de flesta fall vara relativt enkel. Sammantaget anser regeringen att Tullverket avseende de aktuella frågorna kommer att behöva göra vissa bedömningar, men att dessa till övervägande del kommer att vara okomplicerade. De löpande kostnaderna för detta bedöms uppgå till hälften av kostnaderna för bedömningen av om rätt skatt har betalats, vilket innebär ca 217 000 kronor per år. När det gäller de initiala merkostnaderna för bedömning av om Tullverket

eller Skatteverket är beskattningsmyndighet innan it-stöd finns på plats bedömer regeringen inte att några sådana merkostnader kommer att uppkomma. Som nämns ovan kommer Tullverket att få tillgång till Skatteverkets uppgifter om godkända lagerhållare. Redan i dag har Tullverket tillgång till andra uppgifter i Skatteverkets beskattningsdatabas. Från tidpunkten då beslut om lagstiftningen fattas kommer Tullverket att ha ca sex månader att utveckla sitt it-system för att inkludera även uppgifter om godkända lagerhållare i dessa fall. Tullverkets initiala kostnader kan därför beräknas uppgå till totalt 353 000 kronor och de löpande kostnaderna till nästan 1,2 miljoner kronor per år. Tillkommande utgifter för Tullverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Slutligen kommer förslaget att innebära ökade kostnader för domstolarna då beslut enligt lagen kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol, dels genom de generella överklagandebestämmelserna i skatteförfarandelagen och i tullagen, dels genom de specifika överklagandebestämmelserna i den föreslagna lagen. Det är i nuläget mycket svårt att uppskatta hur stor del av besluten som kommer att överklagas och därmed även att beräkna kostnaderna för överklagandenas hantering. Tillkommande utgifter för domstolarna ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Övriga effekter

Kemikalieskatteutredningen bedömde att försäljningen av viss elektronik via svenska butiker och svenska e-handelsplatser skulle sjunka något. Det bedömdes i sin tur leda till färre arbetstillfällen inom elektronikhandeln. Någon uppskattning av storleken på denna effekt gjordes dock inte.

Regeringen menar att en viss effekt på sysselsättningen inom svensk elektronikhandel kan uppstå. Samtidigt bedöms de långsiktiga sysselsättningseffekterna vara nära noll, eftersom minskad efterfrågan på arbetskraft inom en sektor i normalfallet förväntas leda till ökad efterfrågan på arbetskraft inom andra sektorer.

När det gäller skatteundandragande menade utredningen att de föreslagna skattenivåerna är relativt låga, vilket minskar risken för skatteundandragande. I utredningens beräkning av de offentligfinansiella effekterna av förslaget

användes ett antagande om 10 procents skatteundrandragande.

6.17 Ett bonus–malus-system för nya lätta fordon

Bonus–malus-utredningen överlämnade den 29 april 2016 sitt betänkande Ett bonus–malus-system för nya lätta fordon (SOU 2016:33). I betänkandet föreslås att systemet ska träda i kraft den 1 januari 2018. Betänkandet har remitterats och remisstiden gick ut den 15 augusti 2016. Utredningens betänkande bereds nu vidare inom Regeringskansliet. Regeringen vill ställa om till en fossilfri fordonsflotta. Regeringen avser att införa ett bonus–malus-system som innebär en väsentlig ambitionshöjning när det gäller den miljöstyrande effekten jämfört med dagens system, senast den 1 juli 2018. För att ge fortsatt stöd för bilar med låga utsläpp föreslår regeringen en förlängning av den s.k. supermiljöbilspremiern och av den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar. Det är viktigt att alla aktörer har god förutsägbarhet inför anskaffandet av nya miljöfordon.

Skatt på konsumtion m.m. – övriga punktskatter

6.18 Undantag från trängselskatt i Backaområdet i Göteborg

Regeringens bedömning: De särskilda bestämmelserna om undantag från trängselskatt för Backaområdet i Göteborg bör träda i kraft så snart som möjligt.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen beslutade den 16 juni 2016 att föreslå för riksdagen vissa särskilda bestämmelser om undantag från trängselskatt i Backaområdet i Göteborg (se prop. 2015/16:191). Bestämmelserna ska enligt propositionen träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Det undantag som regeringen har föreslagit i propositionen förutsätter ändringar av de tekniska systemen, bl.a. systemändringar i Transportstyrelsens centrala datasystem och upphandling av och montering av ny utrustning. Det är ännu inte möjligt att säga säkert när detta kan vara klart. Regeringens förhoppning är dock att ändringarna ska kunna träda i kraft i slutet av år 2017.

Av regeringens proposition 2015/16:191 framgår att förslaget bedöms minska intäkterna från trängselskatten i Göteborg med 15 miljoner kronor årligen. Mot bakgrund av att ett ikraftträdande inte förväntas kunna ske förrän i slutet av år 2017 bedöms intäktnedgången för år 2017 vara lägre än så, och som högst 5 miljoner kronor. För efterföljande år antas dock minskningen av intäkterna motsvara 15 miljoner kronor per år.

6.19 Sänkt reklamskatt

6.19.1 Ärendet och dess beredning

I budgetpropositionen för 2016 angav regeringen att ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten för bl.a. dagspressen ska tas genom att skatten sänks med motsvarande 20 miljoner kronor fr.o.m. 2017 och med ytterligare 20 miljoner kronor fr.o.m. 2019. Vidare angav regeringen att hur det stegvisa avskaffandet ska utformas behöver analyseras närmare.

Inom Finansdepartementet har promemorian Sänkt reklamskatt tagits fram (dnr Fi2016/01415/S2). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 15, avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats och innehåller bl.a. förslag om att sänka reklamskatten och höja gränsen för återbetalning av reklamskatt. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 15, avsnitt 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 15, avsnitt 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2016/01415/S2).

Lagrådet

Förslaget om sänkt reklamskatt är författnings-tekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

6.19.2 Bakgrund och gällande rätt

Successivt avskaffande av reklamskatten

1996 års reklamskatteutredning föreslog i sitt betänkande *Avskaffa reklamskatten!* (SOU 1997:53) ett avskaffande av lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam. Regeringen uttalade i 1998 års ekonomiska vårproposition (prop. 1997/98:150) att man ansåg att reklamskatten bör avskaffas. Det konstaterades dock att det vid detta tillfälle saknades förutsättningar att finansiera ett totalt avskaffande av reklamskatten. Eftersom det ansågs föreligga särskilt allvarliga problem när det gällde beskattningen av reklamtrycksaker, föreslogs ett avskaffande av skatten i denna del. Reklamskatten på reklamtrycksaker avskaffades den 1 januari 1999. Riksdagen tillkännagav den 10 april 2002 som sin mening vad skatteutskottet (bet. 2001/02:SkU20, rskr. 2001/02:201) anför om att reklamskatten bör avvecklas och att frågan, med beaktande av de budgetpolitiska målen, bör prioriteras vid kommande budgetberedning.

Efter att frågan sedan 2002 hade tagits upp i det årliga budgetarbetet genomfördes den 1 januari 2006 ett andra steg i avskaffandet av den resterande reklamskatten. Ändringen bestod i att reklamskatten på annonser i allmän nyhetstidning sänktes från 4 procent till 3 procent av beskattningsvärdet och att reklamskatten i övrigt sänktes från 11 procent till 8 procent av beskattningsvärdet fr.o.m. den 1 januari 2006. Dessutom höjdes beloppet av den skattepliktiga omsättning som berättigar till återbetalning av reklamskatt, det s.k. grundavdraget, för dagspressen från 12 miljoner kronor till 50 miljoner kronor för helt år. För populär- och fackpressen höjdes grundavdraget från 6 miljoner kronor till 10 miljoner kronor för helt år. Ytterligare steg i avskaffandet av den resterande reklamskatten genomfördes den 1 januari 2008. Den förändringen bestod i att samtliga periodiska publikationer, även gratisutdelade, retroaktivt fr.o.m. den 1 januari 2007 fick samma lägre reklamskatt (3 procent) som allmänna nyhetstidningar som inte är gratisutdelade. Vidare blev samtliga självständiga periodiska publikationer, även gratisutdelade,

från samma tidpunkt berättigade till det högre grundavdraget om 50 miljoner kronor.

I budgetpropositionen för 2009 anförde regeringen att det är viktigt att den resterande reklamskatten avskaffas men bedömde att förutsättningar för att finansiera ytterligare steg i avskaffandet för närvarande inte förelåg. Skatteutskottet delade i yttrande 2008/09:SkU1y regeringens bedömning men utskottet vidhöll sin tidigare inställning att hela reklamskatten ska avvecklas och förutsatte att detta skulle ske i kommande förslag från regeringen. I budgetpropositionerna för 2010–2014 vidhöll regeringen inställningen att den resterande reklamskatten bör avskaffas men prioriterade andra skatteändringar.

Presstödskommittén bedömde i sitt betänkande *Översyn av det statliga stödet till dagspressen* (SOU 2013:66) att reklamskatten bör avskaffas i enlighet med riksdagens tillkännagivande från 2002. Frågan om ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten prövades även i budgetberedningen för 2015. I budgetpropositionen för det året höll regeringen fast vid att den resterande reklamskatten bör avskaffas, men fann att det för närvarande inte förelåg förutsättningar för att finansiera ett avskaffande.

I maj 2015 tillkännagav riksdagen som sin mening vad konstitutionsutskottet (bet. 2014/15:KU12, rskr. 2014/15:195) anför om möjligheten att stegvis påbörja processen med att avveckla reklamskatten för dagspressen. När det gäller finansieringen av den stegvisa avvecklingen ansåg utskottet att den bör genomföras på det sätt som regeringen finner möjligt och lämpligt.

I budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1, förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, avsnitt 6.30 s. 319 f.) angav regeringen att ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten för bl.a. dagspressen ska tas genom att skatten sänks med motsvarande 20 miljoner kronor fr.o.m. 2017 och med ytterligare 20 miljoner kronor fr.o.m. 2019.

I februari 2016 hemställde Sveriges Riksidrottsförbund i en skrivelse till Finansdepartementet om att regeringen ska lägga ett förslag om reklamskattens avskaffande i sin helhet, i enlighet med riksdagens tidigare tillkännagivande (dnr Fi2016/00359/S2).

Gällande rätt

Reklamskatten regleras genom lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam, förkortad RSL. Enligt 1 § RSL ska reklamskatt betalas för annons, som är avsedd att offentliggöras inom landet, och för reklam, som är avsedd att spridas inom landet i annan form än annons. Med annons menas ett särskilt utrymme som upplåtits i en trycksak för återgivning av text eller bild för annan än utgivaren och sådant utrymme i trycksaken som tagits i anspråk av utgivaren för egen reklam. Med reklam menas ett meddelande som har till syfte att åstadkomma eller främja avsättning i kommersiell verksamhet av vara, fastighet, nytthet, rättighet eller tjänst. Reklam i radio, tv och internet omfattas inte av beskattningen.

Skattskyldig till reklamskatt är den som i yrkesmässig verksamhet inom landet offentliggör skattepliktig annons eller skattepliktig reklam i annan form än annons. Även den som i yrkesmässig verksamhet distribuerar annonsblad som förts in till landet utan att reklamskatt betalats vid införseln är skattskyldig (9 § RSL).

Skatten för annons i periodisk publikation är 3 procent av beskattningsvärdet och i övriga fall 8 procent av beskattningsvärdet. Beskattningsvärdet utgörs av vederlaget, dvs. det avtalade priset. Om något pris inte har avtalats eller om det avtalade priset är uppenbart lägre än vad som är skäligt, utgörs beskattningsvärdet av belopp som svarar mot skäligt vederlag (13 § RSL).

För annonser i periodisk publikation för vilken utgivaren har rätt till återbetalning av skatt enligt 24 §, föreligger redovisningsskyldighet bara om det sammanlagda beskattningsvärdet av publikationens annonser för beskattningsåret överstiger 60 000 kronor. För andra annonser och skattepliktig reklam föreligger redovisningsskyldighet om sammanlagda beskattningsvärdet för beskattningsåret överstiger 20 000 kronor (16 § RSL).

Av 24 § första stycket RSL följer att till en skattskyldig som har redovisat reklamskatt för annonser i en självständig periodisk publikation ska beskattningsmyndigheten betala tillbaka så stor del av den betalade skatten för ett beskattningsår som svarar mot en skattepliktig omsättning om högst 50 miljoner kronor för helt år. Som självständig periodisk publikation anses i princip varje periodisk publikation som ges ut under ett eget namn, även om det är fråga om s.k. avläggare, dvs. en periodisk publikation

som kommer ut under eget namn med delvis eget material men som i övrigt innehåller samma material som huvudtidningen (se prop. 1971:28 med förslag till förordning om annonskatt s. 11). Om en periodisk publikation däremot kommer ut i flera editioner under samma namn betraktas de olika editionerna inte som självständiga (se a. prop. a s., se också prop. 2007/08:18 Sänkt reklamskatt för vissa periodiska publikationer s. 8).

Återbetalningen sker normalt efter utgången av varje halvt beskattningsår. Beskattningsmyndigheten kan dock medge befrielse från skyldigheten att betala in reklamskatt för annonser i självständig periodisk publikation, om den skattepliktiga omsättningen för publikationen kan förväntas att med säkerhet inte komma att överstiga 50 miljoner kronor för ett helt år och den skattskyldige är berättigad till återbetalning enligt 24 § första stycket RSL (24 § tredje stycket RSL). Skattskyldig som inte behöver betala in reklamskatten ska ändå lämna en deklaration (33 § RSL, jfr 26 kap. 2 § 5 och 3 kap. 15 § 1 skatteförordningen (2011:1244)).

Utgivning av annonsblad, katalog eller program berättigar inte till återbetalning.

6.19.3 Sänkt reklamskatt och höjda gränser för återbetalning av skatt och redovisningsskyldighet 2017

Regeringens förslag: Skattesatsen för annons i periodisk publikation sänks från 3 procent till 2,5 procent och skattesatsen för övriga annonser och reklam sänks från 8 procent till 7,65 procent. Gränsen för återbetalning av reklamskatt avseende annonser i självständig periodisk publikation höjs från ett belopp motsvarande en skattepliktig omsättning om högst 50 miljoner kronor till 75 miljoner kronor för helt år. Gränsen för redovisningsskyldighet för reklamskatt för övriga annonser och reklam höjs från 20 000 kronor till 60 000 kronor.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2017.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Sundsvall, Förvaltningsrätten i Falun, Kommerskollegium, Tullverket, Ekonomi-*

styrningsverket, Konkurrensverket, Tillväxtverket och Myndigheten för press, radio och tv tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget. Statens kulturråd, Far och Företagarna avstår från att yttra sig. Skatteverket har inga invändningar mot förslaget men anser att det är att föredra att avskaffa hela reklamskatten vid ett tillfälle. Även Sveriges Kommunikationsbyråer, Sveriges tidskrifter och TU tillstyrker förslaget men anser att skatten bör avskaffas helt redan nu för att den snedvrider konkurrensen mellan olika medier. Även Svenskt Näringsliv anser att reklamskatten snarast ska avskaffas i sin helhet. De anser vidare att promemorians förslag innebär en otillfredsställande fördröjning av ett sådant avskaffande liksom extra administrativt arbete både för staten och för företagen. Svenskt Näringsliv har dock inget att erinra mot de sänkningar som föreslås i promemorian. Svenska Journalistförbundet anser att reklamskatten ska avskaffas för allmänna nyhetstidningar och andra periodiska publikationer med karaktär av nyhetstidning, populärpress eller fackpress, men välkomnar i avvaktan på det förslaget i promemorian. De förutsätter att ett sista steg tas så snart som möjligt och framhåller att även en reducerad skatt snedvrider konkurrensen. Regelrådet finner vid en sammantagen bedömning att konsekvensutredningen uppfyller kraven i förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning.

Skälen för regeringens förslag: I maj 2015 tillkännagav riksdagen som sin mening vad konstitutionsutskottet anför om möjligheten att stegvis påbörja processen med att avveckla reklamskatten för dagspressen. Regeringen har i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1, förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, avsnitt 6.30 s. 319 f.) förklarat att ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten för bl.a. dagspressen ska tas genom att skatten ska sänkas med motsvarande 20 miljoner kronor fr.o.m. den 1 januari 2017 och med ytterligare 20 miljoner kronor fr.o.m. den 1 januari 2019. Enligt gällande lagstiftning är skattesatsen för annonser i periodiska publikationer (som bl.a. inkluderar dagspress) 3 procent och för övriga annonser (dvs. annonser i annonsblad, katalog, program eller annan form som inte utgör periodisk publikation) samt reklam 8 procent. Skattskyldiga som redovisar reklamskatt för annonser i självständiga periodiska publikationer har rätt till ett s.k. grundavdrag enligt 24 § RSL.

Grundavdraget innebär att betalad reklamskatt återbetalas till den del skatten motsvarar en reklamskattepliktig omsättning på 50 miljoner kronor per år, vilket innebär ett grundavdrag på maximalt 1,5 miljoner kronor. För övriga annonser och reklam finns inte något grundavdrag. För dessa finns endast en redovisningsgräns på 20 000 kronor som innebär att skattskyldiga som har en skattepliktig omsättning som understiger 20 000 kronor per år inte behöver redovisa eller betala reklamskatt (16 § RSL). Skattskyldiga som har en reklamskattepliktig omsättning som överstiger detta belopp ska redovisa och betala reklamskatt avseende hela omsättningen. För annonser i periodiska publikationer finns en motsvarande redovisningsgräns på 60 000 kronor (16 § RSL). Enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, förkortat EUF-fördraget, är, om inte annat föreskrivs i fördragen, stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den inre marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Skattesänkningen för 2017 bör lämpligen fördelas på så sätt att 10 miljoner kronor av inkomstbortfallet för staten avser annonser i periodiska publikationer och 10 miljoner kronor avser övriga annonser och reklam. En sådan fördelning bedöms inte utgöra statligt stöd enligt artikel 107.1 EUF-fördraget. Vidare anses en sådan fördelning mer lämplig än en hantering där hela nedsättningen endast kommer en bransch till godo. För annonser i periodiska publikationer bedöms en sänkning av skattesatsen från 3 procent till 2,5 procent kombinerat med en höjning av gränsen för återbetalning av skatt i 24 § RSL från 50 miljoner kronor till 75 miljoner kronor vara den lämpligaste utformningen av skattesänkningen. Genom denna förändring bedöms färre skattskyldiga för annonser i självständiga periodiska publikationer behöva betala reklamskatt. De skattskyldiga som fortfarande behöver betala sådan reklamskatt erhåller både sänkt skattesats och ett höjt grundavdrag genom den höjda gränsen för återbetalning (grundavdraget på 1,5 miljoner kronor ökar till 1,875 miljoner kronor genom höjningen av gränsen för återbetalning). För övriga annonser och reklam bör skattesänk-

ningen lämpligen utformas på så sätt att en sänkning av skattesatsen från 8 procent till 7,65 procent kombineras med en höjning av redovisningsgränsen i 16 § RSL från 20 000 kronor till 60 000 kronor. Enligt uppgift från Skatteverket redovisar och betalar ett stort antal skattskyldiga i denna kategori mycket låga belopp i reklamskatt och många av dessa skattskyldiga utgör idrottsföreningar. Denna utformning av skattesänkningen gynnar därmed samtliga skattskyldiga genom lägre skatt att betala, samtidigt som uppskattningsvis ca 700 skattskyldiga med låg skattepliktig omsättning helt slipper redovisa och betala reklamskatt. Av dessa 700 skattskyldiga bedöms mer än hälften vara idrottsföreningar.

Svenska Journalistförbundet anser att reklamskatten bör avskaffas för periodiska publikationer och *Skatteverket*, *Sveriges Kommunikationsbyråer*, *Sveriges tidskrifter*, *TU*, och *Svenskt Näringsliv* anser att reklamskatten bör avskaffas helt. Detta för att skatten snedvrider konkurrensen mellan olika medier och för att promemorians förslag innebär extra administration för staten och företagen. Regeringen har förståelse för remissinstansernas synpunkter, men konstaterar att det för 2017 inte finns utrymme att sänka reklamskatten mer än vad regeringen tidigare aviserat (se även regeringens bedömning avseende 2019 i avsnitt 6.19.4). Vad som i övrigt har framförts av remissinstanserna föranleder inte heller att regeringen gör en annan bedömning. Därför föreslås ovan beskrivna förändringar av lagstiftningen.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 12, 16, 24 och 26 §§ RSL, se avsnitt 3.3. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

6.19.4 Sänkt reklamskatt 2019

Regeringens bedömning: Skattesatsen för annonser i periodiska publikationer bör sänkas från 2,5 procent till 1 procent och skattesatsen för övriga annonser och reklam bör sänkas från 7,65 procent till 6,9 procent. För det fall avsatta reformmedel bedöms räcka till ytterligare sänkning av skattesatserna, bör en sådan sänkning övervägas.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2019.

Skälen för regeringens bedömning: I promemorian Sänkt reklamskatt gjordes bedömningen att skattesänkningen på 20 miljoner kronor för 2019 lämpligen bör fördelas på motsvarande sätt som skattesänkningen för 2017, dvs. att 10 miljoner kronor av inkomstbortfallet för staten avser annonser i periodiska publikationer och 10 miljoner kronor avser övriga annonser och reklam. Regeringen avser föreslå att skattesänkningen för 2019 hanteras genom sänkningar av respektive skattesats i enlighet med promemorians förslag. Skattesatsen för annonser i periodiska publikationer bör 2019 därmed sänkas från i avsnitt 6.19.3 föreslagna 2,5 procent till 1 procent och skattesatsen för övriga annonser och reklam sänkas från 7,65 procent till 6,9 procent. För det fall avsatta reformmedel bedöms räcka till ytterligare sänkning av skattesatserna, bör en sådan sänkning övervägas.

Regeringen avser att under hösten 2018 återkomma till riksdagen med ett förslag. En sådan ändring bör träda i kraft den 1 januari 2019.

6.19.5 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

I avsnitt 6.19.3 beskrivs förslagen på sänkning av reklamskatten 2017. Förslagen medför minskade skatteintäkter med 20 miljoner kronor per år fr.o.m. den 1 januari 2017. Förslag om att sänka reklamskatten aviserades och budgeterades i budgetpropositionen för 2016 och beloppen ingår i den av riksdagen beslutade budgeten för 2016. Beräkningarna är dock behäftade med viss osäkerhet med anledning av att reklamskatteintäkterna för både annonser i periodiska publikationer och övriga annonser och reklam minskar sedan några år. Det är svårt att göra en uppskattning om, och i sådana fall i vilken omfattning, nedgången fortsätter. I beräkningarna har antagits att reklamskatteintäkterna för annonser i periodiska publikationer fortsätter att minska med i genomsnitt 10 procent per år t.o.m. 2017. Här görs ett avsteg från Finansdepartementets beräkningskonventioner om konstanta volymer vid reformberäkningar på statens inkomstsida, ett avsteg som motiveras

med den ihållande och relativt kraftiga minskningen av reklamskatteintäkter för annonser i periodiska publikationer de senaste åren.

I beräkningarna för övriga annonser och reklam har konstanta volymer antagits för hela beräkningsperioden, dvs. i enlighet med Finansdepartementets beräkningskonventioner. Att ett avsteg inte görs i denna del beror bl.a. på att minskningen av skatteintäkter inte varit lika kraftig som för annonser i periodiska publikationer.

Effekter för företag och andra skattskyldiga

Enligt uppgift från Skatteverket uppgick antalet skattskyldiga för reklamskatt 2015 till ca 4 900, varav en mycket stor del bestod av mindre företag och idrottsföreningar. År 2015 redovisades reklamskatt för 29 periodiska publikationer. För 20 av dessa redovisades en skattepliktig omsättning som överskred gränsen för återbetalning, varigenom reklamskatt också behövde betalas. Av övriga skattskyldiga, som redovisar reklamskatt för annons i annonsblad, katalog, program eller annan form som inte utgör periodisk publikation eller för reklam, redovisade ca 2 500 mindre än 5 000 kronor i reklamskatt och ca 3 200 mindre än 10 000 kronor i reklamskatt. Av dessa ca 3 200 skattskyldiga redovisade ca 1 500 inte någon reklamskatt alls (många skattskyldiga redovisar reklamskatt endast för vissa år men är hela tiden skattskyldiga).

De föreslagna sänkningarna av reklamskattesatserna 2017 medför positiva effekter för samtliga skattskyldiga som betalar reklamskatt, då dessa behöver betala mindre reklamskatt efter förändringarna. Exempelvis får en skattskyldig som i dag betalar 5 000 kronor per år i reklamskatt (med skattesatsen 8 procent) en sänkning av skatten med 219 kronor per år fr.o.m. 2017. En skattskyldig som i dag betalar 10 000 kronor per år i reklamskatt (med skattesatsen 8 procent) erhåller 2017 en sänkning av skatten med 438 kronor per år.

Höjningen av gränsen för återbetalning av reklamskatt för annonser i självständig periodisk publikation ger samtliga skattskyldiga som redovisar reklamskatt avseende sådana annonser ett större grundavdrag. Grundavdraget kommer då uppgå till 1,875 miljoner kronor i stället för nuvarande 1,5 miljoner kronor. För 2017 beräknas reklamskatt behöva betalas avseende

färre än 10 periodiska publikationer, att jämföra med 20 stycken 2015. Minskningen beror både på den antagna minskningen av reklamskatteintäkter på i genomsnitt 10 procent per år t.o.m. 2017 och på den föreslagna höjningen av gränsen för återbetalning. Uppskattningen om hur många publikationer som kommer att betala reklamskatt är dock osäker på grund av svårigheter att bedöma hur annons- och reklammarknaden kommer att utvecklas under kommande år.

Höjningen av redovisningsgränsen för reklamskatt för annonser i annonsblad, katalog, program eller annan form som inte utgör periodisk publikation och reklam beräknas leda till att ca 700 skattskyldiga inte längre kommer vara redovisningsskyldiga för reklamskatt (och därmed inte längre heller behöver betala någon reklamskatt). Av dessa ca 700 antas fler än hälften vara idrottsföreningar. Förslaget leder därmed till minskade kostnader och en minskad administrativ börda för mindre företag och idrottsföreningar som inte längre behöver redovisa och betala in reklamskatt.

Förslaget bedöms inte ha någon påverkan på det jämställdhetspolitiska delmålet om ekonomisk jämställdhet. Detta med anledning av att förslaget beloppsmässigt endast innebär mindre förändringar för de flesta skattskyldiga.

Effekter för myndigheter

Förslaget medför ökade kostnader för Skatteverket om ca 300 000 kronor för anpassning till nya nivåer på skattesatser och gränser som träder i kraft 2017. Några speciella informationsinsatser bedöms inte behövas. Den administrativa bördan för Skatteverket minskar något med anledning av att antalet redovisningsskyldiga för reklamskatt minskar i och med att gränsen för redovisningsskyldigheten för övriga annonser och reklam höjs. Samtidigt uppkommer initialt något ökad administration för Skatteverket för att åtgärda omedvetna fel i skattskyldigas redovisning med anledning av förändringarna. Tillkommande kostnader för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Förslaget bedöms inte påverka antalet mål eller på annat sätt påverka arbetsbelastningen i de allmänna förvaltningsdomstolarna och inte heller medföra några ökade kostnader för andra myndigheter.

6.20 Alkoholskatt

6.20.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har under våren 2016 promemorian Höjning av alkoholskatten tagits fram. Den innehåller förslag om höjning av punktskatterna på öl, vin, andra jästa drycker än vin och öl samt mellanklassprodukter med 4 procent och punktskatten på etylalkohol med 1 procent. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 16, avsnitt 1*. Förslaget har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 16, avsnitt 2*. Remissyttrandena finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (dnr Fi2016/01457/S2).

I detta avsnitt behandlas promemorians förslag.

Lagrådet

Förslaget om höjd alkoholskatt är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

6.20.2 Gällande rätt

Beskattningen av öl, vin, andra jästa drycker än vin och öl, mellanklassprodukter och etylalkohol är harmoniserad inom EU. De inom EU gemensamma bestämmelserna om alkohol är reglerade i två direktiv. Dessa direktiv är rådets direktiv 92/83/EEG av den 19 oktober 1992 om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol och alkoholdrycker samt rådets direktiv 92/84/EEG av den 19 oktober 1992 om tillnärmning av punktskattesatser på alkohol och alkoholdrycker. Direktiven reglerar skattestrukturer, minimiskattesatser och definitioner av de skattepliktiga alkoholprodukterna. Bestämmelserna i alkoholskattedirektiven är genomförda i svensk rätt genom lagen (1994:1564) om alkoholskatt, förkortad LAS, och förordningen (2010:173) om alkoholskatt.

Enligt 2 § LAS ska skatt på öl tas ut per liter med 1,94 kronor för varje volymprocent alkohol. För öl med en alkoholhalt om högst 2,8 volymprocent tas ingen skatt ut.

Enligt 3 § LAS ska skatt på vin tas ut med 8,84 kronor per liter för drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent,

med 13,06 kronor per liter för drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent, med 17,97 kronor per liter för drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent, med 25,17 kronor per liter för drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent och med 52,68 kronor per liter för drycker med en alkoholhalt över 15 men inte över 18 volymprocent. För vin med en alkoholhalt om högst 2,25 volymprocent tas ingen skatt ut.

Enligt 4 § LAS ska skatt på andra jästa drycker än vin och öl tas ut på motsvarande sätt som skatt på vin, med undantag för produkter med en alkoholhalt över 15 volymprocent, vilka ses som mellanklassprodukter.

Enligt 5 § LAS ska skatt på mellanklassprodukter tas ut med 31,72 kronor per liter för drycker med en alkoholhalt om högst 15 volymprocent och med 52,68 kronor per liter för drycker med en alkoholhalt över 15 volymprocent. Exempel på drycker som beskattas som mellanklassprodukter är madeira, portvin, sherry och vermouth.

Enligt 6 § LAS ska skatt på etylalkohol (sprit) tas ut med 511,48 kronor per liter ren alkohol.

6.20.3 Alkoholskatten höjs

Regeringens förslag: Punktskatten på öl, vin, andra jästa drycker än vin och öl samt mellanklassprodukter höjs med 4 procent. Punktskatten på sprit höjs med 1 procent.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Sundsvall, Förvaltningsrätten i Falun, Konsumentverket, Kommerskollegium, Konkurrentverket, Tillväxtverket* och *Tillväxtanalys* har inte några synpunkter på förslaget. *Systembolaget* tillstyrker förslaget och anför att alkoholskatter är ett ändamålsenligt verktyg för att främja folkhälsan och minska alkoholrelaterade skador. Alkoholkonsumtionen i Sverige ligger fortfarande på en relativt hög nivå. Forskning visar att de mest kraftfulla och kostnadseffektiva strategierna för att begränsa alkoholkonsumtionen är att höja priset på alkohol genom beskattning och avgifter.

Ungdomens nykterhetsförbund och *IOGT-NTO* tillstyrker förslaget, men anför att höjningen bör vara större och att alkoholskatten ska indexeras efter konsumentprisindex. Realpriserna på alkohol har minskat sedan 1990-talet samtidigt som den disponibla inkomsten har ökat. Ungdomens nykterhetsförbund anför vidare att tidigare större höjningar har fört med sig positiva folkhälsoeffekter, men inte någon ökning av smuggling och införsel. Den oreglerade konsumtionen av alkohol har halverats mellan 2004 och 2014. *Folkhälso-myndigheten*, *Myndigheten för ungdoms- och civilsamballesfrågor* samt *Stockholms universitet* tillstyrker förslaget. *Skatteverket* har inga invändningar mot förslaget. *Tullverket* har inte några synpunkter på höjningen i sig, men anför att det finns ett samband mellan en höjning av skatten och en ökning av såväl den legala som illegala införseln av alkohol. Ett förväntat ökat varuflöde och en ökad illegal införsel kommer att försvåra verkets kontrollverksamhet. *Regelrådet* anför att promemorians konsekvensutredning inte uppfyller kraven om konsekvensutredning vid regelgivning. *Sprit- och vinleverantörsföreningen* (SVL) är negativ till förslaget och anför att priset som metod för att hålla nere konsumtionen måste ifrågasättas. Den oregistrerade konsumtionen växer och Systembolagets marknadsandel för sprit är knappt 45 procent. SVL anför vidare att de föreslagna skattehöjningarna är förvånande i ljuset av att det på uppdrag av Skatteutskottet gjorts en utvärdering av de fiskala effekterna av punktskattehöjningar på alkohol där slutsatsen var att Finansdepartementets modell och beräkning kan ifrågasättas. *Sveriges bryggerier* är negativa till förslaget och anför att Systembolagets försäljningsandelar har krympt stadigt sedan 2006 och är nere på rekordlåga nivåer. Det finns inget som stödjer att smuggling och införsel minskat de senaste åren. Exporten, som enbart utgör en liten del av den öl och sprit som sedan förs in i Sverige igen, har stadigt ökat sedan 2007. *Visita* är negativa till förslaget så länge det påverkar även inköp av alkohol som görs av restaurangföretag och anför att det är önskvärt att alkoholkonsumtion i så stor utsträckning som möjligt sker på restauranger. En höjd alkoholskatt kommer att höja inköpskostnaderna och driva upp restaurangernas priser, vilket i sin tur minskar konsumtionen på restauranger.

Skälen för regeringens förslag: Den svenska alkoholpolitikens mål är att främja folkhälsan genom att minska de medicinska och sociala skadorna av alkohol (prop. 2010/11:47, bet. 2010/11:SoUi, rskr. 2010/11:203). Den svenska alkoholpolitiken bygger på kunskapen om att minskad total konsumtion leder till minskade alkoholskador i befolkningen. Detta samband benämns totalkonsumtionsmodellen. Sambandet mellan pris på alkohol och konsumtion av alkohol medför att efterfrågan på alkoholprodukter tenderar att minska när priset på alkohol ökar. Alkoholskatten utgör därför ett viktigt alkoholpolitiskt instrument. Höjd skatt på alkohol bidrar till att uppnå alkoholpolitikens mål och därmed också till att främja en god hälsoutveckling i befolkningen vilket även *Systembolaget*, *Ungdomens nykterhetsförbund* och *IOGT-NTO* har påpekat.

Fram till 1998 indexerades punktskatten på alkohol årligen, med förändringen i konsumentprisindex. Därefter har punktskatten på alkohol höjts vid tre tillfällen; 2008 höjdes skatten på öl med 13 procent medan alkoholskatten på vin sänktes med 2 procent, 2014 höjdes punktskatten på öl och vin med 7 procent och på sprit med 1 procent och 2015 höjdes punktskatten på öl och vin med 9 procent och på sprit med 1 procent. Mellan maj 1998 och maj 2015 ökade totalt det nominella priset på alkoholhaltiga drycker med ca 18 procent. För motsvarande period ökade konsumentprisindex med ca 22 procent. Som anförts av exempelvis *IOGT-NTO* och *Ungdomens nykterhetsförbund* medför detta sammantaget att det reala priset på alkoholhaltiga drycker minskat sedan 1998, även inräknat 2008, 2014 och 2015 års skattehöjningar. Dessutom har hushållens disponibla inkomster i genomsnitt ökat. I syfte att motverka effekterna av den reala pris-sänkningen finns således skäl att höja alkoholskatten ytterligare vilket även tillstyrks av bl.a. *Systembolaget*, *Ungdomens nykterhetsförbund* och *IOGT-NTO*.

Vid förändringar i skatten på alkohol måste hänsyn tas till eventuella effekter på konsumtion av den s.k. oregistrerade alkoholen (resandeförsel, smuggling, internethandel respektive

hemtillverkning). Monitorundersökningen⁷³ har som huvudsyfte att ge underlag för att beräkna den totala mängden alkohol som konsumeras i landet. Detta görs genom att den i Sverige registrerade alkoholkonsumtionen (inhandlad från Systembolaget, restauranger eller öl från livsmedelshandlare) kompletteras med uppgifter om alkohol från oregistrerade anskaffningskällor. Sedan Sveriges EU-inträde 1995 har införselkvoterna för alkoholdrycker stegvis höjts och från den 1 januari 2004 gäller samma införselregler för alkohol i Sverige som i övriga EU-länder. Under perioden 1995–2004 ökade mängden resandeförd alkohol, enligt Monitorundersökningen. Samtidigt var den registrerade konsumtionen relativt konstant. År 2004 uppnåddes den högsta alkoholkonsumtionen i Sverige på ca 30 år. Den totala alkoholkonsumtionen uppgick då till ca 10,5 liter ren alkohol per person 15 år och äldre. Den oregistrerade konsumtionen uppgick till 38 procent av den totala alkoholkonsumtionen vid denna tidpunkt. Tio år senare, 2014, uppgick motsvarande totala konsumtionsmätt till ca 9,4 liter ren alkohol, vilket innebär en minskning med 4 procent jämfört med 2013 och 11 procent jämfört med 2004. Totalkonsumtionen har sedan 2009 och framåt, med undantag för 2013, varit omkring 10 procent lägre än 2004. Konsumtion av alkoholdrycker inhandlade från Systembolaget ökade kontinuerligt mellan 2005 och 2010. Därefter har konsumtionen från Systembolaget varit stabil. Systembolagets andel av den totala konsumtionen har däremot ökat från 45 procent 2004 till 61 procent 2014. CAN (2015) uppskattar att den oregistrerade konsumtionen uppgick till 23 procent av den totala alkoholkonsumtionen 2014, vilket innebär en minskning av den oregistrerade konsumtionen med ca 10 procent mellan 2013 och 2014 och med ca 54 procent mellan 2004 och 2014. Enligt CAN:s undersökning bedöms ca 64 procent av den oregistrerade konsumtionen 2014 bestå av resandeförd

alkohol, medan konsumtionen av smugglad alkohol utgjorde ca 21 procent av densamma.

Då smuggling och resandeförsel utgör en stor andel av den oregistrerade konsumtionen är priserna på alkohol i utlandet, och då särskilt priserna i Danmark och Tyskland, en relevant bakgrundsfaktor vid alkoholskattehöjningar. Prisökningarna på alkohol har enligt Eurostat mellan 2004 och 2015 varit procentuellt högre i både Danmark och Tyskland än i Sverige. Mellan 2004 och 2014 har priset på alkohol i Danmark närmast sig det i Sverige. Prisskillnaden mellan Sverige och Tyskland har under samma period varit ungefär konstant. De senaste alkoholskattehöjningarna 2014 och 2015 visar inga tendenser på oväntad minskning av skattebasen. Alkoholskatteintäkterna 2015 ökade dessutom mer än prognos.

SVL anför att den oregistrerade konsumtionen växer i takt med prisskillnaderna. Sveriges Bryggerier hänvisar till exportsiffror som visar att exporten av svenskt öl visat en stadig ökning sedan 2007. Regeringen beaktar flera statistikkällor vid alkoholskattesatsförändringar och kan konstatera att den av CAN kvantifierade resandeförda och smugglade starkölen som är av svenska märken och som exporteras till Tyskland stämmer väl överens med de uppgifter som Sveriges Bryggerier publicerar och hänvisar till i sitt remissvar. Regeringen delar även CAN:s bedömning att exportstatistiken ensamt inte kan användas som en indikator för den totala starkölsinförseln till Sverige över tid. Ett av CAN:s huvudargument till detta är att det är högst troligt att uppgången av svenska ölmärken i en inte obetydlig utsträckning har ersatt annat starköl som svenskar köpte innan exporten av svenskt starköl inleddes till den tyska gränshandeln 2004/2005.

Folkhälsomyndigheten, Systembolaget och IOGT-NTO påpekar att alkoholskattehöjningar bör åtföljas av andra insatser för att minska smuggling och främja en god folkhälsa. Regeringen har vidtagit åtgärder för att förbättra kontrollmöjligheterna avseende alkohol. Från den 1 april 2014 har övervakningen av de näringsidkare som fått tillstånd att i ett skatteupplag lagra varor som är belagda med punktskatt förbättrats. I november 2015 gav regeringen ett gemensamt uppdrag till Tullverket, Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket att kartlägga hur arbetet med att förhindra illegal hantering av

⁷³ Monitormätningarna genomfördes under perioden 1995–2012 av SoRAD (Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning) och fr.o.m. 2013 av CAN (Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning), se vidare CAN:s hemsida (<http://www.can.se/sv/Undersokningar/Monitormatningarna/>).

punktskattepliktiga varor bedrivs av myndigheterna och analysera hur samverkan kan förbättras. En delredovisning ska ske den 1 oktober 2016. Stärkta kontrollmöjligheter ökar förutsättningarna att bedriva en aktiv alkoholpolitik med väl avvägda alkoholskattehöjningar.

Sammanfattningsvis kan konstateras att den övergripande trenden sedan 2004 med minskad oregistrerad konsumtion samt Systembolagets ökade försäljning håller i sig trots de senaste alkoholskattehöjningarna. Dessutom bedöms att den totala alkoholkonsumtionen i Sverige grovt sett har varit konstant de senaste åren.

Visita anför att förslaget innebär att alkoholkonsumtionen i mindre utsträckning kommer ske på restauranger, vilket är negativt både för folkhälsan och för sysselsättningen i restaurangbranschen. Regeringen bedömer att en minskad konsumtion av alkohol är en av de mer kraftfulla åtgärderna för att främja folkhälsan och att folkhälsoaspekten i detta fall väger tyngre än den begränsade påverkan höjningen eventuellt kan ha på sysselsättningen inom restaurangbranschen. IOGT-NTO och Ungdomens nykterhetsförbund anför att de föreslagna alkoholskattehöjningarna bör vara högre. *Tullverket* anför att en framtida skattehöjning kan leda till en ökad införsel av alkohol.

Som ovan diskuterats väger den oregistrerade konsumtionen tungt vid regeringens val av i vilken utsträckning alkoholskatterna ska höjas. Av hänsyn till den oregistrerade konsumtionen är det av vikt att vidta måttliga skattehöjningar samtidigt som andra relevanta omvärldsfaktorer vägs in. Sammantaget anser regeringen att de i promemorian föreslagna alkoholskattehöjningarna av folkhälsoskäl är väl avvägda vad gäller risken för en ökning av den oregistrerade konsumtionen samt eventuell negativ påverkan på sysselsättning i restaurangbranschen. Regeringen föreslår därför att punktskatten på öl, vin, andra jästa drycker än vin eller öl samt mellanklassprodukter ska höjas med 4 procent och punktskatten på sprit föreslås höjas med 1 procent. Detta innebär att skatten på öl höjs från 1,94 kronor per volymprocent och liter till 2,02 kronor per volymprocent alkohol och liter. Skatten på vin samt på andra jästa drycker än vin och öl höjs för drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent från 8,84 kronor per liter till 9,19 kronor per liter, för drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent från 13,06 kronor per liter

till 13,58 kronor per liter, för drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent från 17,97 kronor per liter till 18,69 kronor per liter, för drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent från 25,17 kronor per liter till 26,18 kronor per liter och för vin med en alkoholhalt över 15 men inte över 18 volymprocent från 52,68 kronor per liter till 54,79 kronor per liter. Skatten på mellanklassprodukter med en alkoholhalt om högst 15 volymprocent höjs från 31,72 kronor per liter till 32,99 kronor per liter och för drycker med en alkoholhalt över 15 volymprocent från 52,68 kronor per liter till 54,79 kronor per liter. Punktskatten på sprit höjs från 511,48 kronor per liter ren alkohol till 516,59 kronor per liter ren alkohol. Den särskilda skatt som i vissa fall tas ut vid privat import av alkohol från tredjeland enligt 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. samt uttag av skatt enligt 3 kap. 5 a § lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter justeras på motsvarande sätt.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 2–6 §§ LAS, 4 kap. 3 § lagen om frihet från skatt vid import, m.m. och 3 kap. 5 a § lagen om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter, se avsnitt 3.5, 3.7 och 3.11.

6.20.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2017. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Systembolaget* anför att det finns skäl att överväga om inte förändringen kan samordnas med Systembolagets ordinarie prisändringstillfällen den 1 mars och 1 september. Övriga remissinstanser har inte haft några synpunkter på ikraftträdandet.

Skälen för regeringens förslag: Även med beaktande av vad Systembolaget har anfört bör de ändringar som föreslås träda i kraft den 1 januari 2017. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Detta innebär att äldre bestämmelser är tillämpliga då skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet. Exempelvis ska äldre bestämmelser tillämpas om Skatteverket omprövar ett beskattningsbeslut avseende en redovisningsperiod före den 1 januari 2017.

6.20.5 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Förslaget om höjd skatt på öl med 4 procent beräknas öka skatteintäkterna med 0,16 miljarder kronor 2017. En höjning av skatten på vin och andra jästa drycker än vin och öl med 4 procent beräknas medföra ökade skatteintäkter med 0,20 miljarder kronor 2017. En höjning av skatten på mellanklassprodukter med 4 procent beräknas öka skatteintäkterna med 8 miljoner kronor 2017. En höjning av skatten på sprit med 1 procent beräknas medföra 18 miljoner kronor i ökade skatteintäkter 2017.

Totalt beräknas de föreslagna punktskatt-höjningarna medföra ökade skatteintäkter med 0,39 miljarder kronor 2017. I enlighet med Finansdepartementets Beräkningskonventioner 2016 antas full övervältring på konsumentpriserna varpå effekten på KPI medför att intäkterna beräknas bli något lägre 2018, 0,35 miljarder kronor. Varaktig effekt beräknas till 0,35 miljarder kronor.

Vid beräkningen av offentligfinansiella effekter vid alkoholskattförändringar beaktas hur alkoholskatt-höjningar påverkar anskaffningen av registrerad respektive oregistrerad anförskaffning av alkohol. Utfallet av de totala alkoholskatteintäkterna påverkas däremot i stor utsträckning även av andra faktorer som inte är direkt beroende av alkoholskatt-höjningarna såsom exempelvis kulturen kring alkoholdrickandet samt makroekonomins utveckling. SVL och Sveriges Bryggerier anför att Finansdepartementets makroprognosverksamhet kan ifrågasättas. För att öka tydligheten följer en redogörelse av Finansdepartementets ordinarie prognosverksamhet som sker

oberoende av skatteförändringar men kan ha stor påverkan på skattebaserna.

Hur alkoholskatteintäkterna och den registrerade alkoholkonsumtionen utvecklas över tid beaktas i Finansdepartementets prognoser. I de makroekonomiska prognoserna beaktas också den samlade effekten på ekonomin av skattepolitiken, inklusive effekter på t.ex. sysselsättning och sparande. Dessa analyser är grunden till de prognoser över skatteintäkter som redovisas i avsnittet om inkomster i vår- och budgetpropositionerna även för alkoholskatteintäkter. Bedömningen av en budgeteffekt blir mer osäker för de efterföljande åren, bl.a. för att skattebaserna förändras över tid. Det kan vara en stor skillnad mellan den offentligfinansiella effekten i ikraftträdandeårets priser och volymer och budgeteffekten i löpande priser och volymer efter det att den makroekonomiska utvecklingen beaktats. Denna skillnad ökar typiskt sett ju längre ifrån ikraftträdandeåret som jämförelsen avser.

Effekter för företag och jämställdhet

De företag som berörs av förändringarna är de som är skattskyldiga för alkoholskatt. En förändring av skattesatserna bedöms inte förändra den administrativa bördan för dessa företag. Eftersom efterfrågan på alkohol tenderar att minska när priset på alkohol ökar kan det innebära en minskning i omsättning inom den berörda branschen.

Vid högre pris på alkohol tenderar inte bara den totala konsumtionen att minska utan även storkonsumtionen. Generellt har socioekonomiskt sårbara grupper en förhöjd risk att drabbas av alkoholrelaterade skador. I Sverige är alkoholrelaterad dödlighet ungefär tre gånger högre i gruppen med lägst utbildning jämfört med gruppen med högst utbildning.⁷⁴ Studier visar att låginkomsttagare minskar sin konsumtion mer än andra grupper vid en generell prisökning. En generell prisökning kan således innebära en minskad ojämlikhet i alkoholrelaterade skador.

Män konsumerar generellt mer alkohol än kvinnor (Folkhälsan i Sverige – årsrapport 2014,

⁷⁴ Socioekonomiska och demografiska skillnader på ANDT-området med fokus på alkohol och tobak, Folkhälsomyndigheten 2015.

Folkhälsomyndigheten). Höjd alkoholskatt påverkar därmed män i större utsträckning än kvinnor. Utifrån detta perspektiv ökar således förslaget den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män.

Effekter för myndigheter

Förslaget att höja skattesatsen medför endast försumbara förändringar för Skatteverket. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande kostnader för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar. Detsamma gäller en eventuellt ökad arbetsbörda inom Tullverket. Förslaget bedöms inte påverka antalet mål eller på annat sätt påverka arbetsbelastningen i förvaltningsdomstolarna och inte heller medföra några ökade kostnader för andra myndigheter.

Övriga konsekvenser

Skattehöjningen beräknas medföra att priset på en flaska öl med 5,3 volymprocent alkohol på 0,5 liter som i dag kostar 16,50 kronor ökar till 16,76 kronor inklusive mervärdesskatt. Priset på en flaska vin med 13 volymprocent alkohol på 0,75 liter som i dag kostar 64,00 kronor beräknas öka till 64,94 kronor, inklusive mervärdesskatt. Priset på en flaska spritdryck med 37,5 volymprocent alkohol på 70 cl som i dag kostar 191,00 kronor beräknas öka till 192,68 kronor, inklusive mervärdesskatt.

6.21 Omräkning av tobaksskatt efter prisutveckling (indexering)

Enligt bestämmelserna i lagen (1994:1563) om tobaksskatt, förkortad LTS, ska det sedan den 1 januari 2011 ske en årlig indexomräkning av tobaksskattesatserna. Syftet är att realvärdesäkra skattesatserna. Senast i november varje år ska regeringen, med stöd av en bestämmelse i LTS, i en förordning lägga fast det kommande kalenderårets tobaksskattesatser med hänsyn till den allmänna prisutvecklingen. Skattesatserna bestäms genom att de i LTS angivna skattebeloppen multipliceras med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan konsumentprisindex i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2014. När det gäller cigaretter ska omräkningen endast avse styckeskatten.

Konsumentprisindex har mellan juni 2014 och juni 2016 ökat med 0,58 procent. En mervärdesskatteeffekt tillkommer om priset på tobak i motsvarande mån förändras och om köparen är en privatperson. För företag som har rätt att dra av denna ingående mervärdesskatt tillkommer inte någon sådan effekt. Skattesatsförändringarna för tobak redovisas i tabell 6.12. Tobaksskattesatserna för 2017 kommer att framgå av en förordning som regeringen utfärdar senast i november 2016.

Tabell 6.12 Ändringar av skattesatserna på tobak för 2017 jämfört med 2016, inklusive mervärdesskatt

Kr/styck och kr/kg

Tobaksprodukt	Indexomräkning av tobaksskatt	Mervärdesskatt	Summa
Cigaretter, kr/styck	0,02	0,0047	0,0235
Cigarrer och cigariller, kr/styck	0,02	0,0044	0,0222
Röktobak, kr/kg	18,76	4,69	23,46
Snus, kr/kg	4,53	1,13	5,66
Tuggtobak, kr/kg	4,78	1,20	5,98

6.22 Definition av beskattningsår för vissa punktskatter

6.22.1 Ärendet och dess beredning

I en skrivelse som inkom till Finansdepartementet den 2 juni 2015 hemställde Skatteverket att regeringen skulle vidta åtgärder för att ändra bestämmelserna i

- skatteförfarandelagen (2011:1244), så att det av denna lag direkt framgår vad som ska avses med beskattningsår för beslut om återbetalning av eller kompensation för punktskatt samt för beslut om beskattning vid oegentligheter,
- lagen (1994:1563) om tobaksskatt, så att det hänvisas till den föreslagna definitionen av beskattningsår,
- lagen (1994:1564) om alkoholskatt, så att det hänvisas till den föreslagna definitionen av beskattningsår, och

- lagen (1994:1776) om skatt på energi, så att det hänvisas till den föreslagna definitionen av beskattningsår.

Av en bifogad promemoria ”Definition av beskattningsår för vissa punktskatter” framgick bakgrund och förslag till reglering.

Den av Skatteverket ingivna promemorian med lagförslag, har remissbehandlats. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 17, avsnitt 1*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 17, avsnitt 2*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2015/03160/S2).

Utöver vad som följer av hemställan från Skatteverket föreslås vissa mindre följdändringar i skatteförfarandelagen med anledning av att vissa bestämmelser i lagen om skatt på energi har upphört att gälla. Dessa ändringar är av sådan rättelsenatur att de inte behöver remissbehandlas.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 21 april 2016 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 17, avsnitt 3*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 17, avsnitt 4*. Lagrådet lämnade förslagen utan erinran.

6.22.2 Bakgrund och gällande rätt

Definitionen av beskattningsår för beslut om återbetalning av eller kompensation för punktskatt

Det finns bestämmelser om återbetalning av och kompensation för punktskatt i 24 och 25 §§ lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam, förkortad RSL, 40 och 40 a §§ lagen (1994:1563) om tobaksskatt, förkortad LTS, 28–31 d §§ lagen (1994:1564) om alkoholskatt, förkortad LAS, och 9 och 11 kap. lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE. Det kan t.ex. handla om återbetalning på grund av att någon som inte är skattskyldig för punktskatt har använt punktskattepliktiga produkter på ett sätt som medför skattebefrielse. Det kan också handla om att punktskattepliktiga produkter har förts ut ur landet i ett sådant förfarande som medger rätt till återbetalning.

Fram till att punktskatterna införlivades i skattekontosystemet den 1 januari 2003 fanns en särskild ordning för återbetalningar inom punktskatteområdet. I LTS, LAS och LSE fanns

föreskrifter om när och under vilka förutsättningar skattemyndigheten kunde fatta beslut om att sökande skulle återbetala felaktigt återbetald punktskatt. Det fanns även bestämmelser om inom vilka tidsfrister sådana beslut kunde fattas. Beslut enligt RSL kunde omprövas med stöd av reglerna i lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter, förkortad LPP. Vid införlivandet av punktskatterna i skattekontosystemet upphävdes dessa specifika förfarandebestämmelser i respektive punktskattelag samt LPP och frågan om återkrav skulle i stället hanteras enligt de allmänna förfarandebestämmelserna i skattebetalningslagen (1997:483) och därefter i skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, (se prop. 2001/02:127 s. 137 f. och prop. 2010/11:165 s. 973 f).

Enligt gällande rätt följer av 29 § andra stycket och 30 § andra stycket LTS, 28 § andra stycket, 29 § andra stycket och 30 § andra stycket LAS och 9 kap. 7 §, 11 kap. 12 § tredje stycket och 13 § tredje stycket LSE att ansökan om återbetalning ska avse ett kalenderkvartal, eller i vissa fall ett kalenderår, och ges in inom tre år efter kalenderkvartalets, eller i vissa fall kalenderårets, utgång. Återbetalning av reklamskatt för ett beskattningsår sker efter utgången av varje halvt beskattningsår vad avser återbetalning enligt 24 § RSL. Beslut om återbetalning och kompensation enligt RSL, LTS, LAS och LSE anses vara beslut om punktskatt enligt 53 kap. 5 § SFL. Ett beslut om skatt kan som huvudregel omprövas eller överklagas inom en viss given tid. Vid omprövning eller överklagande av ett beslut om skatt enligt SFL finns förfaranderegler i 66 och 67 kap. SFL. Tidsfristen för när ett beslut kan omprövas eller överklagas beräknas enligt 66 och 67 kap. SFL i dessa fall från utgången av det kalenderår då beskattningsåret har gått ut (se bl.a. 66 kap. 7 och 21 §§ och 67 kap. 12 § SFL). I 3 kap. 4 § första stycket 6 och 7 SFL anges vad som ska avses med beskattningsår för punktskatt. Där framgår att med beskattningsår för punktskatt som ska redovisas för redovisningsperioder avses med beskattningsår det beskattningsår som framgår av 1 kap. 14 § mervärdesskattelagen (1994:200), förkortad ML, och för annan punktskatt det kalenderår då den händelse som medför skattskyldighet har inträffat. Huvudregeln är att för punktskatter gäller samma beskattningsår som i 1 kap. 14 §

ML. Undantaget är fall där skatteredovisningen inte sker för redovisningsperioder. I de fall avses med beskattningsår det kalenderår under vilket en skattepliktig händelse har inträffat. Syftet med undantaget är att bestämma beskattningsår för de skattskyldiga som ska redovisa punktskatt för varje skattepliktig händelse. Detta undantag finns för att för skattskyldiga som redovisade skatt för varje skattepliktig händelse, enligt den tidigare regleringen i LPP, beräknades tiden för omprövning och överklagande från utgången av det kalenderår under vilken den skattepliktiga händelsen hade inträffat. Genom undantaget från huvudregeln behövs den tidigare ordningen (prop. 2001/02:127 s. 168).

Av 26 kap. 2 § första stycket 5 SFL följer att en skattedeklaration ska lämnas av den som är skattskyldig för punktskatt enligt någon av de lagar som anges i 3 kap. 15 §. I 26 kap. 6 § SFL anges att punktskatt ska redovisas i en punktskattedeklaration för redovisningsperioder om inte annat följer av 8 § och att den som är registrerad ska lämna en punktskattedeklaration för varje redovisningsperiod. Enligt 26 kap. 10 § SFL omfattar en redovisningsperiod en kalendermånad, om inte något annat föreskrivs. För den som kan beräknas redovisa punktskatt med ett nettobelopp på högst 50 000 kronor för beskattningsåret får Skatteverket besluta att redovisningsperioden för punktskatten ska vara ett beskattningsår enligt 26 kap. 17 § SFL. I 26 kap. 8 § SFL anges att punktskatt ska redovisas i en särskild skattedeklaration för varje händelse som medför skattskyldighet, om den som är skyldig att lämna skattedeklaration är skattskyldig enligt bl.a. LTS, LAS eller LSE, och inte ska registreras till följd av 7 kap. 1 §, eller 16 § första stycket LTS, 15 § första stycket LAS eller 4 kap. 9 § första stycket LSE och ska registreras enligt 7 kap. 1 § SFL samt inte företräds av en representant som är godkänd av Skatteverket. Beslut om återbetalning fattas efter en särskild ansökan och ska inte redovisas för redovisningsperioder eller i en särskild skattedeklaration för varje händelse som medför skattskyldighet (prop. 2001/02:127 s. 139).

Kammarrätten i Sundsvall har i dom den 13 juni 2012 i mål nr 2880-10 m.fl. prövat frågan om vad som ska anses vara beskattningsår vid omprövning av återbetalning av punktskatt. I målet, som gällde omprövning av återbetalning av energiskatt till den skattskyldiges nackdel, konstaterade kammarrätten att frågan om vad

som är beskattningsår vid omprövningen av återbetalning av punktskatt inte klart framgår av lagtext eller förarbeten. Med hänvisning till bl.a. legalitetsprincipen ansåg kammarrätten att kalenderåret för förbrukningen som återbetalningen avsåg skulle anses vara beskattningsår då det var till den skattskyldiges fördel. Skatteverket överklagade domen till Högsta förvaltningsdomstolen. Högsta förvaltningsdomstolen meddelade inte prövnings-tillstånd.

Definition av beskattningsår för beslut om beskattning vid oegentligheter

Under vissa omständigheter kan Skatteverket fatta beslut om beskattning vid oegentlighet enligt 27, 28 och 34 a §§ LTS, 26, 27 och 34 a § LAS samt 4 kap. 2 och 2 a §§ och 6 kap. 1 a § LSE. Det handlar främst om att varor flyttas under ett uppskovsförfarande och inte når angiven destination på grund av en oegentlighet som innebär att varorna släpps för konsumtion. I ett sådant fall ska under vissa omständigheter varorna beskattas här i landet. Skatten ska betalas av den som ställt säkerhet för skatten under flyttningen eller varje annan person som medverkat i den otillåtna avvikelser från uppskovsförfarandet och som varit medveten om eller rimligen borde ha varit medveten om att avvikelserna var otillåtna.

Till skillnad från beslut om punktskatter som fattas enligt 53 kap. 5 § SFL omfattas inte beslut om beskattning vid oegentlighet enligt 27 och 28 § LTS, 26 och 27 § LAS och 4 kap. 2 och 2 a §§ LSE av alla bestämmelser om förfarande i SFL. Det finns särskilda bestämmelser om förfarande i 34 a § LTS, 34 a § LAS och 6 kap. 1 a § LSE och i dessa paragrafer finns också hänvisningar till vissa delar av SFL som ska tillämpas. Detta avsteg från systematiken med samtliga förfaranderegler i SFL hänger samman med oegentlighetsbeskattningens särskilda karaktär (prop. 2013/14:10 s. 113). Ett beslut om beskattning vid oegentlighet omfattas inte av regleringen för "beslut om punktskatt" i 53 kap. SFL. Ett sådant beslut om beskattning vid oegentlighet omfattas dock av 3 kap. 15 § SFL där det anges att med punktskatt avses skatt enligt bl.a. LTS, LAS och LSE. I respektive punktskattelag hänvisas det till 66 och 67 kap. SFL i tillämpliga delar. Det innebär att om ett beslut om beskattning vid oegentlighet ska omprövas eller överklagas, oavsett vem som

initierar ärendet, är det reglerna om tidsfrister i SFL som gäller. Tidsfristen inom vilken ett beslut kan omprövas eller överklagas tar sin utgångspunkt i ett givet beskattningsår. Någon hänvisning till definitionen av beskattningsår i 3 kap. 4 § SFL finns emellertid inte i 34 a § LTS, 34 a § LAS eller 6 kap. 1 a § LSE.

Definitionen av beskattningsår används för att beräkna tidsfrister för när omprövning och överklagande kan ske. I avsaknad av hänvisning till definitionen av beskattningsår i 3 kap. 4 § SFL finns det inget bestämt beskattningsår att beräkna tidsfristerna från. Beslut om beskattning vid oegentlighet redovisas inte för redovisningsperiod, det är inte heller sådan händelse som medför skattskyldighet och ska redovisas i särskild skattedeklaration. Någon redovisningskyldighet enligt 26 kap. SFL föreligger inte och Skatteverket beslutar om oegentlighetsbeskattning enligt respektive punktskattelag (34 a § LTS, 34 a § LAS och 6 kap. 1 a § LSE, se även prop. 2013/14:10 s. 114).

EU-rätt

Förfaranderegler för punktskatt avseende alkohol, tobaksprodukter och energiprodukter är i hög grad harmoniserade inom EU. Grunden för det gemensamma regelverket är rådets direktiv 2008/118/EG av den 16 december 2008 om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG (punktskattedirektivet).

Av artikel 9 andra stycket punktskatte-direktivet följer att punktskatt ska påföras och uppbäras och i tillämpliga fall återbetalas eller efterges i enlighet med det förfarande som fastställs av varje medlemsstat. Medlemsstaterna ska tillämpa samma förfarande för inhemska varor som för varor från andra medlemsstater.

6.22.3 Definition av beskattningsår

Regeringens förslag: En definition av beskattningsår för punktskatt vid beslut om återbetalning av och kompensation för punktskatt samt för punktskatt vid beslut om beskattning vid oegentlighet ska införas i skatteförfarandelagen. Enligt definitionen avses med beskattningsår det kalenderår då beslut om återbetalningen av eller kompensation för

punktskatt, eller beslut om beskattning vid oegentlighet, har meddelats.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Sundsvall* tillstyrker promemorians förslag och anför att man ser med tillfredsställelse att den otydlighet som föreligger i dagens lagstiftning nu föreslås undanröjas. *Tullverket* anför att verket inte har något att invända mot förslagen i promemorian. Det är bra att den rådande osäkerheten i fråga om vad som ska avses med beskattningsår i vissa fall klagörs på detta sätt. *Kronofogdemyndigheten* tillstyrker förslagen i promemorian eftersom myndigheten anser att det är angeläget att problemet åtgärdas avseende den osäkerhet som råder beträffande inom vilken tid vissa beslut rörande punktskatter kan omprövas eller överklagas. *British American Tobacco Sweden AB* välkomnar förslaget att täppa igen luckan i nuvarande lagstiftning så att de som fått för stora återbetalningar av punktskatter från Skatteverket också kan tvingas återbetala belopp. Företaget anför bl.a. att det är helt centralt för deras verksamhet med robusta, förutsägbara och hållbara skattesystem på tobaksområdet. Detta för att ge samtliga legala aktörer samma förutsättningar att verka på marknaden, samtidigt som illegala aktörer enklare stängs ute. *Sprit & Vinleverantörsföreningen* anför att de ställer sig positiva till förslaget som skulle betyda klagörande och rättsäkerhet för alla parter. Det nuvarande tillståndet med osäkerhet om vad som menas med beskattningsår och därmed tidsramarna för eventuell prövning i fall av tvist är otillfredsställande. Föreningen har inga synpunkter på att definitionen markerar tiden för meddelande av beslut som beskattningsår, i stället för tidpunkten då en utbetalning gjordes. *Svensk Energi* ser positivt på att definitionen av beskattningsår klagörs. *Förvaltningsrätten i Falun*, *Kommerskollegium*, *JTI Sweden AB*, *Lantbrukarnas Riksförbund*, *Riksidrottsförbundet*, *Svenska Petroleum & Biodrivmedel Institutet* och *Svenska Tidningsutgivareföreningen* har inga synpunkter på förslagen. *Regelrådet* avstår från att yttra sig.

Skälen för regeringens förslag

Beslut om återbetalning av och kompensation för punktskatt

Före införlivandet av punktskatterna i skattekontosystemet fanns det för skatt enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt, förkortad LTS, lagen (1994:1564) om alkoholskatt, förkortad LAS, och lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, tydliga regler om när och hur ett beslut om återbetalning av eller kompensation för punktskatt kunde omprövas till nackdel för den sökande. I 31 § LTS, 31 § LAS och 9 kap. 12 § LSE föreskrevs att om återbetalning av eller kompensation för skatt skett med för högt belopp på grund av en oriktig uppgift som den sökande hade lämnat eller på grund av felräkning, felskrivning eller något annat uppenbart förbiseende, fick beskattningsmyndigheten besluta att den sökande skulle betala tillbaka vad denna hade fått för mycket eller att ytterligare skatt skulle påföras. Åtgärder för att ta ut ett oriktigt utbetalat belopp eller att påföra ytterligare skatt fick inte vidtas senare än fem år efter utgången av det kalenderår under vilket beloppet betalats ut. För lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam, förkortad RSL, gällde förfarandebestämmelserna i lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter. Det framgår inte av förarbetena till införlivandet av punktskatterna i skattekontosystemet att möjligheten att kräva tillbaka felaktigt återbetalda belopp skulle inskränkas. Tvärtom så synes reglerna snarast ha skärpts genom att den som lämnar oriktig uppgift i en ansökan om återbetalning ska påföras skattetillägg. Vidare omfattar reglerna om skatterevision fortfarande beslut om punktskatt enligt 53 kap. 5 § skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL. Tanken var att efterbeskattning skulle kunna ske och att tidigare ordning skulle upprätthållas. Därtill skulle även omprövningsmöjligheten på oförändrat material gälla, en möjlighet som inte fanns tidigare (prop. 2001/02:127 s. 137 ff. och 174). I samband med att punktskatterna införlivades i skattekontosystemet upphävdes också de tidigare förfarandebestämmelserna och de allmänna förfarandebestämmelserna i skattebetalningslagen (1997:483), därefter ersatta av bestämmelserna i SFL, skulle i stället tillämpas (se prop. 2001/02:127 s. 137 f. och prop. 2010/11:165 s. 973 f.). Vid omprövning och

överklagande av ett beslut om punktskatt finns förfarandereglerna i 66 och 67 kap. SFL. Ett beslut om punktskatt kan enligt 66 och 67 kap. SFL omprövas eller överklagas inom vissa tidsfrister. Tidsfristen beräknas från utgången av det kalenderår då beskattningsåret har gått ut. Det har ifrågasatts om någon nu gällande definition av beskattningsår i 3 kap. 4 § första stycket SFL är tillämplig för punktskatt enligt beslut om återbetalning av eller kompensation för punktskatt. Frågan har särskilt aktualiserats i fall då Skatteverket beslutar om omprövning till nackdel för den som beslutet gäller. Kammarrätten i Sundsvall har i dom den 13 juni 2012 i mål nr 2880-10 m.fl. prövat frågan om vad som ska anses vara beskattningsår vid omprövning av återbetalning av punktskatt (energiskatt). Den skattskyldige gjorde gällande att det var det kalenderår då förbrukningen, som återbetalningsansökan avsåg, hade skett som skulle anses vara beskattningsår medan Skatteverket gjorde gällande att det var det kalenderår då återbetalningen hade skett som skulle anses vara beskattningsår. Kammarrätten konstaterade att frågan om vad som är beskattningsår vid återbetalning av skatt varken berörs direkt i lagtexten eller i förarbetena samt att det tidigare fanns en särskild bestämmelse i LSE om återbetalning. Vidare konstaterade kammarrätten att både Skatteverkets och den skattskyldiges tolkning hade fog för sig. Frågan föreföll enligt kammarrätten ha förbisetts av lagstiftaren när punktskatterna infogades i skattekontosystemet, åtminstone har frågan inte särskilt berörts i förarbetena. Av legalitetsprincipen följer att skattelag inte får tillämpas analogt till den skattskyldiges nackdel. Med hänvisning till det fann kammarrätten att det i den aktuella situationen skulle strida mot allmänna rättsgrundsatser att tillämpa reglerna till nackdel för den skattskyldige. Högsta förvaltningsdomstolen meddelade inte prövningstillstånd till Skatteverkets överklagande av domen. Det är således i gällande rätt oklart om punktskatt enligt beslut om återbetalning av eller kompensation för punktskatt omfattas av den definition av beskattningsår som finns i 3 kap. 4 § första stycket SFL. Såväl ur en rättssäkerhetsaspekt som ur en kontrollaspekt bör det inte råda något tvivel om vad som avses med beskattningsår i dessa fall eftersom det är avgörande för att bestämma inom vilken tid ett sådant beslut kan omprövas eller överklagas,

såväl till den enskildes fördel som till dennes nackdel. För att undvika oklarheter kring hur beskattningsår ska definieras vid omprövning eller överklagande av punktskatt enligt beslut om återbetalning av eller kompensation för punktskatt föreslår Skatteverket i sin promemoria ett tillägg till definitionen av beskattningsår. Remissinstanserna har varit positiva till att ett sådant tillägg genomförs. Regeringen delar Skatteverkets uppfattning att den oklarhet som föreligger bör undanröjas och föreslår att ett tillägg görs till definitionen av beskattningsår i SFL. Ett sådant tillägg bör avse såväl återbetalning enligt LTS, LAS och LSE som återbetalning enligt RSL. Den nya definitionen innebär ett viktigt förtydligande av den nuvarande lydelsen. Enligt den nya definitionen avses med beskattningsår vid omprövning eller överklagande av beslut om återbetalning av eller kompensation för punktskatt det kalenderår under vilket beslutet har meddelats. Med att ett beslut har meddelats förstås att beslutet har expedierats eller fått sin slutliga form på något annat sätt (se t.ex. Hellners & Malmqvist Förvaltningslagen, 31 maj 2010, Zeteo, kommentar till 23 §). Före införlivandet av punktskatterna i skattekontosystemet beräknades tidpunkten för omprövningsfristen med utgångspunkt från när beloppet betalats ut. Tidpunkten bör dock beräknas med utgångspunkt från när beslutet meddelats eftersom en kreditering på skattekontot av t.ex. beslut om återbetalning av energiskatt inte behöver innebära att det sker en utbetalning (se 64 kap. SFL). Förslaget innebär att tanken om att förfarandet för beslut enligt punktskattelagarna regleras i SFL upprätthålls (se prop. 2010/11:165 s. 973 f.). Förslaget omfattar även återbetalningar enligt 24 och 25 §§ RSL. Förslaget överensstämmer också med den ordning som avsågs vid införlivandet av punktskatterna i skattekontosystemet. Förslaget är förenligt med den systematik som finns i SFL där det som huvudregel är möjligt att ompröva beslut avseende skatter och avgifter till nackdel inom den s.k. tvåårsfristen som finns i 66 kap. 21 § SFL. Dessutom omfattas, som redan angetts, förslaget också av övriga tillämpliga delar av 66 och 67 kap. SFL. Den tolkning av vad som ska anses som beskattningsår som Kammarrätten i Sundsvall har gjort kan innebära att en skattskyldig kan komma att ansöka om återbetalning efter det att tvåårsfristen för omprövning till

nackdel har gått ut. Det är emellertid viktigt för den enskildes rättssäkerhet att möjligheten att ansöka om återbetalning av punktskatt är tre år (se prop. 2006/07:13 s. 106 f.). Vidare kan kammarrättens tolkning av lagstiftningen innebära att beskattningsåret kan vara olika kalenderår för samma beslut om återbetalning av eller kompensation för punktskatt, beroende på om det är den skattskyldige eller Skatteverket som vill ompröva till fördel eller om det är Skatteverket som vill ompröva till nackdel för den skattskyldige. När otydligheten i lagstiftningen tolkas till den skattskyldiges fördel, t.ex. om den skattskyldige begär omprövning, förstås med beskattningsår det kalenderår som beslutet meddelades enligt 3 kap. 4 § första stycket 7 SFL. Vill Skatteverket ompröva samma beslut till nackdel för den skattskyldige förstås med beskattningsår det kalenderår då förbrukningen, eller något annat som medför rätt till återbetalning, av den skattebefriade punktskatteprodukten gjordes enligt 3 kap. 4 § första stycket 6 SFL. I de två exemplen kan det bli samma kalenderår som anses vara beskattningsår men det kan också bli olika kalenderår som anses vara beskattningsår. Förslaget i lagrådsremissen innebär att den enskilde kan ansöka om återbetalning av eller kompensation för punktskatt i tre år men Skatteverket kan också ompröva ett sådant beslut om punktskatt inom tvåårsfristen beräknad från det kalenderår som beslutet meddelades även om det är till nackdel för den skattskyldige. Vid införlivandet av punktskatterna i skattekontosystemet var avsikten bl.a. att omprövning inom tvåårsfristen skulle kunna tillämpas (prop. 2001/02:127 s. 174). Den oklarhet som nu finns i lagstiftningen undanröjs genom förslaget.

Beslut om beskattning vid oegentlighet

Efter att punktskatterna införlivades i skattekontosystemet ska som huvudregel förfaranderegler i SFL tillämpas på beslut om punktskatt. Beslut om beskattning vid oegentlighet enligt 27 och 28 §§ LTS, 26 och 27 §§ LAS och 4 kap. 2 och 2 a §§ LSE omfattas dock inte av den generella tillämpningen av bestämmelser om förfarande i SFL. Bakgrunden till detta undantag är oegentlighetsbeskattningens särskilda karaktär (prop. 2013/14:10 s. 113). Det finns särskilda bestämmelser om förfarande i 34 a § LTS, 34 a § LAS och 6 kap. 1 a § LSE. I dessa paragrafer finns också hänvisningar till vissa kapitel och

paragrafer i SFL som ska tillämpas, bl.a. hänvisas till 66 och 67 kap. SFL i tillämpliga delar. Genom hänvisningarna till 66 och 67 kap. SFL ska omprövning och överklagande av beslut om beskattning vid oegentlighet ske på samma sätt som för punktskatter som beslutats enligt skatteförfarandelagen (prop. 2013/14:10 s. 117). Tidsfristen inom vilken ett beslut kan omprövas eller överklagas enligt tillämpliga delar av 66 och 67 kap. SFL utgår från definitionen av beskattningsår. I 34 a § LTS, 34 a § LAS och 6 kap. 1 a § LSE finns inte någon hänvisning till 3 kap. 4 § SFL där det anges vad som avses med beskattningsår för bl.a. punktskatt. I avsaknad av hänvisning till definitionen av beskattningsår i 3 kap. 4 § SFL finns det inget bestämt beskattningsår att beräkna tidsfristerna från. Beslut om beskattning vid oegentlighet är materiellt inte ett beslut om punktskatt enligt 53 kap. 5 § SFL. Vid beslut om beskattning vid oegentlighet föreligger inte någon skyldighet att redovisa skatt i deklaration. I stället uppkommer skyldigheten att betala skatt först genom Skatteverkets beslut (prop. 2013/14:10 s. 116 f.).

Att beslut om beskattning vid oegentlighet inte är ett beslut om punktskatt enligt 53 kap. 5 § SFL och avsaknaden av skyldighet att redovisa skatt enligt beslut om oegentlighet i skattedeklaration innebär att det inte kan bestämmas ett beskattningsår för dessa beslut (jfr prop. 2000/01:118 s. 124 f). För att ett beskattningsår ska kunna definieras för skatt enligt beslut om beskattning vid oegentlighet föreslår regeringen att ett tillägg till definitionen av beskattningsår ska införas som uttryckligen definierar beskattningsår för dessa situationer. Den nya definitionen innebär ett viktigt förtydligande av den nuvarande lydelsen. Enligt definitionen avses med beskattningsår för skatt enligt beslut om beskattning vid oegentlighet det kalenderår under vilket beslutet har meddelats. Med att ett beslut har meddelats förstås att beslutet har expedierats eller fått sin slutliga form på något annat sätt (se t.ex. Hellners & Malmqvist Förvaltningslagen, 31 maj 2010, Zeteo, kommentar till 23 §).

Lagförslag

Förslaget föranleder en ändring i 3 kap. 4 § första stycket SFL, se avsnitt 3.17.

6.22.4 Tidpunkt för ansökan om återbetalning av eller kompensation för punktskatt

Regeringens bedömning: Tidsfristen inom vilken en ansökan om återbetalning av eller kompensation för punktskatt enligt lagen om tobaksskatt, lagen om alkoholskatt eller lagen om skatt på energi ska ges in till Skatteverket bör kvarstå oförändrad.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Det finns tidsfrister inom vilka en ansökan om återbetalning av eller kompensation för punktskatt enligt LTS, LAS och LSE ska ges in till Skatteverket. I 29 § andra stycket och 30 § andra stycket LTS, 28 § andra stycket, 29 § andra stycket och 30 § andra stycket LAS och 9 kap. 7 §, 11 kap. 12 § tredje stycket och 13 § tredje stycket LSE anges att ansökan ska ges in inom tre år efter kalenderkvartalets, eller i vissa fall kalenderårets, utgång. Denna tidsfrist ändrades från ett år till tre år den 1 januari 2007 (se prop. 2006/07:13 s. 106 f). Grunden för ändringen var bl.a. att återbetalningsberättigade i vissa fall gick miste om sin rätt till återbetalning på grund av omständigheter som inträffade efter att tidsfristen för återbetalning hade löpt ut. Förslagen i denna lagrådsremiss innebär bl.a. att beslut om återbetalning kan omprövas inom tvåårsfristen enligt 66 kap. 21 § SFL och att den fristen börjar räknas fr.o.m. utgången av det kalenderår som beslut om återbetalning har meddelats. Med den lösningen finns det inga skäl att ändra tidsfristen för ansökan om återbetalning. Med hänvisning till samma skäl som anges i prop. 2006/07:13 bör tidsfristen för en ansökan om återbetalning eller nedsättning lämnas oförändrad.

6.22.5 Hänvisning till definition av beskattningsår i skatteförfarandelagen

Regeringens förslag: En hänvisning till definitionen av beskattningsår för punktskatt enligt beslut om beskattning vid oegentligheter i skatteförfarandelagen införs i lagen om tobaksskatt, lagen om alkoholskatt och lagen om skatt på energi.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Vad som avses med beskattningsår framgår av 3 kap. 4 § SFL. I dag finns ingen hänvisning till 3 kap. 4 § SFL i 34 a § LTS, 34 a § LAS eller 6 kap. 1 a § LSE men däremot hänvisas det till 66 och 67 kap. SFL i tillämpliga delar. För att kunna bestämma inom vilken tid ett beslut om beskattning vid oegentlighet kan omprövas eller överklagas enligt 66 och 67 kap. SFL hänvisas det till viss tid beräknad med utgångspunkt i det kalenderår då beskattningsåret har gått ut. Utan hänvisning i respektive punktskattelag till 3 kap. 4 § SFL, i den nya lydelse som föreslås i denna lagrådsremiss, finns det inget definierat beskattningsår för punktskatt enligt beslut om beskattning vid oegentlighet och bestämmelserna i 66 och 67 kap. SFL kan inte tillämpas. Regeringen föreslår därför att en hänvisning ska införas i respektive punktskattelag. Förslaget innebär att det tydligt går att utläsa inom vilken tid ett beslut om beskattning vid oegentlighet kan omprövas eller överklagas.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 34 a § LTS, 34 a § LAS och 6 kap. 1 a § LSE, se avsnitt 3.6, 3.7 och 3.8.

6.22.6 Vissa följdändringar med anledning av ändring i lagen om skatt på energi

Regeringens förslag: Hänvisningarna i skatteförfarandelagen till ansökan och beslut om

nedsättning av koldioxidskatt och energiskatt tas bort.

Promemorians förslag: Förslagen ingick inte i promemorian.

Skälen för regeringens förslag: Genom lagen (2009:1497) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi upphörde bestämmelserna om nedsättning av koldioxidskatt och energiskatt i 9 kap. 9 § och 9 b § tredje stycket LSE att gälla fr.o.m. den 1 januari 2015 (se även prop. 2009/10:41). Hänvisningen i 53 kap. 5 § 2 SFL till beslut om nedsättning enligt 9 kap. 9 § och 9 b § tredje stycket LSE är därmed inte längre aktuell och regeringen föreslår att den tas bort. Även hänvisningen i bestämmelsen om revision i 41 kap. 2 § 4 SFL av den som har ansökt om nedsättning av punktskatt i de fall som avses i 53 kap. 5 § 2 föreslås på motsvarande sätt tas bort.

Enligt lagen (2009:1497) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi gäller vissa övergångsbestämmelser vilka föranleder särskilda överväganden, se vidare under avsnitt 6.22.6.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 41 kap. 2 § och 53 kap. 5 § SFL, se avsnitt 3.17.

6.22.7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Förslagen ska träda i kraft den 1 januari 2017.

Den nya definitionen av beskattningsår ska tillämpas på ansökningar om återbetalning av eller kompensation för annan punktskatt än reklamskatt som lämnats in efter dagen för lagens ikraftträdande samt för punktskatt enligt beslut om återbetalning av reklamskatt och beslut om beskattning vid oegentlighet som meddelats efter dagen för lagens ikraftträdande.

Den nya definitionen av beskattningsår ska även tillämpas i fråga om sådana ansökningar om nedsättning av koldioxidskatt och energiskatt som görs med stöd av övergångsbestämmelserna till lagen (2009:1497) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi och som lämnats in efter lagens ikraftträdande.

Äldre bestämmelser i 41 kap. 2 § och 53 kap. 5 § skatteförfarandelagen ska fortfarande gälla i

fråga om sådana ansökningar om nedsättning av koldioxidskatt och energiskatt som görs med stöd av övergångsbestämmelserna till lagen (2009:1497) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi.

Promemorians förslag till ikraftträdandebestämmelse för den nya definitionen överensstämmer i huvudsak med regeringens. Vad avser reklamskatten föreslås dock i promemorian att den nya definitionen ska tillämpas på ansökningar om återbetalning som lämnats in efter dagen för lagens ikraftträdande. Förslagen till ikraftträdande- och övergångsbestämmelser för de följdändringar som följer av borttagandet av möjligheten att ansöka om nedsättning av koldioxidskatt och energiskatt ingick inte i promemorian. I promemorian föreslås att förslagen ska träda i kraft den 1 juli 2016.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Förslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

Den nya lydelsen av 3 kap. 4 § SFL ska tillämpas på beslut om återbetalning av eller kompensation för annan punktskatt än reklamskatt där ansökan lämnats in efter lagens ikraftträdande. Vad gäller reklamskatt görs inte någon ansökan om återbetalning varför den nya lydelsen i stället bör tillämpas i de fall där beslut om återbetalning meddelats efter lagens ikraftträdande. Även för punktskatt enligt beslut om beskattning vid oegentlighet ska den nya lydelsen tillämpas på beslut som meddelats efter lagens ikraftträdande.

Möjligheten att ansöka om nedsättning av koldioxidskatt och energiskatt enligt 9 kap. 9 § och 9 b § tredje stycket LSE upphörde den 1 januari 2015 enligt lagen (2009:1497) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi. Av övergångsbestämmelser till den lagen ska dock äldre bestämmelser fortfarande tillämpas för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Detta innebär att de berörda företagen kan ansöka om nedsättning senast tre år efter utgången av det kalenderår som ansökan avser, dvs. för kalenderåret 2014 senast den 31 december 2017 (se prop. 2009/10:41 s. 134). Det skulle således kunna förekomma att ansökningar om nedsättning lämnas in även efter

den 1 januari 2017 när de ändringar som föreslås i denna lagrådsremiss träder i kraft.

Det får anses lämpligt att den nya definition som föreslås i 3 kap. 4 § SFL även tillämpas på ansökningar om nedsättning av koldioxidskatt och energiskatt som sker med stöd av övergångsbestämmelserna till lagen (2009:1497) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi. Regeringen föreslår därför att en särskild ikraftträdandebestämmelse införs med detta innehåll. Bestämmelsen bör, på motsvarande sätt som för ansökningar om återbetalning och kompensation, tillämpas första gången på ansökningar om nedsättning som har lämnats in efter lagens ikraftträdande.

Eftersom ansökningar om nedsättning av koldioxidskatt och energiskatt kan inkomma efter den 1 januari 2017 får det anses lämpligt att bestämmelserna i 41 kap. 2 § SFL om revision och 53 kap. 5 § SFL om att beslut med anledning av en sådan ansökan utgör ett beslut om punktskatt fortfarande kan tillämpas i dessa fall. Regeringen föreslår därför att en särskild övergångsbestämmelse införs som innebär att äldre bestämmelser i 41 kap. 2 § och 53 kap. 5 § SFL fortfarande ska gälla i fråga om sådana ansökningar om nedsättning av koldioxidskatt och energiskatt enligt 9 kap. 9 § och 9 b § tredje stycket LSE som görs med stöd av övergångsbestämmelserna till lagen (2009:1497) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi. Genom övergångsbestämmelsen föreligger därmed i sådana fall en möjlighet för Skatteverket att utföra revisioner på samma sätt som för ansökningar om nedsättning som inkommit före den 1 januari 2017. Skatteverkets beslut med anledning av en sådan ansökan ska även anses utgöra ett beslut om punktskatt enligt 53 kap. 5 § 2.

6.22.8 Konsekvensanalys

Bakgrunden till förslaget är att i de tre punktskattelagstiftningarna lagen (1994:1563) om tobaksskatt, förkortad LTS, lagen (1994:1564) om alkoholskatt, förkortad LAS och lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, finns bestämmelser om återbetalning av punktskatt samt bestämmelser om beskattning vid oegentligheter och i LSE finns även bestämmelser om kompensation för punktskatt. I lagen (1972:266) om skatt på

annonser och reklam, förkortad RSL, finns bestämmelser om återbetalning av punktskatt. Bestämmelserna i LTS, LAS och LSE har sin grund i rådets direktiv 2008/118/EG av den 16 december 2008 om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG, kallat punktskattedirektivet.

Om Skatteverket har fattat beslut om återbetalning av eller kompensation för punktskatt kan beslutet omprövas eller överklagas enligt reglerna i skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL. För beslut om beskattning vid oegentlighet ska vissa av förfarandereglererna i SFL tillämpas, däribland reglerna om omprövning och överklagande. Det finns dock inte någon hänvisning till 3 kap. 4 § SFL och definitionen av beskattningsår avseende beslut om beskattning vid oegentlighet. Det finns tidsfrister för omprövning och överklagande av beslut. De olika tidsfristerna beräknas från utgången av det kalenderår då beskattningsåret har gått ut. För att kunna avgöra vad som ska avses med beskattningsår för respektive skatter och avgifter finns det i 3 kap. 4 § SFL en uppräkningslista av vad som avses med beskattningsår. När det gäller beslut om beskattning vid oegentlighet finns det som sagt inte någon hänvisning till 3 kap. 4 § SFL varför något beskattningsår inte kan definieras över huvud taget. Som framgår av lagrådsremissen finns det skäl att ifrågasätta om beslut om återbetalning av eller kompensation för punktskatt omfattas av den definitionen. Även om det hade funnits en hänvisning till dagens definition av beskattningsår för beslut om beskattning vid oegentlighet kan det på samma grund ifrågasättas om ett sådant beslut skulle omfattas av definitionen som den ser ut idag.

Förslaget i lagrådsremissen syftar till att det ska finnas ett tydligt definierat beskattningsår för aktuella beslut. Det är viktigt för såväl skattskyldiga som Skatteverket att veta vad som avses vara beskattningsår eftersom tidsfristen för omprövning och överklagande bestäms utifrån det.

Alternativa lösningar

Den av lagstiftaren fastställda ordningen, att förevarande beslut ska omprövas och överklagas med stöd av regelverket i SFL, innebär att det inte finns någon alternativ lösning som är mindre ingripande än att göra ett tillägg i befintliga lagar.

Offentligfinansiella effekter

Förslaget medför att skatteintäkterna ökar med 9 miljoner kronor per år fr.o.m. 2017.

Intäkterna från Skatteverkets omprövningar av återbetalning av punktskatt på energi, alkohol och tobak varierar mellan olika år beroende på omfattningen av antalet omprövningar och inom vilka områden de genomförs. I samband med införlivandet av punktskatterna i skattekontosystemet uppstod en osäkerhet om vad som ska anses vara beskattningsår vid omprövningar och överklaganden av beslut om återbetalning av eller kompensation för punktskatt. Risken med denna osäkerhet är att det saknas formellt rättsligt stöd för att göra omprövningar av återbetalningar och att intäkterna från omprövning av återbetalning av punktskatt därmed kommer att sjunka. Den offentligfinansiella effekten är därför beräknad som ett medelvärde av sex års intäkter från genomförda omprövningar av återbetalning av punktskatter utifrån den modell Skatteverket presenterat i sin hemställan. Återbetalningarna uppgick enligt Skatteverkets hemställan för åren 2009 till 2014 till ca 5,7 miljarder kronor i genomsnitt. Omprövningarna av dessa återbetalningar uppgick enligt Skatteverket till 11,6 miljoner kronor i genomsnitt. Antalet omprövningar uppgick till 302 stycken per år i genomsnitt varav de flesta var omprövningar av återbetalning av energiskatt. Detta ger att regelförändringen förväntas öka skatteintäkterna med 12 miljoner kronor per år brutto eller med 9 miljoner kronor netto per år fr.o.m. 2017.

Vad gäller reklamskatt bedöms omprövning av återbetalning av sådan inte påverka statens skatteintäkter.

Effekter för företag och enskilda

Förslaget berör de företag och enskilda vars ansökningar om återbetalning av punktskatt på energi, alkohol och tobak omprövas av Skatteverket. Förslaget bedöms inte i nämnvärd omfattning beröra de företag och enskilda som erhåller återbetalning av reklamskatt.

Under de senaste sex åren har i genomsnitt 302 omprövningar avseende återbetalning av punktskatt på energi, alkohol och tobak genomförts varje år. Dessa bedöms företrädesvis vara omprövningar av återbetalning av punktskatt på energi. Det finns idag en betydande osäkerhet om vad som ska anses som beskattningsår vid omprövning och över-

klagande av beslut om återbetalning av eller kompensation för punktskatt samt beslut om beskattning vid oegentlighet. Denna rättsosäkerhet för företag och enskilda innebär att de inte med säkerhet kan förutse inom vilken tid de kan begära omprövning eller överklaga aktuella beslut eller inom vilken tid Skatteverket kan komma att ompröva ett sådant beslut till nackdel för dem.

Förslaget innebär en avsevärd förbättring för företag och enskilda i och med att det klart kommer att framgå vad som avses med beskattningsår för beslut om återbetalning av eller kompensation för punktskatt samt beslut om beskattning vid oegentlighet. Regeländringarna kommer inte att leda till några ökade kostnader för företag och enskilda i form av administrativa kostnader eller andra kostnader. Förslaget bedöms inte påverka uppfyllandet av de jämställdhetspolitiska målen eller ge andra nämnbara sociala konsekvenser.

Effekter för kommuner m.fl.

Kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund kan på samma sätt som andra skattskyldiga ha rätt till återbetalning av eller kompensation för punktskatt. Förslaget påverkar dessa på motsvarande sätt som det påverkar företag.

Effekter för myndigheter

Förslaget bedöms inte påverka måltillströmningen till berörda förvaltningsdomstolar. Det är bara förvaltningsrätten i Falun och Kammarrätten i Sundsvall samt Högsta förvaltningsdomstolen som berörs av förslaget. Beslut om punktskatt överprövas av Förvaltningsrätten i Falun och Kammarrätten i Sundsvall enligt 7 a § och 1 § första stycket punkten 3 förordningen (1977:937) om allmänna förvaltningsdomstolars behörighet m.m.

Om förslaget inte genomförs innebär nuvarande osäkerhet om vad som ska anses vara beskattningsår vid omprövning av beslut om återbetalning av eller kompensation för punktskatt att Skatteverkets kontrollverksamhet förblir onödigt svår.

Förslaget bedöms leda till marginella engångskostnader för Skatteverket för i huvudsak informationsinsatser. Eventuella tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Förslagets överensstämmelse med Sveriges skyldigheter som följer av medlemskap i EU

Reglerna om punktskatt på tobak, alkohol och energi är i hög grad harmoniserade genom punktskattedirektivet. Av artikel 9 andra stycket punktskattedirektivet framgår att punktskatt ska påföras och uppbäras och i tillämpliga fall återbetalas eller efterges i enlighet med det förfarande som fastställs av varje medlemsstat. Medlemsstaterna ska tillämpa samma förfarande för inhemska varor som för varor från andra medlemsstater.

De föreslagna reglerna överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

Skatt på konsumtion m.m. –
mervärdesskatt

6.23 Avdragsrätt för representationsmåltider – utökad avdragsrätt för mervärdesskatt

6.23.1 Ärendet och dess beredning

Skatteverket har i en hemställan till Finansdepartementet föreslagit ändringar av avdragsrätten för ingående mervärdesskatt som avser representation samt slopande av avdragsrätten för representation vid inkomstbeskattningen (dnr Fi2015/01362/S2).

Finansdepartementet har under våren 2016 remitterat en promemoria med förslag om ändrade regler för avdragsrätt avseende representation. Förslagen i promemorian avser både mervärdesskatt och inkomstskatt. I detta avsnitt behandlas förslaget om en utökad avdragsrätt för mervärdesskatt som avser representationsmåltider. Avdragsrätten vid inkomstbeskattningen behandlas i avsnitt 6.11. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 11, avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 11, avsnitt 2*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2016/00776/S2).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 26 maj att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslagen i *bilaga 11, avsnitt 3*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 11,*

avsnitt 4. Lagrådet lämnade förslagen utan erinran.

6.23.2 Bakgrund

Enligt mervärdesskattelagen (1994:200), förkortad ML, är avdragsrätten begränsad vid utgifter för representation och liknande ändamål. Avdrag för ingående mervärdesskatt på sådana utgifter får inte göras i andra fall än när utgifterna får dras av vid inkomstbeskattningen. Enligt inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, får avdrag för lunch, middag eller supé göras med högst 90 kronor.

Vid det svenska inträdet i EU tillämpades andra och högre beloppsgränser avseende avdrag för mervärdesskatt på måltider för representation, t.ex. vid restaurangbesök. Högre beloppsgränser tillämpades också vid avdrag för mervärdesskatt som avser utgifter för enklare förtäring i samband med demonstrationer och visningar.

Rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt, kallat mervärdesskattedirektivet, innebär att Sverige får behålla de avdragsbegränsningar som fanns vid EU-inträdet. En sådan avdragsbegränsning får dock inte utökas (EU-domstolens dom *Metropol och Stadler*, C-409/99, EU:C:2002:2, punkt 46). Mot bakgrund av detta har Skatteverket ansett att avdragsbegränsningen för representationsmåltider har utökats i förhållande till vad som gällde vid Sveriges EU-inträde. De högre beloppsgränser som har funnits vid men även efter EU-inträdet får därför användas vid beräkning av avdrag för ingående mervärdesskatt som avser representationsmåltider och förtäring i samband med demonstrationer och visningar (Skatteverkets ställningstaganden den 19 juni 2014, dnr 131 222261-14/111, 131 222261-14/111 och 131 222275-14/111). Eftersom beloppsgränserna för mervärdesskatten har förändrats vid olika tillfällen medför Skatteverkets ställningstaganden att olika beloppsgränser tillämpas i olika situationer. Beloppsgränserna för mervärdesskatten blir också andra än den som gäller vid inkomstbeskattningen (90 kronor exklusive mervärdesskatt).

6.23.3 Gällande rätt

EU-rätt

Mervärdesskattedirektivet innehåller inte några harmoniserade avdragsbegränsningar. För närvarande finns således ingen regel med uppräknade kostnader som är undantagna från avdragsrätten (EU-domstolens dom *Danfoss och AstraZeneca*, C-371/07, EU:C:2008:711, punkterna 5 och 29). Medlemsstaterna i unionen får i stället behålla de nationella avdragsbegränsningar som gällde den 1 januari 1979, till dess Europeiska rådet på kommissionens förslag enhälligt beslutar om EU-gemensamma förbud. Stater som har anslutit sig till unionen efter den tidpunkten får i stället behålla de avdragsbegränsningar som gällde vid deras anslutning (artikel 176 i mervärdesskattedirektivet).

Av EU-domstolens rättspraxis framgår att ändringar i sådana avdragsbegränsningar som är tillåtna enligt artikel 176 godtas om de medför att medlemsstaten minskar tillämpningsområdet för en avdragsbegränsning. Domstolen har även fastslagit att utvidgningar av tillämpningsområdet för sådana begränsningar inte är tillåtna (jfr *Danfoss och AstraZeneca*, punkterna 32–34). Vid den bedömningen tas även hänsyn till administrativa rättsakter, vilket t.ex. omfattar förvaltningspraxis som utvecklats av offentliga myndigheter (jfr *Danfoss AstraZeneca*, punkterna 42 och 43).

Svensk rätt

Den som bedriver en verksamhet som medför skattskyldighet till mervärdesskatt får göra avdrag för ingående mervärdesskatt som hänför sig till förvärv eller import i verksamheten (8 kap. 3 § första stycket ML). Avdrag får inte göras för ingående skatt som hänför sig till utgifter för representation och liknande ändamål för vilka den skattskyldige inte har rätt att göra avdrag vid inkomstbeskattningen (8 kap. 9 § första stycket 2 ML).

Enligt 16 kap. 2 § IL får utgifter för representation och liknande ändamål dras av bara om de har omedelbart samband med näringsverksamheten, såsom då det uteslutande är fråga om att inleda eller upprätthålla affärsförbindelser eller liknande eller då utgifterna avser jubileum eller personalvård. Avdraget får inte överstiga vad som kan anses skäligt. För utgifter för lunch, middag eller supé får avdraget inte överstiga 90 kronor per person och måltid med tillägg för

mervärdesskatt till den del denna inte ska dras av enligt 8 kap. eller återbetalas enligt 10 kap. ML.

6.23.4 Tidigare beloppsgränser

Redan vid Sveriges anslutning till EU gällde att avdrag inte fick göras för mervärdesskatt som avsåg utgifter för representation och liknande ändamål som inte var avdragsgilla vid inkomstbeskattningen.

Den 1 januari 1995 gällde enligt dåvarande kommunalskattelagen (1928:370), förkortad KL, att utgifter för representation och liknande ändamål var omkostnader i en s.k. förvärvskälla (dvs. någon del av verksamheten) endast om de hade ett omedelbart samband med verksamheten, såsom då fråga uteslutande var om att inleda eller behålla affärsförbindelser och liknande eller då utgifterna avsåg jubileum för företaget, invigning av mer betydande anläggning för verksamheten eller jämförbara händelser eller då utgifterna var att hänföra till personalvård. Avdrag medgavs inte med större belopp än vad som kunde anses som skäligt och inte i något fall för spritdrycker och vin. Avdrag för måltidsutgifter medgavs normalt inte med större belopp än vad som motsvarade skäliga utgifter för lunch (punkt 1, tredje stycket i anvisningarna till 20 § KL i dess lydelse fram till den 1 januari 1996).

Enligt dåvarande Riksskatteverkets (RSV) rekommendationer medgavs avdrag för representation utanför hemmet i form av lunch, middag eller supé som ägde rum under kalenderåret 1995 med högst 300 kronor exklusive mervärdesskatt per person och måltid (RSV S 1994:11). För fullt avdrag vid intern representation borde kostnaden endast avse enklare former av traktering och i vart fall inte överstiga två tredjedelar av den nämnda beloppsgränsen (RSV Dt 1991:20). Därmed borde kostnaden vid intern representation inte överstiga 200 kronor per person och tillfälle.

Vidare angavs att avdrag för kostnaden borde medges vid förtäring av enklare slag i samband med demonstration eller visning. Om demonstrationen eller visningen riktade sig mot en grupp av företag eller yrkesutövare, vilkas inställning till företagets produkter eller tjänster var av ekonomisk betydelse för företaget, kunde avdrag medges med högst det belopp som rymdes inom den prisram som fastställdes i

särskilda rekommendationer (RSV Dt 1991:20). Som tidigare nämnts var den beloppsgränsen 300 kronor per person för 1995.

Fr.o.m. den 1 januari 1996 infördes ett bestämt belopp för måltidsutgifter i lagtexten. Avdrag för måltidsutgifter som avsåg lunch, middag eller supé medgavs då med högst 180 kronor exklusive mervärdesskatt per person (punkt 1, tredje stycket i anvisningarna till 20 § KL i dess lydelse fram till den 1 januari 1997). Av förenklingsskäl fick även vin och sprit ingå i beloppet (bet. 1995/96:SkU20 s. 48).

I de rekommendationer som gällde för 1996 angavs att för demonstrationer och visningar kunde avdrag medges för utgifter för enklare förtäring med högst en tredjedel av 180 kronor, dvs. 60 kronor, per person och tillfälle (RSV S 1996:11).

Fr.o.m. den 1 januari 1997 sänktes beloppsgränsen för avdrag avseende lunch, middag eller supé till 90 kronor per person (punkt 1, tredje stycket i anvisningarna till 20 § KL i dess lydelse fram till den 1 januari 2000 och därefter 16 kap. 2 § IL). Enligt det nu gällande allmänna rådet får, om sambandskravet är uppfyllt, avdrag göras med högst 60 kronor per person och tillfälle för utgifter för enklare förtäring vid PR-verksamhet som exempelvis demonstrationer och visningar (SKV A 2004:5).

6.23.5 Skatteverkets ställningstaganden

Skatteverket har som tidigare nämnts behandlat beloppsgränserna för avdrag för mervärdesskatt vid representation i tre ställningstaganden den 19 juni 2014 (dnr 131 222261-14/111, 131 222261-14/111 och 131 222275-14/111). Av dessa framgår att Skatteverket anser att mervärdesskattelagens nuvarande avdragsbegränsning för representation inte ska tillämpas när det gäller utgifter för lunch, middag eller supé samt utgifter i samband med demonstrationer och visningar, i den mån avdragsbegränsningen innebär en inskränkning av avdragsrätten i förhållande till vad som har gällt vid någon tidpunkt sedan den 1 januari 1995 och samtidigt är i strid med artikel 176 mervärdesskatte-direktivet. Skatteverkets uppfattning innebär att om kostnaden kan hänföras till en verksamhet som medför skattskyldighet enligt mervärdesskattelagen, får avdraget för mervärdesskatt beräknas på ett underlag som högst motsvarar de

beloppsgränser som gällde vid inkomstbeskattningen under 1995 eller 1996.

Skatteverkets ställningstaganden innebär att avdrag för mervärdesskatt för lunch, middag eller supé får göras enligt något av följande alternativ.

Alternativ 1

Vid måltidsutgifter i samband med extern representation får avdrag göras för den mervärdesskatt som avser en utgift om högst 300 kronor exklusive mervärdesskatt. Beloppet avser både mat och dryck. Starköl får ingå i beloppet, men inte vin eller sprit. Vid intern representation är underlaget för avdraget i stället högst 200 kronor exklusive mervärdesskatt.

Alternativ 2

Vid måltidsutgifter får avdrag göras för den mervärdesskatt som avser en utgift om högst 180 kronor exklusive mervärdesskatt. I beloppet får såväl starköl som vin och sprit ingå. Beloppet 180 kronor får användas oavsett om det gäller extern eller intern representation.

Avdraget för mervärdesskatt avseende förtäring i samband med demonstrationer och visningar får i vissa situationer också beräknas på en utgift som är högst 300 kronor per person i stället för 60 kronor som tidigare utgjorde beloppsgränsen i dessa situationer.

Beloppsgränsen för representationsmåltider vid inkomstbeskattningen förändras inte genom Skatteverkets ställningstaganden om avdrag för mervärdesskatt. Enligt vad som följer av 16 kap. 2 § IL får avdraget för utgifter för lunch, middag eller supé således inte överstiga 90 kronor per person och måltid.

De ändrade beloppsgränserna för mervärdesskatt får enligt Skatteverket också tillämpas när kommuner, landsting och kommunalförbund (fortsättningsvis kommuner) representerar, i den mån de har rätt till avdrag eller återbetalning enligt mervärdesskattelagen. Kommuner kan också ha rätt till ersättning för mervärdesskatt som inte får dras av enligt mervärdesskattelagen. Denna rätt regleras i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund. Enligt 4 § i den lagen är avdragsrätten vid måltidsutgifter för representation begränsad till de belopp som anges i mervärdesskattelagen.

6.23.6 Skatteverkets hemställan

Skatteverket föreslår i sin hemställan att mervärdesskattelagen ändras så att avdrag för ingående skatt som hänför sig till utgifter för representation bara får göras om det är skäligt och inte i något fall med ett högre belopp än den mervärdesskatt som belöper på 500 kronor exklusive mervärdesskatt per person och tillfälle eller per gåva. Beloppet bör enligt Skatteverket omfatta alla slags kostnader (mat, alkoholhaltiga och icke alkoholhaltiga drycker, teaterbiljetter, lokalhyror etc.).

Vad gäller inkomstskatt föreslår Skatteverket att avdragsrätten för utgifter för representation slopas helt.

Slutligen föreslås att samma begränsning för utgifter för representation ska gälla vid utbetalning av ersättning enligt lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund som vid beräkning av avdrag för ingående skatt enligt mervärdesskattelagen.

Skatteverkets syfte med förslagen är att få en reglering som överensstämmer med EU-rätten och som samtidigt är enkel att tillämpa.

6.23.7 Ändrad avdragsrätt för mervärdesskatt vid representation

Regeringens förslag: Vid representation får avdraget för mervärdesskatt som avser måltider eller liknande förtäring högst uppgå till den ingående mervärdesskatten på en utgift på 300 kronor per person och tillfälle. Utgifterna ska ha ett omedelbart samband med verksamheten och avdraget får inte överstiga vad som kan anses skäligt.

Ändringen träder i kraft den 1 januari 2017.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Promemorians förslag till lagtext är dock språkligt och redaktionellt något annorlunda utformat.

Remissinstanserna: Flertalet av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget. Dit hör *Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i*

Uppsala, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Kommerskollegium, Kronofogdemyndigheten, Bokföringsnämnden, Stockholms universitet, Konkurrensverket, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Företagarna, Näringslivets Regelnämnd, Näringslivets Skattedelegation som även *Svenskt Näringsliv* ansluter sig till, *Sveriges Kommuner och Landsting, Lantbrukarnas Riksförbund, Stockholms stad, Malmö kommun, Linköpings kommun, Söderköpings kommun, Hörby kommun, Sandvikens kommun, Karlskoga kommun, Mariestads kommun, Borlänge kommun och Stockholms läns landsting.*

Skatteverket avstyrker förslaget och föreslår i stället att reglerna i huvudsak ändras i enlighet med Skatteverkets hemställan. Om förslaget ändå genomförs efterlyser Skatteverket förtydliganden om att förslaget inte förändrar innebörden av vad som utgör representation. *Sveriges advokatsamfund* avstyrker förslaget, men har inget att erinra mot att en anpassning sker till EU-rätten. Advokatsamfundet anser dock att förslaget medför en ny gränsdragningsproblematik eftersom avdraget ska vara skäligen och efterlyser dessutom ett förslag på hur sammansatta tjänster, t.ex. vid sponsorpaket, ska behandlas. *Srf konsulterna* avstyrker förslaget och anser bl.a. att det ökar komplexiteten i regelverket. *Srf konsulterna* menar att de nuvarande reglerna trots allt fungerar bra eftersom det ofta inte anses meningsfullt att utnyttja avdragsrätten maximalt. Reglerna bör enligt *Srf konsulterna* endast ändras på så sätt att avdragsrätten för mervärdesskatt får beräknas på ett underlag av 300 kronor. Utgifter för visningar, demonstrationer och liknande bör inte omfattas av begreppet representationskostnader. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* delar uppfattningen att reglerna för avdrag för mervärdesskatt måste anpassas till de som gällde vid EU-inträdet och har inga synpunkter på den valda beloppsgränsen. Fakultetsnämnden ifrågasätter däremot att kopplingen mellan reglerna för mervärdesskatt och inkomstskatt behålls. Grunden för det är att det saknas behov av en koppling enligt mervärdesskattedirektivet. *Visita* anser att avdragsrätten bör utökas till 477 kronor per person som ett första steg. *Regelrådet* anser att konsekvensanalysen är bristfällig bl.a. avseende redovisning om behovet av speciella informationsinsatser samt redovisning av

förslagets påverkan på andra kostnader och påverkan på företagens verksamhet. *Ekonomistyrningsverket* framför att förslaget även påverkar statliga myndigheter

Skälen för regeringens förslag

Behovet av ändrad reglering

Mervärdesskattelagens bestämmelse om avdragsrätt för mervärdesskatt som avser representation är kopplad till de regler som gäller för avdrag för utgifter vid representation enligt inkomstskattelagen. Enligt den lagen begränsas storleken på avdraget för lunch, middag eller supé till högst 90 kronor per person och måltid, även om den faktiska utgiften skulle vara högre. Den beloppsgränsen gäller sedan den 1 januari 1997. Sett över tid har dock olika beloppsgränser gällt för utgifter som avser representationsmåltider. De beloppsgränser som har tillämpats har framgått av lagstiftningen eller av Riksskatteverkets rekommendationer. Ett exempel på en högre beloppsgräns är att avdrag för mervärdesskatt vid måltidsutgifter i samband med extern representation har fått göras baserat på en utgift om högst 300 kronor exklusive mervärdesskatt under 1995. Då kunde underlaget för avdraget alltså vara högre än nuvarande 90 kronor per person och måltid.

Mot bakgrund av de förändringar som har gjorts under åren har frågan uppkommit om avdraget för ingående skatt har förändrats på ett sätt som inte är förenligt med EU-rätten. Som framgått ovan tillåter EU-rätten inte att i och för sig tillåtna nationella avdragsbegränsningar utvidgas, dvs. att avdragsrätten inskränks. Om inskränkningen beror på lagstiftning eller myndighetspraxis saknar betydelse.

Den minskning av underlaget för avdrag vid representationsmåltider som tidigare gjorts medför samtidigt en minskad avdragsrätt för ingående skatt. En sådan utvidgning av avdragsbegränsningen är således inte tillåten enligt mervärdesskattedirektivet. Som framgår av avsnitt 6.23.5 har Skatteverket därför ansett att högre beloppsgränser än de 90 kronor som gäller vid inkomstsbeskattningen får tillämpas för att avgöra vad som kan anses vara ett skäligen avdrag för mervärdesskatt vid representationsmåltider. Regeringen anser mot denna bakgrund att beloppsgränsen för avdrag vid representation behöver justeras.

Den nuvarande tillämpningen, såsom den beskrivs i Skatteverkets ställningstaganden, innebär att olika beloppsgränser kan gälla för representationsmåltider i olika situationer. Beloppsgränserna blir t.ex. olika beroende på om det är extern eller intern representation. Det blir också en annan beloppsgräns för en måltid med starköl än en måltid med vin. Problemen med olika beloppsgränser uppkommer även avseende kommunernas ersättning för mervärdesskatt. Vid representationsmåltider gäller dessutom andra beloppsgränser för mervärdesskatt än den som gäller vid inkomstbeskattningen. Beloppsgränsen för avdrag vid inkomstbeskattningen är fortfarande 90 kronor och den gränsen behöver inte ändras av några EU-rättsliga skäl. Ett företag kan därför behöva förhålla sig till två beloppsgränser avseende en och samma utgift. En sådan ordning är svåröverskådlig och svårtillämpad samt försvårar den praktiska hanteringen. Även om det inte är nödvändigt på grund av EU-rätten kan det därför finnas skäl att i detta fall behålla en koppling mellan skatteområdena. Regeringen delar inte *Srf konsulternas* uppfattning att dagens regler fungerar bra. Den nuvarande situationen med olika beloppsgränser kan inte anses tillfredsställande. Det finns därför skäl att ändra reglerna om avdragsrätt vid representation för måltider, även i syfte att underlätta tillämpningen och få ett tydligare och mer överskådligt regelverk.

Den närmare utformningen av mervärdesskattelagens avdragsbegränsning

En ändring av mervärdesskattelagens bestämmelse får med hänsyn till artikel 176 i mervärdesskattedirektivet inte medföra att beloppsgränserna för mervärdesskatt sänks, dvs. att rätten till avdrag för mervärdesskatt inskränks. Det begränsar möjligheterna att justera nivåerna på så sätt att en ändring av beloppsgränserna för avdraget enbart kan ske genom att gränserna höjs. En justering av beloppsgränserna för mervärdesskatt innebär i så fall att företagen får en utvidgad avdragsrätt för mervärdesskatt som avser representation.

Genom Skatteverkets ställningstaganden har avdragsrätten för mervärdesskatt förändrats för utgifter som avser representationsmåltider och förtäring i samband med demonstrationer och visningar. Olika beloppsgränser tillämpas beroende på omständigheterna, t.ex. beroende på om det gäller intern eller extern representation.

För andra former av representation har avdragsrätten inte förändrats. Det saknas därför EU-rättsliga skäl att förändra rätten till avdrag för mervärdesskatt när det handlar om andra former av representation än sådan som avser måltider och enklare förtäring.

Skatteverket, som avstyrkt förslaget, har i sin hemställan två förslag. Det ena rör avdraget för mervärdesskatt och det andra rör avdragsrätten vid inkomstbeskattningen. När det gäller mervärdesskatten föreslår Skatteverket att det ska införas en beloppsgräns som ska avse alla former av representation. Beloppsgränsen skulle därmed gälla även vid andra utgifter än måltider, t.ex. utgifter för golfspel, biljetter till idrotts-evenemang och representationsgåvor. Skatteverkets förslag innebär att det inte i något fall får göras avdrag för ingående skatt som hänför sig till utgifter för representation med ett högre belopp än den mervärdesskatt som belöper på 500 kronor exklusive mervärdesskatt per person och tillfälle eller per gåva.

En enda beloppsgräns som gäller för alla former av representation har den fördelen att det blir mer överskådligt än om det finns olika beloppsgränser för olika representationsformer. Det blir också enklare jämfört med den hantering av mervärdesskatteavdrag vid representationsmåltider som följer av Skatteverkets ställningstaganden.

När det kommer till inkomstbeskattningen så föreslår Skatteverket att avdragsrätten för utgifter som avser representation ska slopas för alla former av representation. En ändrad beloppsgräns för mervärdesskatt behöver fungera tillsammans med inkomstskattelagens regler för att kunna hanteras praktiskt. En situation med olika beloppsgränser för en och samma utgift blir svåröverskådlig och svår att tillämpa. I någon mån undviks detta om ett totalt avdragsförbud införs i inkomstskattelagen. Ett totalt slopande av avdragsrätt för alla former av representation vid inkomstbeskattningen kan dock ge upphov till nya gränsdragningsproblem och praktiska problem. Mot den bakgrunden föreslås, som framgår i avsnitt 6.11.4 inte någon helt slopad avdragsrätt för alla former av representation vid inkomstbeskattningen. I stället föreslås endast ändringar av representationsavdraget vid all slags förtäring (ät- eller drickbart). Det bildar utgångspunkten för de överväganden som i det följande görs

angående en förändrad utformning av avdragsrätten för mervärdesskatt.

Vid inkomstbeskattningen föreslås således att avdragsrätten för alla typer av representation blir oförändrad, utom när det gäller utgifter för förtäring. Det är också för förtäring som den svenska regleringen av avdraget för mervärdesskatt inte står i överensstämmelse med EU-rätten. Med hänsyn till de mindre omfattande ändringar som föreslås beträffande avdraget vid inkomstbeskattningen är det inte lämpligt att för mervärdesskattens del ha en beloppsgräns på 500 kronor som ska gälla vid alla former av representation. I sådana fall skulle det i många situationer gälla olika beloppsgränser för mervärdesskatt och inkomstskatt. Det skulle finnas två parallella regelverk om hur de avdragsgilla beloppen – som i grunden avser samma utgifter – ska beräknas, vilket skulle försvåra tillämpningen och bli svåröverskådligt.

En beloppsgräns som innebär att avdrag kan göras med mervärdesskatten som avser en utgift på 500 kronor och som ska gälla samtliga utgifter som avser varje representationstillfälle skulle vara ett nytt sätt att fastställa gränsbeloppet på, jämfört med idag när avdragsrätten för annat än måltider inte får överstiga vad som kan anses skäligt. Det kan också medföra att det uppkommer situationer där avdragsrättens omfattning inskränks i förhållande till nuvarande reglering. Skattverket tar i sin hemställan upp att avdragsrätten skulle kunna minska vid extern representation, om två måltider ingår vid ett och samma representationstillfälle. Skatteverket bedömer dock att begränsningar av avdragsrätten endast skulle uppkomma i exceptionella fall och att förslaget med en beloppsgräns för all slags representation därför inte är i strid med artikel 176 i mervärdesskattedirektivet (jfr EU-domstolens dom X Holding och Oracle Nederland, C-538/08 och C-33/09, EU:C:2010:192, punkterna 70–71). Den bedömningen får anses rimlig i det avseendet.

Även andra situationer kan dock uppkomma där begränsningen av avdraget till mervärdesskatten som belöper på 500 kronor för alla utgifter som avser representation skulle utgöra en begränsning i förhållande till nuvarande tillämpning. Ett exempel på detta gäller utgifter i samband med jubileum. Av 16 kap. 2 § IL framgår att sådana utgifter kan omfattas av avdragsbegränsningen för representation. Det kan mot den bakgrunden noteras att i ett

domstolsavgörande från 1989, från dåvarande Regeringsrätten, har ett bolag fått avdrag för representationsutgifter som uppgick till 685 kronor per person vid ett jubileum (RÅ 1989 not. 239). Detta illustrerar att en fast beloppsgräns för mervärdesskatten som avser en utgift på 500 kronor för all slags representation riskerar att stå i strid med mervärdesskattedirektivet. Uppkommer sådana problem begränsas möjligheterna att därefter ändra reglerna av artikel 176 i mervärdesskattedirektivet. Beloppet 500 kronor per representationstillfälle skulle gälla även i de fall det enbart är fråga om en utgift per person, t.ex. en måltid. I förhållande till den nuvarande tillämpningen skulle det i många fall medföra en utvidgad avdragsrätt som därefter inte får inskränkas. Därmed begränsas också möjligheterna att senare ändra reglerna på ett ändamålsenligt sätt.

Mot denna bakgrund anser regeringen att en beloppsgräns som innebär att avdrag kan göras med mervärdesskatten som belöper på 500 kronor vid alla former av representation inte bör införas. Det kan i stället vara lämpligt att göra en mer begränsad förändring av avdragsrätten för mervärdesskatt, för att på ett mer ändamålsenligt sätt lösa det EU-rättsliga problem som finns med avdragsrätten för mervärdesskatt vid förtäring i samband med representation. Om den nuvarande ordningen behålls i övriga delar minskar risken för att det uppkommer nya situationer där avdragsrätten i konkreta fall visar sig ha begränsats i förhållande till tidigare. De problem som uppkommit med avdragsrätten för mervärdesskatt gäller måltider och s.k. enklare förtäring. Det är för sådana utgifter som avdragsrätten har begränsats sedan EU-inträdet och det är med avseende på dessa som det nu kan finnas olika beloppsgränser. Det framstår därför som en lämplig åtgärd att ändra beloppsgränsen för måltider och annan förtäring samtidigt som avdragsrätten för andra representationsutgifter behålls oförändrad. Risken blir därmed mindre för att det uppkommer situationer där avdragsrätten begränsas och kommer i konflikt med artikel 176 i direktivet. En sådan ordning fungerar också bättre tillsammans med inkomstskattereglerna, där delar av den nuvarande avdragsrätten behålls (se avsnitt 6.11.4). Det medför också en klar förenkling jämfört med den nuvarande situationen.

Den högsta av de beloppsgränser som idag kan tillämpas vid representationsmåltider medför att avdraget högst får uppgå till mervärdesskatten som avser en utgift på 300 kronor per person och måltid. En lämplig åtgärd kan vara att en beloppsgräns som innebär att avdrag kan göras med mervärdesskatten som avser en utgift på 300 kronor kan bli tillämplig även i övriga situationer där avdrag för mervärdesskatt medges för måltider och liknande förtäring i samband med representation. Därmed kommer det inte att finnas flera olika beloppsgränser för representationsmåltider. Det ger utökade möjligheter till avdrag för mervärdesskatt utöver den utvidgning som redan skett i tillämpningen på grund av Skatteverkets ställningstagande. Någon högre beloppsgräns är inte nödvändig för att åtgärda situationen med flera olika beloppsgränser och få regler som är förenliga med EU-rätten. Jämfört med den nuvarande tillämpningen medför en enhetlig beloppsgräns som innebär att avdrag kan göras med mervärdesskatten som belöper på 300 kronor en mer överskådlig reglering och en enklare tillämpning.

Flera remissinstanser, bl.a. *Tillväxtverket*, *Näringslivets Regelnämnd*, *Malmö kommun* och *Stockholms läns landsting* framför synpunkter om att förslaget i promemorian förenklar tillämpningen. *Sveriges advokatsamfund*, som avstyrker förslaget, har dock framfört att det medför en ny gränsdragningsproblematik eftersom avdraget ska vara skäligt. Även *Srf konsulterna* är inne på att förslaget medför nya gränsdragningar och blir komplicerat. Att avdraget inte får överstiga vad som kan anses skäligt är en förutsättning för avdrag som redan finns och som har funnits under längre tid. Det är således inte en ändring i förhållande till tidigare. När det gäller sponsorpaket eller andra företeelser där flera tjänster kan ingå medför förslaget inte några förändringar förutom att en annan beloppsgräns kan bli aktuell avseende måltider och liknande. Några nya komplikationer bör därmed inte uppkomma. Synpunkter har också framförts om eventuella förändringar av vilka utgifter som ska hänföras till representation, t.ex. med avseende på utgifter i anslutning till demonstrationer och visningar. Förändringar av vad som utgör representation eller förutsättningarna för avdrag i övrigt är inte nödvändiga för att lösa de problem som

förleder förslaget. Regeringen finner därför inte skäl att ändra reglerna i det avseendet.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att avdraget högst får uppgå till mervärdesskatten på en utgift på 300 kronor per person och tillfälle i de situationer där avdrag för mervärdesskatt medges för måltider och liknande förtäring i samband med representation. På motsvarande sätt som tidigare ska representationsutgifterna ha ett sådant omedelbart samband med verksamheten som avses i inkomstskattelagen. Avdraget får inte heller överstiga vad som kan anses skäligt.

Förslaget medför att mervärdesskattereglerna blir förenliga med EU-rätten och underlättar tillämpningen, vilket talar för att ändringarna bör träda i kraft så snart det bedöms vara möjligt. Ändringen föreslås därför träda i kraft den 1 januari 2017.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändring av 8 kap. 9 § ML, se avsnitt 3.4.

6.23.8 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Förändringar av avdragsrätten vid representation föreslås såväl avseende mervärdesskatt som inkomstskatt. Förslaget gäller i denna del en utökad avdragsrätt för mervärdesskatt. Denna del av förslaget bedöms minska skatteintäkterna med 56 miljoner kronor under 2017. Den varaktiga effekten bedöms innebära minskade skatteintäkter med 49 miljoner kronor årligen. Nettoeffekten av de båda förslagen, dvs. förslagen avseende mervärdesskatt och inkomstskatt är dock positiv, se vidare avsnitt 6.11.5.

Det bör påpekas att de utökade möjligheterna till avdrag för mervärdesskatt som följer av Skatteverkets tidigare ställningstagande medför att statens mervärdesskatteintäkter bedöms minska med ca 0,50 miljarder kronor. Den intäktsminskningen är dock inte en effekt av de reformförslag som här presenteras.

Effekter för företagen

Den nuvarande regleringen i mervärdesskattelagen ger intryck av att avdragsrätten vid representationsmåltider fortfarande är begränsad till mervärdesskatten på en utgift som högst är 90 kronor. I tillämpningen medges dock avdrag med högre belopp eftersom en beloppsgräns på

90 kronor inte är förenlig med mervärdesskattedirektivet. I den nuvarande tillämpningen finns flera olika beloppsgränser för avdrag som avser representationsmåltider. En förändring behövs därmed både i syfte att göra reglerna förenliga med EU-rätten och för att få enklare och mer överskådliga regler avseende representationsavdrag.

Som framgår av avsnitt 6.23.7 har alternativ till den föreslagna regleringen övervägts. Dessa har dock bedömts innebära större förändringar än vad som är nödvändigt för att dels lösa det uppkomna EU-rättsliga problemet, dels åstadkomma en förenkling. Den alternativa lösningen med 500 kronor som underlag för mervärdesskatteavdrag riskerar också att medföra både gränsdragningsproblem och konflikter med EU-rätten.

I deklARATIONERNA för inkomstskatt eller mervärdesskatt specificeras inte avdraget vare sig för representationskostnader i allmänhet eller avdrag för måltidsrepresentation. Det saknas därför närmare uppgifter om hur många som berörs av de föreslagna ändringarna avseende avdragsrätt vid måltidsrepresentation eller i vilka branscher dessa företag finns. Förändringen bedöms dock beröra ett stort antal företag i många olika branscher som har utgifter för representationsmåltider. För företagen innebär förslaget i den del det avser mervärdesskatt att det blir en utökad avdragsrätt vid måltidsrepresentation. Den utökade avdragsrätten för mervärdesskatt bedöms för de berörda uppgå till belopp som motsvarar den offentligfinansiella effekten ovan. Den utökade avdragsrätten för mervärdesskatt beror på att beloppsgränsen 300 kronor får användas i fler situationer än i dag, exempelvis vid intern representation. För ett julbord för personalen som per person kostar 300 kronor exkl. mervärdesskatt kan avdrag i dag som mest medges med mervärdesskatten som belöper på en utgift på 200 kronor. Avdrag kan därmed göras med 24 kronor om företaget inte står för alkoholhaltiga drycker. I och med förslaget tillåts avdrag med den mervärdesskatt som belöper på hela beloppet, vilket innebär ytterligare 12 kronor i avdrag. Om kostnaden för julbordet i stället överstiger 300 kronor exklusive mervärdesskatt får detta inte någon ytterligare effekt på avdraget.

Den utökade avdragsrätten kommer emellertid inte de företag till del som saknar avdragsrätt för mervärdesskatt. Verksamheter

som saknar avdragsrätt för mervärdesskatt finns t.ex. inom finans- och försäkringsbranschen, privat vård- och omsorg, tandvård, friskolor och bostadsuthyrning.

Regelrådet anför att det saknas en redovisning av de indirekt berörda företagen utifrån antal, storlek och bransch. Flera remissinstanser kritiserar att konsekvensanalysen inte beskriver de indirekta effekterna av förslagen för vissa branscher, främst restaurangbranschen. Eftersom det i underlaget för konsekvensanalysen saknas indelning av företag efter bransch, storlek och antal påverkade går det inte heller att dra några säkra slutsatser kring konsekvenserna för företag som påverkas indirekt av förslagen. Branschspecifikt påverkas sannolikt restaurangbranschen i viss utsträckning av förslagen, se vidare avsnitt 6.11.5.

Den nuvarande rättstillämpningen gör att företagen behöver förhålla sig till flera olika beloppsgränser avseende avdrag för mervärdesskatt. Förslaget medför att endast en beloppsgräns kommer att gälla vid representationsavdrag för måltidsutgifter. Ett företag behöver därmed inte bedöma vilken av de annars tillämpliga beloppsgränserna som skulle vara aktuell i samband med representationsmåltider. Det torde också finnas mindre behov av att dela upp den samlade kostnaden för ett representations-tillfälle med avseende på de olika beloppsgränserna. Det innebär en förenkling för företagen och leder till minskad administration i samband med representationsutgifter. Eftersom representationskostnader eller avdrag för måltidsrepresentation inte specificeras i deklARATIONERNA för inkomstskatt eller mervärdesskatt går det inte att avgöra exakt hur många eller vilka kategorier av företag som berörs av förslagen. Uppskattningar av antalet tillfällen med måltidsrepresentation, genomsnittlig tidsåtgång och lönekostnader för den administrativa hanteringen ger vid handen att de administrativa kostnaderna för företagen förväntas minska med mellan 50 miljoner kronor och 240 miljoner kronor. Uppskattningar av den minskade administrativa bördan har gjorts med Tillväxtverkets Regelräknaren och intervallet avspeglar olika antaganden om antalet tillfällen, genomsnittlig tidsåtgång och lönekostnader. Beloppen gäller inte enbart förändringarna avseende mervärdesskatt utan inkluderar de förändringar som görs vid inkomstbeskattningen (se vidare avsnitt 6.11).

De föreslagna förändringarna avser avdragsrätten för en omkostnad i företagens verksamhet. Företag inom samma bransch kommer att påverkas på ett liknande sätt av den utökade avdragsrätten för mervärdesskatt. Förslaget bedöms därför inte ha någon påverkan av betydelse för konkurrensen.

Kostnader för att följa reglerna kan relativt sett vara större för små företag (Skatteverkets rapport 2006:3 Krånglig moms en företagsbroms? – om företagens fullgörandekostnader för moms s. 49). Det har dock inte bedömts nödvändigt att ta särskilda hänsyn till små företag vid utformningen av förslaget. Förslaget avser ändringar inom ramen för den befintliga ordningen för representationsavdrag och avser främst en justering av nivåerna för avdrag vid måltidsrepresentation. Ändringarna som förslaget innebär bedöms därför inte heller medföra något behov av mer omfattande informationsinsatser. Ändringarna kan dock behöva uppmärksammas, t.ex. genom viss enklare nyhetsinformation. En uppdatering av befintlig information på området kan också vara nödvändig.

Effekter för myndigheter

De olika beloppsgränser som i dagsläget gäller för avdrag för representationsmåltider komplicerar rättstillämpningen. Denna förenklas således med förslaget. I den mån förslaget har några effekter på måltillströmningen till de allmänna förvaltningsdomstolarna bör denna minska snarare än öka. Bedömningen är emellertid att effekten av förslaget i praktiken är försumbar för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

För Skatteverkets del bör den föreslagna regleringen underlätta kontrollen jämfört med de nuvarande beloppsgränserna. På sikt bör förslaget leda till att Skatteverkets arbetsbörda minskar något. Inledningsvis bedöms förslaget emellertid leda till marginella engångskostnader för Skatteverket, huvudsakligen för information till företag och personal. Några särskilda informationsinsatser torde dock inte behövas. Eventuella tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Som Ekonomistyrningsverket har framfört kan även myndigheternas rätt till kompensation för mervärdesskatt som avser representations-

måltider påverkas genom en justering av beloppsgränsen i mervärdesskattelagen.

Effekter för kommuner

Förslaget innebär även för kommunerna att det blir en beloppsgräns för mervärdesskatteavdrag vid representationsmåltider. Samma beloppsgräns kommer också att gälla för representation enligt lagen (2005:807) om ersättning för mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund som för representation enligt mervärdesskattelagen. Det medför en förenkling jämfört med den nuvarande situationen med flera olika beloppsgränser. Även för kommunernas del medför förslaget en högre beloppsgräns för att återfå mervärdesskatt på representationsutgifter och därmed en möjlighet att återfå ett större mervärdesskattebelopp för representationsmåltider.

Effekter för jämställdheten

Förslaget innebär i denna del en utvidgad avdragsrätt för mervärdesskatt. Företag som representerar får därmed en lägre skattekostnad för sin representation. Företagen kan vara juridiska personer eller fysiska personer (enskilda näringsidkare). I den mån män eller kvinnor påverkas direkt av förslagen är det alltså i den utsträckning de utövar representation i egenskap av företagare. För enskilda näringsidkare finns det tydliga skillnader av könsfördelningen mellan olika branscher, men totalt sett är det en övervikt av män (jfr På tal om kvinnor och män, SCB 2014).

I övrigt påverkas män och kvinnor endast indirekt såsom direkta eller indirekta ägare av företag. Män har generellt sett en större del av både det direkta och det indirekta ägandet i företagen.

I den utsträckning förslaget om en utvidgad avdragsrätt för mervärdesskatt har effekter för individer bedöms det därför ha negativa effekter på den ekonomiska jämställdheten.

6.24 Omsättningsgräns för mervärdesskatt

6.24.1 Ärendet och dess beredning

Skatteverket har i en hemställan till Finansdepartementet föreslagit att en skattebefrielse

för mervärdesskatt införs för beskattningsbara personer som bedriver verksamhet med liten omsättning. Skatteverket har till skrivelsen bifogat en promemoria med förslag på utformning av en sådan omsättningsgräns. Vidare har Svenskt Näringsliv i en hemställan föreslagit att en omsättningsgräns på 100 000 kronor införs (dnr Fi2015/3229/S2). E.ON, Vattenfall och Företagarna har anslutit sig till förslaget från Svenskt Näringsliv. Även Ikea Sverige har hemställt om att en omsättningsgräns för mervärdesskatt införs (dnr Fi2016/00489/S2).

Den av Skatteverket ingivna promemorian med lagförslag har remissbehandlats. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 18, avsnitt 1*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 18, avsnitt 2*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2016/01205/S2).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 22 juni 2016 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslagen i *bilaga 18, avsnitt 3*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 18, avsnitt 4*. Lagrådet föreslog språkliga ändringar och förtydliganden av lagtexten. Regeringen har följt Lagrådets förslag, som behandlas i avsnitt 6.24.3, 6.24.5 och 6.24.6 samt i författningss kommentaren. Följdändringar har även gjorts i 9 a kap. 1 § och 9 d kap. 4 § mervärdesskattelagen (1994:200).

6.24.2 Bakgrund och gällande rätt

Mervärdesskattelagens bestämmelser

Reglerna om mervärdesskatt är i hög grad harmoniserade inom EU. De svenska reglerna i mervärdesskattelagen (1994:200), förkortad ML, har sin motsvarighet i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt, kallat mervärdesskattedirektivet.

Mervärdesskatt ska betalas till staten vid skattepliktig omsättning av varor och tjänster inom landet som görs av en beskattningsbar person i denna egenskap. Utgångspunkten är att den som omsätter varan eller tjänsten är skattskyldig för sådan omsättning (1 kap. 2 § ML). Mervärdesskatt ska även betalas vid skattepliktiga unionsinterna förvärv och vid import. All omsättning av varor och tjänster

samt import är skattepliktig om inget annat anges.

Två grundläggande begrepp i mervärdesskattelagen är beskattningsbar person och ekonomisk verksamhet. Med beskattningsbar person avses den som, oavsett på vilken plats, självständigt bedriver en ekonomisk verksamhet, oberoende av dess syfte eller resultat (4 kap. 1 § första stycket ML). Både fysiska personer och juridiska personer kan vara beskattningsbara personer. Mervärdesskatt ska bara betalas på försäljning av varor och tjänster som görs av beskattningsbara personer i denna egenskap. Med ekonomisk verksamhet förstås varje verksamhet som bedrivs av en producent, en handlare eller en tjänsteleverantör samt verksamhet inom fria och därmed jämställda yrken (4 kap. 1 § andra stycket ML). Försäljning av varor och tjänster som inte bara görs tillfälligt anses som ekonomisk verksamhet. Det krävs inte att det finns ett vinstsyfte med verksamheten.

Reglerna om beskattningsbar person och ekonomisk verksamhet infördes i ML den 1 juli 2013. De regler som gällde för yrkesmässig verksamhet och som tillämpades för tid före den 1 juli 2013 innehöll bl.a. en beloppsgräns på 30 000 kronor för sådana verksamheter som inte utgjorde näringsverksamhet enligt inkomstskattelagen (1999:1229) men bedrevs i former som var jämförbara med en till sådan näringsverksamhet hänförlig rörelse. Någon sådan beloppsgräns finns inte för en ekonomisk verksamhet. Det betyder att en verksamhet kan anses som en ekonomisk verksamhet oberoende av omsättningens storlek. Det innebär även att verksamheter med liten omsättning ska registreras till mervärdesskatt.

Mervärdesskattedirektivets bestämmelser

I artiklarna 282–291 i mervärdesskattedirektivet finns bestämmelser om skattebefrielse och skattelättnader för små företag. Skattebefrielse och skattelättnader får inte tillämpas på vissa transaktioner. Det gäller leveranser av nya transportmedel och tillhandahållanden som görs av beskattningsbara personer som inte är etablerade i det EU-land där skatten ska betalas (artikel 283). Medlemstaterna får också undanta andra transaktioner från tillämpningen av skattebefrielse för småföretag. Den som omfattas av regler om befrielse från mervärdesskatt har inte rätt till avdrag för mervärdesskatt

och får inte ange mervärdesskatt i sina fakturor (artikel 289). En beskattningsbar person som kan skattebefrias kan dock välja att tillämpa de allmänna mervärdesskattegränserna (artikel 290).

Sverige har rätt att införa skattebefrielse för beskattningsbara personer vars årsomsättning högst är lika med motvärdet i nationell valuta av 10 000 ECU enligt den omräkningskurs som gällde på dagen för anslutningen (artikel 287). Beloppet 10 000 ECU motsvarar 91 500 kronor vid omräkning till SEK med valutakursen per den 1 januari 1995.

6.24.3 Införande av skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning

Regeringens förslag: En beskattningsbar person vars omsättning inom landet för det innevarande beskattningsåret inte överstiger 30 000 kronor får under vissa förutsättningar befrias från mervärdesskatt. Omsättningen får inte heller ha överstigit 30 000 kronor under något av de två senaste beskattningsåren.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslogs dock ingen ändring i 1 kap. 1 § ML om när mervärdesskatt ska betalas. Vidare har redaktionella och språkliga ändringar gjorts i regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Kommerskollegium, Statskontoret, Tullverket, Bokföringsnämnden, Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket och Konkurrensverket* har inga synpunkter på förslaget.

Ekonomistyrningsverket, Uppsala universitet, Energimyndigheten, Energimarknadsinspektionen, FAR, Oberoende elhandlare, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Vattenfall AB (Vattenfall) tillstyrker förslaget. Även *Statistiska Centralbyrån (SCB), Solelkommissionen* och *Svensk Solenergi* välkomnar förslaget.

Tillväxtverket, E.ON Sverige AB (E.ON), FAR, Företagarna, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Näringslivets Regelnämnd (NNR) och Energiföretagen Sverige, Vattenfall och *Näringslivets Skattedelegation (NSD)* är positiva till införandet av en omsättningsgräns men anser

att det föreslagna beloppet är för litet. Tillväxtverket framhåller att ett högre belopp skulle mer kraftfullt bidra till regeringens mål att minska den administrativa bördan för företagen och att omsättningsgränsen bör vara ungefär lika hög som i Finland och Danmark. FAR anser att gränsen bör vara minst 90 000 kronor. Företagarna förordar en gräns på 50 000 kronor som sedan ska utvärderas, medan NSD anser att gränsen bör vara 100 000 kronor. Även *Tillväxtanalys* och *Förvaltningsrätten i Jönköping* noterar, i likhet med E.ON, FAR och LRF, att den föreslagna gränsen är låg jämfört med flera andra EU-länder. *Tillväxtanalys* anser att gränsen kan höjas något, dock inte över 10 000 ECU. LRF anser att omsättningsgränsen bör vara 60 000 kronor för att stämma överens med reglerna i inkomstskattelagen om schablonavdrag vid uthyrning av privatbostad. SKL anser att gränsen eventuellt är för låg och bör utvärderas något år efter ikraftträdandet.

Energimyndigheten och E.ON konstaterar att den föreslagna nivån innebär att solexproducerande privatpersoner med god marginal hamnar under gränsen, något som Oberoende elhandlare, Solelkommissionen och Svensk Solenergi instämmer i. E.ON förordar trots detta en högre gräns för att säkerställa att den tilltänkta gruppen kommer att omfattas av undantaget.

Förvaltningsrätten i Malmö och *Företagarna* anser att det regelverk som föreslås är relativt komplicerat vilket kan göra att fördelarna med att införa en omsättningsgräns går förlorade. E.ON menar att det är oklart om omsättningsgränsen ska tillämpas per fastighetsägare, per anläggning eller på något annat sätt i de fall då fastigheten som producerar elen är samägd.

Företagarna och NSD menar att konsekvensanalysen är otillräcklig. LRF, NNR och NSD anser att redovisningen av de offentligfinansiella effekterna är bristfällig. LRF anser även att den offentligfinansiella effekten är felräknad eller att det förekommer en felskrivning avseende den offentligfinansiella effekten. NNR och NSD jämför de offentligfinansiella effekterna med de offentligfinansiella effektberäkningar för en omsättningsgräns på 90 000 kronor som gjordes i utredningen Mervärdesskatt i ett EG-rättsligt perspektiv (SOU 2002:74) och ifrågasätter varför skillnaderna så anmärkningsvärt stora och att det talar för att de offentligfinansiella effektberäkningarna är

överdrivna. *Regelrådet* anser att konsekvensanalysen är godtagbar.

LRF pekar på att den som är skattebefriad enligt de nya bestämmelserna i 9 d kap. fortfarande verkar vara skattskyldig i den mening som avses i ML och skatteförfarandelagen samt att förslaget om att omsättningsgränsen justeras om beskattningsårets längd är längre eller kortare än tolv månader kan bli problematiskt i fråga om nystartade, säsongbetonade verksamheter.

Skälen för regeringens förslag

I mervärdesskattelagen (1994:200), förkortad ML, finns i dag ingen gräns för befrielse från mervärdesbeskattning. Frågan om att införa bestämmelser om skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning har tidigare utretts, se betänkandet *Mervärdesskatt i ett EG-rättsligt perspektiv* (SOU 2002:74) samt promemorian *Mervärdesskatt för den ideella sektorn, m.m.* (Ds 2009:58). Förslagen ledde inte till lagstiftning. Frågan om införande av skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning har även berörts i regeringens proposition *Begreppet beskattningsbar person – en teknisk anpassning av mervärdesskattelagen* (prop. 2012/13:124).

Det är enligt regeringens mening angeläget att företag konkurrerar på lika villkor. Mervärdesskatt ska tas ut oavsett ett företags storlek och inte påverka företag på olika sätt. För företag med en mycket liten omsättning innebär dock administrationen av mervärdesskatten en avsevärd arbetsbörda. Regeringen har i olika sammanhang framhållit att det är angeläget att förenkla för de minsta företagen. Ett sätt att förenkla för dessa företag är att ge dem en möjlighet att bli befriade från att ta ut mervärdesskatt. Regeringen föreslår därför att en möjlighet till skattebefrielse införs för mindre företag.

Ett ytterligare skäl för att införa en skattebefrielse är att underlätta för privatpersoners försäljning av överskottsel. Huruvida försäljning av el från solceller och vindkraftverk, s.k. mikroproduktion av förnybar el, är en ekonomisk verksamhet i mervärdesskatt-hänseende har prövats av EU-domstolen. Domstolens avgörande innebär att försäljning av el från en solcellsanläggning som befinner sig på

eller i anslutning till en privatbostad utgör en ekonomisk verksamhet när den el som produceras kontinuerligt levereras in på elnätet mot ersättning (Dom Finanzamt Freistadt Rohrbach Urfahr, C-219/12, EU:C:2013:413).

Skatteverket har i en skrivelse den 5 juni 2014, dnr 131 325316-14/111, Beskattningskonsekvenser för den som har en solcellsanläggning på sin villa eller fritidshus som är privatbostad, bedömt att EU-domstolens dom innebär att försäljning av el från en solcellsanläggning som befinner sig på eller i anslutning till en privatbostad, är en ekonomisk verksamhet när den el som produceras kontinuerligt levereras in på elnätet mot ersättning. Det finns i nuläget ingen beloppsgräns för redovisning och uttag av mervärdesskatt. Mikroproducenterna är därför skyldiga att registrera sig, ta ut och redovisa mervärdesskatt oavsett omsättningens storlek, vilket medför en administrativ börda. Som en övervägande del av remissinstanserna konstaterat skulle ett införande av en omsättningsgräns underlätta såväl för dessa mikroproducenter av förnybar el som för Skatteverket.

Införande av en omsättningsgräns

Storleken på omsättningsgränsen bör bestämmas till ett belopp som ger möjlighet för beskattningsbara personer med en mycket begränsad verksamhet att slippa hantera uppbörderna av mervärdesskatt. En omsättningsgräns på 30 000 kronor är enligt regeringens uppfattning tillräcklig för att omfatta beskattningsbara personer som bedriver kommersiell verksamhet som är så begränsad att det finns skäl för att befria dem från uppbörderna av mervärdesskatt. Som flera remissinstanser, däribland Energi-myndigheten, E.ON, Oberoende elhandlare och Solelkommissionen konstaterar är denna gräns också tillräcklig för att de privatpersoner som säljer överskottet från mikroproduktion av förnybar el ska omfattas. Tillväxtverket, Företagarna, Energiföretagen Sverige och FAR föreslår ett högre belopp för att omfattas av en skattebefrielse. Regeringen ser för närvarande inget behov av en högre omsättningsgräns. Det som Svenskt Näringsliv, E.ON, Vattenfall och Företagarna framför i sitt förslag (dnr Fi2015/3229/S2) föranleder inte regeringen att göra någon annan bedömning när det gäller nivån på omsättningsgränsen. Det föreslås därför att beskattningsbara personer vars omsättningar

av skattepliktiga varor och tjänster inom landet inte överstiger 30 000 kronor per beskattningsår under vissa förutsättningar ska vara befriade från mervärdesbeskattning. En omsättningsgräns på 30 000 kronor per år kan förväntas minska den administrativa bördan både för aktörer med liten omsättning eftersom dessa inte behöver redovisa mervärdesskatt, och för Skatteverket som inte behöver administrera verksamheter med liten omsättning som inte beräknas ge några större skatteintäkter.

Vidare menar regeringen att en förutsättning är att den beskattningsbara personens omsättning inte under något av de två föregående beskattningsåren får ha överstigit 30 000 kronor. Ett sådant krav behövs för att förhindra att reglerna utnyttjas på ett inte avsett sätt, genom att verksamheter av betydligt större omfattning väljer att omfattas av omsättningsgränsen fram till dess att omsättningen överstiger 30 000 kronor. En ny beskattningsbar person bör omfattas av möjligheten till skattebefrielse redan när verksamheten påbörjas.

De som omfattas av skattebefrielsen för beskattningsbara personer med liten omsättning kommer fortfarande att anses som beskattningsbara personer i mervärdeskattehänseende. Bestämmelserna medför därmed att den beskattningsbara personen inte är skattskyldig för omsättning som omfattas av skattebefrielsen på motsvarande sätt som om omsättningarna hade varit undantagna från skatteplikt. En beskattningsbar person vars omsättning understiger omsättningsgränsen ska således inte betala skatt för sådana transaktioner som omfattas av skattebefrielse enligt 9 d kap. Detta bör förtydligas i lagtexten så att det inte, som LRF påpekar, råder någon oklarhet beträffande skattskyldigheten. Frågan om skattskyldighet får också betydelse för frågan om registrering, se vidare nedan i avsnitt 6.24.4, samt för bestämmelserna om avdrag, se avsnitt 6.24.8. Skattebefrielsen får endast avse sådan skatt som skulle ha tagits ut på varor och tjänster som omsatts inom landet av den som är skattebefriad. Befrielsen gäller därmed inte vid omvänd skattskyldighet och import. Utländska beskattningsbara personer som omsätter varor och tjänster inom landet omfattas inte heller. Dessutom finns det vissa situationer där skattebefrielsen inte får tillämpas, se vidare avsnitt 6.24.7.

En beskattningsbar person som från verksamhetens start beräknar att omsättningen

kommer att överstiga 30 000 kronor exklusive mervärdesskatt under innevarande beskattningsår omfattas inte av bestämmelserna. Detta företag ska registreras för mervärdesskatt.

I det remitterade förslaget finns en regel om att omsättningsgränsen ska justeras om beskattningsåret är längre eller kortare än tolv månader. LRF pekar på att regeln kan bli problematisk vid nystartade säsongsbetonade verksamheter med beskattningsår som understiger tolv månader och att förslaget bör justeras för att ta hänsyn till det. Regeringen anser dock att för den som har ett längre beskattningsår kan det vara viktigt att få justera upp omsättningsbeloppet. Enligt regeringens uppfattning är det rimligt att gränsen på motsvarande sätt också justeras nedåt när beskattningsåret är kortare än 12 månader. En ytterligare justering med hänsyn till säsongsverksamhet, d.v.s. till hur lång tid verksamhet normalt bedrivs under ett år, kan dock bli komplicerad och svår att tillämpa, både för företagen och för Skatteverket. Med hänsyn till detta anser regeringen att det inte bör införas någon särskild regel för verksamheter som är säsongsbetonade.

Regler om skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning ska enligt direktivet endast gälla för beskattningsbara personer. Bedömningen av vad som är en beskattningsbar person är alltså avgörande för tillämpningen av skattebefrielsen. Enligt ML anses varje delägare i enkla bolag och partrederier vara skattskyldig i förhållande till sin andel i bolaget eller rederiet (6 kap. 2 § ML). Omsättningsgränsen om 30 000 kronor bör således tillämpas på varje delägare i dessa fall. Detta bör gälla även i fråga om samägda fastigheter.

Lagförslagen utformas i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Lagförslag

Förslaget föranleder att en ny bestämmelse, 9 d kap. 1 §, införs samt att ändring görs i 1 kap. 1 § ML, se avsnitt 3.4.

6.24.4 Ansökan och beslut om skattebefrielse

Regeringens förslag: Om den beskattningsbara personen inte är registrerad till mervärdesskatt gäller befrielsen utan ansökan eller beslut.

Om den beskattningsbara personen är registrerad till mervärdesskatt måste denne ansöka om befrielse hos Skatteverket. Befrielsen gäller tidigast fr.o.m. dagen för Skatteverkets beslut.

Den som ansökt om att bli beskattad och fått beslut om detta och åter vill bli skattebefriad kan bli det tidigast från ingången av det tredje beskattningsåret efter det beskattningsår då beslutet om beskattning fattades.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslogs dock inte någon ändring av 9 a kap. 1 § ML om begagnade varor, konstverk, samlarföremål och antikviteter. Vidare har språkliga och redaktionella ändringar gjorts i regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Förvaltningsrätten i Malmö* anser att kopplingen mellan 9 d kap. 5 § ML och regeln om att en viss karenstid ska gälla för att åter bli beskattad respektive skattebefriad i 9 d kap. 7 § ML är oklar. *Solelkommissionen* och *Svensk Solenergi* välkomnar att skattebefrielsen gäller utan ansökan.

Skälen för regeringens förslag

Ansökan om befrielse och om beskattning

Beskattningsbara personer som inte är registrerade till mervärdesskatt och som uppfyller förutsättningarna för skattebefrielse bör omfattas av bestämmelserna utan ansökan eller beslut. Dessa personer behöver därmed inte lämna in en ansökan för att omfattas av bestämmelserna. För den som inte är registrerad till mervärdesskatt bör således skattebefrielsen ske automatiskt, om förutsättningarna beträffande omsättningens storlek är uppfyllda. Skälet till detta är att syftet med förslaget är att förenkla för företagen och minska den administrativa bördan både för företagen och för Skatteverket. Om en ansökan krävs för att

skattebefrielsen ska gälla går en stor del av denna förenkling förlorad.

Beskattningsbara personer som är registrerade till mervärdesskatt och som uppfyller förutsättningarna för befrielse måste ansöka om skattebefrielse hos Skatteverket.

I en tidigare promemoria, Mervärdesskatt för den ideella sektorn, m.m. (Ds 2009:58) gjordes bedömningen att det bör undvikas att beskattningsbara personer omväxlande omfattas av det allmänna systemet respektive av reglerna om befrielse från beskattning. En sådan ordning är svår att administrera, bl.a. vid jämkning av skatt, och leder till kontrollsvårigheter. Samma bedömning gjorde Skatteverket i det remitterade förslaget. Regeringen instämmer i Skatteverkets bedömning. Det föreslås därför att en s.k. fördröjningsregel införs för den som fått ett beslut om att bli beskattad och därefter åter vill bli skattebefriad.

Registrering

Reglerna i skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, innebär att Skatteverket ska registrera den som är skattskyldig enligt mervärdesskattelagen. Detsamma gäller bl.a. den som har rätt till återbetalning av mervärdesskatt (7 kap. 1 § första stycket 3 och 4 SFL).

Förslaget innebär att den som omfattas av skattebefrielsen för beskattningsbara personer med liten omsättning vanligtvis inte kommer att behöva registrera sig för sina omsättningar. Med den ändring som föreslås i fråga om skattskyldigheten, se avsnitt 6.24.3, förtydligas att den som omfattas av skattebefrielse inte är skattskyldig. Av detta följer att den beskattningsbara personen inte ska vara registrerad enligt 7 kap. 1 § SFL. Detta gäller dock bara för de omsättningar som omfattas av skattebefrielsen.

Registreringsskyldighet kan också uppkomma om den beskattningsbara personen genomför unionsinterna förvärv av varor eller tjänster som denne blir skattskyldig för, se vidare avsnitt 6.24.4. Den som är skattskyldig för sådana förvärv ska vara registrerad till mervärdesskatt (se 7 kap. 1 § första stycket 3 SFL). Registrering kan också behöva göras om den som är etablerad i Sverige omsätter tjänster till en beskattningsbar person som är etablerad i ett annat EU-land om köparen ska betala mervärdesskatt för tjänsterna i det landet (se 7 kap. 1 § första stycket 7 SFL).

I sådana fall kan den beskattningsbara personen ändå omfattas av skattebefrielse om

Skatteverket efter ansökan fattat ett beslut. En beskattningsbar person som är skattebefriad kan således i vissa specifika fall vara registrerad till mervärdesskatt på grund av att vissa omsättningar eller förvärv är mervärdesskattepliktiga och inte omfattas av skattebefrielsen, men trots registreringen vara befriad från beskattning för övriga omsättningar som personen gör och som omfattas av skattebefrielsen.

Särskilda bestämmelser avseende begagnade varor
I 9 a kap. ML behandlas omsättning av vissa typer av varor. Av 9 a kap. 1 § femte punkten ML framgår att kapitlet tillämpas vid en beskattningsbar återförsäljares omsättning av begagnade varor, konstverk, samlarföremål eller antikviteter som levererats till honom inom EU av en beskattningsbar person i ett annat EU-land. En förutsättning är att den beskattningsbara personens omsättning omfattas av befrielse från mervärdesskatt enligt bestämmelserna om små företag i mervärdesskattedirektivet i det landet och den förvärvade varan utgjort anläggningstillgång hos den beskattningsbara personen. Eftersom regler om skattebefrielse för små företag nu införs i Sverige behöver bestämmelsen ändras så att den även omfattar leveranser från beskattningsbara personer som är skattebefriade här.

Lagförslag

Förslaget föranleder att en ny bestämmelse, 9 d kap. 4 § ML, införs, samt att ändring görs i 9 a kap. 1 § ML, se avsnitt 3.4.

6.24.5 Skattebefrielsen upphör

Regeringens förslag: Om omsättningsbeloppet under innevarande år överstiger 30 000 kronor och förutsättningarna för befrielse därför inte längre är uppfyllda, ska den beskattningsbara personen ta ut mervärdesskatt fr.o.m. den omsättning som innebär att omsättningsgränsen överskrids.

Om den som är skattebefriad ansöker om det, ska Skatteverket besluta att skatt ska tas ut enligt mervärdesskattelagen trots att det fortfarande finns förutsättningar för skattebefrielse. Ett sådant beslut får gälla tidigast från ingången av beskattningsåret närmast före det beskattningsår då ansökan kom in till Skatteverket.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Promemorians förslag har dock förtydligats i fråga om skyldigheten att lämna registreringsanmälan. I promemorian föreslogs vidare en fördröjningsregel för den som fått ett beslut om skattebefrielse och därefter åter ville bli beskattad, vilket regeringen inte föreslår. Slutligen har redaktionella och språkliga ändringar gjorts i regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Förvaltningsrätten i Malmö* framför att det, vid övergång från skattebefrielse till beskattning, bör preciseras från vilken tidpunkt beskattning tidigast får gälla. Förvaltningsrätten anser vidare att det är oklart om både automatiskt befriade och skattebefriade efter beslut omfattas. Vidare menar förvaltningsrätten att kopplingen till fördröjningsregeln för att återgå till beskattning är oklar. *LRF* pekar på att det av artikel 290 i mervärdesskattedirektivet framgår att beskattningsbara personer som kan skattebefrias får välja att tillämpa de allmänna mervärdesskatte-reglerna, och att den fördröjningsregel som föreslås därför verkar strida mot direktivet. *LRF* avstyrker därför regeln i 9 d kap. 6 § andra stycket. Slutligen pekar *LRF* på att det inte framgår av bestämmelserna i SFL att den som varit skattebefriad enligt reglerna i 9 d kap. ska ansöka om registrering enligt 7 kap. 2 § SFL när omsättningsgränsen överskrids.

Srf konsulterna menar att den kategori av företag som kommer att omfattas av det föreslagna regelverket ofta har liten kontroll över den löpande verksamheten och att bokföringen kan vara senarelagd, vilket i dessa fall är förenligt med god redovisningssed. Detta kan enligt *Srf konsulterna* leda till att företaget inte märker att omsättningsgränsen överskridits förrän långt efteråt. *Srf konsulterna* föreslår därför en regel som innebär att en högre omsättningsgräns, exempelvis 60 000 kronor, måste passeras för att skattskyldighet ska inträda under innevarande år. *Vattenfall* påpekar att de energibolag som tillämpar s.k. självfakturering för mikroproducenter måste hålla reda på när mikroproducenten överskrider omsättningsgränsen.

Skälen för regeringens förslag: En beskattningsbar person som omfattas av befrielse från mervärdesskatt kan under det innevarande året komma att överskrida den föreskrivna omsättningsgränsen. I ett sådant fall finns inte längre förutsättningar för att omfattas av de

särskilda reglerna om befrielse. I stället ska de allmänna bestämmelserna i mervärdesskattelagen tillämpas. Detsamma gäller om den beskattningsbara personen beräknar att omsättningarna kommer att överstiga 30 000 kronor. Detta gäller omedelbart och utan beslut från Skatteverket. Om beskattningsåret är längre eller kortare än tolv månader ska omsättningsgränsen justeras i motsvarande mån, se avsnitt 6.24.3.

Den omsättning som medför att omsättningsgränsen överskrids ska i sin helhet beskattas. Mervärdesskatt ska därmed tas ut på hela beloppet på den omsättning som innebär att omsättningsgränsen uppnås. Någon proportionering av fakturabeloppet så att omsättning upp till 30 000 kronor är skattefri ska inte göras. Omsättningar som skett tidigare under beskattningsåret påverkas däremot inte av att skattebefrielsen enligt 9 d kap. upphör. Det föreslås alltså inte någon retroaktiv skattskyldighet för omsättningar upp till 30 000 kronor. Den beskattningsbara personen är dock skattskyldig för den omsättning som innebär att omsättningsgränsen uppnås och omsättningarna därefter. För att tillämpa skattebefrielsen krävs alltså ett visst mått av kontroll över den löpande verksamheten så att inte omsättningsgränsen överskrids.

Srf konsulterna föreslår att ytterligare en beloppsgräns på 60 000 kronor ska införas och gälla under innevarande år. En sådan beloppsgräns kan i viss mån begränsa antalet företag som blir skattskyldiga under pågående beskattningsår. Samtidigt blir det ytterligare en beloppsgräns att förhålla sig till. Reglerna blir också mer komplicerade och svårare att överskåda om det finns olika beloppsgränser som blir tillämpliga i olika situationer. Med hänsyn till detta bör det inte införas någon ytterligare beloppsgräns.

När omsättningen hos en beskattningsbar person som inte är registrerad överskrids omsättningsgränsen på 30 000 kronor är den beskattningsbara personen skyldig att registrera sig för mervärdesskatt. LRF ifrågasätter om detta verkligen framgår av lagtexten. Genom ett förtydligande i 9 d kap. 5 § ML framgår att detta ska göras på det sätt som framgår av 7 kap. 2 § SFL.

Vid övergång från beskattning enligt 9 d kap. 6 § ML till skattebefrielse föreslås en fördröjningsregel som innebär att ett beslut om skattebefrielse börjar gälla först efter ingången av

det tredje beskattningsåret efter det beskattningsår under vilket ett beslut om beskattning fattades, se avsnitt 6.24.4. I det remitterade förslaget fanns även en sådan bestämmelse för den som fått ett beslut om skattebefrielse och därefter åter vill bli beskattad. Som LRF påpekar kan det dock ifrågasättas om det finns stöd i direktivet för att ha en fördröjningsregel för den som fått ett beslut om skattebefrielse och därefter åter vill bli beskattad. En sådan regel gör också regelverket mer komplicerat. Eftersom den som beräknar att omsättningen kommer att överstiga 30 000 kronor under innevarande år inte omfattas av skattebefrielsen blir det också oklart hur fördröjningsregeln ska fungera i praktiken för den som inte längre vill omfattas av skattebefrielse, något som *Förvaltningsrätten i Malmö* pekar på. Det kan vidare noteras att i den tidigare nämnda Ds 2009:58 föreslogs en gräns på 250 000 kronor. En så hög gräns ger andra incitament för att växla mellan skattebefrielse och skatteplikt. Med tanke på den förhållandevis låga gräns som nu föreslås och mot bakgrund av bestämmelserna i mervärdesskattedirektivet om att de beskattningsbara personerna ska ha rätt att välja att omfattas av de vanliga reglerna samt mot bakgrund av att regelverket bör vara enkelt anser regeringen att det inte bör införas någon fördröjningsregel för den som fått ett beslut om skattebefrielse och sedan återigen vill bli beskattad.

Om omsättningen inte överskrider beloppsgränsen kan övergång från skattebefrielse ske genom ansökan och beslut. Promemorian innehöll ingen reglering avseende från vilken tidpunkt skattebefrielsen tidigast får upphöra i ett sådant fall. Förvaltningsrätten i Malmö anser att denna tidpunkt bör preciseras. Regeringen instämmer i den bedömningen. Det handlar om ett beslut om skattskyldighet för den beskattningsbara personen som också kan påverka rätten till avdrag. Mot den bakgrunden bör det framgå från vilken tidpunkt ett sådant beslut tidigast kan gälla. Skattebefrielsen kan gälla även om någon ansökan inte lämnats in. Även i sådana fall kommer det dock att behövas en ansökan för att skattebefrielsen ska upphöra. Upphörandet av skattebefrielsen kan få betydelse för den beskattningsbara personens avdragsrätt. Det är inte önskvärt med situationer där nystartade företag går miste om avdragsrätt på grund av sena ansökningar. Med hänsyn till det bör det inte ställas alltför strikta krav på när en ansökan

om beskattning senast ska ha kommit in. Om skattebefrielsen upphör ska mervärdesskatt tas ut och redovisas. Hänsyn bör därför också tas till att det kan uppstå administrativa olägenheter om skattebefrielsen kan upphöra flera år tillbaka i tiden. En sådan ordning kan påverka beskattningsbeslut som avser flera år tillbaka i tiden. För beskattningsbara personer med en omsättning under 30 000 kronor finns möjlighet att redovisa mervärdesskatt en gång per år. I många fall kan en sådan redovisning lämnas i samband med inkomstdeklarationen. Deklarationen kan därför lämnas relativt långt in på det efterföljande beskattningsåret. Tidsgränserna för att lämna en sådan deklaration kan dock variera något beroende på omständigheterna (se 26 kap. 33–33 e §§ SFL). Det är därför inte lämpligt att direkt anknyta till den tidpunkt när deklarationen för året senast skulle ha lämnats. Det kan i stället vara lämpligt att den beskattningsbara personen under hela det efterföljande beskattningsåret kan lämna en ansökan om att skatt ska tas ut. Regeringen föreslår därför att skattebefrielsen tidigast får upphöra från inledningen av beskattningsåret före det beskattningsår då ansökan kommit in till Skatteverket. Ett sådant beslut medför också att den beskattningsbara personen ska redovisa och betala mervärdesskatt på omsättning som skett från den tidpunkt då beslutet börjar gälla.

Som *Vattenfall* påpekar är det vanligt att s.k. självfakturering tillämpas när mikroproducenter säljer sin överskottsdel till ett energibolag. Detta innebär att energibolaget enligt avtal med mikroproducenten ställer ut fakturan för den el som köpts av mikroproducenten (jfr 11 kap. 4 § ML). Detta förfarande innebär dock inte att energibolaget tar över de rättigheter och skyldigheter för beskattningsbara personer som följer av mervärdesskattelagen. Det är alltså i slutänden den beskattningsbara personen (mikroproducenten) som är ansvarig för att se till att gränsen inte överskrids.

Lagförslagen utformas i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Lagförslag

Förslaget föranleder att två nya bestämmelser, 9 d kap. 5 och 6 §§ ML, införs, se avsnitt 3.4.

6.24.6 Beräkning av omsättningsgränsen

Regeringens förslag: Vid beräkningen av omsättningsgränsen ska beskattningsunderlaget från samtliga skattepliktiga omsättningar av varor och tjänster inom landet omfattas. Även vissa andra transaktioner ska ingå, bl.a. export, undantagna transaktioner som medför återbetalningsrätt, fastighetstransaktioner, finansiella transaktioner och försäkringstransaktioner. Vid beräkning av omsättningsgränsen ska inte omsättning av anläggningstillgångar ingå.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Uppräkningen av transaktioner som ska ingå vid beräkningen är dock mer omfattande i regeringens förslag. Vidare har bestämmelsen fått en annan utformning i bl.a. redaktionellt avseende.

Remissinstanserna: *Företagarna* menar att de föreslagna reglerna om hur omsättningsgränsen ska beräknas är komplicerade. *LRF* anser att det bör förtydligas vilka fastighetstransaktioner som ska ingå när omsättningen beräknas. *LRF* anser också att det bör framgå tydligare att omsättning av anläggningstillgångar inte ska ingå i beräkningen och föreslår att undantaget avseende anläggningstillgångar bör placeras sist i bestämmelsen på motsvarande sätt som i artikel 288 i mervärdesskattedirektivet.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 287 i mervärdesskattedirektivet är det den sammanlagda årsomsättningen som är avgörande för om en beskattningsbar person kan omfattas av regler om befrielse från mervärdesskatt. EU-domstolen har klarlagt att med årsomsättning avses i detta sammanhang den omsättning som den beskattningsbara personen har uppnått under ett år i den medlemsstat i vilken den beskattningsbara personen är etablerad (Dom *Schmelz*, C-97/09, EU:C:2010:632).

Vilka transaktioner som ska tas med vid beräkningen av årsomsättningen anges i artikel 288 i mervärdesskattedirektivet. Av bestämmelsen följer att det som ska ingå är skattepliktiga omsättningar (varuöverlåtelse, tillhandahållanden av tjänster och uttag), exklusive mervärdesskatt. Tillhandahållanden som undantas från skatteplikt ska således som utgångspunkt inte räknas med vid bedömningen

av om omsättningsgränsen överskridits. Detta gäller dock inte transaktioner som, till skillnad från övriga skattefria transaktioner, berättigar till återbetalning av skatt i enlighet med artikel 110 och 111 (kvalificerade undantag), transaktioner som undantas enligt artiklarna 146–149 samt 151–153 (export och internationella transporter m.m.), fastighetstransaktioner samt finansiella transaktioner som avses i artikel 135.1 b–g och försäkringstjänster, såvida de tre sistnämnda transaktionerna inte har karaktär av bitransaktioner. Detta innebär att de här nämnda transaktionerna enligt mervärdesskattedirektivet ska räknas med i beloppet 30 000 kronor trots att de inte föranleder skatteplikt.

Vissa transaktioner omfattas inte av reglerna om skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning, se artikel 283 i mervärdesskattedirektivet. Dessa transaktioner beskattas enligt mervärdesskattedirektivets allmänna regler även om den som är skattskyldig är beskattningsbar person som omfattas av bestämmelserna i 9 d kap. De ska därför inte medräknas vid beräkning av omsättningsgränsen avseende skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning. Det gäller exempelvis undantagna leveranser av nya transportmedel till andra EU-länder.

Ersättningen för unionsinterna leveranser av andra varor än nya transportmedel kommer att räknas med vid beräkningen av omsättningsgränsen. Sådana unionsinterna leveranser kan under vissa förutsättningar undantas från skatteplikt (se 3 kap. 30 a § första stycket 1 och 2 ML). Det undantaget ska dock inte gälla för den som är skattebefriad (jfr artikel 139 i mervärdesskattedirektivet). En ändring behöver därför göras i 3 kap. 30 a § ML.

Ersättning som erhålls vid avyttring av anläggningstillgångar ska inte medföra att omsättningen vid tillämpning av skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning påverkas. LRF anser att detta bör förtydligas. Regeringen delar den uppfattningen. Förslaget har därför justerats på det sätt som LRF föreslår.

Lagförslagen utformas i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Lagförslag

Förslaget föranleder att en ny bestämmelse, 9 d kap. 3 §, införs samt att ändring görs i 3 kap. 30 a § ML, se avsnitt 3.4.

6.24.7 Beskattningsbara personer och transaktioner som inte omfattas av skattebefrielse

Regeringens förslag: Beskattningsbara personer som inte är etablerade inom landet omfattas inte av skattebefrielsen. Inte heller den som är frivilligt skattskyldig för omsättning av investeringsguld, upphovsmän som omsatt vissa konstverk och den som är frivilligt skattskyldig för vissa fastighetsupplåtelser omfattas av reglerna. Skattebefrielsen omfattar inte omsättning av nya transportmedel till andra EU-länder eller uttag av varor för eget eller personalens bruk.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Enligt promemorians förslag kan den som är skattskyldig på grund av omvänd skattskyldighet inte omfattas av reglerna i 9 d kap. Något förslag om att uttag av varor inte ska omfattas av skattebefrielsen finns inte i promemorian.

Remissinstanserna: *Företagarna* anser att det vore bättre om skattebefrielsen förutsätter att företaget inte har någon omsättning eller några förvärv som ska beskattas. *SKL* anser att reglerna kan utnyttjas med avseende på uttag av varor ur verksamheten. *Srf konsulterna* menar att det redan i dag är svårt för företagen att göra rätt när det gäller omvänd skattskyldighet, och att felaktigheterna kommer att öka i och med förslaget.

Skälen för regeringens förslag

De föreslagna reglerna om skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning baseras på mervärdesskattedirektivets särskilda ordning för små företag.

Av artikel 283.1 i mervärdesskattedirektivet framgår att medlemsstaterna ska utesluta vissa transaktioner från skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning. Av artikel 283.2 i mervärdesskattedirektivet framgår att det är valfritt för medlemsstaterna att undanta vissa transaktioner från tillämpningen av skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning. De transaktioner som inte får omfattas av skattebefrielsen är tillfälliga

transaktioner (enligt artikel 12), unionsinterna leveranser av nya transportmedel (artikel 138.1 och 138.2 a) och tillhandahållanden som görs av beskattningsbara personer som inte är etablerade inom landet (artikel 283.c).

Beskattningsbara personer

Av artikel 283 c i mervärdesskattedirektivet framgår att om en beskattningsbar person inte är etablerad i det land där personen utför omsättningarna faller omsättningarna utanför tillämpningsområdet för skattebefrielse oavsett transaktionens art och karaktär. En beskattningsbar person som inte är etablerad i Sverige men som ska beskattas här för omsättning av varor och tjänster kan således inte omfattas av de föreslagna bestämmelserna om skattebefrielse. Eftersom skattebefrielsen gäller omsättning inom landet omfattas inte heller situationen när en beskattningsbar person etablerad i Sverige utför omsättningar som ska beskattas i ett EU-land.

I promemorian Mervärdesskatt för den ideella sektorn m.m. (Ds 2009:58) föreslogs att ytterligare transaktioner skulle undantas från tillämpningen av skattebefrielsen. Enligt bedömningen i promemorian fanns det behov av att införa en sådan reglering avseende de särskilda bestämmelser som finns i 3 kap. 10 a–c §§ ML om undantag från skatteplikt för omsättning av investeringsguld. Reglerna innebär bl.a. att en beskattningsbar person har rätt att bli beskattad för transaktioner som annars skulle ha varit undantagna från skatteplikt. Dessa regler går inte att förena med en skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning. När en beskattningsbar person begärt att bli frivilligt beskattad avseende investeringsguld ska all omsättning, även avseende övriga eventuella aktiviteter, beskattas. Samma resonemang kan tillämpas på en upphovsman som blivit frivilligt skattskyldig enligt 1 kap. 2 a och 2 b §§ ML för omsättning av konstverk samt vid frivillig skattskyldighet för vissa fastighetsupplåtelse enligt 9 kap. ML. Regeringen föreslår därför att skattebefrielse inte ska tillämpas på omsättningar som genomförs av den som omfattas av sådan skattskyldighet.

Srf konsulterna påpekar att företagen gör oavsiktliga fel vid tillämpningen av bestämmelserna om omvänd skattskyldighet. Omvänd skattskyldighet finns vid ett antal olika omsättningar av varor och tjänster. Om en

beskattningsbar person förvärvar varor eller tjänster och blir skattskyldig för förvärvet omfattas omsättningen inte av skattebefrielsen. Det beror på att det endast är den beskattningsbara personens egna omsättningar som omfattas av skattebefrielsen. Förslaget innebär dock i sig inga förändringar av reglerna om skattskyldighet vid förvärv. Några nya skyldigheter för företagen i detta avseende införs således inte. Eftersom omvänd skattskyldighet i vissa fall förutsätter att köparen är registrerad till mervärdesskatt skulle antalet fall med omvänd skattskyldighet dock kunna bli något färre än idag för de som kommer att omfattas av befrielsen.

Företagarna anser att regelverket blir komplicerat eftersom skattebefrielsen inte omfattar alla typer av transaktioner. Företagarna menar också att det vore bättre om skattebefrielsen förutsätter att företaget inte har någon omsättning eller några förvärv som ska beskattas. En sådan ordning skulle dock medföra att skattebefrielse skulle vara utesluten om en beskattningsbar person behöver redovisa mervärdesskatt på grund av omvänd skattskyldighet, t.ex. vid inköp av tjänster från ett annat EU-land. En sådan effekt bedöms inte lämplig. Vidare ska enligt mervärdesskattedirektivet vissa transaktioner inte omfattas av skattebefrielsen (artikel 283). Det finns således inte någon möjlighet att låta alla transaktioner omfattas. Medlemstaterna får också utesluta andra transaktioner.

Enligt det remitterade förslaget kan beskattningsbara personer som ska redovisa utgående skatt p.g.a. omvänd skattskyldighet, i flertalet fall inte omfattas av bestämmelserna om skattebefrielse för någon del av verksamheten. Det gäller t.ex. omvänd skattskyldighet inom byggsektorn (1 kap. 2 § 4 b), vid omsättning av utsläppsrätter för växthusgaser (1 kap. 2 § 4 d) och för omsättning mellan beskattningsbara personer av vissa närmare angivna varor av avfall och skrot av vissa metaller (1 kap. 2 § 4 e och 1 kap. 2 § tredje stycket). I de flesta fall är det för dessa omsättningar en förutsättning för omvänd skattskyldighet att köparen är eller ska vara registrerad till mervärdesskatt (1 kap. 2 § 4 a, 4 d och 4 e §§). Den som är skattebefriad behöver normalt inte vara registrerad till mervärdesskatt. Reglerna om omvänd skattskyldighet blir därför normalt inte tillämpliga i dessa fall, om den beskattningsbara personen är skattebefriad. Det innebär att behovet av en sådan särreglering som

förelås i promemorian och som innebär att dessa beskattningsbara personer utesluts från skattebefrielsen torde vara litet.

Vid omvänd skattskyldighet för byggtjänster är det i stället normalt en förutsättning för omvänd skattskyldighet att köparen inte endast tillfälligt ska tillhandahålla byggtjänster. Detta innebär att verksamheten kan antas ha en viss omfattning. Detta innebär i sin tur att det bör vara fråga om mycket få företag som uppfyller förutsättningarna för att både vara skattebefriade och skattskyldiga för inköp av byggtjänster. En särreglering avseende beskattningsbara personer som är skattskyldiga för viss omvänd skattskyldighet på omsättningar inom landet kommer därför att få ett mycket begränsat tillämpningsområde. Mot bakgrund av det kan det ifrågasättas om en sådan särreglering blir en förenkling. Det kan tvärtom vara så att regelverket i viss mån kan bli enklare och mer överskådligt om antalet undantag från möjligheten till skattebefrielse blir färre. Mot denna bakgrund föreslår regeringen ingen särreglering för beskattningsbara personer som är skattskyldiga på grund av omvänd skattskyldighet.

Transaktioner

De transaktioner som obligatoriskt ska undantas från skattebefrielsen ska alltid beskattas enligt de vanliga reglerna.

Enligt artikel 283.1 b i mervärdesskatte-direktivet omfattas leveranser av nya transportmedel inte av reglerna avseende skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning. Särskilda regler gäller för omsättning av nya transportmedel till köpare i andra EU-länder (artikel 138.1 och 138.2 a). Omsättning av ett nytt transportmedel från en säljare i Sverige till en köpare i ett annat EU-land undantas från skatteplikt i svensk rätt enligt 3 kap. 30 a § första stycket 3 ML och ska, oavsett köparens status av beskattningsbar person eller ej, i stället förvärvsbeskattas hos köparen. Sådan omsättning ska således inte omfattas av skattebefrielsen för beskattningsbara personer med liten omsättning. Den beskattningsbara personen i Sverige ska dock inte ta ut mervärdesskatt eftersom omsättningen är undantagen. Omsättningen kan också medföra återbetalningsrätt. Dessa transaktioner måste uttryckligen undantas från tillämpningsområdet för bestämmelserna om skattebefrielse för

beskattningsbara personer med liten omsättning. Om en beskattningsbar person genomför omsättningar av nu angivet slag som inte kan omfattas av skattebefrielsen finns det inte något hinder mot att övriga omsättningar som personen utför omfattas av befrielsen.

Promemorians förslag innebär att ett förtydligande skulle införas i 3 kap. 3 § andra stycket ML om att skatteplikt inte gäller om en uthyrning av en fastighet sker till en beskattningsbar person som är skattebefriad enligt 9 d kap ML. Regeringens förslag innebär dock att den som är skattebefriad inte bedriver verksamhet som medför skattskyldighet. Något förtydligande av 3 kap. 3 § ML behövs därför inte.

SKL påpekar att reglerna kan användas på så sätt att varor som köpts in med avdragsrätt innan en övergång till skattebefrielse kan tas ut utan att bli beskattade efter en övergång till skattebefrielse. För att undvika att en sådan möjlighet uppkommer bör uttag av varor för eget eller personalens bruk enligt 2 kap. 2 § första stycket 1 inte omfattas av skattebefrielsen. För att det ska bli fråga om ett sådant uttag ska förvärvet av varan medfört rätt till avdrag för ingående skatt (se 2 kap. 3 § ML). Om en vara köpts in och avdragsrätt uppkommit kan ett uttag av varan för eget bruk inte omfattas av skattebefrielsen. Mervärdesskatt ska således tas ut på sådana uttag. Om varan köpts in efter en övergång till skattebefrielse saknas dock avdragsrätt vid förvärvet, varför någon uttagsbeskattning enligt 2 kap. 2 § inte bör ske. Mot denna bakgrund föreslås att sådana uttag som avses i 2 kap. 2 § första stycket 1 inte ska omfattas av skattebefrielsen.

Internationell handel

Skattebefrielsen omfattar endast egna omsättningar inom landet och medför därför inte befrielse från beskattning vid import eller befrielse från förvärvsbeskattning. Skattebefrielsen kan därför i princip inte omfatta förvärv för vilka betalningsskyldighet föreligger för köparen, även om denne omfattas av bestämmelserna i 9 d kap. Detta innebär att den beskattningsbara personen alltid ska beskattas för import och att unionsinterna förvärv kan medföra beskattning i vissa fall. När en beskattningsbar person som omfattas av skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning förvärvar nya transport-

medel eller punktskattepliktiga varor från andra EU-länder ska således den beskattningsbara personen beskattas för dessa förvärv. Detsamma gäller om den beskattningsbara personen förvärvar andra varor från ett annat EU-land till ett värde som överstiger 90 000 kronor om säljaren inte är en beskattningsbar person som omfattas av skattebefrielse enligt bestämmelser som införts i det andra landet (2 a kap. 3 § ML). Beskattning ska dock inte ske om de sammanlagda förvärven under det innevarande eller föregående kalenderåret understiger 90 000 kronor.

Det förhållandet att förvärven ska beskattas påverkar inte möjligheten för den förvärvande beskattningsbara personen att omfattas av skattebefrielsen när det gäller egna omsättningar. Den beskattningsbara personen har dock då inte någon avdragsrätt för den skatt personen betalat vid förvärven. Genom detta uppnås således att en beskattningsbar persons förvärv kommer att belastas med mervärdesskatt som inte är avdragsgill oavsett om det är en svensk företagare eller en beskattningsbar person i ett annat land som är säljare.

Det finns även andra fall i vilka det är förvärvaren som är skyldig att betala skatt till staten. När det gäller t.ex. tjänster som tillhandahålls av en utländsk beskattningsbar person till en beskattningsbar person inom landet är köparen som huvudregel skattskyldig för omsättningen (1 kap. 2 § första stycket 2 och 5 kap. 5 §). Från den huvudregeln finns det ett antal undantag som bl.a. gäller fastighetstjänster, restaurang och catering, tillträde till evenemang och vissa kulturella evenemang.

Om inte beskattning hos den beskattningsbara personen skulle ske i dessa fall skulle det medföra att en beskattningsbar person skulle kunna köpa skattefritt av en beskattningsbar person i ett annat land, men vara tvungen att stå för mervärdesskattekostnaden om personen gjorde motsvarande inköp av en beskattningsbar person i Sverige. Den som säljer varor i Sverige skulle således försättas i en sämre konkurrenssituation.

Lagförslag

Förslagen föranleder att en ny bestämmelse, 9 d kap. 2 § ML, införs, se avsnitt 3.4.

6.24.8 Avdragsrätt och jämkning

Regeringens förslag: Den som omfattas av skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning har inte rätt till avdrag för eller återbetalning av ingående skatt för omsättning som omfattas av skattebefrielsen. Vid övergång från beskattning till skattebefrielse enligt 9 d kap. ska jämkning ske vid ett enda tillfälle och avse återstoden av korrigeringsperioden, om inte den beskattningsbara personen motsätter sig det. Även om den beskattningsbara personen motsätter sig det ska jämkning ske vid ett enda tillfälle, om det finns särskilda skäl för det.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslogs dock att beskattningsbara personer som omfattas av skattebefrielse skulle undantas från rätten till avdrag. I promemorians förslag gjordes ingen koppling till reglerna om skattskyldighet vilket gjorde att ett uttryckligt undantag från rätten till avdrag behövdes. I promemorian föreslogs att jämkning, vid övergång till skattebefrielse, skulle ske vid ett tillfälle om inte särskilda skäl föreligger. Vidare föreslogs även i promemorian ändringar av 8 a kap. 4 § och 10 kap. 11 § ML. Slutligen har, i förhållande till promemorian, vissa redaktionella och språkliga ändringar gjorts i lagtexten.

Remissinstanserna: *Srf konsulterna* anser att reglerna om jämkning är komplicerade och menar att det blir enklare att även vid övergång från skattebefrielse till beskattning jämka vid ett enda tillfälle.

Skälen för regeringens förslag

Avdragsrätt och återbetalning

Beskattningsbara personer som omfattas av regler om skattebefrielse har inte rätt till avdrag för ingående skatt. Även rätt till återbetalning av ingående skatt saknas (se artikel 289 i mervärdesskattedirektivet). Regeringens förslag innebär att den som omfattas av skattebefrielse inte är skattskyldig till mervärdesskatt. En verksamhet med omsättningar som omfattas av skattebefrielsen är därmed inte en verksamhet som medför skattskyldighet (se 1 kap. 7 § ML).

Det medför att rätt till avdrag saknas enligt 8 kap. 3 § ML. Någon särskild regel om att den som är skattebefriad saknar rätt till avdrag behövs därmed inte. Avsaknaden av rätt till avdrag för ingående skatt omfattar i princip all ingående skatt som den beskattningsbara personen skulle ha kunnat dra av om personen inte hade omfattats av skattebefrielsen för beskattningsbara personer med liten omsättning. Enligt artikel 289 saknas också rätt till återbetalning för den som omfattas av skattebefrielse. Med hänsyn till det bör reglerna om återbetalning i 10 kap. 11 och 12 §§ ändras.

I några fall kan dock återbetalningsrätt ändå finnas. Det gäller t.ex. tillhandahållanden av nya transportmedel som inte omfattas av skattebefrielsen. Bestämmelserna om skattebefrielse är inte heller tillämpliga på leveranser av varor och tjänster som utförs av en beskattningsbar person som inte är etablerad i den medlemsstat där mervärdesskatt ska betalas (artikel 283 i mervärdesskattedirektivet). Mot bakgrund av det bör en beskattningsbar person i Sverige som är skattebefriad ha rätt till återbetalning vid skattepliktiga tillhandahållanden som anses omsatta i ett annat EU-land. Någon begränsning av återbetalningsrätten bör därför inte göras i sådana fall.

Jämkning

Jämkning av avdrag för ingående skatt regleras i artiklarna 184–192 i mervärdesskattedirektivet. Förslaget innebär att en beskattningsbar person som uppfyller förutsättningarna för skattebefrielse kan välja mellan att omfattas av skattebefrielse eller tillämpa mervärdesskattelagens allmänna regler. En beskattningsbar person kan även i övrigt, beroende på verksamhetens omfattning, övergå från att tillämpa reglerna om skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning till att tillämpa mervärdesskattelagens allmänna regler och vice versa. Reglerna medför därför att avdragsrätten för ingående skatt kan komma att förändras mellan olika beskattningsår och i viss omfattning även under pågående beskattningsår. En övergång från beskattning till skattebefrielse och omvänt innebär en sådan förändring i de faktorer som bestämt avdragsrätten att jämkning ska ske enligt artikel 184.1 i mervärdesskattedirektivet. Användningen av en vara bör i sådana fall anses ha ändrats så att avdragsrätten ökar respektive minskar på det sätt som avses i 8 a kap. ML.

Reglerna om jämkning av ingående skatt kan därför bli aktuella.

Jämkning ska ske successivt under en korrigeringsperiod. Korrigeringsperioden avseende fastigheter är tio år och avseende övriga investeringsvaror fem år (8 a kap. 6 §). För att den beskattningsbara personen ska kunna jämka avdrag för ingående skatt krävs därmed att denne under återstoden av korrigeringsperioden (dvs. under den period under vilken jämkningsperioden ska pågå) måste vara såväl registrerad till som redovisa mervärdesskatt. När det gäller den jämkning som ska göras vid övergången från skattebefrielse enligt 9 d kap. till beskattning anser *Srf konsulterna* att engångsjämkning bör ske. I dessa fall ska dock den beskattningsbara personen vara registrerad till mervärdesskatt och lämna deklarerationer eftersom denne är skattskyldig till mervärdesskatt. En eventuell jämkning bör i sådana fall ske på samma sätt som gäller för andra som är skattskyldiga till mervärdesskatt, dvs. genom årlig jämkning. Någon särreglering om engångsjämkning bör inte införas för en sådan situation.

När det gäller den jämkning som kan komma ifråga vid övergången från beskattning till befrielse enligt 9 d kap. bör det finnas möjlighet för den beskattningsbara personen att fullgöra jämkningsperioden omedelbart vid övergången från beskattning till befrielse. En sådan åtgärd har stöd i artikel 189 i mervärdesskattedirektivet, där det framgår att medlemsstaterna får tillåta administrativa förenklingar avseende justering av avdrag för investeringsvaror. Jämkning vid ett enda tillfälle innebär att de beskattningsbara personerna efter fullgjord jämkning kan avregistreras från mervärdesskatt. Den beskattningsbara personen behöver därefter inte vara registrerad till mervärdesskatt och lämna deklareration bara på grund av skyldigheten att jämka, jfr 7 kap. 1 § 8 SFL. Möjligheten till engångsjämkning kan därför vara till fördel ur hanteringssynpunkt såväl för den beskattningsbara personen som för Skatteverket. Det föreslås därför att, vid övergång från beskattning till skattebefrielse, jämkning ska ske vid ett enda tillfälle och avse återstoden av korrigeringsperioden, om inte den beskattningsbara personen motsätter sig det.

Av artikel 189 i mervärdesskattedirektivet framgår att medlemsstaterna får införa lämpliga åtgärder i syfte att säkerställa att jämkningsperioden innebär några omotiverade fördelar. Det framgår

också av artikel 192 att om en beskattningsbar person övergår från att beskattas enligt en särskild ordning eller omvänt, får medlemsstaterna vidta alla nödvändiga åtgärder för att den beskattningsbara personen inte ska otillbörligen gynnas eller missgynnas. En situation då detta kan aktualiseras i detta sammanhang är då en beskattningsbar person en kort tid innan begäran om befrielse gjort en större investering som medfört avdragsrätt för ingående skatt och sedan får tillämpa årlig jämkning och därmed skjuta upp återbetalningen av ingående skatt. Det bör därför finnas en möjlighet till engångsjämkning trots att den beskattningsbara personen motsätter sig det, om det finns särskilda skäl för det.

Lagförslag

Förslaget föranleder att ändringar görs i 8 a kap. 7 § samt 10 kap. 11 och 12 §§ ML, se avsnitt 3.4.

6.24.9 Fakturering

Regeringens förslag: Om en omsättning omfattas av skattebefrielse ska mervärdesskatt inte anges i fakturan.

Promemorians förslag Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Redaktionella och språkliga ändringar av lagtexten har dock gjorts i regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Företagarna* pekar på att det inte framgår av förslaget att företag som tillämpar omsättningsgränsen i sina fakturor ska ange en hänvisning till mervärdesskattelagen, mervärdesskattedirektivet eller annan uppgift om att omsättningen är undantagen från skatteplikt.

Skälen för regeringens förslag: I 11 kap. ML finns regler om skyldighet att utfärda faktura, jfr artikel 220 i mervärdesskattedirektivet. Enligt 11 kap. 1 § ML ska en beskattningsbar person säkerställa att en faktura utfärdas av honom själv eller i hans namn och för hans räkning av köparen eller en tredje person för omsättning av varor och tjänster som görs till en annan beskattningsbar person eller till en icke beskattningsbar juridisk person.

I artikel 289 i mervärdesskattedirektivet anges att en beskattningsbar person som är skattebefriad inte ska ange mervärdesskatt på

sina fakturor. För att detta tydligt ska framgå bör en motsvarande bestämmelse införas i mervärdesskattelagen. Regeringen föreslår därför att det införs en regel om att mervärdesskatt inte ska anges i en faktura för omsättning som omfattas av skattebefrielse.

I promemorian bedömer Skatteverket att de föreslagna bestämmelserna i 9 d kap. ML är att jämställa med ett sådant undantag från skatteplikt som ska anges på fakturan enligt 11 kap. 8 § 12 ML. Detta innebär att en beskattningsbar person som omfattas av befrielsen enligt 9 d kap. ML på sin faktura ska ange en hänvisning till den relevanta bestämmelsen i ML eller i mervärdesskattedirektivet eller en annan uppgift om att omsättningen är undantagen från skatteplikt. I fråga om uppgift om skattefrihet i faktura har mervärdesskattelagen samma utformning som motsvarande bestämmelse i mervärdesskattedirektivet. Någon ändring av bestämmelsen i 11 kap. 8 § 12 ML bör därför inte göras. Om en uppgift om skattebefrielse ska anges i faktura får således bedömas utifrån befintliga regler.

Lagförslag

Förslaget föranleder införandet av 11 kap. 9 a § ML, se avsnitt 3.4.

6.24.10 Förfarande

Regeringens bedömning: En beskattningsbar person som omfattas av skattebefrielse ska som utgångspunkt inte lämna mervärdesskatte-deklaration eller periodisk sammanställning.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inga synpunkter i denna del.

Skälen för regeringens bedömning

Deklaration

Mervärdesskatteförfarandet regleras i stor utsträckning i skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL. En skattedeklaration ska bl.a. lämnas av den som är skattskyldig till mervärdesskatt (se 26 kap. 2 § SFL). Om mervärdesskatt ska redovisas kan det ske i en

mervärdesskattedeclaration, eller i en särskild skattedeclaration (jfr 26 kap. 5 och 7 §§ SFL). En mervärdesskattedeclaration lämnas av den som är eller ska vara registrerad till mervärdesskatt. En särskild skattedeclaration ska dock lämnas av den som inte är eller ska var registrerad till mervärdesskatt, men som ändå ska redovisa mervärdesskatt för en viss transaktion, t.ex. vid förvärv av ett nytt transportmedel eller punktskattepliktiga varor. Detta innebär att en beskattningsbar person som omfattas av skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning enligt 9 d kap. i de flesta fall inte kommer att behöva lämna en mervärdesskattedeclaration, vilket innebär en minskad administrativ kostnad såväl för företaget som för Skatteverket.

Periodisk sammanställning

Den som är registrerad till mervärdesskatt eller som är skyldig att anmäla sig för registrering, är skyldig att lämna en periodisk sammanställning (enligt 35 kap. 2 § SFL). Denna ska innehålla uppgifter om omsättningar och överföringar avseende varor som transporteras mellan EU-länder. Vidare ska den innehålla uppgift om omsättning av en tjänst som är skattepliktig i det EU-land där tjänsten är omsatt om förvärvaren av tjänsten är skattskyldig för förvärvet i det landet. Uppgift ska lämnas för varje kalendermånad (om enbart varor eller om både varor och tjänster) eller kalenderkvartal (om enbart tjänster) på fastställt formulär.

Den som omfattas av skattebefrielsen för beskattningsbara personer med liten omsättning kommer som utgångspunkt inte att omfattas av kravet på registrering och därmed inte heller av anmälningskyldigheten. I den mån som den beskattningsbara personen omsätter tjänster till andra beskattningsbara personer i andra EU-länder är emellertid den beskattningsbara personen skyldig att vara registrerad enligt 7 kap. 1 § 7 SFL. En sådan beskattningsbar person kommer även att behöva inge periodisk sammanställning.

6.24.11 Kontroll och uppföljning

Regeringens bedömning: Det finns ingen betydande risk för att reglerna utnyttjas på ett

sätt som inte är avsett. Det finns dock anledning att följa utvecklingen inom detta område.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inga synpunkter i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Förslaget innebär att en gräns för skattebefrielse vid omsättning på maximalt 30 000 kronor för innevarande beskattningsår införs. Med tanke på det låga beloppet bör det inte finnas någon betydande risk för att reglerna utnyttjas på ett inte avsett sätt. Trots detta finns det anledning att följa utvecklingen inom detta område.

6.24.12 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Förslagen träder i kraft den 1 januari 2017. Äldre bestämmelser gäller i fråga om mervärdesskatt för vilken skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet. Bestämmelsen om att jämkning ska ske vid ett enda tillfälle för den som övergår från att vara beskattad till att vara skattebefriad tillämpas dock fr.o.m. den 1 januari 2017.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslogs dock inte någon särskild övergångsbestämmelse avseende 8 kap. 7 § ML.

Remissinstanserna: E.ON pekar på att ett flertal av de företag som träffas av de nya reglerna har kalenderår som redovisningsperiod. Om beslut om att införa en omsättningsgräns fattas i slutet av 2016 kommer det att finnas begränsade möjligheter att ansöka om avregistrering och få sin ansökan prövad innan en ny redovisningsperiod påbörjas, vilket innebär att redovisningskyldighet för mervärdesskatt kommer att kvarstå en lång tid efter att reglerna trätt i kraft. Detta innebär enligt E.ON en snedvridning av konkurrensen mellan redan registrerade elproducenter och nya sådana. Vidare anser E.ON att oklarhet kan uppkomma beträffande när skattskyldigheten upphör. *Vattenfall* undrar om fakturering till någon del ska ske med mervärdesskatt när en i nuläget

registrerad mikroproducent levererar el under tidsperioden den 1 november 2016–1 februari 2017 med fakturering i februari 2017, om mikroproducentens skattskyldighet upphör den 1 januari 2017. Slutligen pekar E.ON och Vattenfall på att ersättning mellan elbolag och mikroproducenter ofta sker genom självfakturering och att anpassning inom branschen behöver göras.

Skälen för regeringens förslag: Ändringarna i ML innebär att en skattebefrielse för beskattningsbara personer med omsättning under 30 000 kronor införs. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om mervärdesskatt för vilken skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet. Vattenfall efterfrågar ett förtydligande avseende fakturor som gäller leveranser både före och efter ikraftträdandet. Med anledning av det har övergångsbestämmelsen förtydligats i detta avseende. Om en vara, t.ex. el, har levererats före ikraftträdandet omfattas leveransen inte av reglerna om skattebefrielse. Mervärdesskatt ska således tas ut på en sådan leverans enligt äldre bestämmelser. Det förhållandet att en faktura för leveransen ställs ut senare påverkar inte skattskyldighetens inträde för leveransen. Som E.ON påpekar kommer en viss eftersläpning att ske i samband med ikraftträdandet. Detta är dock en naturlig följd av att nya regler införs och därmed svårt att undvika.

Bestämmelsen i 8 a kap. 7 § ML om att jämkning ska ske vid ett enda tillfälle för den som övergår från att vara beskattad till att vara skattebefriad bör tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2017. Detta behövs för att möjliggöra s.k. engångsjämknings i de fall investeringsvaran förvärvats före ikraftträdandet av de föreslagna reglerna om skattebefrielse. Det föreslås därför en särskild övergångsbestämmelse i detta avseende.

6.24.13 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Förslaget innebär att företag med en omsättning som understiger 30 000 kronor per år kan välja att vara befriade från mervärdesbeskattning.

Enligt uppgifter i mervärdesskatte-deklarationerna för 2014 redovisade omkring 301 000 företag en årsomsättning under

30 000 kronor. Dessa företag redovisade tillsammans en ingående skatt med omkring 18,60 miljarder kronor. Den redovisade utgående skatten för dessa företag uppgick till omkring 9,10 miljarder kronor. Detta innebär att dessa företag sammantaget redovisade mervärdesskatt att återfå från staten på omkring 9,50 miljarder kronor. Med andra ord är det många av dessa mindre företag som har större avdrag för ingående skatt än vad som motsvaras av deras utgående skatt och således har mervärdesskatt att återfå från staten.

Det är dock mest troligt att det i huvudsak är de företag som ska betala mervärdesskatt till staten, dvs. de företag som har en utgående mervärdesskatt som överstiger den ingående mervärdesskatten, som kommer välja att bli befriade från mervärdesbeskattningen. På motsvarande vis kan de företag som har mervärdesskatt att återfå från staten förväntas välja att fortsätta att ta ut mervärdesskatt. Av de omkring 301 000 företagen med en årsomsättning under 30 000 kronor är det ekonomiskt fördelaktigt för omkring 73 000 företag att välja att vara befriade från mervärdesbeskattningen. Förslaget bedöms minska skatteintäkterna 2017 med 0,28 miljarder kronor och varaktigt med 0,25 miljarder kronor.

NNR och NSD ifrågasätter varför skillnaden är så stor mellan den offentligfinansiella effekten i betänkandet Mervärdesskatt i ett EG-rättsligt perspektiv (SOU 2002:74) och Skatteverkets promemoria Omsättningsgräns för mervärdes-skatt. Skälen är att beräkningen i utredningen endast omfattar företag med en omsättning inom intervallet 60 000–90 000 kronor samt att den inte tar hänsyn till vilka företag som kan tänkas välja att undantas från mervärdesbeskattningen. I utredningens beräkning ingår således även företag som har mervärdesskatt att återfå från staten. Skulle dessa företag välja att bli befriade från mervärdesskatt ökar inbetalningarna av mervärdesskatt, vilket också innebär att den offentligfinansiella effekten blir lägre vid ett införande av en omsättningsgräns. Regeringen delar dock Skatteverkets bedömning att dessa företag, för vilka det är ekonomiskt fördelaktigt att redovisa mervärdesskatt, i huvudsak kommer fortsätta att göra det. Vid införandet av en omsättningsgräns kommer således dessa företag fortsätta att återfå mervärdesskatt vilket medför en högre kostnad än NSDs och NNR:s bedömning.

I Skatteverkets promemoria redovisas även offentligfinansiella effekter för alternativa omsättningsgränser. Vid en omsättningsgräns på 10 000 kronor anser LRF att den offentligfinansiella effekten är felräknad eller att det förekommer en felskrivning. Regeringens bedömning är att Skatteverkets effektberäkning av en omsättningsgräns på 30 000 kronor är rimlig. Regeringen kan däremot, liksom LRF, konstatera att beräkningsmetoden för den offentligfinansiella effekten inte lämpar sig för så pass låga omsättningsgränser som på 10 000 kronor.

Effekter för myndigheter

Införandet av skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning medför att Skatteverket kommer att hantera ett nytt inslag i mervärdesskattesystemet. Skatteverket uppskattar att kostnaderna i samband med införandet av bestämmelserna uppgår till ca 60 miljoner kronor. Av denna kostnad avser ca 4,5 miljoner kronor uppdatering av informationsmaterial samt kostnader för att informera och svara på frågor om de nya reglerna. I samband med att reglerna införs kommer Skatteverket under en övergångsperiod få en ökad mängd ärenden avseende ansökningar om avregistrering från mervärdesskatt. Kostnaden för handläggningen av avregistreringsärenden uppskattas till ca 55 miljoner kronor. Tillkommande engångsvisa utgifter ska hanteras inom Skatteverkets befintliga ekonomiska ramar.

När bestämmelserna har införts kommer Skatteverket inte att behöva hantera registreringsanmälningar och deklARATIONER som ska lämnas av beskattningsbara personer med lägre omsättning än 30 000 kronor per år och som väljer att omfattas av bestämmelserna. Kostnadsbesparingen som detta medför för Skatteverket beräknas till ca 8,8 miljoner kronor per år. Sammantaget bör förslagen på sikt leda till en lägre belastning på skatteadministrationen, även om den inledningsvis kommer att öka något.

Förvaltningsrätten i Malmö menar att måltillströmningen till förvaltningsdomstolarna sannolikt kommer att öka eftersom reglerna blir ett nytt inslag i mervärdesskattesystemet. Regeringen instämmer i att det kan uppkomma nya situationer som medför att beskattningsbara personer överklagar till förvaltningsdomstolarna. Samtidigt innebär reglerna om skattebefrielse att

antalet skattskyldiga minskar eftersom 73 000 (ca 7,6 procent) beskattningsbara personer förväntas utnyttja de nya reglerna. Det kan i sin tur leda till att antalet ärenden om skatt minskar. Sammantaget bedöms effekterna för de allmänna förvaltningsdomstolarna därför som marginella.

Effekter för företagen och hushållen

Syftet med förslaget om införande av skattebefrielse från mervärdesskatt för beskattningsbar person är att undanta små verksamheter från den administrativa bördan som en mervärdesskatteregistrering innebär. Eftersom mindre företag och andra aktörer med liten omsättning ofta inte har den struktur som kommersiella företag har, är det en större risk att fel uppkommer i de mindre företagens redovisning, vilket också förorsakar administration i samband med utredningar och rättelser. Den administrativa bördan som uppkommer för dessa aktörer är omfattande i förhållande till de intäkter som verksamheten genererar.

Omsättningsgränsen 30 000 kronor förväntas innebära att 7,6 procent av alla beskattningsbara personer inte kommer att redovisa mervärdesskatt. Beskattningsbara personer med liten omsättning, som i dag inte är registrerade till mervärdesskatt, kommer inte att vara tvungna att registrera sig förutsatt att de även i övrigt uppfyller kraven för skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning. Majoriteten av företagen som omfattas av omsättningsgränsen, ca 76,7 procent, utgörs av enskild firma, handelsbolag eller dödsbon. Resterande del utgörs av aktiebolag, ekonomiska föreningar och andra juridiska personer.

De företag som har en högre ingående mervärdesskatt än utgående mervärdesskatt, och företag som ska redovisa utgående mervärdesskatt på grund av omvänd skattskyldighet, förväntas inte välja att tillämpa bestämmelserna.

Vid högre omsättningsgräns kan en del företag sannolikt välja att anpassa sig till bestämmelserna på ett inte avsett sätt genom att lägga ned verksamheten när omsättningsgränsen har uppnåtts och starta upp en ny verksamhet. Företag kommer sannolikt att missgynnas vid högre omsättningsgränser, eftersom de får konkurrera med verksamheter av hobbykaraktär som inte behöver ta ut mervärdesskatt.

Syftet med förslaget är att minska den administrativa bördan för beskattningsbara personer med liten omsättning. Förslaget

förväntas förbättra förutsättningarna t.ex. för mikroproducenter av el, privatpersoner som använder privat tomtmark för odling av grönsaker som säljs till grossist eller upplåter stallplats i ett stall på regelbunden basis, genom att deras administration underlättas av att inte behöva registrera sig för och redovisa mervärdesskatt vid liten omsättning.

Många av de mikroproducenter som levererar överskotts till energibolagen får antas välja att omfattas av reglerna om skattebefrielse. Som *Vattenfall* och *E.ON* pekar på kommer de energibolag som tillämpar s.k. självfakturering för mikroproducenter att behöva anpassa sina system till reglerna om omsättningsgräns. Situationen när mikroproducenten överskrider omsättningsgränsen kommer också att behöva hanteras av branschen (se vidare avsnitt 6.24.12). Det får dock antas att den omständigheten att de flesta mikroproducenter kommer att välja att omfattas av skattebefrielse leder till viss minskad administration även för energibolagen.

Effekter på jämställdheten

Det är svårt att bedöma förslagens påverkan på jämställdheten. Kvinnor och män kan påverkas av förslagen genom att de är företagare. För enskilda näringsidkare finns det tydliga skillnader av könsfördelningen mellan olika branscher, men totalt sett är det en övervikt av män (jfr På tal om kvinnor och män, SCB 2014). Män och kvinnor kan också påverkas som ägare av företag. Män har generellt sett en större del av både det direkta och indirekta ägandet i företagen. Om förslagen har någon påverkan på jämställdheten skulle män alltså kunna påverkas mer än kvinnor.

Övriga effekter

Mikroproducenter av el kan omfattas av bestämmelserna om skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning vilket innebär en förenkling för dessa. Om bestämmelserna inte införs ska mikroproducenter av el registreras till mervärdesskatt och lämna mervärdesskattedeklaration oavsett hur stor deras omsättning är. Den administrativa bördan som uppkommer för dessa aktörer är omfattande i förhållande till de intäkter som verksamheten genererar, och kan därför hämma utvecklingen. Förslaget förväntas därför ha positiva effekter för miljön.

6.25 Sänkt mervärdesskatt på vissa reparationer

6.25.1 Ärendet och dess beredning

I promemorian Sänkt mervärdesskatt på mindre reparationer (dnr Fi2016/01196/S2) föreslås att mervärdesskatten sänks från 25 procent till 12 procent på mindre reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hemtextilier. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 19, avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 19, avsnitt 2*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2016/01196/S2).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 26 maj 2016 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 19, avsnitt 3*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 19, avsnitt 4*. Lagrådet föreslog att begreppet hemtextilier skulle bytas ut mot begreppet hushållslinne, samt en mindre justering av lagtexten. Regeringen har följt Lagrådets förslag.

6.25.2 Bakgrund och gällande rätt

Möjligheten att tillämpa olika skattesatser på mervärdesskatteområdet regleras av rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt, kallat mervärdesskattedirektivet. Medlemsstaterna ska tillämpa en normalskattesats på lägst 15 procent, artikel 97 i mervärdesskattedirektivet. Det är vidare möjligt att tillämpa en eller två reducerade skattesatser på lägst 5 procent, artikel 98 i mervärdesskattedirektivet. Reducerade skattesatser får endast tillämpas på leverans av varor och tillhandahållande av tjänster i de kategorier som anges i bilaga III till mervärdesskattedirektivet. Sverige tillämpar en normalskattesats på 25 procent och två reducerade skattesatser på 6 procent respektive 12 procent. Av punkt 19 i bilaga III till mervärdesskattedirektivet följer att en reducerad skattesats får tillämpas på reparationer av cyklar, skor och lädervaror, kläder och hushållslinne.

6.25.3 Sänkt mervärdesskatt på vissa reparationer

Regeringens förslag: Mervärdesskatten på reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne sänks från 25 procent till 12 procent.

Ändringen träder i kraft den 1 januari 2017.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian omfattades hemtextilier av förslaget och i regeringens förslag omfattas i stället hushållslinne.

Remissinstanserna: *Avfall Sverige, Far, LRF, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Naturvårdsverket, Tillväxtverket, Tullverket* och *Återvinningsindustrierna* tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot förslaget. *Arbetsförmedlingen* tillstyrker förslaget och efterfrågar samtidigt ett resonemang kring storleken på den varaktiga sysselsättningsökningen. *Advokatsamfundet* har inget att erinra mot förslaget under förutsättning att den föreslagna lagtexten förtydligas. *Kammarrätten i Göteborg* har inget att erinra mot förslaget men anför samtidigt att det vore önskvärt med förtydligande i förarbetena av vissa begrepp. *Förvaltningsrätten i Linköping* är av uppfattningen att det kan ifrågasättas om ändring och förebyggande tjänster omfattas av begreppet reparationer och att det bör övervägas om innerbördan av begreppet reparationer ska framgå av lagtexten. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* förväntar sig att förslaget kommer att påverka sysselsättningen i tämligen liten utsträckning. IFAU konstaterar vidare att flera företag måste börja tillämpa två skattesatser, vilket ökar företagens administrativa börda. *Sveriges Skomakarmästarförbund* delar uppfattningen om att förslaget ökar incitamenten att reparera och ändra redan tillverkade varor. *Sveriges Skomakarmästarförbund* anför vidare att även materialkostnader borde omfattas av förslaget. Detta för att minska den administrativa bördan för företagen. *Sveriges Skrädderiförbund* anser att begreppet mindre reparationer är problematiskt och att förslaget inte medför positiva sysselsättningseffekter. *Svenskt Näringsliv* anser att förslaget har

begränsade effekter på sysselsättningen och svensk ekonomi. Svenskt Näringsliv menar vidare att förslaget medför avgränsningsproblem. *Företagarna* är av uppfattningen att förslaget kan medföra ökad administrativ börda för företagen. *Företagarna* anför vidare att det är tveksamt om förslaget leder till ökad efterfrågan av reparationstjänster och om förslaget bidrar till målsättningen att produkter och råvaror ska användas på ett effektivt och hållbart sätt. *Ekonomistyrningsverket (ESV)* avstyrker förslaget med motiveringen att undantagen på mervärdesskatteområdet inte bör öka, utan ambitionen bör i stället vara att minska undantagen. *ESV* anför vidare att sysselsättningseffekterna är marginella och mycket osäkra. *TCO* anser att det finns behov av att ta itu med en samlad skatteöversyn med siktet på en skattereform, i stället för att göra ytterligare detaljändringar. *LO* avstyrker förslaget med motiveringen att det medför gränsdragningsproblem. *LO* anför vidare att de 270 miljoner kronorna, som förslaget beräknas kosta, kunde ha använts på ett lämpligare sätt. *Skatteverket* avstyrker förslaget och anser att mervärdesskattesänkningen medför gränsdragningsproblem. *Skatteverket* anser också att det är osäkert om förslaget leder till positiva sysselsättningseffekter. Om förslaget ändå genomförs föreslår *Skatteverket* vissa justeringar av lagtexten. *Sveriges Kommuner och Landsting* avstyrker förslaget med motiveringen att det strider mot EU-rätten. *Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet* anser att det inte går att bedöma om de avgränsningar som föreslås är i överensstämmelse med mervärdesskatte-direktivet. *Regelrådet* anser att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Skälen för regeringens förslag: Det är angeläget att produkter och råvaror används på ett effektivt och hållbart sätt. Att reparera och återanvända varor får allmänt sett anses vara bättre ur miljösynpunkt. I Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG om avfall och upphävande av vissa direktiv framhålls att förebyggande av avfall ska prioriteras för lagstiftning och politik som rör hantering av avfall. Användandet av resurser bör således ske återhållsamt. Ett varaktigt användande av redan tillverkade varor bör främjas. EU-kommissionen har också i sitt meddelande om cirkulär ekonomi

(KOM[2015] 614/2) framhållit att medlemsstaterna har en viktig roll i att uppmuntra till återanvändning och reparation. Det är därför angeläget att få fler att laga eller ändra redan tillverkade varor i stället för att köpa nytt. Vid tillhandahållande av tjänster som innebär att laga eller ändra redan tillverkade varor tas i dag mervärdesskatt ut med en skattesats om 25 procent. Det är enligt mervärdesskattedirektivet möjligt att tillämpa en reducerad skattesats på reparationer av vissa varor. En reducerad skattesats är ett sätt att ge incitament till att i större utsträckning köpa tjänster som innebär att redan tillverkade varor lagas eller ändras. Mervärdesskatten på tillhandahållande av sådana tjänster bör därför sänkas. Utgångspunkt ska tas i mervärdesskattedirektivet. Av direktivet följer att en reducerad skattesats får tillämpas på mindre reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne. Det finns ingen definition i mervärdesskattedirektivet av vad som avses med ”mindre” reparationer. Det finns vidare inte någon begränsning av vilka typer av reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne som omfattas (jämför även SOU 2011:70 s. 56). Med hänsyn till de varor som avses får det förutsättas att de reparationer som kommer i fråga är begränsade. Samtliga reparationer av de uppräknade varorna bör därför omfattas av förslaget, oavsett om det är en mindre eller större reparation. Det finns heller inte någon definition i mervärdesskattedirektivet av vad som omfattas av begreppet reparationer. *Sveriges Kommuner och Landsting* anser att förslaget strider mot EU-rätten. *Förvaltningsrätten i Linköping* är av uppfattningen att det kan ifrågasättas om ändring och förebyggande tjänster omfattas av begreppet reparationer. *Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet* anser att det inte går att bedöma om de avgränsningar som föreslås är i överensstämmelse med mervärdesskattedirektivet. *Advokatsamfundet* är av uppfattningen att det tydligare bör framgå av lagtexten vad som omfattas av förslaget. Som nämnts ovan finns det inte någon definition i mervärdesskattedirektivet av vad som omfattas av begreppet reparationer. Det finns heller ingen entydig definition av begreppet i allmänt språkbruk eller i uppslagsverk och ordböcker. Reparera kan t.ex. innebära att laga, åtgärda, underhålla, förbättra och upprusta. Det är därför regeringens bedömning att de reparationer som

omfattas av förslaget t.ex. även kan omfatta förebyggande tjänster och förbättringar som utförs på varorna i syfte att minska behovet av framtida reparationer och att varorna förbrukas och förslits. De åtgärder som vidtas får dock inte innebära att betydande ingrepp görs i varorna och att varorna ändras påtagligt (jämför även mål 139/84, EU:C:1985:195 där EU-domstolen slår fast att en reparationstjänst övergår till att vara försäljning av en ny vara när varans väsentliga karaktär förändras i och med reparationen). En sådan tolkning bedöms inte vara i strid mot EU-rätten. Även ur ett tillämpningsperspektiv bör t.ex. vissa förebyggande åtgärder omfattas av förslaget. För att minska gränsdragningsproblem och ökad administrativ börda som befaras av några remissinstanser bör t.ex. inoljning av cykelkedjan i samband med reparation av en cykel och förstärkning av ett handtag på en läderväska också omfattas av skattesänkningen.

Innebörden av begreppet cykel bör kunna definieras utifrån det befintliga regelverket för fordonsdefinitioner. En utgångspunkt för att bedöma vad som avses med cykel bör därför kunna vara lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner. I 2 § definieras vad som avses med en cykel. I paragrafen anges tre olika kategorier av fordon som definieras som cykel. I den första kategorin omfattas fordon som är avsedda att drivas med tramp- eller vevanordning och inte är ett lekfordon. I den andra kategorin omfattas vissa eldrivna fordon utan tramp- eller vevanordningar. I den tredje kategorin omfattas vissa eldrivna fordon med en tramp- eller vevanordning. Cykel i mervärdesskattedirektivets bemärkelse bör dock endast kunna inkludera fordon med tramp- eller vevanordningar. Cyklar som omfattas av förslaget bör därför kunna vara sådana fordon som definieras som cykel i den första och tredje kategorin i 2 § lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner. Reparationer av eldrivna fordon utan tramp- eller vevanordningar som definieras i kategori två omfattas således inte av förslaget.

Med lädervaror avses normalt varor som till övervägande del består av bearbetad djurhud. I promemorian föreslogs att även s.k. konstläder skulle omfattas av begreppet läder. *Skatteverket* är av uppfattningen att konstläder inte ska omfattas av förslaget eftersom det kan leda till gränsdragningsproblem. Regeringen delar Skatteverkets uppfattning. Med lädervaror bör

därför avses varor som till övervägande del består av bearbetad djurhud.

I promemorian föreslogs att begreppet hemtextilier skulle användas i stället för begreppet hushållslinne. *Skatteverket* och *Lagrådet* anser att begreppet hushållslinne bör användas eftersom den föreslagna ändringen då är bättre i överensstämmelse med mervärdesskattedirektivet. Regeringen delar den bedömningen.

LO och *Skatteverket*, som avstyrker förslaget, samt *Svenskt Näringsliv* och *Sveriges Skrädderiförbund* anser att förslaget medför gränsdragningsproblem. I syfte att minska risken för gränsdragningsproblem har förslaget utformats så tydligt som det är möjligt mot bakgrund av vad som föreskrivs i mervärdesskattedirektivet. Samtliga reparationer som utförs på cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne omfattas av förslaget. *Sveriges Skrädderiförbund* lyfter fram problem med att definiera vilken omfattning en reparation kan ha för att kunna klassificeras som mindre. Eftersom förslaget omfattar samtliga reparationer bör detta inte utgöra något problem. Som nämnts ovan görs bedömningen att det är förenligt med mervärdesskattedirektivet att tillämpa en reducerad skattesats på samtliga reparationer oavsett omfattning. För att förtydliga detta ytterligare har ordet "mindre" tagits bort i förhållande till förslaget i promemorian.

Skatteverket, *Sveriges Skomakarmästarförbund* och *Sveriges Skrädderiförbund* anför att det kan vara problematiskt att avgöra vad som utgör arbetskostnader respektive materialkostnader vid en reparation. *Företagarna* och *IFAU* anser att förslaget kan öka den administrativa bördan för företagen. I de flesta fall bör det dock inte vara svårt att avgöra vilka kostnader som är hänförliga till reparationstjänsten och vilka kostnader som är hänförliga till inköpt material. I fall där det inte är möjligt att avgöra vilken del av kostnaderna som är hänförlig till reparations-tjänsten respektive inköpt material bör den s.k. huvudsaklighetsprincipen användas (jämför t.ex. EU-domstolens avgörande i mål 349/96, EU:C:1999:9). Huvudsaklighets- respektive delningsprincipen som används generellt på mervärdesskatteområdet bör även kunna tillämpas för att avgöra hur en reparationstjänst ska beskattas.

Av mervärdesskattedirektivet framgår att när det gäller reparationer av kläder och hushålls-

linne så omfattas både lagning och ändring. För att förtydliga förslaget föreslår *Skatteverket* och *Sveriges Kommuner och Landsting* att detta ska framgå i lagtexten. Regeringen anser inte att det bör specificeras i lagtexten exakt vilka tjänster som omfattas när det gäller specifikt reparationer av kläder och hushållslinne. *Skatteverket* anser också att det bör förtydligas ytterligare vilka varor som omfattas av förslaget. Regeringen anser inte att det bör upprättas förteckningar och liknande över t.ex. vilka kläder och skor som omfattas av förslaget. Det finns en risk med att en sådan förteckning bedöms som uttömmande och att reparation av vissa varor som borde omfattas av mervärdesskattesänkningen inte kommer att omfattas av förslaget. En sådan förteckning skulle sannolikt också behöva justeras efter hand. *ESV*, som avstyrker förslaget, *IFAU*, *Sveriges Skrädderiförbund* och *Svenskt Näringsliv* anser att sysselsättningseffekterna är osäkra. Dessa remissynpunkter behandlas i avsnitt 6.25.4.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändring i 7 kap. 1 § mervärdesskattelagen (1994:200), se avsnitt 3.20.

6.25.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Sänkt mervärdesskatt på reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne från 25 procent till 12 procent bedöms minska skatteintäkterna med ca 0,27 miljarder kronor 2017. Den varaktiga effekten bedöms till ca 0,24 miljarder kronor.

Effekter för företagen

En lägre mervärdesskatt för reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne bedöms leda till lägre pris och därmed till ökad efterfrågan på dessa tjänster. Branschen för reparationer av de uppräknade varorna kan därmed antas öka till följd av förslaget. En relativt stor andel av företagen inom dessa branscher bedöms vara mindre företag. Förslaget innebär att vissa företag kommer att tillämpa två olika skattesatser. Ett företag som t.ex. tillhandhåller skrädderitjänster och kemtvätt kommer att tillämpa skattesatsen på 12 procent på skrädderitjänsterna och skattesatsen på 25 procent på kemtvätt. Så är också fallet för ett företag som t.ex. både säljer och reparerar cyklar.

För företag som, i och med förslaget, kommer att tillämpa olika skattesatser kan den administrativa bördan öka något. De olika tjänster som beskattas med respektive skattesats bedöms dock i de flesta fall inte vara svåra att skilja från varandra. Det är svårt att bedöma hur mycket den administrativa bördan ökar för företagen. En skillnad mellan förslaget i promemorian och det förslag som diskuterades i betänkandet Sänkt moms på vissa tjänster? (SOU 2011:70) är att begreppet mindre reparationer tolkas vidare i detta förslag jämfört med förslaget i betänkandet. En vidare tolkning av begreppet mindre reparationer borde innebära mindre gränsdragningsproblem och därmed lägre administrativa kostnader. I SOU 2011:70 gjordes beräkningar av hur företagens administrativa kostnader skulle påverkas om mervärdesskatten sänktes på mindre reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne. Baserat på uppgifter i betänkandet (s. 159) från Tillväxtverkets databas för administrativa kostnader, den s.k. MALIN-databasen, för 2009 beräknas de administrativa kostnaderna öka med ca 5 400 kronor per företag och år. I Skatteverkets rapport Krånglig moms – en företagsbroms? (Skatteverkets rapport 2006:3), som baseras på data för 2005, görs uppskattningar av företagens fullgörandekostnader för mervärdesskatt. I rapporten görs beräkningar av hur företagens kostnader påverkas om företagen måste hantera två skattesatser i stället för en. Den genomsnittliga skillnaden i fullgörandekostnader för mervärdesskatt mellan företag som hanterar två mervärdesskattesatser jämfört med företag som hanterar en mervärdesskattesats bedöms till ca 2 400 kronor per företag och år. Uppräknat med BNP till 2017 motsvarar det knappt 3 000 kronor per företag och år, dvs. drygt hälften av den kostnad som beräknas med hjälp av MALIN-databasen för 2009. Sammantaget bedöms fördelarna med förslaget överväga de nackdelar som en eventuell ökad administrativ börda kan medföra för företagen. Regeringen gör vidare bedömningen, i likhet med Skatteverket, att förslaget kan föranleda behov av informationsinsatser till företagen. Det bedöms att Skatteverket är bäst lämpat att avgöra vilka informationsinsatser som krävs.

Effekter för myndigheter

Den föreslagna ändringen kommer att innebära en ökad administration för Skatteverket, eftersom Skatteverket i vissa fall kommer att behöva bedöma om en viss tjänst ska omfattas av skattesänkningen och beskattas med 12 procent eller om tjänsten inte omfattas av förslaget och ska beskattas med 25 procent. Förslaget bedöms medföra en engångskostnad på 226 000 kronor som är hänförlig till intern och extern information. Förslaget beräknas även medföra en årlig kostnad på 1 770 000 kronor med anledning av utökad kontrollverksamhet. Tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar. Förslaget bedöms endast påverka de allmänna förvaltningsdomstolarna marginellt.

Effekter för miljön

Att reparera en vara i stället för att köpa en ny innebär i många fall att en lägre andel råvaror och mindre energi behöver tas i anspråk, att utsläppen av miljöskadliga ämnen blir lägre och att mängden avfall minskar. Samtidigt är det ofta relativt enkelt och billigt att köpa en ny vara jämfört med att reparera t.ex. en cykel, skor eller kläder. Att sänka mervärdesskatten på reparationer av vissa varor bedöms medföra att kostnaden för att köpa reparationstjänster minskar. Därmed ökar incitamenten för konsumenterna att reparera redan tillverkade varor i stället för att köpa nya. Det bedöms i sin tur leda till en förbättrad resurshushållning och till att miljöbelastningen från produktionen av nya varor minskar. Vidare kan det leda till att konsumenterna i högre utsträckning väljer att köpa produkter av högre kvalitet med större reparationsmöjligheter, vilket ytterligare kan bidra till minskad miljöbelastning.

Effekter för sysselsättning, arbetslöshet och arbetade timmar

Generellt sett förväntas ökad efterfrågan på arbetskraft i en sektor leda till att sysselsättningen i övriga sektorer minskar. Detta förklaras av att ökad efterfrågan på arbetskraft leder till högre löner och därmed högre arbetskostnader, vilket i sin tur leder till minskad efterfrågan på arbetskraft i övriga sektorer. Att lönerna stiger vid ökad efterfrågan på arbetskraft kan t.ex. vara en följd av att löntagarnas förhandlingsposition relativt arbetsgivarna förbättras då arbetslösheten temporärt sjunker. En reform som ökar efterfrågan på arbetskraft

bedöms varaktigt kunna öka sysselsättningen i ekonomin i sin helhet i den utsträckning den riktas mot personer med relativt svag anknytning till arbetsmarknaden. Detta då efterfrågan på arbetskraft i detta fall kan öka utan att det leder till ett ökat lönetryck. Sänkt mervärdesskatt på vissa reparationer förväntas medföra lägre priser och därmed ökad efterfrågan på dessa tjänster. Det bedöms i sin tur öka efterfrågan på arbetskraft i branschen, vilket leder till lägre arbetslöshet och högre sysselsättning i branschen. Då reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne i relativt hög grad bedöms kunna utföras av individer med låg utbildningsnivå eller individer med svag anknytning till arbetsmarknaden, bedöms förslaget även kunna leda till något högre varaktig sysselsättning och lägre arbetslöshet i ekonomin som helhet. Branschen för dessa reparationer bedöms dock sysselsätta förhållandevis få individer, varför sysselsättningseffekten bedöms liten i relation till sysselsättningen i ekonomin som helhet. Förslaget bedöms inte påverka antalet arbetade timmar bland dem som köper tjänsterna i någon större utsträckning. Orsaken är att hushållen i dagsläget bedöms ägna lite tid åt reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne.

Förslaget bedöms därmed inte medföra att tid frigörs för hushållen som kan användas till ökat marknadsarbete. *ESV, IFAU, Sveriges Skrädderiförbund och Svenskt Näringsliv* anser att sysselsättningseffekterna är osäkra. Regeringen delar uppfattningen att effekterna för sysselsättning är svåra att bedöma och behäftade med stor osäkerhet. Det huvudsakliga syftet med förslaget är heller inte att öka sysselsättning. Förslaget syftar till att få fler att laga och ändra redan tillverkade varor i stället för att köpa nytt. Det är angeläget att produkter och råvaror används på ett effektivt och hållbart sätt. Att reparera och återanvända varor får allmänt sett anses vara bättre ur miljösynpunkt. Såsom *IFAU* konstaterar kommer sysselsättningseffekten av reformen att bero dels på hur mycket försäljningen av enkla reparationstjänster ökar, dels på i vilken grad potentiellt nyanställda har svag anknytning till arbetsmarknaden. Båda dessa faktorer är svårbedömda, bl.a. beroende på bristfällig statistik. Regeringens samlade bedömning är dock att reformen kan få vissa varaktiga sysselsättningseffekter för ekonomin som helhet genom att försäljningen av de

aktuella tjänsterna ökar och genom att detta medför att individer med svag anknytning till arbetsmarknaden får sysselsättning. Samtidigt bedöms branschen för mindre reparationer sysselsätta förhållandevis få individer, varför sysselsättningseffekten bedöms liten i relation till sysselsättningen i ekonomin som helhet. Den offentligfinansiella kostnaden för sänkt mervärdesskatt på mindre reparationer bedöms dock samtidigt bli avsevärt lägre än t.ex. den offentligfinansiella kostnaden för nedsatt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster. *Regelrådet* anser att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. I konsekvensanalysen redogörs för förslagets effekter i den omfattning som är erforderligt i det aktuella lagstiftningsärendet. Det sker mot bakgrund av tillgängliga uppgifter och i den omfattning som är möjlig. Härigenom anser regeringen att gällande krav på konsekvensanalyser har tillgodosetts.

Effekter för jämställdheten

Det finns olika sätt att beskriva förslagets effekter för jämställdheten. Ett sätt att försöka belysa eventuella effekter för jämställdheten är att se till vilka som arbetar inom branscherna för mindre reparationer. Eftersom dessa branscher förväntas växa till följd av förslaget, innebär det att fler individer förväntas kunna få ett arbete inom dessa sektorer. Tillgänglig statistik bedöms inte vara tillräckligt finfördelad för att på ett tillförlitligt sätt beskriva vilka som arbetar med reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne. Utifrån den statistik som är tillgänglig, som dock omfattar bredare och delvis andra grupper av sysselsatta än dessa branscher, är bilden att det främst är män som arbetar med cykelreparationer eller som skomakare, medan kvinnor dominerar inom branscherna för reparation av kläder och hushållslinne. Beroende på vilka av dessa branscher som kommer att växa mest till följd av förslaget kommer det därför att få olika effekter för sysselsättningen bland kvinnor respektive män. En sammantagen bedömning är dock att underlaget är alltför osäkert för att dra några säkra slutsatser i detta avseende.

Ett annat sätt att försöka belysa effekter för den ekonomiska jämställdheten är att se till kvinnors respektive mäns konsumtionsutgifter.

Eftersom förslaget förväntas leda till lägre priser på reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne, kommer förslaget att gynna personer som lägger förhållandevis stor andel av sina konsumtionsutgifter på reparationer av dessa varor. Befintlig statistik över hushållens konsumtionsutgifter för reparationer som omfattas av förslaget är emellertid inte tillräckligt tillförlitlig för att analysera förslagets effekter för jämställdheten. Eventuella effekter bedöms vara små då utgifterna för dessa reparationer dels utgör en mycket liten del av individens disponibla inkomst, dels förekommer bland en väldigt liten del av hushållen. Trots osäkerhet i statistiken visar den på två tendenser vad avser konsumtionsmönstren bland hushållen. Den stora merparten av hushåll som reparerar kläder, skor eller cyklar utgörs av sambohushåll. Det är således ovanligt att hushåll med ensamstående lägger pengar på reparation av nämnda varor. Utifrån könsfördelad statistik baserad på de ensamstående hushållen kan man därtill notera att betydligt fler män spenderar pengar på reparation av kläder och cyklar. Konsumtionsmönstret för reparation av skor är däremot könsneutral.

Sammantaget är det svårt att bedöma förslagets effekt för jämställdheten. Förslaget bedöms dock inte ha några betydande effekter för jämställdheten.

Fördelningseffekter

Eventuella fördelningseffekter av förslaget bedöms vara små eftersom utgifterna för reparationer dels utgör en mycket liten del av människors disponibla inkomst, dels endast förekommer i ett begränsat antal hushåll. Samma bedömning görs i SOU 2011:70 (se s. 154–156 i betänkandet).

Övriga skattefrågor

6.26 Ändrad intäktsränta på skattekontot

6.26.1 Ärendet och dess beredning

Skatteverket har i promemorian Skattekontot och intäktsräntan (dnr Fi2016/00685/S3) uppskattat att det i januari 2016 fanns ca 22 miljarder kronor mer på skattekonton än vad

som är nödvändigt för att betala skatter och avgifter. Inom regeringskansliet upprättades promemorian Ändrad intäktsränta i skattekontot, vari föreslogs att det golv för intäktsräntan som finns i skatteförfarandelagen (2011:1244) för de fall basräntan enligt ordinarie beräkning skulle understiga 1,25 procent skulle tas bort. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 20, avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 20, avsnitt 2*. En sammanställning av remissinstansernas synpunkter finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2016/00685/S3).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 26 maj 2016 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 20, avsnitt 3*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 20, avsnitt 4*. Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

6.26.2 Bakgrund

Skatteverket har under senare tid sett flera tecken på att skattekontot har börjat användas som sparkonto, dvs. att inbetalningar gjorts på kontot i syfte att få ränta på insatta medel i stället för att täcka debiteringar av skatter och avgifter.

Det innebär att skattekontot används på ett sätt det inte är avsett för. Vidare får Riksgäldskontoret svårt att beräkna det framtida lånebehovet. På grund av det låga ränteläget i samhällsekonomin för närvarande, så tillgodoses dessutom den svenska statens upplåningsbehov till en högre kostnad än vad som vore möjligt vid alternativ upplåning.

Räntegapet

Intäktsräntan på skattekontot är 45 procent av basräntan. Basräntan beräknas med utgångspunkt i räntan på sexmånaders statsskuldväxlar och fastställs av Skatteverket. Den kan dock inte understiga golvvärdet 1,25 procent. Det innebär med nuvarande regler att intäktsräntan på skattekontot aldrig kan understiga 0,5625 procent. Denna räntenivå har gällt under de senaste tre åren, sedan 1 januari 2013. Räntan är skattefri och motsvarar därför en skattepliktig ränta på

0,72 procent för aktiebolag eller 0,80 procent för fysiska personer.

Det innebär att skattekontots intäktsränta har varit klart högre än bankräntorna under 2014 och, mer påtagligt, under 2015. Detta har skapat incitament för både juridiska och fysiska personer att använda skattekontot på ett icke avsett sätt.

Skatteverket uppskattar i promemorian Skattekontot och intäktsräntan (dnr Fi2016/00685/S3) att det i januari 2016 fanns ca 12 miljarder kronor mer på skattekonton för juridiska personer än vad som går att förklara med skatter och avgifter för dessa. För fysiska personer rör det sig om ca 10 miljarder kronor mer än vad som går att förklara. Således fanns det sammanlagt ca 22 miljarder kronor mer på skattekonton än vad som är nödvändigt för att betala skatter och avgifter. Enligt Skatteverkets analys tyder mycket på att dessa ca 22 miljarder är insatta på skattekontot för att generera skattefri intäktsränta, vilken på dessa belopp är ca 124 miljoner kronor på årsbasis.

Statens lånebehov

Medlen som sätts in på skattekontona går in till Riksgäldskontorets konton. När inflödet av skattemedel ökar förändrar Riksgäldskontoret sin beräkning av upplåningsbehovet. De ökningar som skett på skattekontona uppfattas av Riksgäldskontoret som temporära, vilket leder till att strategin för kortidsupplåning förändras. Upplåning av medel i det korta tidsperspektivet sker via försäljning av statsskuldsväxlar. I det rådande ränteläget kan Riksgäldskontoret sälja statsskuldsväxlarna till en negativ ränta på under 0,5 procent. Således är köparna av dessa statsskuldsväxlar beredda att betala för att få låna ut pengar. Genom det ökade inflödet av medel på skattekontona drar Riksgäldskontoret ned på försäljningen av statsskuldsväxlar i motsvarande mån. Därmed går staten miste om ränteintäkterna från försäljningen av statsskuldsväxlarna.

Det ökade inflödet av medel på skattekontot innebär alltså en utebliven intäkt för staten. Den kan uppskattas till ca 125 miljoner kronor.

6.26.3 Gällande rätt

De nu gällande principerna för ränteberäkning på skattekontot infördes i samband med skattebetalningslagen (1997:483). Då bestämdes att den skattskyldige skulle betala kostnadsränta eller tillgodoföras intäktsränta beräknad med utgångspunkt i en basränta. Basräntan skulle i sin tur beräknas med utgångspunkt i den räntesats som gäller för sexmånaders statsskuldsväxlar.

Bestämmelserna om ränta återfinns numera i 65 kap. skatteförfarandelagen. Räntan beräknas med utgångspunkt från en räntesats (basränta) som motsvarar 125 procent av räntesatsen för sexmånaders statsskuldsväxlar. Basräntan får dock lägst vara 1,25 procent. Den fastställda basräntan ska gälla fr.o.m. närmast kommande kalendermånad (3 §). Intäktsräntan beräknas till 45 procent av basräntan (4 § tredje stycket).

I 14 kap. 10 § skatteförfarandeförordningen (2011:1261) anges att det är Skatteverket som fastställer basräntan. Där anges också metoden för att räkna fram underlaget för basräntan. Säljräntan på sexmånaders statsskuldsväxlar avläses varje bankdag. Räntenoteringarna fr.o.m. den 16 i en månad t.o.m. den 15 i månaden därpå sammanvägs till en genomsnittsränta. Om det uppkommer decimaler vid beräkningen av genomsnittsräntan ska räntan avrundas till närmast hela procenttal. Om genomsnittsräntan ligger mitt emellan två hela procenttal ska den avrundas nedåt.

Genomsnittsräntan kan alltså endast beräknas till hela procenttal. Basräntan beräknas sedan enligt huvudregeln i 3 § till 125 procent av denna. Det innebär att alternativregeln för basräntans beräkning enligt 3 § sista meningen endast blir tillämplig om genomsnittsräntan är 0 eller negativ.

Det finns bestämmelser om ränta i annan lagstiftning som hänvisar till bestämmelsen om intäktsränta i 65 kap. 4 § tredje stycket. I några fall rör det sig om skatter eller avgifter som inte omfattas av skattekontosystemet. Av 2 kap. 14 § tullagen (2016:253) framgår att intäktsränta tillgodoförs på tull, annan skatt, särskild avgift eller ränta som återbetalas, och att räntesatsen ska vara den som anges i 6 kap. 4 § tredje stycket skatteförfarandelagen. Enligt 8 § femte stycket lagen (2014:1470) om beskattning av privatinförsel av cigaretter ska intäktsränta utgå om skatt ska tillgodoräknas på grund av ett omprövningsbeslut eller ett beslut av domstol.

Enligt 8 § lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter ska intäktsränta betalas om skatt eller transporttillägg som beslutats med stöd av lagen ska återbetalas. I båda fallen ska räntan beräknas efter den räntesats som anges i 65 kap. 4 § tredje stycket skatteförfarandelagen. Vidare finns i exempelvis 8 kap. 11 § årsredovisningslagen (1995:1554), 12 kap. 13 § ellagen (1997:857) och 12 § naturgaslagen (2005:403) bestämmelser som innebär att ränta ska betalas på en betald förseningsavgift som ett företag har rätt att få tillbaka på grund av en domstols beslut. I fråga om räntans storlek tillämpas 65 kap. 4 § tredje stycket skatteförfarandelagen. Dessutom är vissa av bestämmelserna om ränta i 65 kap. skatteförfarandelagen, bl.a. de som finns i 4 §, tillämpliga beträffande miljöavgift enligt lagen (1990:613) om miljöavgift på utsläpp av kväveoxider vid energiproduktion, se 19 § den lagen.

Enligt artikel 27.2 andra stycket i rådets direktiv 2008/9/EG av den 12 februari 2008 om fastställande av närmare regler för återbetalning enligt direktiv 2006/112/EG av mervärdesskatt till beskattningsbara personer som inte är etablerade i den återbetalande medlemsstaten men i en annan medlemsstat, gäller följande: Ränta ska betalas efter en räntesats som ska vara densamma som den nationella räntesats som tillämpas för återbetalningar av mervärdesskatt till beskattningsbara personer som är etablerade i den återbetalande medlemsstaten enligt nationell lagstiftning i denna medlemsstat. Om ingen ränta ska betalas enligt nationell rätt vad gäller återbetalning till etablerade beskattningsbara personer, ska den ränta som ska betalas vara densamma som den ränta eller jämförlig avgift som den återbetalande medlemsstaten tillämpar för försenade betalningar av mervärdesskatt från beskattningsbara personer.

Enligt 19 kap. 21 § andra stycket mervärdesskattelagen (1994:200) ska ränta vid försenad återbetalning i vissa fall till beskattningsbara personer beräknas efter den räntesats som anges 65 kap. 4 § tredje stycket skatteförfarandelagen (intäktsränta). Den räntesats som gäller för försenad betalning från beskattningsbara personer som är etablerade i Sverige är enligt 65 kap. 13 § skatteförfarandelagen basräntan ökad med 15 procentenheter (f.n. 16,25 procent).

Även i 17 § lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund finns en bestämmelse om intäktsränta, men den knyter direkt an till basräntebestämmelsen i 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen.

Dessutom finns det i ett antal andra lagar, bl.a. inom socialförsäkringsområdet, bestämmelser som knyter an till basräntan.

6.26.4 Överväganden och förslag

Regeringens förslag: Om basräntan har beräknats enligt 65 kap. 3 § sista meningen skatteförfarandelagen, ska intäktsräntan vara 0.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Riksgäldskontoret* välkomnar förslaget men anför att sänkningen bör kompletteras med andra åtgärder som exempelvis beloppsbegränsningar. *Ekonomistyrningsverket* tillstyrker förslaget i promemorian men anför att intäktsräntan bör beräknas till 25–35 procent av basräntan i stället för 45 procent för att undvika att skattekontot används som ett sparkonto. *Skatteverket* tillstyrker förslaget, men menar att om intäktsräntan sänks till 0 procent innebär det att intäktsräntan vid återbetalning av mervärdesskatt till vissa beskattningsbara personer i andra EU-länder kommer att beräknas med stöd av 65 kap. 13 § andra stycket skatteförfarandelagen. För att undvika det kan intäktsräntan på skattekontot i stället sänkas till som lägst 0,01 procent.

Näringslivets regelnämnd frågar sig om möjligheterna och effekterna av att sänka basräntans golvvärde har övervägts tillräckligt ingående för att avfärdas. Man saknar vidare en analys av om en ytterligare komplettering av reglerna för intäktsränta i skattekontot är att förutse, om bankerna i något fall skulle erbjuda negativ ränta vid insättning på bankkonto. *Svenskt Näringsliv* menar att det finns brister i konsekvensutredningen. För det fall regeringen avser gå vidare med förslaget, menar man att golvet för kostnadsräntan bör sänkas till

0,6875 procent om förslaget om att sänka golvet till 0 för intäktsröntan genomförs.

Skälen för regeringens förslag: Som framgår av avsnitt 6.26.2 ger skattekontona en hög avkastning jämfört med alternativa sparformer. Det finns indikationer på att detta fått till följd att skattekonton i en ökande omfattning används för kapitalplacering. Det har aldrig varit avsikten med skattekontot. Dessutom ökar kostnaden för att tillgodose statens upplåningsbehov i motsvarande mån som kontobehållningen ökar. Mot denna bakgrund bör intäktsröntan sänkas så att den inte längre är ränteledande. När det gäller *Riksgäldskontorets* och *Ekonomistyrningsverkets* förslag om ytterligare åtgärder, så kan de behöva övervägas i ett senare skede. Det ligger dock inte inom ramen för detta lagstiftningsarbete. *Näringslivets regelnämnd* saknar en analys av om en ytterligare komplettering av reglerna för intäktsrönta i skattekontot är att förutse, om bankerna i något fall skulle erbjuda negativ ränta vid insättning på bankkonto. Om nu föreliggande förslag inte får eftersträvad effekt får regeringen analysera läget och överväga att föreslå ytterligare förändringar. *Svenskt Näringsliv* anser att om golvet för intäktsröntan ska sänkas, bör även golvet för kostnadsröntan sänkas och att räntenivåerna bör följas åt. Regeringen håller med om att det finns fog för att kostnadsröntan och intäktsröntan i skattekontot i normala fall även fortsättningsvis följs åt. I det mycket speciella fall som nu föreligger, där intäktsröntan på grund av det extremt låga ränteläget i samhället gör att skattekontot blir ränteledande, finns det dock skäl för att räntorna inte följs åt. Kostnadsröntan bör inte sänkas under nu gällande lägsta nivå, eftersom det då skulle uppkomma risk för stora oönskade skattekrediter.

På grund av det extremt låga ränteläget i samhället riskerar skattekontot att bli ränteledande och användas som sparkonto, vilket bör undvikas. Detta bör ske genom en lagändring som innebär att det generella golvet på 1,25 procent för basröntan inte ska tillämpas vid beräkningen av intäktsröntan. I stället bör ett särskilt golv för intäktsröntan införas. Frågan är vad som är en lämplig nivå för detta golv. Det bör å ena sidan säkerställa att intäktsröntan inte är ränteledande. Å andra sidan bör det också säkerställa att skattebetalare som betalar in medel på skattekontot för att täcka kommande skattekrav inte belastas med en ytterligare

kostnad i form av negativ intäktsrönta. Det kan t.ex. vara frågan om en person som har avyttrat sin bostad med vinst och redan i samband med att betalningen erhålls vill sätta in pengar på sitt skattekonto för att täcka skatten. En person i denna situation bör inte drabbas av ytterligare belopp att betala vid slutskatteberäkningen på grund av att inbetalningen har minskat i värde genom en negativ intäktsrönta på skattekontot. Därför föreslås att golvet för intäktsröntan ska vara 0. Detta uppnås genom att det i lagtexten anges att när räntegolvet enligt sista meningen i 65 kap. 3 § skatteförordningen är tillämpligt för basröntan, ska intäktsröntan i stället vara 0.

Intäktsröntan kommer alltså att bli 0 vid nuvarande ränteläge, men kommer att följa med det allmänna ränteläget upp när det stiger. Den kommer dock att ligga lägre än röntan i traditionella sparformer. Med en sådan ändring minskar skattekontots attraktivitet som kapitalplacering.

Skatteverket menar att om intäktsröntan sänks till 0 procent innebär det att intäktsröntan vid återbetalning av mervärdesskatt till vissa beskattningsbara personer i andra EU-länder kommer att beräknas med stöd av 65 kap. 13 § andra stycket skatteförordningen. Som framgår av avsnitt 6.26.3, ska ränta vid återbetalning av mervärdesskatt i sådana fall beräknas efter samma räntesats som tillämpas för återbetalningar av mervärdesskatt till beskattningsbara personer som är etablerade i Sverige. Av 19 kap. 21 § andra stycket mervärdesskattelagen framgår att röntan ska beräknas enligt 65 kap. 4 § tredje stycket skatteförordningen. Således är bestämmelsen om intäktsrönta enligt skatteförordningen tillämplig. Enligt nationell rätt utgår således ränta i dessa situationer. Att räntesatsen enligt förslaget kan bli 0 i ett extremt ränteläge kan inte anses ändra detta förhållande. Till skillnad från *Skatteverket* gör regeringen därför bedömningen att direktivets regler om vad som gäller när ingen ränta ska betalas enligt en medlemsstats nationella rätt inte blir tillämpliga under en period då intäktsröntan enligt förslaget ska beräknas till 0. Skatteförordningens intäktsrönta har, som framgår av avsnitt 6.26.3 även betydelse för intäktsrönta vid återbetalning enligt några andra lagar. Det har alltså bedömts att intäktsröntan enligt skatteförordningen utgör en rimlig kompensation vid återbetalning enligt dessa lagar. Det finns

ingen anledning att göra någon annan bedömning i det här sammanhanget.

Lagtext

Förslaget föranleder en ändring i 65 kap. 4 § skatteförfarandelagen, se avsnitt 3.17.

6.26.5 Konsekvensanalys

Regelrådet anser att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Rådet anser att redovisningen av bl.a. alternativa lösningar och förslagets överensstämmelse med EU-rätten är bristfällig.

När det först gäller alternativa lösningar, har den enklaste lösningen föreslagits för att åtgärda det uppstådda problemet, nämligen att sänka golvet för intäktsrättan. Förhoppningsvis åtgärdar denna lösning, på ett smidigt sätt, problemet med räntesparande på skattekontot. Detta utan att skapa ytterligare problem och kostnader för företag och individer. Om lösningen inte åtgärdar problemet återkommer regeringen med ytterligare förslag till förändringar. Om detta sker kommer regeringen att diskutera de olika förslagen och deras påverkan i konsekvensanalysen.

Förslaget bedöms vara förenligt med EU-rätten, se vidare under avsnitt 6.26.4.

Offentligfinansiella effekter

Förslaget beräknas öka statens intäkter med ca 0,73 miljarder kronor 2017. Effekten utgör en temporär intäktsförstärkning 2017 i och med att ränteläget förväntas återgå till en mer normal nivå 2018.

Den varaktiga effekten beräknas till ca 4 miljarder kronor.

Förslaget har även effekt på andra intäktsrätter än skattekontot i den mån de är kopplade till skatteförfarandelagens bestämmelser om intäktsränta. Bedömningen är dock att denna effekt är statsfinansiellt försumbar.

Om skattekontots attraktivitet som kapitalplacering minskar fr.o.m. 2017 kan den statliga upplåningen öka i motsvarande mån. Så länge de korta marknadsräntorna är negativa kan ränteutbetalningarna för staten komma att öka till följd av detta. Det är emellertid svårt att bedöma hur stor denna effekt är.

Ikraftträdandet är valt med tanke på att ett nytt beskattningsår påbörjas för merparten av de

skattskyldiga vid kalenderårets början samt lagstiftningsprocessens tidsåtgång.

Effekter för myndigheter

Skatteverket kommer att behöva göra mindre justeringar i ränteberäkningsrutinerna samt informera om att intäktsrättan har ändrats, dock inte utöver redovisning av detta på sin hemsida. Detta kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar. Några speciella informationsinsatser behövs inte eftersom några formella skatteregler inte ändrats.

Förslaget bedöms inte få några effekter för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Effekter för företag och enskilda

Förslaget har sin grund i behovet av att motverka att skattekontot utnyttjas för sparande. Det innebär endast att golvet för intäktsrättan sänks till 0. Det är inte fråga om några ändrade förfaranden. Förslaget bedöms inte påverka företagens administrativa börda.

Förslaget torde dock innebära en kostnadsökning i och med att den skattefria avkastningen på skattekontobehållningen beräknas minska med sammanlagt 730 miljarder kronor avseende inbetalningar som avser förväntade skattedebiteringar. Av dessa kan 455 miljarder kronor antas avse juridiska personer och 275 miljarder kronor fysiska personer.

Förslaget påverkar även intäktsrätter utanför skattekontosystemet i den mån de är kopplade till skatteförfarandelagens bestämmelser om intäktsränta. Sammantaget torde det endast röra sig om mindre belopp.

Detta är dock en konsekvens av att rätta till det icke avsedda förhållandet att skattekontot kommit att bli ränteledande.

Regelrådet anser att konsekvensutredningen är bristfällig avseende berörda företag utifrån antal, storlek och bransch, förslagets administrativa kostnader, dess påverkan på konkurrensförhållanden, dess påverkan på företagen i andra avseenden samt särskilda hänsyn till små företag.

Även *Näringslivets regelnämnd* och *Svenskt Näringsliv* anser att konsekvensutredningen brister.

Förslaget bygger på en studie genomförd av Skatteverket där man redogör för hur man kommit fram till att det finns ett överskott av medel på skattekonton jämfört med vad som kan

hänförs till skatter och avgifter. I denna studie påtalas svårigheten med att säkert kunna fastställa vilka individer eller företag som använder skattekonton för räntesparande. Genom att använda några tumregler går det att uppskatta ungefär hur stort överskottet är samt hur det är uppdelat på fysiska och juridiska personer. Någon nedbrytning av detta låter sig inte göras utan att ytterligare antaganden måste göras. Detta skulle leda till ökad osäkerhet. En uppdelning på antal, storlek och bransch skulle i detta fall vara meningslös då osäkerheten skulle vara alltför stor. Poängen i studien var att man påvisade ett oönskat sparande av medel på skattekonton som inte är avsedda att användas för detta ändamål. Därmed påtalas även att räntenivån, som föranleder detta problem, i förhållande till andra räntenivåer är för hög.

Förslaget innebär att golvet på intäktsräntan på skattekontot sänks och blir som lägst noll. I övrigt har inga formella skatteregler ändrats. Företagen ska alltid se till så att deras preliminära skatt återspeglar deras näringsverksamhets utveckling. Således har heller inte den administrativa kostnadsnivån för företag, oavsett storlek, förändrats.

Regleringen är generell och resulterar i att samtliga berörda påverkas lika. Således påverkas inte konkurrensförhållandena.

Övriga konsekvenser

Förslaget kan inte förväntas ha någon effekt på de jämställdhetspolitiska målen och jämställdheten. Det torde inte heller ha någon effekt på sysselsättningen.

6.27 Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen

Regeringens bedömning: I syfte att minska skattefusk och skatteundandragande bör uppgifter på individnivå om utbetalda ersättningar för arbete och skatteavdrag lämnas löpande till Skatteverket. Uppgifterna bör lämnas i en arbetsgivardeklaration i stället för i en kontrolluppgift.

Det nya systemet bör införas stegvis från och med den 1 juli 2018.

Skälen för regeringens bedömning: Skattepolitikens främsta syfte är att finansiera den gemensamma välfärden, olika samhällsfunktioner och andra offentliga utgifter. Det är viktigt att medborgarna har ett högt förtroende för skattesystemet och att det finns åtgärder för att bekämpa skattefusk och skatteundandragande (se avsnitt 6.1).

I skatteförfarandelagen (2011:1244) finns flera skyldigheter om att lämna uppgifter till Skatteverket, t.ex. skyldighet att lämna kontrolluppgifter, inkomstdeklaration och skattedeclaration. Uppgiftsskyldigheten är en central beståndsdel i skattesystemet. Vårt beskattningssystem bygger till stor del på uppgifter som enskilda ska lämna. Att uppgiftsskyldigheten fullgörs är således en nödvändig förutsättning för att skattesystemet ska kunna verka på avsett sätt. Det måste finnas effektiva verktyg för att rätt uppgifter ska lämnas till Skatteverket och för Skatteverkets kontrollverksamhet i syfte att säkra ett korrekt uttag av skatter och avgifter.

Kontrolluppgift ska enligt gällande rätt lämnas om utgiven ersättning och förmån som utgör intäkt i inkomstslaget tjänst. Den som har gett ut ersättningen eller förmånen är uppgiftsskyldig. I kontrolluppgiften ska uppgift bl.a. lämnas om värdet av den ersättning eller förmån som har getts ut och om skatteavdrag. Aktuella uppgifter ska lämnas för varje betalningsmottagare och ska lämnas en gång om året. Den som har gett ut aktuell ersättning och gjort skatteavdrag ska också lämna en arbetsgivardeklaration. I en arbetsgivardeklaration ska dock uppgifter inte lämnas för varje betalningsmottagare, utan en arbetsgivardeklaration ska innehålla uppgift om bl.a. den sammanlagda ersättning som utbetalaren är skyldig att göra skatteavdrag för och sammanlagt avdraget belopp. Aktuella uppgifter avser således totalsummorna för samtliga betalningsmottagare. Uppgifterna ska lämnas varje månad till Skatteverket.

Skatteverket har den 5 februari 2016 lämnat promemorian Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen till Finansdepartementet (dnr Fi2016/00407/S3). Promemorian har remissbehandlats och bereds nu inom Finansdepartementet.

Skatteverket föreslår i sin promemoria att uppgifter på individnivå, dvs. per betalningsmottagare, om utbetalda ersättningar för arbete och gjorda skatteavdrag ska redovisas löpande i

stället för en gång per år i en kontrolluppgift. Skatteverket föreslår att dessa uppgifter ska lämnas i en arbetsgivardeklaration. Ett sådant förslag skulle medföra att uppgifterna skulle lämnas varje månad till Skatteverket. Skatteverket föreslår också att betalningsmottagaren ska få tillgång till dessa uppgifter löpande. Skatteverket anser att det finns många fördelar med ett sådant system. Regeringen delar den bedömningen och anser att det av Skatteverket föreslagna systemet bör införas. Syftet är att minska skattefusk och skatteundandragande. Om Skatteverket skulle få tillgång till löpande uppgifter per betalningsmottagare, skulle Skatteverket få ett bättre underlag för skattebeslut och kunna effektivisera kontrollverksamheten. Ett sådant system skulle även vara positivt för bl.a. betalningsmottagare och andra uppgiftsmottagare än Skatteverket samt ge positiva offentligfinansiella effekter.

Enligt Skatteverket skulle ett sådant förslag ha positiva offentligfinansiella effekter om totalt ca 3 miljarder kronor årligen. Skatteverket skulle bl.a. kunna jämföra uppgifterna per betalningsmottagare i arbetsgivardeklarationen med andra tillgängliga uppgifter, t.ex. uppgifter i personalliggare. Skattefelet beräknas minska med ca 2,9 miljarder kronor årligen till följd av sådana kontroller. Dessutom bedömer Skatteverket att en periodiserad ränteeffekt skulle uppstå och att den beräknas uppgå till ca 118 miljoner kronor årligen.

Sådana här beräkningar kan dock, enligt regeringens mening, vara förenade med stor osäkerhet. Vid en försiktig bedömning av de offentligfinansiella effekterna skulle de dock kunna uppgå till 2 miljarder kronor årligen. För 2018 bedöms de offentligfinansiella effekterna uppgå till 300 miljoner kronor.

Avsikten är att proposition ska lämnas före utgången av 2016 och att det nya systemet ska införas stegvis från och med den 1 juli 2018. Det är fråga om en stor reform och det är därför viktigt att alla berörda får en rimlig förberedelsestid för att kunna anpassa sina it-system.

Den 28 april 2016 presenterades regeringens 10-punktsprogram mot skatteflykt. Av punkt 10 i programmet, som handlar om åtgärder mot inhemskt skattefusk och svartarbete, framgår att regeringen avser att införa uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen (se avsnitt 6.29).

6.28 Övriga åtgärder inom skatteförfarandet

Regeringen lämnade den 18 mars 2016 en remiss till Lagrådet med förslag som innebär att en näringsidkare utan fast driftställe i Sverige inte längre ska vara undantagen från skyldigheten att använda ett certifierat kassaregister om försäljning görs mot kontant betalning eller betalning med kontokort. Förslaget har anmälts till EU-kommissionen i enlighet med det regelverk som gäller för tekniska föreskrifter.

Regeringen gav den 7 april 2016 Skatteverket i uppdrag att lämna förslag på hur systemet med krav på personalliggare kan utvidgas till att även omfatta bilverkstäder, partihandel med livsmedel samt kropps- och skönhetsvård. Skatteverket har i ett tidigare uppdrag från regeringen identifierat att det finns problem med svartarbete i dessa verksamheter och gjort bedömningen att personalliggare kan vara ett effektivt verktyg för att motverka detta. Uppdraget ska redovisas senast den 1 april 2017.

Som framgår av regeringens 10-punktsprogram mot skatteflykt har regeringen för avsikt att tillsätta en utredning för att se över bestämmelserna om beräkning av skattetillägg. Syftet med utredningen ska vara att förstärka skattetilläggets allmänpreventiva effekt och att göra sanktionssystemet mer legitimt och rättvist.

Av 10-punktsprogrammet framgår också att regeringen avser att tillsätta en utredning som ska se över möjligheterna att införa en skyldighet för bl.a. skatterådgivare att informera Skatteverket om skatteupplägg.

Regeringen kommer även att se över om en högre kostnadsränta bör tas ut i de fall den skattskyldiga har gjort en frivillig rättelse.

I detta sammanhang kan nämnas att regeringen föreslår ökade resurser till Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket för att förstärka och intensifiera arbetet med att bekämpa skattebrott, skattefusk och skatteundandraganden (se utg.omr. 3 och 4). Regeringen avser även att ge Skatteverket ett uppdrag att lämna en rapport med goda exempel på åtgärder mot skatteflykt och skattefusk i andra länder samt föreslå andra relevanta åtgärder för att minska skatteflykt och skattefusk i Sverige (se utg.omr. 3).

6.29 Det internationella arbetet för att motverka skatteundandragande

Motverkande av skatteundandragande står högt upp på den politiska agendan såväl i Sverige som i andra länder. Internationella uppskattningar av skatteundandragandet tyder på att mycket stora belopp går förlorade för världens länder. T.ex. bedömer EU-kommissionen att EU-länderna förlorar 50 miljarder euro årligen på organiserade momsbedrägerier och konservativa bedömningar från OECD talar om ett globalt skatteundandragande inom företagsbeskattningen på 100-240 miljarder dollar om året. Det bedrivs därför ett internationellt arbete i de här frågorna, bl.a. inom ramen för G20/OECDs projekt mot skattebaserosion och vinstflyttning (BEPS) och genom det globala forumet för transparens och informationsutbyte på skatteområdet.

G20/OECDs projekt för att motverka BEPS påbörjades våren 2013. Projektet avslutades formellt i oktober 2015 genom 13 rapporter (avseende 15 åtgärdsområden) och ett sammanfattande dokument som tillsammans utgör BEPS-paketet. Såväl OECD- som G20-länderna har godkänt BEPS-paketet. OECD- och G20-länderna liksom övriga deltagare i BEPS-projektet har också enats om att fortsätta arbeta tillsammans fram till 2020 för att slutföra det tekniska arbetet med vissa av åtgärdena samt för att tillförsäkra en effektiv riktad övervakning av överenskomna åtgärder. I januari 2016 enades OECD:s skattekommitté om ett inkluderande ramverk för genomförande och övervakning av BEPS-åtgärdena. Ramverket godkändes sedan av G20-länderna i februari 2016. Alla intresserade och relevanta länder och jurisdiktioner har bjudits in att delta i ramverket på likvärdiga villkor. Över 80 länder och jurisdiktioner har redan åtagit sig att delta i ramverket och fler förväntas göra det under andra halvåret 2016. En viktig del av arbetet i ramverket handlar om att stödja länder (särskilt utvecklingsländer) att genomföra BEPS-åtgärder genom att utveckla och tillhandahålla praktiska verktygslådor avseende områden som dessa länder anser vara prioriterade.

Europeiska kommissionens åtgärds paket mot skatteflykt

I januari 2016 presenterade Europeiska kommissionen ett åtgärds paket mot skatteflykt som innehöll rättsligt bindande åtgärder för att

ta itu med aggressiv skatteplanering och en extern strategi för att främja god förvaltning i skattefrågor internationellt. Åtgärds paketet bestod av:

- Förslag till direktiv mot skatteundandragande
- Rekommendation om genomförande av åtgärder mot missbruk av skatteavtal
- Förslag till direktiv om land-för-land-rapporter och automatiskt utbyte av sådana
- Meddelande om en extern strategi för effektiv beskattning

Direktivet mot skatteundandraganden

I juni 2016 antog Rådet direktivet mot skatteundandraganden. Direktivets syfte är att motverka skatteundandraganden i företagssektorn på den inre marknaden. Direktivet innebär en minimistandard och omfattar fem olika åtgärder varav tre i huvudsak överensstämmer med OECD:s rekommendationer. Räntebegränsningsregeln syftar till att avhålla företag från att ingå artificiella skuldförhållanden i syfte att minimera skatten. Regeln om utflyttningsbeskattning ska förhindra företag från att flytta tillgångar till ett annat land enbart för att undvika beskattning. Den allmänna regeln mot missbruk ska motverka aggressiv skatteplanering när andra regler inte gäller. Regeln om kontrollerade utländska bolag (CFC-regeln) ska förhindra vinstöverföring till länder med ingen eller låg skatt. Hybridreglerna ska hindra företag från att utnyttja länders skillnader i den skattemässiga behandlingen av företag och finansiella instrument i syfte att undvika beskattning.

Direktivet ska, med vissa undantag, vara implementerat senast den 31 december 2018.

Automatiskt informationsutbyte

Finansiella konton

I oktober 2014 undertecknade regeringen ett multilateralt avtal om att genomföra och tillämpa den globala standarden för automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton. Den globala standarden och modeller för avtal har tagits fram inom OECD. I maj 2016 hade 82 länder undertecknat avtalet. Den globala standarden har även tagits in i EU-rätten genom ändringar i direktivet om administrativt samarbete. Det

automatiska utbytet om finansiella konton ska påbörjas under 2017 respektive 2018. Regeringen verkar för att ytterligare länder ska ansluta sig till den globala standarden.

Land-för-land-rapporter

I januari 2016 undertecknade regeringen ett multilateralt avtal om land-för-land-rapportering och automatiskt utbyte av sådana rapporter. En modellagstiftning och modellavtal har tagits fram inom OECD. Avtalet innebär att det ska införas gemensamma bestämmelser om land-för-land-rapporter av stora multinationella koncerner. Land-för-land-rapporterna ska innehålla uppgifter om intäktsbelopp, vinst före inkomstskatt, betald och ackumulerad inkomstskatt, antalet anställda, aktiekapital, outdelad vinst och materiella anläggningstillgångar. Land-för-land-rapporterna ska lämnas av koncernerna till skattemyndigheterna. Skattemyndigheterna ska sedan utbyta rapporterna. Rapporterna ska i huvudsak användas för övergripande riskanalys avseende skattebaserosion och vinstflyttning på internprissättningsområdet. I juni 2016 hade 44 länder undertecknat avtalet.

Direktivet om administrativt samarbete

Rådets direktiv om administrativt samarbete antogs den 15 februari 2011.

Den 9 december 2014 antogs ett förslag till ändring i direktivet som innebär att den globala standarden för automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton togs in i direktivet.

Den 8 december 2015 antogs ett förslag till ändringar i direktivet som syftar till att säkerställa att upplysningar om förhandsbesked i gränsöverskridande skattefrågor och förhandsbesked om prissättning utbyts automatiskt mellan medlemsstaterna och i begränsad utsträckning även med kommissionen. Det automatiska utbytet ska påbörjas den 1 januari 2017. Utbytet ska i vissa fall även ske retroaktivt.

Den 25 maj 2016 antogs ett förslag till ändring i direktivet som innebär ett gemensamt regelverk för land-för-land-rapportering av stora multinationella koncerner till skattemyndigheterna och ett automatiskt utbyte av dessa rapporter mellan skattemyndigheterna. Ändringarna innebär att OECD:s standard för land-för-land-rapportering tas in i direktivet. Regeringen har för avsikt att senare i år lämna en proposition om de ändringar i svensk

lagstiftning som behövs för att genomföra OECD:s standard och ändringarna i direktivet.

Den 5 juli 2016 föreslog Europeiska kommissionen ytterligare ändringar i direktivet för att uppnå ökad insyn i och bättre bekämpning av skatteundandragande och skatteflykt. Förslaget, som presenterades på Ekofinrådets möte den 12 juli 2016, innebär att det införs bestämmelser som ger skattemyndigheterna tillgång till upplysningar som samlats in i enlighet med penningtvättsdirektivet.

Regeringens fortsatta arbete mot skatteundandragande

Arbetet mot skatteflykt, skatteundandragande och penningtvätt behöver fortsätta, på såväl internationell som nationell nivå. Regeringen har presenterat ett program med tio åtgärder som kommer att prioriteras i detta arbete. En av de prioriterade åtgärderna är att stärka förutsättningarna för utvecklingsländer att bekämpa kapital- och skatteflykt, eftersom detta ofta drabbar fattiga länder särskilt hårt. En annan prioriterad åtgärd är att införa automatiskt informationsutbyte om verkliga ägare. En tredje prioriterad åtgärd är att vidta ytterligare åtgärder mot inhemskt skattefusk och svartarbete. Några av dessa åtgärder, som gäller bl.a. uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen, personalliggare och kassaregister, nämns i avsnitten 6.27 och 6.28.

6.30 Offentligfinansiella effekter – en sammanfattning

I tabell 6.13 redovisas de offentligfinansiella effekterna av de skatte- och avgiftsförändringar som presenterats i denna proposition. För mer utförliga beskrivningar av de olika skatteåtgärderna hänvisas till tidigare avsnitt i detta kapitel.

Tre olika typer av offentligfinansiella effekter redovisas i tabell 6.13: bruttoeffekt för 2017, periodiserade nettoeffekter för 2017–2020 och varaktig effekt. Bruttoeffekten beskriver den statistiskt beräknade förändringen i intäkterna från den skatt som regeländringen avser. Bruttoeffekten beaktar således inte eventuella indirekta effekter som t.ex. regeländringens påverkan på

andra skattebaser och på konsumentprisindex. Om konsumentprisindex påverkas av en regeländring så uppkommer en indirekt effekt då utgifter i olika offentliga transfereringssystem påverkas av förändringar i konsumentprisindex.

Vid en bedömning av de kortsiktiga offentlig-finansiella effekterna av olika åtgärder är den periodiserade nettoeffekten för den konsoliderade offentliga sektorn mest relevant. I den periodiserade redovisningen hänförs förändringar i skatte- och avgiftsintäkter till det inkomstår den skattepliktiga händelsen äger rum. Vidare beaktas i nettoeffekten även vissa indirekta effekter på skatteintäkterna och på de offentliga utgifterna. Den periodiserade nettoeffekten redovisas för åren 2017–2020.

Den varaktiga effekten, som redovisas i den sista kolumnen i tabell 6.13 ger ett mått på den bestående årliga kostnaden/intäkten som en åtgärd medför, dock utan koppling till hur de offentliga finanserna påverkas ett visst år. Beräkningen baseras på nuvärdet av en åtgärds framtida nettoeffekter. På så vis möjliggörs jämförelser mellan regelförändringar vars nettoeffekter är olika fördelade över tiden. Avvikelse mellan den varaktiga effekten och de periodiserade årliga nettoeffekterna beror bl.a. på fördröjd övervältring av vissa skatter på andra skattebaser. För en närmare beskrivning av metodfrågor kopplade till denna redovisning hänvisas till Finansdepartementets publikation "Beräkningskonventioner 2016: Metoder för effektberäkningar vid ändrade skatteregler".

De offentligfinansiella effekterna av de åtgärder som redovisas i detta avsnitt har beräknats utifrån 2017 års prognostiserade priser och volymer. Den prognos av offentliga sektorns totala intäkter för 2017–2020, som redovisas i kapitel 7, baseras på prognoser för Sveriges ekonomiska utveckling, inklusive effekterna av de i denna proposition aviserade åtgärderna på t.ex. tillväxt och sysselsättning. I kapitel 7 redovisas intäkterna i respektive års priser och volymer.

Förslag i andra propositioner

Regeringen beslutade den 16 juni 2016 att föreslå för riksdagen vissa särskilda bestämmelser om undantag från trängselskatt i Backaområdet i Göteborg (se prop. 2015/16:191). Det undantag som regeringen har föreslagit i propositionen förutsätter bl.a. ändringar av de tekniska systemen. Det är ännu inte möjligt att säga

säkert när detta kan vara klart. Regeringens förhoppning är dock att ändringarna ska kunna träda i kraft i slutet av 2017. Ändringarna beräknas, vid full årlig effekt, medföra 15 miljoner kronor i minskade skatteintäkter för staten. Detta har beaktats i inkomstberäkningarna.

Åtgärder som redan är budgeterade

Vissa åtgärder som redovisas i denna proposition har redan aviserats och budgeterats i budgetpropositionen för 2016 och i den av riksdagen beslutade budgeten för 2016. Det gäller förslaget om begränsad uppräkningsgräns för statlig inkomstskatt, nedsatt förmånsvärde för vissa miljöanpassade bilar och sänkt reklamskatt. Notera att nedsatt förmånsvärde för vissa miljöanpassade bilar i denna proposition föreslås förlängas med ytterligare ett år till och med 2020.

Sammantagna effekter av skatteåtgärderna

Förslagen och bedömningarna i budgetpropositionen innebär att skatteintäkterna sammantaget ökar med 4,73 miljarder kronor år 2017. Den totala bruttoeffekten för 2017 beräknas till 2,51 miljarder kronor, se tabell 6.13.

Tabell 6.13 Offentligfinansiella effekter av ändrade skatte-och avgiftsregler. Bruttoeffekt 2017, periodiserad nettoeffekt år 2017–2020 samt varaktig effekt

Miljarder kronor

	Effekt från	Brutto- effekt 2017	Periodiserad nettoeffekt				Varaktig effekt
			2017	2018	2019	2020	
Förslag i budgetpropositionen							
Skatt på arbetsinkomster – förvärsinkomstbeskattningen							
Begränsad uppräkningsgräns av den övre skiktgränsen för statlig inkomstskatt	2017-01-01	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13
Nedsatt förmånsvärde för vissa miljöanpassade bilar ¹	2020-01-01					-0,30	-0,00
Skattereduktion för reparationer av vitvaror (kallat REP-avdrag)	2017-01-01	-0,19	-0,19	-0,19	-0,19	-0,19	-0,19
Höjd beloppsgräns för avdrag för resor	2017-01-01	0,34	0,34	0,34	0,34	0,34	0,34
Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.							
Växa-stöd för den första anställda – sänkta arbetsgivaravgifter för enskilda näringsidkare (tillfällig 2017-2021)	2017-01-01	-0,52	-0,41	-0,33	-0,33	-0,33	-0,03
Skatt på kapitalanvändning – företagsskatter							
Avdragsförbud för ränta på vissa efterställda lån	2017-01-01	1,65	1,65	1,65	1,65	1,65	1,65
Avdragsrätt för representationsmåltider – slopad avdragsrätt vid inkomstbeskattning	2017-01-01	0,77	0,77	1,03	1,03	1,03	1,03
Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter							
Kemikalieskatt	2017-07-01	1,12	1,08	2,17	1,98	1,98	1,98
Lika beskattning av dieselbränsle i båtar och skepp för vattenbruk, skogsbruk och jordbruk	2017-01-01	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00
Vissa frågor på elskatteområdet, summa		0,29	0,24	0,24	0,24	0,24	0,22
Varav: sänkt energiskatt på el för större datacenter	2017-01-01	-0,32	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25	-0,23
anpassning till unionens statsstödsregler, fortsatt nedsatt energiskatt i vissa delar av norra Sverige m.m.	2017-01-01	0,61	0,48	0,48	0,48	0,48	0,45
Skatt på konsumtion m.m. – övriga punktskatter							
Höjd alkoholskatt på öl och vin m.m. med 4% samt sprit med 1%	2017-01-01	0,34	0,39	0,35	0,35	0,35	0,35
Definition av beskattningsår för vissa punktskatter	2017-01-01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Skatt på konsumtion m.m. – mervärdesskatt							
Avdragsrätt för representationsmåltider – utökat skatteavdrag för mervärdesskatt	2017-01-01	-0,06	-0,06	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05
Införande av omsättningsgräns för mervärdesskatt	2017-01-01	-0,28	-0,28	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25
Sänkt mervärdesskatt på vissa reparationer	2017-01-01	-0,27	-0,27	-0,24	-0,24	-0,24	-0,24
Övrigt							
Ändrad intäktsränta i skattekontot (ränteeffekt)	2017-01-01	0,73	0,73	0,00	0,00	0,00	0,00
Delsumma – förslag		4,06	4,13	4,86	4,67	4,37	4,95

	Effekt från	Brutto- effekt 2017	Periodiserad nettoeffekt				Varaktig effekt
			2017	2018	2019	2020	
Bedömningar i budgetpropositionen							
Skatt på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattningen							
Begränsad uppräknings av nedre skiktgränsen för 2018	2018-01-01			1,22	1,22	1,22	1,22
Begränsad uppräknings av övre skiktgränsen för 2018	2018-01-01			0,13	0,13	0,13	0,13
Skatt på kapitalägande – kapital- och egendomsskatter							
Ändrade regler för uppskov med kapitalvinst vid avyttring av privatbostad, summa		-0,12	0,01	-0,00	-0,02	-0,03	-0,05
Varav: slopat tak för uppskovsbeloppet (tillfällig 2016-06-21-2020-06-30) ²	2016-06-21	-0,09	0,00	-0,00	-0,01	-0,02	-0,02
metod för beräkning av uppskovsbeloppet vid flytt till billigare bostad ²	2016-06-21	-0,03	0,00	-0,00	-0,00	-0,01	-0,03
Golv för statslåneräntan i skattelagstiftningen, summa		0,56	0,56	0,00	0,00	0,00	0,01
Varav: avkastningsskatt på pensionsmedel	2017-01-01	0,61	0,61	0,00	0,00	0,00	0,01
ränteaavdragsbegränsningar i näringsverksamhet	2017-01-01	-0,05	-0,05	0,00	0,00	0,00	-0,00
Sänkt fastighetsskatt för vattenkraftverk	2017-01-01	-1,17	-0,50	-1,00	-1,50	-1,92	-1,92
Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter							
Utfasning av skatten på termisk effekt	2017-07-01	-1,91	-0,65	-1,38	-1,38	-1,38	-1,38
Höjd energiskatt på el (3,0 öre/kWh 1/7 2017; 1,2 öre/kWh 1/1 2019, exkl. mervärdesskatt)	2017-07-01	1,09	1,19	2,38	3,32	3,32	3,08
Övrigt							
Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen	2018-07-01			0,30	2,00	2,00	2,00
Delsumma – bedömningar		-1,55	0,60	1,64	3,77	3,34	3,09
Förslag i andra propositioner							
Skatt på konsumtion m.m. - övriga punktskatter							
Undantag från trängselskatt i Backaområdet i Göteborg	2017-11-01	-0,00	-0,00	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02
Delsumma – förslag i andra propositioner		-0,00	-0,00	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02
Summa		2,51	4,73	6,48	8,42	7,69	8,02

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Perioden 2017–2019 är aviserat och budgeterat i budgetpropositionen för 2016 och i den av riksdagen beslutade budgeten för 2016. ² Den periodiserade bruttoeffekten innehåller framtida skattebetalningar som diskonteras till tidpunkten för den skattepliktiga händelsen. Kostnaden för åtgärden beskrivs av den periodiserade nettoeffekten som är nära noll och motsvaras av skillnaden mellan uppskovsräntan och statens upplåningskostnad för skattebortfallet. Periodiserade nettoeffekter för 2016 0,00 mdkr.

Källa: Egna beräkningar.

6.31 Författningskommentarer

Förslaget till lag om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021

Lagförslaget föranleds av förslaget i avsnitt 6.6 om växa-stöd för den först anställda – sänkta arbetsgivaravgifter för enskilda näringsidkare. Förslaget innebär, förutsatt att vissa villkor är uppfyllda, att uttaget av arbetsgivaravgifter enligt 2 kap. socialavgiftslagen (2000:980) ska begränsas till ålderspensionsavgiften och att löneavgift enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift samt löneskatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster inte ska tas ut alls. Eftersom lagen ska ha en

begränsad giltighetstid införs reglerna om särskild beräkning i en ny lag och inte i de huvudförfattningar som berörs.

1 §

Paragrafen anger vilka avgifter och skatter som berörs av lagen.

2 §

I lagen används begrepp som också används i inkomstskattelagen (1999:1229) och i socialavgiftslagen (2000:980). Genom en uttrycklig bestämmelse i lagen klargörs att begreppen i dessa lagar har samma betydelse i förevarande lag. Det innebär t.ex. att om det i lagen talas om näringsverksamhet så avses sådan verksamhet som enligt inkomstskattelagen är att betrakta

som näringsverksamhet (jämför 13 kap. 1 § inkomstskattelagen).

3 §

Paragrafen anger på vilka ersättningar som lagen kan bli tillämplig, dvs. på ersättning som utges till personer som anställts efter den 31 mars 2016. För att bestämma vilket slag av ersättning som omfattas av lagen hänvisas till 2 kap. socialavgiftslagen (2000:980). Såväl lagen (1994:1920) om allmän löneavgift som lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster hänvisar till samma kapitel i socialavgiftslagen med avseende på avgiftsunderlaget. Av denna anledning behövs ingen särskild hänvisning till dessa lagar i 3 §.

Regler om begränsning av skyldighet att betala arbetsgivaravgifter på ersättning till dem som fyllt 65 år återfinns i 2 kap. 27 § socialavgiftslagen och beträffande personer födda 1937 eller tidigare i ikraftträdandebestämmelserna till samma lag. För dessa anställda ska normalt särskild löneskatt betalas, som också omfattas av den särskilda begränsningen enligt lagförslaget.

För att komma i åtnjutande av särskild beräkning enligt lagen måste arbetsgivaren ha varit ett enmansföretag under tiden från den 1 januari 2016 och fram till att den nya anställningen påbörjades. Om verksamheten påbörjades efter den 1 januari 2016 gäller motsvarande villkor för tiden mellan verksamhetens och anställningens påbörjande. Vad som avses med ett enmansföretag regleras i 4 §.

4 §

Paragrafen definierar vad som avses med ett enmansföretag.

Av *första stycket* följer att det ska vara fråga om enskild näringsverksamhet och att verksamheten bedrivs aktivt samt att någon skyldighet att betala arbetsgivaravgifter eller särskild löneskatt på förvärvsinkomster inte föreligger. Med aktiv näringsverksamhet avses enligt 2 kap. 23 § inkomstskattelagen (1999:1229) en verksamhet i vilken den som är skattskyldig för verksamheten har arbetat i inte oväsentlig omfattning.

Andra stycket reglerar frågan om hur verksamhet bedriven utomlands ska behandlas vid bedömningen av om ett företag är ett enmansföretag. Bestämmelsen avser att likställa anställda i andra länder med anställda i Sverige vid tillämpning av första stycket. Av 5 kap. 5 §

skatteförfarandelagen (2011:1244) framgår att skyldigheten att betala arbetsgivaravgifter på ersättning för arbete kvarstår hos arbetsgivare som saknar fast driftställe i Sverige i det fall arbetsgivaren har ingått ett avtal med mottagaren av ersättningen att denne ska fullgöra arbetsgivarens skyldighet i detta avseende.

Enligt *tredje stycket* ska vid bedömningen av om avgiftspliktig ersättning getts ut bortses från belopp som getts ut under kvalifikationsperioden och som inte överstiger 5 000 kronor till en och samma person. Innebörden av denna regel är att ett företag kan komma i åtnjutande av den särskilda beräkningen även om det gett ut ersättning till personer som utfört tillfälliga uppdrag och som inte har varit godkända för F-skatt.

5 §

Paragrafen reglerar innebörden av den särskilda beräkningen.

I stället för arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster ska enligt *första stycket* bara ålderspensionsavgiften i arbetsgivaravgifterna betalas på den ersättning som utgetts till den anställde som först får avgiftspliktig ersättning.

Om arbetsgivaren anställer flera personer och de första ersättningarna ges ut samma dag, kan nedsättningen endast utnyttjas för en av dessa. Den person som arbetsgivaren har bedömt som först anställd ska även kommande månader anses som anställd först.

Den särskilda beräkningen får bara göras under de första tolv månaderna av anställningen.

Om den anställde är född 1937 eller tidigare ska enligt övergångsbestämmelserna till socialavgiftslagen (2000:980) och 1 § lagen (1998:685) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster ingen ålderspensionsavgift betalas på ersättningen utan endast särskild löneskatt. Förslaget innebär i dessa fall att varken arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift eller särskild löneskatt ska betalas på ersättningen till den nyanställde.

Den särskilda beräkningen får enligt *andra stycket* bara användas på den del av löneunderlaget som inte överstiger 25 000 kronor per kalendermånad.

6 §

Paragrafens *första stycke* begränsar den personkrets till vilken ersättningar kan ges ut

med tillämpning av lagens regler om särskild beräkning av arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt. Från sådan tillämpning utesluts personer som sedan den 1 januari 2016 är eller har varit anställda i en annan näringsverksamhet som, direkt eller indirekt, bedrivs eller har bedrivits av arbetsgivaren eller någon som är närstående till denne. Det ska således inte vara möjligt att beviljas särskild beräkning genom att flytta anställda mellan verksamheter inom samma närståendekrets. Med indirekt bedriven verksamhet avses t.ex. att verksamheten bedrivs i ett fåmansföretag.

Enligt *andra stycket* är bestämmelserna om särskild beräkning inte heller tillämpliga om arbetsgivaren redan har utgett ersättning som blivit föremål för särskild beräkning enligt lagen i en annan näringsverksamhet. Det innebär att om arbetsgivaren tidigare har haft en enskild näringsverksamhet och i denna fått nedsättning kan arbetsgivaren inte få ytterligare nedsättning i senare verksamheter.

7 §

Paragrafen anger de kvalitativa kraven på den anställning som kan bli föremål för särskild beräkning av arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt. För att en särskild beräkning ska komma i fråga ska anställningsavtalet avse en anställning på minst tre månader i följd och omfatta en arbetstid på minst 20 timmar per vecka. *Lagrådet* anser att villkoret om en minsta veckoarbetstid är oklart då det inte framgår om arbetstiden ska vara minst 20 timmar varje vecka eller om tiden ska beräknas som något slags genomsnitt. Kravet om en minsta veckoarbetstid innebär att arbetstiden ska uppgå till minst 20 timmar varje vecka.

8 §

Paragrafen anger att särskilt avdrag enligt lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980) inte kan beräknas på underlag som samtidigt utgör underlag för särskild beräkning av arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt. Någon motsvarande begränsning behövs inte när det gäller avdrag för personer som arbetar med forskning eller utveckling enligt 2 kap. 31 § socialavgiftslagen,

eftersom ett sådant avdrag inte får medföra att avgifterna understiger ålderspensionsavgiften.

9 §

Av paragrafen framgår att nedsättningen lämnas som ett stöd av mindre betydelse. Det innebär att nedsättning bara får göras om villkoren i kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse är uppfyllda. Det gäller i första hand villkoret att nedsättningen ska rymmas inom ramen för det individuella tak som är tillämpligt. Kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse behandlas närmare i avsnitt 6.6.3.6 och 6.6.10.

I bestämmelsen tillämpas en dynamisk hänvisningsteknik i fråga om kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse.

10 §

Av paragrafen framgår vilka villkor i kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse som ska tillämpas om den som utger ersättning bedriver verksamhet inom jordbrukssektorn eller inom fiskeri- och vattenbrukssektorn eller inom båda dessa sektorer och samtidigt bedriver verksamhet inom någon annan sektor. Det gäller i första hand villkoren att nedsättningen ska rymmas inom det individuella taket som är tillämpligt. Kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse behandlas närmare i avsnitt 6.6.3.6 och 6.6.11.

Av *första punkten* framgår att de villkor som gäller för jordbrukssektorn ska tillämpas om den som utger ersättningen bedriver verksamhet inom denna sektor och inom någon annan sektor. Det innebär att nedsättningen ska rymmas inom ramen för de individuella och nationella taken för jordbrukssektorn. Om den som utger ersättningen bedriver verksamhet inom fiskeri- och vattenbrukssektorn och inom någon annan sektor än jordbrukssektorn, gäller enligt *andra punkten* att de villkor som gäller för fiskeri- och vattenbrukssektorn ska tillämpas i stället. Det innebär att nedsättningen ska rymmas inom ramen för de individuella och nationella taken för fiskeri- och vattenbrukssektorn.

Antag att en enskild näringsidkare bedriver verksamhet inom såväl jordbruks- som skogssektorn. Det innebär att det individuella taket för jordbrukssektorn ska tillämpas.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2017.

Av *andra punkten* framgår att lagen inte ska tillämpas på ersättning som utges före ikraftträdandet.

I *tredje punkten* anges att lagen upphör att gälla vid utgången av 2021.

Den upphävda lagen ska fortfarande tillämpas på ersättning som har utgetts under perioden den 1 januari 2017 t.o.m. den 31 december 2021. Detta framgår av *fjärde punkten*.

Förslaget till lag om skatt på kemikalier i viss elektronik

Lagförslaget föranleds av förslaget i avsnitt 6.16 Kemikalieskatt.

1 §

I *första stycket* anges att skatt ska betalas till staten för sådana varor som avses i 3 §.

Hänvisningen i *andra stycket* till rådets förordning (EEG) 2658/87 är utformad på så sätt att den avser förordningen i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning. Detta innebär att lagens tillämpningsområde inte ändras om förordningen blir föremål för ändring. Lagen ska i sådan situation fortsätta att tillämpas enligt den lydelse av förordningen som anges i paragrafen.

2 §

I paragrafen definieras vissa uttryck som förekommer i lagen.

Med begreppet ”bromförening” avses olika varianter av enskilda kemiska föreningar som innehåller grundämnet brom.

Med begreppet ”klorförening” avses olika varianter av enskilda kemiska föreningar som innehåller grundämnet klor.

Med begreppet ”fosforförening” avses olika varianter av enskilda kemiska föreningar som innehåller grundämnet fosfor.

Med ”homogent material” avses ett material som har samma fysikaliska egenskaper i materialets alla punkter och som därmed inte på mekanisk väg kan sönderdelas i olika material.

Med begreppet ”CAS-nummer” avses en sådan unik numerisk identifiering av kemisk förening som tilldelas av The American

Chemical Society genom dess avdelning Chemical Abstracts Service (CAS).

Med begreppet ”reaktivt tillsatt förening” avses en förening som är bunden till en stabil polymer med hjälp av en kemisk reaktion och bildar kovalenta bindningar. Föreningen ska alltså ingå som en del av polymeren. Polymer har här samma betydelse som i REACH-förordningen (artikel 3 punkt 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG). Att polymeren ska vara stabil innebär att den inte förändras märkbart under produktens livstid. Vid denna bedömning kan bortses från mindre förändringar som inte påverkar materialets egenskaper, exempelvis att ytan med tiden blir något mattare. Att förändringen ska vara märkbar innebär inte att den måste vara synlig med blotta ögat, utan även förändringar som enbart kan upptäckas med mätinstrument kan innebära att polymeren inte anses stabil. Att det ska bildas kovalenta bindningar avser vilken typ av bindningar som ska finnas mellan den tillsatta föreningen och ämnet den tillsätts till. Kovalenta bindningar, även kända som elektronparbindningar, bildas när flera atomer delar på ett eller flera elektronpar och bildar en molekyll. Om föreningen har flera olika typer av bindningar ska en övervägande del av dem vara kovalenta.

Med begreppet ”additivt tillsatt förening” avses en förening som är tillsatt på annat sätt än reaktivt. Alla föreningar som inte är reaktivt tillsatta enligt definitionen ovan anses alltså additivt tillsatta när det gäller beskattningen.

Med ”yrkesmässig aktivitet” avses sådan aktivitet som utförs antingen av en juridisk person, eller av en fysisk person om den avser varor som inte är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk. Definitionen har utformats enligt *Lagrådets* förslag. I lagförslaget används begreppet avseende yrkesmässig tillverkning, införsel, mottagande och import. Om sådana aktiviteter utförs av en juridisk person anses de således vara yrkesmässiga

oavsett syfte. För fysiska personer får en bedömning göras om aktiviteten avser produkter som är avsedda för den enskilde eller dennes familjs personliga bruk. Med personligt bruk avses att det är personen eller familjemedlemmen själv som ska använda produkten. Det kan även innefatta enstaka gåvor, men inte försäljning. En bedömning måste göras utifrån omständigheterna i varje enskilt fall. Utgångspunkten är att privatpersoners tillverkning, införsel, mottagande eller import är avsedd för personligt bruk. Med tanke på vilka produkter som omfattas av skatten kan dock tillverkningen, införseln, mottagandet eller importen endast avse ett fåtal identiska eller likartade produkter per tillfälle innan det kan ifrågasättas om syftet kan vara annat än personligt bruk.

Begreppen "EU-land" och "tredjeland" har samma innebörd som i andra punktskattelagstiftningar. Definitionerna motsvarar de definitioner som återfinns i lagen (1994:1776) om skatt på energi.

Med "utländsk säljare" menas en säljare som inte har sätet för sin ekonomiska verksamhet eller ett fast etableringsställe i Sverige och inte heller är bosatt eller stadigvarande vistas här. Samtliga förutsättningar måste vara uppfyllda för att en säljare ska anses vara en utländsk säljare.

Begreppet "import" har samma innebörd som i andra punktskattelagstiftningar. Definitionen motsvarar den definition som återfinns i lagen om skatt på energi. I definitionen finns en hänvisning till rådets direktiv 2008/118/EG angående undantag för suspensiva tullförfaranden och suspensiva tullarrangemang. Eftersom hänvisningen avser begrepp inom tullförfarandet och direktivet i sin tur hänvisar till en förordning är det ändamålsenligt att hänvisningen är dynamisk, dvs. avser EU-direktivet i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

3 §

I paragrafens *första stycke* anges vilka varor som är skattepliktiga genom att räkna upp KN-nummer för dessa. Varorna har sorterats i 13 olika grupper utifrån undernumrens fyra första siffror och grupperna har ställts upp i punktform där punkterna numrerats 1–13. Syftet med denna indelning i punkter är dels att göra lagtexten överskådlig, dels att underlätta laghänvisningar till hel grupp av varor.

Punkt 1 omfattar kylskåp och frysar. Nummer 8418 10 avser kombinerade kyl- och frysskåp med separata yttre dörrar, nummer 8418 21 och 8418 29 avser kylskåp av hushållstyp, nummer 8418 30 avser fryssboxar med en rymd av högst 800 liter och nummer 8418 40 avser frysskåp med en rymd av högst 900 liter.

Punkt 2 omfattar diskmaskiner. Nummer 8422 11 avser diskmaskiner av hushållstyp.

Punkt 3 omfattar tvättmaskiner. Numren 8450 11, 8450 12 och 8450 19 avser maskiner för högst 10 kg torr tvätt.

Punkt 4 omfattar torkmaskiner, exempelvis torktumlare. Nummer 8451 21 avser torkmaskiner för högst 10 kg torr tvätt.

Punkt 5 omfattar datorer. Nummer 8471 30 avser bärbara maskiner för automatisk databehandling, med en vikt av högst 10 kg, med åtminstone en centralenhet, ett tangentbord och en bildskärm. Nummer 8471 41 och 8471 49 avser andra maskiner för automatisk databehandling.

Punkt 6 omfattar dammsugare. Nummer 8508 11 avser dammsugare med inbyggd elektrisk motor med en effekt av högst 1 500 W och en kapacitet (hos dammpåse eller annan behållare) av högst 20 liter.

Punkt 7 omfattar ugnar och spisar. Nummer 8516 50 avser mikrovågsugnar. Nummer 8516 60 avser andra ugnar samt spisar, kokplattor, grillar och rostar.

Punkt 8 omfattar telefoner m.m. Numren 8517 11, 8517 12 och 8517 18 avser telefonapparater, inbegripet telefoner för cellulära nät eller för andra trådlösa nät. Nummer 8517 62 avser apparater för mottagning, omvandling och sändning eller regenerering av tal, bilder eller andra data, inbegripet apparater för uppkoppling och dirigerering. Hit hör exempelvis routrar och andra apparater för kommunikation.

Punkt 9 omfattar apparater för ljudinspelning eller ljudåtergivning. Nummer 8519 30 avser skivspelare. Nummer 8519 50 avser telefonsvarare. Numren 8519 81 och 8519 89 avser andra sådana apparater än skivspelare, telefonsvarare eller sådana som drivs med mynt, sedlar, bankkort, polletter eller andra betalningsmedel. Till numren 8519 81 och 8519 89 hör exempelvis bandspelare, CD-spelare och MP3-spelare.

Punkt 10 omfattar videoapparater. Numren 8521 10 och 8521 90 avser apparater för

inspelning eller återgivning av videosignaler. Hit hör exempelvis DVD-spelare.

Punkt 11 omfattar radioapparater. Numren 8527 12, 8527 13, 8527 19, 8527 91, 8527 92 och 8527 99 avser apparater för mottagning av rundradio förutom sådana rundradiomottagare som används i motorfordon.

Punkt 12 omfattar monitorer, skärmar och TV-apparater. Numren 8528 41 och 8528 49 avser katodstrålerörsmotorer. Numren 8528 51 och 8528 59 avser andra monitorer. Numren 8528 71, 8528 72 och 8528 73 avser televisionsmottagare, även med inbyggd rundradiomottagare eller inbyggd utrustning för inspelning eller återgivning av ljud eller videosignaler.

Punkt 13 omfattar videospelskonsoler och videospelmaskiner. Nummer 9504 50 avser videospelskonsoler och videospelmaskiner, andra än sådana enligt 9504 30 (spel drivna med mynt, sedlar, bankkort, polletter eller andra betalningsmedel).

Även om syftet med lagen är att minska tillförseln av farliga ämnen från viss elektronik till människors hemmiljö har det vid lagens tillämpning ingen betydelse om de varor som omfattas av skatteplikt ska användas i hemmiljöer eller andra miljöer. Alla varor som är hänförliga till något av de KN-nummer som anges i paragrafen ska beskattas även om de är tänkta att användas i andra miljöer. Exempelvis omfattas en dator hänförlig till KN-nr 8471 av skatteplikt även om den är avsedd att användas i kontorsmiljö eller annan miljö.

I paragrafens *andra stycke* anges med vilka belopp skatt ska betalas för vitvaror, d.v.s. de varor som är skattepliktiga enligt punkterna 1, 2, 3, 4, 6 eller 7 i första stycket. Skatten uppgår till 8 kronor per kilogram av den skattepliktiga varans vikt. Dock gäller ett maxbelopp om 320 kronor per skattepliktig vara. Det innebär att när en vitvara väger 40 kilogram eller mer fastställs skatten innan eventuellt avdrag till 320 kronor. Att den skattepliktiga varans vikt ska avrundas nedåt till närmast helt gram framgår av paragrafens fjärde stycke. Några exempel kan åskådliggöra hur skatten ska beräknas. För en vara som väger 12,0 kilogram ska skatt betalas med 96 kronor ($12,0 * 8 = 96$). För en vara som väger 15,375 kilogram ska skatt betalas med 123 kronor ($15,375 * 8 = 123$). För en vara som väger 45,3 kilogram ska skatt betalas med 320 kronor ($45,3 * 8 = 362,4$ vilket innebär

att maximala beloppet om 320 kronor för en skattepliktig vara blir tillämpligt). Om rätt till avdrag föreligger enligt 4 § kan skatten därefter reduceras med 50 procent eller 90 procent.

I paragrafens *tredje stycke* anges med vilka belopp skatt ska betalas för övrig elektronik, d.v.s. de varor som är skattepliktiga enligt punkterna 5, 8, 9, 10, 11, 12 eller 13 i första stycket. Skatten uppgår till 120 kronor per kilogram av den skattepliktiga varans vikt. Dock gäller ett maxbelopp om 320 kronor per skattepliktig vara. Det innebär att när en övrig elektronikvara väger två och två tredjedels kilogram eller mer fastställs skatten innan eventuellt avdrag till 320 kronor. Att den skattepliktiga varans vikt ska avrundas nedåt till närmast helt gram framgår av paragrafens fjärde stycke. Några exempel kan åskådliggöra hur skatten ska beräknas. För en vara som väger 1,05 kilogram ska skatt betalas med 126 kronor ($1,05 * 120 = 126$). För en vara som väger 3,05 kilogram ska skatt betalas med 320 kronor ($3,05 * 120 = 366$ vilket innebär att maximala beloppet om 320 kronor för en skattepliktig vara blir tillämpligt). Om rätt till avdrag föreligger enligt 4 § kan skatten därefter reduceras med 50 procent eller 90 procent.

Av paragrafens *fjärde stycke* framgår, som tidigare nämnts, att den skattepliktiga varans vikt ska avrundas nedåt vid skatteberäkningen. Bestämmelsen om avrundning innebär att skatten för en skattepliktig vara alltid ska beräknas utifrån hela gram.

Den vikt som ska ligga till grund för skatteberäkningen är varans nettovikt, d.v.s. varans vikt exklusive emballage.

Vad som ska anses utgöra en (1) vara får i varje enskilt fall avgöras enligt den Kombinerade nomenklaturens tolkningsregler, bestämmelser, anvisningar, förklarande anmärkningar, m.m. som finns meddelade i anslutning till den Kombinerade nomenklaturens indelning i avdelningar, kapitel och nummer. Detta innebär exempelvis att tillbehör som samförpackas och säljs tillsammans med en vara utgör en del av varan och därmed ska räknas med i den skattepliktiga varans vikt medan tillbehör som säljs separat inte utgör en del av varan och följaktligen inte ska räknas med i den skattepliktiga varans vikt.

4 §

I paragrafen regleras den skattskyldiges möjligheter att göra avdrag för skatt. Den skattskyldige ska i punktskattedeclaration redovisa den skatt som beräknats enligt 3 § (skatt brutto). Om rätt till avdrag föreligger enligt 4 § kan korrigerande avdrag göras i deklARATIONEN vilket innebär att skatt att betala minskas med dessa avdrag (skatt netto).

Om avdrag yrkas i punktskattedeclarationen bör den skattskyldige bevara underlag som styrker rätten till avdrag. Vilket underlag som är tillräckligt för att avdrag ska medges får avgöras utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet. Det vanligaste underlaget bedöms bli innehållsdeklARATIONER eller annan följedokumentation till varorna som visar vilka kemikalier varorna innehåller. Ett sätt att styrka rätten till avdrag är att den skattskyldige har låtit genomföra provtagningar av varorna, där intyg från laboratorium visar vilka ämnen varorna innehåller.

Enligt paragrafens *första stycke* får avdrag göras med 50 procent av skatten för de skattepliktiga varor som uppfyller de villkor som anges i 5 §. För en vara som uppfyller dessa villkor ska således den skatt som beräknats enligt 3 § minskas med 50 procent. Om skatten beräknats till 96 kronor enligt 3 § får i sådant fall avdrag göras med 48 kronor, vilket innebär att skatt netto uppgår till 48 kronor. Eftersom regeln i 3 § om maximalt skattebelopp blir aktuell innan avdrag beräknas sänks även den maximala skatten om förutsättningarna för avdrag är uppfyllda. Om bestämmelsen om maxbelopp har tillämpats och skatten därmed beräknats till 320 kronor får avdrag göras med 160 kronor, vilket innebär att den maximala skatten netto för en vara som uppfyller villkoren i 5 § uppgår till 160 kronor.

Enligt paragrafens *andra stycke* får avdrag göras med 90 procent av skatten för de skattepliktiga varor som uppfyller både de villkor som anges i 5 § och de villkor som anges i 6 §. Om skatten beräknats till 120 kronor enligt 3 § får i sådant fall avdrag göras med 108 kronor, vilket innebär att skatt netto uppgår till 12 kronor. Om bestämmelsen om maxbelopp i 3 § har tillämpats och skatten därmed beräknats till 320 kronor får avdrag göras med 288 kronor, vilket innebär att den maximala skatten netto för en vara som uppfyller villkoren i både 5 och 6 §§ uppgår till 32 kronor.

5 §

I paragrafen regleras förutsättningarna för rätt till avdrag enligt 4 § första stycket. Samma förutsättningar gäller också, tillsammans med de förutsättningar som framgår av 6 §, för rätt till avdrag enligt 4 § andra stycket.

Av paragrafen framgår att varan inte får innehålla någon additivt tillsatt brom- eller klorförening som utgör en högre andel än 0,1 viktprocent av det homogena materialet i kretskort (med undantag för kortets komponenter) eller sådana plastdelar som väger mer än 25 gram. För att rätt till avdrag ska föreligga måste både eventuella kretskort och samtliga plastdelar som väger mer än 25 gram vara fria från additivt tillsatta brom- och klorföreningar över gränsvärdet. Om en vara inte innehåller något kretskort eller några plastdelar som väger mer än 25 gram kan en förening per definition inte heller utgöra en viss viktandel av det homogena materialet av sådana delar, varför kraven för den delen anses uppfyllda. Om någon annan del av varan än kretskort och plastdelar som väger mer än 25 gram innehåller additivt tillsatta brom- eller klorföreningar har detta ingen betydelse för rätten till avdrag. Det är av praktiska skäl som avdragsrätten avgränsats till dessa delar. I och med denna konstruktion behöver inte alla varornas delar och material analyseras och kontrolleras. Skrivningen ”med undantag för kortets komponenter” avseende kretskorten innebär att det är mönsterkortets kemikalieinnehåll som är relevant, snarare än de påmonterade komponenterna.

Begreppen homogent material, bromförening, klorförening och additivt tillsatt förening definieras i 2 §, se kommentaren till denna paragraf.

I 7 § finns vissa regler om den praktiska tillämpningen av avdragsreglerna, se kommentaren till denna paragraf.

6 §

I paragrafen regleras de förutsättningar som, tillsammans med de förutsättningar som framgår av 5 §, gäller för rätt till avdrag enligt 4 § andra stycket.

Paragrafen innehåller två punkter som båda måste vara uppfyllda för att avdrag ska medges. Varan får inte innehålla någon additivt tillsatt fosforförening som utgör en högre andel än 0,1 viktprocent av det homogena materialet i kretskort, med undantag för kortets

komponenter, eller sådana plastdelar som väger mer än 25 gram, och inte heller någon reaktivt tillsatt brom- eller klorförening som utgör en högre andel än 0,1 viktprocent av det homogena materialet i kretskort, med undantag för kortets komponenter, eller det homogena materialet i sådana plastdelar som väger mer än 25 gram. Regelns utformning motsvarar 5 §, se kommentaren till den paragrafen.

Begreppen homogent material, bromförening, klorförening, fosforförening, reaktivt tillsatt förening och additivt tillsatt förening definieras i 2 §, se kommentaren till den paragrafen.

I 7 § finns vissa regler om den praktiska tillämpningen av avdragsreglerna, se kommentaren till den paragrafen.

7 §

I paragrafen anges att de brom-, klor- och fosforföreningar som anges i bilagan till lagen ska anses vara additivt eller reaktivt tillsatta i enlighet med vad som anges i bilagan så länge inte den skattskyldige eller beskattningsmyndigheten har visat att de är tillsatta på annat sätt. Huvudregeln för de ämnen som finns upptagna på listan är alltså att de anses tillsatta på det sätt som anges i listan. Om varan exempelvis innehåller en bromförening som enligt listan tillsätts reaktivt, ses ämnet som en reaktivt tillsatt bromförening vid bedömningen av rätten till avdrag. Normalt behöver därför några mätningar inte göras för att avgöra om ett ämne är additivt eller reaktivt tillsatt.

Om den skattskyldige eller beskattningsmyndigheten anser att de uppgifter som framgår av listan inte överensstämmer med hur ett visst ämne har tillsatts i den aktuella produkten finns en möjlighet att frånga listan. Den part som anser att uppgiften är felaktig har i så fall att visa det. För beskattningsmyndigheten bedöms dock denna möjlighet komma att utnyttjas ytterst sällan. Det är endast om det i ett särskilt fall uppstår tveksamheter huruvida kemikalieinnehållet i en produkt stämmer överens med uppgifterna i listan som beskattningsmyndigheten har anledning att motbevisa att beskattning ska ske enligt listan.

Även om huvudregeln är att listan kan användas för att avgöra om ett ämne är additivt eller reaktivt tillsatt är det inte fråga om en ren schablonbeskattning. Om den skattskyldige exempelvis vet, eller har starka skäl att misstänka, att ett ämne i den aktuella produkten

är additivt tillsatt trots att det i listan anges som reaktivt, kan den skattskyldige inte yrka avdrag som om ämnet vore reaktivt tillsatt. Detta innebär dock inte att den skattskyldige måste ifrågasätta uppgifter från tillverkaren eller genomföra egna undersökningar av varor om det inte finns skäl att misstänka att uppgifterna skulle vara felaktiga. Om en innehållsdeklaration från tillverkaren exempelvis enbart anger vilka ämnen varan innehåller, men inte hur de är tillsatta, kan både den skattskyldige och beskattningsmyndigheten utgå från att de är tillsatta på det sätt som anges i listan, så länge det inte finns uppgifter som tyder på något annat.

Om en produkt innehåller en förening som inte förekommer på listan får en bedömning om den är additivt eller reaktivt tillsatt göras från fall till fall.

8 §

I paragrafen regleras vilka som är skattskyldiga.

Av *första punkten* framgår att den som är godkänd lagerhållare enligt 10 § är skattskyldig. Att godkänd lagerhållare kan skjuta upp beskattningen till senare tidpunkt än då varorna tillverkas, förs in till landet eller importeras följer av bestämmelserna om skattskyldighetens inträde för lagerhållare i 12 §. Att varor under vissa förutsättningar kan undantas från skattskyldighetens inträde för lagerhållare följer av 14 §.

Av *2 a-punkten* följer att den som, utan att vara godkänd lagerhållare, yrkesmässigt tillverkar skattepliktig vara är skattskyldig för sådan vara. Vad som avses med yrkesmässig verksamhet framgår av 2 §, se kommentaren till den paragrafen. Med tillverkning avses utöver industriell tillverkning även att sätta ihop komponenter till en färdig produkt. En datorbutik som, utifrån kunders önskemål eller på eget initiativ, sätter ihop komponenter (som moderkort, processor, grafikkort, minneskort, osv) till en färdig dator ska anses tillverka datorn i lagens mening. För att det ska vara fråga om tillverkning krävs dock att komponenterna som monteras ihop bildar en ny produkt. Enklare montering av olika delar av en produkt som av praktiska skäl levereras omonterad, exempelvis att montera en TV på fot eller väggfäste, anses inte som tillverkning. Att montera isär en befintlig produkt, exempelvis för reparation, och sedan montera ihop den igen ses inte heller som tillverkning.

Av 2 b-punkten följer att den som, utan att vara godkänd lagerhållare, från ett annat EU-land yrkesmässigt för in eller tar emot skattepliktig vara är skattskyldig för sådan vara. Vad som avses med EU-land respektive yrkesmässig aktivitet framgår av 2 §, se kommentaren till den paragrafen. Begreppen ”för in” och ”tar emot” förekommer även i regler om harmoniserade punktskatter. Regeln i lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik skiljer sig dock från dessa genom att det enbart är yrkesmässig införsel eller yrkesmässigt mottagande som medför skattskyldighet. Detta innebär även att bedömningen av vem som är skattskyldig kan skilja sig från andra punktskatter. I ett fall där ett svenskt företag, utan att vara godkänd lagerhållare, för in en vara från ett annat EU-land och levererar den direkt till en privatperson (för dennes personliga bruk) är det exempelvis bara företagets införsel som är yrkesmässig. Det är således det svenska företaget som blir skattskyldigt eftersom företaget yrkesmässigt fört in en vara från ett annat EU-land och ingen aktör yrkesmässigt har tagit emot varan.

9 §

I paragrafen regleras vem som är skattskyldig då skattepliktiga varor yrkesmässigt importeras från tredjeland och under vilka förutsättningar varor undantas från skattskyldighet i samband med import. Regleringen motsvarar i stort den reglering som finns i 4 kap. 1 b § lagen om skatt på energi och 37 § lagen (1994:1563) om tobaksskatt.

I *första stycket* regleras vem som är skattskyldig i de situationer som kan uppkomma då varor importeras.

I *andra stycket* definieras begreppen tullskuld och unionsvara som förekommer i paragrafens första stycke. Eftersom hänvisningarna avser unionsrättsliga begrepp i en förordning är det ändamålsenligt att de är dynamiska, dvs. avser EU-förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Av *tredje stycket* följer att från skattskyldighet i samband med import av varor undantas varor som ägs av godkänd lagerhållare när varorna övergår till fri omsättning. För dessa varor kommer skattskyldighet i stället att inträda vid senare tillfälle. Vid vilken tidpunkt skattskyldighet inträder för varor som hanteras av godkänd lagerhållare framgår av 12 § 1. Se

kommentaren till 12 §. Bestämmelsen utgör ett undantag från huvudregeln om skattskyldighet vid yrkesmässig import. Det ankommer på den som hävdar att undantaget är tillämpligt att även visa att så är fallet. Avseende tidpunkten för övergång till fri omsättning hänvisas till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013. Eftersom hänvisningen rör ett unionsrättsligt begrepp i en förordning är den, liksom definitionerna i andra stycket, dynamisk.

10 §

I paragrafens *första stycke* regleras förutsättningarna för godkännande som lagerhållare. Delvis liknande bestämmelser finns i 38 § lagen om tobaksskatt. I punkterna 1 a)–d) ges fyra alternativa objektiva grunder för att en sökande ska kunna godkännas. Det är således tillräckligt att sökanden uppfyller någon av dessa fyra grunder. När godkännande väl har meddelats är lagerhållaren godkänd för hela sin verksamhet och inte enbart för den grund som lett till godkännandet. Exempelvis är ett företag som godkänts med anledning av att man avser att tillverka skattepliktiga varor även godkänd lagerhållare för de skattepliktiga varor som företaget importerar. Avseende vad som menas med ”tillverka”, se kommentaren till 8 §.

Förutom att en sökande ska uppfylla någon av de fyra alternativa objektiva grunderna i punkt 1 ska en sökande även vara lämplig med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt, vilket framgår av punkt 2.

I *andra stycket* anges förutsättningarna för återkallelse av godkännande som lagerhållare.

11 §

I paragrafen föreskrivs vad som gäller om godkänd lagerhållare försätts i konkurs. Regleringen motsvarar vad som gäller för lagerhållare enligt lagen om tobaksskatt och lagen om skatt på energi.

12 §

I paragrafen regleras när skyldighet att betala skatt inträder. Att skattskyldighet inträder innebär att den skattskyldige har att redovisa och betala skatt för de varor för vilka skattskyldighet inträtt. Detta innebär dock inte att redovisning och betalning måste ske omedelbart. Tidpunkterna för detta följer av bestämmelserna i skatteförfarandelagen (2011:1244).

Tidpunkten för skattskyldighetens inträde är av central betydelse för tillämpningen av en rad bestämmelser i lagen. Den är bl.a. avgörande för vilken skattesats som ska tillämpas i samband med skattehöjningar. Exempelvis ska, om riksdagen beslutar om höjd skatt fr.o.m. ett årsskifte, den lägre skattesatsen som gällde före årsskiftet tillämpas på de varor för vilka skattskyldighet inträtt före årsskiftet även om det av skatteförfarandelagens bestämmelser skulle följa att skatten ska redovisas och betalas först efter årsskiftet.

Tidpunkten för skattskyldighetens inträde är också det tillfälle då omfattningen av en enskild varas skatteplikt ska bedömas. Sammansättning och förpackning vid tidpunkten för skattskyldighetens inträde avgör vad som ska anses utgöra en vara (se kommentaren till 3 §). Den vikt varan har vid skattskyldighetens inträde är den vikt som utgör underlag för beräkning av varans skattebelopp. Det är innehållet i varan vid tidpunkten för skattskyldighetens inträde som avgör om rätt till avdrag för skatt enligt 4 § föreligger.

I *första punkten a–d* anges vid vilken tidpunkt skattskyldighet inträder för varor som hanteras av godkänd lagerhållare. Av *1 a)* framgår att skattskyldighet inträder då skattepliktig vara levereras till en köpare som inte är godkänd lagerhållare. Vid tillämpning av denna bestämmelse ska en vara anses vara levererad till köparen även i de fall den enligt köparens anvisning ska avlämnas hos någon annan än köparen. Även i fall då en vara enligt köparens anvisning fortsatt förvaras hos lagerhållaren efter att äganderätten har övergått ska den anses levererad till köparen enligt bestämmelsen.

Av *1 b)* framgår att skattskyldighet för lagerhållare inträder då skattepliktig vara tas till eget detaljförsäljningsställe för detaljförsäljning. Med detaljförsäljningsställe avses här butikslokal med, i förekommande fall, sådant butikslager som ligger i direkt anslutning till själva butikslokalen. Fabrikslager, centrallager och andra lager dit allmänheten inte har tillträde för att göra privata inköp ska inte anses utgöra detaljförsäljningsställe. Detta gäller även för det fall sådant lager utgör lager för direktförsäljning till konsument via Internet, telefon, postorderkatalog, etc.

Av *1 c)* framgår att skattskyldighet inträder då skattepliktig vara tas i anspråk för annat ändamål än försäljning. Bestämmelsen är tillämplig om

lagerhållaren avhänder sig varan till någon annan på annat sätt än genom försäljning, exempelvis genom att ge bort varan. Bestämmelsen ska också tillämpas i de fall lagerhållaren tar i anspråk varan i den egna verksamheten. Undantaget för försäljning gäller enbart själva varan. Om en vara exempelvis monteras ner i delar i syfte att använda delarna anses detta vara ett ianspråktagande för annat ändamål än försäljning även om delarna sedan säljs.

Av *1 d)* framgår att lagerhållaren ska betala skatt för de varor som finns i lager då godkännandet som lagerhållare återkallas.

Av *andra punkten* framgår att för den som utan att vara lagerhållare yrkesmässigt tillverkar skattepliktiga varor inträder skattskyldigheten när den skattepliktiga varan tillverkas. Avseende vad som menas med ”tillverkas”, se kommentaren till 8 §.

I *tredje punkten* anges att för den som, utan att vara lagerhållare, yrkesmässigt för in eller tar emot skattepliktig vara till Sverige från annat EU-land inträder skattskyldigheten när den skattepliktiga varan förs in till Sverige.

I *fjärde punkten* anges vid vilken tidpunkt skattskyldighet inträder för den som är skattskyldig med anledning av import.

13 §

I paragrafen anges att försäljning direkt från en utländsk säljare till en svensk konsument inte omfattas av skatten. Detta följer till stor del även av reglerna om skattskyldighetens inträde men för att öka tydligheten har ett uttryckligt undantag införts. Se vidare avsnitt 6.16.3.3.

Bestämmelsen är ett generellt undantag från skattskyldighetens inträde och innebär att varor för vilka skattskyldighet enligt 12 § inträder ändå inte ska beskattas om förutsättningarna i denna paragraf är uppfyllda. Undantaget gäller samtliga inblandade parter i transaktionen. För att undantaget ska vara tillämpligt krävs att båda de i första stycket uppräknade förutsättningarna ska vara uppfyllda. Dels måste försäljningen ske direkt från en utländsk säljare till en konsument i Sverige, dels måste varan levereras från ett område utanför Sveriges territorium.

I *första punkten* anges att försäljningen måste ske direkt från en utländsk säljare till en konsument i Sverige. Vad som avses med en utländsk säljare definieras i 2 §, se kommentaren till den paragrafen. Försäljningen måste ske till en konsument. Med detta avses att köpet inte

ska anses vara yrkesmässigt för köparen. Definitionen av yrkesmässig aktivitet finns i 2 §, se kommentaren till denna paragraf. Försäljningen måste vidare ske direkt till konsumenten. Det innebär att några mellanhänder i princip inte ska förekomma. Undantaget från detta är fristående transportörer som transporterar varan mellan säljaren och köparen utan något eget intresse i försäljningen. Avtalet ska ingås mellan konsumenten och säljaren och leverans ska ske direkt från säljaren till konsumenten. Om en butik i Sverige sköter beställningen från den utländska säljaren är undantaget inte tillämpligt. Om varorna levereras till en butik där köparen kan hämta ut varorna är undantaget normalt sett inte heller tillämpligt. Att varan som en del i en normal postbefordran tillfälligt förvaras hos ett postombud hindrar dock inte att undantaget är tillämpligt. Det sista kravet i första styckets första punkt är att försäljningen ska ske till en konsument i Sverige. Med detta avses att köparen vid avtalets ingående och leverans ska vara bosatt i Sverige. Det krävs dock inte att köparen är svensk medborgare.

I *andra punkten* anges att varan måste levereras från ett område utanför Sveriges territorium. Detta innebär att varan vid avtalets ingående inte ska befinna sig i Sverige. Undantaget är således inte tillämpligt om en utländsk säljare redan innan försäljningen har fört in varorna i Sverige.

14 §

I paragrafen regleras undantag från skattskyldighetens inträde för godkänd lagerhållare enligt 12 § 1. Paragrafen har delvis utformats efter Lagrådets synpunkter, se avsnitt 6.16.3.4. Bestämmelserna innebär att varor för vilka skattskyldighet inträder enligt 12 § 1 ändå inte ska beskattas om något av undantagen i denna paragraf är tillämpligt. I sådana fall ska någon skatt följaktligen inte redovisas för dessa varor i punktskattedeklaration. I de fall skatt inte redovisas för varor med stöd av bestämmelserna om undantag från skattskyldighetens inträde bör lagerhållaren emellertid bevara underlag som styrker det förhållande som ger rätt till undantag. Om förhållandet inte kan styrkas riskerar lagerhållaren att beslutet om skatt att betala den aktuella perioden omprövas och ändras.

Händelsen som medför att varan undantas från skatteplikt måste ha inträffat senast vid tidpunkten för skattskyldighetens inträde. Om skattskyldighet har inträtt och någon av de uppräknade situationerna inträffar därefter undantas inte skattskyldigheten retroaktivt. Ett exempel kan illustrera detta. En lagerhållare tar i anspråk en skattepliktig vara för den egna verksamheten. Detta medför att skattskyldighet inträder enligt 12 § 1 c). Efter ianspråktagandet inträffar en brand hos lagerhållaren vid vilken varan fullständigt förstörs, vilket normalt medför att varan undantas från skattskyldighet (se 14 § andra stycket 1). Undantaget blir dock inte tillämpligt på den skattskyldighet som inträdde vid ianspråktagandet, eftersom det inte kan tillämpas retroaktivt.

I första stycket behandlas undantag som rör varan som sådan. Enligt *första stycket första punkten* undantas skattepliktig vara som skattskyldighet enligt lagen tidigare inträtt för. Bestämmelsen innebär att varor inte blir dubbelbeskattade och är tillämplig oavsett vem som tidigare har redovisat och betalat skatt för varan.

Av *första stycket andra punkten* följer att skattepliktig vara som levereras till köpare i annat land är undantagen från skatteplikt. Bestämmelsen innebär att lagerhållare inte ska betala skatt för varor som levereras utomlands. Det är dock enbart händelsen som innebär att varan levereras till en köpare i annat land som undantas och inte varan som sådan. Om varan senare skulle återinföras till Sverige kan den bli föremål för beskattning. I sammanhanget bör även noteras att skatteplikt för en godkänd lagerhållare enligt 12 § 1 b) inträder då en skattepliktig vara tas till eget försäljningsställe för detaljförsäljning. Vid försäljning från det egna försäljningsstället till en köpare i annat land har undantag enligt denna punkt således inte någon betydelse, då skattskyldigheten redan tidigare har inträtt. I enlighet med vad som nämndes inledningsvis kan undantaget inte tillämpas retroaktivt.

I andra stycket behandlas undantag som rör de delar som man enligt 5 och 6 §§ mäter kemikalieinnehåll i. Enligt *andra stycket första punkten* undantas skattepliktig vara i vilken samtliga de delar som avses i 5 och 6 §§ blivit fullständigt förstörda genom oförutsedda händelser eller force majeure. Bestämmelsen är exempelvis tillämplig då varor brunnit upp. För

att undantaget ska vara tillämpligt krävs att samtliga de delar som man enligt 5 och 6 §§ mäter kemikalieinnehåll i, dvs. varans kretskort och samtliga plastdelar som väger mer än 25 gram, ska ha blivit fullständigt förstörda. Att en vara har skadats och inte går att sälja är inte tillräckligt för att undantag enligt denna punkt ska vara tillämpligt. I sådana fall kan dock undantag enligt andra stycket, andra eller tredje punkten bli aktuella.

Av *andra stycket*, *andra punkten* framgår att skattepliktig vara i vilken samtliga de delar som avses i 5 och 6 §§ lämnats för avfallsåtervinning är undantagen från skatteplikt. Bestämmelsen möjliggör för lagerhållare att inte betala skatt för varor som är skadade, eller av andra anledningar är osäljbara, om de återvinns. Med avfallsåtervinning avses åtgärder där varan tas om hand på ett miljö- och hälsomässigt acceptabelt sätt och där materialet kommer till nytta som ersättning för annat material eller upparbetas till nya produkter, material eller ämnen som inte ska användas som bränsle eller fyllnadsmaterial. Angående vilka åtgärder som kan anses utgöra avfallsåtervinning kan ledning hämtas från bilaga 2 till avfallsförordningen (2011:927), i den mån åtgärderna för de aktuella produktdelarna är miljö- och hälsomässigt acceptabla. För att undantaget ska vara tillämpligt krävs att samtliga de delar som man enligt 5 och 6 §§ mäter kemikalieinnehåll i, dvs. varans kretskort och samtliga plastdelar som väger mer än 25 gram, lämnas för återvinning. Om delar av kretskorten eller plastdelarna blivit fullständigt förstörda eller återanvänts vid tillverkning av skattepliktig vara (se kommentarerna till andra stycket första respektive tredje punkten) är det tillräckligt att de kvarvarande delarna lämnas för avfallsåtervinning. Även i detta sammanhang bör erinras att skatteplikt för en godkänd lagerhållare enligt 12 § 1 b) inträder då en skattepliktig vara tas till eget försäljningsställe för detaljförsäljning. Om varor som tidigare har tagits till det egna försäljningsstället för detaljförsäljning senare skulle lämnas till avfallsåtervinning saknar undantaget enligt denna punkt betydelse, då skattskyldigheten redan tidigare har inträtt. I enlighet med vad som nämndes inledningsvis kan undantaget inte tillämpas retroaktivt.

Enligt *andra stycket tredje punkten* undantas skattepliktig vara i vilken samtliga de delar som avses i 5 och 6 §§ har återanvänts vid tillverkning av skattepliktig vara. Bestämmelsen innebär att

varor som lagerhållaren tar i anspråk för att använda vid tillverkningen av en annan skattepliktig vara inte ska beskattas. Om sådan återanvändning sker ska således endast den sist tillverkade varan beskattas. Med denna bestämmelse undviks dubbelbeskattning när varor återanvänds i tillverkningsprocesser. För att undantaget ska vara tillämpligt krävs att samtliga de delar som man enligt 5 och 6 §§ mäter kemikalieinnehåll i, dvs. varans kretskort och samtliga plastdelar som väger mer än 25 gram, återanvänds vid tillverkning av skattepliktig vara. Om delar av kretskorten eller plastdelarna blivit fullständigt förstörda eller lämnats för avfallsåtervinning (se kommentarerna till andra stycket första respektive andra punkten) är det tillräckligt att de kvarvarande återanvänds vid tillverkning av skattepliktig vara.

15 §

Av paragrafens *första stycke* följer att bestämmelserna i skatteförordningen (2011:1244) gäller i fråga om förfarandet vid beskattningen i de fall där Skatteverket är beskattningsmyndighet.

Av *andra stycket* följer att Tullverket är beskattningsmyndighet vid import och att skatten i sådana situationer ska betalas till Tullverket samt att tullagen (2016:253) ska tillämpas i fråga om förfarandet vid sådan beskattning.

Att skatteförordningen respektive tullagen blir tillämplig innebär även att överklagandereglererna i dessa lagar blir tillämpliga på merparten av de beslut som fattas enligt lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik.

16 §

Av paragrafens *första stycke* framgår att beslut enligt 10 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. De beslut som avses är godkännande som lagerhållare och återkallelse av godkännande som lagerhållare. För dessa beslut gäller de allmänna bestämmelserna om tidsfrist för överklagande m.m. som följer av förvaltningslagen (1986:223).

Av paragrafens *andra stycke* följer att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten avseende sådana beslut.

Bilagan

I bilagan listas de vanligast förekommande brom-, klor- och fosforföreningarna som används i elektronik. Listan är utformad för att omfatta samtliga inom gränsvärdet förekommande brom-, klor- och fosforföreningar i minst 95 procent av de produkter som omfattas av lagen, och är således inte uttömmande. Under rubriken "CAS-nummer" anges ämnets CAS-nummer för att ämnet ska kunna identifieras. Om ett ämne har flera CAS-nummer förekommer det på flera ställen i listan. Begreppet CAS-nummer definieras i 2 §. Under rubriken "Grundämne" anges om föreningen innehåller brom (Br), klor (Cl) och/eller fosfor (P). Under rubrikerna "Engelskt namn" respektive "Svenskt namn" anges föreningens namn och eventuella förkortningar. Under rubriken "Reaktivt/Additivt" anges om föreningen i allt väsentligt tillsätts additivt eller reaktivt. Med i allt väsentligt avses i detta fall att föreningen tillsätts på det sättet i minst 90 procent av alla produkter där de förekommer. Hur informationen om ett ämne i allt väsentligt är additivt eller reaktivt tillsatt ska användas vid beskattningen behandlas i kommentaren till 7 §. Se även avsnitt 6.16.3.2. Under rubriken "Kommentar" anges bl.a. om ett ämne har flera CAS-nummer och därmed förekommer på flera ställen i listan.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam

12 §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.19 om sänkt reklamskatt.

I *första stycket* ändras skattesatsen för annons i periodisk publikation från 3 procent till 2,5 procent och skattesatsen för övriga annonser och reklam från 8 procent till 7,65 procent.

I paragrafens *andra stycke* ändras skattesatsen för annons i annonsblad, katalog eller program från 8 procent till 7,65 procent.

16 §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.19 om sänkt reklamskatt.

I paragrafen ändras gränsen för redovisnings-skyldigheten för reklamskatt för reklam och

andra annonser än annonser i periodiska publikationer från 20 000 kronor till 60 000 kronor. I paragrafen görs också några mindre, språkliga justeringar.

24 §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.19 om sänkt reklamskatt.

I *första stycket* ändras gränsen för återbetalning av reklamskatt avseende annonser i självständig periodisk publikation från ett belopp motsvarande en skattepliktig omsättning om högst 50 miljoner kronor till ett belopp motsvarande en skattepliktig omsättning om högst 75 miljoner kronor för helt år. Ändringen påverkar även befrielsen från inbetalning av reklamskatt i tredje stycket. I första stycket görs också några mindre, språkliga justeringar.

I *tredje stycket* görs en språklig justering.

26 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.19 om sänkt reklamskatt.

I *fjärde stycket* ändras skattesatsen för reklamskatt vid import från 8 procent till 7,65 procent.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagen träder i kraft den 1 januari 2017. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Detta innebär att äldre bestämmelser är tillämpliga då skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet.

Förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

1 kap.*1 §*

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.24 om omsättningsgräns för mervärdesskatt.

Paragrafen anger när mervärdesskatt ska betalas till staten. Mervärdesskatt ska inte betalas till staten om den beskattningsbara personen är befriad från skatt på omsättningen. Ett tillägg görs därför i *första stycket 1*. Den som är skattebefriad är därmed inte skattskyldig för omsättningen enligt 1 kap. 2 § första stycket 1

och bedriver inte heller verksamhet som medför skattskyldighet enligt 1 kap. 7 § andra stycket.

Ett tillägg om att förutsättningar för skattebefrielse anges i 9 d kap. införs i *andra stycket*. Vidare görs en språklig justering i andra stycket.

Paragrafen är utformad i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Förslaget behandlas i avsnitt 6.24.3.

3 kap.

30 a §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.24 om omsättningsgräns för mervärdesskatt.

Paragrafen anger när omsättning av varor som transporteras från Sverige till ett annat EU-land undantas från skatteplikt. I paragrafen införs ett nytt *femte stycke*. Av det nya stycket framgår att undantagen i första stycket 1 och 2 för unionsinterna leveranser av andra varor än nya transportmedel inte gäller för en säljare som omfattas av skattebefrielse enligt 9 d kap. Det följer av bestämmelserna i artikel 139.1 och 2 i mervärdesskattedirektivet att sådana leveranser inte ska undantas från skatteplikt om säljaren är skattebefriad. Bestämmelsen i artikel 2.1 kan också medföra att förvärvaren av varan inte ska beskattas i destinationslandet för förvärvet. Dessa omsättningar behandlas således på ett annat sätt än motsvarande leveranser som görs av beskattningsbara personer som inte omfattas av skattebefrielse. Ändringen medför att undantaget i första stycket 1 och 2 inte blir tillämpligt för den som är befriad från skatt enligt 9 d kap. Den beskattningsbara personen kommer därför att omsätta en skattepliktig vara i Sverige. En sådan omsättning kommer dock att omfattas av skattebefrielsen eftersom det är fråga om den beskattningsbara personens egen omsättning inom landet, se författningskommentaren till 9 d kap. 1 §. Till skillnad från vad som gäller vid leveranser som omfattas av undantaget saknar en beskattningsbar person som är skattebefriad rätt till återbetalning av ingående skatt hänförlig till försäljningen, jfr författningskommentaren till 10 kap. 11 §.

Förslaget behandlas i avsnitt 6.24.3.

8 kap.

9 §

Ändringarna föranleds av förslaget i 6.23 om avdragsrätt för representationsmåltider – utökad avdragsrätt för mervärdesskatt.

I paragrafen regleras när avdrag inte får göras för ingående skatt. Paragrafen ändras dels i syfte att uppnå en reglering avseende representationsavdrag vid måltider eller liknande som är förenliga med EU-rätten, dels för att underlätta tillämpningen.

I paragrafen införs ett nytt *andra stycke*. Av det nya stycket framgår att avdragsbegränsningen för representationsutgifter i första stycket 2 inte gäller för ingående skatt som avser måltider eller liknande förtäring under vissa villkor. Liknande förtäring kan t.ex. avse förtäring av enklare slag i samband med demonstration eller visning av ett företags produkter. Avdragsrätt för ingående skatt som avser måltider och liknande förtäring kan därmed finnas trots att sådana utgifter inte får dras av vid inkomstbeskattningen. Avdragsbegränsningen vid inkomstbeskattningen gäller inte enklare förtäring av mindre värde som inte kan anses som måltid, se författningskommentaren till 16 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. Det följer därmed redan av första stycket 2 att sådan förtäring inte heller omfattas av avdragsbegränsningen för mervärdesskatt. Av *första punkten* följer att utgiften ska ha ett sådant omedelbart samband med verksamheten som avses i 16 kap. 2 § IL. Det kan vara fallet då det uteslutande är fråga om att inleda eller upprätthålla affärsförbindelser eller liknande eller då utgifterna avser jubileum eller personalvård. En grundläggande förutsättning för avdrag är dessutom att den ingående skatten avser en verksamhet som medför skattskyldighet, se 8 kap. 3 § mervärdesskattelagen (1994:200). *Andra punkten* innebär att avdraget inte heller får överstiga vad som kan anses skäligt. Det är motsvarande begränsning av avdragsrätten som idag finns i 16 kap. 2 § IL. Vid den bedömningen samt vid bedömningen av om avdraget har omedelbart samband med verksamheten bör ledning kunna hämtas i hittillsvarande praxis avseende avdrag vid representationsutgifter. Av *tredje punkten* framgår som en förutsättning att avdraget högst får uppgå till den ingående skatten på 300 kronor per person och tillfälle. Avdraget får således inte bli större än den mervärdesskatt som avser en utgift på 300 kronor exklusive mervärdesskatt per person och måltidstillfälle eller liknande. Det gäller även om utgiften skulle överstiga 300 kronor exklusive mervärdesskatt. För en utgift som avser lunch, middag eller supé bör ett

belopp på 300 kronor per person och måltid normalt anses som skäligt om förutsättningarna för avdrag är uppfyllda i övrigt. Motsvarande bör också gälla för förtäring vid demonstration eller visning för en sådan grupp av företag eller yrkesutövare som är av betydelse för företaget. Ändringarna i paragrafen syftar till att justera beloppsgränsen för avdrag för ingående skatt avseende måltider och liknande förtäring vid representation. Några andra ändringar av förutsättningarna för avdrag är inte avsedda.

Det nuvarande andra stycket i paragrafen flyttas till ett nytt *tredje stycke*.

Se vidare avsnitt 6.23.7.

8 a kap.

7 §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.24 om omsättningsgräns för mervärdesskatt.

Paragrafen anger hur jämkning av avdrag för ingående mervärdesskatt ska ske. I *första stycket* görs ett tillägg. Av tillägget framgår att jämkning ska ske vid ett tillfälle och avse återstoden av korrigeringstiden när en beskattningsbar person övergår från att vara beskattad till att vara skattebefriad enligt 9 d kap. En förutsättning för att jämkning ska ske vid ett enda tillfälle är dock att den beskattningsbara personen inte motsätter sig det. I så fall ska jämkning ske enligt de vanliga reglerna, dvs. årlig jämkning. Engångsjämknin ska dock kunna ske mot den beskattningsbara personens vilja, om det finns särskilda skäl som talar för engångsjämknin. Vad som kan utgöra särskilda skäl framgår av avsnitt 6.24.8.

I paragrafen görs också språkliga justeringar.

Förslaget behandlas i avsnitt 6.24.8.

9 a kap.

1 §

Ändringarna föranleds av förslaget i 6.24 om omsättningsgräns för mervärdesskatt.

Ändringen i *första stycket femte punkten* innebär att bestämmelserna i 9 a kap., som behandlar begagnade varor, konstverk, samlarföremål och antikviteter, blir tillämpliga även vid leveranser av sådana varor från skattebefriade beskattningsbara personer som är etablerade inom landet. Ändringen beror på att det införs ett nytt 9 d kap. som medför att beskattningsbara personer som är etablerade inom landet kan bli skattebefriade om de har liten omsättning.

Förslaget behandlas i avsnitt 6.24.4.

9 d kap.

1 §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.24 om omsättningsgräns för mervärdesskatt.

Paragrafen är ny. I *första stycket* anges förutsättningarna för skattebefrielse. Skattebefrielsen gäller beskattningsbara personer som omsätter varor och tjänster inom landet. Av första stycket följer vidare att det är den beskattningsbara personens egen omsättning som omfattas av befrielsen. Befrielsen gäller därmed inte vid skattskyldighet på grund av förvärv av varor och tjänster.

För att en beskattningsbar person ska ha rätt till befrielse får dennes omsättning inte överstiga 30 000 kronor under innevarande beskattningsår. Dessutom får omsättningen inte heller ha överstigit 30 000 kronor för något av de två senaste beskattningsåren. Vilka omsättningar som ska ingå när beloppet räknas fram framgår av 3 §.

Av *andra stycket* framgår att omsättningsgränsen justeras i motsvarande mån om beskattningsåret är längre eller kortare än tolv månader.

Eftersom en beskattningsbar person som inte är registrerad för mervärdesskatt omfattas av skattebefrielsen utan någon ansökan, se vidare kommentaren till 4 §, krävs att denne gör en bedömning av att omsättningsgränsen kommer att understigas under innevarande beskattningsår. Om den beskattningsbara personen redan vid starten av verksamheten bedömer att omsättningsgränsen kommer att överskridas under innevarande år är inte bestämmelserna om skattebefrielse tillämpliga. Den beskattningsbara personen ska då anmäla sig för registrering och ta ut skatt redan när verksamheten startar.

Om någon som är beskattad enligt de allmänna reglerna i mervärdesskattelagen vill bli befriad krävs en ansökan till Skatteverket, se vidare kommentaren till 4 §.

Paragrafen är utformad i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Förslaget behandlas i avsnitt 6.24.3.

2 §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.24 om omsättningsgräns för mervärdesskatt.

Paragrafen är ny. Av bestämmelsen framgår att vissa beskattningsbara personer inte får

omfattas av skattebefrielsen även om villkoren i övrigt är uppfyllda. I *första stycket* anges att skattebefrielsen inte gäller beskattningsbara personer som inte är etablerade inom landet. Det är här fråga om beskattningsbara personer som utan att vara etablerade i Sverige ändå omsätter varor och tjänster i Sverige som ska beskattas.

Vidare är inte bestämmelserna tillämpliga på beskattningsbara personer som omfattas av vissa särordningar för beskattning. Det gäller t.ex. de upphovsmän som är frivilligt skattskyldiga för omsättning av konstverk enligt 1 kap. 2 b §, de som har utnyttjat möjligheten att bli frivilligt beskattade för vissa guldtransaktioner enligt 3 kap. 10 b och c §§ eller vid frivillig skattskyldighet för vissa fastighetsupplåtelse enligt 9 kap. Dessa beskattningsbara personer kan inte tillämpa skattebefrielsen på sina omsättningar. En och samma person kan således inte både vara frivilligt beskattad för vissa guldtransaktioner och befriad från beskattning för t.ex. försäljning av varor.

I *andra stycket* anges att omsättning av nya transportmedel till andra EU-länder som är undantagen från skatteplikt enligt 3 kap. 30 a § inte omfattas av skattebefrielsen. Sådana omsättningar mellan EU-länder ska alltid beskattas i destinationslandet. Skattebefrielsen gäller inte heller sådana uttag av varor som avses i 2 kap. 2 § första stycket 1, d.v.s. uttag av varor för eget eller personalens bruk eller annars för annan användning än den egna rörelsen. Som en förutsättning för uttag gäller i dessa fall att den beskattningsbara personen ska ha haft rätt till avdrag vid förvärvet av varan (se 2 kap. 3 §). Inköp som görs sedan den beskattningsbara personen blivit skattebefriad bör därmed inte ge upphov till att mervärdesskatt ska tas ut.

Förslaget behandlas i avsnitt 6.24.7.

3 §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.24 om omsättningsgräns för mervärdesskatt.

Paragrafen är ny. Paragrafens *första stycke* innehåller en uppräkningslista av vilka transaktioner som ska beaktas vid beräkningen av om den i 1 § angivna omsättningsgränsen om 30 000 kronor har uppnåtts.

I första stycket *första punkten* anges att beskattningsunderlaget för skattepliktiga omsättningar inom landet av varor och tjänster ska inräknas. Med det avses beskattningsunderlaget för såväl omsättningar mot ersättning

som omsättningar i form av skattepliktiga uttag av varor och tjänster. Skatt enligt mervärdesskattelagen ingår inte i beskattningsunderlaget vid omsättning mot ersättning (se 7 kap. 2 §). Mervärdesskattebeloppet ska således inte ingå vid beräkning av omsättningen.

I *första stycket andra punkten* anges att även vissa andra undantagna omsättningar som berättigar till avdragsrätt för ingående skatt (kvalificerade undantag) ska räknas med vid beräkningen av omsättningsgränsen. Det gäller framställning av tidskrifter för ideella föreningar och tjänster som har samband med sådan framställning enligt 3 kap. 19 § 2, läkemedel till sjukhus och receptbelagda läkemedel enligt 3 kap. 23 § 2, flygbensin och flygfotogen enligt 3 kap. 23 § 4, guld till Sveriges riksbank enligt 3 kap. 23 § 7 samt överlåtelse av motorfordon till utländska beskickningar m.fl. enligt 3 kap. 26 a §. Vidare ska undantag som avser vissa skepp, fartyg och luftfartyg enligt 3 kap. 21–22 §§ räknas in. Undantagen avser såväl omsättning av sådana skepp, fartyg och luftfartyg som omfattas av reglerna samt omsättning av vissa varor och tjänster med anknytning till dessa fartyg. Även sådana omsättningar till beskickningar, konsulat, EU-institutioner m.m. som avses i 3 kap. 30 c § ska räknas med. Vidare ska undantagna omsättningar till NATO-styrkor och vissa styrkor på Cypern tas med i beräkningen (3 kap. 31 och 31 a §§).

I *första stycket tredje punkten* anges att vissa undantagna omsättningar som inte berättigar till avdragsrätt ska räknas med vid fastställandet av omsättningsbeloppet. Det gäller omsättning som avser fastigheter och är undantagna enligt 3 kap. 2 §, bank- och finansieringstjänster som undantas enligt 3 kap. 9 § och försäkringstjänster som undantas enligt 3 kap. 10 §. Sådana omsättningar ska dock inte räknas med i beloppet om de endast har karaktären av en bitransaktion. I artikel 288 i mervärdesskattedirektivet används uttrycket ”transaktioner som har karaktär av bitransaktioner” som är ett unionsrättsligt begrepp.

Motsvarande uttryck används i artikel 174 som avser avdragsrätt. I det sammanhanget har EU-domstolen i ett antal domar bedömt vad som är en bitransaktion. Dessa domar kan vara till ledning för vad som kan anses som en bitransaktion vid beräkning av omsättningsgränsen. EU-domstolen har bl.a. ansett att det inte är en bitransaktion när ett byggföretag säljer

en fastighet som det uppfört i egen regi (dom NCC Construction Danmark, C-174/08, EU:C:2009:669). Av domen framgår att bitransaktioner är transaktioner som endast har en underordnad eller tillfällig betydelse i förhållande till företagets totala omsättning. EU-domstolen har också ansett att med bitransaktion avses inte sådana transaktioner som är en direkt, bestående och nödvändig förlängning av ett företags beskattade verksamhet (dom Régie dauphinoise, C-306/94, EU:C:1996:290).

I första stycket *fjärde punkten* räknas slutligen upp vissa transaktioner som enligt mervärdesskattelagen anses omsatta utomlands men enligt direktivet anses omsatta inom landet och undantagna från skatteplikt och som ska räknas med i omsättningen. Det gäller följande transaktioner.

- Leverans av varor enligt 5 kap. 3 a § första stycket 1 till en plats utanför EU av säljaren eller direkt utförsel av varor till en plats utanför EU ombesörjd av en speditör eller fraktförare enligt punkten 2 i samma bestämmelse (jfr artikel 146.1 a i mervärdesskattedirektivet).
- En utländsk beskattningsbar person förvärvar varan för sin verksamhet i utlandet och hämtar den för direkt utförsel till en plats utanför EU enligt 5 kap. 3 a § första stycket 3 (jfr artikel 146.1 b i mervärdesskattedirektivet).
- Leverans av personbilar eller motorcyklar som är tillfälligt registrerade på det sätt som framgår av 5 kap. 3 a § första stycket 7 (jfr artikel 146 i mervärdesskattedirektivet).
- Leverans av varor här i landet till en fysisk person som är bosatt eller stadigvarande vistas i ett annat land än ett EU-land under vissa närmare angivna förutsättningar enligt 5 kap. 3 a § första stycket 8 (jfr artikel 147 i mervärdesskattedirektivet). Reglerna innebär att skatt betalas vid förvärvet men att denna skatt återfås vid utförseln under vissa förutsättningar.
- Tjänster som består av arbete på lös egendom enligt 5 kap. 19 § 3 om egendomen förvärvats eller importerats för att undergå sådant arbete inom EU och som därefter transporterats ut ur EU av den som tillhandahåller tjänsterna eller av kunden, om denne inte är etablerad inom landet eller för någons räkning (jfr artikel 146.1 d i mervärdesskattedirektivet).
- Lastning, lossning, transport eller andra tjänster i direkt samband med export av varor från Sverige eller ett annat EU-land eller import av varor som omfattas av 9 c kap. 1 § eller ett förfarande för temporär import med fullständig befrielse från tull eller extern transitering, enligt 5 kap. 19 § 2 a och 2 b (jfr artikel 146.1 e i mervärdesskattedirektivet).
- Förmedling av varor eller tjänster enligt 5 kap. 19 § 4 som görs för någon annans räkning i dennes namn, när omsättningen av dessa anses som en omsättning utanför EU antingen enligt 5 kap. 1 § första stycket eller 5 kap. 3 a eller 19 § (jfr artikel 153 i mervärdesskattedirektivet).

Av paragrafens *andra stycke* följer att ersättning för omsättning av anläggningstillgångar inte ska inräknas vid beräkning av omsättningsbeloppet. Med anläggningstillgångar avses både materiella och immateriella anläggningstillgångar.

Paragrafen är utformad i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Förslaget behandlas i avsnitt 6.24.6.

4 §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.24 om omsättningsgräns för mervärdesskatt.

Paragrafen är ny. Av *första stycket* framgår att skattebefrielsen för beskattningsbara personer som inte är registrerade till mervärdesskatt gäller utan ansökan. Det innebär att skattebefrielsen enligt detta kapitel gäller automatiskt för den som inte är registrerad till mervärdesskatt.

Av *andra stycket* framgår att den som redan är registrerad till mervärdesskatt måste ansöka om att bli skattebefriad. Befrielsen gäller tidigast fr.o.m. dagen för beslutet.

I *tredje stycket* regleras fallet då en beskattningsbar person har fått ett beslut om beskattning enligt 6 § men nu åter vill bli skattebefriad. Ett sådant beslut gäller först vid ingången av det tredje beskattningsåret efter det beskattningsår då beskattningsbeslutet fattades.

Förslaget behandlas i avsnitt 6.24.4.

5 §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.24 om omsättningsgräns för mervärdesskatt.

Paragrafen är ny. Av bestämmelsen följer att om omsättningen hos en skattebefriad beskattningsbar person överstiger 30 000 kronor under ett beskattningsår ska denne börja ta ut mervärdesskatt från och med den omsättning som medför att gränsen överskrids. I en sådan situation finns inte längre förutsättningar för skattebefrielse. Den beskattningsbara personen ska då också anmäla sig för registrering hos Skatteverket på det sätt som framgår av 7 kap. 2 § i skatteförfarandelagen (2011:1244).

Paragrafen är utformad i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Förslaget behandlas i avsnitt 6.24.5.

6 §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.24 om omsättningsgräns för mervärdesskatt.

Paragrafen är ny. Av bestämmelsen framgår att den som är skattebefriad har rätt att få bli beskattad även om omsättningen under året understiger 30 000 kronor. Med skattebefriad avses både den som är skattebefriad utan särskild ansökan och den som är skattebefriad efter beslut av Skatteverket. Ett beslut om att bli beskattad gäller tidigast från ingången av beskattningsåret närmast före det beskattningsår då ansökan inkom till Skatteverket.

Paragrafen är utformad i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Förslaget behandlas i avsnitt 6.24.5.

10 kap.

11 §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.24 om omsättningsgräns för mervärdesskatt.

I paragrafen införs ett nytt *fjärde stycke* som begränsar rätten till återbetalning när den beskattningsbara personen omfattas av skattebefrielse enligt 9 d kap. Begränsningarna avser rätten till återbetalning enligt första och andra stycket. Begränsningen i fjärde stycket gäller dock inte vid sådan omsättning av nya transportmedel som inte omfattas av skattebefrielsen utan är undantagen från skatteplikt enligt 3 kap. 30 a §.

Begränsningen i fjärde stycket avser inte heller rätten till återbetalning för ingående skatt som avser omsättning i ett annat EU-land enligt paragrafens tredje stycke. Den beskattningsbara personens försäljning av tjänster till en beskattningsbar person som är etablerad i ett annat EU-land blir i många fall en sådan

omsättning utom landet, eftersom huvudregeln är att tjänster som tillhandahålls mellan beskattningsbara personer ska beskattas där köparen är etablerad (jfr 5 kap. 5 §). Den beskattningsbara personen kan därför ha rätt till återbetalning för ingående skatt på kostnader som avser sådan omsättning i ett annat EU-land i enlighet med paragrafens tredje stycke. Motsvarande gäller dock inte vid försäljning av vissa varor till ett annat EU-land. En beskattningsbar person som är skattebefriad, och som säljer andra varor än nya transportmedel som ska transporteras till köparen från Sverige och varan finns här i landet när transporten påbörjas, omsätter en skattepliktig vara i Sverige (jfr författningskommentaren till 3 kap. 30 a §). En sådan omsättning kommer därför att omfattas av befrielsen och därmed inte medföra någon rätt till avdrag eller återbetalning.

Förslaget behandlas i avsnitt 6.24.8.

12 §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.24 om omsättningsgräns för mervärdesskatt.

I paragrafen anges när den som omsätter varor eller tjänster genom export har rätt till återbetalning av ingående skatt. Ett nytt *andra stycke* införs i paragrafen där det anges att rätt till återbetalning av ingående skatt enligt första stycket inte gäller den som omfattas av skattebefrielse enligt 9 d kap.

Förslaget behandlas i avsnitt 6.24.8.

11 kap.

9 a §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.24 om omsättningsgräns för mervärdesskatt.

Paragrafen är ny. I paragrafen anges att om en omsättning omfattas av skattebefrielse enligt 9 d kap. ska mervärdesskatt inte anges i fakturan.

Förslaget behandlas i avsnitt 6.24.9.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

De föreslagna bestämmelserna föranleds av förslaget i avsnitt 6.24 om omsättningsgräns för mervärdesskatt och förslaget i avsnitt 6.23 om avdragsrätt för representationsmåltider.

Av den *första punkten* framgår att ändringarna träder i kraft den 1 januari 2017 och tillämpas fr.o.m. ikraftträdandedatumet.

Den *andra punkten* innebär att äldre bestämmelser fortfarande ska gälla i fråga om mervärdesskatt för vilken skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet. Om skattskyldigheten för en omsättning inträtt före ikraftträdandet kan omsättningen således inte omfattas av skattebefrielsen.

Genom övergångsbestämmelsen i *tredje punkten* säkerställs att 8 a kap. 7 § i den nya lydelsen kan tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2017. Detta innebär att jämkning av investeringsvaror ska ske vid ett enda tillfälle (s.k. engångsjämkning) för den som övergår från att vara beskattad till att vara skattebefriad, även i de fall investeringsvaran förvärvats och korrigerings tiden inletts innan ikraftträdandet, om den beskattningsbara personen inte motsätter sig det eller det finns särskilda skäl för det. Förslaget behandlas i avsnitt 6.24.12.

Av *fjärde punkten* framgår att den äldre lydelsen av 8 kap. 9 § ska tillämpas om rätten till avdrag inträtt före ikraftträdandet. Om en representationsmåltid ska hänföras till en redovisningsperiod före ikraftträdandet tillämpas därmed den äldre bestämmelsen.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

3 §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.20 om alkoholskatt.

Ändringen i paragrafen innebär att skatten på spritdryck, starkvin, vin och starköl höjs.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt

34 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.22 om definition av beskattningsår för vissa punktskatter.

I tredje stycket görs en hänvisning till 3 kap. 4 § skatteförfarandelagen (2011:1244). Hänvisningen innebär att bestämmelsen om vad som avses vara beskattningsår är tillämplig på punktskatt enligt beslut om beskattning vid oegentlighet. Bestämmelsen innebär att det är

möjligt att bestämma vad som avses med beskattningsår vid omprövning och överklagande av beslut om beskattning vid oegentlighet.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt

2–6 §§

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.20 om alkoholskatt.

Ändringarna i paragraferna innebär att skatten på öl, vin, andra jästa drycker än öl och vin, mellanklassprodukter samt etylalkohol höjs.

34 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.22 om definition av beskattningsår för vissa punktskatter.

Se kommentaren till 34 a § lagen (1994:1563) om tobaksskatt.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

I detta avsnitt behandlas ändringar som föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1 kap.

11 a §

Ändringarna föranleds av förslagen i avsnitt 6.12 om lika beskattning av dieselbränsle i båtar, skepp och arbetsmaskiner samt i avsnitt 6.13.5 Stödordningar på elskatteområdet.

I paragrafen anges de bestämmelser som innehåller sådana skattebefrielser som utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. De olika kategorierna av skatte-stöd definieras som stödordningar. Varje punkt i paragrafen avser en separat stödordning som antingen godkänts av kommissionen genom ett beslut eller som kommissionen underrättats om med användning av kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (EUT L 187, 26.6.2014, s. 1), förkortad GBER, respektive kommissionens

förordning (EU) nr 1388/2014 av den 16 december 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd till företag som är verksamma inom produktion, beredning och saluföring av fiskeri- och vattenbruksprodukter förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (EUT L 369, 24.12.2014, s. 37), förkortad FIBER.

Ändringen i *sjunde punkten* innebär att en hänvisning sker till den skattebefrielse som gäller för dieselbränsle som förbrukas i arbetsmaskiner, skepp och båtar i yrkesmässig jordbruks- och skogsbruksverksamhet. Ändringen i *åttonde punkten* innebär att motsvarande hänvisning sker till skattebefrielse för dieselbränsle som används i arbetsmaskiner, skepp och båtar i yrkesmässig vattenbruksverksamhet.

Ändringen innebär slutligen att de stödordningar som finns på elskatteområdet tas upp i de nya *tolfte–sjuttonde punkterna*.

11 b §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.13.6 Stödmottagare.

I paragrafen definieras vilka som i LSE anses vara stödmottagare. I den *tredje punkten*, som är ny, framgår att stödmottagare för de stödordningar som tas upp i 11 a § 12–17 är de som förbrukat elektrisk kraft för det nedsättningsberättigade ändamålet.

14 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslag i avsnitt 6.13.9 Lägre energiskatt på el för större datacenter. Genom den införs begreppet ”datorhall” i lagstiftningen. Det används för att avgränsa den krets som kan få nedsättning av energiskatten på elektrisk kraft som har förbrukats i en datorhall, genom avdrag enligt 11 kap. 9 § 9 eller återbetalning enligt 11 kap. 14 §.

Med en datorhall avses en anläggning (datacenter) där viss verksamhet bedrivs, med viss utrustning, och där den installerade effekten uppgår till minst 0,5 megawatt. I ett datacenter samlas således utrustningen för verksamheten i fråga på en och samma geografiska plats och inhyses i en och samma eller angränsande byggnader (anläggningen). Det är också där som beräkningen av effekten ska ske. Ett företag kan alltså inte lägga ihop effekten av flera mindre datacenter för att på så sätt omfattas av definitionen. Beräkningen av den installerade

effekten bör i första hand kunna göras utifrån utrustningens märkeffekter. Det är den effekt utrustningen märkts upp med av tillverkaren. Saknas märkeffekt eller avviker märkeffekten uppenbart från vad som är korrekt måste den som vill komma i fråga för den lägre skatten på egen hand mäta effekten och dokumentera hur beräkningen har gjorts.

I avsnitt 6.13.9 behandlas den närmare innebörden av begreppet datacenter. I ett datacenter består utrustningen som sådan i allt väsentligt av IT-utrustning och reserv- och skyddssystem för denna utrustning. Den förstnämnda typen av utrustning är naturligtvis det centrala, medan förekomsten och omfattningen av sistnämnda system kan variera. Vanligtvis är emellertid nivån på reserv- och skyddssystem mycket hög i ett datacenter, eftersom det många gånger är en förutsättning för att möta kundernas krav. IT-utrustningen i ett datacenter består av servrar, lagringssystem och utrustning för datakommunikation.

IT-utrustningens uppgifter hör samman med tjänster i anslutning till datakommunikation, säkerhetskopiering och lagringskapacitet. Utrustningen kan ägas av den som driver datorhallen eller av dennes kunder. Det sistnämnda är vanligen fallet i fråga om s.k. collocation-företag, där företaget i fråga alltså hyr ut serverutrymme och därtill hörande tjänster till olika externa kunder. Det förstnämnda är vanligen fallet i fråga om stora multinationella företag som samlat sin datorkapacitet i datorhallar i olika delar av världen. I dessa fall är datorhallsföretagets kund vanligen något annat företag i koncernen.

Normalt har ett datacenter redundans i eltillförseln eller tillgång till reservkraft, redundanta anslutningar för datakommunikation, kontrollerad inomhusmiljö (t.ex. luftkonditionering och brandskydd) och olika säkerhetsanordningar. Reservsystemen gör att det finns redundans i olika avseenden. Det innebär att det finns alternativa system eller komponenter som oberoende av varandra tjänar samma ändamål. Det handlar vanligtvis om reservkraft i form av batterier och bränslelivna elgeneratorer, flera uttagpunkter från olika delar av elnätet och ett flertal olika förbindelser för datakommunikation. Allt i syfte att förebygga störningar eller driftsstopp i verksamheten. Skyddssystemen kan handla om en i olika avseenden kontrollerad inomhusmiljö (t.ex. med

avseende på temperatur, luftfuktighet och/eller partikelhalt), om brandskydd och om skalskydd av olika omfattning (inhägnad, inpassering, begränsad rörlighet inom byggnaden, m.m.) och om andra skydd.

När det kommer till annan verksamhet i datorhallen än ren uthyrning av serverutrymme, dvs. informationstjänstverksamhet och informationsbehandling, kan följande nämnas. Typisk datorhallsverksamhet är t.ex. molnbaserade tjänster för dokumenthantering, e-post och externa databaser (såsom bilder, videor och kartor) samt olika lösningar för företags kundhanteringssystem.

Produktionen av datorhallstjänsterna kan vara företagsspecifik eller samlokaliserad (co-location), vilket innebär att aktören erbjuder sina kunder en datorhallsmiljö koncentrerad till ett ställe. Som exempel på verksamhet som i och för sig kan bedrivas i ett datacenter, men som inte ingår i definitionen kan nämnas förlagsverksamhet, telekommunikation och data-programmering.

När det kommer till den installerade effekten, som har behandlats något inledningsvis, förutsätter definitionen av datorhall att det är fråga om ett datacenter där den sammanlagda installerade effekten för annan utrustning än kyl- och fläktanläggningar uppgår till minst 0,5 megawatt. Med detta avses den samlade effekten av all den elektriska utrustning som finns i datacentret, utom kyl- och fläktanläggningar. Det är alltså inte bara fråga om själva datorerna, utan även belysning osv. Däremot ingår inte kyl- och fläktanläggningar, dvs. anordningar som syftar till att reglera och hålla temperatur och klimatförhållanden i datacentret på en för utrustningen och verksamheten ändamålsenlig nivå. De små fläktar som sitter på själva IT-utrustningen är följaktligen inte kyl- och fläkt-anläggningar, utan ska ingå i den sammanlagda effekten. Det kan noteras att när väl effekten för den utrustning som får inräknas överstiger effektgränsen, kommer avdraget respektive återbetalningen av energiskatten på elektrisk kraft enligt 11 kap. 9 § resp. 11 kap. 14 § att avse all elförbrukning i datorhallen, dvs. även sådan utrustning som i och för sig inte får beaktas vid beräkningen av definitionens effektgräns.

För att en datorhall ska föreligga enligt definitionen räcker det inte med att effektgränsen uppnås eller att näringsidkaren bedriver

angiven verksamhet. Det krävs också att verksamheten med informationstjänster, m.m. är näringsidkarens huvudsakliga verksamhet och att näringsidkaren utövar sådan verksamhet i datacentret. Den kvantifierande bestämmelsen ”huvudsakligen” bör tolkas på mot-svarande sätt som i annan skattelagstiftning, dvs. minst 75 procent (jämför prop. 1999/2000:2 del 1 s. 502 f). I detta sammanhang bör det, i förekommande fall, ställas i relation till omsättningen i näringsidkarens näringsverksamhet i Sverige.

15 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslag i avsnitt 6.13.3 Nedsatt energiskatt på el endast genom avdrag eller återbetalning.

Genom den nya bestämmelsen införs en definition av begreppet landström i lagstiftningen. Den används för att avgränsa den krets som, enligt 11 kap. 14 §, kan få återbetalning av energiskatt på elektrisk kraft som har förbrukats i ett skepp i hamn. Omfattningen motsvarar i sak den förbrukning som omfattas av nuvarande 11 kap. 3 § första stycket 2, tillsammans med den begränsning som följer av andra stycket, andra meningen i den bestämmelsen.

6 kap.

1 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.22 om definition av beskattningsår för vissa punktskatter.

Se kommentaren till 34 a § lagen (1994:1563) om tobaksskatt.

6 a kap.

1 §

Ändringarna föranleds av förslagen i avsnitt 6.12 om lika beskattning av dieselbränsle i båtar, skepp och arbetsmaskiner.

Ändringen i *fjärde punkten* sker i förtydligande syfte.

Ändringarna i *tionde-elfte punkterna* innebär att skattebefrielsen enligt dessa bestämmelser inte omfattar sådant dieselbränsle som förbrukas i båtar eller skepp inom jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet. Skattebefrielsen för skepp och båtar som används i dessa verksamheter framgår i stället av 6 a kap. 2 a §.

2 a §

Ändringarna föranleds av förslagen i avsnitt 6.12 om lika beskattning av dieselbränsle i båtar, skepp och arbetsmaskiner.

I *första stycket* behandlas skattebefrielsen för bränsle enligt 2 kap. 1 § 3 b, dvs. omärkt dieselbränsle, som används i andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar i yrkemässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet. Genom ändringen i första stycket omfattas även förbrukning i skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § av möjligheten till befrielse från en del av koldioxidskatten.

Av det nya andra stycket framgår att befrielsen från koldioxidskatt enligt första stycket även gäller för bränsle enligt 2 kap. 1 § 3 a, dvs. märkt dieselbränsle, om sådant förbrukats i skepp eller båt med fiskelicens inom yrkemässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet.

För den som är skattskyldig åstadkoms skattebefrielsen genom avdrag enligt 7 kap. 1 § 2. Detta gäller även sådana förbrukare som blir skattskyldiga enligt 4 kap. 1 § 10 a eller b på grund av att de köpt bränsle utan skatt och använder båten eller skeppet inom yrkemässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet, vilket i allmänhet är att anse som användning för privat ändamål. För andra än skattskyldiga åstadkoms skattebefrielsen genom återbetalning enligt 9 kap. 2 §.

Förslaget behandlas i avsnitt 6.12.3

9 kap.**2 §**

Ändringarna föranleds av förslagen i avsnitt 6.12 om lika beskattning av dieselbränsle i båtar, skepp och arbetsmaskiner.

Ändringen i *andra stycket 1* innebär att en hänvisning sker till 6 a kap. 2 a § första stycket 2 som avser dieselbränsle som förbrukas inom yrkemässig vattenbruksverksamhet.

Förslaget behandlas i avsnitt 6.12.3

11 kap.**3 §**

Ändringen föranleds av förslagen i avsnitt 6.13.3 Nedsatt energiskatt på el endast genom avdrag eller återbetalning samt avsnitt 6.13.10 Nedsatt energiskatt för hushåll och tjänstesektor i vissa delar av norra Sverige.

Ändringen innebär att skattskyldiga endast kommer att ha en skattesats att hantera. Lägre skattenivåer för särskilda ändamål uppnås i stället genom avdrag eller återbetalning.

I *första stycket* regleras skattesatsen för energiskatt på elektrisk kraft för år 2017. Efter ändringen regleras endast en skattesats för elektrisk kraft som förbrukas och förbrukning får anses inträffa momentant vid överföringen till förbrukaren. I stycket sker även en språklig ändring.

Andra och tredje styckena innehåller bestämmelser om indexering som i huvudsak motsvarar nuvarande reglering. Basåret för indexeringen av skattesatsen för 2018 och efterföljande år uppdateras dock till 2016. Med anledning av att första stycket enligt förslaget endast ska reglera en skattesats ersätts de skrivningar som tidigare åsyftat flera skattesatser med skrivningar som åsyftar en skattesats.

5 §

Ändringen föranleds av förslagen i avsnitt 6.13.4 Frivillig skattskyldighet i vissa fall, m.m.

I bestämmelsen införs en ny *femte punkt*. I den nya punkten införs en skattskyldighet för den som godkänts som frivilligt skattskyldig enligt 6 §.

6 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslagen i avsnitt 6.13.4 Frivillig skattskyldighet i vissa fall, m.m.

I bestämmelsen regleras vem som får godkännas som frivilligt skattskyldig och som därigenom blir skattskyldig enligt 5 § femte punkten. Bestämmelsen har utformats med förebild i 4 kap. 3 § som behandlar godkännande av s.k. upplagshavare, samt vad som i 4 kap. 5 och 15 §§ föreskrivs om möjligheten att återkalla ett godkännande som upplagshavare och lagerhållare.

I *första stycket* regleras de övergripande förutsättningarna för godkännande som frivilligt skattskyldiga. De som kan komma i fråga för godkännande är de som beräknas förbruka elektrisk kraft i mycket stor omfattning, om den övervägande delen av förbrukningen sker i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller i en datorhall. Den övervägande delen av elförbrukningen måste således ske i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller i en datorhall. Detta motsvarar de

verksamheter som har lagts till i 11 kap. 9 § genom de nya punkterna 8 respektive 9. Med ”övervägande del” avses mer än hälften (se prop. 2009/10:144 s. 35 ang. detta kvantifierande uttryck som också används i 1 kap. 9 § andra stycket). I detta fall relaterar det till all elektrisk kraft som näringsidkaren har förbrukat under ett kalenderår. Av avsnitt 6.13.4 framgår regeringens bedömning att vid prövning av en ansökan om godkännande som frivilligt skattskyldig bör kravet på beräknad förbrukning i ”mycket stor omfattning” anses uppfyllt om den sökande beräknas förbruka minst 20 gigawattimmar elektrisk kraft per kalenderår men att gränsen ska regleras i förordningen om skatt på energi.

Av *andra stycket* framgår de ytterligare förutsättningar som måste vara uppfyllda för ett godkännande som frivilligt skattskyldig. Stycket motsvarar 4 kap. 3 § andra stycket 1.

I *tredje stycket* regleras när ett godkännande ska återkallas och motsvarar 4 kap. 5 § första stycket 1 och 3 samt andra stycket.

7 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.13.4 Frivillig skattskyldighet i vissa fall, m.m.

Paragrafen behandlar när skyldighet att betala energiskatt inträder. Ändringen i *första punkten* innebär att punkten är tillämplig även på den som godkänts som frivilligt skattskyldig enligt 6 § och således inte enbart på den som är skattskyldig som producent eller elleverantör. Skattskyldigheten för dessa tre grupper ska inte inträda vid leveranser till andra som är skattskyldiga enligt 5 § 1, 2 eller 5. Detta framgår motsatsvis av första stycket punkten 1 a.

8 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.13.4 Frivillig skattskyldighet i vissa fall, m.m.

Ändringen i *första stycket* innebär att bestämmelsen kommer omfatta samtliga som är skattskyldiga enligt 5 § och inte enbart dem som är skattskyldiga enligt 5 § 1 och 2. Efter förändringen kommer således bestämmelsen omfatta bl.a. dem som godkänts som frivilligt skattskyldiga. Vidare görs språkliga förändringar av första och *andra stycket* genom att ”skall” ersätts med ”ska” och ”på grundval av” ersätts med ”utifrån”.

9 §

Ändringen föranleds av förslag i avsnitt 6.13.3 Nedsatt energiskatt på el endast genom avdrag eller återbetalning, avsnitt 6.13.7 Företag utan rätt till statligt stöd, avsnitt 6.13.8 Skyldighet att lämna uppgifter, avsnitt 6.13.9 Lägre energiskatt på el för större datacenter samt avsnitt 6.13.10 Nedsatt energiskatt för hushåll och tjänstesektor i vissa delar av norra Sverige.

I *första stycket tredje punkten* görs en språklig justering.

I *första stycket femte punkten* görs dels en språklig ändring, dels ändras bestämmelsen så att det klart framgår att avdragsrätt enligt denna punkt inte omfattar sådan förbrukning och försäljning som omfattas av avdragsrätt enligt punkten 2.

Av *första stycket sjätte punkten* framgår att rätt till avdrag enligt denna punkt förutsätter att avdragsrätt inte redan följer av någon av punkterna 2, 3 eller 5. Förändringen är enbart språklig.

I *första stycket åttonde och nionde punkterna* regleras rätt till avdrag för skatt på elektrisk kraft som förbrukats i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet (åttonde punkten) eller i en datorhall (nionde punkten). Innebörden av datorhall regleras i en ny paragraf, 1 kap. 14 §. Avdrag enligt åttonde punkten får endast göras i den mån avdragsrätt inte följer av föregående punkter. Någon motsvarande reglering är inte nödvändig för nionde punkten, eftersom den verksamhet som förutsätts bedrivas i datorhallen inte är av det slaget att den samtidigt skulle kunna berättiga till avdrag enligt någon av de övriga punkterna i bestämmelsen.

Genom *tionde punkten*, som är ny, införs en möjlighet för den skattskyldige att yrka avdrag för skatt på elektrisk kraft som förbrukats i de kommuner som uppräknas i 4 §, dvs. i de kommuner i norra delar av Sverige som tidigare har omfattats av den s.k. norrlandsskatte-satsen. Avdragsrätten gäller inte enbart för förbrukning av elektrisk kraft som den skattskyldige själv förbrukat utan även för annans förbrukning av elektrisk kraft som den skattskyldiges skattskyldighet inträtt för.

Nedsättningen är inte tillgänglig för stöd-mottagare som är företag utan rätt till statligt stöd. För att särskilja de olika stödordningarna och för att säkerställa att nedsättningen endast omfattar elektrisk kraft som förbrukas i hushåll och tjänstesektor exkluderas förbrukning för

viss verksamhet från nedsättningen. För elektrisk kraft som förbrukas i datorhall, yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet, i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet, eller som landström uppnås en lägre skattenivå i stället genom särskilda nedsättningsmöjligheter i föregående punkter eller genom 12, 12 a, 12 b eller 14 §§. Vad som avses med "landström" regleras i en ny paragraf, 1 kap. 15 §.

En förutsättning för avdrag enligt åttonde- tionde punkterna är att stödmottagaren inte är ett företag utan rätt till statligt stöd, vilket definieras 1 kap. 12 § LSE.

I *andra styckets* första mening regleras med vilket belopp avdrag får göras under första stycket åttonde och nionde punkterna.

I andra styckets andra mening anges med vilket belopp avdrag får göras enligt första stycket tionde punkten.

I andra styckets tredje mening regleras att avdrag endast får medges om den skattskyldige lämnar uppgifter om stödmottagare samt avdragets fördelning per individuell stödmottagare. Detta är således en nödvändig, men inte i sig tillräcklig, förutsättning för avdrag. I avsnitt 6.13.5 Svenska stödordningar på elskatteområdet samt avsnitt 6.13.6 Stödmottagare lämnas förslag till förändring av de definitioner av "stödordning" respektive "stödmottagare" som anges i 1 kap. 11 a och 11 b §§. Avdragets fördelning på stödmottagare kommer i praktiken endast få betydelse för avdrag enligt första stycket tionde punkten eftersom stödmottagaren i övriga fall utgörs av den skattskyldige själv.

Av andra styckets fjärde mening följer att det särskilda uppgiftslämnandet rörande stödmottagaren, dvs. förbrukaren, endast är en förutsättning för avdrag när den till stödmottagaren hänförliga nedsättningen överstiger 50 000 euro under kalenderåret. Kravet gäller således inte för den del av nedsättningen som uppgår till 50 000 euro eller mindre. När det gäller stöd under tionde punkten så är det fråga om stöd som förmedlas genom att den skattskyldige yrkar avdrag för skatt på egen eller annans elförbrukning. Stödmottagarna kan i dessa fall få stöd förmedlad via fler än en skattskyldig utan de andras skattskyldigas vetskap. Gränsen för uppgiftslämnande avseende stöd under tionde punkten får här bedömas utifrån det stöd som

den skattskyldige förmedlar till stödmottagaren oaktat eventuella andra stöd inom stödordningen som förmedlats av annan skattskyldig.

Av andra styckets femte mening framgår att avdragsrätt enligt första stycket tionde punkten endast föreligger om avdragsrätt inte följer av tidigare punkter i första stycket.

12 §

Ändringen föranleds av förslag i avsnitt 6.13.3 Nedsatt energiskatt på el endast genom avdrag eller återbetalning, avsnitt 6.13.7 Företag utan rätt till statligt stöd samt avsnitt 6.13.8 Skyldighet att lämna uppgifter.

I bestämmelsen regleras under vilka förutsättningar återbetalning får medges av skatt på elektrisk kraft som förbrukas i yrkesmässig jordbruks- och skogsbruksverksamhet.

Ändringen i *första stycket* innebär att energiskattenedsättningen för elektrisk kraft som förbrukas i yrkesmässig jordbruks- och skogsbruksverksamhet regleras i denna paragraf. Den nedsatta skattenivån för yrkesmässig vattenbruksverksamhet regleras fortsättningsvis i 12 a §. Stycket ges även en annan språklig utformning.

Av det *andra stycket* följer att en förutsättning för återbetalning är att sökanden inte är ett företag utan rätt till statligt stöd samt att denne lämnar uppgifter om stödmottagare. Definitioner av "företag utan rätt till statligt stöd" samt "uppgifter om stödmottagare" finns i 1 kap. 12 § respektive 13 §. Kravet på särskilt uppgiftslämnande gäller som villkor för den del av återbetalningen som är hänförlig till förbrukning i jordbruks- eller skogsbruksverksamhet som överstiger 50 000 euro under kalenderåret. Kravet gäller således inte om den sammanlagda nedsättningen under kalenderåret uppgår till högst 50 000 euro. Med sammanlagd nedsättning avses både avdrag och återbetalning. I första stycket görs även en justering i syfte att klargöra att det är förbrukaren som ska ansöka om återbetalning.

Det tidigare andra stycket har delats upp i två stycken. Av *tredje stycket* framgår hur återbetalningsbeloppet räknas ut samt att prövningen mot beloppsgränsen görs i förhållande till det skattebelopp som är hänförligt till den elektriska kraft som förbrukats för ändamålet under det kalenderår som ansökan avser.

Ändringen i *fjärde stycket* innebär att ansökan om återbetalning ska lämnas elektroniskt. Då andra ändringar leder till att lägre skattenivåer uppnås genom återbetalning och avdrag i stället för genom flera skattesatser så kan ordet skattesatsen tas bort.

Ändringen i *femte stycket* innebär att ansökan om återbetalning ska vara undertecknad av sökanden eller av den som är ombud eller annan behörig företrädare för sökanden. När det gäller tidpunkten för ansökan sker ingen ändring i sak.

Av det nya *sjätte stycket* framgår att en begäran som har lämnats för en sökande som är juridisk person, anses ha lämnats av sökanden, om det inte är uppenbart att den som lämnade begäran saknade behörighet att företräda sökanden. Bestämmelsen har utformats med förebild i 8 § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete (se prop. 2014/15:10 s. 27 och prop. 2008/09:77 s. 89). Motsvarande presumptionsregel föreslås även införas i 11 kap. 12 a, 12 b och 14 §§. Med femte och sjätte stycket motsvarande bestämmelser finns i 9 kap. 7 § LSE. Motsvarande bestämmelser för deklARATIONER finns i 4 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

12 a §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslag i avsnitt 6.13.7 Företag utan rätt till statligt stöd samt avsnitt 6.13.8 Skyldighet att lämna uppgifter.

I bestämmelsen regleras under vilka förutsättningar återbetalning får medges av skatt på elektrisk kraft som förbrukas i yrkesmässig vattenbruksverksamhet.

Av *första stycket* framgår att det är förbrukaren som ska ansöka om återbetalning. Av *andra stycket första punkten* framgår att återbetalning inte får ske om sökanden är ett företag utan rätt till statligt stöd. I 1 kap. 12 § LSE finns en definition av företag utan rätt till statligt stöd. Av *första stycket andra punkten* framgår att återbetalning endast får ske om sökanden är ett litet eller medelstort företag enligt bilaga 1 i FIBER. Begränsningen följer av att FIBER enligt artikel 1.1 bara är tillämplig på stöd som beviljas små och medelstora företag. Av artikel 1.1 i bilaga 1 framgår att kategorin mikroföretag samt små och medelstora företag utgörs av företag som sysselsätter färre än 250 personer och vars årsomsättning inte överstiger 50 miljoner euro eller vars balansomsättning inte överstiger

43 miljoner euro per år. Av övriga bestämmelser i bilaga 1 framgår hur beräkningen av bl.a. årsomsättning ska göras. Slutligen framgår av första stycket *tredje punkten* att en förutsättning för återbetalning är att sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare, vilket definieras i 1 kap. 13 § LSE.

Av *tredje stycket* framgår att kravet på särskilt uppgiftslämnande gäller som villkor för den del av återbetalningen som överstiger 15 000 euro under kalenderåret.

Fjärde stycket motsvarar 12 § fjärde stycket.

Femte stycket motsvarar 12 § femte stycket.

Sjätte stycket motsvarar 12 § sjätte stycket.

12 b §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslag i avsnitt 6.13.3 Nedsatt energiskatt på el endast genom avdrag eller återbetalning, avsnitt 6.13.7 Företag utan rätt till statligt stöd samt avsnitt 6.13.8 Skyldighet att lämna uppgifter.

I bestämmelsen regleras rätten till återbetalning av energiskatt på elektrisk kraft som har förbrukats som landström. Den lägre skattenivån för elektrisk kraft som förbrukats som landström har tidigare reglerats i 3 §. Vad som avses med landström definieras i en ny paragraf, 1 kap. 15 §.

Av *första stycket* framgår att det är förbrukaren som ska ansöka om återbetalning.

Av *andra stycket* framgår att återbetalning inte får ske om sökanden är ett företag utan rätt till statligt stöd. En definition av företag utan rätt till statligt stöd finns i 1 kap. 12 § LSE. Vidare gäller att sökanden måste lämna sådana uppgifter om stödmottagare som föreskrivs i 1 kap. 13 § LSE. Uppgiftslämnandet är ett nödvändigt, men inte i sig tillräckligt, villkor för återbetalning. Kravet på särskilt uppgiftslämnande gäller som villkor endast för den del av återbetalningen för förbrukning som överstiger 50 000 euro under kalenderåret.

Tredje stycket motsvarar 12 § tredje stycket.

Fjärde stycket anger med vilket skattebelopp återbetalning kan göras.

Av *femte stycket* framgår, på motsvarande sätt som gäller enligt 12 § femte stycket, att ansökan om återbetalning ska omfatta kalenderår samt möjligheterna till kvartalsvis återbetalning.

Sjätte stycket motsvarar 12 § sjätte stycket.

Sjunde stycket motsvarar 12 § sjunde stycket.

14 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i avsnitt 6.13.3 Nedsatt energiskatt på el endast genom avdrag eller återbetalning, avsnitt 6.13.7 Företag utan rätt till statligt stöd, avsnitt 6.13.8 Skyldighet att lämna uppgifter samt avsnitt 6.13.9 Lägre energiskatt på el för större datacenter.

Med bestämmelsen, som är ny, införs genom *första stycket* en rätt till återbetalning av energiskatt som för tillverkningsprocessen i industriell verksamhet och datorhallar korresponderar mot skattskyldiga förbrukares avdragsrätt enligt 9 §. Återbetalningsmöjligheten kan användas av dem som inte kan få stödet direkt som ett avdrag eftersom de inte är skattskyldiga.

Andra stycket och *tredje stycket* motsvarar 12 b § andra stycket och tredje stycket. Till skillnad från 12 b § omfattar 14 § nedsättning för förbrukning för fler än ett ändamål. Kravet på särskilt uppgiftslämnande gäller som villkor endast för den del av återbetalningen för förbrukning som för ett av de två ändamålen (förbrukning i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller i en datorhall) överstiger 50 000 euro under kalenderåret. Har exempelvis återbetalning beviljats för båda ändamålen gäller kravet på uppgiftslämnande endast om nedsättningen för något av de enskilda ändamålen överskrider beloppsgränsen.

Fjärde stycket första meningen anger med vilket skattebelopp återbetalning kan göras. Andra meningen innehåller ett tröskelvärde – 8 000 kronor per kalenderår. Av det skattebelopp som kan beräknas enligt första meningen återbetalas endast den del av skillnaden mellan betalt skattebelopp och 0,5 öre per kilowattimme som överstiger tröskelvärdet.

Femte stycket motsvarar 12 § femte stycket. Ansökan om återbetalning ska omfatta kalenderår och kan enbart lämnas elektroniskt. Om sökanden beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning, får beskattningsmyndigheten medge att ansökan görs per kalenderkvartal. Ett sådant beslut får återkallas om sökanden begär det eller förutsättningar för medgivande inte finns.

Sjätte stycket motsvarar 12 § sjätte stycket.

Sjunde stycket motsvarar 12 § sjunde stycket.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

I detta avsnitt behandlas ändringar som föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

1 kap.**11 a §**

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.13.12.5 Följdändring med anledning av att lagen (2004:1196) om program för energi-effektivisering upphört att gälla.

Ändringen innebär ingen förändring i sak utan är enbart en justering av hänvisningarna i punkterna 12, 13 och 14 för att följa den omnumrering som görs i 11 kap. 9 § första stycket.

17 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.13.12.1 Skattskyldighet för nätinnehavare.

I paragrafen, som är ny, definieras termen nätinnehavare. Av definitionen följer att vid tillämpning av bestämmelserna i 11 kap. avses med nätinnehavare den som med stöd av en enligt 2 kap. ellagen (1997:857) meddelad koncession överför elektrisk kraft.

11 kap.**2 §**

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.13.12.1 Skattskyldighet för nätinnehavare och 6.13.12.4 Utformningen av reglerna för skattskyldighetens inträde.

Ändringarna i *första stycket andra punkten* är en följd av att nätinnehavarna tar över rollen som skattskyldiga från leverantörerna varvid överföring i stället för leverans får betydelse för såväl skattskyldighet som skattskyldighetens inträde. Termen "levererats" ersätts därför med "överförts" samtidigt som hänvisningen till "leverantör" och "leverantören", vilka var skattskyldiga före ändringen, ersätts med "nätinnehavare" respektive "nätinnehavaren". Någon ändring av det från skatteplikt undantagna området är inte avsedd.

5 §

Ändringarna föranleds av förslagen i avsnitt 6.13.12.1, 6.13.12.2, 6.13.12.3 och 6.13.12.5.

Av *första stycket punkten 1* följer att den som i Sverige framställer skattepliktig elektrisk kraft är skattskyldig såsom producent. Skattskyldigheten

som producent begränsas genom ett undantag i bestämmelsens sista stycke.

I första stycket *punkten 2* anges att den som är nätinnehavare är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft. Vad som avses med nätinnehavare regleras i en ny paragraf, 1 kap. 17 §.

Punkten 3 reglerar skattskyldigheten för den som fått elektrisk kraft överförd mot försäkran. I och med att nätinnehavarna tar över rollen som skattskyldiga från leverantörerna, har termen "förvärvats" ersatts med termen "överförts". Vidare har uttrycket "säljer eller förbrukar" ersatts med begreppet "överför eller använder", vilket innefattar såväl försäljning som förbrukning. Samtliga ändringar är av redaktionell karaktär.

Den tidigare *punkten 4*, andra stycket samt fjärde stycket tas bort eftersom bestämmelserna inte tillämpas för tid efter 2017. Efter omnumrering av punkterna kommer därefter skattskyldigheten för frivilligt skattskyldiga regleras i *punkten 4* varefter *punkten 5* behandlar skattskyldigheten för den som för in elektrisk kraft till Sverige via ett elnät för vilket koncession inte har meddelats. Skyldig att betala energi-skatt enligt *punkten 5* är den som innehar det aktuella elnätet.

Det tidigare tredje stycket reglerade skattskyldighet för den för vars räkning elektrisk kraft förs in till Sverige och för den som fått frikraft utan att förutsättningarna i 2 § 3 varit uppfyllda. Genom att nätinnehavarna föreslås bli skattskyldiga blir denna förbrukning ändå beskattad. Det tredje stycket har därför tagits bort varefter det tidigare femte stycket, som innehåller ett undantag från skattskyldighet såsom producent, därmed blir ett nytt *andra stycke*. Det nya *andra stycket* kompletteras med en ny *andra mening* som innebär att Affärsverket svenska kraftnät inte ska vara skattskyldigt som nätinnehavare trots att verket bedriver sin verksamhet med stöd av koncession.

7 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.13.12.1 Skattskyldighet för nätinnehavare samt avsnitt 6.13.12.5 Följdändring med anledning av att lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering upphört att gälla.

Paragrafen behandlar när skyldighet att betala energiskatt inträder, dvs. i vilka situationer som skatt ska tas ut.

I *första punkten* klargörs inledningsvis att *punkten* är tillämplig på den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 4 dvs. producenter, nätinnehavare och frivilligt skattskyldiga. Hänvisningen till punkter i 5 § uppdateras med anledning av den omnumrering som sker däri. Skattskyldigheten för dessa grupper av skattskyldiga ska inte inträda vid överföring till andra skattskyldiga enligt nämnda punkter. Detta framgår motsatsvis av första stycket *punkten 1 a*. Av denna punkt följer att skattskyldighet inträder först när skattepliktig elektrisk kraft överförs till någon som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 4, dvs. till någon som inte är producent, nätinnehavare eller frivilligt skattskyldig. Tidigare angavs att skattskyldigheten inträdde när elektrisk kraft "levereras" till en "förbrukare". I och med att nätinnehavarna tar över rollen som skattskyldiga från leverantörerna, har termerna "levereras" och "förbrukare" ersatts med de i sammanhanget mer adekvata termerna "överförs" respektive "någon". Med överföring avses även överföring av elektrisk kraft i nät som inte omfattas av koncessionsplikt. Även fortsättningsvis kommer skattskyldighet inträda för elektrisk kraft som överförs till förbrukare för förbrukning vid elframställning eftersom kraften, när överföringen sker, ännu inte använts för framställning av elektrisk kraft.

Enligt första stycket *punkten 1 b* inträder skattskyldighet också när elektrisk kraft "förbrukas av den skattskyldige". Vad som här åsyftas är, liksom i dag, den skattskyldiges egen förbrukning av elektrisk kraft. Det rör sig således om att producenten förbrukar sin egenframställda elektriska kraft eller att nätinnehavaren själv förbrukar den elektriska kraft som han överför från sitt nät. Här avses även sådan elektrisk kraft som överförs till producent eller frivilligt skattskyldig och som förbrukas av denne.

I första stycket *andra punkten* anges att skattskyldigheten, då elektrisk kraft tas i anspråk på ett sätt som inte står i överensstämmelse med bestämmelserna i 9 § 1–5 eller överförs till någon annan, inträder vid den tidpunkt då sådan användning sker. Med uttrycket "tas i anspråk ... eller överförs till någon annan" avses härvid såväl förbrukning som överföring. *Punkten* stämmer i allt väsentligt överens med dess tidigare lydelse.

Enligt *tredje punkten* inträder skattskyldigheten för den som själv för in elektrisk kraft utan att den går via en nätinnehavares nät vid den tidpunkt då den elektriska kraften förs in till Sverige.

I *andra stycket* anges att skattskyldighet inte inträder vid överföring av elektrisk kraft till det av Affärsverket svenska kraftnät ägda och förvaltade stamnätet. Det ska alltså vara möjligt för t.ex. en producent att överföra elektrisk kraft till stamnätet utan att skattskyldighet ska inträda, detta trots att Affärsverket svenska kraftnät inte ingår i gruppen av skattskyldiga. Elektrisk kraft som överförs för förbrukning i t.ex. verkets kontorslokaler omfattas inte av detta undantag.

Enligt *tredje stycket* inträder inte skattskyldighet med anledning av förbrukning när skattskyldighet inträtt redan innan den elektriska kraften förbrukas hos den skattskyldige.

9 §

Ändringen föranleds av förslagen i avsnitt 6.13.12.1 Skattskyldighet för nätinnehavare samt avsnitt 6.13.12.5 Följdändring med anledning av att lagen om program för energieffektivisering upphört att gälla.

Tidigare angavs att avdrag i vissa i paragrafen angivna fall fick göras för skatt på elektrisk kraft som förbrukats eller sålts. I och med att nätinnehavarna tagit över rollen som skattskyldiga från leverantörerna har i *första stycket första–femte punkterna* termen ”sålts” ersatts med den i sammanhanget mer adekvata termen ”överförs”.

I första stycket andra punkten har i förtydligande syfte klargjorts att avdrag också ska medges för energiskatt på sådan elektrisk kraft som överförs för att i huvudsak förbrukas för kemisk reduktion eller i elektrolytiska processer.

Med anledning av att de tidigare punkterna 6 och 7 saknar betydelse efter 2017 och därför tas bort enligt förslagen i avsnitt 6.13.12.5 sker en omnumrering i första stycket varefter tidigare åttonde–tionde punkterna därefter får nummer 6–8. Hänvisningarna i *andra stycket* till berörda punkter uppdateras för att beakta omnumreringen.

11 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.13.12.4 Utformningen av reglerna för skattskyldighetens inträde.

I paragrafen har inledningsvis tagits in en hänvisning till 5 § första stycket 1, 2, 4 eller 5. Av denna ändring följer att paragrafen bara avser annan än skattskyldig producent, nätinnehavare, frivilligt skattskyldiga och de som har ett elnät för vilken koncession inte meddelats och som via detta elnät för in elektrisk kraft till Sverige.

Som en konsekvens av att nätinnehavarna tar över elleverantörernas roll som skattskyldiga har termen ”leverantören” ersatts med uttrycket ”den skattskyldige” vilket då innefattar såväl nätinnehavare som övriga skattskyldiga. Vidare har uttrycket ”får köpa” ersatts med det i sammanhanget mer adekvata uttrycket ”få ... överförd”. Dessutom har en språklig justering gjorts.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

3 §

Ändringen, som föranleds av förslaget i avsnitt 6.7 om förändrade nivåer för socialavgifter, innebär att den allmänna löneavgiften fr.o.m. den 1 januari 2017 uppgår till 10,72 procent.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattkontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter

3 kap.

5 a §

Ändringen i paragrafen innebär att skatten på spritdryck, starkvin och vin höjs. För starköl sker ingen höjning på grund av avrundning.

I paragrafen har även gjorts en mindre redaktionell ändring i form av att ett tidigare saknat kommatecken har lagts till.

Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

12 kap.

2 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.5. Ändringen i *tredje stycket* innebär en höjning av beloppsgränsen över vilken utgifter för inställelseresor samt för resor mellan bostaden och arbets- respektive utbildningsplatsen får dras av.

16 kap.

2 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.11 angående avdragsrätt för representationsmåltider. Ändringen innebär att nuvarande avdragsbegränsning i tredje meningen ersätts med ett avdragsförbud för all slags förtäring utom sådana förfriskningar och annan enklare förtäring som inte kan anses som måltid och som är av mindre värde.

Avdragsutrymmet begränsas därigenom till sådan förtäring som kan utgöra s.k. personalvårdsförmåner enligt 11 kap. 12 § jämförd med 11 kap. 11 § IL. Som exempel på ”förfriskningar och annan enklare förtäring som inte kan anses som måltid och som är av mindre värde” kan nämnas läskande alkoholfri dryck, kaffe, te respektive kakor, bullar, frukt och en enklare smörgås som inte ersätter en måltid. För avdrag för sådan förtäring gäller också vad som föreskrivs i första meningen om omedelbart samband med näringsverksamheten och i andra meningen om att avdraget inte får överstiga vad som kan anses skäligt. I förekommande fall är det den lägsta av de kvantifierande begränsningar som förekommer i den nya tredje meningen (”mindre värde”) och den befintliga andra meningen (”skäligt belopp”) som blir utslagsgivande för avdragets beloppsmässiga storlek.

24 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.10.2 om att ett avdragsförbud för ränta på vissa efterställda skulder införs.

Ändringen i paragrafen är en följd av att en ny paragraf, 24 kap. 4 a §, införs.

4 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.10.2 om att ett avdragsförbud för ränta på vissa efterställda skulder införs.

Paragrafen är ny.

Av *första stycket* framgår att ett företag som omfattas av tillsynsförordningen inte får dra av ränteutgifter på efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen vid tillämpning av tillsynsförordningen. Det gäller banker och andra kreditinstitut, värdepappersbolag, Svenska Skeppshypotekskassan, betalningsinstitut, vissa fondbolag och AIF-förvaltare samt motsvarande utländska företag.

Av *andra stycket* framgår att ett svenskt försäkringsföretag som omfattas av 7 kap. försäkringsrörelselagen (2010:2043), förkortad FRL, inte får dra av ränteutgifter på efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen vid tillämpning av FRL.

Av *tredje stycket* framgår att ett utländskt försäkringsföretag som hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som omfattas av Solvens II-direktivet inte får dra av ränteutgifter på efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen vid tillämpning av nationell lagstiftning som genomför Solvens II-direktivet. Vilka efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen vid tillämpning av regelverket om kapitaltäckning behandlas närmare i avsnitt 6.10.2.

Uttycket ”ränteutgifter” har samma innebörd som vid tillämpning av 24 kap. 10 a–10 f §§ IL. Det innebär att med ränteutgifter avses som utgångspunkt en kostnad för en kredit, dvs. det belopp som låntagaren betalar till långivaren utöver kapitalbeloppet som ersättning för att denne får låna pengar (se prop. 2008/09:65 s. 52 f.). I tveksamma fall får i rättstillämpningen avgöras om en utgift är en ränteutgift eller inte.

I bestämmelsen tillämpas en dynamisk hänvisningsteknik i fråga om tillsynsförordningen.

35 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.10.3 om att tidpunkten för värdeöverföring vid tillämpning av reglerna om koncernbidrag fastställs.

Av ändringen i *första stycket* framgår att som en förutsättning för avdrag för koncernbidrag – vid sidan av förutsättningarna i 3–6 §§ – gäller att värden motsvarande bidraget förs över från givaren till mottagaren senast den dag som givaren

enligt skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, ska lämna inkomstdeklaration.

Av 32 kap. 2 § första stycket SFL framgår att det (för andra juridiska personer än dödsbon) föreligger fyra deklarationstidpunkter – den 1 mars, den 1 juli, den 1 november och den 15 december – och att vilken av dessa tidpunkter som är aktuell beror på vid vilken tidpunkt som beskattningsåret går ut. Av 32 kap. 2 § andra stycket SFL framgår att den som lämnar inkomstdeklaration elektroniskt får lämna deklaration en månad senare än vad som följer av första stycket. Av 36 kap. 4 § SFL framgår att Skatteverket ska bevilja anstånd med att lämna inkomstdeklaration, om det finns synnerliga skäl. Det innebär att om anstånd med att lämna inkomstdeklaration beviljas, ska värdeöverföringen ske senast den dag som anstånd har beviljats till.

40 kap.

15 a §

Ändringarna föranses av förslaget i avsnitt 6.10.4 om beloppsspärren i reglerna om begränsning av underskottsavdrag vid vissa ägarförändringar.

Paragrafen – som är ny – ersätter hittillsvarande 16 a §.

Av första stycket framgår att om ett kapitaltillskott som helt eller delvis har medfört ägarförändringen har lämnats till underskotts företaget tidigast två beskattningsår före det beskattningsår då ägarförändringen skedde och förvärvaren genom kapitaltillskottet har fått en tillgång av verkligt och särskilt värde, ska kapitaltillskottet vid beräkningen av utgiften enligt 15 § första stycket (förvärvsutgiften) bestämmas till ett belopp som motsvarar det lägsta av kapitaltillskottet och det värde av tillgången som indirekt belöper sig på den förvärvade andelen i underskotts företaget. Vid beräkningen av värdet av tillgången ska kapitaltillskottet inte räknas med.

Värdet av den indirekt förvärvade tillgången beror på hur stor andel av underskotts företaget som förvärvaren erhåller genom kapitaltillskottet.

Vad som avses med uttrycket ”en tillgång av verkligt och särskilt värde” framgår av prop. 2009/10:47 s. 15 f. Av lagtexten framgår dock uttryckligen att vid beräkningen av värdet av tillgången ska kapitaltillskottet inte räknas med.

Med uttrycket ”andelen i underskotts företaget” avses ägarandelen.

Uttrycken ”uppenbart” och ”som motsvarar kapitaltillskottet” har slopats. Slopandet av uttrycket ”uppenbart” innebär att det ska göras en mindre restriktiv prövning av kravet om förvärvaren genom kapitaltillskottet har fått en tillgång av verkligt och särskilt värde.

Bestämmelsen kan illustreras med följande exempel. Anta att A äger underskotts företaget X AB. Underskottet i X AB är 300. Tillgångarna i X AB har ett (verkligt och särskilt) värde som motsvarar 100. B vill förvärva 60 procent av aktierna i X AB. Som utgångspunkt gäller att värdet av A:s andel av X AB före och efter förvärvet (100 respektive 40 procent) ska kvarstå oförändrad och att värdet av X AB:s underskott inte ska påverka priset på aktierna. Om B förvärvar 60 procent av aktierna i X AB genom en riktad nyemission av aktier mot betalning (ett kapitaltillskott) om 150 ($150 / [100 + 150] = 60\%$), kvarstår X AB:s underskott till den del det uppgår till 120 ($= 200\%$ av 60). Det beror på att kapitaltillskottet vid beräkningen av förvärvsutgiften ska bestämmas till ett belopp som motsvarar det lägsta av kapitaltillskottet, 150, och det värde av tillgången som indirekt belöper sig på B:s förvärvade andel i X AB, 60 ($= 60\%$ av 100). Vid beräkningen av värdet av tillgången ska kapitaltillskottet inte räknas med. Den framräknade förvärvsutgiften, 60, ska inte minskas med kapitaltillskottet, 150.

Systematiken i beloppsspärren (15, 15 a och 16 §§) är i korthet följande.

I ett första steg ska förvärvsutgiften bestämmas (15 §). Med förvärvsutgift avses bl.a. anskaffningsutgiften för att förvärva det bestämmande inflytandet över underskotts företaget (se t.ex. HFD 2016 ref. 16; jfr HFD 2014 ref. 67). Vid ett förvärv ska anskaffningsutgiften i dess helhet beaktas, inte bara utgiften för att precis få det bestämmande inflytandet, dvs. en proportionering ska inte ske (prop. 1999/2000:2, del 2, s. 474). Vid successiva förvärv ska den sammanlagda anskaffningsutgiften för att förvärva det bestämmande inflytandet beaktas (prop. 1993/94:50 s. 326). Av RÅ 2007 ref. 58 framgår att förvärv som sker efter det att förvärvaren har fått det bestämmande inflytandet över underskotts företaget inte ska räknas med i förvärvsutgiften.

Som ett led i att bestämma förvärvsutgiften ska förvärvsutgiften för vissa kapitaltillskott som helt eller delvis har medfört ägarförändringen

bestämmas på visst sätt (15 a §). Det gäller kapitaltillskott

– som har lämnats till underskotts företaget tidigare två beskattningsår före det beskattningsår då ägarförändringen skedde, och

– varigenom förvärvaren har fått en tillgång av verkligt och särskilt värde.

I ett andra steg ska förvärvsutgiften minskas med vissa kapitaltillskott (16 §). Det gäller bl.a.

– kapitaltillskott som har lämnats till underskotts företaget före ägarförändringen men tidigare två beskattningsår före det beskattningsår då ägarförändringen skedde (16 § första stycket första meningen), och

– kapitaltillskott som helt eller delvis har medfört ägarförändringen och som har lämnats till underskotts företaget tidigare två beskattningsår före det beskattningsår då ägarförändringen skedde (16 § första stycket andra meningen).

Kapitaltillskott enligt andra strecksatsen minskar förvärvsutgiften bara om förvärvaren genom kapitaltillskottet inte har fått en tillgång av verkligt och särskilt värde samt kapitaltillskottet har lämnats inom den föreskrivna tidsperioden (16 § första stycket andra meningen jämförd med 15 a § första stycket). Om förvärvaren genom kapitaltillskottet har fått en tillgång av verkligt och särskilt värde, ska i stället – om kapitaltillskottet har lämnats inom den föreskrivna tidsperioden – förvärvsutgiften bestämmas på visst sätt (15 a § första stycket).

Systematiken kan illustreras med följande exempel.

Anta att A äger underskotts företaget X AB. År 1 förvärvar B 10 procent av aktierna i X AB genom en riktad nyemission av aktier mot betalning (kapitaltillskott) om 100. År 2 lämnar B ett s.k. ovillkorligt aktieägartillskott (kapitaltillskott) till X AB om 250. År 3 förvärvar B ytterligare 30 procent av aktierna i X AB genom en riktad nyemission av aktier mot betalning (kapitaltillskott) om 400. Som förutsättning gäller att B genom kapitaltillskotten år 1 och 3 har fått en tillgång av verkligt och särskilt värde. År 4 förvärvar B ytterligare 15 procent av aktierna i X AB genom ett köp för 150. Genom köpet av aktierna år 4 har B förvärvat det bestämmande inflytandet över X AB. X AB är vid den tidpunkten fortfarande ett underskotts företag. År 5 förvärvar B ytterligare 10 procent av aktierna i X AB genom ett köp för 100.

Först ska förvärvsutgiften bestämmas.

Här är det fråga om successiva förvärv. Den sammanlagda förvärvsutgiften för att förvärva det bestämmande inflytandet över underskotts företaget ska då bestämmas. Eftersom B får det bestämmande inflytandet över X AB genom köpet år 4, ska utgiften för köpet år 5 inte räknas med.

När det gäller förvärven år 1 och 3, har det första kapitaltillskottet lämnats före den i 15 a § första stycket föreskrivna tidsperioden medan det andra kapitaltillskottet har lämnats inom den i 15 a § första stycket föreskrivna tidsperioden. Det innebär att kapitaltillskottet år 1 (100) ska läggas till förvärvsutgiften. Kapitaltillskottet år 3 ska vid beräkningen av förvärvsutgiften bestämmas till ett belopp som motsvarar det lägsta av kapitaltillskottet (400) och värdet av tillgången som belöper sig på B:s förvärvade andel i X AB (det värdet antas vara 50). Det innebär att ytterligare 50 (i stället för 400) ska läggas till förvärvsutgiften. Slutligen ska utgiften för köpet år 4 (150) läggas till förvärvsutgiften. Förvärvsutgiften uppgår därmed till 300 (= 100 + 50 + 150).

Därefter ska förvärvsutgiften minskas med vissa kapitaltillskott. Eftersom kapitaltillskottet år 2 (250) har lämnats inom den i 16 § första stycket första meningen föreskrivna tidsperioden, ska förvärvsutgiften minskas med kapitaltillskottet. Förvärvsutgiften ska inte minskas med kapitaltillskotten år 1 och 3 (16 § första stycket andra meningen). Skälet till det är följande. Kapitaltillskottet år 1 omfattas inte av 16 § första stycket andra meningen, eftersom det har lämnats före den i 16 § första stycket första meningen föreskrivna tidsperioden, som också gäller kapitaltillskott enligt andra meningen. Kapitaltillskottet år 3 är ett sådant kapitaltillskott som avses i 15 a §.

Det innebär att den sammanlagda förvärvsutgiften blir 50 (= 300 – 250).

Anta i stället att B genom kapitaltillskotten år 1 och 3 inte har fått en tillgång av verkligt och särskilt värde. Förvärvsutgiften är i detta fall 650 (= 100 + 400 + 150). Bestämmelsen i 15 a § är inte tillämplig på kapitaltillskotten år 1 och 3, eftersom B genom kapitaltillskotten inte har fått en tillgång av verkligt och särskilt värde. Kapitaltillskottet år 1 har inte heller lämnats inom den i bestämmelsen föreskrivna tidsperioden. Förvärvsutgiften ska minskas med kapitaltillskottet år 2 (250), eftersom kapitaltillskottet har lämnats inom den i 16 § första stycket första meningen föreskrivna tidsperioden. Förvärvsutgiften ska

också minskas med kapitaltillskottet år 3 (400). Detta eftersom kapitaltillskottet har lämnats inom den i 16 § första stycket första meningen föreskrivna tidsperioden, som också gäller kapitaltillskott enligt andra meningen, och kapitaltillskottet inte är ett kapitaltillskott enligt 15 a §. Förvärvsutgiften ska inte minskas med kapitaltillskottet år 1, eftersom kapitaltillskottet har lämnats före den i 16 § första stycket första meningen föreskrivna tidsperioden, som också gäller kapitaltillskott enligt andra meningen. Det innebär att förvärvsutgiften ska minskas med 650 (= 250 + 400). Den sammanlagda förvärvsutgiften blir 0 (= 650 – 650).

Andra och tredje styckena motsvarar hittillsvarande 16 a § andra och tredje styckena.

16 §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.10.4 om beloppsspärren i reglerna om begränsning av underskottsavdrag vid vissa ägarförändringar.

Ändringarna i första stycket föranleds av att en ny paragraf, 15 a §, införs (och ersätter hittillsvarande 16 a §).

61 kap.

8 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.3 om förlängning av den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar.

Ändringen i *tredje stycket* innebär att den maximala nedsättningen av förmånsvärdet enligt andra stycket begränsas till 10 000 kronor per år.

65 kap.

5 §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.2 om begränsad uppräknings av skiktgränserna för statlig inkomstskatt.

Ändringarna i *andra stycket* innebär att uppräkningsgränsen för uttag av statlig inkomstskatt på beskattningsbara förvärvsinkomster begränsas genom att den nedre skiktgränsen fastställs till 438 900 kronor och den övre skiktgränsen till 638 500 kronor för beskattningsåret 2017. Utan begränsningen skulle den nedre skiktgränsen uppgå till 443 200 kronor och den övre skiktgränsen till 644 700 kronor för beskattningsåret 2017.

67 kap.

13 §

Ändringen föranleds av förslagen i avsnitt 6.4 Skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror.

Av den nya nionde punkten framgår att reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden räknas som hushållsarbete. Med vitvaror avses t.ex. tvättmaskin, torktumlare och torkskåp, kyl (även inbegripet t.ex. en vinkyl), frys, diskmaskin, spis, spishällar och inbyggnadsugnar samt mikrovågsugn. Detta gäller oavsett om anläggningarna är inbyggda eller fristående. Även anordningar m.fl. funktioner samlade (t.ex. tvättmaskin med torktumlingsfunktion eller kombinerat kyl- och frysskåp) omfattas. Även köksfläkt och spiskåpa räknas som vitvaror. Installationer som t.ex. luftvärmepump, varmvattenberedare eller element utgör inte vitvaror. Som vitvaror räknas inte heller hushållsapparater som t.ex. dammsugare, strykjärn, kaffebryggare, vattenkokare, brödrost och matberedare.

Eftersom RUT-avdragets subvention riktas mot arbete omfattar avdraget bara kostnader för arbete, inklusive mervärdesskatt, och inte kostnader för material, utrustning och resor. Att subventionen är riktad mot arbete innebär att när RUT-arbete utförs måste arbetskostnaden särskiljas från övriga kostnader.

Övergångsbestämmelser till SFS 2001:1175

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.3 om förlängning av den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar.

Ändringen i *tredje punkten* innebär att reglerna i 61 kap. 8 a § andra och tredje styckena IL ska tillämpas t.o.m. med det beskattningsår som slutar den 31 december 2020.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av *första punkten* framgår att lagen träder i kraft den 1 januari 2017.

Av *andra punkten* framgår att bestämmelserna i 12 kap. 2 §, 16 kap. 2 §, 35 kap. 1 §, 61 kap. 8 a § och 65 kap. 5 § i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2016.

Av *tredje punkten* framgår att den nya bestämmelsen i 24 kap. 4 a § tillämpas första gången på

ränteutgifter som belöper sig på tiden efter den 31 december 2016.

Av *fjärde punkten* framgår att den nya bestämmelsen i 40 kap. 15 a § och bestämmelsen i 40 kap. 16 § i den nya lydelsen tillämpas första gången på kapitaltillskott som sker efter den 31 december 2016.

Av *femte punkten* framgår att den upphävda bestämmelsen i 40 kap. 16 a § gäller fortfarande för kapitaltillskott som sker före den 1 januari 2017.

Av *sjätte punkten* framgår att 67 kap. 13 § i den nya lydelsen tillämpas på hushållsarbete som har utförts och betalats efter den 31 december 2016, förmån av hushållsarbete som har tillhandahållits efter den 31 december 2016 samt hushållsarbete som har utförts efter den 31 december 2016 och för vilket ersättning har betalats ut och redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration efter detta datum.

Förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).

2 kap.

26 §

Ändringen, som föranleds av förslaget i avsnitt 6.7 om förändrade nivåer för socialavgifter, innebär att sjukförsäkringsavgiften i arbetsgivaravgifterna sänks till 4,35 procent, efterlevandepensionsavgiften till 0,70 procent och arbetsskadeavgiften till 0,20 procent. De sammanlagda arbetsgivaravgifterna uppgår således till 20,70 procent fr.o.m. den 1 januari 2017.

3 kap.

13 §

Ändringen, som föranleds av förslaget i avsnitt 6.7 om förändrade nivåer för socialavgifter, innebär att sjukförsäkringsavgiften i egenavgifterna sänks till 4,44 procent, efterlevandepensionsavgiften till 0,70 procent och arbetsskadeavgiften till 0,20 procent. De sammanlagda egenavgifterna uppgår således till 18,25 procent fr.o.m. den 1 januari 2017.

Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

2 kap.

12 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.16.3.8 Följdändringar och justeringar avseende andra punktskatter.

I paragrafen regleras vissa undantag från huvudregeln i 2 kap. 11 § om när Skatteverket ska gallra uppgifter och handlingar som behandlas i den s.k. beskattningsdatabasen. Genom ett nytt tredje stycke införs bestämmelser om att uppgifter om godkända lagerhållare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om skatt på energi och lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik ska gallras sju år efter utgången av det kalenderår då godkännandet som lagerhållare blev återkallat. Ändringen behandlas i avsnitt 6.16.3.8. Ändringen innebär att det nuvarande tredje stycket i stället blir det fjärde stycket.

Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

I detta avsnitt behandlas ändringar som föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

3 kap.

4 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.22 om definition av beskattningsår för vissa punktskatter.

I första stycket läggs en ny sjunde punkt till. I denna punkt anges vad som ska avses med beskattningsår för punktskatt enligt beslut om återbetalning av eller kompensation för punktskatt som anges i 53 kap. 5 §, dvs. återbetalning eller kompensation med stöd av lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam, lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt och lagen (1994:1776) om skatt på energi. Punkten anger även vad som ska avses med beskattningsår för punktskatt enligt beslut om beskattning vid oegentlighet enligt 27 och 28 §§ lagen om tobaksskatt, 26 och 27 §§ lagen om alkoholskatt och 4 kap. 2 och 2 a §§ lagen om skatt på energi. Detta innebär att även annan punktskatt än

sådan punktskatt som ska redovisas för redovisningsperioder eller som ska redovisas för varje skattepliktig händelse omfattas av definitionen av beskattningsår. Av bestämmelsen framgår att med beskattningsår avses det kalenderår som beslut om återbetalning av eller kompensation för punktskatt, samt beslut om beskattning vid oegentlighet, har meddelats. Ett beslut meddelas när det expedieras eller får sin slutliga form på något annat sätt.

Ändringen medför även att nuvarande sjunde, åttonde respektive nionde punkten benämns åttonde, nionde respektive tionde punkten.

7 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.13.4 Frivillig skattskyldighet i vissa fall, m.m.

Förändringen av punkten 10 g innebär att frivilligt skattskyldiga läggs till bland de skattskyldiga som ska registreras av Skatteverket.

26 kap.

19 a §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i avsnitt 6.6 om växa-stöd för den först anställda – sänkta arbetsgivaravgifter för enskilda näringsidkare. Bestämmelsen är en följd av att nedsättningen av arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt enligt 5 § lagen (2016:000) om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021 lämnas som ett stöd av mindre betydelse (se 9 § nämnda lag). Det innebär att nedsättning bara får göras om villkoren i kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse är uppfyllda. Kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse behandlas närmare i avsnitt 6.6.3.6 och 6.6.12.

För att Skatteverket ska kunna kontrollera att villkoren enligt kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse är uppfyllda, i första hand att de individuella taken inte överskrids, ska den som utger ersättningen lämna vissa uppgifter till verket.

Av *första punkten* framgår att utbetalaren ska lämna uppgift om andra stöd som har beviljats företaget under beskattningsåret och de två föregående beskattningsåren och som anses vara sådant stöd av mindre betydelse som avses i kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse.

I *andra punkten* anges att utbetalaren ska lämna de övriga uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna bedöma rätten till nedsättning. Som framgår av avsnitt 6.6.3.6 gäller de maximala stödnivåerna enligt kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse per företag. Inom begreppet företag ryms alla de företag som ingår i en och samma intresse-gemenskap på ett sådant sätt att de bör ses som en enhet ("ett enda företag"). Detta innebär att i de fall den som utger ersättningen och andra företag ingår i en och samma intresse-gemenskap på ett sådant sätt att de bör ses som en enhet, ska uppgift lämnas om storleken på det stöd som totalt sett har beviljats alla företag som ingår i intresse-gemenskapen för respektive beskattningsår.

För att Skatteverket ska kunna fullgöra sin kontrollskyldighet måste utbetalaren även lämna andra uppgifter som verket anser nödvändiga. Det gäller t.ex. uppgift om inom vilken eller vilka sektorer som utbetalaren bedriver verksamhet.

41 kap.

2 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.22 om definition av beskattningsår för vissa punktskatter.

Möjligheten att ansöka om nedsättning av punktskatt enligt 9 § och 9 b § tredje stycket lagen om skatt på energi har tagits bort fr.o.m. den 1 januari 2015. Med anledning av detta tas hänvisningen till ansökningar om nedsättning av punktskatt bort i första stycket punkt fyra. Enligt övergångsbestämmelser kan ansökningar om nedsättning lämnas in i vissa fall efter den 1 januari 2015. Möjligheten till revision bör kvarstå i sådana fall, se vidare avsnitt 6.22.6.

53 kap.

5 §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.13.11 Följdändring i skatteförfarandelagen samt avsnitt 6.22 om definition av beskattningsår för vissa punktskatter.

I bestämmelsen regleras när vissa beslut är att anse som beslut om punktskatt. *Andra punkten* ändras på så sätt att även beslut om återbetalning enligt 11 kap. 12 a, 12 b och 14 §§ lagen om skatt på energi är att anse som beslut om punktskatt.

Möjligheten att ansöka om nedsättning av punktskatt enligt 9 kap. 9 § och 9 b § tredje

stycket lagen om skatt på energi har tagits bort fr.o.m. den 1 januari 2015. Med anledning av detta tas hänvisningen till beslut om nedsättning av punktskatt bort i andra punkten. Enligt övergångsbestämmelser kan ansökningar om nedsättning lämnas in i vissa fall efter den 1 januari 2015. Beslut som fattas med anledning av en sådan ansökan bör även fortsättningsvis anses utgöra beslut om punktskatt, se vidare avsnitt 6.22.5 och 6.22.6.

65 kap.

4 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.26 om ändrad intäktsränta på skattekontot.

I tredje stycket införs en ny begränsning för beräkning av intäktsräntan. Intäktsräntan ska enligt styckets första mening beräknas till 45 procent av basräntan.

Basräntans beräkning framgår av 3 §. Enligt huvudregeln ska basräntan fastställas på grundval av 125 procent av räntesatsen på sexmånaders statsskuldväxlar. Enligt 14 kap. 10 § skatteförordningen (2011:1261) ska basräntan räknas fram genom att säljräntan på sexmånaders statsskuldväxlar avläses varje bankdag och räntenoteringarna fr.o.m. den 16 i en månad t.o.m. den 15 i månaden efter vägs samman till en genomsnittlig räntesats. Genomsnittsräntan rundas därefter av till närmast hela procenttal. Om genomsnittet hamnar mitt emellan två heltal, ska genomsnittsräntan rundas av nedåt.

I 3 § sista meningen anges en begränsning som innebär att basräntan får beräknas till lägst 1,25 procent. Den begränsningen blir således aktuell först om genomsnittsräntan hamnar på 0 eller blir negativ.

Enligt den nya begränsningen i förevarande paragrafs sista mening, ska i dessa fall intäktsräntan inte beräknas med koppling till basräntan, utan vara 0. Genom att den nu föreslagna spärren har konstruerats som ett golv för intäktsräntan, kommer räntan att följa med det allmänna ränteläget upp när det höjs och genomsnittsräntan på sexmånaders statsobligationer beräknas till 1 procent eller högre.

Förslaget till lag om ändring i skatteförordningen (2011:1244)

I detta avsnitt behandlas ändringar som föreslås träda i kraft den 1 juli 2017.

3 kap.

15 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.16 Kemikalieskatt.

Paragrafen innehåller en uppräkningslista av de skattelagar som avser punktskatt. Syftet med uppräkningslistan är att legaldefiniera vad som avses med punktskatt när begreppet används i andra bestämmelser i lagen.

Paragrafen ändras på så sätt att uppräkningslistan kompletteras med lagen (2016:000) om skatt på kemikalier i viss elektronik

7 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.16 Kemikalieskatt.

Paragrafen reglerar vem som ska registreras hos Skatteverket. I första stycket punkten 10 regleras vilka skattskyldiga enligt olika uppräknade punktskattelagar som ska registreras. Paragrafen ändras på så sätt att uppräkningslistan kompletteras en ny *punkt, 10 l*, som hänvisar till 8 § 1 lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik. Den nya punkten innebär att Skatteverket ska registrera den som godkänts som lagerhållare enligt lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik.

26 kap.

8 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.16 Kemikalieskatt.

I paragrafen regleras i vilka fall punktskatt ska redovisas i en särskild skattedeklaration för varje händelse som medför skattskyldighet i stället för i en punktskattedeklaration för den aktuella redovisningsperioden.

Av *första punkten* följer att punktskatt ska redovisas i en särskild skattedeklaration för varje händelse som medför skattskyldighet om den som är skyldig att lämna skattedeklaration är skattskyldig för tobaks-, alkohol- eller energiskatt och inte ska registreras till följd av 7 kap. 1 §. Uppräkningslistan i första punkten kompletteras med lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik. Andra skattskyldiga än godkända

lagerhållare ska därmed redovisa punktskatt i särskild skattedeclaration för varje händelse som medför skattskyldighet.

41 kap.

3 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.16 Kemikalieskatt.

I paragrafen anges hos vem revision får göras. I en ny *elfte punkt* införs bestämmelser som innebär att revision får göras hos den som ansökt om godkännande som lagerhållare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om skatt på energi eller lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik. Ändringen behandlas i avsnitt 6.16.3.8.

Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

I detta avsnitt behandlas ändringar som föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

7 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.13.12.5 och är en följdändring med anledning av att lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering har upphört att gälla.

Förändringen av *punkten 10 g* är en följd av omnumreringen i 11 kap. 5 § lagen (1994:1776) om skatt på energi och innebär ingen ändring i sak.

53 kap.

5 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.13.12.5 och är en följdändring med anledning av att lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering har upphört att gälla.

I bestämmelsen regleras när vissa beslut är att anse som beslut om punktskatt. Ändringen innebär att hänvisningen till 11 kap. 13 § lagen om skatt på energi tas bort eftersom den bestämmelsen upphävs.

65 kap.

1 §

Ändringen föranleds av att 12 § föreslås upphävas. Se vidare avsnitt 6.13.12.5.

Förslaget till lag om ändring i lagen (2015:748) om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200).

7 kap.

1 §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.25 om sänkt mervärdesskatt på vissa reparationer. I andra stycket läggs det till en sjätte punkt. Ändringen innebär att reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne ska beskattas med 12 procent i stället för med normalskattesatsen på 25 procent.

Förslaget till lag om ändring i tullagen (2016:253)

2 kap.

1 §

I paragrafen anges i vilka lagar det finns bestämmelser om skyldighet att betala annan skatt än tull vid import eller införsel till det svenska tullområdet. Uppräkningen av lagar kompletteras med lagen (2016:000) om skatt på kemikalier i viss elektronik.

Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:506) om ändring i lagen (2015:750) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

6 a kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslagen i avsnitt 6.12 om lika beskattning av dieselbränsle i båtar, skepp och arbetsmaskiner.

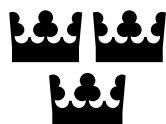
Ändringarna sker i de redan beslutade ändringarna som träder i kraft den 1 januari 2018.

Ändringen i *fjärde punkten* sker i förtydligande syfte.

Ändringarna i *tionde och elfte punkterna* innebär att skattebefrielsen enligt dessa bestämmelser inte omfattar sådant dieselbränsle som förbrukas i båtar eller skepp inom jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet. Skattebefrielsen för skepp och båtar som används i dessa verksamheter framgår i stället av 6 a kap. 2 a §.

7

Inkomster

7 Inkomster

Sammanfattning

- År 2016 väntas de totala skatteintäkterna öka med nästan 6 procent, vilket är betydligt högre än genomsnittet sedan 2000. Intäkterna från skatt på arbete ökar mest, till följd av en kraftig ökning av lönesumman.
- I denna proposition föreslår och aviserar regeringen en rad förändringar på skatteområdet som sammantaget höjer de totala skatteintäkterna med mellan 2 och 3 miljarder kronor per år 2017–2020.
- Under prognosåren 2017–2020 väntas skatteintäkterna sammantaget öka kraftigt, med i genomsnitt drygt 4 procent per år. Samtliga skattebaser väntas bidra till ökningen.
- I förhållande till prognosen i 2016 års ekonomiska vårproposition har prognosen för de totala skatteintäkterna reviderats upp för 2016. Prognosen är i stort sett oförändrad för 2017 och har reviderats ned för 2018–2020.

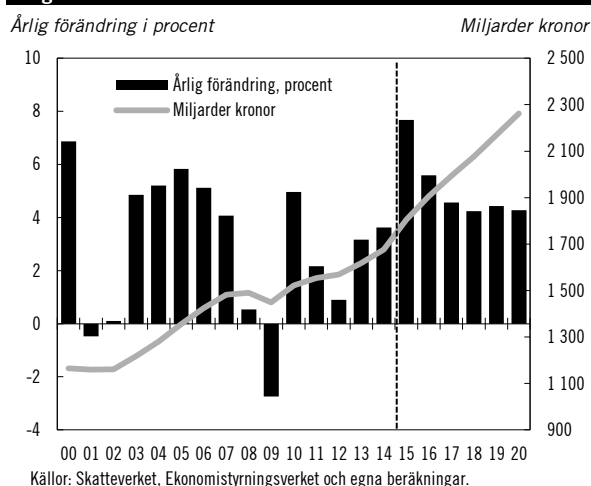
I detta avsnitt redovisas prognosen för den offentliga sektorns skatteintäkter och för inkomsterna i statens budget (se tabell 7.3 för en sammanställning). En jämförelse görs mellan nuvarande prognos och prognosen i 2016 års ekonomiska vårproposition (prop. 2015/16:100). Slutligen görs en uppföljning av inkomsterna i den beslutade budgeten för 2015 och statens budget för 2016.

7.1 Offentliga sektorns skatteintäkter

Den offentliga sektorns totala skatteintäkter väntas öka med nästan 6 procent 2016 (se diagram 7.1). Det är en betydligt högre ökningstakt än genomsnittet 2000–2014 som uppgick till ca 3 procent. Det beror på att svensk ekonomi har återhämtat sig efter en lång period med lågt resursutnyttjande. Läget på arbetsmarknaden förbättras, vilket gör att lönesumman stiger kraftigt. Detta gynnar i sin tur hushållens konsumtion.

Även under de kommande prognosåren väntas de totala skatteintäkterna öka kraftigt, med drygt 4 procent per år. Samtliga skattebaser (arbete, kapital och konsumtion) väntas bidra till ökningen.

Diagram 7.1 Totala skatteintäkter

I tabell 7.1 finns en sammanställning av de beräknade effekterna av regeländringar på skatteområdet 2015–2020. Tabellen visar både tidigare beslutade och i denna proposition föreslagna och aviserade regeländringar. Beloppen är periodise-

rade bruttoeffekter, dvs. de anger storleken på den initiala skatteändringen. I avsnitt 6 finns en utförlig beskrivning av hur de offentligfinansiella effekterna redovisas.

De lagförslag och aviseringar som regeringen lämnar i denna proposition beräknas sammanlagt medföra att skatteintäkterna brutto ökar med mellan 2 och 3 miljarder kronor per år 2017–2020. Det handlar bl.a. om höjd energiskatt på el, införandet av en kemikalieskatt, avdragsförbud för ränta på vissa efterställda lån, höjd alkoholskatt, utfasning av skatten på termisk effekt och sänkt fastighetsskatt på vattenkraftverk.

Med beaktande av tidigare beslutade reformer (bl.a. slopad nedsättning av socialavgifter för unga) bedöms den totala bruttoeffekten till följd av samtliga förändringar av skatte- och avgiftsregler uppgå till 6 miljarder kronor 2017.

I tabell 7.9 finns en mer detaljerad uppställning av bruttoeffekterna av regeländringarna på skatteområdet 2013–2020.

Tabell 7.1 Förändringar av totala skatteintäkter till följd av regeländringar

Miljarder kronor, bruttoeffekter i förhållande till föregående år

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Skatt på arbete	12	25	3	2	2	0
Skatt på kapital	0	2	2	-1	-1	-1
Skatt på konsumtion	5	5	1	1	2	0
Övriga skatter	0	0	0	0	0	0
Totala skatteintäkter	17	32	6	1	2	-1

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

Källa: Egna beräkningar.

Regeringens förslag: Den beräkning av inkomsterna i statens budget för 2017 som sammanställts i bilaga 1 avsnitt 2 godkänns.

Den preliminära beräkningen av inkomsterna i statens budget för 2018 och 2019 enligt tabell 7.3 godkänns som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Skatt på arbete

Skatt på arbete kan delas in i direkta och indirekta skatter. De direkta skatterna består i huvudsak av kommunal och statlig inkomstskatt. De direkta skatterna minskas av ett antal skattereduktioner. De indirekta skatterna på

arbete består huvudsakligen av arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Intäkterna från skatt på arbete beräknas uppgå till 60 procent av de totala skatteintäkterna 2016 och till drygt 26 procent av BNP i löpande priser (se tabell 7.2).

Intäkterna från skatt på arbete fastställs i den årliga beskattningen av hushållens inkomster som är klar i december året efter inkomståret. Det innebär att 2015 års intäkter från skatt på arbete ännu inte är fastställda, och att endast en prognos för skatteintäkterna finns tillgänglig för detta år.

Regeringen föreslår i denna proposition en höjd beloppsgräns vid avdrag för resor fr.o.m. 2017. Förslaget bedöms öka intäkterna från skatt på arbete med drygt 0,3 miljarder kronor per år.

Regeringen föreslår att den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar förlängs med fyra år fr.o.m. 2017. Förslag om att förlänga den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar 2017–2019 aviserades och budgeterades i budgetpropositionen för 2016. Att förlänga nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar med ytterligare ett år, dvs. fram t.o.m. 2020, beräknas minska skatteintäkterna med 0,3 miljarder kronor 2020.

Tabell 7.2 Skatt på arbete

Procent av BNP

	Utfall	Prognos					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Direkta skatter	13,5	13,4	13,9	14,2	14,2	14,2	14,1
Kommunal skatt	15,4	15,3	15,4	15,5	15,5	15,5	15,4
Statlig skatt	1,2	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	1,3
Reduktioner	-3,1	-3,1	-2,7	-2,7	-2,7	-2,6	-2,6
Indirekta skatter	11,8	11,8	12,1	12,3	12,3	12,3	12,2
Skatt på arbete	25,4	25,2	26,1	26,5	26,5	26,5	26,3

Anm.: Reduktioner som andel av BNP är beräknade exklusive skattereduktionen för allmän pensionsavgift. Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Lönesummans tillväxt

Lönesumman (utbetalda löner) utgör drygt 70 procent av underlaget för skatt på arbete. Förändringen av antalet arbetade timmar och timlönen har därför stor betydelse för utvecklingen av skatteintäkterna. Resterande del av skatteunderlaget för skatt på arbete består av skattepliktiga transfereringar till hushållen.

Tabell 7.3 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomsterna i statens budget

Miljarder kronor

	Utfall 2013	Utfall 2014	Prognos					
			2015	2016	2017	2018	2019	2020
Skatt på arbete	972,4	993,7	1 049,1	1 138,2	1 203,9	1 256,6	1 310,1	1 363,0
1100 <i>Direkta skatter</i>	523,0	530,3	559,2	608,7	644,7	674,5	703,1	730,4
Kommunal inkomstskatt	581,9	602,7	637,1	671,5	706,1	735,7	766,8	798,3
Statlig inkomstskatt	44,8	47,4	50,7	56,6	61,1	65,0	66,8	67,8
Jobbskatteavdrag	-85,8	-100,2	-104,2	-104,9	-108,6	-111,5	-115,2	-119,5
Husavdrag	-17,5	-19,2	-23,8	-14,3	-13,7	-14,4	-15,1	-15,9
Övrigt	-0,4	-0,5	-0,6	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
1200 <i>Indirekta skatter</i>	449,4	463,4	489,9	529,5	559,2	582,1	607,0	632,6
Arbetsgivaravgifter	454,3	471,1	491,6	515,9	541,9	564,0	588,1	612,8
Egenavgifter	11,5	11,6	12,1	12,6	13,3	13,9	14,6	15,3
Särskild löneskatt	36,8	37,0	38,4	42,8	44,6	46,3	48,2	50,2
Nedsättningar	-22,9	-25,1	-19,1	-5,8	-3,8	-3,9	-4,0	-4,2
Skatt på tjänstegruppliv	0,7	0,7	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Avgifter till premiepensionssystemet	-31,0	-31,9	-33,6	-36,5	-37,2	-38,7	-40,3	-42,0
1300 Skatt på kapital	172,7	200,2	240,9	223,6	228,7	240,9	256,7	271,5
Skatt på kapital, hushåll	32,3	48,0	66,7	63,4	61,0	61,3	63,3	64,2
Skatt på företagsvinster	89,0	96,5	117,6	105,5	113,7	119,2	125,1	131,3
Avkastningsskatt	6,9	10,2	8,5	4,2	3,7	9,1	17,1	24,7
Fastighetsskatt och fastighetsavgift	31,6	32,0	32,6	32,9	32,3	32,9	32,3	31,9
Stämpelskatt	8,9	9,3	10,9	12,5	12,8	13,0	13,2	13,5
Kupongskatt m.m.	4,1	4,2	4,6	5,0	5,1	5,4	5,7	6,0
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	455,8	469,5	501,6	527,0	542,6	561,5	583,7	608,1
Mervärdesskatt	339,5	355,0	380,3	400,5	413,8	430,8	449,3	470,2
Skatt på tobak	11,1	11,4	11,8	11,9	11,8	11,8	12,0	12,2
Skatt på etylalkohol	4,0	4,1	4,2	4,1	4,1	4,1	4,0	4,0
Skatt på vin m.m.	4,9	5,2	5,7	5,9	6,2	6,3	6,4	6,5
Skatt på öl	3,3	3,5	3,9	3,9	4,1	4,2	4,2	4,3
Energiskatt	40,9	39,0	40,7	44,8	46,9	49,2	51,8	53,9
Koldioxidskatt	24,0	23,3	24,6	23,7	23,7	23,7	24,0	24,3
Övriga skatter på energi och miljö	4,4	4,4	4,8	5,3	4,4	3,2	3,2	3,2
Skatt på vägtrafik	16,5	16,8	18,8	19,9	20,6	21,1	21,6	22,3
Övriga skatter	7,2	6,8	6,8	7,0	7,0	7,1	7,2	7,3
1500 Skatt på import	5,2	5,8	6,3	6,1	6,5	6,9	7,2	7,6
1600 Restfördä och övriga skatter	11,6	7,1	7,3	11,2	11,3	11,6	11,8	12,2
Restfördä skatter	-6,6	-5,9	-4,3	-4,3	-4,3	-4,3	-4,3	-4,3
Övriga skatter	18,2	13,0	11,6	15,5	15,7	15,9	16,1	16,5
Totala skatteintäkter	1 617,8	1 676,4	1 805,1	1 906,0	1 993,0	2 077,6	2 169,6	2 262,4
1700 Avgående poster, EU-medel	-5,2	-5,8	-6,3	-6,1	-6,5	-6,9	-7,2	-7,6
Offentliga sektorns skatteintäkter	1 612,6	1 670,6	1 798,9	1 900,0	1 986,5	2 070,7	2 162,3	2 254,8
1800 Avgående poster till andra sektorer	-805,0	-832,0	-877,4	-923,9	-968,1	-1 008,9	-1 051,2	-1 094,2
Kommunala skatteintäkter	-597,4	-618,3	-653,2	-687,8	-722,9	-754,1	-785,7	-817,6
Avgifter till ålderspensionssystemet	-207,5	-213,7	-224,1	-236,1	-245,1	-254,8	-265,5	-276,5
Statens skatteintäkter	807,6	838,6	921,5	976,1	1 018,4	1 061,7	1 111,1	1 160,7

Tabell 7.3 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomsterna i statens budget forts.

Miljarder kronor

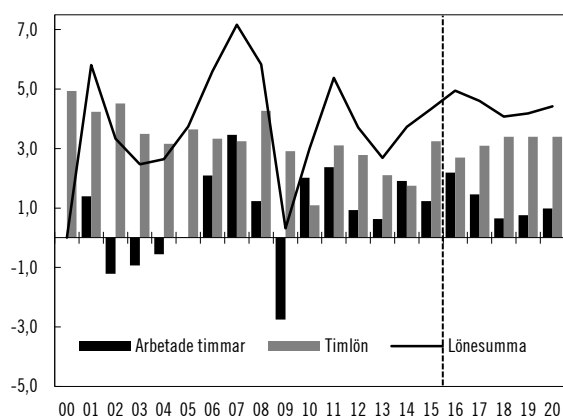
		Utfall 2013	Utfall 2014	Prognos					
				2015	2016	2017	2018	2019	2020
Statens skatteintäkter		807,6	838,6	921,5	976,1	1 018,4	1 061,7	1 111,1	1 160,7
1900	Periodiseringar	-21,1	-23,3	-27,6	24,9	5,3	-4,7	-4,4	-2,4
	Uppbördsförskjutningar	13,5	-7,2	-25,2	13,2	14,1	11,1	2,3	2,8
	Betalningsförskjutningar	-34,6	-16,2	-1,8	12,2	-8,2	-15,2	-6,1	-4,6
	Kommuner och landsting	-14,8	-7,8	8,6	1,1	-2,1	2,6	2,1	0,9
	Ålderspensionssystemet	-0,2	-0,4	0,7	1,9	0,4	0,8	0,9	0,9
	Privat sektor	-20,2	-7,9	-11,4	8,2	-5,6	-17,0	-9,2	-6,5
	Kyrkosektorn	0,5	-0,1	0,2	1,1	-1,0	-1,6	0,0	0,0
	EU	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Anstånd	0,1	0,0	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
1000	Statens skatteinkomster	786,6	815,2	893,9	1 000,9	1 023,7	1 057,1	1 106,7	1 158,3
	Övriga inkomster	4,0	-25,0	-34,4	-36,3	-44,0	-42,0	-43,6	-42,2
2000	Inkomster av statens verksamhet	48,1	41,7	39,0	31,1	27,8	29,9	30,3	32,9
3000	Inkomster av försäld egendom	20,8	0,2	0,1	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
4000	Återbetalning av lån	1,1	0,9	0,9	0,8	0,7	0,6	0,6	0,5
5000	Kalkylmässiga inkomster	9,9	9,9	9,7	10,7	11,3	11,8	12,7	14,0
6000	Bidrag m.m. från EU	10,3	11,9	9,7	10,9	11,3	13,2	12,2	11,8
7000	Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-78,7	-81,6	-85,8	-94,8	-100,0	-102,5	-104,3	-106,4
8000	Utgifter som ses som krediteringar på skattekontot	-7,6	-8,0	-8,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Inkomster i statens budget		790,5	790,2	859,5	964,6	979,7	1 015,1	1 063,2	1 116,1

Anm.: Samtliga år är redovisade enligt det system som gäller för statens budget för 2017 och framåt.
Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

År 2015 växte lönesumman med 4,3 procent (se diagram 7.2), vilket främst förklaras av att timlönen ökade i hög takt. År 2016 beräknas lönesummans tillväxt bli ännu högre, främst till följd av en ökning av antalet arbetade timmar.

Diagram 7.2 Arbetade timmar, timlön och lönesumma

Årlig procentuell förändring

Anm.: Den redovisade timlönen är beräknad enligt nationalräkenskapernas (NR) principer.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Under resten av prognosperioden bedöms antalet arbetade timmar fortsätta att växa, om än i en långsammare takt. Samtidigt bedöms timlönens ökningstakt vara i stort sett oförändrad i slutet av prognosperioden. Detta medför

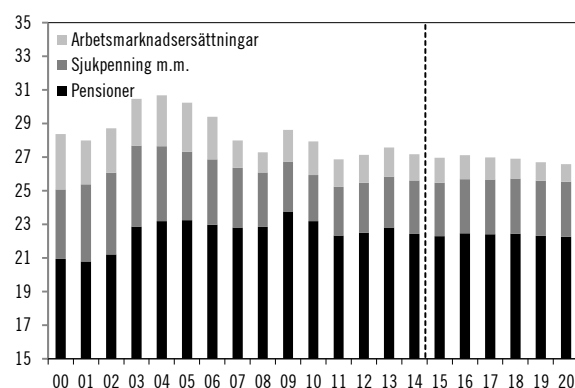
att lönesumman växer något långsammare i slutet av prognosperioden än 2016, i genomsnitt med 4,3 procent per år 2017–2020.

Transfereringar till hushållen

Prognosen för de skattepliktiga transfereringarna till hushållen baseras dels på utvecklingen av antalet pensionärer, sjukskrivna och arbetslösa, dels på löne- och prisutvecklingen.

Diagram 7.3 Transfereringsinkomster

Procent av underlaget för skatt på arbete

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Transfereringarna som andel av skatteunderlaget beräknas sjunka marginellt under prognosperioden (se diagram 7.3). Utbetalningarna av

arbetsmarknadsersättningar beräknas minska något som andel av skatteunderlaget, till följd av att arbetslösheten sjunker. Mot slutet av prognosperioden beräknas även pensionsutbetalningarna minska något som andel av skatteunderlaget, medan andelen som utgörs av ohälsorelaterade ersättningar beräknas vara i princip oförändrad under hela perioden.

Kommunal inkomstskatt

Intäkterna från kommunal inkomstskatt beräknas 2015 ha uppgått till ca 15 procent av BNP och väntas därefter ligga kvar på ungefär samma nivå under resten av prognosperioden (se tabell 7.2).

Det kommunala skatteunderlaget beräknas öka med 5,0 respektive 5,2 procent 2016 och 2017 (se tabell 7.4). Den relativt starka öknings-takten förklaras främst av en stark tillväxt av lönesumman.

Tabell 7.4 Faktisk och underliggande utveckling av kommunernas skatteunderlag

Årlig procentuell utveckling

	Utfall		Prognos				
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Faktisk utveckling	3,2	5,2	5,0	5,2	4,2	4,2	4,1
Underliggande utveckling	3,6	4,7	5,0	5,1	4,2	4,1	4,1

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Den underliggande utvecklingen av skatteunderlaget visar utvecklingen justerad för regeländringar. Att den underliggande utvecklingstakten under vissa prognosår skiljer sig från den faktiska utvecklingstakten beror på de regeländringar som regeringen föreslår och som påverkar skatteunderlaget för kommunal inkomstbeskattning.

Statlig inkomstskatt

Intäkterna från statlig inkomstskatt beräknas ha uppgått till ca 1,2 procent av BNP 2015 (se tabell 7.2). År 2016–2020 beräknas intäkterna öka med i genomsnitt 3 miljarder kronor per år.

Ökningen är störst i början av prognosperioden, vilket bl.a. förklaras av att uppräkningsgränsen för den nedre skiktgränsen för 2016 uteblev till följd av tidigare beslut om att frångå den automatiska uppräkningsgränsen för 2016. En låg inflation bidrar också till att dämpa uppräkningsgränserna.

I denna proposition föreslår regeringen en begränsad uppräkningsgräns för den nedre och övre

skiktgränsen för statlig inkomstskatt 2017. Förslaget om begränsad uppräkningsgräns för den nedre skiktgränsen aviserades och budgetterades i budgetpropositionen för 2016. Att begränsa uppräkningsgränsen för den övre skiktgränsen för statlig inkomstskatt beräknas öka skatteintäkterna med drygt 0,1 miljarder kronor 2017.

Regeringen aviserar dessutom i denna proposition en begränsad uppräkningsgräns för den nedre och övre skiktgränsen för 2018, vilket beräknas öka skatteintäkterna med drygt 1,3 miljarder kronor 2018.

Skattereduktioner

Skattereduktionerna bedöms totalt sett öka under prognosperioden (se tabell 7.5), bl.a. till följd av att skatteunderlaget ökar.

Tabell 7.5 Skattereduktioner

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Allmän pensionsavgift	-104	-109	-113	-119	-124	-129	-134
Fastighetsavgift	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sjöinkomst	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jobbskatteavdrag	-100	-104	-105	-109	-111	-115	-120
Husavdrag	-19	-24	-14	-14	-14	-15	-16
Gåvor till ideell verksamhet	0,0	0,0	-	-	-	-	-
Summa	-224	-237	-233	-242	-250	-259	-270

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan. Beloppen för fastighetsavgift, sjöinkomst och gåvor till ideell verksamhet uppgår till mindre än 0,5 miljarder kronor. Skattereduktionen för gåvor till ideell verksamhet slopades fr.o.m. 2016.

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Från och med 2016 påverkas prognosen av vissa regeländringar. Skattereduktionerna blir lägre till följd av att jobbskatteavdraget har trappats ned för personer med inkomster som överstiger ca 50 000 kronor per månad och av att det har införts begränsningar i husavdragets omfattning. Taket för RUT-avdraget har bl.a. halverats till 25 000 kronor för personer som inte fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång. Subventionsgraden för ROT-avdraget har sänkts till 30 procent av arbetskostnaden. Effekten av att taket för RUT-avdraget har sänkts bedöms dock bli begränsad eftersom majoriteten av dem som använt sig av avdraget inte har gjort avdrag som överstiger 25 000 kronor. Den 1 augusti 2016 utvidgades dessutom RUT-avdraget till att omfatta fler tjänster, vilket bedöms leda till större skattereduktioner. Statistik från Skatteverket på ut-

betalda belopp för ROT-avdrag visar på en nedgång hittills under 2016 jämfört med motsvarande period 2015, och även på en nedgång av antalet köpare av ROT-tjänster.

Regeringen föreslår i denna proposition ytterligare en utvidgning av RUT-avdraget fr.o.m. den 1 januari 2017. Förslaget innebär att RUT-avdraget även ska omfatta reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden, vilket beräknas minska skatteintäkterna med knappt 0,2 miljarder kronor.

Arbetsgivaravgifter och egenavgifter

Intäkterna från indirekta skatter på arbete bedöms öka varje enskilt år under prognosperioden (se tabell 7.3). Arbetsgivar- och egenavgifter utgör den huvudsakliga delen av intäkterna från indirekta skatter. Intäkterna från dessa avgifter påverkas framför allt av utvecklingen på arbetsmarknaden.

Skatt på kapital

Intäkterna från skatt på hushållens kapitalinkomster

Hushållens kapitalinkomster fastställs i den årliga beskattningen av deras inkomster, som är klar i december året efter inkomståret. Det innebär att 2015 års kapitalinkomster ännu inte är fastställda, och att endast en prognos för skatteintäkterna finns tillgänglig för 2015. Det preliminära taxeringsutfallet ger dock en indikation på hur skatteintäkterna har utvecklats 2015. Underlaget för hushållens skatt på kapital är nettot av kapitalinkomsterna och kapitalutgifterna. Den största delen kommer från realiserade kapitalvinster.

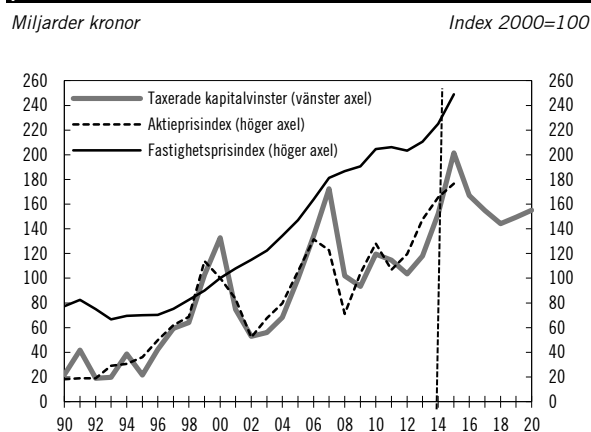
Intäkterna från hushållens skatt på kapitalinkomster beräknas ha ökat kraftigt 2015 (se tabell 7.3). Det förklaras främst av att hushållens kapitalvinster förväntas bli höga. Prognosen för 2015 baseras till stor del på information från det preliminära taxeringsutfallet för 2015, men får också stöd av utvecklingen på bostads- och aktiemarknaden (se diagram 7.4).

Kapitalvinsterna antas minska 2016 efter ett par år med en utveckling långt över den genomsnittliga nivån 1990–2013. Från och med 2017 antas hushållens kapitalvinster återgå till den genomsnittliga nivån på drygt 3 procent av BNP (de minskade kapitalvinsterna är alltså inte föranledda av ett explicit antagande om fallande

börsindex eller sänkta fastighetspriser). Ränteinkomsterna och ränteutgifterna förväntas följa ränteutvecklingen och öka under prognosperioden. Utvecklingen av kapitalvinster och direktavkastning begränsas något till följd av att en ökande andel av hushållens tillgångar väntas vara placerade på investeringssparkonton.

Sammanlagt förväntas intäkterna från skatt på hushållens kapitalinkomster vara relativt oförändrade under den senare delen av prognosperioden och uppgå till drygt 1 procent av BNP.

Diagram 7.4 Kapitalvinster, aktieprisindex och fastighetspriser

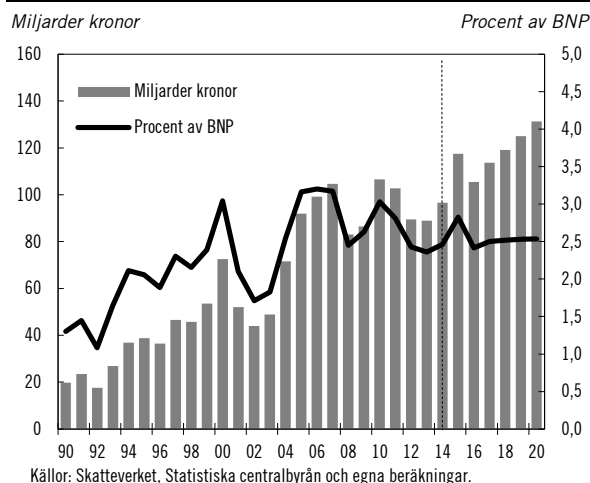

Källor: Skatteverket, Statistiska centralbyrån, Affärsvärlden och egna beräkningar.

Skatt på företagsvinster

En genomgång av de största börsnoterade bolagens redovisade vinster tyder på att vinstutvecklingen var gynnsam 2015. Intäkterna från skatt på företagsvinster beräknas därför öka starkt 2015. Denna bild bekräftas av det preliminära taxeringsutfallet. Den främsta förklaringen till ökningen är att en enskild koncern redovisade oväntat stora vinster 2015. Givet att det var en engångshändelse bedöms intäkterna från skatt på företagsvinster återgå till en lägre nivå 2016.

Till följd av att den ekonomiska aktiviteten förväntas öka i såväl Sverige som omvärlden väntas företagens vinster växa 2017–2020. Från och med 2017 påverkas prognosen positivt av regeländringar inom företagskatteområdet, avdragsförbud för ränta på vissa efterställda lån och slopad avdragsrätt för representationsmåltider. Som andel av BNP uppgår intäkterna från skatt på företagens vinster till ca 2,5 procent av BNP 2017–2020 (se diagram 7.5).

Diagram 7.5 Skatt på företagsvinster

Avkastningsskatt

Intäkterna från avkastningsskatten, som tas ut på sparande i pensions- och kapitalförsäkringar, ökade 2014. Intäkterna från denna skatt påverkas i hög grad av hur statslåneräntan utvecklas under kalenderåret närmast före ingången av beskattningensår. Ökningen av intäkterna från avkastningsskatten 2014 förklaras framför allt av att statslåneräntan ökade 2013.

Statslåneräntan föll 2014 och 2015, vilket bidrar till minskade skatteintäkter 2015 och 2016. Under 2016 förväntas statslåneräntan fortsätta falla, vilket bidrar till minskade skatteintäkter 2017, trots att förslaget om att införa ett golv på statslåneräntan fr.o.m. 2017 ökar skatteintäkterna med drygt 0,5 miljarder kronor.

Under resten av prognosperioden förväntas intäkterna från avkastningsskatten öka (se tabell 7.3) som en konsekvens av en stigande statslåneränta fr.o.m. 2017 och ett ökat värde på sparandet i pensions- och kapitalförsäkringar.

Fastighetsskatt och fastighetsavgift

Intäkterna från fastighetsskatten och den kommunala fastighetsavgiften beräknas ha ökat marginellt 2015 och beräknas fortsätta att öka något 2016. År 2017–2020 sänks fastighetsskattesatsen för vattenkraftverk i fyra steg, i enlighet med energiöverenskommelsen (se avsnitt 6), vilket minskar intäkterna från fastighetsskatten. Från och med 2016 beräknas intäkterna från fastighetsskatten och den kommunala fastighetsavgiften vara relativt konstanta. Som andel av BNP minskar dock intäkterna från fastighetsbeskattningen något 2014–2020 (se tabell 7.6).

Tabell 7.6 Fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift

	Utfall		Prognos				
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Småhus	14,0	14,4	14,6	15,0	16,6	16,9	17,3
Varav kommunal avgift	13,5	13,9	14,1	14,5	16,0	16,4	16,8
Hyreshus, bostadslägenheter	2,8	2,8	2,8	2,9	2,9	3,0	3,0
Varav kommunal avgift	2,6	2,7	2,7	2,8	2,8	2,9	2,9
Hyreshus, lokaler	7,6	7,7	7,8	7,9	8,0	8,2	8,3
Industrier	2,2	2,2	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
Vattenkraft	5,5	5,4	5,4	4,3	3,1	1,9	1,0
Summa	32,0	32,6	32,9	32,3	32,9	32,3	31,9
Procent av BNP	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,6

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Skatt på konsumtion och insatsvaror

Skatt på konsumtion och insatsvaror består av mervärdesskatt och punktskatter. År 2016 beräknas intäkterna från skatt på konsumtion och insatsvaror uppgå till 533 miljarder kronor (se tabell 7.7). Intäkterna utgör därmed drygt 12 procent av BNP. För de kommande prognosåren väntas en fortsatt ökning av dessa intäkter på mellan 3 och drygt 4 procent per år.

Tabell 7.7 Skatt på konsumtion och insatsvaror

	Utfall		Prognos				
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Skatt på konsumtion och insatsvaror	475	508	533	550	569	591	616
Utvecklingstakt (%)	3,1	6,8	5,0	3,0	3,5	4,0	4,2
Procent av BNP	12,1	12,2	12,2	12,1	12,0	12,0	11,9
Mervärdesskatt	355	380	400	414	431	449	470
Utvecklingstakt (%)	4,6	7,1	5,3	3,3	4,1	4,3	4,7
Punktskatter	120	128	133	136	138	142	145
Utvecklingstakt (%)	-1,0	6,0	4,0	2,1	1,7	2,9	2,7

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan. I tabellen ingår skatt på import i punktskatterna och därmed även i skatt på konsumtion och insatsvaror, till skillnad från i tabell 7.3 där skatt på import särredovisas.

Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

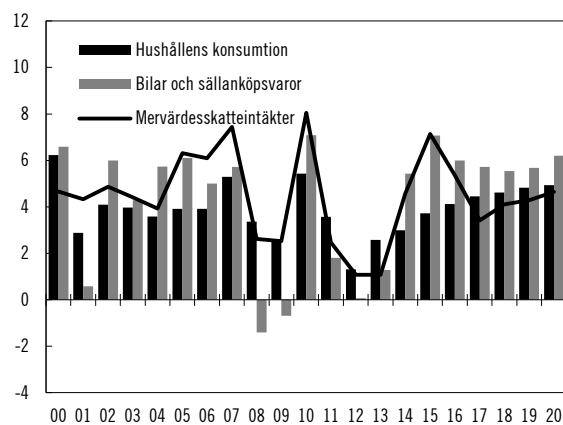
Kraftig ökning av intäkterna från mervärdesskatt

Intäkterna från mervärdesskatt kommer främst från hushållens konsumtion. Eftersom mervärdesskatten är differentierad mellan olika varu- och tjänstegrupper påverkas intäkterna av konsumtionens sammansättning (se diagram

7.6). Skattebasen för mervärdesskatten består också av investeringar och förbrukning i verksamheter som saknar skatteplikt, och som därmed inte kan dra av ingående mervärdesskatt.

Diagram 7.6 Hushållens konsumtion i löpande priser och intäkterna från mervärdesskatt

Årlig procentuell förändring

Anm.: För mervärdesskatteintäkterna finns utfall t.o.m. 2014. För hushållens konsumtion och för bilar och sällanköpsvaror finns utfall t.o.m. 2015.
Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

År 2015 ökade hushållens konsumtion i löpande priser ungefär i linje med den genomsnittliga ökningstakten sedan 2000. Sammansättningen av hushållens konsumtion var emellertid gynnsam för mervärdesskatteintäkterna, eftersom konsumtionen av bilar och sällanköpsvaror ökade särskilt starkt. Dessutom steg företagens investeringar kraftigt i verksamhet där de inte får göra avdrag för mervärdesskatt, vilket medförde ytterligare intäkter från mervärdesskatt.

År 2016 väntas hushållens konsumtion fortsätta växa i god takt, medan företagens investeringar inte väntas öka lika starkt som 2015. Detta medför sammantaget en stor ökning av intäkterna från mervärdesskatt, om än inte lika hög som 2015. Prognosåren 2017–2020 väntas mervärdesskatteintäkterna öka stabilt med mellan 3 och 4 procent per år.

Regeringen föreslår i denna proposition ett utökat mervärdesskatteavdrag för representationsmåltider, ett införande av en omsättningsgräns för mervärdesskatt och sänkt mervärdesskatt på vissa reparationer. Sammantaget väntas dessa regeländringar sänka intäkterna från mervärdesskatten med 0,6 miljarder kronor per år från 2017 och framåt.

Intäkterna från punktskatterna fortsätter öka

Punktskatterna skiljer sig från mervärdesskatten genom att de oftast är baserade på konsumerad

kvantitet i stället för på marknadspriset. I likhet med vad som gäller för övriga skatter är det på kort sikt konjunkturen som, bortsett från regeländringar, främst påverkar utvecklingen av punktskatteintäkterna.

År 2015 ökade intäkterna från punktskatter med 6 procent, vilket är en förhållandevis kraftig ökning. Den förklaras både av ett förbättrat konjunkturläge och av diverse regeländringar, så som höjd skatt på alkohol och tobak, höjda energi- och koldioxidskattesatser samt olika höjningar av miljöskatter.

Även 2016 väntas intäkterna från punktskatter öka i god takt, med 4 procent. Även detta är beror ökningen på ett förbättrat konjunkturläge, med ökad energianvändning, och på regeländringar, som exempelvis höjd energiskatt på bensin och diesel.

Under den senare delen av prognosperioden bedöms intäkterna från punktskatterna fortsätta öka, med i genomsnitt drygt 2 procent per år. De regeländringar som regeringen föreslår och aviserar i denna proposition höjer sammantaget intäkterna från punktskatterna med mellan 1 och 2 miljarder kronor per år från 2017 och framåt. Det rör sig främst om införandet av en kemikalieskatt, höjningar av alkoholskatten, höjd energiskatt på el och en utfasning av skatten på termisk effekt.

Skattekvoten

Skattekvoten visar förhållandet mellan de totala skatteintäkterna och BNP. Skattekvoten påverkas normalt främst av regelförändringar i skattesystemet. Förändringarna av skattekvoten är förhållandevis små under prognosperioden (se tabell 7.8). Förändringarna mellan 2014 och 2016 förklaras av den slopade nedsättningen av socialavgifterna för unga.

Tabell 7.8 Skattekvot, per skatteslag

Procent av BNP

	Utfall	Prognos					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Skattekvot	42,8	43,4	43,6	43,8	43,9	43,9	43,7
Skatt på arbete	25,4	25,2	26,1	26,5	26,5	26,5	26,3
Skatt på kapital	5,1	5,8	5,1	5,0	5,1	5,2	5,2
Skatt på konsumtion	12,1	12,2	12,2	12,1	12,0	12,0	11,9
Övriga skatter	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

Tabell 7.9 Förändringar av totala skatteintäkter till följd av regeländringar

Miljarder kronor, bruttoeffekter i förhållande till föregående år.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Skatt på arbete	1,1	-14,1	11,9	24,9	3,4	1,7	1,6	-0,3
<i>Kommunalskatt</i>	<i>1,2</i>	<i>0,0</i>	<i>5,0</i>	<i>-0,8</i>	<i>0,2</i>	<i>0,1</i>	<i>0,8</i>	<i>-0,3</i>
Förändrad medelutdebitering	2,4	2,5	2,6					
Avdragsrätten för privat pensionssparande - sänkt och slopat avdrag			2,5	1,1	0,0	0,0	0,0	
Ändringar av grundavdraget (pensionärer)	-1,2	-2,5		-1,8	0,0	0,0	0,0	
Ändrade avdragsregler (pensionssparande m.m.)					0,3	0,0	0,0	0,0
Nedsatt förmånsvärde för vissa miljöanpassade bilar					-0,2	0,0	0,0	-0,3
Övrigt	-0,1	0,0	-0,1	0,0		0,2	0,9	0,0
<i>Statlig skatt</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,3</i>	<i>0,7</i>	<i>1,9</i>	<i>1,2</i>	<i>1,3</i>	<i>0,0</i>	
Avdragsrätten för privat pensionssparande - sänkt och slopat avdrag			0,7	0,3				
Skiktgränsjusteringar				1,7	1,3	1,4	0,0	0,0
Övrigt		-0,3						
<i>Skattereduktioner</i>	<i>0,0</i>	<i>-12,0</i>	<i>0,0</i>	<i>8,3</i>	<i>-0,7</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
Skattereduktion hushållstjänster				5,4	-0,7	0,0	0,0	0,0
Skattereduktion jobbskatteavdrag		-12,0		2,7	0,0			
Slopad skattereduktion för gåvor				0,3	0,0	0,0	0,0	
Övrigt			0,0	0,0				
<i>Socialavgifter</i>	<i>-0,1</i>	<i>-1,8</i>	<i>6,3</i>	<i>15,4</i>	<i>2,6</i>	<i>0,2</i>	<i>0,8</i>	<i>0,0</i>
Särskild löneskatt äldre				2,1	0,0	0,0	0,0	
Slopad nedsättning av socialavgifterna för unga i två steg			6,6	13,3	3,1	0,0	0,0	
Förändringar i nedsättningen av socialavgifter för unga			-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
Nedsättning socialavgift	-0,1	-1,8	-0,1	0,0	-0,5	0,1	0,0	0,0
Övrigt					0,0	0,1	0,8	0,0
Skatt på kapital	-13,0	0,4	0,2	2,0	1,6	-1,5	-1,2	-0,8
<i>Inkomstskatt, företag</i>	<i>-7,2</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>2,4</i>	<i>0,3</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
Sänkt skattesats, begränsning av ränteavdrag	-7,2							
Avdragsförbud för ränta på vissa efterställda lån					1,7	0,0	0,0	0,0
Avdragsrätt för representationsmåltider					0,8	0,3	0,0	0,0
Övrigt		0,0						
<i>Fastighetsskatt</i>	<i>-0,6</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>-1,2</i>	<i>-1,2</i>	<i>-1,2</i>	<i>-1,0</i>
Hyreshus: sänkt skattesats, frysning av underlag, kommunal avgift 2008	-0,6							
Vattenkraft: skattesatsändringar					-1,2	-1,2	-1,2	-1,0
<i>Övriga skatter på kapital</i>	<i>-5,3</i>	<i>0,4</i>	<i>0,2</i>	<i>2,0</i>	<i>0,4</i>	<i>-0,6</i>	<i>0,0</i>	<i>0,2</i>
Golv för statslåneräntan i skattelagstiftningen, avkastningsskatt på pensionsmedel				0,0	0,6	-0,6	0,0	0,0
Investeraravdrag	-0,1	-0,7						
Ändrade regler för kapitalförsäkringar	0,2	0,0	-0,1	1,0	0,0	0,0	0,0	
Investeringsfonder samt investeringssparkonto	-4,8	0,5	0,5	1,0	0,0	0,0	0,0	
Höjt belopp för uthyrning av privatbostäder	-0,2							
Ändrade 3:12-regler, sänkt expansionsfondsskatt, penninglån	-0,5	0,5	-0,2	0,0	0,1			
Övrigt				-0,1	-0,3	0,0	0,0	0,2
Skatt på konsumtion	3,1	0,7	5,1	5,1	1,3	1,2	1,9	0,0
<i>Mervärdesskatt</i>	<i>0,5</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,4</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>Skatt på energi och miljö</i>	<i>2,3</i>	<i>0,0</i>	<i>1,3</i>	<i>4,6</i>	<i>0,3</i>	<i>0,1</i>	<i>1,9</i>	<i>0,0</i>
Energiskatt	1,1	0,0	-0,1	4,2	2,2	2,0	1,8	0,0
Koldioxidskatt	-0,1	0,0	1,1	0,0	0,0	0,3	0,1	
Skatt på termisk effekt			0,3	0,4	-1,9	-2,3	0,0	0,0
Övrigt	1,3							
<i>Övriga skatter på konsumtion och insatsvaror</i>	<i>0,3</i>	<i>0,9</i>	<i>3,7</i>	<i>0,7</i>	<i>1,5</i>	<i>1,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
Skatt på vägtrafik, trängselskatt m.m.	0,2	0,1	1,7	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatt på tobak	0,1	0,1	0,7					
Skatt på alkohol		0,7	1,3	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0
Kemikalieskatt					1,1	1,1	0,0	0,0
Restförda och övriga skatter	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totala skatteintäkter	-8,9	-13,0	17,2	31,9	6,3	1,4	2,3	-1,1
Totala skatteintäkter, exkl. kommunal utdebitering	-11,3	-15,5	14,6	31,9	6,3	1,4	2,3	-1,1

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överrens med summan. Tabellen visar både tidigare beslutade och i denna proposition föreslagna och aviserade regeländringar.

Källa: Egna beräkningar.

7.2 Inkomster i statens budget

Skatteinkomster

I enlighet med budgetlagen (2011:203) tillämpas en periodiserad redovisning av den offentliga sektorns skatteintäkter i budgetpropositionen. Det innebär att skatteintäkterna i avsnitt 7.1 redovisas under det inkomstår då den skattepliktiga händelsen ägde rum.

Inkomsterna i statens budget ska dock enligt samma lag även redovisas kassamässigt, dvs. när de faktiska in- och utbetalningarna av skatterna sker. Av denna anledning tillämpas även en kassamässig redovisning av statens skatteinkomster. De kassamässiga skatteinkomsterna i avsnitt 7.2 består av betalningar som kan avse skatter för olika inkomstår.

Skillnaden mellan de periodiserade skatteintäkterna och de kassamässiga skatteinkomsterna utgörs av periodiseringar. Periodiseringarna består i sin tur av uppbörds- och betalningsförskjutningar samt anstånd.

Övriga inkomster

Utfall och prognoser för de inkomster som redovisas under posten Övriga inkomster i statens budget framgår av tabell 7.3. Posten innefattar inkomsttyperna 2000–8000.

År 2016 beräknas dessa inkomster uppgå till sammanlagt -36 miljarder kronor. Inkomsterna av statens verksamhet beräknas bli lägre än 2015 medan inkomsterna av försäld egendom, de kalkylmässiga inkomsterna och bidragen från EU m.m. beräknas bli högre än föregående år. Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet beräknas öka samtidigt som utgifter som ges som krediteringar på skattekonto minskar. Från och med 2016 ska utgifter som ges som krediteringar på skattekonto i stället redovisas på budgetens utgiftssida. Förändringen syns i tabell 7.3, där inga belopp är redovisade under inkomsttypen 8 000 år 2016 och framåt. Tillsammans med övriga mindre förändringar innebär det att posten Övriga inkomster minskar något jämfört med 2015. För perioden 2017–2020 beräknas posten Övriga inkomster uppgå till i genomsnitt -43 miljarder kronor per år.

Inkomster av statens verksamhet

Inkomsttypen Inkomster av statens verksamhet består av utdelningar från statens aktieinnehav, affärsverkens och Riksbankens inlevererade överskott, ränteinkomster samt inkomster från offentligrättsliga avgifter. År 2016 beräknas dessa inkomster uppgå till 31 miljarder kronor (se tabell 7.3).

År 2017 beräknas inkomsterna av statens verksamhet minska till 28 miljarder kronor, vilket i huvudsak förklaras av låga utdelningar från statens aktier. Senare år beräknas inkomsterna gradvis öka, för att 2020 uppgå till ca 33 miljarder kronor.

Inkomster av försäld egendom

Under inkomsttypen Inkomster av försäld egendom redovisas försäljningar av olika slags statlig egendom. Inkomster från försäljningar av aktier i statligt ägda bolag utgör vanligtvis den största delen av dessa inkomster.

För 2016–2020 antas försäljningsinkomsterna beräkningstekniskt uppgå till 5 miljarder kronor per år.

Återbetalning av lån

Under inkomsttypen Återbetalning av lån redovisas bl.a. inbetalda studiemedelsavgifter (avseende återbetalning av studiemedel för lån upptagna före 1989) och av övriga lån. År 2016 beräknas inkomsterna av denna typ uppgå till 0,8 miljarder kronor, varav studiemedelsavgifterna utgör den största delen.

År 2017–2020 beräknas inkomsterna från studiemedelsavgifter successivt minska eftersom antalet återbetalare blir färre, och 2020 beräknas inkomsterna uppgå till 0,5 miljarder kronor. Studiemedelsavgiften är den årliga återbetalningspliktiga delen (amorteringen) av studiemedel tagna före 1989.

Kalkylmässiga inkomster

Under inkomsttypen Kalkylmässiga inkomster redovisas vissa avskrivningar, amorteringar och statliga pensionsavgifter. Pensionsavgifterna utgör merparten av inkomsterna.

År 2016 beräknas inkomsterna uppgå till 11 miljarder kronor. År 2017–2020 ökar inkomsterna successivt och förväntas 2020 uppgå till 14 miljarder kronor. Hela ökningen förklaras av ökade inkomster från statliga pensionsavgifter.

Bidrag m.m. från EU

Under inkomsttypen Bidrag m.m. från EU redovisas bidrag från olika EU-fonder. De största enskilda bidragen erhålls från Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska jordbruksfonden. Bidragen är främst kopplade till utgifter på anslag under utgiftsområdena 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, 19 Regional tillväxt, 22 Kommunikationer och 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Inkomsterna för 2016 beräknas sammantaget uppgå till 11 miljarder kronor. År 2017–2020 beräknas inkomsterna öka något och i genomsnitt uppgå till 12 miljarder kronor per år.

Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet

Inkomsttypen Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet består av två delar, tillkommande inkomster respektive avräkningar i anslutning till skattesystemet.

Tillkommande inkomster består av inkomster som bruttoredo visas i statens budget. Motsvarande poster avräknas på andra inkomstitlar eller förekommer med samma belopp på budgetens utgiftssida. Det gäller t.ex. skatter som tillfaller EU, såsom tullmedel, jordbruks-tullar och sockeravgifter. Under tillkommande inkomster redovisas också kommunala utjämningsavgifter enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. De tillkommande inkomsterna beräknas uppgå till i genomsnitt 10 miljarder kronor per år 2016–2020.

Den största delen av avräkningarna utgörs av statliga och kommunala myndigheters kompensation för betald mervärdesskatt. Som avräkningar redovisas dessutom avgiftsintäkter på myndigheters in- och utlåning till Riksgäldskontoret, t.ex. insättningsgarantin och stabilitetsavgifter. Avräkningarna beräknas uppgå till 105–118 miljarder kronor per år 2016–2020. Utvecklingen över tid förklaras i huvudsak av att kompensationen för mervärdesskatt följer den statliga respektive kommunala konsumtionen.

Sammantaget beräknas inkomsttypen Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet uppgå till 95–106 miljarder kronor per år 2016–2020.

Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto

Under inkomsttypen Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto redovisas stöd som enligt nationalräkenskaperna är att likställa med

utgifter. Från och med 2016 redovisas och budgeteras dessa utgifter under anslag på budgetens utgiftssida.

Ändrad redovisning av inkomstitlar

I statens budget för 2017 görs vissa förändringar av inkomstitelstrukturen. Följande inkomstitel läggs till: 1461 *Kemikalieskatt*

7.3 Jämförelse med prognosen i 2016 års ekonomiska vårproposition och uppföljning av den beslutade budgeten för 2015 och statens budget för 2016

I detta avsnitt jämförs prognosen för skatteintäkterna i denna proposition med prognosen i 2016 års ekonomiska vårproposition. Vidare görs en uppföljning av inkomsterna i den beslutade budgeten för 2015 och statens budget för 2016. Prognoskillnaderna finns redovisade i tabell 7.11. I tabell 7.10 finns de viktigaste ekonomiska antagandena för skatteprognoserna och en jämförelse med motsvarande antaganden i vårpropositionen.

Jämförelse med prognosen i 2016 års ekonomiska vårproposition

Skatt på arbete

Intäkterna från skatt på arbete 2015 har reviderats ned jämfört med bedömningen i vårpropositionen. Det preliminära taxeringsutfallet för 2015 tyder bl.a. på högre skattereduktion för RUT- och ROT-tjänster jämfört med tidigare bedömning.

Intäkterna för övriga år under prognosperioden har också reviderats ned. Det är framför allt intäkterna från kommunal inkomstskatt som bedöms bli lägre, vilket beror på att skatteunderlaget har reviderats ned, bl.a. till följd av en lägre prognos för lönesummans utveckling 2016 och 2017 (se tabell 7.10). Även vissa transfereringsinkomster till hushållen, t.ex. ohälsorelaterade ersättningar, har reviderats ned, vilket påverkar skatteunderlaget. Det minskade skatteunderlaget innebär också att intäkterna

från statlig inkomstskatt och från arbetsgivaravgifter blir lägre.

Skatt på hushållens kapitalinkomster

De prognostiserade intäkterna från hushållens skatt på kapital har reviderats upp kraftigt för 2015 jämfört med bedömningen i vårpropositionen. Det förklaras huvudsakligen av att hushållens kapitalvinster förväntas ha blivit betydligt högre än tidigare beräknat. Till grund för revideringen ligger det preliminära taxeringsutfallet. Även för övriga år under prognosperioden har intäkterna från skatt på hushållens kapital reviderats upp, vilket också förklaras av en upprevidering av prognosen för hushållens kapitalvinster. Upprevideringen i slutet av prognosperioden beror också på att hushållens ränteinkomster bedöms bli något högre jämfört med bedömningen i vårpropositionen, samtidigt som skattereduktionen för hushållens ränteutgifter har reviderats ned, vilket därmed ger ett högre räntenetto än tidigare.

Skatt på företagsvinster

Intäkterna från skatt på företagsvinster 2015–2020 har reviderats ned jämfört med prognosen i vårpropositionen. Nedrevideringen har skett till följd av att utfallen avseende avsättningar och återföringar till/från periodiseringsfonder som blivit tillgängliga sedan bedömningen i vårpropositionen sammantaget tyder på en svagare utveckling av underliggande skatteunderlag än tidigare beräknat. Nedrevideringen beror också på att företagets resultat nu bedöms utvecklas mindre gynnsamt och att den makroekonomiska utvecklingen väntas bli mindre positiv än vad som antogs i vårpropositionen.

Avkastningsskatt

Prognosen för intäkterna från avkastningsskatten har reviderats ned för 2015–2020 jämfört med prognosen i vårpropositionen. Även prognosen för statslåneräntan, som har en avgörande betydelse för intäkterna från avkastningsskatten, har reviderats ned betydligt jämfört med prognosen i vårpropositionen. Prognosen för statslåneräntan bestäms av räntorna på 5-åriga och 10-åriga statsobligationer, som reviderats ned, framför allt på grund av att de hittillsvarande utfallen under året blivit mycket lägre än väntat. En orsak till det är den finansiella oro som följde efter att Storbritanniens befolkning röstade för att lämna EU.

Tabell 7.10 Antaganden i skatteprognoserna och förändringar jämfört med 2016 års ekonomiska vårproposition

Årlig procentuell förändring om inget annat anges

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BNP, marknadspris ¹	3,9	6,1	5,0	4,2	4,0	4,4	4,7
Diff. VÅP16	0,0	0,1	-0,5	0,0	0,1	0,0	-0,3
Arbetade timmar ²	1,9	1,2	2,2	1,5	0,7	0,8	0,8
Diff. VÅP16	0,0	0,0	0,3	-0,2	0,0	0,1	-0,2
Timlön ³	1,7	3,2	2,7	3,1	3,4	3,4	3,4
Diff. VÅP16	0,0	-0,1	-0,5	-0,2	0,0	0,0	0,0
Utbetald lönesumma, skatteunderlag	3,7	4,3	5,0	4,6	4,1	4,2	4,2
Diff. VÅP16	0,0	0,0	-0,2	-0,5	0,0	0,1	-0,2
Arbetslöshet ⁴	7,9	7,4	6,8	6,3	6,3	6,3	6,2
Diff. VÅP16	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,2	-0,4
Arbetsmarknads-politiska program ⁵	3,7	3,7	3,7	3,9	3,8	3,7	3,6
Diff. VÅP16	0,0	0,0	-0,2	0,1	-0,1	-0,3	-0,5
Hushållens konsumtionsutgifter ¹	3,0	3,7	4,3	4,5	4,6	4,8	4,9
Diff. VÅP16	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,1	-0,4
Kommunal medel-skattesats ⁶	31,86	31,99	32,10	32,10	32,10	32,10	32,10
Diff. VÅP16	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Statslåneränta ⁶	1,6	0,6	0,4	1,2	2,3	3,1	3,8
Diff. VÅP16	0,0	0,0	-0,5	-0,7	-0,6	-0,5	-0,3
KPI juni-juni	0,2	-0,4	1,0	1,4	2,1	2,7	3,1
Diff. VÅP16	0,0	0,0	0,2	0,0	-0,3	-0,5	-0,1
Inkomstbasbelopp ⁷	56,9	58,1	59,3	61,7	63,6	65,5	67,7
Diff. VÅP16	0,0	0,0	0,0	-0,2	-0,8	-1,3	-1,5
Prisbasbelopp ⁷	44,4	44,5	44,3	44,8	45,4	46,3	47,6
Diff. VÅP16	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	-0,1	-0,3
Inkomstindex	155,6	158,9	162,1	168,6	173,9	179,1	185,0
Diff. VÅP16	0,0	0,0	0,0	-0,7	-2,2	-3,4	-4,3
Skiktgräns ⁷	420,8	430,2	430,2	438,9	449,4	467,8	490,0
Diff. VÅP16	0,0	0,0	0,0	0,8	-3,8	-5,3	-7,7
Övre skiktgräns ⁷	602,6	616,1	625,8	638,5	653,8	680,6	712,9
Diff. VÅP16	0,0	0,0	0,0	-5,1	-12,0	-14,5	-18,4

¹ Löpande priser, procentuell förändring.

² Kalenderkorrigerat, anställda.

³ Enligt NR:s definition.

⁴ Arbetslöshet 15–74 år.

⁵ Procent av arbetskraften.

⁶ Medelvärde under året, procent.

⁷ Tusental kronor.

⁸ Avser skiktgräns för statlig inkomstskatt. Tusental kronor.

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

Tabell 7.11 Aktuell prognos jämfört med 2016 års ekonomiska vårproposition, den beslutade budgeten för 2015 samt statens budget för 2016

Miljard kronor	Jämförelse med 2016 års ekonomiska vårproposition									
	Aktuell prognos 2015	Jmf. BB 2015	Aktuell prognos 2016	Jmf SB 2016	Prognos					
					2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inkomstår										
Skatt på arbete	1 049,1	-3,2	1 138,2	4,5	-2,4	-4,0	-6,4	-8,6	-8,6	-12,4
<i>Direkta skatter</i>	<i>559,2</i>	<i>-7,0</i>	<i>608,7</i>	<i>2,2</i>	<i>-2,2</i>	<i>-4,4</i>	<i>-5,6</i>	<i>-7,6</i>	<i>-8,3</i>	<i>-10,7</i>
Kommunal inkomstskatt	637,1	-0,6	671,5	3,1	0,9	-3,2	-4,8	-7,8	-8,8	-12,2
Statlig inkomstskatt	50,7	-0,7	56,6	-0,7	-0,9	-1,7	-2,5	-1,5	-1,2	-0,9
Jobbskatteavdrag	-104,2		-104,9	-1,2	-0,7	-0,4	-0,6	-0,5	-0,4	0,1
Husavdrag	-23,8		-14,3	1,0	-1,4	0,8	2,1	2,2	2,2	2,3
Övrigt	-0,6		-0,3	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Indirekta skatter</i>	<i>489,9</i>	<i>3,8</i>	<i>529,5</i>	<i>2,3</i>	<i>-0,3</i>	<i>0,4</i>	<i>-0,8</i>	<i>-1,0</i>	<i>-0,3</i>	<i>-1,8</i>
Arbetsgivaravgifter	491,6	13,2	515,9	3,5	-0,1	0,7	0,1	-0,1	0,6	-0,6
Egenavgifter	12,1	-1,6	12,6	-1,0	-0,9	-1,0	-1,2	-1,3	-1,4	-1,5
Särskild löneskatt	38,4	-4,2	42,8	-0,6	-0,1	0,2	0,0	-0,1	-0,1	-0,2
Nedsättningar	-19,1	-3,7	-5,8	1,9	0,8	1,5	0,2	0,3	0,2	0,2
Skatt på tjänstegruppliv	0,5	-0,2	0,5	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avgifter till premiepensionssystemet	-33,6	0,2	-36,5	-1,3	0,0	-0,9	0,2	0,3	0,3	0,4
Skatt på kapital	240,9	50,4	223,6	23,3	14,2	5,6	4,4	0,2	2,1	4,9
Skatt på kapital, hushåll	66,7	25,6	63,4	16,7	16,1	10,2	8,4	6,3	8,9	12,2
Skatt på företagsvinster	117,6	22,4	105,5	4,2	-1,7	-5,9	-1,4	-0,8	-0,8	-1,3
Avkastningsskatt	8,5	-0,6	4,2	-0,9	-0,2	-0,2	-2,7	-4,4	-3,9	-3,0
Fastighetsskatt	32,6	1,1	32,9	0,2	0,0	0,0	-1,2	-2,3	-3,6	-4,6
Stämpelskatt	10,9	1,6	12,5	3,0	0,0	1,5	1,5	1,5	1,6	1,6
Kupongskatt m.m.	4,6	0,3	5,0	0,1	0,0	0,0	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1
Skatt på konsumtion och insatsvaror	501,6	7,7	527,0	16,6	-0,7	6,6	3,1	2,2	2,9	0,5
Mervärdesskatt	380,3	9,3	400,5	15,3	-0,7	7,7	3,6	3,1	2,8	0,7
Skatt på tobak	11,8	0,4	11,9	0,5	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	-0,1
Skatt på alkohol	13,8	0,2	13,9	0,3	0,0	0,0	0,4	0,4	0,4	0,4
Energiskatt	40,7	-1,1	44,8	-0,2	0,0	-0,6	0,5	1,4	2,0	1,5
Koldioxidskatt	24,6	-0,5	23,7	0,9	0,0	-0,8	-0,9	-1,0	-1,1	-1,4
Övriga skatter på energi och miljö	4,8	-0,2	5,3	-0,2	0,0	0,0	-0,7	-2,0	-1,5	-1,1
Skatt på vägtrafik	18,8	-0,3	19,9	-0,2	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Övriga skatter	6,8	-0,2	7,0	0,3	-0,1	0,0	0,1	0,2	0,3	0,3
Skatt på import	6,3	0,3	6,1	-0,4	0,0	-0,5	-0,4	-0,4	-0,4	-0,5
Restförda skatter och övriga skatter	7,3	3,9	11,2	5,4	-0,5	-0,7	-0,5	-0,5	-0,5	-0,1
Totala skatteintäkter	1 805,1	59,2	1 906,0	49,4	10,6	6,9	0,2	-7,1	-4,6	-7,6
Avgår EU-skatter	-6,3	-0,3	-6,1	0,4	0,0	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5
Offentliga sektorns skatteintäkter	1 798,9	58,9	1 900,0	49,8	10,6	7,5	0,6	-6,7	-4,2	-7,2
Avgår, kommunala inkomstskatter	-653,2		-687,8	-3,2	-0,9	3,2	4,8	7,8	8,9	12,3
Avgår, avg. till ålderspensionssystemet	-224,1		-236,1	-3,2	-0,3	-2,6	0,7	1,4	1,4	2,4
Statens skatteintäkter	921,5	59,4	976,1	43,4	9,4	8,0	6,0	2,4	6,2	7,5
Periodiseringar	-27,6	-24,6	24,9	4,9	-9,6	32,4	-38,0	-3,6	12,7	0,3
Statens skatteinkomster	893,9	34,8	1 000,9	48,3	-0,2	40,4	-32,0	-1,2	18,9	7,8

Anm.: I den vänstra delen av tabellen ovan så görs jämförelsen av aktuell prognos för 2015 mot den beslutade budgeten för 2015. Där finns inte samma detaljeringsgrad varför några celler är tomma. Dessutom försvåras jämförelsen av att i beslutad budget för 2015 redovisas förslaget om avskaffad nedsättning av socialavgifter för unga i posten Arbetsgivaravgifter, medan det redovisas i posten Nedsättningar i aktuell prognos för 2015.

Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift

Intäkterna från fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift är nedreviderade för 2017–2020 jämfört med prognosen i vårpropositionen. Nedrevideringarna beror på den sänkta skattesatsen för fastighetsskatt på vattenkraft.

Skatt på konsumtion och insatsvaror

Utfallet för intäkterna från mervärdesskatt för 2015 har varit marginellt lägre än väntat, och har därför medfört en liten nedrevidering jämfört med prognosen i vårpropositionen. För prognosåren 2016 och framåt har det skett förhållandevis stora upprevideringar av intäkterna från mervärdesskatt. Det beror på att utfallet för 2016 hittills visat sig bli mycket starkare än vad som beräknades i vårpropositionen.

De prognostiserade intäkterna från punktskatter för 2016–2020 har sammantaget endast reviderats marginellt jämfört med prognosen i vårpropositionen. Däremot har intäkterna från de enskilda skatterna reviderats. Bland annat väntas intäkterna från koldioxidskatt bli lägre till följd av att energianvändningen har reviderats ned, enligt senaste prognosen från Energimyndigheten. Höjd skatt på el leder till förväntat högre intäkter från energiskatt, samtidigt som utfasningen av skatten på termisk effekt leder till lägre intäkter från övriga skatter på energi och miljö.

Tabell 7.12 Övriga inkomster, aktuell prognos jämfört med 2016 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor

	2016	2017	2018	2019	2020
2000 Inkomster av statens verksamhet	-0,5	-3,5	-0,9	-2,9	-0,3
3000 Inkomster av försäld egendom	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4000 Återbetalning av lån	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5000 Kalkylmässiga inkomster	-0,1	-0,4	-0,5	-0,4	-0,3
6000 Bidrag m.m. från EU	-0,2	-1,1	1,2	0,3	0,1
7000 Avräkningar m.m. i anslutn. till skattesystemet	0,7	-0,4	0,6	1,5	2,1
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga inkomster	-0,1	-5,4	0,5	-1,6	1,6

Övriga inkomster

Jämfört med bedömningen i vårpropositionen är prognosen för intäkter av övriga inkomster 2016 i stort sett oförändrad (se tabell 7.12). För 2017 och 2019 har inkomsterna reviderats ned något, medan de reviderats upp marginellt för 2020. Förändringarna förklaras huvudsakligen av nedreviderade inkomster från statens innehav av aktier, förskjutningar i tiden av utbetalningar av bidrag m.m. från EU och en uppreviderad kommunal kompensation för mervärdesskatt, vilket påverkar avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet.

Uppföljning av den beslutade budgeten för 2015 och statens budget för 2016

Skatt på arbete

Intäkterna från skatt på arbete har reviderats ned med 3,2 miljarder kronor för 2015 jämfört med vad som beräknades i den beslutade budgeten för 2015. Det preliminära taxeringsutfallet indikerar lägre inkomster och därmed lägre skatteintäkter från de direkta skatterna. Samtidigt har de indirekta skatterna reviderats upp till följd av att nedsättningen av socialavgifterna för unga reducerades den 1 augusti 2015.

År 2016 bedöms intäkterna från skatt på arbete bli något högre än beräknat i statens budget för 2016. Ökningen kan förklaras av att prognosen för lönesummans utveckling har reviderats upp, vilket ger högre såväl direkta som indirekta skatteintäkter.

Skatt på hushållens kapitalinkomster

För 2015 beräknas intäkterna från skatt på hushållens kapitalinkomster ha uppgått till 66,7 miljarder kronor. Det är nästan 26 miljarder kronor högre än prognosen i den beslutade budgeten för 2015. Ökningen förklaras främst av att hushållens kapitalvinster bedöms bli högre än beräknat.

Intäkterna från hushållens skatt på kapitalinkomster 2016 bedöms bli nästan 17 miljarder

kronor högre än beräkningen i budgeten för 2016. Även denna revidering kan framför allt förklaras av hushållens kapitalvinster. Att hushållens kapitalvinster bedöms bli högre beror på utvecklingen på bostads- och aktiemarknaden.

Tabell 7.13 Övriga inkomster, aktuell prognos jämfört med statens budget för 2015 och 2016

Miljarder kronor

	Utfall 2015	Prognos SB 2015	Aktuell prognos 2016	Prognos SB 2016
2000 Inkomster av statens verksamhet	39,0	33,6	31,1	31,1
3000 Inkomster av försåld egendom	0,1	15,0	5,0	5,0
4000 Återbetalning av lån	0,9	0,9	0,8	0,8
5000 Kalkylmässiga inkomster	9,8	10,0	10,8	10,7
6000 Bidrag m.m. från EU	9,7	10,3	10,9	12,7
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-85,8	-83,5	-94,8	-88,7
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekontot	-8,2	-8,4	0,0	0,0
Övriga inkomster	-34,4	-22,1	-36,3	-28,3

Skatt på företagsvinster

För 2015 bedöms intäkterna från skatt på företagsvinster bli betydligt högre än vad som beräknades i den beslutade budgeten för 2015. Bedömningen förstärks av det preliminära taxeringsutfallet. Upprevideringen förklaras främst av att en enskild koncern gjorde oväntat stora vinster 2015 och av ett högre utfall för 2014 än vad som tidigare beräknades.

År 2016 förväntas intäkterna från skatt på företagsvinster bli högre än vad som beräknades i budgeten, bl.a. på grund av det högre utfallet för 2014.

beräknade intäkterna med att utfallet för mervärdesskatten hittills varit betydligt högre än väntat.

Övriga inkomster

Utfallet för övriga inkomster blev 12 miljarder kronor lägre 2015 än vad som beräknades i budgeten för 2015. Det lägre utfallet beror främst på att inkomsterna från försäljningar av statlig egendom blev 15 miljarder kronor lägre än det beräkningstekniska antagandet som ingick i beräkningen i budgeten för 2015. Resterande del förklaras i huvudsak av lägre inkomster av statens verksamhet och högre avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet, till följd av en större kommunal kompensation för mervärdesskatt än beräknat.

Inkomsterna i prognosen för 2016 har minskat med 8 miljarder kronor jämfört med budgeten för 2016. Minskningen förklaras framför allt av införandet av resolutionsavgifter och av en uppreviderad prognos över kommunal kompensation för mervärdesskatt som medför ökade avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet.

Skatt på konsumtion och insatsvaror

Intäkterna från skatt på konsumtion och insatsvaror bedöms 2015 bli nästan 8 miljarder kronor högre än vad som beräknades i den beslutade budgeten för 2015. Det beror på att intäkterna från mervärdesskatten har varit betydligt högre än väntat, vilket i sin tur beror både på en starkare återhämtning av konjunktoren och på att sammansättningen i hushållens konsumtion var gynnsam för mervärdesskatteintäkterna.

År 2016 väntas intäkterna från skatt på konsumtion och insatsvaror uppgå till 527 miljarder kronor, vilket är nästan 17 miljarder kronor högre än vad som beräknades i budgeten för 2016. Även för detta år förklaras de högre

7.4 Lagstiftning som ligger till grund för beräkningen av statens övriga inkomster

I avsnitt 6 lämnar regeringen förslag till den skattelagstiftning som påverkar beräkningen av statens inkomster. I detta avsnitt lämnar regeringen förslag till annan lagstiftning som påverkar samma beräkning.

7.4.1 Upphävande av lagen (2003:347) om kreditering på skattekonto av belopp som beviljats för byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder

Ärendet och dess beredning

En översyn som Regeringskansliet har gjort har visat att lagen (2003:347) om kreditering på skattekonto av belopp som beviljats för byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder har förlorat sin betydelse och bör upphävas. Synpunkter på förslaget att upphäva lagen har inhämtats från Boverket, Skatteverket och länsstyrelserna. Enligt regeringens mening är förslaget så enkelt att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

Regeringens förslag: Lagen (2003:347) om kreditering på skattekonto av belopp som beviljats för byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder ska upphöra att gälla vid utgången av 2016.

Skälen för regeringens förslag: Den stödform som ligger till grund för krediteringar enligt lagen (2003:347) om kreditering på skattekonto av belopp som beviljats för byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder finns inte längre kvar. Lagen har därmed förlorat sin betydelse och bör därför upphävas.

7.4.2 Ändring i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund

Ärendet och dess beredning

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har i en skrivelse till regeringen den 17 december 2015 (Fi2015/05659/K) föreslagit ett förtydligande i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund (LEMK) för att säkerställa att kommuner erhåller ersättning för ingående mervärdesskatt och dold mervärdesskatt som avser boendeformen hem för vård eller boende (HVB). En promemoria har därefter upprättats i Finansdepartementet. En sammanfattning av promemorian och dess lagförslag finns i *bilaga 21* avsnitt 1 respektive 2.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 21* avsnitt 3. Remissyttrandena och en sammanställning av dessa finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2016/01859/K).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 25 augusti 2016 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 21* avsnitt 4. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 21* avsnitt 5. Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Gällande rätt

Ersättning för mervärdesskatt

I verksamhet som är undantagen från mervärdesskatteplikt enligt mervärdesskattelagen (1994:200), förkortad ML, saknas avdragsrätt för ingående mervärdesskatt. Exempel på sådana verksamheter är sjukvård, tandvård, social omsorg och utbildning, dvs. verksamheter som kommuner och landsting ansvarar för att tillhandahålla. Avsaknaden av avdragsrätt för ingående mervärdesskatt medför att verksamhet som kommuner och landsting utför i helt egen regi gynnas framför upphandling av skattepliktiga tjänster inom ramen för sådan verksamhet från externa utförare, eftersom ett utförande helt i egen regi ger upphov till lägre

ingående mervärdesskatt. För att åstadkomma konkurrensneutralitet vid valet mellan att utföra tjänsterna i egen regi och att köpa motsvarande skattepliktiga tjänster av externa utförare, kompenseras kommuner och landsting sedan 1991 av staten för kostnader för ingående mervärdesskatt. Bestämmelser om detta finns numera i LEMK. Ersättning lämnas enligt lagen efter ansökan hos Skatteverket.

När en extern utförare anlitas för att bedriva verksamhet som är undantagen från mervärdesskatt kommer en del av priset att inkludera leverantörens kostnad för icke avdragsgill mervärdesskatt, s.k. dold mervärdesskatt. Av denna anledning infördes 1991 även en särskild ersättning för att kompensera kommuner och landsting för de ökade kostnader som till följd av den dolda mervärdesskatten uppstår vid upphandling av verksamhet från andra utförare inom sjukvårds-, tandvårds-, omsorgs- och utbildningsområdet. Även denna ersättning regleras i LEMK. Ersättning utgår med 6 procent av kostnaden vid upphandling och bidragsgivning eller, om det framgår att en viss del avser lokalkostnader, med 18 procent för denna del och 5 procent för resterande del, och med 18 procent av kostnaden vid hyra av lokaler för vissa boendeformer. Ersättning utgår dock inte om den fastighet som en lokal är inrymd i upplåts av staten, en kommun, ett landsting, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund.

Enligt 1 § andra stycket LEMK har kommunalförbund, samordningsförbund och landsting samma rätt till ersättning som kommuner.

Särskilt om ersättning för mervärdesskatt vid tillhandahållande av stadigvarande bostad

Enligt 8 kap. 9 § första stycket ML får avdrag inte göras för ingående mervärdesskatt som hänför sig till stadigvarande bostad. Förbudets syfte är att begränsa avdrag som är hänförliga till privata levnadskostnader. Förbudet innebär att kommunerna inte medges ersättning via kompensationsystemet för kostnader som är hänförliga till en sådan bostad. Detta leder till ökade kostnader när en kommun äger eller hyr en sådan bostad (när lokalen hyrs ut saknar fastighetsägaren avdragsrätt för sin ingående skatt och måste till följd av detta höja hyran).

Kommunerna gavs dock 1998 enligt bestämmelser som motsvarade den nuvarande regle-

ringen i 2, 4 och 5 §§ LEMK rätt till ersättning för ingående skatt som inte får dras av enligt ML och för dold mervärdesskatt, hänförlig till särskilda boendeformer som betraktas som tillhandahållande av stadigvarande bostad enligt socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). De boendeformer som avses är enligt 4 § LEMK särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd (5 kap. 5 § andra stycket SoL), bostäder med särskild service för människor med funktionshinder (5 kap. 7 § tredje stycket SoL), boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet och boende i bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna (9 § 8 och 9 LSS). Enligt promemorian Ersättning för viss mervärdesskatt till kommuner och landsting var skälen till förändringen att gränsdragningen mellan lokaler för stadigvarande bostad och lokaler för vård och omsorg hade visat sig svår att göra, och att det var komplicerat för kommunerna att göra korrekta uppskattningar av hur stora ytor som användes för vård och omsorg respektive för stadigvarande bostad. Rätt till ersättning borde dock enligt promemorian föreligga oavsett om verksamheten i dessa boenden var att betrakta som social omsorg eller som tillhandahållande av stadigvarande bostad. Någon prövning av om det är fråga om tillhandahållande av stadigvarande bostad eller inte skulle således inte behöva göras i dessa fall (Ds 1997:74 s. 10 och 11).

Ny praxis

I samband med införandet av bestämmelsen om rätt till ersättning enligt LEMK för de ovan nämnda boendeformerna bedömde regeringen att boendeformen HVB inte behövde omfattas av den föreslagna regleringen. Regeringens bedömning grundade sig på det förhållandet att de dåvarande skattemyndigheterna hade jämfört denna boendeform med institutionsvård, och således inte ansett att boendeformen bestått i tillhandahållande av stadigvarande bostad (prop. 1997/98:153 s. 11). Därmed hade återbetalning av ingående mervärdesskatt medgivits för dessa kostnader.

Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har dock nyligen i en dom bedömt att uthyrning av

boenderum som ska användas för HVB för ensamkommande flyktingbarn utgör uthyrning av stadigvarande bostad (HFD 2015 not. 56). HFD:s avgörande innebär att kommuner inte har rätt till ersättning för dold mervärdesskatt i dessa fall.

SKL har i den ovan nämnda skrivelsen till regeringen efterfrågat en ändring av regleringen för att möjliggöra en rätt till ersättning för kommuner i dessa situationer.

Ändrad rätt till ersättning för mervärdesskatt

Regeringens förslag: Rätten till ersättning för ingående mervärdesskatt, och för dold mervärdesskatt, ska ändras till att även omfatta de fall då kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund bedriver boendeformerna hem för vård eller boende eller stödboende i egen regi.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens. I promemorians förslagsavsnitt nämns visserligen inte något om landstings, kommunalförbunds och samordningsförbunds rätt till ersättning för ingående mervärdesskatt och dold mervärdesskatt. Promemorians författningsförslag innebär dock att även dessa aktörer ges rätt till ersättning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. *Konkurrensverket*, *Skatteverket*, *SKL*, samtliga kommuner som besvarat remissen och *Branschorganisationen Svensk Vård* tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget. *Refero Revision AB* tillstyrker förslaget, med tillägget att det också bör omfatta korttidsboenden enligt LSS. *Sveriges Allmänna Bostadsföretag* tillstyrker förslaget, men föreslår också att regeringen överväger ett förtydligande i ML med motsvarande innebörd. Syftet med en sådan ändring skulle vara att tydliggöra att uthyrning av boenderum som används i HVB-verksamhet som bedrivs av en kommun inte ska definieras som stadigvarande bostad. Därmed skulle fastighetsföretag kunna bli frivilligt skattskyldiga för mervärdesskatt i samband med uthyrning av boenderum och gemensamma ytor i byggnader som används i kommunernas HVB-verksamhet och för stödboende som bedrivs i egen regi.

Almega, *Fastighetsägarna*, *Svenskt Näringsliv* och *Vårdföretagarna* avstyrker förslaget och anser att ett förtydligande i stället ska göras i ML för att komma till rätta med de problem som beskrivs i promemorian. Organisationerna föreslår att begreppet stadigvarande bostad i ML inte längre ska omfatta boenden där inslag av vård och social omsorg finns. Undantaget i 4 § LEMK för särskilda boenden skulle då kunna tas bort.

Skälen för regeringens förslag: I enlighet med vad som ovan anförts har HFD i en dom gjort bedömningen att tillhandahållande av boende i HVB för ensamkommande flyktingbarn utgör uthyrning av stadigvarande bostad, vilket innebär att kommunerna inte har rätt till ersättning för ingående mervärdesskatt eller för dold mervärdesskatt hänförlig till hyra av lokaler i de fall de bedriver verksamhet av detta slag i egen regi. Kommunerna har däremot rätt till ersättning för dold mervärdesskatt vid upphandling av social omsorg. För att ersättning även ska kunna utgå när verksamheten bedrivs i egen regi för såväl icke avdragsgill ingående mervärdesskatt som dold mervärdesskatt krävs en ändring av 4 § LEMK. För att undvika gränsdragningsproblem bör ändringen omfatta samtliga HVB.

Den 1 januari 2016 infördes den nya boendeformen stödboende i 6 kap. 1 och 2 §§ SoL. Varje kommun ansvarar för att det finns tillgång till stödboenden för barn och unga i åldern 16–20 år som behöver vårdas och bo utanför det egna hemmet. Även denna boendeform kan i rättspraxis komma att betraktas som tillhandahållande av stadigvarande bostad, och bör därför omfattas av den föreslagna regleringen.

Till skillnad från *Refero Revision AB* anser regeringen inte att det, inom ramen för detta lagstiftningsärende, föreligger skäl att även låta korttidsboenden enligt LSS omfattas av rätten till ersättning enligt LEMK.

Regeringen anser, i motsats till *Almega*, *Fastighetsägarna*, *Svenskt Näringsliv* och *Vårdföretagarna*, att den föreslagna förändringen med en koppling till SoL och LSS i LEMK är att föredra. Enligt ML är uthyrning av stadigvarande bostad generellt undantagen från skatteplikt. Särregler avseende uthyrning av HVB bör i möjligaste mån undvikas i ML. Med ändringen undviks vid fastställandet av ersättning problematiken med gränsdragningen mellan å ena sidan stadigvarande bostad och å andra sidan

lokaler för vård och omsorg. Förslaget stöds också av en majoritet av remissinstanserna.

Regeringen anser mot denna bakgrund att rätten till ersättning för ingående mervärdesskatt och dold mervärdesskatt bör ändras till att även omfatta de fall då kommuner bedriver HVB eller stödboende i egen regi. Även kommunalförbund och landsting kan bedriva HVB och stödboenden i egen regi. De bör därför också ha rätt till motsvarande ersättning. Även samordningsförbund, som för närvarande inte kan bedriva verksamhet av det aktuella slaget, bör, främst av lagtekniska skäl, omfattas av ändringen.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Ändringen ska träda i kraft den 1 januari 2017. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för ersättning som avser tid före ikraftträdandet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, bl.a. *Stockholms, Malmö och Linköpings kommuner*, avstyrker förslaget i den del som det innebär att kommunerna inte ska ha rätt till ersättning för tiden innan lagändringen träder i kraft. *SKL* och *Refero Revision AB* anser att lagändringen måste ges retroaktiv verkan eftersom staten har kostnadsansvaret för ensamkommande barn och då kommuner inte ska belastas av mervärdesskatt.

Skälen för regeringens förslag: Det är angeläget att den aktuella ändringen kan träda i kraft så snart som möjligt. Regeringen föreslår därför att den ska träda i kraft den 1 januari 2017.

I promemorian föreslås att äldre föreskrifter fortfarande ska gälla vid fastställande av ersättning som avser tid före ikraftträdandet, vilket innebär att kommunerna inte skulle vara berättigade till ersättning enligt LEMK för ingående mervärdesskatt eller dold mervärdesskatt som är att hänföra till boendeformerna HVB eller stödboende, som bedrivits i egen regi och som uppstått under denna tid. Den ersättning som skulle kunna erhållas om ändringen i lagen tillämpades retroaktivt skulle

dock vara högst begränsad i förhållande till den samlade kommunala verksamhetens kostnader. Dessutom har kommunerna erhållit extra statsbidrag om sammanlagt drygt 8,3 miljarder kronor för 2015 och 2016 med anledning av ökningen av antalet asylsökande och nyanlända hösten 2015. Enligt regeringen får kommunerna därmed anses vara kompenserade för kostnadsökningen under den aktuella perioden. Regeringen anser därför, i enlighet med vad som föreslagits i promemorian, men till skillnad från bl.a. *Stockholms, Malmö och Linköpings kommuner*, att äldre föreskrifter bör gälla vid fastställande av ersättning som avser tid före ikraftträdandet av den ändrade regleringen.

Konsekvenser

Regeringens bedömning: Förslaget bedöms få begränsade effekter på statens inkomster och för de företag som bedriver HVB eller stödboenden.

Förslaget skapar likvärdiga förutsättningar för kommunerna att upphandla eller bedriva HVB och stödboenden i egen regi.

De ökade kostnader som till följd av förslaget kan uppkomma hos Skatteverket bedöms kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har besvarat remissen instämmer i eller har inga invändningar mot bedömningen. *Skatteverket* bedömer att förslaget endast kommer att få en mindre påverkan på myndighetens verksamhet. *SKL* och flera av kommunerna anser att förslaget innebär negativa ekonomiska konsekvenser för kommunerna om ändringen inte ges retroaktiv verkan.

Skälen för regeringens bedömning:

Offentligfinansiella effekter

Regeringens förslag innebär att ersättning för ingående mervärdesskatt och dold mervärdesskatt enligt LEMK kan utgå för HVB som bedrivs i kommunal regi. Vidare kommer ersättning av detta slag enligt samma lag även att utgå för stödboenden som bedrivs i kommunal regi. Ersättning enligt LEMK redovisas i statens budget som en kreditering på inkomsttiteln 7222 Kompensation för mervärdesskatt, kommuner.

När ersättningarna till kommunerna ökar minskar denna inkomstitel i motsvarande utsträckning, och vice versa.

Uppgift saknas om hur stor ersättning för ingående och dold mervärdesskatt som utgick till kommunerna enligt 2 § LEMK avseende lokaler för HVB för ensamkommande barn innan dessa betraktades som stadigvarande bostad. Omfattningen av den HVB-verksamhet som bedrivs för ensamkommande barn är dock liten i förhållande till verksamheten i de boenden som bedrivs enligt SoL och LSS som kommunerna redan i dag får ersättning för enligt 4 § LEMK. Den senare ersättningen uppgick 2015 till nästan 1,1 miljarder kronor. Förslaget kan förväntas leda till att en något mindre andel HVB kommer att bedrivas i privat regi, jämfört med om någon ändring inte hade gjorts. Det är svårt att på förhand avgöra hur stor ersättning som kommer utgå för stödboenden som bedrivs i kommunal regi, och hur stor del av dessa boenden som kommer att ersätta boenden av andra slag för vilka ersättning också utgår enligt LEMK. Sammantaget bedöms dock förslaget få begränsade effekter på statens inkomster.

Effekter för kommunerna

För kommunerna innebär förändringen att skillnaderna i förutsättningarna för dem att bedriva verksamhet av det aktuella slaget i egen respektive privat regi neutraliseras.

Effekter för de privata utförarna

När kommunerna ges samma förutsättningar att upphandla eller bedriva verksamhet på det aktuella området påverkas de privata utförarna negativt jämfört om någon ändring inte gjorts. I enlighet med vad som ovan anförts kommer dock de privata aktörerna inte att missgynnas i förhållande till verksamhet som bedrivs i kommunal regi.

Effekter för Skatteverket

En mindre ökning av antalet ansökningar om ersättning avseende HVB och stödboenden kan förväntas hos Skatteverket. Denna ökning bedöms dock kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för

kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund

4 §

Genom ändringen undantas HVB och stödboenden, som regleras i 6 kap. 2 § SoL, från tillämpningen av regleringen i 8 kap. 9 § första stycket 1 mervärdesskattelagen vid fastställandet av ersättning enligt 2 § LEMK. Detta innebär att kommuner har rätt till ersättning enligt 2 § för ingående skatt som inte får dras av enligt ML, och enligt 5 § för dold mervärdesskatt som är hänförlig till boenden av detta slag som bedrivs i kommunal regi.

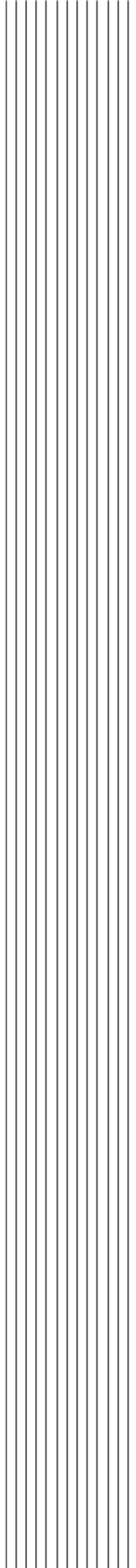
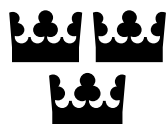
Till följd av att landsting, kommunalförbund och samordningsförbund i 1 § LEMK jämföras med kommuner blir den aktuella ändringen även tillämplig på verksamhet som dessa aktörer bedriver.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ikraftträdandebestämmelsen anger att lagen träder i kraft den 1 januari 2017. Enligt övergångsbestämmelsen gäller äldre föreskrifter fortfarande vid fastställande av ersättning som avser tid före ikraftträdandet.

8

Utgifter

8 Utgifter

Sammanfattning

- De takbegränsade utgifterna beräknas öka med knappt 186 miljarder kronor mellan 2015 och 2020. Detta motsvarar en genomsnittlig ökning om ungefär 3 procent per år.
- Som andel av BNP faller de takbegränsade utgifterna från 27,3 procent till 25,5 procent mellan 2015 och 2020.
- De utgiftsområden som bidrar mest till utgiftsökningen mellan 2015 och 2020 är utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familj och barn och utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, som sammanlagt ökar med drygt 32 miljarder kronor under perioden.
- Utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget väntas sammanlagt öka med knappt 69 miljarder kronor mellan 2015 och 2020.
- Jämfört med bedömningen i 2016 års ekonomiska vårproposition minskar de takbegränsade utgifterna 2016–2020 med mellan 15 och 38 miljarder kronor per år. Det beror främst på att färre personer beräknas uppbära ersättning från regelstyrda transfereringssystem. Huvudskälet till detta är den kraftigt nedreviderade prognosen för antalet asylsökande som väntas komma till Sverige, vilket i första hand påverkar utgiftsområdena 8 Migration och 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering. Därutöver väntas antalet personer i transfereringssystemen under bl.a. utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktions-

nedsättning bli lägre jämfört med beräkningarna i vårpropositionen.

I detta avsnitt redovisas och analyseras utvecklingen av utgifterna i statens budget och de takbegränsade utgifterna. Utgiftssidan i statens budget delas in i 27 utgiftsområden och posten Minskning av anslagsbehållningar. Till budgetens utgiftssida hör även Riksgäldskontorets nettoutlåning och den kassamässiga korrigeringen (se avsnitt 9.2). De utgifter som omfattas av utgiftstaket, de s.k. takbegränsade utgifterna, består av utgifterna under utgiftsområde 1–25 och 27 samt utgifterna inom ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

Tabell 8.1 Utgifter under utgiftsområden i statens budget och takbegränsade utgifter

Miljarder kronor om inget annat anges

	Utfall		Beräknat			
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Utgifter under utgiftsområden exkl. stats-skuldsräntor ¹	867,4	911,6	947,7	966,6	973,0	984,4
<i>Procent av BNP</i>	<i>20,9</i>	<i>20,9</i>	<i>20,8</i>	<i>20,4</i>	<i>19,7</i>	<i>19,0</i>
Statsskuld-räntor m.m. ¹	21,9	4,6	16,5	18,4	29,9	36,7
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,5</i>	<i>0,1</i>	<i>0,4</i>	<i>0,4</i>	<i>0,6</i>	<i>0,7</i>
Summa utgiftsområden	889,3	916,2	964,1	984,9	1 002,9	1 021,1
<i>Procent av BNP</i>	<i>21,4</i>	<i>21,0</i>	<i>21,2</i>	<i>20,8</i>	<i>20,3</i>	<i>19,7</i>
Ålderspensions-systemet vid sidan av statens budget	267,5	285,3	300,4	314,4	324,8	336,2
<i>Procent av BNP</i>	<i>6,4</i>	<i>6,5</i>	<i>6,6</i>	<i>6,6</i>	<i>6,6</i>	<i>6,5</i>
Takbegränsade utgifter²	1 134,9	1 196,9	1 248,1	1 281,0	1 297,8	1 320,6
<i>Procent av BNP</i>	<i>27,3</i>	<i>27,4</i>	<i>27,4</i>	<i>27,1</i>	<i>26,3</i>	<i>25,5</i>
Utgiftstak³	1 158	1 215	1 274	1 332	1 392	1 466
Budgeterings-marginal	23,1	18,1	25,9	51,0	94,2	145,4

¹ Inklusive förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskredit.² Utgiftsområden i statens budget (exklusive U026 Statsskuld-räntor m.m.) och ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.³ Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket för 2019 samt bedömning av nivån för 2020 (se avsnitt 5.2).

Källa: Egna beräkningar.

8.1 Utgiftsramar för 2017

Regeringens förslag: Utgifterna för 2017 fördelas på utgiftsområden enligt tabell 8.2.

Beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2017 enligt tabell 8.2 godkänns.

Beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2017 enligt tabell 8.2 godkänns.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 9 kap. 5 § riksdagsordningen ska förslaget till statens budget innehålla en fördelning av anslagen på utgiftsområden. Regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena för 2017 redovisas i tabell 8.2. Utgiftsramen för ett utgiftsområde anger den nivå som årets anvisade anslagsmedel för området högst får uppgå till. I prognosen för utgifterna per utgiftsområde för 2016, i förslaget till utgiftsramar för 2017 och i beräkningen av utgiftsramarna för 2018–2020, har hänsyn tagits till tidigare beslutade och nu föreslagna eller aviserade utgiftsreformer (avsnitt 8.3 och 8.5). Till grund för prognoserna och utgiftsramarna ligger vidare regeringens prognos för den makroekonomiska utvecklingen, volymantaganden för vissa transfereringssystem samt pris- och löneomräkningen av främst förvaltningsanslagen (avsnitt 8.3 och 8.5).

Förbrukningen av anslagsbehållningar på anslag för förvaltnings- och investeringsändamål för 2017–2020 redovisas samlat under posten Minskning av anslagsbehållningar i stället för under respektive utgiftsområde (tabell 8.2 och tabell 8.3).

Tabell 8.2 Utgiftsramar 2017

Tusental kronor

Utgiftsområde	Utgiftsram 2017
1 Rikets styrelse	13 268 476
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	15 258 562
3 Skatt, tull och exekution	10 985 564
4 Rättsväsendet	42 466 641
5 Internationell samverkan	1 913 291
6 Försvar och samhällets krisberedskap	50 254 364
7 Internationellt bistånd	34 990 005
8 Migration	32 580 319
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	68 496 164
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	107 051 805
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34 774 451
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	89 491 398
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	32 635 380
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	75 656 514
15 Studiestöd	22 433 999
16 Utbildning och universitetsforskning	72 381 263
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	14 521 254
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	6 764 560
19 Regional tillväxt	3 595 481
20 Allmän miljö- och naturvård	8 403 539
21 Energi	2 876 898
22 Kommunikationer	55 114 917
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	17 189 401
24 Näringsliv	6 456 020
25 Allmänna bidrag till kommuner	105 554 920
26 Statsskuldräntor m.m.	16 467 790
27 Avgiften till Europeiska unionen	29 586 305
Minskning av anslagsbehållningar	-7 019 457
Summa utgiftsområden¹	964 149 824
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor²	947 743 134
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	300 395 000
Takbegränsade utgifter	1 248 138 134
Budgeteringsmarginal	25 861 866
Utgiftstak för staten	1 274 000 000

¹ Inklusive minskning av anslagsbehållningar.² Exklusive minskning av anslagsbehållningar för statsskuldräntor.

Källa: Egna beräkningar.

8.2 Preliminära utgiftsramar för 2018 och 2019 samt beräkning för 2020

Regeringens förslag: Den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2018 och 2019 enligt tabell 8.3 godkänns som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 2 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna förslag till preliminära inkomstberäkningar och utgiftsramar för det andra och tredje tillkommande budgetåret. Regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2018 och 2019 samt beräkning av den preliminära fördelningen för 2020 redovisas i tabell 8.3.

I 2016 års ekonomiska vårproposition (prop. 2015/16:100) ingick en beräkningsteknisk överföring till hushållssektorn 2017–2019 i utgifterna i statens budget vid sidan av de 27 utgiftsområdena, men som en del av de takbegränsade utgifterna. Den motsvarade skillnaden mellan regeringens föreslagna och aviserade budgetförstärkningar och budgetförsvagningar i propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99) och i 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100) samt i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1). Den beräkningstekniska överföringen redovisas, i enlighet med regeringens avsikt, som en finansiering av nya utgiftsreformer i tabell 1.1 i denna proposition. Därmed redovisas inte någon beräkningsteknisk överföring som en del av de takbegränsade utgifterna i denna proposition. I enlighet med tidigare hantering ingår den beräkningstekniska överföringen inte heller i redovisningen av förändringar till följd av beslutade, föreslagna eller aviserade åtgärder i avsnitt 8.3, 8.5 och 9.1.

Tabell 8.3 Utgifter per utgiftsområde 2015–2020

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2015 Utfall	2016 Anslag ¹	2016 Prognos	2017 Förslag ²	2018 Förslag ³	2019 Förslag ³	2020 Beräknat
1 Rikets styrelse	12 281	12 788	12 906	13 268	13 464	13 633	13 888
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	14 442	15 027	15 016	15 259	15 492	16 029	16 566
3 Skatt, tull och exekution	10 754	10 783	10 751	10 986	11 194	11 424	11 673
4 Rättsväsendet	40 429	42 280	41 344	42 467	43 617	44 984	46 193
5 Internationell samverkan	1 934	2 049	2 118	1 913	1 919	1 924	1 931
6 Försvar och samhällets krisberedskap	48 271	49 128	49 031	50 254	51 406	53 726	55 931
7 Internationellt bistånd	32 213	34 679	32 589	34 990	41 480	44 372	46 160
8 Migration	18 725	43 863	42 530	32 580	15 582	12 764	11 406
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	64 979	71 143	63 854	68 496	69 274	67 791	67 602
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	102 603	110 348	106 347	107 052	107 498	108 020	110 481
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	38 136	36 184	36 021	34 774	33 747	33 212	33 064
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	82 931	87 129	86 273	89 491	93 230	96 422	99 507
13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	15 362	21 297	20 743	32 635	32 672	26 310	22 765
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	64 971	78 977	74 235	75 657	77 098	78 862	80 637
15 Studiestöd	19 216	21 712	19 740	22 434	22 936	23 955	25 108
16 Utbildning och universitetsforskning	62 954	68 545	66 205	72 381	74 715	74 685	75 879
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	13 281	13 928	13 872	14 521	14 640	14 666	14 668
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	1 074	6 564	4 223	6 765	6 786	6 803	6 817
19 Regional tillväxt	2 243	3 261	2 912	3 595	3 405	3 486	3 410
20 Allmän miljö- och naturvård	5 938	7 839	7 759	8 404	8 127	8 404	8 251
21 Energi	2 291	2 812	2 774	2 877	2 740	2 798	2 358
22 Kommunikationer	47 242	53 675	52 527	55 115	55 561	58 441	60 064
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	13 398	18 926	16 413	17 189	19 290	18 192	17 894
24 Näringsliv	5 475	5 892	5 854	6 456	6 591	6 734	6 278
25 Allmänna bidrag till kommuner	102 037	93 398	93 350	105 555	105 814	106 037	106 103
26 Statskuldsrånor m.m.	21 936	10 769	4 584	16 468	18 412	29 887	36 686
27 Avgiften till Europeiska unionen	44 232	36 327	32 210	29 586	39 657	41 109	42 237
Minskning av anslagsbehållningar				-7 019	-1 426	-1 809	-2 476
Summa utgiftsområden⁴	889 345	959 324	916 180	964 150	984 920	1 002 865	1 021 077
Summa utgiftsområden exkl. statskuldsrånor⁵	867 409	948 555	911 596	947 743	966 552	973 021	984 436
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	267 466		285 333	300 395	314 425	324 827	336 155
Takbegränsade utgifter	1 134 875		1 196 929	1 248 138	1 280 977	1 297 848	1 320 591
Budgeteringsmarginal	23 125		18 071	25 862	51 023	94 152	145 409
Utgiftstak för staten⁶	1 158 000		1 215 000	1 274 000	1 332 000	1 392 000	1 466 000

¹ Inklusive riksdagens beslut i enlighet med propositionerna Extra ändringsbudget för 2016 – Ändring av rätten till bistånd för vissa utläningar (prop. 2015/16:146, bet. 2015/16:42, rskr. 2015/16:210) och Vårändringsbudget för 2016 (prop. 2015/16:99, bet. 2015/16:FIU21, rskr. 2015/16:316) samt förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2016 (prop. 2016/17:2).

² Regeringens förslag till utgiftsramar för 2017 i denna proposition (se tabell 8.2).

³ Regeringens förslag till preliminära utgiftsramar för 2018 och 2019.

⁴ Inklusive posten Minskning av anslagsbehållningar.

⁵ Exklusive minskning av anslagsbehållningar för statskuldsrånor.

⁶ Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket för 2019 samt bedömning av nivå för 2020 (se avsnitt 5.2).

Källa: Egna beräkningar.

8.3 Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna över tid

I detta avsnitt analyseras utgiftsförändringarna 2015–2020. Analysen ger en uppfattning om hur nivåerna på statens utgifter utvecklas totalt mellan respektive år, hur medlen fördelas på olika områden och vilka faktorer som driver utgiftsutvecklingen. Dessa faktorer utgörs bl.a. av reformer, volymer och makroekonomisk utveckling. Med reformer avses tidigare beslutade och aviserade åtgärder samt förslag och aviseringar i denna proposition och i propositionen Höständringsbudget för 2016 (prop. 2016:17:2).

De takbegränsade utgifterna beräknas öka med knappt 186 miljarder kronor mellan 2015 och 2020, vilket motsvarar ungefär 3 procent per år i genomsnitt. Den makroekonomiska utvecklingen förklarar den enskilt största delen av utgiftsökningen och motsvarar sammanlagt 80 miljarder kronor. Utgiftsökningarna 2015–2020 förklaras också av reformer. Dessa bidrar till ökade utgifter på sammanlagt 36 miljarder kronor, vilka bl.a. hänför sig till utgiftsförändringar under utgiftsområdena 25 Allmänna bidrag till kommuner, 22 Kommunikationer och 16 Utbildning och universitetsforskning. Förändringen av volymerna i transfereringssystemen väntas sammanlagt öka utgifterna med 32 miljarder kronor mellan 2015 och 2020. Ökningen är störst 2016 jämfört med föregående år, framför allt avseende utgifter för migration och nyanländas etablering. Under perioden 2017–2020 har utvecklingen av volymerna en relativt liten påverkan på de takbegränsade utgifterna. Posterna pris- och löneomräkning, tekniska justeringar och övrigt förklarar utgiftsökningar om sammanlagt 39 miljarder kronor mellan 2015 och 2020.

Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna, och de viktigaste faktorerna bakom den årliga förändringen redovisas i tabell 8.4. I den efterföljande beskrivningen motsvaras varje rad i tabellen av en rubrik.

Tabell 8.4 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år

Miljarder kronor

	2016	2017	2018	2019	2020
Takbegränsade utgifter	62	51	33	17	23
<i>Förklaras av:</i>					
Beslut om reformer ¹	27	20	-9	0	-2
Pris- och löneomräkning	3	2	4	5	6
Övriga makroekonomiska förändringar	14	17	18	17	14
Volym ²	29	5	0	-7	4
Tekniska justeringar ³	10	0	1	1	1
Övrigt	-21	6	19	2	0

¹ Anslagsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket ingår inte. Vidare ingår inte medel som i propositionen Vårändringsbudget för 2016 (prop. 2015/16:99) föreslogs och Höständringsbudget för 2016 (prop. 2016/17:2) föreslås tillföras anslag som påverkas av förändringar i volym och makroekonomiska förutsättningar (i första hand transfereringsanslag).

² Begreppet volym innefattar ett antal olika förklaringar till utgiftsförändringar, bl. a. antal personer i vissa transfereringssystem, längden på den tid som en person finns i ett transfereringssystem samt förändringar av nivån på styckkostnader i transfereringssystemen som inte direkt kan kopplas till den makroekonomiska utvecklingen.

³ Utgiftsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstakets nivå. Källa: Egna beräkningar.

Beslutade, föreslagna och aviserade reformer

I detta avsnitt beskrivs förändringen av de takbegränsade utgifterna över tid till följd av riksdagens tidigare beslut samt regeringens nu aktuella förslag och aviseringar, oavsett i vilken proposition de har presenterats. Det är således den samlade budgeteffekten på de takbegränsade utgifterna, både vad gäller reformer och finansieringen av dessa, i förhållande till föregående år som redovisas. I beskrivningen ingår budgeteffekterna av att tidigare reformer eller temporära program upphör eller minskar i omfattning.

Beslutade, föreslagna och aviserade reformer beräknas öka utgifterna under utgiftstaket med sammanlagt 36 miljarder kronor mellan 2015 och 2020. I tabell 8.5 redovisas hur denna förändring fördelas på enskilda år och utgiftsområden. Nedan kommenteras några av de största förändringarna.

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

I budgetpropositionerna för 2015 (prop. 2014/15:1) och 2016 presenterades satsningar för att förstärka Sveriges försvarsförmåga. Satsningarna beräknas öka utgifterna under utgiftsområdet 2016–2020, jämfört med föregående år.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

En del av kostnaderna för mottagande av asylsökande är avräkningsbara från biståndsramen. En konsekvens av att de avräkningsbara utgifterna minskat under utgiftsområde 8 Migration jämfört med beräkningen i budgetpropositionen för 2016 är att regeringen i propositionerna Vårändringsbudget för 2016 och Höständringsbudget för 2016 sammantaget har föreslagit en ökning av medel till utgiftsområde 7 Internationellt bistånd för 2016. Detta medför att utgifterna under utgiftsområdet ökar 2016 jämfört med föregående år. I denna proposition presenteras också reformer, bl.a. ett nytt ersättningssystem för ensamkommande barn och unga, som påverkar avräkningarna från biståndsramen. Detta beräknas medföra att utgifterna under utgiftsområdet minskar 2017, ökar 2018 och minskar 2019–2020, jämfört med föregående år.

Utgiftsområde 8 Migration

I propositionen Vårändringsbudget för 2016 (prop. 2015/16:99) presenterades en ökning av anslaget för Migrationsverkets förvaltningskostnader. Detta beräknas öka utgifterna under utgiftsområdet 2016, jämfört med föregående år. I denna proposition presenteras bl.a. förslag om ett fortsatt tillskott till Migrationsverkets förvaltningsanslag och en dimensionering av Migrationsverkets verksamhet främst till följd av ett nytt ersättningssystem för ensamkommande barn och unga. Förslagen medför sammantaget att utgifterna under utgiftsområdet ökar 2017, minskar 2018 och ökar 2019, jämfört med föregående år.

I budgetpropositionen för 2016 presenterades reformer avseende bl.a. en ny placeringsform och ett nytt ersättningssystem för mottagande av ensamkommande barn samt höjd ersättning till kommunerna för skola till asylsökande barn. Reformerna beräknas öka utgifterna under utgiftsområdet 2016 och

bidra till minskade utgifter 2017, jämfört med föregående år.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

I propositionen Vårändringsbudget för 2016 presenterades anslagsökningar för läkemedelsförmånen till följd av 2016 års avtal med Sveriges Kommuner och Landsting, vilket beräknas öka utgifterna under utgiftsområdet 2016, jämfört med föregående år. I denna proposition presenteras förslag om fortsatt ersättning till landstingen för läkemedelsförmåner, vilket lämnar utgifterna i stort sett oförändrade 2017 och innebär att de minskar något 2018, jämfört med föregående år.

I budgetpropositionen för 2016 presenterades reformer avseende bl.a. förstärkning av sjukvården och ändrad uppräknings av timersättningen i den statliga assistansersättningen. Reformerna bidrar till att utgifterna under utgiftsområdet ökar 2016 och därefter minskar 2017–2019, jämfört med föregående år.

I propositionen Vårändringsbudget för 2015 presenterades reformer inom bl.a. äldreomsorg och förlossningsvård som ökade utgifterna 2015 jämfört med föregående år. Eftersom en del av reformerna hade en avtagande storlek beräknas dock utgifterna under utgiftsområdet minska 2016–2019, jämfört med föregående år. En utgiftsförändring avseende bemanning i äldreomsorgen är beräknad t.o.m. 2018.

År 2020 kommer ett antal tidigare beslutade tillfälliga reformer, avseende bl.a. förlossningsvård, kvinnors hälsa och ungas psykiska ohälsa att upphöra. Detta innebär att utgifterna under utgiftsområdet beräknas minska 2020 jämfört med 2019.

Tabell 8.5 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år till följd av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna och aviserade reformer

Milljarder kronor

Minustecken innebär anslagsminskningar eller att temporära program upphör eller minskar i omfattning

	2016	2017	2018	2019	2020
UO 1 Rikets styrelse	0,18	0,25	-0,03	-0,09	-0,03
UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	-0,01	0,01	0,00	-0,02	-0,01
UO 3 Skatt, tull och exekution	0,01	0,05	-0,01	-0,01	0,00
UO 4 Rättsväsendet	0,42	-0,02	0,37	0,51	0,29
UO 5 Internationell samverkan	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
UO 6 Försvar och samhällets krisberedskap	1,09	0,80	0,44	1,42	1,11
UO 7 Internationellt bistånd	2,71	-2,95	2,69	-1,25	-0,18
UO 8 Migration	2,01	2,05	-8,36	2,69	-0,05
UO 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	4,27	-3,53	-1,67	-3,36	-1,41
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	1,15	0,55	0,20	0,12	0,00
UO 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	0,26	0,00	0,00	0,00	0,00
UO 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	0,64	0,33	0,20	0,14	0,00
UO 13 Jämställdhet och nyanlända invandrarers etablering	0,72	2,40	-6,26	-2,94	-0,31
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	3,00	0,25	1,01	0,69	0,25
UO 15 Studiestöd	0,75	1,03	0,56	0,17	0,08
UO 16 Utbildning och universitetsforskning	3,81	3,05	1,26	-0,89	-0,05
UO 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	0,46	0,48	0,00	-0,08	-0,12
UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	5,32	0,19	0,00	-0,01	-0,01
UO 19 Regional tillväxt	0,75	0,23	-0,19	0,08	-0,08
UO 20 Allmän miljö- och naturvård	1,82	0,59	-0,31	0,25	-0,18
UO 21 Energi	0,46	0,11	-0,11	0,05	-0,45
UO 22 Kommunikationer	2,75	1,88	0,30	2,04	0,38
UO 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	3,14	-0,64	0,54	0,07	-0,33
UO 24 Näringsliv	0,35	0,22	0,08	0,10	-0,51
UO 25 Allmänna bidrag till kommuner	-9,05	12,29	0,26	0,22	0,07
UO 27 Avgiften till Europeiska unionen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Summa utgiftsförändringar	27,00	19,62	-9,02	-0,08	-1,54

Anm.: Anslagsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket ingår inte. Nu föreslagna och aviserade reformer avser förslag och aviseringar i denna proposition och de förslag i propositionen Höständringsbudget för 2016 (prop. 2016/17:2) som inte avser regelstyrda transfereringsanslag (känsliga för förändringar i volymer och makroekonomiska förutsättningar).

Källa: Egna beräkningar

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Till följd av reformer som presenterades i budgetpropositionen för 2016, avseende bl.a. borttagande av den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen, beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka 2016, jämfört med 2015.

Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrarers etablering

I denna proposition presenteras ett nytt ersättningssystem för ensamkommande barn och unga som innebär att utgifterna under utgiftsområdet tillfälligt ökar 2017, för att sedan minska 2018–2020, jämfört med föregående år.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

I propositionen Vårändringsbudget för 2015 presenterades reformer avseende bl.a. arbetslöshetsförsäkringen, extratjänster, traineejobb, utbildningskontrakt och Arbetsförmedlingens verksamhet. Reformerna medför att utgifterna ökar 2016–2019, jämfört med föregående år

I denna proposition presenteras förslag om bl.a. nedrevidering av antal extratjänster och traineejobb samt tillskott till Arbetsförmedlingen. Sammantaget beräknas förslagen i denna proposition bidra till att utgifterna under utgiftsområdet minskar 2017, är i stort sett oförändrade 2018 och ökar 2019–2020, jämfört med föregående år.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

I denna proposition presenteras reformer avseende studiemedel för fler platser inom lärlingsvux, yrkesvux samt lärar- och förskoleutbildning, vilket innebär ökade utgifter under utgiftsområdet 2017–2020, jämfört med föregående år.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

I denna proposition presenteras förslag om satsningar på forskning, innovation och högre utbildning. Satsningarna medför att utgifterna under utgiftsområdet ökar 2018, minskar något 2019 och ökar 2020, jämfört med föregående år.

Hösten 2015 vidtog regeringen utgiftsbegränsande åtgärder för 2016 som bl.a. innebar att medel för fler anställda i lågstadiet betalades ut 2015 för verksamhet under 2016. Som en följd av den förtida utbetalningen kunde medel omfördelas till senare år i propositionen Vårändringsbudget för 2016 respektive 2016 års

ekonomiska vårproposition. Därtill minskades de särskilda medlen till universitet och högskolor. Sammantaget bidrar detta till minskade utgifter under utgiftsområdet 2016 och ökade utgifter 2017, jämfört med föregående år.

I budgetpropositionen för 2016 presenterades reformer avseende bl.a. höjda lärarlöner, specialpedagogisk fortbildningssatsning i grundskolan och fler platser inom yrkesvux och yrkeshögskola. Reformerna får till följd att utgifterna under utgiftsområdet ökar 2016–2018 och minskar 2019, jämfört med föregående år.

I propositionen Vårändringsbudget för 2015 och i budgetpropositionen för 2016 presenterades åtgärder avseende bl.a. grundskolan och en utökning av antalet platser inom den högre utbildningen och vuxenutbildningen. Åtgärderna beräknas öka utgifterna under utgiftsområdet 2016 jämfört med 2015. Vidare presenterades i budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1) reformer kopplade till den av riksdagen beslutade inriktningen för forsknings- och innovationspolitiken som beräknas öka utgifterna under utgiftsområdet 2016, jämfört med 2015.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

I budgetpropositionen för 2016 presenterades reformer avseende bl.a. investeringsbidrag för uppförande av hyresbostäder och stöd till kommuner för att öka byggandet av bostäder. Reformerna innebär att utgifterna under utgiftsområdet beräknas öka 2016, jämfört med 2015.

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

I propositionen Vårändringsbudget för 2015 presenterades reformer för att öka takten i arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen. Reformerna innebär att utgifterna under utgiftsområdet beräknas öka 2016, jämfört med 2015.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

I denna proposition presenteras reformer avseende bl.a. insatser för ökat cyklande, kapacitetshöjande åtgärder i järnvägsinfrastrukturen och vidmakthållande av den statliga transportinfrastrukturen. Reformerna beräknas öka utgifterna under utgiftsområdet 2016–2020, jämfört med föregående år.

I propositionen Vårändringsbudget för 2015 presenterades reformer avseende bl.a. förstärkningar av järnvägsunderhållet som beräknas innebära att utgifterna under utgiftsområdet ökar 2016, jämfört med 2015. Dessa reformer upphör 2019, vilket bidrar till minskade utgifter jämfört med 2018.

Till följd av tidigare beslutade reformer, avseende bl.a. infrastruktursatsningar i Stockholm, i enlighet med förslag i bl.a. propositionen Förändrad trängselskatt och infrastruktursatsningar i Stockholm (prop. 2013/14:76, bet. 2013/14:SkU24, rskr. 2013/14:186) beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka 2016 jämfört med 2015.

Ett antal tillfälliga reformer som beslutades efter förslag i budgetpropositionen för 2016, avseende bl.a. kollektivtrafik och järnväg i landsbygd samt väg- och järnvägsunderhåll i landsbygd upphör 2020. Detta bidrar till minskade utgifter under utgiftsområdet 2020 jämfört med 2019.

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

I denna proposition föreslås åtgärder avseende bl.a. höjt stöd till bredbandsutbyggnad samt omfördelning av förväntade utbetalningar inom landsbygdsprogrammet. Åtgärderna innebär ökade utgifter under utgiftsområdet 2016–2018 jämfört med föregående år. Även i budgetpropositionen för 2016 presenterades förslag och aviseringar avseende bl.a. omfördelning mellan år av medel inom landsbygdsprogrammet. Till följd av detta beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka 2016 och minska 2017 och 2018, jämfört med föregående år.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

I denna proposition presenteras åtgärder som innebär att kommuner och landsting tillförs permanenta medel för att höja kvaliteten och anställa fler inom välfärden. Detta medför att utgifterna under utgiftsområdet ökar 2017 jämfört med föregående år. Med anledning av flyktingsituationen föreslog regeringen i propositionen Extra ändringsbudget för 2015 (prop. 2015/16:47) ett tillfälligt stöd till kommuner och landsting. Stödet avsåg endast 2015, vilket innebär att utgifterna under utgiftsområdet minskar 2016 jämfört med 2015.

I budgetpropositionen för 2016 presenterades reformer som bl.a. innebar borttagande av vissa

av de förändringar i det kommunalekonomiska utjämningsystemet som infördes efter förslag av den förra regeringen och en satsning på tandvård för unga vuxna. Som en följd av dessa reformer beräknas utgifterna under utgiftsområdet minska 2016 och öka 2017 och 2018, jämfört med föregående år.

I propositionen Vårändringsbudget för 2015 presenterades ett förslag om att kompensera kommunsektorn med anledning av förslaget att slopa nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga. Åtgärden beräknas bidra till ökade utgifter under utgiftsområdet 2016 och 2017, jämfört med föregående år.

Till följd av finansieringen av prioriterade utbildningsreformer inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, som beslutades efter förslag i budgetpropositionen för 2016, beräknas utgifterna under utgiftsområdet minska 2016, 2017 och 2018, jämfört med föregående år.

Till följd av en reform som presenterades i budgetpropositionen för 2014, avseende utökad matematikundervisning i årskurs 4–6, beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka 2016 och 2017, jämfört med föregående år.

Pris- och löneomräkning

Regeringen genomför årligen en pris- och löneomräkning av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål. Omräkningen gör att utgifterna ökar 2016–2020, jämfört med föregående år (se tabell 8.4).

Omräkningen för budgetåret (2017) baseras på utfallsstatistik för pris- och löneutvecklingen två år tidigare (2015). Pris- och löneomräkningen för de efterföljande åren (2018–2020) är preliminär och beräknas i särskild ordning.

I tabell 8.6 summeras pris- och löneomräkningen för 2016 och 2017 per utgiftsområde, medan omräkningen på anslagsnivå redovisas för respektive anslag i utgiftsområdesvolymernas härledningstabeller.

Huvuddelen av de anslag som pris- och löneomräknas används för myndigheters förvaltningsutgifter. För dessa anslag styrs omräkningen av löneindex, hyresindex och index för övriga förvaltningskostnader. Indexförändringarna framgår av tabell 8.7.

Metoden och de bakomliggande principerna för statens pris- och löneomräkning redovisas närmare i avsnitt 8.6.

Tabell 8.6 Pris- och löneomräkning

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2016	2017
1 Rikets styrelse	204	186
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	35	32
3 Skatt, tull och exekution	196	155
4 Rättsväsendet	672	618
5 Internationell samverkan	4	3
6 Försvar och samhällets krisberedskap	496	323
7 Internationellt bistånd	17	12
8 Migration	89	73
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	51	44
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	148	127
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	6	5
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	2	3
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	162	152
15 Studiestöd	3	11
16 Utbildning och universitetsforskning	757	703
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	132	63
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	16	15
20 Allmän miljö- och naturvård	20	20
21 Energi	7	7
22 Kommunikationer	-2	-486
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	51	40
24 Näringsliv	30	23
Summa	3 097	2 129

Källa: Egna beräkningar.

Tabell 8.7 Omräkningsfaktorer i pris- och löneomräkningen av myndigheters förvaltningsanslag

Procent		2016	2017
Löneindex		2,35	1,82
varav arbetskostnadsindex		3,11	2,67
varav produktivitetsavdrag		0,76	0,85
Hyresindex		-0,08	0,06
Index för övriga förvaltningskostnader		0,03	0,25

Källa: ESV, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Övriga makroekonomiska förändringar

De statliga utgifterna påverkas av den ekonomiska utvecklingen i Sverige och i omvärlden. Flera transfereringar till hushållen följer den allmänna pris- och löneutvecklingen. Sjukpenningen påverkas t.ex. av inkomstindex och prisbasbelopp medan föräldraförsäkringen påverkas av timlön och prisbasbelopp. År 2015–2020 väntas pris- och löneutvecklingen ta fart, vilket medför öknings- utgifter dessa år. Sammanlagt ökar utgifterna med ca 80 miljarder kronor mellan 2015 och 2020 till följd av den makroekonomiska utvecklingen. Nedan redovisas förklaringar till de större utgiftsförändringarna. I avsnitt 4 finns en närmare beskrivning av den makroekonomiska utvecklingen 2016–2020.

Inkomstgrundade pensioner ökar

De inkomstgrundade pensionerna i ålderspensionssystemet står för huvuddelen av den utgiftsökning som är hänförlig till den makroekonomiska utvecklingen 2016–2020. Ålderspensionssystemet följer normalt löneutvecklingen i samhället, som avspeglas i inkomstindex. Från och med 2017 kommer inkomstindex att beräknas utifrån förändringen i nominell genomsnittsinkomst de senaste två åren. För närvarande befinner sig ålderspensionssystemet i en period av balansering, vilket innebär att pensionerna i stället följer balansindex. Balansindex består av inkomstindex och det s.k. balanstalet som är ett mått på pensionssystemets finansiella ställning. Från och med 2017 används vid beräkningen av balansindex i stället för balanstalet ett s.k. dämpat balanstal. Syftet med förändringen är att skapa en jämnare utveckling av pensionerna. Den makroekonomiska utvecklingen väntas

medföra att utgifterna för ålderspensionssystemet ökar med 9–16 miljarder kronor per år 2016–2020.

Biståndet ökar till följd av växande

bruttonationalinkomst

Utvecklingen av bruttonationalinkomsten bedöms öka biståndsramen med ca 2 miljarder kronor per år 2016–2020.

Volymer i transfereringssystemen

Begreppet volymförändringar innefattar bl.a. utvecklingen av antalet personer i transfereringssystemen och längden på den tid som en person finns i ett transfereringssystem. I begreppet ingår också förändringar av nivån på styckkostnader i transfereringssystem som inte direkt kan kopplas till den makroekonomiska utvecklingen. Utgiftsökningar om sammanlagt 32 miljarder kronor mellan 2015 och 2020 är hänförliga till volymförändringar, främst på grund av att antalet barn och pensionärer ökar över tiden. Utgifter relaterade till utgiftsområde 8 Migration ökar kraftigt 2016, jämfört med föregående år men minskar sedan över tid.

Nedan redovisas förklaringar till de större utgiftsförändringarna under prognosperioden som beror på volymförändringar.

Fler barn och pensionärer

Antalet uttagna dagar med föräldrapenning har ökat under 2000-talet och beräknas fortsätta att öka med ca 9 procent mellan 2015 och 2020 (se tabell 8.8). Ökningen beror dels på att fler barn föds, dels på att fler barn invandrar. Det ökade antalet barn medför att antalet barnbidrag väntas öka med knappt 12 procent mellan 2015 och 2020 (se tabell 8.8). Detta medför ökande utgifter under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.

Antalet personer med inkomstpension beräknas öka markant framöver (se tabell 8.8). Ökningen beror dels på demografiska faktorer, dvs. att pensionärerna blir fler, dels på att de blivande ålderspensionärerna i allt högre utsträckning har haft en pensionsgrundande inkomst. De blivande pensionärerna har också en i genomsnitt högre inkomstgrundad pension än dagens ålderspensionärer, vilket innebär att de inte väntas erhålla garantipension i samma utsträckning. Som en följd av detta väntas antalet pensionärer med garantipension minska mellan

2015 och 2020 (se tabell 8.8). En svagare utveckling av inkomstpensionerna under slutet av perioden innebär att antalet pensionärer som till någon del erhåller garantipension ökar marginellt mellan 2019 och 2020. Sammantaget innebär dessa trender att en successivt växande andel av de samlade pensionsutbetalningarna från statens budget och ålderspensionssystemet kommer att utbetalas från ålderspensionssystemet, och att de pensioner som betalas ut från statens budget under utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom successivt minskar.

Ökande utgifter för nyanlända

Ett flertal konflikter och fattigdom i vår omvärld har bidragit till att ett mycket stort antal människor har tvingats lämna sina hemländer. Sverige tog 2015 emot 162 877 asylsökande, vilket var en fördubbling jämfört med 2014. Det senaste halvåret har dock väsentligt färre sökt asyl i Sverige, vilket medfört att Migrationsverket har reviderat ned prognosen för antalet asylsökande. I utgiftsprognosen för utgiftsområde 8 Migration återspeglas denna utveckling genom minskade utgifter med 31,2 miljarder kronor mellan 2016 och 2020. Utgiftsförändringarna under utgiftsområde 8 Migration påverkar också utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, eftersom en del av kostnaderna för de asylsökandes första tid i Sverige avräknas från biståndsramen. En effekt av de minskande utgifterna för migration blir därför att utgifterna för internationellt bistånd ökar.

Den genomsnittliga vistelsetiden i mottagningssystemet för personer som sökt asyl var 104 dagar under 2015. Vid utgången av 2015 uppgick antalet inskrivna personer i mottagningssystemet till 181 890 personer. Antalet beräknas gradvis minska, för att vid utgången av 2016 uppgå till 123 800 personer.

Enligt Migrationsverkets planeringsantagande väntas omkring 62 900 personer beviljas uppehållstillstånd 2016 och därmed bli kommunplacerade. Utgifterna för ersättningar

och insatser för etablering av nyanlända under utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering beräknas öka från drygt 20 miljarder kronor 2016 till drygt 32 miljarder kronor 2018, för att sedan minska till drygt 22 miljarder kronor 2020. För mottagandet får kommunerna bl.a. en schablonersättning som utbetalas under en tvåårsperiod. Det stora antalet ensamkommande barn och ungdomar som sökte asyl i Sverige under 2015 har stor effekt på utgifterna under utgiftsområdet under prognosperioden. Detta eftersom kommunerna får särskild ersättning för mottagandet av dessa barn och ungdomar och de dessutom oftast stannar flera år inom kommunens omsorg.

Av de som beviljas uppehållstillstånd är ungefär hälften 20–64 år. De flesta av dessa personer skrivs in i etableringsuppdraget, vars syfte är att underlätta inträdet på arbetsmarknaden. Deltagare i etableringsuppdraget är berättigade till etableringsersättning i två år. År 2015 uppgick antalet deltagare i etableringsuppdraget till ca 48 400 personer. Antalet deltagare i etableringsuppdraget förväntas öka kraftigt fram t.o.m. 2018, då det beräknade antalet deltagare uppgår till ca 87 900 personer, för att därefter minska till ca 55 400 personer 2020 (se tabell 8.8).

Utgifter för statlig assistansersättning väntas öka

Antalet personer som får personlig assistans med ersättning från staten förväntas minska 2016 jämfört med 2015, för att sedan ligga på en konstant nivå. Samtidigt bedöms det genomsnittliga antalet beviljade timmar per brukare fortsätta öka (se tabell 8.8). Sammantaget bedöms utgifterna för statlig assistansersättning öka 2016–2020. Mellan 2016 och 2017 är utgiftsökningen särskilt markant. Det beror på att utgifterna för 2016 är tillfälligt lägre eftersom Försäkringskassan den 1 oktober 2016 övergår från förskotts- till efterskottbetalning av ersättningen.

Tabell 8.8 Volymer inom olika transfereringssystem

Utgifts- område	Köns- fördelning Utfall 2014	Köns- fördelning Utfall 2015	Utfall 2015	Prognos				
				2016	2017	2018	2019	2020
8 Asylsökande, genom- snittligt antal inskrivna	35,8%kv 64,2%m	33,2%kv 66,8%m	100 166	158 100	88 600	55 600	44 700	38 300
9 Antal personer med assistansersättning	46,1%kv 53,9%m	45,9%kv 54,1%m	16 152	15 952	15 831	15 831	15 831	15 831
9 Antal timmar assistans per vecka per beviljad brukare, genomsnitt	98,5%kv ² 101,3%m ²	98,4%kv ² 101,4%m ²	126,0	128,3	130,5	132,6	134,7	136,7
10 Antal sjukpenning- dagar (netto) ¹ , miljoner	63,5%kv 36,5%m	64,1%kv 35,9%m	56,7	60,0	62,0	62,5	62,8	63,2
10 Antal rehabiliterings- penningdagar (netto) ¹ , miljoner	66,5%kv 33,5%m	67,7%kv 32,3%m	2,6	2,8	3,3	3,4	3,5	3,6
10 Antal personer med sjukersättning	59,7%kv 40,3%m	59,7%kv 40,3%m	313 236	298 966	287 278	278 856	272 504	267 674
10 Antal personer med aktivitetsersättning	46,8%kv 53,2%m	46,9%kv 53,1%m	35 783	38 275	40 195	41 938	43 595	45 230
10 Antal personer med sjuk- och aktivitets- ersättning som erhåller bostadstillägg	54,2%kv 45,8%m	53,3%kv 46,7%m	128 297	128 669	130 002	131 321	132 613	133 879
11 Antal personer med garantipension	80,0%kv 20,0%m	79,6%kv 20,4%m	768 600	701 800	673 200	645 800	634 100	637 000
11 Antal pensionärer som erhåller bostadstillägg	77,7%kv 22,3%m	76,8%kv 23,2%m	286 700	287 500	286 200	287 000	290 300	293 700
ÅP Antal personer med tilläggs pension	52,1%kv 47,9%m	52,1%kv 47,9%m	2 018 400	2 048 200	2 065 700	2 068 700	2 035 800	1 973 000
ÅP Antal personer med inkomstpension	49,9%kv 50,1%m	50,0%kv 50,0%m	1 392 600	1 491 800	1 586 700	1 677 300	1 763 800	1 846 600
12 Antal barnbidrag	88,0%kv 12,0%m	81,7%kv 18,3%m	1 796 211	1 834 582	1 884 352	1 934 208	1 972 628	2 011 836
12 Antal uttagna föräldra- penningdagar (netto) ¹ , miljoner	74,7%kv 25,3%m	73,8%kv 26,2%m	52,9	53,6	55,0	56,4	57,6	58,8
12 Antal uttagna tillfälliga föräldrapeningdagar (netto) ¹ , miljoner	54,8%kv 45,2%m	54,5%kv 45,5%m	6,9	7,1	7,2	7,3	7,5	7,6
13 Antal deltagare i etableringsinsatser	43,5%kv 56,5%m	42,7%kv 57,3%m	48 356	60 664	83 507	87 930	68 425	55 382
15 Antal personer med studiehjälp	48,3%kv 51,7%m	47,7%kv 52,3%m	398 200	394 800	404 600	415 400	428 900	441 300
15 Antal personer med studiemedel ³	59,3%kv 40,7%m	60,1%kv 39,9%m	509 500	518 000	535 300	543 300	544 700	544 300

Anm.: Volymuppgifter om antal personer avser årsgenomsnitt och är avrundat till närmaste hundratal om inte annat anges. Arbetslöshetstal och antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program är nära sammankopplade med den konjunkturella utvecklingen. De redovisas därför inte i denna tabell utan ingår i kategorin makroekonomiska förutsättningar. Siffrorna beaktar inte effekten av reformer som föreslås och aviseras i denna budgetproposition.

¹ Antal dagar med partiell ersättning är omräknade till hela dagar.

² Könsfördelningen baseras på genomsnittligt antal timmar per brukare och inte summan. Därför summerar inte andelarna till 100 procent. År 2015 hade kvinnor 98,4 procent av det genomsnittliga antalet timmar beviljad assistans per vecka. Motsvarande siffra för männen var 101,4 procent.

³ Brutto räknat antal. När stödmottagare under året har studerat på flera utbildningsnivåer eller både i Sverige och utomlands uppstår dubbelräkning. Netto räknat var antalet studiemedelstagare 482 200 personer 2014 och 475 900 personer 2015.

Källa: Egna beräkningar.

Helårsekvivalenter i vissa ersättningsystem

Antalet personer som försörjs i olika ersättningsystem har betydelse för utgiftsutvecklingen. Så kallade helårsekvivalenter möjliggör jämförelser mellan olika transfereringssystem, eftersom volymer i många fall mäts på olika sätt i olika transfereringssystem (t.ex. antal dagar i sjukpenningen och genomsnittligt antal personer i sjuk- och aktivitetsersättningen). Två personer som under ett år är sjukskrivna på halvtid bildar tillsammans en helårsekvivalent. Även personer med sjuklön, dvs. sjukfrånvaro från vecka två, räknas in i beräkningen av en helårsekvivalent. Tabell 8.9 inkluderar alltså både personer som är i arbete och personer som står utanför arbetsmarknaden.

Sammanställningen av helårsekvivalenter i tabellen grundar sig på statistik över faktiska utbetalningar. I tabellen redovisas antalet helårsekvivalenter i transfereringssystem relaterade till arbetslöshet och ohälsa, dvs. outnyttjad potentiell arbetskraft. Frivillig frånvaro som t.ex. studier, och andra liknande transfereringssystem är inte inkluderade i tabellen.

Tabellen inkluderar också ekonomiskt bistånd som är en kommunal utgift, vilket medför dubbelräkningar eftersom individer som erhåller ersättning från statliga ersättningsystem också kan vara berättigade till ekonomiskt bistånd.

Antalet helårsekvivalenter som andel av befolkningen i åldersgruppen 20–64 år beräknas minska med 0,7 procentenheter mellan 2017 och 2020. Antalet helårsekvivalenter minskar även i absoluta tal mellan 2015 och 2020 för sjuk- och aktivitetsersättningen, arbetslöshetsersättningen och arbetsmarknadspolitiska program.

År 2000–2016 var antalet helårsekvivalenter exkl. ekonomiskt bistånd som andel av befolkningen i åldrarna 20–64 år i genomsnitt 18,1 procent per år. År 2006–2014 var motsvarande siffra i genomsnitt 16,8 procent per år. Under perioden 2017–2020 beräknas det genomsnittliga antalet helårsekvivalenter som andel av befolkningen i åldersgruppen 20–64 år bli 15,6 procent per år.

Jämfört med 2016 års ekonomiska vårproposition har beräknat antal helårsekvivalenter reviderats ned (se tabell 8.9).

Tabell 8.9 Helårsekvivalenter i vissa transfereringssystem

Tusental, andel av befolkning 20-64 år i procent inom parantes

	Utfall		Prognos					Förändring mot 2016 års ekonomiska vårproposition				
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Sjuk- och rehabiliteringspenning ¹	199 (3,5)	223 (3,9)	233 (4,1)	240 (4,2)	241 (4,2)	243 (4,2)	244 (4,2)	-8,9	-13,4	-16,7	-19,4	-21,9
Sjuk- och aktivitetsersättning	304 (5,4)	300 (5,3)	287 (5,0)	279 (4,9)	273 (4,7)	269 (4,6)	266 (4,5)	-3,8	-6,8	-9,2	-11,3	-12,9
Arbetslöshetsersättning	86 (1,5)	81 (1,4)	71 (1,3)	68 (1,2)	69 (1,2)	69 (1,2)	69 (1,2)	-4,5	-3,8	-4,0	-5,9	-8,3
Arbetsmarknadspolitiska program ²	168 (3,0)	164 (2,9)	162 (2,8)	161 (2,8)	155 (2,7)	158 (2,7)	162 (2,8)	-4,8	3,6	1,5	-1,3	-1,7
Etableringsersättning	29 (0,5)	41 (0,7)	54 (0,9)	76 (1,3)	80 (1,4)	62 (1,1)	50 (0,9)	2,6	8,9	-8,1	-34,8	-36,7
Summa	786 (14,0)	809 (14,3)	807 (14,2)	823 (14,3)	819 (14,1)	802 (13,8)	792 (13,5)	-19,4	-11,5	-36,4	-72,7	-81,5
Ekonomiskt bistånd	100 (1,8)	98 (1,7)	95 (1,7)	92 (1,6)	92 (1,6)	95 (1,6)	98 (1,7)	2,2	1,2	0,4	-2,5	-7,5
Summa inkl. ekonomiskt bistånd³	886 (15,8)	907 (16,0)	902 (15,9)	915 (15,9)	911 (15,7)	897 (15,4)	890 (15,2)	-17,0	-9,7	-35,8	-75,7	-89,6
Befolkning 20-64 år	5625	5664	5688	5747	5791	5826	5873					

Anm.: Beloppen avser åldersgruppen 20-64 år och är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan. Siffrorna beaktar inte effekten av reformer som föreslås och aviseras i denna budgetproposition.

¹ Inklusive sjuklön som betalas av arbetsgivaren.

² Från och med 2015 är även traineejobb och extratjänster inkluderade. Deltagare i arbetsmarknadspolitiska program som får ersättning i form av rehabiliteringspenning eller etableringsersättning räknas till sjuk- och rehabiliteringspenning respektive etableringsersättning.

³ Summeringen innehåller dubbelräkningar då individer som ingår i andra ersättningssystem också kan vara berättigade ekonomiskt bistånd.

Källa: Egna beräkningar och Statistiska centralbyrån.

Tekniska justeringar

När en utgiftsförändring inte har samma nettoeffekt på den offentliga sektorns konsoliderade utgifter eller det offentliga finansiella sparandet som på de takbegränsade utgifterna kan det motivera en teknisk justering av utgiftstaket. Tekniska justeringar har genomförts regelbundet sedan utgiftstaket infördes 1997 och justeringarna föreslås normalt i budgetpropositionen.

De utgiftsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstakets nivå 2016 bidrar till ökade utgifter om 10 miljarder kronor jämfört med 2015. Detta beror främst på att vissa stöd har flyttats till utgiftssidan i stället för att som tidigare budgeteras på inkomstsidan. År 2017–2020 beräknas de tekniska justeringarna uppgå till 0–1 miljarder kronor per år.

Övriga utgiftspåverkande faktorer

En del av förändringarna av de takbegränsade utgifterna 2016–2020 förklaras av andra faktorer än beslutade, föreslagna och aviserade reformer, pris- och löneomräkningen, samt övriga makroekonomiska förändringar eller volymer. Dessa övriga faktorer består exempelvis av EU-avgiften och förändringar av anslagsbehållningar. Den främsta förklaringen till utvecklingen av posten Övriga utgiftspåverkande faktorer är att avgiften till Europeiska unionen fluktuerar mycket under hela perioden. Fluktuationen beror framför allt på retroaktiva rabatter på medlemsavgiften. Därutöver påverkas posten Övriga utgiftspåverkande faktorer av variationer i storleken på de avräkningar som kan göras från biståndsramen på grund av kostnader för mottagande av asylsökande. Denna faktor är särskilt markant 2016 jämfört med 2015.

8.4 Uppföljning av utgifterna i statens budget och takbegränsade utgifter 2016

Utgifterna i statens budget för 2016, inklusive posten Minskning av anslagsbehållningar, bedöms enligt den aktuella prognosen bli lägre än de beslutade utgiftsramarna (se. tabell 8.10). Denna utveckling beror på minskningar av

utgifterna under flera olika utgiftsområden, bl.a. utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. Minskningen motverkas dock delvis av en stor ökning av utgifterna under utgiftsområde 8 Migration (se diagram 8.1).

I tabell 8.11 redovisas av riksdagen beslutade ramar för utgiftsområdena, beslutade och föreslagna ändringar i budgeten samt de prognostiserade utgifterna för varje utgiftsområde och för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. För vissa utgiftsområden skiljer sig de aktuella utgiftsprognoserna väsentligt från de medel som riksdagen ursprungligen anvisade i budgeten.

Nedan redogörs för de utgiftsområden där avvikelserna mellan utgiftsprognoserna och de ursprungligt anvisade medlen är som störst.

Tabell 8.10 Takbegränsade utgifter och statsskuldsräntor m.m. 2016

Miljarder kronor

	Statens budget ¹	Prognos	Differens prognos-budget
Summa utgiftsområden	923,1	916,2	-6,9
Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.	10,8	4,6	-6,2
Utgifter exkl. utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. ²	912,4	911,6	-0,8
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	285,5	285,3	0,2
Takbegränsade utgifter³	1 197,9	1 196,9	-0,9

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Enligt finansutskottets sammanställning (bet. 2015/16:FIU10).

² Inklusive posten Minskning av anslagsbehållningar.

³ I de takbegränsade utgifterna ingår ej utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

Källa: Egna beräkningar

Tabell 8.11 Utgifter 2016

Miljarder kronor

Utgiftsområde	Urspr. budget ¹	Ändringsbudget ²	Förslag till ändringsbudget ²	Totalt anvisat ³	Prognos	Differens prognos – urspr. budget	Differens prognos – totalt anvisat
1 Rikets styrelse	12,7	0,1	0,0	12,8	12,9	0,2	0,1
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	14,8	0,2		15,0	15,0	0,2	0,0
3 Skatt, tull och exekution	10,8			10,8	10,8	0,0	0,0
4 Rättsväsendet	41,6	0,6	0,1	42,3	41,3	-0,2	-0,9
5 Internationell samverkan	1,9	0,1		2,0	2,1	0,2	0,1
6 Försvar och samhällets krisberedskap	48,8	-0,1	0,4	49,1	49,0	0,2	-0,1
7 Internationellt bistånd	32,4	-4,1	6,4	34,7	32,6	0,2	-2,1
8 Migration	19,4	30,8	-6,4	43,9	42,5	23,1	-1,3
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	69,2	1,8	0,1	71,1	63,9	-5,4	-7,3
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	109,9	0,3	0,1	110,3	106,3	-3,5	-4,0
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	36,2			36,2	36,0	-0,2	-0,2
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	87,1			87,1	86,3	-0,9	-0,9
13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	21,1	0,2		21,3	20,7	-0,3	-0,6
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	79,7	-0,8	0,1	79,0	74,2	-5,4	-4,7
15 Studiestöd	21,7		0,0	21,7	19,7	-2,0	-2,0
16 Utbildning och universitetsforskning	69,5	-0,9	0,0	68,5	66,2	-3,2	-2,3
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	13,7	0,1	0,1	13,9	13,9	0,2	-0,1
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	7,1	-0,5		6,6	4,2	-2,8	-2,3
19 Regional tillväxt	3,3	0,0		3,3	2,9	-0,3	-0,3
20 Allmän miljö- och naturvård	7,7	-0,3	0,4	7,8	7,8	0,1	-0,1
21 Energi	2,8			2,8	2,8	0,0	0,0
22 Kommunikationer	54,1	-0,5	0,1	53,7	52,5	-1,6	-1,1
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	18,9	0,0	0,0	18,9	16,4	-2,5	-2,5
24 Näringsliv	6,0	-0,1	0,0	5,9	5,9	-0,1	0,0
25 Allmänna bidrag till kommuner	93,4			93,4	93,3	0,0	0,0
26 Statsskuldräntor m.m.	10,8			10,8	4,6	-6,2	-6,2
27 Avgiften till Europeiska unionen	31,8		4,5	36,3	32,2	0,4	-4,1
Minskning av anslagsbehållningar	-3,1						
Summa utgiftsområden	923,1	27,2	5,9	959,3	916,2	-6,9	-43,1
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor	912,4			948,6	911,6	-0,8	-37,0
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	285,5			285,5	285,3		
Takbegränsade utgifter	1 197,9				1 196,9	-0,9	
Budgeteringsmarginal	17,1				18,1	0,9	
Utgiftstak för staten	1 215,0				1 215,0		

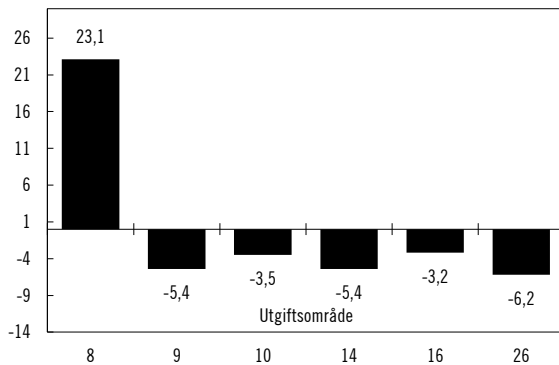
Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Enligt finansutskottets sammanställning (bet. 2015/16:FiU10).² Där 0,0 anges har ändringsbudget beslutats eller förslag till ändringsbudget lämnats, men beloppet för utgiftsområdet totalt uppgår till mindre än 50 miljoner kronor.³ Anvisat i statens budget enligt riksdagens beslut efter förslag i propositionerna Extra ändringsbudget för 2016 – Ändring av rätten till bistånd för vissa utlänningar (prop. 2015/16:146, bet. 2015/16:42, rskr. 2015/16:210) och Vårändringsbudget för 2016 (prop. 2015/16:99, bet. 2015/16:FiU21, rskr. 2015/16:316) samt förslag i propositionen Höständringsbudget för 2016 (prop. 2016/17:2).

Källa: Egna beräkningar.

Diagram 8.1 Skillnad mellan utgiftsprognos för 2016 och ursprungligt anvisade medel i statens budget för 2016¹ för vissa utgiftsområden

Miljarder kronor

¹ Enligt finansutskottets sammanställning (bet. 2015/16:FiU10).

Källa: Egna beräkningar.

Utgiftsområde 8 Migration

Upprevideringen förklaras av det stora antalet asylsökande som kom hösten 2015, vilket har lett till att fler är inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem än enligt de beräkningar som låg till grund för budgeten för 2016.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Nedrevideringen förklaras till största del av att Försäkringskassan inför efterskottsbetalning av den statliga assistansersättningen fr.o.m. den 1 oktober 2016.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Nedrevideringen beror bl.a. på att färre personer är i behov av sjukersättning och att öknings-takten på inflödet till sjukförsäkringssystemet har justerats ned jämfört med tidigare beräkningar.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Nedrevideringen beror bl.a. på minskad arbetslöshet, vilket innebär lägre utgifter för a-kassan, och mindre efterfrågan på subventionerade anställningar än vad som beräknades i budgeten för 2016.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Nedrevideringen förklaras till största del av att det finns ett flertal nya satsningar inom skolområdet där statsbidrag ännu inte söks fullt ut eller där det tar tid för Skolverket att bygga upp en ny verksamhet. Därutöver görs en

nedrevidering av de medel som beräknats för traineeutbildning och utbildningskontrakt.

Utgiftsområde 26 Statskuldsräntor m.m.

Nedrevideringen beror främst på ett lägre ränteläge jämfört med vad som prognostiserades vid framtagandet av budgeten för 2016. Det har medfört väsentligt högre överkurser i samband med att Riksgäldskontoret har emitterat statsobligationer. Därutöver har räntebetalningarna på lån i svenska kronor blivit lägre än vad som beräknades vid framtagandet av budgeten.

Förändring av anslagsbehållningar (exklusive utgiftsområde 26 Statskuldsräntor m.m.)

Statliga myndigheter har vissa möjligheter att omfördela sina utgifter över tiden. Medel på anslag som inte utnyttjas under ett budgetår kan inom vissa gränser sparas till efterföljande år. Det innebär att en myndighet utöver årets anvisade anslagsmedel kan använda tidigare sparade anslagsmedel, vilket ger en viss flexibilitet i myndighetens planering. I regel uppgår den del som myndigheten får disponera efterföljande år till 3 procent av myndighetens förvaltningsanslag. Myndigheter har också möjlighet att inom vissa gränser låna av efterföljande års anslag, s.k. anslagskredit.

I budgeten för 2016 var den beräknade förändringen av anslagsbehållningarna inte fördelad per utgiftsområde utan redovisades under posten Minskning av anslagsbehållningar. De totala utgifterna redovisades i statens budget som summan av utgiftsramarna och beräkningsposten Minskning av anslagsbehållningar.

I den aktuella prognosen för 2016 ingår emellertid förändringen av anslagsbehållningarna under respektive utgiftsområde. Förändringen av anslagsbehållningarna 2016 kan därför beräknas som skillnaden mellan prognostiserat utfall och anvisade medel med hänsyn tagen till förslag till ändringar i budgeten, indragningar av anslagsmedel och medgivna överskridanden (se tabell 8.12).

År 2016 kommer anslagsbehållningarna att öka jämfört med 2015 i den mån utgifterna är lägre än totalt anvisade medel i budgeten för 2016, med beaktande av de ändringar som beslutades efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2016 och som föreslås i

propositionen Höständringsbudget för 2016. Anslagsbehållningarna kommer att minska i den mån utgifterna överstiger totalt anvisade medel eller till följd av beslut om indragningar.

Efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2016 beslutades om anslagsökningar under t.ex. utgiftsområde 4 Rättsväsendet. Utgifterna har emellertid i den aktuella prognosen för 2016 reviderats ned och de totala utgifterna i statens budget är lägre än de ursprungligt anvisade medlen i budgeten för 2016. Anslagsbehållningarna beräknas därför öka mellan årsskiftet 2015/16 och årsskiftet 2016/17.

Tabell 8.12 Beräknad förändring av anslagsbehållningar 2016 (exklusive statsskulsräntor)

Miljarder kronor

	Ingående ramöverföringsbelopp ¹	10,7
+	Anvisat i ursprunglig budget ²	915,5
+	Anvisat i vårändringsbudget för 2016 ³	27,2
+	Förslag till höständringsbudget för 2016 ⁴	5,9
+	Medgivna överskridanden	0,0
-	Indragningar	15,7
-	Prognos	911,6
=	Beräknat utgående överföringsbelopp	32,0
	Beräknad förändring av anslagsbehållningar	21,3

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

Från samtliga belopp har utgiftsområde 26 Statsskulsräntor m.m. exkluderats.

¹ Enligt Årsredovisning för staten 2015 (skr. 2015/16:101).

² Enligt riksdagens beslut med anledning av budgetpropositionen för 2016 (bet 2015/16:FiU1, rskr 2015/16:51).

³ Enligt riksdagens beslut efter förslag i propositionerna Vårändringsbudget för 2016 (prop. 2015/16:99, bet. 2015/16:FiU21, rskr. 2015/16:316) och Extra ändringsbudget för 2016 – Ändring av rätten till bistånd för vissa utlänningar (prop. 2015/16:146, bet. 2015/16:42, rskr. 2015/16:210).

⁴ Enligt förslag i propositionen Höständringsbudget för 2016 (prop. 2016/17:2).

Källa: Egna beräkningar.

8.5 Förändring av de takbegränsade utgifterna sedan 2016 års ekonomiska vårproposition

I 2016 års ekonomiska vårproposition presenterade regeringen en beräkning av de takbegränsade utgifterna för 2017–2020. I denna

proposition görs en reviderad beräkning. Förändringarna jämfört med vårpropositionen redovisas i tabell 8.13, fördelade på olika förklaringsfaktorer.

Tabell 8.13 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med bedömningen i 2016 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor

	2017	2018	2019	2020
Takbegränsade utgifter i 2016 års ekonomiska vårproposition	1 264,5	1 296,1	1 335,4	1 356,5
Beslut om reformer	21,6	12,4	18,5	20,8
Reviderad pris- och löneomräkning	-0,1	-0,4	-0,9	-2,0
Övriga makroekonomiska förändringar	-3,0	-5,9	-9,8	-13,0
Volymförändringar ¹	-23,8	-27,5	-40,2	-44,7
Tekniska justeringar ²	0,2	0,2	0,2	0,2
Minskning av anslagsbehållningar	-8,6	-3,6	-9,3	-4,0
Beräkningsteknisk överföring till hushållen ³	-0,2	-1,3	-6,0	0,0
Övrigt	-2,5	11,0	9,9	6,9
Total utgiftsförändring	-16,3	-15,1	-37,6	-35,9

Takbegränsade utgifter i budgetpropositionen för 2017 **1 248,1** **1 281,0** **1 297,8** **1 320,6**

¹ Begreppet volym innefattar ett antal olika förklaringar till utgiftsförändringar, bl.a. antal personer i vissa transfereringssystem, längden på den tid som en person finns i ett transfereringssystem samt förändringar av nivån på styckkostnader i transfereringssystemen som inte direkt kan kopplas till de makroekonomiska förutsättningarna.

² Utgiftsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstakets nivå.

³ Posten beräkningsteknisk överföring redovisas inte längre på utgiftssidan i statens budget. Beloppen som redovisas i tabellen överensstämmer med den beräkningstekniska överföringen i 2016 års ekonomiska vårproposition (prop 2015/16:100).

Källa: Egna beräkningar.

I tabell 8.14 redovisas förändringarna av utgiftsramarna för 2017–2020 i förhållande till beräkningarna i vårpropositionen. Utgifterna inom respektive utgiftsområde är fördelade på samma förklaringsfaktorer som i tabell 8.13 (i tabell 8.14 utgörs kolumnen Övrigt av summan av posterna Reviderad pris- och löneomräkning, Tekniska justeringar, Minskning av anslagsbehållningar, Beräkningsteknisk överföring till hushållen och Övrigt).

Tabell 8.14 Förändring av utgiftsramar jämfört med 2016 års ekonomiska vårproposition

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Total förändring 2017	Varav				Total förändring 2018	Total förändring 2019	Total förändring 2020
		Beslut/reform 2017	Makro 2017	Volym 2017	Övrigt ¹ 2017			
1 Rikets styrelse	402	335			66	382	303	277
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	247	234	25	-12		137	193	129
3 Skatt, tull och exekution	40	40				48	41	18
4 Rättsväsendet	160	160				435	878	1 102
5 Internationell samverkan	5	5				6	6	6
6 Försvar och samhällets krisberedskap	14	14				31	-70	-257
7 Internationellt bistånd	4 974	-858	-186		6 018	10 421	9 216	5 807
8 Migration	-15 403	5 449	2	-20 853		-17 753	-11 778	-10 912
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	969	1 746		-769	-8	771	776	755
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	-3 346	466	13	-3 825		-4 624	-6 190	-7 019
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	329		89	240		594	735	775
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	164	450	-356	69		778	540	301
13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	3 593	2 095	111	1 387		-12 194	-28 881	-33 727
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-3 202	-1 835	-1 367			-3 121	-2 964	-3 291
15 Studiestöd	1 014	1 057	38	-74	-6	1 561	1 650	1 531
16 Utbildning och universitetsforskning	-59	-53			-6	1 372	1 143	1 328
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	495	496			-1	484	424	231
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	-394	-394				-587	89	78
19 Regional tillväxt	19	19				34	40	-1
20 Allmän miljö- och naturvård	812	812				905	1 630	1 645
21 Energi	88	88				134	183	222
22 Kommunikationer	152	152				190	3 301	4 535
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	-214	276	48	3	-541	1 732	585	424
24 Näringsliv	566	255			311	730	809	921
25 Allmänna bidrag till kommuner	10 477	10 610			-133	10 417	10 576	10 578
26 Statsskuldräntor m.m.	1 814				1 814	-3 482	808	552
27 Avgiften till Europeiska unionen	-8 083				-8 083	683	718	725
Minskning av anslagsbehållningar	-8 611				-8 611	-3 573	-9 271	-4 031
Beräkningsteknisk överföring till hushållen ²	-215				-215	-1 340	-5 953	
Summa utgiftsområden	-13 193	21 619	-1 583	-23 833	-9 396	-14 831	-30 463	-27 295
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor	-14 963	21 619	-1 583	-23 833	-11 165	-11 350	-31 271	-27 848
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	-1 378		-1 380	2		-3 732	-6 293	-8 068
Takbegränsade utgifter	-16 341	21 619	-2 963	-23 831	-11 165	-15 082	-37 564	-35 916

¹ Inklusive tekniska justeringar. De förändringar som föranleder teknisk justering av utgiftstaket redovisas i avsnitt 5.2.² Posten beräkningsteknisk överföring redovisas inte längre på utgiftssidan i statens budget. Beloppen som redovisas i tabellen överensstämmer med den beräkningstekniska överföringen i 2016 års ekonomiska vårproposition (prop. 2015/16:100).

Nu föreslagna och aviserade reformer 2017–2020

För varje utgiftsområde sammanfattas i tabell 8.15 anslagseffekterna av de reformer som regeringen i denna proposition föreslår för 2017 och aviserar för 2018–2020 samt av de förslag för 2016 som regeringen lämnar i propositionen Höständringsbudget för 2016 (prop. 2016/17:2). Anslagseffekterna redovisas i förhållande till den beräkning som låg till grund för 2016 års ekonomiska vårproposition.

Under respektive utgiftsområde redovisas föreslagna eller aviserade reformer som beräknas ha en större anslagspåverkan. I normalfallet förutsätts att de redovisade anslagsförändringarna motsvaras av lika stora utgiftsförändringar. För en redovisning av samtliga reformer hänvisas till respektive utgiftsområdesvolym i denna proposition. De reformer för 2017–2020 som redovisas i tabellen presenteras kortfattat nedan.

Tabell 8.15 Nu föreslagna och aviserade reformer

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2016	2017	2018	2019	2020
1 Rikets styrelse	0	335	307	233	232
Varav					
Flytt av medel för organiserad sysselsättning		72	72	72	72
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning		234	238	235	230
Varav					
Medlemskap i AIIB		208	204	201	198
3 Skatt, tull och exekution		40	49	49	49
4 Rättsväsendet	113	160	434	900	1 199
Varav					
Förstärkning av Polismyndigheten		100	280	700	1 000
Förstärkning av Säkerhetspolisen		80	170	200	200
Tillskott Rättsliga biträden ¹	70				
5 Internationell samverkan		5	5	5	5
6 Försvar och samhällets krisberedskap	351	14	4	-26	-26
Varav					
Delfinansiering av tillskott för anskaffning av materiel	-99				
Tillskott för anskaffning av materiel	450				
7 Internationellt bistånd	6 402	-858	1 848	600	430
Varav					
Bistånd och internationella klimatinvesteringar		500	500	500	500
Lägre avräkningar till följd av minskade kostnader för asylmottagande	6 402				
Ändrade avräkningar till följd av nytt ersättningssystem för ensamkommande barn och unga		-1 234	1 654	420	265
Ökade avräkningar till följd av ökat antal vidarebosatta		-165	-347	-357	-367
8 Migration	-6 402	5 449	-2 768	-54	-32
Varav					
Flytt av medel för organiserad sysselsättning		-72	-72	-72	-72
Tillskott till Migrationsverkets förvaltningsanslag		1 685	1 245	475	68
Dimensionering av Migrationsverkets verksamhet		2 801	-5 361	-1 474	-1 009
Minskade kostnader för asylmottagande ¹	-6 402				
Ökat antal vidarebosatta		315	662	682	702
Tillskott till domstolsprövningar i utlänningsmål		473	504	217	180
Tillskott för fler rättsliga biträden		95	163	74	64
Tillskott för fler offentliga biträden		54			
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	61	1 746	1 554	1 452	1 377
Varav					
Höjt allmänt tandvårdsbidrag		50	100	100	100
Ökade kostnader för läkemedelsförmånerna		1 780	1 555	1 555	1 555
Minskade medel för HIV-prevention		-70	-70	-70	-70
Flytt av medel för glasögon till vissa barn och unga		-120	-120	-120	-120
Tillskott till bilstöd för personer med funktionsnedsättning	61				

Utgiftsområde	2016	2017	2018	2019	2020
Indexering av den statliga assistansersättningen		-76	-169	-264	-363
Tillskott till Statens institutionsstyrelse		40	50	50	50
Neddragning av medel för utveckling av socialt arbete		-86	-98	-98	-98
Forskning, innovation och högre utbildning		40	95	145	175
Tillskott till Inspektionen för vård och omsorg		70	70	70	70
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	140	466	601	601	598
Varav					
Höjd garantinivå och höjt bostadstillägg i sjuk- och aktivitetsersättningen		336	506	506	506
Ersättning för höga sjuklönkostnader ¹	110				
Tillskott till Försäkringskassan	30	130	95	95	95
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn		450	700	680	680
Varav					
Höjt flerbarnstillägg		300	300	300	300
Höjt underhållsstöd och höjt grundavdrag			250	230	230
Höjda inkomstgränser i bostadsbidraget		150	150	150	150
13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering		2 095	-4 377	-6 420	-6 445
Varav					
Tidiga insatser via civila samhället		135	110	100	30
Medel till kommunerna för nyanlända med särskilda behov		80	50	30	30
Minskade utgifter för mottagande av ensamkommande barn och unga		1 729	-4 616	-6 625	-6 671
Avveckling av ersättning för sfi i ABO		-100	-100	-100	
Reform för effektivare nystartsjobb med kollektivavtalsenliga villkor		-107	-278	-402	-428
Ökat antal vidarebosatta		97	212	221	255
Hemutrustningslån		58	17	18	-1
Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor		89	89	189	189
Åtgärder mot segregation		50	75	100	100
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	130	-1 835	-1 849	-621	-204
Varav					
Kompetenskartläggningar av asylsökande		90	55	55	55
Tillskott till Arbetsförmedlingen	130	520	570	700	600
Sänkt utvecklingsersättning för ungdomar utan gymnasieutbildning		-36	-69	-77	-84
Ändrad deltidsbegränsning i arbetslöshetsförsäkringen m.m.		99	121	125	128
Extratjänster och moderna beredskapsjobb		327	653	825	1 009
Nedrevidering antal extratjänster och traineejobb		-1 508	-1 168	-473	0
Studiestartsstöd		-395	-790	-778	-761
Reform för effektivare nystartsjobb med kollektivavtalsenliga villkor		-705	-1 447	-1 330	-1 397
Effektivisering av garantierna		-209	-201	-213	-224
Fler platser i Samhall		24	118	118	118
Höjt lönebidragstak		160	280	380	390
Europeiska socialfonden m.m. för 2014–2020		-214	8	54	-21
15 Studiestöd	5	1 057	1 499	1 713	1 793

Utgiftsområde	2016	2017	2018	2019	2020
Varav					
Studiemedel för fler platser inom lärar- och förskolläraryrket		29	59	91	126
Studiemedel för fler platser inom lärlingsvux		136	167	171	177
Studiemedel för fler platser inom yrkesvux		337	495	674	706
Borttagen avskrivning för behörighetsgivande studier			-180	-180	-180
Studiestartsstöd		471	914	935	965
16 Utbildning och universitetsforskning	0	-53	1 351	1 254	1 668
Varav					
Utveckling av nationella prov		34	70	70	70
Finansieringar på gymnasieområdet		-54	-33	-9	-9
Försöksverksamhet: Utökad undervisning i svenska		80			
Omdisponering av medel från skolutvecklingsanslaget till andra skolsatsningar			-27	-72	-150
Skyldighet att erbjuda lovskola, överföring av medel till U025		-30	-60	-60	-60
Fler platser inom lärlingsvux		156	208	208	208
Fler platser inom yrkesvux		363	513	663	663
Nedrevidering antal traineejobb		-200	-119	-71	
Rätt till komvux, överföring av medel till U025		-534	-530	-530	-532
Tidsbegränsat anställda inom äldreomsorgen och hälso- och sjukvården		50	200	200	50
Utbildningskontrakt		-136	-136	-136	-136
Flytt av anslag för upprustning av skollokalerna		480	680		
Kompensation för mervärdesskatt till Chalmers tekniska högskola AB och Stiftelsen Högskolan i Jönköping		76	76	76	76
Flytt av särskilt utbildningsstöd		-155	-158	-161	-165
Neddragning till följd av förändringar i kvalitetssäkringssystemet för högre utbildning		-300	-300	-300	-300
Forskning, innovation och högre utbildning		60	765	1 100	1 165
Fler platser inom lärar- och förskolläraryrket		54	108	162	216
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	120	496	477	496	439
Varav					
Satsning på scenkonst		70	61	64	64
Tidiga insatser för asylsökande och nyanlända som bor på anläggningsboende	65	135	120	106	41
Flytt av särskilt utbildningsstöd		155	158	161	165
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik		-394	-588	87	77
Varav					
Flytt av anslag för upprustning av skollokalerna		-480	-680		
19 Regional tillväxt		19	34	40	-1
20 Allmän miljö- och naturvård	430	812	905	1 641	1 673
Varav					
Miljöövervakning		12	42	52	52
Förstärkt stöd till internationellt miljö- och klimatarbete		131	174	147	121
Förlängd supermiljöbilspremie	180	700			

Utgiftsområde	2016	2017	2018	2019	2020
Klimatanpassning		10	10	70	120
Utsläppsbroms			300	300	300
Återföring av medel för skydd av värdefull natur	250	-250			
Förstärkning klimatinvesteringsstöd		100	100	700	700
Forskning, innovation och högre utbildning		25	170	273	285
21 Energi		88	133	198	258
Varav					
Energiforskning		70	115	185	250
22 Kommunikationer	53	152	402	3 596	5 009
Varav					
Ersättning för kostnader avseende ID-kontroller	53				
Förstärkning stadsmiljöavtal		250	500		
Närtidssatsning på järnväg		200			
Utveckling av transportinfrastrukturen					1 000
Vidmakthållande av transportinfrastrukturen				3 700	4 000
Minskat återflöde från EU-budgeten		-199	-199	-199	-199
Justerad prognos avseende trängselskatterna i Stockholm		-88	107	93	140
Justerad prognos avseende trängselskatterna i Göteborg		-18	-22	-14	52
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	0	276	527	581	428
Varav					
Förstärkning Jordbruksverket		60	60	60	60
Anslag för finansiella korrigeringar avvecklas		-75	-75	-75	-75
Tillskott Finansiella korrigeringar	75				
Finansiering Finansiella korrigeringar	-75				
Omfördelning av landsbygdsprogrammet samt finansiering av förstärkning Jordbruksverket		123	316	244	-30
Stöd för bredbandsutbyggnad		100	150	250	350
Forskning, innovation och högre utbildning			25	38	50
24 Näringsliv	0	566	722	826	971
Varav					
Forskning, innovation och högre utbildning		265	420	530	675
En förändrad finansieringsmodell för Patent- och registreringsverket ²		311	311	311	316
25 Allmänna bidrag till kommuner		10 477	10 417	10 576	10 578
Varav					
Avgiftsfri tandvård för unga			-159		
Flytt av medel för glasögon till vissa barn och unga		120	120	120	120
Höjd beloppsgräns för reseavdrag ²		-311	-311	-311	-311
Läsa-skriva-räkna-garanti: Kommunal kompensation			130	130	130
Rätt till komvux, överföring av medel från U016		534	530	530	532
Skyldighet att erbjuda lovskola, överföring av medel från U016		30	60	60	60
Staten bekostar vaccin vid pandemi		-56	-56	-56	-56
Utveckling av nationella prov			-61	-61	-61
Välfärdsmiljarderna		10 000	10 000	10 000	10 000

Utgiftsområde	2016	2017	2018	2019	2020
Anslagsökning till följd av ny prognos för LSS- utjämningen ²		178	178	178	178
27 Avgiften till Europeiska unionen	4 500				
Varav					
Avgiften till Europeiska unionen ¹	4 500				
Summa anslagsförändringar	5 902	21 797	12 626	18 641	20 987
Varav anslagsökningar	12 504	38 343	38 516	41 102	42 654
Varav anslagsminskningar	-6 602	-16 546	-25 890	-22 460	-21 668
Summa ökning av takbegränsade utgifter	5 902	21 797	12 626	18 641	20 987
Anslagsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket ²		178	178	178	183
Ökning av takbegränsade utgifter exkl. utgiftsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket³	5 902	21 619	12 448	18 464	20 804

¹ Förslag i propositionen Höständringsbudget för 2016 (prop. 2016/17:2) som avser främst regelstyrda transfereringsanslag till följd av ändrade volymer eller makroekonomiska förutsättningar utan att någon ny reform föreslås. Dessa medför sänkta anslagsnivåer netto om ca -1,7 miljarder kronor. Förslag till följd av nya reformer medför höjda anslagsnivåer netto om ca 7,6 miljarder kronor. Därmed uppgår de föreslagna anslagsförändringarna till sammanlagt 5,9 miljarder kronor.

² Anslagsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket, se avsnitt 5.2.

³ Motsvarar de utgifter som till följd av reformer minskar budgeteringsmarginalen.

Källa: Egna beräkningar.

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Flytt av medel för organiserad sysselsättning

1:5 Länsstyrelserna m.m.

Ansvar för att samordna insatser som syftar till att stärka asylsökandes kunskaper i svenska och andra etableringsfrämjande åtgärder flyttas från Migrationsverket till länsstyrelserna. Medel överförs från utgiftsområde 8 Migration.

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Medlemskap i AIIB

1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Det kapitaltillskott som följer av Sveriges medlemskap i Asiatiska banken för infrastrukturinvesteringar (AIIB) tillförs anslaget.

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Förstärkning av Polismyndigheten

1:1 Polismyndigheten

För att ge Polismyndigheten möjlighet att öka antalet anställda tillförs anslaget ytterligare medel. Av dessa medel avser 25 miljoner kronor per år 2017–2020 en engångsvis satsning för att motverka illegal cabotageverksamhet.

Förstärkning av Säkerhetspolisen

1:2 Säkerhetspolisen

Anslaget ökas i syfte att ge Säkerhetspolisen möjlighet att intensifiera arbetet med att vidareutveckla arbetet mot terrorism och stärka skyddet avseende vitala samhällsfunktioner samt att motverka främmande makts underrättelseverksamhet.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Bistånd och internationella klimatinvesteringar

1:1 Biståndsverksamhet

Med den föreslagna ökningen stärks möjligheterna till klimatfinansiering i låg- och medelinkomstländer. Detta medför även att biståndsramen kommer att motsvara 0,99 procent av BNI enligt Europeiska National- och regionalräkenskapssystemet (ENS 2010).

Ändrade avräkningar till följd av nytt ersättningssystem för ensamkommande barn och unga

1:1 Biståndsverksamhet

Anslaget minskas 2017 och ökas fr.o.m. 2018 till följd av att regeringen avser att införa ett nytt ersättningssystem för ensamkommande barn och unga. Det nya ersättningssystemet innebär att de avräkningsbara kostnaderna för mottagande av asylsökande under utgiftsområde 8 Migration ökar 2017 för att därefter minska, vilket ger motsatt effekt på utgifterna under detta anslag.

Ökade avräkningar till följd av ökat antal vidarebosatta

1:1 Biståndsverksamhet

Anslaget minskas till följd av att regeringen föreslår att antalet vidarebosatta (kvotflyktingar) ökas från dagens nivå på 1 900 personer årligen till 3 400 personer 2017 och därefter 5 000 personer årligen. Ett ökat antal vidarebosatta innebär att de avräkningsbara kostnaderna för mottagande av asylsökande under utgiftsområde 8 ökar, vilket ger motsatt effekt på detta anslag.

Utgiftsområde 8 Migration

Flytt av medel för organiserad sysselsättning

1:1 Migrationsverket

Ansvar för att samordna insatser som syftar till att stärka asylsökandes kunskaper i svenska och andra etableringsfrämjande åtgärder flyttas från Migrationsverket till länsstyrelserna. Medel förs till utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Tillskott till Migrationsverkets förvaltningsanslag

1:1 Migrationsverket

Anslaget ökas till följd av fler antal inskrivna personer i mottagningsystemet och behov av att avgöra betydligt fler ärenden än vad anslaget är dimensionerat för.

Dimensionering av Migrationsverkets verksamhet

1:2 Ersättningar och bostadskostnader

Anslaget ökas 2017 och minskas fr.o.m. 2018 till följd av att regeringen bl.a. avser att genomföra en omläggning av ersättningssystemet för ensamkommande barn och unga.

Ökat antal vidarebosatta*1:3 Migrationspolitiska åtgärder*

Anslaget ökas till följd av att antalet vidarebosatta (kvotflyktingar) föreslås öka från dagens nivå på 1 900 personer årligen till 3 400 personer 2017 och därefter 5 000 personer årligen.

Tillskott till domstolsprövningar i utlänningsmål*1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål*

Anslaget ökas till följd av att antalet inkomna mål till migrationsdomstolarna väntas bli väsentligt fler än vad anslaget är dimensionerat för.

Tillskott för fler rättsliga biträden*1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål*

Anslaget ökas till följd av att antalet personer i behov av rättsligt biträde väntas bli väsentligt fler än vad anslaget är dimensionerat för, eftersom antalet inkomna mål till migrationsdomstolarna väntas öka.

Tillskott för fler offentliga biträden*1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden*

Anslaget ökas till följd av att antalet personer i behov av offentligt biträde väntas bli väsentligt fler än vad anslaget är dimensionerat för.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg**Höjt allmänt tandvårdsbidrag***1:4 Tandvårdsförmåner*

Anslaget ökas med anledning av att regeringen föreslår höjt allmänt tandvårdsbidrag för gruppen 65–74 år.

Ökade kostnader för läkemedelsförmånerna*1:5 Bidrag till läkemedelsförmånerna*

Anslaget ökas för att ersätta landstingen för stigande kostnader för läkemedelsförmåner.

Minskade medel för HIV-prevention*2:4 Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar*

Anslaget minskar till följd av att insatser på nationell nivå minskar och att statens bidrag till kommuner och landsting tas bort.

Flytt av medel för glasögon till vissa barn och unga*4:2 Vissa statsbidrag inom funktionsbindersområdet*

Medel från anslaget flyttas till det generella statsbidraget under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Indexering av den statliga assistansersättningen*4:4 Kostnader för statlig assistansersättning*

För att uppnå en stabil utveckling av statens utgifter för assistansersättningen föreslås en lägre uppräknings av schablonbeloppet för 2017. Anslaget minskar eftersom uppräknings leder till att utgifterna blir lägre än enligt tidigare nivå.

Tillskott till Statens institutionsstyrelse*4:6 Statens institutionsstyrelse*

Anslaget ökas för att möjliggöra för Statens institutionsstyrelse att möta en stor efterfrågan på platser genom ny- och ombyggnation samt rekrytering av personal.

Neddragning av medel för utveckling av socialt arbete*4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.*

Anslaget minskar i syfte att delvis finansiera tillskotten till Statens institutionsstyrelse, Socialstyrelsen (för stöd i familjehemsvården) och Inspektionen för vård och omsorg (för ökad tillsyn i familjehemsvården) under utgiftsområde 9 samt satsningen på Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor under utgiftsområde 13.

Forskning, innovation och högre utbildning*7:2 Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Forskning*

Medel tillförs anslaget för en satsning på forskning, högre utbildning och innovation.

Tillskott till Inspektionen för vård och omsorg*8.2 Inspektionen för vård och omsorg*

Medel tillförs anslaget för att möjliggöra för myndigheten att långsiktigt fullgöra sitt uppdrag, en ambitionshöjning avseende tillsyn av assistentanordnare samt handläggning och tillsyn av Hem för vård eller boende (HVB) till följd av det stora antalet asylsökande ensamkommande barn.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Höjd garantinivå och höjt bostadstillägg i sjuk- och aktivitetsersättningen

1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.

Regeringen föreslår att ersättningsgraden i bostadstillägget för personer med sjuk- och aktivitetsersättning höjs. Även gränsen för skälig levnadsnivå i det särskilda bostadstillägget höjs. Dessutom föreslås att garantinivån i sjuk- och aktivitetsersättningen höjs. Med anledning av detta ökas anslaget.

Tillskott till Försäkringskassan

2:1 Försäkringskassan

Anslaget ökas till följd av att regeringen föreslår flera reformer som sträcker sig över hela välfärdsområdet och som har administrativa konsekvenser för Försäkringskassan. Vidare ökas anslaget till följd av att den ökade migrationen medför fler ärenden hos Försäkringskassan, främst inom familje- och etableringsförmånerna.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Höjt flerbarnstillägg

1:1 Barnbidrag

Medel tillförs fr.o.m. 2017 eftersom flerbarnstillägget höjs för det tredje barnet.

Höjt underhållsstöd och höjt grundavdrag

1.3 Underhållsstöd

Anslaget ökas då regeringen föreslår att underhållsstödet höjs för barn som är 15 år och äldre och som är underkompenserade i förhållande till sina behov. Dessutom aviseras en höjning av grundavdraget för bidragsskyldiga föräldrar så att de får behålla ett högre belopp för egna levnadsomkostnader inom underhållsstödet.

Höjda inkomstgränser i bostadsbidraget

1.8 Bostadsbidrag

Medel tillförs anslaget till följd av att regeringen föreslår att inkomstgränsen inom bostadsbidraget höjs för sammanboende och för ensamstående föräldrar.

Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering

Tidiga insatser via civila samhället

1:1 Etableringsåtgärder

Medel tillförs anslaget för civila samhällets organisationer för tidiga insatser för asylsökande och nyanlända på anläggningsboenden.

Medel till kommunerna för nyanlända med särskilda behov

1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande

Medel tillförs anslaget för att öka kommunernas möjlighet att få ersättning för särskilda kostnader för nyanlända.

Minskade utgifter för mottagande av ensamkommande barn och unga

1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande

Anslaget ökas 2017 och minskas fr.o.m. 2018 till följd av att regeringen bl.a. avser att införa ett nytt ersättningssystem för ensamkommande barn och unga och färre ensamkommande barn och unga.

Avveckling av ersättning för sfi i ABO

1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande

1:4 Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare

Regeringen föreslår att den pågående satsningen på svenska för invandrare (sfi) på anläggningsboenden (ABO) avvecklas. Med anledning av detta minskas anslaget.

Reform för effektivare nystartsjobb med kollektivavtalsenliga villkor

1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

1:4 Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare

Regeringen föreslår att nystartsjobben reformeras bl.a. genom att subventionen höjs för långtidsarbetslösa och nyanlända, vilket beräknas leda till att fler nyanlända får ett nystartsjobb. Därmed minskas anslagen.

Ökat antal vidarebosatta

1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

1:4 Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare

Anslagen ökas till följd av att regeringen föreslår att antalet vidarebosatta (kvot-

flyktingar) ska öka. Detta leder till fler deltagare inom etableringsuppdraget och därmed ökade utgifter för etableringsersättning och insatser inom etableringsuppdraget.

Hemutrustningslån

1:5 Hemutrustningslån

Anslaget ökas till följd av att fler nyanlända förväntas beviljas hemutrustningslån.

Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor

3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Anslaget ökas till följd av att regeringen föreslår en ny strategi för att möjliggöra att arbetet på området blir långsiktigt och förebyggande.

Åtgärder mot segregation

4:1 Åtgärder mot segregation

Medel tillförs anslaget för att stärka samordningen i arbetet mot segregationen, delvis genom inrättandet av en statlig delegation.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Kompetenskartläggningar av asylsökande

1:1 Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen tillförs medel för att kunna erbjuda kompetenskartläggningar till asylsökande.

Tillskott till Arbetsförmedlingen

1:1 Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen tillförs medel för att hantera etableringsuppdraget eftersom antalet deltagare i uppdraget beräknas öka.

Sänkt utvecklingsersättning för ungdomar utan gymnasieutbildning

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Anslaget minskas till följd av att regeringen avser att sänka utvecklingsersättningen för ungdomar 20–24 år som saknar gymnasieutbildning.

Ändrad deltidsbegränsning i

arbetslöshetsförsäkringen m.m.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Anslaget ökas till följd av att regeringen bl.a. avser att ändra regelverket för arbetslöshetsersättning på deltid till 60 veckor.

Extratjänster och moderna beredskapsjobb

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Anslagen ökas till följd av att regeringen avser att förändra regelverket för extratjänsterna. Stödet utgår för arbete på 100 procent och anordnarbidraget höjs under de första tre månaderna.

Nedrevidering antal extratjänster och traineejobb

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Anslagen minskas till följd av att det tar tid för nya arbetsmarknadspolitiska insatser att komma igång.

Studiestartsstöd

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Regeringen avser införa ett nytt rekryterande studiestöd, studiestartsstöd, under utgiftsområde 15, för att få fler arbetslösa med kort utbildning och stora utbildningsbehov att studera på grundläggande eller gymnasial nivå för att förbättra deras möjligheter att komma in på arbetsmarknaden. Därmed föreslås att anslagen minskas.

Reform för effektivare nystartsjobb med kollektivavtalsenliga villkor

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar

Regeringen avser att reformera nystartsjobben genom att subventionen sänks för personer som varit arbetslösa mellan ett till två år, tiden med stöd begränsas till max två år och subventionen

höjs för långtidsarbetslösa och nyanlända. Dessutom införs krav på anställningsvillkor som är likvärdiga med kollektivavtal. Förslagen innebär att anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* ökas och att anslagen 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* och 1:12 *Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar* minskas.

Effektivisering av garantierna

1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser*

Jobb- och utvecklingsgarantin (JUG) och jobbgarantin för unga (JOG) effektiviseras och därmed minskas anslaget.

Fler platser i Samhall

1:4 *Lönebidrag och Samhall*

Medel tillförs anslaget för fler utvecklingsanställningar i Samhall under 2017–2020.

Höjt lönebidragstak

1:4 *Lönebidrag och Samhall*

Anslaget ökas till följd av att taket för den bruttolön som får ligga till grund för bidrag till arbetsgivare som anställer höjs fr.o.m. den 1 januari 2017.

Europeiska socialfonden m.m. för 2014–2020

1:6 *Europeiska socialfonden m.m.*

Medel omfördelas inom socialfondsprogrammet 2014–2020 på grund av försenad uppstart i början av programperioden.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Studiemedel för fler platser inom lärar- och förskolläraryt utbildning

1:2 *Studiemedel*

1:3 *Avsättning för kreditförluster*

1:4 *Statens utgifter för studiemedelsräntor*

Medel tillförs anslagen då behovet av studiemedel ökar med anledning av regeringens förslag om tillskott av medel för utökad antal platser vid lärar- och förskolläraryt utbildningen.

Studiemedel för fler platser inom lärlingsvux

1:2 *Studiemedel*

1:3 *Avsättning för kreditförluster*

1:4 *Statens utgifter för studiemedelsräntor*

Medel tillförs anslagen då regeringens förslag om utökad antal platser inom lärlingsutbildningen

för vuxna (lärlingsvux) medför att behovet av studiemedel ökar.

Studiemedel för fler platser inom yrkesvux

1:2 *Studiemedel*

1:3 *Avsättning för kreditförluster*

1:4 *Statens utgifter för studiemedelsräntor*

Medel tillförs anslagen då regeringens förslag om utökad antal platser inom den yrkesinriktade gymnasiala vuxenutbildningen inom komvux (yrkesvux) medför att behovet av studiemedel ökar.

Borttagen avskrivning för behörighetsgivande studier

1:3 *Avsättning för kreditförluster*

Anslaget minskas då möjligheten att skriva av lån vid behörighetsgivande studier föreslås upphöra. Åtgärden utgör en del av finansieringen för Studiestartsstödet.

Studiestartsstöd

1:7 *Studiestartsstöd*

1:8 *Centrala studiestödsnämnden*

Anslagen ökas till följd av att ett nytt rekryterande studiestöd, studiestartsstöd, avses införas för att få fler arbetslösa med kort utbildning och stora utbildningsbehov att studera på grundläggande eller gymnasial nivå. Centrala studiestödsnämndens anslag ökas för administrations- och utvecklingskostnader.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Utveckling av nationella prov

1:1 *Statens Skolverk*

1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet*

Anslagen ökas för att möjliggöra genomförandet av delar av förslagen från utredningen om nationella prov. En del av tillskottet finansieras genom en minskning av utgifter under utgiftsområde 25.

Finansieringar på gymnasieområdet

1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet*

Anslaget minskas för att möjliggöra andra prioriterade satsningar på skolområdet. Detta bedöms inte påverka verksamheten som finansieras via anslaget.

Försöksverksamhet: Utökad undervisning i svenska

1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet

Anslaget ökas då satsningen på försöksverksamhet med utökad undervisningstid i svenska och svenska som andra språk i grundskolan föreslås förlängas under 2017.

Omdisponering av medel från skolutvecklingsanslaget till andra skolsatsningar

1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet

Anslaget minskas för att möjliggöra andra prioriterade satsningar på skolområdet. Den beräknade nivån på anslaget bedöms vara högre än den verksamhet som har planerats för. Omdisponeringen används helt till satsningar inom skolans område och påverkar inte befintliga eller planerade satsningar som finanseras via anslaget.

Skyldighet att erbjuda lovskola, överföring av medel till UO 25

1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet

Det riktade statsbidraget för lovskola minskas för att finansiera ett införande av en skyldighet för huvudmännen att erbjuda lovskola i årskurs 8 och 9. Medlen överförs till utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Fler platser inom lärlingsvux

1:13 Statligt stöd till vuxenutbildningen

Medel tillförs anslaget för att möjliggöra en utökning av antalet platser inom lärlingsvux i syfte att motverka arbetslöshet och underlätta omställning. Satsningen är inklusive anordnarbidrag.

Fler platser inom yrkesvux

1:13 Statligt stöd till vuxenutbildningen

Medel tillförs anslaget för att möjliggöra en utökning av antalet platser inom yrkesvux i syfte att motverka arbetslöshet och underlätta omställning.

Nedrevidering av antal traineejobb

1:13 Statligt stöd till vuxenutbildningen

Anslaget minskas till följd av en minskning av de medel som tidigare beräknats för traineejobb.

Rätt till komvux, överföring av medel till UO 25

1:13 Statligt stöd till vuxenutbildningen

Medel för satsningen Rätt till komvux som aviserades i budgetpropositionen för 2016 överförs till kommunerna under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna.

Tidsbegränsat anställda inom äldreomsorgen och hälso- och sjukvården

1:13 Statligt stöd till vuxenutbildningen

Anslaget ökas för att möjliggöra utbildning för tidsbegränsat anställda inom äldreomsorgen och hälso- och sjukvården i syfte att underlätta kompetensförsörjningen inom dessa sektorer.

Utbildningskontrakt

1:13 Statligt stöd till vuxenutbildningen

De medel som tidigare beräknats för utbildningskontraktet föreslås fr.o.m. 2017 avsättas för utbildning inom yrkesvux och lärlingsvux.

Flytt av anslag för upprustning av skollokaler

1:15 Upprustning av skollokaler och utemiljöer

De ändamål och verksamheter som avser statsbidrag för renovering av skollokaler och utemiljöer för förskolor, skolor och fritidshem och som har finansierats under utgiftsområde 18 flyttas till utgiftsområde 16, eftersom stödet bör hanteras tillsammans med övriga utbildningsfrågor.

Kompensation för mervärdesskatt till Chalmers tekniska högskola AB och Stiftelsen Högskolan i Jönköping

2:63 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet

Anslaget ökas med anledning av kompensation för mervärdesskatt till Chalmers tekniska högskola AB och Stiftelsen Högskolan i Jönköping.

Flytt av särskilt utbildningsstöd

2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor

Det särskilda utbildningsstödet flyttas till utgiftsområde 17 eftersom detta stöd till största del används för folkhögskolornas stödinsatser för personer med funktionsnedsättning.

Neddragning till följd av förändringar i**kvalitetssäkringssystemet för högre utbildning**

2:65: *Särskilda medel till universitet och högskolor*
Till följd av förslaget i budgetpropositionen för 2016 att avsluta den kvalitetsbaserade resurstilldelningen till utbildning på grundnivå och avancerad nivå ska medel som tidigare fördelats inom systemet inte längre användas. Anslaget minskas därför.

Forskning, innovation och högre utbildning

3:1 *VR: Forskning och forskningsinformation*

3:4 *Rymdforskning och rymdverksamhet*

2:64 *Särskilda medel till universitet och högskolor*

2:6 *Lunds universitet*

2:10 *Stockolms universitet*

2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.*

Anslagen tillförs medel för satsningar på forskning, innovation och högre utbildning för att möta samhällsutmaningar inom hälsa, digitalisering, hållbart samhällsbyggande, miljö och klimat samt kvalitet i det högre utbildningssystemet.

Fler platser inom lärar- och förskolläraryt utbildning

Anslagen till universitet och högskolor: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Anslaget tillförs medel med anledning av regeringens förslag om utökat antal platser vid lärar- och förskolläraryt utbildningen.

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid**Satsning på scenkonst**

1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet*

2:1 *Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen*

2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål*

Anslagen ökas för att stödja ett fortsatt brett utbud av musik av hög kvalitet och god tillgänglighet till musikverksamheter i hela landet samt för att förstärka bidragen till scenkonstverksamheter.

Tidiga insatser för asylsökande och nyanlända som bor på anläggningsboende

14:3 *Särskilda insatser inom folkbildningen*

Anslaget ökas i syfte att utnyttja folkbildningens kapacitet att bidra till verksamhet riktad till asylsökande och boende på anläggningsboende.

Flytt av särskilt utbildningsstöd

14:4 *Särskilt utbildningsstöd*

Det särskilda utbildningsstödet flyttas från utgiftsområde 16 eftersom detta stöd till största del används för folkhögskolornas stödinsatser för personer med funktionsnedsättning.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik**Flytt av anslag för upprustning av skollokaler**

1:13 *Upprustning av skollokaler*

De ändamål och verksamheter som avser statsbidrag för renovering av skollokaler och utemiljöer för förskolor, skolor och fritidshem och som har finansierats från utgiftsområde 18 flyttas till utgiftsområde 16, eftersom stödet bör hanteras tillsammans med övriga utbildningsfrågor.

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård**Miljöövervakning**

1:2 *Miljöövervakning m.m.*

Anslaget ökas i syfte att förstärka den nationella miljöövervakningen.

Förstärkt stöd till internationellt miljö- och klimatarbete

1:7 *Avgifter till internationella organisationer*

Ytterligare medel tillförs för medlemsavgifter till internationella organisationer på miljö- och klimatområdet.

Förlängd supermiljöbilspremie

1:8 *Supermiljöbilspremie*

Anslaget för supermiljöbilspremien förlängs till 2017 i avvaktan på ett planerat införande av ett s.k. bonus-malussystem.

Klimatanpassning*1:10 Klimatanpassning*

Ytterligare medel tillförs anslaget för förebyggande, kunskapshöjande och samordnande insatser i syfte att stärka arbetet med klimatanpassning.

Utsläppsbroms*1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar*

För att minska det totala antalet utsläppsrätter inom EU:s system för handel med utsläppsrätter avser regeringen att 2018 införa ett program för att köpa och annullera utsläppsrätter från systemet. Därmed ökas anslaget.

Förstärkning klimatinvesteringsstöd*1:17 Klimatinvesteringar*

Ansökningarna till det klimatinvesteringsstöd som infördes 2015 har vida överstigit efterfrågan och regeringen föreslår därför en förstärkning och förlängning av stödet. Därmed ökas anslaget.

Forskning, innovation och högre utbildning*2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader**2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning*

Medel tillförs anslagen för att stärka klimat- och miljöforskningen.

Utgiftsområde 21 Energi**Energiforskning***1:4 Energiforskning*

Anslaget tillförs medel för att förlänga och förstärka pågående insatser inom energiforskning.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer**Förstärkning stadsmiljöavtal***1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur*

Anslaget ökas med anledning av att satsningen på stadsmiljöavtal förstärks samt utökas till att omfatta insatser för ökat cyklande.

Närtidssatsning på järnväg*1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur*

Regeringen avser genomföra en särskild satsning för kapacitetshöjande åtgärder i järnvägsinfrastrukturen under 2017. Därmed tillförs anslaget medel.

Utveckling av transportinfrastrukturen*1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur*

Medel för investeringar i den statliga transportinfrastrukturen ökas till gagn för transportsektorn.

Vidmakthållande av transportinfrastrukturen*1:2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur*

Medel för vidmakthållande av den statliga transportinfrastrukturen ökas till gagn för transportsektorn.

Minskat återflöde från EU-budgeten*1:10 Från EU-budgeten finansierade stöd till Transeuropeiska nätverk*

Återflödet från EU-budgeten till inkomstsidan på statens budget avseende stöd till transeuropeiska nätverk bedöms minska. Därmed minskas berört anslag på utgiftssidan på statens budget.

Justerad prognos avseende**trängselskatteintäkterna i Stockholm***1:11 Trängselskatt i Stockholm*

Orsaken till förändringen är främst ändrade prognoser för intäkterna från trängselskatten. Intäktsförändringar föranleder motsvarande anslagsförändringar på utgiftssidan i statens budget.

Justerad prognos avseende**trängselskatteintäkterna i Göteborg***1:14 Trängselskatt i Göteborg*

Orsaken till förändringen är främst ändrade prognoser för intäkterna från trängselskatten. Intäktsförändringar föranleder motsvarande anslagsförändringar på utgiftssidan i statens budget.

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Förstärkning Jordbruksverket

1:8 Statens jordbruksverk

Jordbruksverkets förvaltningsanslag förstärks 2017–2020 i syfte att säkerställa att målen med den gemensamma jordbrukspolitiken ges förutsättningar att förverkligas under EU:s innevarande budgetperiod.

Anslag för finansiella korrigeringar avvecklas

1:12 Finansiella korrigeringar m.m.

Anslaget avvecklas. Anslagsändamålet flyttas till anslag 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.

Omfördelning av landsbygdsprogrammet samt finansiering av förstärkning Jordbruksverket

1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Inom landsbygdsprogrammet föreslås en omfördelning av avsatta medel mellan år för att anpassa utgiftsnivån till förväntade utbetalningar inom programmet. Vidare minskas den nationella medfinansieringen av landsbygdsprogrammet för att finansiera en höjning av Jordbruksverkets förvaltningsanslag.

Stöd för bredbandsutbyggnad

1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Anslaget ökas med anledning av att stödet för bredbandsutbyggnad inom landsbygdsprogrammet höjs under resterande del av programperioden.

Forskning, innovation och högre utbildning

1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Medel tillförs anslaget för satsningar på forskning, innovation och högre utbildning.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Forskning, innovation och högre utbildning

1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling

1:3 Institutens strategiska kompetensmedel m.m.

Medel tillförs Verket för innovationssystem (Vinnova) och Research Institutes of Sweden

AB (RISE AB) för att bl.a. användas för forskning och innovation på områdena Samverkan inom strategiska innovationsområden (SIO), Test och demonstrationsanläggningar, Verifiering av forskningsresultat, Hälsoutmaningen och hållbart samhällsbyggande. Dessutom föreslås medel till ökad samverkan mellan akademi och näringsliv samt för att förbättra möjligheterna till kommersialisering av forskningsresultat.

En förändrad finansieringsmodell för Patent- och registreringsverket

1:21 Patent- och registreringsverket

Regeringen föreslår att Patent- och registreringsverket (PRV) övergår från avgiftsfinansiering till anslagsfinansiering fr.o.m. 1 januari 2017. För att säkerställa en effektiv hantering av det immaterialrättsliga området föreslår regeringen att ett nytt anslag i statsbudgeten inrättas för detta ändamål.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Avgiftsfri tandvård för unga

1:1 Kommunalekonomisk utjämning

Anslaget minskas med anledning av att kostnadsökningen är lägre 2018 än vad som tidigare beräknats till följd av att reformen avgiftsfri tandvård för unga nu genomförs i tre i stället för två etapper.

Flytt av medel för glasögon till vissa barn och unga

1:1 Kommunalekonomisk utjämning

Medel flyttas till anslaget från utgiftsområde 9.

Höjd beloppsgräns för reseavdrag

1:1 Kommunalekonomisk utjämning

Den ökning av kommunsektorns skatteintäkter som uppstår till följd av höjt tak för beloppsgränsen för reseavdrag neutraliseras. Därmed minskar anslaget.

Läsa-skriva-räkna-garanti: Kommunal kompensation

1:1 Kommunalekonomisk utjämning

Kommunerna kompenseras för ökade utgifter med anledning av införandet av en Läsa-skriva-räkna-garanti. Medel överförs från utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Rätt till komvux, överföring av medel från UO16*1:1 Kommunalekonomisk utjämning*

En rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux införs. Medel för denna satsning överförs till kommunerna från utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Skyldighet att erbjuda lovskola, överföring av medel från UO16*1:1 Kommunalekonomisk utjämning*

Kommunerna kompenseras för införande av en skyldighet för huvudmännen att erbjuda lovskola i årskurs 8 och 9. Därmed överförs medel från utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Staten bekostar vaccin vid pandemi*1:1 Kommunalekonomisk utjämning*

Medel flyttas från anslaget i samband med att staten övertar landstingens ansvar för att köpa in vaccin i händelse av en pandemi.

Utveckling av nationella prov*1:1 Kommunalekonomisk utjämning*

Kostnaderna minskar till följd av genomförande av en del av förslagen från Utredningen om nationella prov (SOU 2016:25), bl.a. att antalet nationella prov föreslås minska. Därmed överförs medel till utgiftsområde 16 för att finansiera delar av utvecklingen av nationella prov.

Välfärds miljarderna*1:1 Kommunalekonomisk utjämning**1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen*

Anslagen tillförs medel för att möjliggöra bättre kvalitet och fler anställda i välfärden samt bidra till att skapa långsiktiga planeringsförutsättningar för verksamheten. Resurser tillförs och fördelas inledningsvis med hänsyn till antal asylsökande och nyanlända i kommuner och landsting.

Anslagsökning till följd av ny prognos för LSS-utjämningen*1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader*

Medel tillförs anslaget då utjämningsbidraget beräknas öka. Bidraget finansieras med en utjämningsavgift för kommuner via inkomsttitel 7121 utjämningsavgift för lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)-kostnader. Bidrag och avgift är beräknade så att

de sammanlagda avgifterna och bidragen uppgår till samma belopp.

Pris- och löneomräkning av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål

I 2016 års ekonomiska vårproposition gjordes en slutlig pris- och löneomräkning för 2017 och en preliminär pris- och löneomräkning för 2018–2020. För 2018–2020 har budgeteffekten av den preliminära pris- och löneomräkningen reviderats ned för samtliga år (se tabell 8.14). Justeringen beror dels på en omkategorisering av flera pris- och löneomräknade anslag, dels på ändrade makroekonomiska antaganden jämfört med bedömningen i vårpropositionen.

Antalet anslag som pris- och löneomräknas har minskat jämfört med vårpropositionen, som en följd av att regeringen har omkategoriserat vissa pris- och löneomräknade anslag så att de fr.o.m. 2017 fastställs med ett bestämt nominellt belopp. De berörda anslagen används nästan uteslutande till annat än förvaltningsutgifter. Omläggningen ger en mer ändamålsenlig och enhetlig anslagskategorisering. De berörda verksamheterna kompenseras fullt ut för utebliven pris- och löneomräkning 2017 och 2018 samt i vissa fall även 2019 och 2020. Omläggningen innebär dock att utgifterna för pris- och löneomräkningen 2017 revideras ned. På sikt uppstår en besparing.

Övriga makroekonomiska förändringar

Jämfört med 2016 års ekonomiska vårproposition har de anslag som styrs av den makroekonomiska utvecklingen justerats med hänsyn tagen till den bedömning av den makroekonomiska utvecklingen som görs i denna proposition (se avsnitt 4). Sammantaget har den makroekonomiska utvecklingen bidragit till en nedrevidering av utgifterna (se tabell 8.14). De största underliggande förändringarna är ett nytt antagande om inkomstindex, som ger en lägre utgiftsprognos för ålderspensionssystemet, samt en ny bedömning av ett flertal arbetsmarknadsrelaterade faktorer som sammantaget ger lägre utgifter under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv i förhållande till bedömningen i vårpropositionen.

Volym i transfereringssystem

De beräknade utgifterna för 2017–2020 har även förändrats till följd av nya prognoser över antalet personer som uppbär ersättning från regelstyrda transfereringssystem. De nya prognoserna för olika transfereringssystem framgår av tabell 8.16. Sammantaget innebär förändringarna att utgifterna väntas bli avsevärt lägre än vad som beräknades i 2016 års ekonomiska vårproposition (se tabell 8.14).

De mest betydande nedrevideringarna jämfört med vårpropositionen är hänförliga till transfereringssystemen för migration och nyanländas etablering. Prognosen för antalet asylsökande har justerats ned kraftigt, vilket ger stor påverkan på bedömningen av antalet inskrivna i Migrationsverkets mottagningsystem och antalet nyanlända i kommunerna, jämfört med beräkningen i vårpropositionen.

Även inom transfereringssystemen för ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning beräknas väsentliga volymminskningar jämfört med beräkningarna i vårpropositionen. En lägre ökningstakt i antalet startade sjukfall har föranlett en nedrevidering av utgiftsprognosen för sjukpenning. Därutöver justeras prognosen för antalet personer med aktivitets- och sjukersättning ned.

Tekniska justeringar

Vissa av de förslag som regeringen lämnar i denna proposition motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket (se tabell 8.13). De budgetförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstakets nivå uppgår till 0,2 miljarder kronor per år fr.o.m. 2017, vilket främst beror på att statsbidragen till kommuner har sänkts för att neutralisera att det kommunala skatteunderlaget blir högre när gränsen för reseavdrag justeras (se vidare avsnitt 5.2). I enlighet med praxis avrundas de årsvisa tekniska justeringarna till hela miljarder kronor varför nivån på utgiftstaket är oförändrad (se avsnitt 5.2).

Tabell 8.16 Volym i olika transfereringssystem 2017 - 2020

Förändring mot 2016 års ekonomiska vårproposition inom parentes

Utgiftsområde	2017	2018	2019	2020
8 Asylsökande, genomsnittligt antal inskrivna per dygn	88,6 (-94,5)	55,6 (-85,4)	44,7 (-63,2)	38,3 (-59,1)
9 Antal personer med assistansersättning, tusental	15,8 (-0,3)	15,8 (-0,3)	15,8 (-0,3)	15,8 (-0,3)
10 Antal sjukpenningdagar (netto), miljoner	62,0 (-1,0)	62,5 (-4,0)	62,8 (-5,5)	63,2 (-6,4)
10 Antal personer med sjukersättning ¹ , tusental	287,3 (-4,6)	278,9 (-6,7)	272,5 (-8,5)	267,7 (-9,6)
10 Antal personer med aktivitetsersättning, tusental	40,2 (-0,7)	41,9 (-1,4)	43,6 (-2,2)	45,2 (-3,0)
10 Antal personer med sjuk- och aktivitetsersättning som erhåller bostadstillägg, tusental	130,0 (-1,0)	131,3 (-1,6)	132,6 (-2,2)	133,9 (-2,8)
13 Antal deltagare i etableringsinsatser, tusental	83,5 (3,9)	87,9 (-16,0)	68,4 (-44,1)	55,4 (-46,0)

Anm.: Volymuppgifter om antal personer avser årsgenomsnitt och är avrundade. Endast ett urval med större förändringar redovisas i tabellen. Se tabell 8.8 för könsuppdelade utfall.

¹ Antal dagar med partiell ersättning är omräknade till hela dagar.

Källa: Egna beräkningar

Minskning av anslagsbehållningar

Myndigheternas förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskrediter utgör en osäkerhet i beräkningen av de takbegränsade utgifterna (se avsnitt 8.4). I förhållande till bedömningen i 2016 års ekonomiska vårproposition har utgiftsprognoserna för 2017–2020 sammantaget justerats ned mer än anslagna medel, vilket innebär att posten Minskning av anslagsbehållningar revideras ned. Förändringarna förklaras bl.a. av en ny bedömning av hur anslagsförbrukningen under utgiftsområde 22 Kommunikationer fördelas mellan åren, med störst effekt 2019.

Beräkningsteknisk överföring till hushållen

I enlighet med regeringens avsikt med den beräkningstekniska överföringen redovisas överföringen som en finansiering av nya utgiftsreformer i tabell 1.1 i denna proposition. Därmed redovisas inte någon beräkningsteknisk överföring som en del av de takbegränsade utgifterna i denna proposition. Skillnaden jämfört med 2016 års ekonomiska vårproposition framgår av tabell 8.13.

Övrigt

Revideringar av utgiftsprognoserna kan även föranledas av nya prognosmetoder, justeringar till följd av ny information, korrigeringar av tidigare gjorda fel och regeländringar utom regeringens direkta kontroll, t.ex. ändringar i EU:s regelverk.

Jämfört med bedömningen i 2016 års ekonomiska vårproposition revideras utgifterna till följd av övriga faktorer sammantaget ned för 2017. Förändringen beror bl.a. på en återbetalning av EU-avgiften till följd av retroaktiva rabatter, som bedöms ske 2017 i stället för 2016. Utgifterna justeras upp till följd av övriga faktorer 2018–2020. Upprevideringen beror främst på att utgifterna för internationellt bistånd beräknas bli högre till följd av lägre avräkningar för mottagande av asylsökande.

8.6 Pris- och löneomräkning

Metoden och de bakomliggande principerna för statens pris- och löneomräkning redovisas närmare i faktarutan nedan, följt av ett förslag om nya riktlinjer för den del av försvarsprisindex som avser förbandsverksamhet.

Pris- och löneomräkning

Generella riktlinjer

Riksdagen beslutade 1992 om nya principer för styrning av de statliga myndigheterna (prop. 1991/92:100, bet. 1991/92:FiU20, rskr. 1991/92:128; se även prop. 1993/94:100, bet. 1993/94:FiU10, rskr. 1993/94:132). Syftet var att överföra ansvar och befogenheter avseende finansiell styrning från regeringen till myndigheterna. Ett viktigt steg var att myndigheternas ekonomiska ramar, i motsats till tidigare, skulle fastställas på förhand. Övergången till rambudgetering åtföljdes av ett regelverk avseende formerna för pris- och löneomräkning. Följande huvudprinciper angavs för pris- och löneomräkningen av myndigheternas anslag:

- En myndighets verksamhet ska prövas som en helhet och anslagsnivån ska vara ett uttryck för den beslutade och förväntade ambitionsnivån i verksamheten.
- Den allmänna prisutvecklingen inom den konkurrensutsatta sektorn ska utgöra utgångspunkt vid fastställandet av kompensationen för kostnadsutvecklingen inom samtliga resursslåg.
- Statsmakternas ansvar inom ramen för den statliga budgetprocessen ska skiljas från frågor som det ankommer på staten som arbetsgivare att förhandla om.

Grunden för omräkningen är sedan dess att förvaltningsanslag, dvs. anslag som används för statliga myndigheters förvaltningsutgifter, räknas om utifrån pris- och löneförändringar i övriga samhället med två års eftersläpning. Med förvaltningsutgifter avses statliga myndigheters utgifter för löner, hyra och övriga förvaltningskostnader. Omräkning görs med olika index för prisutvecklingen inom de tre nämnda utgiftsgrupperna.

Löneindex

För omräkningen av lönedelen i pris- och löneomräkningen beräknar Statistiska centralbyrån varje år ett arbetskostnadsindex avseende utvecklingen för tjänstemän inom tillverkningsindustrin. Arbetskostnadsindex minskas därefter med ett produktivitetsavdrag som motsvarar genomsnittet av de senaste tio

årens produktivitetsutveckling inom den privata tjänstesektorn enligt nationalräkenskaperna.

Hyresindex

Hyresindex beräknas enligt två olika metoder, beroende på om avtalet för fastigheten i fråga kan omförhandlas under det kommande budgetåret eller inte. Lokalhyror som inte kan omförhandlas under det kommande budgetåret räknas om med ett index som motsvarar 70 procent av konsumentprisindexförändringen två år före det aktuella budgetåret. Omräkningen för hyresavtal som kan omförhandlas bygger på prisutvecklingen under perioden från det att avtalet tecknades till det att avtalet ska omförhandlas. Detta omräkningstal vägs samman för varje berört anslag och beräknas utifrån den lokala hyresutvecklingen i de områden där myndighetens fastigheter är belägna.

Index för övriga förvaltningskostnader

För omräkningen av övriga förvaltningsutgifter används en sammanvägning av ett flertal index från Statistiska centralbyrån.

Andra omräkningsmodeller

Det generella systemet för pris- och löneomräkning, med kompensation genom löneindex, hyresindex och index för övrig förvaltning, avser i första hand statliga myndigheters förvaltningsutgifter. Det förekommer dock att även anslag för andra typer av utgifter pris- och löneomräknas. Ett sådant exempel är investeringsutgifter, som räknas om med särskilda index (försvarets utgifter för materiel och förbandsverksamhet räknas om med försvarsprisindex, medan ramarna för utveckling och vidmakthållande av infrastruktur räknas om med nettoprisindex).

Redovisning till riksdagen

Regeringen redovisar årligen utfallet av pris- och löneomräkningen, samt vilken metod som använts, för riksdagen. Redovisningen görs i budgetpropositionen och i den ekonomiska vårpropositionen.

Generella riktlinjer för prisomräkning av försvarets förbandsanslag

Ärendet och dess beredning: Försvarsprisindex väger samman prisutvecklingen avseende flera kostnadsslag, däribland oljeprodukter. Regeringskansliet har i en promemoria (Fi2016/02371/BATOT) konstaterat att det index som enligt 1992 års försvarsbeslut (prop. 1991/92:102, bet. 1991/92:FöU12, rskr 1991/92:337-338) ska användas för att mäta prisutvecklingen avseende oljeprodukter inte längre är tillgängligt och bedömer därför att indexet behöver ersättas.

Promemorian har remitterats. Remissyttranden har inkommit från Ekonomistyrningsverket, Försvarets materielverk, Försvarsmakten, Statistiska centralbyrån (SCB) och Totalförsvarets forskningsinstitut.

Regeringens förslag: Vid pris- och löneomräkningen av försvarets förbandsanslag ska fr.o.m. budgetåret 2017 de riktlinjer som ligger till grund för den generella pris- och löneomräkningen tillämpas.

Regeringens bedömning: Vid prisomräkningen av försvarets förbandsanslag bör prisutvecklingen avseende oljeprodukter i försvarsprisindex representeras av Statistiska centralbyråns prisindex för inhemsk tillgång.

Promemorians förslag: Regeringens bedömning avseende index för oljeprisets utveckling överensstämmer med promemorians förslag. Promemorian innehöll inte något förslag om riktlinjer för pris- och löneomräkning av förbandsanslaget.

Remissinstanserna: *Ekonomistyrningsverket* tillstyrker promemorians förslag och *Totalförsvarets forskningsinstitut* har inget att invända. *Försvarets materielverk* har inga synpunkter. SCB bedömer att det inte finns något till buds stående alternativ som bättre än myndighetens prisindex för inhemsk tillgång (ITPI för SPIN 19) överensstämmer med det nu tillämpade indexet (IMPI för SPIN 19). Även *Försvarsmakten* delar bedömningen i promemorian och framhåller att myndighetens planeringsförutsättningar har påverkats negativt av att IMPI för SPIN 19 inte har kunnat

användas i pris- och löneomräkningen. Enligt myndighetens analys är dock ITPI för SPIN 19 något mindre följsamt än IMPI för SPIN 19 vid förändringar i importpriserna för oljeprodukter och det föreslagna indexet skulle, räknat från år 2009, ha gett en något lägre kompensation.

Skälen för regeringens förslag och bedömning:

Riktlinjerna för den generella pris- och löneomräkningen bör tillämpas även vid omräkning av anslag för förbandsverksamheten
Prisomräkningen av försvarets materielanslag hanteras sedan 2012 enligt samma riktlinjer som ligger till grund för den generella pris- och löneomräkningen (prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:FiU1, rskr 2010/11:64). Det innebär att regeringen beslutar om de komponenter som ingår i försvarsprisindex för prisomräkning av materielanslagen inom ramen för de av riksdagen beslutade generella riktlinjerna för pris- och löneomräkning. Regeringen redovisar utfallet och den metod som använts för riksdagen. Prisomräkningen av försvarets förbandsanslag hanteras dock alltjämt enligt den detaljerade regleringen i 1992 års försvarsbeslut. Regeringen anser att de skäl som framfördes avseende tillämpningen av de generella riktlinjerna för pris- och löneomräkning för materielanslagen även är giltiga för förbandsanslaget. Riksdagens styrning av pris- och löneomräkningen av anslagen blir mer enhetlig och systemet blir mer ändamålsenligt då regeringen ges möjlighet att vid behov justera omräkningsprinciperna för att möta framtida ändrade förutsättningar. Regeringen anser därför att prisomräkningen av försvarets förbandsanslag bör hanteras enligt de riktlinjer som ligger till grund för den generella pris- och löneomräkningen, så att samtliga delkomponenter i försvarsprisindex regleras på samma sätt. Regeringen avser även fortsättningsvis att årligen redovisa vilken metod som använts vid pris- och löneomräkningen samt utfallet av denna.

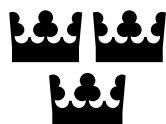
Behov av nytt index över prisutvecklingen för delfaktorn oljeprodukter

Omräkningen av Försvarsmaktens förbandsanslag baseras på delindex för löner, lokaler, oljeprodukter och övrigt. För delfaktorn oljeprodukter ska enligt riksdagens beslut SCB:s index över prisutvecklingen för importerade oljeprodukter användas. Det index som hittills använts benämns IMPI (prisindex för

importmarknad). Produktkategorin för vilken prisutvecklingen mäts är Stenkolsprodukter och raffinerade petroleumprodukter, och benämns SPIN 19 (kategori nr 19 i Standard för svensk produktindelning). Sedan 2013 har sekretessbestämmelser inneburit att SCB inte kunnat offentliggöra IMPI för SPIN 19. Vid beräkningarna av försvarsprisindex 2015–2016 har därför IMPI för SPIN 19, på rekommendation av SCB, tillfälligt ersatts med ITPI (prisindex för inhemsk tillgång) för SPIN 19. För att undvika osäkerhet i förutsättningarna för pris- och löneomräkningen anser regeringen att IMPI för SPIN 19 fr.o.m. 2017 bör ersättas permanent. SCB har tidigare förordat att ITPI för SPIN 19 bör användas i stället för IMPI för SPIN 19 (Fi2016/01997/BATOT). En jämförelse av indexserierna för IMPI respektive ITPI för SPIN 19 visar att de utvecklats snarlikt 1990–2012. De ekonomiska konsekvenserna av att ersätta IMPI för SPIN 19 med ITPI för SPIN 19 bedöms således vara marginella. Regeringen gör därför bedömningen att vid prisomräkningen av försvarets förbandsanslag bör prisutvecklingen avseende oljeprodukter i försvarsprisindex representeras av ITPI för SPIN 19.

9

Den offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statskulden

9 Den offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskulden

Sammanfattning

- Det finansiella sparandet förstärks kraftigt under prognosperioden. År 2020 beräknas sparandet uppgå till 1,5 procent av BNP.
- Det finansiella sparandet bedöms tillfälligt försämrats 2016 och 2017 jämfört med 2015. Försämringen kan i stor utsträckning förklaras av att kostnaderna inom migrationsområdet beräknas öka till följd av det stora antalet människor som sökte asyl i Sverige under slutet av 2015.
- De finansiella tillgångarna överstiger skulderna med ca 20 procent av BNP under hela prognosperioden 2016–2020. Den konsoliderade bruttoskulden för den offentliga sektorn minskade 2015 till 43,4 av BNP, efter att de tre senaste åren dessförinnan ha ökat. Bruttoskulden understeg därmed med god marginal referensvärdet inom stabilitet- och tillväxtpakten som är 60 procent av BNP. Under prognosperioden förväntas bruttoskulden fortsätta att minska och understiga 35 procent av BNP år 2020.
- Den konsoliderade statsskulden beräknas ha uppgått till 1 352 miljarder kronor 2015, vilket motsvarade 32,5 procent av BNP. Statsskulden beräknas fr.o.m. 2016 minska både nominellt och som andel av BNP samtliga år.
- Kommunsektorn bedöms redovisa ett försämrat finansiellt sparande 2016 jämfört med föregående år. Till stor del beror det på

att det tillfälliga stödet till kommunsektorn 2015 i nationalräkenskaperna redovisas som en inkomst 2015, men till övervägande del väntas förbrukas 2016. Det finansiella sparandet i kommunsektorn väntas uppgå till mellan -0,3 och -0,5 procent av BNP 2016–2020.

I detta avsnitt redovisas den offentliga sektorns finanser enligt redovisningsprinciperna i nationalräkenskaperna (NR). Redovisningen görs både för de enskilda delsektorerna staten, ålderspensionssystemet och kommunsektorn, och för den totala konsoliderade offentliga sektorn. Konsolideringen innebär att inbördes transfereringar mellan de olika delsektorerna räknas av.

Skatter och statsbidrag redovisas enligt den ordning som gällde före den genomgripande revideringen av NR i maj 2010. Därmed överensstämmer redovisningen bättre med redovisningen i statens budget och den kommunala redovisningen. Det innebär dock att skatter och statsbidrag för den offentliga sektorns delsektorer avviker från den nuvarande redovisningen i NR. Det finansiella sparandet för den offentliga sektorn och dess delsektorer påverkas emellertid inte av denna avvikelse. Redovisningen av inkomster och utgifter för den konsoliderade offentliga sektorn påverkas inte heller.

Med begreppet offentlig sektor avses här den gamla definitionen som i NR:s nya redovisning benämns offentlig förvaltning.

9.1 Effekterna av regeringens politik på de offentliga finanserna

I detta avsnitt redovisas budgeteffekterna av regeringens aktiva finanspolitik, dvs. reformer och finansieringen av dessa. Nivån på den offentliga sektorns inkomster och utgifter påverkas även av andra orsaker, som i detta sammanhang inte definieras som regeringens politik. Exempelvis kan utgiftsnivån förändras av ändrade volymer i rättighetsbaserade transfereringssystem eller förändrade makroekonomiska förutsättningar. Redovisningen av budgeteffekter utgår normalt från att anslagsförändringar utnyttjas fullt ut.

Effekterna av förslag och aviseringar sedan 2016 års ekonomiska vårproposition

I tabell 9.1 redovisas budgeteffekterna av de reformer och finansieringar som föreslås och aviseras i denna proposition och i propositionen Höständringsbudget för 2016 (prop. 2016/17:2). Tabellen redovisar budgeteffekterna på den offentliga sektorns finansiella sparande samt hur dessa fördelar sig på utgifter och inkomster enligt NR. Av tabellen framgår på en övergripande nivå hur utformningen av politiken har förändrats sedan 2016 års ekonomiska vårproposition beslutades (prop. 2015/16:100).

I redovisningen av budgeteffekterna för 2016 i tabell 9.1 ingår endast de förslag i propositionen Höständringsbudget för 2016 som avser nya reformer och finansiering. Dessa förslag medför att de takbegränsade utgifterna blir ca 7,6 miljarder kronor högre jämfört med den av riksdagen beslutade budgeten för 2016, varav 6,4 miljarder kronor avser en ökning av anslaget för biståndsverksamhet till följd av minskad avräkning för kostnader för asylmottagande. Totalt föreslår regeringen att anslagen ökas med 5,9 miljarder kronor. Av dessa avser ca -1,7 miljarder kronor anslag där den föreslagna anslagsförändringen är ett resultat av att volymer eller makroekonomiska förutsättningar förändrats jämfört med den bedömning som låg till grund för beräkningen av anslagen i statens budget för 2016. Ändringarna har i dessa fall inte någon koppling till nya reformer (se även tabell 8.15).

Tabell 9.1 Budgeteffekter av nu föreslagna och aviserade reformer och finansieringar

Budgeteffekt i förhållande till 2016 års ekonomiska vårproposition på den offentliga sektorns finansiella sparande, miljarder kronor

	2016	2017	2018	2019	2020
Förändring av takbegränsade utgifter ¹	7,6	21,6	12,4	18,5	20,8
Justering för olika redovisningsprinciper i statens budget och nationalräkenskaperna	0,0	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4
Summa utgiftsförändringar	7,6	21,3	12,1	18,1	20,4
Skatter, netto ²	0,0	4,7	6,5	8,4	7,7
Övriga inkomstreformer ³	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa inkomstförändringar, netto	0,0	4,7	6,5	8,4	7,7
Förändring finansiellt sparande offentlig sektor	-7,6	-16,6	-5,6	-9,7	-12,7
<i>Procent av BNP</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,4</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,2</i>

¹ Se avsnitt 8.5 för en mer detaljerad genomgång av de förslag och aviseringar som påverkar budgetens utgiftssida. Tabell 8.15 visar de beräknade budgeteffekterna av förslagen och aviseringarna per utgiftsområde.

² Effekterna på de offentliga finanserna av föreslagna och aviserade förändringar av skatteregler beskrivs närmare i tabell 6.13.

³ Övriga inkomstreformer beskrivs i avsnitt 7.2.

Källa: Egna beräkningar.

Av tabell 9.1 framgår att de föreslagna och aviserade reformerna och finansieringarna på budgetens utgifts- och inkomstsida sammantaget medför att den offentliga sektorns finanser försvagas 2017–2020, jämfört med beräkningarna i vårpropositionen. Samtidigt beräknas färre personer söka asyl i Sverige 2016–2020, jämfört med den bedömning som låg till grund för vårpropositionen. Det medför att statens utgifter för bl.a. mottagande och etablering nu beräknas bli väsentligt lägre, vilket i sin tur gör att det finansiella sparandet förstärks. Det är rimligt att anta att en viktig förklaring till det lägre antalet asylsökande hittills under 2016, och de minskade prognoserna för åren framöver, är de förändringar av asylopolitiken som riksdagen har beslutat om i enlighet med regeringens förslag i bl.a. propositionen Särskilda åtgärder vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet (prop. 2015/16:67, bet. 2015/16:JuU24, rskr. 2015/16:122) och propositionen Tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige (prop. 2015/16:174, bet. 2015/16:SfU16, rskr. 2015/16:303). De beräknade lägre utgifter som följer av färre asylsökande redovisas i denna proposition dock inte som en budgeteffekt av regeringens politik, utan som en förändring till följd av ändrade volymer (se avsnitt 8.5 och tabell 8.13). Det beror bl.a. på att konsekven-

serna för de offentliga finanserna av den ändrade asylpolitiken är mycket svåra att uppskatta.

Reformerna och finansieringarna beräknas medföra högre utgifter med ca 12–21 miljarder kronor per år 2017–2020, medan inkomsterna förstärks med ca 5–8 miljarder kronor per år.

I tabell 1.1 redovisas också de effekter som regeringens förslag och aviseringar i denna proposition har på det finansiella sparandet. I tabell 1.1 ingår som en del av finansieringen den beräkningstekniska överföringen som redovisades i vårpropositionen. I enlighet med tidigare hantering ingår den beräkningstekniska överföringen inte i redovisningen av budgeteffekter av regeringens politik i avsnitt 8.3, 8.5 och 9.1.

Effekter av den samlade politiken i förhållande till föregående år

I tabell 9.2 redovisas den samlade budgeteffekten av alla riksdagens tidigare beslut samt regeringens nu aktuella förslag och aviseringar, oavsett i vilken proposition de presenterats. Budgeteffekterna i tabellen är beräknade i förhållande till föregående år, och visar därmed i vilken utsträckning som den aktiva finanspolitiken, både vad gäller reformer och finansieringen av dessa, medför att de offentliga finanserna försvagas eller förstärks i förhållande till föregående år. Denna redovisning är en del av analysen av finanspolitikens inriktning, som sammanfattas i tabell 9.7.

För hela den redovisade perioden i tabell 9.2, 2015–2020, bedöms den sammanlagda effekten av den aktiva finanspolitiken vara ungefär neutral för de offentliga finanserna. För 2015 bedöms finanspolitiken ha medfört att det finansiella sparandet förstärktes något. För 2016 bedöms finanspolitiken medföra att det finansiella sparandet försvagas något, vilket bl.a. förklaras av högre statsbidrag till kommuner och landsting.

Tabell 9.2 Samlade budgeteffekter av regeringens politik i förhållande till föregående år

Budgeteffekter i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna och aviserade reformer och finansieringar på den offentliga sektorns finansiella sparande
Miljarder kronor

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Förändring av takbegränsade utgifter ¹	14,8	27,0	19,6	-9,0	-0,1	-1,5
Justering för olika redovisningsprinciper i statens budget och nationalräkenskaperna	-11,1	18,2	-10,2	3,3	2,3	3,3
varav stöd till kommuner och landsting ²	-8,8	17,6	-8,8	0,0	0,0	0,0
varav lånefinansierade infrastrukturinvesteringar ³	-1,7	0,0	-0,4	3,3	1,7	2,8
Summa utgiftsförändringar⁴	3,7	45,2	9,5	-5,7	2,2	1,8
Skatter, brutto ^{5,6}	13,9	31,9	6,3	1,4	2,3	-1,1
Indirekta effekter av skatter ⁶	-1,7	-3,2	1,4	2,0	0,1	0,5
Övriga inkomstreformer ⁷	0,8	2,0	0,2	-1,2	-0,1	0,0
Summa inkomstförändringar, netto⁴	13,0	30,7	8,0	2,2	2,3	-0,5
Utgifts- och inkomstförändringar, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande^{4,8}	9,3	-14,5	-1,5	7,9	0,1	-2,3
Procent av BNP	0,2	-0,3	0,0	0,2	0,0	0,0

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Avsnitt 8.3 innehåller en mer detaljerad genomgång av utvecklingen av de takbegränsade utgifterna. I tabell 8.5 redovisas förändringarna per utgiftsområde.

² Det tillfälliga stödet till kommuner och landsting som föreslogs i propositionen Extra ändringsbudget för 2015 (prop. 2015/16:47) utbetalades från statsbudgeten i december 2015 men bedöms till större delen medföra förändrad konsumtion i kommunsektorn först 2016.

³ Posten visar förändringen av nettouplåningen för väg- och järnvägsobjekt. Nettouplåning utgör skillnaden mellan nyupplåning och amortering.

⁴ För utgiftsreformer innebär minustecken anslagsminskningar eller att temporära program upphör eller minskar i omfattning. För inkomstreformer innebär minustecken att skatteinkomsterna minskar. För den sammanlagda budgeteffekten av utgifts- och inkomstreformer innebär minustecken att de offentliga finanserna försvagas jämfört med året innan.

⁵ Se tabell 7.9. Förändrad kommunal utdebitering ingår i tabell 7.9 men ska inte ingå i tabell 9.2 eftersom den ska visa budgeteffekter av tidigare riksdagsbeslut och förslag från regeringen.

⁶ För skattereformer beskriver bruttoeffekten den statistiskt beräknade förändringen i intäkterna från den skatt som regeländringen avser. En indirekt effekt kan uppkomma om regeländringen påverkar andra skattebaser eller konsumentprisindex (om t.ex. konsumentprisindex påverkas består den indirekta effekten av att utgiftsnivån i olika offentliga transfereringssystem påverkas via prisbasbeloppet).

⁷ Se avsnitt 7.2 för en genomgång av övriga inkomstreformer i denna proposition.

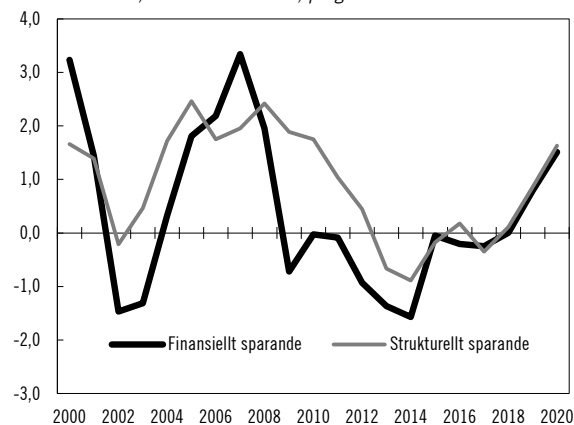
⁸ Exklusive indirekta effekter av utgiftsreformer på inkomstsidan.
Källa: Egna beräkningar.

9.2 Den offentliga sektorns finanser

De offentliga finanserna förstärktes kraftigt 2015 efter att underskottet nått sin botten 2014. (se diagram 9.1 och tabell 9.3).

Diagram 9.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande

Procent av BNP, utfall t.o.m. 2015, prognos för 2016–2020

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Förbättringen av de offentliga finanserna förklaras främst av den starka tillväxten i ekonomin och av med att regeringen sedan den tillträdde fört en ansvarsfull ekonomisk politik, men också av händelser som tillfälligt förstärkte det finansiella sparandet i staten och kommunsektorn 2015.

Normalt sker en offentlig-finansiell förstärkning då skatteintäkterna ökar i ungefär samma takt som BNP i löpande priser, medan de offentliga utgifterna ökar något långsammare vid en oförändrad politik. Anledningen till detta är att vissa transfereringar inte automatiskt räknas upp i takt med att ekonomin växer. Anslagen till de statliga myndigheterna kompenseras vidare inte fullt ut för att lönerna ökar, eftersom viss produktivitetökningsförutsätts i pris- och löneomräkningssystemet. Utan nya aktiva beslut förstärks därför de offentliga finanserna normalt automatiskt.

År 2016 beräknas de offentliga finanserna försämrade, främst till följd de högre utgifter som uppkommer av det mycket stora antalet personer som sökte asyl i Sverige under hösten 2015. Samtidigt innebär bidraget av den s.k. automatiska budgetförstärkningen att övriga utgifter växer långsammare än BNP. Sammantaget väntas de offentliga finanserna marginellt försämrade.

Tabell 9.3 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser

Procent av BNP, utfall 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inkomster	2 032	2 134	2 225	2 321	2 428	2 539
Procent av BNP	48,9	48,9	48,9	49,0	49,1	49,1
Skatter och avgifter	1 792	1 900	1 986	2 071	2 162	2 255
procent av BNP	43,1	43,5	43,7	43,7	43,7	43,6
Kapitalinkomster	60	59	57	62	71	82
Övriga inkomster	181	175	181	188	195	202
Utgifter	2 034	2 143	2 236	2 321	2 389	2 461
Procent av BNP	48,9	49,1	49,1	49,0	48,3	47,6
Utgifter exkl. räntor	2 007	2 119	2 211	2 289	2 352	2 416
Räntor ²	27	24	25	31	37	45
Finansiellt sparande	-2	-9	-11	0	39	78
Procent av BNP	-0,1	-0,2	-0,3	0,0	0,8	1,5
Strukturellt sparande						
Procent av potentiell BNP	-0,2	0,2	-0,3	0,1	0,9	1,6

² Inklusivt räntor på pensionskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

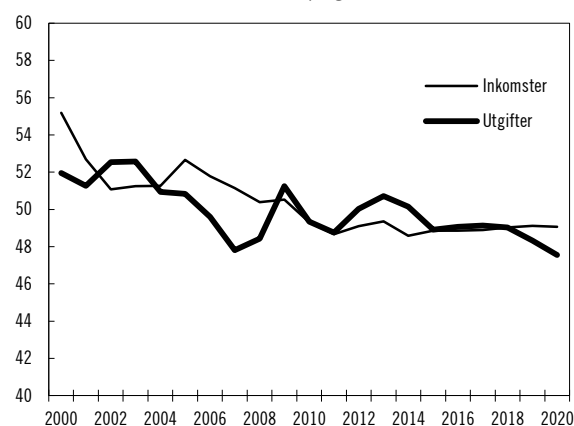
Underskottet i de offentliga finanserna beräknas i stort sett vara oförändrat 2017 jämfört med 2016, vilket beror på att utgifterna inom migrationsområdet förväntas fortsätta öka, samtidigt som ålderspensionssystemets och kommunsektorns finanser försämrade (se fördjupningsrutan Svag utveckling av de offentliga finanserna mellan 2016 och 2017).

Främst till följd av den automatiska budgetförstärkningen väntas de offentliga finanserna förstärkas mot slutet av perioden (se tabell 9.3 och diagram 9.2). Den genomsnittliga förstärkningen av de offentliga finanserna beräknas uppgå till 0,3 procent av BNP per år 2015–2020. Inkomsterna ökar sammantaget som andel av BNP, medan utgifterna i stort sett är oförändrade som andel av BNP.

Det strukturella sparandet, som är justerat för bl.a. de konjunkturella variationerna, visar den underliggande nivån (se diagram 9.1). I förhållande till potentiell BNP beräknas det strukturella sparandet tillfälligt försämrade till ett underskott 2017, men vara positivt för övriga prognosår. År 2020 beräknas det strukturella sparandet ha förstärkts med 2,5 procent av potentiell BNP i förhållande till det kraftiga underskott som redovisades 2014.

Diagram 9.2 Den offentliga sektorns inkomster och utgifter

Procent av BNP, utfall t.o.m. 2015, prognos för 2016–2020

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Skatteintäkterna följer BNP-tillväxten under prognosperioden

Den offentliga sektorns skatteintäkter som andel av BNP (skattekvoten) uppgick enligt NR till 43,1 procent av BNP 2015 (se tabell 9.4).

De förändringar av skattelagstiftningen som föreslås i denna proposition (se avsnitt 6) och de förändringar som tidigare har genomförts medför att skattekvoten ökar med 0,7 procentenheter mellan 2015 och 2016. Samtidigt medför förändringar av sammansättningen av skattebaserna att skatteinkomsterna minskar som andel av BNP. Dessutom minskar skattekvoten på grund av att en inbetalning av bolagsskatt på ca 15 miljarder kronor, som tillfälligt förstärkte inkomsterna 2015, faller bort. Sammantaget ökar dock skattekvoten mellan 2015 och 2016. År 2017–2020 utvecklas skatteinkomsterna mer i linje med BNP-tillväxten.

Tabell 9.4 Den offentliga sektorns skatter och avgifter

Procent av BNP, utfall 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Hushållens direkta skatter	15,3	15,7	15,8	15,9	16,0	15,9
Företagens direkta skatter	3,0	2,6	2,7	2,7	2,8	2,9
Avgifter på arbetsgivare och egenföretagare	11,8	12,1	12,3	12,3	12,3	12,2
Mervärdesskatt	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1
Fastighetskatt och fastighetsavgift	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,6
Övriga indirekta skatter	3,3	3,3	3,2	3,2	3,1	3,1
Summa	43,2	43,6	43,8	43,9	43,9	43,7
Till offentlig sektor	43,1	43,5	43,7	43,7	43,7	43,6
<i>Avgående medel till EU</i>	<i>0,2</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>

Anm.: Utfall 2015 enligt NR, vilket kan skilja sig från regeringens prognos på offentliga sektorns skatteintäkter för 2015 som redovisas i avsnitt 7.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utgiftskvoten oförändrad i början av prognosperioden

Utgiftskvoten, dvs. utgifternas storlek i förhållande till BNP, beräknas öka mellan 2015 och 2016 (se tabell 9.5). De ökade kostnader som uppstår till följd av det stora antalet asylsökande förväntas vägas upp av den automatiska budgetförstärkningen, och av att utgifter inom ohälsområdet, som sjuk- och aktiversättning, beräknas växa långsammare än BNP.

År 2017 prognostiseras utgifterna vara oförändrade som andel av BNP jämfört med 2016. Samtidigt som konsumtionsutgifterna i kommunsektorn och de offentliga investeringarna prognostiseras öka snabbare än BNP, minskar utgifterna under posten Övriga transfereringar och subventioner. Denna minskning följer av att den retroaktiva rabatten på medlemsavgiften till EU väntas avräknas mot avgiften först 2017.

Den offentliga sektorns utgifter beräknas minska som andel av BNP fr.o.m. 2018. Både den offentliga konsumtionen och transfereringarna till hushållen växer långsammare än BNP, bl.a. till följd av de åtgärder som vidtagits för att säkerställa mottagningssystemet.

Ränteutgifterna ökar successivt som andel av BNP fr.o.m. 2018 och avviker därmed från utvecklingen för övriga utgiftslag, vilket följer av den prognostiserat högre räntenivån.

Tabell 9.5 Den offentliga sektorns utgifter

Procent av BNP, utfall 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Konsumtion	26,1	26,4	26,7	26,5	26,1	25,5
Investeringar	4,3	4,5	4,6	4,5	4,4	4,4
Transfereringar till hushåll	14,4	14,1	14,1	14,0	13,7	13,4
Pensioner ¹	7,8	7,8	7,8	7,8	7,7	7,6
Hälsorelaterat ²	2,7	2,5	2,6	2,5	2,5	2,4
Arbetsmarknad	0,8	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6
Familjer och barn	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Övrigt	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3
Övriga transfereringar och subventioner ³	3,4	3,5	3,2	3,4	3,4	3,4
Ränteutgifter ⁴	0,7	0,6	0,5	0,7	0,8	0,9
Summa utgifter	48,9	49,1	49,1	49,0	48,3	47,6
Exklusive räntor	48,3	48,5	48,6	48,4	47,6	46,7

¹ Avser totala pensionsutbetalningar till hushåll. Utöver ålderspensioner inkluderar exempelvis utbetalningar för garantipensioner.

² Omfattar bl.a. sjukpenning samt sjuk- och aktivitetsersättning.

³ Inklusiva ofördelade utgifter.

⁴ Inklusiva räntor på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Svag utveckling av de offentliga finanserna mellan 2016 och 2017

De offentliga finanserna förväntas förstärkas påtagligt fram t.o.m. 2020. Mellan 2015 och 2017 försämrar dock det finansiella sparandet, trots en god realekonomisk utveckling. En viktig förklaring till att återhämtningen initialt är svag är de ökade utgifterna för att klara det oväntat stora antalet asylsökande 2015. Denna effekt på sparandet är störst mellan 2015 och 2016, men utgifterna beräknas även öka 2017 för den offentliga sektorn sammantaget.

I tabell 9.6 specificeras bakomliggande faktorer som har stor effekt på den årliga utvecklingen av det finansiella sparandet. Dessa faktorer har dels delats in i inkomster och utgifter, dels i specificerade förändringar som beror på aktiv finanspolitik, utgifter för asylsökande och övriga utgiftsförändringar i staten samt förändringar av det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet och kommunsektorn. Slutligen tillkommer posten Övrigt som omfattar alla förändringar som inte är specificerade i tabellen.

Av tabellen framgår att utgifterna ger ett litet negativt bidrag till förändringen mellan 2016 och 2017, medan både bidragen från den aktiva finanspolitiken och inkomstutvecklingen är

neutrala, trots att statsbudgetens utgifter genom den automatiska budgetförstärkningen ger ett positivt bidrag. Det är bl.a. utvecklingen i ålderspensionssystemet och kommunsektorn, och utgifterna för asylsökande som försämrar sparandet. Posten Övrigt omfattar bl.a. kapitalinkomsterna, som växer svagare än BNP.

Tabell 9.6 Bidraget från olika faktorer till utvecklingen av det finansiella sparandet

Årlig förändring, procent av BNP

	2016	2017
Inkomster	0,0	0,0
Utgifter	-0,1	-0,1
Finansiellt sparande	-0,2	0,0
<i>Aktiv finanspolitik</i>	-0,3	0,0
<i>Asylsökande¹</i>	-0,6	-0,2
<i>Statsbudgetens utgifter²</i>	1,1	0,6
<i>Ålderspensionssystemets sparander</i>	-0,2	-0,1
<i>Kommunsektorns sparande</i>	-0,2	-0,1
<i>Övrigt</i>	-0,0	-0,2

¹ Med hänsyn taget till flaskhalseffekter o.d. som bedöms uppstå och som medför fördröjningar av hur statsbidragen används i den kommunala verksamheten.

² Statsbudgetens utgifter inkl. Riksgäldskontorets nettoutlåning som de redovisas i NR, och exkl. direkta utgifter för migration och aktiv finanspolitik.

Det strukturella sparandet stärks fram t.o.m. 2020

En ofta använd indikator på finanspolitikens effekter på efterfrågan är förändringen av det strukturella sparandet. Det är ett grovt mått på finanspolitikens inriktning och innefattar inte bara aktiv finanspolitik i statens budget, utan även flera andra faktorer som beskrivs nedan. Måttet tar inte hänsyn till effekten av regelförändringar, som t.ex. kan påverka antalet asylsökande. Även de finanspolitiska åtgärdernas utformning påverkar deras effekt på efterfrågan, vilket inte beaktas i denna analys.

Om förändringen av det strukturella sparandet är nära noll indikerar det att finanspolitiken, bortsett från effekten av de automatiska stabilisatorerna, har en neutral effekt på resursutnyttjandet i ekonomin. Om det strukturella sparandet i stället ökar eller minskar indikerar det att finanspolitiken har en åtstramande respektive expansiv effekt på resursutnyttjandet.

I detta avsnitt redovisas en analys av förändringen av det finansiella sparandet 2016–2020. Analysen ger en övergripande bild av hur finanspolitiken väntas påverka efterfrågan de närmaste åren. Det bör dock framhållas att osäkerheten i analyser av detta slag är stor.

År 2016 förväntas resursutnyttjandet i ekonomin öka (se rad 11 i tabell 9.7). Ökningen i resursutnyttjandet beräknas förstärka de offentliga finanserna genom de automatiska stabilisatorerna (se rad 2 i tabellen). Samtidigt försvagar skattebasernas sammansättning och engångseffekter det offentliga sparandet (se rad 3 och 4 i tabellen). Att engångseffekter försvagar det offentliga sparandet beror till stor del på att skatteintäkterna från bolagsvinster bedöms ha varit tillfälligt höga 2015. De engångseffekter på det finansiella sparandet som redovisas 2016 och 2017 beror på periodiseringar av Sveriges avgift till EU. Skillnaden mellan det finansiella sparandets förändring å ena sidan, och nettoeffekten av de automatiska stabilisatorerna, skattebasernas sammansättning och engångseffekter å andra sidan, utgör förändringen av det strukturella sparandet. Den automatiska budgetförstärkningen förklarar till stor del de positiva värdena för raden Övrigt i tabellen.

Effekten av den aktiva finanspolitiken på statens budget (se rad 6 i tabellen) är i stort sett neutral sett över hela prognosperioden. Det strukturella sparandet påverkas även av

förändringar i ålderspensionssystemets och kommunsektorns sparande. Sparandet försvagas i både pensionssystemet och kommunsektorn 2016–2018, vilket har en expansiv effekt. År 2019 och 2020 har sparandet i kommunsektorn och pensions-systemet en neutral effekt på efterfrågan.

Tabell 9.7 Indikatorer för impuls till efterfrågan

Årlig förändring, procent av BNP och potentiell BNP

	2016	2017	2018	2019	2020
1 Förändring av finansiellt sparande, procent av BNP	-0,2	0,0	0,3	0,8	0,7
2 Automatiska stabilisatorer	0,5	0,1	-0,1	0,0	0,0
3 Skattebasernas sammansättning	-0,4	0,1	0,1	0,1	0,0
4 Engångseffekter	-0,6	0,3	-0,2	0,0	0,0
5 Förändring av strukturellt sparande, procent av potentiell BNP	0,4	-0,5	0,5	0,7	0,8
6 Aktiv finanspolitik ¹	-0,3	0,0	0,2	0,0	0,0
7 Kapitalkostnader, netto	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0
8 Kommunsektorns finanser	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	0,0
9 Pensionssystemets finanser	-0,2	-0,1	-0,1	0,1	0,0
10 Övrigt	1,0	-0,1	0,5	0,7	0,7
11 BNP-gap, förändring i procentenheter	0,9	0,2	-0,2	-0,1	0,0

¹ Avser utgifts- och inkomstförändringar 2016–2020 i förhållande till tidigare år av beslutade, föreslagna och aviserade reformer (se tabell 9.2).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Statens finanser

Statens finanser förstärktes kraftigt mellan 2014 och 2015, bl.a. till följd av en ansvarsfull finanspolitik, men uppvisade fortsatt underskott 2015. Både budgetsaldot i redovisningsstrukturen för statens budget och det finansiella sparandet enligt NR prognostiseras vara positivt fr.o.m. 2016. Mellan 2014 och 2020 förstärks både budgetsaldot och det finansiella sparandet i staten med över 150 miljarder kronor.

Det finansiella sparandet i staten

Statens inkomster utgörs i huvudsak av inkomster från skatt på arbete samt skatt på kapital och konsumtion. Dessa inkomster uppgick 2015 till ca 87 procent av statens totala inkomster. Av resterande del svarade kapitalinkomsterna för 2 procent, medan transfereringarna från övriga sektorer uppgick till ca 3 procent. Enligt NR redovisas även vissa kalkylmässiga poster, i huvudsak kapitalförslit-

ning, som inkomster. Dessa poster uppgick till resterande 9 procent av inkomsterna 2015.

Tabell 9.8 Statens inkomster och utgifter

Miljarder kronor, om inte annat anges, utfall 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inkomster	1 051	1 117	1 162	1 211	1 266	1 323
<i>Procent av BNP</i>	<i>25,3</i>	<i>25,6</i>	<i>25,5</i>	<i>25,6</i>	<i>25,6</i>	<i>25,6</i>
Skatter och avgifter	912	976	1 018	1 061	1 111	1 160
Kapitalinkomster	22	26	24	26	27	30
Övriga inkomster	117	115	120	124	129	133
Utgifter	1 057	1 115	1 150	1 181	1 196	1 215
<i>Procent av BNP</i>	<i>25,4</i>	<i>25,5</i>	<i>25,3</i>	<i>24,9</i>	<i>24,2</i>	<i>23,5</i>
Utgifter exkl. räntor	1 034	1 093	1 127	1 153	1 167	1 186
<i>Procent av BNP</i>	<i>24,9</i>	<i>25,0</i>	<i>24,8</i>	<i>24,4</i>	<i>23,6</i>	<i>22,9</i>
Ränteutgifter ¹	23	21	22	27	29	29
Finansiellt sparande	-6	2	12	30	70	108
<i>Procent av BNP</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,3</i>	<i>0,6</i>	<i>1,4</i>	<i>2,1</i>

¹ Inklusivt räntor på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

I huvudsak var det staten som svarade för den kraftiga förbättringen av de offentliga finanserna mellan 2014 och 2015. Underskottet i statens finansiella sparande minskade i förhållande till BNP med 1,5 procent mellan dessa år. Detta förklaras främst av den starka tillväxten i ekonomin och av att regeringen sedan den tillträdde fört en stram ekonomisk politik, men också av den extra inbetalningen av bolagsskatt 2015 om ca 15 miljarder kronor.

År 2016 beräknas statens finanser förstärkas, främst till följd av den snabba konjunkturuppgången (se tabell 9.8). Finanserna förstärks trots att tillfälliga faktorer försämrar sparandet, dels faller de tillfälligt högre skatteinbetalningar som gjordes 2015 bort, dels ökar utgifterna för det stora antalet personer som sökt asyl i Sverige. I stället är det övriga utgifter som växer långsammare än BNP.

Det finansiella sparandet i staten beräknas förstärkas mellan 2016 och 2017. Det beror på att utgifterna minskar som andel av BNP. Utöver den förväntade automatiska budgetförstärkningen medför regleringen av den retroaktiva rabatten på EU-avgiften, som nu förväntas ske 2017, att utgifterna utvecklas svagare 2017 än 2016. Samtidigt är utgifterna inom migrations- och integrationsområdet fortsatt förhöjda. Även inkomsterna från flera skatteslag beräknas minska som andel av BNP.

Från och med 2018 väntas det finansiella sparandet i staten successivt stärkas, vilket i större utsträckning än tidigare år kan förklaras av den automatiska budgetförstärkningen. Utgifterna minskar också som andel av BNP till följd av att kostnaderna för migration och integration successivt väntas minska. Regleringen av rabatten på EU-avgiften medför dock att förstärkningen mellan 2017 och 2018 blir mindre än den annars skulle ha varit (se avsnitt 8).

Från statens finansiella sparande till budgetsaldot

Statens finansiella sparande visar förändringen av den finansiella förmögenheten, exklusive effekten av värdeförändringar. Budgetsaldot visar statens lånebehov (i tabell 9.9 med omvänt tecken) och därmed dess påverkan på statskulden.

Det finansiella sparandet påverkas inte av försäljningar eller köp av finansiella tillgångar, t.ex. aktier, eller ökad utlåning, eftersom sådana transaktioner inte förändrar den finansiella förmögenheten. Däremot påverkas budgetsaldot och statsskulden av dessa transaktioner.

Förutom denna skillnad avviker redovisningen i statens budget i flera andra avseenden från redovisningen i NR. Bland annat redovisas budgetsaldot kassamässigt, medan NR tillämpar en periodiserad redovisning. Denna skillnad påverkar framför allt redovisningen av skatteintäkter och ränteutgifter.

Det finansiella sparandet 2015 blev betydligt starkare än budgetsaldot. Enligt redovisningsprinciperna för statens budget försämrade räntorna budgetsaldot i förhållande till det finansiella sparandet. I huvudsak svarade valuta- och kursdifferenser för denna skillnad (se vidare avsnittet Varierande nivå på statsskuld-räntorna). De kassamässigt inbetalda skatterna beräknas också ha blivit lägre än de prognostiserade debiterade skatteintäkterna, vilket ytterligare försämrar saldot i förhållande till det finansiella sparandet. Skillnaden förklaras både av uppbördsförskjutningar, huvudsakligen hänförliga till juridiska personer, och av betalningsförskjutningar, främst i förhållande till kommuner och landsting. Det innebär att de intäkter som är hänförliga till kommunsektorn inte beräknas bli fullt så stora som de utbetalningar staten gjort till sektorn under kalenderåret. Däremot innebar försäljningar av aktieinnehav och extra utdelningar att budgetsaldot förstärktes i förhållande

till sparandet enligt NR. Övriga finansiella transaktioner, som framför allt avser lån till Riksbanken för upplåning i utländsk valuta och till Centrala studiestödsnämnden, gav ett negativt bidrag till budgetsaldot i förhållande till sparandet enligt NR-redovisningen.

År 2016 beräknas det finansiella sparandet i stället bli lägre än budgetsaldot. De kassamässiga räntorna som de kassamässiga inkomsterna från skatter, samt försäljningar av aktieinnehav och extrautdelningar m.m., förstärker budgetsaldot i förhållande till det finansiella sparandet. Övriga finansiella transaktioner försvagar däremot budgetsaldot i förhållande till sparandet enligt NR.

Tabell 9.9 Statens finansiella sparande och budgetsaldo 2015–2020

Miljarder kronor, utfall 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Finansiellt sparande	-6	2	12	30	70	108
Justeringar till budgetsaldo						
Räntor, periodisering, kursvinster/förluster	-6	10	-2	2	-8	-15
Periodisering av skatter	-18	25	5	-5	-4	-2
Köp och försäljning av aktier, extra utdelningar m.m. ¹	11	6	5	5	5	5
Övriga finansiella transaktioner m.m.	-14	-12	-13	-12	-2	-3
Budgetsaldo	-33	30	7	21	60	93

¹ Inkluderar justeringar avseende Riksbankens inlevererade överskott.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

År 2017–2020 förväntas statens finanser växa starkare enligt NR än enligt budgetredovisningen.

Statens budgetsaldo

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2017 ta upp lån enligt 5 kap. budgetlagen.

Beräkningen av Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2017 enligt tabell 9.10 godkänns.

Beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2017 enligt tabell 9.10 godkänns.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 3 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringens förslag till statens budget omfatta alla inkomster

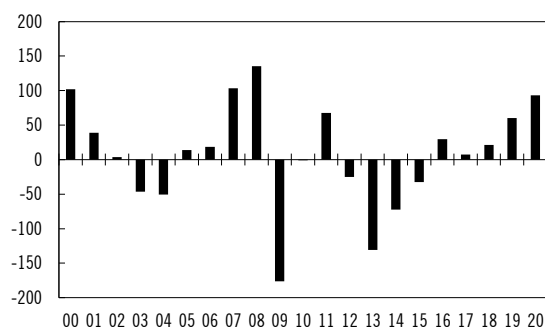
och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov. Ett budgetöverskott innebär ett minskat lånebehov för staten och att statsskulden därigenom normalt minskar. Det motsatta förhållandet gäller vid ett budgetunderskott. För att statens budgetsaldo ska överensstämma med dess lånebehov redovisas Riksgäldskontorets nettoutlåning och en kassamässig korrigeringspost på utgiftssidan av statens budget.

Överskott i statens budget 2016–2020

Statens budget visade ett underskott under 2012–2015, som vänds till ett överskott i prognosen för 2016–2020 (se diagram 9.3). Detta betyder att statens lånebehov under prognosperioden är negativt, vilket bidrar till en lägre statsskuld. Budgetsaldo ingår även som en del i beräkningarna av det finansiella sparandet, men då rensat från kassamässiga effekter, framför allt avseende skatter och utgifter för statskuldsräntor.

Diagram 9.3 Statens budgetsaldo

Miljarder kronor, utfall t.o.m. 2015, prognos för 2016–2020

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Tabell 9.10 Statens budgetsaldo

Miljarder kronor, utfall för 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inkomster	860	965	980	1015	1063	1116
Utgifter exkl. stats- skuldsräntor ¹	867	912	948	967	973	984
Statsskuldsräntor m.m. ²	22	5	16	18	30	37
Riksgäldskontorets nettoutlåning ³	10	12	8	9	0	2
varav						
In-/utlåning från myndigheter (ränte- konto)	-1	0	0	0	0	0
Inbetalning av premiepensionsmedel inkl. ränta	-37	-39	-40	-42	-43	-45
Utbetalning av premiepensionsmedel	37	38	40	42	43	45
CSN, studielån	5	5	5	4	5	6
Investeringslån till myndigheter	0	1	1	1	1	1
Resolutionsreserven/ Stabilitetsfonden	-3	-7	-7	-8	-9	-10
Kärnavfallsfonden	0	0	0	0	0	0
Lån till Riksbanken	10	12	9	7	-1	-1
Lån till andra länder	0	0	0	0	-1	-3
Nettoutlåning – infrastruktur- investeringar	-1	0	-1	2	4	7
Övrigt, netto	0	2	1	1	1	1
Kassamässig korrigering ⁴	-7	7	0	0	0	0
Statens budgetsaldo	-33	30	7	21	60	93

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Inklusiv förändring av anslagsbehållningar.

² Avser utgifterna under utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

³ Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2017 beräknas uppgå till 8 225 872 000 kronor.

⁴ Den kassamässiga korrigeringen för 2017 beräknas uppgå till 0 kronor.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Varierande nivå på statsskuldsräntorna

Utgifterna för statsskuldsräntorna varierar kraftigt från år till år. Avgörande för ränteutgifternas nivå över tid är statsskuldens storlek, inhemska och utländska räntenivåer samt den svenska kronans växelkurs. Den upplåningsteknik som Riksgäldskontoret väljer kan på kort sikt få betydande effekter på de kassamässiga ränteutgifterna, främst genom att utgifterna omfördelas över tiden, t.ex. genom över- eller underkurser i samband med emissioner av statsobligationer.

Överkurser (eller underkurser) uppstår om marknadsräntan understiger (överstiger) obligationens kupongränta vid emissions-

tillfället. Köparen av obligationen är då beredd att betala ett högre (lägre) pris eftersom detta kompenseras av en högre (lägre) löpande avkastning fram till att obligationen förfaller. Över- respektive underkursen utgörs av skillnaden mellan nuvärdet av obligationens kassaflöden diskonterade med gällande marknadsräntor (obligationens pris vid emissions-tillfället) och det nominella belopp som Riksgäldskontoret betalar tillbaka till långivaren då obligationen förfaller.

År 2015 uppgick ränteutgifterna till ca 1 miljard kronor mer än vad som ursprungligen anvisades i statens budget för 2015. Jämfört med beräkningen i samband med budgeten för 2015 påverkades ränteutgifterna av att valutakursförlusterna och kursförlusterna blev högre än budgeterat (ca 10 respektive 9 miljarder kronor). Detta motverkades dock till stor del av högre överkurser vid emissioner (ca 12 miljarder kronor) och lägre utgifter för lån i svenska kronor (ca 5 miljarder kronor).

Valutakursförluster uppstår på instrument i utländsk valuta om valutakursen vid förfallotidpunkten är högre än då kontraktet ingicks. Kursförluster uppstår när Riksgäldskontoret köper tillbaka obligationer och marknadsräntan vid köptillfället understiger kupongräntan (egentligen är kursdifferenser samma sak som en över- eller underkurs fast vid en köptransaktion i stället för en säljtransaktion).

För 2016 förväntas ränteutgifterna minska kraftigt jämfört med föregående år. Den lägre utgiftsnivån förklaras främst av gynnsammare kurseffekter. År 2015 belastades räntebetalningarna bl.a. av valutakursförluster i schweizerfranc, som uppgick till ca 5 miljarder kronor, till följd av den schweiziska centralbankens beslut att överge kopplingen till euron i januari 2015. Därutöver ökar ränteutgifterna av att Riksgäldskontoret realiserade valutakursförluster mot den amerikanska dollarn och det brittiska pundet under första halvåret 2015. Vid sidan av valutakursförlusterna betalade Riksgäldskontoret även ut ca 5 miljarder kronor i upplupen inflationskompensation i samband med att ett realobligationslån förföll 2015. Någon motsvarande betalning kommer inte att äga rum 2016.

År 2017–2020 finns huvudsakligen två sinsemellan motverkande faktorer som påverkar ränteutgifterna: stigande marknadsräntor och en minskande statsskuld. Ränteutgifterna har

sjunkit kraftigt sedan mitten av 1990-talet, framför allt på grund av att räntenivåerna i dag är markant lägre. Under de fem första åren av 2000-talet uppgick de genomsnittliga ränteutgifterna årligen till ca 67 miljarder kronor, vilket motsvarade ca 2,6 procent av BNP. Under de senaste fem åren har ränteutgifterna i genomsnitt uppgått till ca 21 miljarder kronor eller ca 0,5 procent av BNP.

Valutakurseffekter på Riksbankens lån i Riksgäldskontoret står för merparten av nettoutlåningen

Riksgäldskontoret lånar ut pengar till – och ansvarar för inlåning i förhållande till – myndigheter, samt vissa statliga bolag och fonder. Riksgäldskontorets nettoutlåning är en post på budgetens utgiftssida som vid sidan om anslagsfinansierade utgifter påverkar budgetsaldot. Nettoutlåningen speglar den totala nettoförändringen av all in- och utlåning under en viss period. En ökad nettoutlåning kan alltså bero på en ökad utlåning eller en minskad inlåning under perioden. Nettoutlåningen omfattar både löpande statlig verksamhet, som t.ex. studielån, och tillfälliga poster, som oftast beslutas med kort varsel och därför inte går att förutse. På grund av dessa tillfälliga poster varierar nettoutlåningen kraftigt från år till år.

Riksbanken har vid två tillfällen under de senaste åren, 2009 och 2013, tagit upp lån i Riksgäldskontoret för förstärkning av valutareserven. Dessa lån uppgick den 31 december 2015 till sammanlagt 241 miljarder kronor. Vid omsättning av enskilda lån uppstår valutakursdifferenser, vilket påverkar nettoutlåningen. Fram t.o.m. 2020 förväntas valutakursförluster hänförliga till Riksbankens lån uppstå, motsvarande 27 miljarder kronor, vilket ökar nettoutlåningen.

Den s.k. stabilitetsavgiften, som betalas av banker och finansiella institut, ersätts 2016 av en resolutionsavgift. Avgiftsuttaget för resolutionsavgiften är ungefär dubbelt så högt som avgiftsuttaget för stabilitetsavgiften. Behållningen på resolutionsreserven/stabilitetsfonden ökar över prognosperioden, dels på grund av större inbetalningar, dels till följd av ränteintäkter på behållningen, vilket bidrar till en lägre nettoutlåning.

Statens budgetsaldo justerat för större engångseffekter

I skrivelsen Årsredovisning för staten 2015 (skr.2015/16:101) redovisades det tillfälliga stödet till kommunerna om 9,8 miljarder kronor, som riksdagen beslutade om i december 2015, som en engångseffekt, vilket är huvudförklaringen till att engångseffekter försämrade budgetsaldot för 2015 (se tabell 9.11). I denna proposition föreslås att 10 miljarder kronor tillförs kommunerna permanent fr.o.m. 2017, varför denna förstärkning inte räknas som en engångseffekt i prognosen för 2017–2020.

I 2016 års ekonomiska vårproposition förväntades att Sveriges reduktion på EU-avgiften för 2014 och 2015 skulle avräknas mot Sveriges avgift för 2016. I denna proposition beräknas reduktionen i stället försenas ytterligare ett år, vilket påverkar budgetsaldot negativt 2016 och positivt 2017. För 2016–2020 görs ett beräkningstekniskt antagande om försäljningar av aktier i statliga bolag som också påverkar budgetsaldot positivt. Riksbankens upplåning för förstärkning av valutareserven påverkar budgetsaldot negativt 2016–2018. Den ökade skulden till följd av upplåningen för Riksbankens valutareserv motsvaras dock av en motsvarande fordran på banken.

Tabell 9.11 Statens budgetsaldo samt justering för större engångseffekter

Miljarder kronor, utfall för 2015, prognos för 2016–2020.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Statens budgetsaldo	-33	30	7	21	60	93
Större engångseffekter	16	5	-5	4	-5	-4
<i>varav</i>						
Tidigarelagda utbetalningar	5	-5	0	0	0	0
Tillfälligt stöd till kommuner	10	0	0	0	0	0
EU-avgift, försenad rabatt	3	3	-10	0	0	0
EU-avgift, korrigering retroaktiv BNI	-1	-2	0	0	0	0
Extra utdelning och återföring av kapital	-9	0	0	0	0	0
Exportkreditnämnden, netto	-1	0	0	0	0	0
Aktieförsäljning, del ¹	0	-5	-5	-5	-5	-5
Premiepensionsmedel utbetalning/förvaltning	38	38	40	42	43	45
Premiepensionsavgifter inbetalning	-37	-39	-40	-42	-43	-45
Lån till Svenska kraftnät	-1	1	1	1	1	1
Lån till Riksbanken ²	10	12	9	7	-1	-1
Övrigt, netto	-1	1	1	1	1	1
Statens budgetsaldo justerat för större engångseffekter	-16	34	2	25	56	89

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹För perioden 2016–2020 görs ett beräkningstekniskt antagande om försäljningsinkomster från statens aktier motsvarande 5 miljarder kronor per år.²Avser Riksbankens lån i Riksgäldskontoret.

Källor: Riksgäldskontoret, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Ålderspensionssystemets finanser

Trots att avgiftsinkomsterna var lägre än pensionsutbetalningarna var det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet positivt 2015 (se tabell 9.12). Överskottet förklaras av att direktavkastningen på AP-fondernas tillgångar var tillräckligt stor för att täcka avgiftsunderskottet. Detta förväntas också vara fallet 2016. Från och med 2017 bedöms kapital-inkomsterna inte vara tillräckligt stora för att täcka avgiftsunderskottet, vilket innebär att det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet fr.o.m. 2017 bedöms bli negativt.

Tabell 9.12 Ålderspensionssystemets inkomster och utgifter

Miljarder kronor, om annat inte anges

Utfall för 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Avgifter	247	261	269	279	289	302
Pensioner	265	282	296	310	320	332
Avgiftsöverskott	-17	-20	-27	-32	-31	-30
Räntor, utdelningar	29	25	26	28	31	33
Förvaltningsutgifter m.m.	-4	-4	-5	-5	-6	-7
Finansiellt sparande	8	1	-6	-9	-6	-4
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,2</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

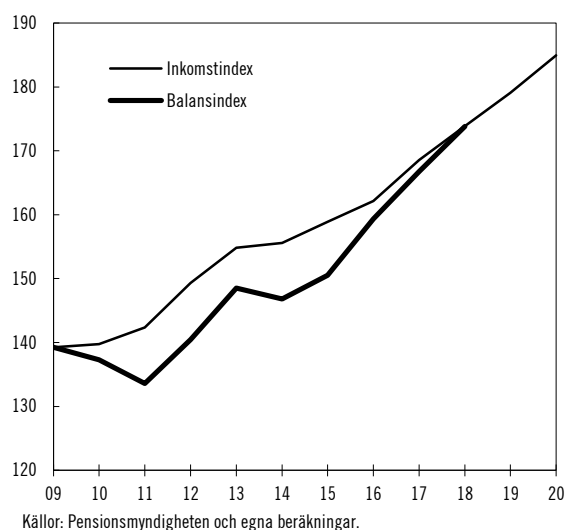
Alla inkomstpensioner och tilläggs-pensioner som erhålls efter 65 års ålder, är följsamhets-indexerade. I ett läge då pensionssystemets finanser är i balans bygger följsamhetsindexeringen på förändringen av inkomstindex. Om pensionssystemets skulder överstiger systemets tillgångar aktiveras balanseringen. Det innebär att följsamhetsindexeringen bygger på förändringen av balansindex, i stället för inkomstindex. Balanseringen är ett sätt att genom en justering av indexeringen säkerställa att pensionssystemets utgifter inte över tid överstiger dess inkomster. Balansindex bestäms utifrån utvecklingen av inkomstindex och balansstalets storlek. Om balansindex överstiger 1,0000 kommer balansindex att utvecklas starkare än inkomstindex det givna året. Omvänt kommer balansindex i stället att ha en svagare utveckling än inkomstindex om balansindex understiger 1,0000. Balanseringen är aktiverad så länge balansindex understiger nivån för inkomstindex.

Balanseringen förväntas vara aktiverad t.o.m. 2018 (vilket framgår av att den tjockare linjen i diagram 9.4 ligger under den tunnare fram t.o.m. 2018). Detta innebär att pensionerna stiger mer än utvecklingen av inkomstindex om balansindex överstiger 1,0000. För 2015–2018 överstiger balansindex 1,0000, vilket innebär att balansindex ökar mer än inkomstindex under dessa år (se tabell 9.13). Eftersom balanseringen inte är aktiverad 2018–2020 bestäms följsamhetsindexeringen av inkomstindex för dessa år.

Diagram 9.4 Utvecklingen av inkomstindex och balansindex

Index (1999=100)

Fastställda tal 2009–2016, prognos 2017–2020

I beräkningarna tillämpas fr.o.m. 2017 de förändrade regler för balanseringen och utformningen av inkomstindex som beslutats efter förslag i propositionen En jämnare och mer aktuell utveckling av inkomstpensionerna (prop.2014/15:125, bet. 2015/16:SfU6, rskr. 2015/16:32). De nya reglerna syftar till att jämna ut svängningarna mellan åren och innebär i korthet att enbart en tredjedel av balanseringseffekten påverkar pensionerna. Den nya utformningen av inkomstindex innebär bl.a. att det ska beräknas utifrån förändringen av den nominella genomsnittsinkomsten mellan de två närmast föregående åren. För närvarande beräknas inkomstindex som ett genomsnitt av de tre senaste årens reala utveckling av pensionsgrundande inkomst, med tillägg av utvecklingen av konsumentprisindex.

Tabell 9.13 Inkomstindex, balanstal och balansindex

Procentuell förändring om inte annat anges

Fastställda tal 2015–2016, prognos 2017–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inkomstindex	2,1	2,0	4,0	3,2	3,0	3,3
Balansindex	2,5	5,9	4,6	4,2		
Följsamhetsindexering ¹	0,9	4,2	3,0	2,6	1,4	1,7
Balanstal	1,0040	1,0375	1,0201	1,0103	1,0056	1,0041

¹ Följsamhetsindexering innebär att inkomst- och tilläggspensionerna varje år räknas om med utvecklingen av inkomstindex (eller balansindex) minus normen 1,6 procent. Normen motsvarar det förskott som läggs till pensionen när den beviljas.

² Balanstalet uttrycker inte procentuell förändring, utan anger systemets tillgångar i förhållande till dess skulder.

Källor: Pensionsmyndigheten och egna beräkningar.

Kommunsektorns finanser

År 2016 bedöms kommunsektorn redovisa ett lägre finansiellt sparande jämfört med föregående år (se tabell 9.14). Till stor del beror det på att det tillfälliga stödet till kommunsektorn om 9,8 miljarder kronor, som riksdagen beslutade om i december 2015, i NR tas upp som en inkomst 2015. Stödet väntas dock till stor del förbrukas 2016, och därmed belasta utgiftssidan det året. Samtidigt utvecklas skatteunderlaget i kommunsektorn starkt 2016 till följd av det förbättrade läget på arbetsmarknaden. Den genomsnittliga skattesatsen i kommunsektorn höjdes dessutom inför 2016 med 11 öre per hundra kronor i beskattningsbar inkomst. Även statsbidragen ökar betydligt 2016, främst till följd av ett stort antal asylsökande, men även till följd av satsningar inom bl.a. utbildningsområdet.

Skatteinkomsterna fortsätter att utvecklas positivt 2017, för att sedan dämpas något 2018–2020. Samtidigt ökar statsbidragen avsevärt 2017, till stor del på grund av den höjning av det generella bidraget som föreslås i denna proposition. Därefter minskar statsbidragen successivt t.o.m. 2020, som en följd av lägre riktade bidrag inom migrations- och integrationsområdena.

Tabell 9.14 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor om inte annat anges

Utfall för 2015, prognos för 2016–2020.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Totala inkomster	959	1 014	1 072	1 099	1 133	1 172
Procent av BNP	23,1	23,2	23,6	23,2	22,9	22,7
Skatter ¹	639	671	706	736	767	798
Kommunal fastighetsavgift	16	17	17	19	19	20
Statsbidrag exkl. mervärdesskatt	161	184	202	191	185	181
Skatter och bidrag, procent av BNP	19,6	20,0	20,3	20,0	19,6	19,3
Kapitalinkomster	10	8	8	10	15	22
Övriga inkomster	133	133	140	144	148	152
varav moms	59	64	67	69	69	70
Totala utgifter	964	1 026	1 090	1 121	1 158	1 199
Procent av BNP	23,2	23,5	24,0	23,7	23,4	23,2
Konsumtion	795	852	901	933	959	985
procentuell utveckling ²	5,6	7,2	5,8	3,5	2,8	2,7
Investeringar	90	98	107	109	111	113
Övriga utgifter ³	79	76	83	79	88	100
Finansiellt sparande	-5	-12	-18	-21	-25	-26
Procent av BNP	-0,1	-0,3	-0,4	-0,5	-0,5	-0,5
Resultat före extra ordinära poster	16	23	15	11	9	8

Anm.: Skatter och bidrag som andel av BNP inkluderar intäkter från den kommunala fastighetsavgiften. I tabellen redovisas den faktiska utvecklingen av statsbidragen.

Den större delen av skillnaden mellan resultatet och det finansiella sparandet förklaras av redovisningen av investeringar och avskrivningar. Balanskravet och kravet på god ekonomisk hushållning för kommuner och landsting är kopplade till resultatet, medan det finansiella sparandet är kopplat till målet för den offentliga sektorns finansiella sparande (se vidare avsnitt 10).

¹ Utfall 2015 enligt NR, vilket kan skilja sig från regeringens prognos på offentliga sektorns skatteintäkter för 2015 som redovisas i avsnitt 7.1.

² Löpande priser.

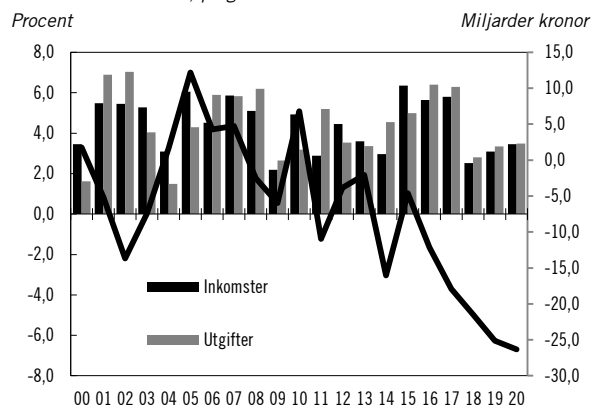
³ Inkluderar nettoköp av mark och fastigheter.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den goda inkomstutvecklingen fram t.o.m. 2017 ger utrymme för en stark ökning av den kommunala konsumtionen. Samtidigt bidrar den demografiska utvecklingen till att behovet av kommunala välfärdstjänster ökar successivt under prognosperioden. Även investeringsbehovet är stort. Det finansiella sparandet och resultatet beräknas därmed försämrats successivt under prognosperioden (se diagram 9.5). Det finansiella sparandet uppgår till -0,5 procent av BNP 2020. Även resultatet bedöms minska under prognosperioden och uppgå till 8 miljarder kronor 2020. Det innebär att sektorn som helhet bedöms klara det kommunala balanskravet under hela prognosperioden.

Diagram 9.5 Utvecklingen av kommunsektorns inkomster och utgifter samt finansiellt sparande

Utfall för 2000–2015, prognos för 2016–2020

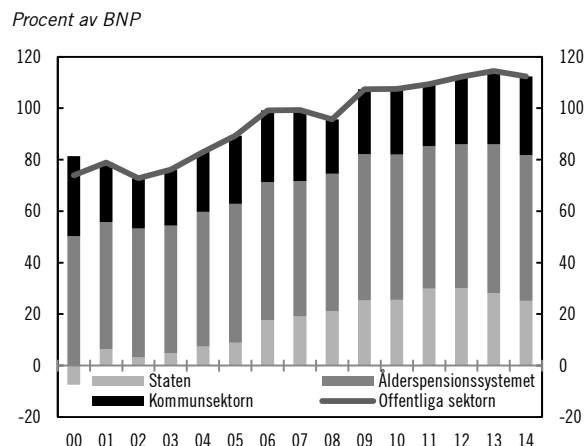

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

9.3 Nettoförmögenheten och skuldutvecklingen

Nettoförmögenheten

Den offentliga sektorns nettoförmögenhet består av både realkapital och finansiella tillgångar, med avdrag för skulder. Realkapitalet, eller kapitalstocken, innefattar både materiella tillgångar, som t.ex. byggnader och anläggningar, och immateriella tillgångar, som t.ex. datorprogram. Större delen av den offentliga sektorns kapitalstock består av byggnader, vägar och annan infrastruktur som inte ger någon direkt avkastning. En del av kapitalstocken används för produktion av offentliga tjänster, som t.ex. skolor, sjukhus och kontorsbyggnader, medan andra delar, t.ex. infrastrukturen, ger en samhällsekonomisk avkastning. Vidare ingår numera mark som tillgångsslag i den officiella statistiken. De finansiella tillgångarna omfattar såväl olika fordringar på den privata sektorn som aktier. Aktieinnehaven kan vara likvida tillgångar förknippade med ett tydligt avkastningskrav, som t.ex. AP-fondernas aktieinnehav. Innehaven kan också vara en form för kontroll av realkapital, som t.ex. statens ägande av Vattenfall AB.

Diagram 9.6 Den offentliga sektorns nettoförmögenhet fördelad på sektorer

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Skulderna omfattar finansiella skulder samt statens och den kommunala sektorns åtaganden för tjänstepensioner. Den s.k. Maastrichtskulden, av vilken statsskulden utgör en övervägande del, redovisas till nominellt värde. I finansräkenskaperna definieras skulden till sitt marknadsvärde. Posten Övriga skulder inkluderar skillnaden mellan marknadsvärdet och den nominellt värderade Maastrichtskulden.

Vid utgången av 2014 uppgick den offentliga sektorns totala nettoförmögenhet till över 110 procent av BNP (se diagram 9.6), varav ägandet i reala tillgångar översteg 90 procent av BNP. Den finansiella nettoförmögenheten, dvs. skillnaden mellan finansiella tillgångar och skulder, uppgick därmed till över 20 procent av BNP.

Fördelningen av nettoförmögenheten på sektorer visar att statens andel av förmögenheten är lägst då den offentliga sektorns skuld huvudsakligen består av statsskulden. Både den kommunala sektorns och statens nettoförmögenhet består till övervägande del av reala tillgångar, medan ålderspensionssystemets nettoförmögenhet utgörs av finansiella tillgångar. År 2000–2012 ökade nettoförmögenheten med närmare 40 procent av BNP. Mellan 2012 och 2014 har den dock varit i stort sett oförändrad som andel av BNP. Det beror framför allt på ökningen av bruttoskulden, som redovisas i skuldavsnittet nedan.

Tabell 9.15 Den offentliga sektorns tillgångar och skulder 2014

	Miljarder kronor	Procent av BNP
Tillgångar	7 088	181
Finansiella tillgångar	3 487	89
varav aktier	1 574	40
Kapitalstock	3 601	92
varav mark	741	19
Skulder	2 683	68
Maastrichtskuld ¹	1 755	45
Pensionsskuld	327	8
Övrigt	602	15
Förmögenhet	4 405	112
Staten	986	25
Ålderspensionssystemet	2 216	57
Kommunsektorn	1 202	31

Anm.: År 2014 är det senast redovisade utfallsåret i den offentliga statistiken.

¹ Maastrichtskulden är redovisad konsoliderad i denna tabell. Posten Övrigt inkluderar konsolideringsfaktorn mellan staten, ålderspensionssystemet och kommunsektorn.

Källor: Statistiska centralbyrån.

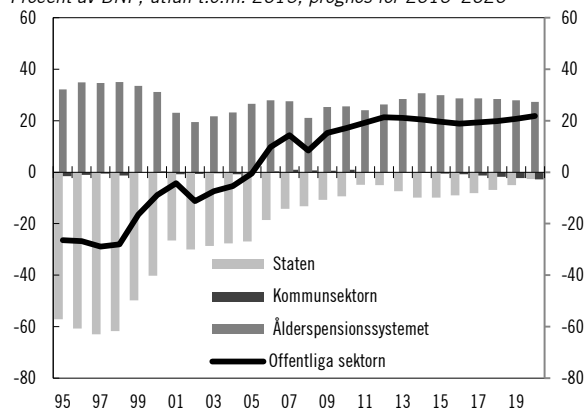
Finansiell nettoförmögenhet

Den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet ligger huvudsakligen i AP-fonderna i ålderspensionssystemet, medan statens finansiella nettoförmögenhet är negativ. Kommunsektorns finansiella tillgångar och skulder har sedan år 2000 i stort sett varit lika stora (se diagram 9.7).

Den offentliga sektorns kapitalinkomster i form av räntor och utdelningar, som huvudsakligen är hänförliga till ålderspensionssystemet, överstiger ränteutgifterna. Den totala skulden inkluderar statens och kommunsektorns åtaganden för de förmånsbestämda tjänstepensionerna som intjänats fr.o.m. 1998. De totala skulderna för de fonderade avgiftsbestämda tjänstepensionerna ingår, i likhet med premiepensionssystemet, inte i den offentliga sektorn utan redovisas i försäkringssektorn.

Diagram 9.7 Den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet

Procent av BNP, utfall t.o.m. 2015, prognos för 2016–2020

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den finansiella nettoförmögenheten minskade från 20,5 procent av BNP 2014 till 19,6 procent av BNP 2015 (se diagram 9.7 och tabell 9.16). Minskningen var i dess helhet hänförlig till den starka BNP-tillväxten (se sista raden i tabell 9.16).

Underskottet i det finansiella sparandet och den fortsatt starka konjunkturtillväxten medför att den finansiella nettoförmögenheten växer långsammare än BNP mellan 2016 och 2017. Samtidigt medför värdeförändringar i framför allt pensionssystemet att den finansiella nettoförmögenheten ökar som andel av BNP.

Från och med denna proposition görs prognoser för värdeökningarna av värdepappers-tillgångarna i samtliga sektorer (se näst sista raden Tabell 9.16).

Tabell 9.16 Den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet

Procent av BNP

Utfall för 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Staten	-9,8	-9,0	-8,1	-6,8	-5,0	-2,7
Ålderspensionssystemet	30,0	28,7	28,7	28,5	28,0	27,3
Kommunsektorn	-0,5	-0,8	-1,3	-1,8	-2,3	-2,8
Offentlig sektor	19,6	18,8	19,3	19,9	20,7	21,9
<i>Förändring</i>	<i>-0,9</i>	<i>-0,8</i>	<i>0,5</i>	<i>0,5</i>	<i>0,8</i>	<i>1,2</i>
<i>Bidrag till förändringen</i>						
<i>Finansiellt sparande</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,3</i>	<i>0,0</i>	<i>0,8</i>	<i>1,5</i>
<i>Värdeförändringar m.m.</i>	<i>0,3</i>	<i>0,4</i>	<i>1,5</i>	<i>1,3</i>	<i>0,8</i>	<i>0,6</i>
<i>Nominell BNP-förändring</i>	<i>-1,2</i>	<i>-0,9</i>	<i>-0,8</i>	<i>-0,7</i>	<i>-0,8</i>	<i>-0,9</i>

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den finansiella nettoförmögenheten beräknas öka som andel av BNP fr.o.m. 2017. Detta för-

klaras främst av den beräknade värdeökningen av statens värdepappersinnehav. Framöver bidrar också de förväntade överskotten i det finansiella sparandet till att den finansiella nettoförmögenheten stärks. I slutet av prognosperioden beräknas den finansiella nettoförmögenheten på nytt överstiga 20 procent av BNP.

Skuldutvecklingen

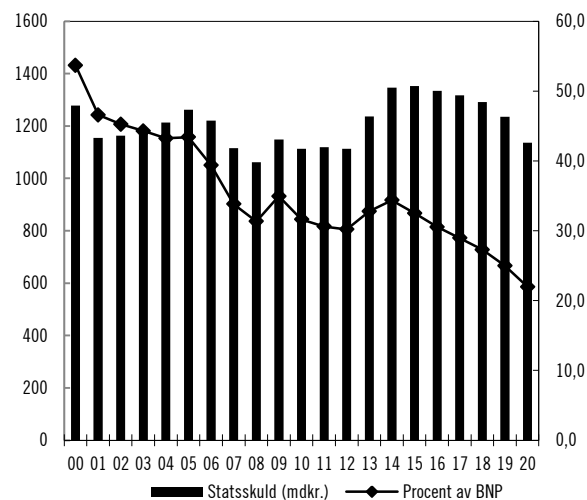
Statens budget visade ett underskott på 33 miljarder kronor 2015. Att statsskulden trots detta enbart ökade med 5 miljarder kronor (se tabell 9.17) beror bl.a. på att de s.k. stats-skuldsdispositionerna var mindre vid utgången av 2015 än vid utgången av 2014. Skuldsdispositionerna innefattar bl.a. orealiserade valutakursdifferenser och upplupen inflationskompensation som påverkar skulden, men inte statens budgetsaldo och nettolånebehov.

Diagram 9.8 Statsskuldens utveckling

Utfall t.o.m. 2015, prognos för 2016–2020

Miljarder kronor

Procent av BNP

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar

Från och med 2016 bidrar budgetöverskotten till att statsskulden minskar, både nominellt och uttryckt som andel av BNP (se tabell 9.17 och diagram 9.9). I slutet av 2020 beräknas skuld-kvoten, dvs. den konsoliderade statsskulden som andel av BNP, uppgå till ca 22 procent.

Tabell 9.17 Statsskuldens förändring

Miljarder kronor, utfall för 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Okonsoliderad statsskuld vid ingången av året	1 394	1 403	1 387	1 371	1 345	1 291
Förändring av okonsoliderad statsskuld	9	-17	-16	-25	-55	-98
Varav						
Lånebehov ¹	33	-30	-7	-21	-60	-93
Skulddispositioner m.m.	-24	13	-8	-4	5	-5
Okonsoliderad statsskuld vid årets slut ²	1 403	1 387	1 371	1 345	1 291	1 193
Eliminering av myndigheters innehav av statspapper	51	52	53	54	55	56
Statsskuld vid årets slut³	1 352	1 334	1 318	1 291	1 235	1 137
Statsskuld-förändring ⁴	6	-18	-17	-26	-56	-99
Statsskuld i procent av BNP	32,5	30,6	29,0	27,3	25,0	22,0

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹Identiskt med statens budgetsaldo med omvänt tecken.

²I den okonsoliderade statsskuden ingår statliga myndigheters innehav av statspapper.

³Här avses konsoliderad statsskuld vilket innebär att statliga myndigheters innehav av statspapper räknats bort.

⁴Avser statsskuld-förändring beräknad på den konsoliderade statsskuden.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld är låg

Maastrichtskulden definieras av EU-regler och är det skuldbegrepp som används vid bedömningen av medlemsländernas offentliga finanser inom ramen för stabilitet- och tillväxtpakten. För svenska förhållanden innebär definitionen att skulden består av den konsoliderade statsskuden och kommunsektorns skulder på kapitalmarknaden, med avdrag för AP-fondernas innehav av statsobligationer.

Inför Sveriges EU-inträde den 1 januari 1995 uppgick den konsoliderade bruttoskulden till över 1 200 miljarder kronor, vilket motsvarade ca 70 procent av BNP (se diagram 9.9). Sedan dess har det nominella värdet ökat med närmare 600 miljarder kronor, för att vid utgången av 2015 uppgå till ca 1 800 miljarder kronor.

Skulden har emellertid minskat kraftigt som andel av BNP sedan 1994, och uppgick vid utgången av 2015 till 43,4 procent av BNP

(skuldkvoten), vilket kan jämföras med referensvärdet inom stabilitet- och tillväxtpakten om högst 60 procent av BNP (se tabell 9.19).

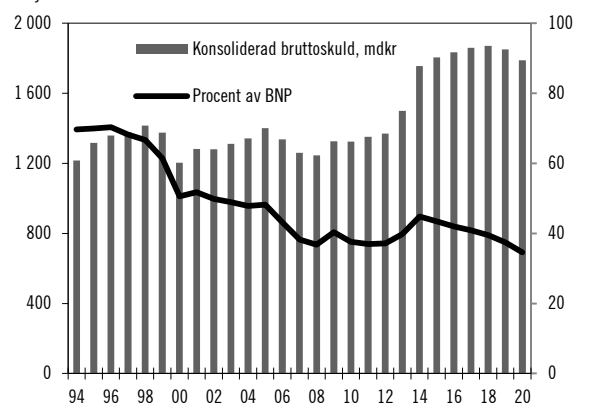
Utvecklingen av skulden beror på det finansiella sparandet, som kan fördelas på primärt sparande, ränteutgifter och s.k. stockflödesförändringar. Detta flöde utgörs av finansiella transaktioner och periodiseringar som inte påverkar det finansiella sparandet.

Diagram 9.9 Den konsoliderade bruttoskulden

Utfall t.o.m. 2015, prognos för 2016–2020

Miljarder kronor

Procent av BNP

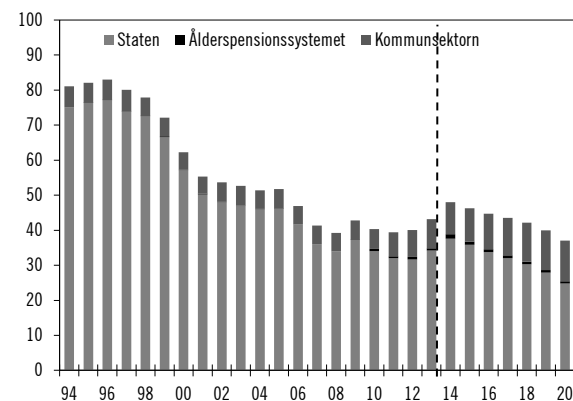
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Merparten av ökningen sedan 1995 skedde i staten mellan 2012 och 2014 (se diagram 9.9 och diagram 9.10), då skulden ökade med ca 380 miljarder kronor, vilket motsvarade en ökning om 7,6 procent av BNP. Statens finansiering av Riksbankens lån för förstärkningen av valutareserven 2013 ökade skulden med 2,7 procentenheter. Vidare ökade skulden 2014 med ca 1,8 procent av BNP till följd av regelförändringar som innebar att andra myndigheter än Riksgäldskontoret får inneha utestående återköpsavtal avseende finansiella instrument, s.k. repor, över årsskiftet. Effekten bruttoredovisas i NR, men är lika stor på tillgångar och skulder och därför neutral för den finansiella förmögenheten. Eftersom dessa repor hanteras av Kammarkollegiet påverkas inte statsskuden enligt redovisningen i statsbudgeten, som endast speglar Riksgäldskontorets skuldhantering. I övrigt bidrog även underskotten i de offentliga finanserna och valutakurseffekter till att skulden ökade mellan 2012 och 2014.

Diagram 9.10 Den offentliga sektorns bruttoskuld fördelad på sektorer

Procent av BNP

Utfall för 1994–2015, prognos för 2016–2020

Anm.: Summan av de tre delsektorernas skuld överstiger den totala Maastrichtskulden eftersom den totala skulden är konsoliderad.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Bruttoskulden beräknas öka t.o.m. 2018 till följd av underskotten i det finansiella sparandet, men i långsammare takt än BNP. År 2020 beräknas skulden understiga 35 procent av BNP.

Tabell 9.18 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld och bidrag till förändringen

Procent av BNP om annat inte anges

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Miljarder kronor	1 805	1 834	1 860	1 870	1 850	1 788
Procent av BNP	43,4	42,0	40,9	39,5	37,4	34,5
Förändring	-1,4	-1,4	-1,1	-1,4	-2,1	-2,9
Bidrag till förändringen						
Primärt finansiellt sparande	-0,4	-0,2	-0,1	-0,5	-1,4	-2,2
Ränteutgifter	0,5	0,4	0,4	0,5	0,6	0,7
Stock-flöde	1,2	0,5	0,3	0,2	0,4	0,3
Periodisering av räntor och skatter	0,8	-0,7	-0,1	0,3	0,4	0,4
Försäljning av aktier m.m.	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Övrigt	0,3	1,3	0,5	0,0	0,1	0,0
Nominell BNP-förändring	-2,6	-2,1	-1,7	-1,6	-1,7	-1,7

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

9.4 Finansiellt sparande enligt olika bedömare

I detta avsnitt redovisas en jämförelse mellan de senaste prognoserna för det finansiella sparandet gjorda av regeringen i denna proposition, Ekonomistyrningsverket (ESV), Konjunktur-

institutet (KI), Riksbanken, OECD, Europeiska kommissionen och Internationella valutafonden (IMF). Vid en jämförelse av de olika bedömningarna är det viktigt att beakta att de har gjorts vid olika tidpunkter och kan bygga på olika antaganden om den framtida politiken.

Prognosjämförelse avseende det finansiella sparandet

För innevarande år är ESV:s och regeringens prognoser för utvecklingen av den offentliga sektorns finansiella sparande förhållandevis lika. KI räknar däremot med en betydande försämring av de offentliga finanserna jämfört med 2015, och avviker därmed från regeringens bedömning. I huvudsak beror skillnaden på att KI gör bedömningen att skatteinkomsterna, framför allt från kapitalbeskattningen, utvecklas svagare än i regeringens prognos. År 2017 är ESV:s och KI:s prognoser för den offentliga sektorns finansiella sparande helt i linje med regeringens.

Tabell 9.19 Bedömningar av finansiellt sparande

Procent av BNP

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Regeringen	-0,1	-0,2	-0,3	0,0	0,8	1,5
KI, 160831	-0,1	-0,6	-0,3	0,2	0,6	0,5
KI exkl. åtgärder	-0,1	-0,6	-0,3	0,3	1,2	1,8
ESV, 160906	-0,1	0,0	-0,3	0,0	0,5	1,2
Riksbanken, 160907	-0,1	0,1	0,0	0,2	-	-
EU-kommissionen, 160503	0,0	-0,4	-0,7	-	-	-
OECD, 160601	-1,1	-0,6	-0,3	-	-	-
IMF, 160412	-0,9	-0,9	-0,8	-0,4	-0,2	0,0

Källor: Ekonomistyrningsverket, Konjunkturinstitutet, Riksbanken, Europeiska kommissionen, OECD samt Internationella valutafonden.

Regeringens prognos för det finansiella sparandet 2016 överensstämmer i stort sett med Europeiska kommissionens prognos. År 2017 gör kommissionen bedömningen att det finansiella sparandet försämras i högre utsträckning än vad regeringen prognostiserar. Skillnaden mellan de olika prognoserna beror framför allt på olika bedömningar av den ekonomiska återhämtningen, konsumtionsefterfrågan, utvecklingen på arbetsmarknaden och inflationsutvecklingen.

Prognosjämförelse avseende det strukturella sparandet

I tabell 9.20 redovisas olika bedömares prognoser för den offentliga sektorns strukturella sparande. Skillnaderna gentemot andra bedömare är i vissa fall större vid jämförelser av det strukturella sparandet än det finansiella sparandet. Skillnaden beror dels på olika prognoser för BNP-gapet, dels på olika beräkningsmetoder.

Tabell 9.20 Bedömningar av strukturellt/konjunkturjusterat sparande

Procent av potentiell BNP

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Regeringen	-0,2	0,2	-0,3	0,1	0,9	1,6
KI, 160831	-0,2	-0,5	-0,8	-0,3	0,3	0,5
KI exkl. åtgärder	-0,2	-0,4	-0,8	0,0	1,1	2,0
ESV, 160906	-0,2	0,2	-0,3	0,1	0,9	1,6
EU-kommissionen, 160503	0,3	-0,5	-0,5	–	–	–
OECD, 160601	-0,4	-0,8	-1,2	–	–	–
IMF, 160412	-0,7	-1,0	-1,0	-0,6	-0,5	-0,3

Källor: Ekonomistyrningsverket, Konjunkturinstitutet, Riksbanken, Europeiska kommissionen, OECD samt Internationella valutafonden.

EU-avgiften högre utgifter i förhållande till beräkningarna i vårpropositionen.

För 2017–2020 beräknas inkomsterna från framför allt skatt på arbete och kapital bli lägre än enligt föregående prognos. Även kapitalinkomsterna förväntas bli lägre.

Samtidigt beräknas utgifterna inom migrationsområdet bli lägre, både till följd av de åtgärder som genomförts för att säkerställa mottagningssystemet och av lägre volymprognoser. Utgifterna har dessutom reviderats ned 2017 till följd av att reduktionen på EU-avgiften väntas bli uppskjuten till detta år.

Revideringar inom arbetsmarknads- och ohälsområdet medför också beräknat lägre utgifter i förhållande till vårpropositionen. Den sammantagna effekten är att de offentliga finanserna förstärks betydligt för hela prognosperioden jämfört med bedömningen i 2016 års ekonomiska vårproposition.

9.5 Uppföljning av den offentliga sektorns finanser

Den offentliga sektorn redovisade ett sparande nära balans 2015 (se tabell 9.21). Jämfört med det utfall som fanns tillgängligt när 2016 års ekonomiska vårproposition beslutades har sparandet reviderats ned med 2 miljarder kronor. Det är huvudsakligen inkomsterna från bolagsskatt som har reviderats ned, samtidigt som den kommunala konsumtionen i stället har reviderats upp.

För 2016 har prognosen för det finansiella sparandet reviderats upp. Prognosen för inkomsterna från hushållens skatt på kapital och skatt på konsumtion har reviderats upp i förhållande till beräkningen i vårpropositionen.

Utgifterna har reviderats ned för 2016 jämfört med beräkningen i vårpropositionen. I huvudsak är det utgifterna relaterade till migrations-, arbetsmarknads- och ohälsområdet som beräknas bli lägre än tidigare. Investeringsutgifterna i framför allt kommunsektorn förväntas däremot bli högre. Likaså innebär den förväntat senarelagda regleringen av rabatten på

Tabell 9.21 Offentliga sektorns inkomster och utgifter. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2016 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor om inte annat anges

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Finansiellt sparande i 2016 års ekonomiska vårproposition	0	-19	-31	-17	4	35
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,4</i>	<i>-0,7</i>	<i>-0,4</i>	<i>0,1</i>	<i>0,7</i>
Förändringar						
Inkomster	-1	3	-9	-15	-16	-16
Skatter	0	7	1	-7	-4	-7
Staten	0	8	6	2	6	7
Ålderspensionssystemet	0	3	-1	-1	-1	-2
Kommunsektorn	0	-3	-5	-8	-9	-12
Övriga inkomster	-1	-5	-10	-8	-11	-9
Utgifter	1	-8	-28	-32	-50	-59
Kommunal konsumtion	1	-1	-4	-18	-31	-40
Ålderspensioner	0	0	-2	-4	-7	-8
Ränteutgifter	1	-2	-4	-3	-6	-5
Övriga primära utgifter	-1	-4	-19	-7	-7	-6
Förändring av finansiellt sparande	-2	10	19	17	35	43
<i>Procent av BNP</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,2</i>	<i>0,4</i>	<i>0,4</i>	<i>0,7</i>	<i>0,8</i>
Stat	-1	10	23	19	35	42
Ålderspensionssystem	0	0	-2	-1	0	1
Kommunsektor	-1	0	-1	-2	-1	-1
Finansiellt sparande i budgetpropositionen för 2017	-2	-9	-11	0	39	78
<i>Procent av BNP</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,3</i>	<i>0,0</i>	<i>0,8</i>	<i>1,5</i>

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 9.22 Offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2016 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor om inte annat anges

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
2016 års ekonomiska vårproposition						
Finansiell nettoförmögenhet	811	782	745	720	717	744
<i>Procent av BNP</i>	<i>19,5</i>	<i>17,8</i>	<i>16,3</i>	<i>15,2</i>	<i>14,5</i>	<i>14,3</i>
Konsoliderad skuld	1 805	1 864	1 876	1 912	1 936	1 922
<i>Procent av BNP</i>	<i>43,4</i>	<i>42,5</i>	<i>41,1</i>	<i>40,3</i>	<i>39,1</i>	<i>36,9</i>
Förändringar						
Finansiell nettoförmögenhet	5	40	135	222	304	388
Konsoliderad skuld	0	-30	-16	-42	-86	-134
Budgetpropositionen för 2016						
Finansiell nettoförmögenhet	816	822	880	942	1022	1132
<i>Procent av BNP</i>	<i>19,6</i>	<i>18,8</i>	<i>19,3</i>	<i>19,9</i>	<i>20,7</i>	<i>21,9</i>
Konsoliderad skuld	1 805	1 834	1 860	1 870	1 850	1 788
<i>Procent av BNP</i>	<i>43,4</i>	<i>42,0</i>	<i>40,9</i>	<i>39,5</i>	<i>37,4</i>	<i>34,5</i>

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

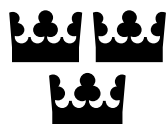
Konsoliderad bruttoskuld och den finansiella nettoförmögenheten jämfört med 2016 års ekonomiska vårproposition

Jämfört med bedömningen i 2016 års ekonomiska vårproposition har den finansiella nettoförmögenheten reviderats upp i betydligt större utsträckning än det ackumulerade finansiella sparatet (se tabell 9.22). Detta beror på en kraftig upprevidering av värderingen av tillgångarna som följer av den ändrade principen om att prognostisera värdeökningar av värdepappersinnehavet.

Maastrichtskulden beräknas bli lägre än enligt föregående prognos. Det är i huvudsak statens ackumulerade lånebehov som nu bedöms bli lägre än i vårpropositionen.

10

Kommunsektorns
finanser och
sysselsättning

10 Kommunsektorns finanser och sysselsättning

Sammanfattning

- Kommunsektorns resultat före extraordinära poster uppgick till 16 miljarder kronor 2015. Kommunerna redovisade sammantaget ett resultat på 15 miljarder kronor, medan landstingen redovisade ett resultat på 1 miljard kronor. Medelresultatet för kommunsektorn uppgick till 14 miljarder kronor 2011–2015.
- Skatteinkomsterna förväntas öka starkt 2016 och 2017 i takt med att utvecklingen på arbetsmarknaden fortsätter att förbättras. På några års sikt ökar antalet arbetade timmar långsammare, vilket bidrar till att skatteinkomsterna ökar långsammare, för att 2018–2020 ligga nära den genomsnittliga ökningstakten 2000–2015.
- Statsbidragen ökar 2016 och 2017, främst till följd av förslaget i denna proposition om kraftigt förhöjda generella statsbidrag till kommunsektorn och det mycket stora antalet asylsökande 2015.
- Den starka inkomstutvecklingen ger utrymme att både öka konsumtionen och förbättra resultatet 2016. Därefter ökar dock utgifterna i högre takt än inkomsterna och resultatet väntas successivt minska t.o.m. 2020, för att då uppgå till 8 miljarder kronor. Det finansiella sparandet bedöms samtidigt minska från -12 till -26 miljarder kronor 2016–2020.
- Den kommunala konsumtionen bedöms öka mycket starkt 2016 och 2017. Behovet

av kommunala tjänster påverkas mycket av den demografiska utvecklingen, med fler barn och äldre i befolkningen, samt av en stadig befolkningsökning och ett stort mottagande av asylsökande.

- Den kommunfinansierade sysselsättningen bedöms öka med ca 87 000 personer mellan 2015 och 2020.
-

10.1 Kommunerna och landstingen – en viktig del av svensk ekonomi

Kommunsektorn, dvs. kommuner och landsting, ansvarar för merparten av de skattefinansierade välfärdstjänsterna. Sektorn utgör därmed en viktig del av den svenska ekonomin. Kommunsektorns totala utgifter motsvarade 2015 ca 23 procent av BNP, varav ca 19 procentenheter utgjordes av konsumtionsutgifter. Resterande del utgjordes av transfereringar, investeringar och ränteutgifter.

Kommunerna och landstingen sysselsätter ungefär en fjärdedel av det totala antalet sysselsatta i Sverige. Omkring 80 procent av dessa är kvinnor. Därtill kommer personer anställda i privata företag som utför tjänster som finansieras av kommuner och landsting. Totalt var drygt 1,3 miljoner personer sysselsatta i kommunalt finansierad verksamhet 2015.

Kommunerna och landstingen finansierar till två tredjedelar sin verksamhet med kommunal inkomstskatt. Det är därför av stor betydelse för

kommunsektorns finanser hur sysselsättningen utvecklas.

Statsbidragen, den näst största inkomstposten för kommunsektorn, utgör omkring en sjättedel av de sammanlagda inkomsterna. Statsbidragen utgörs av dels generella statsbidrag, dels riktade statsbidrag. De senare bidragen är avsedda att användas till vissa specificerade verksamheter eller ändamål.

Därutöver kan kommuner och landsting finansiera sina verksamheter med avgifter. Möjligheten att använda avgiftsfinansiering begränsas dock av lag, och varierar mellan olika verksamheter.

10.2 Finansiellt sparande och ekonomiskt resultat

Kommunsektorns skatteinkomster bestäms av de skattesatser som kommunerna och landstingen fastställt, samt av utvecklingen för det kommunala skatteunderlaget. Det kommunala skatteunderlaget består främst av summan av utbetalda löner, drygt 70 procent, och pensioner, drygt 20 procent. Statsbidragen fördelas genom anslag i statens budget.

Kommunsektorns inkomster har en stor påverkan på utvecklingen av utgifterna, som till drygt 80 procent utgörs av konsumtionsutgifter. Enligt det s.k. balanskravet i 8 kap. 4 § kommunallagen (1991:900) ska kommuner och landsting upprätta en budget där kostnaderna inte överstiger intäkterna. Dessutom ställer lagen krav på god ekonomisk hushållning. Av denna anledning har många kommuner och landsting finansiella mål som bygger på att resultatet ska uppgå till en andel av skatteintäkterna och de generella statsbidragen. I praktiken innebär detta att kommuner och landsting oftast budgeterar för positiva resultat.

Skillnaden mellan resultat och finansiellt sparande

Balanskravet och kravet på god ekonomisk hushållning för kommuner och landsting är kopplade till resultatet, medan det finansiella sparandet är kopplat till målet för den offentliga sektorns finansiella sparande. Det finansiella sparandet motsvarar skillnaden mellan in-

komsterna och utgifterna.⁷⁵ Den större delen av skillnaden mellan resultatet och det finansiella sparandet förklaras av redovisningen av investeringar och avskrivningar. I resultatet ingår endast årets avskrivningar, och således inte årets investeringsutgifter. I det finansiella sparandet ingår däremot investeringarna som en utgift, vilket drar ned det finansiella sparandet samma år som investeringen görs. Däremot belastar inte avskrivningarna det finansiella sparandet.

Prognosprinciper

I regeringens prognos för kommunsektorns finanser antas sektorn bedriva en utgiftspolitik som är förenlig med balanskravet. Vidare antas den genomsnittliga kommunalskattesatsen vara oförändrad. Prognosen grundar sig på ett antagande om oförändrad politik, inklusive beslutade, föreslagna och aviserade förändringar av statsbidragen. De riktade statsbidragen kan dock variera på grund av vissa utgifter som är kopplade till antalet personer i olika ersättnings- och transfereringssystem, t.ex. antalet asylsökande.

Sammantaget blir skatteunderlagets tillväxt viktigt för utvecklingen av inkomsterna i prognosen. På några års sikt antas i normalfallet kommunsektorn som helhet redovisa ett resultat som är i linje med god ekonomisk hushållning.⁷⁶ Den prognostiserade utvecklingen av skatteunderlaget blir därmed vanligtvis styrande för prognosen för utgifterna på några års sikt.

Finansiellt sparande och ekonomiskt resultat 2015

De senaste tio åren har kommunsektorn redovisat starkare finanser än under 1990-talet och början av 2000-talet. Det ekonomiska

⁷⁵ Det finansiella sparandet definieras av det internationella regelverket för nationalräkenskaperna. Det är nationalräkenskaperna som är grunden för regeringens utfallsredovisning av det finansiella sparandet och prognos för kommunsektorns finanser.

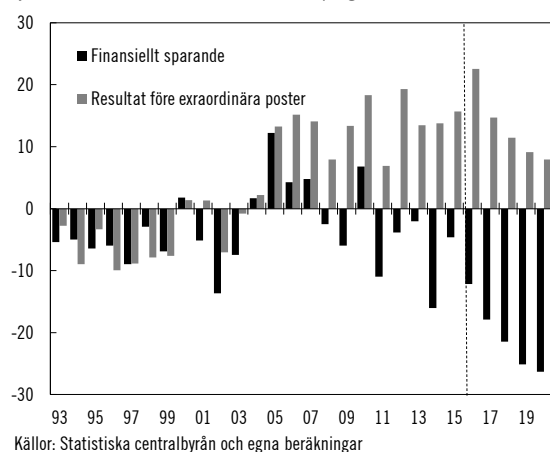
⁷⁶ God ekonomisk hushållning antas i normalfallet motsvara ett resultat som motsvarar ungefär 2 procent av skatteintäkterna och de generella statsbidragen, vilket också är ett vanligt förekommande mål inom kommunsektorn.

resultatet har varit positivt alla år sedan 2004 (se diagram 10.1). Skillnaden mellan det finansiella sparandet och resultatet har samtidigt ökat, främst på grund av högre investeringsutgifter.

Kommunsektorns finanser har de senaste åren även påverkats av tillfälliga poster, exempelvis pensionsskuldssökningar till följd av förändringar av diskonteringsräntan för pensioner. Detta påverkar jämförelsen mellan resultatet och det finansiella sparandet.

Diagram 10.1 Finansiellt sparande och resultat

Miljarder kronor, utfall för 1993–2015, prognos 2016–2020

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar

Det förbättrade finansiella sparandet 2015 jämfört med 2014 berodde till stor del på det tillfälliga stöd till kommunsektorn om 9,8 miljarder kronor som riksdagen beslutade om i december 2015. Hela beloppet redovisades som en inkomst för kommunsektorn 2015 i termer av finansiellt sparande, samtidigt som förbrukningen av resurserna kan ske både 2015 och 2016. I resultattermen har kommunsektorn redovisat 1 miljard kronor av intäkten 2015. Resterande del kommer att redovisas som en intäkt 2016, vilket bidrar till ett förbättrat resultat detta år.

Samtidigt ökade både inkomsterna, även exklusive det tillfälliga stödet, och utgifterna i en högre årstakt än den genomsnittliga ökningen sedan 1993. Såväl skatteinkomsterna som konsumtionsutgifterna ökade. Det berodde bl.a. på en stark utveckling på arbetsmarknaden och på det stora antalet asylsökande.

Resultatet för kommunsektorn före extraordinära poster var något högre än 2014 (se tabell 10.1).

Tabell 10.1 Kommunsektorns resultaträkning

Miljarder kronor

	2011	2012	2013	2014	2015
Verksamhetens intäkter	155	170	178	179	196
Verksamhetens kostnader	-781	-807	-837	-872	-917
Avskrivningar	-24	-26	-28	-28	-30
Verksamhetens netto-kostnader	-650	-663	-687	-721	-751
Skatteintäkter	540	561	584	602	634
Generella statsbidrag och utjämning	123	120	123	127	128
Finansnetto	-6	2	-6	6	4
Resultat före extraordinära poster	7	19	13	14	16
Extraordinära poster	0	0	9	-1	-0
Årets resultat	7	19	22	13	15

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan. Generella statsbidrag redovisas enligt redovisningen i kommuner och landsting, inte enligt nationalräkenskaper. Det innebär att statsbidraget för läkemedelsförmånen och fastighetsavgiften ingår.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Mellan 2014 och 2015 ökade intäkterna med 5,5 procent, vilket bl.a. förklaras av en ökning av verksamhetens intäkter om nästan 10 procent. Detta var en stor ökning jämfört med genomsnittet för 2011–2015, som uppgick till 4,1 procent per år. Ökningen berodde främst på ökade riktade statliga bidrag till följd av det stora antalet asylsökande, men även på en tillfällig återbetalning av premier från AFA Försäkring om 4,9 miljarder kronor.

Skatteintäkterna ökade också starkt 2015. Ökningen, som uppgick till 5,3 procent, berodde främst på att skatteunderlaget ökade, men även på att den genomsnittliga skattesatsen höjdes med 13 öre per 100 kronor i beskattningsbar inkomst.

De generella statsbidragen, som de redovisas av kommuner och landsting, ökade med 0,8 procent mellan 2014 och 2015, bl.a. till följd av att det tillfälliga stödet till kommunsektorn delvis togs upp som en intäkt 2015.

År 2015 ökade verksamhetens kostnader med 5,2 procent för kommunsektorn som helhet. Ökningen var stor jämfört med genomsnittet 2011–2015, som uppgick till 4,1 procent per år. Den stora kostnadsökningen mellan 2014 och 2015 förklaras bl.a. av det stora antalet asylsökande 2015.

Försämrat finansiellt sparande 2016–2020

År 2016 bedöms kommunsektorn redovisa ett försämrat finansiellt sparande jämfört med föregående år (se tabell 10.2). Till stor del beror det på att det tillfälliga stödet som riksdagen beslutade om i december 2015 inte tas upp som en inkomst 2016 i nationalräkenskaperna, men däremot till stor del väntas förbrukas och därmed belasta utgiftssidan det året.

Tabell 10.2 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor om inte annat anges, utfall för 2015, prognos för 2016–2019

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inkomster	959	1 014	1 072	1 099	1 133	1 172
<i>Utveckling i procent</i>	6,3	5,6	5,8	2,5	3,1	3,5
Skatter	639	671	706	736	767	798
Kommunal fastighetsavgift	16	17	17	19	19	20
Statsbidrag exkl. mervärdesskatt	161	184	202	191	185	181
<i>Generella bidrag</i>	98	90	102	102	102	102
<i>Riktade bidrag</i>	63	94	100	89	82	78
Kapitalinkomster	10	8	8	10	15	22
Övriga inkomster ¹	133	133	140	144	148	152
Varav komp. för mervärdesskatt	59	64	67	69	69	70
Utgifter	964	1 026	1 090	1 121	1 158	1 199
<i>Utveckling i procent</i>	5,0	6,4	6,3	2,8	3,3	3,5
Konsumtion	795	852	901	933	959	985
Investeringar	90	98	107	109	111	113
Transfereringar	76	75	82	78	83	87
Övriga utgifter ²	3	1	0	1	5	13
Finansiellt sparande	-5	-12	-18	-21	-25	-26
Resultat	16	23	15	11	9	8

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Kommunsektorns kompensation för mervärdesskatten är inkluderad i övriga inkomster och inte i statsbidragen.

² Inkluderar nettoköp av mark och fastigheter. Eftersom försäljningen vanligtvis överstiger köp är denna nettopost negativ, vilket minskar de redovisade utgifterna med några miljarder kronor per år.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Samtidigt utvecklas skatteunderlaget i kommunsektorn starkt 2016 och 2017 till följd av det förbättrade läget på arbetsmarknaden. Vidare höjdes den genomsnittliga skattesatsen i kommunsektorn för 2016 med 11 öre per 100 kronor i beskattningsbar inkomst. Även statsbidragen ökar i hög takt 2016 och 2017, främst till följd av det stora antalet asylsökande, men även till följd av förslaget i denna proposition om en höjning av det generella statsbidraget med 10 miljarder kronor per år

fr.o.m. 2017. Skatteinkomsternas utveckling dämpas något 2018–2020, men ligger trots antagandet om oförändrade skattesatser nära den genomsnittliga årliga ökningstakten 1994–2015. Den svagare utvecklingen beror i huvudsak på att lönesumman ökar långsammare när arbetsmarknaden når ett balanserat resursutnyttjande och på att skattesatserna i kommunsektorn, enligt den ovan nämnda prognosprincipen, antas vara oförändrade. Samtidigt minskar statsbidragen mot slutet av prognosperioden, framför allt till följd av lägre riktade statsbidrag inom migrations- och integrationsområdena.

Den starka inkomstutvecklingen 2016 och 2017 ger utrymme för en stark ökning av den kommunala konsumtionen.

Kommunsektorn bedöms som helhet under prognosperioden uppnå ett resultat som är något sämre än vad som normalt anses vara i linje med god ekonomisk hushållning.

10.3 Kommunsektorns inkomster

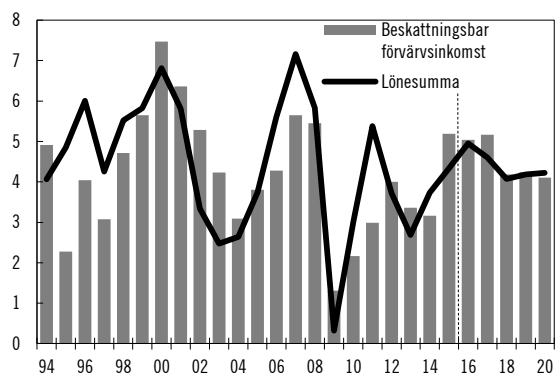
Kommunsektorns inkomster består framför allt av inkomster från skatt på arbete och av statsbidrag. Skatteinkomsterna är till stor del beroende av utvecklingen på arbetsmarknaden. Statsbidragens utveckling påverkas främst av beslutade, föreslagna och aviserade förändringar till följd av ny politik, men även av demografiska förändringar.

Stark tillväxt i sysselsättningen ökar skatteinkomsterna framöver

I regeringens prognos bedöms sysselsättningen öka i hög takt under de närmaste åren. Det bidrar till att också lönesumman ökar starkt, med i genomsnitt 4,4 procent per år 2016–2020, vilket är mer än genomsnittet 2000–2015. Pensionerna ökar också i relativt hög takt, med i genomsnitt 4,3 procent per år. Detta innebär att skatteunderlaget för kommuner och landsting ökar i god takt 2016–2020 (se diagram 10.2).

Diagram 10.2 Lönesumma och kommunal beskattningsbar inkomst

Procentuell förändring, utfall för 1993–2015, prognos för 2016–2020

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Vid förändringar av skattelagstiftningen som påverkar det kommunala skatteunderlaget, neutraliseras som regel effekterna av dessa genom att nivån på det generella statsbidraget höjs eller sänks (s.k. skattereglering).

År 2015 begränsades avdragsrätten för privat pensionssparande och 2016 slopades avdragsrätten helt. Detta beräknas öka de kommunala skatteinkomsterna med knappt 4 miljarder kronor per år under prognosperioden. Vidare höjdes grundavdraget för pensionärer över 65 år i statens budget för 2016, vilket minskar skatteinkomsterna med knappt 2 miljarder kronor per år. Båda dessa förändringar neutraliseras genom skatteregleringar. En samlad bild av utvecklingen av både skatter och statsbidrag, justerad för skatteregleringar, redovisas i tabell 10.3.

Skatteinkomsterna, justerade för regeländringar som påverkar det kommunala skatteunderlaget, bedöms öka med 5,1 procent 2016. Den höga utvecklingstakten beror till viss del på att den genomsnittliga kommunalskatten höjs, men den främsta förklaringen är att det kommunala skatteunderlaget utvecklas starkt. Skatteinkomsterna, justerat för regeländringar som påverkar det kommunala skatteunderlaget, bedöms fortsätta att öka i god takt, med i genomsnitt 4,4 procent per år 2017–2020. Utvecklingen mattas dock av något mot slutet av prognosperioden till följd av att antalet arbetade timmar ökar i en långsammare takt (se tabell 10.3).

Tabell 10.3 Skatter och statsbidrag

Utfall för 2015 i miljarder kronor

	Utfall 2015	Prognos, procentuell förändring				
		2016	2017	2018	2019	2020
Skatteinkomster justerade för regeländringar ¹	637	5,1	5,1	4,2	4,2	4,1
Ökat skatte- underlag		4,7				
Ändrad kommunal- skattesats		0,4				
Statsbidrag justerade för skatteregleringar	164	13,6	9,9	-5,3	-3,3	-2,1
Skatter och bidrag exkl. ersättning för mervärdesskatt	801	6,8	6,1	2,1	2,7	2,9

Anm.: I tabellen redovisas utvecklingen av statsbidrag exklusive ersättning för mervärdesskatt. För 2017–2020 antas oförändrad skattesats. Redovisningen av skatter och bidrag exkluderar fastighetsavgift.

¹ Utfall 2015 enligt NR, vilket kan skilja sig från regeringens prognos på offentliga sektorns skatteintäkter för 2015 som redovisas i avsnitt 7.2.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Stark ökning av statsbidragen

Kommuner och landsting får bidrag från staten i form av dels ett generellt statsbidrag, dels riktade statsbidrag. De riktade statsbidragen finansieras från ett flertal olika utgiftsområden. Bidragen från utgiftsområde 8 Migration och utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering beräknas uppgå till ca 40 miljarder kronor per år 2016 och 2017. Det motsvarar ca 40 procent av de totala riktade statsbidragen dessa år. Därefter minskar bidragen från dessa utgiftsområden successivt fram t.o.m. 2020, för att då uppgå till 17 miljarder kronor. Det motsvarar knappt 25 procent av de totala riktade statsbidragen 2020. Bidraget till landstingen för läkemedelsförmånen under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg beräknas uppgå till 22–24 miljarder kronor per år 2016–2020, och utgöra ungefär en fjärdedel av de totala riktade statsbidragen dessa år. Kommunsektorn får också ersättning från staten som avser kompensation för kostnader för viss mervärdesskatt i verksamhet som är undantagen från mervärdesskatteplikt enligt mervärdesskattelagen (1994:200).

Tabell 10.4 visar den beräknade utvecklingen av de generella och riktade statsbidragen 2016–2020. Minskningen av det generella statsbidraget 2016 jämfört med 2015 beror till stor del på att nivån var tillfälligt hög 2015 på

grund av det tillfälliga stödet till kommunsektorn om 9,8 miljarder kronor detta år. Det generella statsbidraget ökar sedan kraftigt 2017 till följd av förslaget i denna proposition om tillskott till kommunsektorn om 10 miljarder kronor per år fr.o.m. 2017. Åren därefter är bidraget i princip oförändrat.

Kommuner och landsting kompenseras för avskaffandet av nedsättningen av socialavgifterna för unga och för det höjda grundavdraget för pensionärer. Samtidigt innebär andra justeringar en sänkning av det generella statsbidraget. Ett exempel på detta är den beslutade begränsningen av avdragsrätten för privatpensionssparande som leder till ett förbättrat skatteunderlag för kommunsektorn.

Tabell 10.4 Årlig förändring av statsbidragen

Miljarder kronor

Utfall i nivå för 2015, prognos för 2016–2020

	Nivå	Förändring, miljarder kronor				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Generellt bidrag	98	-8,7	12,0	0,3	0,2	0,1
Riktade bidrag	63	31,2	5,9	-11,0	-6,5	-4,0
Totala statsbidrag, faktisk utveckling	161	22,5	17,9	-10,7	-6,3	-4,0
Totala statsbidrag, justerade för skatteregleringar	164	21,9	18,2	-10,7	-6,2	-3,9

Anm.: I tabellen redovisas utvecklingen av generella och riktade statsbidrag exklusive kompensation för mervärdesskatt. De specialdestinerade statsbidragen inkluderar också kapitaltransfereringar. Skatteregleringar avser kompensation för regeländringar som påverkar det kommunala skatteunderlaget.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

De riktade statsbidragen ökar kraftigt 2016, för att sedan öka i långsammare takt 2017. Därefter minskar de riktade bidragen successivt fram t.o.m. 2020 (se tabell 10.4). Den tydliga ökningen 2016 beror främst på att antalet asylsökande ökade kraftigt 2015. De riktade bidragen ökar också till följd av beslutade satsningar, främst inom områden som sjukvård, utbildning och äldreomsorg. Minskningen fr.o.m. 2018 är framför allt hänförlig till minskade migrations- och integrationsrelaterade bidrag. Det beror bl.a. på omläggningen av ersättningssystemet för ensamkommande barn och på färre personer i mottagningssystemet.

Generella statsbidrag bör som utgångspunkt användas när staten förmedlar medel till kommunerna, även om det finns tillfällen när riktade bidrag är lämpliga att använda. För regeringen är det viktigt att minska det totala antalet styrsignaler som kommuner och landsting får (se vidare utg.omr. 25 avsnitt 2.5.4).

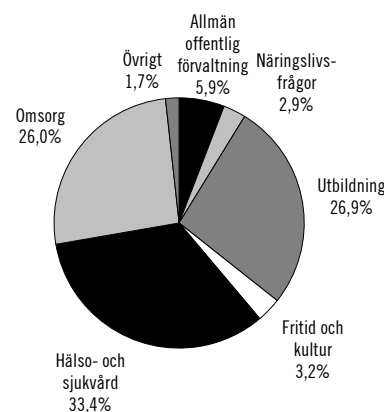
Kommunsektorns inkomster bedöms också öka när kommuner och landsting anställer ungdomar eller långtidsarbetslösa på traineejobb och extratjänster. Det beror på att kommuner och landsting får kompensation från staten för löne- och handledningskostnader som följer med dessa anställningar.

10.4 Kommunsektorns utgifter

Kommunsektorns utgifter fördelas mellan ett antal olika verksamhetsområden. Störst andel av utgifterna går till hälso- och sjukvård (se diagram 10.3). Därefter följer utgifter för utbildning och för omsorg (främst för barn, äldre och funktionshindrade).

Diagram 10.3 Kommunsektorns totala utgifter 2014 fördelade efter verksamhetsområde

Procent

Anm.: Allmän offentlig förvaltning inkluderar bl.a. kommunledning, nämnd- och styrelseverksamhet, samt utgifter för fastighetsförvaltning.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Av de totala utgifterna avser drygt 80 procent kommunal konsumtion, dvs. välfärdstjänster inom främst vård, skola och omsorg som finansieras med skattemedel. Kommunerna och landstingen har därutöver utgifter för investeringar och transfereringar, t.ex. utgifter för ekonomiskt bistånd.

De kommunala välfärdstjänsterna är sysselsättningsintensiva och personalkostnader (inklusive arbetsgivaravgifter och kostnader för avtalsförsäkringar) utgör den klart största delen av konsumtionsutgifterna, ca 60 procent. Ungefär en tredjedel av konsumtionsutgifterna går till förbrukning av insatsvaror och till vissa tjänster som används i produktionen.

Andelen tjänster som produceras av privata utförare, men finansieras med skattemedel, har

ökat under lång tid. Exempelvis har antalet fristående skolor och privata äldreboenden blivit fler. År 2015 utgjorde kostnaderna för privata utförare 17 procent av kommunsektorns totala konsumtionsutgifter, vilket var en ökning med 5 procentenheter jämfört med 2000.

Delar av den kommunala verksamheten finansieras helt eller delvis med avgifter, t.ex. barnomsorg, fritidsverksamhet och viss sjukvård. Dessa inkomster dras av på utgiftssidan i redovisningen av de totala kommunala konsumtionsutgifterna. År 2015 uppgick inkomsterna från avgifter till ca 14 procent av de totala konsumtionsutgifterna.

Förändrad demografi framöver

Den demografiska utvecklingen har stor betydelse för behovet av resurser inom olika välfärdstjänster. Om exempelvis antalet elever ökar behöver fler lärare anställas för att inte lärartätheten ska sjunka.

År 2000–2015 ökade antalet personer i arbetsför ålder med drygt 450 000, samtidigt som antalet barn (0–19 år) och äldre (80 år och äldre) ökade i betydligt mindre omfattning. Personer i de två sistnämnda åldersgrupperna är oftare brukare av kommunala välfärdstjänster än personer i övriga åldersgrupper.

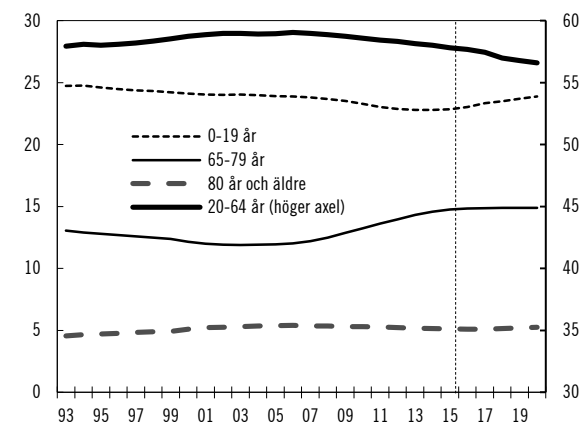
Från och med 2016 och fem år framåt förväntas den totala befolkningstillväxten tillta. Det sker främst genom att antalet barn ökar snabbare än tidigare. Även antalet äldre väntas öka i snabb takt fram till 2020, även om det är först åren därefter som gruppen väntas öka betydligt mer än befolkningen som helhet (se diagram 10.4).

Befolkningsutvecklingen påverkas framöver bl.a. av utvecklingen av antalet asylsökande. När den asylsökande fått uppehållstillstånd som gäller minst 12 månader ingår personen i befolkningsstatistiken. Då ökar antalet personer i befolkningen, samtidigt som ålderssammansättningen påverkas. Bland de asylsökande som var inskrivna i Migrationsverkets mottagnings-system i juli 2016 var 47 procent under 19 år, medan 52 procent var 20–64 år och endast 1 procent var över 64 år. Detta innebär att antalet personer i arbetsför ålder på sikt ökar till följd av mottagandet av asylsökande.

Diagram 10.4 Olika åldersgrupper som andel av befolkningen

Procent

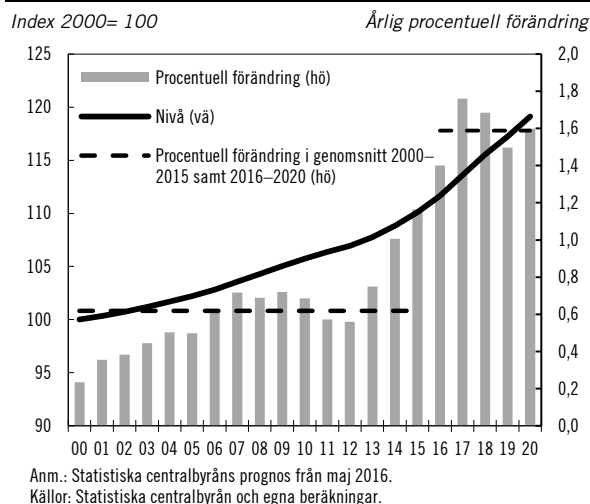
Utfall t.o.m. 2015, prognos för 2016–2020

Anm.: Statistiska centralbyråns prognos från maj 2016.

Källa: Statistiska centralbyrån.

I diagram 10.5 visas en modellberäkning av hur mycket konsumtionsvolymen (dvs. mängden arbetade timmar, lokaler och förbrukningsvaror etc.) inom hela den kommunala välfärdssektorn behöver öka för att tillgodose det demografiskt betingade behovet. Beräkningen är ett mått på hur mycket konsumtionen måste öka för att mängden resurser per brukare ska hållas konstant. För 2000–2015 beräknas ökningen till i genomsnitt 0,6 procent per år. För 2016–2020 beräknas konsumtionsvolymen behöva öka med i genomsnitt 1,6 procent per år för att följa den demografiska utvecklingen, alltså närmare tre gånger så mycket som den genomsnittliga årliga ökningen 2000–2015. Eftersom antalet barn och äldre ökar uppstår det större behovet främst inom skolan, äldreomsorgen samt hälso- och sjukvården. Som en konsekvens av detta kommer också efterfrågan på arbetskraft i dessa sektorer att öka.

Diagram 10.5 Demografiskt betingad konsumtionsutveckling i kommunsektorn, modellberäkning

De kommunala konsumtionsutgifterna ökar 2016–2018

Kommunsektorns konsumtionsutgifter ökade preliminärt med 2,6 procent i fasta priser 2015, vilket var den högsta ökningstakten sedan 1998 (se diagram 10.6). En relativt stor del av ökningen, preliminärt ca 0,4 procentenheter, kan förklaras av det stora antalet asylsökande 2015.

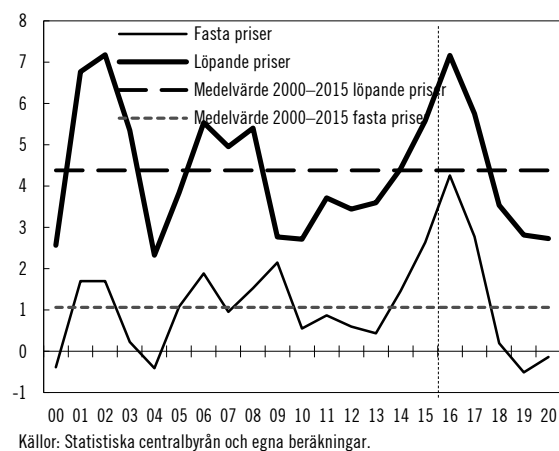
Konsumtionen bedöms öka i god takt under de närmaste åren. Tillväxten bedöms bli starkare än genomsnittet sedan 2000. Kommuner och landsting fortsätter att påverkas av mottagandet av asylsökande och den demografiska utvecklingen. Med fler barn och äldre i befolkningen ökar behovet av välfärdstjänster. Regeringens satsningar inom vård, skola och omsorg bidrar tillsammans med en stark utveckling av skatteunderlaget till konsumtionstillväxten. Kommunsektorn föreslås dessutom i denna proposition tillföras 10 miljarder kronor i höjt statsbidrag fr.o.m. 2017, vilket ger kommuner och landsting ytterligare möjligheter att öka konsumtionen.

År 2016 och 2017 bedöms konsumtionen öka mycket starkt, med 4,3 respektive 2,8 procent i fasta priser. Under senare delen av prognosperioden utvecklas konsumtionen svagt, bl.a. till följd av en mer dämpad utveckling av skatteinkomsterna, prognosprincipen om oförändrad politik och det förväntat lägre antalet asylsökande. I genomsnitt minskar konsumtionen med -0,2 procent per år i fasta priser 2018–2020. I prognosen antas att kommunsektorn mot slutet av prognosperioden anpassar utgifterna

för att nå ett resultat som är i linje med god ekonomisk hushållning. På grund av detta bedöms inte konsumtionstillväxten i prognosen vara tillräcklig för att möta det demografiskt betingade resursbehovet under slutet av prognosperioden. I prognosen antas också att produktiviteten på sikt är oförändrad i kommunsektorn. Att ta vara på möjligheterna att effektivisera verksamheterna är således av stor vikt om kommunerna och landstingen ska klara utmaningarna framöver.

Diagram 10.6 Utgifter för välfärdstjänster

Årlig procentuell förändring
Utfall t.o.m. 2015, prognos för 2016–2020

I kommunsektorns finansiella sparande och resultat ingår konsumtionsutgifterna i löpande priser. Prisutvecklingen bestäms främst av löneutvecklingen i sektorn. Lönekostnaden per timme i kommunsektorn väntas öka med 2,5–3,8 procent per år 2016–2020. Lönerna i kommunsektorn väntas öka snabbare än i näringslivet, till följd av regeringens satsningar på höjda lärarlöner, den särskilda satsningen på löneökningar för undersköterskor och ett stort rekryteringsbehov i sektorn. Konsumtionsutgifterna i löpande priser beräknas öka med 2,7–7,2 procent per år 2016–2020 (se diagram 10.6).

Utveckling av investeringar, transfereringar och räntor

Knappt 8 procent av kommunsektorns totala utgifter består av transfereringar till staten, näringslivet och hushållen. Denna andel har varit i princip konstant under de senaste tio åren. Kommunsektorns transfereringar till staten utgörs främst av sektorns del av assistans-

ersättningen. Transfereringarna till näringslivet utgörs främst av olika subventioner till företag, exempelvis subventioner av kollektivtrafiken.

Transfereringarna bedöms öka under prognosperioden och uppgå till 87 miljarder kronor 2020, varav 45 miljarder kronor beräknas betalas ut till hushållen. Transfereringarna till hushållen i form av ekonomiskt bistånd bedöms minska något 2016 och 2017, för att sedan öka marginellt fram t.o.m. 2020. Transfereringarnas andel av de totala utgifterna förändras dock inte nämnvärt under prognosperioden.

Ränteutgifterna bedöms minska 2016, för att sedan öka mot slutet av prognosperioden, bl.a. till följd av stigande räntenivåer. Kommunsektorns långfristiga skulder har ökat under de senaste åren. En högre skuldsättning leder också till att ränteutgifterna ökar. Räntenettet, dvs. skillnaden mellan ränteinkomsterna och ränteutgifterna, beräknas dock vara ungefär lika stort 2020 som 2016.

Kommunsektorns investeringsutgifter har ökat de senaste åren. År 2015 uppgick de fasta bruttoinvesteringarna till 90 miljarder kronor, eller 2,2 procent av BNP. Kommunsektorn är inne i en period där omfattande investeringar görs. Många växande kommuner är i behov av nya lokaler, t.ex. för förskolor, samtidigt som den demografiska utvecklingen också ökar behoven inom skolan, sjukvården och äldreomsorgen i kommuner och landsting. Äldre byggnader och infrastruktur behöver dessutom rustas upp eller bytas ut. Ränteläget är lågt och resultaten har varit relativt goda de senaste åren, vilket ökar benägenheten att investera. Investeringsutgifterna bedöms öka med sammanlagt 23 miljarder kronor i löpande priser fram till 2020, och då uppgå till 113 miljarder kronor.

Ytterligare investeringar sker i de kommunala företagen, exempelvis i bostadsbolagen. Dessa investeringar belastar dock inte det finansiella sparandet i kommunsektorn i någon större utsträckning.

Stor osäkerhet i prognosen

Utöver de risker som är kopplade till den makroekonomiska utvecklingen (se avsnitt 4) finns det ett antal faktorer som innebär en ökad osäkerhet rörande utvecklingen av kommunsektorns finanser.

Kommunsektorn befinner sig i en period av omställning till ett ökat demografiskt betingat tryck på välfärdstjänsterna. Samtidigt innebär den senaste tidens befolkningsökning ytterligare utmaningar för kommuner och landsting, särskilt för skolan och socialtjänsten. De stora förändringarna av förutsättningarna och behoven leder till att osäkerheterna är större än vanligt i regeringens prognos. Samtidigt är osäkerheten om utvecklingen i omvärlden och om hur antalet asylsökande kommer att utvecklas framöver stor.

Under den närmaste tiden kommer kommunerna att behöva expandera och anställa i en snabb takt. Även antalet anställda i vissa personalkategorier hos landstingen behöver öka. Detta leder till ett ökat rekryteringsbehov i en sektor där det redan sedan tidigare finns en stor brist på flera olika kategorier av kvalificerad arbetskraft.

Den framtida utvecklingen av den kommunala konsumtionen och sysselsättningen i kommunsektorn påverkas av hur snabbt kommuner och landsting kan anpassa sina verksamheter och sin personalstyrka.

Om den kommunala sektorn får svårt att rekrytera personal kan detta innebära en press uppåt på löneläget i sektorn och/eller en ökad medelarbetstid. Det finns också en risk för att personaltätheten i de kommunala verksamheterna minskar, exempelvis i form av större klasser i skolan. Samtidigt innebär den stora efterfrågan på personal en möjlighet att öka sysselsättningen, i synnerhet bland utrikes födda.

Även inom byggsektorn har bristen på arbetskraft ökat de senaste åren. Om byggföretagen har svårt att rekrytera personal kan det påverka i vilken takt kommunerna kan genomföra planerade investeringsprojekt. Det bidrar till osäkerhet i prognosen för kommunsektorns investeringsutgifter.

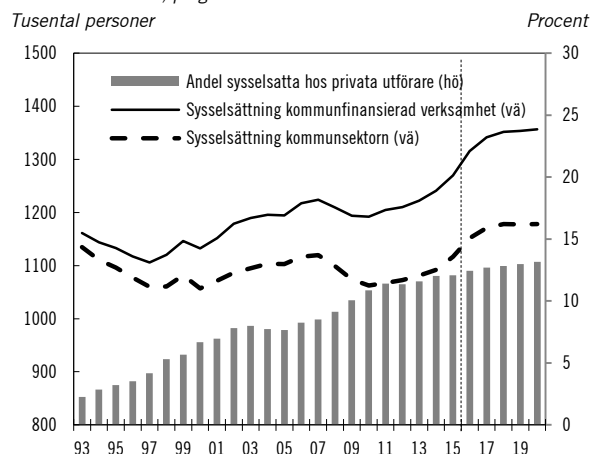
10.5 Kommunalt finansierad sysselsättning

Den kommunalt finansierade sysselsättningen omfattar dels personer som är sysselsatta i kommunsektorn, dels personer som är sysselsatta i näringslivet och producerar välfärdstjänster som finansieras med skattemedel.

Sysselsatta på fristående skolor eller äldreboenden som drivs av privata utförare räknas exempelvis som sysselsatta i kommunalt finansierad verksamhet. Antalet sysselsatta i kommunalt finansierade verksamheter uppgick 2015 till drygt 1,3 miljoner personer, varav 1,1 miljoner var sysselsatta i kommunsektorn. I kommunsektorn var 23 procent av de anställda män och 77 procent kvinnor.

Diagram 10.7 Kommunalt finansierad sysselsättning

Utfall 1993–2015, prognos 2016–2020

Anm.: Subventionerade anställningar som plusjobb, traineejobb och extratjänster ingår också i den kommunalt finansierade sysselsättningen. Svenska kyrkan ingick i kommunsektorn fram till 1999.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Under lång tid har en allt större andel av den kommunalt finansierade verksamheten kommit att bedrivas av privata utförare (se diagram 10.7). Detta har bidragit till att sysselsättningen i kommunsektorn har ökat långsammare än den kommunalt finansierade sysselsättningen.

Den kommunalt finansierade sysselsättningen har ökat varje år sedan 2010 och bedöms fortsätta öka starkt under prognosperioden. Den demografiska utvecklingen, med fler barn och äldre i befolkningen, ökar behovet av personal i skola, vård och omsorg. Det stora antalet asylsökande 2015 medför större behov inom främst skolan och socialtjänsten. Sammanlagt bedöms den kommunalt finansierade sysselsättningen öka med ca 87 000 personer 2015–2020 (se tabell 10.5). En del av ökningen beror på regeringens satsningar på trainee- och extratjänster i kommunerna, samt på förslaget i denna proposition om tillskott till kommunsektorn om 10 miljarder kronor per år fr.o.m. 2017.

Tabell 10.5 Kommunalt finansierad sysselsättning

Tusental personer 2015, årsvis förändring i tusentals personer för 2016–2020

Utfall för 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kommunsektorn	1 117	35	19	7	-1	0
Kommuner	841	32	17	6	-2	0
Landsting	275	3	2	1	2	0
Näringslivet	153	10	7	3	2	3
Totalt	1 270	46	26	10	2	3

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Antalet arbetade timmar är ett bättre mått på den faktiska arbetsinsatsen än antalet sysselsatta, eftersom de sysselsatta kan ha olika arbetstid och då t.ex. sjukfrånvaron kan variera mellan åren. Antalet arbetade timmar i kommunalt finansierade verksamheter har sedan början av 1990-talet i stort sett varit konstant som andel av det totala antalet arbetade timmar i ekonomin (se diagram 10.8). Antalet kommunalt finansierade arbetade timmar har dock utvecklats starkare än antalet sysselsatta i kommunalt finansierade verksamheter, vilket återspeglar en stigande medelarbetsstid i dessa verksamheter.

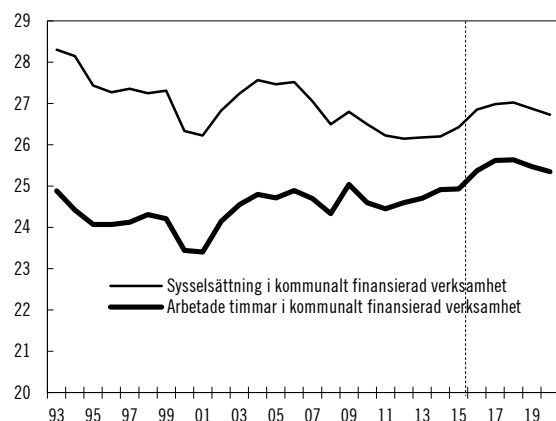
Under de närmaste åren förväntas den kommunalt finansierade sysselsättningen och de kommunalt finansierade arbetade timmarna öka i snabb takt, vilket leder till att kommunsektorns andel av sysselsättningen respektive det totala antalet arbetade timmar i hela ekonomin ökar.

I kommunalt finansierade verksamheter är graden av deltidsarbete högre än i andra verksamheter i ekonomin. Detta innebär att de kommunalt finansierade verksamheternas andel av det totala antalet arbetade timmar är lägre än dessa verksamheters andel av den totala sysselsättningen.

Diagram 10.8 Kommunalt finansierad sysselsättning och arbetade timmar

Procent av total sysselsättning respektive totalt arbetade timmar i ekonomin

Utfall 1993–2015, prognos 2016–2020

Anm.: Subventionerade anställningar som plusjobb, traineejobb och extratjänster ingår också i den kommunalt finansierade sysselsättningen. Svenska kyrkan ingick i kommunsektorn fram till 1999.

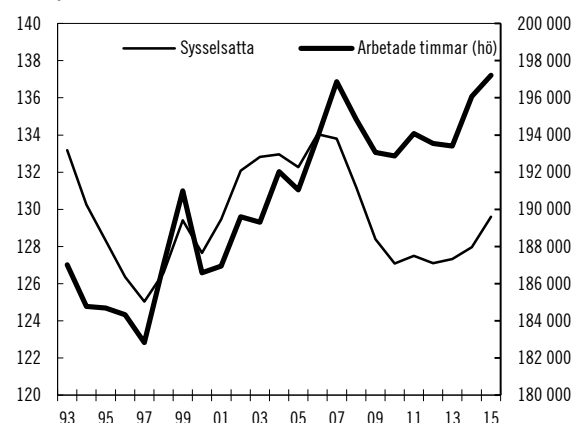
Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Genom att sätta den kommunalt finansierade sysselsättningen och antalet kommunalt finansierade arbetade timmar i relation till befolkningen får man ett grovt mått på hur arbetsinsatsen per brukare utvecklats. Den kommunalt finansierade sysselsättningen per invånare minskade påtagligt 2007–2010, men har sedan 2013 ökat på nytt, särskilt 2015 (se diagram 10.9). Sedan 1990-talets början har antalet arbetade timmar i kommunalt finansierad verksamhet per invånare ökat trendmässigt.

Diagram 10.9 Kommunalt finansierad sysselsättning och arbetade timmar per 1 000 invånare

Antal sysselsatta

Antal arbetade timmar

Anm.: Subventionerade anställningar som plusjobb, traineejobb och extratjänster ingår också i den kommunalt finansierade sysselsättningen. Svenska kyrkan ingick i kommunsektorn fram till 1999. De som söker asyl i Sverige räknas in i befolkningen först när de fått uppehållstillstånd som gäller minst 12 månader, även om de till viss del är brukare av välfärdstjänster. I och med det stora antalet asylsökande under slutet av 2015 är sysselsättningen och de arbetade timmarna per 1 000 invånare därmed troligen något överskattade i närtid.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

10.6 Kommunsektorns tillgångar och skulder

Kommunernas och landstingens balansräkningar visar den finansiella ställningen vid årets slut och ger en bild av vilka tillgångar som kommunerna respektive landstingen förfogar över och hur dessa tillgångar har finansierats.

Kommunsektorns tillgångar utgörs framför allt av anläggningstillgångar, bl.a. mark, byggnader, gator, vägar samt vatten- och avloppsnät. Övriga tillgångar är främst omsättningstillgångar som utgörs av förråd, lager, kortfristiga fordringar och placeringar samt kapital i kassa eller bank.

Kommunsektorns totala tillgångar uppgick till 1 123 miljarder kronor 2015, vilket motsvarar en ökning om 7,5 procent jämfört med 2014 (se tabell 10.6). Det var en något högre ökningstakt än genomsnittet för 2011–2015, som uppgick till 7,1 procent. När det gäller värderingen av kommunala anläggningstillgångar är det viktigt att beakta att dessa enligt kommunala redovisningsprinciper inte värderas till marknadsvärdet. Det är i stället det historiska anskaffningsvärdet som ligger till grund för värderingen. Det innebär att tillgångar redovisas till utgiften vid anskaffningstillfället (anskaffningsvärdet), med avdrag för årliga avskrivningar och eventuella nedskrivningar.

Tabell 10.6 Kommunsektorns balansräkning

Miljarder kronor

	2011	2012	2013	2014	2015
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	415	442	466	504	540
Finansiella anläggningstillgångar	238	232	246	261	285
Bidrag till infrastruktur	2	2	2	4	4
Omsättningstillgångar	204	246	256	276	294
Summa tillgångar	857	921	970	1 045	1 123
Eget kapital	376	396	418	433	449
Varav årets resultat	7	19	22	13	15
Varav resultatutjämningsreserv			7	7	8
Avsättningar	102	109	125	134	141
Långfristiga skulder	187	211	220	249	301
Kortfristiga skulder	192	206	207	229	232
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	857	921	970	1 045	1 123
Ansvarförbindelser	621	591	637	628	629
Varav pensionsförpliktelser intjänade före 1998	366	365	387	373	360

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

Källa: Statistiska centralbyrån.

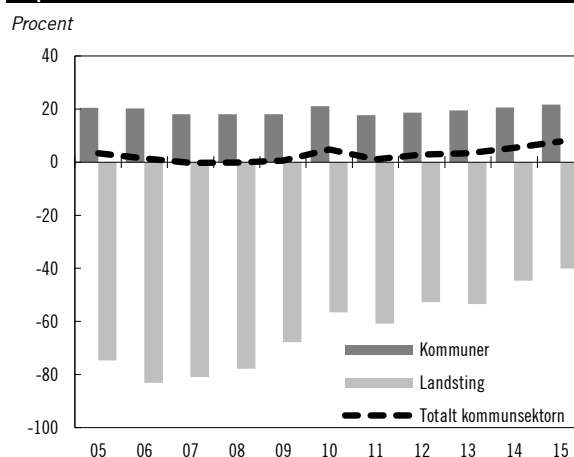
Kommunsektorns totala skulder utgörs av avsättningar till bl.a. pensioner samt lång- och kortfristiga skulder. En stor del av de långfristiga skulderna utgörs av lån som vidareutlånats till kommunägda företag. Kommunsektorns skulder uppgick till 674 miljarder kronor 2015, vilket var en ökning med 10 procent jämfört med 2014. De långfristiga skulderna, som till knappt 80 procent utgjordes av lån i banker och kreditinstitut 2015, ökade med 21 procent mellan 2014 och 2015. I genomsnitt ökade skulderna med 17 procent per år 2011–2015. De långfristiga skulderna har ökat förhållandevis snabbt under senare år. Detta beror på ökade investeringsutgifter, vilket i sin tur förklarar det ökade värdet på anläggningstillgångarna.

Kommunsektorns soliditet

Soliditet är ett nyckeltal som anger hur stor del av tillgångarna som är finansierade med eget

kapital, och är ett mått på det långsiktiga finansiella utrymmet. Att ha en hög soliditet är positivt och ökar möjligheterna att hantera framtida konjunkturedgångar samt att investera och öka upplåningen. Mellan 2014 och 2015 minskade soliditeten enligt balansräkningen för kommunsektorn som helhet från 41 procent till 40 procent.

Soliditeten för kommunsektorn kan också redovisas inklusive hela pensionsförpliktelsen, dvs. inklusive den del av pensionerna som tjänats in före 1998 och som redovisas som en ansvarsförbindelse (se tabell 10.6). Inklusive pensionsförpliktelser intjänade före 1998, uppgick soliditeten 2015 till 8 procent för kommunsektorn som helhet. Det var en ökning med 2 procentenheter jämfört med 2014. Den pensionsskuld som redovisas som en ansvarsförbindelse minskade för andra året i rad, vilket bidrog till att soliditeten förbättrades (se diagram 10.10).

Diagram 10.10 Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser

Skulderna i kommunsektor förväntas öka under prognosperioden

Kommunsektorns skulder på kapitalmarknaden ingår i den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld, den s.k. Maastrichtskulden. År 2015 var kommunsektorns andel av den offentliga sektorns bruttoskuld ca 21 procent, vilket kan jämföras med ca 8 procent 1994.

Staten har en väsentligt högre skuld än kommunsektor. Under den senaste tjuugoårsperioden har dock statens skuld som andel av BNP minskat, medan kommunsektorns andel har ökat. Sedan 1994 har kommunernas och

landstingens skuld ökat från knappt 6 procent av BNP till över 9 procent. Under prognosperioden beräknas kommunsektorns skuld fortsätta öka, till över 11 procent av BNP. Investeringarna väntas fortsätta vara höga i sektorn, samtidigt som ränteläget är fortsatt lågt, vilket ökar incitamenten att låna på kapitalmarknaden.

10.7 Jämförelse med 2016 års ekonomiska vårproposition

Jämfört med prognosen i 2016 års ekonomiska vårproposition (prop. 2015/16:100) har kommunsektorns finansiella sparande reviderats marginellt, med ned till -2 miljarder kronor per år 2015–2020 (se tabell 10.7).

Inkomsterna från skatt på arbete har reviderats ned, främst till följd av ett preliminärt taxeringsutfall, reviderade pensionsinkomster och en något svagare utveckling av lönesumman.

De högre statsbidragen 2017 beror främst på förslaget i denna proposition om högre generella statsbidrag fr.o.m. 2017. Åren därefter är statsbidragen betydligt lägre, främst på grund av nedreviderade prognoser för antalet asylsökande och omläggningen av ersättningsystemet för ensamkommande barn och unga.

På utgiftssidan har den kommunala konsumtionen anpassats till de lägre inkomsterna fr.o.m. 2018 och har därmed reviderats ned markant för 2018–2020. Investeringarna har reviderats upp hela prognosperioden till följd av nya investeringsplaner från kommuner och landsting. Upprevideringen av investeringarna påverkar det finansiella sparandet, men inte det ekonomiska resultatet, som har reviderats upp med 1–3 miljarder kronor för samtliga år.

Jämfört med prognosen i vårpropositionen har den kommunfinansierade sysselsättningen reviderats upp med 4 000–7 000 personer för 2016 och 2017. För 2018–2020 har sysselsättningen reviderats ned med 10 000–22 000 personer. Den lägre prognosen för sysselsättningen för den senare perioden beror främst på en lägre prognos för antalet asylsökande.

Tabell 10.7 Kommunsektorns finanser. Förändringar jämfört med 2016 års ekonomiska vårproposition

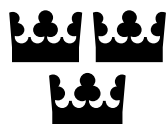
Miljarder kronor

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Totala inkomster	0	-3	1	-22	-33	-41
Skatter	0	-3	-5	-8	-9	-12
Kommunal fastighetsavgift	0	0	0	0	0	0
Statsbidrag exkl. mervärdesskatt	-1	-1	5	-13	-21	-24
Övriga inkomster	2	2	2	1	-1	-3
varav komp. mervärdesskatt	2	2	3	1	0	-2
Totala utgifter	1	-3	3	-20	-32	-40
Konsumtion	1	-1	-4	-18	-31	-40
Investeringar	0	2	5	3	3	3
Övriga utgifter	0	-3	2	-5	-4	-3
Finansiellt sparande	-1	0	-1	-2	-1	-1
Resultat före extra-ordinära poster	2	2	3	1	2	2

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

11

Statens investeringar och finansiella befogenheter

11 Statens investeringar och finansiella befogenheter

Sammanfattning

- Statens samlade investeringar, exklusive investeringar i forskning och utveckling, beräknas uppgå till 63,8 miljarder kronor 2017. Investeringsvolymen ökar därefter successivt för att uppgå till 78,5 miljarder kronor 2020.
 - Den totala låneramen för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet föreslås uppgå till 38,9 miljarder kronor 2017, vilket innebär att låneramen är oförändrad jämfört med den beslutade ramen för 2016.
 - Den totala kreditramen för rörelsekapital föreslås uppgå till 14,0 miljarder kronor 2017, vilket är en ökning med 1,6 miljarder kronor jämfört med den beslutade ramen för 2016.
 - För 2017 föreslår regeringen beställningsbemyndiganden som uppgår till totalt 442 miljarder kronor, vilket är en ökning med 14 miljarder kronor jämfört med budgetpropositionen för 2016.
-

propositionen för 2016. Investeringsplanen baseras på ett nytt regelverk för investeringsplanering. Syftet är att ge riksdagen en samlad bild av de planerade totala investeringarna i staten för de kommande fyra budgetåren.

I sammanställningen tas såväl samhällsinvesteringar som investeringar som används i statens egen verksamhet upp. Med samhällsinvesteringar avses investeringar i vägar och järnvägar, försvarsmateriel och krisberedskap, fastigheter och markanläggningar samt affärsverkens investeringar i elförsörjning, flygtrafikledning och sjöfart. För dessa investeringar presenterar regeringen investeringsplaner under respektive utgiftsområde. Med investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet avses investeringar som finansieras med den låneram som riksdagen beslutar om samlat för alla myndigheter (se avsnitt 11.2). Beräkningarna av investeringarna i statens egen verksamhet baseras på myndigheternas budgetunderlag. För dessa investeringar presenteras inte någon investeringsplan.

11.1 En samlad investeringsplan för staten

I detta avsnitt presenterar regeringen för första gången en fullständig investeringsplan för staten i enlighet med vad regeringen utlovade i budget-

Tabell 11.1 Investeringsplan för staten

Miljoner kronor

	Utfall 2015	Prognos 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020	Summa 2017-2020
Anskaffning och utveckling av nya investeringar							
Vägar och järnvägar ¹	18 247	19 628	19 942	24 683	26 616	29 829	101 070
Försvarsmateriel och krisberedskap ²	9 954	8 534	10 714	10 892	12 427	13 226	47 259
Fastigheter och markanläggningar ³	1 589	2 382	3 152	3 501	3 078	3 034	12 766
Elförsörjning, flygtrafikledning och sjöfart (affärsverk) ⁴	2 411	2 515	1 534	2 746	2 937	2 886	10 103
Statens egen verksamhet ⁵	9 669	13 023	12 758	11 702	10 578	10 246	45 284
Summa nyanskaffning	41 871	46 082	48 100	53 525	55 637	59 221	216 482
<i>Varav investeringar i anläggningstillgångar (nyanskaffning)</i>	<i>39 309</i>	<i>42 593</i>	<i>44 161</i>	<i>49 332</i>	<i>50 929</i>	<i>54 587</i>	<i>199 010</i>
Finansiering av nyanskaffning							
Anslag	26 916	26 915	30 434	31 114	32 906	34 067	128 520
Särskilda låneramar i RGK (nyupplåning)	-161	3 353	2 499	6 467	8 453	11 539	28 957
Lån i RGK för statens egen verksamhet (nyupplåning)	8 762	11 764	11 633	11 004	9 734	9 461	41 832
Medfinansiering/förskott avseende infrastruktur	1 948	2 174	1 049	2 129	1 583	1 678	6 439
Egna medel (affärsverk)	1 625	962	793	1 303	1 526	1 169	4 791
Övrig finansiering	2 781	914	1 692	1 508	1 435	1 308	5 943
Summa finansiering av nyanskaffning	41 871	46 082	48 100	53 525	55 637	59 221	216 482
Vidmakthållande av befintliga investeringar							
Vägar och järnvägar	3 909	4 328	4 163	4 094	6 869	7 784	22 909
Försvarsmateriel och krisberedskap	6 757	7 687	6 877	6 812	6 926	7 104	27 719
Fastigheter och markanläggningar	1 009	3 134	3 223	2 579	2 466	2 509	10 776
Elförsörjning, flygtrafikledning och sjöfart	499	904	1 407	1 714	1 912	1 907	6 940
Summa vidmakthållande	12 174	16 054	15 670	15 199	18 172	19 303	68 344
<i>Varav investeringar i anläggningstillgångar (vidmakthållande)</i>	<i>5 954</i>	<i>8 263</i>	<i>9 252</i>	<i>8 180</i>	<i>11 024</i>	<i>12 189</i>	<i>40 645</i>
Finansiering av vidmakthållande							
Anslag	10 722	12 347	11 543	11 169	14 056	15 099	51 867
Särskilda låneramar i RGK (nyupplåning)	385	2 817	2 609	2 512	2 544	2 803	10 469
Egna medel (affärsverk)	385	407	628	677	823	844	2 972
Övrig finansiering	682	482	891	840	748	557	3 036
Summa finansiering av vidmakthållande	12 174	16 054	15 670	15 199	18 172	19 303	68 344
Summa investeringar i nyanskaffning och vidmakthållande	54 045	62 136	63 770	68 724	73 809	78 524	284 826
<i>Summa varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>45 263</i>	<i>50 857</i>	<i>53 413</i>	<i>57 512</i>	<i>61 954</i>	<i>66 775</i>	<i>239 655</i>
Statens investeringar i forskning⁶	32 138	33 174	33 748	34 558	35 165	35 643	139 114
Summa statens investeringar inklusive forskning	86 183	95 310	97 518	103 282	108 974	114 167	423 940

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Trafikverkets investeringar.

² Investeringar hos Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen.

³ Investeringar hos Statens fastighetsverk, Fortifikationsverket, Naturvårdsverket och Riksdagsförvaltningen.

⁴ Investeringar hos Affärsverket svenska kraftnät, Luftfartsverket och Sjöfartsverket. Affärsverket svenska kraftnäts investeringar i elförsörjning svarar för merparten av beloppet.

⁵ Investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet som finansieras med lån i Riksgäldskontoret enligt 7 kap. 1 § budgetlagen. Omfattar i princip alla statliga myndigheter.

⁶ Beräkningarna baseras på vissa antaganden. För anslagsfinansierad forskning baseras beräkningen på utfallet 2015 för anslagsmedel som användes till forskning. Motsvarande andelar har applicerats på de beräknade anslagen för 2016–2020. För bidragsfinansierad forskning har utfallet 2015 antagits gälla även för kommande år. För 2016 uppgår investeringsbeloppet till 33,2 miljarder kronor. Det är beräknat utifrån de statliga anslagen för forskning 2016 som enligt Statistiska centralbyråns beräkningar uppgår till 34,4 miljarder kronor. Från detta belopp har exkluderats beräknade forskningsbidrag till andra sektorer uppgående till 8,8 miljarder kronor. Därutöver har forskningsbidrag till staten från andra sektorer adderats till beloppet med 7,7 miljarder kronor.

Källa: I denna proposition redovisade investeringsplaner och egna beräkningar.

I nationalräkenskaperna klassificeras forskning som en investering. I den samlade investeringsplanen ingår därför även en beräkning av statens investeringar i forskning. På motsvarande sätt som gäller för övriga delar av investeringsplanen är det endast den forskning som bedrivs i staten som ingår i beräkningen. Det innebär att statens bidrag till forskning i andra sektorer inte ingår i planen, medan medel som staten erhåller för forskning ingår. Med de antaganden som är gjorda i beräkningarna av forskning i investeringsplanen uppstår en mindre diskrepans jämfört med redovisningen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (utg.omr. 16 avsnitt 9.3.2).

Utöver de investeringar som redovisas i investeringsplanen lämnar staten bidrag till investeringar i andra sektorer. I denna proposition föreslår och beräknar regeringen bl.a. bidrag till investeringar i bostadsbyggande som uppgår till 4,3 miljarder kronor 2017 och totalt 15,1 miljarder kronor 2017–2020.

Den samlade investeringsplanen

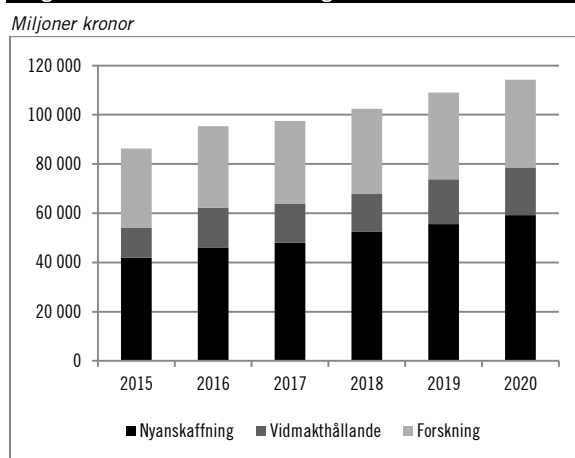
De sammanlagda investeringarna i staten i form av anskaffning och utveckling av nya investeringar, vidmakthållande av befintliga investeringar och forskning beräknas uppgå till 424 miljarder kronor 2017–2020. Av dessa avser 216 miljarder kronor nyanskaffning, 68 miljarder kronor vidmakthållande och 139 miljarder kronor forskning (se tabell 11.1 och diagram 11.1).

Av de totala investeringarna 2017–2020 beräknas 68 procent finansieras med anslag, 19 procent med lån i Riksgäldskontoret och 13 procent på annat sätt. Av statens samhällsinvesteringar beräknas 75 procent finansieras med anslag.

Investeringarna i anskaffning och utveckling av nya investeringar respektive vidmakthållande av befintliga investeringar ökar med 16,4 miljarder kronor i löpande priser mellan

2016 och 2020. Investeringar i vägar och järnvägar samt försvarsmateriel svarar för den största delen av ökningen.

Diagram 11.1 Statens investeringar

Källa: Egna beräkningar.

Ökningen av infrastrukturinvesteringarna beror till stor del på att produktionstakten successivt ökar i de delvis trängselskattefinansierade projekten i Stockholm och Göteborg samt på byggandet av Ostlänken mellan Järna och Linköping. Regeringen avser att lämna en infrastrukturproposition till riksdagen som avser planperioden 2018–2029 och de ekonomiska ramarna för dessa år. Regeringen har i denna proposition beräknat att utvecklings- och vidmakthållandeanslagen kommer att ökas med totalt 3,7 miljarder kronor 2019 och med 5 miljarder kronor 2020 i förhållande till de beräknade utgiftsramarna i 2016 års ekonomiska vårproposition. I investeringsplanen beaktas dessa höjningar.

För en mer utförlig analys av investeringarna hänvisas till de investeringsplaner som redovisas under respektive utgiftsområde.

Regeringen avser att lämna en forskningsproposition till riksdagen som anger inriktningen för forskningspolitiken 2017–2026. Regeringen har i denna proposition beräknat en höjning av anslagen för forskning med totalt 1,5,

2,1 respektive 2,8 miljarder kronor för 2018, 2019 och 2020 i förhållande till de beräknade utgiftsramarna i vårpropositionen. Dessa höjningar ingår i beräkningarna i investeringsplanen.

Jämförelse med tidigare års utfall

Omfattningen av de årliga planerade investeringarna i anläggningstillgångar (se raden Summa varav investeringar i anläggningstillgångar i tabell 11.1) kan jämföras med utfallet för statens investeringar de senaste åren som redovisas i årsredovisningen för staten (se tabell 11.2).

Tabell 11.2 Utfall statens investeringar 2010–2015

Miljoner kronor

År	Investeringar exkl. finansiella tillgångar	Investeringar inkl. finansiella tillgångar
2010	49 785	61 695
2011	40 486	44 673
2012	44 650	47 506
2013	46 991	51 342
2014	48 482	51 673
2015	45 263	48 661

Källa: Årsredovisningar för staten för åren 2010–2015, not om investeringar till finansieringsanalysen.

År 2010 genomfördes, i likhet med 2009, omfattande investeringar, bl.a. till följd av finanskrisen. Det rörde sig bl.a. om ökade investeringar i infrastruktur samt kapitaltillskott till statliga bolag. De följande åren låg investeringarna på mer normala nivåer.

I tabell 11.2, som visar utfallet för statens investeringar, redovisas investeringarna både exklusive och inklusive finansiella tillgångar (aktier och värdepapper). Investeringar i aktier och värdepapper redovisas däremot inte i tabell 11.1, som visar den framåtblickande planeringen. Skälet till detta är att de finansiella investeringarna varierar över tid beroende på kapitalbehovet hos de statligt ägda bolagen och hos de internationella finansiella institutioner i vilka Sverige är medlem. Investeringarna beslutas av riksdagen för det år kapitalbehovet uppkommer. Under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd och utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning lämnas förslag om kapitaltillskott till statliga bolag om sammanlagt 0,4 miljarder kronor 2017.

11.2 Finansiering av anläggningstillgångar och rörelsekapital i statens verksamhet

Enligt 7 kap. 1 § budgetlagen (2011:203) beslutar riksdagen årligen om en total låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet. Vidare beslutar riksdagen årligen om en total kreditram i Riksgäldskontoret för att täcka behovet av rörelsekapital i statens verksamhet enligt 7 kap. 4 § samma lag.

Låneram för 2017

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2017 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 38 900 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I Tabell 11.3 redovisas regeringens förslag till låneram avseende investeringar i anläggningstillgångar i statens verksamhet 2017. Låneramen anger det högsta lånebelopp som regeringen och myndigheterna under regeringen får ha i Riksgäldskontoret under året inklusive tidigare tagna lån.

Beloppen på utgiftsområdesnivå är preliminära, då regeringen normalt fastställer respektive myndighets låneram i samband med att regleringsbrevet beslutas.

För 2016 beslutade riksdagen om en låneram på 38,9 miljarder kronor. Förslaget innebär att låneramen för 2017 är oförändrad jämfört med 2016. Den genomsnittliga ökningstakten för låneramen uppgick 2002–2016 till 4,0 procent per år.

Myndigheternas totala skuld avseende investeringar i anläggningstillgångar uppgick vid halvårsskiftet 2016 till 30,4 miljarder kronor, vilket är ca 0,3 miljarder kronor mer än vid samma tidpunkt 2015. Av den totala låneramen kommer knappt 0,3 miljarder kronor inledningsvis inte att fördelas till myndigheterna. Syftet med detta är att regeringen ska kunna hantera situationer då lånebehov uppstår till följd av oförutsedda händelser.

Tabell 11.3 Låneram för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet

Miljoner kronor

Utgiftsområde ¹	Beslutad låneram 2016 ²	Låneram i regl.brev 30/6 2016	Skuld 30/6 2016	Begärd låneram 2017
1 Rikets styrelse ³	1 544	1 563	1 162	1 618
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning ⁴	807	788	501	843
3 Skatt, tull och exekution	1 725	1 725	1 368	1 690
4 Rättsväsendet	5 863	6 063	5 025	6 212
5 Internationell samverkan	15	15	8	12
6 Försvar och samhällets krisberedskap	8 732	8 594	7 323	7 229
7 Internationellt bistånd	80	80	57	78
8 Migration	441	541	441	664
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	448	448	301	468
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	2 009	1 931	1 760	2 009
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	272	350	296	400
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	8	8	4	8
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	935	935	494	997
15 Studiestöd	181	181	80	181
16 Utbildning och universitetsforskning	7 678	7 678	5 826	8 380
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	669	669	448	637
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	322	322	229	322
20 Allmän miljö- och naturvård	298	298	218	336
21 Energi	32	32	19	31
22 Kommunikationer	3 977	3 927	3 038	3 972
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	2 161	2 161	1 554	2 146
24 Näringsliv	349	349	251	373
Ej fördelat	355	-	-	295
Summa	38 900	38 656	30 401	38 900

¹ Låneramarna har fördelats till de utgiftsområden som de tillhör i statens budget för 2017.² Riksdagen beslutar om den totala ramen som visas på summeraden. Inom den totala ramen beslutar regeringen om fördelningen per myndighet.³ Exklusive Riksdagsförvaltningen.⁴ Exklusive Riksrevisionen.

Källa: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

I tabell 11.4 visas utvecklingen av nyttjandegraden av beslutade låneramar, dvs. faktisk upplåning i förhållande till den totala beslutade låneramen, sedan 2002.

Tabell 11.4 Låneskuld och låneramar 2002–2016

Miljoner kronor

År	Lån 30/6	Låneram	Nyttjandegrad 30/6
2002	14 878	22 500	66%
2003	14 618	23 500	62%
2004	16 494	25 000	66%
2005	18 594	26 500	70%
2006	19 752	28 000	71%
2007	20 384	28 500	72%
2008	22 155	30 300	73%
2009	23 559	31 700	74%
2010	24 055	32 500	74%
2011	25 910	33 000	79%
2012	26 954	34 350	78%
2013	28 695	36 800	78%
2014	29 744	38 600	77%
2015	30 062	37 900	79%
2016	30 401	38 900	78%

Anm.: Exkl. Riksdagsförvaltningen, Riksrevisionen och Riksdagens ombudsmän.
Källa: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Lånevolymen ökade med 15,5 miljarder kronor mellan 2002 och 2016, medan nyttjandegraden ökade med 12 procentenheter till 78 procent. Regeringens målsättning är att nyttjandegraden, i enlighet med vad finansutskottet uttalat, ska fortsätta att öka (bet. 2009/10:FiU1 och bet. 2013/14:FiU1). De senaste åren har nyttjandegraden uppgått till strax under 80 procent per den 30 juni.

Räntekontokreditram för 2017

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2017 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjade krediter uppgår till högst 14 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Myndigheterna placerar överskottslikviditet och finansierar sitt behov av rörelsekapital i Riksgäldskontoret. Respektive myndighet har för dessa ändamål ett räntekonto med kredit. Den beräknade kreditramen för 2017 redovisas fördelad per utgiftsområde i tabell 11.5, tillsammans med saldo och bruttoskuld per den 30 juni 2016. Med bruttoskuld avses det maximala kreditutnyttjandet under det första halvåret 2016. Merparten av myndigheterna hade överskott på sina räntekonton. Under det första halvåret 2016 utnyttjade dock 34 myndigheter sin kredit vid något tillfälle.

De beslutade krediterna för myndigheternas räntekonton uppgick för 2016 till sammanlagt 12,4 miljarder kronor. Regeringen föreslår att den sammanlagda kreditramen för myndigheternas räntekonton får uppgå till högst 14,0 miljarder kronor 2017, varav ca 0,1 miljarder kronor inledningsvis inte kommer att fördelas till myndigheterna. Det är en ökning med 1,6 miljarder kronor jämfört med den ram som riksdagen beslutade för 2016. Ökningen beror huvudsakligen på att Försvarsmaktens räntekontokredit, till skillnad från tidigare år, inkluderas i sammanställningen.

Tabell 11.5 Räntekontokreditram för rörelsekapital i statens verksamhet

Miljoner kronor

Utgiftsområde ¹	Beslutad kreditram 2016 ²	Saldo 30/6 2016 ³	Brutto-skuld 2016 ⁴	Begärd kreditram 2017
1 Rikets styrelse ⁵	899	-1 185	15	919
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning ⁶	637	-1 929	198	637
3 Skatt, tull och exekution	983	-1 031	0	954
4 Rättsväsendet	2 969	-3 448	0	2 989
5 Internationell samverkan	0	-5	0	1
6 Försvar och samhällets krisberedskap	782	-7 386	115	1 932
7 Internationellt bistånd	33	-159	0	33
8 Migration	150	229	310	250
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	374	-467	83	412
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	7	-717	0	420
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	832	126	731	673
13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	8	-10	0	8
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	387	-744	0	391
15 Studiestöd	77	-75	0	77
16 Utbildning och universitetsforskning	566	-24 599	36	570
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	357	-171	98	343
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	239	-95	60	240
20 Allmän miljö- och naturvård	84	-196	18	59
21 Energi	34	-50	10	33
22 Kommunikationer	2 411	-10 765	0	2 512
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	289	-1 434	129	327
24 Näringsliv	150	-536	6	149
Ej fördelat	132			74
Summa	12 400	-54 650	1 807	14 000

¹ Räntekontokreditramarna har fördelats till de utgiftsområden som de tillhör i statens budget för 2017.² Riksdagen beslutar om den totala ramen som visas på summeraden. Inom den totala ramen beslutar regeringen om fördelningen per myndighet.³ Ett negativt belopp för saldo innebär en behållning i Riksgäldskontoret.⁴ Avser maximalt kreditutnyttjande 1 januari 2016–30 juni 2016.⁵ Exklusive Riksdagsförvaltningen och Riksdagens ombudsmän.⁶ Exklusive Riksrevisionen.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

11.3 Övriga kreditramar

I 7 kap. 1–5 §§ budgetlagen anges de villkor som gäller för finansiering av statens investeringar och utlåning. Av 7 kap. 6 § samma lag följer att riksdagen för en viss myndighet, ett visst lån eller en viss anskaffning kan besluta att finansiering ska ske på annat sätt än vad som följer av 7 kap. 1–5 §§. I detta avsnitt samman-

ställs de lån och kreditramar som regeringen lämnar förslag om under respektive utgiftsområde. De föreslagna övriga krediterna i budgetpropositionen för 2017 uppgår till sammanlagt 303,6 miljarder kronor. Den största posten, 150 miljarder kronor, utgörs av begärda kreditramar för stabilitetsfonden och resolutionsreserven som i tabell 11.6 redovisas under raden Riksgäldskontoret.

Tabell 11.6 Låneramar och krediter enligt 7 kap. 6 § budgetlagen, förslag i denna proposition

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Verksamhet	Skuld 30/6 2015	Beslutad kreditram 2016	Skuld 30/6 2016	Föreslagna kreditramar 2017
<u>Låneramar</u>					
2	Fortifikationsverket	10 233	11 700	10 306	13 100
2	Statens fastighetsverk	12 146	14 300	12 496	15 200
6	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	0	300	107	1 550
9	Socialstyrelsen	72	100	1	100
9	Folkhälsomyndigheten	0	350	45	350
21	Affärsverket Svenska kraftnät	6 376	10 500	5 375	8 650
22	Trafikverket	41 417	42 000	40 779	42 800
22	Luffartsverket	0	3 750	0	3 750
22	Sjöfartsverket	141	500	-93	450
<u>Övriga krediter</u>					
2	Riksgäldskontoret	-	-	-	150 000
2/23	Kammarkollegiet	-636	355	-608	355
2	Statens tjänstepensionsverk	-73	100	-35	100
6	Försvarets materielverk	5 640	19 000	7 324	19 000
6	Krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden	0	40 000	0	40 000
10	Försäkringskassan	57	140	97	170
11	Pensionsmyndigheten	261	8 000	-30	8 000
Summa förslag om övriga kreditramar					303 575

Anm.: Affärsverk har inom beslutade kreditramar även möjlighet att låna utanför Riksgäldskontoret.

Källa: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

11.4 Statlig utlåning

Av 6 kap. 3 § budgetlagen följer att regeringen får besluta om utlåning som finansieras med lån i Riksgäldskontoret för det ändamål och upp till det belopp som riksdagen har beslutat om.

I skrivelsen Årsredovisning för staten 2015 (skr. 2015/16:101) har regeringen redogjort för

den samlade statliga utlåningen. Den statliga utlåningen uppgick den 31 december 2015 till 433,8 miljarder kronor, varav den största posten uppgick till 240,7 miljarder kronor och utgjordes av Riksbankens lån i Riksgäldskontoret. Regeringens förslag till ramar för statlig utlåning under 2017 lämnas under respektive utgiftsområde och sammanställs i tabell 11.7.

Tabell 11.7 Ramar för statlig utlåning, förslag i denna proposition

Miljoner kronor

		Skuld 30/6 2015	Beslutad låneram 2016	Skuld 30/6 2016	Föreslagna låneramar 2017
15	Studielån	201 507	211 000	207 630	217 000
24	Svensk Exportkredit AB	0	125 000	0	125 000
17	Kungliga Operan AB	-	-	-	120
Summa förslag om statlig utlåning					342 120

Källa: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

11.5 Statliga garantier

Regeringen får enligt 6 kap. 3 § budgetlagen besluta om att ställa ut kreditgarantier och göra andra liknande åtaganden för det ändamål och upp till det belopp som riksdagen har beslutat om. En fullständig redovisning av den statliga garantiverksamheten finns i skrivelsen Års-

redovisning för staten 2015. Statens utestående garantiåtaganden uppgick den 31 december 2015 till 1 876 miljarder kronor. Åtaganden inom ramen för insättningsgaranti och exportkreditgarantier utgjorde huvuddelen.

Förslagen till beslut om garantiramar för 2017 lämnas under respektive utgiftsområde och sammanställs i tabell 11.8.

Tabell 11.8 Garantiramar, förslag i denna proposition

Miljoner kronor

	Beslutade garantiramar 2015	Utfärdade garantier 30/6 2015	Beslutade garantiramar 2016	Utfärdade garantier 30/6 2016	Föreslagna garantiramar 2017
Riksgäldskontoret					
Stabilitetsfonden	-	-	-	-	750 000
Resolutionsreserven	-	-	-	-	200 000
Nordiska investeringsbanken, garantikapital ¹		18 055		18 096	18 436
Nordiska investeringsbanken, garantier för projektinvesteringsslån ¹	6 169	5 776	6 183	4 951	5 798
Nordiska investeringsbanken, garantier för miljöinvesteringsslån ¹	954	219	956	170	967
Exportkreditnämnden					
Exportkreditgarantier	500 000	236 932	450 000	244 956	450 000
Investeringsgarantier	10 000	4 698	10 000	4 131	10 000
Sida					
Garantier för biståndsverksamhet	10 000	3 535	10 000	3 437	12 000
Boverket					

	Beslutade garantiramar 2015	Utfärdade garantier 30/6 2015	Beslutade garantiramar 2016	Utfärdade garantier 30/6 2016	Begärda garantiramar 2017
Kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, för lösen av kommunala borgensåtaganden samt för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt	10 000	1 670	10 000	1 640	10 000
Kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad (förvärvsgarantier)	5 000	0	5 000	0	5 000
Summa förslag om garantiramar					1 462 200

Källa: Garantimyndigheterna (Riksgäldskontoret, Exportkreditnämnden, Sida och Boverket) och egna beräkningar.

¹Nordiska investeringsbankens garantiramar beslutas i euro. Beloppen för 2015 har räknats om från euro till Riksbankens slutkurs för SEK/EUR den 30 juni 2014 (9,1965). Beloppen för 2016 har räknats om från euro till Riksbankens slutkurs för SEK/EUR den 30 juni 2015 (9,2173). Omräkning av beloppen för 2017 har gjorts till växelkursen SEK/EUR 9,32.

11.6 Beställningsbemyndiganden

Enligt 6 kap. 1 § första stycket budgetlagen får regeringen, för det ändamål och intill det belopp som riksdagen har beslutat för budgetåret, beställa varor eller tjänster samt besluta om bidrag, ersättning, lån eller liknande som medför utgifter under senare budgetår än det budgeten avser.

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden lämnas under respektive utgiftsområde. På anslagsnivå redovisas vidare information om bl.a. nya och infriade åtaganden 2015–2017.

I tabell 11.9 redovisas en sammanfattning av begärda bemyndiganden för 2017. I kolumnen Ingående åtaganden redovisas de åtaganden som staten vid ingången av 2017 beräknas ha till följd av beställningar av varor och tjänster samt beslut om bidrag m.m. I nästa kolumn redovisas nya åtaganden av denna typ som staten förväntas göra 2017. Kolumnen Infriade åtaganden visar åtaganden som regeringen ingått tidigare år och som förväntas bli betalda 2017. Kolumnen Utestående åtaganden utgör summan av ingående och nya åtaganden, med avdrag för infriade åtaganden. I kolumnen Begärda bemyndiganden redovisas omfattningen av de bemyndiganden som regeringen begär under de olika utgiftsområdena i denna proposition.

Av tabell 11.9 framgår att regeringen i denna proposition begär beställningsbemyndiganden om totalt 442 miljarder kronor. Jämfört med de beställningsbemyndiganden som riksdagen beslutade efter förslag i budgetpropositionen för 2016 innebär förslagen för 2017 en ökning med ca 14 miljarder kronor, eller 3,3 procent. I förändringen ingår såväl stora minskningar som ökningsar. De största minskningarna kan hänföras till utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet

vid sjukdom och funktionsnedsättning (2,7 miljarder kronor), utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (2,7 miljarder kronor) och utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel (2,5 miljarder kronor). De största ökningarna kan hänföras till utgiftsområde 22 Kommunikationer (22,5 miljarder kronor) och utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård (1,1 miljarder kronor).

Regeringen begär vidare ett bemyndigande att ingå de ekonomiska åtaganden som följer av EU-budgeten för 2017 (se utg.omr. 27 avsnitt 3).

För anslaget 2:2 *Insatser för vaccinberedskap* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg begärs inget bemyndigande för 2017 eftersom inga nya åtaganden kommer att ingås. Vid utgången av 2017 kommer det dock fortfarande att finnas utestående åtaganden som beräknas uppgå till 0,4 miljarder kronor för anslaget.

För anslaget 1:6 *Bidrag för sjukskrivningsprocessen* under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning begärs inget bemyndigande för 2017 eftersom inga nya åtaganden kommer att ingås. Vid utgången av 2017 kommer det dock fortfarande att finnas utestående åtaganden som beräknas uppgå till 2,5 miljarder kronor för anslaget.

Tabell 11.9 Sammanfattande redovisning av beställningsbemyndiganden för 2017

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Ingående åtaganden 2017	Nya åtaganden 2017	Infriade åtaganden 2017	Utestående åtaganden 2017	Begärda bemyndiganden 2017
1 Rikets styrelse	241	207	206	242	242
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	106	57	57	106	106
4 Rättsväsendet	140	80	80	140	140
5 Internationell samverkan	204	105	97	212	214
6 Försvar och samhällets krisberedskap	89 127	20 430	16 081	93 477	94 010
7 Internationellt bistånd	76 645	18 784	21 112	74 316	74 350
8 Migration	224	168	88	303	303
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	1 515	736	771	1 481	1 508
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	757	2 043	700	2 100	2 100
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	20 755	19 789	16 415	24 129	24 129
15 Studiestöd	4	4	4	4	4
16 Utbildning och universitetsforskning	31 073	17 773	13 158	35 688	35 703
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	863	923	695	1 090	1 092
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	3 432	2 925	2 914	3 443	3 443
19 Regional tillväxt	6 636	3 084	2 774	6 946	7 150
20 Allmän miljö- och naturvård	3 918	3 198	1 770	5 346	5 356
21 Energi	2 980	2 864	1 751	4 093	4 131
22 Kommunikationer	142 894	50 314	33 950	159 258	160 336
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	8 018	19 732	3 221	24 529	24 529
24 Näringsliv	2 593	1 954	1 642	2 905	2 905
Summa	392 125	165 170	117 488	439 807	441 751

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.
Källa: Egna beräkningar.

11.7 Bemyndigande att överskrida anslag

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2017, med de begränsningar som följer av 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen, besluta att ett anslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om ett riksdagsbeslut om ändring av anslaget inte hinner inväntas och överskridandet ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen får regeringen efter riksdagens bemyndigande besluta att ett anslag får överskridas om det är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att

ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget ska kunna uppfyllas.

För de flesta anslag kan oundvikliga utgiftsökningar i förhållande till anvisade medel rymmas inom den högsta tillåtna anslagskrediten om 10 procent som föreskrivs i 3 kap. 8 § första stycket budgetlagen. Det finns ytterst sällan behov av att överskrida anslag för förvaltningsändamål med mer än vad som ryms inom denna kredit. Något särskilt bemyndigande som ger regeringen befogenhet att besluta om överskridande av anslag som anvisats för förvaltningsändamål behöver därför inte inhämtas. Vid behov kommer regeringen i stället att föreslå ändringar i budgeten.

När det däremot gäller anslag som anvisats för regelstyrd verksamhet, icke påverkbara EU-relaterade utgifter och oförutsedda utgifter kan så stora förändringar inträffa att utgifterna inte ryms inom den högsta tillåtna anslagskrediten.

Regeringen avser i sådana fall att i första hand återkomma till riksdagen med förslag om ändrade anslag. Förändringarna kan dock inträffa snabbt och betalningarna kan behöva göras utan dröjsmål. Regeringen bör därför bemyndigas att, om beslut om ändring i budgeten inte hinner inväntas, besluta om överskridande när de förutsättningar som anges i 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen är uppfyllda. Överskridandet får inte vara större än att det ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten. Bemyndigandet begärs för ett budgetår i taget. Regeringens avsikt är att liksom tidigare skett föreslå ändringar av berörda anslag som ersätter de medgivna överskridandena.

I skrivelsen Årsredovisning för staten 2015 lämnades en redovisning av vilka anslag som regeringen hade medgivit överskridande av 2015.

Under 2016 har regeringen hittills medgivit följande överskridanden:

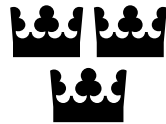
- anslaget 1:13 *Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.* under utgiftsområde 4 Rättsväsendet med 12 miljoner kronor, samt
- anslaget 1:12 *Finansiella korrigeringar m.m.* under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel med 75 miljoner kronor.

Regeringen föreslår i propositionen Höständringsbudget för 2016 att de ovan angivna anslagen tillförs medel som täcker de medgivna överskridandena (prop. 2016/17:2).

Ett eventuellt utnyttjande av bemyndigandet senare under året kommer att redovisas i årsredovisningen för staten för 2016.

12

Granskning och ekonomisk styrning

12 Granskning och ekonomisk styrning

I detta avsnitt redovisar regeringen sin bedömning av EU:s rekommendationer till Sverige inom ramen för den europeiska terminen och av Finanspolitiska rådets rekommendationer och bedömningar. Vidare innehåller avsnittet information om Riksrevisionens revisionsberättelse över årsredovisningen för staten 2015. Avslutningsvis lämnas en redovisning av arbetet med att utveckla den ekonomiska styrningen i staten.

12.1 Den europeiska terminen och EU:s rekommendation till Sverige

Den europeiska terminen är ett ramverk som syftar till att öka samstämmigheten i rapporteringen och granskningen av de åtgärder som medlemsstaterna vidtar inom ramen för EU:s tillväxt- och sysselsättningsstrategi (Europa 2020), stabilitets- och tillväxtpakten samt förfarandet för övervakning av makroekonomiska obalanser.

I november 2015 inleddes den sjätte europeiska terminen. Europeiska kommissionen föreslog då i den årliga tillväxtöversikten att den ekonomiska politiken inom EU skulle inriktas på en ny ansats till investeringar, struktur-reformer för att modernisera medlemsstaternas ekonomier och en ansvarsfull finanspolitik.

I februari 2016 presenterades kommissionens s.k. landrapporter, som innehåller analyser av medlemsstaternas ekonomier. Dessa omfattade även en fördjupad granskning av eventuella makroekonomiska obalanser i medlemsstaterna. Mot bakgrund av dessa rapporter, samt de

nationella reformprogram och stabilitets- och konvergensprogram som hade utarbetats av medlemsstaterna under våren 2016, lämnade kommissionen i maj samma år förslag till landspecifika rekommendationer till medlemsstaterna. Till grund för rekommendationerna låg även Europeiska rådets politiska prioriteringar för den ekonomiska politiken inom EU.

Landspecifika rekommendationer riktas till medlemsstaterna inom ramen för den ekonomisk-politiska samordningen. Dessa rekommendationer är inte bindande, men utgör ett viktigt politiskt instrument inom den europeiska terminen. Regeringen ser rekommendationerna som en möjlighet för EU att uppmuntra till en ansvarsfull ekonomisk politik och uppfyllelse av de mål som medlemsstaterna gemensamt kommit överens om. Varje medlemsstat avgör själv hur den ska förhålla sig till rekommendationerna, och ytterst är det parlamenten i varje medlemsstat som beslutar om den nationella ekonomiska politiken.

I slutet av juni 2016 ställde sig Europeiska rådet bakom de landspecifika rekommendationerna, som därefter formellt antogs av rådet för ekonomiska och finansiella frågor den 12 juli 2016. Samtliga medlemsstater har fått rekommendationer, med undantag av Grekland, som har ett särskilt stödprogram. Sverige fick liksom föregående år endast en rekommendation, med förslag till ett antal åtgärder för att minska riskerna för den makroekonomiska stabiliteten. Nedan redogörs för regeringens bedömning med anledning av denna rekommendation.

Rekommendationen till Sverige

Europeiska kommissionen publicerade den 18 maj 2016 sitt förslag till rekommendation till Sverige. I förslaget framhåller kommissionen bl.a. att finanspolitiken, så som den redovisats i Sveriges konvergensprogram från april 2016 och enligt kommissionens vårprognos, förväntas ligga i linje med stabilitets- och tillväxtpaktens regler.

Kommissionen behandlar i sitt förslag de svenska hushållens höga skuldsättning, som fortsätter att öka i snabb takt. En viktig orsak till ökningen är enligt kommissionen de starka skatteincitamenten för ägda bostäder, genom relativt låg fastighetsskatt och generös avdragsrätt för bostadsräntor. Kommissionen påpekar att den höga skuldsättningen utgör en risk för den makroekonomiska stabiliteten. Kommissionen noterar att regeringen har vidtagit vissa åtgärder för att bromsa utvecklingen, däribland tagit fram lagstiftning som möjliggör amorteringskrav för nya bostadslån, men anser att Finansinspektionens mandat för makrotillsynsåtgärder bör förtydligas så att det finns möjlighet att vidta ytterligare åtgärder om det skulle behövas.

Kommissionen pekar också på bostadsmarknaden som en källa till instabilitet. Kommissionen noterar att bostadspriserna i Sverige har stigit nästan konstant de senaste 20 åren och att de fortsätter att stiga, bl.a. på grund av strukturella brister på bostadsmarknaden. Utbudet av bostäder hämmas, enligt kommissionen, av en ineffektiv användning av det befintliga beståndet, en hög grad av hyreskontroll, ett otillräckligt utbud av mark för nybyggnation, en svag konkurrens i byggsektorn och komplexa planprocesser. Dessa faktorer bidrar till stigande priser och begränsar rörligheten på arbetsmarknaden samt försvårar integrationen av nyanlända. Kommissionen noterar att regeringen har vidtagit åtgärder för att komma tillrätta med dessa problem, bl.a. genom att öka den offentliga finansieringen av bostadsinvesteringar och genom att förenkla planprocesser, men menar samtidigt att det inte gjorts några framsteg att reformera hyres-sättningsystemet.

I det formella rådsbeslutet från den 12 juli 2016 rekommenderas Sverige att

- ta itu med hushållens ökande skuldsättning genom att korrigera skatteincitamenten, särskilt genom att stegvis begränsa avdragsrätten för utgiftsräntor för bostadslån eller genom att höja fastighetsskatten,
- säkerställa att makrotillsynsmyndigheten har mandat att i god tid genomföra åtgärder för att värna den finansiella stabiliteten, samt att
- främja bostadsinvesteringar och effektivisera bostadsmarknaden, bl.a. genom att införa större flexibilitet i hyressättningen och genom att se över utformningen av beskattningen av kapitalvinster för att underlätta bostadstransaktioner.

Regeringens bedömning av rekommendationen

Regeringen delar Europeiska kommissionens bedömning att hushållens ökande skuldsättning utgör en risk för den makroekonomiska stabiliteten. En snabb ökning av hushållens skulder har ofta tenderat att föregå djupare och mer utdragna konjunkturedgångar. Bostadspriserna och hushållens skulder har stigit i relativt snabb takt i Sverige sedan mitten av 1990-talet. Priserna ökade även i många andra OECD-länder under 1990-talet och i början av 2000-talet, men till skillnad från utvecklingen i dessa länder skedde ingen betydande prisnedgång i Sverige i samband med finanskrisen 2008 och 2009. Tillväxttakten i utlåningen till hushåll har tilltagit under de senaste åren och den årliga tillväxttakten uppgick till 7,6 procent i juli 2016. Det är framför allt lån med bostäder som säkerhet som driver tillväxten. Även bostadspriserna har ökat betydligt de senaste åren, i synnerhet priserna på bostadsrätter. Bostadspriserna har dock ökat i en betydligt långsammare takt 2016 än 2015. Inbromsningen kan delvis bero på det amorteringskrav som infördes den 1 juni 2016.

En stor del av ökningen av bostadspriserna och hushållens skuldsättning sedan mitten av 1990-talet kan förklaras av strukturella och makroekonomiska faktorer. Allt fler hushåll äger sin bostad. Utbudet av bostäder i framför allt storstäder har dock ökat långsammare än befolkningen och de bostadsrelaterade skatterna har sänkts, särskilt i samband med införandet av

en takbegränsad kommunal fastighetsavgift 2008. Samtidigt har hushållens inkomster ökat i god takt och realräntan sjunkit.

Med snabbt stigande bostadspriser ökar risken för att det ska ske en prisnedgång. En kraftig nedgång i bostadspriserna kan få stor påverkan på hushållens förmögenhet. Om hushållens reala förmögenhet skulle minska finns en risk för att hushållen också minskar sin konsumtion, vilket i sin tur utgör en risk för den makroekonomiska stabiliteten. Samtidigt bedömer Finansinspektionen i sin årliga bolåneundersökning 2016 att hushållen överlag har tillräckliga marginaler i sin ekonomi för att kunna hantera ränteökningar och inkomstbortfall. Detta minskar risken för att banker och andra kreditinstitut ska göra kreditförluster på hushållens bolån.

Under de senaste åren har flera åtgärder vidtagits för att minska riskerna som är förknippade med den höga skuldsättningen, bl.a. har skärpta kapitalkrav för banker, ett bolånetak och höjda riskvikter för bolån införts.

Regeringens utgångspunkt är att ökade amorteringar på sikt minskar skuldsättningen och förbättrar hushållens motståndskraft mot störningar. Riksdagen har antagit regeringens lagförslag om amorteringskrav, som ger Finansinspektionen mandat att utfärda föreskrifter avseende amorteringskrav på nya bolån i syfte att motverka makroekonomiska stabilitetsrisker förknippade med hushållens skuldsättning (prop. 2015/16:89, bet. 2015/16:FiU30, rskr. 2015/16:179). Lagändringarna trädde i kraft den 1 maj 2016. Därefter har Finansinspektionen, efter regeringens godkännande, beslutat om föreskrifter om amorteringskrav, som trädde i kraft den 1 juni 2016.

Regeringen och berörda myndigheter fortsätter att analysera riskerna med hushållens skuldsättning. Regeringen är beredd att vidta ytterligare åtgärder om det skulle krävas. Frågan om Finansinspektionen bör få ett bredare mandat att införa åtgärder för att bl.a. minska riskerna med hushållens skuldsättning bereds för närvarande i Regeringskansliet. Även riksdagens finansutskott har pekat på behovet av ett sammanhållet och tydligt ramverk för den svenska makrotillsynen och framhållit vikten av att regeringen i en snar framtid återkommer med förslag om detta (bet. 2015/16:FiU41 s. 43 och 44).

Regeringen delar också kommissionens bedömning att utformningen av skattesystemet kan påverka hushållens skuldsättning. Det är samtidigt viktigt att upprätthålla stabila och förutsebara regler för så betydelsefulla beslut som köp av bostäder. Behovet av åtgärder på området måste ses långsiktigt och hanteras varsamt. Detta gäller särskilt t.ex. förändringar av ränteavdraget.

Utöver en utfasning av ränteavdragen rekommenderar kommissionen en högre beskattning av privatägda fastigheter. Den tidigare statliga fastighetsskatten ersattes med det nuvarande systemet med fastighetsavgifter då skatten av många ansågs vara orättvis och därför saknade folkligt stöd. Detta ansågs överväga de ekonomiska argumenten för en fastighetsskatt (prop. 2007/08:27 s. 73 ff).

Regeringen delar även kommissionens bedömning att skattesystemet kan påverka rörligheten på bostadsmarknaden. De senaste årens förändringar av bostadsbeskattningen har gått i riktning mot en minskad löpande beskattning och en ökad beskattning vid transaktionstillfällen. Detta kan ha lett till inlåsnings effekter, särskilt för bostäder som haft en stor värdestegring. För att öka rörligheten på bostads- och arbetsmarknaden aviserar regeringen i denna proposition att reglerna för uppskov med kapitalvinst vid avyttring av privatbostad bör ändras. Förslaget har remissbehandlats och regeringen avser att senare under hösten 2016 återkomma till riksdagen med ett sådant förslag (se avsnitt 6.8).

Regeringen delar kommissionens bedömning att det bristande utbudet av bostäder utgör en viktig utmaning. Flera åtgärder har redan vidtagits för att öka utbudet och regeringen planerar ytterligare åtgärder som bl.a. ska öka utbudet av nya hyresbostäder, effektivisera plan- och överklagandeprocesser och främja ett ökat utbud av byggbar mark (se även utg.omr. 18 avsnitt 3.6).

Hyressättningsystemet är konstruerat för att skapa en balans mellan hyresgästernas rätt till trygghet i sitt boende och skäliga hyror för såväl den enskilde hyresgästen som fastighetsägarna. En övergång till mer marknadsmässiga hyror innebär risker för både samhället och den enskilde, då fastighetsägarnas möjligheter att tillhandahålla bostäder till alla grupper kommer att begränsas, eftersom det finns hushåll som inte kommer att kunna efterfråga bostäder till

rådande marknadshyra. Regeringen bedömer därför inte att en avreglering skulle leda till att fler bostäder som ekonomiskt svaga hushåll kan efterfråga blir tillgängliga.

Systemet för hur hyrorna bestäms reformerades 2011 och ändringar i de särskilda regler som gäller för att bestämma hyran i nyproducerade hyreslägenheter trädde i kraft den 1 januari 2013. En särskild förhandlare har haft i uppdrag att tillsammans med de stora organisationerna på hyresbostadsmarknaden se över möjligheterna att utveckla hyressättnings-systemet (N2016/02174/PUB). Regeringen har även aviserat att en utredning ska tillsättas i syfte att djupare analysera problemen och ta fram förslag till författningsändringar så att hyres-sättningsystemet kan utvecklas och bli mer ändamålsenligt.

12.2 Finanspolitiska rådets bedömningar

Finanspolitiska rådet har till uppgift att utvärdera måluppfyllelsen och inriktningen på finanspolitiken.

Den 16 maj 2016 publicerade Finanspolitiska rådet sin årliga rapport om svensk finanspolitik. I detta avsnitt redovisas rådets huvudsakliga bedömningar och rekommendationer i rapporten tillsammans med en kort redogörelse för regeringens bedömning av dessa.

Stabiliseringspolitiken och målet för det finansiella sparandet

Rådet konstaterar att överskottsmålet inte har nåtts i ett bakåtblickande perspektiv. Det gäller både om tidshorizonten omfattar 2006–2015 och 2000–2015.

Rådet betonar att svensk ekonomi enligt de flesta bedömare är på väg in i en högkonjunktur under 2016. Det anser att stabiliseringspolitiska överväganden därför talar för att finanspolitiken borde vara betydligt stramare 2016–2018 än den politik som regeringen presenterade i 2016 års ekonomiska vårproposition (prop. 2015/16:100). Rådet menar att det finns en betydande avvikelse mellan det finansiella sparandet och vad överskottsmålet kräver. Avvikelsen kan enligt rådet endast till en mindre del förklaras av de

tillfälligt höga utgifterna för mottagandet av asylsökande. Enligt rådet har regeringen inte presenterat några skäl mot aktiva budgetförstärkningar, trots att det föreligger en avvikelse från överskottsmålet. Dessutom menar rådet att det inte finns något åtagande om att finansiera oförutsedda utgiftsökningar eller reformer. Sammantaget anser rådet att detta är ett brott mot det finanspolitiska ramverket.

Regeringen delar inte rådets uppfattning att regeringen bryter mot det finanspolitiska ramverket och att finanspolitiken borde vara betydligt stramare 2016–2018. När regeringen tillträdde var underskottet stort, på grund av att omfattande ofinansierade reformer, främst skattesänkningar, hade genomförts av den förra regeringen. Regeringen har sedan den tillträdde fört en stram ekonomisk politik som medfört att det underskott som ärvdes från den förra regeringen har minskat kraftigt. Under de kommande åren bedöms såväl det finansiella sparandet som det strukturella sparandet vara nära balans.

Regeringens prognoser utgår från Migrationsverkets planeringsantagande som innebär betydligt färre asylsökande per år 2016–2020 jämfört med 2015. Därmed är en betydande del av utgifterna kopplade till migration och etablering av tillfällig karaktär. Det är rimligt att en exceptionell händelse, som det mycket stora antalet asylsökande 2015, kan hanteras utan krav på kortsiktiga budgetförstärkningar.

Regeringen anser även att en tydlig åtstramning av finanspolitiken skulle medföra ett ytterligare tryck på penningpolitiken, som redan är mycket expansiv. En sådan inriktning på den ekonomiska politiken skulle kunna öka riskerna kopplade till hushållens skuldsättning.

Den offentliga skuldsättningen är förhållandevis låg och förtroendet för Sveriges offentliga finanser är högt. I enlighet med vad som har anförts i avsnitt 5.1 kan därför sparandet stärkas i en takt som värnar samhällsekonomisk balans utan att hållbarheten eller förtroendet för de offentliga finanserna äventyras. Det finansiella sparandet förväntas stärkas och på sikt gå mot överskott som överstiger nivån på överskottsmålet.

Sammantaget anser regeringen att den förda politiken är väl avvägd och ändamålsenlig.

Utgiftstaket

Regeringen är enligt budgetlagen (2011:203) skyldig att vidta åtgärder för att klara utgiftstaket om det är hotat, men borde enligt rådet ha avstått från att använda bokföringsmässiga åtgärder i slutet av 2015 för att öka sannolikheten för att klara utgiftstaket 2016. Rådet anser att det visserligen hade inneburit en större risk att behöva föreslå en höjd nivå på utgiftstaket för 2016, men att det samtidigt skulle ha upprätthållit en högre trovärdighet för utgiftstaket.

Regeringen instämmer inte i rådets bedömning. Det oväntat stora antalet asylsökande under hösten 2015 innebar att utgifterna väntades öka kraftigt 2016. För att hantera osäkerheten i utgiftsutvecklingen och säkra tillräckliga marginaler under utgiftstaket vidtog regeringen åtgärder för att minska de planerade utgifterna för 2016 på en rad områden. Det rörde sig både om tidigareläggningar av betalningar inom vissa områden och om minskade utgifter genom sänkt ambitionsnivå eller senareläggning av verksamheter. Regeringens möjligheter att tidigarelägga betalningar begränsas både av budgetlagens bestämmelser om redovisning mot anslag och av de regelverk som oftast styr transfereringar av olika slag. Regeringen agerade således inom den begränsade flexibilitet som budgetlagen medger, på samma sätt som tidigare regeringar gjort.

Regeringen bedömer att en tidigareläggning av utgifterna under de rådande omständigheterna var ett bättre och långsiktigt stramare alternativ än att föreslå en höjning av utgiftstaket. Att höja utgiftstaket skulle allvarligt ha skadat förtroendet för detta viktiga finanspolitiska styrmedel. Genom att tidigarelägga utgifterna tog regeringen ansvar för både utgiftstaket och de offentliga finanserna.

Integration

Rådet instämmer i regeringens bedömning att den stora ökningen av antalet asylsökande motiverar utbildningssatsningar, utökade arbetsmarknadspolitiska åtgärder och fler subventionerade anställningar. Rådet anser även att det är nödvändigt att stimulera framväxten av fler jobb med låga kvalifikationskrav i både privat och offentlig sektor. Rådet menar att nya

anställningsformer med lägre lön kan vara ett verktyg för att stimulera en sådan utveckling. Rådet förespråkar emellertid inte generellt lägre löner som en metod för att öka sysselsättningen och anser inte heller att staten ska gripa in i lönebildningen genom lagstiftning, eftersom detta är en fråga för arbetsmarknadens parter. Rådet anser dock att en expertkommission skyndsamt bör tillsättas med uppgift att stödja parternas arbete med att förbättra integrationen på arbetsmarknaden och ta fram förslag till åtgärder som underlättar nyanländas etablering på arbetsmarknaden.

Regeringen anser att det är viktigt att stimulera framväxten av jobb i privat och offentlig sektor med goda villkor för personer med kort utbildning. Regeringen har därför genomfört och föreslår även i denna proposition insatser för att öka arbetsgivarnas benägenhet att anställa personer som står långt från arbetsmarknaden. Exempelvis förväntas förslaget i denna proposition om en mer träffsäker utformning av nystartsjobben bidra till en snabbare arbetsmarknads-etablering. Även införandet av sänkta arbetsgivaravgifter för enmansföretag som anställer en person möjliggör för fler av dessa företag att ta steget att anställa. För personer med kort utbildning kan även regeringens satsning på moderna beredskapsjobb i staten vara en viktig väg in på svensk arbetsmarknad. Genom jobb med lägre kvalifikationskrav och goda villkor kan etableringen förbättras för nyanlända som står långt ifrån arbetsmarknaden. Regeringen anser att lönebildningen är en fråga för arbetsmarknadens parter.

Regeringen anser att etableringen på arbetsmarknaden måste bli mer effektiv för nyanlända. Därför har regeringen genomfört och avser även i kommande propositioner att föreslå åtgärder för bättre och snabbare etablering (se avsnitt 1.4). Resultat från forskning och utvärderingar utgör en viktig utgångspunkt i arbetet med dessa reformer. Regeringen bjuder därför löpande in forskare och andra experter för att diskutera åtgärder för att förbättra etableringen på arbetsmarknaden. Regeringen anser därför att det inte finns behov av att tillsätta en expertkommission av det slag som rådet efterfrågar.

Infrastruktur

Rådet upprepar sin rekommendation till regeringen från 2015 om att införa ett ramverk för infrastrukturbeslut. Syftet med ett sådant ramverk skulle enligt rådet vara att tydliggöra de samhällsekonomiska avvägningarna utan att inskränka den politiska beslutsmakten. Ett ramverk av detta slag bör enligt rådet innehålla krav på att alla beslut om infrastrukturinvesteringar ska föregås av en samhällsekonomisk kalkyl. Sådana kalkyler bör göras för fler investeringsprojekt än vad som beräknas rymmas inom investeringsbudgeten. Efter beslut och genomförande ska en uppföljning genomföras. Ett regelverk bör enligt rådet skapas som beskriver hur beslutsunderlagen ska utformas och uppföljningar genomföras.

Rådet hänvisar vidare till en rapport från Trafikverket och konstaterar att de planerade investeringarna i höghastighetsjärnväg mellan Stockholm och Göteborg/Malmö bedöms som samhällsekonomiskt mycket olönsamma. Detta gäller, enligt rådet, oberoende av hur investeringarna finansieras. Rådet anser därför att investeringarna inte bör genomföras.

Redan i dag utgör samhällsekonomiska analyser en viktig del av underlaget inför beslut om större infrastrukturinvesteringar. Regeringen avser att lämna en proposition med förslag till ekonomiska ramar för en nationell plan för investeringar av detta slag 2018–2029. Arbetet med en sådan proposition utgår från myndighetsunderlag i vilka samhällsekonomiska bedömningar ingår. Vid genomförandet av den nationella planen kommer regeringen, utifrån underlag från Trafikverket, att besluta om vilka projekt som ska påbörjas under de närmaste åren. En utgångspunkt, både för beslutet om den nationella planen och för de årliga besluten, är samhällsekonomisk lönsamhet. Det är dock viktigt att poängtera att även andra faktorer än samhällsekonomisk lönsamhet måste vägas in när beslut fattas om olika infrastrukturprojekt, exempelvis regionalpolitiska aspekter.

Regeringen anser att nya stambanor skulle stärka järnvägens konkurrenskraft och förbättra förutsättningarna för arbetspendling. På regeringens uppdrag undersöker Trafikverket möjligheterna att sänka byggkostnaderna för höghastighetsbanorna. Samtidigt ses nyttoberäkningarna över. Trafikverket arbetar också

på regeringens uppdrag bl.a. med att redovisa uppdaterade uppgifter om kostnader och nytta för en uppgradering av befintliga stambanor mellan Stockholm och Göteborg/Malmö.

Arbetslöshetsmålet

Rådet bedömer att regeringen inte kommer att nå sitt mål om lägst arbetslöshet inom EU till 2020. Rådet menar att det vore bättre om regeringen omformulerade sitt arbetslöshetsmål till separata mål för olika grupper. Exempel på sådana är mål för att förbättra arbetsmarknadsintegrationen av nyanlända, mål för snabbare inträde på arbetsmarknaden för unga och mål för en successivt höjd pensionsålder.

Regeringen delar inte rådets bedömning att det vore bättre med separata arbetslöshetsmål för olika grupper. Målet om att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU år 2020 vägleder den ekonomiska politiken. Regeringen instämmer dock i rådets bedömning att det är viktigt att inte ha ett ensidigt fokus på den aggregerade arbetslösheten. Vissa personer är mer utsatta än andra på arbetsmarknaden. För att politiken ska bli ändamålsenlig och bidra till lägre arbetslöshet och ökad sysselsättning anser regeringen att det är nödvändigt att följa arbetsmarknadsutvecklingen och identifiera de väsentliga problemen på arbetsmarknaden. Detta innebär att analysera olika gruppers förutsättningar på arbetsmarknaden, exempelvis för unga, utomeuropeiskt födda, nyanlända och vuxna utan fullföljd gymnasieutbildning. Regeringen presenterar sin bedömning av utmaningarna för politiken på detta område årligen i den ekonomiska vårpropositionen.

Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män

Rådet har gjort en genomgång av regeringens bilagor om ekonomisk jämställdhet och bedömer att bilagorna ger en bra beskrivning av fördelningen av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män. Rådet menar emellertid att regeringen bör precisera tidssatta mål för den ekonomiska jämställdheten och regelbundet utvärdera den förda politiken mot dessa mål.

Regeringens mål är att kvinnors sysselsättningsgrad ska vara lika hög som mäns och att löneskillnaderna mellan kvinnor och män

ska utjämnas. Antalet myndigheter med uppdrag att ta fram en plan för jämställdhetsintegrering har utökats 2016. Därutöver avser regeringen att inrätta en jämställdhetsmyndighet 2018. Myndigheten ska bidra till ett effektivt genomförande av jämställdhetspolitiken. Jämställdhetsperspektivet ska även beaktas vid utformningen av budgetpolitiken. I arbetet med budgetpropositionen för 2017 har regeringen därför ställt högre krav än tidigare på att effekter för jämställdheten synliggörs. På så sätt kan konsekvenser för jämställdheten beaktas redan vid beslut om inriktning på politiken och fördelning av resurser.

Beteendeeffekter av regeringens politik

Rådet anser att regeringen i sin beräkning av föreslagna skatthöjningars effekt på statens inkomster bortser från att försvagade drivkrafter påverkar arbetsutbudet negativt. Därmed menar rådet att skatteinkomsterna kommer att öka betydligt mindre än vad regeringen antar. Rådet anser att regeringens reformer till följd av detta delvis är finansierade med inkomster som sannolikt inte kommer att realiseras.

När förändringar av skatte- och avgiftsregler föreslås redovisas de offentligfinansiella effekterna. Redovisningen av dessa effekter ska vara så enkel och tydlig som möjligt. I enlighet med de beräkningskonventioner som finns på området är beräkningarna som redovisas i allmänhet statiska, dvs. hänsyn tas inte till eventuella beteendeförändringar, som t.ex. förändrat arbetsutbud. Anledningen till detta är att det råder stor osäkerhet om vilka effekter ändringar av detta slag har på beteenden och att sådana eventuella effekter i regel inte i betydande grad slår igenom på kort eller medellång sikt. Principen att endast statiska effekter av skatthöjningar och skattesänkningar redovisas har tillämpats åtminstone sedan 1997.

I prognosen över den makroekonomiska utvecklingen gör regeringen en samlad bedömning av hur reformer påverkar den makroekonomiska utvecklingen, både i form av kortsiktiga effekter och i form av effekter på den långsiktiga produktions-, sysselsättnings- och arbetslöshetsnivån. I denna bedömning beaktas även eventuella effekter av skatteförändringar på arbetsutbud och sysselsättning. Prognosen för den makroekonomiska utvecklingen används

sedan som utgångspunkt för prognosen för de offentliga finanserna. Det innebär att eventuella förändringar av arbetsutbudet till följd av skatteförändringar även påverkar prognosen för de offentliga inkomsterna och utgifterna. Regeringen delar därmed inte rådets uppfattning att regeringens reformer delvis skulle vara finansierade med inkomster som sannolikt inte kommer att realiseras.

Klimatpolitiken

Rådet bedömer att den stora globala utmaningen för att stoppa klimatförändringarna är att minska utsläppen från kolkraft på ett kostnadseffektivt sätt. Svensk klimatpolitik bör därför enligt rådet inriktas på åtgärder som direkt eller indirekt bidrar till en utfasning av kolanvändningen i världen. Rådet anser att detta är betydligt viktigare än att minska oljeanvändningen. Rådet menar vidare att en snabb minskning av oljeanvändningen i Sverige, kombinerad med sektorsvisa reduktionsmål inom landets gränser, riskerar att bli dyr för Sverige, utan att leda till minskade globala växthusgasutsläpp eller visa vägen för hur världen kan minska sitt beroende av fossila bränslen.

Regeringen delar inte rådets syn på klimatpolitiken. Regeringen anser att Sverige ska vara en global föregångare i klimatomställningen och ett av de första fossilfria välfärdsländerna. Nyckeln till att minska de globala klimatutsläppen är att rikare länder går före och sprider lösningar, samtidigt som utvecklingsländerna ges stöd i sin klimatomställning och klimatanpassning. Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att minska utsläppen och för att påskynda omställningen till ett hållbart samhälle. Målet är 100 procent förnybar elproduktion 2040. Samtidigt deltar Sverige i en rad internationella samarbeten på klimat- och energiområdet, där strävan är att minska klimatpåverkan och främja energieffektivisering och investeringar i förnybar energi. Sverige bidrar vidare med mer medel per medborgare än något annat land till FN:s gröna klimatsfond för att finansiera kostnadseffektiva utsläppsminskningar och anpassningsprojekt i de utvecklingsländer som drabbas hårdast av klimatförändringarna.

Regeringen anser att utsläppen måste minska från en rad olika utsläppskällor, inte bara

kolkraft, för att hålla den globala temperaturökningen så långt ned som möjligt under 2 grader.

12.3 Riksrevisionens granskning av årsredovisningen för staten 2015

Riksrevisionen har för årsredovisningen för staten 2015 (skr. 2015/16:101) lämnat en revisionsberättelse utan reservation eller avvikande mening (Fi2016/02813/BATOT). Enligt myndigheten har regeringen i alla väsentliga avseenden upprättat de finansiella delarna av årsredovisningen i enlighet med 10 kap. 5–10 §§ budgetlagen och även i övrigt lämnat information som är förenlig med årsredovisningens finansiella delar. Riksrevisionens uttalande omfattar, liksom tidigare år, inte avsnittet om den offentliga sektorns finansiella sparande. Skälet till detta är att informationen i avsnittet, enligt myndigheten, är behäftad med olika grader av osäkerhet och inte möjlig att verifiera med tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis.

Riksrevisionen har även genomfört en effektivitetsgranskning av årsredovisningen för staten 2015. Myndighetens granskningsrapport Granskning av Årsredovisningen för staten 2015 har av riksdagen överlämnats till regeringen (Fi2016/02325/BATOT). Regeringens skrivelse med anledning av granskningsrapporten ska senast den 14 november 2016 lämnas till riksdagen.

12.4 Utvecklingen av den ekonomiska styrningen

I detta avsnitt redovisas i korthet det arbete som regeringen drivit i syfte att utveckla den ekonomiska styrningen i staten, dvs. resultatstyrning och finansiell styrning samt intern styrning och kontroll. Den ekonomiska styrningen syftar till att understödja såväl en effektiv fördelning av medel inom den statliga budgetprocessen som uppfyllandet av de budgetpolitiska målen.

Utvecklingen av den ekonomiska styrningen bedrivs med utgångspunkt i regeringens behov av att styra olika verksamheter för att genomföra

politiken och nå de beslutade målen för dessa samt regeringens och riksdagens behov av att följa upp genomförandet och måluppfyllelsen. Vid utvecklingen av styrningen ska myndigheternas kärnverksamheter värnas och olikheter i förutsättningar och verksamheter beaktas.

Resultatstyrning

Regeringens resultatstyrning ska bidra till förverkligandet av de politiska målen och ge underlag för att bedöma hur utvecklingen ser ut på olika områden i förhållande till dessa mål.

Effektivare statsförvaltning

Ekonomistyrningsverket (ESV) har 2015 och 2016 regeringens uppdrag att sprida goda exempel på effektivisering i statsförvaltningen avseende resultat, arbetssätt och metoder samt styrning och uppföljning. I dialog med andra myndigheter, genom bl.a. enkätundersökningar och möten, har ESV kunnat identifiera och publicera goda exempel på effektiviseringar. Vidare har metoder för en effektivare ärendehandläggning prövats på sex myndigheter. Ett resultat av uppdraget är utvecklingen av ESV:s webbplats med information om tillvägagångssätt vid effektivisering av verksamheter samt goda exempel på planering och styrning som lett till effektiviseringar i myndigheter. ESV ska senast den 9 december 2016 redovisa sina slutsatser och samlade erfarenheter av uppdraget.

Arbetet med att värna legitimiteten i välfärdssystemen

Legitimiteten i såväl skatte- som välfärdssystemen baseras på att rätt belopp krävs från, respektive beviljas rätt person, hushåll eller organisation. För att värna välfärdssystemen och komplettera det arbete som bedrivs på myndigheter och i utredningar, har regeringen inrättat en delegation med uppdrag att motverka överutnyttjande och felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen och andra närliggande skattefinansierade eller skattesubventionerade system (dir. 2016:60). Delegationen ska bidra till att resurser som fördelas genom dessa system når rätt målgrupp. Delegationen ska kontinuerligt avrapportera olika delar av uppdraget och lämna en slutlig redovisning senast den 1 december 2019.

I samband med införandet av bidragsbrottslagen (2007:612) uttalade regeringen att den hade för avsikt att noga följa upp vilka konsekvenser införandet av lagen fick för rättsväsendets myndigheter och vid behov återkomma i frågan. Vidare anförde regeringen att den även i övrigt hade för avsikt att följa upp reformen när den varit i kraft under en tid. Bidragsbrottslagen har nu varit i kraft i ca tio år. En särskild utredare har därför getts i uppdrag att utvärdera tillämpningen av lagen och de effekter som den har fått (dir. 2016:61). Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2017.

Stärkt tillämpning av jämställdhetsbudgetering

I arbetet med budgetpropositionen för 2017 har tillämpningen av jämställdhetsbudgetering stärkts. Det innebär att prioriteringar, vägval och resursfördelning i budgeten så långt möjligt sker med beaktande av konsekvenserna för jämställdheten, för att i största möjliga mån främja jämställdhet. Därmed ställs krav på jämställdhetsanalyser som en grund för medelsfördelningen. Ett utvecklingsarbete pågår i Regeringskansliet med att se över resultatanalyser och redovisning av budgetförslag för att i ökad utsträckning integrera jämställdhetsperspektivet och synliggöra konsekvenserna för jämställdheten i resultattexter och i politikens inriktning. Arbetet har kommit olika långt inom olika utgiftsområden och fortsätter inför kommande budgetpropositioner.

Finansiell styrning

Regeringens finansiella styrning ska säkerställa att det finns tydliga regler för redovisningen och användningen av statens medel samt bidra till en effektiv resursanvändning.

Regeringens förslag till beslut om beställningsbemyndiganden

Utformningen av regeringens förslag till beslut om beställningsbemyndiganden har ändrats i denna proposition. I stället för enskilda förslag för varje beställningsbemyndigande har förslagen, i likhet med förslagen om anslag, samlats i en tabell för respektive utgiftsområde. Syftet är att tydligare åskådliggöra omfattningen av föreslagna beställningsbemyndiganden, eftersom dessa innebär ingående av ekonomiska åtaganden och därmed framtida utgifter inom

utgiftsområdet. Ändringen påverkar inte innebörden av riksdagens beslut om beställningsbemyndiganden.

Redovisning och styrning av statens investeringar

I budgetpropositionen för 2016 redogjorde regeringen för det utvecklingsarbete som pågår inom Regeringskansliet med att förbättra redovisningen, styrningen och kontrollen av statens investeringar (prop. 2015/16:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 12.5).

I enlighet med vad regeringen utlovade i budgetpropositionen för 2016 presenteras i denna proposition enhetligt strukturerade investeringsplaner för samhällsinvesteringar inom olika områden och en sammanställning av statens samtliga planerade investeringar. Detta möjliggörs bl.a. av ändringar i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, som trädde i kraft den 1 januari 2016. För att få en större överensstämmelse med nationalräkenskapernas definition av statens investeringar, och ge riksdagen en mer fullständig bild av omfattningen av statens investeringar, har den samlade investeringsplanen kompletterats med uppgifter om statens investeringar i forskning och utveckling (se avsnitt 11.1). ESV har i sitt regleringsbrev för 2016 fått i uppdrag att ta fram uppgifter om statens investeringar i forskning och utveckling och anvisningar som innebär att denna information på sikt kan erhållas från myndigheterna. ESV redovisade den första delen av uppdraget den 31 maj 2016 och ska senast den 15 april 2017 redovisa den resterande delen.

Investeringsplanerna i denna proposition innehåller mer information än tidigare år. I planerna presenteras investeringar per objekt/objektgrupp uppdelade på posterna Anskaffning och utveckling av nya investeringar respektive Vidmakthållande av befintliga investeringar. Vidare framgår av planen hur investeringarna kommer att finansieras och hur stor del av investeringarna som beräknas redovisas som anläggningstillgångar i balansräkningen (se vidare avsnitt 11.1).

Förslaget till riksdagsbeslut har setts över och formulerats om för att tydliggöra att riksdagens godkännande av investeringsplanen utgör en riktlinje. Det innebär att regeringen får avvika från beräkningarna i planen och när det bedöms nödvändigt även från den redovisade strukturen i planen.

Överföring av medel till statliga bolag och internationella finansiella institutioner

Inom Regeringskansliet har under de senaste åren bedrivits ett utvecklingsarbete med att åstadkomma en korrekt och fullständig redovisning av värdet av statens aktier och andra andelar i företag och internationella finansiella institutioner.

Bakgrunden till arbetet är bl.a. att Riksrevisionen i samband med sin årliga granskning av myndigheternas årsredovisningar har uppmärksammat vissa brister i redovisningen av överföring av medel till statliga bolag och internationella finansiella institutioner. Regeringen gav därför ESV, i myndighetens regleringsbrev för 2015, i uppdrag att kartlägga och analysera frågan samt lämna förslag till en enhetlig hantering och redovisning.

Med stöd av ESV:s rapport har gränsdragningen mellan kapitaltillskott som ska redovisas som ägarandel respektive driftbidrag för den löpande verksamheten klargjorts. För statliga bolag bör principen vara att medel från staten (ägaren) ska hanteras och redovisas som kapitaltillskott. Medel till vissa bolag, som inte bedrivs på kommersiella villkor, och som ska användas för att finansiera den löpande verksamheten eller speciella insatser under året bör dock betraktas och redovisas som bidrag. För investerings- och utvecklingsbanker bör överföringar av medel som leder till att svenska statens andel i banken varaktigt ökar betraktas och hanteras som kapitaltillskott. Medel som är avsedda att finansiera förmånliga lån eller bidrag eller har karaktären av medlemsavgift bör dock betraktas och redovisas som bidrag. Det senare gäller även medel som avser underliggande fond hos en bank. Kapitaltillskott beslutas av riksdagen i särskild ordning, medan driftbidrag, utan något särskilt ställningstagande från riksdagen, kan finansieras från anslag som har ett ändamål som omfattar en sådan användning.

För att få en korrekt redovisning av statens ägarandelar i internationella finansiella institutioner (investeringsbanker och utvecklingsbanker) har regeringen i ESV:s regleringsbrev för 2016 gett myndigheten i uppdrag att fortsätta sitt arbete med att kartlägga och sammanställa de medel som historiskt utbetalats och redovisats som driftbidrag, men som rätteligen borde ha redovisats som kapitaltillskott. Underlag med fastställda belopp ska senast den 1 december 2016 överlämnas till de myndigheter som svarar

för redovisningen av ägarandelarna i respektive institut, så att dessa ska kunna redovisa beloppen i sina årsredovisningar för 2016.

Effektiv och ändamålsenlig hantering av EU-medel

ESV har haft i uppdrag att stödja de svenska myndigheter som har ett utpekat ansvar för förvaltning av EU-medel. Uppdraget har avsett att stödja såväl myndigheternas arbete med att avge en årlig förvaltningsförklaring enligt det nya regelverket för EU:s programperiod 2014–2020 som deras arbete med genomförandet av EU-regelverk i övrigt.

Regeringen bedömer att ESV:s stöd till de aktuella myndigheterna har varit värdefullt, och att myndigheterna har ett fortsatt behov av hjälp från ESV i deras arbete med att på ett effektivt sätt implementera EU:s regelverk i Sverige.

Intern styrning och kontroll samt internrevision

En väl fungerande intern styrning och kontroll hos myndigheterna är en förutsättning för genomförandet av regeringens politik, och för att hela styr- och ansvarskedjan ska fungera väl. Regeringens avsikt med regelverket för intern styrning och kontroll är att ge myndigheternas ledningar förutsättningar att driva verksamheten på ett effektivt sätt och uppnå önskat resultat. Myndighetsledningarnas ansvar för den interna styrningen och kontrollen framgår av myndighetsförordningen (2007:515).

Internrevisionen utgör ett centralt stöd för myndighetsledningarna i arbetet med att säkerställa en god intern styrning och kontroll. Förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll gäller för de myndigheter som ska följa internrevisionsförordningen (2006:1228). Drygt 60 myndigheter omfattas av de två förordningarna, vilket gör att förordningskraven täcker omkring 90 procent av statens utgifter.

ESV har i uppgift att utveckla och förvalta den interna styrningen och kontrollen samt internrevisionen i staten.

Betryggande intern styrning och kontroll

De myndigheter som omfattas av förordningen om intern styrning och kontroll ska enligt förordningen om årsredovisning och budgetunderlag i sin årsredovisning göra en bedömning av huruvida den interna styrningen och kontrollen är betryggande. Genom myndig-

heternas bedömning kan regeringen få en bild av den interna styrningen och kontrollen i staten som helhet. ESV har i rapporten Redovisning över den statliga internrevisionen (ESV 2016:14) redovisat sin granskning av samtliga myndigheters bedömningar av den interna styrningen och kontrollen i årsredovisningarna för 2015. Enligt ESV har myndigheterna, med några få undantag, bedömt att de har en intern styrning och kontroll som fungerar betryggande.

Regeringen bedömer att det finns en betryggande intern styrning och kontroll i staten som helhet.

Väl fungerande internrevision

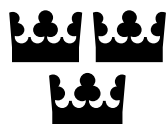
ESV lämnar varje år en rapport till regeringen i vilken myndigheten redovisar hur internrevisionen fungerar i staten som helhet. I rapporten kan ESV även lyfta fram områden som behöver utvecklas eller påpeka brister för regeringen i enskilda myndigheters tillämpning av internrevisionsförordningen.

I rapporten Redovisning över den statliga internrevisionen 2016 gör ESV bedömningen att internrevisionsförordningen i huvudsak följs av de myndigheter som omfattas av den. ESV påpekar dock att vissa myndigheter inte tillsätter befattningen internrevisionschef i tid när internrevisionschefen har slutat eller när krav införts för myndigheten att följa internrevisionsförordningen. ESV anser även att det är angeläget att alla myndigheter har en genomtänkt process för hur internrevisionens resultat ska tas om hand.

Regeringen bedömer att internrevisionen fungerar väl i staten som helhet, och följer utvecklingen för de myndigheter som inte har följt förordningen under hela eller delar av 2015.

Bilaga 1

Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2017

Bilaga 1

Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2017

Innehållsförteckning

1	Specifikation av budgetens utgifter för 2017	5
2	Specifikation av budgetens inkomster för 2017.....	19

1 Specifikation av budgetens utgifter för 2017

I det följande sammanställs budgetens anslag för 2017. Anslagen är fördelade på utgiftsområden.

		1000-tal kronor
1	Rikets styrelse	13 268 476
1	Statschefen	136 996
1	Kungliga hov- och slottsstaten	136 996
2	Riksdagen samt JO m.m.	1 851 446
1	Riksdagens ledamöter och partier m.m.	880 313
2	Riksdagens förvaltningsanslag	767 892
3	Riksdagens fastighetsanslag	113 000
4	Riksdagens ombudsmän (JO)	90 241
3	Sametinget	45 243
1	Sametinget	45 243
4	Regeringskansliet m.m.	7 379 026
1	Regeringskansliet m.m.	7 379 026
5	Länsstyrelserna	2 736 126
1	Länsstyrelserna m.m.	2 736 126
6	Demokratipolitik	383 516
1	Allmänna val och demokrati	87 340
2	Justitiekanslern	48 734
3	Datainspektionen	54 354
4	Svensk författningssamling	1 300
5	Valmyndigheten	19 588
6	Stöd till politiska partier	172 200
7	Nationella minoriteter	117 417
1	Åtgärder för nationella minoriteter	102 917
2	Åtgärder för den nationella minoriteten romer	14 500
8	Mediefrågor	600 767
1	Presstödet	567 119
2	Myndigheten för press, radio och tv	33 648
9	Sieps samt EU-information	17 939
1	Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information	17 939
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	15 258 562
1	Statskontoret	94 266
2	Kammarkollegiet	60 994
3	Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	14 350
4	Arbetsgivarpolitiska frågor	2 443
5	Statliga tjänstepensioner m.m.	12 614 000
6	Finanspolitiska rådet	9 803

1000-tal kronor

7	Konjunkturinstitutet	63 455
8	Ekonomistyrningsverket	160 999
9	Statistiska centralbyrån	555 134
10	Bidragsfastigheter	193 000
11	Finansinspektionen	512 180
12	Riksgäldskontoret	315 702
13	Bokföringsnämnden	9 959
14	Vissa garanti- och medlemsavgifter	210 370
15	Riksrevisionen	324 200
16	Finansmarknadsforskning	29 916
17	Upphandlingsmyndigheten	84 687
18	Statens servicecenter	3 104

3 Skatt, tull och exekution 10 985 564

1	Skatteverket	7 357 366
2	Tullverket	1 743 925
3	Kronofogdemyndigheten	1 884 273

4 Rättsväsendet 42 466 641

1	Polismyndigheten	21 922 144
2	Säkerhetspolisen	1 291 510
3	Åklagarmyndigheten	1 473 459
4	Ekobrottsmyndigheten	648 449
5	Sveriges Domstolar	5 519 637
6	Kriminalvården	8 346 747
7	Brottsförebyggande rådet	111 476
8	Rättsmedicinalverket	418 012
9	Gentekniknämnden	5 444
10	Brottsoffermyndigheten	40 561
11	Ersättning för skador på grund av brott	121 943
12	Rättsliga biträden m.m.	2 338 657
13	Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	39 984
14	Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	22 174
15	Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	47 157
16	Säkerhets- och integritetsskydds-nämnden	17 966
17	Domarnämnden	9 321
18	Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet	92 000

5 Internationell samverkan 1 913 291

1	Avgifter till internationella organisationer	1 328 554
2	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	151 048
3	Nordiskt samarbete	13 595
4	Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet	3 826
5	Inspektionen för strategiska produkter	29 400
6	Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, nedrustning och icke-spridning	45 358
7	Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI)	25 402
8	Bidrag till Utrikespolitiska institutet (UI)	16 675
9	Svenska institutet	119 743

		1000-tal kronor
10	Information om Sverige i utlandet	15 475
11	Samarbete inom Östersjöregionen	164 215
6	Försvaret och samhällets krisberedskap	50 254 364
1	Försvaret	46 128 276
1	Förbandsverksamhet och beredskap	32 533 082
2	Försvarets insatser internationellt	1 132 851
3	Anskaffning av materiel och anläggningar	10 369 356
4	Forskning och teknikutveckling	586 542
5	Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	10 499
6	Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	24 522
7	Officersutbildning m.m.	211 961
8	Försvarets radioanstalt	979 689
9	Totalförsvarets forskningsinstitut	176 045
10	Nämnder m.m.	6 051
11	Internationella materielsamarbeten, industrifrågor m.m.	89 678
12	Försvarsunderrättelsesdomstolen	8 000
2	Samhällets krisberedskap	3 682 234
1	Kustbevakningen	1 117 441
2	Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	74 850
3	Ersättning för räddningstjänst m.m.	21 080
4	Krisberedskap	1 121 857
5	Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	239 171
6	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 062 445
7	Statens haverikommission	45 390
3	Strålsäkerhet	384 457
1	Strålsäkerhetsmyndigheten	384 457
4	Elsäkerhet	59 397
1	Elsäkerhetsverket	59 397
7	Internationellt bistånd	34 990 005
1	Internationellt utvecklingsamarbete	34 990 005
1	Bistandsverksamhet	33 706 103
2	Styrelsen för internationellt utvecklingsamarbete (Sida)	1 095 848
3	Nordiska Afrikainstitutet	14 594
4	Folke Bernadotteakademin	107 023
5	Riksrevisionen: Internationellt utvecklingsamarbete	50 000
6	Utvärdering av internationellt bistånd	16 437
8	Migration	32 580 319
1	Migrationsverket	5 904 447
2	Ersättningar och bostadskostnader	23 728 000
3	Migrationspolitiska åtgärder	741 547
4	Domstolsprövning i utlänningsmål	1 042 723
5	Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	255 800
6	Offentligt biträde i utlänningsärenden	396 150

1000-tal kronor

7	Utresor för avvisade och utvisade	356 202
8	Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	155 450
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	68 496 164
1	Hälso- och sjukvårdspolitik	34 728 804
1	Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	34 885
2	Statens beredning för medicinsk och social utvärdering	81 560
3	Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	140 964
4	Tandvårdsförmåner	5 747 835
5	Bidrag för läkemedelsförmånerna	24 049 736
6	Bidrag till folkhälsa och sjukvård	2 729 286
7	Sjukvård i internationella förhållanden	485 476
8	Bidrag till psykiatri	1 108 993
9	Läkemedelsverket	132 018
10	E-hälsomyndigheten	144 051
11	Bidrag för mänskliga vävnader och celler	74 000
2	Folkhälsopolitik	581 697
1	Folkhälsomyndigheten	380 030
2	Insatser för vaccinberedskap	88 500
3	Bidrag till WHO	37 665
4	Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar	75 502
3	Funktionshinderspolitik	246 625
1	Myndigheten för delaktighet	57 883
2	Bidrag till funktionshindersorganisationer	188 742
4	Politik för sociala tjänster	30 766 028
1	Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	24 096
2	Vissa statsbidrag inom funktionshindersområdet	411 514
3	Bilstöd till personer med funktionsnedsättning	266 995
4	Kostnader för statlig assistansersättning	25 931 000
5	Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet	2 473 858
6	Statens institutionsstyrelse	946 750
7	Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.	711 815
5	Barnrättspolitik	52 318
1	Barnombudsmannen	24 557
2	Barnets rättigheter	27 761
6	Alkohol, narkotika, doping, tobak samt spel	213 871
1	Alkoholsortimentsnämnden	242
2	Åtgärder avseende alkohol, narkotika, doping, tobak samt spel	213 629
7	Forskningspolitik	580 996
1	Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Förvaltning	33 998
2	Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Forskning	546 998
8	Socialstyrelsen	1 325 825
1	Socialstyrelsen	627 986
2	Inspektionen för vård och omsorg	697 839

		1000-tal kronor
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	107 051 805
1	Ersättning vid sjukdom och funktionsnedsättning	98 590 037
1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.	41 740 154
2	Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	48 706 606
3	Handikappersättningar	1 384 000
4	Arbets-skadeersättningar m.m.	3 015 000
5	Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	33 277
6	Bidrag för sjukskrivningsprocessen	2 901 000
7	Ersättning för höga sjuklönekostnader	810 000
2	Myndigheter	8 461 768
1	Försäkringskassan	8 395 404
2	Inspektionen för socialförsäkringen	66 364
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34 774 451
1	Ersättning vid ålderdom	34 240 900
1	Garantipension till ålderspension	13 364 900
2	Efterlevandepensioner till vuxna	11 545 300
3	Bostadstillägg till pensionärer	8 377 200
4	Äldreförsörjningsstöd	953 500
2	Myndigheter	533 551
1	Pensionsmyndigheten	533 551
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	89 491 398
1	Barnbidrag	27 347 011
2	Föräldraförsäkring	41 696 503
3	Underhållsstöd	2 690 000
4	Adoptionsbidrag	32 284
5	Barnpension och efterlevandestöd	1 048 000
6	Vårdbidrag för funktionshindrade barn	4 069 900
7	Pensionsrätt för barnår	7 467 700
8	Bostadsbidrag	5 140 000
13	Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	32 635 380
1	Nyanlända invandrares etablering	32 162 956
1	Etableringsåtgärder	209 030
2	Kommunersättningar vid flyktningmottagande	21 643 414
3	Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	6 379 887
4	Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare	3 598 643
5	Hemutrustningslån	331 982
2	Diskriminering	174 885
1	Diskrimineringsombudsmannen	111 966
2	Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	62 919

1000-tal kronor

3	Jämställdhet	247 539
1	Särskilda jämställdhetsåtgärder	247 539
4	Segregation	50 000
1	Åtgärder mot segregation	50 000
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	75 656 514
1	Arbetsmarknad	74 764 312
1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	8 381 086
2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	27 445 318
3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	11 272 336
4	Lönebidrag och Samhall m.m.	18 405 468
5	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	117 960
6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014-2020	1 181 070
7	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	40 546
8	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	65 671
9	Bidrag till administration av grundbeloppet	55 547
10	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303
11	Bidrag till lönegarantiersättning	1 575 000
12	Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	6 216 007
2	Arbetsliv	892 202
1	Arbetsmiljöverket	738 917
2	Arbetsdomstolen	32 600
3	Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 222
4	Medlingsinstitutet	58 463
5	Arbetslivspolitik	30 000
15	Studiestöd	22 433 999
1	Studiehjälp	3 427 850
2	Studiemedel	15 292 371
3	Avsättning för kreditförluster	1 963 965
4	Statens utgifter för studiemedelsräntor	368 690
5	Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	62 150
6	Bidrag till vissa studiesociala ändamål	27 000
7	Studiestartsstöd	448 000
8	Centrala studiestödsnämnden	829 747
9	Överklagandenämnden för studiestöd	14 226
16	Utbildning och universitetsforskning	72 381 263
1	Barn-, ungdoms- och vuxenutbildning	21 714 531
1	Statens skolverk	1 055 963
2	Statens skolinspektion	409 644
3	Specialpedagogiska skolmyndigheten	712 572
4	Sameskolstyrelsen	41 249
5	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	2 868 670
6	Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan	263 077
7	Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	4 630 000

1000-tal kronor

8	Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	177 325
9	Bidrag till svensk undervisning i utlandet	90 692
10	Fortbildning av lärare och förskolepersonal	295 226
11	Bidrag till vissa studier	17 525
12	Myndigheten för yrkeshögskolan	107 448
13	Statligt stöd till vuxenutbildning	1 453 775
14	Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	2 171 588
15	Upprustning av skollokaler och utemiljöer	480 000
16	Fler anställda i lågstadiet	2 300 000
17	Skolforskningsinstitutet	23 146
18	Praktiknära skolforskning	18 211
19	Bidrag till lärarlöner	4 442 000
20	Särskilda insatser inom skolområdet	156 420

2	Universitet och högskolor	42 621 873
1	Universitetskanslersämbetet	137 398
2	Universitets- och högskolerådet	146 782
3	Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 684 040
4	Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 066 943
5	Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 982 302
6	Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 119 873
7	Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2 039 526
8	Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 504 493
9	Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 669 947
10	Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 580 369
11	Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 336 777
12	Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 082 429
13	Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 484 334
14	Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	854 065
15	Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	696 179
16	Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 506 141
17	Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 082 273
18	Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 499 593
19	Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	643 531
20	Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	369 250
21	Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	634 496
22	Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	227 090
23	Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 029 306
24	Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	323 317
25	Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	766 819
26	Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	254 064
27	Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	525 658
28	Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	234 620
29	Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	237 135
30	Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	92 543
31	Malmö högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	894 005
32	Malmö högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	139 059
33	Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	583 055
34	Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	105 206
35	Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	197 275
36	Stockholms konstnärliga högskola: Konstnärlig forskning och	49 490

	utbildning på forskarnivå	
37	Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	97 639
38	Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	31 987
39	Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	476 847
40	Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå	67 386
41	Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	408 483
42	Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå	62 277
43	Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	433 294
44	Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå	92 372
45	Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	374 906
46	Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	63 458
47	Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	373 379
48	Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	53 466
49	Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	296 793
50	Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå	47 423
51	Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	343 773
52	Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå	48 249
53	Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	158 283
54	Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	9 513
55	Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	62 611
56	Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	6 102
57	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	127 784
58	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	9 609
59	Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	395 592
60	Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	57 840
61	Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	24 553
62	Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	10 580
63	Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet	3 193 384
64	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	579 243
65	Särskilda medel till universitet och högskolor	414 532
66	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	2 521 132
3	Forskning	7 904 651
1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	5 844 916
2	Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	280 061
3	Vetenskapsrådet: Förvaltning	160 919
4	Rymdforskning och rymdverksamhet	373 044
5	Rymdstyrelsen: Förvaltning	28 518
6	Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer	551 309
7	Institutet för rymdfysik	54 427
8	Kungl. biblioteket	362 343
9	Polarforskningssekretariatet	46 478
10	Sunet	48 755
11	Centrala etikprövningsnämnden	7 257
12	Regionala etikprövningsnämnder	40 912
13	Särskilda utgifter för forskningsändamål	105 712
4	Vissa gemensamma ändamål	140 208
1	Internationella program	81 589
2	Avgift till Unesco och ICCROM	30 886

		1000-tal kronor
3	Kostnader för Svenska Unescorådet	10 214
4	Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning	17 519
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	14 521 254
1	Kulturområdesövergripande verksamhet	2 055 017
1	Statens kulturråd	44 483
2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	336 301
3	Skapande skola	187 654
4	Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	39 481
5	Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9 851
6	Bidrag till regional kulturverksamhet	1 422 836
7	Myndigheten för kulturanalys	14 411
2	Teater, dans och musik	1 309 311
1	Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	1 006 604
2	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	190 599
3	Statens musikverk	112 108
3	Litteraturen, läsandet och språket	333 846
1	Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	147 724
2	Myndigheten för tillgängliga medier	120 192
3	Institutet för språk och folkminnen	65 930
4	Bildkonst, arkitektur, form och design	81 176
1	Statens konstråd	8 614
2	Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	32 944
3	Nämnden för hemslöjdsfrågor	11 551
4	Bidrag till bild- och formområdet	28 067
5	Kulturskaparnas villkor	417 289
1	Konstnärsnämnden	21 489
2	Ersättningar och bidrag till konstnärer	395 800
6	Arkiv	378 688
1	Riksarkivet	378 688
7	Kulturmiljö	937 135
1	Riksantikvarieämbetet	223 613
2	Bidrag till kulturmiljövård	253 522
3	Kyrkoantikvarisk ersättning	460 000
8	Museer och utställningar	1 533 670
1	Centrala museer: Myndigheter	1 128 591
2	Centrala museer: Stiftelser	253 971
3	Bidrag till vissa museer	52 214
4	Riksutställningar	43 435
5	Forum för levande historia	55 379
6	Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	80

1000-tal kronor

9	Trossamfund	102 006
1	Nämnden för statligt stöd till trossamfund	10 093
2	Stöd till trossamfund	91 913
10	Film	547 144
1	Filmstöd	547 144
11	Medier	104 464
1	Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	21 220
2	Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	3 252
3	Avgift till europeiska audiovisuella observatoriet	483
4	Statens medieråd	21 953
5	Stöd till taltidningar	57 556
12	Ungdomspolitik	320 226
1	Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	41 786
2	Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	243 440
3	Särskilda insatser inom ungdomspolitiken	35 000
13	Politik för det civila samhället	2 107 181
1	Stöd till idrotten	1 935 311
2	Bidrag till allmänna samlingslokaler	52 164
3	Bidrag för kvinnors organisering	28 163
4	Stöd till friluftorganisationer	47 785
5	Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15 000
6	Insatser för den ideella sektorn	28 758
14	Folkbildning	4 244 165
1	Bidrag till folkbildningen	3 855 540
2	Bidrag till tolkutbildning	58 765
3	Särskilda insatser inom folkbildningen	175 000
4	Särskilt utbildningsstöd	154 860
15	Tillsyn över spelmarknaden	49 936
1	Lotteriinspektionen	49 936
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	6 764 560
1	Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriiverksamhet	6 520 369
1	Bostadspolitisk utveckling	24 000
2	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	99 500
3	Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	43 000
4	Boverket	253 791
5	Statens geotekniska institut	45 947
6	Lantmäteriet	554 131
7	Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer	1 000 000
8	Stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande	1 800 000
9	Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	2 700 000

1000-tal kronor

2	Konsumentpolitik	244 191
1	Konsumentverket	156 254
2	Allmänna reklamationsnämnden	43 732
3	Fastighetsmäklarinspektionen	21 372
4	Åtgärder på konsumentområdet	18 459
5	Bidrag till miljömärkning av produkter	4 374
19	Regional tillväxt	3 595 481
1	Regionala tillväxtåtgärder	1 557 637
2	Transportbidrag	400 864
3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014-2020	1 636 980
20	Allmän miljö- och naturvård	8 403 539
1	Miljöpolitik	7 632 937
1	Naturvårdsverket	442 248
2	Miljöövervakning m.m.	355 214
3	Åtgärder för värdefull natur	997 535
4	Sanering och återställning av förorenade områden	868 018
5	Miljöforskning	80 036
6	Kemikalieinspektionen	257 589
7	Avgifter till Internationella organisationer	272 131
8	Supermiljöbilspremie	700 000
9	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	227 101
10	Klimatanpassning	117 000
11	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	787 565
12	Insatser för internationella klimatinvesteringar	205 000
13	Internationellt miljösamarbete	20 900
14	Hållbara städer	4 500
15	Skydd av värdefull natur	1 268 000
16	Havs- och vattenmyndigheten	230 100
17	Klimatinvesteringar	700 000
18	Elbusspremie	100 000
2	Miljöforskning	770 602
1	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	57 599
2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	713 003
21	Energi	2 876 898
1	Statens energimyndighet	281 284
2	Insatser för energieffektivisering	233 000
3	Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	10 000
4	Energiforskning	1 420 788
5	Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket	52 600
6	Planeringsstöd för vindkraft	15 000
7	Energimarknadsinspektionen	118 898
8	Energiteknik	440 000
9	Elberedskap	255 000

1000-tal kronor

10	Avgifter till internationella organisationer	25 328
11	Lokal och regional kapacitetsutveckling för klimat- och energiomställning	25 000
22	Kommunikationer	55 114 917
1	Transportpolitik	54 688 463
1	Utveckling av statens transportinfrastruktur	24 107 726
2	Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	21 556 141
3	Trafikverket	1 305 021
4	Ersättning för sjöräddning och fritidsbåtsändamål	188 308
5	Ersättning för viss kanal- och slussinfrastruktur	62 284
6	Ersättning avseende icke statliga flygplatser	82 513
7	Trafikavtal	900 000
8	Viss internationell verksamhet	28 757
9	Statens väg- och transportforskningsinstitut	48 174
10	Från EU-budgeten finansierade stöd till Transeuropeiska nätverk	150 000
11	Trängselskatt i Stockholm	1 448 531
12	Transportstyrelsen	2 086 091
13	Trafikanalys	65 483
14	Trängselskatt i Göteborg	1 027 434
15	Sjöfartsstöd	1 632 000
2	Politiken för informationssamhället	426 454
1	Post- och telestyrelsen	28 516
2	Ersättning för särskilda tjänster för personer med funktionsnedsättning	140 278
3	Grundläggande betaltjänster	33 537
4	Informationsteknik och telekommunikation	22 844
5	Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation	126 014
6	Gemensamma e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse	75 265
23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	17 189 401
1	Skogsstyrelsen	402 982
2	Insatser för skogsbruket	321 540
3	Statens veterinärmedicinska anstalt	120 483
4	Bidrag till veterinär fältverksamhet	106 283
5	Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	14 933
6	Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	124 349
7	Ersättningar för viltskador m.m.	52 778
8	Statens jordbruksverk	603 563
9	Bekämpande av växtskadegörare	5 000
10	Gårdsstöd m.m.	6 498 000
11	Intervention för jordbruksprodukter m.m.	130 000
12	Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	24 250
13	Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	179 000
14	Livsmedelsverket	317 491
15	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	145 160
16	Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	42 913
17	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	3 495 431
18	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 028 409
19	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	79 830

		1000-tal kronor
20	Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	4 116
21	Åtgärder på fjällägenheter	1 529
22	Främjande av rennäringen m.m.	103 915
23	Sveriges lantbruksuniversitet	1 820 493
24	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	565 776
25	Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177
24	Näringsliv	6 456 020
1	Näringspolitik	5 869 582
1	Verket för innovationssystem	221 746
2	Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	2 893 335
3	Institutens strategiska kompetensmedel	629 962
4	Tillväxtverket	272 898
5	Näringslivsutveckling	460 022
6	Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	57 951
7	Turistfrämjande	119 606
8	Sveriges geologiska undersökning	197 864
9	Geovetenskaplig forskning	5 807
10	Miljösäkring av oljelagringsanläggningar	14 000
11	Bolagsverket	22 842
12	Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	8 327
13	Konkurrensverket	143 322
14	Konkurrensforskning	13 661
15	Upprustning och drift av Göta kanal	123 210
16	Omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag	23 200
17	Kapitalinsatser i statliga bolag	1 000
18	Avgifter till vissa internationella organisationer	17 780
19	Finansiering av rättegångskostnader	18 000
20	Bidrag till företagsutveckling och innovation	309 461
21	Patent- och registreringsverket	315 588
2	Utrikeshandel, handels- och investeringsfrämjande	586 438
1	Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	24 612
2	Kommerskollegium	86 091
3	Exportfrämjande verksamhet	361 889
4	Investeringsfrämjande	62 266
5	Avgifter till internationella handelsorganisationer	20 517
6	Bidrag till standardiseringen	31 063
25	Allmänna bidrag till kommuner	105 554 920
1	Kommunalekonomisk utjämning	94 657 037
2	Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	3 890 933
3	Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	6 950
4	Stöd med anledning av flyktingsituationen	7 000 000
26	Statsskuldräntor m.m.	16 467 790
1	Räntor på statsskulden	16 312 590
2	Oförutsedda utgifter	10 000

		1000-tal kronor
3	Riksgäldskontorets provisionsutgifter	145 200
27	Avgiften till Europeiska unionen	29 586 305
1	Avgiften till Europeiska unionen	29 586 305
Summa anslag		971 169 281

2 Specifikation av budgetens inkomster för 2017

I det följande beräknas budgetens inkomster för 2017. Inkomsterna är fördelade på inkomsttyper och inkomstitlar.

		1000-tal kronor
Skatt på arbete		1 203 897 753
1100	Direkta skatter på arbete	644 673 535
1110	<i>Inkomstskatter</i>	767 229 100
1111	Statlig inkomstskatt	61 098 753
1115	Kommunal inkomstskatt	706 130 347
1120	<i>Allmän pensionsavgift</i>	119 147 538
1121	Allmän pensionsavgift	119 147 538
1130	<i>Artistskatt</i>	1 865
1131	Artistskatt	1 865
1140-1150	<i>Skattereduktioner</i>	-241 704 968
1141	Allmän pensionsavgift	-119 114 566
1144	Fastighetsavgift	-240 735
1151	Sjöinkomst	-53 698
1153	Jobbskatteavdrag	-108 615 008
1154	Husavdrag	-13 663 961
1155	Gåvor till ideell verksamhet	0
1156	Övriga skattereduktioner	-17 000
1200	Indirekta skatter på arbete	559 224 218
1210	<i>Arbetsgivaravgifter</i>	541 881 353
1211	Sjukförsäkringsavgift	82 398 811
1212	Föräldraförsäkringsavgift	44 172 648
1213	Arbetsskadeavgift	5 096 844
1214	Ålderspensionsavgift	180 452 721
1215	Efterlevandepensionsavgift	19 877 691
1216	Arbetsmarknadsavgift	44 234 697
1217	Allmän löneavgift	163 948 481
1218	Ofördelade avgifter	0
1219	Nedsatta avgifter	1 699 460
1240	<i>Egenavgifter</i>	13 258 814
1241	Sjukförsäkringsavgift	268 398
1242	Föräldraförsäkringsavgift	1 116 844
1243	Arbetsskadeavgift	128 678
1244	Ålderspensionsavgift, netto	5 204 702

1000-tal kronor

1245	Efterlevandepensionsavgift	502 478
1246	Arbetsmarknadsavgift	3
1247	Allmän löneavgift	3 911 684
1248	Ofördelade avgifter	0
1249	Nedsatta avgifter	2 126 027
1260	<i>Avgifter till premiepensionssystemet</i>	-37 182 250
1261	Avgifter till premiepensionssystemet	-37 182 250
1270	<i>Särskild löneskatt</i>	44 624 694
1271	Pensionskostnader, företag	35 458 139
1272	Pensionskostnader, staten	3 866 431
1273	Förvärvsinkomster	3 938 011
1274	Egenföretagare	1 362 113
1275	Övrigt	0
1280	<i>Nedsättningar</i>	-3 825 487
1282	Arbetsgivaravgifter	-1 699 460
1283	Egenavgifter, generell nedsättning	-2 038 860
1284	Egenavgifter, regional nedsättning	-87 167
1290	<i>Tjänstegruppliv</i>	467 094
1291	Tjänstegruppliv	467 094
1300	Skatt på kapital	228 671 126
1310	<i>Skatt på kapital, hushåll</i>	60 991 059
1311	Skatt på kapital	76 168 272
1312	Skattereduktion kapital	-15 186 596
1313	Expansionsmedelsskatt	9 383
1320	<i>Skatt på företagsvinster</i>	113 738 004
1321	Skatt på företagsvinster	113 738 004
1322	Skattereduktioner	0
1330	<i>Kupongskatt</i>	5 141 524
1331	Kupongskatt	5 141 524
1340	<i>Avkastningsskatt</i>	3 723 364
1341	Avkastningsskatt, hushåll	0
1342	Avkastningsskatt, företag	3 449 713
1343	Avkastningsskatt på individuellt pensionssparande	273 651
1350	<i>Fastighetsskatt</i>	32 322 340
1351	Fastighetsskatt, hushåll	688 621

1000-tal kronor

1352	Fastighetsskatt, företag	14 428 394
1353	Kommunal fastighetsavgift, hushåll	13 901 218
1354	Kommunal fastighetsavgift, företag	3 304 107
1360	<i>Stämpelskatt</i>	12 754 835
1361	Stämpelskatt	12 754 835
1400	Skatt på konsumtion och insatsvaror	542 572 582
1410	<i>Mervärdesskatt</i>	413 751 188
1411	Mervärdesskatt	413 751 188
1420	<i>Skatt på alkohol och tobak</i>	26 197 083
1421	Skatt på tobak	11 778 428
1422	Skatt på etylalkohol	4 096 392
1423	Skatt på vin	6 021 429
1424	Skatt på mellanklassprodukter	162 924
1425	Skatt på öl	4 132 203
1426	Privatinförsel av alkohol och tobak	5 707
1430-1460	<i>Skatt på energi och miljö</i>	74 995 708
1430	<i>Energiskatt</i>	46 894 982
1431	Skatt på elektrisk kraft	23 184 342
1432	Energiskatt bensin	11 875 265
1433	Energiskatt oljeprodukter	11 534 660
1434	Energiskatt övrigt	300 715
1440	<i>Koldioxidskatt</i>	23 657 241
1441	Koldioxidskatt bensin	7 811 478
1442	Koldioxidskatt oljeprodukter	15 076 230
1443	Koldioxidskatt övrigt	769 533
1450-1460	<i>Övriga skatter på energi och miljö</i>	4 443 485
1451	Svavelskatt	12 202
1452	Skatt på råtallolja	0
1453	Särskild skatt mot försurning	51 965
1454	Skatt på bekämpningsmedel	135 304
1455	Skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer	2 347 143
1456	Avfallsskatt	268 320
1457	Avgifter till Kemikalieinspektionen	54 485
1458	Övriga skatter	126 375
1459	Intäkter från EU:s handel med utsläppsrätter	331 691
1461	Kemikalieskatt	1 116 000
1470	<i>Skatt på vägtrafik</i>	20 589 934
1471	Fordonsskatt	14 138 914

1000-tal kronor

	1472	Vägavgifter	850 854
	1473	Trängselskatt	2 730 000
	1474	Skatt på trafikförsäkringspremier	2 870 166
1480	Övriga skatter		7 038 669
	1481	Systembolaget AB:s överskott	205 999
	1482	Inlevererat överskott från Svenska Spel AB	4 899 662
	1483	Skatt på spel	17 137
	1484	Lotteriskatt	1 431 160
	1485	Lotteriavgifter	31 001
	1486	Skatt på annonser och reklam	197 918
	1488	Lokalradioavgifter	143 092
	1489	Avgifter avseende Myndigheten för radio och tv	8 700
	1491	Avgifter för telekommunikation	104 000
	1492	Försäljningskatt på motorfordon	0
1500	Skatt på import		6 544 499
	1511	Tullmedel	6 510 204
	1512	Sockeravgifter	34 295
1600	Restförda och övriga skatter		11 329 183
1610	Restförda skatter		-4 321 262
	1611	Restförda skatter, hushåll	-1 410 028
	1612	Restförda skatter, företag	-2 911 234
1620	Övriga skatter, hushåll		3 530 266
	1621	Omprövningar aktuellt beskattningsår	-187 740
	1622	Omprövningar äldre beskattningsår	774 577
	1623	Anstånd	1 088 877
	1624	Övriga skatter	1 610 319
	1625	Skattetillägg	205 058
	1626	Förseningsavgifter	39 175
1630	Övriga skatter företag		150 206
	1631	Omprövningar aktuellt beskattningsår	-1 237 790
	1632	Omprövningar äldre beskattningsår	400 000
	1633	Anstånd	-1 000 000
	1634	Övriga skatter	510 046
	1635	Skattetillägg	1 085 476
	1636	Förseningsavgifter	392 474
1640	Intäkter som förs till fonder		11 969 973
	1641	Insättningsgarantiavgifter	1 514 447
	1642	Avgifter till Kärnavfallsfonden	2 460 865

1000-tal kronor

1644	Batteriavgifter	4 464
1645	Kväveoxidavgifter	590 197
1647	Resolutionsavgift	7 400 000
Totala skatteintäkter		1 993 015 143
1700	Avgående poster, skatter till EU	-6 544 499
1710	<i>EU-skatter</i>	-6 544 499
1711	EU-skatter	-6 544 499
Offentliga sektorns skatteintäkter		1 986 470 644
1800	Avgående poster, skatter till andra sektorer	-968 068 432
1810	Skatter till andra sektorer	-968 068 432
1811	Kommunala inkomstskatter	-722 945 209
1812	Avgifter till AP-fonder	-245 123 223
Statens skatteintäkter		1 018 402 212
1900	Periodiseringar	5 312 418
1910	<i>Uppbördsförskjutningar</i>	14 119 527
1911	Uppbördsförskjutningar	14 119 527
1920	<i>Betalningsförskjutningar</i>	-8 224 328
1921	Kommuner och landsting	-2 081 476
1922	Ålderspensionssystemet	433 567
1923	Företag och hushåll	-5 621 216
1924	Kyrkosamfund	-996 130
1925	EU	40 927
1930	<i>Anstånd</i>	-582 781
1931	Anstånd	-582 781
1000	Statens skatteinkomster	1 023 714 630
2100	Rörelseöverskott	2 575 163
2110	<i>Affärsverkens inlevererade överskott</i>	422 500
2114	Luftfartsverkets inlevererade överskott	12 500

1000-tal kronor

2116	Affärsverket Svenska Kraftnäts inlevererade utdelning och inleverans av motsvarighet till statlig skatt	410 000
2118	Sjöfartsverkets inlevererade överskott	0
2120	Övriga myndigheters inlevererade överskott	452 663
2124	Inlevererat överskott av Riksgäldskontorets garantiverksamhet	32 663
2126	Inlevererat överskott av statsstödd exportkredit	100 000
2127	Inlevererat överskott av övriga myndigheter	320 000
2130	Riksbankens inlevererade överskott	1 700 000
2131	Riksbankens inlevererade överskott	1 700 000
2200	Överskott av statens fastighetsförvaltning	384 000
2210	Överskott av fastighetsförvaltning	384 000
2215	Inlevererat överskott av statens fastighetsförvaltning	384 000
2300	Ränteinkomster	1 706 057
2320	<i>Räntor på näringslån</i>	-928
2314	Ränteinkomster på lån till fiskerinäringen	32
2316	Ränteinkomster på vattenkraftslån	0
2322	Räntor på övriga näringslån, Kammarkollegiet	-1 050
2323	Räntor på övriga näringslån	0
2324	Ränteinkomster på lokaliseringsslån	90
2340	<i>Räntor på studielån</i>	37 000
2341	Ränteinkomster på statens lån för universitetsstudier och garantilån för studerande	0
2342	Ränteinkomster på allmänna studielån	37 000
2343	Ränteinkomster på studielån upptagna efter 1988	0
2390	<i>Övriga ränteinkomster</i>	1 669 985
2391	Ränteinkomster på markförvärv för jordbrukets rationalisering	0
2392	Räntor på intressemedel	0
2394	Övriga ränteinkomster	68 085
2397	Räntor på skattekonto m.m., netto	1 601 900
2400	Inkomster av statens aktier	11 000 000
2410	<i>Inkomster av statens aktier</i>	11 000 000
2411	Inkomster av statens aktier	11 000 000
2500	Offentligrättsliga avgifter	10 024 824
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	986 490

1000-tal kronor

2522	Fastställande av åldersgränser för framställning i film	0
2525	Finansieringsavgift från arbetslöshetskassor	3 396 135
2526	Utjämningsavgift från arbetslöshetskassor	0
2527	Avgifter för statskontroll av krigsmaterieltillverkning	27 000
2528	Avgifter vid bergsstaten	11 500
2529	Avgifter vid patent- och registreringsväsendet	403 700
2531	Avgifter för registrering i förenings- m.fl. register	2 336
2532	Avgifter vid kronofogdemyndigheterna	1 460 000
2534	Avgifter vid Transportstyrelsen	1 303 000
2535	Avgifter för statliga garantier	0
2537	Miljöskyddsavgifter	150 000
2539	Täktavgift	0
2541	Avgifter vid Tullverket	0
2542	Patientavgifter vid tandläkarutbildningen	4 100
2548	Avgifter för Finansinspektionens verksamhet	511 000
2551	Avgifter från kärnkraftverken	296 000
2552	Övriga offentligrättsliga avgifter	437 310
2553	Registreringsavgift till Fastighetsmäklarinspektionen	18 010
2557	Avgifter vid statens internbank i Riksgäldskontoret	4 373
2558	Avgifter för årlig revision	162 037
2559	Avgifter för etikprovning av forskning	28 476
2561	Efterbevaknings- och tillsynsavgifter	21 357
2562	CSN-avgifter	802 000
2600	Försäljningsinkomster	67 000
2624	Inkomster av uppbörd av felparkeringsavgifter	67 000
2625	Utförsäljning av beredskapslager	0
2627	Offentlig lagring, försäljningsintäkter	0
2700	Böter m.m.	1 186 960
2711	Restavgifter och dröjsmålsavgifter	95 000
2712	Bötesmedel	953 000
2713	Vattenföroreningsavgift m.m.	1 020
2714	Sanktionsavgifter m.m.	90 000
2717	Kontrollavgifter vid särskild skattekontroll	47 940
2800	Övriga inkomster av statens verksamhet	819 795
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	819 795
2000	Inkomster av statens verksamhet	27 763 799
3100	Inkomster av försålda byggnader och maskiner	0

1000-tal kronor

3120	<i>Statliga myndigheters inkomster av försålda byggnader och maskiner</i>	0
3125	Fortifikationsverkets försäljning av fastigheter	0
3200	Övriga inkomster av markförsäljning	0
3211	Övriga inkomster av markförsäljning	0
3300	Övriga inkomster av försåld egendom	5 000 000
3311	Inkomster av statens gruvegendom	0
3312	Övriga inkomster av försåld egendom	5 000 000
3000	Inkomster av försåld egendom	5 000 000
4100	Återbetalning av näringslån	670
4120	<i>Återbetalning av jordbrukslån</i>	400
4123	Återbetalning av lån till fiskerinäringen	400
4130	<i>Återbetalning av övriga näringslån</i>	270
4131	Återbetalning av vattenkraftslån	0
4132	Återbetalning av lån avseende såddfinansiering	0
4136	Återbetalning av övriga näringslån, Kammarkollegiet	70
4137	Återbetalning av övriga näringslån, Statens jordbruksverk	0
4138	Återbetalning av tidigare infriade statliga garantier	0
4139	Återbetalning av lokaliseringslån	200
4300	Återbetalning av studielån	529 100
4311	Återbetalning av statens lån för universitetsstudier	0
4312	Återbetalning av allmänna studielån	100
4313	Återbetalning av studiemedel	529 000
4500	Återbetalning av övriga lån:	161 680
4516	Återbetalning av utgivna startlån och bidrag	0
4525	Återbetalning av lån för svenska FN-styrkor	1 000
4526	Återbetalning av övriga lån	160 680
4000	Återbetalning av lån	691 450
5100	Avskrivningar och amorteringar	97 000
5120	<i>Avskrivningar på fastigheter</i>	97 000
5121	Amortering på statskapital	97 000

1000-tal kronor

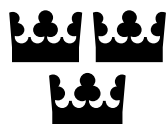
5130	<i>Uppdragsmyndigheters komplementkostnader</i>	0
5131	Uppdragsmyndigheters m.fl. komplementkostnader	0
5200	Statliga pensionsavgifter	11 197 000
5211	Statliga pensionsavgifter	11 197 000
5000	Kalkylmässiga inkomster	11 294 000
6100	Bidrag från EU:s jordbruksfonder	8 515 430
6110	<i>Bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket</i>	6 565 430
6111	Gårdsstöd	6 431 000
6113	Övriga interventioner	130 000
6114	Exportbidrag	0
6115	Djurbidrag	0
6116	Offentlig lagring	0
6119	Övriga bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket	4 430
6120	<i>Bidrag från EU till landsbygdsutvecklingen</i>	1 950 000
6123	Europeiska utvecklings och garantifonden - garantisektionen 2000–2006	0
6124	Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2007–2013	0
6125	Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2014–2020	1 950 000
6200	Bidrag från EU till fiskenäringen	162 400
6213	Bidrag från Europeiska fiskefonden 2007–2013	0
6214	Bidrag från Europeiska havs- och fiskerifonden 2014–2020	162 400
6300	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden	1 407 000
6313	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007–2013	0
6314	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020	1 407 000
6400	Bidrag från Europeiska socialfonden	979 000
6413	Bidrag från Europeiska socialfonden 2007–2013	0
6414	Bidrag från Europeiska socialfonden 2014–2020	979 000
6500	Bidrag till transeuropeiska nätverk	22 000
6511	Bidrag till transeuropeiska nätverk	22 000

1000-tal kronor

6900	Övriga bidrag från EU	186 000
6911	Övriga bidrag från EU	186 000
6912	Bidrag till EU:s omstruktureringsfond för sockersektorn	0
6000	Bidrag m.m. från EU	11 271 830
7100	Tillkommande skatter	10 149 176
7110	<i>EU-skatter</i>	6 503 573
7112	Tullmedel	6 469 414
7113	Jordbrukstullar och sockeravgifter	34 159
7114	Avgifter till EU:s omstruktureringsfond för sockersektorn	0
7120	<i>Kommunala utjämningsavgifter</i>	3 645 603
7121	Utjämningsavgift för LSS-kostnader	3 645 603
7200	Avräkningar	-110 151 056
7210	<i>Intäkter som förs till fonder</i>	-11 969 973
7211	Intäkter som förs till fonder	-11 969 973
7220	<i>Kompensation för mervärdesskatt</i>	-98 181 083
7221	Avräknad mervärdesskatt, statliga myndigheter	-31 738 230
7222	Kompensation för mervärdesskatt, kommuner	-66 442 853
7000	Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-100 001 880
8000	Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0
9000	Löpande redovisade skatter m.m.	0
Summa inkomster		979 733 829

Bilaga 2

Tabellsamling
makroekonomisk
utveckling, offentliga
finanser och fördelning

Bilaga 2

Tabellsamling makroekonomisk utveckling, offentliga finanser och fördelning

Innehållsförteckning

1	Tabeller Den makroekonomiska utvecklingen	5
2	Tabeller Utgifter	13
3	Tabeller Offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskuld	15
4	Tabeller Inkomstfördelning	18

Tabellförteckning

Tabell 1	BNP-tillväxt i omvärlden.....	5
Tabell 2	Försörjningsbalans, fasta priser	5
Tabell 3	Försörjningsbalans, fasta priser. Kalenderkorrigerad	6
Tabell 4	Försörjningsbalans, löpande priser	6
Tabell 5	Försörjningsbalans, deflatorer	7
Tabell 6	Bidrag till BNP-tillväxt	7
Tabell 7	Fasta bruttoinvesteringar	7
Tabell 8	Hushållens ekonomi.....	8
Tabell 9	Näringslivets produktion, baspris	8
Tabell 10	Offentlig produktion, baspris	9
Tabell 11	Bytesbalans.....	9
Tabell 12	Bruttonationalinkomst (BNI)	9
Tabell 13	Arbetsmarknad	10
Tabell 14	Sysselsatta i näringslivet	11
Tabell 15	Sysselsatta i offentliga myndigheter	11
Tabell 16	Resursutnyttjande och potentiella variabler.....	11
Tabell 17	Löneutveckling och inflation	12
Tabell 18	Räntor och valutor.....	12
Tabell 19	Utgiftstak och budgeteringsmarginal.....	13
Tabell 20	Utgifter per utgiftsområde.....	14
Tabell 21	Den konsoliderade offentliga sektorns finanser	15
Tabell 22	Statens finanser	16
Tabell 23	Ålderspensionssystemet.....	16
Tabell 24	Kommunsektorns finanser.....	17
Tabell 25	Strukturellt sparande	17
Tabell 26	Andel som får högre, oförändrad/marginell eller lägre ekonomisk standard till följd av reformer i budgetpropositionen för 2017.....	18
Tabell 27	Förändring av utökad inkomst och individuell utökad inkomst till följd av reformer i budgetpropositionen för 2017 i olika räkneexempel	18

1 Tabeller Den makroekonomiska utvecklingen

Tabell 1 BNP-tillväxt i omvärlden

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020
 Procentuell förändring, fasta priser

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
USA	1,6	2,2	1,7	2,4	2,6	1,8	2,3	2,3	2,2	2,2
Euroområdet	1,6	-0,9	-0,3	0,9	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
EU	1,8	-0,5	0,2	1,4	2,0	1,5	1,5	1,5	1,7	1,7

Källor: Eurostat, Bureau of Economic Analysis och egna beräkningar.

Tabell 2 Försörjningsbalans, fasta priser

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020

	Mdkr 2015 ¹	Procentuell förändring, fasta priser, om inte annat anges									
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Hushållens konsumtionsutgifter	1 879	1,9	0,8	1,9	2,2	2,7	3,1	2,7	2,7	2,9	3,0
Offentliga konsumtionsutgifter	1 084	0,8	1,1	1,3	1,3	2,6	4,0	2,2	-0,2	-0,8	-0,6
<i>Stat</i>	289	0,7	2,5	3,6	1,0	2,5	3,2	0,7	-1,5	-1,7	-2,1
<i>Kommunsektor</i>	795	0,9	0,6	0,4	1,5	2,6	4,3	2,8	0,2	-0,5	-0,1
Fasta bruttoinvesteringar	1 007	5,7	-0,2	0,6	7,5	7,0	5,6	2,1	2,8	4,3	5,0
<i>Näringsliv</i>	833	7,1	-0,7	0,7	8,8	8,3	6,1	1,3	3,0	5,0	5,7
<i>Stat</i>	90	-2,8	-0,6	-2,6	-1,7	0,6	-0,7	6,1	3,4	2,0	4,2
<i>Kommunsektor</i>	79	3,9	5,1	2,9	7,7	2,4	7,0	6,6	0,1	-0,4	-0,9
Lagerinvesteringar ²	15	0,5	-1,1	0,2	0,1	0,2	0,2	-0,2	0,0	0,0	0,0
Export	1 878	6,1	1,0	-0,8	3,5	5,9	2,6	4,0	3,9	4,0	4,5
<i>Varuexport</i>	1 282	6,8	0,3	-2,9	2,3	3,3	3,8	3,7	3,7	3,8	4,3
<i>Tjänsteexport</i>	596	4,0	3,0	5,0	6,3	12,1	0,2	4,5	4,1	4,5	4,9
Import ³	1 704	7,3	0,5	-0,1	6,3	5,5	4,2	3,9	4,1	4,1	4,4
<i>Varuimport</i>	1 164	8,7	-0,8	-1,7	4,6	5,4	5,6	3,8	4,0	4,0	4,4
<i>Tjänsteimport</i>	540	3,7	4,3	4,1	10,3	5,6	1,1	4,1	4,3	4,5	4,4
BNP	4 159	2,7	-0,3	1,2	2,3	4,2	3,5	2,3	1,9	2,3	2,7

¹ Fasta priser, referensår 2015.

² Lagerinvesteringarna är uttryckta som bidrag till BNP-tillväxt (procentenheter).

³ I summering av BNP utgör importen en avdragspost.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 3 Försörjningsbalans, fasta priser. Kalenderkorrigerad

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020

	Mdkr 2015 ¹	Procentuell förändring, fasta priser									
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Hushållens konsumtionsutgifter	1 879	1,9	0,9	1,9	2,3	2,6	3,0	2,8	2,8	2,9	2,9
Offentliga konsumtionsutgifter	1 084	0,8	1,6	1,3	1,5	2,3	3,6	2,6	-0,1	-0,8	-1,0
<i>Stat</i>	289	0,7	2,9	3,6	1,2	2,2	2,9	1,0	-1,4	-1,6	-2,4
<i>Kommunsektor</i>	795	0,9	1,2	0,5	1,7	2,2	3,8	3,2	0,4	-0,5	-0,5
Fasta bruttoinvesteringar	1 007	5,7	0,2	0,6	7,7	6,7	5,2	2,4	2,9	4,3	4,7
<i>Näringsliv</i>	833	7,1	-0,4	0,7	8,9	8,0	5,8	1,6	3,1	5,1	5,4
<i>Stat</i>	90	-2,8	-0,5	-2,6	-1,7	0,5	-0,9	6,3	3,5	2,0	4,1
<i>Kommunsektor</i>	79	4,0	5,2	2,9	7,7	2,3	6,9	6,8	0,2	-0,4	-0,9
Export	1 878	6,1	1,6	-0,8	3,7	5,5	2,2	4,4	4,0	4,1	4,1
<i>Varuexport</i>	1 282	6,9	0,9	-2,9	2,6	2,9	3,3	4,2	3,9	3,8	3,9
<i>Tjänsteexport</i>	596	4,0	3,5	4,9	6,5	11,7	-0,3	5,0	4,3	4,5	4,5
Import ²	1 704	7,4	1,1	-0,1	6,5	5,0	3,8	4,3	4,3	4,2	4,1
<i>Varuimport</i>	1 164	8,7	-0,1	-1,7	4,9	4,9	5,1	4,3	4,2	4,0	4,0
<i>Tjänsteimport</i>	540	3,7	4,6	4,1	10,3	5,4	0,9	4,3	4,4	4,5	4,2
BNP	4 159	2,7	0,1	1,2	2,4	3,9	3,2	2,5	2,0	2,3	2,4

¹ Referensår 2015, beloppen är inte kalenderkorrigerade.² I summering av BNP utgör importen en avdragspost.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 4 Försörjningsbalans, löpande priser

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020

	Mdkr 2015	Procentuell förändring, löpande priser, om inte annat anges									
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Hushållens konsumtionsutgifter	1 879	3,6	1,3	2,6	3,0	3,7	4,3	4,5	4,6	4,8	4,9
Offentliga konsumtionsutgifter	1 084	3,9	3,7	4,0	3,9	5,1	6,5	5,3	3,2	2,7	2,5
<i>Stat</i>	289	4,4	4,4	4,9	2,5	3,8	4,6	4,1	2,4	2,3	1,8
<i>Kommunsektor</i>	795	3,7	3,4	3,6	4,4	5,6	7,2	5,8	3,5	2,8	2,7
Fasta bruttoinvesteringar	1 007	5,9	0,5	1,0	9,5	9,2	6,8	3,6	4,3	5,9	6,6
<i>Stat</i>	90	-2,0	1,2	-2,7	-0,4	1,9	0,2	8,1	5,4	4,0	6,3
<i>Kommunsektor</i>	79	7,0	6,6	3,3	9,6	4,1	8,7	8,8	2,3	2,0	1,8
Export	1 878	5,0	0,0	-3,3	5,6	7,7	0,0	4,9	4,8	5,0	5,4
<i>Varuexport</i>	1 282	5,2	-1,4	-6,0	4,5	4,6	0,0	4,4	4,3	4,3	4,8
<i>Tjänsteexport</i>	596	4,5	4,0	4,0	8,3	15,1	0,1	6,1	5,8	6,3	6,7
Import ¹	1 704	7,1	-0,6	-2,9	8,0	6,4	1,2	5,0	5,2	5,2	5,5
<i>Varuimport</i>	1 164	8,3	-2,7	-5,3	5,7	4,7	1,5	5,0	5,0	5,0	5,5
<i>Tjänsteimport</i>	540	3,6	5,3	3,6	13,7	10,4	0,7	5,2	5,4	5,5	5,5
Nettoexport ²	174	4,7	4,9	4,5	3,7	4,2	3,5	3,5	3,4	3,3	3,3
BNP	4 159	3,9	0,8	2,3	3,9	6,1	5,0	4,2	4,0	4,4	4,7

¹ I summering av BNP utgör importen en avdragspost.² Export minus import, som andel av BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 5 Försörjningsbalans, deflatorer

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020
Procentuell förändring

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Hushållens konsumtionsutgifter	1,7	0,5	0,7	0,7	1,0	1,2	1,7	1,8	1,9	1,9
Offentliga konsumtionsutgifter	3,0	2,6	2,6	2,5	2,4	2,4	3,0	3,5	3,5	3,1
Fasta bruttoinvesteringar	0,3	0,8	0,3	1,8	2,0	1,2	1,5	1,5	1,5	1,5
Lagerinvesteringar	1,9	179,6	-67,6	5,2	11,8	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Export	-1,0	-1,0	-2,5	2,0	1,7	-2,5	0,9	0,9	0,9	0,9
Varuexport	-1,6	-1,7	-3,2	2,1	1,2	-3,6	0,6	0,6	0,5	0,5
Tjänsteexport	0,5	0,9	-0,9	1,9	2,7	0,0	1,6	1,6	1,7	1,7
Import	-0,2	-1,1	-2,8	1,7	0,9	-2,8	1,1	1,0	1,0	1,0
Varuimport	-0,3	-1,9	-3,7	1,1	-0,7	-3,9	1,1	1,0	1,0	1,0
Tjänsteimport	0,0	0,9	-0,4	3,1	4,6	-0,5	1,0	1,0	1,0	1,0
Bytesförhållande	-0,8	0,1	0,3	0,4	0,8	0,3	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1
BNP	1,2	1,1	1,1	1,6	1,9	1,5	1,9	2,1	2,1	2,0

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 6 Bidrag till BNP-tillväxt

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020
Fasta priser, procentenheter, om inte annat anges

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Hushållens konsumtionsutgifter	0,9	0,4	0,9	1,0	1,2	1,4	1,2	1,2	1,3	1,4
Offentliga konsumtionsutgifter	0,2	0,3	0,3	0,4	0,7	1,0	0,6	-0,1	-0,2	-0,2
Stat	0,0	0,2	0,3	0,1	0,2	0,2	0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Kommunsektor	0,2	0,1	0,1	0,3	0,5	0,8	0,5	0,0	-0,1	0,0
Fasta bruttoinvesteringar	1,3	-0,1	0,1	1,7	1,7	1,3	0,5	0,7	1,1	1,3
Lagerinvesteringar	0,5	-1,1	0,2	0,1	0,2	0,2	-0,2	0,0	0,0	0,0
Export	2,8	0,5	-0,4	1,5	2,6	1,2	1,8	1,8	1,9	2,1
Import	-3,0	-0,2	0,0	-2,5	-2,2	-1,7	-1,6	-1,7	-1,8	-1,9
BNP¹	2,7	-0,3	1,2	2,3	4,2	3,5	2,3	1,9	2,3	2,7

¹ Procentuell förändring.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 7 Fasta bruttoinvesteringar

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020

	Mdkr 2015 ¹	Procentuell förändring, fasta priser									
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Näringsliv²	641	6,8	2,3	0,7	6,1	6,1	4,0	0,6	2,5	4,7	4,9
Varuproducenter	307	5,5	-0,4	1,6	3,9	7,6	2,8	0,6	1,9	4,0	6,4
Industri	198	8,8	-3,1	1,8	3,9	8,3	1,8	0,4	1,7	3,9	6,7
Övriga varuproducenter	109	-0,2	4,7	1,4	4,1	6,5	4,7	0,9	2,3	4,0	5,8
Tjänsteproducenter ²	334	8,1	4,8	-0,3	8,2	4,7	5,1	0,7	3,0	5,3	3,7
Bostäder	192	8,0	-11,8	0,9	19,8	16,6	13,3	3,1	4,5	6,1	7,7
Offentlig sektor³	169	-0,2	1,7	-0,3	2,4	1,4	2,9	6,3	1,8	0,8	1,8
Stat	90	-2,8	-0,6	-2,6	-1,7	0,6	-0,7	6,1	3,4	2,0	4,2
Kommunsektor	79	3,9	5,1	2,9	7,7	2,4	7,0	6,6	0,1	-0,4	-0,9
Totalt	1 007	5,7	-0,2	0,6	7,5	7,0	5,6	2,1	2,8	4,3	5,0

¹ Fasta priser, referensår 2015.

² Exklusive bostäder.

³ Här avses den skattefinansierade delen av offentlig sektor som i nationalräkenskaperna benämns Offentliga myndigheter.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 8 Hushållens ekonomi

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020

Hushållens inkomster		Procentuell förändring, fasta priser									
	Mdkr 2015 ¹	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Real disponibel inkomst ²		4,1	3,8	1,7	2,2	2,7	1,8	2,2	2,3	1,9	1,9
Prisindex ³		1,7	0,5	0,7	0,7	1,0	1,2	1,7	1,8	1,9	1,9
Nominell disponibel inkomst	2 036	5,9	4,3	2,5	2,9	3,7	3,0	3,9	4,2	3,9	3,8
Lönesumma ⁴	1 660	5,4	3,7	2,7	3,7	4,3	5,0	4,6	4,1	4,2	4,2
Övriga faktorinkomster ⁵	173	2,4	-6,9	1,8	4,6	2,5	2,1	2,3	3,3	3,6	3,5
Räntor och utdelningar, netto ⁶	128	0,6	1,1	-0,4	0,2	0,9	0,4	0,0	1,0	0,8	0,3
Offentliga transfereringar	599	-1,1	4,3	4,6	1,1	2,0	2,8	4,2	2,9	2,2	2,7
<i>Pensioner</i>	326	0,5	6,3	5,7	0,3	2,8	4,8	4,2	3,8	2,9	3,2
<i>Sjukdom</i>	114	-2,2	2,1	2,5	3,7	4,4	-2,2	6,2	1,8	1,9	2,4
<i>Arbetsmarknad</i>	32	-13,7	6,7	6,1	-7,2	-1,2	2,1	1,5	-4,3	-6,9	-1,7
<i>Familjer och barn</i>	68	2,4	4,2	3,7	2,6	2,6	3,0	4,3	4,1	3,0	2,6
<i>Studier</i>	14	-0,5	0,5	0,5	1,2	-2,3	0,1	7,2	3,8	3,5	3,0
<i>Övrigt</i>	34	-2,5	-3,2	3,7	4,9	-5,1	1,8	-0,3	0,8	1,6	1,8
Privata transfereringar ⁷	121	23,4	9,5	6,6	4,3	9,1	1,3	5,4	4,4	4,3	4,8
Skatter och avgifter	-662	0,0	3,0	3,7	4,2	6,7	7,7	4,9	4,7	4,6	4,1
Hushållens sparande		Andel av disponibel inkomst									
	Mdkr 2015 ¹	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nettosparande, exklusive sparande i avtalspensioner	156	5,2	7,9	7,8	7,7	7,7	6,6	6,0	5,7	4,8	3,8
Nettosparande i avtalspensioner (inklusive pps ⁸)	194	8,7	8,8	8,6	8,8	9,5	9,5	9,4	9,3	9,2	9,3
Totalt nettosparande ⁹	351	12,7	15,3	15,1	15,2	15,7	14,7	14,1	13,7	12,9	11,9
Finansiellt sparande	290	11,0	14,8	14,4	14,1	14,2	12,7	12,1	11,5	10,5	9,2

Anm.: Skillnaden mellan begreppen nettosparande och finansiellt sparande är framför allt att kapitalförslitning på hushållens kapitalstock utgör en avdragspost vid beräkningen av nettosparandet, medan investeringsutgifter är en avdragspost vid beräkning av det finansiella sparandet. Om nettoinvesteringar överstiger kapitalförslitningen blir det finansiella sparandet lägre än nettosparandet.

¹ Fasta priser, referensår 2015.

² Hushållens reala disponibla inkomst beräknas genom att den nominella inkomsten deflateras med implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter.

³ Implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter.

⁴ Lönesumman motsvarar antalet arbetade timmar multiplicerat med timlön.

⁵ Består bland annat av egenföretagares inkomster.

⁶ Vid räntor och utdelningar anges nettobidraget i procentuell volymförändring.

⁷ Består främst av utbetalda privatfonderade avtalspensioner.

⁸ Premiepensionssparande.

⁹ Total sparkvot = nettosparande inklusive sparande i avtalspensioner (inklusive premiepensionssparande) / (disponibel inkomst + nettosparande i avtalspensioner (inklusive premiepensionssparande)).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 9 Näringslivets produktion, baspris

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020

		Procentuell förändring, fasta priser									
	Mdkr 2015 ¹	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Varuproducenter	1 025	2,3	-4,2	-1,8	2,2	5,1	2,0	2,5	2,2	3,0	3,9
<i>Industri</i>	633	4,1	-7,0	-1,1	-0,8	3,9	0,6	2,9	2,6	3,4	4,4
<i>Byggverksamhet</i>	236	-2,3	-5,9	-3,7	12,1	9,8	6,2	2,7	2,1	2,9	4,3
Tjänsteproducenter	1 857	4,8	2,0	3,9	2,9	4,4	4,2	2,5	2,6	3,1	3,2
<i>Tjänsteproducenter exkl. FoF²</i>	1 391	4,7	1,8	3,5	3,5	4,9	4,6	3,6	3,4	3,8	4,1
Näringslivet totalt	2 882	3,9	-0,4	1,8	2,6	4,7	3,4	2,5	2,5	3,1	3,5

¹ Fasta priser, referensår 2015.

² Finans- och fastighetstjänstsektorn.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 10 Offentlig produktion, baspris

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020

	Mdkr 2015 ¹	Procentuell förändring, fasta priser									
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kommunsektor	520	-0,3	0,0	-1,3	0,2	1,1	3,2	2,0	0,2	-0,3	0,3
Stat	227	-0,8	2,4	1,7	1,5	1,5	2,9	-0,6	-1,6	-2,0	-2,4
Total offentlig produktion	746	-0,5	0,7	-0,4	0,6	1,2	3,1	1,2	-0,4	-0,8	-0,5

Anm.: Den offentliga produktionen är mindre än den offentliga konsumtionen eftersom offentlig sektor köper mer varor och tjänster från privat sektor än den säljer.

¹ Fasta priser, referensår 2015.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 11 Bytesbalans

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020

Miljarder kronor, löpande priser, om inte annat anges

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Handelsbalans	131	136	137	129	117	99	96	91	86	81
<i>procent av BNP</i>	<i>3,6</i>	<i>3,7</i>	<i>3,6</i>	<i>3,3</i>	<i>2,8</i>	<i>2,3</i>	<i>2,1</i>	<i>1,9</i>	<i>1,7</i>	<i>1,6</i>
Tjänstebalans	67	68	80	72	106	104	115	123	136	152
Faktorinkomster	71	81	73	75	86	93	104	111	114	118
Löpande transfereringar	-46	-68	-64	-66	-69	-48	-68	-72	-75	-78
Bytesbalans	223	217	227	210	240	248	247	254	260	273
<i>procent av BNP</i>	<i>6,1</i>	<i>5,9</i>	<i>6,0</i>	<i>5,4</i>	<i>5,8</i>	<i>5,7</i>	<i>5,4</i>	<i>5,4</i>	<i>5,3</i>	<i>5,3</i>
Kapitaltransfereringar	-8	-6	-9	-6	-8	-8	-9	-10	-11	-11
Finansiellt sparande	215	211	218	204	232	240	238	244	250	262
<i>procent av BNP</i>	<i>5,9</i>	<i>5,7</i>	<i>5,8</i>	<i>5,2</i>	<i>5,6</i>	<i>5,5</i>	<i>5,2</i>	<i>5,2</i>	<i>5,1</i>	<i>5,1</i>
Bytesförhållande										
<i>procentuell utveckling</i>	<i>-0,8</i>	<i>0,1</i>	<i>0,3</i>	<i>0,4</i>	<i>0,8</i>	<i>0,3</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>

Anm.: Utfall för handels- och tjänstebalans enligt Betalningsbalansstatistiken.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 12 Bruttonationalinkomst (BNI)

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020

Miljarder kronor, löpande priser

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BNP	3 657	3 685	3 770	3 918	4 159	4 367	4 550	4 734	4 943	5 175
Primära inkomster netto	109	120	102	88	96	100	106	113	115	119
BNI	3 766	3 805	3 872	4 006	4 255	4 467	4 656	4 846	5 058	5 294

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 13 Arbetsmarknad

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020

	Nivå, tusental, om in annat anges 2015	Procentuell förändring, om inte annat anges									
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BNP ¹	4 159	2,7	-0,3	1,2	2,3	4,2	3,5	2,3	1,9	2,3	2,7
Produktivitet ²	475	1,0	0,0	1,0	0,7	2,3	0,8	1,3	1,5	1,6	1,3
Produktivitet i näringslivet	524	1,3	0,2	1,5	1,3	2,9	1,3	1,7	1,9	1,9	1,6
Arbetade timmar ³	7 751	2,0	-0,1	0,4	1,5	1,6	2,5	0,9	0,4	0,7	1,4
Medelarbetstid ⁴	160	-0,3	-0,8	-0,7	0,1	0,2	0,7	-0,6	-0,2	0,0	0,6
Kalenderkorrigerad utveckling⁵											
BNP ¹	4 159	2,7	0,1	1,2	2,4	3,9	3,2	2,5	2,0	2,3	2,4
Produktivitet ²	474	0,9	-0,4	0,9	0,5	2,6	1,2	1,0	1,3	1,5	1,6
Produktivitet i näringslivet	524	1,2	-0,3	1,5	1,1	3,3	1,7	1,3	1,7	1,9	2,0
Arbetade timmar ³	7 752	2,0	0,7	0,4	1,8	1,0	1,9	1,5	0,6	0,8	0,8
Medelarbetstid ⁴	160	-0,3	0,0	-0,6	0,4	-0,4	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0
Sysselsatta, 15–74 år	4 837	2,3	0,7	1,0	1,4	1,4	1,8	1,5	0,6	0,7	0,8
Sysselsatta, 20–64 år	4 541	2,2	0,6	1,0	0,9	1,4	1,8	1,5	0,6	0,6	0,8
Sysselsättningsgrad, 15–74 år ⁶		65,4	65,5	65,7	66,2	66,7	67,2	67,5	67,3	67,4	67,5
Sysselsättningsgrad, 20–64 år ^{6,7}		79,4	79,4	79,8	79,9	80,5	81,2	81,7	81,4	81,5	81,6
Arbetskraften, 15–74 år	5 223	1,4	0,9	1,1	1,3	0,8	1,1	1,0	0,6	0,7	0,7
Arbetskraftsdeltagande, 15–74 år ⁸		70,9	71,1	71,5	71,9	72,0	72,1	72,1	71,8	71,9	72,0
Arbetslöshet, 15–74 år ⁹		7,8	8,0	8,0	7,9	7,4	6,8	6,3	6,3	6,3	6,2
Befolkning, 15–74 år	7 257	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7	1,0	1,0	1,0	0,5	0,5
Befolkning, 20–64 år	5 643	0,6	0,5	0,5	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9	0,6	0,6
Programdeltagare ¹⁰		4,4	4,5	4,7	4,6	4,5	4,5	4,8	4,7	4,6	4,5
Deltagare i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program vid Arbetsförmedlingen											
		Tusentals personer, årsgenomsnitt									
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sysselsatta		9	10	14	16	16	16	44	53	55	56
I utbildning		168	177	186	176	175	177	162	150	144	140
Totalt¹¹		178	187	201	191	191	193	206	204	198	196

Anm.: Prognosen baseras på hittills föreslagna och genomförda reformer.

¹ BNP till marknadspris, fasta priser. Nivå avser miljarder kronor.² Arbetsproduktivitet mätt som BNP till baspris per arbetad timme.³ Enligt nationalräkenskaperna. Nivå avser miljoner timmar.⁴ Avser arbetade timmar per år enligt nationalräkenskaperna dividerat med årsmedeltal för antal sysselsatta i åldersgruppen 15–74 år enligt AKU.⁵ Konjunkturinstitutets kalenderkorrigering.⁶ Antal sysselsatta i procent av befolkningen i den aktuella åldersgruppen.⁷ Sysselsättningsgrad enligt EU:s 2020-mål.⁸ Antal i arbetskraften i procent av befolkningen i den aktuella åldersgruppen.⁹ I procent av arbetskraften.¹⁰ Personer i nystartsjobb eller konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program vid Arbetsförmedlingen, i procent av arbetskraften.¹¹ Till följd av avrundning stämmer inte alltid totalen med delarna.

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsförmedlingen, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Tabell 14 Sysselsatta i näringslivet

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020

	Nivå, tusental 2015	Procentuell förändring									
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Varuproducenter	1 092	3,1	-0,3	-0,8	-0,2	0,8	-0,5	0,4	0,7	0,6	0,6
Industri	585	1,3	-1,8	-2,2	-1,5	-0,8	-1,6	0,2	0,5	0,4	0,4
Byggsamfund	339	4,9	1,8	0,9	2,1	2,4	3,2	0,5	1,1	1,1	1,0
Tjänsteproducenter	2 233	2,9	1,1	1,6	2,4	1,6	2,6	2,2	0,8	1,3	1,6
exkl. finans- och fastighetsverksamhet	2 060	2,9	1,2	1,6	2,4	1,8	2,6	2,2	0,8	1,3	1,6
Näringslivet totalt	3 325	3,0	0,6	0,8	1,5	1,4	1,6	1,6	0,8	1,1	1,3

Anm.: Tabellen avser sysselsättning enligt nationalräkenskaperna.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 15 Sysselsatta i offentliga myndigheter

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020

	Nivå, tusental 2015	Procentuell förändring									
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kommunala myndigheter	1 117	0,5	0,5	0,8	1,0	2,3	3,2	1,7	0,6	0,0	0,0
Staten	248	0,2	1,9	2,2	1,3	0,6	1,5	-0,3	-1,2	-1,5	-2,4
Offentliga myndigheter totalt	1 365	0,4	0,7	1,0	1,1	2,0	2,9	1,3	0,3	-0,3	-0,4

Anm.: Tabellen avser sysselsättning enligt nationalräkenskaperna (NR). Offentliga myndigheter och kommunala myndigheter är NR-begrepp som skiljer sig från begreppen offentlig sektor respektive kommunal sektor. Skillnaden ligger i att kommunernas så kallade affärsdrivande verksamheter inte omfattas av de förstnämnda begreppen, utan förs till näringslivet i NR:s branschindelade (funktionsindelade) statistik.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 16 Resursutnyttjande och potentiella variabler

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020

Resursutnyttjande	Skillnaden mellan faktisk och potentiell nivå, i procent av potentiell nivå										
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
BNP-gap	-1,6	-2,7	-2,7	-2,2	-0,9	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	
Produktivitetgap	0,1	-0,8	-0,4	-0,8	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
Produktivitetgap i näringslivet	0,4	-0,7	-0,3	-0,9	0,5	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	
Timgap	-1,7	-2,0	-2,3	-1,4	-1,2	-0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	
Sysselsättningsgap	-1,7	-2,0	-2,0	-1,7	-1,2	-0,4	0,2	0,1	0,0	0,0	
Potentiella variabler	Nivå 2015	Procentuell förändring, fasta priser, om inte annat anges. Kalenderkorrigerade värden									
Potentiell BNP ¹	4 197	1,2	1,2	1,2	1,8	2,6	2,3	2,3	2,2	2,3	2,4
Potentiell produktivitet ²	473	0,3	0,5	0,6	0,9	1,4	1,2	1,3	1,3	1,5	1,6
Pot. produktivitet i näringslivet ²	521	0,6	0,8	1,1	1,7	1,8	1,8	1,7	1,7	1,9	2,0
Pot. antal arbetade timmar ³	7 846	1,2	1,0	0,7	0,9	0,8	0,9	1,0	0,9	0,8	0,8
Pot. sysselsättning, 15–74 år ⁴	4 898	1,1	1,0	1,1	1,0	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8
Jämviktsarbetslöshet, 15–74 år ⁵		6,8	6,8	6,8	6,7	6,5	6,4	6,4	6,4	6,3	6,2
Potentiella variabler, löpande priser	Miljarder kronor										
Potentiell BNP ⁶		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
		3 707	3 793	3 881	4 016	4 197	4 356	4 540	4 737	4 951	5 172

¹ Potentiell BNP till marknadspris. Miljarder kronor. Fasta priser, referensår 2015.

² Kronor per timme.

³ 10 000-tal.

⁴ 1000-tal.

⁵ Skillnaden mellan potentiell arbetskraft och potentiell sysselsättning i procent av potentiell arbetskraft.

⁶ Beräknad som potentiell BNP till marknadspris (fasta priser, referensår 2015) multiplicerat med BNP-deflatorn.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 17 Löneutveckling och inflation

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020
Procentuell förändring

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nominell löneutveckling, konjunkturlönestatistiken										
Industri	2,5	3,9	2,0	2,5	2,5	2,5	3,0	3,4	3,4	3,4
Byggindustri	3,1	2,6	3,0	3,1	1,7	2,7	3,2	3,4	3,4	3,4
Näringslivets tjänstesektor	2,4	3,0	2,3	2,9	2,4	2,6	3,0	3,4	3,4	3,4
Statliga myndigheter	1,9	2,1	2,6	2,3	2,5	2,5	3,0	3,4	3,4	3,4
Kommunala myndigheter	2,3	2,7	2,9	2,8	2,7	3,1	3,3	3,5	3,5	3,4
Totalt, konjunkturlönestatistiken	2,4	3,0	2,5	2,8	2,4	2,7	3,1	3,4	3,4	3,4
Totalt, nationalräkenskaperna ¹	3,1	2,8	2,1	1,7	3,2	2,7	3,1	3,4	3,4	3,4
Konsumentprisernas utveckling										
KPI, årsgenomsnitt	3,0	0,9	0,0	-0,2	0,0	1,0	1,5	2,1	2,8	3,1
KPIF, årsgenomsnitt ²	1,4	1,0	0,9	0,5	0,9	1,5	1,7	1,9	2,0	2,0
Nettoprisindex, årsgenomsnitt	2,0	1,2	-0,3	-0,1	-0,9	0,4	1,6	2,2	2,9	3,2
Prisbasbelopp, tusen kronor	42,8	44,0	44,5	44,4	44,5	44,3	44,8	45,4	46,3	47,6

Anm.: Konjunkturlönestatistiken för 2015 avser prognos.

¹ Kalenderkorrigerad. Timlönen enligt nationalräkenskaperna mäts som lönesumman dividerat med anställdas arbetade timmar.

² Mätt på underliggande inflation. I beräkningen av KPIF (KPI med fast bostadsränta) hålls den del av förändringen i räntekostnader för egnahem som beror på förändrade räntesatser konstant.

Källor: Medlingsinstitutet, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 18 Räntor och valutor

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020
Årsgenomsnitt

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
6-månadersränta ¹	1,7	1,2	0,9	0,4	-0,3	-0,6	-0,3	0,6	1,5	2,4
5-årsränta ¹	2,3	1,1	1,6	0,9	0,2	-0,1	0,9	1,9	2,8	3,6
10-årsränta ¹	2,6	1,6	2,1	1,7	0,7	0,6	1,4	2,4	3,2	3,9
Differens 10-årsränta Sverige-Tyskland ¹	0,0	0,0	0,5	0,5	0,2	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
6-månadersränta (EUR) ¹	0,7	0,0	0,1	0,0	-0,3	-0,5	-0,5	-0,1	0,8	2,3
Växelkurs, kronindex KIX ²	108	106	103	107	113	110	110	110	109	108
SEK per EUR	9,0	8,7	8,7	9,1	9,4	9,4	9,4	9,3	9,2	9,1
SEK per USD	6,5	6,8	6,5	6,9	8,4	8,4	8,3	8,2	8,0	7,9
USD per EUR	1,4	1,3	1,3	1,3	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1

¹ Avser stadsskuldväxel för löptider kortare än ett år och stadsobligation för löptider längre än ett år.

² Index, oktober 1992 = 100.

Källor: Riksbanken och egna beräkningar.

2 Tabeller Utgifter

Tabell 19 Utgiftstak och budgeteringsmarginal

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020

Miljarder kronor, om inte annat anges

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Utgiftstak	1 063	1 084	1 095	1 107	1 158	1 215	1 274	1 332	1 392	1 466
Takbegränsade utgifter	989	1 022	1 067	1 096	1 135	1 197	1 248	1 281	1 298	1 321
Budgeteringsmarginal	74	62	28	11	23	18	26	51	94	145
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	7,5	6,0	2,6	1,0	2,0	1,5	2,1	4,0	7,3	11,0

Anm.: Utgiftstakets nivå för 2019 är regeringens förslag i denna proposition. Utgiftstakets nivå för 2020 är regeringens bedömning i denna proposition.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 20 Utgifter per utgiftsområde

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2015 Utfall	2016 Anslag ¹	2016 Prognos	2017 Förslag ²	2018 Förslag ³	2019 Förslag ³	2020 Beräknat
1 Rikets styrelse	12 281	12 788	12 906	13 268	13 464	13 633	13 888
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	14 442	15 027	15 016	15 259	15 492	16 029	16 566
3 Skatt, tull och exekution	10 754	10 783	10 751	10 986	11 194	11 424	11 673
4 Rättsväsendet	40 429	42 280	41 344	42 467	43 617	44 984	46 193
5 Internationell samverkan	1 934	2 049	2 118	1 913	1 919	1 924	1 931
6 Försvar och samhällets krisberedskap	48 271	49 128	49 031	50 254	51 406	53 726	55 931
7 Internationellt bistånd	32 213	34 679	32 589	34 990	41 480	44 372	46 160
8 Migration	18 725	43 863	42 530	32 580	15 582	12 764	11 406
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	64 979	71 143	63 854	68 496	69 274	67 791	67 602
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	102 603	110 348	106 347	107 052	107 498	108 020	110 481
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	38 136	36 184	36 021	34 774	33 747	33 212	33 064
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	82 931	87 129	86 273	89 491	93 230	96 422	99 507
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	15 362	21 297	20 743	32 635	32 672	26 310	22 765
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	64 971	78 977	74 235	75 657	77 098	78 862	80 637
15 Studiestöd	19 216	21 712	19 740	22 434	22 936	23 955	25 108
16 Utbildning och universitetsforskning	62 954	68 545	66 205	72 381	74 715	74 685	75 879
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	13 281	13 928	13 872	14 521	14 640	14 666	14 668
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	1 074	6 564	4 223	6 765	6 786	6 803	6 817
19 Regional tillväxt	2 243	3 261	2 912	3 595	3 405	3 486	3 410
20 Allmän miljö- och naturvård	5 938	7 839	7 759	8 404	8 127	8 404	8 251
21 Energi	2 291	2 812	2 774	2 877	2 740	2 798	2 358
22 Kommunikationer	47 242	53 675	52 527	55 115	55 561	58 441	60 064
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	13 398	18 926	16 413	17 189	19 290	18 192	17 894
24 Näringsliv	5 475	5 892	5 854	6 456	6 591	6 734	6 278
25 Allmänna bidrag till kommuner	102 037	93 398	93 350	105 555	105 814	106 037	106 103
26 Statsskuldräntor m.m.	21 936	10 769	4 584	16 468	18 412	29 887	36 686
27 Avgiften till Europeiska unionen	44 232	36 327	32 210	29 586	39 657	41 109	42 237
Minskning av anslagsbehållningar				-7 019	-1 426	-1 809	-2 476
Summa utgiftsområden⁴	889 345	959 324	916 180	964 150	984 920	1 002 865	1 021 077
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor⁵	867 409	948 555	911 596	947 743	966 552	973 021	984 436
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	267 466		285 333	300 395	314 425	324 827	336 155
Takbegränsade utgifter	1 134 875		1 196 929	1 248 138	1 280 977	1 297 848	1 320 591
Budgeteringsmarginal	23 125		18 071	25 862	51 023	94 152	145 409
Utgiftstak för staten⁶	1 158 000		1 215 000	1 274 000	1 332 000	1 392 000	1 466 000

¹ Inklusive riksdagens beslut i enlighet med propositionerna Extra ändringsbudget för 2016 – Ändring av rätten till bistånd för vissa utlänningar (prop. 2015/16:146, bet. 2015/16:42, rskr. 2015/16:210) och Vårändringsbudget för 2016 (prop. 2015/16:99, bet. 2015/16:FU21, rskr. 2015/16:316) samt förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2016 (prop. 2016/17:2).

² Regeringens förslag till utgiftsramar för 2017 i denna proposition (se tabell 8.2).

³ Regeringens förslag till preliminära utgiftsramar för 2018 och 2019.

⁴ Inklusive posten Minskning av anslagsbehållningar.

⁵ Exklusive minskning av anslagsbehållningar för statsskuldräntor.

⁶ Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket för 2019 samt bedömning av nivå för 2020 (se avsnitt 5.2).

Källa: Egna beräkningar.

3 Tabeller Offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskuld

Tabell 21 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020

Miljarder kronor, om inte annat anges

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inkomster	1 780	1 809	1 861	1 904	2 032	2 134	2 225	2 321	2 428	2 539
<i>procent av BNP</i>	<i>48,7</i>	<i>49,1</i>	<i>49,4</i>	<i>48,6</i>	<i>48,9</i>	<i>48,9</i>	<i>48,9</i>	<i>49,0</i>	<i>49,1</i>	<i>49,1</i>
Skatter och avgifter ¹	1 549	1 563	1 612	1 672	1 792	1 900	1 986	2 071	2 162	2 255
<i>procent av BNP</i>	<i>42,4</i>	<i>42,4</i>	<i>42,8</i>	<i>42,7</i>	<i>43,1</i>	<i>43,5</i>	<i>43,7</i>	<i>43,7</i>	<i>43,7</i>	<i>43,6</i>
Kapitalinkomster	73	71	72	62	60	59	57	62	71	82
Övriga inkomster ²	157	176	176	169	181	175	181	188	195	202
Utgifter	1 783	1 843	1 912	1 965	2 034	2 143	2 236	2 321	2 389	2 461
<i>procent av BNP</i>	<i>48,8</i>	<i>50,0</i>	<i>50,7</i>	<i>50,2</i>	<i>48,9</i>	<i>49,1</i>	<i>49,1</i>	<i>49,0</i>	<i>48,3</i>	<i>47,6</i>
Transfereringar och subventioner ³	658	684	717	729	746	773	791	824	848	872
Hushåll	534	557	582	589	601	618	643	662	676	694
Näringslivet	66	67	67	72	74	79	80	80	86	88
Utlandet	58	60	67	68	71	77	67	83	87	90
Konsumtion	921	955	993	1 031	1 084	1 154	1 215	1 255	1 288	1 320
Investeringar m.m.	158	165	166	172	178	192	205	211	215	224
Ränteutgifter ⁴	46	40	36	33	27	24	25	31	37	45
Finansiellt sparande	-3	-34	-52	-61	-2	-9	-11	0	39	78
<i>procent av BNP</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,9</i>	<i>-1,4</i>	<i>-1,6</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,3</i>	<i>0,0</i>	<i>0,8</i>	<i>1,5</i>
Staten	-12	-40	-44	-49	-6	2	12	30	70	108
Pensionssystemet	20	10	-5	4	8	1	-6	-9	-6	-4
Kommunsektorn	-11	-4	-2	-16	-5	-12	-18	-21	-25	-26
Strukturellt sparande, procent av potentiell BNP	1,0	0,4	-0,7	-0,9	-0,2	0,2	-0,3	0,1	0,9	1,6
Finansiell ställning										
Konsoliderad bruttoskuld	1 351	1 370	1 499	1 755	1 805	1 834	1 860	1 870	1 850	1 788
<i>procent av BNP</i>	<i>36,9</i>	<i>37,2</i>	<i>39,8</i>	<i>44,8</i>	<i>43,4</i>	<i>42,0</i>	<i>40,9</i>	<i>39,5</i>	<i>37,4</i>	<i>34,5</i>
Finansiell nettoförmögenhet	702	786	794	804	816	822	880	942	1 022	1 132
<i>procent av BNP</i>	<i>19,2</i>	<i>21,3</i>	<i>21,1</i>	<i>20,5</i>	<i>19,6</i>	<i>18,8</i>	<i>19,3</i>	<i>19,9</i>	<i>20,7</i>	<i>21,9</i>

¹ Utfall 2015 enligt NR, vilket kan skilja sig från regeringens prognos på offentliga sektorns skatteintäkter för 2015 som redovisas i avsnitt 7.1.

² Utgår av bl.a. tillräknade inkomster som bruttoförs i nationalräkenskaperna (NR), ex kapitalförslitningen av investeringar.

³ Inklusiv ofördelade utgifter.

⁴ Inklusiv räntor på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 22 Statens finanser

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020
Miljarder kronor, om inte annat anges

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inkomster	943	928	955	976	1 051	1 117	1 162	1 211	1 266	1 323
Skatter och avgifter ¹	801	785	807	840	912	976	1018	1061	1111	1160
Kapitalinkomster	38	32	35	24	22	26	24	26	27	30
Övriga inkomster ²	104	111	113	112	117	115	120	124	129	133
Utgifter	955	968	999	1 025	1 057	1 115	1 150	1 181	1 196	1 215
Transfereringar till privat sektor ³	377	387	400	407	414	425	422	447	457	465
Bidrag till kommunsektorn	185	182	192	204	220	248	269	260	254	251
Ålderspensionsavgifter	22	22	21	22	23	25	24	24	24	25
Konsumtion	245	256	269	275	285	298	310	318	325	331
Investeringar m.m.	87	91	89	89	90	97	101	106	108	115
Ränteutgifter ⁴	39	30	29	28	23	21	22	27	29	29
Finansiellt sparande	-12	-40	-44	-49	-6	2	12	30	70	108
<i>procent av BNP</i>	<i>-0,3</i>	<i>-1,1</i>	<i>-1,2</i>	<i>-1,3</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,3</i>	<i>0,6</i>	<i>1,4</i>	<i>2,1</i>
Budgetsaldo	68	-25	-131	-72	-33	30	7	21	60	93
<i>procent av BNP</i>	<i>1,9</i>	<i>-0,7</i>	<i>-3,5</i>	<i>-1,8</i>	<i>-0,8</i>	<i>0,7</i>	<i>0,2</i>	<i>0,4</i>	<i>1,2</i>	<i>1,8</i>
Statsskuld	1 119	1 113	1 236	1 347	1 352	1 334	1 318	1 291	1 235	1 137
<i>procent av BNP</i>	<i>30,6</i>	<i>30,2</i>	<i>32,8</i>	<i>34,4</i>	<i>32,5</i>	<i>30,6</i>	<i>29,0</i>	<i>27,3</i>	<i>25,0</i>	<i>22,0</i>

¹ Utfall 2015 enligt NR, vilket kan skilja sig från regeringens prognos på offentliga sektorns skatteintäkter för 2015 som redovisas i avsnitt 7.1.

² Utgörs av bl.a. tillräknade inkomster som bruttoförs i NR, t.ex. kapitalförslitningen av investeringar.

³ Inklusiva ofördelade utgifter.

⁴ Inklusiva räntor på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 23 Ålderspensionssystemet

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020
Miljarder kronor, om inte annat anges

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inkomster	243	250	253	263	277	287	296	307	321	335
Socialförsäkringsavgifter	195	202	208	214	224	236	245	255	266	277
Statliga ålderspensionsavgifter m.m.	21	21	20	22	23	25	24	23	23	24
Räntor, utdelningar m.m.	27	27	25	27	30	26	27	29	32	34
Utgifter	223	240	258	259	269	286	302	316	327	339
Pensioner	220	236	254	255	265	282	296	310	320	332
Övriga utgifter	4	4	4	4	5	5	5	6	6	7
Finansiellt sparande	20	10	-5	4	8	1	-6	-9	-6	-4
<i>procent av BNP</i>	<i>0,5</i>	<i>0,3</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,2</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 24 Kommunsektorns finanser

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020
Miljarder kronor, om inte annat anges

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inkomster	810	846	876	902	959	1 014	1 072	1 099	1 133	1 172
Skatter ¹	538	561	582	603	639	671	706	736	767	798
Kommunal fastighetsavgift	14	15	15	16	16	17	17	19	19	20
Statsbidrag	136	132	140	149	161	184	202	191	185	181
<i>Skatter och statsbidrag, procent av BNP</i>	<i>18,8</i>	<i>19,2</i>	<i>19,6</i>	<i>19,6</i>	<i>19,6</i>	<i>20,0</i>	<i>20,3</i>	<i>20,0</i>	<i>19,6</i>	<i>19,3</i>
Kapitalinkomster	11	14	14	13	10	8	8	10	15	22
Övriga inkomster	109	124	124	122	133	133	140	144	148	152
<i>varav kompensation för mervärdesskatt</i>	<i>48</i>	<i>50</i>	<i>52</i>	<i>55</i>	<i>59</i>	<i>64</i>	<i>67</i>	<i>69</i>	<i>69</i>	<i>70</i>
Utgifter	821	850	878	918	964	1 026	1 090	1 121	1 158	1 199
Transfereringar till hushåll	39	38	40	41	39	40	40	41	43	45
Övriga transfereringar	29	32	32	34	38	35	42	36	40	42
Konsumtion	673	696	721	753	795	852	901	933	959	985
Investeringar ²	70	74	77	83	88	95	104	105	107	109
Ränteutgifter ³	10	10	8	7	5	4	3	5	9	17
Finansiellt sparande	-11	-4	-2	-16	-5	-12	-18	-21	-25	-26
<i>procent av BNP</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,4</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,4</i>	<i>-0,5</i>	<i>-0,5</i>	<i>-0,5</i>
Resultat före extraordinära poster	7	19	13	14	16	23	15	11	9	8

Anm.: Skatter och statsbidrag som andel av BNP inkluderar inkomster från den kommunala fastighetsavgiften.

¹ Utfall 2015 enligt NR, vilket kan skilja sig från regeringens prognos på offentliga sektorns skatteintäkter för 2015 som redovisas i avsnitt 7.1.

² Investeringarna inkluderar även köp av mark och fastigheter, netto.

³ Inklusivt räntor på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 25 Strukturellt sparande

Utfall för 2011–2015, prognos för 2016–2020
Procent av potentiell BNP, om inte annat anges

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Finansiellt sparande, miljarder kronor	-3	-34	-52	-61	-2	-9	-11	0	39	78
Finansiellt sparande, procent av BNP	-0,1	-0,9	-1,4	-1,6	-0,1	-0,2	-0,3	0,0	0,8	1,5
Justering för BNP-gap	0,7	1,3	1,3	1,0	0,4	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0
Justering för arbetslöshetsgap	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Justering för skattebasernas sammansättning	0,3	0,2	-0,5	-0,6	-0,1	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1
Justering för engångseffekter ¹	0,0	-0,3	-0,3	0,1	-0,5	0,1	-0,2	0,0	0,0	0,0
Strukturellt sparande	1,0	0,4	-0,7	-0,9	-0,2	0,2	-0,3	0,1	0,9	1,6
BNP-gap, procent²	-1,6	-2,7	-2,7	-2,2	-0,9	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0

¹ Engångseffekter för 2012, 2013 och 2015 rör återbetalningen av försäkringspremier från AFA Försäkring. Engångseffekter 2014–2017 beror på periodiseringar av Sveriges avgift till Europeiska unionen. År 2015 inkluderar även en engångsvis skatteinbetalning från en internationell koncern.

² Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

4 Tabeller Inkomstfördelning

Tabell 26 Andel som får högre, oförändrad/marginell eller lägre ekonomisk standard till följd av reformer i budgetpropositionen för 2017

Procent

Inkomstgrupp (ekvivalerad disponibel inkomst)	Högre	Oförändrad	Lägre
Inkomstgrupp 1	17,5	82,1	0,4
Inkomstgrupp 2	13,1	86,9	0,0
Inkomstgrupp 3	4,1	95,7	0,2
Inkomstgrupp 4	2,1	97,5	0,4
Inkomstgrupp 5	1,3	96,9	1,7
Inkomstgrupp 6	0,5	96,3	3,2
Inkomstgrupp 7	0,8	91,9	7,2
Inkomstgrupp 8	0,2	79,9	19,9
Inkomstgrupp 9	0,2	65,6	34,2
Inkomstgrupp 10	0,1	40,7	59,2

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 27 Förändring av utökad inkomst och individuell utökad inkomst till följd av reformer i budgetpropositionen för 2017 i olika räkneexempel

Procentuell förändring av

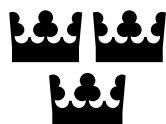
	Högre	Bas	Lägre
Utökad inkomst			
Inkomstgrupp 1	0,70	0,56	0,42
Inkomstgrupp 2	0,48	0,37	0,25
Inkomstgrupp 3	0,33	0,23	0,13
Inkomstgrupp 4	0,26	0,18	0,09
Inkomstgrupp 5	0,20	0,12	0,05
Inkomstgrupp 6	0,15	0,09	0,03
Inkomstgrupp 7	0,10	0,05	-0,01
Inkomstgrupp 8	0,05	0,01	-0,04
Inkomstgrupp 9	0,00	-0,03	-0,07
Inkomstgrupp 10	-0,03	-0,05	-0,07
Individuell utökad inkomst			
Kvinnor	0,28	0,18	0,10
Män	0,15	0,08	0,02

Anm. Det exakta utfallet av välfärdstjänster och därmed utökad inkomst och individuell utökad inkomst beror på i vilken grad kommunerna kommer hinna anställa personal och i vilken mån de väljer att satsa på investeringar. För att åskådliggöra detta redovisas två alternativa scenarier. I det lägre alternativet har kommunerna svårt att expandera. I det andra är det lättare att anställa och utöka volymen av välfärdstjänster. I det lägre alternativet är välfärdstjänsterna 2 miljarder lägre än i basalternativet och i det högre är de 2 miljarder högre. På lång sikt antas tillskottet i kommunerna leda till en ökad offentlig konsumtion motsvarande tillskottet.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Bilaga 3

Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män

Bilaga 3

Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män

Innehållsförteckning

Sammanfattning och slutsatser	7
1 Jämställdhetspolitikens mål och inriktning	8
1.1 Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.....	8
1.2 En jämställd politik skapas i verksamhetens dagliga arbete.....	8
2 Skillnader på arbetsmarknaden ger lägre arbetsinkomster för kvinnor	9
2.1 Kvinnor står oftare än män utanför arbetsmarknaden.....	10
2.2 Kvinnor har kortare arbetstid än män.....	11
2.3 Kvinnor har lägre löner än män	14
3 Från arbetsinkomst till individuell disponibel inkomst	21
3.1 Skatter och transfereringar utjämnar skillnader i marknadsinkomst.....	21
3.2 Inkomsternas utveckling	22
3.3 Fler män än kvinnor försörjer sig bara genom arbete.....	24
3.4 Sammanboende kvinnors ekonomiska självständighet har ökat	25
4 Ekonomisk ojämlikhet bland pensionärer	26
4.1 Olika inkomstkällor har olika stor betydelse för äldre kvinnor respektive äldre män.....	26
4.2 Inkomstgapet mellan kvinnor och män bland pensionärer	28
5 Valfärdstjänster bidrar till välståndet och påverkar inkomstskillnaderna.....	30
5.1 Ett vidgat inkomstbegrepp fångar värdet av valfärdstjänster	30
5.2 De offentliga tjänsternas omfattning och fördelning på individnivå.....	31
6 Konsekvenser av regeringens politik för den ekonomiska jämställdheten	32
6.1 Effekter på kvinnor och mäns individuella inkomster.....	32
6.2 Effekt på individuell utökad inkomst	33
Underbilaga 1: Begrepp och data.....	34
Underbilaga 2: Tabeller inklusive indikatorer för delmål 2, ekonomisk jämställdhet	37

Tabellförteckning

Tabell 2.1	De fem vanligaste yrkena för kvinnor respektive män 2015.....	16
Tabell 2.2	Chefer och anställda bland kvinnor och män 2014, efter sektor.....	16
Tabell 2.3	Medellön och löneskillnader i de fem vanligaste chefsyrkena för kvinnor respektive män 2015	17
Tabell 2.4	Oförklarad lönegap i de vanligaste yrkena och chefsyrkena 2015.....	18
Tabell 3.1	Från arbetsinkomst till individuell disponibel inkomst 2014	21
Tabell 3.2	Genomsnittlig marknadsinkomst och kapitalinkomst för kvinnor och män med toppinkomster 2014	23
Tabell 3.3	Antal kvinnor och män med toppinkomster 2014	24
Tabell 3.4	Andel personer vars inkomst enbart består av utökad marknadsinkomst 2014.....	25
Tabell 3.5	Sammanboende kvinnor med högre inkomst än sin partner 2014, fördelade efter kvinnans ålder, födelseland och familjetyp	26
Tabell 5.1	Välfärdstjänster till kvinnor och män 2014, fördelade efter ålder, hushållstyp och födelseregion	32
Tabell U.1	Nettoinkomst efter hushållstyp och antal barn 2014.....	37
Tabell U.2	Ersatta dagar för vård av barn 1974–2015	37
Tabell U.3	Från löne- och näringsinkomst till nettoinkomst 2014	37
Tabell U.4	Kvinnors lön som andel av mäns löner efter sektor 1994–2014	38
Tabell U.5	Segregeringsindex efter ålder 2014	38
Tabell U.6	Sysselsatta efter ålder och anknytningsgrad till arbetsmarknaden 2015 ..	38
Tabell U.7	Sysselsatta efter ålder och vanlig arbetad tid 2015.....	38
Tabell U.8	Avgångna från gymnasieskolan efter program eller anknytning till program 2014/2015.....	39
Tabell U.9	Personer med sjuk- och aktivitetsersättning efter ålder december 2015.	39
Tabell U.10	Pågående sjukpenningfall i december 1974–2014.....	39
Tabell U.11	Från löneinkomst till individuell disponibel inkomst 2014	40

Diagramförteckning

Diagram 2.1	Arbetsinkomst för kvinnor och män 1995–2014	10
Diagram 2.2	Arbetskraftsdeltagande 2005–2015, efter födelseregion.....	10
Diagram 2.3	Utanför arbetskraften, 2015, efter orsak och födelseregion	11
Diagram 2.4	Faktisk medelarbetstid för sysselsatta, 2005–2015	11
Diagram 2.5	Överenskommen och faktisk arbetstid 2015, med utan eller barn	11
Diagram 2.6	Andel personer som arbetade deltid 1995–2015	12
Diagram 2.7	Orsaker till deltidsarbete 2015	12
Diagram 2.8	Mammors uttag av föräldraledighetsdagar respektive föräldrapenningdagar	13
Diagram 2.9	Pappors uttag av föräldraledighetsdagar respektive föräldrapenningdagar	13
Diagram 2.10	Uttag av tillfällig föräldrapenning för vård av barn, 2005–2015.....	14
Diagram 2.11	Sjukpenningtalet 1994–2015.....	14
Diagram 2.12	Totalt lönegap mellan kvinnor och män 1993–2015.....	15
Diagram 2.13	Oförklarad lönegap mellan kvinnor och män 1996–2015	18
Diagram 3.1	Marknadsinkomst för kvinnor och män 1995–2014	22
Diagram 3.2	Individuell disponibel inkomst 1995–2014.....	22
Diagram 3.3	Andel kvinnor respektive män i olika inkomstgrupper 2014	23
Diagram 3.4	Kapitalinkomstens andel av marknads-	23
Diagram 3.5	inkomsten samt andel män resp. kvinnor i tiondelen med högst inkomster 2014.....	23
Diagram 3.5	Andel personer vars inkomst enbart består av utökad marknadsinkomst 2014.....	24
Diagram 3.6	Sammanboende kvinnors andel av hushållsinkomsten 1995–2014	25
Diagram 3.7	Andel av hushållen där kvinnan har högre inkomst än mannen, 1995 resp. 2014.....	25
Diagram 4.1	Genomsnittlig individuell bruttoinkomst 2013 för personer äldre än 65 år, efter inkomstslag.....	27
Diagram 4.2	Genomsnittlig individuell bruttoinkomst 2013, efter ålder och inkomstslag.....	27
Diagram 4.3	Genomsnittlig individuell disponibel inkomst 2013 för personer äldre än 65 år.....	28
Diagram 4.4	Genomsnittlig individuell disponibel inkomst 2013, efter ålder.....	28
Diagram 4.5	Inkomstgapet 1995–2013.....	29
Diagram 4.6	Inkomstgapet 2013 efter ålder.....	29
Diagram 4.7	Olika inkomstslags bidrag till inkomstgapet 2013.....	30
Diagram 4.8	Olika inkomstslags bidrag till inkomstgapet 2013, efter ålder.....	30
Diagram 5.1	Individuell utökad inkomst för kvinnor och män, 2014.....	31
Diagram 6.1	Andel kvinnor respektive män (20 år och äldre) som får en förändrad individuell disponibel inkomst	33
Diagram 6.2	Andel kvinnor respektive män (20 år och äldre) som får en förändrad individuell utökad inkomst.....	33
Diagram 6.3	Effekt på individuell utökad inkomst för kvinnor respektive män (20 år och äldre)	33

Sammanfattning och slutsatser

Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Jämställdhet handlar om mänskliga rättigheter och är en demokratifråga. Jämställdhet bidrar också till välbefinnande och sysselsättning genom att både kvinnors och mäns potential tillvaratas och främjas. Det är därför viktigt att politiken har ett jämställdhetsperspektiv som integreras i all verksamhet och i alla steg i beslutsfattande. Ekonomisk jämställdhet är ett delmål som innebär att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.

År 2014 hade kvinnor i förvärsaktiv ålder ca 76 procent av mäns medianarbetsinkomst, en skillnad som motsvarar ungefär 74 000 kronor på ett år. Kvinnors lägre inkomster förklaras delvis av att det är färre kvinnor än män som har ett arbete, vilket beror på att arbetskraftsdeltagandet är lägre bland kvinnor än bland män.

Kvinnors lägre arbetsinkomster förklaras också av att kvinnor har kortare arbetstid än män. Kvinnor arbetar deltid i större utsträckning än män och har en högre frånvaro på grund av föräldraledighet och ohälsa.

En förklaring till kvinnors kortare arbetstid är att de tar ett större ansvar än män för det obetalda hem- och omsorgsarbetet och det är också betydligt vanligare att kvinnor arbetar deltid för att ta hand om barn.

Kvinnor har under lång tid haft högre sjukfrånvaro än män. Under de senaste åren har kvinnors sjukfrånvaro ökat, vilket innebär att skillnaden i sjukfrånvaro blivit ännu större. Att kvinnor har en högre sjukfrånvaro kan delvis förklaras av att kvinnor tar ett större aktivt föräldraansvar än män.

En annan förklaring till kvinnors lägre arbetsinkomster är att kvinnor ersätts med en lägre lön för sitt arbete än vad män gör. Lönegapet beror till stor del på att arbetsmarknaden kännetecknas av en könsmissig uppdelning. Kvinnor är överrepresenterade i yrken och befattningar med lägre löner.

De könsbetingade skillnaderna i arbetsinkomster utjämnas i viss mån av skatter och transfereringar. Den sammantagna skillnaden mellan kvinnor och män i individuell disponibel inkomst, efter skatter och transfereringar, var

ca 43 000 kronor 2014 bland dem i förvärsaktiv ålder. Att kunna försörja sig genom betalt arbete är centralt i den svenska jämställdhetspolitiken. Det är färre kvinnor än män som kan försörja sig och sina barn genom betalt arbete. Dessutom är det vanligare att kvinnor är beroende av sin partner för försörjning än vad det är bland män. Skillnaderna i inkomst i förvärsaktiv ålder leder också till inkomstskillnader mellan kvinnor och män bland pensionärer eftersom arbetsinkomsterna ligger till grund för ålderspensionen.

Kvinnors arbetsinkomster har ökat i snabbare takt än mäns sedan mitten av 1990-talet. Det är en följd av att skillnaden i arbetstid mellan könen har minskat och att kvinnors arbetskraftsdeltagande har ökat. Dessutom har arbetsmarknaden blivit mindre könsuppdelad. Sammanboende kvinnors ekonomiska självständighet har ökat, och i drygt en fjärdedel av de sammanboende hushållen har kvinnan en högre inkomst än mannen 2014. Målet om ekonomisk jämställdhet är dock fortfarande inte uppfyllt. Kvinnor har fortfarande lägre löner, lägre sysselsättningsgrad, kortare arbetstid och högre sjukfrånvaro än män. Ett systematiskt och långsiktigt arbete behöver bedrivas för att påskynda utvecklingen mot ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män.

En viktig del i att skapa en mer jämställd arbetsmarknad är att minska ofrivilligt deltidsarbete och öka kvinnors arbetskraftsdeltagande. Heltidsarbete ska vara norm på hela arbetsmarknaden, med deltidsarbete som möjlighet. En utbyggnad av välfärdssektorn har störst betydelse för kvinnors villkor på arbetsmarknaden, eftersom kvinnor fortfarande tar större ansvar än män för det obetalda hem- och omsorgsarbetet. I ett modernt arbetsliv krävs också goda arbetsvillkor och en god arbetsmiljö. En god arbetsmiljö inbegriper både en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö. Dessutom behöver de stora skillnaderna i pensionsinkomster mellan kvinnor och män minska.

1 Jämställdhetspolitikens mål och inriktning

1.1 Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv

Regeringens jämställdhetspolitik bygger på det av riksdagen beslutade övergripande målet att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Som grund har regeringen fyra delmål som ska vägleda i utformningen av politiken:

1. En jämn fördelning av makt och inflytande.
2. Ekonomisk jämställdhet.
3. En jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.
4. Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

I denna bilaga behandlas i första hand målet om ekonomisk jämställdhet, men även målet om en jämn fördelning av det obetalda arbetet och målet om en jämn fördelning av makt och inflytande berörs.

Delmålet om ekonomisk jämställdhet innebär att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet. Vidare inbegriper delmålet att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och förutsättningar i fråga om tillgång till arbete och samma möjligheter och villkor i fråga om såväl anställnings-, löne- och andra arbetsvillkor som utvecklingsmöjligheter i arbetet. Målet har ett livscykelperspektiv, dvs. det avlönade arbetet ska innebära ekonomisk trygghet och självständighet även under pensionsåren.

Egen inkomst är viktigt för ekonomisk självständighet

Ekonomisk jämställdhet handlar om fördelningen av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män. Målet innebär inte bara att kvinnor och män ska ha samma möjligheter att försörja sig själva genom betalt arbete, det ska även leda till att ekonomisk jämställdhet uppnås. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter att vara ekonomiskt självständiga och kunna försörja sig själva och eventuella barn genom arbete.

I många inkomstfördelningsstudier antas individens ekonomiska standard bero på den

samlade hushållsinkomsten och hur många som ingår i hushållet. Det innebär t.ex. att i ett hushåll med två vuxna tillskrivs båda lika stora inkomster oavsett om någon tjänat mer än den andra.

Traditionellt har hushållet ofta setts som en ekonomisk enhet där hushållets agerande är oberoende av vem i hushållet som har vilka inkomster. Modern forskning visar dock att fördelningen av resurser inom hushållet påverkar hushållets beteende, och därmed respektive partners välfärd. Möjligheten att uppbära en egen inkomst ger kvinnor ökad makt att påverka beslutsfattandet inom familjen. Hur mycket de olika individerna bidrar till hushållets inkomst har alltså betydelse för beslutsfattandet i familjen.

Ur ett jämställdhetsperspektiv är det därför av betydelse att studera hur stor inkomst kvinnor respektive män förfogar över och vilken möjlighet kvinnor och män har till egen inkomst/försörjning. I bilagan studeras kvinnors och mäns individuella inkomster med särskilt fokus på utvecklingen av inkomsterna från arbete och på möjligheterna för kvinnor och män att försörja sig själva.

1.2 En jämställd politik skapas i verksamhetens dagliga arbete

Sverige har en feministisk regering med höga ambitioner att öka jämställdheten mellan kvinnor och män. I genomförandet av en feministisk politik är jämställdhetsintegrering och jämställdhetsbudgetering strategiska redskap för regeringen.

Jämställdhetsintegrering innebär att ett jämställdhetsperspektiv införlivas i verksamheten och i alla steg av beslutsprocesserna.

Jämställdhetsintegrering som strategi syftar till att främja jämställdhet genom att synliggöra och motverka ojämställda villkor. Det innebär bl.a. att ett jämställdhetsperspektiv ska vara en integrerad del av det dagliga arbetet på alla nivåer och i alla stadier hos de aktörer som normalt är involverade i det politiska beslutsfattandet.

För att uppnå bestående resultat är det nödvändigt med ett systematiskt och kontinuerligt jämställdhetsarbete. För att detta ska realiseras krävs politiskt engagemang och ett aktivt ledarskap, både med att skapa förutsättningarna och genom jämställdhetsanalyser,

statistik och uppföljning. Denna bilaga är en del av detta arbete.

Jämställdhetsbudgetering är en tillämpning av principen om jämställdhetsintegrering i budgetprocessen. Det innebär att budgetpolitikens jämställdhetseffekter ska utvärderas och att ett jämställdhetsperspektiv ska integreras på alla nivåer i budgetförfarandet.

I Regeringskansliet pågår ett utvecklingsarbete för stärkt tillämpning av jämställdhetsbudgetering. Jämställdhetsperspektivet ska beaktas i utformningen av budgetpolitiken. I arbetet med budgetpropositionen för 2017 har regeringen ytterligare höjt ambitionen och ställt utökade krav på att effekter på jämställdheten synliggörs. På så sätt kan konsekvenser för jämställdheten beaktas redan vid beslut om inriktning på politiken och fördelning av resurser. En redovisning av det ekonomiska utfallet av denna proposition för kvinnor respektive mäns individuella inkomster redovisas i avsnitt 6.1.

Jämställdhetsperspektivet förstärks även i myndighetsstyrningen. För att stärka myndigheternas arbete med jämställdhetsintegrering har utvecklingsprogrammet för jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM) utökats från 41 myndigheter till att omfatta 59 myndigheter samt Folkbildningsrådet. De 19 nytillkomna verksamheterna har fått i uppdrag att under 2016 redovisa en plan för jämställdhetsintegrering som ska genomföras under 2017 och 2018.

Målsättningen är att utvecklingen av jämställdhetsintegreringen ska leda till en tydlig förflyttning framåt av arbetet för jämställdheten under mandatperioden.

Jämställdhetsutredningen har i betänkandet Mål och myndighet - En effektiv styrning av jämställdhetspolitiken (SOU 2015:86) lämnat förslag om hur jämställdhetspolitikens mål, inriktning och organisation kan utvecklas ytterligare. Utredningen ville stärka styrningen av jämställdhetspolitiken och föreslog bl.a. att en ny jämställdhetsmyndighet ska inrättas.

Regeringen vill förtydliga styrningen av jämställdhetspolitiken. Därför avser regeringen att inrätta en särskild förvaltningsmyndighet för jämställdhetspolitiken. Myndighetens uppgift bör vara att bidra till en strategisk styrning och uppföljning, samt ett effektivt genomförande av jämställdhetspolitiken. En organisationskommitté kommer att tillsättas under hösten 2016, och myndigheten beräknas kunna starta sin verksamhet den 1 januari 2018.

Jämställdhetsutredningen föreslår också en justering av de nuvarande fyra delmålen, där den största förändringen är att ett femte delmål om jämställd hälsa, vård och omsorg införs. Detta förslag bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Regeringen vill se en föräldraförsäkring som bidrar till ett jämställt föräldraskap. Föräldraförsäkringen ska vara bättre anpassad till en modern arbetsmarknad och de krav den ställer, samt till ett modernt familjeliv och för alla olika former av familjer. I linje med regeringens initiativ på området har en tredje reserverad månad i föräldraförsäkringen införts och föräldraförsäkringsutredningen (dir. 2016:10) har startat sitt arbete för att utreda hur försäkringen bättre kan anpassas till olika familjekonstellationer och ett förändrat arbetsliv.

Regeringen ser behov av att vidta åtgärder som bidrar till att hemarbetet och omsorgen om barn fördelas mer jämställt än i dag samt att barnets rättigheter till likvärdiga villkor, utveckling och sina föräldrar stärks. I linje med regeringens strävanden på området har det kommunala vårdnadsbidraget avskaffats.

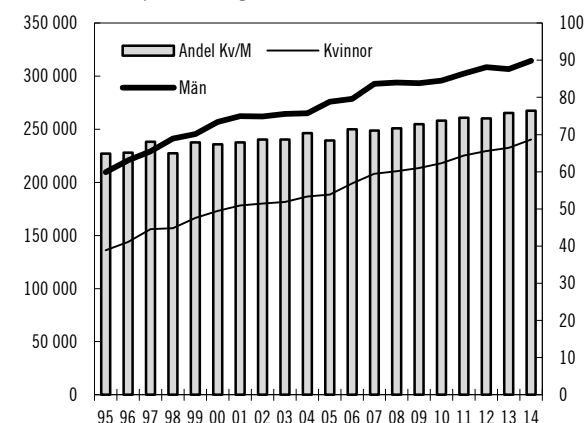
2 Skillnader på arbetsmarknaden ger lägre arbetsinkomster för kvinnor

I detta avsnitt studeras hur möjligheten till försörjning genom betalt arbete skiljer sig åt mellan könen samt orsakerna till kvinnors lägre arbetsinkomster.

År 2014 hade kvinnor ca 76 procent av mäns medianarbetsinkomst, dvs. summan av löne- och företagarinkomst, vilket motsvarar en skillnad på ca 74 000 kronor. Kvinnornas arbetsinkomst har dock ökat snabbare än männens, vilket har lett till att skillnaden har minskat (se diagram 2.1). Kvinnors arbetsinkomster har ökat med 77 procent sedan 1995. Ökningen för män under samma period har varit 50 procent.

Diagram 2.1 Arbetsinkomst för kvinnor och män 1995–2014

Medianinkomst i kronor (2016 års priser) och kvinnors andel av mäns inkomst i procent (höger axel)

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Kvinnors lägre inkomster kan bl.a. förklaras av att kvinnor inte deltar på arbetsmarknaden i samma utsträckning som män och att kvinnor i genomsnitt har kortare arbetstid än män. Kvinnor har dessutom lägre timlöner än män, vilket till stor del beror på att arbetsmarknaden kännetecknas av en könsmissig uppdelning.

2.1 Kvinnor står oftare än män utanför arbetsmarknaden

En förklaring till att kvinnor i genomsnitt har lägre arbetsinkomster är att färre kvinnor än män har ett arbete, dvs. färre kvinnor än män är sysselsatta. Detta beror främst på att färre kvinnor än män deltar i arbetskraften eftersom skillnaderna i arbetslöshet mellan kvinnor och män är små.¹

Sedan början av 1990-talet har kvinnors arbetskraftsdeltagande varit omkring 5 procentenheter lägre än mäns. Kvinnors lägre arbetskraftsdeltagande förklaras främst av att kvinnor står utanför arbetskraften till följd av sjukdom samt studerar på heltid i större omfattning än män. Sjukdom och studier förklarar omkring 40 respektive 16 procent av skillnaden mellan kvinnors och mäns arbetskraftsdeltagande. Om hänsyn tas till dessa skillnader skulle det totala

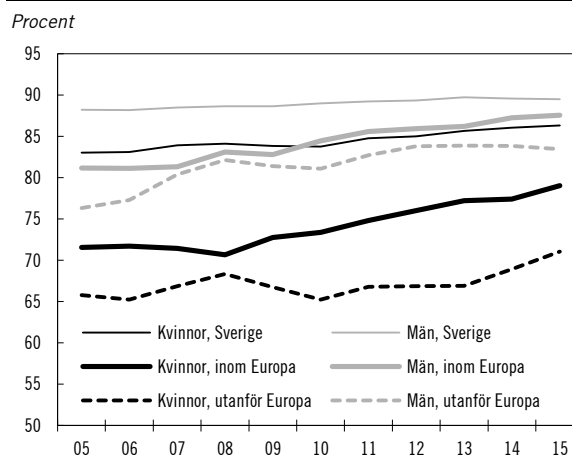
¹ Skillnader i arbetslöshet förklaras av härkomst snarare än kön (se prop. 2015/16:100 s. 191–202).

gapet i arbetskraftsdeltagandet på ca 5 procentenheter 2015 reduceras till omkring 2 procentenheter.

Födelseregion och utbildning spelar roll

En viktig förklaring till den totala skillnaden i arbetskraftsdeltagande mellan kvinnor och män är ett lågt arbetskraftsdeltagande bland utrikes födda kvinnor, i synnerhet utomeuropeiskt födda kvinnor. År 2015 stod nästan 30 procent av alla utomeuropeiskt födda kvinnor i åldern 20–64 år utanför arbetskraften. Skillnaden i arbetskraftsdeltagande mellan utomeuropeiskt födda kvinnor och män är 12 procentenheter medan motsvarande skillnad endast är 3 procentenheter för inrikes födda kvinnor och män (se diagram 2.2). Skillnaden mellan utomeuropeiskt födda kvinnor och män har emellertid minskat de senaste åren, till följd av att utomeuropeiskt födda kvinnors arbetskraftsdeltagande har ökat.

Diagram 2.2 Arbetskraftsdeltagande 2005–2015, efter födelseregion

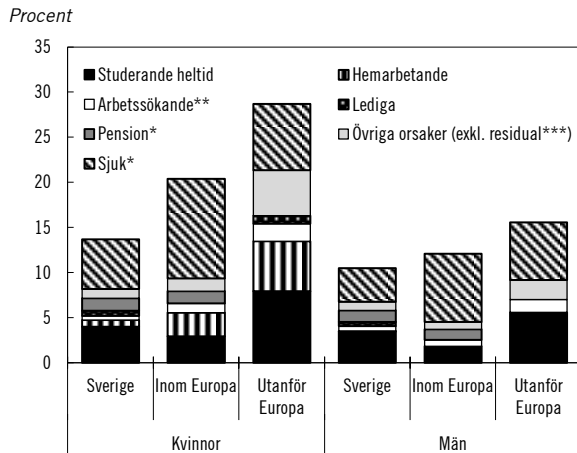

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år. Arbetskraftsdeltagandet uttryckt i procent mäter arbetskraftsdeltagandet i en viss grupp i förhållande till gruppens totala storlek. Gruppen inom Europa avser kvinnor och män födda inom Europa men utanför Sverige.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Förutom sjukdom och studier, som är viktiga förklaringar till kvinnors lägre arbetskraftsdeltagande, utgör hemarbete en betydande orsak till varför utrikes födda kvinnor, och i synnerhet utomeuropeiskt födda kvinnor, står utanför arbetskraften (se diagram 2.3). Av utomeuropeiskt födda kvinnor utanför arbetskraften uppger 20 procent att de står utanför arbetsmarknaden på grund av hemarbete. Endast 5 procent av inrikes födda kvinnor utanför arbetskraften uppger detsamma.

En ytterligare förklaring till utomeuropeiskt födda kvinnors lägre arbetskraftsdeltagande kan vara att kvinnor som nyligen invandrat till Sverige inte tar del av arbetsförberedande insatser eller arbetsmarknadspolitiska program i lika stor utsträckning som män (se utg.omr. 13).

Diagram 2.3 Utanför arbetskraften, 2015, efter orsak och födelseregion

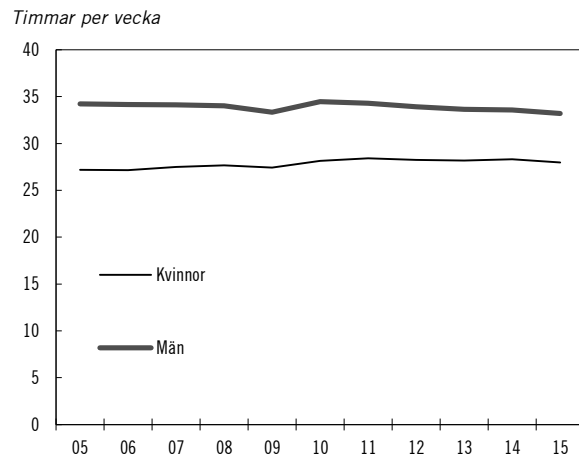
Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år. Gruppen inom Europa avser kvinnor och män födda inom Europa men utanför Sverige. * Förtidspension av hälsoskäl ingår i gruppen sjuka. ** Beträktar sig som arbetsökande men uppfyller ej definitionskrav för arbetslösa. *** Värmligtiga ingår sedan januari 2011 som en del av gruppen övriga orsaker. Källa: Statistiska centralbyrån.

Skillnaden i arbetskraftsdeltagande mellan kvinnor och män varierar även med utbildningsnivå. Avsaknad av gymnasieutbildning påverkar kvinnors arbetskraftsdeltagande betydligt mer än mäns, oavsett födelseregion. Bland kvinnor med endast förgymnasial utbildning står ca 40 procent utanför arbetskraften. Skillnaden i arbetskraftsdeltagande mellan kvinnor och män är i denna grupp omkring 19 procentenheter medan skillnaden endast är 2 procentenheter mellan eftergymnasialt utbildade kvinnor och män. I den senare gruppen är arbetskraftsdeltagandet 89 procent respektive 91 procent.

2.2 Kvinnor har kortare arbetstid än män

Arbetsinkomsten påverkas även av arbetstiden för de som är i arbete. I genomsnitt arbetade kvinnor 5,2 timmar mindre per vecka än män 2015, vilket motsvarar 16 procent kortare arbetstid (se diagram 2.4). Skillnaden i arbetstid har emellertid minskat med nästan 2 timmar per vecka jämfört med 2005, främst till följd av att kvinnors arbetstid har ökat. Detta har bidragit till att kvinnors arbetsinkomster har ökat snabbare än mäns de senaste decennierna.

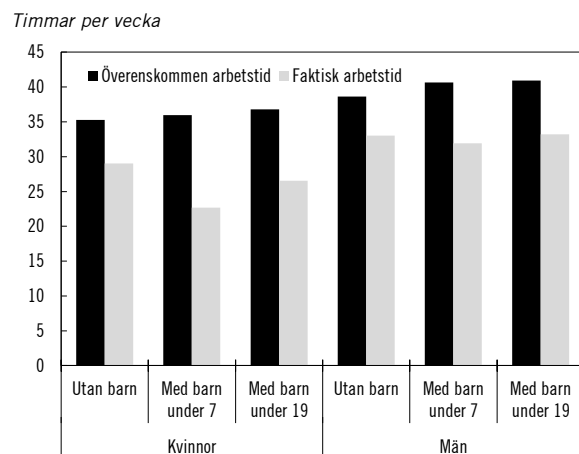
Diagram 2.4 Faktisk medelarbetstid för sysselsatta, 2005–2015

Anm.: Statistiken avser faktisk arbetad tid för sysselsatta i åldersgruppen 20–64 år. Källa: Statistiska centralbyrån.

Kvinnors kortare arbetstid beror dels på att många kvinnor arbetar deltid vilket leder till en kortare överenskommen arbetstid, dels på att kvinnor i högre grad är frånvarande från arbetet, vilket leder till en kortare faktisk arbetstid. Skillnaden i frånvaro mellan kvinnor och män är som störst i samband med familjebildning (se diagram 2.5).

Diagram 2.5 Överenskommen och faktisk arbetstid 2015, med utan eller barn

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år. Överenskommen arbetstid avser den tid en arbetstagare skulle arbeta utan någon frånvaro. Skillnaden mellan överenskommen arbetstid och faktisk arbetstid utgörs av frånvaro, exempelvis föräldraledighet, vård av barn eller sjukfrånvaro. Källa: Statistiska centralbyrån.

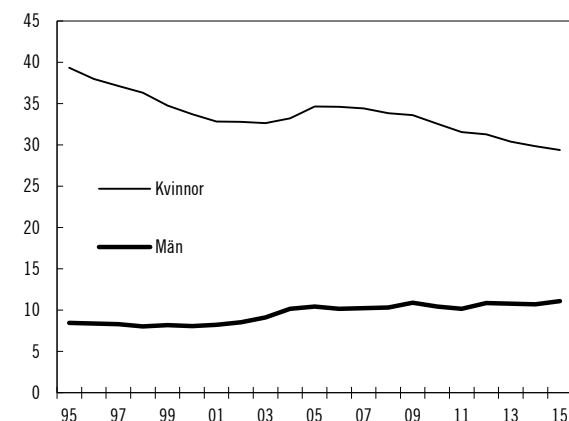
År 2015 var kvinnor med barn under 7 år i genomsnitt frånvarande från sitt arbete 37 procent av den överenskomna arbetstiden, vilket motsvarar ungefär 13 timmar per vecka. Mäns arbetstid och frånvaro påverkas inte i samma utsträckning av förekomsten av barn.

Många kvinnor vill arbeta mer

Cirka 30 procent av alla sysselsatta kvinnor arbetar deltid, motsvarande siffra för män är 10 procent (se diagram 2.6). Andelen kvinnor som arbetar heltid har stigit de senaste decennierna och var 2015 på sin hittills högsta nivå. Samtidigt har deltidarbete ökat något bland män, vilket bidragit till minskade skillnader i arbetstid mellan kvinnor och män.

Diagram 2.6 Andel personer som arbetade deltid 1995–2015

Procent av sysselsatta

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år. Med deltid avses överenskommen arbetstid på mindre än 35 timmar per vecka.

Källa: Statistiska centralbyrån.

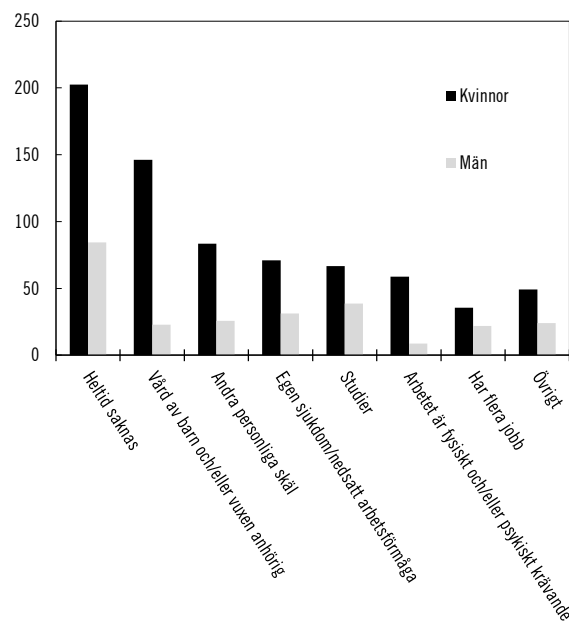
Den vanligaste orsaken till deltidarbete är avsaknad av heltidstjänst. Detta är vanligare bland kvinnor än bland män, omkring 200 000 kvinnor och 85 000 män arbetar deltid på grund av avsaknad av heltidstjänst (se diagram 2.7). I många kvinnodominerade yrken finns en deltidnorm som kan göra det svårt för både kvinnor och män inom dessa yrken att bli erbjudna en heltidstjänst (SOU 2005:66). De senaste två åren har dock andelen kvinnor som arbetar deltid på grund av avsaknad av heltidstjänst minskat, vilket även det har lett till att skillnaden i arbetstid mellan kvinnor och män har minskat något.

Den näst vanligaste orsaken till att arbeta deltid bland kvinnor är att de tar hand om barn och/eller vuxen anhörig. Nästan 150 000 kvinnor, motsvarande 20 procent av de deltidarbetande kvinnorna, uppgav denna orsak (se diagram 2.7). Samtidigt angav knappt 25 000 män att de arbetade deltid för att ta hand om barn och/eller en vuxen anhörig. Antalet män som arbetar deltid för att ta hand om barn och/eller en vuxen anhörig har emellertid nästan fördubblats sedan 2005. Bland kvinnor har

andelen som arbetar deltid för att ta hand om barn minskat med drygt 3 procentenheter. Detta betyder att skillnaden mellan kvinnor och män har minskat något.

Diagram 2.7 Orsaker till deltidarbete 2015

Antal personer i tusental

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Orsaker till deltidarbete skiljer sig mellan sektorer. Inom kommunal och privat sektor är det en övervägande majoritet av de deltidarbetande kvinnorna som arbetar deltid till följd av att det saknas heltidstjänster. Inom landsting och statlig sektor är det vanligare att kvinnor arbetar deltid för att ta hand om barn och/eller vuxen anhörig.

Skev fördelning av föräldraledighet och vård av barn

Kvinnor är i högre grad än män frånvarande från arbetet till följd av föräldraledighet. År 2015 tog kvinnor ut 74 procent av föräldrapenningdagarna. Kvinnors andel av föräldrapenningdagarna under barnets första år är ännu större. Bland barn födda 2013 tog kvinnor ut 81 procent av föräldrapenningdagarna under barnets första två år.

Föräldrapenninguttag är emellertid inte nödvändigtvis detsamma som föräldraledighet. Både kvinnor och män varvar betald ledighet med obetald ledighet, vilket medför att fördelningen av föräldrapenningdagar inte är ett

fullständigt mått på kvinnors och mäns totala frånvaro till följd av föräldraledighet (se diagram 2.8 och diagram 2.9).

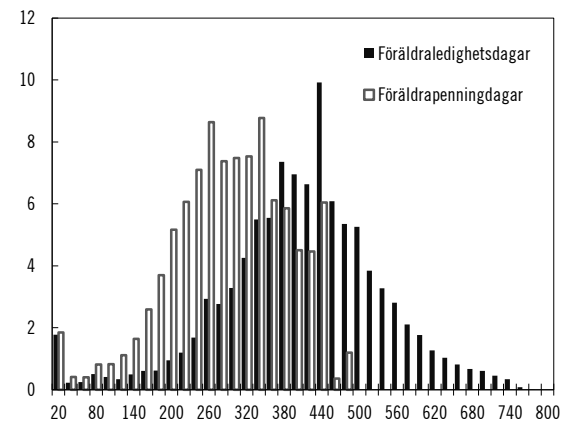
Kvinnor och män som fick sitt första barn 2009 var i genomsnitt föräldralediga i 13,3 respektive 3,5 månader under barnets två första år. Cirka 23 procent av männen var inte föräldralediga alls under barnets första två år. I genomsnitt tar kvinnor ut nästan 4 månader fler föräldraledighetsdagar än föräldrapenningdagar, medan män i genomsnitt tar ut 1,3 månader fler föräldraledighetsdagar. Kvinnor är därmed inte bara föräldralediga längre tid än män utan har också längre perioder av obetald ledighet.

Utvecklingen går mot en mer jämställd föräldraledighet, om än långsamt. Inspektionen för socialförsäkringen har undersökt hur föräldraledighetslängderna har utvecklats för barn födda 1994–2006 och funnit att framför allt män utökat föräldraledigheten.² Andelen föräldrar som delar jämställt, dvs. med en fördelning inom intervallet 40–60 procent, på föräldrapenningdagarna under barnets två första år har också ökat. Ju högre utbildning föräldrarna har desto mer sannolikt är det att de fördelar föräldraledigheten lika och särskilt betydelsefullt är det om kvinnan har hög utbildning. Om föräldrarna är inrikes födda, sysselsatta i offentlig sektor, har ungefär lika stora inkomster eller bor i ett storstadsområde ökar också sannolikheten för ett jämnt uttag.³

Hushållets ekonomi verkar inte vara avgörande för fördelningen av föräldrapenningdagar utan kön förefaller vara den enskilt viktigaste förklaringen till hur föräldrapenningdagar fördelas inom ett hushåll.

Diagram 2.8 Mammors uttag av föräldraledighetsdagar respektive föräldrapenningdagar

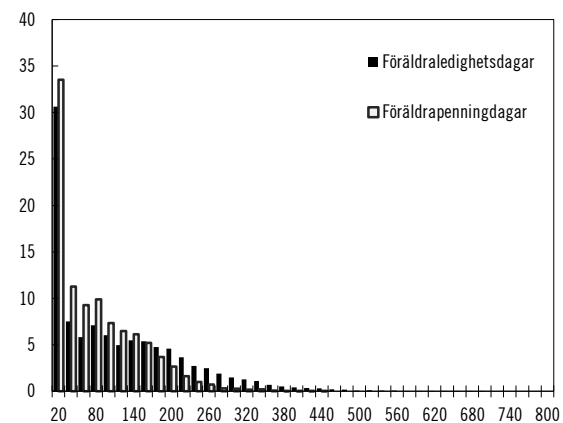
Procent

Anm.: Avser förstagsföräldrar till barn födda 2009 och fram till barnets tvåårsdag. Horisontell axel anger antalet föräldraledighetsdagar respektive föräldrapenningdagar. Varje stapel motsvarar 20 dagar. Vertikal axel anger i procent andelen mammor som tagit ut ett visst antal föräldraledighets- och föräldrapenningdagar.
Källa: SOU 2014:28.

Diagram 2.9 Pappors uttag av föräldraledighetsdagar respektive föräldrapenningdagar

Procent

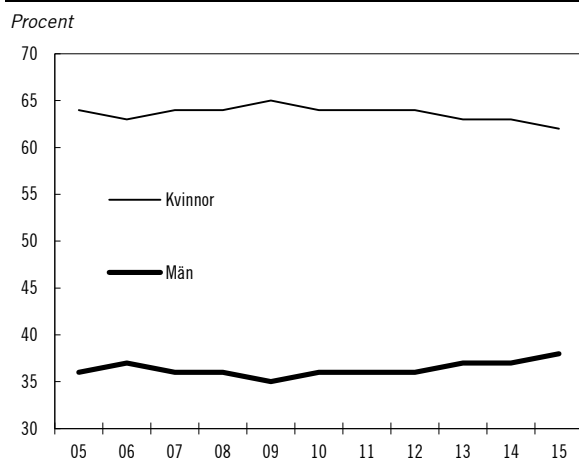

Anm.: Avser förstagsföräldrar till barn födda 2009 och fram till barnets tvåårsdag. Horisontell axel anger antalet föräldraledighetsdagar respektive föräldrapenningdagar. Varje stapel motsvarar 20 dagar. Vertikal axel anger i procent andelen pappor som tagit ut ett visst antal föräldraledighets- och föräldrapenningdagar.
Källa: SOU 2014:28.

Kvinnor tar inte bara ut en större andel av föräldraledigheten än män utan är också oftare hemma för vård av barn (VAB), vilket minskar kvinnors arbetstid ytterligare. År 2015 tog kvinnor ut 62 procent av VAB-dagarna. Fördelningen av uttaget av VAB-dagar har bara blivit marginellt mer jämställd de senaste 10 åren. Skillnaden mellan kvinnors och mäns uttag har minskat med 4 procentenheter (se diagram 2.10).

² Föräldrapenning och föräldraledighet (Inspektionen för Socialförsäkringen, rapport 2013:13).

³ De jämställda föräldrarna (Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2013:8).

Diagram 2.10 Uttag av tillfällig föräldrapenning för vård av barn, 2005–2015

Källa: Försäkringskassan.

Forskning visar att kvinnors andel av hushållsarbetet ökar när ett par får barn. Innan par får sitt första barn är fördelningen relativt jämn, men när de får barn blir hushållsarbetet mer snedfördelat. Kvinnors hushållsarbete påverkas av såväl antalet barn som barnens ålder, medan mäns hushållsarbets-tid är mycket mindre känslig för dessa faktorer (SOU 2014:28).

Kvinnor har även högre sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron har varierat kraftigt över tid, framför allt för kvinnor. De senaste åren har sjukpenningtalet stigit både för kvinnor och för män. Uppgången har emellertid varit starkare för kvinnor och den relativa skillnaden i kvinnors och mäns sjukpenningtal har aldrig varit större (se även utg.omr. 10). År 2015 var kvinnors sjukfrånvaro nästan dubbelt så hög som mäns (se diagram 2.11).

Att kvinnor är sjukfrånvarande i större utsträckning än män är inte unikt för Sverige utan gäller även för andra länder med hög sysselsättningsgrad bland kvinnor.

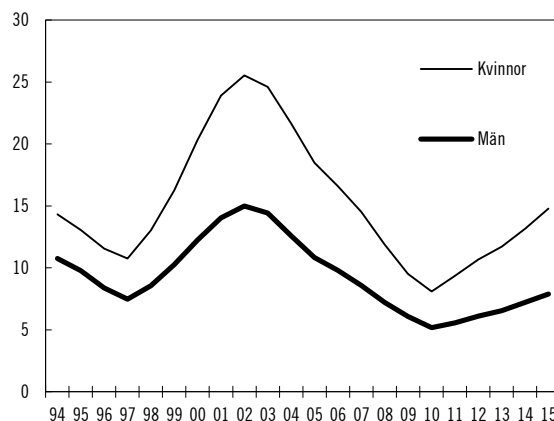
Det finns faktorer som delvis kan förklara skillnaden i sjukfrånvaro mellan könen. Att kvinnor och män arbetar i olika yrken är en sådan faktor. Kvinnor arbetar oftare än män i yrken och sektorer med sämre upplevd psykosocial arbetsmiljö.⁴ Kvinnor är

⁴ Kvinnors sjukfrånvaro, Redovisning av regeringsuppdrag (Försäkringskassan 2013). Se även SOU 2014:74.

överrepresenterade i vård- och omsorgsyren där sjukfrånvaron är hög för både kvinnor och män. Dock är sjukfrånvaron även högre för kvinnor än för män som arbetar inom samma yrke. Att sjukfrånvaron skiljer sig åt kan bero på att kvinnor och män som har samma yrke i hög grad har olika arbetsuppgifter och olika arbetsbelastning.⁵ Ett större ansvar för hemmet i kombination med förvärvsarbete är ytterligare en förklaring till den högre sjukfrånvaron för kvinnor.⁶

Diagram 2.11 Sjukpenningtalet 1994–2015

Antal sjukpenningdagar per försäkrad

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 16–64 år. Alla dagar är omräknade till nettodagar, t.ex. två dagar med halv ersättning blir en dag.

Källa: Försäkringskassan.

2.3 Kvinnor har lägre löner än män

Arbetsinkomsten påverkas även av hur stor ersättning den sysselsatta får för sitt arbete, dvs. den sysselsattas tim- eller månadslön. I genomsnitt uppgick kvinnors månadslön till ca 87 procent av männens 2015. Skillnaden innebär att det totala lönegapet mellan könen var 13 procent eller ca 4 400 kronor per månad (se diagram 2.12).⁷ Den enskilt viktigaste orsaken till löneskillnaden är att kvinnor och män arbetar inom olika yrken och har olika befattning, där

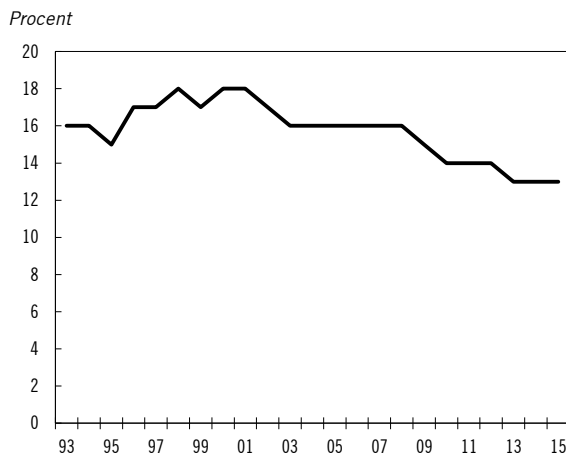
⁵ Kunskapsammanställning - Belastning, genus och hälsa i arbetslivet, (Arbetsmiljöverket 2013:9).

⁶ Kvinnors och mäns sjukfrånvaro (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering 2011:2) och Kvinnors sjukfrånvaro (Försäkringskassan 2013).

⁷ I denna beräkning är deltidlöner uppräknade till heltidlöner. Eftersom många kvinnor arbetar deltid är den faktiska löneskillnaden större.

kvinnor är överrepresenterade i yrken och befattningar med lägre löner.

Diagram 2.12 Totalt lönegap mellan kvinnor och män 1993–2015

Anm.: Det totala lönegapet mäter procentuell skillnad mellan kvinnors och mäns månadslöner uppräknade till motsvarande heltid. Ett lönegap på 13 procent medför att en kvinna som jobbar heltid tjänar i snitt 87 procent av lönen för en man som jobbar heltid.
Källa: Medlingsinstitutet.

Utbildningsvalen påverkar i stor utsträckning de yrken som kvinnor och män arbetar med. Även möjligheten till högre befattningar påverkas av utbildningens inriktning och längd.⁸ Kvinnor är överrepresenterade på högre utbildningar och allt fler kvinnor gör inbrytningar i traditionellt mansdominerade högskoleutbildningar. Samma tendenser återfinns dock inte bland männen, som i betydligt mindre utsträckning gör inbrytningar i traditionellt kvinnodominerade utbildningar.

Det har över tid skett vissa förändringar i könsfördelningen på arbetsmarknaden. Inom de äldre åldersgrupperna är arbetsmarknaden mer uppdelad än inom yngre åldersgrupper och inom flertalet yrkesgrupper där män dominerar i de äldre åldersgrupperna dominerar i stället kvinnor i de yngre åldersgrupperna. Särskilt tydligt är det inom yrken som kräver eftergymnasial utbildning, exempelvis arkitekter och jurister.

Det totala lönegapet har varierat något över tid men har det senaste decenniet minskat med nästan 4 procentenheter. Till stor del är

minskningen en följd av att arbetsmarknaden har blivit mindre könsuppdelad. Ytterligare en förklaring är att kvinnor i genomsnitt har haft högre löneökningar än män de senaste åren.⁹

Kvinnor och män arbetar inom olika yrken

Inom de fem vanligaste yrkena bland kvinnor är genomsnittslönen relativt jämn, mellan 22 000 och 30 000 kronor i månaden (se tabell 2.1). Spridningen är betydligt högre bland de vanligaste mansdominerade yrkena. Två mansdominerade yrken utmärker sig särskilt genom avsevärt högre löner än övriga yrken. Företags säljare, det vanligaste yrket bland män, och mjukvaru- och systemutvecklare har båda genomsnittliga löner på över 40 000 kronor i månaden. Inom yrket företags säljare förekommer också den största löneskillnaden mellan kvinnor och män. Kvinnor som är företags säljare har i genomsnitt 92 procent av männens lön i samma yrke.

För företags säljare och mjukvaru- och systemutvecklare är dessutom lönespridningen, mätt som kvoten mellan 90:e och 10:e percentilen i lönefördelningen, större än i de andra yrkesgrupperna, vilket visar på att möjligheten att göra lönekarriär är större inom dessa yrken.

Även om kvinnodominerade yrken generellt sett har lägre löner än mansdominerade yrken, tenderar lönen för kvinnor inom kvinnodominerade yrken, exempelvis barnskötare och förskollärare, ofta att vara högre än för män i samma yrken. Detta kan bl.a. bero på att medelåldern är högre bland kvinnor än bland män i dessa yrken.

⁸ I tidigare års bilagor om ekonomisk jämställdhet ges en översikt över utvecklingen avseende utbildningsinriktning och längd. Se också Underlag till jämställdhetsutredningen U2014:06 och SOU 2015:50 för en beskrivning av mäns och kvinnors utbildningsval, samt SCB, Tema: Utbildning; Könsstruktur per utbildning och yrke 1990–2030.

⁹ Löneskillnaden mellan kvinnor och män 2014? Vad säger den officiella lönestatistiken? (Medlingsinstitutet 2015).

Tabell 2.1 De fem vanligaste yrkena för kvinnor respektive män 2015

Andel kvinnor i procent och genomsnittlig månadslön i kronor (2015 års priser)

	Antal anställda		Månadslön		Löneskillnader	
	Totalt	Andel kvinnor	Kvinnor	Män	Kv/M (%)	Löne-spridning P90/P10
Kvinnor						
Undersköterskor inom hemtjänst m.m.	132 300	92	26 200	25 900	101	1,3
Barnskötare	80 100	90	22 300	20 800	107	1,4
Grundskollärare	97 300	74	30 200	29 600	102	1,5
Förskollärare	67 600	96	27 900	26 200	106	1,3
Vårdbiträden	77 500	82	23 800	23 700	100	1,4
Män						
Lastbilsförare m.fl.	63 300	5	27 800	27 000	103	1,2
Mjukvaru- och system-utvecklare m.fl.	64 200	21	39 900	41 500	97	1,9
Lager- och terminal-personal	73 400	22	25 700	26 500	95	1,5
Företagssäljare	91 000	29	36 200	40 700	92	2,3
Maskinställare och maskinoperatör, metallarbetare	44 800	13	26 500	28 000	95	1,5

Källor: Medlingsinstitutet och Statistiska centralbyrån.

Färre kvinnor än män är chefer

År 2014 var 37 procent av alla chefer kvinnor, och 63 procent var män. Andelen chefer som är kvinnor har ökat med omkring 10 procentenheter sedan 2001. Könsfördelningen bland chefer skiljer sig mycket åt mellan olika sektorer. Inom kommun och landsting är runt 70 procent av alla chefer kvinnor medan endast 30 procent av cheferna i privat sektor är kvinnor (se tabell 2.2). Inom alla sektorer är andelen chefer som är kvinnor lägre än andelen anställda som är kvinnor. Det tyder på att kvinnor är underrepresenterade som chefer oavsett sektor.

Tabell 2.2 Chefer och anställda bland kvinnor och män 2014, efter sektor

Procent

	Chefer		Anställda	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Privat sektor	30	70	39	61
Offentlig sektor	62	38	72	28
<i>Stat</i>	43	57	53	47
<i>Landsting</i>	71	29	79	21
<i>Kommuner</i>	68	32	77	23
Totalt	37	63	54	45

Källor: Medlingsinstitutet och Statistiska centralbyrån.

Den ojämna könsfördelningen bland chefer är särskilt påtaglig på de allra högsta chefsposterna. Av börsföretagen är det endast 6 procent som har en kvinna som styrelseordförande och omkring 5 procent som har en kvinna som verkställande direktör. Männens dominans i börsföretagens styrelser har emellertid minskat sedan början av 2000-talet. År 2016 har andelen styrelseledamöter som är kvinnor ökat till strax över 30 procent. Även andelen kvinnor i börsbolagens ledningar har ökat och är för första gången över 20 procent.¹⁰

De vanligaste chefsyrkena bland kvinnor återfinns främst inom de kvinnodominerade vård- och omsorgsyren. Bland män är de vanligaste chefsyrkena verkställande direktör och försäljnings- och marknadschef (se tabell 2.3).

I likhet med löneskillnaderna för de kvinno- respektive mansdominerade yrkena (se tabell 2.1) är lönenivåerna inom de chefsyrken som är vanligast bland kvinnor lägre än bland chefsyrken som är vanligast bland män. Dessutom är medellönen lägre för kvinnor även inom samma chefsyrke. Det tyder på att möjligheterna att göra lönekarriär är mindre för kvinnor än för män både sett till skillnaderna mellan kvinno- och mansdominerade chefsyrken men också inom samma chefsyrke.¹¹

¹⁰ Andra AP-fondens Kvinnoindex för 2016.

¹¹ Chefens chef är en man, Ledarnas jämställdhetsbarometer 2013, Ledarna.

Tabell 2.3 Medellön och löneskillnader i de fem vanligaste chefsyrkena för kvinnor respektive män 2015

Andel kvinnor i procent och genomsnittlig månadslön i kronor (2015 års priser)

	Anställda		Löneskillnader		
	Andel kvinnor	Månadslön Kvinnor	Män	Kv/M (%)	Löne-spridning P90/P10
Kvinnor					
Enhetschefer inom äldreomsorg, nivå 2	86	38 200	41 700	92	1,4
Avdelnings- och enhetschefer inom hälsa och sjukvård, nivå 2	80	43 400	50 100	87	1,6
Rektorer, nivå 2	65	44 700	45 700	98	1,4
Övriga verksamhetschefer inom samhällsservice, nivå 2	50	40 700	42 100	96	1,7
Ekonomi- och finanschefer, nivå 2	36	48 000	68 200	70	2,6*
Män					
Verkställande direktörer m.fl.	17	61 900	76 700	81	4,4
Driftchefer inom bygg, anläggning och gruva, nivå 2	5	46 100	45 100	102	1,8
Försäljnings- och marknadschefer, nivå 1	25	59 100	63 900	92	3,0
Försäljnings- och marknadschefer, nivå 2	30	48 300	59 900	81	2,9
Produktionschefer inom tillverkning, nivå 2	15	43 500	44 700	97	2,1

Anm.: Lönegap avser här hur stor andel kvinnors löner utgör utav mäns löner inom samma yrke eller befattning. * Avser lönespridning 2014.

Källor: Medlingsinstitutet och Statistiska centralbyrån.

En förklaring till kvinnors underrepresentation i chefspositioner kan vara utbildningsvalet. Andelen civilekonomer och civilingenjörer är tämligen hög bland de högre chefsbefattningarna i näringslivet. Att arbetsgivarna har haft ett begränsat urval av kvinnor att rekrytera från bland civilingenjörer och civilekonomer kan ha varit en hämmande faktor. Andelen kvinnor i toppositioner har emellertid ökat och en förklaring är att utbildningsvalet blivit mindre könsbundet och att andelen kvinnor med relevant utbildning har ökat. Däremot är det fortfarande betydligt vanligare att män innehar toppositioner givet samma utbildning och ålder (SOU 2014:81). Det tyder på att kvinnors

underrepresentation som chefer inte enbart kan hänföras till utbildningsvalet.

Andelen kvinnor och män som är chefer är lika stor fram till 30-årsåldern. Därefter är andelen kvinnor i chefspositioner konstant medan andelen män fortsätter att öka fram till 50-årsåldern.¹² Att kvinnor tar den större delen av föräldraledigheten och oftare arbetar deltid under småbarnsåren kan vara en delförklaring till underrepresentationen i toppositioner. Dels minskar många kvinnors arbetsutbud när de får barn och de kommer därmed efter i uppbyggnaden av arbetslivserfarenhet, vilket kan göra det svårare att konkurrera om chefspositioner. Dels kan det påverka arbetsgivares förväntningar på hur kvinnor och män ska bete sig på arbetsmarknaden, s.k. statistisk diskriminering. Om arbetsgivare utgår ifrån att kvinnor kommer att arbeta färre timmar och ha större ansvar för hem och barn, och därmed ha mindre möjligheter till övertidsarbete och resor än män, kan det leda till att en kvinna i barnafödande ålder inte erbjuds samma möjligheter i yrkeslivet oavsett om hon har barn eller inte.

Sverige har en förhållandevis låg andel kvinnor med höga chefstjänster jämfört med vissa länder med kort eller ingen lagstadgad föräldraledighet. I dessa länder är det mindre förväntad skillnad på hur sysselsatta kvinnor och män betar sig på arbetsmarknaden, vilket kan leda till att den statistiska diskrimineringen blir mindre och det blir lättare för karriärorienterade kvinnor att nå toppositioner.¹³

En annan förklaring handlar sannolikt om normer och att det fortfarande kan finnas en föreställning om att chefen är en man. Eftersom en viss typ av maskulinitet fortfarande kan utgöra normen för chefskap, riskerar kvinnor att inte uppfylla kriterierna och följden kan bli att kvinnor som inte stämmer med chefsidealet utesluts från rekryteringsprocesserna (SOU 2014:80).

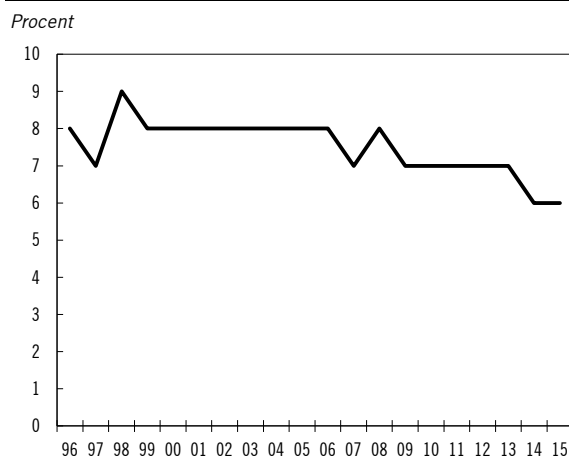
¹² Bygren och Gähler, Family formation and men's and women's attainment of workplace authority, Social Forces, 2012.

¹³ Mandel och Semyonov, A Welfare State Paradox: State Intervention and Women's Employment Opportunities in 22 Countries, American Journal of Sociology, 2006.

Det oförklarade lönegapet

Förutom yrke och befattning kan skillnaderna mellan kvinnors och mäns löner förklaras av att kvinnor och män har olika utbildningar och arbetstid samt arbetar inom olika sektorer. Exempelvis blir skillnaden mellan kvinnor och mäns löner större när hänsyn tas till utbildning vilket är ett resultat av att kvinnor i genomsnitt har högre utbildning än män men arbetar inom yrken med lägre lön. När hänsyn tas till ålder, utbildning, sektor, yrke samt arbetstid minskar lönegapet mellan kvinnor och män från 13 till 6 procentenheter. Det lönegap som kvarstår kallas för oförklarad lönegap (se diagram 2.13).

Diagram 2.13 Oförklarad lönegap mellan kvinnor och män 1996–2015

Anm.: Det oförklarade lönegapet är det lönegap som kvarstår när hänsyn tagits till att kvinnor och män har olika ålder, utbildning, arbetstid och arbetar inom olika yrken.
Källor: Medlingsinstitutet och Statistiska centralbyrån.

Storleken på det oförklarade lönegapet skiljer sig mellan olika sektorer och är som störst inom privat sektor (7 procent) och som minst inom kommunal sektor (1 procent). Den största skillnaden mellan totalt och oförklarad lönegap finns inom landstinget där lönegapet minskar med 17 procentenheter när hänsyn tas till ålder, utbildning, arbetstid och yrke. Det är till stor del ett resultat av att kvinnor och män i större utsträckning än i andra sektorer arbetar inom olika yrken i landstinget. Inom privat sektor skiljer sig det oförklarade lönegapet betydligt mellan tjänstemän (9 procent) och arbetare (4 procent), vilket exempelvis skulle kunna bero på att användandet av individuell lönesättning

kan skilja sig mellan grupperna men också att lönespridningen generellt sett är större inom tjänstemannayrken än arbetaryrken.¹⁴

Tabell 2.4 Oförklarad lönegap i de vanligaste yrkena och chefsyrkena 2015

Vanligaste yrkena	Kvinnors lön i procent av mäns lön
Kvinnor	
Undersköterskor inom hemtjänst m.m.	100
Barnskötare	101
Grundskollärare	100
Förskollärare	101
Vårdbiträden	99
Män	
Lastbilsförare m.fl.	–
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	96
Lager- och terminalpersonal	95
Företags säljare	94
Maskinställare och maskinoperatör, metallarbetare	95
Vanligaste chefsyrkena	
Kvinnor	
Enhetschefer inom äldreomsorg, nivå 2	96
Avdelnings- och enhetschefer inom hälsa och sjukvård, nivå 2	87
Rektorer, nivå 2	97
Övriga verksamhetschefer inom samhällsservice, nivå 2	95
Ekonomi- och finanschefer, nivå 2	82
Män	
Verkställande direktörer m.fl.	79
Driftchefer inom bygg, anläggning och gruva, nivå 2	98
Försäljnings- och marknadschefer, nivå 1	97
Försäljnings- och marknadschefer, nivå 2	82
Produktionschefer inom tillverkning, nivå 2	–

Anm.: Med oförklarad lönegap avses kvinnors lön i procent av mäns lön när hänsyn tagits till utbildning, arbetstid och ålder för de vanligaste yrkena och chefsyrkena bland kvinnor och män.
Källor: Medlingsinstitutet och Statistiska centralbyrån.

När hänsyn tas till ålder, utbildning, arbetstid och sektor inom de vanligaste yrkena för

¹⁴ Lönebildningsrapporten 2012 Konjunkturinstitutet.

Lönebildningsrapportens analys inkluderar förutom ålder, utbildning, yrke och arbetstid (beräknat som heltid eller deltid), även region, näringsgren, födelse land, utbildningsinriktning, arbetsplatsstorlek samt om arbetstagaren får timlön eller månadslön.

kvinnor och män, framkommer att de kvinno-dominerade yrkena har jämställda löner medan kvinnor tjänar omkring 5 procent mindre än män inom de mansdominerade yrkena (se tabell 2.4). Samma bild återfinns dock inte bland de vanligaste chefsyrkena. Både inom de vanligaste chefsyrkena för kvinnor och de vanligaste chefsyrkena för män har kvinnor lägre lön än män även när hänsyn tagits till ålder, utbildning, arbetstid och sektortillhörighet.

Det oförklarade lönegapet kan bero på diskriminering mellan kvinnor och män. Det kan också bero på skillnader i faktorer som inte beror på kön, som individuella egenskaper eller skillnader i arbetsuppgifter, dvs. information som inte finns tillgängliga att inkludera i analysen.

På liknande sätt som kvinnors längre föräldraledighet och deltidsarbete kan påverka kvinnors möjligheter till chefspositioner kan det också påverka löneutvecklingen. Empiriska studier av föräldraledighetens effekter påvisar oftast negativa effekter på lön. Men i många studier är den negativa effekten på lön större för män än för kvinnor och dessutom tenderar effekten att öka med högre utbildning och lön. Att den negativa effekten är större för män än för kvinnor brukar förklaras med att männen i betydligt mindre utsträckning förväntas vara frånvarande, vilket ger en större signaleffekt. En tolkning av detta är att kvinnornas löner är lägre redan innan de är frånvarande eftersom de förväntas vara det, medan männens löneutveckling påverkas först när de verkligen är frånvarande. Den negativa effekten på lön tycks dock vara mindre på 2000-talet än den var på 1990-talet och är dessutom numera ungefär lika stor för män som för kvinnor, givet lika lång ledighet. En förklaring till de minskade skillnaderna kan vara att det under 2000-talet blivit allt vanligare att både kvinnor och män är föräldralediga, vilket minskar signaleffekten (SOU 2014:28).

I såväl svensk som internationell forskning har det konstaterats att deltidsarbete har en negativ effekt på lönen. Den negativa effekten tenderar att växa allteftersom deltidsarbetet pågår. Skillnader i uppbyggnaden av humankapital är en orsak till skillnaderna i lön

mellan hel- och deltidsarbetare. Kvinnors deltidsarbete utgör därför även en förklaring till kvinnors lägre löner.¹⁵

Kvinnors lägre löner kan också vara ett resultat av valet att arbeta på arbetsplatser som tillåter mer flexibilitet i termer av tid på kontoret och hemarbete, respektive mängden resor och övertid.¹⁶

¹⁵ Frånvaroeffekter på lönen för kvinnor och män (Konjunkturinstitutet 2011).

¹⁶ Goldin och Katz, The cost of workplace flexibility for high-powered professionals, *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 2011.

Fördjupningsruta: Jämställdhet och tillväxt

Under de senaste decennierna har frågan om sambandet mellan jämställdhet mellan kvinnor och män och ekonomisk tillväxt diskuterats livligt. Det finns idag många rapporter som visar på sambandet mellan jämställdhet och ekonomisk utveckling.¹⁷

En förklaring till sambandet mellan jämställdhet och ekonomisk utveckling är att ekonomisk tillväxt till stor del återspeglar hur människors kompetens, talang och skaparkraft tas tillvara, inte minst på arbetsmarknaden. Ökad jämställdhet kan bidra till ökad tillväxt genom att minska ineffektiviteter, dels genom att tillvaratagandet av talang förbättras, dels genom att öka utbildningsnivån i arbetskraften.¹⁸

Det finns flera kanaler genom vilken en ökad jämställdhet på arbetsmarknaden kan påverka den ekonomiska tillväxten. En sådan är kvinnors och mäns arbetskraftsdeltagande och arbetstid. Idag förvärvsarbetar en lägre andel kvinnor än män i Sverige, och betydligt fler kvinnor än män arbetar deltid. Om fler kvinnor får möjlighet att arbeta heltid bidrar det till den ekonomiska tillväxten.

Ökad jämställdhet kan också bidra till ekonomisk tillväxt genom att minska horisontell och vertikal segregation på arbetsmarknaden, dvs. att kvinnor och män arbetar i olika näringsgrenar och/eller har olika yrken. Om denna segregering minskar, dvs. om kvinnor och män i högre utsträckning väljer utbildning och yrke efter fallenhet och inte efter kön, ökar sannolikheten att både kvinnors och mäns kompetens tas tillvara. Samma argument kan användas för entreprenörskap och företagande, eftersom färre kvinnor än män är företagare.

I studier som undersöker sambandet mellan jämställdhet och tillväxt på en övergripande nivå, i s.k. tillväxtregressioner, visas att jämställdhet mellan kvinnor och män och ekonomisk tillväxt är positivt korrelerade i de flesta studier, om än inte i alla. Det finns dock en rad metodologiska

problem med dessa studier, vilket gör resultaten svårtolkade.¹⁹

Flera studier undersöker vilken betydelse ökad jämställdhet, främst kvinnors ökade förvärvsfrekvens, haft på den ekonomiska utvecklingen. Dessa studier visar att kvinnors inträde på arbetsmarknaden starkt bidragit till den ekonomiska utvecklingen under de senaste decennierna, både genom att arbetskraften ökat, och genom att befolkningens kompetens nyttjats bättre på arbetsmarknaden.²⁰ På ett liknande sätt finns studier som skattar hur mycket högre BNP skulle bli om jämställdheten ökar. Dessa studier visar att det fortfarande finns en betydande potential för ekonomisk utveckling av ökad jämställdhet.²¹

Det finns också flera studier som undersöker vilka faktorer som ligger bakom kvinnors inträde på arbetsmarknaden, bl.a. hur sociala normer och kulturella förväntningar påverkar kvinnors arbetskraftsdeltagande.²² Andra studier lyfter fram att politiska beslut, t.ex. om föräldrapenning och barnomsorg, underlättar kvinnors möjlighet att kombinera förvärvsarbete och familjeliv.²³ Några studier, främst från USA, pekar också på andra faktorer – som teknologiska landvinningar, introduktionen av p-piller och medicinska framsteg – som underlättat kvinnors inträde på arbetsmarknaden.²⁴

¹⁷ Se t.ex. The Global Gender Gap Report 2015, World Economic Forum 2015.

¹⁸ Det bör förtydligas att tillväxten kan bli högre under en anpassningsperiod (under tiden samhället blir mer jämställt), men att tillväxten efter denna period inte fortsätter vara högre. Dock är produktionsnivån och sysselsättningen högre efter anpassningsperioden.

¹⁹ Se t.ex. Bandiera och Natraj, Does Gender Inequality Hinder Development and Economic Growth? Evidence and Policy Implications, World Bank Research Observer 28, 2013.

²⁰ Se t.ex. Hsieh, Jones, Hurst, och Klenow, The Allocation of Talent and U.S. Economic Growth, NBER Working paper 18693, 2013.

²¹ Se t.ex. Cuberes och Teignier, Aggregate Effects of Gender Gaps in the Labor Market: A Quantitative Estimate, Jour. of Human Capital, 2016.

²² Se t.ex. Fernandez, Fogli och Olivetti, Mothers and Sons: Preference Formation and Female Labor Force Dynamics, Quarterly Journal of Economics, 2004.

²³ Se t.ex. Lewis, Work-Family Balance, Gender and Policy, 2009.

²⁴ Se t.ex. Greenwood, Seshadri, och Yorukoglu, Engines for Liberation. Review of Economic Studies, 2005.

Goldin och Katz, The Power of the Pill: Oral Contraceptives and Women's Career and Marriage Decisions, Journal of Pol. Economy, 2002.

Albanesi och Olivetti, Gender Roles and Medical Progress, Journal of Political Economy, 2016.

3 Från arbetsinkomst till individuell disponibel inkomst

3.1 Skatter och transfereringar utjämnar skillnader i marknadsinkomst

Skatte- och transfereringssystemen bidrar till att minska skillnaderna mellan kvinnors och mäns inkomster och den totala inkomstspridningen i samhället. Det är betydligt större skillnad mellan kvinnors och mäns marknadsinkomster (arbetsinkomster och kapitalinkomster) än vad det är i individuell disponibel inkomst. När hänsyn tas till skatter och transfereringar minskar skillnaden mellan kvinnors och mäns inkomster från ca 70 procent i marknadsinkomst till ca 80 procent i individuell disponibel inkomst (se tabell 3.1).

Män har i genomsnitt högre marknadsinkomster än kvinnor. Det gäller för såväl arbetsinkomster som kapitalinkomster. Skillnaden är dock störst för kapitalinkomster där kvinnors andel uppgår till knappt hälften av männens. Totalt utgör kvinnors marknadsinkomster ca 70 procent av männens (se tabell 3.1).

Kvinnor har dock en större andel av både skattefria och skattepliktiga transfereringar. Att de skattepliktiga ersättningarna från socialförsäkringen är högre, förklaras till stor del av att kvinnor är mer sjukskrivna och tar ut en större

andel av föräldraledigheten än män. Den totala årliga inkomsten från socialförsäkringarna blir därför högre för kvinnor, även om män till följd av högre löner har en högre ersättning räknat i kronor per dag. En viss utjämnande effekt uppstår även genom att enbart arbetsinkomster upp till en viss nivå ger rätt till ersättning från socialförsäkringen.

Kvinnors större andel av de skattefria transfereringarna förklaras i huvudsak av att det är vanligare att kvinnor är ensamstående föräldrar. Därmed har kvinnor i större utsträckning än män ersättningar som är förknippade med föräldraskap, t.ex. barnbidrag och underhållsstöd. Ensamstående föräldrars möjlighet till heltidsarbete och egenförsörjning är ofta mindre än sammanboendes. Den större andelen kvinnor bland ensamstående föräldrar gör därför att kvinnor ofta har ett större behov av det inkomstprövade bostadsbidraget än män. Kvinnors högre andel av transfereringarna leder till en utjämning av inkomstskillnaderna.

Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män jämnas också ut av skattesystemet. Männens högre marknadsinkomster och progressiviteten i skattesystemet innebär att de betalar mer i skatt.

Tabell 3.1 Från arbetsinkomst till individuell disponibel inkomst 2014

Inkomster i kronor per år (2016 års priser) och andelar i procent

	Medelinkomst från inkomstslaget, samtliga personer			Andel med inkomst från inkomstslaget		Medelinkomst för personer med inkomst från inkomstslaget		
	Kvinnor	Män	Kv/M (%)	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kv/M (%)
Arbetsinkomst	231 800	314 200	74	86	88	270 300	357 900	76
+Inkomst av kapital	21 600	42 400	51	63	64	34 200	66 600	51
=Marknadsinkomst	253 300	356 600	71	91	92	279 600	387 600	72
+Skattepliktig ersättning	33 800	26 600	127	48	39	70 300	67 800	104
=Inkomst före skatt	287 100	383 200	75	96	96	297 600	398 200	75
-Skatt	68 000	101 100	67	94	94	72 100	107 600	67
=Inkomst efter skatt och före stöd	219 200	282 100	78	97	96	227 000	292 900	78
+Summa hushållsstöd	11 100	7 500	148	44	17	32 900	24 700	133
+Skatterfritt individuellt stöd	2 800	7 200	39	39	37	7 000	19 400	36
- Återbetalning studiemedel och givet underhållsbidrag	3 000	3 000	100	26	21	11 600	14 000	83
=Individuell disponibel inkomst	233 300	290 700	80	100	100	235 700	294 500	80

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

3.2 Inkomsternas utveckling

Kvinnors marknadsinkomster har ökat snabbare än mäns

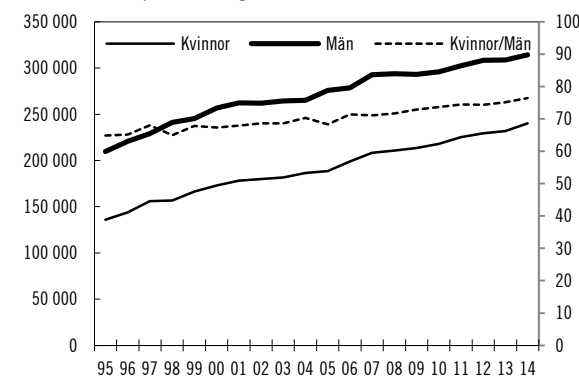
För de flesta utgör arbetsinkomsten den största delen av marknadsinkomsten. Skillnaden mellan kvinnors och mäns arbetsinkomster får därför ett stort genomslag på marknadsinkomsten, framför allt kring medianen.

Marknadsinkomsten har i procentuella termer ökat snabbare för kvinnor än för män under perioden 1995–2014, medan skillnaden per år i kronor legat förhållandevis stabilt kring 70 000 kronor (se diagram 3.1). Kvinnors ökade marknadsinkomster kan framför allt förklaras av ökade arbetsinkomster och är en följd av att kvinnors arbetstid ökat sedan mitten av 1990-talet.

Kapitalinkomster är ungefär lika vanligt förekommande bland kvinnor som bland män. Drygt 60 procent av både kvinnor och män hade kapitalinkomster under 2014 (se tabell 3.1). Det genomsnittliga beloppet är dock betydligt mindre för kvinnor än för män, vilket framför allt förklaras av lägre kapitalinkomster hos kvinnor i den övre delen av inkomstfördelningen. Skillnaden är betydligt mindre i mitten och i nedre delen av inkomstfördelningen.

Diagram 3.1 Marknadsinkomst för kvinnor och män 1995–2014

Medianinkomst i kronor (2016 års priser) och kvinnors andel av mäns inkomst i procent (höger axel)

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Individuella disponibla inkomster har dock ökat i samma takt

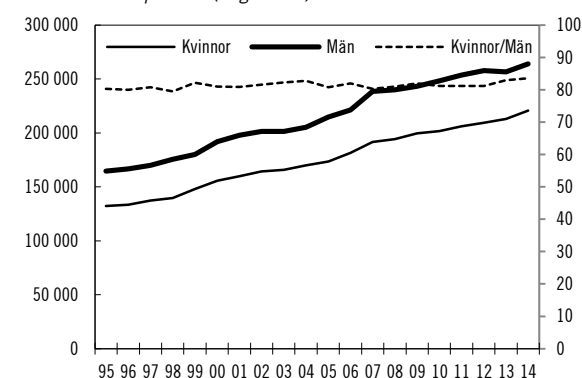
Sedan mitten av 1990-talet har relationen mellan kvinnors och mäns individuella disponibla inkomster varit förhållandevis konstant kring

80 procent. I kronor räknat har skillnaden ökat med ca 10 000 kronor (se diagram 3.2).

Att de relativa disponibla inkomsterna inte har förändrats i någon större utsträckning samtidigt som skillnaden mellan kvinnors och mäns marknadsinkomster har minskat, kan dels förklaras av att kvinnors transfereringsinkomster har minskat i takt med ökade marknadsinkomster, dels av att transfereringarna har ökat i en betydligt långsammare takt än marknadsinkomsterna vilket är en effekt av att priserna ökar långsammare än lönerna.²⁵ Då transfereringar är vanligare bland kvinnor än bland män innebär det att ökade marknadsinkomster inte får fullt genomslag på utvecklingen i individuell disponibel inkomst.

Diagram 3.2 Individuell disponibel inkomst 1995–2014

Medianinkomst i kronor (2016 års priser) och kvinnors andel av mäns inkomst i procent (höger axel)

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

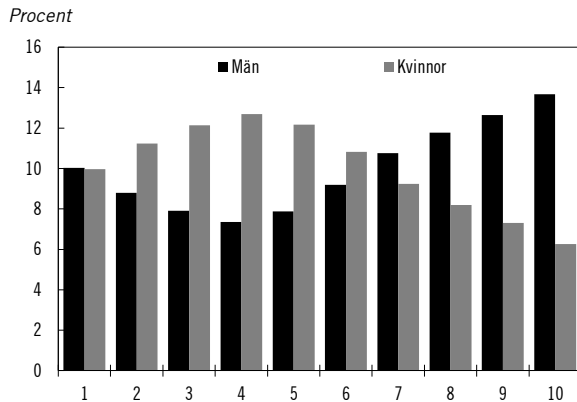
Inkomster i toppen av fördelningen

Kvinnor har i genomsnitt lägre inkomster än män och är underrepresenterade i den övre delen av inkomstfördelningen. I diagram 3.3 har befolkningen 20–64 år delats in i tio lika stora grupper rangordnade efter storleken på den individuella disponibla inkomsten. Om kvinnor och män fördelade sig på samma sätt över inkomstgrupperna skulle 10 procent av kvinnorna och 10 procent av männen återfinnas i varje inkomstgrupp. Kvinnor är dock överrepresenterade i inkomstgrupp 2–6 medan

²⁵ Transfereringarna är prisindexerade medan marknadsinkomsterna styrs av löneökningar. Vid reallönetillväxt ökar löner mer än priser. Därmed ökar marknadsinkomsterna mer än transfereringarna.

männen är överrepresenterade i inkomstgrupp 7–10.

Diagram 3.3 Andel kvinnor respektive män i olika inkomstgrupper 2014

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år. Gruppindelningen baseras på individuell disponibel inkomst.

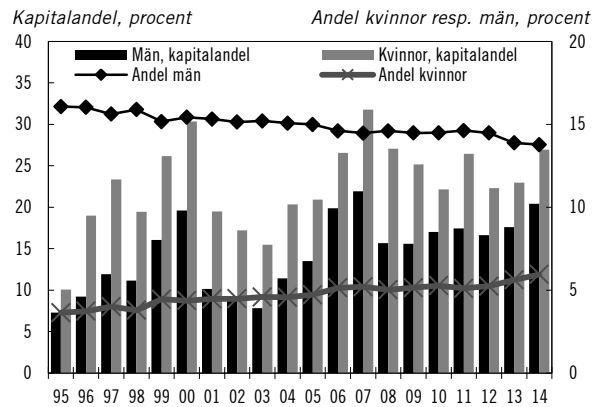
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Genom att studera marknadsinkomsten kan förhållandet mellan kapitalinkomster och arbetsinkomster analyseras.

Av de tio procenten i befolkningen som har högst marknadsinkomst är männen överrepresenterade precis som vid individuell disponibel inkomst. Men skillnaderna har minskat och under tidsperioden 1995–2014 har andelen män som tillhör tiondelen med högst marknadsinkomst sjunkit från 16,1 procent till 13,8 procent, se diagram 3.4. För kvinnorna har motsvarande andel ökat från 3,6 procent till 5,9 procent.

Ser man till hur stor andel av marknadsinkomsten som består av kapitalinkomster har kvinnorna i den högsta tiondelen systematiskt högre andel kapitalinkomst och högre genomsnittlig kapitalinkomst än männen.

Diagram 3.4 Kapitalinkomstens andel av marknadsinkomsten samt andel män resp. kvinnor i tiondelen med högst inkomster 2014

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

I tabell 3.2 har den översta tiondelen delats upp i mindre inkomstgrupper. I tabellen ser man att männen har högre kapitalinkomster än kvinnorna i den översta tusendelen, vilket inte är fallet i de andra percentilgrupperna²⁶. Däremot har männen systematiskt högre marknadsinkomster än kvinnorna.

Tabell 3.2 Genomsnittlig marknadsinkomst och kapitalinkomst för kvinnor och män med toppinkomster 2014

Tusental kronor (2016 års priser)

	Marknadsinkomst		Kapitalinkomst	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
P90–p95	631	634	71	50
P95–P99	944	952	250	176
P99–P99,9	2 052	2 113	1 226	917
P99,9–P100	8 974	10 391	7 447	7 645

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

I tabell 3.3 framgår att skillnaden i antalet kvinnor och män är som störst i den högsta tusendelen.

²⁶ Percentilgrupper innebär att individerna rankas från lägsta hundradelen till den högsta hundradelen efter sin marknadsinkomst och delas in i hundra lika stora grupper.

Tabell 3.3 Antal kvinnor och män med toppinkomster 2014

Antal personer i tusental och andel kvinnor i procent

	Kvinnor	Män	Andel kvinnor
P90–P95	84	188	0,45
P95–P99	63	154	0,41
P99–P99,9	13	36	0,35
P99,9–P100	1	4	0,24

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

3.3 Fler män än kvinnor försörjer sig bara genom arbete

Att kunna försörja sig genom betalt arbete är centralt i den svenska jämställdhetspolitiken. Med inkomst från arbete avses i detta sammanhang utökad marknadsinkomst, dvs. inkomster från arbete, kapital, föräldrapenning, underhållsstöd och barnbidrag, samt pension och studiemedel.

Andelen som helt och hållet försörjer sig genom utökad marknadsinkomst har ökat bland både kvinnor och män. Andelen har dock under samtliga år 1995–2014 varit större bland män än kvinnor. År 2014 var det 62 procent av kvinnorna och 70 procent av männen i förvärvsaktiv ålder som levde i hushåll där utökad marknadsinkomst utgjorde hela hushållsinkomsten (se diagram 3.5).

Diagram 3.5 Andel personer vars inkomst enbart består av utökad marknadsinkomst 2014

Procent

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Att fler män än kvinnor har sin försörjning från enbart marknadsinkomster är ett mönster som syns i de flesta åldersgrupper. Undantaget är ungdomar 20–24 år där situationen är den

omvända. Av tabell 3.4 framgår också att andelen som enbart försörjer sig genom utökad marknadsinkomst är större bland sammanboende än bland ensamstående, vilket gäller för såväl kvinnor som män. Det kan delvis förklaras av att behovsprövade transfereringar baseras på hushållets samlade inkomster. Behovet av bidrag ur transfereringssystemen är ofta större hos ensamstående än sammanboende hushåll. I sammanboende hushåll kan låga marknadsinkomster hos den ena parten kompenseras genom högre inkomster från den andra, vilket gör att hushållet inte är berättigat till inkomstprövade transfereringar. Även bland utrikes födda är andelen som enbart försörjs genom utökade marknadsinkomster större bland män än kvinnor. Utrikes födda kvinnor är generellt sett en grupp med låga marknadsinkomster. Gruppen är en av de mest ekonomiskt utsatta i Sverige.

Tabell 3.4 Andel personer vars inkomst enbart består av utökad marknadsinkomst 2014

Procent

	Kvinnor	Män
Åldersgrupper		
20–24 år	70	67
25–34 år	59	69
35–44 år	59	69
45–54 år	65	74
55–64 år	61	69
Hushållstyper		
Ensamstående m barn 0–6 år	27	57
Ensamstående m barn 7–17 år	43	68
Ensamstående 20–44 år, utan barn	69	67
Ensamstående 45–64 år, utan barn	54	59
Sammanboende m barn 0–6 år	53	63
Sammanboende m barn 7–17 år	72	82
Sammanboende 20–44 år, utan barn	75	80
Sammanboende 45–64 år, utan barn	66	76
Födelseland		
Inrikes födda	65	73
Utrikes födda	50	56
Totalt	62	70

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

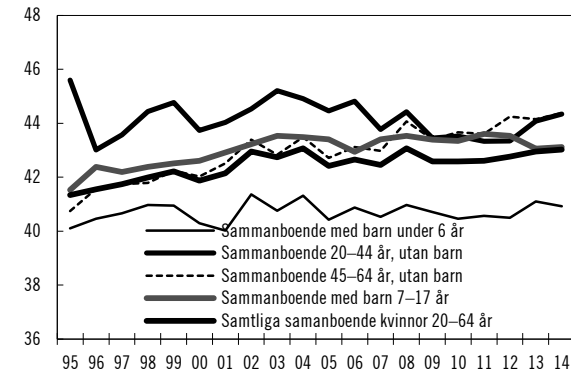
3.4 Sammanboende kvinnors ekonomiska självständighet har ökat

Kvinnors ekonomiska självständighet har sedan 1970-talet ökat. Sammanboende kvinnors andel av hushållsinkomsten har ökat från 31 procent 1975 till ca 43 procent 2014. En viktig förklaring till denna utveckling är den kraftiga ökningen av antalet arbetande kvinnor som skedde 1970–1999. Därefter har antalet arbetstimmar fortsatt att öka för de sysselsatta kvinnorna. Ökningen har varit störst bland sammanboende kvinnor.

Sedan mitten av 1990-talet har emellertid sammanboende kvinnors andel av hushållsinkomsten legat relativt konstant. Lägst andel av hushållsinkomsten har sammanboende kvinnor med små barn, vilket till stor del förklaras av att många kvinnor i denna grupp är föräldralediga eller arbetar deltid (se diagram 3.6).

Diagram 3.6 Sammanboende kvinnors andel av hushållsinkomsten 1995–2014

Procent

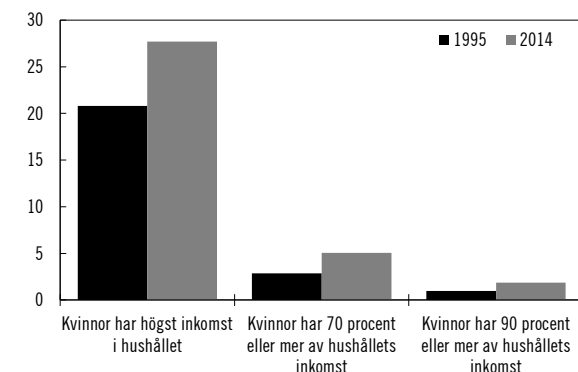
Anm.: Statistiken avser sammanboende kvinnor i åldersgruppen 20–64 år.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Andelen sammanboende hushåll där kvinnan har en högre inkomst än sin man har ökat sedan mitten av 1990-talet. År 1995 hade 21 procent av kvinnorna i åldern 20–64 år en högre individuell disponibel inkomst än mannen i familjen (se diagram 3.7). En andel som fram till 2014 ökat till ca 28 procent. Andelen kvinnor som står för minst 70 procent av hushållsinkomsten har också ökat. Även om det är från låga nivåer har andelen kvinnor som svarar för minst 70 procent av hushållets samlade inkomster nästan fördubblats mellan 1995 och 2014. År 2014 var det omkring 5 procent av de sammanboende kvinnorna i åldrarna 20–64 år som svarade för mer än 70 procent av hushållets inkomster och ca 2 procent där kvinnorna svarade för mer än 90 procent av hushållets samlade inkomster.

Diagram 3.7 Andel av hushållen där kvinnan har högre inkomst än mannen, 1995 resp. 2014

Procent

Anm.: Statistiken avser sammanboende kvinnor i åldersgruppen 20–64 år.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Drygt hälften av de kvinnor som har högre inkomst än sin partner är äldre än 45 år. Det är vanligare att dessa kvinnor bor i hushåll utan

barn än i hushåll med barn. I hushållen med barn är det ungefär lika stor andel som har äldre respektive yngre barn. De allra flesta kvinnor som har högre inkomst än sin partner är födda i Sverige (se tabell 3.5).

Tabell 3.5 Sammanboende kvinnor med högre inkomst än sin partner 2014, fördelade efter kvinnans ålder, födelse-land och familjetyp

Procent	
	Andel
Åldersgrupper	
20–24 år	5
25–34 år	18
35–44 år	24
45–54 år	25
55–64 år	27
Hushållstyp	
Sammanboende med barn 0–6 år	24
Sammanboende med barn 7–17 år	22
Sammanboende 20–44 år, utan barn	16
Sammanboende 45–64 år, utan barn	38
Födelse-land	
Inrikes födda	80
Utrikes födda	20

Anm.: Statistiken avser sammanboende kvinnor i åldersgruppen 20–64 år.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

4 Ekonomisk ojämlikhet bland pensionärer

Skillnader mellan kvinnor och män på arbetsmarknaden, t.ex. beträffande arbetskraftsdeltagande, löner, befattningar, arbetstid och frånvaro, leder till att kvinnor har betydligt lägre arbetsinkomster än män (se avsnitt 2 ovan). Pensionssystemet är utformat så att pensionen främst ska spegla tidigare arbetsinkomster. Eftersom det finns skillnader i arbetsinkomst mellan kvinnor och män under arbetslivet, kommer det därför också att finnas skillnader mellan kvinnor och män när de har gått i pension.

4.1 Olika inkomstkällor har olika stor betydelse för äldre kvinnor respektive äldre män

Den inkomstgrundade allmänna pensionen²⁷ är i genomsnitt den största inkomstkällan för personer över 65 år (se diagram 4.1).²⁸ År 2013 utgjorde den inkomstgrundade allmänna pensionen i genomsnitt ca 50 procent av mäns respektive kvinnors individuella bruttointkomst. Kvinnor hade i genomsnitt ca 4 500 kronor lägre inkomst per månad från den inkomstgrundade allmänna pensionen jämfört med män.²⁹ För de allra äldsta var skillnaden mellan kvinnor och män avsevärt större, ca 6 700 kronor per månad, och för de yngsta pensionärerna var skillnaden mindre, ca 2 200 kronor per månad (se diagram 4.2). Detta förklaras av att skillnaden mellan män och kvinnor i sysselsättningsgrad under förvärvsaktiv ålder har minskat över tid.

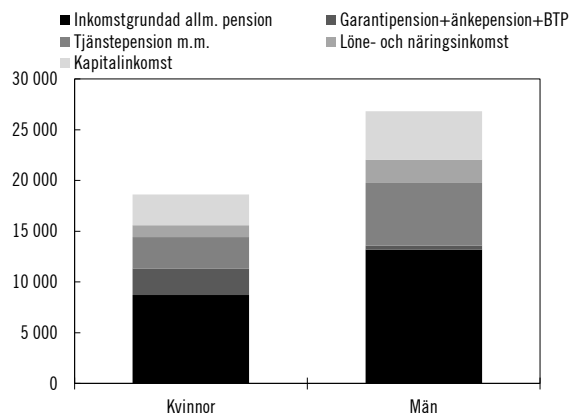
²⁷ För personer födda 1953 eller senare består den inkomstgrundade allmänna pensionen av inkomstpension och premiepension. För personer födda 1938–1953 kan även tilläggs-pension ingå. Tilläggs-pension ersätter ATP som fanns i det gamla pensionssystemet. För personer födda 1937 eller tidigare består den allmänna inkomstgrundade pensionen av tilläggs-pension.

²⁸ Analysen i detta avsnitt bygger på kapitel 2 i promemorian Jämställda pensioner? (Ds 2016:19).

²⁹ Skillnaden i genomsnittlig inkomstbaserad pension mellan kvinnor och män återspeglar inte bara skillnader i arbetsinkomster under förvärvsaktiva år, utan också att kvinnor i genomsnitt lever längre än män. Den reala lönetillväxten över tid innebär att yngre pensionärer i genomsnitt har högre pension än äldre pensionärer. Att det finns betydligt fler kvinnor än män bland de äldsta i befolkningen innebär då att personer med relativt låg inkomstpension väger tyngre vid beräkning av genomsnittet för kvinnor än vid motsvarande beräkning för män.

Diagram 4.1 Genomsnittlig individuell bruttoinkomst 2013 för personer äldre än 65 år, efter inkomstslag

Kronor per månad, 2013 års priser

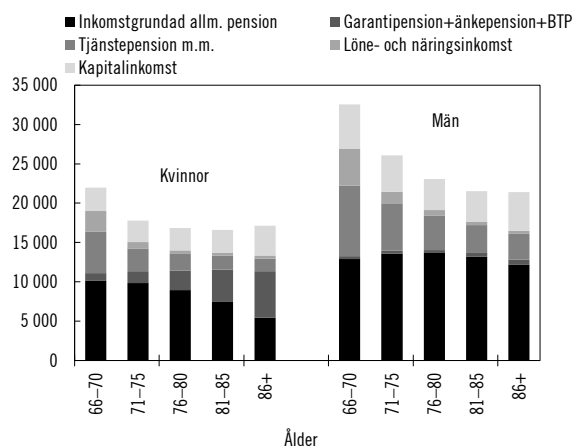

Anm.: I posten tjänstepension m.m. ingår även privat pension och vissa övriga pensionsinkomster.

Källor: Statistiska centralbyrån (Statistiskt analysregister, STAR) och egna beräkningar.

Diagram 4.2 Genomsnittlig individuell bruttoinkomst 2013, efter ålder och inkomstslag

Kronor per månad, 2013 års priser

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Tjänstepension är det näst största inkomstslaget för både kvinnor och män. Män fick 2013 i genomsnitt ungefär dubbelt så stor inkomst från tjänstepension jämfört med kvinnor.³⁰ Tjänstepensionen avtar med stigande ålder både för kvinnor och för män.³¹ Detta gäller oavsett om

³⁰ De flesta som arbetar har, förutom allmän pension, en tjänstepension via sin arbetsgivare. För den allmänna pensionen finns ett intjänandetak på 7,5 inkomstbasbelopp. En sådan gräns finns inte i tjänstepensionen. I posten tjänstepension m.m. ingår även privat pension och vissa övriga pensionsinkomster. Dessa inkomstslag är dock små jämfört med tjänstepensionen.

³¹ En anledning till att pensionen avtar med stigande ålder är att den reala lönetillväxten över tid gör att nytillkomna pensionärer i genomsnitt har högre tjänstepension än äldre pensionärer. En annan bidragande orsak är

tjänstepensionen mäts i kronor eller som andel av den totala bruttoinkomsten. Att kvinnor i genomsnitt har lägre tjänstepension beror på att tjänstepensionen, i likhet med den inkomstrelaterade allmänna pensionen, är en återspeglning av den inkomst en individ har haft under förvärvslivet. Skillnaden förstärks av att avsättningen till tjänstepensionen som procent av lönen är större för högre inkomster (över 7,5 inkomstbasbelopp) än för lägre inkomster.

Kapitalinkomster är i genomsnitt det tredje största inkomstslaget för både kvinnor och män. År 2013 utgjorde kapitalinkomster i genomsnitt 18 procent av männens bruttoinkomst och 16 procent av kvinnornas bruttoinkomst. Kapitalinkomsterna är förhållandevis jämnt fördelade över olika åldersgrupper. Eftersom den totala bruttoinkomsten avtar med stigande ålder innebär det att kapitalinkomsternas andel av bruttoinkomsten ökar med stigande ålder. Detta gäller för både kvinnor och män.

Grundskyddet i det allmänna pensionssystemet, dvs. garantipension och bostadstillägg för pensionärer (BTP), samt änkepension, är viktiga inkomstkällor för äldre kvinnor. Det är framför allt kvinnor som har så låga inkomster att de får del av grundskyddet. År 2013 utgjorde dessa inkomstslag i genomsnitt ca 14 procent av de äldre kvinnornas individuella bruttoinkomst. För män var motsvarande andel betydligt lägre, ca 1,5 procent. För de allra äldsta kvinnorna är inkomster från garantipension, änkepension och BTP den största inkomstkällan. År 2013 utgjorde dessa inkomstslag i genomsnitt ca 34 procent av den totala bruttoinkomsten för kvinnor äldre än 85 år.

Män arbetar efter 65 års ålder i högre utsträckning än kvinnor, och har därför större löne- och näringsinkomster än kvinnor. Ungefär 21 procent av männen och 12 procent av kvinnorna i åldersgruppen 65–74 år var sysselsatta 2015. År 2013 utgjorde löne- och näringsinkomster i genomsnitt ca 9 procent av männens och 6 procent av kvinnornas bruttoinkomst. Uttryckt i kronor per månad hade män i genomsnitt nästan dubbelt så stor inkomst från löne- och näringsinkomster som kvinnor (2 300 kronor per månad för män och 1 200 kronor för kvinnor). Löne- och näringsinkomster avtar med stigande ålder för både

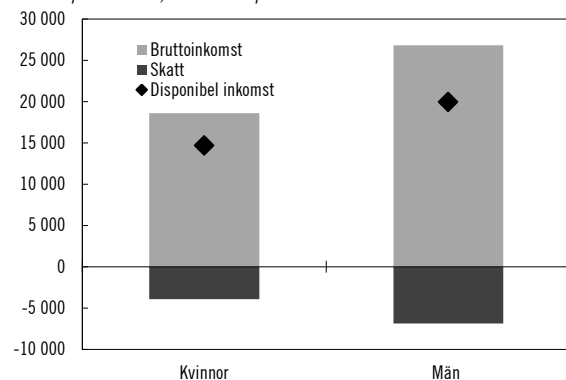
att det blir allt vanligare att tjänstepensionen tas ut under en begränsad tid i stället för livsvarigt.

kvinnor och män. Att inkomsterna avtar gäller oavsett om de mäts i kronor eller som andel av den totala bruttoinkomsten.

Sammantaget hade kvinnor äldre än 65 år i genomsnitt en bruttoinkomst per månad som var ca 8 200 kronor, eller 31 procent, lägre än mäns genomsnittliga bruttoinkomst 2013. Eftersom män har högre bruttoinkomster betalar de också i genomsnitt mer i skatt, vilket verkar utjämnande på skillnaden i disponibel inkomst mellan kvinnor och män (se diagram 4.3). År 2013 hade kvinnor äldre än 65 år i genomsnitt en disponibel inkomst per månad som var ca 5 300 kronor, eller 26 procent lägre än den genomsnittliga disponibla inkomsten för män äldre än 65 år.

Diagram 4.3 Genomsnittlig individuell disponibel inkomst 2013 för personer äldre än 65 år

Kronor per månad, 2013 års priser

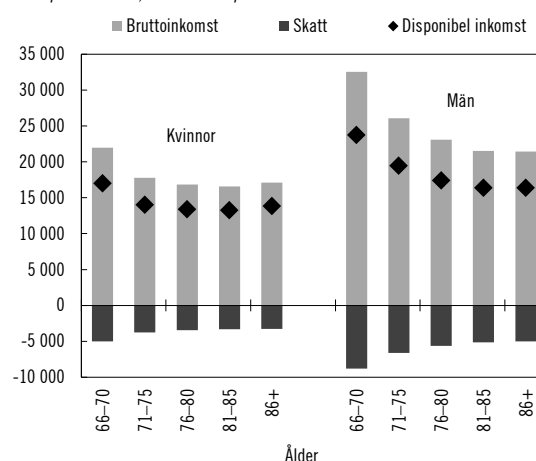

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

För både kvinnor och män gäller att totala bruttoinkomster och disponibla inkomster i genomsnitt är högre för de yngre pensionärerna (66–70 år). Inkomsterna avtar med stigande ålder, men planar ut i de allra översta åldersgrupperna (se diagram 4.4). För kvinnor är det främst avtagande pensionsinkomster, delvis kompenserat av högre inkomster från grundskydd och änkepension, samt lägre skattbetalningar som bidrar till åldersprofilen. För män är det främst lägre inkomster från tjänstepension och lägre löne- och näringsinkomster i de övre åldersgrupperna som förklarar åldersprofilen för de disponibla inkomsterna.

Diagram 4.4 Genomsnittlig individuell disponibel inkomst 2013, efter ålder

Kronor per månad, 2013 års priser

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar

4.2 Inkomstgapet mellan kvinnor och män bland pensionärer

Inkomstgapet är i princip oförändrat sedan 1995

Inkomstgapet mellan kvinnor och män definieras i resten av detta avsnitt som skillnaden mellan mäns och kvinnors genomsnittliga individuella disponibla inkomster i förhållande till mäns genomsnittliga individuella disponibla inkomster:

$$\text{Gap} = 100 \cdot \frac{(\text{ink. för män} - \text{ink. för kvinnor})}{\text{inkomst för män}}$$

Inkomstgapet visar således hur många procent lägre kvinnors inkomst är i jämförelse med mäns.

Den individuella disponibla inkomsten för personer äldre än 65 år är i genomsnitt 25-30 procent lägre för kvinnor än för män. Denna relation har varit relativt stabil sedan mitten av 1990-talet (se diagram 4.5).³²

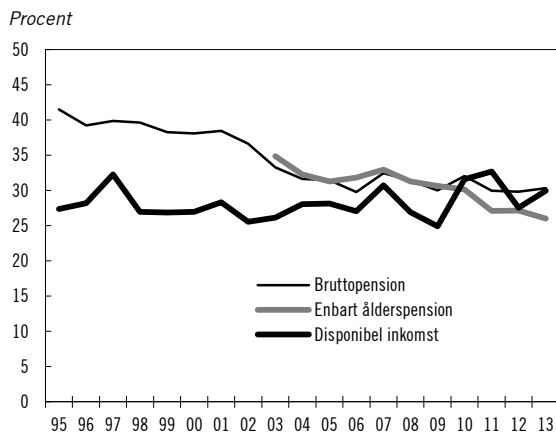
Till följd av kvinnors ökade arbetsinkomster har skillnaden mellan kvinnors och mäns genomsnittliga allmänna ålderspension successivt minskat fram till 2013. Skillnaden

³² Observera att de olika datamaterialen, Hushållens ekonomi (HEK) i Diagram 4.1 och STAR i diagram 4.5 skiljer sig något i skattningen av den procentuella skillnaden mellan kvinnors och mäns genomsnittliga disponibla inkomst 2013.

mellan kvinnors och mäns genomsnittliga bruttopension (allmän pension, tjänstepension och privat pension) minskade fram till 2005, och har därefter varit relativt konstant runt 30 procent.

Att gapet i disponibel inkomst inte har minskat beror bl.a. på att minskningen av gapet i den allmänna pensionen har motverkats av att tjänstepensioner, arbetsinkomster och kapitalinkomster har ökat sin andel av de totala inkomsterna för pensionärer (dessa inkomstslag tenderar att verka i riktning mot ökade skillnader mellan kvinnor och män, se nedan).

Diagram 4.5 Inkomstgapet 1995–2013

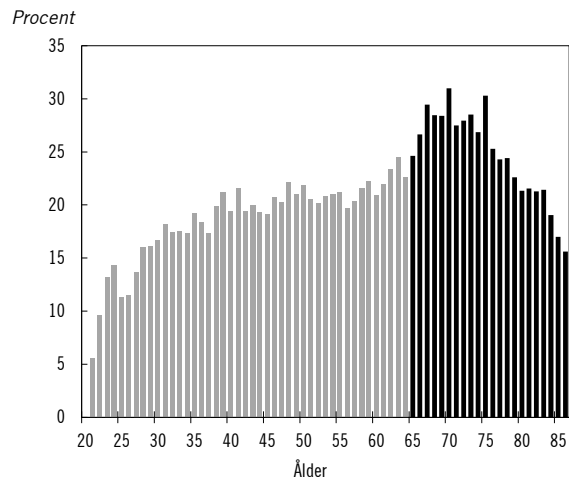

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK) och egna beräkningar.

Inkomstgapet är större för pensionärer än för förvärvsaktiva och störst för yngre pensionärer

Inkomstgapet varierar i betydande grad mellan olika åldersgrupper (se diagram 4.6). Inkomstgapet uppkommer tidigt i arbetslivet för att sedan stabiliseras på en nivå kring 20 procent. Gapet är i genomsnitt större för pensionärer än för personer i förvärvsaktiv ålder. Inkomstgapet för personer i förvärvsaktiv ålder, 20–64 år, är i genomsnitt 19 procent, jämfört med 26 procent för dem som är äldre än 65 år.

Diagram 4.6 Inkomstgapet 2013 efter ålder

Anm.: Individer grupperade i ettårsklasser. I den högsta åldersgruppen i diagrammet ingår samtliga personer i befolkningen som är äldre än 85 år.
Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Trots att de äldsta kvinnorna bland pensionärerna har haft ett mycket lägre arbetskraftsdeltagande än de kvinnor som nyligen har gått i pension är inkomstgapet mellan kvinnor och män minst bland de äldsta pensionärerna. Att de äldsta kvinnorna har så låga pensionsinkomster att de får del av grundskydd (garantipension och BTP) är den viktigaste orsaken till att åldersprofilen för inkomstgapet under pensionärlivet ser ut på detta sätt. I frånvaro av dessa inkomstslag skulle inkomstgapet i stället vara störst bland de äldsta pensionärerna.

Grundskydd, änkepension och skatter krymper inkomstgapet – övriga inkomstslag vidgar gapet

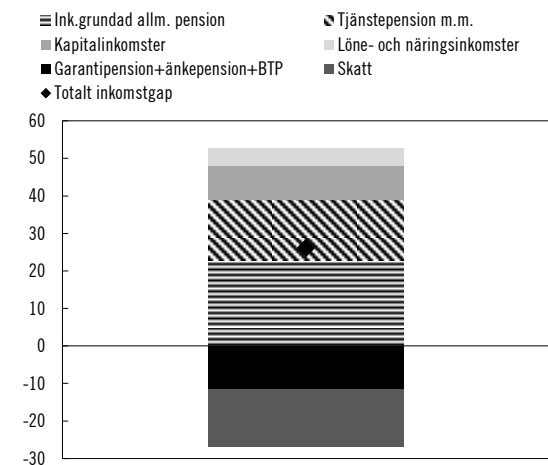
Olika inkomstslag bidrar i olika grad till inkomstgapet. Summan av de enskilda inkomstslagens bidrag till gapet motsvarar det totala gapet. Begreppet bidrag till gapet innebär alltså den genomsnittliga skillnaden mellan kvinnor och män avseende ett visst inkomstslag relaterat till mäns genomsnittliga disponibla inkomst.

Av diagram 4.7 framgår att garantipension, änkepension och BTP, tillsammans med skatten, bidrar till att det genomsnittliga inkomstgapet minskar, medan alla de delar som är inkomstrelaterade, dvs. som speglar inkomsten under förvärvslivet, ökar gapet. Den inkomstgrundade allmänna pensionen är det enskilda inkomstslag som bidrar mest till inkomstgapet. Även tjänstepension och privat pension har en betydande effekt på det totala inkomstgapet. Gapet ökas också av arbetsinkomster efter 65 års ålder och

kapitalinkomster eftersom dessa inkomster är större för män än för kvinnor.

Diagram 4.7 Olika inkomstslags bidrag till inkomstgapet 2013

Procentenheter

Anm.: I posten tjänstepension m.m. ingår även privat pension och vissa övriga pensionsinkomster.

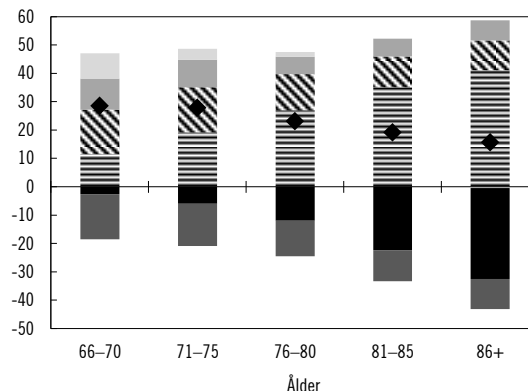
Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Hur olika inkomstslag bidrar till inkomstgapet varierar beroende på vilken åldersgrupp som studeras (se diagram 4.8). Den inkomstrelaterade allmänna pensionen bidrar mer till det totala inkomstgapet för äldre än för yngre pensionärer. Låga pensionsinkomster för de äldsta kvinnorna kompenseras dock av inkomster från garantipension, änkepension och BTP, dvs. dessa inkomstslag bidrar till att sluta inkomstgapet betydligt mer för de äldsta än för de yngsta pensionärerna. Det positiva bidraget till inkomstgapet från löneinkomster avtar med stigande ålder. För övriga inkomstslag, dvs. tjänstepension, kapitalinkomster och skatter, är bidraget till gapet förhållandevis konstant över olika åldersgrupper.

Diagram 4.8 Olika inkomstslags bidrag till inkomstgapet 2013, efter ålder

Procentenheter

= Ink. grundad allm. pension
 = Kapitalinkomster
 = Garantipension+änkepension+BTP
 ◆ Totalt inkomstgap
 = Tjänstepension m.m.
 = Löne- och näringsinkomster
 = Skatt

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

5 Valfärdstjänster bidrar till välståndet och påverkar inkomstskillnaderna

5.1 Ett vidgat inkomstbegrepp fångar värdet av välfärdstjänster

Välfärdstjänster som barnomsorg och äldreomsorg underlättar både kvinnors och mäns arbetskraftsdeltagande och inkomstmöjligheter. Men välfärdstjänster bidrar också i sig till människors välfärd.

Den offentliga sektorns omfördelning sker till stor del i form av subventionerade tjänster, som t.ex. skola och hälsovård. De individuellt inriktade offentliga tjänsterna motsvarar ca 19 procent av BNP 2015 och transfereringarna motsvarar ca 15 procent av BNP 2015. Eftersom värdet av de offentligt finansierade tjänsterna inte ingår i den disponibla inkomsten tenderar analyser som använder disponibel inkomst som enda inkomstbegrepp att underskatta välfärden. Eftersom välfärdstjänsterna är generella och tillfaller alla utan hänsyn till betalningsförmåga kommer också skillnader i välfärd mellan olika grupper i befolkningen att överskattas.

Hur den svenska inkomstfördelningen påverkas om hänsyn tas till subventionerade

välståndstjänster har analyserats i flera fördelningspolitiska redogörelser.³³ Där räknas de totala subventionerna samman för varje hushåll och fördelas sedan lika på varje medlem i hushållet. Ur ett jämställdhetsperspektiv är det mer relevant att studera hur stora resurser individen förfogar över. Begreppet individuell utökad inkomst, som avser summan av individuell kontant disponibel inkomst och värdet av välfärdstjänster per person kan, liksom begreppet individuell disponibel inkomst, användas för att jämföra den ekonomiska situationen mellan kvinnor och män.³⁴ I individuell utökad inkomst inkluderas välfärdstjänster inom områdena utbildning, barnomsorg, hälso- och sjukvård, socialt skydd (främst äldreomsorg), samt fritid och kultur.³⁵ Tjänster som kan konsumeras av många personer gemensamt (kollektiva tjänster), såsom infrastruktur, försvar och rättsväsende, beaktas inte.

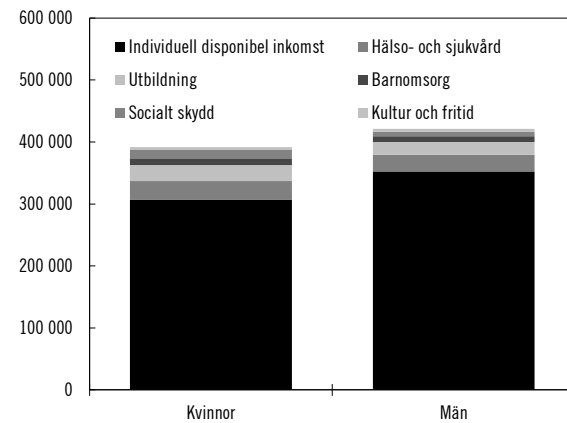
5.2 De offentliga tjänsternas omfattning och fördelning på individnivå

Kvinnor mottar totalt sett mer subventionerade välfärdstjänster än män. Det har en utjämnande effekt på skillnaderna i välfärd mellan kvinnor och män, dvs. skillnaden mellan kvinnors och mäns individuella utökade inkomst är mindre än skillnaden mellan individuell disponibel inkomst (se diagram 5.1).

Kvinnor mottar mer av alla välfärdstjänster, utom kultur och fritid, jämfört med män. Det kan förklaras av att kvinnor oftare har hela ansvaret för barn, att de i genomsnitt studerar i högre utsträckning än män och lever längre än män. Särskilt stor är skillnaden vad gäller socialt skydd (främst äldreomsorg).

Diagram 5.1 Individuell utökad inkomst för kvinnor och män, 2014

Kronor, 2014 års priser

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Behovet av välfärdstjänster varierar kraftigt över livet. Sammansättningen av välfärdstjänsterna varierar därför med ålder och med hemmaboende barn. I tabell 5.1 redovisas värdet av de samlade välfärdstjänsterna 2014, uppdelat på kön, åldersgrupper och förekomst av hemmaboende barn upp till 19 år. Värdet av tjänster som gick till kvinnor uppgick i genomsnitt till ca 85 300 kronor. För män uppgick värdet i genomsnitt till ca 68 700 kronor. Kvinnor i alla grupper, utom gruppen 65 år och äldre med barn, mottar välfärdstjänster till ett högre värde än män. Vidare är subventionerad barnomsorg och utbildning mycket betydelsefullt och lyfter upp föräldrarnas och barnens välfärd i förhållande till kvinnor och män utan hemmaboende barn.

Värdet av välfärdstjänsterna redovisas också uppdelat mellan den individuella effekten för de vuxna respektive värdet föräldrar får indirekt för att de har barn. Kvinnor tar del av mer välfärdstjänster än män även om barnens välfärdstjänster inte beaktas, med undantag av gruppen 65 år och äldre med barn.

³³ Se t.ex. prop. 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. bilaga 4 och prop. 2012/13:100 bilaga 2.

³⁴ SCB:s simuleringsmodell FASIT används för att beräkna en stor del av de offentliga individuella tjänsterna och för att fördela dem till individerna (se underbilaga 1 för en beskrivning av hur värdet av olika offentliga välfärdstjänster har beräknats).

Tabell 5.1 Vårldstjänster till kvinnor och män 2014, fördelade efter ålder, hushållstyp och födelserregion

Kronor, 2014 års priser

	Totalt	Värdet från vuxen	Värdet från barnen*
Samtliga 20+år			
Kvinnor	85 300	49 100	36 200
Män	68 700	38 700	30 000
Samtliga 20+ år utan barn			
Kvinnor	58 100	58 100	0
Män	44 600	44 600	0
Samtliga 20+ år med barn			
Kvinnor	147 600	28 500	119 200
Män	132 300	22 800	109 400
20–64 år utan barn			
Kvinnor	34 600	34 600	0
Män	29 300	29 300	0
20–64 år med barn			
Kvinnor	147 700	28 500	119 200
Män	132 300	22 600	109 700
65+ år utan barn			
Kvinnor	93 900	93 900	0
Män	76 100	76 100	0
65+ år med barn			
Kvinnor	108 100	46 500	61 600
Män	130 900	50 100	80 800
Födda i Sverige, 20+ år			
Kvinnor	82 900	49 900	33 000
Män	67 700	39 200	28 400
Födda i Europa, 20+ år			
Kvinnor	83 000	48 900	34 100
Män	67 800	37 500	30 400
Födda utanför Europa, 20+ år			
Kvinnor	111 000	40 800	70 200
Män	80 100	34 100	46 000

Anm.: I analysen beaktas vårldstjänster inom områdena utbildning inklusive barnomsorg, hälso- och sjukvård, socialt skydd (främst äldreomsorg) samt fritid och kultur. I hushåll med sammanboende fördelas vårldstjänsterna lika mellan de vuxna. Om dessa dessutom har barn tilldelas vårldstjänsterna riktade till barnen lika mellan de vuxna. * Värdet från barns vårldstjänster är olika i olika grupper, vilket primärt beror på att antalet barn i genomsnitt är olika i de olika grupperna.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Kvinnor tillgodoräknas barnomsorg och utbildning i högre utsträckning än män, vilket är en följd av att barnen oftare är folkbokförda hos modern. För hälso- och sjukvårdstjänster är värdet högre för kvinnor än för män upp till 65 år, därefter är bilden den motsatta. Kvinnor 20–64 år, med undantag för dem utan barn, mottar

även mer socialt skydd, där bl.a. äldreomsorg ingår, jämfört med män.

Vuxna födda utanför Europa mottar vårldstjänster till ett högre värde än de födda i Europa. Skillnaden beror framför allt på värdet utom-europeiska föräldrar får indirekt för barn då gruppen i genomsnitt har fler barn än kvinnor och män födda i Europa.

6 Konsekvenser av regeringens politik för den ekonomiska jämställdheten

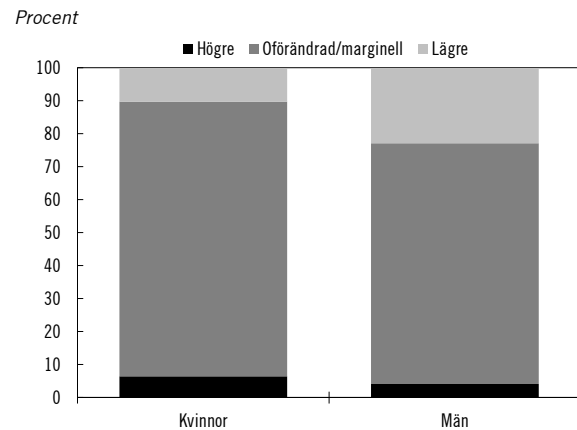
Ur ett jämställdhetsperspektiv är det viktigt att studera hur stora ekonomiska resurser kvinnor respektive män förfogar över, dvs. den egna individuella inkomsten. De reformer som regeringen aviserar i denna proposition bidrar till att stärka den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män.

En viktig del av omfördelningen i den svenska vårldsmodellen är offentligt finansierade vårldstjänster. Regeringens reformförslag 2017 ökar vårldstjänsterna med 4,4 miljarder kronor. Reformen som påverkar hushållens disponibla inkomst minskar den med 0,8 miljarder kronor.

6.1 Effekter på kvinnor och mäns individuella inkomster

Regeringens reformer i denna proposition väntas sammantaget minska skillnaderna i de individuella disponibla inkomsterna genom att minskningen i disponibla inkomster för män är något högre än för kvinnor.

För 83 procent av kvinnorna påverkas individuell disponibel inkomst lite eller inte alls av regeringens reformer, medan den väntas minska för 10 procent av kvinnorna (se diagram 6.1). För män är det 23 procent som väntas få lägre individuell disponibel inkomst och 73 procent påverkas lite eller inte alls.

Diagram 6.1 Andel kvinnor respektive män (20 år och äldre) som får en förändrad individuell disponibel inkomst

Anm.: Individer som beräknas få en ökning eller minskning av sin individuella disponibla inkomst som är mindre än 50 kronor per månad placeras i kategorin Oförändrad/marginell.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Höjd garantinivå i sjuk- och aktivitetsersättningen och höjd BTP till dem med sjuk- och aktivitetsersättningen gynnar i högre grad kvinnor än män. Det höjda flerbarnstillägget och höjd inkomstnivå för reducering av bostadsbidraget gynnar också kvinnor i högre grad.

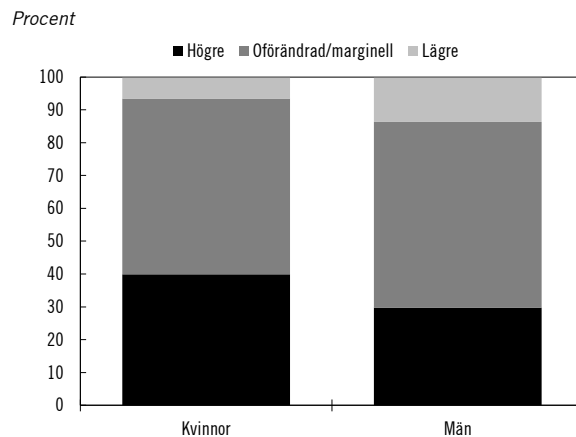
Förslagen om begränsad uppräknings av den nedre och övre skiktgränsen för statlig inkomstskatt 2017 påverkar män i större utsträckning än kvinnor eftersom fler män än kvinnor har inkomster som överstiger den nedre och den övre skiktgränsen. Av dem som direkt berörs av förslagen beräknas 32 procent vara kvinnor och 68 procent vara män. De män som berörs förväntas få en något högre skattehöjning i genomsnitt än de kvinnor som berörs. Förslagen bidrar därför till att minska skillnaden i individuell disponibel inkomst mellan kvinnor och män.

Höjningen av beloppsgränsen för avdrag för resor till och från arbetet bedöms sammantaget påverka jämställdheten mellan kvinnor och män endast i liten utsträckning.

6.2 Effekt på individuell utökad inkomst

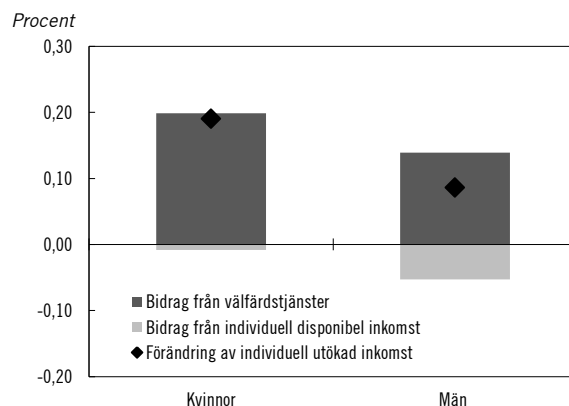
Både kvinnor och män får i genomsnitt en högre utökad inkomst till följd av de reformer som föreslås 2017. När satsningarna på bl.a. vård, skola och omsorg beaktas, påverkas en större andel kvinnor respektive män positivt av regeringens politik än om analysen begränsas till individuell disponibel inkomst. Den individuella utökade inkomsten väntas öka för 40 procent av kvinnorna, minska för 7 procent och påverkas lite eller inte alls för 54 procent till följd av

regeringens politik under 2017 (se diagram 6.2). Av männen bedöms 30 procent få en ökning, 14 procent få en minskning, och för 57 procent bedöms den individuella utökade inkomsten påverkas lite eller inte alls.

Diagram 6.2 Andel kvinnor respektive män (20 år och äldre) som får en förändrad individuell utökad inkomst

Anm.: Individuell utökad inkomst definieras i underbilagan. Individer som beräknas få en ökning eller minskning av sin individuella utökade inkomst som är mindre än 50 kronor per månad placeras i kategorin Oförändrad/marginell.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Satsningar på välfärdstjänster bidrar till att höja den individuella utökade inkomsten, samtidigt som sänkt individuell disponibel inkomst påverkar den utökade individuella inkomsten i negativ riktning. Bidraget från satsningarna på välfärdstjänster till förändringen av den individuella utökade inkomsten beräknas vara något större för kvinnor än för män (se diagram 6.3). Det beror huvudsakligen på att reformerna är fördelade efter tidigare användningsmönster, där kvinnor nyttjar de aktuella välfärdstjänsterna i högre grad än män.

Diagram 6.3 Effekt på individuell utökad inkomst för kvinnor respektive män (20 år och äldre)

Anm.: Individuell disponibel inkomst och individuell utökad inkomst definieras i underbilagan.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Underbilaga 1: Begrepp och data

Inkomstbegrepp

Disponibel inkomst: Hushållens sammanlagda inkomst från arbete, kapital, näringsverksamhet och positiva transfereringar minus negativa transfereringar såsom skatt, betalt underhållsbidrag och återbetalda studielån. Erhållna studielån ingår som en positiv transferering.

Individuell disponibel inkomst (även kallad nettoinkomst): För att kunna jämföra individers ekonomiska situation, utan den utjämnande effekt som erhålls vid studier av hushållsinkomster, beräknas den individuella disponibla inkomsten. Det sker genom en summering av alla individuella inkomster och genom att fördela hushållsgemensamma inkomster, som t.ex. bostadsbidrag eller barnbidrag, lika mellan hushållets vuxna. Den individuella disponibla inkomsten är särskilt viktig för att jämföra inkomstsituationen mellan kvinnor och män.

Individuell utökad inkomst: Individuell disponibel inkomst kompletteras så att hushållets inkomst även omfattar subventioner för individuella välfärdstjänster som t.ex. barnomsorg, utbildning och hälso- och sjukvård. De totala subventionerna räknas samman för varje hushåll och fördelas sedan lika på varje medlem i hushållet. Värdet av offentliga tjänster antas inte bero på familjens storlek eller sammansättning, dvs. det uppstår inga stordriftsfördelar för denna typ av resursomfördelning.

Ekvivalerad disponibel inkomst (ekonomisk standard): Hushållets disponibla inkomst divideras med konsumtionsvikten enligt den svenska konsumtionsenhetsskalan från 2004. Genom att justera den disponibla inkomsten för försörjningsbörda skapas ett mått som är jämförbart mellan hushåll av olika storlek. Begreppet är framtaget för att på ett så rättvisande sätt som möjligt spegla den ekonomiska standard som hushållen lever under. Ekvivalerad disponibel inkomst och ekonomisk standard används därför synonymt i texterna.

Individens ekonomiska standard: Det inkomstbegrepp som huvudsakligen används är hushållsbaserat, men redovisningen sker i regel på individnivå. Hushållets ekonomiska standard tilldelas då samtliga hushållsmedlemmar.

Lön: Överenskommen månadslön omräknad till heltid. Lönestrukturstatistikens månadslön innehåller flera olika lönekomponenter.

Förutom fast lön ingår även fasta lönetillägg och ett stort antal rörliga lönetillägg som t.ex. tillägg för obekvämt arbetstid. Årsvisa belöningsystem som t.ex. bonus, vinstdelning eller tilldelning av aktier/optioner ingår inte i lönestrukturstatistiken.

Standardvägd månadslön: För att få en mer nyanserad bild av löneskillnaderna mellan kvinnor och män kan strukturella skillnader i form av yrke, ålder och utbildning rensas bort genom s.k. standardvägning. Detta sker genom att genomsnittlig månadslön för respektive kön beräknas för kombinationer av fyra åldersgrupper, två utbildningskategorier, två arbetstidsgrupper, två sektorsgrupper och inom varje yrke (429 yrken inom SSYK 12). Dessa genomsnittslöner vägs för respektive kön samman med antalet anställda inom varje grupp. Yrkesgrupperna i statistiken har ändrats 2004 och 2014. Faktorer som inte beaktas vid standardvägning är t.ex. arbetsledansvar och yrkeserfarenhet.

Redovisningsgrupper och bakgrundsvariabler

Percentiler: De värden på inkomsten som delar in befolkningen i 100 lika stora grupper sorterade efter stigande inkomst.

Medianinkomsten: Inkomsten för den 50:e percentilen. De som tjänar mer är lika många som de som tjänar mindre än detta värde.

Svensk standard för yrkesklassificering (SSYK): SSYK 2012 är en uppdatering av den tidigare yrkesklassifikationen SSYK 96, som den också ersätter. SSYK 2012 bygger på en internationell yrkesstandard. I den nya standarden finns fler yrkesområden, yrkesgrupper och yrken än i den tidigare standarden och den omfattar 147 yrkesgrupper och 429 olika yrken.

Datamaterial och beräkningsmetoder

HEK – Hushållens ekonomi

Urvalsundersökningen Hushållens ekonomi (HEK) var 1975–2013 källan till Sveriges officiella inkomstfördelningsstatistik. Från och med undersökningsår 2014 ersätts emellertid HEK med ny totalräknad inkomstfördelningsstatistik (TRIF, se nedan).

HEK var en urvalsundersökning som genomfördes varje år. Urvalet bestod av individer som

var 18 år eller äldre bland samtliga hushåll och individer som var folkbokförda i landet i slutet av undersökningsåret. Både urvalspersonen och tillhörande hushållsmedlemmar ingick i undersökningen. Uppgifterna samlades in från deklarationsuppgifter, telefonintervjuer och olika administrativa register. I den sista versionen av HEK (2013) ingick ca 39 000 individer fördelade på ca 17 000 hushåll.

Hushållsbegreppet i HEK bygger på s.k. kosthushåll. Ett kosthushåll utgörs av alla personer som bor i samma bostad och har gemensam hushållning. I kosthushållet ingår t.ex. kvarboende ungdomar. Ett kosthushåll kan också bestå av flera generationer, syskon eller kompisar som bor tillsammans och har gemensam hushållning. Barn som bor lika mycket hos båda föräldrarna räknas till det hushåll där de är folkbokförda och ingår således endast i den ene förälderns hushåll.

TRIF – Totalräknad inkomstfördelningsstatistik

SCB beslutade 2010 att lägga ner urvalsundersökningen HEK och ersätta den med totalräknad registerbaserad inkomstfördelningsstatistik (TRIF). HEK och TRIF har samma syfte, nämligen att beskriva utvecklingen och fördelningen av hushållens inkomster. Framställningen av statistiken skiljer sig dock åt, vilket medför att de båda datakällorna inte är fullt jämförbara. De huvudsakliga skillnaderna i framställningen av statistik är undersökningarnas upplägg, konstruktionen av hushållsbegrepp samt tillämpningen av inkomstbegreppet för disponibel inkomst.

TRIF baseras helt och hållet på administrativa register från bl.a. Skatteverket och Försäkringskassan, medan HEK var en urvalsundersökning som samlade in uppgifter både via telefonintervjuer (t.ex. uppgifter om hushållssammansättning) och administrativa register.

Hushållsbegreppet i TRIF bygger på s.k. bostadshushåll. Bostadshushållet utgörs av samtliga personer som är folkbokförda på samma fastighet och lägenhet. Det speglar således personers folkbokförda boende, och till skillnad från hus-

hållsbegreppet i HEK finns det inte några krav på gemensam hushållning inom hushållet.³⁶

Skillnaden i disponibel inkomst mellan HEK och TRIF är hanteringen av sådana inkomster som inte finns i administrativa register, vilket i det här fallet handlar om transferering av underhållsbidrag mellan separerade föräldrar. I HEK samlas data om underhållsbidrag in i intervjun. I TRIF används i stället en modell för simulering av underhållsbidrag.

Förändringar i framställningen av statistik tenderar att leda till s.k. tidsseriebrott. I en nyligen publicerad rapport ger SCB en översiktlig bild av hur de ändrade förutsättningarna för statistiken påverkar statistikens kvalitet och jämförbarhet.³⁷

Studien baseras på analyser av tre parallella årsgångar av TRIF och HEK (2011–2013). Den övergripande bilden är att TRIF ger något högre skattningar av den ekonomiska standardens medelvärde och median samt en något mer sammanpressad inkomstspridning än HEK (lägre Gini-koefficient och en lägre andel med inkomster under 60 procent av medianen). Enligt SCB:s studie är detta främst en följd av det ändrade hushållsbegreppet, medan förändringen av inkomstbegreppet endast har marginell betydelse.³⁸

STAR – Statistiskt Analysregister

Finansdepartementet har i arbetet med denna redogörelse endast haft tillgång till ett obundet slumpmässigt urval från den totalräknade statistiken (TRIF). Detta urval finns tillgängligt för 2013–2014 och refereras till som STAR i denna redogörelse. I STAR-urvalet för 2014 ingår ca 1,8 miljoner individer fördelade på ca 640 000 bostadshushåll. De uppgifter som i denna redogörelse refereras till TRIF som källa är hämtade från den begränsade mängd

³⁶ Personer som saknar uppgift om lägenhetsidentitet i folkbokföringen undantas från kravet om folkbokföring på lägenhet. För dessa personer, ca 300 000, används familjebegreppet i SCB:s Register över totalbefolkningen (RTB) som approximation för bostadshushåll.

³⁷ Se SCB, Övergång från urvalsbaserad till totalräknad inkomstfördelningsstatistik, Hushållens ekonomi bakgrundsfakta 2016:1.

³⁸ Vid redovisning av inkomstnivå efter hushållstyp tycks för flertalet hushållstyper (sammanboende med barn undantaget) disponibel inkomst bli något lägre i TRIF än i HEK. För flertalet hushållstyper (sammanboende med barn undantaget) redovisas också en större andel med inkomster under 60 procent av medianen i TRIF än i HEK.

bearbetningar av den totalräknade statistiken som SCB har publicerat.

Lönestrukturstatistik

Lönestrukturstatistiken har till syfte att årligen ge en översiktlig och jämförbar statistik om lönestrukturen för hela arbetsmarknaden. Den belyser lönenivå, lönestruktur och löneutveckling. Statistiken innehåller uppgifter om kön, ålder, yrke, utbildning, näringsgren och region. Den är därför lämplig att använda som underlag för olika analyser och jämförelser mellan mäns och kvinnors löner. Statistiken är uppdelad i fem sektorer, privat sektor: arbetare respektive tjänstemän, kommunal sektor, landstingssektor och statlig sektor. Statistiken baseras på totalundersökningar av kommuner, landsting och stat och en urvalsundersökning av ungefär 50 procent av löntagarna i den privata sektorn. Samtliga företag med minst 500 anställda är med varje år.

AKU - Arbetskraftsundersökningarna

Arbetskraftsundersökningarna (AKU) är en urvalsundersökning som genomförs av Statistiska centralbyrån. Syftet med AKU är att beskriva den aktuella arbetsmarknadssituationen för befolkningen i åldern 15-74 år samt att ge information om utvecklingen på arbetsmarknaden. AKU tar fram månatlig, kvartalsvis och årlig statistik med tonvikt på såväl antal som andel sysselsatta respektive arbetslösa.

Undersökningarna baseras på ett representativt urval. Bruttourvalet under 2014 var ca 358 000 personer varav drygt 241 000 svarande. Datainsamlingen sker i första hand genom telefonintervjuer genomförda av Statistiska centralbyråns intervjuare.

Beräkning av välfärdstjänster 2014

FASIT används för att beräkna en stor del av de offentliga individuella tjänsterna och fördela dessa till individerna. De välfärdstjänster som omfattas finns inom områdena barnomsorg och fritidshem, utbildning, hälso- och sjukvård, socialt skydd, samt fritid och kultur. För flertalet av välfärdstjänsterna inom dessa områden finns det individuppgifter, dvs. en koppling mellan individ och tjänst med tillhörande subventionsbelopp. Av SCB:s dokumentation framgår i detalj hur beräkningarna görs. Nedan följer en kortfattad beskrivning.

Barnomsorg och fritidshem: Beräkningarna för förskola och fritidshem finns på individnivå per

termin. Kostnaderna baseras på årskostnad för en individ exklusive avgiften på kommunnivå.

Utbildning: Uppgifter på individnivå om omfattningen av deltagande i olika utbildningsformer och uppgifter om årskostnader används för att beräkna kostnad per studerande.

Hälso- och sjukvård: Läkemedelskostnaden fördelas på hela befolkningen efter kön, åldersgrupp och landsting. Landstingets kostnader för specialiststandvård fördelas jämnt över de personer som har fått tandvårdsbidrag av staten. Slutenvårdens kostnader fördelas på hela befolkningen efter kön, åldersgrupp och landsting. Öppenvårdskostnaden fördelas efter åldersgrupp och kön. Kostnaderna gäller för 2014 men fördelningen baseras på tidigare uppgifter från HEK-intervjun och Patientregistret.

Socialt skydd: För äldreomsorgen finns individuppgifter. Årskostnad beräknas för varje hemtjänsttagare i ordinärt boende och särskilt boende i respektive län. Avgiften är borträknad från kostnaden. Kostnaden för färdtjänst har fördelats på alla i åldersgrupperna 65-79 och 80- efter kön och län. För arbetsmarknadsutbildning finns kostnadsuppgifter och individuppgifter från Arbetsförmedlingen. Utifrån den totala kostnaden för åtgärden beräknas en dagkostnad för respektive utbildningsform. För individerna finns uppgift om antal dagar i åtgärden.

Fritid och kultur: Kostnader för deltagande i olika fritidsföreningars verksamhet och besök på liveframträdande som konsert, teater-, opera-, balett- och dansföreställning, har fördelats på alla i åldersgruppen 7-80 år efter hushållets disponibla inkomst.

Utökad inkomst: Beräkningen av hushållens utökade inkomst baseras på de värden av välfärdstjänster som beräknats av FASIT. Värdet av äldreomsorg har dock fördelats på hushållen efter ålder och kön. Det innebär att äldreomsorg, färdtjänst samt hälso- och sjukvård har fördelats försäkringsmässigt. Övriga välfärdstjänster har fördelats efter faktisk konsumtion.

Underbilaga 2: Tabeller inklusive indikatorer för delmål 2, ekonomisk jämställdhet

Tabell U.1 Nettoinkomst efter hushållstyp och antal barn 2014

Medianinkomst i 1000-tals kronor och antal personer i 1000-tal, 20-år

	Individuell disponibel inkomst		Antal	
	Kv.	Män	Kv.	Män
Ensamboende 20-år	136	140	879	804
Ensamstående med barn 0-19 år	189	166	177	63
1 barn	171	149	100	41
2 barn	217	213	77	22
Sammanboende utan barn 20-år	120	162	1065	1067
Sammanboende med barn 0-19 år	166	236	888	902
1 barn	144	204	333	344
2 barn	184	257	405	408
3+ barn	167	248	149	150

Anm.: Nettoinkomst är det samma som individuell disponibel inkomst. Individuell disponibel inkomst är summan av alla skattepliktiga och skattefria inkomster minus skatt och övriga negativa transfereringar.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Tabell U.2 Ersatta dagar för vård av barn 1974-2015

Antal dagar i 1 000-tal och könsfördelning i procent

	Föräldrapenning			Tillfällig föräldrapenning		
	Antal	Andel kv.	Andel män	Antal	Andel kv.	Andel män
1974	19 017	100	0	689	60	40
1980	27 020	95	5	3 042	63	37
1985	33 193	94	6	4 156	67	33
1990	48 292	93	7	5 731	66	34
1995	47 026	90	10	4 890	68	32
2000	35 661	88	12	4 403	66	34
2005	42 659	80	20	4 421	64	36
2006	43 483	79	21	4 957	63	37
2007	45 291	79	21	4 571	64	36
2008	47 260	79	21	4 664	64	36
2009	47 839	78	22	4 489	65	35
2010	49 719	77	23	4 657	64	36
2011	50 284	76	24	5 044	64	36
2012	50 778	76	24	4 959	64	36
2013	51 448	75	25	5 718	63	37
2014	52 174	75	25	5 920	63	37
2015	53 177	74	26	6 069	62	38

Källa: Statistiska centralbyrån.

Tabell U.3 Från löne- och näringsinkomst till nettoinkomst 2014

Tusentals kronor per år och fördelning i procent, 20-64 år

	Medelinkomst för dem med inkomstslag		Kv./M (%)	Andel med inkomst	
	Kv.	Män		Kv.	Män
Marknaden	279,5	387,7	72	91	92
+ Löneinkomst	271,7	361,3	75	84	84
+ Näringsinkomst	58,8	85,0	69	8	12
+ Ränta och utdelning	11,4	37,1	31	62	62
+ Kapitalvinst	76,4	84,2	91	19	23
Välfärdsstaten	74,6	64,2	116	68	60
Lönerelaterade ersättningar exkl. pension	61,0	54,1	113	44	35
+ Sjukpenning	49,3	52,2	94	14	8
+ Sjuk- och aktivitetsersättning	100,2	112,6	89	8	5
+ Föräldrapenning	34,6	22,4	154	23	18
+ Arbetsmarknadsstöd	54,4	63,5	86	8	8
Pensioner					
+ Pensioner	71,8	104,9	68	7	7
Lönerelaterade ersättningar inkl. pension	67,7	67,0	101	47	39
Försörjningsrelaterade bidrag	15,7	12,7	123	39	32
+ Barnbidrag	13,8	12,3	113	38	31
+ Underhållsbidrag	17,6	16,0	110	5	2
Behovsprövade bidrag	40,4	39,3	103	7	6
+ Bostadsbidrag	23,2	19,9	116	5	4
+ Ekonomiskt bistånd	46,8	43,8	107	4	4
Övriga bidrag	35,8	31,0	115	27	19
+ Skattepliktigt och skattefritt studiestöd (inkl. lån)	53,1	52,0	102	10	7
+ Övriga skattepliktiga och skattefria bidrag	23,5	17,5	134	19	13
Negativa transfereringar	74,9	110,0	68	95	95
- Skatt	69,7	105,4	66	94	94
- Återbetalt studielån	11,0	11,9	93	25	16
- Givet underhållsbidrag	16,100	17,6	91	2	5
- Övriga negativa transfereringar	6,1	7,6	81	37	33
Individuell disponibel inkomst	235,6	294,8	80	99	99

Anm.: Nettoinkomst är detsamma som individuell disponibel inkomst. Att innehållet i denna tabell skiljer sig något från tabell 3.1 beror delvis på olika populationsavgränsningar, där tabell 3.1 baseras på helårsbefolkningen, och delvis på olika summeringar av inkomstslagen.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Tabell U.4 Kvinnors lön som andel av mäns löner efter sektor 1994–2014

Procent. E = ej standardvägt, S = standardvägt

	Kommuner		Landsting		Staten		Privat		Samtliga	
	E	S	E	S	E	S	E	S	E	S
94	86	.	74	.	83	.	85	.	84	.
96	87	98	71	94	83	93	85	91	83	92
98	89	98	71	93	84	92	83	90	82	91
00	90	98	71	93	84	92	84	90	82	92
02	90	98	71	92	84	92	85	90	83	92
04	91	98	71	93	85	92	85	91	84	92
06	92	98	72	93	87	93	86	91	84	92
08	92	99	73	93	88	93	86	91	84	92
09	93	99	73	94	89	93	87	92	85	93
10	94	99	73	94	89	94	87	92	86	93
11	94	99	74	94	91	94	87	92	86	93
12	94	99	75	94	91	94	88	92	86	93
13	94	99	76	94	92	94	88	92	87	93
14	95	99	76	95	92	94	88	93	87	94

Anm.: Standardvägningen 2014 är gjord med hjälp av SSYK 2012, tidigare år med hjälp av SSYK 96.

Källor: Medlingsinstitutet och Statistiska centralbyrån.

Tabell U.5 Segregeringsindex efter ålder 2014

	Index
20–34	49,9
35–49	53,4
50–64	60,5
Totalt	54,0

Anm.: Storleken på index kan variera mellan noll och hundra där noll innebär att kvinnors och mäns representation i varje enskilt yrke är lika stor medan ett index lika med hundra är liktydigt med att kvinnor och män har fullständigt olika yrken. Det betyder att ju större index desto högre grad av könssegregering på arbetsmarknaden och omvänt ju mindre index desto mindre könssegregering. Indexet är beräknat på yrken enligt Svensk standard för svensk yrkesklassificering (SSYK 2012).

Källa: Statistiska centralbyrån.

Tabell U.6 Sysselsatta efter ålder och anknypningsgrad till arbetsmarknaden 2015

Procentuell fördelning 20–64 år

	Anställda				Företagare	
	Fast anställda		Tidsbegränsat anställda		Kvinnor	Män
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män		
20–24	44,0	53,1	54,1	43,4	1,9	3,5
25–34	73,3	74,6	22,5	18,0	4,2	7,4
35–44	85,0	81,7	9,5	6,3	5,5	12,0
45–54	84,9	79,2	7,7	5,0	7,4	15,9
55–64	86,3	75,1	6,4	5,8	7,2	19,1
Totalt	78,9	75,7	15,4	11,9	5,7	12,4

Källa: Statistiska centralbyrån.

Tabell U.7 Sysselsatta efter ålder och vanlig arbetad tid 2015

Procentuell fördelning 20–64 år

	Deltid		Heltid	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
20–24	50,3	29,2	49,7	70,8
25–34	28,3	11,8	71,7	88,1
35–44	27,8	7,2	72,1	92,8
45–54	23,5	6,4	76,5	93,6
55–64	30,8	13,0	69,3	87,0
Totalt	29,4	11,1	70,6	88,9

Källa: Statistiska centralbyrån.

Tabell U.8 Avgångna från gymnasieskolan efter program eller anknäring till program 2014/2015

Procent

	Kvinnor	Män
Barn- och fritid (BF)	65	35
Bygg- och anläggning (BA)	8	92
El- och energi (EE)	4	96
Fordons- och transport (FT)	13	87
Handels- och administration (HA)	62	38
Hantverk (HV)	93	7
Hotell- och turism (HT)	83	18
Industri tekniska (IN)	11	89
Naturbruk (NB)	68	33
Restaurang- och livsmedel (RL)	60	40
VVS- och fastighet (VF)	2	98
Vård- och omsorg (VO)	84	16
Riksrekryterande utbildningar (RX)	13	87
Ekonomi (EK)	53	47
Estetiska (ES)	67	33
Humanistiska (HU)	83	17
Naturvetenskap (NA)	53	47
Samhällsvetenskap (SA)	66	34
Teknik (TE)	17	83
Int. Baccalaureate (IB)	63	38
Totalt	50	50

Källor: Skolverket och Statistiska centralbyrån.

Tabell U.9 Personer med sjuk- och aktivitetsersättning efter ålder december 2015

Antal och könsfördelning i procent

	Antal		Könsfördelning	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
20-24 år	8 368	9 640	46,5	53,5
25-34 år	13 283	14 441	47,9	52,1
35-44 år	19 687	15 678	55,7	44,3
45-54 år	54 702	34 862	61,1	38,9
55-64 år	103 900	67 539	60,6	39,4
Totalt	199 940	142 160	58,4	41,6

Anm.: Aktivitetsersättning gäller personer 19-29 år. Sjukersättning gäller personer 30 år och äldre.

Källa: Försäkringskassan och Statistiska centralbyrån.

Tabell U.10 Pågående sjukpenningfall i december 1974–2014

Antal i tusental

	60–190 dagar		180 dagar och mer	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
1974	25,3	30,3	21,3	29,8
1975	26,1	30,3	23,3	32,4
1976	25,6	29,0	23,1	31,8
1977	22,8	24,7	21,7	26,9
1978	21,1	21,3	20,6	24,9
1979	23,0	22,5	22,6	25,3
1980	16,8	16,5	18,4	19,1
1981	16,5	15,5	16,3	17,2
1982	21,6	20,5	20,9	21,0
1983	22,7	20,8	21,0	21,2
1984	26,1	21,9	25,2	24,2
1985	29,7	24,8	28,5	26,5
1986	30,9	24,1	34,0	29,5
1987	34,3	25,4	39,1	33,6
1988	34,5	24,9	46,1	37,5
1989	32,5	23,2	48,0	38,5
1990	31,4	22,7	48,0	38,2
1991	27,6	21,6	49,5	39,6
1992	27,5	21,3	56,1	48,5
1993	27,4	19,8	44,2	39,5
1994	28,4	19,1	42,8	35,3
1995	23	15,4	41,2	31,3
1996	24	15,5	39,6	28,9
1997	24,9	15,6	42,1	29
1998	31,1	18,5	54,6	35,8
1999	38	22	71,1	44,4
2000	43,3	23,9	90,6	53,4
2001	45,3	26,3	108,4	61,7
2002	42	24,7	117,4	66,8
2003	37,8	22,1	116,3	65
2004	35,6	20,7	98,2	54,9
2005	29,9	17,7	81,6	45,4
2006	28,6	17	73,5	41,1
2007	22,3	13,8	63	35
2008	18,6	11,9	46,5	27,1
2009	17,9	11,5	32,8	20,3
2010	21,9	12,8	28,4	17,3
2011	23,5	13,3	37,5	20,5
2012	25,3	14,3	39,0	21,2
2013	30,5	16,4	47,3	24,9
2014	33,9	18,1	56,8	28,8

Anm.: I statistiken ingår enbart sjukpenningfall och inte alla typer av pågående sjukskrivningar.

Källor: Försäkringskassan och Statistiska centralbyrån.

Tabell U.11 Från löneinkomst till individuell disponibel inkomst 2014

Inkomster i kronor per år (2016 års priser) och andelar i procent

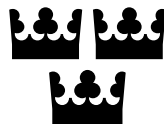
	Medelinkomst från inkomstslaget för samtliga personer			Andel med inkomst från inkomstslaget		Medelinkomst för de personer med inkomst från inkomstslag		
	Kvinnor	Män	Kv/M(%)	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kv/M(%)
Lön	227 400	303 700	75	84	84	271 600	361 500	75
+Förtagarinkomst	4 400	10 500	42	8	12	58 500	86 400	68
=Arbetsinkomst	231 800	314 200	74	86	88	270 300	357 900	76
+Ränta, utdelning	7 000	22 800	31	62	62	11 400	36 900	31
+Kapitalvinst	15 300	20 900	73	16	19	94 100	111 500	84
-Kapitalförlust	700	1 400	50	3	4	28 200	30 600	92
=Inkomst av kapital	21 600	42 400	51	63	64	34 200	66 600	51
=Marknadsinkomst	253 300	356 600	71	91	92	279 600	387 600	72
+Sjukpenning, SA-ersättning mm	14 400	9 600	150	20	12	70 500	78 600	90
+Föräldrapenning	8 200	4 100	200	23	18	35 600	22 500	158
+Arbetsmarknadsstöd	4 300	5 200	83	8	8	54 100	63 400	85
+Pension	5 100	6 800	75	7	6	72 700	107 600	68
+Övr. skattepliktig inkomst	1 800	1 000	180	7	3	26 600	34 000	78
=Skattepliktig ersättning	33 800	26 600	127	48	39	70 300	67 800	104
=Inkomst före skatt	287 100	383 200	75	96	96	297 600	398 200	75
-Statlig och kommunal inkomstskatt	64 900	94 100	69	93	92	70 100	102 400	68
-Kapitalskatt	1 400	5 700	25	81	82	1 800	7 000	26
-Övriga skatter	1 600	1 300	123	94	93	1 800	1 400	129
=Inkomst efter skatt och före stöd	219 200	282 100	78	97	96	227 000	292 900	78
+Barnbidrag	5 300	3 800	139	38	31	13 900	12 300	113
+Bostadsstöd	2 100	1 500	140	7	6	28 100	26 300	107
+Ekonomiskt bistånd och äldreförsörjningsstöd	1 800	1 700	106	4	4	46 900	43 600	108
+Underhållsstöd och bidrag mottaget	1 800	400	450	10	3	18 200	15 200	120
+Jämställdhetsbonus	100	100	100	4	4	1 300	1 300	100
+Övriga hushållsstöd	100	100	100	1	1	14 400	15 200	95
=Summa hushållsstöd	14 400	4 300	335	44	17	32 900	24 700	133
+Studiestöd (bidrag+lån)	5 400	3 400	159	10	7	53 300	52 000	103
+Övrigt individuellt stöd	600	400	150	32	31	17 000	11 500	148
=Skattefritt individuellt stöd	2 800	7 200	39	39	37	7 000	19 400	36
-Underhållsbidrag givet	300	1 100	27	2	6	15 300	17 200	89
-Återbetalning studiemedel	2 700	1 900	142	25	16	11 000	11 900	92
=Individuell disponibel inkomst	233 300	290 700	80	100	100	235 700	294 500	80

Källor: Statistiska centralbyrån

Bilaga 4

Begränsad uppräknning av den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt för 2017

Bilaga till avsnitt 6.2

Bilaga 4

Begränsad uppräknig av den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt för 2017

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	5
2	Promemorians lagförslag.....	6
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	6
3	Förteckning över remissinstanserna.....	7

1 Sammanfattning

I promemorian föreslås att vid bestämmandet av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt på beskattningsbara förvärvsinkomster för beskattningsåret 2017 ska uppräknningen ske med förändringen i konsumentprisindex plus en procentenhet. Den nedre skiktgränsen beräknas därmed uppgå till 438 400 kronor för beskattningsåret 2017. För att få samma basår, dvs. beskattningsår 2017, vid efterföljande uppräknningar av skiktgränserna ska även den övre skiktgränsen fastställas. Den övre skiktgränsen beräknas uppgå till 644 000 kronor för beskattningsåret 2017.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 65 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

65 kap.

5 §²

För fysiska personer är den statliga inkomstskatten på beskattningsbara förvärvsinkomster
– 20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en nedre skiktgräns, och

– 5 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en övre skiktgräns.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 430 200 kronor för beskattningsåret 2016 och en övre skiktgräns på 625 800 kronor för beskattningsåret 2016.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 438 400 kronor för beskattningsåret 2017 och en övre skiktgräns på 644 000 kronor för beskattningsåret 2017.

För de därpå följande beskattningsåren uppgår skiktgränserna till skiktgränserna för det föregående beskattningsåret multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni året före beskattningsåret och prisläget i juni andra året före beskattningsåret plus två procentenheter. Skiktgränserna fastställs av regeringen före utgången av året före beskattningsåret och avrundas uppåt till helt hundratal kronor.

Om en enskild näringsidkare enligt 1 kap. 13 § andra stycket har ett beskattningsår som inte sammanfaller med kalenderåret, ska de skiktgränser som gäller vid detta beskattningsårs utgång tillämpas.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2016.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2015:775.

3 Förteckning över remissinstanserna

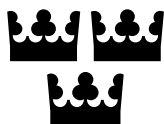
Efter remiss har yttrande över promemorian avgetts av Förvaltningsrätten i Falun, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Arbetsgivarverket, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Konjunkturinstitutet, Statskontoret, Tillväxtverket, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Arbetsförmedlingen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Föreningen Svenskt Näringsliv, Företagarna, Näringslivets Skattedelegation, Sveriges Akademikers Centralorganisation (Saco) och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO).

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Företagarförbundet Fria Företagare, Landsorganisationen i Sverige (LO), Pensionärernas Riksorganisation (PRO) och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Bilaga 5

Begränsad uppräknning av den övre skiktgränsen för statlig inkomstskatt för 2017

Bilaga till avsnitt 6.2

Bilaga 5

Begränsad uppräknning av den övre skiktgränsen för statlig inkomstskatt för 2017

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	5
2	Promemorians lagförslag.....	6
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	6
3	Förteckning över remissinstanserna.....	7

1 Sammanfattning

Inför budgetpropositionen för 2017 är det angeläget att skatteförslag kan förberedas genom bl.a. remittering. Om förslagen kommer att presenteras i budgetpropositionen för 2017, och med vilken utformning, blir beroende av de överläggningar som förs i det slutliga arbetet med budgetpropositionen.

I promemorian föreslås att vid bestämmandet av den övre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt på beskattningsbara förvärvsinkomster för beskattningsåret 2017 ska uppräknningen ske med förändringen i konsumentprisindex plus en procentenhet. Den övre skiktgränsen beräknas därmed uppgå till 637 900 kronor för beskattningsåret 2017.

Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Häriigenom föreskrivs att 65 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

*Lydelse enligt promemorian Begränsad
uppräknings av den nedre skiktgränsen för statlig
inkomstskatt för 2017*

Föreslagen lydelse

65 kap.

5 §²

För fysiska personer är den statliga inkomstskatten på beskattningsbara förvärvsinkomster
– 20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en nedre
skiktgräns, och

– 5 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en övre
skiktgräns.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i
en nedre skiktgräns på 438 400 kronor för
beskattningsåret 2017 och en övre skiktgräns på
644 000 kronor för beskattningsåret 2017.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i
en nedre skiktgräns på 438 400 kronor för
beskattningsåret 2017 och en övre skiktgräns på
637 900 kronor för beskattningsåret 2017.

För de därpå följande beskattningsåren uppgår skiktgränserna till skiktgränserna för det föregående
beskattningsåret multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet
mellan det allmänna prisläget i juni året före beskattningsåret och prisläget i juni andra året före
beskattningsåret plus två procentenheter. Skiktgränserna fastställs av regeringen före utgången av året
före beskattningsåret och avrundas uppåt till helt hundratal kronor.

Om en enskild näringsidkare enligt 1 kap. 13 § andra stycket har ett beskattningsår som inte
sammanfaller med kalenderåret, ska de skiktgränser som gäller vid detta beskattningsårs utgång
tillämpas.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2016.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse enligt Finansdepartementets promemoria Begränsad uppräknings av den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt för 2017.

3 Förteckning över remissinstanserna

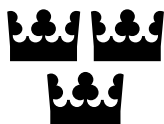
Efter remiss har yttrande över promemorian avgetts av Förvaltningsrätten i Falun, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Arbetsgivarverket, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Konjunkturinstitutet, Statskontoret, Tillväxtverket, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Arbetsförmedlingen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Föreningen Svenskt Näringsliv, Företagarna, Näringslivets Skatte-delegation, Sveriges Akademikers Centralorganisation (Saco), Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO).

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Företagarförbundet Fria Företagare, Kungliga Tekniska högskolan, Landsorganisationen i Sverige (LO), Lunds universitet och Pensionärernas Riksorganisation (PRO).

Bilaga 6

Nedsatt förmånsvärde för vissa miljöanpassade bilar

Bilaga till avsnitt 6.3

Bilaga 6

Nedsatt förmånsvärde för vissa miljöanpassade bilar

Innehållsförteckning

1	Lagförslagen i promemorian.....	5
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	5
2	Förteckning över remissinstanser.....	6

1 Lagförslagen i promemorian

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 61 kap. 8 a § ska ha följande lydelse,
dels att punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:1175) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

61 kap.

8 a §²

Om en bil är utrustad med teknik för drift helt eller delvis med elektricitet eller med andra mer miljöanpassade drivmedel än bensen och dieselolja och bilens nybilspris därför är högre än nybilspriset för närmast jämförbara bil utan sådan teknik, ska förmånsvärdet sättas ned till en nivå som motsvarar förmånsvärdet för den jämförbara bilen.

I stället för vad som sägs i första stycket om storleken på nedsättningen av förmånsvärdet ska detta värde tas upp till 60 procent av förmånsvärdet för den jämförbara bilen, om bilen är utrustad med teknik för drift med elektricitet som tillförs genom laddning från yttre energikälla eller med annan gas än gasol.

En nedsättning av förmånsvärdet enligt andra stycket får göras med högst 16 000 kronor i förhållande till den jämförbara bilen.

En nedsättning av förmånsvärdet enligt andra stycket får göras med högst 10 000 kronor i förhållande till den jämförbara bilen.

3. Bestämmelserna i 61 kap. 8 a § andra och tredje styckena tillämpas till och med det beskattningsår som slutar den 31 december 2016.

3. Bestämmelserna i 61 kap. 8 a § andra och tredje styckena tillämpas till och med det beskattningsår som slutar den 31 december 2019.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Lagen tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2016.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2013:960.

2 Förteckning över remissinstanser

Efter remiss har yttrande över promemorian avgetts av Förvaltningsrätten i Stockholm, Domstolsverket, Statskontoret, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet, Trafikverket, Transportstyrelsen, Bil Sweden, Energigas Sverige, Regelrådet, Motorbranschens Riksförbund, Motormännens Riksförbund och Sveriges Kommuner och Landsting.

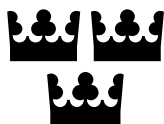
Därutöver har ett yttrande inkommit från Magnus Nilsson Produktion, E.ON Sverige AB och Ynnor AB.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Arbetsgivarverket, Föreningen Svenskt Näringsliv, Företagarna, Gröna Bilister och Landsorganisationen i Sverige.

Bilaga 7

Utvidgat RUT-avdrag för reparationer av vitvaror

Bilaga till avsnitt 6.4

Bilaga 7

Utvidgat RUT-avdrag för reparationer av vitvaror

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	5
2	Lagförslagen i promemorian	6
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	6
3	Förteckning över remissinstanserna.....	7
4	Lagförslagen i lagrådsremissen Skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror	8
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	8
5	Lagrådets yttrande	9

1 Sammanfattning

Inför budgetpropositionen för 2017 är det angeläget att skatteförslag kan förberedas genom remittering och granskning av Lagrådet. Om förslagen kommer att presenteras i budgetpropositionen för 2017, och med vilken utformning, blir beroende av de överläggningar som förs i det slutliga arbetet med budgetpropositionen.

I promemorian föreslås att det ska införas en skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror i bostaden. Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

2 Lagförslagen i promemorian

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt förslag²

Föreslagen lydelse

67 kap.

13 §

Med hushållsarbete avses vid tillämpningen av detta kapitel följande.

1. Enklare städarbete eller annat rengöringsarbete samt flyttstädning som utförs i bostaden.
2. Vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden.
3. Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.
4. Häck- och gräsklippning, krattning och ogrärensning samt beskärning och borttagande av träd och buskar som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.
5. Barnpassning som inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.
6. Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.
7. Flytt av bohag och annat lösöre mellan bostäder samt till och från magasinering i samband med flytt mellan bostäder.
8. Arbete som avser installation, reparation och underhåll av data- och informationsteknisk utrustning, dataprogram och dataförbindelser samt handledning och rådgivning i samband med sådant arbete, när arbetet utförs i eller i nära anslutning till bostaden
9. *Reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Lagen tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2016.

¹ Lagen omtryckt 2008:83.

² Lagrådsremissen Kompletteringar av RUT-avdraget.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande kommit in från Kammarrätten i Jönköping, Förvaltningsrätten i Linköping, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Brottsförebyggande rådet, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Konjunkturinstitutet, Statskontoret, Konsumentverket, Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Statens energimyndighet, Konkurrensverket, Tillväxtverket, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Arbetsförmedlingen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), About Time AB, Aktiebolaget Electrolux, Almega, Avfall Sverige, Elektriska Hushållsapparat Leverantörer, Föreningen Svenskt Näringsliv, Företagarförbundet Fria Företagare, Företagarna, Landsorganisationen i Sverige (LO), Näringslivets Regelnämnd, Regelrådet, Småföretagarnas Riksförbund, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) och Återvinningsindustrierna.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: ElektronikBranschen, Elon Svenska AB, Naturskyddsföreningen, Näringslivets Skattedelegation, Pensionärernas Riksorganisation (PRO), Svensk Handel, Sveriges Akademikers Centralorganisation (Saco), Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Konsumenter, Sveriges Pensionärers Riksförbund, Teknikföretagen och Västsvenska Handelskammaren.

4 Lagförslagen i lagrådsremissen Skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2015/16:99

Föreslagen lydelse

67 kap.

13 §

Med hushållsarbete avses vid tillämpningen av detta kapitel följande.

1. Enklare städarbete eller annat rengöringsarbete samt flyttstädning som utförs i bostaden.
2. Vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden.
3. Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.
4. Häck- och gräsklippning, krattning och ogrärensning samt beskärning och borttagande av träd och buskar som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.
5. Barnpassning som inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.
6. Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.
7. Flytt av bohag och annat lösöre mellan bostäder samt till och från magasinering i samband med flytt mellan bostäder.
8. Arbete som avser installation, reparation och underhåll av data- och informationsteknisk utrustning, dataprogram och dataförbindelser samt handledning och rådgivning i samband med sådant arbete, när arbetet utförs i eller i nära anslutning till bostaden.

9. Reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Lagen tillämpas på hushållsarbete som har utförts och betalats efter den 31 december 2016, förmån av hushållsarbete som har tillhandahållits efter den 31 december 2016 samt hushållsarbete som har utförts efter den 31 december 2016 och för vilket ersättning har betalats ut och redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration efter detta datum.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2016-06-01

Närvarande: F.d. justitieråden Leif Thorsson och Lennart Hamberg samt justitierådet Anita Saldén Enérus.

Skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror

Enligt en lagrådsremiss den 26 maj 2016 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

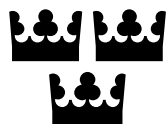
Förslaget har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Peter Österberg och rättssakkunnige Henrik Hasslemark.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Bilaga 8

Höjd beloppsgräns för avdrag för resor

Bilaga till avsnitt 6.5

Bilaga 8

Höjd beloppsgräns för avdrag för resor

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	5
2	Promemorians lagförslag.....	6
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1299)	6
3	Förteckning över remissinstanser.....	7

1 Sammanfattning

I promemorian föreslås att beloppsgränsen över vilken utgifter för inställelseresor samt för resor mellan bostaden och arbets- respektive utbildningsplatsen får dras av höjs från 10 000 till 11 000 kronor.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2016.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1299)

Härigenom föreskrivs att 12 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1299)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

2 §²

Utgifter som avses i följande paragrafer ska dras av utan någon beloppsmässig begränsning, nämligen utgifter

- vid tjänsteresor enligt 5–17 §§,
- vid tillfälligt arbete på annan ort eller vid dubbel bosättning enligt 18–22 och 31 §§,
- för hemresor enligt 24 och 31 §§,
- för egenavgifter enligt 36 §,
- för arbetsgivaravgifter enligt 36 a §, och
- i hobbyverksamhet enligt 37 §.

Första stycket gäller också i fråga om utgifter för resor i tjänsten som företas med annat transportmedel än egen bil eller förmånsbil.

Utgifter för inställelseresor enligt 25 § och för resor mellan bostaden och arbets- och utbildningsplatsen enligt 26–31 §§ ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 10 000 kronor. Övriga utgifter ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 5 000 kronor.

Utgifter för inställelseresor enligt 25 § och för resor mellan bostaden och arbets- och utbildningsplatsen enligt 26–31 §§ ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 11 000 kronor. Övriga utgifter ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 5 000 kronor.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2016.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2012:832.

3 Förteckning över remissinstanser

Efter remiss har yttrande över promemorian kommit in från Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Arbetsgivarverket, Statskontoret, Naturvårdsverket, Trafikanalys, Tillväxtverket, Landsorganisationen i Sverige och Motorbranschens riksförbund.

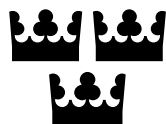
Yttrande har dessutom inkommit från Svensk Kollektivtrafik.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Trafikverket, BIL Sweden, Föreningen Svenskt Näringsliv, Företagarna, FöretagarFörbundet Fria Företagare, Gröna Bilister, Motormännens riksförbund, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Sveriges Kommuner och Landsting och Tjänstemännens Centralorganisation.

Bilaga 9

Växa-stöd för den först anställda – sänkta arbetsgivaravgifter för enskilda näringsidkare (tillfälligt 2017–2021)

Bilaga till avsnitt 6.6

Bilaga 9

Växa-stöd för den först anställda – sänkta arbetsgivaravgifter för enskilda näringsidkare (tillfälligt 2017–2021)

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	5
2	Promemorians lagförslag.....	6
	Förslag till lag om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021	6
	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	8
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	9
3	Förteckning över remissinstanserna.....	10
4	Lagrådsremissens lagförslag.....	11
	Förslag till lag om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021	11
	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	13
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	14
5	Lagrådets yttrande.....	15

1 Sammanfattning

Inför budgetpropositionen för 2017 är det angeläget att skatteförslag kan förberedas genom remittering och granskning av Lagrådet. Om förslagen kommer att presenteras i budgetpropositionen för 2017, och med vilken utformning, blir beroende av de överläggningar som förs i det slutliga arbetet med budgetpropositionen.

I promemorian föreslås ett delvis återinförande av de bestämmelser om särskild beräkning av arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt för enmansföretag som anställer en person, som infördes den 1 juni 2006 och slopades av den förra regeringen vid utgången av samma år. Den nya lagen föreslås vara temporär och tillämpas på ersättningar som betalas ut t.o.m. den 31 december 2021.

Förslaget innebär att enmansföretag som anställer en person endast ska betala ålderspensionsavgift enligt socialavgiftslagen (2000:980) på den ersättning som betalas till den anställda. Med enmansföretag förstås enskilda näringsidkare som inte har haft någon anställd efter den 31 december 2015.

En nedsättningsberättigad anställning ska omfatta minst tre månader och en arbetstid på minst 20 timmar per vecka. Nedsättningen gäller till den del ersättningen till den nyanställda inte överstiger 25 000 kronor per månad och under högst tolv månader.

Nedsättningen utgör ett stöd av mindre betydelse enligt EU-rätten. Det innebär att nedsättning bara får göras om villkoren i kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse är uppfyllda.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017 och tillämpas på ersättningar som betalas ut därefter och avser anställningar som inte påbörjats före den 1 april 2016.

I promemorian föreslås även en ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) med anledning av förslaget att införa ett system med tonnagebeskattning.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om särskild beräkning av

1. arbetsgivaravgifter enligt 2 kap. socialavgiftslagen (2000:980),
2. löneavgift enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, och
3. löneskatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229) och socialavgiftslagen (2000:980).

3 § Bestämmelserna i denna lag tillämpas på avgiftspliktig ersättning enligt 2 kap. socialavgiftslagen (2000:980) som en arbetsgivare ger ut till en person som har anställts i en näringsverksamhet efter den 31 mars 2016 under förutsättning att

1. arbetsgivaren sedan den 1 januari 2016 och fram till dess att anställningen påbörjas uppfyller villkoren för enmansföretag enligt 4 §, eller
2. om verksamheten är påbörjad efter den 1 januari 2016, att arbetsgivaren sedan verksamheten påbörjades och fram till dess anställningen påbörjas uppfyller villkoren för enmansföretag enligt 4 §.

4 § Med ett enmansföretag avses en fysisk person som bedriver aktiv näringsverksamhet och som inte är skyldig att betala arbetsgivaravgifter på ersättning till arbetstagare enligt socialavgiftslagen (2000:980) eller löneskatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

Ett företag som bedriver verksamhet utomlands är ett enmansföretag om det uppfyller villkoren i första stycket och inte i den utländska verksamheten har utgett ersättning som skulle ha medfört en skyldighet att betala arbetsgivaravgift eller särskild löneskatt, om ersättningen utgetts för arbete i Sverige.

Vid bedömningen av om sådan avgiftsskyldighet som avses i första stycket föreligger ska bortses från sådana ersättningar till en och samma person som under de tidsperioder som avses i 3 § 1 eller 2 sammanlagt uppgår till högst 5 000 kronor.

5 § På ersättning som utges till den som först anställs i ett enmansföretag ska under längst tolv kalendermånader i följd ingen annan avgift eller löneskatt betalas än ålderspensionsavgift enligt socialavgiftslagen (2000:980), om inte annat följer av 6 eller 7 §.

Vad som sägs i första stycket gäller endast till den del den avgiftspliktiga ersättningen till den anställde uppgår till högst 25 000 kronor per kalendermånad.

6 § Bestämmelserna i 5 § gäller inte om anställningen avser en person som sedan den 1 januari 2016 är eller har varit anställd i en annan näringsverksamhet som, direkt eller indirekt, bedrivs eller har bedrivits av samma arbetsgivare eller någon närstående till arbetsgivaren.

Bestämmelserna i 5 § gäller inte heller om arbetsgivaren redan har utgett ersättning som blivit föremål för särskild beräkning i en annan näringsverksamhet.

7 § Bestämmelserna i 5 § gäller endast om anställningsavtalet avser en anställning på minst tre månader i följd och omfattar en arbetstid på minst 20 timmar per vecka.

8 § I stället för vad som föreskrivs om särskilda avdrag i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980) gäller att ersättning som är föremål för särskild beräkning enligt 5 § inte får ingå i underlaget för sådant avdrag.

9 § Särskild beräkning enligt 5 § får bara göras om beräkningen uppfyller villkoren för att utgöra stöd av mindre betydelse enligt

1. kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse,

2. kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn, eller

3. kommissionens förordning (EU) nr 717/2014 av den 27 juni 2014 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom fiskeri- och vattenbrukssektorn.

10 § Vid bedömningen av om den särskilda beräkningen enligt 9 § anses vara stöd av mindre betydelse ska de villkor tillämpas som avser

1. stöd inom sektorn för primärproduktion av jordbruksprodukter, om den som utger ersättningen bedriver verksamhet både inom denna sektor och inom någon annan sektor, och

2. stöd inom fiskeri- och vattenbrukssektorn, om den som utger ersättningen bedriver verksamhet både inom denna sektor och inom någon annan sektor än sektorn för primärproduktion av jordbruksprodukter.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Lagen tillämpas på ersättning som betalas ut från och med den 1 januari 2017 till och med den 31 december 2021.

Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***27 kap.****1 §¹**

Sekretess gäller i verksamhet som avser bestämmande av skatt eller fastställande av underlag för bestämmande av skatt eller som avser fastighetstaxering för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden.

Sekretess gäller vidare

1. i verksamhet som avser förande av eller uttag ur beskattningsdatabasen enligt lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som har tillförts databasen,

2. hos kommun eller landsting för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som Skatterättsnämnden har lämnat i ett ärende om förhandsbesked i en skatte- eller taxeringsfråga, och

3. hos Försäkringskassan för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som Skatteverket har lämnat i ett ärende om särskild sjukförsäkringsavgift.

Med skatt avses i detta kapitel skatt på inkomst och annan direkt skatt samt omsättningsskatt, tull och annan indirekt skatt. Med skatt jämställs arbetsgivaravgift, prisregleringsavgift och liknande avgift, avgift enligt lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund, skattetillägg och förseningsavgift samt expeditionsavgift och tilläggsavgift enligt lagen (2004:629) om trängselskatt. Med verksamhet som avser bestämmande av skatt jämställs verksamhet som avser bestämmande av pensionsgrundande inkomst.

Med skatt avses i detta kapitel skatt på inkomst och annan direkt skatt samt omsättningsskatt, tull och annan indirekt skatt. Med skatt jämställs arbetsgivaravgift, prisregleringsavgift och liknande avgift, avgift enligt lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund, skattetillägg, *återkallelseavgift* och förseningsavgift samt expeditionsavgift och tilläggsavgift enligt lagen (2004:629) om trängselskatt. Med verksamhet som avser bestämmande av skatt jämställs verksamhet som avser bestämmande av pensionsgrundande inkomst.

Första och andra styckena gäller inte om annat följer av 3, 4 eller 6 §.

För uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år. För uppgift om avgift enligt lagen om avgift till registrerat trossamfund gäller dock sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

¹ Senaste lydelse 2011:1427.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244) att det ska införas en ny paragraf, 26 kap. 19 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 kap.

19 a §

Vid särskild beräkning av arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt enligt 5 § lagen (2016:000) om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021 ska den som utger ersättningen lämna

1. uppgift om annat stöd som har beviljats den uppgiftsskyldige under beskattningsåret och de två föregående beskattningsåren och som anses vara sådant stöd av mindre betydelse som avses i

– kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse,

– kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn, eller

– kommissionens förordning (EU) nr 717/2014 av den 27 juni 2014 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom fiskeri- och vattenbrukssektorn, och

2. de övriga uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna bedöma om särskild beräkning får göras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden kommit in från Riksrevisionen, Förvaltningsrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Falun, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Arbetsgivarverket, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Konjunkturinstitutet, Statskontoret, Tillväxtverket, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Skogsstyrelsen, Statens jordbruksverk, Arbetsförmedlingen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Regelrådet, Almi Företagspartner AB, Föreningen Svenskt Näringsliv, FAR, Företagarna, Landsorganisationen i Sverige (LO), Lantbrukarnas Riksförbund, Näringslivets Regelnämnd, Sjöfartens Arbetsgivareförbund (SARF), Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO) och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO).

Yttranden har även inkommit från Småföretagarnas Riksförbund och Janne Näsström.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Företagarförbundet Fria Företagare, Näringslivets skattedelegation, Pensionärernas Riksorganisation (PRO), Svensk sjöfart och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

4 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om särskild beräkning av

1. arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980),
2. löneavgift enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, och
3. löneskatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229) och socialavgiftslagen (2000:980).

3 § Bestämmelserna i denna lag tillämpas på avgiftspliktig ersättning enligt 2 kap. socialavgiftslagen (2000:980) som en arbetsgivare ger ut till en person som har anställts i en näringsverksamhet efter den 31 mars 2016 under förutsättning att

1. arbetsgivaren sedan den 1 januari 2016 och fram till dess att anställningen påbörjas uppfyller villkoren för enmansföretag enligt 4 §, eller
2. arbetsgivaren, om verksamheten är påbörjad efter den 1 januari 2016, sedan verksamheten påbörjades och fram till dess anställningen påbörjas uppfyller villkoren för enmansföretag enligt 4 §.

4 § Med ett enmansföretag avses i denna lag en fysisk person som bedriver aktiv näringsverksamhet och som inte är skyldig att betala arbetsgivaravgifter på ersättning till arbetstagare enligt socialavgiftslagen (2000:980) eller löneskatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

Ett företag som bedriver verksamhet utomlands är ett enmansföretag om det uppfyller villkoren i första stycket och inte i den utländska verksamheten har utgett ersättning som skulle ha medfört en skyldighet att betala arbetsgivaravgifter eller särskild löneskatt, om ersättningen hade utgetts för arbete i Sverige.

Vid bedömningen av om enmansföretaget har en sådan avgiftsskyldighet som avses i första stycket ska det bortses från sådana ersättningar till en och samma person som under de tidsperioder som avses i 3 § 1 eller 2 sammanlagt uppgår till högst 5 000 kronor.

5 § På ersättning som utges till den anställde som först får avgiftspliktig ersättning i ett enmansföretag ska under längst tolv kalendermånader i följd ingen annan avgift eller löneskatt betalas än ålderspensionsavgift enligt socialavgiftslagen (2000:980), om inte annat följer av 6 eller 7 §.

Första stycket gäller endast till den del den avgiftspliktiga ersättningen till den anställde uppgår till högst 25 000 kronor per kalendermånad.

6 § Bestämmelserna i 5 § gäller inte om anställningen avser en person som sedan den 1 januari 2016 är eller har varit anställd i en annan näringsverksamhet som, direkt eller indirekt, bedrivs eller har bedrivits av samma arbetsgivare eller någon närstående till arbetsgivaren.

Bestämmelserna i 5 § gäller inte heller om arbetsgivaren redan har utgett ersättning som blivit föremål för särskild beräkning enligt denna lag i en annan näringsverksamhet.

7 § Bestämmelserna i 5 § gäller endast om anställningsavtalet avser en anställning på minst tre månader i följd och omfattar en arbetstid på minst 20 timmar per vecka.

8 § I stället för vad som föreskrivs om särskilda avdrag i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980) gäller att ersättning som är föremål för särskild beräkning enligt 5 § inte får ingå i underlaget för särskilda avdrag.

9 § Särskild beräkning enligt 5 § får bara göras om beräkningen uppfyller villkoren för att utgöra stöd av mindre betydelse enligt

1. kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse,

2. kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn, eller

3. kommissionens förordning (EU) nr 717/2014 av den 27 juni 2014 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom fiskeri- och vattenbrukssektorn.

10 § Vid bedömningen av om den särskilda beräkningen enligt 9 § anses vara stöd av mindre betydelse ska de villkor tillämpas som avser

1. stöd inom sektorn för primärproduktion av jordbruksprodukter, om den som utger ersättningen bedriver verksamhet både inom denna sektor och inom någon annan sektor, och

2. stöd inom fiskeri- och vattenbrukssektorn, om den som utger ersättningen bedriver verksamhet både inom denna sektor och inom någon annan sektor än sektorn för primärproduktion av jordbruksprodukter.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
 2. Lagen tillämpas på ersättning som utges från och med den 1 januari 2017.
 3. Lagen upphör att gälla vid utgången av 2021.
 4. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för ersättning som har utgetts under perioden den 1 januari 2017 till och med den 31 december 2021.

Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 27 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

27 kap.

1 §¹

Sekretess gäller i verksamhet som avser bestämmande av skatt eller fastställande av underlag för bestämmande av skatt eller som avser fastighetstaxering för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden.

Sekretess gäller vidare

1. i verksamhet som avser förändring av eller uttag ur beskattningsdatabasen enligt lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som har tillförts databasen,

2. hos kommun eller landsting för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som Skatterättsnämnden har lämnat i ett ärende om förhandsbesked i en skatte- eller taxeringsfråga, och

3. hos Försäkringskassan för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som Skatteverket har lämnat i ett ärende om särskild sjukförsäkringsavgift.

Med skatt avses i detta kapitel skatt på inkomst och annan direkt skatt samt omsättningsskatt, tull och annan indirekt skatt. Med skatt jämställs arbetsgivaravgift, prisregleringsavgift och liknande avgift, avgift enligt lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund, skattetillägg och förseningsavgift samt expeditionsavgift och tilläggsavgift enligt lagen (2004:629) om träningsavgift. Med verksamhet som avser bestämmande av skatt jämställs verksamhet som avser bestämmande av pensionsgrundande inkomst.

Med skatt avses i detta kapitel skatt på inkomst och annan direkt skatt samt omsättningsskatt, tull och annan indirekt skatt. Med skatt jämställs arbetsgivaravgift, prisregleringsavgift och liknande avgift, avgift enligt lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund, skattetillägg, återkallelseavgift och förseningsavgift samt expeditionsavgift och tilläggsavgift enligt lagen (2004:629) om träningsavgift. Med verksamhet som avser bestämmande av skatt jämställs verksamhet som avser bestämmande av pensionsgrundande inkomst.

Första och andra styckena gäller inte om annat följer av 3, 4 eller 6 §.

För uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år. För uppgift om avgift enligt lagen om avgift till registrerat trossamfund gäller dock sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

¹ Senaste lydelse 2011:1427.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att det i skatteförfarandelagen (2011:1244) ska införas en ny paragraf, 26 kap. 19 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 kap.

19 a §

Vid särskild beräkning av arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt enligt 5 § lagen (2016:000) om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021 ska utbetalaren lämna

1. uppgift om annat stöd som har beviljats utbetalaren under beskattningsåret och de två föregående beskattningsåren och som anses vara sådant stöd av mindre betydelse som avses i

– kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse,

– kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn, eller

– kommissionens förordning (EU) nr 717/2014 av den 27 juni 2014 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom fiskeri- och vattenbrukssektorn, och

2. de övriga uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna bedöma om särskild beräkning får göras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2016-06-01

Närvarande: F.d. justitieråden Severin Blomstrand och Annika Brickman samt justitierådet Agneta Bäcklund.

Växa-stöd för den första anställda – sänkta arbetsgivaravgifter för enskilda näringsidkare

Enligt en lagrådsremiss den 26 maj 2016 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2017–2021,
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
3. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Robert Sand.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om särskild beräkning av vissa avgifter för enmans-företag under åren 2017–2021

7 §

Enligt paragrafen ska bestämmelserna i 5 § gälla endast om anställningsavtalet avser en anställning på minst tre månader i följd och omfattar en arbetstid på minst 20 timmar per vecka.

Villkoret om en minsta veckoarbetstid är oklart. Det framgår inte om arbetstiden ska vara minst 20 timmar varje vecka eller om tiden ska beräknas som något slags genomsnitt. Frågan bör besvaras under den fortsatta beredningen.

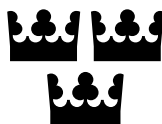
Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 10

Avdragsförbud för ränta på vissa efterställda lån m.m.

Bilaga till avsnitt 6.10

Bilaga 10

Avdragsförbud för ränta på vissa
efterställda lån m.m.**Innehållsförteckning**

1	Lagförslagen i promemorian	5
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	5
2	Förteckning över remissinstanser.....	8
3	Lagförslagen i lagrådsremissen	9
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	9
4	Lagrådets yttrande	12

1 Lagförslagen i promemorian

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 40 kap. 16 a § ska upphöra att gälla,
dels att 24 kap. 1 §, 35 kap. 1 § och 40 kap. 16 § ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas två nya paragrafer, 24 kap. 4 a § och 40 kap. 15 a §, och närmast före 24 kap. 4 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

24 kap.

1 §²

I detta kapitel finns bestämmelser om

- tillämpning i inkomstslaget näringsverksamhet av vissa bestämmelser i inkomstslaget kapital i 2 och 3 §§,
- partiell fission i 3 a §,
- kapitalrabatt på optionslån i 4 §,
- avdragsrätt för ränta på vinstandelslån i 5–10 §§,
- begränsningar i avdragsrätten för ränta på vissa skulder i 10 a–10 f §§,
- avdrag för lämnad utdelning i 11 §, och
- skattefria utdelningar i 12–22 §§.

En bestämmelse om skattefrihet för utdelning från privatbostadsföretag finns i 15 kap. 4 §.

Bestämmelser om i vilken utsträckning ersättningar i form av livränta och liknande utbetalningar för avyttrade tillgångar räknas som ränta finns i 44 kap. 35 och 37–39 §§.

Avdragsförbud för ränta på vissa efterställda skuldförbindelser

4 a §

Följande ränteutgifter får inte dras av:

- ränteutgifter på efterställda skuldförbindelser som får ingå i kapitalbasen enligt artiklarna 52 och 63 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.
- ränteutgifter på efterställda skuldförbindelser som får ingå i kapitalbasen enligt artikel 88 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II).

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2012:757.

35 kap.**1 §**

Koncernbidrag ska dras av hos givaren och tas upp hos mottagaren, om förutsättningarna för avdrag i *detta kapitel* är uppfyllda.

Koncernbidrag ska dras av hos givaren och tas upp hos mottagaren, om förutsättningarna för avdrag i 3, 4, 5 eller 6 § är uppfyllda och värden motsvarande bidraget förs över från givaren till mottagaren senast den dag som givaren enligt skatteförfarandelagen (2011:1244) ska lämna inkomstdeklaration.

Med koncernbidrag avses inte en ersättning som är en utgift för givaren för att förvärva eller bibehålla inkomster.

40 kap.**15 a §**

Om ett kapitaltillskott som helt eller delvis har medfört ägarförändringen har lämnats till underskotts företaget tidigast två beskattningsår före det beskattningsår då ägarförändringen skedde och förvärvaren genom kapitaltillskottet har fått en tillgång av verkligt och särskilt värde, ska kapitaltillskottet vid beräkningen av utgiften enligt 15 § första stycket bestämmas till ett belopp som motsvarar det lägsta av kapitaltillskottet och värdet av tillgången som belöper sig på den förvärvade andelen i underskotts företaget. Vid beräkningen av värdet av tillgången ska kapitaltillskottet inte räknas med.

Vid bedömningen enligt första stycket ska hänsyn inte tas till tillgångar som underskotts företaget kan antas ha förvärvat i samråd med den nya ägaren.

Vid tillämpningen av andra stycket likställs en juridisk person eller ett svenskt handelsbolag med underskotts företaget om de både före och efter ägarförändringen ingick i samma koncern.

16 §³

Utgiften enligt 15 § första stycket ska minskas med kapitaltillskott som har lämnats till underskotts företaget före ägarförändringen men tidigast två beskattningsår före det beskattningsår då ägarförändringen skedde. Detsamma gäller, med undantag för vad som anges i 16 a §, kapitaltillskott som helt eller delvis har medfört ägarförändringen. Utgiften ska också minskas med kapitaltillskott som under samma tid har lämnats till en juridisk person eller ett svenskt handelsbolag som både före och efter ägarför-

Utgiften enligt 15 § första stycket ska minskas med kapitaltillskott som har lämnats till underskotts företaget före ägarförändringen men tidigast två beskattningsår före det beskattningsår då ägarförändringen skedde. Detsamma gäller, med undantag för kapitaltillskott enligt 15 a §, kapitaltillskott som helt eller delvis har medfört ägarförändringen. Utgiften ska också minskas med kapitaltillskott som under samma tid har lämnats till en juridisk person eller ett svenskt handelsbolag som både före och efter ägarför-

³ Senaste lydelse 2009:1453.

ändringen ingick i samma koncern som underskotts företaget.

ändringen ingick i samma koncern som underskotts företaget.

Första stycket gäller inte kapitaltillskott som har lämnats av en juridisk person eller ett svenskt handelsbolag som både före och efter ägarförändringen ingick i samma koncern som underskotts företaget.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
 2. Bestämmelsen i 24 kap. 4 a § tillämpas första gången på ränteutgifter som belöper sig på tiden efter den 31 december 2016.
 3. Bestämmelsen i 35 kap. 1 § tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2017.
 4. Bestämmelserna i 40 kap. 15 a och 16 §§ tillämpas första gången på förvärv som sker efter den 31 december 2015.

2 Förteckning över remissinstanser

Efter remiss har yttrande över promemorian avgetts av Sveriges riksbank, Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Stockholm, Domstolsverket, Riksgäldskontoret, Finansinspektionen, Skatteverket, Bokföringsnämnden, Konkurrensverket, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Finansbolagens Förening, Fondbolagens förening, Föreningen Svenskt Näringsliv, Lantbrukarnas Riksförbund, Näringslivets regelnämnd, Näringslivets Skattedelegation, Regelrådet, Svensk Försäkring, Svenska bankföreningen, Svenska Riskkapitalföreningen och Svenska Skeppshypotekskassan.

Därutöver har ett yttrande inkommit från Länsförsäkringar AB.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: FAR, Företagarna, Landsorganisationen i Sverige, Sparbankernas riksförbund, Svenska Fondhandlareföreningen, Svenska Försäkringsföreningen, Svenska Kreditföreningen, Sveriges advokatsamfund, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges kommuner och landsting.

3 Lagförslagen i lagrådsremissen

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 40 kap. 16 a § ska upphöra att gälla,
dels att 24 kap. 1 §, 35 kap. 1 § och 40 kap. 16 § ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas två nya paragrafer, 24 kap. 4 a § och 40 kap. 15 a §, och närmast före 24 kap. 4 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

24 kap.

1 §²

I detta kapitel finns bestämmelser om
 – tillämpning i inkomstslaget näringsverksamhet av vissa bestämmelser i inkomstslaget kapital i 2 och 3 §§,

- partiell fission i 3 a §,
- kapitalrabatt på optionslån i 4 §,

– avdragsförbud för ränta på vissa efterställda skulder i 4 a §,

- avdragsrätt för ränta på vinstandelslån i 5–10 §§,
- begränsningar i avdragsrätten för ränta på vissa skulder i 10 a–10 f §§,
- avdrag för lämnad utdelning i 11 §, och
- skattefria utdelningar i 12–22 §§.

En bestämmelse om skattefrihet för utdelning från privatbostadsföretag finns i 15 kap. 4 §.

Bestämmelser om i vilken utsträckning ersättningar i form av livränta och liknande utbetalningar för avyttrade tillgångar räknas som ränta finns i 44 kap. 35 och 37–39 §§

Avdragsförbud för ränta på vissa efterställda skulder

4 a §

Ett företag som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012, får inte dra av ränteutgifter på efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen vid tillämpning av den förordningen.

Ett svenskt försäkringsföretag som omfattas av 7 kap. försäkringsrörelselagen (2010:2043) får inte dra av ränteutgifter på efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen vid tillämpning av den lagen.

Ett utländskt försäkringsföretag som hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbets-

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

Senaste lydelse av 40 kap. 16 a § 2009:1453.

² Senaste lydelse 2012:757.

området och som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II), får inte dra av ränteutgifter på efterställda skulder som får ingå i kapitalbasen vid tillämpning av nationell lagstiftning som genomför det direktivet.

35 kap.

1 §

Koncernbidrag ska dras av hos givaren och tas upp hos mottagaren, om förutsättningarna för avdrag i *detta kapitel* är uppfyllda.

Koncernbidrag ska dras av hos givaren och tas upp hos mottagaren, om förutsättningarna för avdrag i 3, 4, 5 eller 6 § är uppfyllda och värden motsvarande bidraget förs över från givaren till mottagaren senast den dag som givaren enligt skatteförfarandelagen (2011:1244) ska lämna inkomstdeklaration.

Med koncernbidrag avses inte en ersättning som är en utgift för givaren för att förvärva eller bibehålla inkomster.

40 kap.

15 a §

Om ett kapitaltillskott som helt eller delvis har medfört ägarförändringen har lämnats till underskotts företaget tidigast två beskattningsår före det beskattningsår då ägarförändringen skedde och förvärvaren genom kapitaltillskottet har fått en tillgång av verkligt och särskilt värde, ska kapitaltillskottet vid beräkningen av utgiften enligt 15 § första stycket bestämmas till ett belopp som motsvarar det lägsta av kapitaltillskottet och det värde av tillgången som belöper sig på den förvärvade andelen i underskotts företaget. Vid beräkningen av värdet av tillgången ska kapitaltillskottet inte räknas med.

Vid bedömningen enligt första stycket ska hänsyn inte tas till tillgångar som underskotts företaget kan antas ha förvärvat i samråd med den nya ägaren.

Vid tillämpningen av andra stycket likställs en juridisk person eller ett svenskt handelsbolag med underskotts företaget om de både före och efter ägarförändringen ingick i samma koncern.

16 §³

Utgiften enligt 15 § första stycket ska minskas med kapitaltillskott som har lämnats till underskotts företaget före ägarförändringen men tidigast två beskattningsår före det beskattningsår då ägarförändringen skedde. Detsamma gäller, med undantag för *vad som anges i 16 a §*, kapitaltillskott som helt eller delvis har medfört ägarförändringen. Utgiften ska också minskas med kapitaltillskott som under samma tid har lämnats till en juridisk person eller ett svenskt handelsbolag som både före och efter ägarförändringen ingick i samma koncern som underskotts företaget.

Första stycket gäller inte kapitaltillskott som har lämnats av en juridisk person eller ett svenskt handelsbolag som både före och efter ägarförändringen ingick i samma koncern som underskotts företaget.

Utgiften enligt 15 § första stycket ska minskas med kapitaltillskott som har lämnats till underskotts företaget före ägarförändringen men tidigast två beskattningsår före det beskattningsår då ägarförändringen skedde. Detsamma gäller, med undantag för *kapitaltillskott enligt 15 a §*, kapitaltillskott som helt eller delvis har medfört ägarförändringen. Utgiften ska också minskas med kapitaltillskott som under samma tid har lämnats till en juridisk person eller ett svenskt handelsbolag som både före och efter ägarförändringen ingick i samma koncern som underskotts företaget.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
 2. Den nya bestämmelsen i 24 kap. 4 a § tillämpas första gången på ränteutgifter som belöper sig på tiden efter den 31 december 2016.
 3. Bestämmelsen i 35 kap. 1 § i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2016.
 4. Den nya bestämmelsen i 40 kap. 15 a § och bestämmelsen i 40 kap. 16 § i den nya lydelsen tillämpas första gången på kapitaltillskott som sker efter den 31 december 2016.
 5. Den upphävda bestämmelsen i 40 kap. 16 a § gäller fortfarande för kapitaltillskott som sker före den 1 januari 2017.

³ Senaste lydelse 2009:1453.

4 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2016-06-02

Närvarande: F.d. justitieråden Leif Thorsson och Lennart Hamberg samt justitierådet Anita Saldén Enérus.

Ökad beskattning av företag i finanssektorn och vissa förenklingar på företagsskatteområdet

Enligt en lagrådsremiss den 26 maj 2016 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

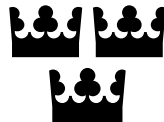
Förslaget har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Fredrik Opander, biträdd av ämnesrådet Christian Thomann.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Bilaga 11

Avdrag för representationskostnader (både inkomst- och mervärdesskatt)

Bilaga till avsnitt 6.11 och 6.23

Bilaga 11

Avdrag för representationskostnader (både inkomst- och mervärdesskatt)

Innehållsförteckning

1	Promemorians lagförslag.....	5
	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)	5
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	6
2	Förteckning över remissinstanser avseende promemorian	7
3	Lagrådsremissens lagförslag.....	8
	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200).....	8
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	9
4	Lagrådets yttrande	10

1 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 9 § mervärdesskattelagen (1994:200)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

9 §²

Avdrag får inte göras för sådan ingående skatt som hänför sig till

1. stadigvarande bostad om inte annat följer av 10 §,
 2. utgifter för representation och liknande ändamål för vilka den skattskyldige inte har rätt att göra avdrag vid inkomstbeskattningen enligt 16 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229),
 3. förvärv av varor för försäljning från fartyg i de fall som avses i 5 kap. 3 a § tredje stycket, eller
 4. kostnader vid uttag av tjänst där beskattningsunderlaget beräknats enligt 7 kap. 5 § andra stycket.
- I 9 a kap. 13 § och 9 b kap. 3 § finns ytterligare begränsningar av rätten till avdrag för ingående skatt.

Första stycket 2 gäller inte utgifter som avser måltider eller liknande förtäring, om

1. avdraget högst uppgår till den ingående skatten på 300 kronor per person och tillfälle,

2. utgifterna inte överstiger vad som kan anses skäligt, och

3. utgifterna har ett sådant omedelbart samband med verksamheten som avses i 16 kap. 2 § inkomstskattelagen.

I 9 a kap. 13 § och 9 b kap. 3 § finns ytterligare begränsningar av rätten till avdrag för ingående skatt.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande om rätten till avdrag inträtt före ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 2000:500.

² Senaste lydelse 2011:1253.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 16 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 kap.

2 §²

Utgifter för representation och liknande ändamål ska dras av bara om de har omedelbart samband med näringsverksamheten, såsom då det uteslutande är fråga om att inleda eller upprätthålla affärsförbindelser eller liknande eller då utgifterna avser jubileum eller personalvård. Avdraget får inte överstiga vad som kan anses skäligt. *För utgifter för lunch, middag eller supé får avdraget inte överstiga 90 kronor per person och måltid med tillägg för mervärdesskatt till den del denna inte ska dras av enligt 8 kap. eller återbetalas enligt 10 kap. mervärdesskattelagen (1994:200).*

Utgifter för representation och liknande ändamål ska dras av bara om de har omedelbart samband med näringsverksamheten, såsom då det uteslutande är fråga om att inleda eller upprätthålla affärsförbindelser eller liknande eller då utgifterna avser jubileum eller personalvård. Avdraget får inte överstiga vad som kan anses skäligt. *Utgifter för förtäring ska dock bara dras av om det är fråga om förfriskningar och annan enklare förtäring som inte kan anses som måltid och som är av mindre värde.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017 och tillämpas första gången för beskattningsår som påbörjas efter den 31 december 2016.

2. Bestämmelsen i 16 kap. 2 § i dess äldre lydelse gäller fortfarande för beskattningsår som påbörjats före ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2007:1419.

2 Förteckning över remissinstanser avseende promemorian

Remissvar har inkommit från Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Uppsala, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Ekonomistyrningsverket, Kommerskollegium, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Bokföringsnämnden, Juridiska Fakulteten vid Uppsala universitet, Stockholms Universitet, Konkurrensverket, Tillväxtverket, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Företagarna, Lantbrukarnas Riksförbund, Näringslivets Regelnämnd, Näringslivets Skattedelegation, Regelrådet, Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Sveriges Redovisningskonsulters Förbund (SRF), Visita, Stockholms kommun, Malmö kommun, Linköpings kommun, Söderköpings kommun, Hörby kommun, Karlskoga kommun, Mariestads kommun, Borlänge kommun, Stockholms läns landsting.

Följande remissinstanser har uttryckligen avstått från att yttra sig eller inte kommit in med svar. Landsorganisationen i Sverige (LO), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Solna kommun, Hallands läns landsting, FAR, Företagarförbundet Fria Företagare, Svenska Bankföreningen, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Göteborgs kommun, Vellinge kommun, Mölndals kommun, Uppsala kommun, Helsingborgs kommun, Timrå kommun, Strängnäs kommun, Åtvidabergs kommun, Trelleborgs kommun, Åre kommun, Strömstads kommun, Sollefteå kommun, Vansbro kommun, Piteå kommun, Mora kommun, Skåne läns landsting, Dalarnas läns landsting, Norrbottens läns landsting.

3 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 9 § mervärdesskattelagen (1994:200)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

9 §²

Avdrag får inte göras för sådan ingående skatt som hänförs till

1. stadigvarande bostad om inte annat följer av 10 §,
2. utgifter för representation och liknande ändamål för vilka den skattskyldige inte har rätt att göra avdrag vid inkomstbeskattningen enligt 16 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229),
3. förvärv av varor för försäljning från fartyg i de fall som avses i 5 kap. 3 a § tredje stycket, eller
4. kostnader vid uttag av tjänst där beskattningsunderlaget beräknats enligt 7 kap. 5 § andra stycket.

För sådana utgifter som avses i första stycket 2 får avdrag dock göras för ingående skatt som avser måltider eller liknande förtäring, om

1. utgifterna har ett sådant omedelbart samband med verksamheten som avses i 16 kap. 2 § inkomstskattelagen,

2. avdraget inte överstiger vad som kan anses skäligt, och

3. avdraget högst uppgår till den ingående skatten på 300 kronor per person och tillfälle.

I 9 a kap. 13 § och 9 b kap. 3 § finns ytterligare begränsningar av rätten till avdrag för ingående skatt.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande om rätten till avdrag inträtt före ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 2000:500.

² Senaste lydelse 2011:1253.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 16 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 kap.

2 §²

Utgifter för representation och liknande ändamål ska dras av bara om de har omedelbart samband med näringsverksamheten, såsom då det uteslutande är fråga om att inleda eller upprätthålla affärsförbindelser eller liknande eller då utgifterna avser jubileum eller personalvård. Avdraget får inte överstiga vad som kan anses skäligt. *För utgifter för lunch, middag eller supé får avdraget inte överstiga 90 kronor per person och måltid med tillägg för mervärdesskatt till den del denna inte ska dras av enligt 8 kap. eller återbetalas enligt 10 kap. mervärdesskattelagen (1994:200).*

Utgifter för representation och liknande ändamål ska dras av bara om de har omedelbart samband med näringsverksamheten, såsom då det uteslutande är fråga om att inleda eller upprätthålla affärsförbindelser eller liknande eller då utgifterna avser jubileum eller personalvård. Avdraget får inte överstiga vad som kan anses skäligt. *Utgifter för förtäring ska dock bara dras av om det är fråga om förfriskningar och annan enklare förtäring som inte kan anses som måltid och som är av mindre värde.*

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2007:1419.

4 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2016-06-01

Närvarande: F.d. justitieråden Severin Blomstrand och Annika Brickman samt justitierådet Agneta Bäcklund.

Avdragsrätt för representation

Enligt en lagrådsremiss den 26 maj 2016 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200),
2. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

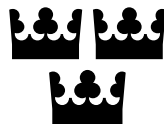
Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kansliråden Karl-Henrik Bucht och Lars Mattisson.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 12

Lika beskattning av
dieselbränsle i båtar,
skepp och
arbetsmaskiner inom
jordbruk, skogsbruk och
vattenbruk

Bilaga till avsnitt 6.12

Bilaga 12

Lika beskattning av dieselbränsle i båtar, skepp och arbetsmaskiner inom jordbruk, skogsbruk och vattenbruk

Innehållsförteckning

1	Promemorians lagförslag.....	5
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	5
2	Förteckning över remissinstanserna.....	11
3	Lagrådsremissens lagförslag.....	12
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	12
	Förslag till lag om ändring i lagen (2015:750) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi.....	17
4	Lagrådets yttrande.....	21

1 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi dels att 1 kap. 11 a §, 6 a kap. 1 och 2 a §§ och 9 kap. 2 § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 7 kap. 7 §, av följande lydelse.

Lydelse enligt promemorian Den särskilda norrlandsskattenivån och vissa statsstödskrav på elskatteområdet *Föreslagen lydelse*

1 kap.

11 a §

I fråga om energiskatt och koldioxidskatt på bränslen samt energiskatt på elektrisk kraft förstås med stödordning sådant statligt stöd enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som utgörs av skattebefrielse för vart och ett av de ändamål som anges i följande bestämmelser i denna lag:

1. 6 a kap. 1 § 9 a och 17 a,
2. 6 a kap. 1 § 9 b och 3 §,
3. 6 a kap. 1 § 10,
4. 6 a kap. 1 § 11,
5. 6 a kap. 1 § 13,
6. 6 a kap. 1 § 17 b,
7. 6 a kap. 2 a § 1, 7. 6 a kap. 2 a § 1 och 7 kap. 7 § första stycket 1,
8. 6 a kap. 2 a § 2, 8. 6 a kap. 2 a § 2 och 7 kap. 7 § första stycket 2,
9. 6 a kap. 2 b och 2 c §§,
10. 7 kap. 3 a och 3 c–3 d §§,
11. 7 kap. 4 §,
12. 11 kap. 9 § första stycket 8 och 14 § första stycket 1,
13. 11 kap. 9 § första stycket 9 och 14 § första stycket 2,
14. 11 kap. 9 § första stycket 10,
15. 11 kap. 12 §,
16. 11 kap. 12 a §,
17. 11 kap. 14 § första stycket 3.

Lydelse enligt lagrådsremissen Vissa statsstödskrav på bränsleskatteområdet

6 a kap.

1 §

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
1. Förbrukning		100 procent	100 procent	100 procent
a) för annat ändamål än som motorbränsle eller som bränsle för uppvärmning				
b) i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras eller bibehålls i skänkar eller liknande kärl		100 procent	100 procent	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
c) i annat fall än som avses i a eller b, då bränslet i en och samma process används både som bränsle för uppvärmning och för annat ändamål än som motorbränsle eller bränsle för uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
2. Förbrukning i tåg eller annat spårbundet färdmedel	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
4. Förbrukning i båt för vilken medgivande enligt 2 kap. 9 § eller fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787), när båten inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
5. Förbrukning i				
a) luftfartyg, när luftfartyget inte används för privat ändamål	Andra bränslen än flygfotogen (KN-nr 2710 19 21)	100 procent	100 procent	100 procent
b) luftfartygsmotorer i provbädd eller liknande anordning	Andra bränslen än flygbensin (KN-nr 2710 11 31) och flygfotogen	100 procent	100 procent	100 procent
6. Förbrukning vid framställning av energiprodukter eller andra produkter för vilka skatteplikt har inträtt för tillverkaren		100 procent	100 procent	100 procent
7. Förbrukning för framställning av skattepliktig elektrisk kraft	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	–
8. –	–	–	–	–
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter		70 procent	100 procent	–
b) i andra fall än som avses under a		70 procent	20 procent	–
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig vattenbruksverksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	20 procent	–
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	20 procent	–

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
12. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor eller i lutpannor		–	–	100 procent
13. Förbrukning vid tillverkningsprocessen i gruvindustriell verksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	89 procent	40 procent	–
14. –	–	–	–	–
15. –	–	–	–	–
16. Förbrukning i processer för framställning av andra mineraliska ämnen än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras		100 procent	100 procent	100 procent
17. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för framställning av värme i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen om handel med utsläppsrätter	Råtallolja och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i kraftvärmeproduktion		70 procent	100 procent	–
b) i annan värmeproduktion		–	20 procent	–

Föreslagen lydelse

6 a kap.

1 §

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
1. Förbrukning		100 procent	100 procent	100 procent
a) för annat ändamål än som motorbränsle eller som bränsle för uppvärmning				
b) i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras eller bibehålls i skänkar eller liknande kärl		100 procent	100 procent	100 procent
c) i annat fall än som avses i a eller b, då bränslet i en och samma process används både som bränsle för uppvärmning och för annat ändamål än som motorbränsle eller bränsle för uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
2. Förbrukning i tåg eller annat spårbundet färdmedel	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
4. Förbrukning i båt för vilken medgivande enligt 2 kap. 9 § lämnats eller för vilken fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787), när båten inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
5. Förbrukning i				
a) luftfartyg, när luftfartyget inte används för privat ändamål	Andra bränslen än flygfotogen (KN-nr 2710 19 21)	100 procent	100 procent	100 procent
b) luftfartygsmotorer i provbädd eller liknande anordning	Andra bränslen än flygbensin (KN-nr 2710 11 31) och flygfotogen	100 procent	100 procent	100 procent
6. Förbrukning vid framställning av energiprodukter eller andra produkter för vilka skatteplikt har inträtt för tillverkaren		100 procent	100 procent	100 procent
7. Förbrukning för framställning av skattepliktig elektrisk kraft	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	–
8. –	–	–	–	–
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter		70 procent	100 procent	–
b) i andra fall än som avses under a		70 procent	20 procent	–
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig vattenbruksverksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	20 procent	–
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	20 procent	–
12. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor eller i lutpannor		–	–	100 procent
13. Förbrukning vid tillverkningsprocessen i gruvindustriell verksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	89 procent	40 procent	–
14. –	–	–	–	–
15. –	–	–	–	–

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
16. Förbrukning i processer för framställning av andra mineraliska ämnen än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras		100 procent	100 procent	100 procent
17. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för framställning av värme i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen om handel med utsläppsrätter	Råtallolja och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i kraftvärmeproduktion		70 procent	100 procent	–
b) i annan värmeproduktion		–	20 procent	–

Lydelse enligt lagrådsremissen Vissa statsstödskrav på bränsleskatteområdet

Föreslagen lydelse

2 a §

För drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 1 430 kronor per kubikmeter, om bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

För drift av *båtar och skepp samt andra* motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 1 430 kronor per kubikmeter, om bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

Befrielsen enligt första stycket gäller också bränsle som avses 2 kap. 1 § första stycket 3 a, för vilket skatt har betalats, och som förbrukats för drift av skepp, båt för vilken medgivande enligt 2 kap. 9 § lämnats eller båt för vilken fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787).

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

7 §¹

Den som är skattskyldig enligt 4 kap. 1 § 10 a eller b får göra avdrag för koldioxidskatt med 1 430 kr per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § 3 a, för vilket skatt inte har betalats, om det förbrukats i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

Avdrag får dock göras endast om den

¹ Tidigare 7 kap. 7 § upphävd genom 2001:518.

skattskyldige inte är ett företag utan rätt till statligt stöd² och den skattskyldige lämnar uppgifter om stödmottagare³ för sin verksamhet. Kravet på uppgifter om stödmottagare gäller endast om avdraget medför att den skattskyldiges sammanlagda nedsättningar enligt första stycket och 6 a kap. 2 a § per kalenderår uppgår till minst 15 000 euro i yrkesmässig vattenbruksverksamhet eller 200 000 euro i övriga fall.

Lydelse enligt lagrådsremissen Vissa statsstödskrav på bränsleskatteområdet *Föreslagen lydelse*

9 kap.

2 §

Om någon som inte är skattskyldig eller skattebefriad förbrukare har förbrukat bränsle på ett sådant sätt som ger rätt till skattebefrielse enligt 6 a kap., medger beskattningsmyndigheten efter ansökan från förbrukaren återbetalning av skatten på bränslet.

Återbetalning med stöd av 6 a kap. 1 § 9–11, 13 eller 17 eller med stöd av 6 a kap. 2 a, 2 b, 2 c eller 3 § medges endast om sökanden inte är ett företag utan rätt till statligt stöd. I dessa fall krävs även att sökanden lämnar uppgifter om sin verksamhet i enlighet med vad som framgår av 1 kap. 13 §, om återbetalning söks med belopp som medför att sökandens sammanlagda återbetalning inom stödordningen per kalenderår uppgår till minst

1. 15 000 euro i fall som avses i 6 a kap. 1 § 10 eller 2 a § 2, eller
2. 200 000 euro i övriga fall.

Återbetalning med stöd av 6 a kap. 2 b § eller 2 c § medges endast i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 7 kap. 3 §.

Återbetalning med stöd av 6 a kap. 1 § 9–11, 13 eller 17 eller med stöd av 6 a kap. 2 a, 2 b, 2 c eller 3 § medges endast om sökanden inte är ett företag utan rätt till statligt stöd. I dessa fall krävs även att sökanden lämnar uppgifter om sin verksamhet i enlighet med vad som framgår av 1 kap. 13 §, om återbetalning söks med belopp som medför att sökandens sammanlagda återbetalning, *sammanräknat med avdrag enligt 7 kap. 7 §*, inom stödordningen per kalenderår uppgår till minst

1. 15 000 euro i fall som avses i 6 a kap. 1 § 10 eller 2 a § 2 *sammanräknat med avdrag enligt 7 kap. 7 § 2*, eller
2. 200 000 euro i övriga fall.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
2. Beloppet som anges i 6 a kap. 2 a § ska vara 1 700 kronor per kubikmeter för sådan förbrukning som sker från och med den 1 januari 2017 till och med den 31 december 2018.
2. Beloppet som anges i 7 kap. 7 § första stycket ska vara 1 700 kronor per kubikmeter för sådan förbrukning som sker från och med den 1 januari 2017 till och med den 31 december 2018.
3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

² Enligt lydelsen av 1 kap. 12 § lagrådsremissen Vissa statsstödskrav på bränsleskatteområdet.

³ Enligt lydelsen av 1 kap. 13 § lagrådsremissen Vissa statsstödskrav på bränsleskatteområdet.

2 Förteckning över remissinstanserna

Följande remissinstanser har yttrat sig över promemorian:

Kammarrätten i Sundsvall, Förvaltningsrätten i Falun, Kommerskollegium, Skatteverket, Konjunkturinstitutet, Naturvårdsverket, Statens energimyndighet, Trafikverket, Transportstyrelsen, Konkurrensverket, Sjöfartsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Tillväxtverket, Tillväxtanalys, Skogsstyrelsen, Statens jordbruksverk, Lantbrukarnas Riksförbund, Regelrådet, Skogsindustrierna, Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet, Svenskt Näringsliv, Vattenbrukarnas Riksförbund (numera Sveriges Skaldjursodlares Producentorganisation ek. för., Matfiskodlarna Sverige AB och De recirkulerande vattenbrukarna Sverige ek. för.), Skärgårdarnas Riksförbund, Skärgårdsredarna, Skärgårdsstiftelsen.

Följande remissinstanser avstår från att yttra sig eller har inte avhört: Trafikverket, Lantbrukarnas Riksförbund Skogsägarna, Naturskyddsföreningen, Näringslivets Regelnämnd, SMF Skogsentreprenörerna, Svensk Energi.

Utanför remisslistan har även följande inkommit med svar: Företagarna.

3 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 11 a §, 6 a kap. 1 och 2 a §§ och 9 kap. 2 § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2015/16:159

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 a §

I fråga om energiskatt och koldioxidskatt på bränslen förstås med stödordning sådant statligt stöd enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som utgörs av skattebefrielse för vart och ett av de ändamål som anges i följande bestämmelser i denna lag:

1. 6 a kap. 1 § 9 a och 17 a,
2. 6 a kap. 1 § 9 b och 3 §,
3. 6 a kap. 1 § 10,
4. 6 a kap. 1 § 11,
5. 6 a kap. 1 § 13,
6. 6 a kap. 1 § 17 b,
7. 6 a kap. 2 a § 1,
8. 6 a kap. 2 a § 2,
9. 6 a kap. 2 b och 2 c §§,
10. 7 kap. 3 a och 3 c–3 d §§,
11. 7 kap. 4 §.

I fråga om energiskatt och koldioxidskatt på bränslen förstås med stödordning sådant statligt stöd enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som utgörs av skattebefrielse för vart och ett av de ändamål som anges i följande bestämmelser i denna lag:

1. 6 a kap. 1 § 9 a och 17 a,
2. 6 a kap. 1 § 9 b och 3 §,
3. 6 a kap. 1 § 10,
4. 6 a kap. 1 § 11,
5. 6 a kap. 1 § 13,
6. 6 a kap. 1 § 17 b,
7. 6 a kap. 2 a § första stycket 1,
8. 6 a kap. 2 a § första stycket 2,
9. 6 a kap. 2 b och 2 c §§,
10. 7 kap. 3 a och 3 c–3 d §§,
11. 7 kap. 4 §.

Lydelse enligt prop. 2015/16:159

6 a kap.

1 §

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
1. Förbrukning a) för annat ändamål än som motorbränsle eller som bränsle för uppvärmning b) i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras eller bibehålls i skänkar eller liknande kärl c) i annat fall än som avses i a eller b, då bränslet i en och samma process används både som bränsle för uppvärmning och för annat ändamål än som motorbränsle eller bränsle för uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
2. Förbrukning i tåg eller annat spårbundet färdmedel	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
4. Förbrukning i båt för vilken medgivande enligt 2 kap. 9 § eller fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787), när båten inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
5. Förbrukning i				
a) luftfartyg, när luftfartyget inte används för privat ändamål	Andra bränslen än flygfotogen (KN-nr 2710 19 21)	100 procent	100 procent	100 procent
b) luftfartygsmotorer i provbädd eller liknande anordning	Andra bränslen än flygbensin (KN-nr 2710 11 31) och flygfotogen	100 procent	100 procent	100 procent
6. Förbrukning vid framställning av energiprodukter eller andra produkter för vilka skatteplikt har inträtt för tillverkaren		100 procent	100 procent	100 procent
7. Förbrukning för framställning av skattepliktig elektrisk kraft	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	–
8. –	–	–	–	–
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter		70 procent	100 procent	–
b) i andra fall än som avses under a		70 procent	20 procent	–
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig vattenbruksverksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	20 procent	–
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	20 procent	–
12. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor eller i lutpannor		–	–	100 procent
13. Förbrukning vid tillverkningsprocessen i gruvindustriell verksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	89 procent	40 procent	–
14. –	–	–	–	–
15. –	–	–	–	–

Andamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
16. Förbrukning i processer för framställning av andra mineraliska ämnen än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras		100 procent	100 procent	100 procent
17. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för framställning av värme i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen om handel med utsläppsrätter	Råtallolja och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i kraftvärmeproduktion		70 procent	100 procent	–
b) i annan värmeproduktion		–	20 procent	–

Föreslagen lydelse

6 a kap.

1 §

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Andamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
1. Förbrukning		100 procent	100 procent	100 procent
a) för annat ändamål än som motorbränsle eller som bränsle för uppvärmning				
b) i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras eller bibehålls i skänkar eller liknande kärl		100 procent	100 procent	100 procent
c) i annat fall än som avses i a eller b, då bränslet i en och samma process används både som bränsle för uppvärmning och för annat ändamål än som motorbränsle eller bränsle för uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
2. Förbrukning i tåg eller annat spårbundet färdmedel	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
4. Förbrukning i båt för vilken medgivande lämnats enligt 2 kap. 9 § eller för vilken fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787), när båten inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
5. Förbrukning i				
a) luftfartyg, när luftfartyget inte används för privat ändamål	Andra bränslen än flygfotogen (KN-nr 2710 19 21)	100 procent	100 procent	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
b) luftfartygsmotorer i provbädd eller liknande anordning	Andra bränslen än flygbensin (KN-nr 2710 11 31) och flygfotogen	100 procent	100 procent	100 procent
6. Förbrukning vid framställning av energiprodukter eller andra produkter för vilka skatteplikt har inträtt för tillverkaren		100 procent	100 procent	100 procent
7. Förbrukning för framställning av skattepliktig elektrisk kraft	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	–
8. –	–	–	–	–
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter		70 procent	100 procent	–
b) i andra fall än som avses under a		70 procent	20 procent	–
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig vattenbruksverksamhet, dock inte förbrukning i skepp eller båt	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	20 procent	–
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, dock inte förbrukning i skepp eller båt	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	20 procent	–
12. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor eller i lutpannor		–	–	100 procent
13. Förbrukning vid tillverkningsprocessen i gruvindustriell verksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	89 procent	40 procent	–
14. –	–	–	–	–
15. –	–	–	–	–
16. Förbrukning i processer för framställning av andra mineraliska ämnen än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras		100 procent	100 procent	100 procent
17. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för framställning av värme i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen om handel med utsläppsrätter	Råttallolja och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i kraftvärmeproduktion		70 procent	100 procent	–
b) i annan värmeproduktion		–	20 procent	–

*Lydelse enligt prop. 2015/16:159**Föreslagen lydelse*

2 a §

För drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 1 430 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

För drift av *skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 §* samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 1 430 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

När det gäller skepp och båtar för vilka fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787) medges skattebefrielse enligt första stycket också för bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

*Lydelse enligt prop. 2015/16:159**Föreslagen lydelse*

9 kap.

2 §

Om någon som inte är skattskyldig eller skattebefriad förbrukare har förbrukat bränsle på ett sådant sätt som ger rätt till skattebefrielse enligt 6 a kap., medger beskattningsmyndigheten efter ansökan från förbrukaren återbetalning av skatten på bränslet.

Återbetalning med stöd av 6 a kap. 1 § 9–11, 13 eller 17 eller med stöd av 6 a kap. 2 a, 2 b, 2 c eller 3 § medges endast om sökanden inte är ett företag utan rätt till statligt stöd. I dessa fall krävs även att sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare för sin verksamhet, om återbetalning söks med belopp som medför att sökandens sammanlagda återbetalning inom stödordningen per kalenderår uppgår till minst

1. 15 000 euro i fall som avses i 6 a kap. 1 § 10 eller 2 a § 2, eller
2. 200 000 euro i övriga fall.

1. 15 000 euro i fall som avses i 6 a kap. 1 § 10 eller 2 a § första stycket 2, eller
2. 200 000 euro i övriga fall.

Återbetalning med stöd av 6 a kap. 2 b § eller 2 c § medges endast i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 7 kap. 3 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
2. Beloppet som anges i 6 a kap. 2 a § ska vara 1 700 kronor per kubikmeter för sådan förbrukning som sker från och med den 1 januari 2017 till och med den 31 december 2018.
3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (2015:750) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 6 a kap. 1 § lagen (1994:1776) om skatt på energi i stället för lydelsen enligt lagen (2015:750) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS (2015:750)

6 a kap.

1 §

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
1. Förbrukning		100 procent	100 procent	100 procent
a) för annat ändamål än som motorbränsle eller som bränsle för uppvärmning				
b) i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras eller bibehålls i skänkar eller liknande kärl		100 procent	100 procent	100 procent
c) i annat fall än som avses i a eller b, då bränslet i en och samma process används både som bränsle för uppvärmning och för annat ändamål än som motorbränsle eller bränsle för uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
2. Förbrukning i tåg eller annat spårbundet färdmedel	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
4. Förbrukning i båt för vilken medgivande enligt 2 kap. 9 § eller fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787), när båten inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
5. Förbrukning i				
a) luftfartyg, när luftfartyget inte används för privat ändamål	Andra bränslen än flygfotogen (KN-nr 2710 19 21)	100 procent	100 procent	100 procent
b) luftfartygsmotorer i provbädd eller liknande anordning	Andra bränslen än flygbensin (KN-nr 2710 11 31) och flygfotogen	100 procent	100 procent	100 procent
6. Förbrukning vid framställning av energiprodukter eller andra produkter för vilka skatteplikt har inträtt för tillverkaren		100 procent	100 procent	100 procent
7. Förbrukning för framställning av skattepliktig elektrisk kraft	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	–
8. –		–	–	–

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter		70 procent	100 procent	–
b) i andra fall än som avses under a		70 procent	–	–
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig vattenbruksverksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	–	–
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	20 procent	–
12. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor eller i lutpannor		–	–	100 procent
13. Förbrukning vid tillverkningsprocessen i gruvindustriell verksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	89 procent	40 procent	–
14. –	–	–	–	–
15. –	–	–	–	–
16. Förbrukning i processer för framställning av andra mineraliska ämnen än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras		100 procent	100 procent	100 procent
17. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för framställning av värme i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen om handel med utsläppsrätter	Råttallolja och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i kraftvärmeproduktion		70 procent	100 procent	–
b) i annan värmeproduktion		–	20 procent	–

Föreslagen lydelse

6 a kap.

1 §

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
1. Förbrukning		100 procent	100 procent	100 procent
a) för annat ändamål än som motorbränsle eller som bränsle för uppvärmning				
b) i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras eller bibehålls i skänkar eller liknande kärl		100 procent	100 procent	100 procent
c) i annat fall än som avses i a eller b, då bränslet i en och samma process används både som bränsle för uppvärmning och för annat ändamål än som motorbränsle eller bränsle för uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
2. Förbrukning i tåg eller annat spårbundet färdmedel	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
4. Förbrukning i båt för vilken medgivande enligt 2 kap. 9 § lämnats eller för vilken fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787), när båten inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
5. Förbrukning i				
a) luftfartyg, när luftfartyget inte används för privat ändamål	Andra bränslen än flygfotogen (KN-nr 2710 19 21)	100 procent	100 procent	100 procent
b) luftfartygsmotorer i provbädd eller liknande anordning	Andra bränslen än flygbensin (KN-nr 2710 11 31) och flygfotogen	100 procent	100 procent	100 procent
6. Förbrukning vid framställning av energiprodukter eller andra produkter för vilka skatteplikt har inträtt för tillverkaren		100 procent	100 procent	100 procent
7. Förbrukning för framställning av skattepliktig elektrisk kraft	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	–
8. –		–	–	–
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
a) i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter		70 procent	100 procent	–
b) i andra fall än som avses under a		70 procent	–	–
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig vattenbruksverksamhet, dock inte förbrukning i skepp eller båt	Bensin, råttololja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	20 procent	–
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, dock inte förbrukning i skepp eller båt	Bensin, råttololja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	20 procent	–
12. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor eller i lutpannor		–	–	100 procent
13. Förbrukning vid tillverkningsprocessen i gruvindustriell verksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	89 procent	40 procent	–
14. –	–	–	–	–
15. –	–	–	–	–
16. Förbrukning i processer för framställning av andra mineraliska ämnen än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras		100 procent	100 procent	100 procent
17. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för framställning av värme i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen om handel med utsläppsrätter	Råttololja och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i kraftvärmeproduktion		70 procent	100 procent	–
b) i annan värmeproduktion		–	20 procent	–

4 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2016-06-08

Närvarande: F.d. justitieråden Leif Thorsson och Lennart Hamberg samt justitierådet Anita Saldén Enérus.

Lika beskattning av dieselbränsle i båtar, skepp och arbetsmaskiner inom jordbruk, skogsbruk och vattenbruk

Enligt en lagrådsremiss den 2 juni 2016 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi,
2. lag om ändring i lagen (2015:750) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi.

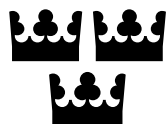
Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Anna Sundblad Stahre.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 13

Vissa frågor på elskatteområdet

Bilaga till avsnitt 6.13

Bilaga 13

Vissa frågor på elskatteområdet

Innehållsförteckning

1	Lagförslagen i SOU 2015:87.....	5
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	5
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	11
2	Promemorians lagförslag.....	13
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	13
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	19
3	Lagförslagen i SOU 2013:46 i berörda delar.....	20
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	20
4	Förteckning över remissinstanserna.....	24
	SOU 2015:87	24
	Promemorian Den särskilda norrlandsskattenivån och vissa statsstödskrav på elskatteområdet	24
	SOU 2013:46	24
5	Lagrådsremissens lagförslag.....	26
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	26
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	35
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	37
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	42
6	Lagrådets yttrande	44

1 Lagförslagen i SOU 2015:87

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi
dels att 11 kap. 4 § ska upphöra att gälla,
dels att 11 kap. 3, 5, 7, 9 och 12 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas sex nya bestämmelser, 1 kap. 12–15 §§ samt 11 kap. 6 och 14 §§ av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

12 §

Med otillåten stödmottagare avses

1. företag i ekonomiska svårigheter enligt artikel 2 punkt 18 i Europeiska kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilka stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget, och

2. företag som är föremål för betalningskrav på grundval av ett tidigare kommissionsbeslut som förklarar ett stöd olagligt och oförenligt med den inre marknaden.

13 §

Med uppgifter om stödmottagare avses uppgift om

1. vilken typ av företag (små eller medelstora respektive stora) stödmottagaren hör till enligt bilaga I till den förordning som avses i 12 §.

2. den region där stödmottagande företag är beläget på Nuts II-nivå enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003 av den 26 maj 2003 om inrättande av en gemensam nomenklatur för statistiska territoriella enheter (NUTS), och

3. stödmottagande företags verksamhetsområde på Nace-gruppnivå enligt Rådets förordning (EEG) nr 3037/90 av den 9 oktober 1990 om statistisk näringsgrensindelning i Europeiska gemenskapen, i dess ändrade lydelse enligt kommissionens förordning (EEG) nr 761/93.

14 §

Med datorhall avses en anläggning (datacenter) där en näringsidkare, som huvudsakligen bedriver informationstjänstverksamhet, informationsbehandling eller uthyrning av serverutrymme och därtill hörande tjänster, utövar sådan verksamhet och datacentrets sammanlagda installerade effekt uppgår till minst 0,5 megawatt.

Effekten för kyl- och fläktanläggningar får inte räknas med i den installerade effekten enligt första stycket.

15 §

Med landström avses elektrisk kraft som förbrukas i skepp som används för sjöfart och som har en bruttodräktighet om minst 400, när skeppet ligger i hamn och spänningen på den elektriska kraft som överförs till skeppet är minst 380 volt.

Som landström anses inte elektrisk kraft som förbrukas när skeppet används för privat ändamål eller när skeppet är upplagt eller på ett varaktigt sätt är taget ur trafik.

11 kap.

3 §¹

Energiskatten utgör

1. 0,5 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i industriell verksamhet i tillverkningsprocessen eller vid yrkesmässig växthusodling,

2. 0,5 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i skepp som används för sjöfart och som har en bruttodräktighet om minst 400, när skeppet ligger i hamn och spänningen på den elektriska kraft som överförs till skeppet är minst 380 volt,

3. 18,5 öre per kilowattimme för annan elektrisk kraft än som avses under 1 och 2 och som förbrukas i kommuner som anges i 4 §, och

4. 28,0 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i övriga fall.

Energiskatten är 29,5 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft.

För kalenderåret 2011 och efterföljande kalenderår ska energiskatt betalas med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar *de* i första stycket angivna *skattebeloppen* multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2009. *Beloppen* avrundas till hela tiondels ören.

Regeringen fastställer före november månads utgång *de* omräknade skattebelopp som enligt denna paragraf ska tas ut för påföljande kalenderår.

Första stycket 2 gäller inte när skeppet används

För kalenderåret 2018 och efterföljande kalenderår ska energiskatt betalas med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar *det* i första stycket angivna *skattebeloppet* multiplicerat med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2016. *Beloppet* avrundas till hela tiondels ören.

Regeringen fastställer före november månads utgång *det* omräknade skattebelopp som enligt denna paragraf ska tas ut för påföljande kalenderår.

¹ Senaste lydelse SFS 2010:1088.

för privat ändamål eller när skeppet är upplagt eller på ett varaktigt sätt är taget ur trafik.

5 §²

Skyldig att betala energiskatt (skattskyldig) är den som i Sverige

1. yrkesmässigt framställer skattepliktig elektrisk kraft (producent),
2. yrkesmässigt levererar av honom framställd skattepliktig elektrisk kraft eller av annan framställd elektrisk kraft (leverantör),
3. för annat ändamål än som avses i 9 § 1–5 säljer eller förbrukar elektrisk kraft, som förvärvats utan skatt mot försäkran enligt 11 §,
4. för annat ändamål än det som var föremål för skattefriheten, säljer eller förbrukar elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt har gjorts enligt 9 § 7.

5. godkänts som frivilligt skattskyldig enligt 6 §.

Den som godkänts att delta i ett program för energieffektivisering enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering och som förbrukat elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt har gjorts enligt 9 § 6–7 eller skatten återbetalats enligt 13 § är skyldig att betala energiskatt om tillsynsmyndigheten beslutar att,

1. åtagandena enligt 14 eller 15 § lagen om program för energieffektivisering inte är uppfyllda, eller
2. återkalla godkännanden enligt 12, 17 eller 18 § lagen om program för energieffektivisering.

Den för vars räkning elektrisk kraft förs in till Sverige och den som utan att betala ersättning tar emot skattepliktig elektrisk kraft anses ha framställt den elektriska kraften.

Med tillsynsmyndighet i andra stycket, 7 b § första stycket och 11 c § första stycket menas den myndighet som avses i 19 § lagen om program för energieffektivisering.

6 §

Som frivilligt skattskyldig får godkännas den som beräknas förbruka elektrisk kraft i mycket stor omfattning, om den övervägande delen av förbrukningen sker i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller i en datorhall.

För godkännande som skattskyldig enligt första stycket krävs att den som ansöker om att bli frivilligt skattskyldig är lämplig som frivilligt skattskyldig med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt.

Godkännande som frivilligt skattskyldig ska återkallas om förutsättningarna för godkännande inte längre finns eller om den frivilligt skattskyldige begär det. Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

7 §³

Skyldigheten att betala energiskatt inträder

1. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1 *eller* 2, när elektrisk kraft
 - a) levereras till en förbrukare som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1 *eller* 2, eller

1. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 *eller* 5, när elektrisk kraft
 - a) levereras till en förbrukare som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 *eller* 5, eller

² Senaste lydelse 2004:1197.

³ Senaste lydelse 2002:422.

- b) tas i anspråk för annat ändamål än försäljning, och
 2. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 3, när elektrisk kraft levereras till en köpare eller tas i anspråk för annat ändamål än försäljning.

9 §⁴

Den som är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft får göra avdrag för skatt på elektrisk kraft som

1. förbrukats eller sålts för förbrukning i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,

2. i huvudsak förbrukats eller sålts för förbrukning för kemisk reduktion eller i elektrolytiska processer,

3. förbrukats eller sålts för förbrukning vid sådan framställning av produkter som avses 6 a kap. 1 § 6,

4. förbrukats eller sålts för förbrukning vid sådan överföring av elektrisk kraft på det elektriska nätet som utförs av den som ansvarar för förvaltningen av nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion,

5. förbrukats eller sålts för förbrukning i metallurgiska processer eller vid tillverkning av mineraliska produkter under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den mån avdrag inte har gjorts enligt 2,

6. förbrukats i den industriella tillverkningsprocessen hos den skattskyldige, om denne deltar i ett program enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering, i den mån avdrag inte har gjorts enligt 2, 3 eller 5,

7. tagits emot av en skattebefriad förbrukare i enlighet med vad som framgår av dennes godkännande enligt 11 a §.

6. förbrukats i den industriella tillverkningsprocessen hos den skattskyldige, om denne deltar i ett program enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering, i den mån avdragsrätt inte följer av 2, 3 eller 5,

7. tagits emot av en skattebefriad förbrukare i enlighet med vad som framgår av dennes godkännande enligt 11 a §,

8. förbrukats i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet hos den skattskyldige, om denne inte är en otillåten stödmottagare, i den mån avdragsrätt inte följer av 2, 3, 5 eller 6,

9. förbrukats i en datorhall hos den skattskyldige, om denne inte är en otillåten stödmottagare.

Avdrag enligt första stycket 8 och 9 medges med skillnaden mellan 29,5 öre och 0,5 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag får endast medges om den skattskyldige lämnar uppgifter om stödmottagare som avses i 1 kap. 13 §.

För kalenderåret 2018 och efterföljande kalenderår ska skillnaden enligt andra stycket beräknas med de belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i första stycket angivna beloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i

⁴ Senaste lydelse 2004:1197.

juni 2016. Beloppen avrundas till hela tiondels ören.

Regeringen fastställer före november månads utgång de omräknade belopp som enligt denna paragraf ska användas vid avdrag påföljande kalenderår.

12 §⁵

Om elektrisk kraft har förbrukats i *annan yrkesmässig jordbruksverksamhet än vid växthusodling eller i yrkesmässig skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet*, beslutar beskattningsmyndigheten efter ansökan om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraften.

Ansökan om återbetalning ska omfatta kalenderår. Om sökanden beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning, får dock beskattningsmyndigheten medge att ansökan görs per kalenderkvartal. Ett sådant beslut får återkallas om sökanden begär det eller förutsättningar för medgivande inte finns. Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och ett belopp beräknat efter skattesatsen 0,5 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras när skillnaden uppgår till minst 500 kronor per kalenderår.

Ansökan om återbetalning av energiskatt ska lämnas in till beskattningsmyndigheten inom tre år efter utgången av kalenderåret respektive kalenderkvartalet.

14 §

Om elektrisk kraft har förbrukats av annan än skattskyldig

1. *i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet,*

2. *i en datorhall, eller*

3. *som landström*

beslutar beskattningsmyndigheten efter ansökan från förbrukaren om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraften, om sökanden inte är en o tillåten stödmottagare och sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare som avses i 1 kap. 13 §.

Rätt till återbetalning föreligger för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och ett belopp som uppgår till 0,5 öre per kilowattimme. I fall som avses i första stycket 1 och 2 får återbetalning endast göras för den del som överstiger 12 000 kr per kalenderår.

Ansökan om återbetalning ska omfatta kalenderår och i fall som avses i första stycket 1 och 2 lämnas elektroniskt. Om sökanden beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning, får dock beskattningsmyndigheten medge att ansökan görs per kalenderkvartal. Ett sådant beslut får återkallas om sökanden begär det eller förutsättningar för medgivande inte finns.

⁵ Senaste lydelse 2007:1387.

Ansökan om återbetalning av energiskatt ska lämnas in till beskattningsmyndigheten inom tre år efter utgången av kalenderåret respektive kalenderkvartalet och vara undertecknad av sökanden eller av den som är ombud eller annan behörig företrädare för sökanden.

En begäran som lämnats för en sökande som är juridisk person, anses ha lämnats av sökanden, om det inte är uppenbart att den som lämnade begäran saknade behörighet att företräda sökanden.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 1 §¹ skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §²

Skatteverket ska registrera

1. den som är skyldig att göra skatteavdrag,
2. den som är skyldig att betala arbetsgivaravgifter,
3. den som är skattskyldig enligt mervärdesskattelagen (1994:200), med undantag för den som är skattskyldig bara på grund av förvärv av sådana varor som anges i 2 a kap. 3 § första stycket 1 och 2 samma lag,
4. den som utan att omfattas av 19 kap. 1 § mervärdesskattelagen har rätt till återbetalning av ingående mervärdesskatt enligt 10 kap. 9 och 11–13 §§ samma lag,
5. den som gör sådant unionsinternt förvärv som är undantaget från skatteplikt enligt 3 kap. 30 d § första stycket mervärdesskattelagen,
6. en utländsk beskattningsbar person som är etablerad i ett annat EU-land och har rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1–3 §§ mervärdesskattelagen utan att omfattas av 19 kap. 1 § samma lag och inte heller ska registreras enligt 3, 4 eller 5,
7. en beskattningsbar person som är etablerad i Sverige och omsätter tjänster i ett annat EU-land som förvärvaren av tjänsten är skattskyldig för i det landet i enlighet med tillämpningen av artikel 196 i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt,
8. den som är skyldig att jämka ingående mervärdesskatt enligt 8 a kap. eller 9 kap. 9–13 §§ mervärdesskattelagen,
9. den som är skattskyldig och redovisningsskyldig enligt lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,
10. den som är skattskyldig enligt
 - a) lagen (1972:820) om skatt på spel,
 - b) lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel,
 - c) lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m.,
 - d) lagen (1991:1482) om lotteriskatt,
 - e) 10 eller 13 § eller 16 § första stycket eller 38 § 1 lagen (1994:1563) om tobaksskatt,
 - f) 9 eller 12 § eller 15 § första stycket lagen (1994:1564) om alkoholskatt,
 - g) 4 kap. 3 eller 6 § eller 9 § första stycket eller 12 § första stycket 1 eller 11 kap. 5 § första stycket 1 eller 2 lagen (1994:1776) om skatt på energi,
 - h) lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus,
 - i) lagen (1999:673) om skatt på avfall,
 - j) lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer, eller
 - k) lagen (2007:460) om skatt på trafikförsäkringspremie m.m.,
11. den som är skyldig att använda kassaregister enligt 39 kap. 4–6 §§, och
12. den som enligt 39 kap. 11 b § är skyldig att tillhandahålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras på en byggarbetsplats.

¹ Senaste lydelse 2014:1474.

² Senaste lydelse 2014:1474.

Om den som ska registreras enligt första stycket har en företrädare enligt 5 kap., ska dock företrädaren registreras i stället.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi dels att 1 kap. 11 a och 11 b §§ och 11 kap. 3, 9, 12 och 14 §§ ska ha följande lydelse, dels att det ska införas två nya paragrafer, 1 kap. 16 § och 11 kap. 12 a §.

Lydelse enligt promemoria Vissa statsstödskrav på bränsleskatteområdet *Föreslagen lydelse*

1 kap.

1 a §

I fråga om energiskatt och koldioxidskatt på bränslen förstås med stödordning sådant statligt stöd enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som utgörs av skattebefrielse för vart och ett av de ändamål som anges i följande bestämmelser i denna lag:

1. 6 a kap. 1 § 9 a och 17 a,
2. 6 a kap. 1 § 9 b och 3 §,
3. 6 a kap. 1 § 10,
4. 6 a kap. 1 § 11,
5. 6 a kap. 1 § 13,
6. 6 a kap. 1 § 17 b,
7. 6 a kap. 2 a § 1,
8. 6 a kap. 2 a § 2,
9. 6 a kap. 2 b och 2 c §§,
10. 7 kap. 3 a och 3 c–3 d §§,
11. 7 kap. 4 §.

I fråga om energiskatt och koldioxidskatt på bränslen *samt energiskatt på elektrisk kraft* förstås med stödordning sådant statligt stöd enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som utgörs av skattebefrielse för vart och ett av de ändamål som anges i följande bestämmelser i denna lag:

1. 6 a kap. 1 § 9 a och 17 a,
2. 6 a kap. 1 § b och 3 §,
3. 6 a kap. 1 § 10,
4. 6 a kap. 1 § 11,
5. 6 a kap. 1 § 13,
6. 6 a kap. 1 § 17 b,
7. 6 a kap. 2 a § 1,
8. 6 a kap. 2 a § 2,
9. 6 a kap. 2 b och 2 c §§,
10. 7 kap. 3 a och 3 c–3 d §§,
11. 7 kap. 4 §,
12. 11 kap. 9 § första stycket 8 och 14 § första stycket 1,
13. 11 kap. 9 § första stycket 9 och 14 § första stycket 2,
14. 11 kap. 9 § första stycket 10,
15. 11 kap. 12 §,
16. 11 kap. 12 a §,
17. 11 kap. 14 § första stycket 3.

11 b §

Stödmottagare för skattebefrielse enligt denna lag är den som

1. förbrukat bränsle för något av de ändamål som avses i 11 a § 1–9, *eller*
2. i Sverige producerat motorbränslet eller fört motorbränslet in till Sverige genom införsel från annat EU-land eller import från tredje land i fall som avses i 11 a § 10 eller 11.

Stödmottagare för skattebefrielse enligt denna lag är den som

1. förbrukat bränsle för något av de ändamål som avses i 11 a § 1–9,
2. i Sverige producerat motorbränslet eller fört in motorbränslet till Sverige genom införsel från annat EU-land eller import från tredje land i fall som avses i 11 § 10 eller 11, *eller*
3. förbrukat elektrisk kraft för något av de ändamål som avses i 11 a § 12–17.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

16 §

De belopp i euro som anges i denna lag ska för varje kalenderår omräknas enligt den kurs i svenska kronor för euro som gällde den första vardagen i oktober året innan och som offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning.

*Lydelse enligt SOU 2015:87**Föreslagen lydelse*

11 kap.

3 §¹

Energiskatten är 29,5 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft.

Energiskatt ska betalas med 29,5 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft.

För kalenderåret 2018 och efterföljande kalenderår ska energiskatt betalas med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar det i första stycket angivna skattebeloppet multiplicerat med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2016. Beloppet avrundas till hela tiondels ören.

Regeringen fastställer före november månads utgång det omräknade skattebelopp som enligt denna paragraf ska tas ut för påföljande kalenderår.

9 §²

Den som är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft får göra avdrag för skatt på elektrisk kraft som

1. förbrukats eller sålts för förbrukning i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,

2. i huvudsak förbrukats eller sålts för förbrukning för kemisk reduktion eller i elektrolytiska processer,

3. förbrukats eller sålts för förbrukning vid sådan framställning av produkter som avses 6 a kap. 1 § 6,

4. förbrukats eller sålts för förbrukning vid sådan överföring av elektrisk kraft på det elektriska nätet som utförs av den som ansvarar för förvaltningen av nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion,

5. förbrukats eller sålts för förbrukning i metallurgiska processer eller vid tillverkning av mineraliska produkter under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den mån avdrag inte har gjorts enligt 2,

6. förbrukats i den industriella tillverkningsprocessen hos den skattskyldige, om denne deltar i ett program enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering, i den mån avdragsrätt inte följer av 2, 3 eller 5,

5. förbrukats eller sålts för förbrukning i metallurgiska processer eller vid tillverkning av mineraliska produkter under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den utsträckning avdrag inte har gjorts enligt 2,

6. förbrukats i den industriella tillverkningsprocessen hos den skattskyldige, om denne deltar i ett program enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 2, 3 eller 5,

¹ Senaste lydelse 2010:1088.

² Senaste lydelse 2004:1197.

7. tagits emot av en skattebefriad förbrukare i enlighet med vad som framgår av dennes godkännande enligt 11 a §,

8. förbrukats i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet hos den skattskyldige, om denne inte är *en otillåten stödmottagare*, i den mån avdragsrätt inte följer av 2, 3, 5 eller 6,

9. förbrukats i en datorhall hos den skattskyldige, om denne inte är *en otillåten stödmottagare*.

8. förbrukats i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet hos den skattskyldige, om denne inte är *ett företag utan rätt till statligt stöd*³, i den *utsträckning* avdragsrätt inte följer av *föregående punkter*,

9. förbrukats i en datorhall⁴ hos den skattskyldige, om denne inte är *ett företag utan rätt till statligt stöd*,

10. förbrukats i *kommuner som avses i 4 § av annan än företag utan rätt till statligt stöd*⁵ för annat ändamål än

a) i industriell verksamhet,

b) i en datorhall⁶,

c) i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet,

d) i yrkesmässig vattenbruksverksamhet, eller

e) som landström⁷.

Avdrag enligt första stycket 8 och 9 medges med skillnaden mellan 29,5 och 0,5 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag får endast medges om den skattskyldige lämnar uppgifter om stödmottagare som avses i 1 kap. 13 §.

Avdrag enligt första stycket 8 och 9 medges med skillnaden mellan *den för förbrukningsåret gällande skattesatsen enligt 3 §* och 0,5 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 10 medges med 9,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8–10 får endast medges om den skattskyldige lämnar uppgifter om stödmottagare som avses i 1 kap. 13 §⁸ samt uppgift om *avdragets fördelning på stödmottagare*. Kravet på uppgifter om stödmottagare och fördelning av avdraget på stödmottagare gäller endast för avdrag som medför att stödmottagarens sammanlagda nedsättning inom stödordningen överstiger 50 000 euro under kalenderåret.

För kalenderåret 2018 och efterföljande kalenderår ska skillnaden enligt andra stycket beräknas med de belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i meningen angivna beloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2016. Beloppen avrundas till hela tiondels ören.

Regeringen fastställer före november månads

³ Enligt lydelsen av 1 kap. 12 § promemoria Vissa statsstödskrav på bränsleskatteområdet.

⁴ Enligt lydelsen av 1 kap. 14 § SOU 2015:87.

⁵ Enligt lydelsen av 1 kap. 12 § promemoria Vissa statsstödskrav på bränsleskatteområdet.

⁶ Enligt lydelsen av 1 kap. 14 § SOU 2015:87.

⁷ Enligt lydelsen av 1 kap. 15 § SOU 2015:87.

⁸ Lydelse enligt promemoria Vissa statsstödskrav på bränsleskatteområdet.

utgång de omräknade belopp som enligt denna paragraf ska användas vid avdrag påföljande kalenderår.

Om elektrisk kraft har förbrukats i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet, beslutar beskattningsmyndigheten efter ansökan om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraften.

Ansökan om återbetalning ska omfatta kalenderår. Om sökanden beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning, får dock beskattningsmyndigheten medge att ansökan görs per kalenderkvartal. Ett sådant beslut får återkallas om sökanden begär det eller förutsättningar för medgivande inte finns. Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och ett belopp beräknat efter skattesatsen 0,5 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras när skillnaden uppgår till minst 500 kronor per kalenderår.

Ansökan om återbetalning av energiskatt ska lämnas in till beskattningsmyndigheten inom tre år efter utgången av kalenderåret respektive kalenderkvartalet.

Nuvarande lydelse

12 §⁹

Om elektrisk kraft har förbrukats i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, beslutar beskattningsmyndigheten efter ansökan från förbrukaren om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraften om sökanden inte är ett företag utan rätt till statligt stöd¹⁰. Återbetalning får endast ske om sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare som avses i 1 kap. 13 §¹¹. Kravet på uppgifter om stödmottagare gäller endast för den del av stödmottagarens sammanlagda nedsättning som under kalenderåret överstiger 50 000 euro.

Ansökan om återbetalning ska omfatta kalenderår och lämnas elektroniskt. Om sökanden beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning, får dock beskattningsmyndigheten medge att ansökan görs per kalenderkvartal. Ett sådant beslut får återkallas om sökanden begär det eller förutsättningar för medgivande inte finns. Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och ett belopp beräknat efter 0,5 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast ske när skillnaden uppgår till minst 500 kronor per kalenderår.

Ansökan om återbetalning av energiskatt ska lämnas in till beskattningsmyndigheten inom tre år efter utgången av kalenderåret respektive kalenderkvartalet och vara undertecknad av sökanden eller av den som är ombud eller annan behörig företrädare för sökanden.

En ansökan som lämnats för en sökande, som är juridisk person, anses ha lämnats av sökanden, om det inte är uppenbart att den som lämnade begäran saknade behörighet att företräda sökanden.

Föreslagen lydelse

12 a §

Om elektrisk kraft har förbrukats i yrkesmässig vattenbruksverksamhet, beslutar beskattningsmyndigheten efter ansökan från förbrukaren om

⁹ Senaste lydelse 2007:1387.

¹⁰ Enligt lydelsen av 1 kap. 12 § enligt promemoria Vissa statsstödskrav på bränsleskatteområdet.

¹¹ Lydelse enligt promemoria Vissa statsstödskrav på bränsleskatteområdet.

återbetalning av energiskatten på den elektriska kraften. Återbetalning får bara ske om sökanden

1. inte är ett företag utan rätt till statligt stöd¹²,

2. är ett litet eller medelstort företag enligt bilaga 1 i kommissionens förordning (EU) nr 1388/2014 av den 16 december 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd till företag som är verksamma inom produktion, beredning och saluföring av fiskeri- och vattenbruksprodukter förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget, och

3. lämnar uppgifter om stödmottagare som avses i 1 kap. 13 §¹³. Kravet på uppgifter om stödmottagare gäller endast för den del av stödmottagarens sammanlagda nedsättning som under kalenderåret överstiger 15 000 euro.

Ansökan om återbetalning ska omfatta kalenderår och lämnas elektroniskt. Om sökanden beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning, får dock beskattningsmyndigheten medge att ansökan görs per kalenderkvartal. Ett sådant beslut får återkallas om sökanden begär det eller förutsättningar för medgivande inte finns. Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och ett belopp beräknat efter 0,5 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast ske när skillnaden uppgår till minst 500 kronor per kalenderår.

Ansökan om återbetalning av energiskatt ska lämnas in till beskattningsmyndigheten inom tre år efter utgången av kalenderåret respektive kalenderkvartalet och vara undertecknad av sökanden eller av den som är ombud eller annan behörig företrädare för sökanden.

En ansökan som lämnats för en sökande, som är juridisk person, anses ha lämnats av sökanden om det inte är uppenbart att den som lämnade begäran saknade behörighet att företräda sökanden.

Lydelse enligt SOU 2015:87

Föreslagen lydelse

14 §

Om elektrisk kraft har förbrukats av annan än skattskyldig

1. i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet,

Om elektrisk kraft har förbrukats av annan än skattskyldig

1. i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet,

¹² Enligt lydelsen av 1 kap. 12 § enligt promemoria Vissa statsstödskrav på bränsleskatteområdet.

¹³ I lydelsen enligt promemoria Vissa statsstödskrav på bränsleskatteområdet.

2. i en datorhall, eller

3. som landström

beslutar beskattningsmyndigheten efter ansökan från förbrukaren om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraften, om sökanden inte är *en otillåten stödmottagare* och sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare som avses i 1 kap. 13 §.

Rätt till återbetalning föreligger för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och ett belopp som uppgår till 0,5 öre per kilowattimme. I fall som avses i första stycket 1 och 2 får återbetalning endast göras för den del som överstiger 12 000 *kr* per kalenderår.

Ansökan om återbetalning ska omfatta kalenderår och i fall som avses i första stycket 1 och 2 lämnas elektroniskt. Om sökanden beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning, får dock beskattningsmyndigheten medge att ansökan görs per kalenderkvartal. Ett sådant beslut får återkallas om sökanden begär det eller förutsättningar för medgivande inte finns.

Ansökan om återbetalning av energiskatt ska lämnas in till beskattningsmyndigheten inom tre år efter utgången av kalenderåret respektive kalenderkvartalet och vara undertecknad av sökanden eller av den som är ombud eller annan behörig företrädare för sökanden.

En *begäran* som lämnats för en sökande som är juridisk person, anses ha lämnats av sökanden, om det inte är uppenbart att den som lämnade begäran saknade behörighet att företräda sökanden.

2. i en datorhall¹⁴, eller

3. som landström¹⁵

beslutar beskattningsmyndigheten efter ansökan från förbrukaren om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraften, om sökanden inte är *ett företag utan rätt till statligt stöd*¹⁶ och sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare som avses i 1 kap. 13 §¹⁷ *samt uppgift om nedsättningens fördelning på respektive ändamål. Kravet på uppgifter om stödmottagare gäller endast för den del av stödmottagarens sammanlagda nedsättning under en stödordning som under kalenderåret överstiger 50 000 euro.*

Rätt till återbetalning föreligger för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och ett belopp som uppgår till 0,5 öre per kilowattimme. I fall som avses i första stycket 1 och 2 får återbetalning endast göras för den del som överstiger 12 000 *kronor* per kalenderår.

En *ansökan* som lämnats för en sökande som är juridisk person, anses ha lämnats av sökanden, om det inte är uppenbart att den som lämnade begäran saknade behörighet att företräda sökanden.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹⁴ Enligt lydelsen av 1 kap. 14 § SOU 2015:87.

¹⁵ Enligt lydelsen av 1 kap. 15 § SOU 2015:87.

¹⁶ Lydelse enligt promemoria Vissa statsstödskrav på bränsleskatteområdet.

¹⁷ Lydelse enligt promemoria Vissa statsstödskrav på bränsleskatteområdet.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 53 kap. 5 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

53 kap.

5 §¹

Som beslut om punktskatt anses också

1. beslut om återbetalning av skatt enligt
 - a) 24 eller 25 § lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,
 - b) 29 eller 30 § lagen (1994:1563) om tobaksskatt, eller
 - c) 28, 29 eller 30 § lagen (1994:1564) om alkoholskatt, och
2. beslut om återbetalning, kompensation eller nedsättning enligt 9 kap. 2, 3, 4, 5, 6, 8 a eller 9 §, 9 b § tredje stycket, 10 eller 11 § eller 11 kap. 12 eller 13 § lagen (1994:1776) om skatt på energi.

Som beslut om punktskatt anses också

1. beslut om återbetalning av skatt enligt
 - a) 24 eller 25 § lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,
 - b) 29 eller 30 § lagen (1994:1563) om tobaksskatt, eller
 - c) 28, 29 eller 30 § lagen (1994:1564) om alkoholskatt, och
2. beslut om återbetalning, kompensation eller nedsättning enligt 9 kap. 2, 3, 4, 5, 6, 8 a eller 9 §, 9 b § tredje stycket, 10 eller 11 § eller 11 kap. 12, 12 a, 13 eller 14 § lagen (1994:1776) om skatt på energi.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2011:1244.

3 Lagförslagen i SOU 2013:46 i berörda delar

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi dels att 11 kap. 2, 5, 7, 9 och 11–11 b §§ ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 1 kap. 8 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

8 a§

Vid tillämpning av bestämmelserna i 11 kap. avses med nätinnehavare den som överför elektrisk kraft med stöd av en koncession enligt 2 kap. ellagen (1997:857).

11 kap.

2 §¹

Elektrisk kraft är inte skattepliktig om den

1. framställts i Sverige i ett vindkraftverk av en producent som inte yrkesmässigt levererar elektrisk kraft,

2. i annat fall framställts i Sverige av en producent som förfogar över en installerad generatoreffekt av mindre än 100 kilowatt och som inte yrkesmässigt levererar elektrisk kraft,

3. till lägre effekt än 50 kilowatt utan ersättning levererats av en producent eller en leverantör till en förbrukare som inte står i intressegemenskap med producenten eller leverantören,

4. framställts och förbrukats på fartyg eller annat transportmedel,

5. förbrukats för framställning av elektrisk kraft, eller

6. framställts i ett reservkraftsaggregat.

1. framställts i Sverige

a) i en anläggning av mindre installerad generatoreffekt än 100 kilowatt,

b) av någon som förfogar över en installerad generatoreffekt av mindre än 100 kilowatt, och

c) inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession som meddelats med stöd av 2 kap. ellagen (1997:857),

2. till lägre effekt än 50 kilowatt utan ersättning levererats av en producent eller en leverantör till en förbrukare som inte står i intressegemenskap med producenten eller leverantören,

3. framställts och förbrukats på fartyg eller annat transportmedel,

4. förbrukats för framställning av elektrisk kraft, eller

5. framställts i ett reservkraftsaggregat.

Vad som i första stycket 1 a respektive b anges om installerad generatoreffekt ska för elektrisk kraft som framställs från

a) vind eller vågor motsvaras av 250 kilowatt installerad generatoreffekt,

b) sol motsvaras av 450 kilowatt installerad topp effekt, och

¹ Senaste lydelse 2005:960.

c) annan energikälla utan generator motsvaras av 100 kilowatt installerad effekt.

När en producent eller en anläggning framställer elektrisk kraft från olika energikällor ska, vid bedömningen av förutsättningarna i första stycket 1 respektive b, de installerade effekterna läggas samman. Vid sammanläggning ska de effekter som avses i andra stycket först räknas om till motsvarande 100 kilowatt installerad generatoreffekt.

5 §²

Skyldig att betala energiskatt (skattskyldig) är den som i Sverige

1. yrkesmässigt framställer skattepliktig elektrisk kraft (producent),

2. yrkesmässigt levererar av honom framställd skattepliktig elektrisk kraft eller av annan framställd elektrisk kraft (leverantör),

3. för annat ändamål än som avses i 9 § 1–5 säljer eller förbrukar elektrisk kraft, som förvärvats utan skatt mot försäkran enligt 11 §,

4. för annat ändamål än det som varit föremål för skattefriheten, säljer eller förbrukar elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt gjorts enligt 9 § 7,

Skyldig att betala energiskatt (skattskyldig) är den som

1. i Sverige yrkesmässigt framställer skattepliktig elektrisk kraft (producent),

2. är nätinnehavare,

3. för annat ändamål än som avses i 9 § 1–5 använder elektrisk kraft, som överförs utan skatt mot försäkran enligt 11 §,

4. för annat ändamål än det som varit föremål för skattefriheten, använder elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt gjorts enligt 9 § 7,

5. innehar ett elnät för vilket koncession inte meddelats och som via detta elnät för in elektrisk kraft till Sverige.

Den som godkänts att delta i ett program för energieffektivisering enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering och som förbrukat elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt har gjorts enligt 9 § 6–7 eller skatten återbetalats enligt 13 § är skyldig att betala energiskatt om tillsynsmyndigheten beslutar att,

1. åtagandena enligt 14 eller 15 § lagen om program för energieffektivisering inte är uppfyllda, eller

2. återkalla godkännanden enligt 12, 17 eller 18 § lagen om program för energieffektivisering.

Den för vars räkning elektrisk kraft förs in till Sverige och den som utan att betala ersättning tar emot skattepliktig elektrisk kraft anses ha framställt den elektriska kraften.

Med tillsynsmyndighet i andra stycket, 7 b § första stycket och 11 c § första stycket menas den myndighet som avses i 19 § lagen om program för energieffektivisering.

Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som enbart framställer elektrisk kraft i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b. Skattskyldig enligt första stycket 2 är inte systemansvarig myndighet enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857).

² Senaste lydelse 2004:1197.

7 §³

Skyldigheten att betala energiskatt inträder

1. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1 eller 2, när elektrisk kraft
 - a) *levereras till en förbrukare* som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1 eller 2, eller
 - b) *tas i anspråk* för annat ändamål än *försäljning*, och
2. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 3, när elektrisk kraft *levereras till en köpare eller tas i anspråk* för annat ändamål än *försäljning*.

a) *överförs till någon* som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1 eller 2, eller

b) *förbrukas av den skattskyldige*,

2. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 3, när elektrisk kraft *används* för annat ändamål än *som avses i 9 § 1–5, och*

3. *för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 5, när elektrisk kraft förs in till Sverige.*

Skattskyldighet enligt första stycket 1 a inträder inte vid överföring av elektrisk kraft till det elnät som ägs av den myndighet som är systemansvarig enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857).

Skattskyldighet enligt första stycket 1 b inträder inte om skattskyldighet redan har inträtt.

9 §⁴

Den som är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft får göra avdrag för skatt på elektrisk kraft som

1. förbrukats eller *sålts* för förbrukning i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,
 2. i huvudsak förbrukats eller *sålts* för *förbrukning* för kemisk reduktion eller i elektrolytiska processer,
 3. förbrukats eller *sålts* för förbrukning vid sådan framställning av produkter som avses 6 a kap. 1 §,
 4. förbrukats eller *sålts* för förbrukning vid sådan överföring av elektrisk kraft på det elektriska nätet som utförs av den som ansvarar för förvaltningen av nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion,
 5. förbrukats eller *sålts* för förbrukning i metallurgiska processer eller vid tillverkning av mineraliska produkter under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den mån avdrag inte har gjorts enligt 2,
1. förbrukats eller *överförts* för förbrukning i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,
 2. i huvudsak förbrukats eller *överförts* för *att i huvudsak förbrukas* för kemisk reduktion eller i elektrolytiska processer,
 3. förbrukats eller *överförts* för förbrukning vid sådan framställning av produkter som avses 6 a kap. 1 §,
 4. förbrukats eller *överförts* för förbrukning vid sådan överföring av elektrisk kraft på det elektriska nätet som utförs av den som ansvarar för förvaltningen av nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion,
 5. förbrukats eller *överförts* för förbrukning i metallurgiska processer eller vid tillverkning av mineraliska produkter under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den mån avdrag inte har gjorts enligt 2,

³ Senaste lydelse 2002:422.

⁴ Senaste lydelse 2004:1197.

6. förbrukats i den industriella tillverkningsprocessen hos den skattskyldige, om denne deltar i ett program enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering, i den mån avdrag inte har gjorts enligt 2, 3 eller 5,

7. tagits emot av en skattebefriad förbrukare i enlighet med vad som framgår av dennes godkännande enligt 11 a §.

11 §⁵

Annan än den som är skattskyldig *får köpa* elektrisk kraft utan energiskatt mot att han lämnar en försäkran till *leverantören* att den elektriska kraften *skall* användas för ett sådant ändamål som avses i 9 § 1–5.

Annan än den som är skattskyldig *enligt 5 § första stycket 1 eller 2 kan få* elektrisk kraft *överförd* utan energiskatt mot att han lämnar en försäkran till *den skattskyldige* att den elektriska kraften *ska* användas för ett sådant ändamål som avses i 9 § 1–5.

11 a §⁶

Som skattebefriad förbrukare får godkännas den som

1. deltar i ett program enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering,
2. förbrukar elektrisk kraft i annan industriell tillverkningsprocess än sådan som avses i 9 § 2, 3 eller 5, och
3. med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheter i övrigt är lämplig.

Ett godkännande enligt första stycket får meddelas för viss tid eller tills vidare. Ett godkännande får förenas med villkor.

Den som godkänts som skattebefriad förbrukare har rätt att från en skattskyldig *köpa* elektrisk kraft utan skatt i *det fall som omfattas* av godkännandet.

Den som godkänts som skattebefriad förbrukare har rätt att från en skattskyldig *få* elektrisk kraft *överförd* utan skatt i *enlighet med vad som framgår* av godkännandet.

11 b §⁷

En skattebefriad förbrukare *skall* löpande bokföra *inköp* och *förbrukning* av elektrisk kraft befriad från skatt och på lämpligt sätt se till att det finns underlag för kontrollen av att kraften använts för det ändamål som var förutsättning för skattebefrielsen.

En skattebefriad förbrukare *ska* löpande bokföra *mottagande* och *användning* av elektrisk kraft befriad från skatt och på lämpligt sätt se till att det finns underlag för kontrollen av att kraften använts för det ändamål som var förutsättning för skattebefrielsen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014 i fråga om 11 kap. 2 § och i övrigt den 1 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

⁵ Senaste lydelse 2004:1197.

⁶ Senaste lydelse 2004:1197.

⁷ Senaste lydelse 2004:1197.

4 Förteckning över remissinstanserna

SOU 2015:87

Följande remissinstanser har yttrat sig över betänkandet:

Kammarrätten i Sundsvall, Förvaltningsrätten i Falun, Domstolsverket, Konsumentverket, Kommerskollegium, Försvarsmakten, Skatteverket, Konjunkturinstitutet, Umeå universitet, Uppsala universitet, Statens jordbruksverk, Sveriges lantbruksuniversitet, Naturvårdsverket, Konkurrensverket, Statens energimyndighet, Energimarknadsinspektionen, Trafikverket, Tillväxtverket, Tillväxtanalys, Arjeplogs kommun, Bollnäs kommun, Gällivare kommun, Härjedalens kommun, Karlskoga kommun, Linköpings kommun, Luleå kommun, Markaryds kommun, Malmö kommun, Skellefteå kommun, Storumans kommun, Åsele kommun, Östersunds kommun, Affärsverket svenska kraftnät, Business Sweden, Energieffektiviseringsföretagen, E.ON, Fortum, Innovations- & Kemiindustrierna i Sverige (IKEM), IT & Telekomföretagen, Jernkontoret, Lantbrukarnas riksförbund, Oberoende elhandlare, Regelrådet, Region Västerbotten, Skellefteå kraft AB, Skogsindustrierna, Svemin, Svensk energi, Svensk fjärrvärme, Svenskt näringsliv, Sveriges Hamnar, Sveriges Kommuner och Landsting samt Sveriges tvätteriförbund.

Följande remissinstanser avstår från att yttra sig eller har inte avhört:

Bengtfors kommun, Botkyrka kommun, Forshaga kommun, Hagfors kommun, Härryda kommun, Högsby kommun, Klippans kommun, Kramfors kommun, Lysekils kommun, Ronneby kommun, Skara kommun, Skinnskattebergs kommun, Uppsala kommun, Vansbro kommun, Värnamo kommun, Västerviks kommun, Affärsverken Energi Karlskrona AB, Branschföreningen Tågoperatörerna, Facebook, Företagarna, Google, Konsumenternas energimarknadsbyrå, Microsoft, Svensk handel, Svensk Vindenergi, Svenska naturskyddsföreningen, Sveriges Redareförening samt Vattenfall.

Utanför remisslistan har även följande inkommit med svar:

Avesta kommun, Basindustririket, Echandia Marine Sweden AB, Falu kommun, Föreningen Svensk Sjöfart, Multigrid Solutions AB, Region

Gävleborg, Reveman Energy Academy, Skärgårdsredarna, Svenska Bioenergiföreningen, Svenska Gjuteriföreningen, Svenska Kalkföreningen, Tekniska verken i Linköping AB, Umeå Energi samt Västerbottens Datacenterinitiativ.

Promemorian Den särskilda norrlandsskattenivån och vissa statsstödskrav på elskatteområdet

Följande remissinstanser har yttrat sig över promemorian:

Förvaltningsrätten i Falun, Domstolsverket, Datainspektionen, Kommerskollegium, Försvarsmakten, Skatteverket, Konjunkturinstitutet, Umeå universitet, Uppsala universitet, Skogsstyrelsen, Statens jordbruksverk, Naturvårdsverket, Trafikverket, Transportstyrelsen, Konkurrensverket, Statens energimyndighet, Energimarknadsinspektionen, Tillväxtverket, Tillväxtanalys, Region Västerbotten, Lantbrukarnas Riksförbund, Näringslivets Regelnämnd, Regelrådet, Skogsindustrierna, Svensk Energi, Svensk fjärrvärme, Svenska Bioenergiföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges kommuner och landsting, Teknikföretagen.

Följande remissinstanser avstår från att yttra sig eller har inte avhört:

SMF Skogsentreprenörerna, Vattenbrukarnas Riksförbund.

Utanför remisslistan har även följande inkommit med svar:

Fastighetsägarna, Svensk Solenergi, Vattenfall AB, Jernkontoret, Innovations- & Kemiindustrierna i Sverige (IKEM), Solel-kommissionen, Oberoende elhandlare, Umeå energi AB, Svenska Elnätupproret, Statens fastighetsverk, ACON AB, Cygate AB, Fortlax AB och InfoQB AB.

SOU 2013:46

Följande remissinstanser har yttrat sig över betänkandet:

Kammarrätten i Sundsvall, Förvaltningsrätten i Falun, Konsumentverket, Boverket, Kommerskollegium, Skatteverket, Konjunkturinstitutet, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll

(SWEDAC), Havs- och vattenmyndigheten, Luleå tekniska universitet, Lunds universitet, Umeå universitet, Uppsala universitet, Statens jordbruksverk, Sveriges lantbruksuniversitet, Kungliga tekniska högskolan, Konkurrensverket, Elsäkerhetsverket, Statens energimyndighet, Energimarknadsinspektionen, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Tillväxtverket, Regelrådet, Affärsverket svenska kraftnät, Bostadsrätterna Sverige, Energigas Sverige, Fastighetsägarna Sverige, Företagarna, HSB Riksförbund, Lantbrukarnas riksförbund, Oberoende elhandlare, Riksbyggen, Svensk Elbrukarförening, Svensk energi, Svensk fjärrvärme, Svensk Solenergi, Svensk vindenergi, Svensk vindkraftförening, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenskt näringsliv, Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag (SABO), Sveriges energiföreningars riksorganisation (SERO), Sveriges kommuner och landsting, Sveriges Tekniska Forskningsinstitut.

Följande remissinstanser avstår från att yttra sig eller har inte avhört:

Elmateriel Leverantörernas förening, Elöverkänsligas riksförbund, Konsumenternas Energimarknadsbyrå, Nord Pool Spot, Svensk Vattenkraftförening, Sveriges Konsumenter, Villaägarnas riksförbund.

Utanför remisslistan har även följande inkommit med svar:

Tekniska verken i Linköping, O2, Stockholms stad Miljöförvaltningen, Telge Energi Vind ek. för., Harald Överholm, Bixia, Fortum, EON Sverige, Vattenfall, Bengt Stridh, Telge Energi, Telge Kraft, Exergetics Energisystemteknik AB, Bostads AB Mimer, Hedemora kommun, Askersunds kommun, Sollentuna kommun, Svebio, Kalmar kommun, Hushållningssällskapets förbund, Eskilstuna kommun, Sigtuna kommun, ÅF-infrastruktur Göteborg.

5 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi dels att 1 kap. 11 a och 11 b §§ och 11 kap. 3, 5, 7, 8, 9 och 12 §§ ska ha följande lydelse, dels att det ska införas sex nya paragrafer, 1 kap. 14 och 15 §§ och 11 kap. 6, 12 a, 12 b och 14 §§.

Lydelse enligt SFS 2016:505

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 a §

I fråga om energiskatt och koldioxidskatt på bränslen förstås med stödordning sådant statligt stöd enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som utgörs av skattebefrielse för vart och ett av de ändamål som anges i följande bestämmelser i denna lag:

1. 6 a kap. 1 § 9 a och 17 a,
2. 6 a kap. 1 § 9 b och 3 §,
3. 6 a kap. 1 § 10,
4. 6 a kap. 1 § 11,
5. 6 a kap. 1 § 13,
6. 6 a kap. 1 § 17 b,
7. 6 a kap. 2 a § 1,
8. 6 a kap. 2 a § 2,
9. 6 a kap. 2 b och 2 c §§,
10. 7 kap. 3 a, 3 c och 3 d §§,
11. 7 kap. 4 §.

Stödmottagare för skattebefrielse enligt denna lag är den som

1. förbrukat bränsle för något av de ändamål som avses i 11 a § 1–9, *eller*
2. i Sverige producerat motorbränslet eller fört motorbränslet in till Sverige genom införsel från annat EU-land eller import från tredjeland i fall som avses i 11 a § 10 eller 11.

I fråga om energiskatt och koldioxidskatt på bränslen *samt energiskatt på elektrisk kraft* förstås med stödordning sådant statligt stöd enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som utgörs av skattebefrielse för vart och ett av de ändamål som anges i följande bestämmelser i denna lag:

1. 6 a kap. 1 § 9 a och 17 a,
2. 6 a kap. 1 § 9 b och 3 §,
3. 6 a kap. 1 § 10,
4. 6 a kap. 1 § 11,
5. 6 a kap. 1 § 13,
6. 6 a kap. 1 § 17 b,
7. 6 a kap. 2 a § 1,
8. 6 a kap. 2 a § 2,
9. 6 a kap. 2 b och 2 c §§,
10. 7 kap. 3 a, 3 c och 3 d §§,
11. 7 kap. 4 §,
12. 11 kap. 9 § första stycket 8 och 14 § första stycket 1,
13. 11 kap. 9 § första stycket 9 och 14 § första stycket 2,
14. 11 kap. 9 § första stycket 10,
15. 11 kap. 12 §,
16. 11 kap. 12 a §,
17. 11 kap. 12 b §.

11 b §

Stödmottagare för skattebefrielse enligt denna lag är den som

1. förbrukat bränsle för något av de ändamål som avses i 11 a § 1–9,
2. i Sverige producerat motorbränslet eller fört in motorbränslet till Sverige genom införsel från annat EU-land eller import från tredjeland i fall som avses i 11 a § 10 eller 11, *eller*
3. förbrukat elektrisk kraft för något av de ändamål som avses i 11 a § 12–17.

*Nuvarande lydelse**Energiskatten utgör*

1. 0,5 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i industriell verksamhet i tillverkningsprocessen eller vid yrkesmässig växthusodling,

2. 0,5 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i skepp som används för sjöfart och som har en bruttodräktighet om minst 400, när skeppet ligger i hamn och spänningen på den elektriska kraft som överförs till skeppet är minst 380 volt,

3. 18,5 öre per kilowattimme för annan elektrisk kraft än som avses under 1 och 2 och som förbrukas i kommuner som anges i 4 §, och

4. 28,0 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i övriga fall.

För kalenderåret 2011 och efterföljande kalenderår ska energiskatt betalas med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i första stycket angivna skattebeloppen multipli-

Föreslagen lydelse

14 §

Med datorhall avses en anläggning

1. där en näringsidkare, som huvudsakligen bedriver informationstjänstverksamhet, informationsbehandling eller uthyrning av serverutrymme och tillhörande tjänster utövar sådan verksamhet, och

2. vars sammanlagda installerade effekt uppgår till minst 0,5 megawatt.

Effekten för kyl- och fläktanläggningar får inte räknas med i den installerade effekten enligt första stycket.

15 §

Med landström avses elektrisk kraft som förbrukas i skepp som används för sjöfart och som har en bruttodräktighet om minst 400, när skeppet ligger i hamn och spänningen på den elektriska kraft som överförs till skeppet är minst 380 volt. Som landström anses inte elektrisk kraft som förbrukas när skeppet används för privat ändamål eller när skeppet är upplagt eller på ett varaktigt sätt är taget ur trafik.

11 kap.3 §¹

Energiskatt ska betalas med 29,5 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft.

För kalenderåret 2018 och efterföljande kalenderår ska energiskatt betalas med ett belopp som efter en årlig omräkning motsvarar det i första stycket angivna skattebeloppet multipli-

¹ Senaste lydelse 2010:1088.

cerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2009. *Beloppen* avrundas till hela tiondels ören.

Regeringen fastställer före november månads utgång *de* omräknade skattebelopp som enligt denna paragraf ska tas ut för påföljande kalenderår.

Första stycket 2 gäller inte när skeppet används för privat ändamål eller när skeppet är upplagt eller på ett varaktigt sätt är taget ur trafik.

cerat med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2016. *Beloppet* avrundas till hela tiondels ören.

Regeringen fastställer före november månads utgång *det* omräknade skattebelopp som enligt denna paragraf ska tas ut för påföljande kalenderår.

5 §²

Skyldig att betala energiskatt (skattskyldig) är den som i Sverige

1. framställer skattepliktig elektrisk kraft (producent),
2. yrkesmässigt levererar av honom framställd skattepliktig elektrisk kraft eller av annan framställd elektrisk kraft (leverantör),
3. för annat ändamål än som avses i 9 § 1–5 säljer eller förbrukar elektrisk kraft, som förvärvats utan skatt mot försäkran enligt 11 §,
4. för annat ändamål än det som var föremål för skattefriheten, säljer eller förbrukar elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt har gjorts enligt 9 § 7.

5. godkänts som frivilligt skattskyldig enligt 6 §.

Den som godkänts att delta i ett program för energieffektivisering enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering och som förbrukat elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt har gjorts enligt 9 § 6–7 eller skatten återbetalats enligt 13 § är skyldig att betala energiskatt om tillsynsmyndigheten beslutar att,

1. åtagandena enligt 14 eller 15 § lagen om program för energieffektivisering inte är uppfyllda, eller
2. återkalla godkännanden enligt 12, 17 eller 18 § lagen om program för energieffektivisering.

Den för vars räkning elektrisk kraft förs in till Sverige och den som utan att betala ersättning tar emot skattepliktig elektrisk kraft anses ha framställt den elektriska kraften.

Med tillsynsmyndighet i andra stycket, 7 b § första stycket och 11 c § första stycket menas den myndighet som avses i 19 § lagen om program för energieffektivisering.

Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b. Lag (2015:749).

6 §

Som frivilligt skattskyldig får godkännas den som beräknas förbruka elektrisk kraft i mycket stor omfattning, om den övervägande delen av förbrukningen sker i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller i en datorhall.

För ett sådant godkännande krävs att den sökande är lämplig som frivilligt skattskyldig med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt.

Godkännande som frivilligt skattskyldig ska återkallas om förutsättningarna för godkännande

² Senaste lydelse 2015:749.

inte längre finns eller om den frivilligt skattskyldige begär det. Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

7 §³

Skyldighet att betala energiskatt inträder

1. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1 *eller* 2, när elektrisk kraft

a) levereras till en förbrukare som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1 *eller* 2, eller

b) tas i anspråk för annat ändamål än försäljning, och

2. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 3, när elektrisk kraft levereras till en köpare eller tas i anspråk för annat ändamål än försäljning.

1. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 *eller* 5, när elektrisk kraft

a) levereras till en förbrukare som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 *eller* 5 eller

8 §

Energiskatt som *skall* betalas av den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1 *eller* 2 *skall bestämas på grundval* av mätning av den elektriska kraftens energiinnehåll.

När det finns särskilda skäl får beskattningsmyndigheten i visst fall medge att energiskatten får bestämmas på annan grund än mätning av den elektriska kraften.

Om den elektriska kraften inte kan bestämmas på en grund som anges i första eller andra stycket *skall* den i stället beräknas efter vad som är skäligt.

Energiskatt som *ska* betalas av den som är skattskyldig enligt 5 § *ska* bestämmas *utifrån* mätning av den elektriska kraftens energiinnehåll.

Om den elektriska kraften inte kan bestämmas på en grund som anges i första eller andra stycket *ska* den i stället beräknas efter vad som är skäligt.

9 §⁴

Den som är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft får göra avdrag för skatt på elektrisk kraft som

1. förbrukats eller sålts för förbrukning i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,

2. i huvudsak förbrukats eller sålts för förbrukning för kemisk reduktion eller i elektrolytiska processer,

3. förbrukats eller sålts för förbrukning vid sådan framställning av produkter som avses 6 a kap. 1 § 6,

4. förbrukats eller sålts för förbrukning vid sådan överföring av elektrisk kraft på det elektriska nätet som utförs av den som ansvarar för förvaltningen av nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion,

5. förbrukats eller sålts för förbrukning i metallurgiska processer eller vid tillverkning av mineraliska produkter under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den *mån avdrag inte har gjorts enligt 2*,

6. förbrukats i den industriella tillverknings-

5. förbrukats eller sålts för förbrukning i metallurgiska processer eller vid tillverkning av mineraliska produkter under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den *utsträckning avdragsrätt inte följer av 2*,

6. förbrukats i den industriella tillverknings-

³ Senaste lydelse 2002:422.

⁴ Senaste lydelse 2004:1197.

processen hos den skattskyldige, om denne deltar i ett program enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering, i den mån avdrag inte har gjorts enligt 2, 3 eller 5,

7. tagits emot av en skattebefriad förbrukare i enlighet med vad som framgår av dennes godkännande enligt 11 a §.

processen hos den skattskyldige, om denne deltar i ett program enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 2, 3 eller 5,

7. tagits emot av en skattebefriad förbrukare i enlighet med vad som framgår av dennes godkännande enligt 11 a §,

8. förbrukats i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet hos den skattskyldige, om denne inte är ett företag utan rätt till statligt stöd⁵, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter,

9. förbrukats i en datorhall hos den skattskyldige, om denne inte är ett företag utan rätt till statligt stöd⁶,

10. förbrukats i kommuner som avses i 4 § av någon annan än ett företag utan rätt till statligt stöd⁷ för annat ändamål än

a) i industriell verksamhet,

b) i en datorhall,

c) i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet,

d) i yrkesmässig vattenbruksverksamhet, eller

e) som landström.

Avdrag enligt första stycket 8 och 9 medges med skillnaden mellan den vid skattskyldighetens inträde gällande skattesatsen enligt 3 § och 0,5 öre per kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 10 medges med 9,6 öre per kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8–10 får endast medges om den skattskyldige lämnar uppgifter om stödmottagare⁸ samt uppgift om avdragets fördelning på stödmottagare. Kravet på uppgifter om stödmottagare och fördelning av avdraget på stödmottagare gäller endast för avdrag som medför att stödmottagarens sammanlagda nedsättning inom stödordningen överstiger 50 000 euro under kalenderåret. Avdrag enligt första stycket 10 får endast medges i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter.

12 §⁹

Om elektrisk kraft har förbrukats i annan yrkesmässig jordbruksverksamhet än i yrkesmässig

Efter ansökan från förbrukaren beslutar beskattningsmyndigheten om återbetalning av

⁵ Enligt lydelsen av 1 kap. 12 § enligt SFS 2016:505.

⁶ Enligt lydelsen av 1 kap. 12 § enligt SFS 2016:505.

⁷ Enligt lydelsen av 1 kap. 12 § enligt SFS 2016:505.

⁸ Enligt lydelsen av 1 kap. 13 § enligt SFS 2016:505.

⁹ Senaste lydelse 2007:1387.

växthusodling eller i yrkesmässig skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet, beslutar beskattningsmyndigheten efter ansökan om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraften.

Ansökan om återbetalning ska omfatta kalenderår. Om sökanden beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning, får dock beskattningsmyndigheten medge att ansökan görs per kalenderkvartal. Ett sådant beslut får återkallas om sökanden begär det eller förutsättningar för medgivande inte finns. *Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och ett belopp beräknat efter skattesatsen 0,5 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras när skillnaden uppgår till minst 500 kronor per kalenderår.*

Ansökan om återbetalning av energiskatt ska lämnas in till beskattningsmyndigheten inom tre år efter utgången av kalenderåret respektive kalenderkvartalet.

energiskatten på den elektriska kraft som denne förbrukat i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet.

Återbetalning får endast göras om sökanden inte är ett företag utan rätt till statligt stöd¹⁰ och sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare¹¹.

Kravet på uppgifter om stödmottagare gäller endast för den del av stödmottagarens sammanlagda nedsättning som under kalenderåret överstiger 50 000 euro.

Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,5 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras när skillnaden uppgår till minst 500 kronor per kalenderår.

Ansökan om återbetalning ska omfatta ett kalenderår och *lämnas elektroniskt*. Om sökanden beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning, får dock beskattningsmyndigheten medge att ansökan görs per kalenderkvartal. Ett sådant beslut får återkallas om sökanden begär det eller förutsättningar för medgivande inte finns.

Ansökan om återbetalning av energiskatt ska lämnas in till beskattningsmyndigheten inom tre år efter utgången av kalenderåret respektive kalenderkvartalet *och vara undertecknad av sökanden eller av den som är ombud eller annan behörig företrädare för sökanden.*

En ansökan som lämnats för en sökande som är juridisk person anses ha lämnats av sökanden, om det inte är uppenbart att den som lämnade begäran saknade behörighet att företräda sökanden.

12 a §

Efter ansökan från förbrukaren beslutar beskattningsmyndigheten om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraft som denne förbrukat i yrkesmässig vattenbruksverksamhet.

Återbetalning får endast göras om sökanden
1. *inte är ett företag utan rätt till statligt stöd¹²,*

¹⁰ Enligt lydelsen av 1 kap. 12 § enligt SFS 2016:505.

¹¹ Enligt lydelsen av 1 kap. 13 § enligt SFS 2016:505.

¹² Enligt lydelsen av 1 kap. 12 § enligt SFS 2016:505.

2. omfattas av kategorin små och medelstora företag enligt bilaga 1 i kommissionens förordning (EU) nr 1388/2014 av den 16 december 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd till företag som är verksamma inom produktion, beredning och saluföring av fiskeri- och vattenbruksprodukter förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget, och

3. lämnar uppgifter om stödmottagare¹³.

Kravet på uppgifter om stödmottagare gäller endast för den del av stödmottagarens sammanlagda nedsättning som under kalenderåret överstiger 15 000 euro.

Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,5 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras när skillnaden uppgår till minst 500 kronor per kalenderår.

Ansökan om återbetalning ska omfatta ett kalenderår och lämnas elektroniskt. Om sökanden beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning, får dock beskattningsmyndigheten medge att ansökan görs per kalender-kvartal. Ett sådant beslut får återkallas om sökanden begär det eller förutsättningar för medgivande inte finns.

Ansökan om återbetalning av energiskatt ska lämnas in till beskattningsmyndigheten inom tre år efter utgången av kalenderåret respektive kalender-kvartalet och vara undertecknad av sökanden eller av den som är ombud eller annan behörig företrädare för sökanden.

En ansökan som lämnats för en sökande som är juridisk person anses ha lämnats av sökanden om det inte är uppenbart att den som lämnade begäran saknade behörighet att företräda sökanden.

12 b §

Efter ansökan från förbrukaren beslutar beskattningsmyndigheten om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraft som denne förbrukat som landström.

Återbetalning får dock endast göras om sökanden inte är ett företag utan rätt till statligt stöd¹⁴ och sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare¹⁵ samt uppgift om nedsättningens fördelning på respektive ändamål.

¹³ Enligt lydelsen av 1 kap. 13 § enligt SFS 2016:505.

¹⁴ Enligt lydelsen av 1 kap. 12 § enligt SFS 2016:505.

¹⁵ Enligt lydelsen av 1 kap. 13 § enligt SFS 2016:505.

Kravet på uppgifter om stödmottagare gäller endast för den del av stödmottagarens sammanlagda nedsättning under en stödordning som under kalenderåret överstiger 50 000 euro.

Rätt till återbetalning föreligger för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,5 öre per kilowattimme.

Ansökan om återbetalning ska omfatta kalenderår. Om sökanden beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning, får dock beskattningsmyndigheten medge att ansökan görs per kalender-kvartal. Ett sådant beslut får återkallas om sökanden begär det eller förutsättningar för medgivande inte finns.

Ansökan om återbetalning av energiskatt ska lämnas in till beskattningsmyndigheten inom tre år efter utgången av kalenderåret respektive kalenderkvartalet och vara undertecknad av sökanden eller av den som är ombud eller annan behörig företrädare för sökanden.

En ansökan som lämnats för en sökande som är juridisk person anses ha lämnats av sökanden, om det inte är uppenbart att den som lämnade begäran saknade behörighet att företräda sökanden.

14 §

Efter ansökan från en förbrukare som inte är skattskyldig beslutar beskattningsmyndigheten om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraft som denne förbrukat

- 1. i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet, eller*
- 2. i en datorhall.*

Återbetalning får dock endast göras om sökanden inte är ett företag utan rätt till statligt stöd¹⁶ och sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare¹⁷ samt uppgift om nedsättningens fördelning på respektive ändamål.

Kravet på uppgifter om stödmottagare gäller endast för den del av stödmottagarens sammanlagda nedsättning under en stödordning som under kalenderåret överstiger 50 000 euro.

Rätt till återbetalning föreligger för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,5 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras för den del som överstiger 12 000 kronor per kalenderår.

¹⁶ Enligt lydelsen av 1 kap. 12 § enligt SFS 2016:505.

¹⁷ Enligt lydelsen av 1 kap. 13 § enligt SFS 2016:505.

Ansökan om återbetalning ska omfatta kalenderår och lämnas elektroniskt. Om sökanden beräknas förbruka elektrisk kraft i större omfattning, får dock beskattningsmyndigheten medge att ansökan görs per kalenderkvartal. Ett sådant beslut får återkallas om sökanden begär det eller förutsättningar för medgivande inte finns.

Ansökan om återbetalning av energiskatt ska lämnas in till beskattningsmyndigheten inom tre år efter utgången av kalenderåret respektive kalenderkvartalet och vara undertecknad av sökanden eller av den som är ombud eller annan behörig företrädare för sökanden.

En ansökan som lämnats för en sökande som är juridisk person, anses ha lämnats av sökanden, om det inte är uppenbart att den som lämnade begäran saknade behörighet att företräda sökanden.

1. Denna lag träder i kraft den 1 december 2016 i fråga om 11 kap. 6 § och i övrigt den 1 januari 2017.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 1 § och 53 kap. 5 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap. 1 §¹

Skatteverket ska registrera

1. den som är skyldig att göra skatteavdrag,
2. den som är skyldig att betala arbetsgivaravgifter,
3. den som är skattskyldig enligt mervärdesskattelagen (1994:200), med undantag för den som är skattskyldig bara på grund av förvärv av sådana varor som anges i 2 a kap. 3 § första stycket 1 och 2 samma lag,
4. den som utan att omfattas av 19 kap. 1 § mervärdesskattelagen har rätt till återbetalning av ingående mervärdesskatt enligt 10 kap. 9, 11 och 11 b–13 §§ samma lag,
5. den som gör sådant unionsinternt förvärv som är undantaget från skatteplikt enligt 3 kap. 30 d § första stycket mervärdesskattelagen,
6. en utländsk beskattningsbar person som är etablerad i ett annat EU-land och har rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1–3 §§ mervärdesskattelagen utan att omfattas av 19 kap. 1 § samma lag och inte heller ska registreras enligt 3, 4 eller 5,
7. en beskattningsbar person som är etablerad i Sverige och omsätter tjänster i ett annat EU-land som förvärvaren av tjänsten är skattskyldig för i det landet i enlighet med tillämpningen av artikel 196 i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt,
8. den som är skyldig att jämka ingående mervärdesskatt enligt 8 a kap. eller 9 kap. 9–13 §§ mervärdesskattelagen,
9. den som är skattskyldig och redovisningsskyldig enligt lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,
10. den som är skattskyldig enligt
 - a) lagen (1972:820) om skatt på spel,
 - b) lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel,
 - c) lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m.,
 - d) lagen (1991:1482) om lotteriskatt,
 - e) 10 eller 13 § eller 16 § första stycket eller 38 § 1 lagen (1994:1563) om tobaksskatt,
 - f) 9 eller 12 § eller 15 § första stycket lagen (1994:1564) om alkoholskatt,
 - g) 4 kap. 3 eller 6 § eller 9 § första stycket eller 12 § första stycket 1 eller 11 kap. 5 § första stycket 1 eller 2 lagen (1994:1776) om skatt på energi,
 - h) lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus,
 - i) lagen (1999:673) om skatt på avfall,
 - j) lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkrafts-reaktorer, eller
 - k) lagen (2007:460) om skatt på trafikförsäkringspremie m.m.,
11. den som är skyldig att använda kassaregister enligt 39 kap. 4–6 §§, och
12. den som enligt 39 kap. 11 b § är skyldig att tillhandahålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras på en byggarbetsplats.

¹ Senaste lydelse 2015:893.

Om den som ska registreras enligt första stycket har en företrädare enligt 5 kap., ska dock företrädaren registreras i stället.

53 kap.

5 §²

Som beslut om punktskatt anses också

1. beslut om återbetalning av skatt enligt
 - a) 24 eller 25 § lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,
 - b) 29 eller 30 § lagen (1994:1563) om tobaksskatt, eller
 - c) 28, 29 eller 30 § lagen (1994:1564) om alkoholskatt, och
2. beslut om återbetalning, kompensation eller nedsättning enligt 9 kap. 2, 3, 4, 5, 6, 8 a eller 9 §, 9 b § tredje stycket, 10 eller 11 § eller 11 kap. 12 eller 13 § lagen (1994:1776) om skatt på energi.
2. beslut om återbetalning, kompensation eller nedsättning enligt 9 kap. 2, 3, 4, 5, 6, 8 a eller 9 §, 9 b § tredje stycket, 10 eller 11 § eller 11 kap. 12, 12 a, 12 b, 13 eller 14 § lagen (1994:1776) om skatt på energi.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet

² Senaste lydelse 2011:1244.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi¹ dels att 11 kap. 7 a, 7 b, 11 a, 11 b, 11 c och 13 §§ ska upphöra att gälla, dels att 1 kap. 11 a § och 11 kap. 2, 5, 7, 9 och 11 §§ ska ha följande lydelse, dels att det ska införas en ny paragraf, 1 kap. 17 §, av följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 2.1

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 a §

I fråga om energiskatt och koldioxidskatt på bränslen samt energiskatt på elektrisk kraft förstås med stödordning sådant statligt stöd enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som utgörs av skattebefrielse för vart och ett av de ändamål som anges i följande bestämmelser i denna lag:

1. 6 a kap. 1 § 9 a och 17 a,	1. 6 a kap. 1 § 9 a och 17 a,
2. 6 a kap. 1 § 9 b och 3 §,	2. 6 a kap. 1 § 9 b och 3 §,
3. 6 a kap. 1 § 10,	3. 6 a kap. 1 § 10,
4. 6 a kap. 1 § 11,	4. 6 a kap. 1 § 11,
5. 6 a kap. 1 § 13,	5. 6 a kap. 1 § 13,
6. 6 a kap. 1 § 17 b,	6. 6 a kap. 1 § 17 b,
7. 6 a kap. 2 a § 1,	7. 6 a kap. 2 a § 1,
8. 6 a kap. 2 a § 2,	8. 6 a kap. 2 a § 2,
9. 6 a kap. 2 b och 2 c §§,	9. 6 a kap. 2 b och 2 c §§,
10. 7 kap. 3 a, 3 c och 3 d §§,	10. 7 kap. 3 a, 3 c och 3 d §§,
11. 7 kap. 4 §,	11. 7 kap. 4 §,
12. 11 kap. 9 § första stycket 8 och 14 § första stycket 1,	12. 11 kap. 9 § första stycket 6 och 14 § första stycket 1,
13. 11 kap. 9 § första stycket 9 och 14 § första stycket 2,	13. 11 kap. 9 § första stycket 7 och 14 § första stycket 2,
14. 11 kap. 9 § första stycket 10,	14. 11 kap. 9 § första stycket 8,
15. 11 kap. 12 §,	15. 11 kap. 12 §,
16. 11 kap. 12 a §,	16. 11 kap. 12 a §,
17. 11 kap. 12 b §.	17. 11 kap. 12 b §.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §

Med nättinnehavare avses den som överför elektrisk kraft med stöd av en koncession enligt 2 kap. ellagen (1997:857).

¹ Senaste lydelse av

7 a § 2004:1197

7 b § 2004:1197

11 a § 2004:1197

11 b § 2004:1197

11 c § 2011:1370

13 § 2006:1508.

Lydelse enligt SFS 2015:749

Föreslagen lydelse

11 kap.

2 §

Elektrisk kraft är inte skattepliktig om den

1. framställts
 - a) i en anläggning med en sammanlagd installerad generatoreffekt av mindre än 50 kilowatt,
 - b) av någon som förfogar över en sammanlagd installerad generatoreffekt av mindre än 50 kilowatt, och
 - c) den elektriska kraften inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession som meddelats med stöd av 2 kap. ellagen (1997:857),
 2. till lägre effekt än 50 kilowatt utan ersättning *levererats* av en producent eller en *leverantör* till en förbrukare som inte står i intressegemenskap med producenten eller *leverantören*,
 2. till lägre effekt än 50 kilowatt utan ersättning *överförts* av en producent eller en *nätinnehavare* till en förbrukare som inte står i intressegemenskap med producenten eller *nätinnehavaren*,
 3. framställts och förbrukats på fartyg eller annat transportmedel,
 4. förbrukats för framställning av elektrisk kraft,
 5. framställts i ett reservkraftsaggregat och inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession som meddelats med stöd av 2 kap. ellagen, eller
 6. framställts
 - a) i en anläggning med en sammanlagd installerad effekt av mindre än 100 kilowatt,
 - b) från bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1–6,
 - c) av någon som förfogar över en sammanlagd installerad generatoreffekt av mindre än 100 kilowatt, och
 - d) den elektriska kraften inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession som meddelats med stöd av 2 kap. ellagen.

Vad som anges i första stycket 1 a respektive b om installerad generatoreffekt ska för elektrisk kraft som framställs från

1. vind eller vågor, motsvaras av 125 kilowatt installerad generatoreffekt,
2. sol, motsvaras av 255 kilowatt installerad topp effekt, och
3. annan energikälla utan generator, motsvaras av 50 kilowatt installerad effekt

När elektrisk kraft framställs från olika energikällor ska, vid bedömningen av förutsättningarna i första stycket 1 a, b respektive 6 c, de installerade effekterna läggas samman. Vid sammanläggningen ska de effekter som avses i andra stycket först räknas om till motsvarande 50 kilowatt installerad generatoreffekt vid bedömningen av förutsättningarna i första stycket 1 a respektive b. Vid bedömningen av förutsättningarna i 6 c ska omräkning först ske till motsvarande 100 kilowatt installerad generatoreffekt.

Lydelse enligt lagförslag 2.1

Föreslagen lydelse

5 §

Skyldig att betala energiskatt (skattskyldig) är den som i Sverige

1. framställer skattepliktig elektrisk kraft (producent),
2. yrkesmässigt *levererar av honom framställd* skattepliktig elektrisk kraft eller av annan framställd elektrisk kraft (*leverantör*),
2. är *nätinnehavare*,
3. för annat ändamål än som avses i 9 § 1–5 *säljer eller förbrukar* elektrisk kraft, som *förvärvats* utan skatt mot försäkran enligt 11 §,
3. för annat ändamål än som avses i 9 § 1–5 *använder* elektrisk kraft, som *överförts* utan skatt mot försäkran enligt 11 §,
4. för annat ändamål än det som var föremål för skattefriheten, *säljer eller förbrukar* elektrisk kraft för vilken *avdrag för skatt har gjorts enligt 9 § 7*,

5. godkänts som frivilligt skattskyldig enligt 6 §.

Den som godkänts att delta i ett program för energieffektivisering enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering och som förbrukat elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt har gjorts enligt 9 § 6–7 eller skatten återbetalats enligt 13 § är skyldig att betala energiskatt om tillsynsmyndigheten beslutar att,

1. åtagandena enligt 14 eller 15 § lagen om program för energieffektivisering inte är uppfyllda, eller

2. återkalla godkännanden enligt 12, 17 eller 18 § lagen om program för energieffektivisering.

Den för vars räkning elektrisk kraft förs in till Sverige och den som utan att betala ersättning tar emot skattepliktig elektrisk kraft anses ha framställt den elektriska kraften.

Med tillsynsmyndighet i andra stycket, 7 b § första stycket och 11 c § första stycket menas den myndighet som avses i 19 § lagen om program för energieffektivisering.

Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b.

4. godkänts som frivilligt skattskyldig enligt 6 §,

5. innebar ett elnät för vilket koncession inte meddelats och som via detta elnät för in elektrisk kraft till Sverige.

Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b. *Skattskyldig enligt första stycket 2 är inte den som är systemansvarig myndighet enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857).*

7 §

Skyldighet att betala energiskatt inträder

1. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 5, när elektrisk kraft

a) *levereras till en förbrukare som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 5, eller*

b) *tas i anspråk för annat ändamål än försäljning, och*

2. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 3, när elektrisk kraft *levereras till en köpare eller tas i anspråk för annat ändamål än försäljning.*

1. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 4, när *skattepliktig* elektrisk kraft

a) *överförs till någon som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 4, eller*

b) *förbrukas av den skattskyldige,*

2. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 3, när elektrisk kraft *används* för annat ändamål än som avses i 9 § 1–5, och

3. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 5, när elektrisk kraft förs in till Sverige.

Skattskyldighet enligt första stycket 1 a inträder inte vid överföring av elektrisk kraft till det elnät som ägs av den myndighet som är systemansvarig enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857).

Skattskyldighet enligt första stycket 1 b inträder inte om skattskyldighet redan har inträtt.

9 §

Den som är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft får göra avdrag för skatt på elektrisk kraft som

1. förbrukats eller *sålts* för förbrukning i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,

2. i huvudsak förbrukats eller *sålts* för *förbrukning* för kemisk reduktion eller i elektrolytiska processer,

3. förbrukats eller *sålts* för förbrukning vid sådan framställning av produkter som avses 6 a kap. 1 § 6,

4. förbrukats eller *sålts* för förbrukning vid sådan överföring av elektrisk kraft på det elektriska nätet som utförs av den som ansvarar för förvaltningen av nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion,

5. förbrukats eller *sålts* för förbrukning i metallurgiska processer eller vid tillverkning av mineraliska produkter under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 2,

6. *förbrukats i den industriella tillverkningsprocessen hos den skattskyldige, om denne deltar i ett program enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 2, 3 eller 5,*

7. *tagits emot av en skattebefriad förbrukare i enlighet med vad som framgår av dennes godkännande enligt 11 a §.*

8. förbrukats i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet hos den skattskyldige, om denne inte är ett företag utan rätt till statligt stöd, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter,

9. förbrukats i en datorhall hos den skattskyldige, om denne inte är ett företag utan rätt till statligt stöd,

10. förbrukats i kommuner som avses i 4 § av någon annan än ett företag utan rätt till statligt stöd³ för annat ändamål än

a) i industriell verksamhet,

1. förbrukats eller *överförts* för förbrukning i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,

2. i huvudsak förbrukats eller *överförts* för *att i huvudsak förbrukas* för kemisk reduktion eller i elektrolytiska processer,

3. förbrukats eller *överförts* för förbrukning vid sådan framställning av produkter som avses 6 a kap. 1 § 6,

4. förbrukats eller *överförts* för förbrukning vid sådan överföring av elektrisk kraft på det elektriska nätet som utförs av den som ansvarar för förvaltningen av nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion,

5. förbrukats eller *överförts* för förbrukning i metallurgiska processer eller vid tillverkning av mineraliska produkter under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 2,

6. förbrukats i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet hos den skattskyldige, om denne inte är ett företag utan rätt till statligt stöd², i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter,

7. förbrukats i en datorhall hos den skattskyldige, om denne inte är ett företag utan rätt till statligt stöd,

8. förbrukats i kommuner som avses i 4 § av någon annan än ett företag utan rätt till statligt stöd⁴ för annat ändamål än

a) i industriell verksamhet,

² Enligt lydelsen av 1 kap. 12 § enligt SFS 2016:505.

³ Enligt lydelsen av 1 kap. 12 § enligt SFS 2016:505.

⁴ Enligt lydelsen av 1 kap. 12 § enligt SFS 2016:505.

- b) i en datorhall,
- c) i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet,
- d) i yrkesmässig vattenbruksverksamhet, eller
- e) som landström.

Avdrag enligt första stycket 8 och 9 medges med skillnaden mellan den för förbrukningsåret gällande skattesatsen enligt 3 § och 0,5 öre per kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 10 medges med 9,6 öre per kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8–10 får endast medges om den skattskyldige lämnar uppgifter om stödmottagare samt uppgift om avdragets fördelning på stödmottagare. Kravet på uppgifter om stödmottagare och fördelning av avdraget på stödmottagare gäller endast för avdrag som medför att stödmottagarens sammanlagda nedsättning inom stödordningen överstiger 50 000 euro under kalenderåret. Avdrag enligt första stycket 10 får endast medges i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter.

Nuvarande lydelse

Annan än den som är skattskyldig får köpa elektrisk kraft utan energiskatt mot att han lämnar en försäkran till leverantören att den elektriska kraften skall användas för ett sådant ändamål som avses i 9 § 1–5.

- b) i en datorhall,
- c) i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet,
- d) i yrkesmässig vattenbruksverksamhet, eller
- e) som landström.

Avdrag enligt första stycket 6 och 7 medges med skillnaden mellan den för förbrukningsåret gällande skattesatsen enligt 3 § och 0,5 öre per kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8 medges med 9,6 öre per kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 6–8 får endast medges om den skattskyldige lämnar uppgifter om stödmottagare⁵ samt uppgift om avdragets fördelning på stödmottagare. Kravet på uppgifter om stödmottagare och fördelning av avdraget på stödmottagare gäller endast för avdrag som medför att stödmottagarens sammanlagda nedsättning inom stödordningen överstiger 50 000 euro under kalenderåret. Avdrag enligt första stycket 10 får endast medges i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter.

Föreslagen lydelse

11 §⁶

Annan än den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2, 4 eller 5 kan få elektrisk kraft överförd utan energiskatt mot att han lämnar en försäkran till den skattskyldige att den elektriska kraften ska användas för ett sådant ändamål som avses i 9 § 1–5.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

⁵ Enligt lydelsen enligt SFS 2016:505.

⁶ Senaste lydelse 2004:1197.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244)
dels att 65 kap. 12 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 65 kap. 12 § ska utgå,
dels att 7 kap. 1 § och 53 kap. 5 § ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt förslag 2.2

Föreslagen lydelse

7 kap.
1 §

Skatteverket ska registrera

1. den som är skyldig att göra skatteavdrag,
2. den som är skyldig att betala arbetsgivaravgifter,
3. den som är skattskyldig enligt mervärdesskattelagen (1994:200), med undantag för den som är skattskyldig bara på grund av förvärv av sådana varor som anges i 2 a kap. 3 § första stycket 1 och 2 samma lag,
4. den som utan att omfattas av 19 kap. 1 § mervärdesskattelagen har rätt till återbetalning av ingående mervärdesskatt enligt 10 kap. 9, 11 och 11 b–13 §§ samma lag,
5. den som gör sådant unionsinternt förvärv som är undantaget från skatteplikt enligt 3 kap. 30 d § första stycket mervärdesskattelagen,
6. en utländsk beskattningsbar person som är etablerad i ett annat EU-land och har rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1–3 §§ mervärdesskattelagen utan att omfattas av 19 kap. 1 § samma lag och inte heller ska registreras enligt 3, 4 eller 5,
7. en beskattningsbar person som är etablerad i Sverige och omsätter tjänster i ett annat EU-land som förvärvaren av tjänsten är skattskyldig för i det landet i enlighet med tillämpningen av artikel 196 i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt,
8. den som är skyldig att jämka ingående mervärdesskatt enligt 8 a kap. eller 9 kap. 9–13 §§ mervärdesskattelagen,
9. den som är skattskyldig och redovisningsskyldig enligt lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,
10. den som är skattskyldig enligt
 - a) lagen (1972:820) om skatt på spel,
 - b) lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel,
 - c) lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m.,
 - d) lagen (1991:1482) om lotteriskatt,
 - e) 10 eller 13 § eller 16 § första stycket eller 38 § 1 lagen (1994:1563) om tobaksskatt,
 - f) 9 eller 12 § eller 15 § första stycket lagen (1994:1564) om alkoholskatt,
 - g) 4 kap. 3 eller 6 § eller 9 § första stycket eller 12 § första stycket 1 eller 11 kap. 5 § första stycket 1, 2 eller 5 lagen (1994:1776) om skatt på energi,
 - h) lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus,
 - i) lagen (1999:673) om skatt på avfall,
 - j) lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer, eller
 - k) lagen (2007:460) om skatt på trafikförsäkringspremie m.m.,
11. den som är skyldig att använda kassaregister enligt 39 kap. 4–6 §§, och
12. den som enligt 39 kap. 11 b § är skyldig att tillhandahålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras på en byggarbetsplats.

Om den som ska registreras enligt första stycket har en företrädare enligt 5 kap., ska dock företrädaren registreras i stället.

53 kap.**5 §¹**

Som beslut om punktskatt anses också

1. beslut om återbetalning av skatt enligt

a) 24 eller 25 § lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,

b) 29 eller 30 § lagen (1994:1563) om tobaksskatt, eller

c) 28, 29 eller 30 § lagen (1994:1564) om alkoholskatt, och

2. beslut om återbetalning, kompensation eller nedsättning enligt 9 kap. 2, 3, 4, 5, 6, 8 a eller 9 §, 9 b § tredje stycket, 10 eller 11 § eller 11 kap. 12, 12 a, 12 b, 13 eller 14 § lagen (1994:1776) om skatt på energi.

2. beslut om återbetalning, kompensation eller nedsättning enligt 9 kap. 2, 3, 4, 5, 6, 8 a eller 9 §, 9 b § tredje stycket, 10 eller 11 § eller 11 kap. 12, 12 a, 12 b eller 14 § lagen (1994:1776) om skatt på energi.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

3. Den som är skattskyldig som leverantör enligt 11 kap. 5 § första stycket 2 lagen (1994:1776) om skatt på energi, i den äldre lydelsen, ska fortfarande vara registrerad fram till dess att denne redovisat skatt på den elektriska kraft som levererats till en förbrukare som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 5 eller tagits i anspråk för annat ändamål än försäljning senast den 31 december 2017.

¹ Lydelse enligt lagförslag 2.2.

6 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2016-03-10

Närvarande: F.d. justitieråden Leif Thorsson och Lennart Hamberg samt justitierådet Anita Saldén Enérus.

Vissa statsstödskrav på bränsleskatteområdet

Enligt en lagrådsremiss den 3 mars 2016 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi,
2. lag om ändring i lagen (2015:750) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Susanne Åkerfeldt samt departementssekreterarna Viktor Gunnarsson och Ulf Olovsson.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i lagen om skatt på energi

För att genomföra EU-rättens regler om offentliggörande och information på en webbplats om företag som ges statligt stöd samt begränsningar i rätten till stöd till företag som är i svårigheter eller föremål för återkrav av olagligt statsstöd föreslås ändringar i reglerna för bränslebeskattningen.

1 kap. 12 §

I paragrafen definieras uttrycket ”företag utan rätt till statligt stöd”. Med det avses ett företag som har ekonomiska svårigheter på det sätt som anges i punkt 1 eller är ett företag som är föremål för betalningskrav på grund av ett tidigare kommissionsbeslut som förklarar ett stöd olagligt och oförenligt med den inre marknaden. I remissen används det definierade uttrycket bl.a. i 7 kap. 1, 3 a, 3 c, 3 d och 4 §§. På grund av utformningen av definitionen blir de nämnda bestämmelserna i 7 kap. svåra att läsa. Lagrådet föreslår att utformningen av definitionen övervägs ytterligare i det fortsatta

lagstiftningsarbetet. Vidare underlättas läsningen om punkterna 2 och 3 i 3 a, 3 c och 3 d §§ samt punkterna 1 och 2 i 4 § byter plats.

1 kap. 13 §

I paragrafen definieras uttrycket ”uppgifter om stödmottagare”. I lagrummet regleras vilka uppgifter som måste samlas in för att Sverige ska kunna uppfylla EU-rättens krav på offentliggörande och information på webbplatsen. Det anges i tre punkter vilken information som måste lämnas om stödmottagaren, uppgift om företagets storlek, var det är beläget och dess verksamhetsområde. Uppgifterna ska lämnas till Skatteverket.

Det definierade uttrycket används inte i lagförslagen i remissen, även om en hänvisning för ett annat motsvarande fall förekommer i 9 kap. 2 §. Lagrådet sätter därför i fråga om definitionen behövs. Det har dock vid föredragningen upplysts att definitionen behövs för förordningsändringar och för kommande förslag till ändringar i 11 kap. Eftersom Lagrådet inte har tagit del av dessa förslag kan Lagrådet inte bedöma om definitionen har fått en ändamålsenlig utformning.

7 kap. 1, 3 a, 3 c, 3 d och 4 §§

Se vad Lagrådet anfört under 1 kap. 12 §.

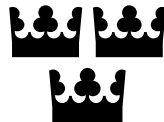
Förslaget till lag om ändring i lagen om ändring i lagen om skatt på energi

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Bilaga 14

Kemikalieskatt

Bilaga till avsnitt 6.16

Bilaga 14

Kemikalieskatt

Innehållsförteckning

1	Kemikalieskatteutredningens förslag till lagtext	5
	Förslag till lag om skatt på viss elektronik.....	5
	Förslag till lag om skatt på kemikalier i ytbeklädnader av polymerer av vinylklorid ⁹	
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	13
	Förslag till lag om ändring i tullagen (2000:1281)	16
	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet	17
2	Förteckning över remissinstanser för SOU 2015:30	18
3	Lagförslag i promemorian Kompletterande förslag avseende kemikalieskatterna	19
	Förslag till ändring i förslaget till lag om skatt på viss elektronik.....	19
	Förslag till ändring i förslaget till lag om skatt på golvbeläggingsmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid	28
4	Förteckning över remissinstanser för promemorian Kompletterande förslag avseende kemikalieskatterna	29
5	Lagrådsremissens lagförslag.....	30
	Förslag till lag om skatt på kemikalier i viss elektronik	30
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	40
	Förslag till lag om ändring i tullagen (2016:253)	43
	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet	44
6	Lagrådets yttrande	45

1 Kemikalieskatteutredningens förslag till lagtext

Förslag till lag om skatt på viss elektronik

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Skatt ska betalas till staten enligt denna lag för viss elektronik.

I denna lag avser hänvisningar till KN-nr den lydelse av den Kombinerade nomenklaturen (KN) enligt rådets förordning (EEG) 2658/87 av den 23 juli 1987 om tulltaxe- och statistik-nomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan som gällde den 1 januari 2015.

Innebörden av vissa uttryck

2 § I denna lag avses med

- *viss elektronik*: sådan vara som är hänförlig till något av de KN-nr som anges i 3 §.
- *bromförening*: sådan kemisk förening som innehåller grundämnet brom.
- *klorförening*: sådan kemisk förening som innehåller grundämnet klor.
- *fosforförening*: sådan kemisk förening som innehåller grundämnet fosfor.
- *homogent material*: ett material som har samma fysikaliska egenskaper i hela materialet och som på mekanisk väg inte kan sönderdelas i olika material.
- *yrkesmässig verksamhet*: en verksamhet som
 1. utgör näringsverksamhet enligt 13 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), eller
 2. bedrivs i former som är jämförliga med en till sådan näringsverksamhet hänförlig rörelse och ersättningen för omsättningen i verksamheten under ett kalenderår överstiger 30 000 kronor.
- *EU-land*: områden utanför Sveriges territorium som tillhör Europeiska unionens punktskatteområde.
- *tredje land*: länder och områden utanför Europeiska unionens punktskatteområde.
- *import*: införsel av skattepliktig vara till Sverige från tredje land under förutsättning att varan inte omfattas av sådant suspensivt tullförfarande eller suspensivt tullarrangemang som avses i artikel 4.6 i rådets direktiv 2008/118/EG av den 16 december 2008 om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG. Med import avses även att varan frisläpps från ett sådant förfarande eller arrangemang.

Skattepliktens omfattning och skattebelopp

3 § Skatt ska betalas för varor hänförliga till följande KN-nr:

1. 8418 10, 8418 21, 8418 29, 8418 30 och 8418 40,
2. 8422 11,
3. 8450 11, 8450 12 och 8450 19,
4. 8451 21,
5. 8471 30, 8471 41 och 8471 49,
6. 8508 11,
7. 8516 50 och 8516 60,
8. 8517 11, 8517 12, 8517 18 och 8517 62,
9. 8519 30, 8519 50, 8519 81 och 8519 89,
10. 8521 10 och 8521 90,
11. 8527 12, 8527 13, 8527 19, 8527 91, 8527 92 och 8527 99,
12. 8528 41, 8528 49, 8528 51, 8528 59, 8528 71, 8528 72 och

8528 73, samt
13. 9504 50.

För vara som är skattepliktig enligt första stycket 1–4 eller 6–7 ska skatt betalas med 8 kronor per kilogram av den skattepliktiga varans nettovikt. Skatt ska dock inte betalas med högre belopp än 320 kronor per skattepliktig vara.

För vara som är skattepliktig enligt första stycket 5 eller 8–13 ska skatt betalas med 120 kronor per kilogram av den skattepliktiga varans nettovikt. Skatt ska dock inte betalas med högre belopp än 320 kronor per skattepliktig vara.

Vid beräkning av skatt enligt andra och tredje stycket ska den skattepliktiga varans nettovikt avrundas nedåt till närmaste helt gram.

4 § För skattepliktig vara som uppfyller de villkor som framgår av 5 § får den skattskyldige göra avdrag för skatt med 50 procent av den skatt som ska betalas enligt 3 §.

För skattepliktig vara som uppfyller de villkor som framgår av 5 § och de villkor som framgår av 6 § får den skattskyldige i stället för vad som anges i första stycket göra avdrag för skatt med 75 procent av den skatt som ska betalas enligt 3 §.

5 § För att skattepliktig vara ska omfattas av rätt till avdrag för skatt enligt hänvisning till denna paragraf får varan inte innehålla någon additivt tillsatt bromförening, klorförening eller fosforförening i varans kretskort (exklusive dess komponenter) eller i sådana plastdelar av varan som väger mer än 25 gram.

Vid tillämpning av första stycket ska en enskild bromförening, klorförening eller fosforförening anses vara additivt tillsatt om den är möjlig att extrahera ur materialet i sådan halt som anges i teknisk bilaga till denna lag genom att använda den metod som där anges.

Om varan saknar kretskort ska villkoret i första stycket att varans kretskort inte får innehålla någon additivt tillsatt bromförening, klorförening eller fosforförening anses vara uppfyllt.

Om varan inte har någon plastdel som väger mer än 25 gram ska villkoret i första stycket att sådana plastdelar som väger mer än 25 gram inte får innehålla någon additivt tillsatt bromförening, klorförening eller fosforförening anses vara uppfyllt.

6 § För att skattepliktig vara ska omfattas av rätt till avdrag för skatt enligt hänvisning till denna paragraf får det homogena materialet i varans kretskort (exklusive dess komponenter) och det homogena materialet i sådana plastdelar av varan som väger mer än 25 gram inte innehålla någon bromförening eller klorförening i högre andel än 0,1 viktprocent av det homogena materialet.

Om varan saknar kretskort ska villkoret i första stycket att det homogena materialet i varans kretskort inte får innehålla någon bromförening eller klorförening i högre andel än 0,1 viktprocent av det homogena materialet anses vara uppfyllt.

Om varan inte har någon plastdel som väger mer än 25 gram ska villkoret i första stycket att det homogena materialet i sådana plastdelar som väger mer än 25 gram inte får innehålla någon bromförening eller klorförening i högre andel än 0,1 viktprocent av det homogena materialet anses vara uppfyllt.

Skattskyldighet och lagerhållare

7 § Skyldig att betala skatt (skattskyldig) är den som

1. godkänts som lagerhållare enligt 9 §,
2. i annat fall än som avses i 1, yrkesmässigt tillverkar skattepliktig vara,
3. i annat fall än som avses i 1, från ett annat EU-land till Sverige yrkesmässigt för in eller tar emot skattepliktig vara, eller
4. vid yrkesmässig import av skattepliktig vara är skattskyldig enligt 8 §.

8 § Skattskyldig för yrkesmässig import av skattepliktig vara enligt 7 § 4 är,

1. om en tullskuld uppkommer i Sverige till följd av importen: den som är skyldig att betala tullen,
 2. om importen avser en unionsvara eller om varan ska förtullas i Sverige men inte är belagd med tull: den som skulle ha varit skyldig att betala tullen om varan hade varit tullbelagd,

3. om skyldighet att betala tull med anledning av importen uppkommer, eller skulle ha uppkommit om varan hade varit belagd med tull, i ett annat EU-land till följd av att ett sådant enhetstillstånd som avses i 4 kap. 24 § andra stycket tullagen (2000:1281) åberopas: innehavaren av tillståndet.

Med *tullskuld* förstås detsamma som i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen. Med *unionsvara* förstås detsamma som med gemenskapsvara i den förordningen.

Från skattskyldighet enligt första stycket undantas varor som, vid varornas övergång till fri omsättning enligt artikel 79 i rådets förordning (EEG) nr 2913/92, ägs av en godkänd lagerhållare enligt 9 §.

9 § Som lagerhållare får godkännas den som i yrkesmässig verksamhet i Sverige avser att

1. tillverka skattepliktiga varor,
2. från ett annat EU-land föra in eller ta emot skattepliktiga varor,
3. importera skattepliktiga varor från tredje land, eller
4. från godkänd lagerhållare köpa skattepliktiga varor för återförsäljning till näringsidkare, om denne med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig som lagerhållare.

Godkännande som lagerhållare ska återkallas om förutsättningarna för godkännande inte längre finns eller om lagerhållaren begär det. Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

10 § Om en godkänd lagerhållare försätts i konkurs, övergår godkännandet till konkursboet. Konkursboet är skattskyldigt för varor för vilka skattskyldighet enligt 11 § 1 inträder efter konkursbeslutet.

Skattskyldighetens inträde

11 § Skyldighet att betala skatt inträder

1. för den som är godkänd lagerhållare när
 - a) skattepliktig vara levereras till en köpare som inte är godkänd lagerhållare,
 - b) skattepliktig vara tas till eget försäljningsställe för detaljförsäljning,
 - c) skattepliktig vara tas i anspråk för annat ändamål än försäljning, eller
 - d) godkännandet som lagerhållare återkallas, varvid skattskyldigheten omfattar skattepliktiga varor som då ingår i dennes lager,

2. för den som är skattskyldig enligt 7 § första stycket 2, när den skattepliktiga varan tillverkas,
 3. för den som är skattskyldig enligt 7 § första stycket 3, när den skattepliktiga varan förs in till Sverige,

4. för den som är skattskyldig enligt 8 § när skyldighet att betala tull enligt tullagstiftningen inträder eller skulle ha inträtt om skyldighet att betala tull förelegat. I fall som avses i 8 § första stycket 3 inträder skattskyldigheten vid den tidpunkt då skyldighet att betala tull inträder eller skulle ha inträtt i det andra EU-landet.

Undantag från skattskyldighetens inträde för lagerhållare

12 § Från skattskyldighet för godkänd lagerhållare undantas skattepliktig vara som

1. skattskyldighet tidigare inträtt för enligt denna lag,
2. levereras till en köpare i annat land,
3. blivit fullständigt förstörd genom oförutsedda händelser eller force majeure,

4. lämnas för avfallsåtervinning, eller
5. har återanvänts vid tillverkning av skattepliktig vara.

Ersättning för varuprover

13 § Om Skatteverket med stöd av bestämmelser i skatteförfarandelagen (2011:1244) tar prov på varor i samband med revision eller annars förelägger den som är eller kan antas vara skattskyldig att lämna varuprov ska verket ersätta varans värde. Ersättning ska ske med belopp som motsvarar det pris varan skulle inbringa vid försäljning. Detsamma gäller när Tullverket tar varuprov med stöd av bestämmelser i tullagen (2000:1281).

Förfarande

14 § I fråga om förfarandet vid beskattningen gäller, utom vad som avses i andra stycket, bestämmelserna i skatteförfarandelagen (2011:1244).

Tullverket beslutar om skatt för den som enligt 8 § är skattskyldig vid import. Skatten ska betalas till Tullverket. För skatt som ska betalas till Tullverket gäller tullagen (2000:1281).

Överklagande

15 § Ett beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till Kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

Förslag till lag om skatt på kemikalier i ytbeklädnader av polymerer av vinylklorid

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Skatt ska betalas till staten enligt denna lag för golvbeläggingsmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid.

I denna lag avser hänvisningar till KN-nr den lydelse av den Kombinerade nomenklaturen (KN) enligt rådets förordning (EEG) 2658/87 av den 23 juli 1987 om tulltaxe- och statistik-nomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan som gällde den 1 januari 2015.

Innebörden av vissa uttryck

2 § I denna lag avses med

– *golvbeläggingsmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid*: sådan vara som är hänförlig till något av de KN-nr som anges i 3 §.

– *CAS-nummer*: sådan unik numerisk identifiering av kemisk förening som tilldelas av The American Chemical Society genom dess avdelning Chemical Abstracts Service (CAS).

– *yrkesmässig verksamhet*: en verksamhet som

1. utgör näringsverksamhet enligt 13 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), eller

2. bedrivs i former som är jämförliga med en till sådan näringsverksamhet hänförlig rörelse och ersättningen för omsättningen i verksamheten under ett kalenderår överstiger 30 000 kronor.

– *EU-land*: områden utanför Sveriges territorium som tillhör Europeiska unionens punktskatteområde.

– *tredje land*: länder och områden utanför Europeiska unionens punktskatteområde.

– *import*: införsel av skattepliktig vara till Sverige från tredje land under förutsättning att varan inte omfattas av sådant suspensivt tullförfarande eller suspensivt tullarrangemang som avses i artikel 4.6 i rådets direktiv 2008/118/EG av den 16 december 2008 om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG. Med import avses även att varan frisläpps från ett sådant förfarande eller arrangemang.

Skattepliktens omfattning och skattebelopp

3 § Skatt, enligt denna lag, ska betalas för varor hänförliga till KN-nr 3918 10.

För vara som är skattepliktig enligt första stycket ska skatt betalas med 10 kronor per kilogram av den skattepliktiga varans nettovikt.

4 § För skattepliktig vara som uppfyller de villkor som framgår av 5 § får den skattskyldige göra avdrag för skatt med 50 procent av den skatt som ska betalas enligt 3 §.

För skattepliktig vara som uppfyller de villkor som framgår av 5 § och de villkor som framgår av 6 § får den skattskyldige i stället för vad som anges i första stycket göra avdrag för skatt med 75 procent av den skatt som ska betalas enligt 3 §.

5 § För att skattepliktig vara ska omfattas av rätt till avdrag enligt hänvisning till denna paragraf får varan inte innehålla något av nedan uppräknade kemiska ämnen i högre andel än 0,1 procent av varans vikt.

CAS-nummer	Namn	Förkortning
117-81-7	Di(2-etylhexyl)ftalat	DEHP
84-74-2	Dibutylftalat	DBP
84-69-5	Diisobutylftalat	DIBP
117-82-8	Di(2-metoxietyl)ftalat	
85-68-7	Bensylbutylftalat	BBP
71888-89-6	Di(grenade C6-C8)alkylftalater	DIHP
68515-42-4	Di(grenade och raka C7-C11)alkylftalater	
84777-06-0	1,2-Benzendikarboxylsyradipentylester, grenad och rak, n-Pentylisopentyl-ftalat, Dipentylftalat	DHNUP
605-50-5	Diisopentylftalat, diamylftalat	
776297-69-9	N-pentyl-isopentylftalat	
131-18-0	Dipentylftalat	DPP
84-75-3	Dihexylftalat	DHP

6 § För att skattepliktig vara ska omfattas av rätt till avdrag enligt hänvisning till denna paragraf får varan inte innehålla något av nedan uppräknade kemiska ämnen i högre andel än 0,1 procent av varans vikt.

CAS-nummer	Namn	Förkortning
28553-12-0 och 68515-48-0	Diisononylftalat	DINP
26761-40-0 och 68515-49-1	Diisodecylftalat	DIDP
117-84-0	Di-n-oktylftalat	DNOP

Skattskyldighet och lagerhållare

7 § Skyldig att betala skatt (skattskyldig) är den som

1. godkänts som lagerhållare enligt 9 §,
 2. i annat fall än som avses i 1, yrkesmässigt tillverkar skattepliktig vara, eller
 3. i annat fall än som avses i 1, från ett annat EU-land till Sverige yrkesmässigt för in eller tar emot skattepliktig vara.
4. vid yrkesmässig import av skattepliktig vara är skattskyldig enligt 8 §.

8 § Skattskyldig för yrkesmässig import av skattepliktig vara är,

1. om en tullskuld uppkommer i Sverige till följd av importen: den som är skyldig att betala tullen,
2. om importen avser en unionsvara eller om varan ska deklarerats för övergång till fri omsättning i Sverige men inte är belagd med tull: den som skulle ha varit skyldig att betala tullen om varan hade varit tullbelagd,
3. om skyldighet att betala tull med anledning av importen uppkommer, eller skulle ha uppkommit om varan hade varit belagd med tull, i ett annat EU-land till följd av att ett sådant enhetstillstånd som avses i 4 kap. 24 § andra stycket tullagen (2000:1281) åberopas: innehavaren av tillståndet.

Med *tullskuld* förstås detsamma som i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen. Med *unionsvara* förstås detsamma som med gemenskapsvara i den förordningen.

Från skattskyldighet enligt första stycket undantas varor som, vid varornas övergång till fri omsättning enligt artikel 79 i rådets förordning (EEG) nr 2913/92, ägs av en godkänd lagerhållare enligt 9 §.

9 § Som lagerhållare får godkännas den som i yrkesmässig verksamhet i Sverige avser att

1. tillverka skattepliktiga varor,
2. från ett annat EU-land föra in eller ta emot skattepliktiga varor,
3. importera skattepliktiga varor från tredje land, eller

4. från godkänd lagerhållare köpa skattepliktiga varor för återförsäljning till näringsidkare, om denne med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig som lagerhållare.

Godkännande som lagerhållare ska återkallas om förutsättningarna för godkännande inte längre finns eller om lagerhållaren begär det. Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

10 § Om en godkänd lagerhållare försätts i konkurs, övergår godkännandet till konkursboet. Konkursboet är skattskyldigt för varor för vilka skattskyldighet enligt 11 § 1 inträder efter konkursbeslutet.

Skattskyldighetens inträde

11 § Skyldighet att betala skatt inträder

1. för den som är godkänd lagerhållare när
 - a) skattepliktig vara levereras till en köpare som inte är godkänd lagerhållare,
 - b) skattepliktig vara tas till eget försäljningsställe för detaljförsäljning,
 - c) skattepliktig vara tas i anspråk för annat ändamål än försäljning, eller
 - d) godkännandet som lagerhållare återkallas, varvid skattskyldigheten omfattar skattepliktiga varor som då ingår i dennes lager,
2. för den som är skattskyldig enligt 7 § första stycket 2, när den skattepliktiga varan tillverkas,
3. för den som är skattskyldig enligt 7 § första stycket 3, när den skattepliktiga varan förs in till Sverige,
4. för den som är skattskyldig enligt 8 § när skyldighet att betala tull enligt tullagstiftningen inträder eller skulle ha inträtt om skyldighet att betala tull förelegat. I fall som avses i 8 § första stycket 3 inträder skattskyldigheten vid den tidpunkt då skyldighet att betala tull inträder eller skulle ha inträtt i det andra EU-landet.

Undantag från skattskyldighetens inträde för lagerhållare

12 § Från skattskyldighet för godkänd lagerhållare undantas skattepliktig vara som

1. skattskyldighet enligt denna lag tidigare inträtt för,
2. levereras till en köpare i annat land,
3. blivit fullständigt förstörd genom oförutsedda händelser eller force majeure,
4. lämnas för avfallsåtervinning, eller
5. har återanvänts vid tillverkning av skattepliktig vara.

Förfarande

13 § I fråga om förfarandet vid beskattningen gäller, utom vad som avses i andra stycket, bestämmelserna i skatteförfarandelagen (2011:1244).

Tullverket beslutar om skatt för den som enligt 8 § är skattskyldig vid import. Skatten ska betalas till Tullverket. För skatt som ska betalas till Tullverket gäller tullagen (2000:1281).

Överklagande

14 § Ett beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.
Prövningstillstånd krävs vid överklagande till Kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 15 §, 7 kap. 1 §, 26 kap. 8 § samt 41 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

15 §

Med punktskatt avses skatt enligt

1. lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam, 2. lagen (1972:820) om skatt på spel, 3. lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel, 4. 2 § första stycket 5 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel, 5. lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m., 6. lagen (1991:1482) om lotteriskatt, 7. lagen (1991:1483) om skatt på vinstsparande m.m., 8. lagen (1994:1563) om tobaksskatt, 9. lagen (1994:1564) om alkoholskatt, 10. lagen (1994:1776) om skatt på energi, 11. lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus, 12. lagen (1999:673) om skatt på avfall, 13. lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer, <i>och</i> 14. lagen (2007:460) om skatt på trafikförsäkringspremie m.m.	13. lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer, 14. lagen (2007:460) om skatt på trafikförsäkringspremie m.m., 15. <i>lagen (2016:000) om skatt på viss elektronik, och</i> 16. <i>lagen (2016:000) om skatt på golvbeklädningsmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid.</i>

7 kap.

1 §¹

Skatteverket ska registrera

1. den som är skyldig att göra skatteavdrag,
2. den som är skyldig att betala arbetsgivaravgifter,
3. den som är skattskyldig enligt mervärdesskattelagen (1994:200), med undantag för den som är skattskyldig bara på grund av förvärv av sådana varor som anges i 2 a kap. 3 § första stycket 1 och 2 samma lag,
4. den som utan att omfattas av 19 kap. 1 § mervärdesskattelagen har rätt till återbetalning av ingående mervärdesskatt enligt 10 kap. 9 och 11–13 §§ samma lag,
5. den som gör sådant unionsinternt förvärv som är undantaget från skatteplikt enligt 3 kap. 30 d § första stycket mervärdesskattelagen,
6. en utländsk beskattningsbar person som är etablerad i ett annat EU-land och har rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1–3 §§ mervärdesskattelagen utan att omfattas av 19 kap. 1 § samma lag och inte heller ska registreras enligt 3, 4 eller 5,

¹ Senaste lydelse 2013:369.

7. en beskattningsbar person som är etablerad i Sverige och omsätter tjänster i ett annat EU-land som förvärvaren av tjänsten är skattskyldig för i det landet i enlighet med tillämpningen av artikel 196 i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt,

8. den som är skyldig att jämka ingående mervärdesskatt enligt 8 a kap. eller 9 kap. 9–13 §§ mervärdesskattelagen,

9. den som är skattskyldig och redovisningsskyldig enligt lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,

10. den som är skattskyldig enligt

a) lagen (1972:820) om skatt på spel,

b) lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel,

c) lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m.,

d) lagen (1991:1482) om lotteriskatt,

e) 10 eller 13 § eller 16 § första stycket eller 38 § 1 lagen (1994:1563) om tobaksskatt,

f) 9 eller 12 § eller 15 § första stycket lagen (1994:1564) om alkoholskatt,

g) 4 kap. 3 eller 6 § eller 9 § första stycket eller 12 § första stycket 1 eller 11 kap. 5 § första stycket 1 eller 2 lagen (1994:1776) om skatt på energi,

h) lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus,

i) lagen (1999:673) om skatt på avfall,

j) lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer, *eller*

j) lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer,

k) lagen (2007:460) om skatt på trafikförsäkringspremie m.m., *och*

k) lagen (2007:460) om skatt på trafikförsäkringspremie m.m.,

l) 7 § 1 § lagen (2016:000) om skatt på viss elektronik,

eller

m) 7 § 1 § lagen (2016:000) om skatt på golvbeläggingsmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid, *och*

11. den som är skyldig att använda kassaregister enligt 39 kap. 4–6 §§.

Om den som ska registreras enligt första stycket har en företrädare enligt 5 kap., ska dock företrädaren registreras i stället.

26 kap.

8 §

Punktskatt ska redovisas i en särskild skattedeklaration för varje händelse som medför skattskyldighet, om den som är skyldig att lämna skattedeklaration är skattskyldig enligt

1. lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt, *eller* lagen (1994:1776) om skatt på energi och inte ska registreras till följd av 7 kap. 1 §,

1. lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt, lagen (1994:1776) om skatt på energi, *lagen (2016:000) om skatt på viss elektronik eller lagen (2016:000) om skatt på golvbeläggingsmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid* och inte ska registreras till följd av 7 kap. 1 §,

2. 16 § första stycket lagen om tobaksskatt, 15 § första stycket lagen om alkoholskatt eller 4 kap. 9 § första stycket lagen om skatt på energi och ska registreras enligt 7 kap. 1 § samt inte företräds av en representant som är godkänd av Skatteverket, *eller*

3. lagen (1991:1483) om skatt på vinstsparande m.m.

41 kap.**3 §²**

Revision får göras hos

1. den som är eller kan antas vara bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1999:1078),
 2. någon annan juridisk person än ett dödsbo,
 3. den som har anmält sig för registrering,
 4. den som har ansökt om eller är godkänd för F-skatt,
 5. sådant ombud för en utländsk beskattningsbar person som avses i 6 kap. 2 §,
 6. sådan representant som avses i 16 a § lagen (1994:1563) om tobaksskatt, 15 a § lagen (1994:1564) om alkoholskatt eller 4 kap. 9 a § lagen (1994:1776) om skatt på energi,
 7. den som har ansökt om godkännande som upplagshavare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om alkoholskatt eller lagen om skatt på energi,
 8. den som har ansökt om registrering som varumottagare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om alkoholskatt eller lagen om skatt på energi,
 9. den som har ansökt om godkännande som skattebefriad förbrukare enligt lagen om alkoholskatt eller lagen om skatt på energi, *och*
 10. den som har ansökt om godkännande som registrerad avsändare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om alkoholskatt eller lagen om skatt på energi.
9. den som har ansökt om godkännande som skattebefriad förbrukare enligt lagen om alkoholskatt eller lagen om skatt på energi,
 10. den som har ansökt om godkännande som registrerad avsändare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om alkoholskatt eller lagen om skatt på energi, *och*
 11. den som har ansökt om godkännande som lagerhållare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om skatt på energi, lagen (2016:000) om skatt på viss elektronik eller lagen (2016:000) om skatt på golvbeläggingsmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

² Senaste lydelse 2013:369.

Förslag till lag om ändring i tullagen (2000:1281)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 11 § tullagen (2000:1281) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

11 §¹

Bestämmelser om skyldighet att med anledning av import eller införsel som avses i 3 kap. 3 eller 3 a § betala annan skatt än tull finns i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam, mervärdesskattelagen (1994:200), lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt och lagen (1994:1776) om skatt på energi.

Skatt som avses i första stycket *skall* fastställas och betalas enligt det förfarande som gäller för tull, om inte annat föreskrivits. Om det i beskattningsunderlaget för sådan skatt *skall* ingå tullvärde, tull eller motsvarande avgift som fastställts i annan valuta, *skall* sådant underlag omräknas till svensk valuta efter den kurs som enligt tullagstiftningen gällde den dag som tullvärdet fastställdes.

Bestämmelser om skyldighet att med anledning av import eller införsel som avses i 3 kap. 3 eller 3 a § betala annan skatt än tull finns i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam, mervärdesskattelagen (1994:200), lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt, lagen (1994:1776) om skatt på energi, *lagen (2016:000) om skatt på viss elektronik och lagen (2016:000) om skatt på golvbeläggingsmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid.*

Skatt som avses i första stycket *ska* fastställas och betalas enligt det förfarande som gäller för tull, om inte annat föreskrivits. Om det i beskattningsunderlaget för sådan skatt *ska* ingå tullvärde, tull eller motsvarande avgift som fastställts i annan valuta, *ska* sådant underlag omräknas till svensk valuta efter den kurs som enligt tullagstiftningen gällde den dag som tullvärdet fastställdes.

Denna lag träder ikraft den 1 juli 2016.

¹ Senaste lydelse 2004:117.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 12 § i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet ska ha följande lydelse.

2 kap. 12 §¹

Uppgifter och handlingar som avser

1. revision ska gallras tio år efter utgången av det kalenderår då revisionen avslutades, och
2. fastighetstaxering ska gallras tolv år efter utgången av det taxeringsår som uppgifterna eller handlingarna kan hänföras till.

Uppgifter och handlingar om godkända upplagshavare, registrerade varumottagare, tillfälligt registrerade varumottagare, registrerade avsändare eller godkända skatteupplag enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt samt lagen (1994:1776) om skatt på energi ska gallras sju år efter utgången av det kalenderår då aktören avregistrerades.

Uppgifter och handlingar som avses i 4 a § ska gallras tio år efter utgången av det kalenderår då de meddelanden som är kopplade till den administrativa referenskoden enligt 22 b § andra stycket lagen om tobaksskatt, 21 b § andra stycket lagen om alkoholskatt eller 6 kap. 4 § andra stycket lagen om skatt på energi eller annan sammanhållande identifikationsuppgift senast ändrades.

Uppgifter och handlingar om godkända lagerhållare enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1776) om skatt på energi, lagen (2016:000) om skatt på viss elektronik samt lagen (2016:000) om skatt på golvbeläggingsmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid ska gallras sju år efter utgången av det kalenderår då godkännandet som lagerhållare blev återkallat.

Denna lag träder ikraft den 1 juli 2016.

¹ Senaste lydelse 2012:775.

2 Förteckning över remissinstanser för SOU 2015:30

Efter remiss har yttranden över Kemikalieskatteutredningens betänkande Kemikalieskatt – skatt på vissa konsumentvaror som innehåller kemikalier (SOU 2015:30) lämnats av Kammarrätten i Sundsvall, Förvaltningsrätten i Falun, Förvaltningsrätten i Växjö, Domstolsverket, Kommerskollegium, Folkhälsomyndigheten, Tullverket, Skatteverket, Konjunkturinstitutet, Konsumentverket, Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Konkurrensverket, Statens energimyndighet, Tillväxtverket, Byggmaterialindustrierna, ElektronikBranschen, Elektronikåtervinning i Sverige, El-Kretsen, Företagarna, Golvbranschen, IKEM, Miljömärkning Sverige AB, Näringslivets regelnämnd, Regelrådet, Svensk elektronik, Svensk handel, Svenska naturskyddsföreningen, Svenskt näringsliv, Sveriges byggindustrier, Sveriges kommuner och landsting, TCO development och Teknikföretagen.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att yttra sig: Tillväxtanalys, IVL svenska miljöinstitutet, Återvinningsindustrierna.

Utöver instanserna på remisslistan har yttranden även inkommit från American Chamber of Commerce to the European Union, Amtico International AB, Boverket, British Coatings Federation, Bygg & järnhandlarna, Conseil Européen de la Construction d'Electro-Domestiques AISBL, ChemSec, Dataspelebranschen, Digitaleurope, AB Electrolux, Elektriska hushållsapparat leverantörer, Elon elkedjan logistic AB, Environmental Protection Encouragement Agency, Telefonaktiebolaget LM Ericsson, European Council for Plasticisers and Intermediates, the European Council of Vinyl Manufacturers, European Flame Retardants Association, European Resilient Flooring Manufacturers' Institute, Gislaved folie AB, GVK-AB Svensk våtrumskontroll, Hewlett-Packard, IGI the Global Wallcoverings Association, IKEA svenska försäljnings AB, INEOS Sverige AB, Ineos Compounds Sweden AB, IT & Telekomföretagen inom Almega AB, Korea Electronics Association, Korea WTO TBT Enquiry Point, Lenovo Sweden AB, LG Electronics, Perstorp holding AB, Phosphorus, Inorganic & Nitrogen Flame Retardants

Association, PVCMed Alliance, Reflex film AB, Ronneby kommun, Samsung Electronics Nordic AB, Tarkett AB Sales, Tarkett Ronneby, TEKO Sveriges textil & modeföretag och Thevinyl AB.

3 Lagförslag i promemorian Kompletterande förslag avseende kemikalieskatterna

Förslag till ändring i förslaget till lag om skatt på viss elektronik

Härigenom föreskrivs i fråga om förslaget till lag om skatt på viss elektronik
dels att 2, 5 och 6 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas en ny paragraf, 7 §, av följande lydelse,
dels att 13 § och rubriken närmast före 13 § ska utgå,
dels att det ska införas en bilaga med följande lydelse.

Lydelse enligt SOU 2015:30

Föreslagen lydelse

2 §

I denna lag avses med

- *viss elektronik*: sådan vara som är hänförlig till något av de KN-nr som anges i 3 §.
- *bromförening*: sådan kemisk förening som innehåller grundämnet brom.
- *klorförening*: sådan kemisk förening som innehåller grundämnet klor.
- *fosforförening*: sådan kemisk förening som innehåller grundämnet fosfor.
- *homogent material*: ett material som har samma fysikaliska egenskaper i hela materialet och som på mekanisk väg inte kan sönderdelas i olika material.

– *CAS-nummer*: sådan unik numerisk identifiering av kemisk förening som tilldelas av The American Chemical Society genom dess avdelning Chemical Abstracts Service (CAS).

– *reaktivt tillsatt förening*: En förening som är bunden till en stabil polymer genom en kemisk reaktion och bildar kovalenta bindningar.

– *additivt tillsatt förening*: En förening som är tillsatt på annat sätt än reaktivt.

– *yrkesmässig verksamhet*: en verksamhet som
 1. utgör näringsverksamhet enligt 13 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), eller

2. bedrivs i former som är jämförliga med en till sådan näringsverksamhet hänförlig rörelse och ersättningen för omsättningen i verksamheten under ett kalenderår överstiger 30 000 kronor.

– *EU-land*: områden utanför Sveriges territorium som tillhör Europeiska unionens punktskatteområde.

– *tredje land*: länder och områden utanför Europeiska unionens punktskatteområde.

– *import*: införsel av skattepliktig vara till Sverige från tredje land under förutsättning att varan inte omfattas av sådant suspensivt tullförfarande eller suspensivt tullarrangemang som avses i artikel 4.6 i rådets direktiv 2008/118/EG av den 16 december 2008 om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG. Med import avses även att varan frisläpps från ett sådant förfarande eller arrangemang.

– *yrkesmässig aktivitet*: sådan aktivitet som utförs av

1. annan person än en enskild person, eller

2. en enskild person om den avser varor som inte är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk.

5 §

För att skattepliktig vara ska omfattas av rätt till avdrag för skatt enligt hänvisning till denna paragraf får *varan* inte innehålla någon additivt tillsatt bromförening, klorförening eller fosforförening i *varans kretskort (exklusive dess komponenter)* eller i sådana plastdelar av *varan* som väger mer än 25 gram.

För att skattepliktig vara ska omfattas av rätt till avdrag för skatt enligt hänvisning till denna paragraf får *det homogena materialet i varans kretskort (exklusive dess komponenter)* och *det homogena materialet i sådana plastdelar av varan* som väger mer än 25 gram inte innehålla någon additivt tillsatt bromförening, klorförening eller

fosforförening i högre andel än 0,1 viktprocent av det homogena materialet.

Vid tillämpning av första stycket ska en enskild bromförening, klorförening eller fosforförening anses vara additivt tillsatt om den är möjlig att extrahera ur materialet i sådan halt som anges i teknisk bilaga till denna lag genom att använda den metod som där anges.

Om varan saknar kretskort ska villkoret i första stycket att varans kretskort inte får innehålla någon additivt tillsatt bromförening, klorförening eller fosforförening anses vara uppfyllt.

Om varan inte har någon plastdel som väger mer än 25 gram ska villkoret i första stycket att sådana plastdelar som väger mer än 25 gram inte får innehålla någon additivt tillsatt bromförening, klorförening eller fosforförening anses vara uppfyllt.

6 §

För att skattepliktig vara ska omfattas av rätt till avdrag för skatt enligt hänvisning till denna paragraf får det homogena materialet i varans kretskort (exklusive dess komponenter) och det homogena materialet i sådana plastdelar av varan som väger mer än 25 gram inte innehålla någon bromförening eller klorförening i högre andel än 0,1 viktprocent av det homogena materialet.

För att skattepliktig vara ska omfattas av rätt till avdrag för skatt enligt hänvisning till denna paragraf får det homogena materialet i varans kretskort (exklusive dess komponenter) och det homogena materialet i sådana plastdelar av varan som väger mer än 25 gram inte innehålla någon reaktivt tillsatt bromförening eller klorförening i högre andel än 0,1 viktprocent av det homogena materialet.

Om varan saknar kretskort ska villkoret i första stycket att det homogena materialet i varans kretskort inte får innehålla någon bromförening eller klorförening i högre andel än 0,1 viktprocent av det homogena materialet anses vara uppfyllt.

Om varan inte har någon plastdel som väger mer än 25 gram ska villkoret i första stycket att det homogena materialet i sådana plastdelar som väger mer än 25 gram inte får innehålla någon bromförening eller klorförening i högre andel än 0,1 viktprocent av det homogena materialet anses vara uppfyllt.

6 a §¹

De bromföreningar, klorföreningar och fosforföreningar som anges i den tekniska bilagan till denna lag ska anses vara additivt eller reaktivt tillsatta i enlighet med vad som anges i bilagan så länge inte den skattskyldige eller beskattningsmyndigheten har visat att de är tillsatta på annat sätt.

9 §

Som lagerhållare får godkännas den som i yrkesmässig verksamhet i Sverige avser att

1. tillverka skattepliktiga varor,
2. från ett annat EU-land föra in eller ta emot skattepliktiga varor,
3. importera skattepliktiga varor från tredje land, eller

Som lagerhållare får godkännas den som i Sverige avser att yrkesmässigt

¹ Den föreslagna 6 a § är ny i förhållande till utredningens förslag. I den kommande lagrådsremissen avseende hela förslaget till lag om skatt på viss elektronik kommer numreringen att justeras.

4. från godkänd lagerhållare köpa skattepliktiga varor för återförsäljning till näringsidkare, om denne med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig som lagerhållare.

Godkännande som lagerhållare ska återkallas om förutsättningarna för godkännande inte längre finns eller om lagerhållaren begär det. Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

13 §

Om Skatteverket med stöd av bestämmelser i skatteförfarandelagen (2011:1244) tar prov på varor i samband med revision eller annars förelägger den som är eller kan antas vara skattskyldig att lämna varuprov ska verket ersätta varans värde. Ersättning ska ske med belopp som motsvarar det pris varan skulle inbringa vid försäljning. Detsamma gäller när Tullverket tar varuprov med stöd av bestämmelser i tullagen (2000:1281).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2017.

Bilaga till lag om skatt på viss elektronik

CAS-nummer	Grund-ämne	Engelskt namn	Svenskt namn	Reaktivt/Additivt	Kommentar
1003300-73-9	P	Phosphoric acid, mixed esters with [1,1'-bisphenyl- 4,4'-diol] and phenol; BPBP	Fosforsyra, blandade estrar med [1,1'-bisfenyl- 4,4'-diol] och fenol	reaktivt	
11120-29-9	Cl	Polychlorinated biphenyls (PCB)	Polyklorerade bifenyler	additivt	Samma ämne har CAS 1336-36-3, 11120-29-9
115-86-6	P	Triphenylphosphate (TPHP)	Triphenylfosfat	additivt	
115-88-8	P	Diphenyl octyl phosphate	Difenyloktylfosfat	additivt	
115-96-8	P, Cl	Tris(2-chloroethyl) phosphate (TCEP)	Tris(2-kloretyl)fosfat	additivt	
1163-19-5	Br	Decabromodiphenyl Ether, 2,2',3,3',4,4',5,5',6,6'-Decabromodiphenyl ether (BDE-209)	Dekabromodifenyleter	additivt	
118-79-6	Br	2,4,6-Tribromophenol	2,4,6-Tribromofenol	additivt	
1195978-93-8	Br	FR-122P (polymer)	FR-122P (polymer)	reaktivt	
12124-97-9	Br	Ammonium bromide	Ammoniumbromid	additivt	
1241-94-7	P	2-ethylhexyl diphenyl phosphate	2-etylhexyl difenylfosfat	additivt	
124-64-1	P, Cl	Tetrakis(hydroxymethyl)-phosphonium chloride (THPC)	Tetrakis(hydroximetyl)fosfonium-klorid	additivt	
125997-21-9	P	Resorcinolbis(biphenylphosphate) (PBDPP)	Resorcinolbis(bifenylfosfat)	additivt	Samma ämne har CAS 57583-54-7 och 125997-21-9
126-72-7	P	Tris(2,3-dibromopropyl)phosphate	Tris(2,3-dibromopropyl)fosfat	additivt	
126-73-8	P	Tri-n-butyl phosphate (TBP)	Tri-n-butylfosfat	additivt	
1330-78-5	P	Tricresyl phosphate (TCP)	Tricresylfosfat	additivt	
1336-36-3	Cl	Polychlorinated biphenyls (PCB)	Polyklorerade bifenyler	additivt	Samma ämne har CAS 1336-36-3 och 11120-29-9
135229-48-0	Br	Brominated epoxy resin end-capped with tribromophenol	Brominerad epoxi resin (end-capped with tribromofenol)	reaktivt	Samma ämne har CAS 139638-58-7, 135229-48-0 och 158725-44-1
13560-89-9	Cl	Bis(hexachlorocyclopentadieno) Cyclooctane (Dechlorane A)	Bis(hexaklorocyclopentadieno) cyklooktan	additivt	
13654-09-6	Br	Decabromobiphenyl (decaBB)	Deka-bromobifenyl	additivt	
13674-84-5	P, Cl	Tris(1-chloro-2-propyl) phosphate (TCPP)	Tris(1-klor-2-propyl)fosfat	additivt	
13674-87-8	P, Cl	Tris(1,3-dichloro-2-propyl)phosphate (TDCPP)	Tris(1,3-diklor-2-propyl)fosfat	additivt	
139638-58-7	Br	Brominated epoxy resin end-capped with tribromophenol	Brominerad epoxi resin (end-capped with tribromofenol)	reaktivt	Samma ämne har CAS 139638-58-7, 135229-48-0 och 158725-44-1
142474-86-0	P	Linear alkyl diphenyl phosphate	Linjär alkyl difenylfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 27460-02-2, 142474-86-0 och 56827-92-0
150103-83-6	P	Diethylethane phosphonate (DEEP)	Dietyletanfosfonat	additivt	Samma ämne har CAS 78-38-6 och 150103-83-6
15541-60-3	P	Melamine Polyphosphate	Melaminpolyfosfat	reaktivt	Samma ämne har CAS 15541-60-3, 218768-84-4 och 56386-64-2

158725-44-1	Br	Brominated epoxy resin end-capped with tribromophenol	Brominerad epoxi resin (end-capped with tribromofenol)	reaktivt	Samma ämne har CAS 139638-58-7, 135229-48-0 och 158725-44-1
174956-83-3	P	Trixylyl phosphate (TXP)	Trixylenylfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 25155-23-1, 95660-61-0 och 174956-83-3
181028-79-5	P	Bisphenol A bis-(diphenyl phosphate); BAPP	Bisfenol A bis-(difenylyfosfat)	reaktivt	Samma ämne har CAS 181028-79-5 och 5945-33-5
182346-21-0	Br	2,2',3,4,4'-Pentabromodiphenyl ether (BDE-85)	2,2',3,4,4'-Pentabromodifenyl eter (BDE-85)	additivt	
182677-30-1	Br	2,2',3,4,4',5'-Hexabromodiphenyl ether (BDE-138)	2,2',3,4,4',5'-Hexabromodifenyl eter (BDE-138)	additivt	
184538-58-7	P	Oligomeric ethyl ethylene phosphate/Alkylphosphate Oligomer (Fyrol PNX, Fyrol PNX LE)	Alkylfosfatoligomer	additivt	
184963-09-5	Cl	Chlorinated polymers and elastomers	Klorerade polymerer och elastomerer	reaktivt	Grupp med många ämnen t.ex. PVC (CAS 9002-86-2) och Neopren (CAS 184963-09-5)
189084-61-5	Br	2,3,4,4'-Tetrabromodiphenyl ether (BDE-66)	2,3,4,4'-Tetrabromodifenyl eter (BDE-66)	additivt	
189084-62-6	Br	2',3,4,6'-Tetrabromodiphenyl ether/2,2',4,5'-Tetrabromodiphenyl ether (BDE-71/49)	2',3,4,6'-Tetrabromodifenyl eter/2,2',4,5'-Tetrabromodiphenyl eter (BDE-71/49)	additivt	Samma ämne har CAS 189084-62-6 och 243982-82-3
189084-66-0	Br	2,2',4,4',6-Pentabromodiphenyl ether (BDE-100)	2,2',4,4',6-Pentabromodifenyl eter (BDE-100)	additivt	
189084-66-0	Br	2,3',4,4',6-Pentabromodiphenyl ether (BDE-119)	2,3',4,4',6-Pentabromodifenyl eter (BDE-119)	additivt	
19186-97-1	Br, P	Tris (tri bromoneopentyl) phosphate	Tris (tribromoneopentyl) fosfat	additivt	
20566-35-2	Br	2-Hydroxy-propyl-2-(2-hydroxy-ethoxy)-ethyl-TBP	2-Hydroxiopropyl-2-(2-hydroxiethoxi)-etyl-TBP	additivt	
207122-15-4	Br	2,2',4,4',5,6'-Hexabromodiphenyl ether (BDE-154)	2,2',4,4',5,6'-Hexabromodifenyl eter (BDE-154)	additivt	
21850-44-2	Br	Tetrabromobisphenol A Bis (2,3-dibromopropyl) Ether	Tetrabromobisfenol A Bis (2,3-dibromopropyl) eter	reaktivt	
218768-84-4	P	Melamine Polyphosphate	Melaminpolyfosfat	reaktivt	Samma ämne har CAS 15541-60-3, 218768-84-4 och 56386-64-2
225789-38-8	P	Aluminum diethylphosphinate	Aluminum dietylfosfinat	additivt	
242-555-3	P	Dimethyl propane phosphonate (DMPP)	Dimetylpropanfosfonat	additivt	
243982-82-3	Br	2',3,4,6'-Tetrabromodiphenyl ether/2,2',4,5'-Tetrabromodiphenyl ether (BDE-71/49)	2',3,4,6'-Tetrabromodifenyl eter/2,2',4,5'-Tetrabromodiphenyl eter (BDE-71/49)	additivt	Samma ämne har CAS 189084-62-6 och 243982-82-3
25155-23-1	P	Trixylyl phosphate (TXP)	Trixylenylfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 25155-23-1, 95660-61-0 och 174956-83-3
25327-89-3	Br	Tetrabromobisphenol A diallyl ether	Tetrabromobisfenol A diallyleter	reaktivt	
25637-99-4	Br	Hexabromocyclododecane (HBCD)	Hexabromocyklododekan	additivt	Samma ämne har CAS 3194-55-6 och 25637-99-4
25713-60-4	Br	2,4,6-tris(2,4,6-tribromophenoxy)-1,3,5-triazine (TTBP-TAZ)	2,4,6-tris(2,4,6-tribromofenoxi)-1,3,5-triazin (TTBP-TAZ)	additivt	

26040-51-7	Br	Bis-(2-ethylhexyl)-3,4,5,6-tetrabromo-phthalate (BEH-TEBP)	Bis-(2-ethylhexyl)-3,4,5,6-tetrabromo-ftalat	additivt	
26248-87-3	P, Cl	Tris(3-chloropropyl) phosphate	Tris(3-klorpropyl)fosfat	additivt	
26444-49-5	P	Diphenylcresylphosphate	Difenylkresylfosfat	additivt	
26762-91-4	Br	1,2,3-Tribromo-phenyl-allyl-ether	1,2,3-Tribromofenylallyleter	reaktivt	
26967-76-0	P	Isopropylated triphenyl phosphate (TI PP)	Isopropylerad trifenylfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 68937-41-7, 26967-76-0 och 72668-27-0
27460-02-2	P	Linear alkyl diphenyl phosphate	Linjär alkyl difenylfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 27460-02-2, 142474-86-0 och 56827-92-0
2781-11-05	P	Diethyl N,N bis (2-hydroxyethyl) aminomethylphosphonate	Dietyl N,N bis (2-hydroxietyl) aminometylfosfonat	additivt	
27858-07-7	Br	Octabromobiphenyl (octaBB)	Okta-bromobifenyl	additivt	
284685-45-6	P	Zinc Diethylphosphinate	Zink Dietylfosfinat	additivt	
287-477-0	Cl	Chlorinated paraffins	Klorparaffiner	additivt	Samma ämne har CAS 85535-84-8, 85422-92-0, 63449-39-8, 287-477-0 och 85535-85-9
28906-13-0	Br	TBBA carbonate oligomer	TBBA karbonat oligomer	reaktivt	
29761-21-5	P	Isodecyl diphenyl phosphate	Isodecyl difenylfosfat	additivt	
30496-13-0	Br	Brominated Epoxy Polymers	Brominerade epoxipolymerer	reaktivt	Samma ämne har CAS 68928-70-1 och 3072-84-2
3194-55-6	Br	Hexabromocyclododecane (HBCD)	Hexabromocyklododekan	additivt	Samma ämne har CAS 3194-55-6 och 25637-99-4
32534-81-9	Br	Penta-bromodiphenyl ether (Penta-BDE)	Penta-bromodifenyleter	additivt	
32536-52-0	Br	Octa-bromodiphenyl ether (Octa-BDE)	Okta-bromodifenyleter	additivt	
32588-76-4	Br	Ethylene Bis-Tetrabromophthalimide	Etylen Bis-Tetrabromofthalamid	additivt	
3278-89-5	Br	2,4,6-Tribromo-phenyl-allyl-ether	2,4,6-Tribromofenylallyleter	reaktivt	
32844-27-2	Br	TBBA-bisphenol A-phosgene polymer	TBBA-bisfenol A-fosgen polymer		
3322-93-8	Br	1,2-Dibromo-4-(1,2-dibromoethyl)cyclohexane	1,2-Dibromo-4-(1,2-dibromoetyl)cyklohexan	additivt	
35109-60-5	Br	2,3-Dibromopropyl- 2,4,6-tribromophenyl ether (DPTE)	2,3-Dibromopropyl- 2,4,6-tribromofenyl eter (DPTE)	additivt	
35948-25-5	P	Dihydrooxaphosphophenantreneoxid (DOPO)	Dihydrooxafosfofenantrenoxid	reaktivt	
36355-01-8	Br	Hexabromobiphenyl (hexaBB)	Hexa-bromobifenyl	additivt	
37853-59-1	Br	1,2-Bis(2,4,6-tribromo-phenoxy) ethane	1,2-Bis(2,4,6-tribromo-fenoxi)etan	additivt	
37853-61-5	Br	TBBA-dimethyl-ether	TBBA-dimetyleter	reaktivt	
39635-79-5	Br	Tetrabromo-bisphenol S	Tetrabromo-bisfenol S	reaktivt	
40039-93-8	Br	TBBA-epichlorhydrin oligomer	TBBA-epiklorhydrinligomer	reaktivt	
40088-47-9	Br	3,3',4,4'-Tetrabromodiphenyl ether (BDE-77)	3,3',4,4'-Tetrabromodifenyl eter (BDE-77)	additivt	
41318-75-6	Br	2,4,4'-Tribromobiphenyl ether (BDE-28)	2,4,4'-Tribromobifenyl eter (BDE-28)	additivt	
41583-09-9	P	Melamine Phosphate	Melamin fosfonat	additivt	
4162-45-2	Br	TBBA bis-(2-hydroxy-ethyl-ether)	TBBA bis-(2-hydroxietyleter)	reaktivt	

42757-55-1	Br	TBBS-bis-(2,3-dibromo-propyl-ether)	TBBS-bis-(2,3-dibromo-propyl-eter)	additivt	
446255-38-5	Br	2,2',3,3',4,4',5,6'-Octabromodiphenyl ether (BDE-196)	2,2',3,3',4,4',5,6'-Octabromodifenyl eter (BDE-196)	additivt	
52434-90-9	Br	Hexahydro-1,3,5-tris(2,3-dibromopropyl)-1,3,5-triazine-2,4,6-trione	Hexahydro-1,3,5-tris(2,3-dibromopropyl)-1,3,5-triazin-2,4,6-trion	additivt	
52907-07-0	Br	Ethylene-bis(5,6-dibromo-norbornane-2,3-dicarboximide)	Etylen-bis(5,6-dibromo-norbornan-2,3-dikarboximid)	additivt	
5436-43-1	Br	2,2',4,4'-Tetrabromodiphenyl ether (BDE-47)	2,2',4,4'-Tetrabromodifenyl eter (BDE-47)	additivt	
55481-60-2	Br	Bis(methyl)tetrabromo-phtalate	Bis(metyl)tetrabromoftalat	additivt	
55566-30-8	P	Tetrakis(hydroxymethyl)phosphonium sulphate (THPS)	Tetrakis(hydroximetyl)fosfoniums ulfat	additivt	
563-04-2	P	Tri-m-cresyl-phosphate (TMCP)	Tri-m-cresylfosfat	additivt	
56386-64-2	P	Melamine Polyphosphate	Melaminpolyfosfat	reaktivt	Samma ämne har CAS 15541-60-3, 218768-84-4 och 56386-64-2
56803-37-3	P	t-Butylated triphenyl phosphate mixture	t-Butylerad trifenyfosfat-blandning	additivt	Samma ämne har CAS 56803-37-3, 65652-41-7 och 78-33-1
56827-92-0	P	Linear alkyl diphenyl phosphate	Linjär alkyldifenylfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 27460-02-2, 142474-86-0 och 56827-92-0
57137-10-7	Br	Poly tribromo-styrene	Polytribromostyren	reaktivt	
57583-54-7	P	Resorcinolbis(biphenylphosphate) (PBDPP)	Resorcinolbis(bifenyfosfat)	additivt	Samma ämne har CAS 57583-54-7 och 125997-21-9
58965-66-5	Br	Tetra-decaboro-diphenoxy-benzene	Tetra-decaboro-difenoxi-bensen	additivt	
59447-57-3	Br	Poly(pentabromobenzyl acrylate)	Polypentabromobensylakrylat	reaktivt	
5945-33-5	P	Bisphenol A bis-(diphenyl phosphate); BAPP	Bisfenol A bis-(difenylfosfat)	reaktivt	Samma ämne har CAS 181028-79-5 och 5945-33-5
60348-60-6	Br	2,2',4,4',5-Pentabromodiphenyl ether (BDE-99)	2,2',4,4',5-Pentabromodifenyl eter (BDE-99)	additivt	
607-99-8	Br	2,4,6-Tribromoanisol (TBA)	2,4,6-Tribromoanisol	additivt	
608-71-9	Br	Pentabromo-phenol	Pentabromofenol	additivt	
61368-34-1	Br	Tribromo-styrene	Tribromostyren	additivt	
6145-73-9	P, Cl	Tris(2-chloropropyl) phosphate	Tris(2-klorpropyl)fosfat	additivt	
615-58-7	Br	2,4-Dibromophenol	2,4-Dibromofenol	additivt	
632-79-1	Br	Tetrabromophthalic anhydride	Tetrabromoftalanhydrid	reaktivt	
63387-28-0	Br	2,2',3,3',4,4',5,5',6'-Nonabromodiphenyl ether (BDE-206)	2,2',3,3',4,4',5,5',6'-Nonabromodifenyl eter (BDE-206)	additivt	
63449-39-8	Cl	Chlorinated paraffins	Klorparaffiner	additivt	Samma ämne har CAS 85535-84-8, 85422-92-0, 63449-39-8, 287-477-0 och 85535-85-9
63747-58-0	Br	Poly-(m-phenylene methylphosphonate) (Fyrol PMP)	Poly-(m-fenylene metylfosfonat) (Fyrol PMP)	additivt	
65652-41-7	P	t-Butylated triphenyl phosphate mixture	t-Butylerad trifenyfosfat-blandning	additivt	Samma ämne har CAS 56803-37-3, 65652-41-7 och

					78-33-1
66034-17-1	P	Piperazine pyrophosphate	Piperazinpyrofosfat	additivt	
68333-79-9	P	Ammoniumpolyphosphate	Ammoniumpolyfosfat	reaktivt	
68631-49-2	Br	2,2',4,4',5,5'-Hexabromobiphenyl ether (BDB 153)	2,2',4,4',5,5'-Hexabromobifenyl eter (BDB 153)	additivt	
68664-06-2	P	Polyphosponat	Polyfosfonat	reaktivt	
68928-70-1	Br	Tetrabromobisphenol A-tetrabromobisphenol A diglycidyl ether copolymer	Tetrabromobisfenol A-tetrabromobisfenol A diglycidyleter kopolymer	reaktivt	
68937-40-6	P	Tris(isobutylphenyl) phosphate	Tris(isobutylfenyl) fosphate	additivt	
68937-41-7	P	Isopropylated triphenyl phosphate (TIPP)	Isopropylerad trifenyfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 68937-41-7, 26967-76-0 och 72668-27-0
69882-11-7	Br	Poly(2,6-dibromo-phenylene oxide)	Poly(2,6-dibromo-fenyleneoxid)	reaktivt	
70682-74-5	Br	TBBA-TBBA-diglycidyl-ether oligomer	TBBA-TBBA-diglycidyl-eter oligomer	reaktivt	
71342-77-3	Br	TBBA carbonate oligomer, 2,4,6-tribromo-phenol terminated	TBBA carbonat oligomer, (2,4,6-tribromo-fenol terminated)	reaktivt	
72668-27-0	P	Isopropylated triphenyl phosphate (TIPP)	Isopropylerad trifenyfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 68937-41-7, 26967-76-0 och 72668-27-0
75790-69-1	Br	TBPA, glycol-and propylene-oxide esters	TBPA, glykol-och propylenoxid estrar	additivt	
77226-90-5	P	Poly[phosphonate-co-carbonate]	Polyfosfonatcokarbonat	reaktivt	
7723-14-0	P	Red phosphorous	Röd fosfor	additivt	
78-30-8	P	Tri-o-cresyl phosphate (TOCP)	Tri-o-cresylfosfat	additivt	
78-32-0	P	Tri-p-cresyl phosphate (TCP)	Tri-p-cresylfosfat	additivt	
78-33-1	P	t-Butylated triphenyl phosphate mixture	t-Butylerad trifenyfosfat-blandning	additivt	Samma ämne har CAS 56803-37-3, 65652-41-7 och 78-33-1
78-38-6	P	Diethylethane phosphonate (DEEP)	Dietyletanfosfonat	additivt	Samma ämne har CAS 78-38-6 och 150103-83-6
78-40-0	P	Triethyl phosphate (TEP)	Trietylfosfat	additivt	
78-42-2	P	Tris(2-ethylhexyl) phosphate (TEHP)	Tris(2-etylhexyl)fosfat	additivt	
78-51-3	P	Tris(2-butoxyethyl) phosphate (TBEP)	Tris(2-butoxietyl)fosfat	additivt	
79-94-7	Br	TBBPA (Tetrabromobisphenol A)	Tetrabromobisfenol A	reaktivt	Samma ämne har CAS 79-94-7 och 30496-13-0
79-95-8	Cl	Tetrachlorobisfenol A (TCBA)	Tetraklorobisfenol A	reaktivt	
84852-53-9	Br	Decabromodiphenyl ethane	Dekabromodifenyletan	additivt	
85-22-3	Br	Pentabromoethylbenzene	Pentabromoetylbenzen	additivt	
85422-92-0	Cl	Chlorinated paraffins	Klorparaffiner	additivt	Samma ämne har CAS 85535-84-8, 85422-92-0, 63449-39-8, 287-477-0 och 85535-85-9
85535-84-8	Cl	Chlorinated paraffins	Klorparaffiner	additivt	Samma ämne har CAS 85535-84-8, 85422-92-0, 63449-39-8, 287-477-0 och 85535-85-9

85535-85-9	Cl	Chlorinated paraffins	Klorparaffiner	additivt	Samma ämne har CAS 85535-84-8, 85422-92-0, 63449-39-8, 287-477-0 och 85535-85-9
87-83-2	Br	Pentabromotoluene	Pentabromotoluen	additivt	
88497-56-7	Br	Brominated Polystyrene	Bromerad polystyren	reaktivt	
9002-86-2	Cl	Chlorinated polymers and elastomers	Klorerade polymerer och elastomerer	reaktivt	Grupp med många ämnen t.ex. PVC (CAS 9002-86-2) och Neopren (CAS 184963-09-5)
94334-64-2	Br	TBBA carbonate oligomer, phenoxy end capped	TBBA karbonat oligomer (Fenoxy end capped)	reaktivt	
95660-61-0	P	Trixylyl phosphate (TXP)	Trixylenylfosfat	additivt	

Förslag till ändring i förslaget till lag om skatt på golvbeläggingsmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid

Härigenom föreskrivs att 2 § i förslaget till lag om skatt på golvbeläggingsmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SOU 2015:30

Föreslagen lydelse

2 §

I denna lag avses med

– golvbeläggingsmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid: sådan vara som är hänförlig till något av de KN-nr som anges i 3 §.

– CAS-nummer: sådan unik numerisk identifiering av kemisk förening som tilldelas av The American Chemical Society genom dess avdelning Chemical Abstracts Service (CAS).

– *yrkesmässig verksamhet*: en verksamhet som
1. utgör näringsverksamhet enligt 13 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), eller

2. bedrivs i former som är jämförliga med en sådan näringsverksamhet hänförlig rörelse och ersättningen för omsättningen i verksamheten under ett kalenderår överstiger 30 000 kronor.

– *yrkesmässig aktivitet*: sådan aktivitet som utförs av

1. annan person än en enskild person, eller
2. en enskild person om den avser varor som inte är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk.

– *EU-land*: områden utanför Sveriges territorium som tillhör Europeiska unionens punktskatteområde.

– *tredje land*: länder och områden utanför Europeiska unionens punktskatteområde.

– *import*: införsel av skattepliktig vara till Sverige från tredje land under förutsättning att varan inte omfattas av sådant suspensivt tullförfarande eller suspensivt tullarrangemang som avses i artikel 4.6 i rådets direktiv 2008/118/EG av den 16 december 2008 om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG. Med import avses även att varan frisläpps från ett sådant förfarande eller arrangemang.

9 §

Som lagerhållare får godkännas den som i *yrkesmässig verksamhet* i Sverige avser att

1. tillverka skattepliktiga varor,
2. från ett annat EU-land föra in eller ta emot skattepliktiga varor,
3. importera skattepliktiga varor från tredje land, eller

4. från godkänd lagerhållare köpa skattepliktiga varor för återförsäljning till näringsidkare, om denne med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig som lagerhållare.

Godkännande som lagerhållare ska återkallas om förutsättningarna för godkännande inte längre finns eller om lagerhållaren begär det. Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2017.

4 Förteckning över remissinstanser för promemorian Kompletterande förslag avseende kemikalieskatterna

Efter remiss har yttranden över promemorian Kompletterande förslag avseende kemikalieskatterna lämnats av Kammarrätten i Sundsvall, Förvaltningsrätten i Falun, Förvaltningsrätten i Växjö, Domstolsverket, Kommerskollegium, Folkhälsomyndigheten, Tullverket, Skatteverket, Konjunkturinstitutet, Konsumentverket, Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Konkurrensverket, Statens Energimyndighet, Tillväxtanalys, Livsmedelsverket, Boverket, American Chamber of Commerce to the European Union, Byggmaterialindustrierna, Conseil Européen de la Construction d'Electro-Domestiques AISBL, ChemSec, Dataspelebranschen, DIGITALEUROPE, European Flame Retardants Association, AB Electrolux, Elektriska hushållsapparater leverantörer, ELON Elkedjan Logistic AB, Telefonaktiebolaget LM Ericsson, Elektronikbranschen, Elektronikåtervinning i Sverige, Golvbranschen, Hewlett-Packard, IKEA Svenska försäljnings AB, IKEM, INEOS Compounds Sweden AB, IT och Telecomföretagen inom Almega, Lenovo Sweden AB, Näringslivets Regelnämnd, Regelrådet, Riflex Film AB, Samsung Electronic AB, Svensk Elektronik, Svensk handel, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges Byggindustrier, Swerea IVF AB, Tarkett AB Sales, Teknikföretagen, Thevinyl AB och Vinnova.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att yttra sig: Tillväxtverket, Amtico International AB, British Coatings Federation, Bygg & järnhandlarna, European Council for Plasticisers and Intermediates, the European Council of Vinyl Manufacturers, El-Kretsen AB, Environmental Protection Encouragement Agency, European Resilient Flooring Manufacturers' Institute, Företagarna, Gislaved Folie AB, GVK AB Svenska Våtrumskontroll, IGI the Global Wallcoverings Association, Korea Electronics Association KEA, Korea WTO TBT Enquiry Point, LG Electronics Nordic AB, Miljömärkning Sverige AB, Perstorps Holding AB, Phosphorus, Inorganic & Nitrogen Flame Retardants Association, PVC Med Alliance,

Ronneby kommun, Sveriges kommuner och landsting, TCO Development.

Utöver instanserna på remisslistan har yttranden även inkommit från SEK Svensk elstandard och BOLON.

5 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om skatt på kemikalier i viss elektronik

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Skatt ska betalas till staten enligt denna lag för sådan elektronik som anges i 3 §.

Lagens hänvisningar till KN-nr avser den lydelse av Kombinerade nomenklaturen (KN) enligt rådets förordning (EEG) 2658/87 av den 23 juli 1987 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan som gällde den 1 januari 2015.

Innebörden av vissa uttryck

2 § I denna lag avses med

- *bromförening*: sådan kemisk förening som innehåller grundämnet brom,
- *klorförening*: sådan kemisk förening som innehåller grundämnet klor,
- *fosforförening*: sådan kemisk förening som innehåller grundämnet fosfor,
- *homogent material*: ett material som har samma fysikaliska egenskaper i hela materialet och som på mekanisk väg inte kan sönderdelas i olika material,
- *CAS-nummer*: sådan unik numerisk identifiering av kemisk förening som tilldelas av The American Chemical Society genom dess avdelning Chemical Abstracts Service (CAS),
- *reaktivt tillsatt förening*: en förening som är bunden till en stabil polymer genom en kemisk reaktion och bildar kovalenta bindningar,
- *additivt tillsatt förening*: en förening som är tillsatt på annat sätt än reaktivt,
- *yrkesmässig aktivitet*: sådan aktivitet som utförs av
 1. annan person än en enskild person, eller
 2. en enskild person om den avser varor som inte är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk,
- *EU-land*: områden som tillhör Europeiska unionens punktskatteområde,
- *tredjeland*: länder och områden utanför Europeiska unionens punktskatteområde,
- *utländsk säljare*: en säljare som inte har sätet för sin ekonomiska verksamhet eller ett fast etableringsställe i Sverige och inte heller är bosatt eller stadigvarande vistas här,
- *import*: införsel av skattepliktig vara till Sverige från tredjeland under förutsättning att varan inte omfattas av sådant suspensivt tullförfarande eller suspensivt tullarrangemang som avses i artikel 4.6 i rådets direktiv 2008/118/EG av den 16 december 2008 om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG. Med import avses även att varan frisläpps från ett sådant förfarande eller arrangemang.

Skattepliktens omfattning och skattebelopp

3 § Skatt ska betalas för varor hänförliga till följande KN-nr:

1. 8418 10, 8418 21, 8418 29, 8418 30 och 8418 40,
2. 8422 11,
3. 8450 11, 8450 12 och 8450 19,
4. 8451 21,
5. 8471 30, 8471 41 och 8471 49,
6. 8508 11,
7. 8516 50 och 8516 60,
8. 8517 11, 8517 12, 8517 18 och 8517 62,

9. 8519 30, 8519 50, 8519 81 och 8519 89,
10. 8521 10 och 8521 90,
11. 8527 12, 8527 13, 8527 19, 8527 91, 8527 92 och 8527 99,
12. 8528 41, 8528 49, 8528 51, 8528 59, 8528 71, 8528 72 och 8528 73, samt
13. 9504 50.

För en skattepliktig vara som avses i första stycket 1–4, 6 eller 7 ska skatt betalas med 8 kronor per kilogram av den skattepliktiga varans nettovikt. Skatt ska dock inte betalas med högre belopp än 320 kronor per skattepliktig vara.

För en skattepliktig vara som avses i första stycket 5 eller 8–13 ska skatt betalas med 120 kronor per kilogram av den skattepliktiga varans nettovikt. Skatt ska dock inte betalas med högre belopp än 320 kronor per skattepliktig vara.

Vid beräkning av skatt enligt andra och tredje styckena ska den skattepliktiga varans nettovikt avrundas nedåt till närmaste hela gram.

4 § För skattepliktig vara som uppfyller de villkor som framgår av 5 § får den skattskyldige göra avdrag för skatt med 50 procent av den skatt som ska betalas enligt 3 §.

För skattepliktig vara som uppfyller villkoren i både 5 och 6 §§ får den skattskyldige i stället för vad som anges i första stycket göra avdrag för skatt med 90 procent av den skatt som ska betalas enligt 3 §.

5 § Rätt till avdrag för skatt enligt denna paragraf föreligger om varan inte innehåller någon additivt tillsatt brom- eller klorförening som utgör en högre andel än 0,1 viktprocent av det homogena materialet i

1. ett kretskort, med undantag för kortets komponenter, eller
2. en plastdel som väger mer än 25 gram.

6 § Rätt till avdrag för skatt enligt denna paragraf föreligger om varan inte innehåller

1. någon additivt tillsatt fosforförening som utgör en högre andel än 0,1 viktprocent av det homogena materialet i

- a) ett kretskort, med undantag för kortets komponenter, eller
- b) en plastdel som väger mer än 25 gram, eller

2. någon reaktivt tillsatt brom- eller klorförening som utgör en högre andel än 0,1 viktprocent av det homogena materialet i

- a) ett kretskort, med undantag för kortets komponenter, eller
- b) en plastdel som väger mer än 25 gram.

7 § De brom-, klor- och fosforföreningar som anges i bilagan till denna lag ska vid tillämpning av lagen anses vara additivt eller reaktivt tillsatta i enlighet med vad som anges i bilagan om inte den skattskyldige eller beskattningsmyndigheten har visat att de är tillsatta på annat sätt.

Skattskyldighet och lagerhållare

8 § Skattskyldig enligt denna lag är den som

1. godkänts som lagerhållare enligt 10 §,
2. i annat fall än som avses i 1

- a) yrkesmässigt tillverkar skattepliktiga varor, eller
 - b) från ett annat EU-land till Sverige yrkesmässigt för in eller tar emot skattepliktiga varor.
- Regler om skattskyldighet vid yrkesmässig import finns i 9 §.

9 § Skattskyldig för yrkesmässig import av skattepliktiga varor är

1. om en tullskuld uppkommer i Sverige till följd av importen: den som är skyldig att betala tullen,

2. om importen avser en unionsvara eller om varan ska deklarerats för övergång till fri omsättning i Sverige men inte är belagd med tull: den som skulle ha varit skyldig att betala tullen om varan hade varit tullbelagd.

Med *tullskuld och unionsvara* förstås detsamma som i artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen.

Från skattskyldighet enligt första stycket undantas varor som, vid varornas övergång till fri omsättning enligt artikel 201 i förordning (EU) nr 952/2013, ägs av en godkänd lagerhållare enligt 10 §.

10 § Som lagerhållare får godkännas den som

1. i Sverige avser att yrkesmässigt

- a) tillverka skattepliktiga varor,
- b) från ett annat EU-land föra in eller ta emot skattepliktiga varor,
- c) importera skattepliktiga varor från tredjeland, eller
- d) från godkänd lagerhållare köpa skattepliktiga varor för återförsäljning till näringsidkare, och

2. med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig som lagerhållare.

Godkännande som lagerhållare ska återkallas om förutsättningarna för godkännande inte längre finns eller om lagerhållaren begär det. Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

11 § Om en godkänd lagerhållare försätts i konkurs, övergår godkännandet till konkursboet. Konkursboet är skattskyldigt för varor för vilka skattskyldighet enligt 12 § 1 inträder efter konkursbeslutet.

Skattskyldighetens inträde

12 § Skyldighet att betala skatt inträder

1. för den som är godkänd lagerhållare, när

- a) en skattepliktig vara levereras till en köpare som inte är godkänd lagerhållare,
- b) en skattepliktig vara tas till eget försäljningsställe för detaljförsäljning,
- c) en skattepliktig vara tas i anspråk för annat ändamål än försäljning, eller
- d) godkännandet som lagerhållare återkallas, varvid skattskyldigheten omfattar skattepliktiga varor som då ingår i dennes lager,

2. för den som är skattskyldig enligt 8 § första stycket 2, när den skattepliktiga varan tillverkas,

3. för den som är skattskyldig enligt 8 § första stycket 3, när den skattepliktiga varan förs in till Sverige,

4. för den som är skattskyldig enligt 9 §, när skyldighet att betala tull enligt tullagstiftningen inträder eller skulle ha inträtt om skyldighet att betala tull förelegat.

Undantag från skattskyldighetens inträde

13 § Skattskyldigheten inträder inte för en skattepliktig vara som

1. säljs direkt från en utländsk säljare till en konsument i Sverige, och
2. levereras från ett område utanför Sveriges territorium.

14 § För en godkänd lagerhållare inträder inte skattskyldighet för en skattepliktig vara som

1. skattskyldighet enligt denna lag tidigare inträtt för,
2. levereras till en köpare i ett annat land,
3. blivit fullständigt förstörd genom oförutsedda händelser eller force majeure,
4. lämnas för avfallsåtervinning, eller

5. har återanvänts vid tillverkning av skattepliktiga varor.

Förfarande och överklagande

15 § I fråga om förfarandet vid beskattningen gäller bestämmelserna i skatteförfarandelagen (2011:1244), utom i de fall som avses i andra stycket.

Tullverket beslutar om skatt för den som enligt 9 § är skattskyldig vid import. Sådan skatt ska betalas till Tullverket. För skatt som ska betalas till Tullverket gäller tullagen (2016:253).

16 § Beslut enligt 10 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2017.
 2. Bestämmelserna i 1–9 och 12–15 §§ tillämpas första gången på skattskyldighet som inträder efter utgången av juni 2017.

Bilaga till lag om skatt på kemikalier i viss elektronik

CAS-nummer	Grund-ämne	Engelskt namn	Svenskt namn	Reaktivt/ Additivt	Kommentar
1003300-73-9	P	Phosphoric acid, mixed esters with [1,1'-bisphenyl- 4,4'-diol] and phenol; BPBP	Fosforsyra, blandade estrar med [1,1'-bisfenyl- 4,4'-diol] och fenol	reaktivt	
11120-29-9	Cl	Polychlorinated biphenyls (PCB)	Polyklorerade bifenyler	additivt	Samma ämne har CAS 1336-36-3, 11120-29-9
115-86-6	P	Triphenylphosphate (TPHP)	Triphenylfosfat	additivt	
115-88-8	P	Diphenyl octyl phosphate	Difenyloktylfosfat	additivt	
115-96-8	P, Cl	Tris(2-chloroethyl) phosphate (TCEP)	Tris(2-kloretyl)fosfat	additivt	
1163-19-5	Br	Decabromodiphenyl Ether, 2,2',3,3',4,4',5,5',6,6'-Decabromodiphenyl ether (BDE-209)	Dekabromodifenyleter	additivt	
118-79-6	Br	2,4,6-Tribromophenol	2,4,6-Tribromofenol	additivt	
1195978-93-8	Br	FR-122P (polymer)	FR-122P (polymer)	reaktivt	
12124-97-9	Br	Ammonium bromide	Ammoniumbromid	additivt	
1241-94-7	P	2-ethylhexyl diphenyl phosphate	2-etylhexyl difenylfosfat	additivt	
124-64-1	P, Cl	Tetrakis(hydroxymethyl)-phosphonium chloride (THPC)	Tetrakis(hydroximetyl)fosfonium-klorid	additivt	
125997-21-9	P	Resorcinolbis(biphenylphosphate) (PBDPP)	Resorcinolbis(bifenylfosfat)	additivt	Samma ämne har CAS 57583-54-7 och 125997-21-9
126-72-7	P	Tris(2,3-dibromopropyl)phosphate	Tris(2,3-dibromopropyl)fosfat	additivt	
126-73-8	P	Tri-n-butyl phosphate (TBP)	Tri-n-butylfosfat	additivt	
1330-78-5	P	Tricresyl phosphate (TCP)	Tricresylfosfat	additivt	
1336-36-3	Cl	Polychlorinated biphenyls (PCB)	Polyklorerade bifenyler	additivt	Samma ämne har CAS 1336-36-3 och 11120-29-9
135229-48-0	Br	Brominated epoxy resin end-capped with tribromophenol	Brominerad epoxi resin (end-capped with tribromofenol)	reaktivt	Samma ämne har CAS 139638-58-7, 135229-48-0 och 158725-44-1
13560-89-9	Cl	Bis(hexachlorocyclopentadieno) Cyclooctane (Dechlorane A)	Bis(hexaklorocyclopentadieno) cyklooktan	additivt	
13654-09-6	Br	Decabromobiphenyl (decaBB)	Deka-bromobifenyl	additivt	
13674-84-5	P, Cl	Tris(1-chloro-2-propyl) phosphate (TCPP)	Tris(1-klor-2-propyl)fosfat	additivt	
13674-87-8	P, Cl	Tris(1,3-dichloro-2-propyl)phosphate (TDCPP)	Tris(1,3-diklor-2-propyl)fosfat	additivt	
139638-58-7	Br	Brominated epoxy resin end-capped with tribromophenol	Brominerad epoxi resin (end-capped with tribromofenol)	reaktivt	Samma ämne har CAS 139638-58-7, 135229-48-0 och 158725-44-1
142474-86-0	P	Linear alkyl diphenyl phosphate	Linjär alkyl difenylfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 27460-02-2, 142474-86-0 och 56827-92-0
150103-83-6	P	Diethylethane phosphonate (DEEP)	Dietyletanfosfonat	additivt	Samma ämne har CAS 78-38-6 och 150103-83-6
15541-60-3	P	Melamine Polyphosphate	Melaminpolyfosfat	reaktivt	Samma ämne har CAS 15541-60-3, 218768-84-4 och 56386-64-2

158725-44-1	Br	Brominated epoxy resin end-capped with tribromophenol	Brominerad epoxi resin (end-capped with tribromofenol)	reaktivt	Samma ämne har CAS 139638-58-7, 135229-48-0 och 158725-44-1
174956-83-3	P	Trixylyl phosphate (TXP)	Trixylenylfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 25155-23-1, 95660-61-0 och 174956-83-3
181028-79-5	P	Bisphenol A bis-(diphenyl phosphate); BAPP	Bisfenol A bis-(difenylyfosfat)	reaktivt	Samma ämne har CAS 181028-79-5 och 5945-33-5
182346-21-0	Br	2,2',3,4,4'-Pentabromodiphenyl ether (BDE-85)	2,2',3,4,4'-Pentabromodifenyl eter (BDE-85)	additivt	
182677-30-1	Br	2,2',3,4,4',5'-Hexabromodiphenyl ether (BDE-138)	2,2',3,4,4',5'-Hexabromodifenyl eter (BDE-138)	additivt	
184538-58-7	P	Oligomeric ethyl ethylene phosphate/Alkylphosphate Oligomer (Fyrol PNX, Fyrol PNX LE)	Alkylfosfatoligomer	additivt	
184963-09-5	Cl	Chlorinated polymers and elastomers	Klorerade polymerer och elastomerer	reaktivt	Grupp med många ämnen t.ex. PVC (CAS 9002-86-2) och Neopren (CAS 184963-09-5)
189084-61-5	Br	2,3,4,4'-Tetrabromodiphenyl ether (BDE-66)	2,3,4,4'-Tetrabromodifenyl eter (BDE-66)	additivt	
189084-62-6	Br	2',3,4,6'-Tetrabromodiphenyl ether/2,2',4,5'-Tetrabromodiphenyl ether (BDE-71/49)	2',3,4,6'-Tetrabromodifenyl eter/2,2',4,5'-Tetrabromodiphenyl eter (BDE-71/49)	additivt	Samma ämne har CAS 189084-62-6 och 243982-82-3
189084-66-0	Br	2,2',4,4',6-Pentabromodiphenyl ether (BDE-100)	2,2',4,4',6-Pentabromodifenyl eter (BDE-100)	additivt	
189084-66-0	Br	2,3',4,4',6-Pentabromodiphenyl ether (BDE-119)	2,3',4,4',6-Pentabromodifenyl eter (BDE-119)	additivt	
19186-97-1	Br, P	Tris (tri bromoneopentyl) phosphate	Tris (tribromoneopentyl) fosfat	additivt	
20566-35-2	Br	2-Hydroxy-propyl-2-(2-hydroxy-ethoxy)-ethyl-TBP	2-Hydroxiopropyl-2-(2-hydroxiethoxi)-etyl-TBP	additivt	
207122-15-4	Br	2,2',4,4',5,6'-Hexabromodiphenyl ether (BDE-154)	2,2',4,4',5,6'-Hexabromodifenyl eter (BDE-154)	additivt	
21850-44-2	Br	Tetrabromobisphenol A Bis (2,3-dibromopropyl) Ether	Tetrabromobisfenol A Bis (2,3-dibromopropyl) eter	reaktivt	
218768-84-4	P	Melamine Polyphosphate	Melaminpolyfosfat	reaktivt	Samma ämne har CAS 15541-60-3, 218768-84-4 och 56386-64-2
225789-38-8	P	Aluminum diethylphosphinate	Aluminum dietylfosfinat	additivt	
242-555-3	P	Dimethyl propane phosphonate (DMPP)	Dimetylpropanfosfonat	additivt	
243982-82-3	Br	2',3,4,6'-Tetrabromodiphenyl ether/2,2',4,5'-Tetrabromodiphenyl ether (BDE-71/49)	2',3,4,6'-Tetrabromodifenyl eter/2,2',4,5'-Tetrabromodiphenyl eter (BDE-71/49)	additivt	Samma ämne har CAS 189084-62-6 och 243982-82-3
25155-23-1	P	Trixylyl phosphate (TXP)	Trixylenylfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 25155-23-1, 95660-61-0 och 174956-83-3
25327-89-3	Br	Tetrabromobisphenol A diallyl ether	Tetrabromobisfenol A diallyleter	reaktivt	
25637-99-4	Br	Hexabromocyclododecane (HBCD)	Hexabromocyklododekan	additivt	Samma ämne har CAS 3194-55-6 och 25637-99-4
25713-60-4	Br	2,4,6-tris(2,4,6-tribromophenoxy)-1,3,5-triazine (TTBP-TAZ)	2,4,6-tris(2,4,6-tribromofenoxi)-1,3,5-triazin (TTBP-TAZ)	additivt	

26040-51-7	Br	Bis-(2-ethylhexyl)-3,4,5,6-tetrabromo-phthalate (BEH-TEBP)	Bis-(2-ethylhexyl)-3,4,5,6-tetrabromo-ftalat	additivt	
26248-87-3	P, Cl	Tris(3-chloropropyl) phosphate	Tris(3-klorpropyl)fosfat	additivt	
26444-49-5	P	Diphenylcresylphosphate	Difenylkresylfosfat	additivt	
26762-91-4	Br	1,2,3-Tribromo-phenyl-allyl-ether	1,2,3-Tribromofenylallyleter	reaktivt	
26967-76-0	P	Isopropylated triphenyl phosphate (TIPP)	Isopropylerad trifenylfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 68937-41-7, 26967-76-0 och 72668-27-0
27460-02-2	P	Linear alkyl diphenyl phosphate	Linjär alkyl difenylfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 27460-02-2, 142474-86-0 och 56827-92-0
2781-11-05	P	Diethyl N,N bis (2-hydroxyethyl) aminomethylphosphonate	Dietyl N,N bis (2-hydroxietyl) aminometylfosfonat	additivt	
27858-07-7	Br	Octabromobiphenyl (octaBB)	Okta-bromobifenyl	additivt	
284685-45-6	P	Zinc Diethylphosphinate	Zink Dietylfosfinat	additivt	
287-477-0	Cl	Chlorinated paraffins	Klorparaffiner	additivt	Samma ämne har CAS 85535-84-8, 85422-92-0, 63449-39-8, 287-477-0 och 85535-85-9
28906-13-0	Br	TBBA carbonate oligomer	TBBA karbonat oligomer	reaktivt	
29761-21-5	P	Isodecyl diphenyl phosphate	Isodecyl difenylfosfat	additivt	
30496-13-0	Br	Brominated Epoxy Polymers	Brominerade epoxipolymerer	reaktivt	Samma ämne har CAS 68928-70-1 och 3072-84-2
3194-55-6	Br	Hexabromocyclododecane (HBCD)	Hexabromocyklododekan	additivt	Samma ämne har CAS 3194-55-6 och 25637-99-4
32534-81-9	Br	Penta-bromodiphenyl ether (Penta-BDE)	Penta-bromodifenyleter	additivt	
32536-52-0	Br	Octa-bromodiphenyl ether (Octa-BDE)	Okta-bromodifenyleter	additivt	
32588-76-4	Br	Ethylene Bis-Tetrabromophthalimide	Etylen Bis-Tetrabromofthalamid	additivt	
3278-89-5	Br	2,4,6-Tribromo-phenyl-allyl-ether	2,4,6-Tribromofenylallyleter	reaktivt	
32844-27-2	Br	TBBA-bisphenol A-phosgene polymer	TBBA-bisfenol A-fosgen polymer		
3322-93-8	Br	1,2-Dibromo-4-(1,2-dibromoethyl)cyclohexane	1,2-Dibromo-4-(1,2-dibromoetyl)cyklohexan	additivt	
35109-60-5	Br	2,3-Dibromopropyl- 2,4,6-tribromophenyl ether (DPTE)	2,3-Dibromopropyl- 2,4,6-tribromofenyl eter (DPTE)	additivt	
35948-25-5	P	Dihydrooxaphosphophenantreneoxid (DOPO)	Dihydrooxafosfofenantrenoxid	reaktivt	
36355-01-8	Br	Hexabromobiphenyl (hexaBB)	Hexa-bromobifenyl	additivt	
37853-59-1	Br	1,2-Bis(2,4,6-tribromo-phenoxy) ethane	1,2-Bis(2,4,6-tribromo-fenoxi)etan	additivt	
37853-61-5	Br	TBBA-dimethyl-ether	TBBA-dimetyleter	reaktivt	
39635-79-5	Br	Tetrabromo-bisphenol S	Tetrabromo-bisfenol S	reaktivt	
40039-93-8	Br	TBBA-epichlorhydrin oligomer	TBBA-epiklorhydrinligomer	reaktivt	
40088-47-9	Br	3,3',4,4'-Tetrabromodiphenyl ether (BDE-77)	3,3',4,4'-Tetrabromodifenyl eter (BDE-77)	additivt	
41318-75-6	Br	2,4,4'-Tribromobiphenyl ether (BDE-28)	2,4,4'-Tribromobifenyl eter (BDE-28)	additivt	
41583-09-9	P	Melamine Phosphate	Melamin fosfonat	additivt	
4162-45-2	Br	TBBA bis-(2-hydroxy-ethyl-ether)	TBBA bis-(2-hydroxietyleter)	reaktivt	

42757-55-1	Br	TBBS-bis-(2,3-dibromo-propyl-ether)	TBBS-bis-(2,3-dibromo-propyl-eter)	additivt	
446255-38-5	Br	2,2',3,3',4,4',5,6'-Octabromodiphenyl ether (BDE-196)	2,2',3,3',4,4',5,6'-Octabromodifenyl eter (BDE-196)	additivt	
52434-90-9	Br	Hexahydro-1,3,5-tris(2,3-dibromopropyl)-1,3,5-triazine-2,4,6-trione	Hexahydro-1,3,5-tris(2,3-dibromopropyl)-1,3,5-triazin-2,4,6-trion	additivt	
52907-07-0	Br	Ethylene-bis(5,6-dibromo-norbornane-2,3-dicarboximide)	Etylen-bis(5,6-dibromo-norbornan-2,3-dikarboximid)	additivt	
5436-43-1	Br	2,2',4,4'-Tetrabromodiphenyl ether (BDE-47)	2,2',4,4'-Tetrabromodifenyl eter (BDE-47)	additivt	
55481-60-2	Br	Bis(methyl)tetrabromo-phtalate	Bis(metyl)tetrabromoftalat	additivt	
55566-30-8	P	Tetrakis(hydroxymethyl)phosphonium sulphate (THPS)	Tetrakis(hydroximetyl)fosfoniums ulfat	additivt	
563-04-2	P	Tri-m-cresyl-phosphate (TMCP)	Tri-m-cresylfosfat	additivt	
56386-64-2	P	Melamine Polyphosphate	Melaminpolyfosfat	reaktivt	Samma ämne har CAS 15541-60-3, 218768-84-4 och 56386-64-2
56803-37-3	P	t-Butylated triphenyl phosphate mixture	t-Butylerad trifenyfosfat-blandning	additivt	Samma ämne har CAS 56803-37-3, 65652-41-7 och 78-33-1
56827-92-0	P	Linear alkyl diphenyl phosphate	Linjär alkyldifenylfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 27460-02-2, 142474-86-0 och 56827-92-0
57137-10-7	Br	Poly tribromo-styrene	Polytribromostyren	reaktivt	
57583-54-7	P	Resorcinolbis(biphenylphosphate) (PBDPP)	Resorcinolbis(bifenyfosfat)	additivt	Samma ämne har CAS 57583-54-7 och 125997-21-9
58965-66-5	Br	Tetra-decaboro-diphenoxy-benzene	Tetra-decaboro-difenoxi-bensen	additivt	
59447-57-3	Br	Poly(pentabromobenzyl acrylate)	Polypentabromobensylakrylat	reaktivt	
5945-33-5	P	Bisphenol A bis-(diphenyl phosphate); BAPP	Bisfenol A bis-(difenylfosfat)	reaktivt	Samma ämne har CAS 181028-79-5 och 5945-33-5
60348-60-6	Br	2,2',4,4',5-Pentabromodiphenyl ether (BDE-99)	2,2',4,4',5-Pentabromodifenyl eter (BDE-99)	additivt	
607-99-8	Br	2,4,6-Tribromoanisol (TBA)	2,4,6-Tribromoanisol	additivt	
608-71-9	Br	Pentabromo-phenol	Pentabromofenol	additivt	
61368-34-1	Br	Tribromo-styrene	Tribromostyren	additivt	
6145-73-9	P, Cl	Tris(2-chloropropyl) phosphate	Tris(2-klorpropyl)fosfat	additivt	
615-58-7	Br	2,4-Dibromophenol	2,4-Dibromofenol	additivt	
632-79-1	Br	Tetrabromophthalic anhydride	Tetrabromoftalanhydrid	reaktivt	
63387-28-0	Br	2,2',3,3',4,4',5,5',6'-Nonabromodiphenyl ether (BDE-206)	2,2',3,3',4,4',5,5',6'-Nonabromodifenyl eter (BDE-206)	additivt	
63449-39-8	Cl	Chlorinated paraffins	Klorparaffiner	additivt	Samma ämne har CAS 85535-84-8, 85422-92-0, 63449-39-8, 287-477-0 och 85535-85-9
63747-58-0	Br	Poly-(m-phenylene methylphosphonate) (Fyrol PMP)	Poly-(m-fenylene metylfosfonat) (Fyrol PMP)	additivt	
65652-41-7	P	t-Butylated triphenyl phosphate mixture	t-Butylerad trifenyfosfat-blandning	additivt	Samma ämne har CAS 56803-37-3, 65652-41-7 och

					78-33-1
66034-17-1	P	Piperazine pyrophosphate	Piperazinpyrofosfat	additivt	
68333-79-9	P	Ammoniumpolyphosphate	Ammoniumpolyfosfat	reaktivt	
68631-49-2	Br	2,2',4,4',5,5'-Hexabromobiphenyl ether (BDB 153)	2,2',4,4',5,5'-Hexabromobifenyl eter (BDB 153)	additivt	
68664-06-2	P	Polyphosfonat	Polyfosfonat	reaktivt	
68928-70-1	Br	Tetrabromobisphenol A-tetrabromobisphenol A diglycidyl ether copolymer	Tetrabromobisfenol A-tetrabromobisfenol A diglycidyleter kopolymer	reaktivt	
68937-40-6	P	Tris(isobutylphenyl) phosphate	Tris(isobutylfenyl) fosphate	additivt	
68937-41-7	P	Isopropylated triphenyl phosphate (TIPP)	Isopropylerad trifenyfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 68937-41-7, 26967-76-0 och 72668-27-0
69882-11-7	Br	Poly(2,6-dibromo-phenylene oxide)	Poly(2,6-dibromo-fenyleneoxid)	reaktivt	
70682-74-5	Br	TBBA-TBBA-diglycidyl-ether oligomer	TBBA-TBBA-diglycidyl-eter oligomer	reaktivt	
71342-77-3	Br	TBBA carbonate oligomer, 2,4,6-tribromo-phenol terminated	TBBA carbonat oligomer, (2,4,6-tribromo-fenol terminated)	reaktivt	
72668-27-0	P	Isopropylated triphenyl phosphate (TIPP)	Isopropylerad trifenyfosfat	additivt	Samma ämne har CAS 68937-41-7, 26967-76-0 och 72668-27-0
75790-69-1	Br	TBPA, glycol-and propylene-oxide esters	TBPA, glykol-och propylenoxid estrar	additivt	
77226-90-5	P	Poly[phosphonate-co-carbonate]	Polyfosfonatcokarbonat	reaktivt	
7723-14-0	P	Red phosphorous	Röd fosfor	additivt	
78-30-8	P	Tri-o-cresyl phosphate (TOCP)	Tri-o-cresylfosfat	additivt	
78-32-0	P	Tri-p-cresyl phosphate (TCP)	Tri-p-cresylfosfat	additivt	
78-33-1	P	t-Butylated triphenyl phosphate mixture	t-Butylerad trifenyfosfat-blandning	additivt	Samma ämne har CAS 56803-37-3, 65652-41-7 och 78-33-1
78-38-6	P	Diethylethane phosphonate (DEEP)	Dietyletanfosfonat	additivt	Samma ämne har CAS 78-38-6 och 150103-83-6
78-40-0	P	Triethyl phosphate (TEP)	Trietylfosfat	additivt	
78-42-2	P	Tris(2-ethylhexyl) phosphate (TEHP)	Tris(2-etylhexyl)fosfat	additivt	
78-51-3	P	Tris(2-butoxyethyl) phosphate (TBEP)	Tris(2-butoxyetyl)fosfat	additivt	
79-94-7	Br	TBBPA (Tetrabromobisphenol A)	Tetrabromobisfenol A	reaktivt	Samma ämne har CAS 79-94-7 och 30496-13-0
79-95-8	Cl	Tetrachlorobisfenol A (TCBA)	Tetraklorobisfenol A	reaktivt	
84852-53-9	Br	Decabromodiphenyl ethane	Dekabromodifenyletan	additivt	
85-22-3	Br	Pentabromoethylbenzene	Pentabromoetylbenzen	additivt	
85422-92-0	Cl	Chlorinated paraffins	Klorparaffiner	additivt	Samma ämne har CAS 85535-84-8, 85422-92-0, 63449-39-8, 287-477-0 och 85535-85-9
85535-84-8	Cl	Chlorinated paraffins	Klorparaffiner	additivt	Samma ämne har CAS 85535-84-8, 85422-92-0, 63449-39-8, 287-477-0 och 85535-85-9

85535-85-9	Cl	Chlorinated paraffins	Klorparaffiner	additivt	Samma ämne har CAS 85535-84-8, 85422-92-0, 63449-39-8, 287-477-0 och 85535-85-9
87-83-2	Br	Pentabromotoluene	Pentabromotoluen	additivt	
88497-56-7	Br	Brominated Polystyrene	Bromerad polystyren	reaktivt	
9002-86-2	Cl	Chlorinated polymers and elastomers	Klorerade polymerer och elastomerer	reaktivt	Grupp med många ämnen t.ex. PVC (CAS 9002-86-2) och Neopren (CAS 184963-09-5)
94334-64-2	Br	TBBA carbonate oligomer, phenoxy end capped	TBBA karbonat oligomer (Fenoxy end capped)	reaktivt	
95660-61-0	P	Trixylyl phosphate (TXP)	Trixylenylfosfat	additivt	

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 15 §, 7 kap. 1 §, 26 kap. 8 § och 41 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap. 15 §

Med punktskatt avses skatt enligt

1. lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,
2. lagen (1972:820) om skatt på spel,
3. lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel,
4. 2 § första stycket 5 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel,
5. lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m.,
6. lagen (1991:1482) om lotteriskatt,
7. lagen (1991:1483) om skatt på vinstsparande m.m.,
8. lagen (1994:1563) om tobaksskatt,
9. lagen (1994:1564) om alkoholskatt,
10. lagen (1994:1776) om skatt på energi,
11. lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus,
12. lagen (1999:673) om skatt på avfall,
13. lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer, *och*
14. lagen (2007:460) om skatt på trafikförsäkringspremie m.m.

13. lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer,
14. lagen (2007:460) om skatt på trafikförsäkringspremie m.m., *och*
15. lagen (2016:000) om skatt på kemikalier i viss elektronik.

7 kap. 1 §¹

Skatteverket ska registrera

1. den som är skyldig att göra skatteavdrag,
2. den som är skyldig att betala arbetsgivaravgifter,
3. den som är skattskyldig enligt mervärdesskattelagen (1994:200), med undantag för den som är skattskyldig bara på grund av förvärv av sådana varor som anges i 2 a kap. 3 § första stycket 1 och 2 samma lag,
4. den som utan att omfattas av 19 kap. 1 § mervärdesskattelagen har rätt till återbetalning av ingående mervärdesskatt enligt 10 kap. 9, 11 och 11 b–13 §§ samma lag,
5. den som gör sådant unionsinternt förvärv som är undantaget från skatteplikt enligt 3 kap. 30 d § första stycket mervärdesskattelagen,
6. en utländsk beskattningsbar person som är etablerad i ett annat EU-land och har rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1–3 §§ mervärdesskattelagen utan att omfattas av 19 kap. 1 § samma lag och inte heller ska registreras enligt 3, 4 eller 5,
7. en beskattningsbar person som är etablerad i Sverige och omsätter tjänster i ett annat EU-land som förvärvaren av tjänsten är skattskyldig för i det landet i enlighet med tillämpningen av artikel 196 i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt,

¹ Senaste lydelse 2015:893.

8. den som är skyldig att jämka ingående mervärdesskatt enligt 8 a kap. eller 9 kap. 9–13 §§ mervärdesskattelagen,

9. den som är skattskyldig och redovisningsskyldig enligt lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,

10. den som är skattskyldig enligt

a) lagen (1972:820) om skatt på spel,

b) lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel,

c) lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m.,

d) lagen (1991:1482) om lotteriskatt,

e) 10 eller 13 § eller 16 § första stycket eller 38 § 1 lagen (1994:1563) om tobaksskatt,

f) 9 eller 12 § eller 15 § första stycket lagen (1994:1564) om alkoholskatt,

g) 4 kap. 3 eller 6 § eller 9 § första stycket eller 12 § första stycket 1 eller 11 kap. 5 § första stycket 1 eller 2 lagen (1994:1776) om skatt på energi,

h) lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus,

i) lagen (1999:673) om skatt på avfall,

j) lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer, *eller*

j) lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer,

k) lagen (2007:460) om skatt på trafikförsäkringspremie m.m.,

k) lagen (2007:460) om skatt på trafikförsäkringspremie m.m., *eller*

l) 8 § första stycket 1 lagen (2016:000) om skatt på kemikalier i viss elektronik,

11. den som är skyldig att använda kassaregister enligt 39 kap. 4–6 §§, och

12. den som enligt 39 kap. 11 b § är skyldig att tillhandahålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras på en byggarbetsplats.

Om den som ska registreras enligt första stycket har en företrädare enligt 5 kap., ska dock företrädaren registreras i stället.

26 kap.

8 §

Punktskatt ska redovisas i en särskild skattedeklaration för varje händelse som medför skattskyldighet, om den som är skyldig att lämna skattedeklaration är skattskyldig enligt

1. lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt, *eller* lagen (1994:1776) om skatt på energi och inte ska registreras till följd av 7 kap. 1 §,

1. lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt, lagen (1994:1776) om skatt på energi *eller* lagen (2016:000) om skatt på kemikalier i viss elektronik och inte ska registreras till följd av 7 kap. 1 §,

2. 16 § första stycket lagen om tobaksskatt, 15 § första stycket lagen om alkoholskatt eller 4 kap. 9 § första stycket lagen om skatt på energi och ska registreras enligt 7 kap. 1 § samt inte företräds av en representant som är godkänd av Skatteverket, *eller*

3. lagen (1991:1483) om skatt på vinstsparande m.m.

41 kap.

3 §²

Revision får göras hos

1. den som är eller kan antas vara bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1999:1078),

2. någon annan juridisk person än ett dödsbo,

3. den som har anmält sig för registrering,

4. den som har ansökt om eller är godkänd för F-skatt,

² Senaste lydelse 2013:369.

5. sådant ombud för en utländsk beskattningsbar person som avses i 6 kap. 2 §,
 6. sådan representant som avses i 16 a § lagen (1994:1563) om tobaksskatt, 15 a § lagen (1994:1564) om alkoholskatt eller 4 kap. 9 a § lagen (1994:1776) om skatt på energi,
 7. den som har ansökt om godkännande som upplagshavare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om alkoholskatt eller lagen om skatt på energi,
 8. den som har ansökt om registrering som varumottagare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om alkoholskatt eller lagen om skatt på energi,
 9. den som har ansökt om godkännande som skattebefriad förbrukare enligt lagen om alkoholskatt eller lagen om skatt på energi, *och*
 10. den som har ansökt om godkännande som registrerad avsändare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om alkoholskatt eller lagen om skatt på energi.
9. den som har ansökt om godkännande som skattebefriad förbrukare enligt lagen om alkoholskatt eller lagen om skatt på energi,
 10. den som har ansökt om godkännande som registrerad avsändare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om alkoholskatt eller lagen om skatt på energi, och
 11. *den som har ansökt om godkännande som lagerhållare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om skatt på energi eller lagen (2016:000) om skatt på kemikalier i viss elektronik.*

Denna lag träder ikraft den 1 juli 2017.

Förslag till lag om ändring i tullagen (2016:253)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § tullagen (2016:253) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §

Bestämmelser om skyldighet att betala annan skatt än tull vid import eller införsel till det svenska tullområdet finns i

– lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,

– mervärdesskattelagen (1994:200),

– lagen (1994:1563) om tobaksskatt,

– lagen (1994:1564) om alkoholskatt, *och*

– lagen (1994:1776) om skatt på energi.

Bestämmelser om skyldighet att betala annan skatt än tull vid import eller införsel till det svenska tullområdet finns i

– lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,

– mervärdesskattelagen (1994:200),

– lagen (1994:1563) om tobaksskatt,

– lagen (1994:1564) om alkoholskatt,

– lagen (1994:1776) om skatt på energi, *och*

– *lagen (2016:000) om skatt på kemikalier i viss elektronik.*

Skatt som avses i första stycket ska fastställas och betalas enligt det förfarande som gäller för tull, om inte något annat föreskrivits. Om det i beskattningsunderlaget för sådan skatt ska ingå tullvärde, tull eller motsvarande avgift som fastställts i annan valuta, ska sådant underlag omräknas till svensk valuta efter den kurs som enligt tullagstiftningen gällde den dag då tullvärdet fastställdes.

Denna lag träder ikraft den 1 juli 2017.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 12 § i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap. 12 §²

Uppgifter och handlingar som avser

1. revision ska gallras tio år efter utgången av det kalenderår då revisionen avslutades, och
2. fastighetstaxering ska gallras tolv år efter utgången av det taxeringsår som uppgifterna eller handlingarna kan hänföras till.

Uppgifter och handlingar om godkända upplagshavare, registrerade varumottagare, tillfälligt registrerade varumottagare, registrerade avsändare eller godkända skatteupplag enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt samt lagen (1994:1776) om skatt på energi ska gallras sju år efter utgången av det kalenderår då aktören avregistrerades.

Uppgifter och handlingar som avses i 4 a § ska gallras tio år efter utgången av det kalenderår då de meddelanden som är kopplade till den administrativa referenskoden enligt 22 b § andra stycket lagen om tobaksskatt, 21 b § andra stycket lagen om alkoholskatt eller 6 kap. 4 § andra stycket lagen om skatt på energi eller annan sammanhållande identifikationsuppgift senast ändrades.

Uppgifter och handlingar om godkända lagerhållare enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1776) om skatt på energi samt lagen (2016:000) om skatt på kemikalier i viss elektronik ska gallras sju år efter utgången av det kalenderår då godkännandet som lagerhållare blev återkallat.

Denna lag träder ikraft den 1 april 2017.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2003:670.

² Senaste lydelse 2012:775.

6 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2016-06-21

Närvarande: Närvarande: F.d. justitieråden Bo Svensson och Gustaf Sandström samt justitierådet Ingemar Persson.

Skatt på kemikalier i vissa konsumentvaror

Enligt en lagrådsremiss den 9 juni 2016 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om skatt på kemikalier i viss elektronik,
2. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244),
3. lag om ändring i tullagen (2016:253),
4. lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Johan Westlund.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

I lagrådsremissen lämnas förslag till en lag om skatt på kemikalier i viss elektronik. Syftet med skatten är att minska tillförseln av farliga ämnen till människors hemmiljö. Förslaget innebär att samtliga elektronikvaror inom vissa avgränsade grupper blir skattepliktiga. Någon reglering som motsvarar den som finns i den föreslagna lagen finns inte i svensk rätt och inte heller på EU-nivå.

Lagförslaget har föregåtts av ett utredningsbetänkande och en promemoria från Finansdepartementet. Bl.a. remissutfallet ger vid handen att tillämpningsproblem kommer att uppkomma. Omfattningen av dessa problem är emellertid svår att bedöma.

Lagrådet motsätter sig inte att förslaget läggs till grund för lagstiftning.

Vad gäller de enskilda bestämmelserna har Lagrådet följande synpunkter.

Lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik

2 §

Lagrådet föreslår att yrkesmässig aktivitet definieras på följande sätt:

– *yrkesmässig aktivitet*: sådan aktivitet som utförs av

1. en juridisk person, eller
2. en fysisk person och avser varor som inte är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk,

3–6 §§

Avsikten med bestämmelserna är att göra skatteuttaget beroende av vilka miljöeffekter varorna har. Den tekniska lösning som valts innebär att avdrag i förekommande fall görs med 50 procent eller 90 procent av den skatt som skulle ha tagits ut enligt 3 § om inte reduceringsreglerna i 4–6 §§ varit tillämpliga.

Ett alternativ som ligger nära till hands är att åstadkomma differentieringen genom att redan från början föra varorna till tre klasser med olika skatteuttag (100 procent, 50 procent och 10 procent av skatten enligt 3 §).

I den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet bör för- och nackdelar med de olika tekniska lösningarna belysas.

För den händelse att den i remissen föreslagna lösningen behålls har Lagrådet följande synpunkter på lagtexten.

14 §

Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande lydelse:

För en godkänd lagerhållare inträder inte skattskyldighet för en skattepliktig vara

1. för vilken skattskyldighet enligt denna lag tidigare inträtt, eller

2. som levereras till en köpare i ett annat land.

Skattskyldighet inträder inte heller för en skattepliktig vara som

1. genom oförutsedda händelser eller force majeure blivit fullständigt förstörd i de delar som avses i 5 och 6 §§,

2. lämnas för avfallsåtervinning, eller

3. har återvänt vid tillverkning av skattepliktiga varor.

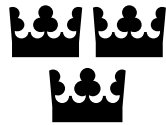
Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar övriga lagförslag utan erinran.

Bilaga 15

Sänkt reklamskatt

Bilaga till avsnitt 6.19

Bilaga 15

Sänkt reklamskatt

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Sänkt reklamskatt	5
2	Lagtext.....	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam...	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam...	8
3	Förteckning över remissinstanserna.....	9

1 Sammanfattning av promemorian Sänkt reklamskatt

Regeringen har i budgetpropositionen för 2016 förklarat att ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten för bl.a. dagspressen ska tas genom att skatten ska sänkas med motsvarande 20 miljoner kronor fr.o.m. den 1 januari 2017 och med ytterligare 20 miljoner kronor fr.o.m. den 1 januari 2019.

I promemorian föreslås att skattesänkningen för 2017 hanteras genom en sänkning av skattesatsen för annonser i periodiska publikationer från 3 procent till 2,5 procent. Vidare föreslås att gränsen för återbetalning av reklamskatt avseende dessa annonser höjs från ett belopp motsvarande en skattepliktig omsättning om högst 50 miljoner kronor per år till 75 miljoner kronor. För annonser i annonsblad, katalog, program eller annan form som inte utgör periodisk publikation samt för reklam föreslås att skattesatsen sänks från 8 procent till 7,65 procent. Vidare föreslås att gränsen för redovisningsskyldighet för reklamskatt på denna typ av annonser och reklam höjs från 20 000 kronor till 60 000 kronor.

Skattesänkningen för 2019 föreslås hanteras genom en sänkning av skattesatsen för annonser i periodiska publikationer från 2,5 procent till 1 procent samt en sänkning av skattesatsen för övriga annonser och reklam från 7,65 procent till 6,9 procent.

2 Lagtext

Förslag till lag om ändring i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam

Härigenom föreskrivs att 12, 16, 24 och 26 §§ lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Skatten för annons i periodisk publikation tas ut med 3 procent av beskattningsvärdet och annars med 8 procent av beskattningsvärdet.

För annons i annonsblad, katalog eller program tas skatten ut med 8 procent även om publikationen är periodisk.

I fråga om periodisk publikation, för vilken utgivaren *äger* rätt till återbetalning av skatt enligt 24 §, föreligger redovisningsskyldighet endast om det sammanlagda beskattningsvärdet av publikationens annonser för beskattningsår överstiger 60 000 kronor. I annat fall föreligger redovisningsskyldighet om sammanlagda beskattningsvärdet för beskattningsåret överstiger 20 000 kronor. *Är* ett beskattningsår längre eller kortare än tolv månader *skall* de angivna gränserna räknas upp eller ned i motsvarande mån.

Till skattskyldig, som redovisat reklamskatt för annonser i självständig periodisk publikation, återbetalar beskattningsmyndigheten så stor del av den *erlagda* skatten för ett beskattningsår som svarar mot en skattepliktig omsättning om högst 50 miljoner kronor för helt år. Återbetalningen sker efter utgången av varje halvt beskattningsår. För första halvåret av ett beskattningsår får återbetalat belopp *ej* överstiga skatten på en omsättning om hälften av det nämnda beloppet. *Är* ett beskattningsår längre eller kortare än tolv månader ska den angivna gränsen räknas upp eller ned i motsvarande mån.

Skattskyldig som ger ut annonsblad, katalog eller

Föreslagen lydelse

12 §¹

Skatten för annons i periodisk publikation tas ut med 2,5 procent av beskattningsvärdet och annars med 7,65 procent av beskattningsvärdet.

För annons i annonsblad, katalog eller program tas skatten ut med 7,65 procent även om publikationen är periodisk.

16 §²

I fråga om periodisk publikation, för vilken utgivaren *har* rätt till återbetalning av skatt enligt 24 §, föreligger redovisningsskyldighet endast om det sammanlagda beskattningsvärdet av publikationens annonser för beskattningsår överstiger 60 000 kronor. I annat fall föreligger redovisningsskyldighet om det sammanlagda beskattningsvärdet för beskattningsåret överstiger 60 000 kronor. *Om* ett beskattningsår *är* längre eller kortare än tolv månader *ska* de angivna gränserna räknas upp eller ned i motsvarande mån.

24 §³

Till skattskyldig, som redovisat reklamskatt för annonser i självständig periodisk publikation, återbetalar beskattningsmyndigheten så stor del av den *betalade* skatten för ett beskattningsår som svarar mot en skattepliktig omsättning om högst 75 miljoner kronor för helt år. Återbetalningen sker efter utgången av varje halvt beskattningsår. För första halvåret av ett beskattningsår får återbetalat belopp *inte* överstiga skatten på en omsättning om hälften av det nämnda beloppet. *Om* ett beskattningsår *är* längre eller kortare än tolv månader ska den angivna gränsen räknas upp eller ned i motsvarande mån.

program är inte berättigad till återbetalning av

¹ Senaste lydelse 2007:1167.

² Senaste lydelse 1984:156.

³ Senaste lydelse 2007:1167.

reklamskatt för sådan trycksak.

Föreligger rätt till återbetalning enligt första stycket får beskattningsmyndigheten, om den skattepliktiga omsättningen kan förväntas med säkerhet *icke* överstiga det högsta belopp för helt år som anges i första stycket, medge befrielse från skyldighet att inbetala reklamskatt.

Om synnerliga skäl föreligger, kan beskattningsmyndigheten återbetala skatt tidigare än som anges i första stycket.

Föreligger rätt till återbetalning enligt första stycket får beskattningsmyndigheten, om den skattepliktiga omsättningen kan förväntas med säkerhet *inte* överstiga det högsta belopp för helt år som anges i första stycket, medge befrielse från skyldighet att inbetala reklamskatt.

26 §⁴

Skyldig att betala reklamskatt för import från tredjeland av annonsblad som har getts ut i sådant land är den som med anledning av importen är skyldig att betala tull för annonsbladen eller skulle ha varit skyldig att göra detta om annonsbladen hade varit tullbelagda.

För den som är skattskyldig enligt första stycket inträder skattskyldigheten vid den tidpunkt då skyldighet att betala tull enligt tullagstiftningen inträder eller skulle ha inträtt om skyldighet att betala tull förelegat.

Skatt enligt första stycket ska betalas till Tullverket.

Reklamskatt vid import tas ut med 8 procent av beskattningsvärdet. Beskattningsvärdet utgörs av varans värde för tulländamål bestämt enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen.

Reklamskatt vid import tas ut med 7,65 procent av beskattningsvärdet. Beskattningsvärdet utgörs av varans värde för tulländamål bestämt enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

⁴ Senaste lydelse 2016:256.

Förslag till lag om ändring i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam

Härigenom föreskrivs att 12 och 26 §§ lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 2.1

Föreslagen lydelse

12 §

Skatten för annons i periodisk publikation tas ut med 2,5 procent av beskattningsvärdet och annars med 7,65 procent av beskattningsvärdet.

För annons i annonsblad, katalog eller program tas skatten ut med 7,65 procent även om publikationen är periodisk.

Skatten för annons i periodisk publikation tas ut med 1 procent av beskattningsvärdet och annars med 6,9 procent av beskattningsvärdet.

För annons i annonsblad, katalog eller program tas skatten ut med 6,9 procent även om publikationen är periodisk.

26 §

Skyldig att betala reklamskatt för import från tredjeland av annonsblad som har getts ut i sådant land är den som med anledning av importen är skyldig att betala tull för annonsbladen eller skulle ha varit skyldig att göra detta om annonsbladen hade varit tullbelagda.

För den som är skattskyldig enligt första stycket inträder skattskyldigheten vid den tidpunkt då skyldighet att betala tull enligt tullagstiftningen inträder eller skulle ha inträtt om skyldighet att betala tull förelegat.

Skatt enligt första stycket ska betalas till Tullverket.

Reklamskatt vid import tas ut med 7,65 procent av beskattningsvärdet. Beskattningsvärdet utgörs av varans värde för tulländamål bestämt enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen.

Reklamskatt vid import tas ut med 6,9 procent av beskattningsvärdet. Beskattningsvärdet utgörs av varans värde för tulländamål bestämt enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

3 Förteckning över remissinstanserna

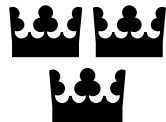
Efter remiss har yttranden över promemorian Sänkt reklamskatt kommit in från Kammarrätten i Sundsvall, Förvaltningsrätten i Falun, Kommerskollegium, Tullverket, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Konkurrensverket, Tillväxtverket, Myndigheten för press, radio och tv, Regelrådet, Svenska Journalistförbundet, Svenskt Näringsliv, Sveriges Kommunikationsbyråer, Sveriges Tidskrifter och TU.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna synpunkter: Statens kulturråd, Far, Företagarna, Sveriges Annonsörer och Sveriges Marknadsförbund.

Bilaga 16

Alkoholskatt

Bilaga till avsnitt 6.20

Bilaga 16

Alkoholskatt

Innehållsförteckning

1	Lagtext.....	5
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt	5
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.	7
	Förslag till lag ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter	8
2	Förteckning över remissinstanser för promemorian Höjning av alkoholskatten ...	9

1 Lagtext

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt

Härigenom föreskrivs att 2–6 §§ lagen (1994:1564) om alkoholskatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Skatt ska betalas för öl som hänförs till KN-nr 2203 om alkoholhalten överstiger 0,5 volymprocent. Skatt ska även betalas för produkter innehållande en blandning av öl och icke-alkoholhaltig dryck hänförlig till KN-nr 2206 om alkoholhalten i blandningen överstiger 0,5 volymprocent.

Skatt tas ut per liter med 1,94 kronor för varje volymprocent alkohol. Skatt tas ut per liter med 2,02 kronor för varje volymprocent alkohol.

För öl med en alkoholhalt om högst 2,8 volymprocent tas skatt ut med 0 kronor.

3 §²

Skatt ska betalas för vin som hänförs till KN-nr 2204 och 2205 om alkoholhalten uppkommit enbart genom jäsning och

1. alkoholhalten överstiger 1,2 volymprocent men uppgår till högst 15 volymprocent, eller

2. alkoholhalten överstiger 15 volymprocent men uppgår till högst 18 volymprocent och vinet producerats utan tillsatser.

Skatt tas ut per liter för
drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent med 8,84 kronor,
drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent med 13,06 kronor,
drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 med 17,97 kronor,
drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent med 25,17 kronor, och för
drycker med en alkoholhalt över 15 men inte över 18 volymprocent med 52,68 kronor.

Skatt tas ut per liter för
drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent med 9,19 kronor,
drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent med 13,58 kronor,
drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent med 18,69 kronor,
drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent med 26,18 kronor, och för
drycker med en alkoholhalt över 15 men inte över 18 volymprocent med 54,79 kronor.

För vin med en alkoholhalt om högst 2,25 volymprocent tas skatt ut med 0 kronor.

4 §³

Skatt ska betalas för andra jästa drycker än vin eller öl som hänförs till KN-nr 2206 samt sådana drycker som hänförs till KN-nr 2204 och 2205 men som inte omfattas av skatteplikt enligt 3 §, om alkoholhalten överstiger 1,2 men inte 10 volymprocent eller om alkoholhalten överstiger 10 men inte 15 volymprocent under förutsättning att alkoholhalten uteslutande har uppkommit genom jäsning.

Skatt tas ut per liter för
drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent med 8,84 kronor,
drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent med 13,06 kronor,

Skatt tas ut per liter för
drycker med en alkoholhalt över 2,25 men inte över 4,5 volymprocent med 9,19 kronor,
drycker med en alkoholhalt över 4,5 men inte över 7 volymprocent med 13,58 kronor,

¹ Senaste lydelse 2014:1495.

² Senaste lydelse 2014:1495.

³ Senaste lydelse 2014:1495.

drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent med 17,97 kronor, och för

drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent med 25,17 kronor.

För andra jästa drycker med en alkoholhalt om högst 2,25 volymprocent tas skatt ut med 0 kronor.

drycker med en alkoholhalt över 7 men inte över 8,5 volymprocent med 18,69 kronor, och för

drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent med 26,18 kronor.

5 §⁴

Skatt ska betalas för mellanklassprodukter med en alkoholhalt över 1,2 men inte över 22 volymprocent som hänförs till KN-nr 2204, 2205 och 2206 men som inte beskattas enligt 2–4 §§.

Skatt tas ut per liter för drycker med en alkoholhalt om högst 15 volymprocent med 31,72 kronor, och för

drycker med en alkoholhalt över 15 volymprocent med 52,68 kronor.

Skatt tas ut per liter för

drycker med en alkoholhalt om högst 15 volymprocent med 32,99 kronor, och för

drycker med en alkoholhalt över 15 volymprocent med 54,79 kronor.

6 §⁵

Skatt ska betalas för varor hänförliga till KN-nr 2207 och 2208 med en alkoholhalt överstigande 1,2 volymprocent även om dessa ingår i en vara som hänförs till ett annat KN-kapitel. Skatt ska även betalas för drycker som hänförs till KN-nr 2204, 2205 och 2206 om alkoholhalten överstiger 22 volymprocent.

Skatt tas ut med 511,48 kronor per liter ren alkohol.

Skatt tas ut med 516,59 kronor per liter ren alkohol.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

⁴ Senaste lydelse 2014:1495.

⁵ Senaste lydelse 2014:1495.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse***4 kap.****3 §¹**

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp:

	tull	skatt
Spritdryck	4 kr/liter	259 kr/liter
Starkvin	2 kr/liter	78 kr/liter
Vin	1 kr/liter	35 kr/liter
starköl	3 kr/liter	19 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	196 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	219 öre/styck
röktobak	428 kr/kg	2 422 kr/kg
snus	104 kr/kg	762 kr/kg

*Föreslagen lydelse***4 kap.****3 §**

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp:

	tull	skatt
Spritdryck	4 kr/liter	262 kr/liter
Starkvin	2 kr/liter	81 kr/liter
Vin	1 kr/liter	36 kr/liter
starköl	3 kr/liter	20 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	196 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	219 öre/styck
röktobak	428 kr/kg	2 422 kr/kg
snus	104 kr/kg	762 kr/kg

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2014:1493.

Förslag till lag ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 a § lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

5 a §¹

Saknas tillräckliga uppgifter för att fastställa skatten enligt 5 § första stycket får denna tas ut med	
200 kronor/liter för spritdryck,	202 kronor/liter för spritdryck,
52 kronor/liter för starkvin,	54 kronor/liter för starkvin,
26 kronor/liter för vin,	27 kronor/liter för vin,
10 kronor/liter för starköl,	10 kronor/liter för starköl,
106 öre/styck för cigaretter,	106 öre/styck för cigaretter,
68 öre/styck för cigariller och cigarrer och	68 öre/styck för cigariller och cigarrer och
752 kronor/kg för röktobak.	752 kronor/kg för röktobak.

I denna bestämmelse förstås med

spritdryck: alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 22 volymprocent,

starkvin: alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 15 men inte 22 volymprocent,

vin: annat vin än starkvin samt annan alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 3,5 men inte 15 volymprocent och som inte är starköl,

starköl: öl med en alkoholhalt som överstiger 3,5 volymprocent, och

cigarill: cigarrer med en högsta vikt av 3 gram per styck.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2014:1498.

2 Förteckning över remissinstanser för promemorian Höjning av alkoholskatten

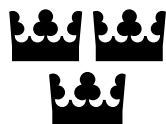
Efter remiss har yttranden över promemorian Höjning av alkoholskatten lämnats av Kammarrätten i Sundsvall, Förvaltningsrätten i Falun, Konsumentverket, Kommerskollegium, Folkhälsomyndigheten, Tullverket, Skatteverket, Stockholms universitet, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Konkurrensverket, Tillväxtverket, Tillväxtanalys, IOGT-NTO, Regelrådet, Sprit- och Vinleverantörsföreningen, Sveriges Bryggerier, Systembolaget AB, Ungdomens Nykterhetsförbund och Visita.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att yttra sig: Konjunkturinstitutet, Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN), Företagarna, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Svenskt Näringsliv och Svensk handel.

Bilaga 17

Definition av beskattningsår för vissa punktskatter

Bilaga till avsnitt 6.22

Bilaga 17

Definition av beskattningsår för vissa punktskatter

Innehållsförteckning

1	Promemorians lagförslag.....	5
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).....	5
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt	8
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt	9
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	10
2	Förteckning över remissinstanserna.....	11
3	Lagrådsremissens lagförslag.....	12
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).....	12
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt	16
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt	17
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	18
4	Lagrådets yttrande.....	19

1 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 4 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

3 kap.

4 §¹

Nuvarande lydelse

Vad som avses med beskattningsår framgår av följande uppställning:

<u>För</u>	<u>avses med beskattningsår</u>
1. skatt enligt	beskattningsår enligt 1 kap. 13–15 §§
a) inkomstskattelagen (1999:1229),	inkomstskattelagen eller, för svenska
b) lagen (1984:1052) om statlig fastighets- skatt,	handelsbolag, räkenskapsåret
c) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4, och	
d) lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader, samt avgift enligt	
e) lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift	
2. skatt enligt lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avse i 2 § första stycket 6–10	det kalenderår som skatten ska betalas för eller det beskattningsår då skatteunderlag för avkastningsskatt ska tas upp enligt 13 § lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel
3. skatt enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta och lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.	det kalenderår då ersättningen betalas ut
4. skatt enligt mervärdes- skattelagen (1994:200) som ska redovisas för redovisningsperioder	beskattningsår enligt 1 kap. 14 § mervärdes- skattelagen
5. annan mervärdesskatt	det kalenderår då den felaktiga debiteringen har gjorts eller förvärvet har skett
6. punktskatt som ska redovisas för redovisningsperioder	beskattningsår enligt 1 kap. 14 § mervärdes- skattelagen
7. annan punktskatt	det kalenderår då den händelse som medför skattskyldighet har inträffat

¹ Senaste lydelse 2014:288.

8. övriga skatter	det kalenderår som skatten ska betalas för
9. arbetsgivaravgifter och avgifter som ingår i slutlig skatt	det kalenderår som avgiften ska betalas för.

Med beskattningsår för fysisk person avses dock i fråga om preliminär skatt alltid kalenderår.

3 kap.

4 §

Föreslagen lydelse

Vad som avses med beskattningsår framgår av följande uppställning:

<u>För</u>	<u>avses med beskattningsår</u>
1. skatt enligt a) inkomstskattelagen (1999:1229), b) lagen (1984:1052) om statlig fastighets- skatt, c) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4, och d) lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader, samt avgift enligt e) lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift	beskattningsår enligt 1 kap. 13–15 §§ inkomstskattelagen eller, för svenska handelsbolag, räkenskapsåret
2. skatt enligt lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avse i 2 § första stycket 6–10	det kalenderår som skatten ska betalas för eller det beskattningsår då skatteunderlag för avkastningsskatt ska tas upp enligt 13 § lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel
3. skatt enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta och lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.	det kalenderår då ersättningen betalas ut
4. skatt enligt mervärdes- skattelagen (1994:200) som ska redovisas för redovisningsperioder	beskattningsår enligt 1 kap. 14 § mervärdesskattelagen
5. annan mervärdesskatt	det kalenderår då den felaktiga debiteringen har gjorts eller förvärvet har skett
6. punktskatt som ska redovisas för redovisningsperioder	beskattningsår enligt 1 kap. 14 § mervärdes- skattelagen
7. annan punktskatt, om inte annat följer av 8,	det kalenderår då den händelse som medför skattskyldighet har inträffat
8. punktskatt enligt a) beslut som avses i 53 kap. 5 § skatte- förfarandelagen (2011:1244), b) 27 och 28 §§ lagen (1994:1563) om tobaksskatt,	<i>det kalenderår under vilket beslutet om återbetalning eller kompensation, eller beslutet om beskattning vid oegentlighet, har meddelats</i>

c) 26 och 27 §§ lagen (1994:1564) om alkoholskatt, eller

d) 4 kap. 2 och 2 a §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi

9. övriga skatter

det kalenderår som skatten ska betalas för

10. arbetsgivaravgifter och avgifter som ingår i slutlig skatt

det kalenderår som avgiften ska betalas för.

Med beskattningsår för fysisk person avses dock i fråga om preliminär skatt alltid kalenderår.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

2. Bestämmelserna tillämpas första gången på ansökningar om återbetalning av eller kompensation för punktskatt som har lämnats in efter lagens ikraftträdande och på beslut om beskattning vid oegentlighet som har meddelats efter lagens ikraftträdande.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt

Härigenom föreskrivs att 34 a § lagen (1994:1563) om tobaksskatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 a §¹

Skatteverket beslutar om skatt som avses i 27 och 28 §§. Skatten ska betalas inom den tid som Skatteverket bestämmer.

Bestämmelserna i 37 kap. 9 och 10 §§ och 41 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) ska gälla i tillämpliga delar vid inhämtande av uppgifter som är av betydelse för beslut om skatt enligt 27 eller 28 § av någon annan än den som föreläggs eller revideras.

I övrigt ska bestämmelserna i 43 kap., 45–47 kap., 57 kap. 1 §, 59 kap. 11 §, 13–21 §§, 26 och 27 §§, 60 kap., 62 kap. 2 §, 63 kap. 2 §, 4–6 §§, 8–10 §§ samt 15, 16, 22 och 23 §§, 65 kap. 2–4 §§, 7, 8 och 13–15 §§ och 66–71 kap. skatteförfarandelagen gälla i tillämpliga delar.

I övrigt ska bestämmelserna i 3 kap. 4 §, 43 kap., 45–47 kap., 57 kap. 1 §, 59 kap. 11 §, 13–21 §§, 26 och 27 §§, 60 kap., 62 kap. 2 §, 63 kap. 2 §, 4–6 §§, 8–10 §§ samt 15, 16, 22 och 23 §§, 65 kap. 2–4 §§, 7, 8 och 13–15 §§ och 66–71 kap. skatteförfarandelagen gälla i tillämpliga delar.

Om den som är skattskyldig enligt 27 eller 28 § har betalat in skatt och den inbetalda skatten överstiger vad som enligt beslut av Skatteverket eller domstol ska betalas, ska det överskjutande beloppet återbetalas till den skattskyldige.

Före utbetalning av ett överskjutande belopp enligt fjärde stycket ska sådan skatt enligt denna lag för vilken den skattskyldige står i skuld räknas av. Skattebelopp som den skattskyldige har fått anstånd med att betala ska dock inte räknas av.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.
2. Bestämmelserna tillämpas första gången på beslut om oegentlighet som har meddelats efter lagens ikraftträdande.

¹ Senaste lydelse 2013:1071.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt

Härigenom föreskrivs att 34 a § lagen (1994:1564) om alkoholskatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 a §¹

Skatteverket beslutar om skatt som avses i 26 och 27 §§. Skatten ska betalas inom den tid som Skatteverket bestämmer.

Bestämmelserna i 37 kap. 9 och 10 §§ och 41 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) ska gälla i tillämpliga delar vid inhämtande av uppgifter som är av betydelse för beslut om skatt enligt 26 eller 27 § av någon annan än den som föreläggs eller revideras.

I övrigt ska bestämmelserna i 43 kap., 45–47 kap., 57 kap. 1 §, 59 kap. 11 §, 13–21 §§, 26 och 27 §§, 60 kap., 62 kap. 2 §, 63 kap. 2 §, 4–6 §§, 8–10 §§ samt 15, 16, 22 och 23 §§, 65 kap. 2–4 §§, 7, 8 och 13–15 §§ och 66–71 kap. skatteförfarandelagen gälla i tillämpliga delar.	I övrigt ska bestämmelserna i 3 kap. 4 §, 43 kap., 45–47 kap., 57 kap. 1 §, 59 kap. 11 §, 13–21 §§, 26 och 27 §§, 60 kap., 62 kap. 2 §, 63 kap. 2 §, 4–6 §§, 8–10 §§ samt 15, 16, 22 och 23 §§, 65 kap. 2–4 §§, 7, 8 och 13–15 §§ och 66–71 kap. skatteförfarandelagen gälla i tillämpliga delar.

Om den som är skattskyldig enligt 26 eller 27 § har betalat in skatt och den inbetalda skatten överstiger vad som enligt beslut av Skatteverket eller domstol ska betalas, ska det överskjutande beloppet återbetalas till den skattskyldige.

Före utbetalning av ett överskjutande belopp enligt fjärde stycket ska sådan skatt enligt denna lag för vilken den skattskyldige står i skuld räknas av. Skattebelopp som den skattskyldige har fått anstånd med att betala ska dock inte räknas av.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

2. Bestämmelserna tillämpas första gången på beslut om oegentlighet som har meddelats efter lagens ikraftträdande.

¹ Senaste lydelse 2013:1073.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 1 a § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

1 a §¹

Skatteverket beslutar om skatt som avses i 4 kap. 2 och 2 a §§. Skatten ska betalas inom den tid som Skatteverket bestämmer.

Bestämmelserna i 37 kap. 9 och 10 §§ och 41 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) ska gälla i tillämpliga delar vid inhämtande av uppgifter som är av betydelse för beslut om skatt enligt 4 kap. 2 eller 2 a § av någon annan än den som föreläggs eller revideras.

I övrigt ska bestämmelserna i 43 kap., 45–47 kap., 57 kap. 1 §, 59 kap. 11 §, 13–21 §§, 26 och 27 §§, 60 kap., 62 kap. 2 §, 63 kap. 2 §, 4–6 §§, 8–10 §§ samt 15, 16, 22 och 23 §§, 65 kap. 2–4 §§, 7, 8 och 13–15 §§ och 66–71 kap. skatteförfarandelagen gälla i tillämpliga delar.

I övrigt ska bestämmelserna i 3 kap. 4 §, 43 kap., 45–47 kap., 57 kap. 1 §, 59 kap. 11 §, 13–21 §§, 26 och 27 §§, 60 kap., 62 kap. 2 §, 63 kap. 2 §, 4–6 §§, 8–10 §§ samt 15, 16, 22 och 23 §§, 65 kap. 2–4 §§, 7, 8 och 13–15 §§ och 66–71 kap. skatteförfarandelagen gälla i tillämpliga delar.

Om den som är skattskyldig enligt 4 kap. 2 eller 2 a § har betalat in skatt och den inbetalda skatten överstiger vad som enligt beslut av Skatteverket eller domstol ska betalas, ska det överskjutande beloppet återbetalas till den skattskyldige.

Före utbetalning av ett överskjutande belopp enligt fjärde stycket ska sådan skatt enligt denna lag för vilken den skattskyldige står i skuld räknas av. Skattebelopp som den skattskyldige har fått anstånd med att betala ska dock inte räknas av.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.
2. Bestämmelserna tillämpas första gången på beslut om oegentlighet som har meddelats efter lagens ikraftträdande.

¹ Senaste lydelse 2013:1075.

2 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över promemorian Definition av beskattningsår för vissa punktskatter lämnats av Kammarrätten i Sundsvall, Förvaltningsrätten i Falun, Kommerskollegium, Tullverket, Kronofogdemyndigheten, British American Tobacco Sweden AB, JTI Sweden AB, LRF, Riksidrottsförbundet, Sprit & Vinleverantörsföreningen, Svensk Energi, Svenska Petroleum & Biodrivmedel Institutet och Tidningsutgivarna.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att yttra sig: Innovations- och kemiindustrierna, Näringslivets regelnämnd, Philip Morris AB, Regelrådet, SEKAB BioFuels & Chemicals AB, Swedish Match Distribution AB, Svenska Tobakslleverantörsföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges Annonserer och Sveriges Bryggerier.

3 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 4 §, 41 kap. 2 § och 53 kap. 5 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

3 kap.

4 §¹

Nuvarande lydelse

Vad som avses med beskattningsår framgår av följande uppställning:

<i>För</i>	<i>avses med beskattningsår</i>
1. skatt enligt a) inkomstskattelagen (1999:1229), b) lagen (1984:1052) om statlig fastighets- skatt, c) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4, och d) lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader, samt avgift enligt e) lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift	beskattningsår enligt 1 kap. 13–15 §§ inkomstskattelagen eller, för svenska handelsbolag, räkenskapsåret
2. skatt enligt lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avse i 2 § första stycket 6–10	det kalenderår som skatten ska betalas för eller det beskattningsår då skatteunderlag för avkastnings skatt ska tas upp enligt 13 § lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel
3. skatt enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta och lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.	det kalenderår då ersättningen betalas ut
4. skatt enligt mervärdes- skattelagen (1994:200) som ska redovisas för redovisningsperioder	beskattningsår enligt 1 kap. 14 § mervärdes- skattelagen
5. annan mervärdesskatt	det kalenderår då den felaktiga debiteringen har gjorts, eller förvärvet eller omsättningen har skett
6. punktskatt som ska redovisas för redovisningsperioder	beskattningsår enligt 1 kap. 14 § mervärdes- skattelagen
7. annan punktskatt	det kalenderår då den händelse som medför skattskyldighet har inträffat

¹ Senaste lydelse 2015:892.

8. övriga skatter det kalenderår som skatten ska betalas för
9. arbetsgivaravgifter och avgifter som ingår i slutlig skatt det kalenderår som avgiften ska betalas för.
- Med beskattningsår för fysisk person avses dock i fråga om preliminär skatt alltid kalenderår.

3 kap.

4 §

Föreslagen lydelse

Vad som avses med beskattningsår framgår av följande uppställning:

<u>För</u>	<u>avses med beskattningsår</u>
1. skatt enligt a) inkomstskattelagen (1999:1229), b) lagen (1984:1052) om statlig fastighets- skatt, c) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4, och d) lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader, samt avgift enligt e) lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift	beskattningsår enligt 1 kap. 13–15 §§ inkomst- skattelagen eller, för svenska handelsbolag, räkenskapsåret
2. skatt enligt lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avse i 2 § första stycket 6–10	det kalenderår som skatten ska betalas för eller det beskattningsår då skatteunderlag för avkastningsskatt ska tas upp enligt 13 § lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel
3. skatt enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta och lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.	det kalenderår då ersättningen betalas ut
4. skatt enligt mervärdes- skattelagen (1994:200) som ska redovisas för redovisningsperioder	beskattningsår enligt 1 kap. 14 § mervärdes- skattelagen
5. annan mervärdesskatt	det kalenderår då den felaktiga debiteringen har gjorts, eller förvärvet eller omsättningen har skett
6. punktskatt som ska redovisas för redovisningsperioder	beskattningsår enligt 1 kap. 14 § mervärdes- skattelagen
7. punktskatt enligt a) beslut som avses i 53 kap. 5 § skatteför- farande lagen (2011:1244), b) 27 och 28 §§ lagen (1994:1563) om tobaks- skatt, c) 26 och 27 §§ lagen (1994:1564) om alkohol- skatt, eller d) 4 kap. 2 och 2 a §§ lagen (1994:1776) om	<i>det kalenderår under vilket beslutet om återbetalning eller kompensation, eller beslutet om beskattning vid oegentlighet, har meddelats</i>

skatt på energi

8. annan punktskatt	det kalenderår då den händelse som medför skattskyldighet har inträffat
9. övriga skatter	det kalenderår som skatten ska betalas för
10. arbetsgivaravgifter och avgifter som ingår i slutlig skatt	det kalenderår som avgiften ska betalas för.

Med beskattningsår för fysisk person avses dock i fråga om preliminär skatt alltid kalenderår.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***41 kap.****2 §**

Skatteverket får besluta om revision för att kontrollera

1. att uppgiftsskyldighet enligt 15–35 kap. har fullgjorts,	
2. att det finns förutsättningar att fullgöra uppgiftsskyldighet enligt 15–35 kap. som kan antas uppkomma,	
3. skatteupplag enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt eller lagen (1994:1776) om skatt på energi,	
4. att den som har ansökt om återbetalning, kompensation <i>eller nedsättning</i> av punktskatt i de fall som avses i 53 kap. 5 § 2 har lämnat riktiga och fullständiga uppgifter,	4. att den som har ansökt om återbetalning <i>eller</i> kompensation av punktskatt i de fall som avses i 53 kap. 5 § 2 har lämnat riktiga och fullständiga uppgifter,
5. att den som har ansökt om återbetalning av punktskatt i de fall som avses i 53 kap. 5 § 1 har lämnat riktiga och fullständiga uppgifter,	
6. att den som har eller kan antas ha upplåtit en plats för torg- och marknadshandel har fullgjort sina skyldigheter enligt 39 kap. 13 §, eller	
7. att den som har eller kan antas ha omsatt investeringsguld har fullgjort sina skyldigheter enligt 39 kap. 14 §.	

Skatteverket får besluta om revision också för att inhämta uppgifter av betydelse för kontroll enligt första stycket 1–4 av någon annan än den som revideras.

53 kap.**5 §**

Som beslut om punktskatt anses också

1. beslut om återbetalning av skatt enligt	
a) 24 eller 25 § lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,	
b) 29 eller 30 § lagen (1994:1563) om tobaksskatt, eller	
c) 28, 29 eller 30 § lagen (1994:1564) om alkoholskatt, och	
2. beslut om återbetalning, kompensation <i>eller nedsättning</i> enligt 9 kap. 2, 3, 4, 5, 6, 8 a <i>eller</i> 9 §, 9 b § <i>tredje stycket</i> , 10 eller 11 § eller 11 kap. 12 eller 13 § lagen (1994:1776) om skatt på energi.	2. beslut om återbetalning <i>eller</i> kompensation enligt 9 kap. 2, 3, 4, 5, 6, 8 a, 10 eller 11 § eller 11 kap. 12 eller 13 § lagen (1994:1776) om skatt på energi.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Bestämmelserna i 3 kap. 4 § i den nya lydelsen tillämpas första gången på ansökningar om återbetalning av eller kompensation för annan punktskatt än reklamskatt som har lämnats in efter lagens ikraftträdande och på beslut om återbetalning av reklamskatt och beslut om beskattning vid oegentlighet som har meddelats efter lagens ikraftträdande.

3. Bestämmelserna i 3 kap. 4 § i den nya lydelsen ska även tillämpas i fråga om sådana ansökningar om nedsättning av koldioxidskatt eller energiskatt enligt 9 kap. 9 § och 9 b § tredje stycket lagen (1994:1776) om skatt på energi som görs med stöd av övergångsbestämmelserna till lagen (2009:1497) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi. Bestämmelserna ska tillämpas första gången på ansökningar om nedsättning som har lämnats in efter lagens ikraftträdande.

4. Äldre bestämmelser i 41 kap. 2 § och 53 kap. 5 § gäller fortfarande för sådana ansökningar om nedsättning av koldioxidskatt eller energiskatt enligt 9 kap. 9 § och 9 b § tredje stycket lagen (1994:1776) om skatt på energi som görs med stöd av övergångsbestämmelserna till lagen (2009:1497) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt

Härigenom föreskrivs att 34 a § lagen (1994:1563) om tobaksskatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 a §¹

Skatteverket beslutar om skatt som avses i 27 och 28 §§. Skatten ska betalas inom den tid som Skatteverket bestämmer.

Bestämmelserna i 37 kap. 9 och 10 §§ och 41 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) ska gälla i tillämpliga delar vid inhämtande av uppgifter som är av betydelse för beslut om skatt enligt 27 eller 28 § av någon annan än den som föreläggs eller revideras.

I övrigt ska bestämmelserna i 43 kap., 45–47 kap., 57 kap. 1 §, 59 kap. 11 §, 13–21 §§, 26 och 27 §§, 60 kap., 62 kap. 2 §, 63 kap. 2 §, 65 kap. 2–4 §§, 7, 8 och 13–15 §§ och 66–71 kap. skatteförfarandelagen gälla i tillämpliga delar.	I övrigt ska bestämmelserna i 3 kap. 4 §, 43 kap., 45–47 kap., 57 kap. 1 §, 59 kap. 11 §, 13–21 §§, 26 och 27 §§, 60 kap., 62 kap. 2 §, 63 kap. 2 §, 4–6 §§, 8–10 §§ samt 15, 16, 22 och 23 §§, 65 kap. 2–4 §§, 7, 8 och 13–15 §§ och 66–71 kap. skatteförfarandelagen gälla i tillämpliga delar.

Om den som är skattskyldig enligt 27 eller 28 § har betalat in skatt och den inbetalda skatten överstiger vad som enligt beslut av Skatteverket eller domstol ska betalas, ska det överskjutande beloppet återbetalas till den skattskyldige.

Före utbetalning av ett överskjutande belopp enligt fjärde stycket ska sådan skatt enligt denna lag för vilken den skattskyldige står i skuld räknas av. Skattebelopp som den skattskyldige har fått anstånd med att betala ska dock inte räknas av.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
2. Bestämmelserna i 34 a § i den nya lydelsen tillämpas första gången på beslut om beskattning vid oegentlighet som har meddelats efter lagens ikraftträdande.

¹ Senaste lydelse 2013:1071.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt

Härigenom föreskrivs att 34 a § lagen (1994:1564) om alkoholskatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 a §¹

Skatteverket beslutar om skatt som avses i 26 och 27 §§. Skatten ska betalas inom den tid som Skatteverket bestämmer.

Bestämmelserna i 37 kap. 9 och 10 §§ och 41 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) ska gälla i tillämpliga delar vid inhämtande av uppgifter som är av betydelse för beslut om skatt enligt 26 eller 27 § av någon annan än den som föreläggs eller revideras.

I övrigt ska bestämmelserna i 43 kap., 45–47 kap., 57 kap. 1 §, 59 kap. 11 §, 13–21 §§, 26 och 27 §§, 60 kap., 62 kap. 2 §, 63 kap. 2 §, 4–6 §§, 8–10 §§ samt 15, 16, 22 och 23 §§, 65 kap. 2–4 §§, 7, 8 och 13–15 §§ och 66–71 kap. skatteförfarandelagen gälla i tillämpliga delar.	I övrigt ska bestämmelserna i 3 kap. 4 §, 43 kap., 45–47 kap., 57 kap. 1 §, 59 kap. 11 §, 13–21 §§, 26 och 27 §§, 60 kap., 62 kap. 2 §, 63 kap. 2 §, 4–6 §§, 8–10 §§ samt 15, 16, 22 och 23 §§, 65 kap. 2–4 §§, 7, 8 och 13–15 §§ och 66–71 kap. skatteförfarandelagen gälla i tillämpliga delar.

Om den som är skattskyldig enligt 26 eller 27 § har betalat in skatt och den inbetalda skatten överstiger vad som enligt beslut av Skatteverket eller domstol ska betalas, ska det överskjutande beloppet återbetalas till den skattskyldige.

Före utbetalning av ett överskjutande belopp enligt fjärde stycket ska sådan skatt enligt denna lag för vilken den skattskyldige står i skuld räknas av. Skattebelopp som den skattskyldige har fått anstånd med att betala ska dock inte räknas av.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Bestämmelserna i 34 a § i den nya lydelsen tillämpas första gången på beslut om beskattning vid oegentlighet som har meddelats efter lagens ikraftträdande.

¹ Senaste lydelse 2013:1073.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 1 a § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 kap.

1 a §¹

Skatteverket beslutar om skatt som avses i 4 kap. 2 och 2 a §§. Skatten ska betalas inom den tid som Skatteverket bestämmer.

Bestämmelserna i 37 kap. 9 och 10 §§ och 41 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) ska gälla i tillämpliga delar vid inhämtande av uppgifter som är av betydelse för beslut om skatt enligt 4 kap. 2 eller 2 a § av någon annan än den som föreläggs eller revideras.

I övrigt ska bestämmelserna i 43 kap., 45–47 kap., 57 kap. 1 §, 59 kap. 11 §, 13–21 §§, 26 och 27 §§, 60 kap., 62 kap. 2 §, 63 kap. 2 §, 4–6 §§, 8–10 §§ samt 15, 16, 22 och 23 §§, 65 kap. 2–4 §§, 7, 8 och 13–15 §§ och 66–71 kap. skatteförfarandelagen gälla i tillämpliga delar.

I övrigt ska bestämmelserna i 3 kap. 4 §, 43 kap., 45–47 kap., 57 kap. 1 §, 59 kap. 11 §, 13–21 §§, 26 och 27 §§, 60 kap., 62 kap. 2 §, 63 kap. 2 §, 4–6 §§, 8–10 §§ samt 15, 16, 22 och 23 §§, 65 kap. 2–4 §§, 7, 8 och 13–15 §§ och 66–71 kap. skatteförfarandelagen gälla i tillämpliga delar.

Om den som är skattskyldig enligt 4 kap. 2 eller 2 a § har betalat in skatt och den inbetalda skatten överstiger vad som enligt beslut av Skatteverket eller domstol ska betalas, ska det överskjutande beloppet återbetalas till den skattskyldige.

Före utbetalning av ett överskjutande belopp enligt fjärde stycket ska sådan skatt enligt denna lag för vilken den skattskyldige står i skuld räknas av. Skattebelopp som den skattskyldige har fått anstånd med att betala ska dock inte räknas av.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Bestämmelserna i 6 kap. 1 a § i den nya lydelsen tillämpas första gången på beslut om beskattning vid oegentlighet som har meddelats efter lagens ikraftträdande.

¹ Senaste lydelse 2013:1075.

4 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2016-04-26

Närvarande: F.d. justitierådet Lennart Hamberg samt justitieråden Anita Saldén Enéerus och Ingemar Persson.

Definition av beskattningsår för vissa punktskatter

Enligt en lagrådsremiss den 21 april 2016 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244),
2. lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt,
3. lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt,
4. lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi.

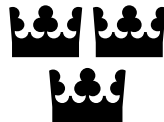
Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Ann-Christine Ålander.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 18

Omsättningsgräns för mervärdesskatt

Bilaga till avsnitt 6.24

Bilaga 18

Omsättningsgräns för mervärdesskatt

Innehållsförteckning

1	Promemorians lagförslag.....	5
	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)	5
2	Förteckning över remissinstanserna.....	13
3	Lagrådsremissens lagförslag.....	14
	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)	14
4	Lagrådets yttrande	19

1 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom förskrivs i fråga om mervärdesskattelagen (1994:200)¹ dels att 1 kap. 1 §, 3 kap. 3 och 30 a §§, 8 kap. 9 §, 8 a kap. 4 och 7 §§, 10 kap. 11–11 a och 12 §§ ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas ett nytt kapitel 9 d och en ny paragraf 11 kap. 9 a § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²

Mervärdesskatt ska betalas till staten enligt denna lag

1. vid sådan omsättning inom landet av varor eller tjänster som är skattepliktig och görs av en beskattningsbar person i denna egenskap,
2. vid skattepliktigt unionsinternt förvärv av varor som är lös egendom, om inte omsättningen är gjord inom landet, eller
3. vid sådan import av varor till landet som är skattepliktig.

Vad som utgör omsättning eller import anges i 2 kap. Vad som utgör unionsinternt förvärv anges i 2 a kap. Huruvida skatteplikt föreligger för en omsättning, ett unionsinternt förvärv eller import anges i 3 kap. Vad som avses med beskattningsbar person anges i 4 kap. I vilka fall en omsättning anses ha gjorts inom landet anges i 5 kap.

Vad som utgör omsättning eller import anges i 2 kap. Vad som utgör unionsinternt förvärv anges i 2 a kap. Huruvida skatteplikt föreligger för en omsättning, ett unionsinternt förvärv eller import anges i 3 kap. Vad som avses med beskattningsbar person anges i 4 kap. I vilka fall en omsättning anses ha gjorts inom landet anges i 5 kap. *Bestämmelser om skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning finns i 9 d kap.*

Till staten ska också betalas belopp som i en faktura eller liknande handling betecknats som mervärdesskatt, även om beloppet inte utgör mervärdesskatt enligt denna lag.

3 kap.

3 §³

Undantaget enligt 2 § omfattar inte

1. upplåtelse eller överlåtelse av verksamhetstillbehör,
2. omsättning av växande skog, odling och annan växtlighet utan samband med överlåtelse av marken,
3. upplåtelse eller överlåtelse av rätt till jordbruksarrende, avverkningsrätt och annan jämförlig rättighet, rätt att ta jord, sten eller andra naturprodukter samt rätt till jakt, fiske eller bete,
4. rumsuthyrning i hotellrörelse eller liknande verksamhet samt upplåtelse av campingplatser och motsvarande i campingverksamhet,
5. upplåtelse av lokaler och andra platser för parkering, inklusive förtöjning och ankring, av transportmedel,
6. upplåtelse av förvaringsboxar,

¹ Lagen omtryckt 2000:500.

² Senaste lydelse 2013:368.

³ Senaste lydelse 2013:1108.

7. upplåtelse av utrymmen för reklam eller annonsering på fastigheter,
8. upplåtelse för djur av byggnader eller mark,
9. upplåtelse för trafik av väg, bro eller tunnel samt upplåtelse av spåranläggning för järnvägstrafik,
10. korttidsupplåtelse av lokaler och anläggningar för idrottsutövning,
11. upplåtelse av terminalanläggning för buss- och tågtrafik till trafikoperatörer, och
12. upplåtelse till en mobiloperatör av plats för utrustning på en mast eller liknande konstruktion och tillhörande utrymme för teknisk utrustning som omfattas av upplåtelsen.

Undantaget enligt 2 § gäller inte heller när en fastighetsägare, ett konkursbo eller en sådan mervärdesskattegrupp som avses i 6 a kap. för stadigvarande användning i en verksamhet som medför skattskyldighet eller som medför rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 § helt eller delvis hyr ut en sådan byggnad eller annan anläggning, som utgör fastighet. Skatteplikt gäller dock inte om uthyrningen avser stadigvarande bostad. Uthyrning till staten, en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund som avses i 4 § lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser är skattepliktig även om uthyrningen sker för en verksamhet som inte medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 §. Skatteplikt gäller dock inte för uthyrning till en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund, om fastigheten vidareuthyrs av kommunen, kommunalförbundet eller samordningsförbundet för användning i en verksamhet som bedrivs av någon annan än staten, en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund och som inte medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 §. Det som har sagts om uthyrning gäller även för upplåtelse av bostadsrätt.

Undantaget enligt 2 § gäller inte heller när en fastighetsägare, ett konkursbo eller en sådan mervärdesskattegrupp som avses i 6 a kap. för stadigvarande användning i en verksamhet som medför skattskyldighet eller som medför rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 § helt eller delvis hyr ut en sådan byggnad eller annan anläggning, som utgör fastighet. Skatteplikt gäller dock inte om uthyrningen avser stadigvarande bostad *eller om uthyrningen sker till en beskattningsbar person som är skattebefriad enligt 9 d kap.* Uthyrning till staten, en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund som avses i 4 § lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser är skattepliktig även om uthyrningen sker för en verksamhet som inte medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 §. Skatteplikt gäller dock inte för uthyrning till en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund, om fastigheten vidareuthyrs av kommunen, kommunalförbundet eller samordningsförbundet för användning i en verksamhet som bedrivs av någon annan än staten, en kommun, ett kommunalförbund eller ett samordningsförbund och som inte medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1, 6, 9, 11, 11 e eller 12 §. Det som har sagts om uthyrning gäller även för upplåtelse av bostadsrätt.

Andra stycket tillämpas också

1. vid uthyrning i andra och tredje hand,
2. vid bostadsrättshavares upplåtelse av nyttjanderätt till fastighet som innehas med bostadsrätt, och
3. när en byggnad eller annan anläggning som utgör fastighet uppförs eller genomgår omfattande till- eller ombyggnad i syfte att anläggningen helt eller delvis ska kunna hyras ut för sådan verksamhet som avses i andra stycket.

I 9 kap. finns särskilda bestämmelser om skattskyldighet för sådan uthyrning, bostadsrättsupplåtelse och upplåtelse av nyttjanderätt som anges i andra och tredje styckena.

30 a §⁴

Från skatteplikt undantas omsättning av varor som transporteras av säljaren eller köparen eller för någonders räkning från Sverige till ett annat EU-land, om

1. köparen är en beskattningsbar person eller en juridisk person som inte är en beskattningsbar person och agerar i denna egenskap i ett annat EU land,
2. varorna är punktskattepliktiga och förvärvaren inte är en privatperson, eller
3. varorna är nya transportmedel.

Från skatteplikt undantas en sådan överföring av vara som avses i 2 kap. 1 § andra stycket om förhållandena är sådana som anges i första stycket 1–3 i den här paragrafen.

Om köparen antingen är en juridisk person som inte är en beskattningsbar person eller en beskattningsbar person som saknar rätt till avdrag eller återbetalning motsvarande den i 10 kap. 1–4 a eller 10 kap. 9–13 §§, gäller undantaget i första stycket 1 enbart om

1. det sammanlagda beloppet för köparens unionsinterna förvärv i det EU land som förvärvet äger rum i under kalenderåret eller det närmast föregående kalenderåret överstiger det belopp som landet har fastställt enligt artikel 3.2 i rådets direktiv 2006/112/EG, eller
2. köparen har utnyttjat en möjlighet att bli skattskyldig för sina förvärv i det EU-land som avses i 1.

Detsamma gäller om köparen är en beskattningsbar person vars förvärv avser en jordbruks-, skogsbruks- eller fiskeverksamhet som omfattas av schablonbeskattning enligt bestämmelserna i avdelning XII kapitel 2 i rådets direktiv 2006/112/EG.

Undantaget från skatteplikt i första stycket 1 gäller inte om säljaren omfattas av skattebefrielse enligt 9 d kap.

8 kap.9 §⁵

Avdrag får inte göras för sådan ingående skatt som hänför sig till

1. stadigvarande bostad om inte annat följer av 10 §,
2. utgifter för representation och liknande ändamål för vilka den skattskyldige inte har rätt att göra avdrag vid inkomstbeskattningen enligt 16 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229),
3. förvärv av varor för försäljning från fartyg i de fall som avses i 5 kap. 3 a § tredje stycket, eller
4. kostnader vid uttag av tjänst där beskattningsunderlaget beräknats enligt 7 kap. 5 § andra stycket.

Den som omfattas av skattebefrielse enligt 9 d kap. har inte rätt till avdrag för ingående skatt.

I 9 a kap. 13 § och 9 b kap. 3 § finns ytterligare begränsningar av rätten till avdrag för ingående skatt.

8 a kap.

4 §

Om inte annat följer av 5 § eller 11–14 §§, *Om inte annat följer av 5 § eller 11–14 §§, ska skall jämkning ske i följande fall:* jämkning ske i följande fall:

1. om användningen av en investeringsvara vars förvärvande helt eller delvis medfört avdragsrätt för ingående skatt ändras på så sätt att avdragsrätten minskar,
2. om användningen av en investeringsvara vars förvärvande inte medfört rätt till avdrag för ingående skatt eller endast delvis medfört sådan rätt ändras på så sätt att avdragsrätten ökar,
3. om en annan investeringsvara än en fastighet avyttras och omsättningen är skattepliktig, under förutsättning att förvärvet av varan endast delvis medfört avdragsrätt,

⁴ Senaste lydelse 2015:888.

⁵ Senaste lydelse 2011:1253.

4. om en fastighet överläts under förutsättning att avdrag gjorts för ingående skatt på kostnader för ny-, till- eller ombyggnad som avses i 2 § första stycket 2 eller 4,

5. om en fastighet som avses i 2 § första stycket 3 överläts *eller*,

6. om en fastighetsägare, bostadsrättshavare eller hyresgäst försätts i konkurs, under förutsättning att han haft rätt till avdrag för ingående skatt som hänför sig till kostnader för investeringsvaror som avses i 2 § första stycket 2, 3 eller 4.

5. om en fastighet som avses i 2 § första stycket 3 överläts,

6. om en fastighetsägare, bostadsrättshavare eller hyresgäst försätts i konkurs, under förutsättning att han haft rätt till avdrag för ingående skatt som hänför sig till kostnader för investeringsvaror som avses i 2 § första stycket 2, 3 eller 4,

7. om den som är skattebefriad enligt 9 d kap. övergår till att tillämpa de allmänna bestämmelserna i denna lag vilket medför att rätten till avdrag ökar, eller

8. om den som tillämpar de allmänna bestämmelserna i denna lag övergår till att vara skattebefriad enligt 9 d kap. vilket medför att rätten till avdrag minskar.

Statens fordran på grund av jämkning enligt första stycket 6 får göras gällande i en konkurs, om fordran uppkommer på grund av att gäldenären försätts i konkurs.

7 §⁶

Vid ändrad användning av en investeringsvara *skall* avdrag för ingående skatt jämkas varje räkenskapsår under återstoden av korrigeringstiden.

Vid överlåtelse av investeringsvaror samt i fall som avses i 4 § första stycket 6 *skall* avdrag som gjorts för ingående skatt jämkas vid ett enda tillfälle och jämkningen *skall* avse återstoden av korrigeringstiden.

I återstoden av korrigeringstiden *skall* räknas in det räkenskapsår under vilket användningen ändras eller överlåtelse sker.

Avser en ändrad användning eller en överlåtelse endast en del av en fastighet *skall* endast den ingående skatt som hänför sig till denna del jämkas.

Vid ändrad användning av en investeringsvara *ska* avdrag för ingående skatt jämkas varje räkenskapsår under återstoden av korrigeringstiden.

Vid överlåtelse av investeringsvaror samt i fall som avses i 4 § första stycket 6 *ska* avdrag som gjorts för ingående skatt jämkas vid ett enda tillfälle och jämkningen *ska* avse återstoden av korrigeringstiden.

Jämkning enligt 4 § 8 ska ske vid ett enda tillfälle och avse återstoden av korrigeringstiden om inte särskilda skäl talar mot det.

I återstoden av korrigeringstiden *ska* räknas in det räkenskapsår under vilket användningen ändras eller överlåtelse sker.

Avser en ändrad användning eller en överlåtelse endast en del av en fastighet *ska* endast den ingående skatt som hänför sig till denna del jämkas.

9 d kap.

Skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning

⁶ Senaste lydelse 2000:1358.

Beskattningsbara personer som omfattas av skattebefrielse

1 §

En beskattningsbar person ska befrias från skatt på omsättning av varor och tjänster som den beskattningsbara personen om-sätter inom landet under ett beskattningsår om omsättningen enligt 3 §

1. under beskattningsåret inte beräknas överstiga 30 000 kronor, och

2. under de två senaste beskattningsåren inte för något av åren överstigit 3 000 kronor.

Om beskattningsåret är längre eller kortare än tolv månader ska omsättningsgränsen enligt första stycket justeras i motsvarande mån.

2 §

Beskattningsbara personer som inte är etablerade inom landet eller som är skattskyldiga enligt 1 kap. 2 § 4 a, 4 b, 4 d och 4 e, 2 a eller 2 b §, 3 kap. 10 a–c §§ eller kap. har inte rätt till skattebefrielse.

Skattebefrielsen omfattar inte omsättning av nya transportmedel som undantas från skattepliket enligt 3 kap. 30 a §.

Omsättningsbeloppet

3 §

I det belopp som avses i 1 § ska inräknas

1. ersättning från skattepliktig omsättning av varor och tjänster inom landet med undantag för ersättning för omsättning av anläggningstillgångar

2. beskattningsunderlaget för skattepliktigt uttag,

3. ersättning från omsättning som är undantagen från skattepliket enligt 3 kap. 19 § 2, 21, 21 a, 22 eller 23 § 2, 4 och 7 samt 26 a §,

4. ersättning från omsättning av fastigheter som är undantagen från skattepliket enligt 3 kap. 2 § samt från omsättning som är undantagen från skattepliket enligt 3 kap. 9 eller 10 § om omsättningen inte endast har karaktären av bitransaktioner, och

5. ersättning från omsättning som anses gjord utomlands enligt 5 kap. 3 a § första stycket 1–3 och 8, samt 19 § 2 a, 2 b, 3 och 4.

I beloppet som avses i första stycket ska inte ingå skatt enligt denna lag.

Ansökan och beslut

4 §

Om den beskattningsbara personen inte är eller

ska vara registrerad till mervärdesskatt gäller skattebefrielsen utan ansökan eller beslut.

För beskattningsbara personer i andra fall än som avses i första stycket gäller skattebefrielsen endast om Skatteverket efter ansökan av den beskattningsbara personen har beslutat om detta. Befrielsen får gälla tidigast från och med den dag Skatteverket har beslutat om denna.

5 §

Om den som är skattebefriad ansöker om det ska Skatteverket besluta att skatt ska tas ut enligt denna lag trots att förutsättningarna för skattebefrielse enligt 1 § alljämt föreligger.

6 §

Ett beslut om beskattning enligt 5 § får fattas tidigast efter utgången av det andra beskattningsåret efter det beskattningsår under vilket ett beslut om skattebefrielse fattades.

Ett beslut om skattebefrielse får fattas först efter utgången av det andra beskattningsåret efter det beskattningsår under vilket ett beslut om beskattning enligt 5 § fattades.

Skattebefrielsen upphör utan beslut

7 §

Om förutsättningarna för befrielse upphör på grund av att det belopp som avses i 1 § överstiger 30 000 kronor under innevarande år ska den beskattningsbara personen ta ut skatt enligt denna lag och anmäla sig för registrering hos Skatteverket enligt 7 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

10 kap.

11 §⁷

Den som i en ekonomisk verksamhet omsätter varor eller tjänster inom landet har rätt till återbetalning av ingående skatt för vilken denne saknar rätt till avdrag enligt 8 kap. på grund av att omsättningen är undantagen från skatteplikt enligt 3 kap. 19 § första stycket 2, 21 §, 21 a §, 22 §, 23 § 2, 4 eller 7, 26 a §, 30 a §, 30 c §, 30 e §, 31 §, 31 a §, 32 § eller enligt 9 c kap. 1 §.

Rätt till återbetalning föreligger också för ingående skatt som hänför sig till sådan omsättning av varor och tjänster som avses i 3 kap. 9 § utom tredje stycket 2, 10 § eller 23 § 1 om

1. förvärvaren är en beskattningsbar person som i ett land utanför EU har antingen sätet för sin ekonomiska verksamhet eller ett fast etableringsställe till vilket tjänsten tillhandahålls eller, om den beskattningsbara personen saknar sådant säte eller etableringsställe i det landet, den beskattningsbara personen är bosatt eller stadigvarande vistas där,

⁷ Senaste lydelse 2015:888.

2. förvärvaren inte är en beskattningsbar person och förvärvaren är bosatt eller stadigvarande vistas i ett land utanför EU, eller

3. omsättningen har direkt samband med varor som ska exporteras till ett land utanför EU.

Rätt till återbetalning föreligger också för ingående skatt avseende förvärv och import som hänförs till omsättning i ett annat EU-land under förutsättning att

1. omsättningen är skattepliktig eller medför återbetalningsrätt motsvarande den som avses i denna paragraf eller 12 § i det land där omsättningen görs,

2. omsättningen skulle ha varit skattepliktig eller skulle ha medfört rätt enligt denna paragraf eller 12 § till återbetalning om omsättningen gjorts här i landet, och

3. rätten till återbetalning inte ska utövas genom en ansökan med stöd av 1 eller 2 §.

Den som omfattas av skattebefrielse enligt 9 d kap. har inte rätt till återbetalning enligt första och andra stycket.

11 §⁸

Den som är en beskattningsbar person bara på grund av tillfällig omsättning av nya transportmedel enligt 4 kap. 2 § har rätt till återbetalning av ingående skatt om omsättningen är undantagen från skatteplikt enligt 3 kap. 30 a §. Denna återbetalningsrätt avser den mervärdesskatt som säljaren betalat som en del av ersättningen för sitt förvärv eller vid import eller vid ett unionsinternt förvärv av transportmedlet. Högre belopp än som motsvarar den skatt säljaren skulle ha blivit skyldig att betala om säljaren hade varit skattskyldig för omsättningen kan dock inte återbetalas

Vid sådan omsättning av nya transportmedel som undantas från beskattning enligt 3 kap. 30 a § föreligger rätt till återbetalning av ingående skatt för vilken den beskattningsbara personen inte kunnat få avdrag enligt 8 kap. eller återbetalning enligt övriga bestämmelser i detta kapitel. Denna återbetalningsrätt avser den mervärdesskatt som säljaren betalat som en del av ersättningen för sitt förvärv eller vid import eller vid ett unionsinternt förvärv av transportmedlet. Högre belopp än som motsvarar den skatt säljaren skulle ha blivit skyldig att betala om säljaren hade varit skattskyldig för omsättningen kan dock inte återbetalas.

Återbetalning enligt första stycket kan medges först sedan transportmedlet har levererats.

12 §⁹

Den som omsätter varor eller tjänster genom export har rätt till återbetalning av ingående skatt för vilken han saknar rätt till avdrag enligt 8 kap. på grund av att omsättningen sker utanför EU. Rätten till återbetalning gäller under förutsättning att omsättningen är skattepliktig eller undantagen från skatteplikt enligt 3 kap. 10 a §, 19 § första stycket 2, 21 §, 23 § 2, 3 eller 4 eller 30 e §.

Rätt till återbetalning av ingående skatt enligt första stycket gäller inte den som omfattas av skattebefrielse enligt 9 d kap.

11 kap.

9 a §

Den som omfattas av skattebefrielse enligt 9 d kap. ska inte ange mervärdesskatt på faktura som utfärdas i enlighet med 1 eller 7 § och som avser omsättningar som omfattas av skattebefrielsen.

⁸ Senaste lydelse 2015:888.

⁹ Senaste lydelse 2011:283.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

2 Förteckning över remissinstanserna

Följande remissinstanser har yttrat sig över promemorian:

Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Malmö, Förvaltningsrätten i Jönköping, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Kommerskollegium, Statskontoret, Tullverket, Ekonomistyrningsverket, Bokföringsnämnden, Statistiska centralbyrån, Uppsala universitet, Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, Konkurrensverket, Statens energimyndighet, Energi marknadsinspektionen, Tillväxtverket, Tillväxtanalys, E.On, FAR, Företagarna, Lantbrukarnas Riksförbund, Näringslivets Regel-nämnd, Oberoende elhandlare, Regelrådet, Solel-kommissionen, Srf konsulterna, Energiföretagen Sverige, Svensk solenergi, Svenskt Näringsliv, Sveriges kommuner och landsting, Vattenfall, Näringslivets skattedelegation.

Följande remissinstanser avstår från att yttra sig eller har inte avhört:

Konjunkturinstitutet, Stockholms handelskammare.

3 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs i fråga om mervärdesskattelagen (1994:200)¹ dels att 1 kap. 1 §, 3 kap. 30 a §, 8 a kap. 7 § och 10 kap. 11 och 12 §§ ska ha följande lydelse, dels att det ska införas ett nytt kapitel, 9 d, och en ny paragraf, 11 kap. 9 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²

Mervärdesskatt ska betalas till staten enligt denna lag

1. vid sådan omsättning inom landet av varor eller tjänster som är skattepliktig och görs av en beskattningsbar person i denna egenskap,

2. vid skattepliktigt unionsinternt förvärv av varor som är lös egendom, om inte omsättningen är gjord inom landet, eller

3. vid sådan import av varor till landet som är skattepliktig.

Vad som utgör omsättning eller import anges i 2 kap. Vad som utgör unionsinternt förvärv anges i 2 a kap. *Huruvida* skatteplikt föreligger för en omsättning, ett unionsinternt förvärv eller import anges i 3 kap. Vad som avses med beskattningsbar person anges i 4 kap. I vilka fall en omsättning anses ha gjorts inom landet anges i 5 kap.

Till staten ska också betalas belopp som i en faktura eller liknande handling betecknats som mervärdesskatt, även om beloppet inte utgör mervärdesskatt enligt denna lag.

1. vid sådan omsättning inom landet av varor eller tjänster som är skattepliktig *men inte omfattas av skattebefrielse* och som görs av en beskattningsbar person i denna egenskap,

Vad som utgör omsättning eller import anges i 2 kap. Vad som utgör unionsinternt förvärv anges i 2 a kap. *I vilka fall det finns* skatteplikt för en omsättning, ett unionsinternt förvärv eller import anges i 3 kap. Vad som avses med beskattningsbar person anges i 4 kap. I vilka fall en omsättning anses ha gjorts inom landet anges i 5 kap. *Förutsättningarna för skattebefrielse anges i 9 d kap.*

3 kap.

30 §³

Från skatteplikt undantas omsättning av varor som transporteras av säljaren eller köparen eller för någons räkning från Sverige till ett annat EU-land, om

1. köparen är en beskattningsbar person eller en juridisk person som inte är en beskattningsbar person och agerar i denna egenskap i ett annat EU-land,

2. varorna är punktskattepliktiga och förvärvaren inte är en privatperson, eller

3. varorna är nya transportmedel.

Från skatteplikt undantas en sådan överföring av vara som avses i 2 kap. 1 § andra stycket om förhållandena är sådana som anges i första stycket 1–3 i den här paragrafen.

Om köparen antingen är en juridisk person som inte är en beskattningsbar person eller en beskattningsbar person som saknar rätt till avdrag eller återbetalning motsvarande den i 10 kap. 1–4 a eller 10 kap. 9–13 §§, gäller undantaget i första stycket 1 enbart om

¹ Lagen omtryckt 2000:500.

² Senaste lydelse 2013:368.

³ Senaste lydelse 2015:888.

1. det sammanlagda beloppet för köparens unionsinterna förvärv i det EU-land som förvärvet äger rum i under kalenderåret eller det närmast föregående kalenderåret överstiger det belopp som landet har fastställt enligt artikel 3.2 i rådets direktiv 2006/112/EG, eller

2. köparen har utnyttjat en möjlighet att bli skattskyldig för sina förvärv i det EU-land som avses i 1.

Detsamma gäller om köparen är en beskattningsbar person vars förvärv avser en jordbruks-, skogsbruks- eller fiskeverksamhet som omfattas av schablonbeskattning enligt bestämmelserna i avdelning XII kapitel 2 i rådets direktiv 2006/112/EG.

Undantaget från skatteplikt i första stycket 1 eller 2 gäller inte om säljaren omfattas av skattebefrielse enligt 9 d kap.

8 a kap.

7 §⁴

Vid ändrad användning av en investeringsvara *skall* avdrag för ingående skatt jämkas varje räkenskapsår under återstoden av korrigeringstiden.

Vid ändrad användning av en investeringsvara *ska* avdrag för ingående skatt jämkas varje räkenskapsår under återstoden av korrigeringstiden. *Vid övergång till skattebefrielse enligt 9 d kap. ska dock jämkning ske vid ett enda tillfälle och avse återstoden av korrigeringstiden, om inte den beskattningsbara personen motsätter sig det. Även om den beskattningsbara personen motsätter sig det ska jämkning ske vid ett enda tillfälle, om det finns särskilda skäl för det.*

Vid överlåtelse av investeringsvaror samt i fall som avses i 4 § första stycket 6 *skall* avdrag som gjorts för ingående skatt jämkas vid ett enda tillfälle och jämkningen *skall* avse återstoden av korrigeringstiden.

Vid överlåtelse av investeringsvaror samt i fall som avses i 4 § första stycket 6 *ska* avdrag som gjorts för ingående skatt jämkas vid ett enda tillfälle och jämkningen *ska* avse återstoden av korrigeringstiden.

I återstoden av korrigeringstiden *skall* räknas in det räkenskapsår under vilket användningen ändras eller överlåtelse sker.

I återstoden av korrigeringstiden *ska* räknas in det räkenskapsår under vilket användningen ändras eller överlåtelse sker.

Avser en ändrad användning eller en överlåtelse endast en del av en fastighet *skall* endast den ingående skatt som hänför sig till denna del jämkas.

Avser en ändrad användning eller en överlåtelse endast en del av en fastighet *ska* endast den ingående skatt som hänför sig till denna del jämkas.

9 d kap.

Skattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning

Beskattningsbara personer som omfattas av skattebefrielse

1 §

En beskattningsbar person ska befrias från skatt på omsättning av varor och tjänster som den

⁴ Senaste lydelse 2000:1358.

beskattningsbara personen gör inom landet under ett beskattningsår, om omsättningen enligt 3 §

1. inte beräknas överstiga 30 000 kronor under beskattningsåret, och

2. inte har överstigit 30 000 kronor för något av de två närmast föregående beskattningsåren.

Om beskattningsåret är längre eller kortare än tolv månader, ska beloppet enligt första stycket justeras i motsvarande mån.

2 §

Beskattningsbara personer som inte är etablerade inom landet eller som är skattskyldiga för omsättning enligt 1 kap. 2 b §, 3 kap. 10 b och 10 c §§ eller 9 kap. har inte rätt till skattebefrielse.

Skattebefrielsen omfattar inte omsättning av nya transportmedel som undantas från skatteplik enligt 3 kap. 30 a § eller omsättning som avses i 2 kap. 2 § 1.

3 §

I det belopp som avses i 1 § ska följande inräknas:

1. beskattningsunderlaget för skattepliktig omsättning av varor och tjänster inom landet,

2. ersättning från omsättning som är undantagen från skatteplik enligt 3 kap. 19 § 2, 21, 21 a, 22, 23 § 2, 4 eller 7, 26 a, 30 c, 31 eller 31 a §,

3. ersättning från omsättning som är undantagen från skatteplik enligt 3 kap. 2, 9 eller 10 §, om omsättningen inte endast har karaktären av en bitransaktion, och

4. ersättning från omsättning som anses gjord utomlands enligt 5 kap. 3 a § första stycket 1, 2, 3, 7 eller 8 eller 19 § 2 a, 2 b, 3 eller 4.

Ersättning för omsättning av anläggningstillgångar ska inte ingå i beloppet enligt första stycket.

Ansökan och beslut om skattebefrielse

4 §

Om den beskattningsbara personen inte är eller ska vara registrerad till mervärdesskatt, gäller skattebefrielsen utan ansökan eller beslut.

För andra beskattningsbara personer gäller skattebefrielsen endast om Skatteverket efter ansökan av den beskattningsbara personen har beslutat om detta. Befrielsen gäller tidigast från och med den dag Skatteverket har beslutat om den.

Ett beslut om skattebefrielse gäller tidigast från ingången av det tredje beskattningsåret efter det beskattningsår då ett beslut om beskattning fattades

enligt 5 § andra stycket.

Skattebefrielse upphör

5 §

Om förutsättningarna för befrielse upphör på grund av att det belopp som avses i 1 § överstiger 30 000 kronor under innevarande beskattningsår, ska den beskattningsbara personen ta ut skatt enligt denna lag och anmäla sig för registrering hos Skatteverket på det sätt som framgår av 7 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Om den som är skattebefriad ansöker om det, ska Skatteverket besluta att skatt ska tas ut enligt denna lag trots att det fortfarande finns förutsättningar för skattebefrielse enligt 1 §. Ett sådant beslut gäller tidigast från ingången av beskattningsåret närmast före det beskattningsår då ansökan kom in till Skatteverket.

10 kap.

11 §⁵

Den som i en ekonomisk verksamhet omsätter varor eller tjänster inom landet har rätt till återbetalning av ingående skatt för vilken denne saknar rätt till avdrag enligt 8 kap. på grund av att omsättningen är undantagen från skatteplikt enligt 3 kap. 19 § första stycket 2, 21 §, 21 a §, 22 §, 23 § 2, 4 eller 7, 26 a §, 30 a §, 30 c §, 30 e §, 31 §, 31 a §, 32 § eller enligt 9 c kap. 1 §.

Rätt till återbetalning föreligger också för ingående skatt som hänför sig till sådan omsättning av varor och tjänster som avses i 3 kap. 9 § utom tredje stycket 2, 10 § eller 23 § 1 om

1. förvärvaren är en beskattningsbar person som i ett land utanför EU har antingen sätet för sin ekonomiska verksamhet eller ett fast etableringsställe till vilket tjänsten tillhandahålls eller, om den beskattningsbara personen saknar sådant säte eller etableringsställe i det landet, den beskattningsbara personen är bosatt eller stadigvarande vistas där,

2. förvärvaren inte är en beskattningsbar person och förvärvaren är bosatt eller stadigvarande vistas i ett land utanför EU, eller

3. omsättningen har direkt samband med varor som ska exporteras till ett land utanför EU.

Rätt till återbetalning föreligger också för ingående skatt avseende förvärv och import som hänför sig till omsättning i ett annat EU-land under förutsättning att

1. omsättningen är skattepliktig eller medför återbetalningsrätt motsvarande den som avses i denna paragraf eller 12 § i det land där omsättningen görs,

2. omsättningen skulle ha varit skattepliktig eller skulle ha medfört rätt enligt denna paragraf eller 12 § till återbetalning om omsättningen gjorts här i landet, och

3. rätten till återbetalning inte ska utövas genom en ansökan med stöd av 1 eller 2 §.

Den som omfattas av skattebefrielse enligt 9 d kap. har inte rätt till återbetalning för ingående skatt enligt första och andra styckena, utom för ingående skatt som avser sådan omsättning av nya transportmedel som är undantagen från skatteplikt enligt 3 kap. 30 a §.

⁵ Senaste lydelse 2015:888.

12 §⁶

Den som omsätter varor eller tjänster genom export har rätt till återbetalning av ingående skatt för vilken han saknar rätt till avdrag enligt 8 kap. på grund av att omsättningen sker utanför EU. Rätten till återbetalning gäller under förutsättning att omsättningen är skattepliktig eller undantagen från skatteplikt enligt 3 kap. 10 a §, 19 § första stycket 2, 21 §, 23 § 2, 3 eller 4 eller 30 e §.

Rätt till återbetalning av ingående skatt enligt första stycket gäller inte den som omfattas av skattebefrielse enligt 9 d kap.

11 kap.

9 a §

Om en omsättning omfattas av skattebefrielse enligt 9 d kap. ska mervärdesskatt inte anges i fakturan.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om mervärdesskatt för vilken skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet.
 3. Bestämmelsen i 8 a kap. 7 § i den nya lydelsen tillämpas dock från och med den 1 januari 2017.

⁶ Senaste lydelse 2011:283.

4 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2016-08-22

Närvarande: f.d. justitierådet Lennart Hamberg samt justitieråden Anita Saldén Enérus och Ingemar Persson.

Omsättningsgräns för mervärdesskatt

Enligt en lagrådsremiss den 22 juni 2016 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Anna Sundblad Stahre, biträdd av kanslirådet Lars Mattisson.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

1 kap. 1 §

I bestämmelsen anges att mervärdesskatt ska betalas till staten bl.a. vid sådan omsättning inom landet av varor och tjänster som är skattepliktig och görs av en beskattningsbar person i denna egenskap (punkten 1). Enligt förslaget ska skyldigheten inskränkas i de fall omsättningen omfattas av skattebefrielse, varvid avses de föreslagna nya reglerna i 9 d kap. Eftersom förslaget till 9 d kap. är utformat så att det är den beskattningsbara personen som i tillämpliga fall omfattas av befrielse, bör samma uttryckssätt användas i 1 kap. 1 §, som då skulle kunna utformas enligt följande.

Mervärdesskatt ska betalas till staten enligt denna lag

1. vid sådan omsättning inom landet av varor eller tjänster som är skattepliktig och görs av en beskattningsbar person i denna egenskap, i den utsträckning den beskattningsbara personen inte är befriad från skatt på omsättningen,

2....

9 d kap. 1 §

Den föreslagna lydelsen av paragrafen kan uppfattas som att det för skattebefrielse alltid krävs ett beslut ("ska befrias"). Eftersom bestämmelserna om skattebefrielse i 9 kap. även avser situationer där en beskattningsbar person är skattebefriad utan ansökan eller beslut, se 4 § första stycket, bör inledningen av paragrafen utformas så att paragrafen täcker även dessa fall. Det kan ske enligt följande.

En beskattningsbar person är enligt bestämmelserna i detta kapitel befriad från skatt på omsättning av varor och tjänster ...

9 d kap. 3 §

Av paragrafen framgår hur det relevanta omsättningsbeloppet ska beräknas. I omsättningsbeloppet ska inräknas förutom beskattnings-underlaget från skattepliktiga omsättningar av varor och tjänster inom landet även vissa andra transaktioner. I förtydligande syfte föreslår Lagrådet i första stycket att orden "det belopp som avses i 1 §" ersätts med "den omsättning som avses i 1 §". I andra stycket bör på motsvarande sätt ordet "beloppet" ersättas med "omsättningen".

9 d kap. 5 §

I första stycket anges vad som gäller om omsättningen under beskattningsåret uppnår den i 1 § angivna beloppsgränsen om 30 000 kronor. Den beskattningsbara personen är skattskyldig för den omsättning som innebär att beloppsgränsen överskrids och varje omsättning därefter. Vidare ska en beskattningsbar person som inte är registrerad för mervärdesskatt när omsättningen överskrider beloppsgränsen registrera sig för mervärdesskatt. Lagtexten har fått en svårtillgänglig formulering. Lagrådet föreslår att första stycket istället formuleras enligt följande.

Om förutsättningarna för skattebefrielse upphör på grund av att den omsättning som avses i 1 § överstiger 30 000 kronor under innevarande beskattningsår, ska den beskattningsbara personen ta ut skatt enligt denna lag för den omsättning som medför att beloppet överskrids

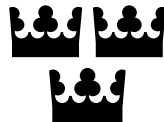
och anmäla sig för registrering hos Skatteverket på det sätt som framgår av 7 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

I andra stycket finns bestämmelser om frivillig skattskyldighet på ansökan av den som är skattebefriad. Eftersom första och andra styckena behandlar olika situationer föreslår Lagrådet att andra stycket placeras i en ny 6 § under en egen rubrik. Om detta förslag följs, får hänvisningen i 4 § sista stycket ändras.

Bilaga 19

Sänkt mervärdesskatt på mindre reparationer

Bilaga till avsnitt 6.25

Bilaga 19

Sänkt mervärdesskatt på mindre reparationer

Innehållsförteckning

1	Promemorians lagförslag.....	5
	Förslag till lag om ändring i lagen (2015:748) om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200).....	5
2	Förteckning över remissinstanser.....	7
3	Lagradsremissens lagförslag.....	8
	Förslag till lag om ändring i lagen (2015:748) om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200).....	8
4	Lagrådets yttrande.....	10

1 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2015:748) om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 1 § mervärdesskattelagen (1994:200) i stället för lydelsen enligt lagen (2015:748) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2015:748

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §

Skatt enligt denna lag tas ut med 25 procent av beskattningsunderlaget om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

Skatten tas ut med 12 procent av beskattningsunderlaget för

1. rumsuthyrning i hotellrörelse eller liknande verksamhet samt upplåtelse av campingplatser och motsvarande i campingverksamhet,
2. omsättning av sådana konstverk som avses i 9 a kap. 5 §, och som ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo,
3. import av sådana konstverk, samlarföremål och antikviteter som avses i 9 a kap. 5–7 §§,
4. omsättning, unionsinternt förvärv och import av sådana livsmedel som avses i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet, med undantag för
 - a) annat vatten som avses i artikel 6 i rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten, ändrat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1882/2003, än sådant vatten som tappas på flaskor eller i behållare som är avsedda för försäljning, och
 - b) spritdrycker, vin och starköl, och
5. omsättning av restaurang- och cateringtjänster, med undantag för den del av tjänsten som avser spritdrycker, vin och starköl.

6. mindre reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hemtextilier.

Skatten tas ut med 6 procent av beskattningsunderlaget för

1. omsättning, unionsinternt förvärv och import av följande varor, om inte annat följer av 3 kap. 13 och 14 §§, under förutsättning att varorna inte helt eller huvudsakligen är ägnade åt reklam:
 - böcker, broschyrer, häften och liknande alster, även i form av enstaka blad,
 - tidningar och tidskrifter,
 - bilderböcker, ritböcker och målarböcker för barn,
 - musiknoter, samt
 - kartor, inbegripet atlas, vägkartor och topografiska kartor,
2. omsättning, unionsinternt förvärv och import av program och kataloger för verksamhet som avses i 5, 6, 7 eller 10 samt annan omsättning än för egen verksamhet, unionsinternt förvärv och import av program och kataloger för verksamhet som avses i 3 kap. 18 §, allt under förutsättning att programmen och katalogerna inte helt eller huvudsakligen är ägnade åt reklam,
3. omsättning av radiotidningar samt omsättning, unionsinternt förvärv och import av kassettidningar, om inte annat följer av 3 kap. 17 §, och av kassetter eller något annat tekniskt medium som återger en uppläsning av innehållet i en vara som omfattas av 1,
4. omsättning, unionsinternt förvärv och import av en vara som genom teckenspråk, punktskrift eller annan sådan särskild metod gör skrift eller annan information tillgänglig särskilt för läshandikappade, om inte annat följer av 3 kap. 4 §,

5. tillträde till konserter, cirkus-, teater-, opera- eller balettföreställningar eller andra jämförbara föreställningar,
 6. tjänster som avses i 3 kap. 11 § 2 och 4 om verksamheten inte bedrivs av och inte heller fortlöpande i mer än ringa omfattning understöds av det allmänna,
 7. tillträde till och förevisning av djurparker,
 8. upplåtelse eller överlåtelse av rättigheter som omfattas av 1, 4 eller 5 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, dock inte när det är fråga om fotografier, reklamalster, system och program för automatisk databehandling eller film, videogram eller annan jämförbar upptagning som avser information,
 9. upplåtelse eller överlåtelse av rättighet till ljud- eller bildupptagning av en utövande konstnärs framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk,
 10. omsättning av tjänster inom idrottsområdet som anges i 3 kap. 11 a § första stycket och som inte undantas från skatteplikt enligt andra stycket samma paragraf, och
 11. personbefordran utom sådan befordran där resemomentet är av underordnad betydelse.
-

2 Förteckning över remissinstanser

Efter remiss har yttranden över promemorian Sänkt mervärdesskatt på mindre reparationer lämnats av Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Linköping, Kommerskollegium, Tullverket, Skatteverket, Ekonomistyrningsverket, Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, Naturvårdsverket, Konkurrensverket, Tillväxtverket, Arbetsförmedlingen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Advokatsamfundet, Avfall Sverige, Far, Företagarna, LO, Regelrådet, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Skomakarmästarförbund, Sveriges Skrädderiförbund, Svenskt Näringsliv, TCO, Återvinningsindustrierna. Därutöver har LRF yttrat sig över promemorian. Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: IVL Svenska Miljöinstitutet, Näringslivets skattedelegation och SACO.

3 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2015:748) om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 1 § mervärdesskattelagen (1994:200) i stället för lydelsen enligt lagen (2015:748) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2015:748

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §

Skatt enligt denna lag tas ut med 25 procent av beskattningsunderlaget om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

Skatten tas ut med 12 procent av beskattningsunderlaget för

1. rumsuthyrning i hotellrörelse eller liknande verksamhet samt upplåtelse av campingplatser och motsvarande i campingverksamhet,

2. omsättning av sådana konstverk som avses i 9 a kap. 5 §, och som ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo,

3. import av sådana konstverk, samlarföremål och antikviteter som avses i 9 a kap. 5–7 §§,

4. omsättning, unionsinternt förvärv och import av sådana livsmedel som avses i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet, med undantag för

a) annat vatten som avses i artikel 6 i rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten, ändrat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1882/2003, än sådant vatten som tappas på flaskor eller i behållare som är avsedda för försäljning, och

b) spritdrycker, vin och starköl, *och*

b) spritdrycker, vin och starköl,

5. omsättning av restaurang- och catering-tjänster, med undantag för den del av tjänsten som avser spritdrycker, vin och starköl.

5. omsättning av restaurang- och catering-tjänster, med undantag för den del av tjänsten som avser spritdrycker, vin och starköl, *och*

6. reparationer av

a) *cyklar, som är fordon med tramp- eller vevanordning och som anges i 2 § lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner,*

b) *skor och andra lädervaror, och*

c) *kläder och hemtextilier.*

Skatten tas ut med 6 procent av beskattningsunderlaget för

1. omsättning, unionsinternt förvärv och import av följande varor, om inte annat följer av 3 kap. 13 och 14 §§, under förutsättning att varorna inte helt eller huvudsakligen är ägnade åt reklam:

– böcker, broschyrer, häften och liknande alster, även i form av enstaka blad,

– tidningar och tidskrifter,

– bilderböcker, ritböcker och målarböcker för barn,

– musiknoter, samt

– kartor, inbegripet atlaser, väggkartor och topografiska kartor,

2. omsättning, unionsinternt förvärv och import av program och kataloger för verksamhet som avses i 5, 6, 7 eller 10 samt annan omsättning än för egen verksamhet, unionsinternt förvärv och import av program och kataloger för verksamhet som avses i 3 kap. 18 §, allt under förutsättning att programmen och katalogerna inte helt eller huvudsakligen är ägnade åt reklam,

3. omsättning av radiotidningar samt omsättning, unionsinternt förvärv och import av kassettidningar, om inte annat följer av 3 kap. 17 §, och av kassetter eller något annat tekniskt medium som återger en uppläsning av innehållet i en vara som omfattas av 1,

4. omsättning, unionsinternt förvärv och import av en vara som genom teckenspråk, punktskrift eller annan sådan särskild metod gör skrift eller annan information tillgänglig särskilt för läshandikappade, om inte annat följer av 3 kap. 4 §,

5. tillträde till konserter, cirkus-, teater-, opera- eller balettföreställningar eller andra jämförliga föreställningar,

6. tjänster som avses i 3 kap. 11 § 2 och 4 om verksamheten inte bedrivs av och inte heller fortlöpande i mer än ringa omfattning understöds av det allmänna,

7. tillträde till och förevisning av djurparker,

8. upplåtelse eller överlåtelse av rättigheter som omfattas av 1, 4 eller 5 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, dock inte när det är fråga om fotografier, reklamalster, system och program för automatisk databehandling eller film, videogram eller annan jämförlig upptagning som avser information,

9. upplåtelse eller överlåtelse av rättighet till ljud- eller bildupptagning av en utövande konstnärs framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk,

10. omsättning av tjänster inom idrottsområdet som anges i 3 kap. 11 a § första stycket och som inte undantas från skatteplikt enligt andra stycket samma paragraf, och

11. personbefordran utom sådan befordran där resemomentet är av underordnad betydelse.

4 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2016-06-01

Närvarande: F.d. justitieråden Leif Thorsson och Lennart Hamberg samt justitierådet Anita Saldén Enérus.

Sänkt mervärdesskatt på vissa reparationer

Enligt en lagrådsremiss den 26 maj 2016 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (2015:748) om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Mikaela Sonnerby.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Enligt förslaget ska en reducerad mervärdesskattesats tillämpas på vissa reparationer. Av punkt 19 i bilaga III till mervärdesskattedirektivet framgår att en reducerad skattesats får tillämpas på reparationer av cyklar, skor och lädervaror samt kläder och hushållslinne (inbegripet lagning och ändring).

Den svenska regleringen bör så noga som möjligt följa direktivet.

Det innebär bl.a. att den lägre skattesatsen får tillämpas för alla skoreparationer oavsett materialet i skon samt att den skattesatsen inte kan tillämpas på alla hemtextilier – det i remissen valda ordet – utan endast på vad som kan omfattas av begreppet ”hushållslinne”. Ordet motsvaras i andra språkversioner exempelvis av ”household linen”, ”linge de maison”, ”Haushaltswäsche”. Det synes klart att detta inte är samma sak som ”hemtextilier”, ett ord som skulle kunna omfatta t.ex. mattor, gardiner och möbeltyg.

Att som föreslås i remissen låta ordet ”reparationer” (eller, i direktivet, ”mindre reparationer”) omfatta inte bara lagning utan även ändring, så länge reparationen inte innebär betydande ingrepp så att varan påtagligt ändras (jfr remissen avsnitt 4.2), torde vara acceptabelt.

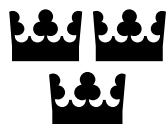
Lagrådet föreslår att punkten 6 får följande lydelse:

6. reparationer av cyklar med tramp- eller vevanordning, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne.

Bilaga 20

Ändrad intäktsränta på skattekontot

Bilaga till avsnitt 6.26

Bilaga 20

Ändrad intäktsränta på skattekontot

Innehållsförteckning

1	Promemorians lagförslag.....	5
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).....	5
2	Förteckning över remissinstanserna.....	6
3	Lagrådsremissens lagförslag.....	7
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).....	7
4	Lagrådets yttrande.....	8

1 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 65 kap. 4 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

65 kap.

4 §

Kostnadsränta beräknas, om inte annat föreskrivs, efter en räntesats som motsvarar basräntan.

På debiterad preliminär skatt som ska betalas den 12 i andra månaden efter beskattningsåret eller senare beräknas inte kostnadsränta från och med den 13 i andra månaden efter beskattningsåret till och med den 3 i femte månaden efter beskattningsåret på belopp till och med 30 000 kronor. Detsamma gäller slutlig skatt som ska betalas.

Intäktsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar 45 procent av basräntan.

Intäktsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar 45 procent av basräntan. *Om basräntan har beräknats enligt 3 § sista meningen, ska intäktsräntan i stället vara 0.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017. Äldre bestämmelser tillämpas på ränta som hänför sig till tid före ikraftträdandet.

2 Förteckning över remissinstanserna

Domstolsverket, Riksgäldskontoret, Tullverket, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Naturvårdsverket, Energimarknadsinspektionen, Bolagsverket, Regelrådet, Almega, Svenska Bankföreningen, Företagarna, Landsorganisationen i Sverige, Näringslivets regelnämnd, Svenskt näringsliv, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges kommuner och landsting och Tjänstemännens centralorganisation.

Svar har inkommit från alla remissinstanser utom Företagarna.

Landsorganisationen i Sverige, Sveriges akademikers centralorganisation och Sveriges kommuner och landsting avstår från att yttra sig.

3 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 65 kap. 4 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

65 kap.

4 §

Kostnadsränta beräknas, om inte annat föreskrivs, efter en räntesats som motsvarar basräntan.

På debiterad preliminär skatt som ska betalas den 12 i andra månaden efter beskattningsåret eller senare beräknas inte kostnadsränta från och med den 13 i andra månaden efter beskattningsåret till och med den 3 i femte månaden efter beskattningsåret på belopp till och med 30 000 kronor. Detsamma gäller slutlig skatt som ska betalas.

Intäktsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar 45 procent av basräntan.

Intäktsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar 45 procent av basräntan. *Om basräntan har beräknats enligt 3 § sista meningen, ska intäktsräntan i stället vara 0.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för ränta som avser tid före ikraftträdandet.

4 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2016-06-01

Närvarande: F.d. justitieråden Severin Blomstrand och Annika Brickman samt justitierådet Agneta Bäcklund.

Ändrad intäktsränta på skattekontot

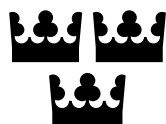
Enligt en lagrådsremiss den 26 maj 2016 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Nils-Fredrik Carlsson.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Bilaga 21

Ändrad rätt till ersättning för viss mervärdesskatt

Bilaga 21

Ändrad rätt till ersättning för viss mervärdesskatt

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian.....	5
2	Promemorians lagförslag.....	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund.....	6
3	Förteckning över remissinstanserna.....	7
4	Lagrådsremissens lagförslag.....	8
	Förslag till lag om ändring i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund.....	8
5	Lagrådets yttrande.....	9

1 Sammanfattning av promemorian

Enligt lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund har kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund rätt till ersättning för ingående skatt enligt mervärdesskattelagen (1994:200) samt dold mervärdesskatt. I promemorian föreslås att lagen ändras så att rätten till ersättning även omfattar de fall då kommuner i egen regi bedriver boendeformerna hem för vård eller boende respektive stöd-boende. Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund.

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Vid utbetalning av ersättning enligt 2 § tillämpas bestämmelserna i 8 kap. 9, 10, 15 och 16 §§ mervärdesskattelagen (1994:200). Bestämmelsen i 8 kap. 9 § första stycket 1 mervärdesskattelagen skall dock inte tillämpas i fråga om sådana boendeformer som anges i 5 kap. 5 § andra stycket och 5 kap. 7 § tredje stycket socialtjänstlagen (2001:453) samt 9 § 8 och 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Föreslagen lydelse

4 §

Vid utbetalning av ersättning enligt 2 § tillämpas bestämmelserna i 8 kap. 9, 10, 15 och 16 §§ mervärdesskattelagen (1994:200). Bestämmelsen i 8 kap. 9 § första stycket 1 mervärdesskattelagen *ska* dock inte tillämpas i fråga om sådana boendeformer som anges i 5 kap. 5 § andra stycket, 5 kap. 7 § tredje stycket *och 6 kap. 2 §* socialtjänstlagen (2001:453), *såvitt avser hem för vård eller boende och stödboenden*, samt 9 § 8 och 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ersättning som avser tid före ikraftträdandet.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över promemorian Ändrad rätt till ersättning för viss mervärdeskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund kommit in från Konkurrensverket, Skatteverket, Arvidsjaurs kommun, Askersunds kommun, Falkenbergs kommun, Gotlands kommun, Hallsbergs kommun, Karlsborgs kommun, Linköpings kommun, Ljusnarsbergs kommun, Malmö kommun, Nacka kommun, Nordmalings kommun, Simrishamns kommun, Stockholms kommun, Söderköpings kommun, Vännäs kommun, Ystads kommun, Östra Göinge kommun, Almega, Fastighetsägarna, Svenska Vård, Svenskt Näringsliv, Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag, Sveriges Kommuner och Landsting och Vårdföretagarna.

Därutöver har yttrande även inkommit från Refero Revision AB.

Bollnäs kommun, Fagersta kommun, Grums kommun, Helsingborgs kommun, Höörs kommun, Norbergs kommun, Oxelösunds kommun, Umeå kommun, Upplands Väsby kommun, Valdemarsviks kommun, Vellinge kommun, Vänersborgs kommun och Årjängs kommun har avstått från att yttra sig eller inte kommit in med något svar.

4 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Vid utbetalning av ersättning enligt 2 § tillämpas bestämmelserna i 8 kap. 9, 10, 15 och 16 §§ mervärdesskattelagen (1994:200). Bestämmelsen i 8 kap. 9 § första stycket 1 mervärdesskattelagen skall dock inte tillämpas i fråga om sådana boendeformer som anges i 5 kap. 5 § andra stycket och 5 kap. 7 § tredje stycket socialtjänstlagen (2001:453) samt 9 § 8 och 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Föreslagen lydelse

4 §

Vid utbetalning av ersättning enligt 2 § tillämpas bestämmelserna i 8 kap. 9, 10, 15 och 16 §§ mervärdesskattelagen (1994:200). Bestämmelsen i 8 kap. 9 § första stycket 1 mervärdesskattelagen *ska* dock inte tillämpas i fråga om

1. sådana boendeformer som anges i 5 kap. 5 § andra stycket, 5 kap. 7 § tredje stycket socialtjänstlagen (2001:453),

2. sådana hem för vård eller boende och stödboenden som anges i 6 kap. 2 § socialtjänstlagen, och

3. sådana boendeformer som anges i 9 § 8 och 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ersättning som avser tid före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2012:385.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2016-08-31

Närvarande: F.d. justitierådet Lennart Hamberg samt justitieråden Anita Saldén Enéus och Ingemar Persson.

Ändrad rätt till ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund

Enligt en lagrådsremiss den 25 augusti 2016 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Victor Hensjö, biträdd av departementssekreteraren Maria Antonsson.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde
den 14 september 2016

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Lövin, Y Johansson, M Johansson, Baylan, Hultqvist, Andersson, Hellmark Knutsson, Ygeman, A Johansson, Bolund, Bah Kuhnke, Strandhäll, Fridolin, Wikström, Eriksson, Skog, Ekström

Föredragande: statsminister Löfven och statsråden Lövin, Y Johansson, M Johansson, Baylan, Hultqvist, Andersson, Hellmark Knutsson, Ygeman, A Johansson, Bolund, Bah Kuhnke, Strandhäll, Fridolin, Eriksson, Skog, Ekström

Regeringen beslutar proposition 2016/17:1
Budgetpropositionen för 2017